

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIORE ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

OPERA

USDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,
G. ET L. DINDORFIORUM ALIORUMQUE PHILOLOGORUM
PARATA.

PARS XX.

CANTACUZENUS.

VOLUMEN II.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXI.

IOANNIS
CANTACUZENI
EXIMPERATORIS
HISTORIARUM

LIBRI IV.

GRAECE ET LATINE.

CURA

LUDOVICI SCHOPENI.

VOLUMEN II.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXI.

P R A E M O N I T U M .

Cum iam in eo sim, ut, quid in hoc altero Cantacuzeni volumine praestitum sit, exponam, facere non possum, quin acerbissimam casus illius memoriam renovem, qui necopinato nuper boni cuiusque animum perculit et afflixit. Cuius enim consilio auspiciiue felicitate haec ipsa Byzantinorum scriptorum collectio et condita est et in laetam spem accrevit, eum subita atque immatura morte ereptum nobis esse, quis est, quem nunc demum edoceri oporteat? Quippe Niebuhrius ea erat nominis gloria, immortalibus in rem litterariam meritis parta, ut et vivus, si quis alius, inter humanitatis decora splendidissima celebraretur, et, ubi vita decessit, longe lateque triste sui desiderium diffunderet communisque iacturae sensum excitaret. Et vero nuntius iste eo gravius omnium animos affecit, quod in magna et multiplici calamitate, quam, tot viris praeclaris summaque doctrinae laude conspicuis, nescio qua fati iniquitate, intra hoc breve temporis spatium ex-

tinctis, litterae nostrae acceperant, is unus cum paucis superesse videbatur, qui rem afflictam sustineret, in quem ceteri velut in exemplum severioris ac prorsus antiquae eruditionis intuerentur, in quo, quaecunque sive ad amplitudinem litterarum, sive ad arcendam fortiterque repellendam superstitionem et barbariem facerent, summa inesse omnia constaret. O spem inanem fragilemque humanae magnitudinis conditionem! Hunc talem virum, in quo tanta esset ingenii vis ac pulchritudo, tantus in omnibus, quae proderet, generosae et excelsae mentis vigor, tanta amplitudo doctrinae, integritas animi et candor, morum denique suavitas, qua omnium voluntates alliceret et in maiorem sui admirationem raperet, hunc, inquam, eodem mox fato oppressum esse, et, cum ne summa quidem senectute decessurus sine bonorum querimonia fuisset, oppressum esse in ipso integrae aetatis cursu, florentem adhuc viribus deque litteris praeclare merendi studio occupatum felicissimo. Quanquam quid ego mortem queror immaturam? in qua quidquid acerbitatis et iacturae inest, non ad Niebuhrium, sed ad nos pertinet, quibus eo non amplius frui licet. Ille satis, dum viveret, nominis existimationi consuluit et virtute effecit sua, ut non annorum numero, nec spatio aetatis vita eius censeatur, sed fama et meritorum laude ac grata piaque memoria, quae tamdiu infixae haerebit in animis hominum, quamdiu litteris ipsis et honor et nomen constabit. At sentio me impetu quodam doloris, cuius est in

ipsa desideratissimi viri recordatione remedium aliquod et levamen positum, longius abripi atque ab eo, quod huic volumini praefari institui, aberrare. Quare, ut ad propositum me referam, indicandum est, eiusdem Niebuhrii beneficio et incredibili, quo totius Byzantini operis et utilitati et decori prospexit, studio effectum id quoque esse, ut, cum antea Cantacuzeni textus unius tantum Parisini codicis auctoritate niteretur, novum iam, idque valde a nobis, cum primum volumen edebamus, expetitur, rei criticae praesidium suppeteret, cuius ope emendatio huius scriptoris paullo certius institui posset. Cognoveram nimirum e censura tomi primi, a Spengelio V. D. in Seebodii *Bibl. Crit.* a. 1829. num. 87. sqq. facta, asservari in Monacensi bibliotheca codicem illum Bavaricum, unde Pontanus Cantacuzenum aliquot annis ante latine edidit, quam graeca e Parisino codice prodirent. Cumque lectionis specimina, inde enotata, satis ostenderent, non inutilem eius conferendi laborem fore, facile Niebuhrius a liberalitate Lichtenhaleri, viri humanissimi, qui bibliothecae Monacensi praest, impetravit, ut liber huc mitteretur. Est autem codex saeculi XVI., chartaceus, forma maxima, foliis 606. constans, scriptura nitidissima. In margine exhibet lectionum varietatem satis amplam, cuius longe maxima pars ex codice vetustiore deprompta est; quaedam correctoris ingenio debentur. Diligentissime igitur hunc librum, quem Monacensem vocavi, cum Parisina editione contuli; qui quantum mihi pro-

fuerit emendandique operam meam levaverit, nihil attinet dicere: res ipsa docebit. Quoties enim vitia, quibus Cantacuzenus, qualis e Parisino codice prodiit, passim inquinatus est, ad huius fidem correxi, aut si quid prorsus omissum erat antea, inde supplevi et integritati suae reddidi, sedulo faciendum curavi, ut Parisini libri dissensum indicarem. Ubi utriusque codicis lectionem annotatam reperies, ibi scito, quod in textu legitur, coniectura a me restitutum esse; quanquam id et parcissime feci, et ea semper, ut debui, moderatione, ut nihil quidquam ex ingenio mutarem, nisi ubi res certissima videretur. Quin etiam in eo genere quaedam servavi, quae nunc correctae mallet, velut p. 21, 19., ubi pro eo, quod uterque codex habet *προσιστάμενον*, non dubito, quin emendandum sit *παριστάμενον*. Vid. p. 207, 3. 237, 10. Deinde scribendum est p. 80, 4. non *θεοῦ συναιρουμένου*, sed *θεοῦ συναιρομένου*, ut in eadem formula apud nostrum saepius. Reliquum est, ut moneam, quidquid variantium lectionum in duobus prioribus libris codex Monacensis habet, insertum iri volumini tertio, quod mox prodibit.

Scr. Bonnae mens. April. a. 1831.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΑ Δ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Γ.

ΙΟΑΝΝΙΣ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ

HISTORIARUM LIBER III.

PERIOCHA.

Hic liber caeteris multo maior, cum proximo superiore connectitur. Causae indicantur, cur narranda, quae deinceps sequuntur: veritas promittitur. Magni domestici in palatio custodiendo diligens provisio: a quo et urbium provinciarumque praefecti monentur, ne quid novi incipiant. Imperatoris Andronici magnifica sepultura ac sacra funeralia (Cap. 1). Patriarchae ambitio. Anathematismus in eos, qui mortuo Imperatore de filiis eius male meruerint. Iterum de ambitione patriarchae. De Sismano exule reddendo consultatio: Chumni in domesticum contumeliae. Binae de transfuga sententiae (2). Domestici in defunctum Imperatorem amor. Gubernationi nuntium mittere vult (3). Imperatricis lacrimatio et de sua viduitate filiorumque orbitate querimonia. Domesticum neglecti officii coarguit (4). Ea et patriarcha praesentibus, disertissime suspicionem affectati imperii a se depellit. Aliter ad gubernacula rediturum negat, nisi imperatrix fidem dederit, calumniatoribus non credituram (5). Utrimque iuratur. Iurat eidem patriarchas (6). Sismanum Moesorum regi repetenti abnuat magnus domesticus, cuius prudentia se ingenti metu liberatam, cum proceribus laetatur imperatrix (7). Quid militem segniorem fecerit. Patricius quidam tabellio ad usum rei publicae grandem pecuniam offert. Stipendia et reditus militum explentur. Ad pugnam ardent animi (8). Domesticus imperatricem de filio Ioanne coronando monet et contra ratiocinantes refutat. Lydiae satrapae Thraciam incursanti occurrunt. Domesticus in occidentem ducturus, cum Orchane pacem iungit. Mentem imperatricis ex patriarcha explorat. Ab eadem laudatur blandeque montatur, ne se conficiat tantis laboribus, neu de sumptu suo erogat. Eleganter respondet, ut viri virtutem cognoscas. Byzantio cum copiis discedit (9). Ex urbibus Thraciae senatores et praesidia ad expeditionem evocantur. Moesus fudere innovato domum abit. Persae praedabundi apud Chersonesum caeduntur, fugantur. Apocachus tyrannidi studens apprehenditur: in arcem suam Epibetas confugit. Domesticum de rerum humanarum mutabilitate admonet. Eius pium ac solidum responsum (10). Latini Peloponnesenses se subiiciunt cum conditionibus: quorum legati a do-

mestico honorifice habiti. Apocauchus Sennacherim subrogatur. Conspiratio et legatio praefectorum occidentis (11). Crales Macedoniae infestus. Magnus domesticus Peloponnesiacae expeditioni antevertendum, ideoque Byzantium revertendum censet. Excipitur a Byzantinis: imperatricem lucu et morbo afflictam consolatur: quid egerit, quid acturus sit exponit (12). Ad palatium nobiles et milites clamose cum patriarcha de honore domestici iurgantur. Imperatrix iurgantibus, triplici eorum peccato demonstrato, veniam dat (13). De poena Apocauchi cum domestico deliberat: eius natales et status pristinus. Quomodo idem Apocauchus Xenam, Imperatoris matrem, adversus domesticum concitarit. Invitatus domesticus ad communionem purpurae et imperii recusat (14). Metu mali obrectatores domestici in eius se gratiam restituere desiderant et imprimis Apocauchus, cui supplicii cum seria admonitione ignoscitur. Quo pacto ille idem propter praefecturam fisci non obtentam turbas fecerit et in domesticum praesente imperatrice invecus sit (15). Eum et imperatricem placat, Epibatis egredi non audet. Domestici ad Byzantios de pace cohortatio. Filiam Imperatori despondere differt. In itinere se Apocauchus ei permittit: cum matre domestici collocutus, ut se magis re, quam verbis, benevolum praestet, admonetur (16). Animum patriarchae subit, domesticum falso accusat, imperatricem adversus domesticum irritandam suadet et rationem proponit. Asanes pro filii sexennium carcere detentis rogat (17). Domesticus operam pollicetur. Socerum contra generum Apocauchum inflammat (19). Coniurati sigillatim apud imperatricem domestici nomen deserunt. Singuli reiciuntur. Postremo eo adigitur, ut iudicio accessendum putet, quem patriarcha indicta causa damnandum arbitratur (20). Idem imperatricem periculi gravitate deterret vehementerque suspicionem auget. Asanes accusationem concludit (21). Dolet et angitur imperatrix atque in sententiam calumniatorum propendens, iis se cum liberis flens commendat. Mater domestici cum filio minimo natu et uxore alterius filii domi velut in carcere clauditur. Apocauchus urbis praefectus creatus, frustra militem ad diripiendas et evertendas domesticus aedes mittit; cuius amici, qui periculi vitandi ex urbe fugerant, imperatrici se excusant, redeundi veniam orant. Gabalas praevericatur (22). Qui Byzantio fugerant, Didymotichi quae acta sint narrant. Legatis missis iudicium de se domesticus postulat: a ministris Apocauchi male accipiuntur. Idem domesticus hostis declaratur (23). Per litteras Imperatricis vicariatu iubetur abire. Quid agendum sit, militibus bellum flagitantibus, quaeritur. Oratio longiuscula domestici, qua crimen occupandi regni refellit. Ad imperatricem profectus, eius se arbitratu permittere cogitat (24). Proceres rectius rebus consulturum censent, si purpuram induat. Iis renitens, tandem rei publicae causa eorum voluntati obsequitur (25. 26). Didymotichi palam capit ornatum imperatorium cum faustis acclamationibus. Quaedam futurorum praesagia. Episcopi Didymotichensis visum et eius viri laus (27). Imperator rursus ab se suspicionem tyrannidis removet; militibus uxores ac liberos habentibus missionem dat; retentos in agrum Byzantinum mittit, eodem brevi venturus urbemque invasurus. Narratio longior de malis, quae Adrianopoli ex seditione ob novum Imperatorem exstiterint. Item calamitates per Romanum imperium propter eundem (28). Adrianopolitani Alexandri, Moesorum regia, opem invocant: cuius adventus Cantacuzeno multum obest. Moesi praedones a Romanis partim caeduntur, partim capiuntur (29). Opes Cantacuzeni

diripiuntur; eorum immensitas explicatur. Contra eam socer Andronicus Asanes dux deligitur. Vastatur provincia. E Zernomiano praedatore apud Didymotichum trucidantur. Adrianopolim Imperator tendit. Pincerna Pamphilo accersitur. Hebrus congelascit. Pamphilenium scelus. Byzantii Cantacuzenus contumeliose admodum per ora traducitur. A patriarcha anathematismo percellitur: imperatricem et archontas honorat (30). Tribus praefectis, se celatos moleste ferentibus, factum suum de habitu et nomine Imperatoris probare contendit. Syrges, Pherarum praefectus, eius bona ad se avertit. Protostrator immutatus, Thessalonicam traditurum promittit. Chreles, dynasta Triballus, ad occidentem invitat, opem suam spondet. Vincunt, qui in consilio prius occidentem, quam Byzantium petendum sentiunt (31). Cantacuzenus uxorem cum filiabus Didymotichi relinquit; urbi et suburbio praefectos dat cum praesidiis. Bera castellum in gratiam monachorum intus degentium sine vi capitur. Batatzis timor in Imperatore persequendo. Anastasiopolis dicta ab Andronico iuniore Peritheorium obsidetur. Batatzis mendacium (32). Epistola Cantacuzeni ad patriarcham, qua se pacis cupidissimum demonstrat. Tabellarius carcere multatur. Imperatrix feminis suis Cantacuzenum excusat ac defendit deque eo honorifice loquitur. Resciscens id Apocauchus, coniuratos super imminente periculo monet. Imperatrici iuramentum indicere statuunt, ipsis nolentibus de pace nihil tentaturam (33). Apud eam adversus Cantacuzenum agunt acriter, praesertim patriarcha. Iurat et diu noctuque per coniuratos et famulos custoditur, quibus, ut dicta eius referant, aurum datur. Cantacuzenus e monte Atho monachorum sanctissimos evocat, quorum existimatio imperatrici pacem persuadet: sed religione a compositione impeditur (34). Patriarcha et socii monachi irascuntur: inter eos conflare discordias student: primores duriter habent. A protostratore nuntius. Peritheorium oppugnatur. De muro fiunt convicia Cantacuzeno: conviciator ab eodem christiane accipitur. Oppidani consilio perversi hominis deditionem retractant. Imp. Thessalonicam abit (35). Ioannes, Andronici filius, adolescens Byzantii coronatur. Coniurati dignitatibus ornantur. Patriarchas fastus. Apocauchus summum imperium sibi arrogat: propinquos Cantacuzeni iugulat: eius matrem in carcere usque ad mortem saevissime affligit: quam miseratur imperatrix. Theodora, sororis Andronici iunioris viduae et monachae, in moribundam et mortuam caritas. Inventae pecuniae magnitudo et distributio. Gravis in Cantacuzenum calumnia. Contra eundem Apocauchus classem in occidentem parat (36). Syrges itinera Thessalonicam obsidens deluditur. Polystylus munitur. Protostratoris monitio et Chrelis responsio. Imperatoris angustiae. Syrges, Monachus et episcopus metropolitanus ad castra Cantacuzeni exploratores mittunt. Per litteras ad eqs datas suam innocentiam tuetur: de iuramenti causis disserit: eos improbitatis convincit (37). Melenicum Cantacuzenus occupat. Chrelis ex formidine cunctatio: eius adventu exercitus laetatur. Protostratoris anceps animus. Thessalonicas Zelotarum (ea erat factio Palaeologi) nefanda scelera. Protostrator cum optimatibus fugatus, agrum populatur. Cantacuzeni afflictio. Byzantini Thessalonicam magnis copiis ingrediuntur. Cum exulibus consultatio (38). In concione dicendae sententiae cuique fit potestas. Aliis tergiversantibus Imperator Thessalonica recedendum, nec ad caetera desperandum pronuntiat: Rhentinæ praesidium augendum, Thessalonicam incurсандam: quo facto

Thessali, Acarpanes, reliqua item continens in potestatem venit. Quidam Thessalonicenses deficiunt. Byzantini nobiles rebus suis metuentes, iter eius conantur impedire. Axius fluvius exundat. Exercitus Gynaeocastrum redit (39). Apocaucho ad ostendendam potentiam insulas circumvectus, ob id ipsum Thessalonicam adnavigat. Protostrator ad eum desciscit. Imp. in desertores, ut ignavos, invehitur. Apelmenes ingratus et superbus (40). Protostrator obiurgatur, cui puer Asanes commendatur. Ostendit Imp., in quantis difficultatibus versetur: militum animos erigit: ad principem Triballorum pro auxilio eundum suadet. Discedentes Apocaucho insequitur, non tamen pugnatur. Transfugas Imp. excipit equites ab Apocaucho (41). Edessam obsidione Triballorum liberat. Zimpannus quidam pecuarius Imp. legatos vinctos Apocaucho dedit. Quid passi sint. Munifice ac perhumaniter a duobus dynastis accipitur Imperator. Scopiam venit (42). Eundem Liberus Triballus Crale conciliat. Is cum uxore occurrens, magno illum honore suscipit et regaliter tractat. Ab eo auxilium petit: ille societatis mercedem urbes occidentis usque a Christopoli postulat. Recusat Cantacuzenus et quasi parum ingenium honorisque studiosum tangit (43). Prudens oratio Helenae Cralesnae de adiuvando hospite cum conditione tolerabiliore. Imp. suorum consilium de concedendis, quas Crales petat, repudiat (44). Ambo praesente archiepiscopo in certas conditiones iurant. De Chrele Triballo inter utrumque contentio. Cur is ad Cralem reverti noluerit. Melenicus Chreli deditur. Rhenunam castellum Syrges occupat. In didiuitos saevit (45). Apocaucho Polystyli quid egerit: quid Didymotichum scripserit: quid ei et quam aculeate ac libere responsum sit. Byzantini redeuntem cum gratulationibus et plausibus excipiunt. Pro libidine imperat. Irene, uxor Cantacuzeni, cum fratre Manuela in timore est (46). Militum et ducum fides exploratur. Comitopolis constantiam suam profitetur. Iuratur. Nuntius ab Imperatore cum eius cereo sigillo (47). Didymotichi suburbani in urbanos insurgunt. Fugantur. In exilium voluntarium concedunt; eorum domus destruantur. Episcopi vaticinium eventus probat. Triballos principes promissi auxilii poenitet: obsidem Cantacuzeni filium poscunt: Liberus filiam suam eius filio desponsam cupit (48). Imperator cum auxiliariis Triballis quid apud Pheras egerit. Syrges ad sceptrum Armeniae vocatur. Pherasorum obstinatio. Morbus in exercitu multos exstinguit. Christopolin praesidium ab Apocaucho mittitur. Ad Triballos abiturientes praeclara Imperatoris concio. Romani tumultuantes increpantur. Plurimi Christopolin se conferunt. Ducum ibidem perituum. Redeuntes Imperator suscipit (49). Eorundem ducum impudens de Cantacuzeno mendacium: inde Byzantii publica laetitia. Quae et quanta multi illic propter Cantacuzenum pertulerint. Praefectorum saevitia. Factum humanissimum Persae cuiusdam in flagellis laceratos. Impositor quidam sacrae confessioni illudit. Ad falsos nuntios denuo disparae aguntur gratiae (50). Crales Imperatori repenti Edessam statim restituit. Apocaucho frustra Didymotichum movet. Emphythium obsidet: Scytharum incursum terretus, obsessionem relinquit. In Scythas abeuntes Scopelenses stulte et infelici exitu se inferunt. Apocaucho belli administrationem genero tradit (51). Anna imperatrix a Crale Cantacuzenum petit: urbes in praemium spondet. Triballorum procerum commemorabilis in illum fides (52). Thessali se Cantacuzeno subiiciunt ultro. Ioannem Angelum eis praetorem praeficit, quem in bulla commendat:

multas ei conditiones praescribit et a se affectati imperii suspicionem removet (53). Didymotichum vocatus venturum promittit. Quo scopo Apocauchus et Crales convenire voluerint. Illius in Cantacuzenicis crudelitas. Quare imperatrix stratopedarchae consilium respuerit (54). Ad Pheraeos de deditioe Cantacuzeno facienda Crales cohortatio. Praefracte abnuunt eiusdemque Cantacuzeni legatum atrociter mactant. Militibus Didymotichum anhelantibus obsequitur Imperator. Agrum Pheraeorum Crales depopulatur. Triballi auxiliares in Thraciam sequentes quales fuerint. Pro meliori auxilio reverti volentem Imperatorem ad Cralem milites cogunt Didymotichum vadere. Circa litteras Didymoticho ad eum perscriptas prodigium. Ad Triballos reditus. Protostrator praevaricationis suspectus se purgat. Byzantinorum ad reversionem Apocauchi gratulatio. De Cantacuzeno mendax rumor. Apocauchus quosdam includit in custodiam (55). Irenes imperatricis oratio. Ad Moesorum regem de societate legatio et eius ludificatio. Quantam is calliditatem adhibuerit in copiis Didymotichum missis. Moesorum ducum versutia. Episcopi cohortatio et praedictiones. Persae advenientes Moesos fugant. Amuris satrapa ut exceptus ab imperatrice Irene, illiusque in Imperatorem eximius amor, ad quem profisciscitur (56). Pheraeorum in commentitiis litteris, quibus decipitur Amurius et domum redit, pessimum facinus. Frigore enecti Persae una nocte quingenti. Didymotichenses praedatores algore semimortui ad hostes confugiunt et quomodo ab iis habiti. Oppida Irene imperatrici dedere se volentia cur non recepta. Mire anxium Imperatorem Arbenus, homo obscurus, consilio levat de Berrhoea occupanda. Crales opem promittit. Per legatos accersitur Imperator, cui Craena suos milites Germanos attribuit (57). A Berrhoeotis plaudentibus excipitur: a Thessalonica obtinenda per plebem et Zelotas impeditur. Crales perfidia. Germanorum in Imperatore tuendo fidelitas. De Axio flumine transeundo. Duorum filiorum Cantacuzeni encomium (58). Agrestis quidam Tribalorum insidias eidem indicat et ad flumen vado transeundum praeit. Germani Berrhoeae donativum accipiunt. Insidiatores ad Cralem deferuntur: quorum duces Imperatori ad poenam deduntur, quibus ignoscit. Apocauchus Cralem contra Imperatorem incendit: simulate agit: cui Imperator uberius respondens, eius scelera carpit, periculum demonstrat, ignaviam deridet (59). Apocauchus consilium quaerit. Monomachus Cantacuzeni felicitatem praedicat, timorem iniicit, pacem suadet (60). Crales ab Apocaucho instigatus, Cantacuzenum ad consultationem dolose invitat, a quo deluditur. Idem Berrhoeotas ad defectionem sollicitans, acerbissimas litteras accipit. Imperator etiam tertium a sagittario laedi non potuit: cui veniam petenti ignoscit et cum donis dimittit (61). Apocauchus consultat, Gemina sententia Monomachi. Denuo vaftrum eiusdem consilium. Persarum ad Berrhoeam latrocinia. Apocauchus in Pepagomenum saevit (62). A Cantacuzeno ex Asia evocatur Amurius. Ficto nuntio contristatur. Eiusdem insignis oratio, qua causa expeditionis, studium iuvandi Cantacuzeni, amor et sollicitudo propter eum declaratur: milites ad laborem inflammantur: exustis navibus per continentem gradiendum suadet. Vento secundo classis tota in Macedoniam defertur (63). Persae Thessalonicensem agrum vastant. Provinciae Crales cavet Imperator: cum copiis Thessalonicam accedit. Amurii occursus. Zelotarum in Cantacuzenicis crudelitas. Peritheorii obsidio. In captivum Imperatoris humanitas. Legati amborum ad imperatricem

Annam de pace (64). Cantacuzeni legatus foede crudeliterque accipitur. Apocauchi maledicta. Amurius quare litteras sibi redditas ad Imperatorem detulerit. Episcopi Didymotichensis praedictio. Castella Meropes et pecuarii se dedunt; quibus Momitzilus praeficitur: cuius mores describuntur (65). Didymotichum ad Imperatorem cum Amurio venit. Thraciae urbes refractariae puniuntur. Morbus Amurii. Praesidium missum Adrianopolin, illiusque Didymotichum infelix excursio. Amurius mortem in conflictu evadit. Alexandro Moesorum regi, pro auxilio dantur urbes novem: eius tergiversatio. Qua ratione coniurati Persas e Thracia educere conati sint. Eos incassum nititur retinere Amurius: de quo apud Imperatorem conqueritur, reditumque ex Asia cum militibus melioribus pollicetur (66). Eum hortatur Imperator, legationem Byzantium mittat, quo naues et pecuniam ad reditum adipiscatur. Principes Constantinopoli Amurium de abiectione reprehendunt, naues cum pecunia promittunt. Defendit se. Locus de discrimine servitutis (67). Imperator divinitus a Persis praedonibus liberatur. Eius pugna cum obsessoribus Asomati et victoria. Discessus Amurii: et quare is discessus Imperatori commodaverit. Gratianopolis obsidio. Smyrna a Latinis capta (68) Ab eius praefecto Angelitze non modica pecunia. Episcopi Didymotichensis obitus. Alexandri a Morrha recessus (69). Momitzilus Persicas naues tres incendit. Persas, qui apud Cantacuzenum, custodes suarum navium interfectos ulcisci ardent. Eis Imperator Romanos adiungit; eius regiunculam depraedari iubet. Momitzilus improvise adventu Imperatorem terret: cuius milites fugiunt: ipse cum paucis strenue se tuetur. Lantzarethi famuli in dominum mirus amor et fides. Momitzilus ab Anna imperatrice despota renuntiatur; quem Cantacuzenus insuper data supplicii venia Sebastocratorem creat. Persae in Asiam redeunt (70). Palaeologus Imperator aegrotat. Moesus, rupto foedere, Apocauchus mittit auxilia. Callidum Imperatoris consilium. Gener Apocauchi in Hebro summersus. Didymoticho repellitur: Morrham vastat. Momitzilus sibi principatum proprium meditans, a Cantacuzeno et imperatrice Anna deficit (71). Archontes sive imperii pro puerio Imperatore et vidua administratores miserum rei publicae statum dolent: imperatrici pacem suadent. Moleste fert Apocauchus, patriarchamque et Gabalam, magnum logothetam, se visentes ad suas partes reducit: imperatricem castigat: Gabalae filiam despondet (72). Apocauchus de integro Cantacuzenum in imperatricem irritat; ae rursus, quamquam submissus, dominatur. Legationis ad eum mittendae auctor est. Mittuntur simul binae epistolae, quibus significatur gaudium de eius voluntate imperii deponendi: ut falso nar-raverat Apocauchus. Conditio ei proponitur, qua veniat (73). In acta Imperatoris inquiritur; bene praefuisse communi docetur. Longior Imperatoris oratio, qua archontibus ignobilitas et imprudentia obiicitur et rei publicae status deploratur. Respondet praeterea ad id, quod patriarcha eum ad reditum invitans, poena soluturum dixerat, et de vi anathematis disputat. In fine ingens pacis desiderium (74). Pheraei veniam et opem ab Imperatore flagitant et consequuntur. Ex ipsis mutabilitatis fortunae humanae documentum: quorum exemplo Byzantii terrentur, et non posse imperium defendere, multis probatur. Ostenditur item, Annam imperatricem sui iuris non esse. Chrysobergis, legati Imperatoris, constantia adversus minas et verbera. Archontum invictus animus in arcano reticendo. Garellae deditio. Rursus pacis petitio (75). Castella quaedam ae

dedunt. *Batatzas ab Imperatore defectio et reversio: eius remunerationi. Sultani satrapae liberalitas. Cur pranderet in Thracia prima luce Imperator. Choras cives maledicentiam terrae motu luunt. Muri reaedificantur, quibus perfectis ad pertinaciam redeunt (76). Magnus dux iterum copiis praeficitur: Cantacuzenum conatur occidere. Mutuae litterae, illius minaces, huius exprobratoriae. Arguitia in voce otiosa. Derisio senis, ut imbellis. Iuxta Byzantium Persarum vastatio fervet. Apocauchi fastus. Urbes Thraciae praeter duas se dedunt. Imperatoris in illorum praefectis dimittendis humanitas et liberalitas. Comparatio inter Cantacuzenum et archontas (77). Urbes ad Pontum Imperator infestas habet. Amici eum Adrianopolin accersunt. Eorum stultitia et poenae. Imperatrix urbem recuperat Manuel, Apocauchi filius, praefectus deficit: accipitur ab Imperatore benigne et honoratur. Acta apud Bizyam (78). Amas Persa socium ad Imp. occidendum subornatum prodit, quem ille liberum dimittit. Bizyenses se tradunt. Annae imperatricis et filio eius, deinde Cantacuzeno et uxori ut Imp. Bizyae et alibi acclamatur, omniumque mentio in sacris usurpatur. Plura oppida se subiiciunt. Bizyae praefectura Manuelli Asani datur. Prostratoris caeterorumque Apocauchi amicorum miserima conditio. Apocauchi astus, quo ignaviae opinionem vitare studebat, saepe irridetur acriterque vituperatur (79). Fraus, impostura et nequitia admirabilis, qua idem Apocauchus Gabalam vita privare enisus est (80). Orchanes Cantacuzeno se adiungit. Capta ad Pontum aliquot oppida. Somnium Manuelis, filii Imp. Veniente ad urbem Cantacuzeno, Apocauchi timiditas. Ager Byzantinus, miserante Imp., devastatur (81). Galataei causam et originem belli huius sciscitantur: quibus a principio narrat omnia Imp., ut se innocentem testetur. De advocatis item Persarum auxiliis se defendit (82). Aregus monachus legatus omni culpa belli eum absolvit. Eius prudentiam laudat Imp., de adversariis conqueritur: si se Imperatorem et collegam esse sinant, quod facturus sit aperit. Amor in rem publicam. Quibus conditionibus abdicare se imperio velit (83). Aregus orationem commendat: dicta Byzantium renuntiare iubetur. Apocauchus arma et vota indicit. Quaedam oppida ab Imperatore subiguntur. Epistola Apocauchi et patriarchae de abdicatione Imperatoris. Aregus graece indoctus deluditur. Eam Imperator italice interpretafr: ambo stomachantur (84). Apocauchus frustra Empryriten obsidet: in portoriis exigendis nihil consequitur: ab aulicis proceribus dissimulanter irridetur. Aregus ad illum contemnit accedere: de impietate et imprudentia accusat: imperatricem Imperatori excusat. Imperator infestus Byzantium veniens recedit. Adrianopolis et aliquot finitima oppida in potestatem concedunt. Cum tribus dedititiis, quorum duo praefecti, quid actum (85). Quare Amurius ad Imperatorem non redierit. Concessu Sarchanis per Lydiam, inde per Hellespontum transit. Persarum in Moesiam impressio. Momitzilus eum parte exercitus sui caeditur, reliqua captur. Imperator illacrimat. Momitzilus humanae fortunae exemplum. Xanthienses suorum funeribus lugent: urbem tradunt. In Momitzili coniugem Imperatoris clementia (86). Cratem ut foedifragum ulcisci decernit. Pheraens Romani ad defectionem impellunt. Minatur Crali, ni Pheris abscedat et foedera violare desinat. Imposturae Apocauchi repetuntur. Continentem relinquere statuit: tyrannis eius in Byzantios. De carcere, quem in palatio Constantini aedificare aggressus est. Affinitatem imperatricis per filiae nuptias cum eius filio*

quaerit et litteris sub eius nomine ad pontificem Romanum confectis, periculum ei magnum constat. Clementis sexti responsum. Quid facturus Apocauchus, si dolus non procederet (87). Odium in il-
 lum commune. Urget aedificationem carceris et a vincitiis obtrun-
 catur. Amicorum et uxoris Imperatoris litterae de eius nece et in-
 vitatio Byzantium, urbisque occupandae indicata commoditas (88).
 Persae duces persuadent Cantacuzeno, uti statim cum omnibus co-
 piis Byzantium tendat. Uxor Apocauchi in Epibatas migrat. Im-
 perator culpam amissarum urbium Macedoniae in Persas duces con-
 fert, cum quibus in Macedoniae redit. Sulimanus moritur. Amu-
 rius provinciae suae a Sarchanis timans, domum revertitur. Cra-
 les Pheras occupat et se Imperatorem, filium Cralem appellat (89).
 Batatzes iussus fines Byzantinos incurSAT: ad imperatricem immo-
 dica honoris cupidine transit. Causa, cur Imperatrix a pace sic
 abhorruerit. Batatzes ad se revocare quamobrem laborarit Impera-
 tor. Eius praeclearum quoddam visum. Batatzes a Persis propter
 Imperatorem occiditur. Emyrite imperatrici transditur. Phrangopu-
 lus quidam, invito Imperatore in castra adductus, a veneno
 eum servat (90). Hieracem sibi moliri interitum, non credit primum:
 quem deinde officii admonet. Cum Archontibus iterum ut proditor
 agit. Idem facit Paraspondylus et duas ob causas Hieracis nomen
 ad Imperatorem defert. Qui in pugna vulneratus, ad castra per-
 ducitur. Byzantium profugit; ibi de caede Imperatoris non obita
 causam dicit. Studiosi Imperatoris Byzantii iam manifesti ad eum
 perfugiunt. Hierum paene occupatum ac mox per negligentiam amis-
 sum (91). Adrianopoli Cantacuzenus coronatur. Ioanni, patriarchae
 Constantinopolitano, ab episcopis, Imperatore annuente, sacris in-
 terdicitur. Primores et exercitus Matthaegum filium Imperatorem de-
 signari rogant: quod Imperator sapienter recusat (92). Thessalo-
 nicensium caedes. Palasologus praefectus a Ioanne Apocaucho in-
 terficiitur. Zelotarum scelus et impietas. Quidam eorum a populo
 maciantur; unus per forum trahitur. Apocauchus pro Cantacuzeno
 se gerens, Zelotas punit: defectionem ad imperatricem simulat:
 patre mortuo aperte Cantacuzeno favet: Thessalonicam ei, concilio
 suffragante, tradit (93). Ad Cantacuzenum legati. Quaeenam Thes-
 salonicenses a filio eius petentes impetrarint. Andreas Palasologus
 et Cocalas populum ad arma sollicitant. Apocauchus et socii carcere
 ac vita multantur. Humanus adeptus comeditur. Matthaecus filius rem
 contra Hieracem in Thracia feliciter gerit (94). Patriarcha Con-
 stantinopolitanus a papa declaratus, Smyrnae ab Amurio Persarum
 satrapa, iugulatur. Chii compulsi Genuensibus se dedunt. Phaeola-
 tus, capta iam Chio, cum tremibus suis Byzantium redit: Genuensem
 onerariam intercipit. Imperatrix Mpalicis, Carbonae principis,
 opem impetrat. Eius fratrem Tomprotizam exercitus Romani ducem
 facit. Orchani Theodora, Imperatoris filia, apud Selybriam solenni-
 bus cum caerimoniis nuptum traditur. Eiusdem matronae eximia
 virtus (95). Speculatores submissi ex Ponticis urbibus, quorum in-
 dicio sicarius deprehenditur. Imperatrix ad Sarchanis, Lydiae sa-
 trapae, auxilium fugiit. Amurii techna ad succurrendum Impera-
 tori. Persae a perfidioso facto cohibiti: obvios capiunt et spoliant.
 Duces eorum ab Imperatore convivio excipiuntur: iique praeterna-
 vigantes et conviciantes Byzantios sagittis petunt. Byzantii, eorum
 defectione perspecta, redeunt. Donatis ducibus, Persae domum re-
 mittuntur: Moesiam depraedantur: Imperator excusatur. De Roma-
 nis hostibus et auctoribus malorum omnium gravis querimonia (96):

Monomachus ad eandem Imperatoris subornatus, monentibus amicis deprehenditur. De efficacitate veneni ab eo parati historia notabilis. Zyraces et Phaceolatus de urbe tradenda cum Imperatore agunt. Microcephalus ab his Selybriam hac de causa mittitur, quem Archontes eodem ob aliam causam mittunt (97). Ratio, cur imperatrix Anna a patriarcha alienata, alte repetita. Eiusdem patriarchae furor in damnandis puniendisque episcopis, a quibus apud Imperatorem accusatur. Synodus in palatium indicitur (98). Adventus Cantacuzeni Byzantium nuntiatus, nec ab imperatrice creditus. Dolor et sollicitudo Cantacuzeni de amicis, ne discrimen adierint. Portam auream perfodiunt ad ingressum. Patriarcha gradu movetur. Cantacuzenus cum plausu populi urbem intrat. Imperatrix palatium communit: Galataeos auxilio vocat. Imperator coram episcopis et primariis de clero suam causam agit: ad imperatricem mittit, qui doceat, quam periculoso loco eius res sint (99). Commendatur virtus Imperatoris. Imperatrix legationem despiciit. Palatii propugnatores defectionem cogitant. Ioannes filii suavi imperatrix se Imperatori Cantacuzeno submittit. Asanes socer legatus ab eo ut ingratus culpatur. Palamas, alter legatus, de constantia praedicatur. Conditiones pacis et utrimque iuramenta. Cantacuzenus palatium ingreditur (100). Hic liber ut reliquos mole, sic praecipuis quibusdam et maxime notandis capitibus superat. Sunt autem ista fere. Funus et exequiae Imperatoris Andronici minoris. Dolor et lacrimae imperatricis viduae propter abdicationem magni domestici, eiusdemque ad imperii administrationem regressio. In Sismanum exulem ac supplicem Byzantinorum humanitas. Fraudes inexpiabiles et scelera Apocauchi in magnum domesticum, quibus illum in summas saepe difficultates ex invidia coniecit. Pro rei publicae incolumitate a magno domestico induta purpura. Eiusdem varia nec levia infortunia. Pax ab eo frequentissime petita nec impetrata. Honores magnificentissimi in eum a Crale collati et eiusdem Cralis perfidia. Amurii Persae, satrapae Ioniae, mirificus ac perpetuus in Cantacuzenum amor eiusque iuvandi studium incitatissimum. Duarum mulierum, Irenes imperatricis et Helenae Cralaenae prudentia et magnanimitas. Diligens admodum et crebra defensio Cantacuzeni contra calumniatores de non factis insidiis imperatricis ac filiis eius nec affectata tyrannide. Res gestae adversus Momitzilum, eiusque pugna et interitus. Constantinopolis a Cantacuzeno capta et ibi eiusdem pietas, prudentia, aequitas, clementia.

α'. Ἡ μὲν δὴ τῶν Παλαιολόγων βασιλείων, ὅσα τε περιᾶ. C. 1341
τῆς ἀρχῆς πρὸς ἀλλήλους διηρέθησαν, καὶ ὅσα καθ' ἑαυτὸν ὁ νέ- P. 348
ος μετὰ τὸ τὸν πρεσβύτερον τῶν πραγμάτων παῦσαι τῆς ἀρ- V. 283

3. τὸ add. M.

1. Quemadmodum igitur Palaeologi Imperatores inter se contenderint, et quae separatim iunior, postquam senior imperio abivit, contra barbaros armis gesserit, quo modo domi semper publicam

A. C. 134. *χῆς πρὸς τε βαρβάρους πολεμῶν καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους διετέλεσε*
Βπολιτευόμενος, ἐνταῦθα ἐτελεύτησε, καὶ ἡ πρόθεσις ἡμῖν
πέρας ἔσχηκεν ἢ ἐξαρχῆς, πάντα σὺν ἀκριβείᾳ καὶ μετὰ
ἀληθείᾳ ἀπαγγέλλασιν ὡς ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν Ἀν-
δρονίκου τοῦ νέου τελευτὴν ὁ χαλεπώτατος τῶν πόποτε μνη-5
μонуμένων τοῖς Ῥωμαίοις πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ἀνεῖρξι-
πίσθη, ὃς ὀλίγου δεῖν πάντα ἀνατέτραψε καὶ διέφθαρκε,
καὶ τὴν εὐδαιμόνα καὶ μεγάλην τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν
ἀσθενεστάτην καὶ ὥσπερ εἶδωλον ἀπέδειξε τῆς προτέρας,
ἀναγκαῖον ᾤησθαι καὶ τὰ κατὰ τοῦτον τὸν πόλεμον γεγενημένα ¹⁰
ἐξηγήσασθαι, οὐ μόνον ἔν' εἶδεῖν οἱ μετέπειτα, ὅσων κα-
Κῶν αἴτιος ὁ φθόνος, οὐ τοὺς φθονουμένους μόνον, ἀλλὰ
καὶ αὐτοὺς ἐξαφανίζων τοὺς φθονοῦντας, ὥσπερ τὸν σίδη-
ρον ὁ ἐξ αὐτοῦ τικτόμενος ἰός, ἀλλ' ἵνα καὶ αὐτοὶ οἱ νῦν
τοῖς πράγμασι παρόντες τὰληθῆς εἶδέναι ἔχητε, καὶ μὴ ταῦτ' ¹⁵
ἔξωθεν φήμαις, μηδὲ τοῖς παρ' ἑκατέρων τῶν μερῶν ἢ ἑαυ-
τοῖς χαριζομένοις ἢ τοὺς ἐναντίους διαβάλλουσι προσέχον-
τες θρυλλουμένοις, παράγησθε δοξάζοντες τὰ μὴ ὄντα. ἄξιον
δὲ μετὰ ἀκριβείας ἔμοι προσέχειν καὶ μὴ παρεργῶς. οἱ μὲν
γὰρ ἄλλοι πάντες, εἰ δὴ τινες εἶεν οἱ συγγραψάμενοι περὶ ²⁰
τοῦδε τοῦ πολέμου, ἢ παντάπασιν ἀπόντες τῶν πραγμάτων,
ὅσα ἢ ὄχλος ὁ δημόδης διεθρύλλει ἢ τινες ἕτεροι ἀπήγγελλον,
Δοῦδὲν σαφῆς εἰδότες περὶ τῶν γινομένων, οἷα παρεδῆξαντο

17. προσέχοντας P.

habuerit, huc usque a nobis explicatum est et promissa ab initio conservata, dum accurate et vere, ut contigerunt, omnia litterarum monumentis complexi sumus. Sed quoniam post Andronici minoris ex hac luce migrationem bellum omnium quotquot unquam litteris exstiterunt perniciosissimum inter Romanos ipsos inflammatum est: unde propemodum omnia prostrata et eversa perierunt, ac beatum illud et amplum imperium imbecillimum et veluti simulacrum quoddam et umbra tantum prioris evasit, necessarium existimavi, etiam eo ipso perpetrata contexere: non solum ut posteritas cognoscat, quantam vim incommodorum invidia importare soleat, quae tam sibi, quam aliis, instar rubiginis ex ipso ferro nascentis ferrumque consumentis, exitiosa est: sed etiam ut praesentes habeant, unde veritatem percipiant: ne peregrinis rumoribus neve iis, quae ab utraque parte vel ad suum decus per gratiam vel ad adversariorum dedecus per calumniam disseminantur, animos advertentes circumducantur, falsa pro veris opinantes. Erit autem operae pretium non oscitanter, sed studiose mihi dare operam. Nam cacteri omnes, si qui huius belli historiam composuerunt, aut neutquam interfuerunt: quaeque sive multitudo popularis sive alii qui-

τοὺς ἀκοαίς, τοιαῦτα καὶ τοὺς μετέπειτα ἐξέδωκαν μηδὲν φρον- A. C. 134
 τίσαντες τῆς ἀληθείας. ἢ εἰ καὶ συνεστρατεύοντο τοὺς βυσι-
 λεύσιν ἑκατέροις, ἀλλ' οὐ δῆπου γε βουλῆς μετέχον, οὐδὲ
 τῶν ἀπορρήτοτέρων ἦσαν κοινωνοί, ἄλλως τὲ αὐδ' ἐφ' ἀπα-
 5σαι παρόντες τοῖς πραττομένοις, συνεχοῦς καὶ πολυχρονίου γε-
 γεννημένου τοῦ πολέμου· ἐπὶ πάντε γὰρ ἔτεσι διήρκεσεν·
 ἐμοὶ δὲ οὐδεμίαν τινὰ τοιαύτην ἔχοι τις ἂν ἐπενέγκειν αἰτίαν. P. 349
 τοὺς γὰρ τῶν πραττομένων αὐτουργοὺς συμπαραὼν αὐτὸς, τὰ
 μὲν οἶδα παρ' ἑμαυτοῦ, τῶν δὲ ἀκριβῆ τὴν γνώσιν ἔσχον,
 10 αὐτῶν ἀπαγγειλάντων τῶν πραξάντων, διὰ τὸ κολλὰς καὶ
 συνεχεῖς ἐφ' ἀπαντα τὸν τοῦ πολέμου χρόνον τὰς μεταβολὰς
 ὑπομεμενηκέναι· ὥστε εἰκὸς μὴ τῶν πραττομένων μόνον,
 ἀλλὰ καὶ βουλευμάτων ἀπορρήτων καὶ δόλων καὶ ἐπιβουλῶν
 καὶ ὅλων πάντων καὶ τῶν πραττομένων φανερῶς καὶ τῶν
 15 ὑφανῶς κατασκευαζομένων ἀγνοεῖν μηδέν. οὐ μὴν ἀλλ'
 ὅπερ ἔφημ' ἔξαρχῆς, οὐδὲ τῆς ἀληθείας προστήσομαι οὐδέν·
 ἀλλ' ὡς αὐτὰ ἔσχον τὰ πράγματα ἀπαγγελῶ, πλὴν εἰ μήπου
 τι παρήσομαι ἕκων τῶν ὅσα τισὶ λοιδορίαν ἢ μέμψιν εἰρημέ- B
 να ἐμποίησει. οὐ γὰρ ἐμοὶ φίλον τὸ τινὰς κακηγορεῖν, κἄν V. 284
 20 εἰ πάντες εἶδεν ἀνθρώποι. ἦν δὲ πού τι φαίνομαι δηγοῦ-
 μένος μὴ ὡς δοξάζουσιν οἱ πολλοί, οὐ χρῆ θαναμάζειν. οὐ
 γὰρ τὸ μὴ ταῦτα τοῖς πολλοῖς φθέγγεσθαι φεύγων, λογοποι-
 ῆσω τα μὴ ὄντα, ἀλλ' ὡς ἔχουσι τὰ πράγματα ἀπαγγέλλων,

dam iactarant, persecuti sunt: nihilque rerum gestarum liquido
 compertum habentes, qualia auribus acceperant, talia nullo ad
 veritatem respectu posteris tradiderunt: aut si etiam sub utrovis
 Imperatorum militarant, non utique consiliorum participes neque
 arcanorum consicii fuerunt. Deinde nec omnibus coram affuerunt,
 cum continenter et diu, nempe totum quinquennium, arma dura-
 verint. Mihi vero huiusmodi culpam aliquam nemo obiecerit. Nam
 iis, qui ea fecerunt, ego praesens, alia per me ipsum novi, alia
 ex ore ipsorum, a quibus acta sunt, ad unguem didici. Et cum
 frequentes continentesque toto eo tempore mutationes fuerint, veri-
 simile est, non gestorum modo, sed et consultorum arcanorum et
 fraudum insidiarumque et prorsus omnium, quacque palam acta
 quaeque occulte comparata sunt, nihil me fugere. Verumtamen
 quod in vestibulo operis mei sum pollicitus, veritati nihil anteferam:
 sed ut res evenerunt, ita eas explanabo, excepto quod alicubi pruden-
 s praeteribo, quae nonnullis convicio aut vituperationi esse pos-
 sint: non enim mihi amicum est cuiquam conviciari, etiamsi mor-
 talium nemo rem ignoret. Quodsi interdum quaedam secus quam
 multi opinantur videbor exponere, ne sit mirum. Non enim dum vito
 eadem cum multis dicere, nova comminiscar: sed res ut se habent
 commemorans, vulgi opiniones ut falsas valere iubebo. Mortuo

A. C. 1341 χαίρειν εἰσω τὰς δόξας τῶν πολλῶν ὡς ψευδομένης. τετελευτηκότος τοίνυν τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ νέου, ἡ αὐτῷ σύζυγος Ἄννα ἡ βασιλὶς εἰς τρίτην μὲν ἡμέραν διεκατέρησεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ὁδηγῶν. μετὰ τοῦτο δὲ ἐν βασιλείοις γενομένη, ἐπέσθησεν ἐφ' ἡμέραις ἑννέα, πάντων ὁσημέ-5
 ραι πρὸς τὰ βασιλεία παραγινομένων, οὐ τῶν συγκλητικῶν μόνον καὶ στρατευομένων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὅσοι Βυζαντίων ἦσαν ἐν λόγῳ καὶ κοινῇ τὸν ἀπελθόντα θρηγνούντων βασιλέα. δομέστικος δὲ ὁ μέγας ἐξ αὐτῆς ἡμέρας, ἧς ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς, οὐδαμῇ τῶν βασιλείων ἀπέστη, ἀλλὰ τῶν τε οἰκείων¹⁰ καὶ τῶν βασιλικῶν πεντακοσίους ἔχων, οὗς ἐγκατέστησε τοῖς βασιλείοις φρουρᾶν, διὰ πάσης ἐπιμελείας ἐποιεῖτο καὶ σπουδῆς τῶν ἰσως νεωτεριούντων ἀπαμβλύνειν τὰς ὁρμᾶς. μετὰ δὲ τὴν ἐνάτην τῶν ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι συνήθως γεννημένων ἰλασμῶν, τὴν μὲν φρουρᾶν τὴν πολλὴν ἐξέβαλε τῶν¹⁵ βασιλείων, ὀλίγους καταστήσας, ὅσοι καὶ πρότερον ἐξ ἔθους ἦσαν. αὐτὸς δὲ οἴκοι γεγονῶς, συνήθως ἐπεμελεῖτο τῶν πραγμάτων· καὶ τοῖς τε τὰς ἀρχὰς ἐπιτετραμμένοις τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν πόλεων παρῆναι διὰ γραμμῶν ἀτρεμεῖν καὶ μηδὲν νεωτερίζειν, ὡς τῆς τε καλοκάγαθίας καὶ τῆς εἰς βα-²⁰σιλέα εὐνοίας ἀξίας ἀποληψομένοις τὰς εὐεργεσίας, καὶ τοῦναντίον, ἣν τι νεωτερίζοιεν, τίσοσι δίκας. καὶ τοῖς τῶν δημοσίων συνεισφορῶν τὴν εἰσπραξίν ἐγκειρισμένους ἐκέλευε κακουργεῖν περὶ τὰ χρήματα μηδὲν, ὡς οὐδὲν ἔλαττον ἢ βα-

6. πρὸ P. 22. τις P.

igitur Andronico iuniorē Imperatore, Augusta triduo in monasterio Hodegorum mansit. Postea in regiam regressa, diebus novem luctu se dedit, cum quotidie omnes, non senatores modo ac duces, sed quotquot Byzantii eminebant, accederent et defunctum Imperatorem communi lamentatione prosequerentur. Magnus porro domesticus ab eo ipso die, quo Imperator animam edidit, a palatio nusquam discedebat: sed quingentis partim suis, partim imperatoris in eo ad custodiam collocatis, summum studium diligentiamque impendebat: ut si qui fortasse res novas attentarent, eorum conatus infringeret. Post diem nonum, peracta, ut assolet, pro defunctis piaculari caerimonia, custodes e palatio dimittit (paucis retentis, quot nimirum et antea esse consueverant), ipse domi, ut semper, rei publicae animam intendebat, et urbium provinciarumque rectores per litteras monebat, ne rebus novis studerent; utpote huius suae probitatis et egregiae in Imperatorem voluntatis condigna praemia accepturos: contra si quid machinarentur, poenas duros. Quaestoribus item mandabat, ne quid sceleris in pecunia designarent, quod nihilo minus, quam Imperatore vivo, rationes relaturi essent. Atque ad

σιλέως ζώντος περι αὐτῶν παρεξουσις εὐθύναι. καὶ τοῦτον^{A. C. 1341}
 τὸν τρόπον ἐν πλείοσιν ἢ τριάκοντα ἡμέραις ὑπὲρ πεντακο-^{P. 350}
 σίας ἐφ' ἐκάστης πέμπων γραφάς, εἰς τοσοῦτον εὐταξίας καὶ
 εὐπειθείας τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους πᾶσαν κατέστησεν ἡγεμονίαν,
 5ὥς δοκεῖν καινὸν μηδὲν συμβεβηκέναι, ἀλλὰ ζῆν ἔτι βασιλεῦ
 καὶ τοῖς πράγμασιν ἐφροσάναι. οὐδὲν γὰρ οὔτε μικρὸν οὔτε
 μέγα ἐκινήθη, πλὴν οἱ κατὰ Θεσσαλίαν μόνοι νεμόμενοι Ἄλ-
 βανοὶ, αἰσθόμενοι τὴν βασιλείως τελευτήν, τῶν ἐκεῖ κατέδρα-
 μων πόλεων καὶ ἐλήϊσαντο οὐ πολλὰ. ὅπερ ὁ μέγας δομέστι-
 10κος πυθόμενος, κατὰ τάχος ἔπεμψε τοὺς ἀγγελοῦντας Ἄλβα-
 νοὺς, ἢ τὴν λείαν ἀποδιδόναι καὶ μηδὲν νεωτερίζειν ἔτι, ἢ εἰ
 μὴ πείθοιντο, ἐκδέχεσθαι αὐτὸν χρησόμενον ὡς πολεμίου.
 οἱ δὲ καὶ ὑποπτηξάντες τὴν ἀπειλήν, οὐ μόνον τὴν λείαν^B
 ἀπέδωσαν τοῖς ἡδικημένοις, ἀλλὰ καὶ ἡσυχίαν ἄγειν ἐπαγγέ-
 15σαντο τοῦ λοιποῦ, εἰ μόνον ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις λήψον-
 ται συγγνώμην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀλίγω ὕστερον. μετὰ δὲ
 τὸ μέγαν δομέστικον ἐκ τῶν βασιλείων οὐκ ἄνευ ἐλθεῖν, κήρυκας
 ἐφοίτων αὐτοῦ κελεύσαντος εἰς τὰς περὶ Βυζάντιον πόλεις καὶ
 κόμας, πάντας ὅσοι τοῦ ἱεροῦ καταλόγου καλοῦντες πρὸς τὴν
 20ῶκωνοσταντίνου πόλιν ἐφ' ἡμέρᾳ ὅσην, ὡς τῶν ὑπὲρ τοῦ τελευ-
 τηκότος βασιλέως τελεσθησομένων ἱλασμῶν. καὶ συνῆλθε πληθὺς
 ἱερέων τοσοῦτον, ὥστε τὸν νεῶν τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ, μεγέθει μέγ-
 στον ὄντα τῶν ἐπὶ τὸν ἥλιον ἀπάντων, ἐλάσσω τῆς χρείας τότε δο-
 25κεῖν ὑπὸ τοῦ πληθους ἀκριβῶς πεπληρωμένον τῶν ἱερέων. ἐπεὶ δὲ

hunc modum diebus plus triginta missis epistolis amplius quingentis, ad tantum ordinem obedientiamque Romanum imperium universum redegit, ut nihil novi contigisse, sed Imperator adhuc avara vesci et praeesse rebus videretur. Nulli enim nec parvi nec magis motus audiebantur: nisi quod Albani in Thessalia, morte Imperatoris intellecta, urbes illic incursabant et, quamquam non admodum, depraedabantur. Quo comperto, magnus domesticus quam primum eo nuntium expedit. Albanis imperat, aut praedam restituant ac de caetero se contineant: aut si iussa detrectent, se apud ipsum in hostium loco futuros sciant. Quibus illi minis exterriti, non solum praedam spoliatis reddiderunt, verumetiam posthac nihil tale ausuros promiserunt, modo huius peccati gratia sibi fieret. Verum haec paulo post acciderunt. Postquam magnus domesticus e palatio domum concessit, praefatos eius missu vicos et oppida Byzantio vicina concursant, omnem clerum Constantinopolim ad diem praefixam propter defunctum Imperatorem funebribus sacris expiandum evocantes. Confugerunt tanti greges, ut Sophiae templum, omnium quae soli adspicit spatiosissimum, ad praesentem usum haud satis capax appareret, a sacerdotibus confertim repletum videlicet. Ubi

- A. C. 134¹ καὶ ἡ προθεσμία παρῆν τῶν ἰλασμῶν, ἐτελοῦντο ἀθροῦβως καὶ
 V. 285 τεταγμένως οὕτως, ὡς δοκεῖν ὀλίγους τινας εἶναι καὶ εὐαριθμη-
 τούς τοὺς τελοῦντας. οὐδὲ γὰρ ἄσημός τις ἐξηκούετο θροῦς,
 οἷον ποιεῖν φιλεῖ τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἐξαισία τις εὐαρμοστία
 καὶ συμφωνία μέλους, πάντων ἐφρέξῃς τοὺς ἱερούς ἀδόντων⁵
 ἄμινους. καὶ ἦν οὐκ ἐκπλήξιν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡδονὴν τὸ
 θέαμα παρέχον, κατάλογος ἱερῶν ὁρώμενος τοσοῦτος ἅμα τοῖς
 ἱεράρχαις, στολαῖς ἱεραῖς κεκοσμημένοι καὶ μίαν τελοῦντες
 τελετὴν, ὅφ' ἐνὶ καθηγεμόνι τῷ πατριάρχῃ τεταγμένοι. λαμ-
 D πύδων δὲ περιουσία καὶ τῇ ἄλλῃ πολυτελείᾳ τῆς παρασκευῆς¹⁰
 καὶ τὰς πάποτε ἄμνουμένας παρηκόντισε τῶν ἑορτῶν. ἀνα-
 λώματα δὲ τὰ ἐπὶ τούτοις καὶ τοὺς τῶν ἱερέων μισθοὺς, φε-
 λοτίμως μάλιτα γεγενημένους ἐκάστω κατ' ἀξίαν, οἰκοθεν
 ὁ μέγας δομέστικος παρέσχετο αὐτός.
- P. 35¹ β. Ἀλλὰ τὰ μὲν ἰλασμῶν τοιαῦτα ἐγεγόνει. αὐ-¹⁵
 τὸς δὲ εἶχετο τῆς τῶν πραγμάτων διοικήσεως ὡσπερ καὶ πρό-
 τερον, μηδένα ὑποπτεύων περὶ οὐδενός. τῷ πατριάρχῃ δὲ
 οὐκ ἤρκει μένειν ἐπὶ τοῖς προτέροις, ἀλλ' ἐδόκει δεῖν ἀντέ-
 χεσθαι τῆς τῶν κοινῶν πραγμάτων διοικήσεως, ὡς αὐτῷ προσ-
 ηκούσης ἐκ τοιαύτης δὴ τινος αἰτίας. ἕτι περιόντος βασι-²⁰
 λέως οὐκ ὀλίγω χρόνῳ πρὸ τῆς τελευτῆς συνεβοῦλεuben ὁ μέ-
 γας δομέστικος αὐτῷ πατριάρχῃν πείσαι ἐπιτίμιον ἀνατείναι-
 οθαι καὶ χωρισμὸν τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν, εἴ τις τετε-

dies placandis manibus dicta illuxit, omnia adeo citra tumultum tantoque ordine peracta sunt, quasi qui peragebant pauci ac numerata faciles essent. Neque enim saltem obscurius murmur, quale in frequentia solet, sed admirabilis quaedam, omnibus alternatim sacros hymnos modulantibus, concinnitas atque convenientia vocum exaudiebatur: nec stupori tantum, sed voluptati quoque erat hoc spectaculum, dum ita ingens sacerdotum multitudo cum episcopis, induta sacris vestibus, sub uno patriarcha duce, iisdem ritibus fungeretur. Lampadum vero copia reliquique apparatus amplitudo omnium dierum festorum, qui unquam memorabiles existunt, magnificentiam splendoremque superabat. Atque in haec et in sacerdotum amplissima honoraria pro cuiusque dignitate sumptum de suo fecit magnus domesticus.

2. Piamina quidem haec fuerunt. Ipse autem magnus domesticus, quomodo antehac, ad rem publicam procurandam incumbebat, de nemine nulla in re quidquam suspicans mali. Patriarcha in sua pelle quiescere non poterat, sed imperii administrationem, ut sibi congruentem, ex causa istiusmodi capessendam iudicabat. Non parum diu ante excessum Imperatori consilium dedit magnus domesticus, patriarchae auctor esset poenam et eiectionem ex ecclesia interminandi, si quis Imperatore mortuo

λευτηκότος βασιλέως επιβουλεύσει τοῖς ἐκείνων παισὶ καὶ τὴν Δ. Ο. 134.
 βασιλείαν παρέλοιτο ἀδίκως. ἔφρασκέ τε κείθιν ἐπιχειρῶν,
 ὡς οὐδὲν ἔσονται τοιαῦτα πράττοντες τῶν ἀτόπων εἰργασμέ-
 νοι καὶ παραλόγων, ἀλλὰ καὶ ὠφέλειαν οὐ μικράν τινα πα-
 5 ρέξονται τοῖς παισὶν ἐκ τούτου, εἴ τι τοιοῦτον συμβαίῃ περὶ
 αὐτούς. πᾶσι μὲν γὰρ ἀδήλον εἶναι τὸ τοῦ θανάτου τέλος,
 ὅποτε ἦξει, μάλιστα δὲ αὐτοῖς αἰεὶ περὶ μάχας καὶ κινδύ-
 νους ἡσχολημένους, καὶ οὐδὲν εἶναι τῶν ἀδυνάτων, εἰ καὶ
 ἀμφοτέροις αὐτοῖς συμβαίῃ περὶ μίαν μάχην πεσεῖν. εἰ δὲ
 10 τοῦτο γένοιτο, ἀπρονοήτους παντάπασι συμβαίνει λείπεσθαι
 τοὺς παῖδας, μήθ' ἑαυτοῖς ἀμύνειν διὰ νηπιότητα δυναμέ-
 νους, μήθ' ἕτερόν τινα ἔχοντας τὸν προσθησόμενον γνησίως
 καὶ ἀδόλως. βασιλεὺς δὲ οὐκ ἐπειθετο ἑαδίως, γνώμης τε ὡν
 ἀγαθῆς καὶ μᾶλλον οἰόμενος προσήκειν ἐπὶ τὴν πάντα δυναμέ-
 15 νην δεξιὰν τὰς ἐλπίδας τῆς τῶν παιδῶν σωτηρίας ἔχειν, ἣ πρὸς
 συγκίην ἐπικουρίαν τὴν ἐξ ἀνθρωπίνης ἐπινοίας ἀποβλέπειν, συνο-
 ρῶν, ὡς καὶ τοῖς πρὸ ἐκείνων βασιλεῦσι τοιαῦτα ἐπινενοημένα ὦν-
 20 σαν οὐδέν. ἔφρασκέ τε, ὡς ἡ θεὸς ἀναθεὴν χεῖρα σῶζουσαν ὑπερέχων,
 ἣ τῶν ἡμῶν εὐνων ἢ δυναμὶς, ἂν τῶν ἐναντιῶν ὑπερέχη, τὰς
 25 τῶν ἀδικῶν ἐθελόντων ἂν κωλύσειεν ὀρμᾶς· ὄρκοι δὲ καὶ δεσμοὶ
 καὶ ὄσα παραπλήσια, οὐδὲν ἂν ἐκφοβήσεις τοὺς πλεονεκτεῖν
 προσηρημένους. διὸ καὶ τῆς τοιαύτης πράξεως ἀποσχέσθαι, ὡς οὐ V. 286
 μόνον οὐδὲν ἡμῶν λυσιτελοῦσης, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις οὐ τὴν τυ-

11. δυναμένοις P. et M. 12. ἔχουσι M.

filii eius insidiaretur et imperium illis nefarie adimeret: additque
 persuadendi causa, nihil indecens aut inopinatum facturos, quin-
 etiam non modice filii profuturos, si quid humanitas ipsis acci-
 disset. Neminem enim praescire diem ultimum, praesertim ipsos,
 semper bellis cum periculo distentos: et posse utrumque eorum in
 eodem praelio occumbere: male curatos relinqui filios, qui nec sibi
 ipsis propter aetatis imbecillitatem ferre opem poterunt: nec habi-
 turi sint, qui eos sincere ac legitime tueatur. Imperator reniti,
 quod pius esset animi putaretque convenire magis in omnipotentis
 dextera salutem filiorum reponere, quam ad sicculem auxilium
 humana cogitatione inventum respicere: intelligeret praeterea, a
 superioribus imperatoribus similia excogitata fuisse, nec profuisse.
 Et adiungebat, aut Deum ab alto salutarem manum extendentem
 aut potentiam sibi bene cupientium, devictis adversariis, eorum
 ad iniuriam inferendam impetus repressuram. Iuramenta et vincula
 et quaecumque huius generis nihil perterritura eos, qui ex alienis
 incommodis sua comparare commoda statuerint. Idecirco abstinendum
 hoc negotio, ut non solum ipsis inutili, sed ceteris etiam non
 mediocriter nocituro, utpote praeter poenas ob rapinam debitas

A.C. 1341 χουσαν βλάβην δυναμένης προξενείν, οἷα δὴ πρὸς τῇ δίκῃ τῆς ἀρπαγῆς ὀφείλειν καὶ κεχωρισμένοις ἀπὸ Θεοῦ. ὁ μέγας δὲ δο-
 P. 352 μέστιχος οὐκ ἀνὴρ βιαζόμενος, ἀλλ' ἐδέετο τῶν μὲν τοιούτων λόγων ἀποσχέσθαι, αὐτῷ δὲ κείθεσθαι, ὡς λυσιτελοῦντα καὶ δίκαια βουλευομένῳ. καὶ ἐπεισέ γε βιασάμενος, οὐδ' οὕτω μὲν πεπεισμένον, ὡς λυσιτελῆ τὰ πραττόμενα εἶη, ἀλλὰ τῆς ἐξαρχῆς ἐγόμενον γνώμης, διὰ δὲ τὸ δοκεῖν ἐκείνῳ λυσιτελεῖν καὶ ἄκοντα πεπεισμένον. καὶ τὸν πατριάρχην μετακαλεσάμενος καὶ ὅσοι τῶν ἄρχιερέων ἐν Βυζαντίῳ τότε παρῆσαν, καὶ ὅσα ἦν εἰκὸς διαλεχθεῖς περὶ τοῦ πράγματος καί¹⁰ τὴν γνώμην φανεράν ποιήσας, ὡς αὐτῷ μὲν οὔτε ἀναγκαῖον, οὔτε λυσιτελὲς δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, (οὐ γὰρ ἐπισχῆσει τὰς ὁρμὰς τῶν ἐπιβούλων ·) ὡς ἂν δὲ μὴ δοκοῖη τοῖς σφετέροις μόνοις πεί-
 B Θεοῦ λογισμοῖς, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις συμβουλευούσι παραχωρεῖν αὐτὸν τε πεπεισθαι καὶ σφίσι ἐπιτρέπειν, ἐκέλευε τὸν ἀφορισμὸν¹⁵ κατὰ τῶν μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτῆν τοῖς παισὶν ἀδίκως ἐπιθησομένων ἐκφωνεῖν. καὶ ἐτέλειτο παρὰ πατριάρχου, ἧ προσέταττεν ὁ βασιλεὺς. διὰ ταῦτα δὴ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτῆν ὁ πατριάρχης ᾤθη δειν, οἷα δὴ τῶν βασιλέως παιδῶν φύλαξ, ἄλλως θ' ὅτι καὶ ὁ τοῦ βασιλέως παῖς Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς ἐτι νηπιὸς ἦν, ἄρτι²⁰ παιδικῆς ἡμέρας ἤλικίας, (ἐτη γὰρ ἦν γεγονὼς ἐννέα ·) ἀνθάπτεσθαι τῶν πραγμάτων καὶ τὴν βασιλείαν συνδιασώζειν τῷ νέῳ βασιλεῖ. καὶ ἤπτετό γε αὐτῶν, λανθάνειν ἐπιχειρῶν ὡς μάλιστα ἐνῆν καὶ κατὰ μικρὸν ἐμβιβάζων ἑαυτὸν εἰς τὴν ἄρ-

6. πεπεισμένων P.

etiam diris precibus a divina coniunctione seclusis. Magnus domesticus instare, rogareque huiusmodi verbis parceret; sibi ntiliter ac iuste consulenti pareret. Et importunitate, quod voluit, effecit, non ita tamen, ut profuturum crederet imperator, si fieret; verum anticipatae opinioni suae affixus, quoniam ille profuturum censebat, in speciem assensus est: accersitoque patriarcha cum episcopis quotquot Byzantii versabantur, et quae decebat de re locutus; declarata insuper palam sententia sua, sibi quidem rem neque necessariam, neque conducibilem videri (non enim cohiberi posse insidiatorum cupidinem) tamen ne existimetur suo tantum iudicio obsequi, sed aliorum quoque consiliis cedere, et manus dare et rem illis committere. Proinde anathema in eos dicant, qui se mortuo filios eius per scelus adorirentur. Patriarcha iussa complet; et hac nimirum de causa post eius obitum oportere se tamquam filiorum tutorem (et praesertim, quia Ioannes imperator admodum puer adhuc, novem dumtaxat annos natus erat,) gubernationem attingere et adolescentulo imperatori imperium conservare existimavit. Ac suscepit quidem ille rem publicam, paulatimque semet in

χῆν. ἐδέδεικε γὰρ γενέσθαι φανερός ἀντιπολιτευόμενος τῇ με- A. C. 134
 γάλῳ δομωστικῷ. καὶ ἄλλα τε ἔπραττεν, ἃ οὐκ ἦν αὐτῷ ἀρέ- C
 σκειν, καὶ ἐκυριεῖαν ἐκ τῶν συγκλητικῶν συνίστα καὶ ἐπει-
 θε πολλαῖς ὑποσχέσειν αὐτῷ συμπράττειν, ὡς τὰ μέγιστα εὖ
 5 ποιεῖσων, εἰ αὐτῷ προσγένοιτο τῶν πραγμάτων ἢ ἀρχή. καὶ
 διηγεκῶς διέτριβεν ἐν βασιλείοις, νυκτὸς μόνῃς καὶ ταύτης
 μέσης οἴκαδε ἀναχωρῶν. ἔξ ὧν ὁ μέγας δομωστικός κατα-
 στοχαζόμενος τῆς τοῦ πατριάρχου διανοίας, ἄλλως τε καὶ τι-
 10 τῶν κοινωνοῦντων αὐτῷ τῶν ἀπορῥήτων ἀπαγγελλόντων
 ἰοτῶν γινομένων τὴν αἰτίαν, ἐδυσχέραιτε μὲν ὡς εἰκὸς καὶ δι'
 ὀργῆς τὰ πραττόμενα ἐποιεῖτο, ὅμως δὲ ἔφερε σιγῇ, ἀποσκο-
 πῶν ὅποι τελευτήσει ἡ διάνοια αὐτῷ. μετὰ δὲ τούτων
 γινομένων συμβεβηκὸς τι καὶ ἄλλο, ὃ οὐ μετρίως καθήψατο D
 τῆς τοῦ μεγάλου δομωστικοῦ ψυχῆς. ὁ γὰρ τῶν Μυσῶν βα-
 15 σιλεὺς Ἀλέξανδρος προσβείαν πέμψας πρὸς βασιλῆα καὶ
 Ῥωμαίους, τὸν παρ' αὐτοῖς διατρίβοντα φρυγάδα ἦται Σίσμα-
 νον τὸν τοῦ παρὰ Μυσοῖς προβεβασιλευκότος Μιχαήλ· ὃς
 δὴ γεγένηκε αὐτῷ ἐκ τῆς Στεφάνου τοῦ τῶν Τριβαλῶν ἄρ-
 20 χοντος ἀδελφῆς, ἡ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν ἤρξε Μυσίας.
 20 πρῶτον γὰρ ἐκβεβλημένῃ ὑπ' ἐκείνου ἦν ἔτι περιόντος καὶ
 τῇ βασιλείῳ Ἀνδρονίκου τοῦ πῶς συνοικοῦντος ἀδελφῆ· ἐπεὶ
 δὲ μετ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν δυνατωτάτων ἐπιβουλεύεσσα, πάλιν
 ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς, ἡ μὲν τὸν ἕτερον ἔχουσα τῶν υἱῶν Ἰω-
 25 ἀννήν, πρὸς Κράλην ἐπανῆκε τὸν ἀδελφόν, Σίσμανος δὲ ὁ P. 353

13. μετρίως οὐ P.

principatum intrudens, latere studuit quam maxime potuit; quod metneret, ne magni domestici aemulum se esse in regenda re pub. palam constaret. Et cum alia ei inimica faciebat, tum sodalitiū ex aulicis proceribus conflabat, multaque amplissima beneficia promittebat, si ipsis administris rerum principatum adipisceretur. Praeterea totos dies et ad medias noctes in palatio haerebat. Hinc magnus domesticus eius cogitata olfaciens, et imprimis a nonnullis, quibuscum patriarcha arcana sua communicabat, de causa molitionum istarum certior factus, merito indigne ferebat et irascebatur. Silebat nihilo minus et quo demum res erumperet, observabat. Inter haec aliud quiddam evenit, quod eius animum non leviter pupugit. Nam Moesorum rex Alexander per legatos ab imperatrice et Romanis Sismanum exulem Byzantii degentem petebat, Michaelis, cui successerat, ex Stephani Triballorum principis sorore filium: quae a marito, superinducta sorore Andronici iunioris, eiecta, post eius interitum in Moesia regnaverat: nec multo post potentissimorum factione rursus pulsa regno, cum Ioanne e filiis altero ad Cralem fratrem se receperat. Sismanus alter filius ad Scythas exu-

A.C. 134: λοιπὸς τῶν παιδῶν, εἰς Σκύθας ἤχθετο φυγᾶς. ὃς δὴ παρ' ἐκείνοις διατρίψας οὐκ ὀλίγον, ὕστερον Ῥωμαίοις ἐκοντὶ προσ- ἦλθε μετὰ τὴν βασιλείῳς τελευτήν. τοῦτον δὲ Ἀλέξανδρος ἤτετο πέμψας, ὡς πολεμιώτατον αὐτῷ. ἔφρασεκ τε δυοῖν θά- τερον, ἢ παραδοῦναι Σίσμανον ἐπὶ θανάτῳ ἢ παρασκευά-5
 V. 287 ζεσθαι πρὸς πόλεμον, ὡς οὐκ ἐνὸν αὐτὸν εἶναι φίλον καὶ σύμμαχον Ῥωμαίοις, τοῦ πολεμιοτάτου τρεφομένου παρ' αὐ- τοῖς. ἐπεμπε τε καὶ τοὺς ὄρκους, οἱ πρὸς βασιλείῳς Ἀνδρον- νίκον πρὸς αὐτὸν ἦσαν ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ γεγενημένοι. ἡ μὲν οὖν Ἀλέξανδρον πρεσβεία τοῦτον εἶπε τὸν τρόπον. ἔδει δὲ τὴν σύ-10 κλητον συνελθοῦσαν βουλευσασθαι ἅμα βασιλίδι, εἰ δέον ἦ ἔσθαι τὸν αὐτόμολον παραδιδόναι ἢ πόλεμον ἄρασθαι πρὸς Μυσοῦς ὑπὲρ αὐτοῦ. οἱ μὲν οὖν συνῆλθον ἐν βασιλείῳς. συμπαραῖν δ' αὐτοῖς καὶ δομέστικος ὁ μέγας ἅμα πατριάρχῃ. προτε- θείσης δὲ τῆς βουλῆς ἐπ' ἐκκλησίας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες15 ἡσυχίαν ἤγον πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον ἀποβλέποντες, ὃ, τι ἂν βουλευσάιτο περὶ τῶν προκειμένων. Χούμνος δὲ Γεώργ- γιος, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἀμαθῶς καὶ θρασέως πρὶν τι φθέ- γασθαι τινα „γέγραπται“, εἶπεν „θὰν τῷ ἐσχάτῳ ἀποκαλυφθῇ, σιγάτω ὁ πρῶτος. ἂν οὖν καὶ ἡμῶν τινα τῶν δοκούντων20 ἐσχάτων εἶναι βέλτιόν τι περὶ ὧν νυνὶ βουλευόμεθα εἰπεῖν ἔξῃ, ἀνάγκη τὸν πρῶτον στέργειν.“ ἐταράχθη μὲν οὖν εὐ- C θῦς ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τῷ λόγῳ πρὸς τὴν θρασύτητα

latum abierat: nec longo tempore ibidem exacto, post mortem imperatoris ad Romanos sponte confugerat. Hunc igitur Alexander ut teterrimum hostem suum postulabat et alterutrius optionem dabat: ut aut Sismanum sibi iugulandum dederent, aut se ad arma compararent; haud enim Romanis amicum ac socium esse posse, quamdiu illi hostem suum apud se alerent: simulque iuramentum mittebat, quo se ipsi Andronicus pacis causa obstrinxerat. Legatio Alexandri ita se habuit. Oportebat vero convenire optimates et cum Augusta deliberare, fasne esset perfugam tradere, an pro eo bellum contra Moesos suscipere. Convenitur in palatio: adsunt item magnus domesticus et patriarcha: quaestio movetur. Ibi aliis omnibus in magnum domesticum ora atque oculos cum silentio convertentibus eiusque super re proposita sententiam expectantibus, Georgius Chumnus mensae praefectus inscite et audacter, priusquam ab ullo verbum audiretur, Scriptum est, inquit, *si postremo revelatum fuerit, primus taceat*. Ergo si alicui nostrum, qui videmur esse postremi, melius aliquid in illis, de quibus nunc est inducta deliberatio, loqui licuerit, necesse erit primum boni consulere. Percussit illico et indignatione commovit magnum domesticum tam proterva et impudens oratio. Sed quia aut imperatricem aut pa-

καὶ ἀναίθρεια τοῦ ἀνδρὸς ἀγανακτῶν. οἰόμενος δὲ τὴν βα- A.C. 1341
 σιλίδα ἢ τὸν πατριάρχην (οὗτος γὰρ ἦδη προῖστατο τῆς βου-
 λῆς,) πρὸς ὄργην τὸν Χοῦμνον ἀπελάσειν τοῦ βουλευτηρίου
 ἢ λόγοις ἐπιπλήξσειν τῆς ἀκαίρου γλωσσαλγίας, ἤνεγκε σιγῆ.
 5ὥς δὲ μῆτε παρ' ἐκείνων ἐλέγετο τῶν δεόντων τι, ἔτι μᾶλλον
 ἐταράττετο, τεκμήριον ἐναργὲς ἀταξίας καὶ ἀναρχίας τιθέμε-
 νος τὸν λόγον, εἰ πᾶσιν ἐξέσται τοῖς μείζουσι προσκρούειν ἀδε-
 ῶς. Τορνίκης δὲ Δημήτριος οὐκ ἐνεγκῶν τὴν ἀτοπίαν, „τί
 οὖν;“ εἶπε „δημοκρατίαν χρὴ ποιεῖν τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν,
 10ὧν ἐξῆ παντὶ τῶν βουλευέσθαι καὶ λέγειν, ἅττα ἂν δοκῆ, καὶ περὶ
 μείζονων καὶ ἐλαττόνων πραγμάτων, καὶ ἀνάγκην προστιθέ-
 ναι τοῖς βελτίουσι στέργειν τὰ ἐψηφισμένα. καὶ ποίαν ἀτοπίαν D
 ἂν ὑπερβολὴν ἐλλίπει τὸ τοιοῦτον;“ ὠρμημένων τε ἤδη περὶ
 τῶν τοιούτων ἀλλήλοις ἀντιλέγειν, ἐπέσχεν ἡ βασιλῆς, τῶν
 15ἀκαίρων ἀποσχέσθαι κελεύονσα λόγων τουτωνῶν καὶ ἀναγκαίων
 περὶ διαλέγεσθαι. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ὑποκρινάμενος τὸν
 στόμαχον ἀλγεῖν, ἐπλάττετό τε στρέφεσθαι τὰ ἔνδον καὶ
 ἐσιώπα, ὡς μηδὲ φθέγγεσθαι δυνάμενος ὑπὸ τῆς ἀλγηδόνος.
 οἱ δὲ ἀτάκτως ἐθροῦρόβουν, ἕκαστος τὸ προσισταίμενον βουλό-
 20μομος κυροῦν. οἱ μὲν γὰρ ἔλεγον δεῖν Σίσμανον διασωῖζειν, P. 354
 ἐκείτην τῆς Ῥωμαίων βασιλείας γεγεννημένον, καὶ μὴ καταπροδι-
 δόναι, εἰ δεῖ τι καὶ τῶν δυσχερῶν ὑπομένειν δι' αὐτόν. οἱ
 δὲ τὴν χώραν μᾶλλον καὶ τὰ οἴκετα διασωῖζειν καὶ μὴ βαρ-

17. ἐπλάττε τότε P.

triarcham (ille enim consilio praesidebat) iratos e curia hominem exacturos, aut verbis saltem de istac tam intempestiva linguae petulantia obiurgatos sperabat, ad contumeliam tacuit. Cum autem illi contra ne mutirent quidem (quod minime decebat) maior eum perturbatio incessit, pro manifesto confusionis et anarchiae habentem indicio, si in quemvis e maioribus libere insu:are liceret. Demetrius autem Tornicius insolentiam non ferens, Quid hoc rei? inquit, ad democratiamne Romanum imperium redigemus, ut unicuique fas sit consulere ac dicere pro libidine aequae in gravioribus ut in levioribus, et prudentioribus sua decreta approbandi necessitatem imponere? Quid tandem hoc stolidius fieri queat? Cumque iam inter se altercarum inciperent, imperatrix se interponens, eos cohibuit hortata, ut, istiusmodi sermonibus alienis omissis, de necessariis dissererent. Magnus domesticus dolorem stomachi et tormenta simulare sistereque, ac si cruciatus ille sibi vocem eriperet. Illi immodeste mutuum obstrepere, dum quisque propositum confirmare nititur. Quidam enim Sismanum Romani imperii supplicem conservandum, non prodendum asserebant, etiamsi eius causa quipiam durius patiendum foret. Alii magis regionem et propria servanda tuendaque, nec propter fugitivum barbarum in praevia perli-

- A.C. 134, βάρου ἕνεκα φυγάδος εἰς προὔπτον κίνδυνον ἐμβάλλειν σφῶς αὐτούς. καὶ τοιαῦτα ἕτερα ἀντέλεγον πρὸς ἀλλήλους καὶ βοῆς τὰ βασιλεία ἐπλήρου, πάντων ἐθελόντων γνώμας καὶ ψηφίσματα προτείνειν ὑπὲρ τῶν κοινῇ λυσιτελούντων. ὡς δὲ ἐπιπλέον ἢ φιλονεικία παρετείετο καὶ ἀσύμφωνοι ταῖς γνώμας ἦσαν, ὁ πατριάρχης ὡς δὴ τι μέγα καὶ θαυμάσιον βεβουλευμένος „ἐμοὶ δοκεῖν” ἐφη „Σίσμανον πρὸς τὸν τῆς τοῦ Β Θεοῦ Σοφίας νεῶν καταφυγεῖν. ἀσυλία δὲ αὐτοῦ τετιμημένον ὑπὸ πάντων, ὅσοι Ῥωμαίων ἐβασίλευσαν, ἐξεῖναι καὶ ἡμῖν εὐπρόσωπον ἀπολογία πρὸς τοὺς Ἀλεξάνδρου θέσθαι πρὸς 10 σβεντάς, ὡς οὐκ ἐξὸν ἀποσπᾶσαντας τὸν ἰκέτην τοῦ Θεοῦ παραδιδόναι πρὸς σφαγὴν, μάλιστα πάντων τοῦτο ἄγος ἐναγέστατον καὶ πικρὰ τῶν πύλαι καὶ τῶν νῦν Ῥωμαίων νομιζόμενον.” οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῶν παρόντων ἐξεθείασαν τὴν βουλήν, ὡς ἀρίστην καὶ συντεωτάτην καὶ δυναμένην μάλιστα 15 ἀπράκτους ἀποπέμψαι τοὺς Ἀλεξάνδρου πρὸς σβεντάς, συνο-
- V. 288 ρῶντας ἤδη καὶ αὐτοὺς τὴν τοῦ πράγματος ἀνάγκην. τοῦ μεγάλου δὲ δομεστικῆς φθεγγομένου μηδὲν, ἡ βασιλὶς πρῶτα ὁ μὲν κατεμέμφετο τὴν ἀκαιρίαν τῆς νόσου, ἐφ’ οὕτως ἀνυκαίου καιροῦ καὶ δεομένου βουλῆς γεγεννημένην· ἔπειτα δὲ 20 ἔλεγε πρὸς αὐτὸν, ὡς, εἰ μὲν καὶ αὐτῷ εὖ ἔχειν ἢ τοῦ πατριάρχου δοκεῖ βουλή, ὥσπερ δὴ καὶ τοῖς ἄλλοις συνέδοξε καὶ αὐτῇ, ἐπινεῦσαι ὡς καλῶς ἔχουσι τοῖς λεγομένοις, καὶ τοῦτο ἐπιθέσθαι πέρας τῇ βουλή. εἰ δὲ τι βέλτιον αὐτῷ καὶ

g. ἡμῖν em. ED. P, ὑμῖν P. et M.

cula sponte incurrendum. His atque similibus verbis concertantes, palatium clamoribus implebant, cunctis ad communem utilitatem sententias et placita sua in medium afferre sagatentibus. Cumque sententiarum contentio ingravesceret, patriarcha, quasi nimirum nescio quid magnum et admirabile consulturus, Mea opinione, inquit, Sismano in aedem Sophiae transfugiendum est: quam cum ab omnibus imperatoribus asyli iure honoratam constet, licebit et nobis honestum Alexandri legatis responsum reddere; nefas fuisse nobis Dei supplicem abstrahere et aliis interficiendum transdere; quando id in scelere omnium impurissimo a Romanis semper numeratum sit. Multi igitur praesentes consilium hoc in caelum ferebant optimumque ac prudentissimum et ad legatos Alexandri, ut qui iam ipsi quoque recusationis necessitudinem perspicerent, re imperfecta dimittendos, longe oportunitissimum iudicabant. Taceat magno domestico, Augusta primum de morbi eius importunitate, tempore tam ancipiti et consilio egente, querebatur. Deinde admonebat, si placeret ei patriarchae ratio, quomodo aliis ac sibi placuisset, vultu annueret, atque ita dicta confirmaret et consultationi finem daret.

λυσιτελέστερον δερον δοκεῖ, τὸ νῦν μὲν εἶναι διὰ τὴν αὐτοῦ A.C. 134,
 νόσον τὸν σύλλογον διαλύειν, αὐθις δὲ ραΐσαντος, βουλευέσε-
 σθαι περὶ τῶν αὐτῶν. ὁ δὲ μικρὸν ἐπισχὼν, „δοκεῖτέ μοι”
 ἔφη, μὴ περὶ ὧν βουλευέσθε, τὴν ἀπόκρισιν ποιείσθαι. οὐ
 5 γὰρ νῦν ὑμῖν ἡ σκέψις περὶ λόγων εὐπροσώπων, ἀλλὰ εἴτε
 χρὴ τὰ κελευόμενα ὑπ’ Ἀλεξάνδρου πράττειν, εἴτε πολεμεῖν
 αὐτῷ. ὑμεῖς δὲ περὶ ὧν προὔθεσθε βουλευέσθαι ἀφέντες, D
 περὶ νομίμων καὶ δικαίων τῶν παρὰ Ῥωμαίοις διαλέγεσθε,
 ὡσπερ ἂν εἴ τις καὶ Ἀλεξάνδρον ὁ καταναγκάσων ἦν τοῖς
 10 Ῥωμαίων νόμοις πείθεσθαι. ὁ δ’ ἴσως ἐρεῖ, ὡς οὐκ ἐμοί,
 ἀλλὰ Ῥωμαίοις οἱ νόμοι οὗτοι κείνται· ἐμοί δὲ εἷς νόμος ἐκ
 παντὸς τρόπου τὰ συνοίσοντα ἐμοί ζητεῖν. ὑμῖν δὲ εἰ καὶ
 Σίσμανον ἔξεστι τοῖς ἀσύλοις κατακρύπτειν ἱεροῖς, ἀλλ’ οὐ
 15 θοῦδὲ βοῶν ἀγέλας καὶ ποίμνια προβάτων καὶ τὴν ἄλλην πε-
 ρισσιάν τὴν ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἐξ ὧν ἐμοί τῆς ἀδικίας ἔξεσται P. 355
 κομιζέσθαι ποινάς. πρὸς οὖν τὰ τοιαῦτα χρὴ βουλευέσθαι,
 οὐ πρὸς ἀπολογίας εὐπροσώπων. ἐγὼ δὲ ὀλίγον δεῖν νυνὶ
 μέφομαι καὶ ἐμαυτῷ, ὅτι καὶ ὀπωσοῦν εἰς τοιουτοῦσι προή-
 20 γαθὴν λόγους. εἴρηται γὰρ ἐξαρχῆς καὶ ἐπεψηφίσθη γε ὑπὸ
 πάντων, ἐπεὶ μηδεὶς ἀντεῖπε μηθέν· εἰ μὴ ἐσχάτω τι ἀπο-
 κλυφθῆ, σιγῆν τὸν πρῶτον. εἰ δὲ μὴ τῷ ἐν ἐσχάτοις τετα-

3. δοκεῖτέ μοι P. 5. ὑμῖν P. 8. διαλέγεσθαι P. 10. δὲ ἴσως P.
 16. τοῖς pro τῆς P.

Sin quid aliud melius et utilius haberet, se in praesentia propter
 eius tentationem valetudinis concilium dimissuram: ubi se ex illa
 recreasset, de iisdem denuo acturos. Domesticus paulum se colli-
 gens, Videmini mihi, ait, non respondere ad ea, de quibus ven-
 tum est in consilium. Non enim nunc de sermonibus honesta spe-
 cie confictis quaeritur, sed num, quae Alexander postulat, con-
 cedenda, an potius armis cum eo depugnandum sit. Vos autem
 posthabita consultationis materia, de iure institutisque Romano-
 rum disputatis: perinde ac si esset, qui Alexandrum posset etiam
 cogere ad obtemperandum Romanorum legibus. Qui dicit for-
 tasse, non mihi, sed Romanis hae leges praescribuntur: ego
 unam hanc legem agnosco, omni ratione mea commoda perse-
 qui. Quamquam autem vobis in sacris asyllis Sismanum licet
 abscondere, urbes tamen et castella in iis abscondere non licet;
 neque armenta bonum et greges ovium ceterasque in agris fac-
 cultates, ex quibus mihi poenas iniuriae persolvatis. Huc itaque,
 non ad speciosas rationes accomodanda est [vobis] deliberatio. Ego
 vero, parum abest, quin me ipsum accusem; quia nescio quomodo
 ad haec dicenda prolapsus sum. Dictum est enim ab initio et ratum
 ab omnibus habitum (nemo siquidem contradixit prorsus): si quid

A. C. 1341 γμένω, ἀλλὰ καὶ τῷ πρώτῳ καὶ μάλιστα ἐξάρχοντι τοῦ βουλευτηρίου τοιαῦτα ἔδοξε καὶ ἑμὲν ἐπεψηφίσθη γὰρ τοῖς πᾶσιν ὡς λυσιτελεῖ, προσῆκε στέργειν καὶ αὐτὸν καὶ περαιτέρω πολυπραγμονεῖν μηδέν." τῆς βασιλίδος δὲ ἐναγούσης μάλιστα Β καὶ ἐπισπωμένης πρὸς τοὺς λόγους, „οὐδὲ τὰ τοιαῦτα καίτοις γὰρ ὀλίγα ὄντα ἕκων εἶναι ἐφθελγᾶμην." πρὸς δὴ τὰ τοιαῦτα εὐθύς ὁ πατριάρχης αἰτίας ἀπολύων ἑαυτὸν, „ἀλλ' ἐγὼ" εἶπε „πρῶτος καὶ αὐτὸς μηδέν εἶναι πρὸς τὰ ζητούμενα τὴν βουλήν ὁμολογῶ. οὐ γὰρ Ἀλεξάνδρῳ περὶ εὐλόγων καὶ μὴ τοιούτων ἀποκρίσεων μελήσειν, ἀλλ' ὅπως ὁ προὔθητο ἐξαρχῆς, εἰς 10 πέρασ, εἰ δύναίτο, ἀγάγη. οὐ δὲ ἔνεκα καὶ αὐτὸς οὐ πρὸς λόγους, ἀλλὰ πρὸς ἐκεῖνο φημί βουλευτέον εἶναι." τὰ ἴσα δὲ εὐθύς καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιψηφισομένων πάντων, ἐπεὶ ὁ μέγας δομέστικος ἀνέστη, καὶ οἱ ἄλλοι συνανέστησαν καὶ ὁ C σύλλογος διελύθη. ὄρων δὲ καὶ πρότερον ἐπιέμενον ὁ μέγας 15 δομέστικος τὸν πατριάρχην τῆς ἀρχῆς τῶν πραγμάτων, καὶ μήτε βίβη βουλόμενος τὴν ἐπιχείρησιν ἐπέχειν, (οὐ γὰρ ἠθούλετο ἀκουσίῳ ἀρχεῖν, ἀλλὰ πολὺ μάλιστα βουλομένων καὶ χάριν εἰδότην τῆς ἀρχῆς,) ἄλλως τε καὶ δεδουκῶς, μὴ καὶ πρόφασιν ἐκ τούτου στάσεως ἀναφυῆ καὶ πολέμου ἐμφυλίου, 20 εἰς ὧν ὡς εἰκὸς διαφθαρσομένην συνεώρα τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, καὶ παντὸς οἰόμενος θανάτου ἐπαχθέστερον τὴν αἰτίαν τῶν δεινῶν παρασχεῖν αὐτός· (διὸ οὐδὲ βασιλέως εἶ

postremo revelatum sit, ut primus taceat. Atqui si non inter postremos collocato, sed et primo et curiae longe principi talia visa sint et a vobis universis confirmata pro utilibus, par est me ipsum quoque boni consulere et ultra nihil curiose perscrutari. Hic cum imperatrix eum ad porro dicendum enixius impelleret ac perurgeret, Nec ista, inquit, tametsi pauca, libens protuli. Tum patriarcha haec vera sentiens, statim ut se culpa liberaret, ego primus, inquit, etiam ipse fateor, consultationem nostram nihil ad ea facere, quae in quaestionem adducuntur. Non enim Alexandrum curaturum, cum ratione an secus ei respondeatur: sed quomodo ab initio sibi proposita ad finem perducat, si possit. Quocirca et ipse non de verbis, sed de illo alio consilia agitanda sentio. Aliis omnibus protinus adstipulantibus, et post magnum domesticum consurrectione facta, conventus est solutus. Ceterum iam ante cernens magnus domesticus, patriarcham ad imperium affectare viam, et conatum eius vi reprimere nolens (haud enim invitis, sed cupidissimis et de imperio sibi gratias habentibus imperare cupiebat) praeterea timens, ne qua inde seditionis bellique civilis occasio nasceretur, e quibus verisimile erat collapsurum Romanum imperium: et omni morte horribilius arbitratus, tantis acrumnis sese originemque et caput esse:

περίοντος, καίτοι πολλά πολλάκις παρακεκληκόςτος, ἠθέλησε A.C. 1341 γενέσθαι βασιλεὺς,) ἐσκέπτετο μὲν καὶ πρότερον τὴν ἡγεμονίαν ἀποδέσθαι καὶ ἀπραγμοσύνη τὸν ἐπιλοιπον βίον ζῆν, D ὅπερ ἔφη, τοῦ φθορᾶς αὐτὸς αἴτιος Ῥωμαίοις καταστήναι ὅτιαν ὀνειδίζον ἀνεκτότερον νομίζων. ὡς δὲ καὶ κατὰ τὸν σύλλογον ἀνθαδῶς καὶ θρασέως τοῦ Χούμου πρὸς αὐτὸν διειλεγμένου, (μάλιστα γὰρ πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον ἀποτείνεσθαι ᾤθη, πάντων τῶν τότε Ῥωμαίων καὶ νομιζόμενον καὶ ὄντα πρῶτον,) οὐδεὶς ἐπέτιμῃσεν, οὐδὲ ἐμμέψατο τῆς ἀκαίρου 10 παρῆρησίας, ὡσπερ ἀρχὴν νομίσας στάσεως ἐμφύλλου τὸ τοιοῦτον, θῆσαν ἢ ἐβούλετο ὄρμητο ἀπαγορεύειν τὴν ἀρχήν.

γ. Μετὰ γοῦν τὸν σύλλογον εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐπεὶ P. 356 καὶ αὐτὸς καὶ πατριάρχης παρήσαν ἐν βασιλείοις, πρὸς βασιλίδαν ἐχρητο μηνυτῆ καὶ τοιαῦτα αὐτῇ ἐδήλου δι' αὐτοῦ, 15 ὡς, εἴπερ ἦν ἀρεῖσις αὐτῆ προτεθῆναι ἐκ θεοῦ, (αὐτὸς δ' ἂν εἴη τῶν λεγομένων μάρτυς, ὡς ἀληθῆ,) βασιλεία μὲν ἐν ζῶσιν εἶναι, αὐτὸν δ' ἐκείνου τὸν θάνατον ἀνδελέσθαι, ἀπάσαις B ψήφοις καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ προειλετο ἂν αὐτὸς ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ ἐκείνου ζῆν. ἐπεὶ δὲ τῷ μέτρα καὶ ζωῆς 20 καὶ τελευτῆς ἐκάστῳ ταλαντεύοντι τοῦτον ἔδοξε τὸν τρόπον, ἐκείνῳ μὲν ὁμολογεῖν προσῆκον χάριτας τῆς περὶ ἡμᾶς σοφῆς οἰκονομίας, αὐτοῦς δὲ δραστικὸν ὅτι ἂν εἴη αὐτῶ τε προσῆκον καὶ λυσιτελὲς σκοπεῖν. ὃ δὲ καὶ μοι σκεψαμένῳ περὶ ἐμαντοῦ,

13. βασιλέα P.

17. αὐτὸν δι' ἐκείνου P.

unde nec imperatore adhuc superstite, quamvis multis saepe ab eo precibus fatigatus, purpuram induere sustinuit: cogitaverat quidem prius dignitate ultro abire et reliquum vitae curis et negotiis vacuum decurrere, quod, ut modo dicebamus, quidvis tolerabilius duceret, quam Romanis a se pestem evenire. Verum ut Chumnum in consensu superbe et impudenter se perstringentem (ad se enim potissimum eius maledictum pertinere censebat, omnium tunc Romanorum et opinione et re praecipuum,) nullus de intempestiva libertate increpuit aut accusavit, hoc ipsum civilis seditionis exordium fore ratus, citius quam volebat, potestate se abdicandi desiderio captus est.

3. Ergo die proxime sequenti cum ipse et patriarcha essent in palatio, per eum imperatrici haec renuntiat. Si fuisset a Deo in eius relictum arbitrio (ipso teste, vera se dicere,) utrum mallet imperatorem quidem vivere, se autem pro illo vitam ponere, quasi omnibus punctis omnique studio et alacritate praeroptaturum fuisse mori, ut illi vivere diutius concederetur. Quoniam vero Deo unicuique sua fata dispensanti ita placuisset, aequum esse eidem ut sapientissimo rerum nostrarum statori, gratias agere et hominum quemlibet pro se, quid sibi conveniens utileque sit, circumspicere. Hoc

- A.C. 134: ἔδοξε δὲ τῶν μὲν πραγμάτων ἀποσχέσθαι · συνελθὶν δὲ τὸν ἐπίλοιπον ἀπραγμοσύνη βίον, ὅπως ἂν δύνωμαι, διαγοῦντι κατ' ἔμμαντιν. οὕτω δὴ δόξαν, ἥδη καὶ σοὶ καταδήλον ποιῶ." τοῦ
- C πατριάρχου δὲ πυνθανομένου τὴν αἰτίαν, δε' ἦν αὐτῇ τοιαῦτα πρὸς τὴν βασιλίδα παρέστη λέγειν, καὶ πρότερον μὲν⁵ ἔφρασκε τοὺς τοιοῦτους στρέφειν λογισμοὺς καὶ ἀναγκάων οἶσθαι ἀφίστασθαι τῶν πραγμάτων. ὃ δὲ με τάχιον ἀνέπεισε τὴν βουλήν ἀνακαλύπτειν, οὐδὲν ἕτερον εἶναι, ἢ ὅτι τῇ προτεροῦσιν κατὰ τὸν σύλλογον ἀκαίρως τοῦ Χούμνου καὶ ἀνοήτως παύθησιασμένου καὶ ἐὰν τῷ ἐσχάτῳ ἀποκαλυφθῇ,¹⁰ σιγάτω ὁ πρῶτος φραμένου, οὐθ' ἡ βασιλὶς οὐτ' αὐτὸς ἡγανακτήσατε πρὸς τὴν ἀναισχυντίαν, οὐδὲ δίκην ἔδωκε τῆς ἀνοήτου γλωσσοαλγίας, ἀλλ' ἐφησυχάσατε τοῖς λεγομένοις, ὥσπερ εἰρημένου μηθενὸς καινοῦ." ὁ πατριάρχης δὲ „εἰ μὲν καὶ τις ἄλλη πρὸς τοὺς τοιοῦτους" ἔλεγε „λόγους ἡγάγεν αἰτία, ἀν-¹⁵ τὸς ἂν εἰδείης. εἰ δ' αὐτοῦ τούτου ἔνεκα μόνου παροξυνθεῖς,
- D ὀργῇ φερόμενος πρὸς ἐμέ τε καὶ τὴν βασιλίδα, ἀφίστασθαι τῆς διοικήσεως ἔγνωσ τῶν κοινῶν, οὕτε δίκαια ποιεῖς, οὕτε προσήκοντα σαυτῷ. ἐγὼ τε γὰρ ἰσχυρίζομαι τουτωνὶ τῶν λόγων μὴ ἀκηκοέναι παντελῶς · καὶ δίκαιος εἶναι ἀξιῶ πι-²⁰ στεύεσθαι παρὰ σοί· οἶομαι δὲ καὶ τὴν βασιλίδα τὰ ἴσα ἐμοὶ εἶρεῖν. οὐδὲ γὰρ ἂν ἤνεγκε σιγῇ, εἰ ἀκούσαι τε συνέβαινε
- V. 290 τῶν λόγων καὶ πρὸς σὲ εἰρησθαι οἰηθῆναι. διό σου καὶ δέο-

se sibi iam praestitisse visumque rerum administratione cedendum, et quod superest aevi, sibi, quoad fieri possit, soli viventem, in curarum vacuitate consumendum. Huius suae voluntatis eam esse ignaram noluisse. Sciscitante autem patriarcha causam, quid ei in mentem venisset, talem ad Augustam mittere nuntium, respondit: pridem se istas cogitationes volvere et abdicationem rectionis sibi necessariam arbitrari. Quod vero eum ad meditata citius patefacienda incitarit, non esse aliud, quam quod pridie Chumnus in conventu importune et insipienter ac sine fronte illud effutiverit, si postremo revelatum sit, taceat primus: quam impudentiam nec imperatrix, nec ipse patriarcha aegre tulerit, nec maledicentiam istam puniverit, sed perinde ac si nihil diceretur novi, in dicto istoc conquieverint. Excepit patriarcha. Num alia praeterea res te commoverit, ut hoc diceret, tu nosti: si propter hoc solum exacerbat, mihi et imperatrici tantopere irascris, ut rei publicae regendae munus abiicere constitueris, nec iuste, nec ex tua dignitate facis. Nam ego me verba illa Chumui omnino non audivisse, tibi confirmare possum: et mihi fidem haberi aequum est: putoque imperatricem eadem mecum confessuram. Haud cum vocem tenuisset, si audivisset et te tactum credidisset. Quare te oro quaesoque, uti verbis

μαι τῶν πρὸς τὴν βασιλίδα λόγων ἀποσχέσθαι, οὐ φαύλην A.C. 1341
 τινὰ ἐσομένων ἐπιθήκην τῶν κακῶν. ὁ δ' οὐκ ἀνίη, ἀλλ' P. 357
 ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν, νῦν μὲν, φύσκων, τὸν λόγον μόνον
 ἐκείνον τὸν ποιήσαντα τὴν ταραχὴν, ἕως δὲ τινα καὶ ἄλλα
 5 ἔχειν ἀνέκφορα ἐν τῇ ψυχῇ. αὐτίκα μὲν οὖν ὁ πατριάρχης,
 ἐποίει τὰ κεκελευσμένα καὶ τῇ βασιλίδι ἀπήγγειλεν, ὅσα ὁ
 μέγας δομέστικος πρὸς αὐτὸν διαλεχθεῖη. ἡ δὲ ἐλπίδος τα
 ἔξω καὶ πέρα προσδοκίας λόγους ταῖς ἀκοαῖς εἰσδεξαμένη,
 ἠνιάτο μὲν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, ἔξεπέπληκτο δὲ, ὅτι τὸ τὸν
 10 μίαν δομέστικον πέισαν, τοιαῦτά τε ἐνθυμηθῆναι καὶ πρὸς
 αὐτὴν εἰπεῖν. ὁμως ἑαυτὴν ἀναλαβοῦσα, ἀντεμήνυεν αὐτῷ, μὴ
 παντάπασιν αὐτῷ προσήκειν τοὺς τοιοῦτους λόγους, οὐδὲ τῆς B
 αὐτοῦ διανοίας ἀξίους εἶναι, οὐδὲ τῆς πρὸς βασιλεία φιλίας,
 ἣν ἐκ παιδῶν ἄχρι καὶ εἰς τὸδε χρόνον ἀλλήλοις διετηρήσατε
 15 ἄδολον καὶ καθαρὰν. διὸ οὐδὲ πείθεσθαι οἷά τε εἰμί, ὡς παρα-
 φρονοῦντος ἕνεκα ἀνθρώπου προήχθης εἰς τοσοῦτον καὶ ὀργῆς
 καὶ λύπης. ἐγὼ δὲ μήτ' ἀκηκόεμαι τοῦ ἀνθρώπου λέγοντος
 ὁμολογῶ, μήτ' εἰ καὶ συνέβαινε πυνθέσθαι, προὔργου ποιή-
 σασθαι κολάζειν τὸν εἰπόντα. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς σὺ ἐλάττω
 20 δύνάμιν ἔχεις ἢ ἐγὼ, κολάζειν τε τοὺς προσκρούοντας καὶ
 συγγνώμην παρέχειν, ἂν ἐθέλης. εἰ μὲν οὖν ἐκείνων ἕνεκα
 τῶν λόγων μόνον ἀγανακτεῖς, παρὰ σαυτοῦ μᾶλλον ἢ παρ'
 ἔμου προσήκει λαμβάνειν δίκας. εἰ δὲ καὶ τινος ἑτέρου δέη, C

talibus ad eam supersedcas, quae praesentibus malis non parvo ad-
 ditamento futura sunt. Ille non se flectere, et instare, ut impera-
 trici nuntius iret: nunc quidem illud verbum solum esse, quod
 turbas concitaret; fortasse autem alia quosdam inclusa habere in
 pectore, quae prodere nolint. Statim igitur patriarcha ad impera-
 tricem refert, quae a magno domestico acceperit, et iussa efficit.
 Quae tam insperatos et inexpectatos sermones auribus hauritus,
 contristatur et ad stuporem miratur, quid eum ad haec cogitanda
 et sibi eloquenda perpulerit. Tamen ut se collegit, ei vicissim
 nuntiare iubet: Nulla ratione haec ipsum loqui decere; neque eius
 ingenio, neque amore illo, quo se ipse et imperator mutuo dile-
 xerint, quemque a pueritia usque ad hoc tempus purum sincerum-
 que conservarint, digna esse. Quocirca se credere etiam non posse,
 Deinde se nec audisse quid diceret; nec si audire contigisset,
 operae pretium censuram fuisse, hominem multare, quando ipsemet
 non minorem quam ipsa, et puniendi, a quibus offensus sit, et
 ignoscendi, si velit, auctoritatem habeat. Quamobrem si propter
 illud verbum dumtaxat indignaretur, a semetipso magis, quam ab
 illa poenas sumere convenire. Si quo alio sibi opus sit, quod ipsa

A.C. 134i ὅπερ ἄχρι νῦν ἄγνωστον ἔμοι, λέγειν θαρσύνοντα, ὡς παρ' ἔμοι δύσκολον ἐσόμενον μηδὲν, ὅπερ ἂν σοι κατὰ γνώμην ἦ, εἰ μὴ πάντη τῶν ἀδυνατωτάτων εἴη." τοιαῦτα μὲν ἡ βασιλὶς πρὸς τοὺς τοῦ μεγάλου δομestίκου λόγους ἀπεκρίνατο. ὁ δ' ἔφρασκεν, αὐτὸν τε παντάπασιν ἡγνοηκέναί τὴν δύναμιν⁵ τῶν λόγων τῶν αὐτοῦ, καὶ βασιλίδα τὴν διάνοιαν τῶν γενομένων μάλιστα ὡς πορρωτάτω ἔχειν. Ἰνα δὲ αὐτὸς τε εἰδῆς καὶ βασιλίδι φράσης, ὡς δίκαια διανοοῦμαι, ὡς ἔχω περὶ τῶν πραγμάτων ἄκουσον. τὴν μὲν ἔμοῦ τε καὶ βασιλέως ἐκείνου πρὸς ἀλλήλους ἐκ παιθῶν ἀκροτάτην φιλίαν σὺ τ' ἂν ἄγνο-10 οῖης, ὥσπερ εἰκός, καὶ ἡ βασιλὶς πρὸς τὴν οἰκείαν διατρίβουσα. ὅσα μέντοι γε πρὸς βασιλέα τὸν πάμπαν, πολέμου καὶ ἀρχομένου καὶ τελευτῶντος, ὅτε τῶν ἄλλων ἀπάντων πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ὑποστάτων τύς μεταβολὰς, πάντων ἀντιτεταγμένων, σχεδὸν εἰς ὄσάτην ἀπορίαν συνηλάθη, αὐτῷ προθύ-15 μως συνηγωνισάμην, μήτε σώματος φειδόμενος, μήτε χρημάτων, μήτ' ἄλλου τῶν οἰκείων μηδενοῦς, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα ἐπέλγουσι τῶν καιρῶν καὶ δεομένοις γνησίω φιλῶν, πάντα ἐγινόμεν αὐτῷ καὶ τῶν δεόντων ἐνέλιπον οὐδὲν, καὶ μετὰ τὸ τῶν πραγμάτων ἔγκρατῆ γενέσθαι, ὅσα τε πρὸς τοὺς ἔξωθεν πο-20 λεμίους, καὶ Ἕλληνας λέγω καὶ βαρβάρους, καὶ πρὸς τοὺς

P. 358 ἔνδον ἐπιβούλους, ὥσπερ ἄλλος ὢν αὐτὸς, καὶ συγκατεργαζόμεν καὶ συνδιέφερον αὐτῷ τοὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ πόρους καὶ

6. γιγνομένων P. 11. οἰκίαν P. et M. 12. πρὸς τὸν ante πρὸς add. P. πόλεμον P. et M.

usque nunc ignoret, cum fiducia aperiat: nihil fore, in quo eius animo non libenter gratificatura sit, nisi multo maxime ad praestandum impossibile fuerit. Sic imperatrix magno domestico respondendum curavit. Qui ad patriarcham: Et tu penitus vim verborum meorum ignoras, inquit, et Augusta a cogitatione eorum, quae fiunt, abest longissime. Ut autem et tu scias, et illi exponas, quam non iniqua in corde meo versem: audi, quis sit meus de re publica sensus. Meam cum defuncto imperatore a pueris perfectissimam amicitiam, et te nescire credibile est; et imperatrix in patria adhuc degens, nosse qui potuit? Quod vero ad bellum contra avum et inceptum et finitum attinet, quando reliquis omnibus multum et varie immutatis omnibusque adversantibus, in extremas fere difficultates devenit, quam promptus ei adiutor extiterim, nec corpori meo, nec pecuniis, nec alii cuiquam rerum mearum parcens; sed temporibus miseris et amicos germanos requirentibus, omnia ei factus sim, nullumque officium praetermiserim; et postquam rerum summam obtinuit, quantum ad externos hostes, Graecos inquam et barbaros, et ad domesticos insidiatores attinet, quomodo ego tamquam alter ille ei collaborarim, et cum eo ac pro eo multa

κινδύνους, (ὅω γὰρ λέγειν τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων, ὡς A.C. 134) αὐτὸς πάντα νόνον ὑφιστάμενος, ἄλυπον αὐτῷ καὶ ἄπονον ἐποίουν τὴν ἀρχήν,) πάντες μὲν ἂν εἶδετεν Ῥωμαῖοι, αὐτῶν σαφέστατα βωόντων τῶν πραγμάτων, καὶ συμμαρτυροῦσαιεν 5έμοι· τῶν ἄλλων δὲ πάντων μάλιστα ἡ βασιλῆς, ὅσα μὴ μόνον ὑπὸ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ βασιλεύσας αὐτοῦ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν ὁμόνοιαν, τὴν πάντας, ὡς ἐγῶμαι, καὶ τοὺς πάλαι καὶ τοὺς νῦν ὑπερελάσασαν ἐπὶ φιλῆς ἕνονομέ- V, 291
 10παρ' ἐκατέρων συνέβαινεν ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄχρι νῦν χρό- B
 νον εὐκλεέστατα βιβιωκένοι, ἄτοπον οὖν, τὸν μὲν προτεῦ χρόνον ἅπαντα μηδέποτε μηδεμίαν ἀδοξίας πρόφασιν παρε-
 σσηκένοι ἐμαυτῷ, νυνὶ δὲ ἔκοντι λοιδορίας ἄξια καὶ μέμ-
 ψεως ποιεῖν. ἂν τε γὰρ ἀγνοήσας, οἳ κακῶν τὰ πράγματα
 15χωρήσει, ἐμαυτῷ μὲν ἀδοξίας, τοῖς λοιποῖς δὲ Ῥωμαίοις φθορᾶς καὶ κινδύνων αἴτιος καταστῶ, οὐδεμίαν παραιτεῖσθαι δίκαιος συγγνώμην αὐτὸς παρ' ἐμαυτῷ κριτῆ. ἂν τε καὶ συν-
 ορῶν, ὡσπερ ἤδη καὶ ἐπίσταμαι σαφῶς, ἔπειτα καταμαλα-
 κίζοίμην δέει τοῦ μὴ δοκεῖν ἐν καιροῖς ἐπικινδύνοις τὴν ἀρ-
 20χὴν μεθίσσθαι, οὐ λοιδορίας ἄξιος μόνον, ἀλλὰ καὶ δίκης C
 τῆς ἐσχάτης, ὅτι, καίτοι προσιδῶς, ὑπέμεινα ἐκὼν εἶναι κακὸς ὀφθῆναι καὶ μῆτε καιροῖς, μῆτε πράγμασιν ὡς δεόν.
 χρῆσασθαι εἰδῶς. οὐ δὲ ἔνεκα κινδύνων τε καὶ ἀδοξίας ἔγνων

14. οἶων pro οἳ P.

19. καιροῖς, ἐπὶ κινδύνοις P.

gravia periculosaque sustinuerim (sileo enim de administratione, quo pacto omnem ego laborem perferens, Imperium ipsi facillimum reddiderim,) Romani omnes scire possunt, rebus ipsis manifestissime clamantibus, et testimonium ferent; praeque omnibus imperatrix, quam non experientia tantum, sed ipsemet quoque Imperator de mutua inter nos concordia docuit: quae quidem tanta fuit, ut opinione mea omnes et antiquos et recentes ab amicitia nobilitatos superaverit. Unctē non modo vicissim nos adiuvari, sed etiam usque ad hoc tempus in summa gloria vixisse contigit. Turpe igitur, me, qui antehac nunquam ullius dedecoris occasionem mihi praebuerim, nunc sponte ac libentem maledictis et reprehensione digna committere. Sive enim nescius, quo miseriarum res evadent, mihi quidem ignominiam, ceteris autem Romanis pericula exitium-que creavero, nullam vel me ipso iudice veniam; sive etiam animadvertens (quemadmodum iam liquido scio) tamen emollescam timore, ne scilicet dubilis ac formidolosis temporibus imperium videar dimittere, praeter vituperationem crudelissimum quoque supplicium commerebor: quod quamquam praesciens, sustinuerim volens, ignavus et neque occasionum, neque rerum bene utendarum

- Α.Σ. 1341 ἀπαλλάττειν ἔμαντόν. καίτοι γε οὐδὲ βασιλίδι τε καὶ τοῖς βασιλέως παισὶν ἐκ τῆς ἀδοξίας ταυτησί καὶ τῶν κινδύνων ἀφελειάν τινα ἔξεστι πορίζειν. ἦν γὰρ ἂν τοῦτο παραμύθιον οὐ φραῦλον. ὡς ἂν δὲ μὴ δοκῶ τοὺς ὑπὲρ τῶν βασιλέως παιδῶν πόνοους καὶ κινδύνους ἀποδιδράσκειν, νῦν μὲν ἐν τῆς εἰρή-5 νης τοῖς καιροῖς, ὅτε μήτε πόλεμος οὐδεὶς, μήτε κακῶν προσδοκία μηδεμία, πατριάρχης τε καὶ σύγκλητος ἅμα βασιλίδι ἰθύνοντων τὴν ἀρχὴν καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἀγαθὰ καὶ τὰς τιμὰς καρπούσθων. εἰάν δὲ ποτε συμβαίῃ πόλεμόν τινα ἀναφυῆναι, κίνδυνον ἀπειλοῦντα βασιλέως τοῖς παισὶ, τότε¹⁰ αὐτὸς ἤδη προθύμως τοῖς κινδύνοις ἐμπαρέξω ἑμαυτόν, καὶ ἢ συνδιασώσω τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς ἢ ὑπὲρ αὐτῶν μαχοῦμενος πεσοῦμαι, ὡς ἂν ἐμοὶ μὲν οἱ πόνοι καὶ τὸ κινδυνεύειν, ὅμῳ δὲ τὸ ἐντροφῆν τοῖς πρῶγμασι καὶ αὐτῶν καταπολαύειν, μηδενὸς παρενοχλοῦντος, περιγίνοιτο. κεφάλαιον δὲ τῶν λόγων¹⁵ τῶν ἑμῶν, ὡς ἔστιν οὐδὲν τὸ πείσον, ὥσπερ καὶ πρότερον,
- P. 359 ἔχεισθαι τῶν πραγμάτων τῆς ἀρχῆς. ὡς ἂν δὲ καὶ ἔργοις ὁ λέγω κατάδηλον ποιήσω, τῆς συνήθους καθέδρας ἐξαναστάς, ἐφ' ἑτέραν καθεδουῶμαι, ἴν' εἰδείῃ τε βασιλὶς τε καὶ ὅμεις, ὡς οὐδὲν ἤδη τὸ κωλύον, ἑτερόν τινα, ὃν ἂν βούλησθε αὐτοῖς,²⁰ τοῖς πράγμασι ἐριστιῶν." οὕτως εἰπὼν, ἐφ' ἑτερον μετέβη τόπον, ὥσπερ ἔργῳ παραχωρῶν ἑτέρον τῆς ἀρχῆς. ὁ πατριάρχης δὲ τοιαῦτα ὁρῶν τε καὶ ἀκούων, „σκληρὸς ἔστιν ὁ λό-

5. ἐν τοῖς τῆς εἰρ. καιροῖς M.

14. καταπολαύειν P.

peritus videri. Quam ob causam et discriminibus et infamiae me decrevi subducere: unde nec ad imperatricem, nec ad imperatoris liberos aliquid emolumenti redundabit: esset enim hoc non exiguum solatium. Ne autem labores propter filios imperatoris capessendos vitare existimer, nunc quidem in ista pace, cum nec bellam est ullum, nec malorum exspectatio, patriarcha et concilium una cum imperatrice imperium regant, eiusque bonis et honoribus perfuamur. Quod si aliquando arma, imperatoris liberis periculum denuntiantia, movebuntur, rursus impigre hostium telis me obiectabo et aut imperium illis servabo incolume aut eorum causa in medio certamine occumbam: ut ego quidem labores habeam et pericula, vos autem omnibus copiis affluentes, delitiis et gaudiis dediti, vitam nullo impediēte transigatis. Caput denique et summa orationis meae est, re nulla me adductum iri, ut, quomodo antehac, imperium administrem: et quo facto simul quod dico comprobem, e sella consueta surgens, alibi sedebo, ut Augusta et vos scire queatis, nihil iam obstare, quo minus alium quempiam et vestra sententia tantis rebus praeficiatis. Haec fatus, in alium locum, tamquam ipso opere alteri imperium cedens, concessit. At enim patriarcha

γος" εἶπε „καὶ μάλιστα δυνάμενος τῆς ψυχῆς τῆς βασιλίδος A.C. 1341
καδικέσθαι." ὁ δ' „ἀληθῆ λέγεις" ἔφη „καὶ ἔδει γε μηδὲν
τοιούτον μῆτε εἰρησθαι, μῆτε εἶναι. νυνὶ δὲ εἰς τοσοῦτον
ἀνάγκης συνηλάθην, ὥστε καίτοι τῶν ἄλλων μάλιστα ἀπάν-
5 τωον, ὅσα εἰς παραμυθίαν καὶ τῶν πολλῶν ἄνεσιν ἀνιαρῶν, B
ἴσα βασιλίδι ἐκ τῆς βασιλείας προσεγένετο τελευτῆς, λέγε-
σθαι βουλόμενος ἐπ' αὐτῆς, ἐναντιώτατα πράττειν ἐμαντῶ
δυοῖν ἔνεκα. ἡ γὰρ ἀπρακτεῖν παντελῶς ἀνάγκη, ἡ φαύλας
καὶ οὐχ ἡ προσῆκεν, ἄρχειν. εἴτε τοῖνυν πράττοντος μηδὲν,
10 καὶ ἡ βασιλὶς ἐρησυχάζοι, ὡς χθὲς καὶ πρόωην τὴν ἀρχὴν
οἰομένη διοικεσθαι παρ' ἐμοῦ, ἀνάγκη πάντα ἀπολέσθαι·
εἴτε καὶ φαύλας καὶ μὴ κατὰ τὸ δέον ἄρχοντος, τὸν αὐτὸν
τρόπον πάλιν φθείρεσθαι συμβαίνει, καὶ προσέειπε γὰρ αὐτὸν
οὐ τοῖς ἄλλοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμαντῶ τῆς μοχθηρίας ὀφεί-
15 λειν δίκας· ὥστ' ἀμφοτέρωθεν λυσιτελές, γνώριμα ταῦτα γί- C
νεσθαι τῇ βασιλίδι, κἂν εἰ μέλλοι ταραχὴν καὶ λύπην προ- V. 292
ξενεῖν. βέλτιον γὰρ περὶ τῶν γινομένων ὡς ἔχουσι μαθού-
σαν, ἅμα σοὶ τε καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ δέοντα βουλευσασθαι
περὶ τῆς ἀρχῆς, ἢ ἀγνοήσασαν, ὀλίγω ἕστερον μὴ τοῦτον
20 μόμον, ἀλλὰ καὶ τῆς συμβησομένης βλάβης ἔνεκα ἀγανατεῖν.
δ'. Ὁ μὲν οὖν πατριάρχης πάντα ἀπήγγελλε τῇ βυσι- D
λίδι. ἡ δ' ἄπερ οὗτ' ἂν ποτε αὐτὴ διενοήθη, μῆθ' ἑτέρον
λέγοντος ἐπέειπετο ἀκούουσα, πρῶτα μὲν ὑπὸ τῆς λύπης οὐδὲ

3. εἰρεῖσθαι P. 5. καὶ τῶν add. M.

haec videns et audiens, Durus est, inquit, hic sermo et qui animum
imperatricis gravissime vulnerare possit. Vera loqueris, ait dome-
sticus, et sane nihil horum neque dici oportebat, neque fieri. Nunc
autem eo necessitatis compellor, ut quamvis prae omnibus maxime,
quaecumque ad consolationem moerorumque levationem pertinent,
qui ex obitu imperatoris multi ad imperatricem confluerunt, apud
illam dicere velim, faciam tamen, quae solatio illius plurimum re-
pugnant: idque duabus de causis; vel quia omnino cessandum, vel
quia male et contra quam fas sinit, imperandum est. Seu igitur
me feriente, etiam imperatrix vacaverit, credens, ut nuperrime a me
imperium temperari, omnia pessum ire oportebit: seu somniculose
et secus quam convenit gubernante, eadem est exspectanda calamitas.
Et ego insuper non aliis solum, verum etiam mihi met improbitatis
poenas dabo: ut utrinque referat haec imperatricem cognoscere,
etiamsi inde aegra animi futura sit. Siquidem praestat, ut percepto
rerum statu, tecum et cum aliis pro eo ac debet de imperio consul-
tet, quam ut, eo ignorato, haud multo post non horum dumtaxat,
sed et imminentium incommodorum causa doleat.

4. Haec omnia patriarcha imperatrici renuntiabat. Ea cum
audiret, quae nec unquam ipsa cogitasset, nec alio narrante cre-

A.C. 134: ἀντιφθέγγεσθαι ἡδύνατο. ἔπειτα ἐφ' ἰκανὸν πολλὰ δάκρυα σιγῇ τῶν ὀφθαλμῶν καταγαγοῦσα, „ῥᾶον ἂν” εἶπεν „ἀνέπεισέ τις ὄρος δύνασθαι μεταβῆναι, ἢ τὴν μεγάλου δομῆστικου γνώμην κινηθῆναι πρὸς βραχύ. ἐπεὶ δὲ περὶ ἐκείνου τοιαυτ' ἀκούειν ἔστι νῦν, ἅπερ οὐδ' ἂν ποτε ἐνεθυμήθην, προσηκούσης μὲν ἀπολογίας ἀπορῶ. ὁμως ἐκ τῶν μάλιστα

P. 360 μου καθικομένῃ τῆς ψυχῆς, ποιήσομαι τῆς ἀπολογίας ἀρχήν. λέγω τοίνυν πρὸς αὐτὸν, ὡς ἄρτι νῦν ὥσπερ ἐξεστηκυῖαν τῶν φρενῶν ἢ κάρῳ βυθῆι καὶ ὑπῆρ κατασημένῃν εἰς αἰσθησιν ἡγάγες τῶν περισχόντων με δεινῶν. πρότερον γὰρ, εἰ καὶ μάλιστα σαφῶς τὴν βασιλέως ἡπιστάμην τελευταίην, ἀλλ' οὖν, εἰσιόντος τε σοῦ πρὸς ἐμὲ, κἀκείνον ἐδόκουν, ὥσπερ ἔθνος ἦν, συνεισιέναι καὶ ἀπιόντα συνέπεσθαι, καὶ μονορῶ καὶ φθέγγεσθαι ἐλογιζόμεν ἐκείνον, ὅτε διελέγου πρὸς ἐμὲ, καὶ ὄλωσ μετρίαν τιὰ ἐλογιζόμεν τὴν περισχοῦσάν με τῶν κακῶν ἐπιφορᾶν. νυνὶ δὲ, ὥσπερ τινὸς παραπετάσματος ἀρθέντος, πάντα φαίνεται τὰ ἔνδορ οὕτω σὺ τῶν ἀλπίδων ἡμᾶς, Βύφ' ὧν ἐφανακιζόμεθα, ἀποστερήσας, γυμνὰ παρσεκεύσας τὰ πράγματα καθορᾶν, καὶ τοὺς μὲν ἔμοις οἶεσθαι παῖδας ὀφρανοὺς πατρὸς, ἑαυτὴν δὲ χρεῖα καὶ τοῖς ἐκ ταύτης κακοῦσα συνισχημένῃν. ἀλλὰ τί ἂν τις φαίη ἢ καὶ λογίσαιτο περὶ σοῦ; πρότερον ὡς ἐπιλέησαι τῆς ἀκροτάτης συναφείας καὶ

10. κακῶν pro δεινῶν P. 14. φθέγγεσθαι P.

didisset, primum quidem prae dolore nihil respondere poterat. Deinde cum diu largas in silentio lacrimas effudisset, Facilius, inquit, persuasisset mihi quispiam montem transferri, quam mentem magni domestici ad momentum temporis immutari posse. Quoniam ergo de illo talia iam est audire, qualia mihi nunquam succurrerunt, quid apte respondeam, penitus haereo. Verumtamen ex iis, quae me praecipue momorderunt, respondendi ducam initium. Dico igitur (quasi enim praesentem alloquar) Tu modo vel ut mente alienatam aut sopore profundo veterinoque demersam, ad sensum circumstantium me malorum perduxisti. Prius namque, etsi certo sciebam imperatorem esse mortuum, nihilo minus cum tu ad me ventitares, etiam illum, ut consueverat is, ad me putabam ingredi tecumque abire, ac tantum non etiam in tua loquela illius affatus haurire. Et omnino mediocribus quibusdam malis cinctam me arbitrabar. At nunc velut peripetasmate sublato, interiora patent omnia: sic tu spe, quae nos ludificabatur, erepta, res nudas aspectui subiecisti et filios quidem meos iam pupillos, me autem viduam et miseris cum viduitate coniunctis implicatam spectatoribus exhibuisti. Quid autem dicemus de te aut quid cogitabimus? An te oblitum esse coniunctissimae illius necessitudinis et admirabilis

τῆς θανατοῦς ἐκείνης φιλίας βασιλέως τῆς πρὸς σέ, ἥ διὰ Δ. C. 1341
 τὸ μέγεθος οὐδὲ πιστεύειν εἶχον οἱ πολλοί; ἀλλ' οὐκ οἴομαι
 δυνήσεσθαι, εἴ γε καὶ μάλιστα ἐβούλου. οἶμαι γὰρ εἴ τις
 τὴν ἐν ἀνθρώποις ἅπασαν φιλίαν συλλαβὼν, ἔπειτα πρὸς
 5 παραδείγμα τι θελήσεις σκοπεῖν, ἐξ οὗ τοῖς ἄλλοις τε κά-
 κείνῳ τὴν αὐτῆς ἰσχὺν ἐξέσται κατιδεῖν, ὑμᾶς ἂν μόνους
 παραδραμῶν, ὡς καὶ τοὺς ὄρους ταύτης ὑπερβάντας, ἐκ
 τῶν ἐπιλοίπων ἐξευρίσκειν, ὅ,τι ἂν εἴῃ, πειρᾶσθαι πρῶτον
 10 τοσοῦτον οὐ τοὺς φίλους μόνον, ἀλλὰ καὶ ἰδέαν αὐτὴν τῆς
 10 φιλίας ἔθεσθε κατόπιν. καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ τῶν πραττομένων
 μόνον ἦν ὄρεῖν, καὶ βασιλέως δὲ ἦν ἀκούειν πολλὰ πολλαίως
 φθεγγομένου, ὡς καὶ φιλιῶν καὶ γυναικῶν καὶ συμπάντων,
 ὡς εἶπεῖν, χρημάτων τὴν εἰς σέ φιλίαν προηγοῖτο. πότερον
 οὖν ὡς μὲν ἐπιλέλησαι τῆς βασιλέως φιλίας, οὐδὲ τῷ λίαν
 15 συσκοφαντικῶ τὸς τρόπους εἶπεῖν ἐξέσται· ὅτι δὲ μεμνημένος
 ἀγωνομενεῖς καὶ τοῖς βασιλέως παισὶν ἐναντίας ἥ προσῆκεν
 ἀποδίδως ἀμοιβὰς μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν; ἀλλ' οὕτε
 τοῦτο σὸν, ὥσπερ οὐδὲ τὸ πρῶτον. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τῶν V. 293
 20 ἐξέλεις, ἄξια τὰ δεδογμένα νῦν. οὐ γὰρ δήπου γε ἐπιλέλησαι,
 ὡς πολλοὺς ἀγῶνας καὶ κινδύνους καὶ θάνατον, εἰ οἷόν τε
 εἶπεῖν, ὑπὲρ τῆς ἐμῆς ὠφελείας καὶ τῶν παιδῶν ἐτοιμότητος

9. τῆς om. P.

11. ἦν ante ὄρεῖν om. P.

δὲ om. P.

amicitiae, quae imperatori tecum fuit, quam propter magnitudinem credere imperitum vulgus non poterat? Atqui hoc te nequire opinor, etiamsi velis. Sic enim statuo, quidquid est in genere humano coniunctionis et familiaritatis, si quis in unum colligeret, deinde ad exemplum aliquod respicere vellet, ex quo et aliis et tibi vim eius liceret perspicere, vobis solis praeteritis (ut qui etiam terminos huius transcendistis) inter alios potius id investigandum: usque adeo non amicos tantummodo quoslibet, sed ipsam quoque insidentem in animis amicitiae ideam speciemque exsuperastis. Atque hoc non in iis solum, quae agebatis, erat observare, sed imperatorem praeterea saepenumero multis verbis testificantem audivimus, te tibi et liberis et uxore et, ut breviter dicam, rebus omnibus cariorem esse. Num igitur ne insignis quidem calumniator te huius amicitiae oblitum, memorem autem nihilo minus improbe agere liberisque imperatoris post eius obitum alias quam debuisti gratias referre dicere poterit? Atqui non magis hoc tuum est, quam prius. At vero nec tuis sermonibus, quos semper, etiam vivo imperatore, mecum habebas, consentientia sunt, quae statuisti. Non enim e memoria excidit tibi profecto, ut multa te certamina variosque casus et mortem quoque ipsam, si dici fas est, pro meis filiorumque meorum rationibus turbulentis temporibus promptissime subiturum

A.C. 1341 εἶναι, καιροῦ καλοῦντος, ὑπομένειν ἰσχυρίζου. οὐδ' νῦν παρόντος, εἴ σοι ἐξελέγξομαι ἐπὶ τῶν ἔργων εὐπρεπὲς, αὐτὸς ἔρεις. εἶτι δὲ οὐδ' ἑμαυτῇ τι σύννοδα σοὶ προσκεκρουκυῖα,

P. 361 ἀλλ' ἔξ ὅτου παρεγενόμην ἐν τοῖς βασιλείοις οἴκοις, οὐδὲν ἀποδέουσαν οὐτ' εὐνοίαν, οὔτε τιμὴν ἢ τὰδελφῷ κόντῳ παρρηιόμην, μᾶλλον δὲ καὶ πλείω παραπολύ, ὅσον ἐκείνου μὲν οὔτε τεθνεώτος ἐμοὶ τις βλάβη, οὔτ' ὠφέλεια ζῶντος ἐνεται, τοσοῦτο διρκισμένου· σὺ δὲ καὶ ζῶν τὰ μέγιστα ἂν ὀνήσαις, καὶ ἀποθανῶν οὐδὲν ἦττον ἐμοὶ τε καὶ τοῖς Ῥωμαίων πράγμασι λυμανῇ. ἐγὼ δὲ καίτοι πολλὰ συνείρειν ἔχουσα καὶ ἰο ἀποδεικνύμαι δι' αὐτῶν, ὡς οὔτε συμφέροντα, οὔτε δίκαια ἐβουλεύσω, ἐκέλευ μόνον ἐρῶ, τὰ ἄλλα καταλιποῦσα. εἰ γὰρ παριόντα τινὰ ὁδὸν τῶν ἐπιφανῶν τινι συνέβη γυναικὶ συνβυτχεῖν, χηρεῖα μὲν συνουσίη καὶ τοῖς ἐκ ταύτης κακοῖς, καὶ παισὶν ὀρφανοῖς καὶ μηδένα τὸν προστησόμενον ἔχουσι προσ-15 τετηκνῖα καὶ διὰ ταῦτα πολλοὺς ὑφορωμένη τοὺς κινδύνους καὶ δεομένη τῆς δυστυχίας οἰκτεῖραι καὶ αὐτῆς προσιῆναι καὶ τῶν παιδῶν, οὐδὲν ἕτερον εἰς δικαίου λόγον προβαλλομένη ἢ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν παρ' ἀξίαν κακοπραγίαν, οὐκ ἔδει καὶ σὲ καὶ πάντα ὄντινον ὄϊος σὺ, τῶν ἄλλων ἀμε-20 λήσαντα, πρόνοιαν ποιήσασθαι τῆς γυναικὸς ὄση δυνατῇ, καὶ ἀξιοχρεῶς τοὺς ὑπὲρ ἐκείνης νομίσοι πόρους εἰς εὐκλείας

8. τοσοῦτον M. 9. ἡμῖν P. 16. ταύτας P. 18. καὶ add. M. 19. παρὰ ἀξίαν P.

asseveraveris. Qua quidem necessitate nunc praesente, an re ipsa te refelli ac redargui pulcrum adeo tibi sit, tu videris. Praeterea non mihi sum conscia, offendisse aliquando voluntatem tuam: sed ex quo in domum imperatoriam nupsi, aequè ut fratrem meum germanum Sabaudiae comitem te colui ac dilexi: imo vero multo amplius, quod ex illo mortuo neque detrimenti quidquam, nec superstitie quidquam commodi, tantis a me terrarum spatiis disiuncto, adipiscar. Tu autem quantum prodesse potes vivas (potes autem longe plurimum) tantum mihi que et rei publicae Romanae nocere potes mortuus. Quamquam porro multa queam adhuc adiungere et inde ostendere, te neque frugiferum neque iustum cepisse consilium, omisis aliis, illud tantum dicam. Si cui viatorum contingeret, in mulierem aliquam nobilem incidere, viduitatis calamitate conflicitantem, cum liberis orphanis, tutore prorsus destitutis, et idcirco multa metuentem aspera, orantemque ut aerumnarum suarum miseretur, sui liberorumque patrocinium susciperet, et argumenti ad impetrationem nihil afferentem nisi nobilitatem suam et conditionem infelicem ac se indignam: nonne oporteret, et te et quemcumque tui similem, ceteris sepositis, curare talem feminam, quantum in te esset, laboresque pro illa non recusatos ad celebritatis iustitiaequè

λόγον καὶ δικαιοσύνης; εἰ τοίνυν τοῦτο μόνον ἤρκεσον ἄν εἰς Δ. C. 1341
 πειθῶ, τίνα ἄν εὐπρόσωπον ἀπολογίαὶν ὑποδοίης, εἰ αὐτοῦ C
 τε τούτου καὶ πολλῶν ἐτέρων ἰσχυροτέρων παρόντων, ἀπα-
 ραίτητος ὄφθῃς. διό σου δέομαι, ταύτης ἀποστήναι τῆς βου-
 5 λῆς καὶ μὴ προφάσεως ἔνεκα μικρᾶς ἐμέ τε καὶ νηπίους παῖ-
 δας τῶν ἐμῶν, ὥσπερ ἐν μέσῳ πελάγει ναῦν ἐρήμῳ κυβερνή-
 του, καταλιπεῖν. ἀλλ' εὔτ' αὐτὸς πρῶτος ἐνεθυμήθῃς, ἀκαιρον
 ἠγήσασθαι καὶ μυριάων γέμουσαν τὴν βουλήν κακῶν, εἴθ' ἐτέ-
 10 ρω συμβουλευόντι ἐπίσθῃς, μὴ τῶν φίλων ἐκείνων, ἀλλ'
 τοῦ ἐχθιστοῦ ἠγεῖσθαι καὶ σοὶ μὲν πρὸς τὴν εὐκλείαν καὶ τὴν
 τιμὴν, ἡμῖν δὲ πρὸς αὐτὴν ἐπιβουλεύοντα τὴν σωτηρίαν,
 προσθήσω δ' ὅτι καὶ πᾶσι τοῖς Ῥωμαίων πράγμασι κοινῆ-
 15 ἔργῳ δὲ εἰ καὶ μὴ ἀφ' ἑαυτῆς αὐτὴ τὸ δέον συνεώρων, ὡς D
 οὐδεμία τις ἐτέρα κοινῆ τοῖς πᾶσι βεβαιότερα σωτηρία, ἢ
 20 ὡς ἐπὶ τοῖς πράγμασι, ὥσπερ καὶ ζῶντος βασιλέως, ἐφρεσθῆναι,
 εἰς αὐτῶν γούν τῶν βασιλέως λόγων, οὓς περὶ σοῦ πολλὰ κίς
 ἐποιεῖτο πρὸς ἐμὲ, μάλιστα δὲ πρὸ τῆς τελευτῆς μικρὸν,
 ἐχρῆν συνεῖναι τὸ συνοῖσον. ἀνακείμενος γὰρ ἐπὶ γόνασι τοῖς
 25 ἐμοῖς, σοῦ παρόντος, „ὅ μὲν καιρὸς” ἔφη „τῆς ἐμῆς ἤκει
 30 τελευτῆς. σὲ δὲ χρὴ σκοπεῖν, ὅπως ἐμοῦ μὴ ἀπελθόντος λο-
 γισμοῖς τισιν ἢ καὶ λόγοις ἐνίων ἀπατηθεῖσα, ἐτέρῳ τινὶ πρό-
 σχῃς τὸν ἄνδρα τουτονὶ διωσαμένη. εἰ γὰρ τοῦτο συμβαίη,

13. ὡς add. M. 14. πράγμασι pro πᾶσι P. 19. παριόντος
 P. et M., παρόντος V.

rationem reputare idoneos? Si ergo hoc dumtaxat ad persuadendum
 sufficeret, quem, amabo, defensionis colorem habebis, si hoc ipso
 multisque praeterea firmiteribus argumentis suppeditantibus inflecti
 haud potuisse videbere? Quapropter te obsecro, muta istam men-
 tem et noli tam levi occasione me cum tenellis adhuc liberis tam-
 quam in medio pelago navim magistro carentem deserere: sed sive
 per te in hanc sententiam es ingressus, alienam et mille malorum
 plenam existimes: sive alterius suasu huc es delapsus, ne illum
 amicum, sed inimicissimum et tuae quidem gloriae honorisque, no-
 5 strae autem salutis, imo totius imperii Romani communiter insi-
 diatorem arbitrera. Et tametsi per me non viderem, quid necesse
 sit, nimirum non aliunde certius ac stabilius fore salvam Roma-
 nam rem publicam, quam si tu eius gubernacula teneas, perinde ut
 vivo imperatore tenuisti: at saltem ex ipsis eius sermonibus, quos
 de te non raro mecum praecipueque paulo ante mortem habuit,
 quid expediret, me intelligere oportebat. Recubans enim, te prae-
 10 sente, in gremio meo, Tempus quidem mei ex hac luce discessus
 adest, inquit: tibi cavendum est, ne falsis ratiocinationibus aut
 oratione quorundam decepta, repulso hoc viro cuiquam alteri au-
 scultes. Nam ita si fiat, et tu et liberi tui et Romanum imperium

A.C. 1341 οὐδὲν ἔτι τὸ λείπον σέ τε καὶ τέκνα καὶ τὴν ἄλλην ἄπασαν
 P. 36a τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἀπολέσθαι· ἀντὶ δὲ προσέχουσα,
 V. 294 ἄριστα σαυτῇ τε καὶ τοῖς πράγμασι βουλευέσῃ." εἰ δὲ τοιαῦτα
 πρὸς τε βασιλέως ἐδιδάχθη καὶ παρ' ἑμαντίης αὐτῇ τὰ ὅμοια
 γνώσκω, τί' ἔχοι λόγον, οἷς αὐτὸς κακῶς καὶ ὡς οὐ δέον
 βουλευέσσω, πείθεσθαι καὶ αὐτὴν ἐκούσαν εἶναι. ἂν μὲν οὖν
 οἷς εἶπον τὴν ἀπολίαν καὶ αὐτὸς τοῦ πράγματος ὅση κατι-
 δὼν, ἀπόσχη τοῦ τε τοιαῦτα καὶ βουλεύεσθαι καὶ λέγειν, καὶ
 τῶν πραγμάτων, ὥσπερ εἴωθας, ἐχόμενος, αὐτὸς μὲν τὰ
 κοινῇ συνοίοντα Ῥωμαίοις, καὶ τῆς ἀνωθεν χειρὸς συνεφα-10
 πτομένης, πράττης, ἐμοὶ δὲ παρέχης ἡσυχίαν, τὰς ἐμὰς
 θρηνεῖν καὶ κόπτεσθαι συμφορὰς, (τοῦτο γὰρ ἐμοὶ παραμυ-
 B θία μόνον καὶ τῶν κακῶν ἀνακωχή,) δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ συμ-
 φέροντα καὶ σαυτῷ προσήκοντα ποιήσεις. ἂν δὲ πάντα διω-
 σάμενος καὶ ἀποφρίψας, ἐνὸς μόνου γένῃ τοῦ τοῖς δεδομέ-15
 νοις ἐγκαρτερεῖν, πᾶσι χαιρεῖν εἰπὼν, δ καὶ αὐτῇ ποιήσω,
 σοὶ θήσω φανερόν. πᾶσαν γὰρ αἰδῶ καὶ γυναικείαν ἀσθθ-
 νειαν ἀποθεμένη καὶ τῶν τοῦ σωφρονεῖν ὥσπερ λογισμῶν
 ὑπὸ μεγέθους ἐκτραπέλα τῶν κακῶν, κατὰ μέσσην τὴν πόλιν
 γενομένη καὶ ἀναθεῖσα ἑαυτὴν ἐπὶ τινος μετεώρου, ἔν' ἐξῆ20
 διὰ πάντων ἐξικνεῖσθαι τὴν φωνήν, ὄρθιον βοήσομαι καὶ
 μεγαλοφωνότατον· ἄνδρες Ῥωμαῖοι, μᾶλλον δὲ καὶ Ἕλληνες
 C καὶ βάρβαροι πάντες, εὖ ἴστε, ὡς πάντα ἀπόλωλε καὶ διέ-

6. εἰ μὲν P.

11. πράττης et παρέχης P.

universum necessario peribitū. Sin illi morem gesseris, tibi et
 rei publicae etiam atque etiam profueris. Si igitur haec ab impera-
 tore didici et per me similiter iudico, quomodo non ineptum
 sit, quae tu male et secus quam decebat cogitasti, iis me quoque
 libenter assentiri? Quare si ex his quae dixi, tu quoque, summa
 rei indignitate perspecta, haec velle et loqui desieris et ut consu-
 veras, in gubernando processeris, ipse quidem divina te adiuvante
 manu, quae in commune Romanis commodabunt efficies: mihi vero
 a calamitatibus meis defendis ac plangendis requiem praestabis,
 quae sola erit consolatio mea et malorum meorum induciae, et
 quae iusta, utilia tibi que decora sunt perpetrabis. Sin contemptis
 et abiectis omnibus hoc uno te obfirmaveris, quod tibi proposuisti,
 quid ipsa contra factura sim, enuntiabo. Omni verecundia et im-
 becillitate muliebri deposita ac veluti prae malorum magnitudine
 mentis inops, in media urbe loco aliquo editiore conscenso, unde
 verba mea ad omnium aures allabantur, intentissima plenissimaque
 voce exclamabo: viri Romani vosque Graeci vosque barbari, audite;
 perierunt, occiderunt omnia, nec ulla manet amicus apud homines
 gratia, nec cuiquam veritas et iustitia curae sunt; et animi constan-

φθαρται, καὶ οὕτε φιλίας χάρις οὐδεμία κεῖται παρ' ἀνθρώ- A.C. 134
ποις, οὐτ' ἀληθείας μέλει καὶ δικαιοσύνης οὐδενί· λογισμῶν
τε στεφθέτης οἴχεται ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ συλλήβδην πάντα
ἀγαθὰ, εἰ δὴ ὁ μέγας δομέστικος ὥσπερ ἐκ τινος ἀντιπνοίας
5 ἐναντιώτατος ἑαυτῷ φανείς καὶ τῆς μὲν φιλίας ἐπιλελησμέ-
τος βασιλέως, ἀμελήσας δὲ καὶ τῆς αὐτῷ προσηκούσης ἀλη-
θείας καὶ δικαιοσύνης καὶ φιλοτιμίας τῶν καλῶν, αὐτὸς μὲν
ἐσκέψατο ἀπραγμοσύνη τὸν ἐπιλοικον βίον ζῆν, ἐμὲ δὲ καὶ
παῖδας τοὺς ἐμούς πολλῆς κυνί τῆς κηδεμονίας δεομένους
10 ὥσπερ τι βάρος ἀνόνητον ἀπερῆψατο καὶ κατέλιπεν, ὥσπερ
ἀγροήσας, εἰ δῆποτε καὶ μορφὴν ἡμῶν ἔγνω ἢ ἀκοῇ παρει- D
λήφει τὰ καθ' ἡμᾶς. οὕτω δὲ τὸ ἄφιλον τῆς σῆς γνώμης
καὶ ἄστατον καὶ ἀβέβαιον στηλιτεύσασα, εἴ γε συμβαίη, καὶ
τεθνήξομαι ἡδέως, παρὰ σοῦ δίκας ἀρκούσας ἐμοὶ λαβοῦσα.
15 ἐπὶ τούτοις δὲ πᾶσιν αὐθις σοῦ δέομαι, μηδὲν παρενοχλεῖν,
ἀλλὰ τῶν τε λόγων ἀποσχέσθαι τουτωνὶ καὶ τὰ δέοντα ποι-
εῖν, ὥσπερ ἐξαρχῆς ἐχόμενον τῶν πραγμάτων.

ε'. Τοιαῦτα μὲν ἀπεκρίνατο ἡ βασιλὶς ἐξ ἄγαν ἀλγού- P. 363
σης καὶ ὀδυνωμένης ψυχῆς. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ὥσπερ
20 ἐλεγχόμενος αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ, ὡς δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ προ-
σῆκοντα ἐφθάρξατο, καὶ μηδὲν ἀντιλέγειν ἔχων πρὸς οὕτως
ἀπόδειξιν ἐναργῆ τῆς ἀληθείας, πρὸς πατριάρχην μὲν ἐφθάρ- B
ξατο οὐδὲν, παραλαβὼν δὲ αὐτὸν, εἴσεισιν εἰς βασιλίδα. ἡ

10. ἀπερῆψατο V., ἀπετράφητο P. et M.

ita, summam, bona omnia ab hominibus demigrarunt: siquidem
magnus domesticus ceu vento reflante sibimet ex diametro contra-
rius evasit, et amicitiae, quae illi cum imperatore intercedebat,
oblitas, neglectaque, quod minime decebat, veritate atque iustitia
et honestatis amore posthabito, ipse quidem, quod superest anno-
rum, per inertiam traducere constituit: me autem liberosque meos
nunc aliena et multa solitudinis indigentes, ita reliquit ac si onus
inutile reiiceret: quasi nesciret, eequid unquam nos de facie nosset
aut res nostras auribus accepisset. Sic animum tuum a colenda ami-
citiā alienum et inconstantiam tuam omnibus palam prodam et, si
ita res tulerit, etiam laeta moriar, poena de te sumta. His de
causis rursus te oro, ne turbas moveas: sed verbis istiusmodi tem-
perans, ut ab initio solebas, rem publicam administres.

5. Hoc responsum e nimium dolente et afflicto pectore pro-
fectum remisit imperatrix. Magnus autem domesticus tamquam a
semetipso convictus, eam iusta rationique consentanea locutam, et
nihil potius adeo manifestae veritatis demonstrationi opponere, pa-
triarchae quidem nihil respondet: sed cum eo ad imperatricem in-
greditur. Quāe primo eius aspectu dolore oppressa, diu largo

- A.C. 1341 μὲν ὅν εὐθὺς ὡς εἶδε, λύπη κάτοχος γεγενημένη, δάκρυα περιεῖρθετο καὶ ἐθρήνησεν ἐφ' ἱκανόν, τῆς ἔνδον ἀλγηδόνος ἐναργῆ τεκμήρια τὰ δάκρυα παρεχομένη. ἐπεὶ δὲ ἐπαύσατο,
- V. 295 λόγου πρὸς αὐτὴν ὁ μέγας δομέστικος ἤρχετο τοιοῦδε. „ἔθος ἐστὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν, ἐπειδὴν αὐτοῖς τινες χρήσονται¹⁵ διαλλακταῖς ἢ πρὸς φίλους καὶ οὐκίους, ἐάν τι πρὸς αὐτοὺς διενεχθῶσιν, ἢ καὶ πρὸς ἄγαν πολεμικούς, τὰ μὲν σκληρὰ τῶν ἀποκρίσεων καὶ ὅσα μάλιστα δυνατὰ, τὴν τε εἰρήνην
- C διαλύειν καὶ διερεθίζειν τὸν ἀκούοντα πρὸς ὀργήν, ταῦτα μὲν συγκαλύπτειν καὶ παριέναι σιγῇ· ὅσα δὲ προσηνῆ καὶ¹⁰ ἡμερα καὶ ἱκανὰ πρὸς διαλύσεις, τὰ τοιαῦτα ἀπαγγέλλειν, οὐκ ἐλάττω ἢ ὅσα ἤκουσε προστιθέντα καὶ παρ' ἑαυτοῦ. ὥσπερ αὖ πάλιν οἱ τοὺς τρόπους μοχθηροὶ καὶ συγκρούειν τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους ἡρημένοι, τὰ πρὸς ὀργήν μὲν ἀπαγγέλλουσι μετὰ προσθήκης, ὅσα δὲ πρὸς διαλλαγὰς¹⁵ ἐπιτήδεια καὶ συμβάσεις, σιωπῶσι. νυνὶ δὲ δὴ καὶ αὐτὸς τῷ πατριάρχῃ μνηστῆ χρησάμενος τῶν λόγων τῶν ἑμῶν καὶ πάλιν δι' αὐτοῦ τὴν γεγενημένην ἀπολογίαν παρὰ σοῦ μεμαθηκώς, ἔδεια μὴ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, οἰδαίνουσαν καὶ φλεγθ²⁰ μένην ὑπὸ λύπης, ἀναψύχειν βουλόμενος καὶ καταστέλλειν, τοιαῦτα ἐφθέγγετο ἡμερα καὶ προσηνῆ. πρὸς σὲ δὲ οὕτε τοὺς ἐμοὺς ἀκεραίους διεσώσατο λόγους, μὴτ' αὖ πάλιν οἷας ἔτυχεν ἀπολογίαις ἀπήγγειλε καὶ πρὸς ἐμέ. ἀλλ' ἀνθ' ἐτέρων

6. ἐάν τε P. 10. παριέναι P.

humectavit ora flumine et lacrymis intestinum cruciatum testata est. Postquam quievit, magnus domesticus sic eam compellavit. Usitatum est viris bonis, cum pro pacificatoribus aut ad amicos et cognatos, si quid inter eos dissidii natum fuerit, aut etiam ad hostes capitales missi fuerint, quae in responsione duriora sunt et quae-eumque tum pacem distineret, tum audicntem irritare ad iram possunt, ea silentio tegere ac praeterire: quae autem lenia, mansueta et ad compositionem idonea, ea renuntiare ac non pauciora iis, quae acceperunt, de suo apponeret. Quomodo contra improbi et qui homines inter se committere constituerunt, quae ad excitandam iracundiam valent, cum auctario nuntiant: quae autem ad reconciliationem et pacta ineunda quadrarent, illa reticent. Nunc quia et ipse patriarcha verborum meorum ad te internuntio usus sum rursusque per eum responsionem tuam accipi, timui, ne animum quidem meum ira doloreque tumentem et ardentem refrigerare ac reprimere volens, tam placida et mitia protulerit: ad te autem neque mea verba importuniora servaverit, neque rursus, quae respondisti, retulerit: sed alia pro aliis locutus, nunc ad tempus nos conciliet, pauloque post dissidium inter nos maius et gravius

ἔτερα εἰπὼν, νῦν μὲν διαλλάξει πρὸς καιρὸν, ἔστωρον δὲ Α.Ε. 1341
ὀλίγω μείζω καὶ βαρύτεραν κατασκευάσει γενέσθαι τὴν δια-
φοράν. οὗ δὴ ἔνεκα καὶ αὐτὸς, εἰ τοιαῦτα ὄντως εἴρηται
παρὰ σοῦ, δεῖν ἔγνω ἀκριβῶς μαθεῖν, ὡς ἂν εἰδείην, ἢ χρῆ
ἔκαι περὶ τῶν ἐπιλοιπῶν ποιήσασθαι τοὺς λόγους." καὶ πάντα
διεξελθὼν, ὅσα πατριάρχης πρὸς αὐτὸν διαλεχθεῖη, ἐπυνθάν-
ετο αὐτῆς, εἰ καὶ αὐτῇ τοῦτον εἴρηται τὸν τρόπον. ἐφ'
ἅπασιν δὲ συντιθεμένης ὡς ὑρθῶς καὶ ἀληθῶς γεγενημένοις,
„οὐκοῦν," εἶπεν „εἰ καὶ πρὸς τὰ ἐπιλοιπα τραχέως δόξω P. 364
10 ἰοκροσφέρεσθαι καὶ ἀπερισκέπτως, μηδεμίαν ἐμοῦ καταγινώ-
σκειν μῆτ' ἀπειροκαλίαν, μῆτ' αὐθάδειαν καὶ θρασύτητα τῶν
τρόπων ἀξιῶ, ἀλλ' εἴ τις προσεῖη καὶ τοῖς λόγοις ἀταξία,
ἐκείνην μὲν προσολογίζεσθαι τῶν πραγμάτων τῇ ἀνάγκῃ, ἐμοὶ
15 δὲ παρέχεσθαι συγγνώμην ὡς ὑπ' αὐτῶν βιαζομένῳ. ἐγὼ νο-
15 μίζω πάντα ὄντινούν, ὅστις μέλλει καλῶς καὶ ἤθος κατασκέ-
πεισθαι ἀνδρὸς καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ὁρμὰς ὁποίας ἔχει, μῆτε
τοῖς ἔξωθεν πρὸς αὐτοῦ προσέχειν λεγομένοις, μῆτ' αὐτὸν
ἐφ' ἑαυτοῦ σκοπεῖν ἐν οἷς καιροῖς οὐκ ἐπ' ἐκείνῳ ἦν τὸ τὰ
βεβουλευμένα δύνασθαι εἰς ἔργα ἀγαγεῖν, ἀλλ' ἠνίκα ἔξεστι
20 μάλιστα χρῆσθαι τῇ δυνάμει. εἰ γὰρ τότε μηδὲν τι φαίνεται B
τοιούτου δρῶν, οἷον αὐτὸν ἂν τις ὀλήθειη, σχολῇ γ' ἂν εἰσ-
ἔπειτα μεταβαλεῖν ὁ τοιοῦτος ἔλοιτ' ἂν. τοίνυν καὶ αὐτὸς
ἐρῶ μετὰ παρῆρσιός περὶ ἑμαυτοῦ, ὡς οὔτε πρότερον ἐπε-
θύμησα εἰς βασιλέως σχῆμα μεταμεῖψαι τὸ παρὸν, καίτοι

18. ἀφ' ἑαυτοῦ P. 20. φαίνοιο M.

efficiat. Quapropter num haec vere abs te dicta sint, accurate cog-
noscendum duxi. Mox omnia repetens, quae ex patriarcha audie-
rat, num eadem ipsa dixerit sciscitatur. Qua ut recte et vere
relatis assentiente, Igitur, subiecit magnus domesticus, tametsi de
reliquo ferocius me et inconsideratius videbor gerere, nullius me
aut ineptiae aut arrogantiae audaciaeve condemmandum: sed si qua
fuerit in oratione mea confusio ac perturbatio, illam rerum neces-
sitati adscribendam, mihi ut ab ipsis coacto ignoscendum autumo.
Ego arbitrator unumquemque, qui mores et affectiones alterius probe
perpensurus et dispecturus sit, neque iis, quae foris de eo dicun-
tur, debere attendere: neque illum per se ipsum considerare, quibus
temporibus consulta implendi potestatem non habebat: sed
quibus maxime sua ei libertate ac potestate uti licitum est. Si
enim is tum nihil horum committere videbitur, qualia quispiam
commissurum putaret, hic in posterum haud quaquam ingenium
immutaverit. Proinde et ego de me dicam libere, nec ante cupi-
visse praesentem habitum mutare cum imperatorio, quamvis toties
a superstite adhuc beatæ memoriae imperatore invitarer, neque

A.C. 1341 πολλὰ πολλὰκις ὑπὸ περιόντος ἔτι τοῦ μακαρίτου βασιλέως
 ἐκείνου παρακληθεῖς, οὔτε νῦν ἔρω. εἰ γὰρ τοιοῦτοις ἔρωσιν
 ἀτόποις συνέβαινεν ἄλῳναι, τί τὸ κωλύον ἦν, ὅτε, βασιλέως
 τετελευτηκότος, αὐτὸς παραλαβὼν τοὺς παῖδας τοὺς ἐκείνου,
 τὰ βασιλεία κατέσχον ἐν φρουρᾷ, τῶν τε ἔνδον ἀσφαλῶς κα-5
 C τεχομένων, καὶ τῶν ἔξω πάντων, τῶν μὲν εὐνοϊκῶς ἐμοὶ δια-
 κειμένων, τῶν δὲ ὑποπτησόντων τὴν δύναμιν τὴν ἐμὴν καὶ
 οὐδὲ τολμῶντων ἀντιγρύζειν, τὴν οἰκουροῦσαν ἄγειν εἰς φῶς
 κακίαν ἢ τὴν ἐπιθυμίαν μᾶλλον κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος
 τὴν ἐρημίαν ἐκπληροῦν; νυνὶ δὲ οὐ μόνον οὐδὲν τοιοῦτον
 δεδρακὼς ἢ βεβουλευμένος φαίνομαι, ἀλλὰ καὶ τούνοπιόν
 V. 296 σὲ ἄχρῃς ἐνάτης ἡμέρας ἐκ τῆς βασιλέως τελευτηῆς διατηρή-
 σας, μετ' ἐκείνην τὴν τε φρουρὰν ἀπήγαγον τῶν βασιλείων,
 ἦν αὐτὸς ἐγκαθιδρύσας ἦν, καὶ ἄλλην καταστήσας, ὅσην πρός
 τὸ τῶν ἐπιβουλευσόντων ἴσως ἐπέχειν τὰς ὁρμὰς ἔκρινα ἀ-
 D τὸς ἀρκεῖν, οἵκαδε ἀνεχώρουν, τῶν πραγμάτων ἐχόμενος
 ὡσπερ καὶ ζῶντος βασιλέως, πᾶσι παραιῶν, συμβουλεύων,
 δεδιττόμενος ταῖς ἀπειλαῖς, μηδὲν νεωτερίζειν, ἀλλὰ καθα-
 ρὰν καὶ ἄδολον τηρεῖν καὶ τὴν εὐνοϊαν καὶ τὴν δουλείαν σοῖο
 τε ὁμοίως καὶ παισὶ τοῖς σοῖς, καὶ δῆλος ὢν ὡς δίκας ἐπι-
 θῆσων τοῖς νεωτεριοῦσι καὶ τὸν πόλεμον αὐτὸς ἀναδεξόμενος
 ὑπὲρ ὑμῶν. τί οὖν ἂν τις εἴποι, τότε μὲν μὴ βουληθῆναι

10. τὴν add. M. 16. ἐπιβουλεύσαντων conl. ED. P.

iam cupere. Si enim huiusmodi nefanda cupiditate irretitus fuisset, quid tandem erat impedimenti, quando mortuo imperatore ipse, acceptis in tutelam eius filiis, palatium custodia muniebam, et qui erant intus tuto tenebantur, qui autem foris, eorum alii bene mihi volebant, alii potentiam meam formidabant, nec hiscere contra audebant, quo minus latentem intus ambitionem foras exererem, vel potius in tanta intercedentium solitudine cupiditatem meam satiare? Quod tantum abest, ut fecerim aut meditatissimam, ut plane contrarium fecerim. Nam te et filiis imperatoris usque ad diem ab eius interitu nonnum tutissime in palatio servatis, postea praesidium a me ibi collocatum deduxi: et alio imposito, quantum ad insidiatorum, si qui existerent, impetus cohibendos suffectorum censui, domum recessi; moderamen imperii, quod vivo imperatore habueram resumpsi: omnes hortans, omnibus suadens, minarum etiam terrore interposito, ne quid molirentur novi: sed puram et candidam tibi aequae ac filiis tuis benevolentiam obedientiamque praestarent: nec dissimulans, me novarum rerum auctoribus poenas irrogaturum bellumque pro vobis suscepturum. Quid ergo? tunc quidem noluisse me dicit quispiam, cum possem; nunc autem velle,

δεδυνημένον, νυνὶ δὲ βουλόμενον, μὴ τῆς ἰσῆς δυνάμεως A.C. 134: εὐπορεῖν; ἀλλ' οὐδὲν ἦττον ὥσπερ καὶ τότε αὐτὸς τε ἂν δύνασθαι ἰσχυρισαίμην καὶ ὑμεῖς συνομολογήσατε ἐμοί. ὥστε P. 365 οὔτε πρῶτερον, οὔτε νῦν ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ἀπεσχόμεν 5 τῶν κακῶν, ἀλλ' ἐκ τοῦ μάλιστα μὴ βούλεσθαι καὶ τῶν φαυλοτάτων τὴν τοιαύτην οἶεσθαι μεταβολήν. εἰ οὖν οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν, καίτοι ῥᾶστα καταπραΰσασθαι δυνάμενος, οὐδὲν τοιοῦτον, οἶον ἂν τις ὑποπτέυσις, βεβουλευμένος ᾧφθην, προσῆκον καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐμοί θαρδεῖν καὶ 10 μὴ τοῖς συκοφάνταις προσέχειν καὶ λογοποιοῖς πολλοῖς κατ' ἐμοῦ φηησομένοις. οὐδὲ γὰρ περὶ μικρῶν τινων καὶ εὐκαταφρονητῶν διαβαλοῦσιν, ἀλλὰ περὶ τοῦ ζῆν ὑμῖν ἔξαρτήσουσι τὸν φόβον, ἢ τὰ γε δεύτερα, περὶ τοῦ μὴ καλῶς καὶ ὡς προσῆκον, ἀλλ' αἰσχυρῶς καὶ ἀνελευθέρως καὶ δουλεύοντας 15 ἔτέρῃ ζῆν, ὃ καὶ αὐτὸ τοῖς εἰθισμένοις ἄρχειν οὐδενὸς θαυμάτου δεύτερον εἰς ἀλγηδόνος λόγον. ὅτι δὲ τοιοῦτοι φηήσονται πολλοί; οὐ στοχάζεσθαι ἔξεστιν ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ σαφέστατα εἰδέναι. βασιλεὺς μὲν γὰρ κύριος αὐτὸς τῶν πραγμάτων ὢν καὶ μηδεμίαν μὴδ' ὑφ' ἐνὸς τῶν πραττομένων ὑφο 20 ρώμενος ἔξετασιν, τὰ μὲν αὐτὸς ἐκὼν εἶναι, εἴπερ ἐβούλετο, χαρίζεσθαι τισιν ἡδύνατο, τὰ δ' ἴσως ἂν καὶ ἡμειλετο. νυνὶ δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἔξεσται οὐδενί, ἀλλὰ πάντα σὺν λόγῳ καὶ

3. συνομολογήσατε M. 17. καὶ add. M. 21. τι ὄσον pro τισιν P.

cum tantae potentiae facultas non sit? Atqui non minus hodie, quam tunc me posse, vos iuxta mecum confitebimini. Itaque neque prius, neque nunc, quia malefacere nequirem, idcirco abstinui: sed ideo potissimum, quia nolui talemque morum mutationem pessimam omnino reputavi. Quamobrem si nec alias non modo, quamvis facillime possem, quidquam eiusmodi, quale quis suspicetur, me animo agitare certum est, etiam in futurum mihi fidere, nec sycophantis et mendaciloquis, qui multi contra me exorientur, assentiri convenit. Hand enim in parvis et despicabilibus eorum versabitur obtrectatio, sed de vita amittenda, aut certe non honeste decenterque, sed turpiter et illiberaliter sub alterius iugo exigunda, timorem vobis ingenerabunt: quod ipsum iis, qui imperare conaeverunt, nullo genere mortis, si dolorem spectemus, tolerabilius est. Tales autem complures exorituros, non coniectura providere, sed manifestissime scire vobis datur. Imperator namque ipse rerum dominus et nullam in acta sua ab ullo inquisitionem veritus, alia quidem sponte, si volebat, condonare aliis poterat: alia fortassis etiam negligebat. At nunc nihil tale ulli concedetur, verum omnia cum ratione et summa diligentia faciendi necessitatem imponam omnibus: non solum ob sollicitudinem vestri, ne minus quam ac-

- A. C. 1341 μετὰ ἀκριβείας πράττειν ἀνάγκην πᾶσιν ἐπιθήσω, οὐ τῆς ὑμετέρας ἔνεκα κηδεμονίας μόνον, ἵνα μὴ ἐλάττω τὴν ἀρχήν, ἣν παρέλαβον, ἀλλὰ καὶ μείζω καὶ βελτίω, καιροῦ καλοῦντος, C ἀποδοῶ, ἀλλὰ καὶ φιλοτιμίας καὶ δόξης ἔνεκα ἐμῆς, τὸ δὲ γὰρ τούτων πάντων καὶ μείζον καὶ φοβερώτερον ἔμοι, τῆς ἐκεῖ-5 θεν τῶν πραττομένων ἐξετάσεως καὶ τῶν εὐθυνῶν, ἃς αὐτὸς ὑπέβειν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ δικαστηρίου ὑπὲρ τῶν εὖ ἢ κακῶς διοικημένων μέλλω. τὰ δὲ τοιαῦτα τοῖς εἰδισμένοις ἀμελεῖν καὶ λυμαινέσθαι τοῖς δημοσίοις καὶ τὰ ἴδια ἐκ τῆς φθορᾶς ἐκείνων αὖξιν, παντὶ τῷ δῆλον, ὥς οὐκ ἔσται ἀνεκτὰ, ὥστειο αὐτοὺς εἰκὸς τὸν τὴν τοιαύτην ἀνάγκην αὐτοῖς ἐπαγαγόντα ἐκ μέσου ποιεῖν τίθεσθαι διὰ σπουδῆς. τοῦτο δὲ ἄλλως αὐτοῖς οὐκ ἂν ἐξέσται, εἰ μὴ πρότερον πολλὰ ψεῦδη καὶ συκοφαντίας πλάσαντες, ἐκπολεμώσουσιν ἡμᾶς ἀλλήλοισ. εἰς ὅσον δὲ ἀτοπίας ἐξελάσει τὰ πράγματα ἡμῖν, ἂν συμβῆ τοι-15
- D αὐτα, καὶ αὐτὴ μὲν ἂν συνορήσῃ οὐσα συνετὴ, σαφέ-
στερον δὲ διδάξω καὶ αὐτός. ἡ γὰρ ἐμὲ παρὰ πάντα δικαίον λόγον ἀνάγκη ἀποθνήσκειν, ἔργον γεγενημένον συκοφαντίας καὶ διαβολῆς, ἀνθρώπων οὐ μόνον εὐνοῦν βασιλεῖ καὶ τοῖς ἐκείνῃ προσήκουσιν ἡμῖν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐξητασμένον ἀκριβῶς, 20 ἀλλὰ καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἀδόλως καὶ καθαρῶς διοικη-
κότα, ὃν εἰ κατὰ δὴ τινα τύχην παρὰ βαρβάρους δὴ τισι συν-
V. 297 βαινε διατρίβειν πόρρω τῆς Ῥωμαίων γῆς, πολλῆς ἂν ἦτε μέμψεως ἄξιοι δικαίως καὶ κατηγορίας, εἰ μὴ πᾶσαν ἔθεοθε

2. ἵνα M., ἀλλὰ P. 10. τῷ M., τε P.

cepi, sed et maius et melius suo tempore imperium restituum: verum etiam propter incensum quoddam nominis mei propagandi studium, quodque his omnibus et potius et terribilius mihi est, propter examen factorum meorum, quod me illic manet, et rationes, quas apud tremendum tribunal recte aut secus administratae rei publicae reposedendae sum. Quae socordibus et cum iactura communi suas privatim opes augmentibus intoleranda fore, nemo non videt. Itaque probabile sit, eum, qui tali ipsos necessitudine constrinxit, e medio tollere conaturos: quod aliter non procedet, nisi ante multis confictis mendaciis et consutis sycophantiis nos mutuum exasperaverint. Quo vero turpitudinis res evasura sit, si hoc contigerit, et tu pro tua prudentia videre potes et ipse nihilo minus docebo. Aut enim me calumniae obnoxium praeter omne ius fasque mori necesse est, hominem non solum imperatori et vobis consanguineis eius amicum, tamdiu diligenter exploratum, et in re Romana cum fide integritateque administranda versatum; quem, si fortuna aliqua apud barbaros procul Romanorum terris deceret, valde reprehendendi et accusandi merito censere mihi, nisi eum re-

σκοπεῖν ἐπανάγειν καὶ ἀνακαλεῖσθαι, χρησόμενοι ἢ αὐτῷ A.C. 1941
 προσῆκεν. ἢ εἰ μὴ αὐτὸς ἐκὼν αἰρήσομαι τὸν θάνατον, ἀλλ' P. 366
 ἐθέλησω προνοίας ἑμαυτὸν ἀξιῶν καὶ μὴ καταπροῖεσθαι
 τοῖς βουλομένοις τὴν σωτηρίαν, ἀνάγκη σοῦ ἀφίστασθαι καὶ
 5 σωζέσθαι ἑμαυτὸν. τούτου δὲ γενομένου, ὅτι πλείους ἔμοι τῶν
 Ῥωμαίων ἐψονται καὶ πόλεμος ἐμφύλιος ἔσται χαλπὸς καὶ
 πόλεων ἀναστάσεις καὶ μυρίων φθοραὶ πραγμάτων καὶ συμ-
 πάσης, ὡς εἰπεῖν, κατὰ λυσις τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, πάντα
 ὄντιον οἶομαι μὴ ἀγνοεῖν, τὸν καὶ ὀπωσοῦν φρεσῶν μετειλη-
 10 χότα. ὦν τὰς δίκας παρ' ἀμφοτέρων λήσεται ἡμῶν ἐπὶ τῆς
 δίκης ἀκρίτης τῆς φοβεράς ὃ πάντας μέλλων κρίνειν ζῶντας
 καὶ νεκρούς, ὡς τούτων αἰτίους πάντων γενησομένων, μάλ-
 λον δὲ παρὰ μόνης σοῦ, τῆς μήτε παρ' ἑαυτῆς τὸ δέον συν-
 15 μείσης, μήτε παρ' ἑμοῦ μαθεῖν διδάσκατος βουλευσομένης. B
 15 Ἔγω γὰρ αὐτὸς διτχυρίζομαι καὶ τῆς ἄνωθεν χειρὸς συνε-
 φαστομένης, ὡς οὐδὲν παραβῆσομαι τῶν δέοντων, οὐδ' ἔστιν
 ὃ μὲ πείσει πρόφασιν αὐτὸν τῷ πολέμῳ παρασχεῖσθαι. εἰ
 μὲν οὖν οὕτω πέπεικας σαντήν, ὥστε μηδὲν μηδέποτε φαῦλον
 λογιέσθαι περὶ ἑμοῦ, ἀλλὰ καὶ πάντα ἡγεῖσθαι πράττειν καὶ
 20 ὀδianoεσθαι ὑπὲρ σοῦ τε καὶ βασιλέως τοῦ σοῦ παιδός, τοὺς
 δὲ διαβάλλοντας ἡγεῖσθαι συκοφάντας καὶ κοινούς ἐχθρούς,
 καὶ μηδέποτε αὐτοῖς ὡς ἀληθεύουσι μὴ μόνον μὴ πιστεύειν,
 ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς ὑπέχειν οὐδὲ πρὸς τὰς συκοφαν-

17. αὐτὸν om. P. 19. καὶ om. P.

ducendum ac revocandum omni cura ac sedulitate studerctis, eius
 opera ut decet usuri: aut si mortem fugiens, salutem meam prospice-
 re, nec eam inimicis prodere voluero, ut me ipsum servem, abs
 te cogar deficere. Quo facto plures Romanorum me secuturos,
 bellumque civile saevum et crudele emersurum, urbes et alia innu-
 mera perditum iri, et Romanum principatum, ut uno verbo com-
 plectar, occasurum, neminem prorsus utcumque rationis participem
 non conernere opinor. Quorum poenas ab utrisque nostrum tamquam
 auctoribus horum omnium in iudicio illo horrendo expetet, qui
 vivos mortuosque iudicabit: imo abs te sola potius, quae neque
 per te intellexeris, quid te facere conveniret, neque me docere
 volentem attenderis. Equidem Deo bene propitio ab officii tramite
 nusquam deflexurum me assevero: nec mortalium ullus mihi persua-
 debit, ut bello occasionem praebeam. Quare si ea tibi mens, ut
 nihil sinistrum aliquando de me cogitare velis, sed existimare,
 omnia me facta et cogitata ad tuendam imperatoris filii tui auctori-
 tatem dignitatemque dirigere, accasatores autem meos in sycophan-
 tis communibusque inimicis ducere, nec unquam illis ut veracibus
 credere; credere autem? imo nec ad aures quidem eos admittere,

A.C. 1341 τίας, δίκαιά τε ἑμοῦ καὶ σουτῆ τε καὶ ἑμοὶ συμφέροντα
 Cεβουλεύσω καὶ πᾶσι τοῖς Ῥωμαίων πράγμασι κοινῆ, καὶ αὐ-
 τὸς τῆς διοικήσεως ἔχουσαι πειθόμεναι τῶν κοινῶν. εἰ δὲ πρὸς
 ταῦτα τὴν ψυχὴν ἐρῆς ἀδυνατοῦσαν καὶ ἀμφιβόλους δόξας
 ἔχουσαν περὶ ἑμοῦ, τί δεῖ σοῖσι τε αὐτοῖς κάμοι πράγματα5
 παρέχειν, ἀλλὰ μὴ πειθομένους ἑμοὶ τὰ βελτίω συμβουλεύ-
 οντι, ἐμὲ μὲν ἔαν οἴκοι καθῆσθαι τὴν ἀπραγμοσύνην ἡρημέ-
 ρον, αὐτὴν δ' ἄμα πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἄλλοις, πολλοῖς τε καὶ
 ἀγαθοῖς οὖσι, τὰ κοινῆ συμφέροντα Ῥωμαίοις πράττειν; οὐδὲ
 γὰρ ἀνόητος, οὐδ' οὕτως ἔξω φρενῶν ἐγὼ, ὥστ' εἰς προδ-10
 πτον κίνδυνον ἐμβάλλειν ἑμαυτὸν, καὶ ταῦτα μέλλον, μὴ
 χρημίτων μόνον τῶν ἰδίων ὑπὲρ τῶν κοινῆ Ῥωμαίοις συμ-
 φερόντων, ἀλλ' οὐδ' αὐτῆς, εἰ δεήσει, φεῖσθαι ψυχῆς,
 (πάντως δὲ δεήσει καὶ πολλάκις,) μηδεμίαν δὲ ἑτέραν τῶν
 D πόνων καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν τοσούτων ἀναλωμάτων τὴν 15
 ἀντιμισθίαν ἀπαιτεῖν, ἢ πρῶτον μὲν τὸ ἀπαθῆ κακῶν δια-
 τηρεῖσθαι, δευτέρον δὲ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἐργοῖς εὐκλειαν
 καὶ εὐδοξίαν, ἧς τὸ μὴ ἡττησθαι οὐ τῶν πάντων λαμπρῶν
 καὶ περιδόξων, ἀλλὰ τῶν φανύως καὶ ἀτίμως καὶ οὐδὲν
 ἄμεινον τῶν πολλῶν βιοῦν προσηρημένων. ἑμοὶ μὲν οὖν σκε-20
 ψαμένῳ, τοιαῦτα ἔδοξε πρὸς ἑμαυτὸν ἰδίᾳ τε ἡμῶν ἐκάστω
 καὶ πᾶσιν ἑμοῦ συμφέρειν. σὲ δὲ προσήκει καὶ κοινῆ μετὰ
 τῶν ἄλλων καὶ ἰδίᾳ σκεψαμένην περὶ τῶν αὐτῶν, ἄτ-

14. πάντων B. 18. ἡττῆσθαι M.

iuste et quod tibi ac mihi pariterque Romanis proest, statueris: et
 hac conditione gubernacula recipiam. Sin autem ad haec praestan-
 da infirmitatem perspicis animi tui ac de me fluctuant cogitationes
 tuae, quid opus est mihi ac vobis facessi negotium? Cur non potius
 mihi bene momenti obtemperatur et ego quidem domi solutus occupa-
 tionibus, quod volui, relinquer: tu vero cum patriarcha aliisque
 multis et bonis viris communi Romanorum commodo servis? Non
 enim tam insipiens sum, nec tam a recta ratione disto, ut in
 malum ante oculos positum me praecipitem: idque non pecuniis
 meis dumtaxat pro utilitate publica, sed nec ipsi vitae, si res vo-
 cabit (omnino autem et saepius vocabit) illo modo parsurus. Nec
 ullam aliam laborum periculorumque et tantorum sumptum remunera-
 tionem exposco, quam ut primum quidem tutus sim a malis,
 deinde propter praeclara facta celebritatem et gloriam, cuius de-
 siderio non vinci, haud valde insignium conspicuorumque, sed
 eorum est, qui vitam ignavam et inhonoram vulgaremque pla-
 ne vivere instituerunt. Mihi igitur, re considerata, et privatim
 cuique nostrum et simul omnibus haec conducere visa sunt.
 Tuarum partium erit, re una cum aliis et sola tecum excussa,

τα ἂν εἴη λωσιτελέστερα, ἐλεύθαι. δοίη δὲ θεὸς ἐλεύθαι τὰ Α. C. 1341 βελτίως.

ζ'. Τοιαῦτα πρὸς βασιλίδα μετὰ παρθορίας τοῦ μεγάλου-Ρ. 367 του δομωστίκου καὶ χωρὶς τινος περικαλύμματος διειλεγμένον, V. 298 βεβήρησέ τε τοὺς λόγους καὶ αὐτῆ, ὡς οὐ σκληρῶς οὐδὲ τραχέως, ὡσπερ προοιμιαζόμενος εἶπεν, εἰρημένους, ἀλλ' ἀληθείας τε ἐχομένους καὶ δικαιοσύνης καὶ παρθορίας προεπούσης φίλῳ ἀληθεῖ. περὶ μὲν οὖν τοῦ πρότερόν τε καὶ νῦν ὁμοίως μάλιστα εἶναι δυνατὸν αὐτῷ, εἰ ἐβούλετο, τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν ἑαυτῷ περιποιεῖν, σαφέστατα πάντων αὐτῆ εἰδέναι ὁμολόγηε. πρὸς ἃ δὲ ἠξίου ἰσχυρίζετο, ὡς οὐ μόνον ταῦτα, ἄπερ ἤτησεν αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ πολλαπλασιῶ ἀνασχέσθαι δυνατῆ· καὶ ὡς οὐδ' ἂν εἰ πάντες ἄνθρωποι συμφωνήσαντες φάιν κατ' αὐτοῦ, δυνήσονται ταύτην αὐτῷ ἐκπολεμῶσαι, ἀλλ' ἄδικτον αὐτῷ καὶ ἀκεραίαν τηρήσει τὴν φιλίαν, εἰ μὴ τι ἄλλο, ἀλλὰ τῶν γε βασιλέως λόγων μεμνημένη, ἧ πολλὰκις εἴρηται περὶ αὐτοῦ, ὡς οὐδ' ἂν εἰ ξίφος C σπασάμενον κατ' αὐτοῦ χωροῦντα ὡς ἀποκτενοῦντα ἴδῃ, οὐδ' οὕτω δυνήσομαι αὐτὸν μισῆσαι, ἀλλὰ τὴν ἴσην εὐνοίαν αὐτοῦ, καὶ τούτου πεπραγμένου, τηρήσειν καὶ φιλίαν. ἧπερ ἔφασκε χρομένη διδασκάλῳ καὶ αὐτῆ τσοῦτον ὑπερέχοντι αὐτῆς καὶ συνέσει καὶ πραγμάτων ἐμπειρίᾳ, τὰ ἴσα περὶ αὐτοῦ καὶ γινώσκειν καὶ πειράσσεσθαι φυλάξειν. καὶ παρεδάρξοντες αὐτὸν, μηδὲν περὶ αὐτῆς ὑποπτεύειν ἀγεννὲς, ἀλλ' εἶναι βε-

17. φ M., ὡς P. 20. τηρήσει P.

quae conducibiliora fuerint, eligere. Faxit autem Deus, ut meliora eligas.

6. Cum ita libere sineque ullo integumento verba fecisset magnus domesticus, imperatrix ut non dura ac aspera (quod tamen in prooemio promiserat) sed vera et ex aequitate cum libertate amico germano conveniente locutum commendavit. Potuisse igitur antea et nunc periunde maximeque posse, si luberet, Romanum possidere imperium, certissimo scire se non negabat. Ad ea autem quae petebat, non illa modo, verum multo plura sustinere se posse respondebat; et quamvis omnes mortales consensu adversus illum garrissent, nunquam illi infensam reddituros, sed inviolatam sinceramque amicitiam ei praestituras; si non propter aliud, saltem propter ea, quae ex imperatore saepenumero audierit: nec si districto ense in se occidendi causa ruentem videret, posse illum odisse, sed pristina benevolentia etiam sic complexurum et amici loco nihilo minus habiturum. Et aiebat, se imperatore magistro, tantum sibi prudentia et usu praestante, eadem de illo sentire et eius admonitioni parituras; confirmabatque illum, ne quid de se abiectum

- A.C. 1341 βραίως πεπεισμένον, ὡς οὐδὲν ἔσται τηλικούτων, ὃ δυνήσεται
 τοῦσα αὐτῆς κατασεῖσαι λογισμοὺς καὶ περὶ αὐτοῦ κακὰ λο-
 γίζεσθαι παρασκευάσει. ἐπὶ τούτοις δὲ ὁ μέγας δομέστικος
 τὴν μὲν ἠμολογίαν βασιλίδος ἀρκοῦσαν οἰηθεὶς ἀπόδειξιν
 D πρὸς τὸ μηδὲν εἶναι ἐμποδῶν, εἰ ἐβούλετο κακὸς ὀφθῆναι,⁵
 μάλιστα δὲ δυνάμενος ἔκοντί τὰγαθὰ καὶ δίκαια αἰρεῖσθαι,
 εἶτα καὶ τῆς καλοκάγαθίας καὶ τῆς εἰς αὐτὸν στοργῆς χάρι-
 τας ἠμολογήσας βασιλίδι, αὐθις ἀνελάμβανε τὸν λόγον, μὴ
 δὴ διὰ ταῦτα, φάσκων, μὴτ' αὐτὴν, μὴτε πατριάρχην ὑπο-
 πτεύειν, αὐτῷ τοὺς λόγους ὡς πανούργως εἰρημένους, ἄδειαν
 αὐτῷ προπαρασκευάζοντι τὸ μηδ' ἂν τις ἀληθῆ λέγειν ἔχη
 περὶ αὐτοῦ καὶ ἀποδεικνύειν ἀδικοῦντα, τύπον ἔχειν πρὸς
 τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν καὶ γραφὴν· οὐ γὰρ τοῦτο βού-
 λεσθαι αὐτῷ τοὺς λόγους· ἀλλ' εἰ μὲν τινες τοιαῦτα δήποτε
 κατηγοροῖεν, οἷα αὐτὰ ὑφ' ἑαυτῶν ἐξελέγχεσθαι ὡς εἰσὶ συ-
 15 P. 368 κοφαντίαι καὶ διαβολαί, τούτων μηδένα ποιῆσθαι λόγον,
 ἀλλὰ καὶ τοὺς πλάττοντας μισεῖν. εἰ δ' ἄρα οὕτως εἶη πι-
 θανὰ, ὥστ' ἀμφιβολίαν ἐμποιεῖν, εἰ μᾶλλον χρὴ πιστεύ-
 ειν ἢ παντάπασιν ἀπιστεῖν, μὴ ἄρημν εὐθύς καταψη-
 φίζεσθαι καὶ ἀπόντος, ἀλλ' εἰς δικαστήριον καλεῖν, κἄν
 ἀλλίσκομαι ἀδικῶν, οὐ παραιτούμαι τῆς κακουργίας διδόν-
 ναι δίκας." τῆς βασιλίδος δὲ τὸν περὶ τῆς δίκης λόγον ἀπο-
 σειομένης καὶ μηδ' ἂν, εἴ τι γένοιτο, τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ φρο-
 νήσειν διατεινομένης, ὥστε καὶ δικαστηρίων δεήσεσθαι πρὸς

6. δυνάμενον M.

suspicaretur, sed constanter crederet, nihil tanti fore, unde ipsa, de sententia deturbata, male de eo existimaret. Post haec magnus domesticus imperatricis confessione satis demonstratum arbitratus, nihil sibi esse obstaculo, si improbe velit agere, et posse sponte sua bene iusteque facere: deinde ob integritatem et amorem in se declaratum gratis actis, denuo sic ait. Nec ipsam, nec patriarcham verba sua suspecta habere oportere, quasi ita securitatem sibi praepararet, ut neque si quis ut improbum eum accusare queat et dicam impingere, recipiatur eius oratio: non enim sibi hoc velle: sed si quidam aliquando de talibus eum accusarent, quae meras esse calumnias et sycphantias ipsi a semetipsis convincerentur, horum nullam duci rationem debere: sed cum signentis suis aver-sandos. Sin ita probabilia forent, ut dubitaretur, credendane an prorsus repudianda essent, non statim indicta causa et absentem condemnandum, sed in iudicium vocandum; ibi sceleris convictum sese poenas non invite suscepturum. Cum imperatrix mentionem poenae non ferret affirmaretque, quidquid tandem eveniret, nunquam ita de ipso cogitaturam, ut iudicio illum arcesseret, Non se

αὐτὸν, οὐκ ἔφρασκεν ἐκεῖνος ἀγαπήσειν, εἰ μὴ καὶ περὶ Δ. C. 1341
τούτου πείθοιτο αὐτῷ τῶν ἄλλων μᾶλλον ἔνεκα ἢ αὐτῆς,
ὥστε διὰ πάντων αὐτοῖς ἀποφράττεσθαι τὰς γλώσσας καὶ V. 299
μὴ πρόφασιν ἐκ τούτου κακουργίας καὶ διαβολῆς λαβεῖν. B
Ἐπαγορευούσης δὲ αὐτῆς καὶ οὐκ ἐθελούσης πείθεσθαι, ἔπεισε
πολλὰ εἰπὼν, ὡς περὶ ἀναγκαίου, ἄκουσαν μὲν καὶ τότε εἰς
αὐτὴν ἤκον τῶν τοιούτων μὴ δεομένην ζητημάτων· ἐπείθετο
δ' οὖν ἔνεκα αὐτοῦ. ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ αὐτὸς ἠσθεὶς καὶ
πᾶσαν λογισμῶν ἀμφιβολίαν ἀποθέμενος, χαίρων ἔφρασκεν
10 ἤδη παραλήψεσθαι τὴν ἀρχὴν, εἰ καὶ δι' ὄρκων γένοιτο πι-
στὰ τὰ εἰρημμένα. καὶ αὐτίκα ἐτελοῦντο καὶ οἱ ὄρκοι παρ'
ἑκατέρων ἐπὶ τοῦ πατριάρχου. ἐπεὶ δὲ οὐδενὸς αὐτοῖς ἐνέ-
δει ἔτι πρὸς τὰς διαλύσεις, βασιλεὺς μὲν οἴκοι ὑπελείπετο, ὁ
μέγας δὲ δομέστικος ἤδη πᾶσαν τὴν ἀρχὴν βεβαίως ἔχων,
15 ἔξῃσαν ἅμα πατριάρχῃ. καὶ πρὸς τῷ ναῦ τοῦ μεγαλομάρ- C
τυρος γενόμενοι Δημητρίου, ὃς τῶν βασιλείων ὠκοδόμητο
ἐντός, πολλὰ καὶ πρὸς πατριάρχῃν ὁ μέγας δομέστικος διει-
λέχθη. ἔφη γὰρ, πεπεισθαι μὲν καὶ αὐτὸν σαφῶς, ὡς οἶον
ἢ βασιλεὺς ἐφθέργξαιτο λόγους, τοιοῦτον καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν.
20 ὁρνευεῖσθαι δὲ αὐτῆς οὐ μικρῶς, τὴν ἀσθένειαν τῆς γυναι-
κείας φύσεως εἰδότα, ὡς εὐμετάβλητος διὰ δειλίαν, καὶ δε-
δοικέναι, μὴ αὐτὸς μὲν ἀναγκάζοιτο πάντοτε μακρὰς ἀπο-
δημίας χρῆσθαι διὰ τοὺς πρὸς τοὺς περιόικους βαρβάρους
πολέμους, οἱ σνκοφάνται δὲ οἰκουροῦντες πείσωσί ποτε αὐτὴν

quieturum, domesticus respondebat, nisi et in hoc sibi obsequere-
tur, aliorum causa magis, quam sua: ut sic per omnia illis ora
obstruerentur et ne hinc maligne calumniandi occasionem sumerent.
Recusanti vero et invitae, quod se huiusmodi quaestionibus non
egere diceret, multis verbis ut rem necessariam persuasit. Dome-
stici igitur causa assensit. Quocirca et ipse exhilaratus omnique
cogitationum perplexitate deposita, se iam cum gaudio ad imperium
moderandum esse regressurum dixit, si etiam sacramento dicta fir-
marentur: quod mox ab utroque coram patriarcha factum est. Per-
fecta igitur pacificatione imperatrix domi mansit. Magnus autem
domesticus, totius imperii gubernatione sibi confirmata, cum patri-
archa recessit et apud aedem magni martyris Demetrii intra aulam
longo cum sermone detinuit: nempe hoc. Ego quoque, non aliter
quam sentiret, imperatricem locutam esse, plane credo. Perturbor
tamen non mediocriter, quod naturae muliebris imbecillitatem,
quam scilicet varia et ob timiditatem mutabilis sit cognosco: et
male metuo, ne ego quidem semper propter bella cum finitimis
barbaris abesse longius cogar, sycophantae autem domi desidentes
aliquando illam pervertant. Quod et viris in pugna imbellissimis
accidere videmus, qui a domesticis probrose increpiti et contume-

A.C. 1341 μεταβαλεῖν, ὃ και ἀνδράσι συμβαῖνον ἐρῶμεν τοῖς περὶ μά-
 χας διὰ δειλίαν ἀτολμωτάτοις. ἐκεῖνοι γὰρ ἐπὶ τῶν οἰκείων
 D ὄνειδιζόμενοι και περιυβριζόμενοι και ὀτιοῦν ὑπομένοντες
 δεινόν, μάχης μὲν οὐ παρουσίας, κομπάζουσι πολλά και
 ἰσχυρίζονται και ὄρκους προστιθέντες, μηκέτ' αὐθις τοῖς πο-5
 λεμίοις τὸ πρόσωπον ἀποστρέφειν, ἀλλ' ἀνδρείως ἀντικατα-
 στήσεσθαι πρὸς αὐτούς. ἐπειδὰν δὲ αὐτούς τε ἴδωσι προσι-
 ὄντας και τῆς σάλπιγγος ἀκούσῃσι σημαίνουσης συμπλοκῆν,
 οὐκέτι [μένειν οὐδ' ἐπὶ τῆς παρατάξεως οἰοί τέ εἰσιν, ἀλλὰ
 φεύγουσιν αἰσχυρῶς και ἀγεννῶς, ὀλίγα φροντίζοντες τῶνιο 10
 ὄρκων και τῶν κομπασμάτων τῶν προτέρων. ἀκούω δὲ και
 παροιμίας Περσικῆς ὀρθῶς ἄγαν και συνετῶς περὶ τῆς γυ-
 ναικείας ἐξείρημένης φύσεως. λέγουσι γὰρ, ὡς κἂν μέγχι νεφε-
 λῶν ἀφίκηται ἡ κεφαλὴ τῆς γυναικὸς, οὐδὲν ἔλαττον ἢ πρό-
 P.369 τερον ἐφάπτεται τῆς γῆς· σημαίνοντες, οἴμαι, διὰ τοῦ λόγου, 15
 ὡς κἂν εἰς ἄκρον και φρονήσεως ἀφίκηται και μεγαλοψυχίας
 και ἀνδρίας, οὐδὲν ἥττον ἢ πρότερον ἔστι γυνή, τοῖς φυσικ-
 οῖς και γυναικείοις πάθεσιν ἐνεχομένη. ἃ δὲ πάντα με ἀπο-
 κναίει μεμνημένον και πολὺν ἐμποιεῖ θόρυβον τῇ ψυχῇ, μὴ
 τῆς βασιλίδος γυναικεῖον τι παθούσης, οὐκ αὐτὸς μόνον, ἀλλὰ 20
 και Ῥωμαῖοι πάντες πολλοὺς ὀμιλήσομεν κακοῖς και τοῖς
 ἄσχατοῖς περιπεσοῦμεθα κινδύνοις. οὐ δὲ ἔνεκα πρώτα μὲν
 τῶν ὑπηρεγμένων παρ' ἐμοῦ σοι ἀγαθῶν ἀναμνησῶ, οὐδ'
 αὐτὸν ἴσως ἐπιλελησμένον, ὡς εἰς τοῦτο εὐδοξίας και τι-
 μῆς παρὰ τὴν ἡμετέραν ἦκεις και φίλιαν και σπουδὴν, οὐ

6. ἀλλ' add. M. ᾧ ἀνδρ. αὐτίκα στήσεσθαι P. 18. δὲ pro και P.

hosissime vexati ac nihil non grave perpessi, extra praelium verbis se iactant magnifice et iurati affirmant, de cetero non tergum hostibus praebituros, sed generose contra pugnaturos. Postquam autem eos accedentes conspexerunt et tubam belli signum exaudierunt, in acie amplius consistere non possunt; sed iuramenti et iactantiae prioris obliti, ignave ac turpiter fugiunt. Scitum est etiam quod apud Persas ferri proverbium audio: femina terram adhuc tangit, quamvis capite nubes tetigerit. Quo significant, opinor, etsi ad summum prudentiae magnanimitatis et fortitudinis venerit mulier, nihilo minus, ut antea, esse mulierem; hoc est naturalibus et muliebribus affectionibus subditam. Quae omnia me reminiscentem sollicitant et animum metu implent, ne, siquid, ut feminae, imperatrici acciderit, non ego solum, sed et Romani omnes multis involuti malis, extremis periculis circumveniamur. Quare primum quidem ultro praestitorum tibi a me beneficiorum te admoneo: nec te oblitum puto, quemadmodum ad hoc gloriae et honoris fastigium propter amicitiam nostram studiumque perveneris. Non

μόνον ἐξ ἀφανεῖας πολλῆς τῆ βασιλικῆ κλήρῳ καταλέξαντος A.C. 134, καὶ πολλῆς προνοίας οὐκ οἰκοῦσεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν βασιλικῶν ἡξιοκῶτος καὶ; καιροῦ οὐ καλοῦντος, ἐμοῦ τε πρώτου μνησθέντος καὶ βασιλέα πείσαντος ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν θάνατον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων κοινῇ γνώμῃ πάντων ἀποσεισμένων, πολλῇ χρησαμένον πρὸς αὐτοὺς καὶ προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ, ὥστε πείσαι ἐγγερίσαι τὴν περιφανῆ ταύτην καὶ περιμάχητον καθέδραν, καὶ τὰ τελευταῖα δὴ ταῦτα κινδυνεύοντι περὶ αὐτὴν καὶ μέλλοντι ἀποστερεῖσθαι ἰαμόνον πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐξαρκέσαντος τῶν δυσχερῶν. ταῦτα δὲ διήλθον νῦν, οὐκ ὀνειδίσειεν προσηρημένους τὰς εὐεργεσίας, C (οὐ γὰρ ἔμοιγε φίλον τὸ τοιοῦτον, οὐδ' εἰ πολλαπλασίους ἦσαν καὶ μείζους,) ἀλλ' ἐν' ἐπιδείξαιμι, ὡς ἄνωθεν φιλίως V. 308 πρὸς σὲ διατεθέντι καὶ πολλὰς παρεσχήμενῳ ἀποδείξεις τῆς 15 πρὸς σὲ στοργῆς, δίκαιον καὶ σὲ, τῶν πραγμάτων παρασχόντων, νῦν εὐγνώμονα φανῆναι τῆ προῖκα πρότερον ὀφθέντι φίλῳ καὶ ἀμοιβὰς ἀξίας ἀποδοῦναι τῶν προτέρων εὐεργεσιῶν. οὐ μόνον τούτων ἕνεκα αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ πατὴρ ὢν κοινὸς πνευματικὸς, ὅσῃν ἐκάστῳ τῶν ποιμαινομένων, τοσαύτην ὀφείλεις τὴν κηδεμονίαν καὶ ἐμοί, μᾶλλον δὲ πολλαπλασίῳ ἢ σύμπασιν σχεδόν, ὅσῳ καὶ τῆς εἰς ἐμὲ ἡκούσης ὀφείλειας ἢ βλάβης πάντες ἀπολαύσουσι τὸ μέρος. τοῦτο δὲ ἐστίν, ὃ σὺν δέομαι, ἐν' ἐπιδήσειν αὐτὸς ἀναγκαίως ἔχω πρὸς τὰς D ἔξωθεν στρατείας ἀσχολεῖσθαι, (οὔτε γὰρ ἔμοιγε εὐφρεπὲς,

3. οὐ add. M. g. κινδυνεύοντος et μέλλοντος P.

enim solum te infimi ordinis hominem imperatoris clericorum collegio allegi et cura multa non tantum domi meae, sed iam e domesticis imperatoris unum dignatus sum, verum etiam, quamquam illa necessitas nulla exigeret, primus tui mentionem feci et auctor imperatori fui, ut te in thronum patriarchicum extolleret. Quin etiam cum ab episcopis concorditer repellerere, diligentissime elaboravi, ut tibi praeclaram hanc et pro qua iure certetur, cathedram darent. Postremo cum in eius amittendae periculum devenissem, solus ego difficultatem omnem sustuli. Haec in praesens percensui, non quod beneficia exprobrare velim (non enim soleo, ne si longe plura quidem et maiora essent) sed ut ostenderem, aequum videri, ut a quo plura iam pridem amicitiae et singularis cuiusdam amoris argumenta habes idque gratuito, ei nunc tali tempore memorem te et re ipsa meritis compensandis gratum exhibeas. Adde, cum sis pater spiritualis omnium, quantum unicuique omnium tuarum, tantum et mihi, imo vero multo maiorem, quam ferme omnibus sollicitudinem debes; quod omnes incommodorum meorum incommodorumve participes futuri sunt: Quod autem te oro,

A.C. 1341 οὐδ' ἄμην συμφέρον, ἐνταῦθα καθήμενον περιορᾶν τοὺς πολεμί-
 οὺς τοὺς ἀγροὺς πορθεῖν τοὺς ἡμετέρους καὶ τὰς πόλεις πολιορ-
 κεῖν καὶ ξυανδραποδιζέσθαι τοὺς ἐντυχάνοντας,) μηδεμίαν δοῦ-
 ναι χάραν τοῖς συκοφάνταις καὶ λυμεῶσι καὶ κοινοῖς ἐχθροῖς,
 τὸν αἰεὶ χρόνον ἐνταῦθα συνεσόμενον τῇ βασιλίδι, ὥστε δυνηθῆ-
 ναι συσκευάσαι κατ' ἐμοῦ διαβολὰς καὶ πείσαι προσέχειν
 αὐτοῖς, ὡς ὄρθῶς καὶ λυσιτελῶς βουλευομένοις, ἐμὲ δὲ πολέ-
 μιον νομίζειν καὶ ἐπιβουλεύοντα αὐτῇ πρὸς τὴν ἀρχήν· ἀλλὰ

P. 370 τῶν ὑπὲρ ἐμοῦ δικαίων ἀντεχόμενον διαλύειν αὐτοῖς τὰς μη-
 χανὰς καὶ ἀπράκτους καθιστᾶν τὰς πανουργίας καὶ τοὺς δό-10
 λους, οὐδὲν ἕτερον πείθοντα τὴν βασιλίδι, ἢ μὴ καταψηφι-
 ζέσθαι ἀπόντος, ἀλλὰ κληθέντα πρὸς τὴν δίκην καὶ καιροῦ τυ-
 χόντα πρὸς ἀπολογίαν, ἢ διαλύεσθαι τὰ ἐγκλήματα, ἃν δύ-
 νομαι, ἢ δίδοναι δίκας τῆς ἀδικίας, ἃν ἀλίσκωμαι ἐπιουρκῶν.
 τῆς τοιαύτης δὲ σπουδῆς ἕνεκα καὶ προθυμίας οὐ παρὰ θεοῦ 15
 μόνου λήψεσθαι τὰς ἀμοιβὰς, ὡς ἔπρε ἐιρήνης καὶ σωτηρίας
 τῆς κοινῆς καὶ αὐτοῦ ἐσπουδακότα τοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ
 αὐτὸν αὐτῷ πολλὴν εἰδήσειν χάριν καὶ πάντα τοὺς ἐν λόγῳ
 ἐπαινεσθαι, ὅτι τὰ προστάτου ποιεῖ καὶ κηδεμόνος τῶν
 Β ψυχῶν, ἔργοις αὐτοῖς ἐπιδεικνύμενος, ὡς ἔστι μαθητῆς τοῦτο
 εἰρηνοποιῦ καὶ εἰς δύναμιν αὐτῷ ἐξομοιοῦται, τότε εἰς αὐ-
 τὸν ἦκον, πᾶσαν πρόφασιν πολέμου ἐμφυλίου διαλύων. τοι-
 αῦτα καὶ πρὸς πατριάρχην διειλεγμένου τοῦ μεγάλου δομε-

3. προστυγχάνουτος P.

υ>>

hoc est: ut simul ac debuero foris bellum gerere (nec enim vel mihi honorificum vel vobis utile, hic ascendentem ab hostibus agros nostros vastari, civitates obsideri, obvios in servitutem abduci permitttere,) nihil loci des sycophantia, hominibus perditis et rei publicae inimicis, qui hic cum Augusta versaberis semper, ut contra me calumnias comminisci et illam ad obtrectatores ut bene consulentes audiendos, ac me pro hoste et insidiatore suo propter imperium habendum inducere possis; sed ius mecum tueare, illorum machinas dissipes, calliditatem ac dolos infirmes et hoc solum eidem persuadeas, ne absentem damnet, sed in iudicium vocet: ut tempus ad defensionem nactus, aut obiecta refellam, si potero, aut si peierasse deprehendar, poenam subeam. Pro hac impigra diligentia tua non modo a Deo, velut pacis et salutis communis et iuris mei cupidus, praemium accipies, sed me quoque quam gratissimum experiere et omnes honorati te laudabunt, quia quae praepositum curatoremque animarum decent, feceris; factoque ipso te pacificatoris discipulum demonstraris, quem pro viribus imitere, dum, quantum in te est, omnem belli civilis materiam tollis. His dictis a magno domestico, patriarcha memorata se beneficia accepisse et omnibus aliis maiora se et accepisse et debere con-

στικόν, τὰς τε εἰρημένας εὐεργεσίας, ἦν αὐτῷ ἐκεῖνος συνο- A. C. 1341
 μολογῶν, καὶ πάντων τῶν ἄλλων μελίζω καὶ εὐηργετηῆσθαι καὶ
 ὀφείλειν, καὶ θαρσύνειν περὶ τοῦ μέλλοντος, ὑποθέμενος, ὡς
 οὐδὲν αὐτῷ τῶν δυσχερῶν, τότε εἰς αὐτὸν ἦκον, ἀπαντήσει,
 5 ἀλλὰ σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ, εἴ τι συμβαίῃ τοιοῦτον,
 χρήσεται περὶ αὐτοῦ καὶ οὐδὲν ἤττον, ἢ ὑπὲρ αὐτὸς αὐτοῦ
 παρῶν, τῶν αὐτῷ γινομένων ἀνθίσταται δικαίων. ἐπεὶ δὲ καὶ C
 ὁ πατριάρχης προθύμως τὰ τοιαῦτα ἐπηγγείλατο, οὐκοῦν,
 ἔφρασκεν ὁ μέγας δομestικός, οὐδὲν λοιπὸν, ἢ τὰς ὑποσχέσεις
 10 ταύτας τρόπῳ, ἢ ἂν ἐπίσταίτο αὐτὸς, βεβαίως αὐτῷ ποιεῖν
 καὶ ἀναμφιβόλους, ὥστε μηδὲν εἶτι ἐνδοιάζειν ἔχειν, ἀλλὰ
 πεπεισθαι ἀκριβῶς, ὡς οὐδὲν ἤττον, ἢ εἰ παρῆν αὐτὸς, οὐ-
 δεμία τοῖς συκοφάνταις ἔσται δύναμις πρὸς τὰς διαβολάς.
 ὁ δ' εὐθύς τῆς καθέδρας ἐξαναστὰς, „εὐλογητὸς” εἶπεν „ὁ θεὸς
 15 καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὢν εἰς τοὺς
 αἰῶνας, ὅτι οὕτε νῦν, οὐθ' ὕστερον ψεύσομαι σε, ἀλλ'
 ὑπὲρ τοῦ σοῦ πᾶσαν ποιήσομαι δικαίον καὶ φροντίδα καὶ
 σπουδὴν καὶ οὐδὲν, τότε εἰς ἐμὲ ἦκον, περιόψομαι, μὴ πάντα
 καὶ διανοεῖσθαι καὶ φθέγγεσθαι καὶ πράττειν, ὥστε μηδεμίαν D
 20 βλάβην ἐκ συκοφαντίας καὶ διαβολῆς σοι προσενεχθῆναι.” ἐπὶ
 τούτοις δὲ καὶ τὸν τρισάγιον ὕμνον ἐπεσιπῶν, καὶ πρὸς τῇ
 κεφαλῇ τοῦ μεγάλου δομestίκου εὐχὴν τινα τῶν ἱερῶν διεξ-
 ελθῶν καὶ πολλὴν αὐτῷ εἰρήνην καὶ εὐκλειαν καὶ ἄλλων
 ἀγαθῶν ἐπευξάμενος ἑσπόν, ἐπεὶ καὶ ἡ ἡμέρα ἤδη περὶ δεῖ-
 25 λην ἦν, ὁ πατριάρχης μὲν ἐπ' οἴκου ἀνεχώρει, ὁ μέγας δὲ

3. ὑποτιθέμενος P. 7. γιγνομένων P. 17. καὶ prius om. M.

sitabatur: monebatque ne futuri esset anxius; quod ad se attineret,
 nihil ei molestiarum enasciturum, et si quid aliunde contingeret,
 perstudiose amoliturum eiusque causam ita defensurum, ut si
 ipsemet praesens adesset, melius non posset. Ubi haec patriarcha
 prompta voluntate promissit, maguus domesticus nihil reliquum esse
 dixit, quam eadem promissa modo, quo sciret ipse, firma et minime
 dubia efficere, ut nihil ambigeret, sed prorsus crederet, non secus
 ac si ipse adesses criminatōribus nullam criminandi potestatem fore.
 Ille confestim e cathedra exurgens, benedictus Deus, inquit, et
 pater Domini nostri Iesu Christi, qui est in saecula; ego neque
 nunc, neque in posterum te fallam: sed in tua causa omnem co-
 natum adhibebo nihilque quod officii mei sit, praetermittam, quo
 minus omnia cogitem, dicam, faciam, ut per sycophantias et ca-
 lumnias nullum detrimentum capias. Secundum haec hymnum tris-
 agion addidit et super caput eius sacra precatōne recitata, mul-
 tamque illi pacem et gloriam et aliorum bonorum cumulum appre-

4.C. 134. ἰδομέστικος ἦπτετο προθύμως τῶν πραγμάτων, βεβαίως ἦδη περὶ τῶν μελλόντων ἔχων τὰς ἐλπίδας καὶ οὐδὲν δεινὸν ὑπονοῶν.

P. 371 ζ. Εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἐκέλευε τοὺς Ἀλεξάνδρου πρε-
V. 301 σβευτὰς εἰς τὰ βασίλεια ἐλθόντας, περὶ ὧν ἤκουσιν ἀπαγγέλ-
λειν. οἱ δὲ ἤκον, καὶ τοὺς ὄρκους ἔχοντες, οὓς βασιλεὺς
πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἐποιεῖτο, ἤτοῦντό τε αὐτοῖς τὸν
B Σίσμανον ἐγχειρίζειν πολέμιον ὄντα τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ, ἢ τοὺς
ὄρκους ἀπολαμβάνειν, ὡς οὐκέτι τῆς εἰρήνης ἐσομένης. μη-
δὲ γὰρ ἂν εἶναι δίκαιον, μηδὲ ἀνεκτὸν αὐτοῖς, αὐτοὺς μὲν ἰο
ἀσφαλεῖς εἶναι καὶ βεβαίους φίλους καὶ συμμάχους Ῥωμαί-
οις, ἐκείνους δὲ παρασπονδεῖν, τοὺς αὐτοῖς πολεμιωτάτους ὑπο-
δεχομένους. οἱ μὲν οὖν πρέσβεις τοιαῦτα εἶπον, ὄγκον καὶ
φρονήματος πεπληρωμένοι καὶ οὐδὲ ἀντειπεῖν οἰόμενοι Ῥω-
μαίους, ἀλλ' αὐτίκα ἐγχειρίσειν Σίσμανον, δείσαντας τὸν 5
πόλεμον τὸν πρὸς αὐτούς. ἡ βασιλὶς δὲ ἐκέλευεν αὐτοῖς τὸν
μέγαν δομέστικον χρηματίζειν καὶ περὶ ὧν αἰτοῦσιν ἀποκρί-
Cνεσθαι. ὁ δὲ πρῶτα μὲν ἐμέμφετο αὐτοῖς, ὡς οὐκ ἐφ' οἷς
προσῆκε τὴν ἀφίξιν πεποιημένοις. ἔδει γὰρ βασιλεῖα τὸν ἕμῶν,
φίλον ὄντα καὶ πατέρα κηδεστοῦ τῷ τετελευτηκότῳ βασιλεῖ 20
Ῥωμαίων, μὴ τοῖς ἐκείνων παισὶ πόλεμον ἐπάγειν καὶ διαλύ-
ειν πειρᾶσθαι τὰς σπονδὰς ἐπ' αἰτίαις οὐ δίκαιαις. ἀλλ' εἴ
τινα καὶ πρότερον εἶχε πρὸς ἐκείνον πρόφασιν διαφορᾶς,
ταύτην καταλύειν νῦν καὶ βεβαιότερον ἢ πρότερον φυλάτ-

catus, quoniam advesperascebat, ipse domum concessit. Magnus domesticus iam spe futurorum nixus et nihil quidquam sinistrum opinione praecipiens, ad imperii gubernationem accessit.

7. Postridie Alexandri regis legatos in palatium accitos, quid venirent interrogavit. Qui iuramentum, quod imperator Alexandro pacis ergo dederat, exhibentes, petere aiunt, aut Sismanum sibi regis sui hostem tradi, aut iuramentum, ut pace iam irrita, recipi. Neque enim fore iustum aut tolerabile, ipsos quidem certos et constantes amicos ac socios Romanorum esse, illos autem eorum hostes infensissimos recipiendo, foedus violare. Haec legati, fastu et arrogantia pleni; nihil contradicturos Romanos, sed extemplo Sismanum belli metu reddituros opinati. Imperatrix magnum domesticum cum iis agere et ad petitionem respondere iussit. Qui primum vitio dedit, quod non iure venissent. Non enim oportebat, inquit, regem vestrum, defuncti imperatoris Romani amicum atque generum, eius liberis bellum inferre et cum causa iniusta conari foedus rumpere. Quia si antea quippiam cum eo litis et controversiae habuisset, eam nunc missam facere et foedus inviolabilius custodire, eumque liberis eius, amicorum praesidiis modo potissi-

τειν τὰς συνθήκας καὶ βασιλέως τοῖς παισὶ συμμαχεῖν ἐπὶ Δ. C. 1341
 τοὺς πολεμίους, ἂν τινες ᾧσι, νυνὶ μάλιστα τῆς παρὰ τῶν
 φίλων ἐπικουρίας δεομένοις. ὁ δ' ἔοικε ταῦτόν τοις πολλοῖς
 παθεῖν, οἱ ζῶντας μὲν θεραπεύουσι τοὺς δυνατοὺς, οὐ μάλ-
 5λον ἐκείνων, ἢ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ἐκείνων δυνάμεως ὄντες
 φίλοι. ἐπειδὴν δὲ ἀποίχονται, τῶν αἰτίων ὡσπερὶ διαλυ-
 θέντων τῆς φιλίας, ῥᾶστα πρὸς ἔχθραν ἐξάγονται τῶν πρό- D
 τερον δοκούντων εἶναι φίλων, διὰ τὴν ἀδυναμίαν αὐτοὺς πε-
 ριορῶντες. ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τὴν ἀξίωσιν αὐτῶν οὕτω
 15 τοτὴν ἀπολογία ἐποιεῖτο, ὡς οὐ πάτριον τοῖς Ῥωμαίων βασι-
 λεῦσι, τοὺς αὐτοῖς προσφηνόντας τοῖς πολεμίους προδιδόναι.
 ἀπὸ γὰρ τῶν Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου χρόνων ἄχρι νῦν
 τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι, μελίσσοι καὶ περιφανεστέροις τῶν
 παρ' ἐκάστοις ἔθνεσι βασιλεῦσιν ἢ δυνάταις οὖσι, πολλοὶ
 15 τῶν παρ' αὐτοῖς ἀρχόντων ἀτυχήσαντες καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκβε-
 βλημένοι γεγόνασιν ἱκέται, οἱ μὲν τὴν οἰκίαν αὐτοῖς δεόμε-
 νοι ἀρχὴν ἐπανασώζειν, οἱ δὲ καὶ ἄλλως προνοίας καὶ κηδε- P. 372
 μονίας τυχεῖν τινος. καὶ πᾶσιν ἤρκεσαν πρὸς τὰς συμφορὰς,
 ὡσπερ κοινοὶ σωτῆρες καὶ προστάται τῶν δυσκόλῃ τύχῃ χρη-
 20 σαμένων ὄντες, καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἀπέδοσαν τὰς ἀρχάς, χει-
 ρὶ πολλῇ καταγαγόντες, ἐπίουσι δὲ εὐεργετήσαντες μεγάλα καὶ
 τῆς οἰκείας ποιήσαντες ἐκλαθέσθαι τῇ ὑπερβολῇ τῶν δωρεῶν;
 ἔπεισαν αὐτοῖς συνεῖναι διὰ βίον, τὴν παρὰ βασιλεῖ δουλείαν
 πολὺ βελτίω νομίσαντας καὶ θανμασιωτέραν τῆς ἀρχῆς τῶν

mum indigentibus, contra eorum hostes, si qui fuerint, societatem instituere debuisset. Verum illi idem, quod multis, usu venire, qui potentiores, vivos quidem, officiis demerentur, non tam ipsorum amici, quam temporis et opulentiae: ubi autem mortem obierunt, veluti cum morte solutis amicitiae legibus, eos iam ut impotentes contemnunt facillimeque oderunt, quos prius diligere videbantur. Deinde ad petitionem hoc responsum attulit. Non est hic patrius mos Romanis, ad se confugientes eorum hostibus dedere. A Constantino enim Magno Romanis imperatoribus singularum gentium reges ac dominos magnitudine ac nobilitate imperii antecellentibus, complures eorum, adversa fortuna usi et principatu eiectione, supplices facti sunt: alii rogantes, suum sibi principatum recuperari: alii aliter sui curam providentiamque flagitantes. Qui tamquam communes calamitosorum salvatores ac patroni ab omnibus acrumnam depulerunt. Nam hos in imperia sua cum valida manu reduxerunt: illos beneficiis ac donis magnificentissimis cohonestarunt: quibus, cum eis suarum provinciarum memoriam excussissent, ut secum de cetero vitam viverent, auctores fuerunt: Imperatori subesse, multo melius et illustrius ducentibus, quam apud suam gentem rerum habenas

A.C. 1341 ὁμοφύλων. τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον καὶ νῦν Σισμανὸς ἐκέτης
 Βγέγονε τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, οὐ πρὸς τὴν οἰκείαν δεόμε-
 V. 302ος καταγαγεῖν, ἀλλὰ προνοίας τινὸς τυχεῖν, κακοπραγῶν καὶ
 τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένος. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ ὑμέτερος βασι-
 λεύς, ὡς εἶοικε, διὰ τὴν βασιλέως τελευτήν τὰ Ῥωμαίωνς
 πράγματα παντάπασιν νομίζων διεφθάρθαι καὶ μηδένα τὸν
 προστησόμενον κεκτῆσθαι, ἐκείνον ἀπέστειλεν αὐτῶν μετὰ πολ-
 λῆς τῆς παρόρησίας καὶ τὸ κελευόμενον ποιεῖν, μηδὲν πολυπρα-
 γμονοῦντας ἀξιῶν. τὸ δ' ἐναντίως ἔχει ἢ ψήθητε αὐτοί, βασι-
 λεύς τε γὰρ ἐτι περιῶν, ἡμῖν χρώμενος τοὺς ἀδικεῖν ἐθέλοντας 10
 ἐτιμωρεῖτο, καὶ νῦν ἐξ ἀνθρώπων ἐκείνου γεγεννημένου, ἡμεῖς
 ἀμννούμεθα ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν, ἂν τις ἐπίη, ὑπὸ βασιλέα
 τὸν ἐκείνου παῖδα τεταγμένοι, καὶ τὴν τε χώραν ἡμῶν φυ-
 Cλαῖσμεν ἀπαθῆ κακῶν, καὶ ὑπὲρ φιλοτιμίας τῆς ἀνέκαθεν
 Ῥωμαίοις προσηκούσης πολεμήσομεν ὑμῖν προθύμως. οὐ γὰρ 15
 μικρὸν τοῦτο γε, οὐδὲ εὐκαταφρόνητον ἡμῖν εἰς ἀδοξίας λό-
 γον, τὸ τὸν φρυγὰ παρ' ἡμῖν γεγεννημένον, ἢ ὑμῶν ἢ ἐτέρων
 κελευόντων, ἐπὶ θανάτῳ προδιδόναι. ἂν μὲν οὖν καὶ αὐτοὶ
 τῆς ἀτοπίας τῶν τοιοῦτων ζητημάτων ἀποστάντες, εἰρήνην
 ἄγειν καὶ ταῖς σπονδαῖς ἐμμένειν καὶ τοῖς ὄρκοις, οὓς πρὸς 20
 βασιλέα ἔθεσθε, ἐθέλητε, πειρασόμεθα καὶ ἡμεῖς τῶν καθε-
 στῶτων μηδὲν κινεῖν. ἂν δ' ἄρχητε αὐτοὶ πρότεροι πολέμου,
 D τὸν θεὸν καὶ ἡμεῖς μάρτυρα τῆς ἀδικίας προστησάμενοι, ὃν

moderari. Similiter nunc Sismanus Romanorum maiestatem supplicem invocavit, non ille quidem, ut in suum regnum restitatur: sed ut e regno profligatus, in hac misera fortuna sua nostra cura procurationeque recreetur. Alexander autem rex vester propter obitum imperatoris de Romanorum rebus actum existimans et neminem adeptos, qui eas regere possit, legatos multa cum libertate Sismanum postulatum misit; censens, nos quae ille velit citra detractionem exsequi oportere. At enim longe fallimini. Nam et imperator adhuc spiritum ducens, nostra opera iniuriosos puniebat: et nunc eo e mortalibus sublato, nos filio eius Imperatori subiecti, nosmet, si quis invaserit, ulciscemur: et cum regionem nostram a vastitudine direptioneque tuebimur; tum gloriae studio, quod Romani a maioribus quasi hereditatem quandam accepimus, cupide vobiscum signa conferemus. Haud enim leve hoc sane nec parum nobis probrosum, supplicem nostrum vobis aut aliis petentibus interficiendum tradere. Quamobrem si istis stulte requirendis supersedentes, pacem colere et foedus cum demortuo imperatore sancitum conservare volueritis, nec nos quidquam constitutorum volentes movebimus. Sin vos prius ad bellum proruperitis, Deum sceleris vestri testem adhibentes, quem vos ista perfidia laeditis, docebimus

αὐτοὶ ἐπιπορεύεσθε διαλύοντες τὰς σπονδὰς, θιβάξομεν ὑμᾶς A.C. 1341
 μηδὲν πέρα τοῦ προσήκοντος φρονεῖν. καὶ ἡ Σίσμανον τριή-
 ροσι διὰ τοῦ Ἰστρου καταστήσαντες ἐπὶ Βιδήνην καὶ πόλεμον
 ἐμφύλιον ἀνάψαντες ὑμῖν, (ὅστις γὰρ δήπου καὶ αὐτοί, ὡς
 πολλοὶ Μυσῶν προσχωρήσαντιν ἐκείνῳ διὰ τὴν ἀρχαίαν φι-
 λίαν καὶ τὴν οἰκειότητα τοῦ γένους,) ἡ παντάπασιν Ἀλεξαν-
 δρον ἐκβαλόμεν τῆς ἀρχῆς, ἢ τὰ γε δεύτερα, οὐ μέτρια τι-
 να ζημιώσομεν αὐτόν, ἢ εἰ μὴ τούτο δοκοίη, ὡς ἐλάττωτος
 ἢ προσῆκε τῆς ἐπικουρίας γινομένης, ἀλλ' ἔγωγε αὐτὸς ἅμα
 10 στρατιᾷ Ῥωμαίων ἔχων καὶ Σίσμανον, ὑμῖν ἐπιστρατεύσω καὶ
 μαχοῦμαι προθυμὰτα ὑμῖν, οὐ μόνον παρασπονδούμενος P. 378
 αὐτός, ἀλλὰ καὶ ἀδικουμένῳ βοηθῶν, καὶ προσέτι γε στάσια-
 ζουσι πρὸς ἑαυτοὺς καὶ τοῖς μὲν Ἀλεξάνδρῳ προσκειμένοις,
 τοῖς δὲ ἥδιον ἢ ἀπυλλαζομένοις καὶ πρὸς Σίσμανον ἀποχω-
 15 ρήσουσιν, ὅπερ οὐκ οἶομαι ὑμῖν λυσιτελήσειν. ἐγὼ δὲ καὶ
 τρόπον ἕτερον πόλεμον, ἐξ οὗ τὴν τε ὑμετέραν κακοῦν ἡμῖν
 καὶ τὴν οἰκίαν ἐξέσται διασώζειν, οὐκ ἀπακρύψω, ἵνα μὴ
 τινῶν ἀνηκέστων πρὸς τὸν πόλεμον συμβάντων, οὐχ ἡμῶς
 αἰτίους, ἀλλὰ σφᾶς αὐτοὺς εἰδείητε αὐτοῖς. τῶν γὰρ κατὰ
 20 τὴν Ἀσίαν Σατραπῶν ὁ δυνατώτατος, ὃν οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε
 παρεληφότες ἀκοῇ, Ἀμοῦρ ὁ τοῦ Αἰτίνης, τὴν βασιλείῳς
 πεπευσμένος τελευτήν καὶ νομίσας καὶ αὐτὸς ῥᾶστα λήϊσσοσθαι B
 Ῥωμαίους διὰ τὸ μηδένα εἶναι τὸν ἀμυνόμενον ὑπὲρ αὐ-
 τῶν, πενήκοντα καὶ διακοσίας πληρώσας ναῦς, πᾶσαν ἐποι-

vos non ultra quam decet sapere: et vel Sismano triremibus trans
 Istrum Bidenea deportato, bellum civile inter vos suscitabimus (non
 enim nescitis, Moesos magnam partem ob amicitiae vetustatem co-
 gnationemque generis ad eum defecturos) et Alexandrum regno
 penitus exturbabimus aut certe non exiguis cum cladibus afficie-
 mus: vel si hoc non probabitur, quia infirmius erit quam pro rei
 conditione auxilium, equidem ego ipse cum Romano exercitu mecum
 Sismanum habens, in vos profectus, acerrime vobiscum depraellia-
 bor: non solum ut a foedifragis ipse offensus, sed et inique violato
 opem ferens: vobiscum, inquam, qui factionibus dissidentes, alii
 Alexandro adhaerebitis, alii libentius ab eo discedentes, cum Si-
 smano vos coniungetis; quod e re vestra futurum non existimo.
 Ego vero et aliam belli viam, qua regionem vestram infestam ha-
 bere, nostram tutam praestare licebit, non vos celabo: ut atro-
 cissime multati, vosmetipsos ea mala vobis intrivisse agnoscatis.
 Etenim Amurius Aitinae filius, satraparum Asiae opulentissimus,
 quem et vos de fama cognovistis, cum de morte imperatoris acce-
 pisset, ratus se Romanorum terras facillime depraedaturum, quod
 iam propugnatore carerent, impletis ducentis quinquaginta navibus

- Δ.C. 1341 εἶτο σπουδῆν κακοῦν τὴν ἡμετέραν. ἐπεὶ δὲ ἐκλυθῆμην ἀδ-
 τὸς τῶν Περσῶν τὴν ἐσομένην εἰσβολὴν, πρῆσβειαν πέμψας
 πρὸς ἐκείνον, ἐν τοῖς μάλιστα ἐξητασμένον τῶν φίλων τῶν
 ἐμῶν, ἐκέλευον ἀναστρέφειν καὶ ἀπέχεσθαι τῆς πείρας, ὡς
 οὐδέσιν ἄλλοις ἐπιστρατεύσοντα ἢ ἐμοί. ὁ δ' ἄμα τε ἐδέξατο
 τὴν πρῆσβειαν καὶ ἀνέστρεφεν ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ. νυνὶ δὲ
 ἐνταῦθα πρὸς ἐμὲ πρῆσβειαν πεπομφῶς, δεῖται μὴ περιδεῖν
 αὐτῷ τὴν στρατιάν εἰκῆ συνειλεγμένην, ἀλλ' εἴ τις πρὸς τινα
 C πόλεμος ἡμῖν, χρῆσασθαι αὐτῇ, ὡς ἂν ἢ τε στρατιὰ ἀφελ-
 θεῖη ἀπὸ τῶν πολεμίων τῶν λαφύρων, ἐκείνός τε μὴ μάτην
 V. 303 εἶη τσαῦτα χρήματα ἀναλωκῶς, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτό γε καρ-
 πώσαιοτο, τὸ ἀναλωκῆναι ὑπὲρ φίλου. οὐ χρῆ δὲ ἀπιστεῖν τοῖς
 λεγομένοις, κόμπου ἕνεκα καὶ ἀρχήματος διακένου πεπλῶσθαι
 οἰομένους. πρὸς γὰρ τῷ μὴ εὐχερεῖς ἡμᾶς πρὸς πλάσματα
 καὶ ψεύδη εἶναι, ἔξεστι καὶ αὐτοῖς ἀνερευνώσιν ἐξευρίσκαι
 ὡς ἀληθῆ. ἐγὼ μὲν οὖν τὴν εἰρήνην πολλῷ βελτίω καὶ λυ-
 σιτελεστέραν ἑκατέροις οἰόμενος ἡμῖν, αὐτός τε ἀπαύζομαι
 καὶ ὑμῖν ἔχεσθαι ταύτης παραινῶ. διὸ οὐδὲ πρὸς ὑμᾶς ἀπα-
 γορευτὸ τὸ νῦν ἔχον, ἀλλ' ὡς τάχιστα πρὸς τὸν πέμψαντα
 P ἐπανελθόντες, Σίσμανον μὲν ἀπαγγείλατε μηδέποτε ληψέσθαι
 προσδοκᾶν· εἰ δ' ἐκείτω διὰ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς δοκεῖ πολε-
 μητέα εἶναι, ἐν εἰκοσιν ἡμέραις, αἷς δυνήσεσθε ἐπανελθεῖν,
 τὸν πόλεμον ἀπαγγέλλειν. ἐν τσαύταις γὰρ καὶ τὸν Ἀμούρ
 πρῆσβευτὴν ἐνταυθοῖ παρασκευάσω διατρίβειν, ἢ εἰ ὁ πόλε-

omnes eo nervos intendit, ut agros nostros popularet. De cuius
 irruptione ego audiens, cum ego illum inter amicissimos meos nu-
 merarem, nisi qui hortarentur, uti coeptis desistens reverteretur,
 utpote non in alios, quam in me iturum. Is simulac legatum au-
 divit, e medio itinere retro rediit. Nunc ad me misit rogavitque,
 ne exercitum a se frustra collectum esse sinam; sed si quod nobis
 bellum sit, eo contra hostem utamur: ut et milites spoliis ditentur
 et ipse tantos sumptus sine ullo fructu ne effuderit, sed hunc sal-
 tem consequatur, quod pro amico eos posuerit. Ac nolim vos di-
 ctis meis fidem detrahare et ventosae cuiusdam ostentationis causa
 haec conficta arbitrari. Nam praeterquam quod ad figmenta et men-
 dacia non propendemus, vos item si indagaveritis, vera esse com-
 perietis. Quocirca pacem utrisque nostrum longe meliorem utilio-
 remque statuens, et ipse eam amplector et vos ad eandem capes-
 sendam adhortor. Itaque propter vos in praesens non mihi concidit
 animus. Sed agite, ad regem vestrum quam citissime potest revertari,
 ut Sismanum se recepturum ne speret, renuntiate. Si idcirco nos
 bello lacessendos putabit, ut diebus viginti, quibus redire poteritis,
 bellum nobis indicat: tamdiu enim et legatum Amurii hic haerere

μος ἀπαγγέλλοιτο, γράμμασιν ἐκείνῃ τὴν ἐνθάδε ἄφιξιν ἐπι-Α. C. 1341
 τρέψω. πάντως δὲ ἔξῃον οἶεσθαι αὐτὸν ὑμᾶς καὶ προθυμώ-
 τερον ἀπικέσθαι χρῆ, ἢ πρότερον ἐκ τῆς στρατείας ἀναστρέ-
 φειν, πειθόμενον τοῖς λόγοις τοῖς ἐμοῖς. ἂν δ' ἀμελήσαντες
 5 τὴν προθεσίαν ὑπερβῆτε, ἐμοὶ μὲν ἀσφαλὲς οὐκέτι ἡσυχά-
 ζειν, ἀλλ' αὐτὸς τε οἴκοθεν ἔξαρτύσομαι τὰ πρὸς τὸν πόλε- P. 374
 μον καὶ τὴν Περσικὴν συμμαχίαν οὕσαν παρεσκευασμένην
 ἐνθάδε ἕξω· καὶ τοῦ λοιποῦ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἐθέλητε, κατα-
 τίθεσθαι ῥάδιον ἔσται τὸν πόλεμον ἐμοί, οὐ μόνον διὰ τὰ
 10 ἰοάνταλωθέντα χρήματα πρὸς τοῦ πολέμου τὴν παρασκευὴν,
 ἃ κομίζεσθαι ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀναγκαῖον, ἀλλ' ὅτι καὶ τοὺς
 κατὰ συμμαχίαν ἦξοντας βαρβάρους οὐ κενὰς χερσὶν, ἀλλ'
 ἀφεληθέντας ἐκ τῆς πολεμίας, πρὸς τὴν οἰκίαν δεῖ ἐπανα-
 στρέφειν. διὰ ταῦτα ὑμᾶς τε σπουδῆ χρῆσασθαι πρὸς τὴν
 15 ὁδοιοποιρίαν ἀναγκαῖον, καὶ τὸν ὑμέτερον βασιλεῖα πυνθόμενον
 τὰ παρ' ἡμῶν, ἃ συνοίσειν οἴεται αὐτῷ, τὴν ταχίστην ἀπαγ-
 γέλλειν." ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Ἀλεξάνδρου προ- B
 σβενταὶ ὥσπερ ἐκλαθόμενοι τοῦ προτέρου φουσημάτος καὶ τῆς
 μεγαλοῦρημοσύνης τῆς πρὸς τὰς δημογορίας μεταβαλόντες,
 20 ὄργιζοντο ἰκέται, πλείω αὐτοῖς παρασχεθῆναι προθεσίαν.
 αὐτοὶ μὲν γὰρ ἔφρασαν πᾶσαν ἐπιδείξεσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν
 ὁδοιοποιρίαν· ἂν δ' ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν ἐσχαιαῖς διάγῃ τῆς
 ἀρχῆς, οὐκ ἔξαρκέσειν τὴν ἀέρας, ἐνδεεστέρας οὔσας, ἢ προσ-
 ἤκει ἀννοθῆναι τὴν ἐδόν· καὶ ἐπεὶ ἐδόκει ἡ ἀξίωσις αὐτῶν

3. χρῆ om. P.

faciam, quo bello denuntiato, per litteras ei huc veniendi copiam
 concedam; et omnino facilius atque cupidius huc venturum, quam
 antea auctoritati meae obsecundans, expeditione interrupta, rediit,
 existimandum est. Sin quadam neglectione diem praefixam trans-
 grediemini, non mihi amplius tutum erit requiescere; verum et
 ipse per me bellum apparabo, et Persicas copias iam paratas huc
 accersam: nec de cetero, etiam vobis cupientibus, ego facile bellum
 omittere potero, non solum propter impensam in eo instruendo
 factam, quam e vestris vectigalibus reficere necesse erit, sed quod
 etiam socios barbaros non vacuis manibus, sed ex hostili solo
 auctos lucris domum remeare, oportebit. Igitur et vos iter prope-
 rare et regem vestrum, responsione nostra percepta, quae in rem
 suam fore duxerit, celerrime nuntianda curare opus est. Hactenus
 ille. Oratores Alexandri velut obliti priorum spirituum et gran-
 diloquentiae, reducto calculo, diem sibi laxiorem definiri rogitarunt.
 Ac se quidem summa festinatione iter facturos praedicabant. Sed
 si rex in ultimo regno degeret, spatium praestitutum esse brevius,
 quam ut viae conficiundae sufficeret. Probata petitione, dies tri-

A.C. 1341 *δικαία εἶναι, τριάκοντα παρείχοντο αὐτοῖς ἡμέραι, ἐν αἷς ἔδει ἐπαναστρέψαντας ἢ τὴν οὖσαν εἰρήνην ἐπιβεβαίουῦν καὶ Ἦ τὰς σπονδὰς, ἢ πόνεμον καταγγέλλειν. οἱ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρου πρέσβεις τοιαύτας ἀποκρίσεις παρὰ τοῦ μεγάλου δεξάμενοι δομῆστικου, πρὸς τὴν οἰκείαν ἐπανῆκον. βασιλεῖς δὲ 5 καὶ ἡ σύγκλητος πᾶσα, ἐθαυμάζον τε τῆς συνέσεως αὐτὸν καὶ χάριτας ἤδεσαν πολλὰς, ὅτι οὐδ' αὐτοὶ ὠρῶσιν ἐν τῇ προτεραιῇ καὶ πρὸς οὓς οὐδὲ ἀπολογίας εὐπόρουν εὐπροσώπου, ἀλλ' ἀπορίᾳ πάντοθεν συνέιχοντο, τούτους οὕτω κατέστησεν αὐτὸς περιδεῖς, ὥστε ἀμελήσαντας τῶν ἄλλων δεῖσθαι περὶ τῆς προθεσμίας, ὡς περὶ τινος ἀναγκαίου, ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον.*

D ἡ. Ὁ μέγας δὲ δομῆστικος τοῖς μὲν στρατιώταις κατὰ V. 304 πόλεις ἐκέλευε διὰ γραμμμάτων παρασκευάζεσθαι, ὡς, ἦν δέη, πολεμήσων τοῖς Μυσοῖς. ὄρων δὲ οὐ τοῦ καταλόγου μόνον 15 τοῦ στρατιωτικοῦ πολλοὺς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγους προφάσει τοῦ μὴ τὰς παρὰ βασιλέως ἐκάστω τεταγμένας χορηγίας ἀκεραίους εἶναι, πανήγασιν ἀμελοῦντας πρὸς τὰς στρατείας P. 375 καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ἀποστεροῦντας τὸ κοινόν, ἐσκέπτετο, ὅθεν ἂν ἐκείνους τε τῆς πιεζούσης ἀπορίας ἀπαλλάξαι, 20 τὸ ἔλλειπον ἐκάστω πρὸς τὴν ἐκ βασιλέως πρόνοιαν ἀναπληρώσας, καὶ ἀντὶς αὐτοῖς πρὸς ἑαυτὸν χρῆσαιτο ἐκάστω, πάντας πρὸς τὸ κοινῇ λυσιτελοῦν ἀναπέψας συνεισφέροντάς τι οὕτω δὲ περὶ τούτων αὐτῷ φροντίσθοντι πρὸς ἑαυτὸν, ὁ Πα-

10. μελήσαντας P. 16. πολλοὶ et ὀλίγοι P. 20. πενίας προδρομ. M.

ginta concessi, quibus reverēti, aut pacem antea compositam et foedus confirmarent, aut arma denuntiarent. Istiusmodi responsum a magno domestico ferentes, in Moesiam redierunt. Imperatrix totumque concilium et prudentiam eius admirati sunt, et gratias multas habuerunt, quod quos heri metuebant quibusque quid honeste responderent, non videbant, cum quo se verterent nescirent, eos ille tam formidolosos redegisset, ut neglectis aliis, diem ampliandum, velut rem necessariam, orarent. Sed de his dictum est satis.

8. At magnus domesticus, missis oppidatim epistolis, veteranos ad bellum cum Moesis gerendum, ubi necesse fuerit, paratos esse iussit. Sed cum animadverteret, non solum ex albo militari multos, verum etiam de aliis complures, obtentu quod decretum quisque ab imperatore stipendium non integre perciperet, ad expeditiones parum promptos et rem publicam privari, quas illi praestabant, commoditatibus: quo pacto et paupertatis eos onere levaret, suppleto quod cuique ad praescriptum imperatoris deerat, et ipse singulorum opera opportune usus efficeret, ut omnes ad communem fructum aliquid conferrent, secum considerabat. Interea Patriciote,

τριμιάτης προσελθὼν, πολὺν δὴ τινα χρόνον περὶ ἀπογρα- A.C. 134
φᾶς ἡσχολημένος καὶ πείραν ἐν τοῖς τοιούτοις ἐσχηκὼς πολ-
λὴν, ἀκηκοῦναι ἔφασκεν αὐτὸν πάντας βούλεσθαι πρὸς τὰς
στρατείας ἀπροφασίστους παρασκευάζειν ταῖς ἐκ τῶν δημο- B
5οῖων ἀποτεταγμέναις αὐτοῖς προσόδοις τὰ ἐλλείποντα ἀναπλη-
ρῶν ἢ καὶ προστιθεῖς. τὰ δὲ τοιαῦτα οὔτε βέλτιον, ὥσπερ
ἂν εἰδείη καὶ αὐτὸς, οὔτε μὴν μετ' ἐμπειρίας πλείονος ἐτέρῳ
τινὶ τῶν πάντων ἢ αὐτῷ ὑπηρετηθεῖη. ὅτι δὲ μὴ προσ-
κληθεῖς, ἀλλ' αὐτὸς πρότερος προσελθὼν, ἐγγεωρισθῆναι
10οῖν ἀπογραφήν ἀξιοίη, οὐ δίκαιον ὕποπτεύειν. οὐ γὰρ ἐπι-
θυμία κέρδους μᾶλλον, ἢ τοῦ βούλεσθαι αὐτῷ πρὸς τὰ κοινῇ
συναίρεσθαι λυσιτελοῦντα, τοιαῦτα προελέσθαι, μάλιστα ποι-
ομένην περὶ πλείστου, τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν μείζω καὶ
περιφανεστέραν ἀποδεικνύειν. τούτου δὲ ἀπόδειξιν οὐ λό-
15γοῖς, ἀλλ' ἔργοις πειράσεσθαι παρέχειν ἐναργῆ. ἔτεσι γὰρ C
ἤδη καὶ πρότερόν τισιν οὐκ ὀλίγοις ἡσχολημένην περὶ τὰ τοι-
αῦτα, χρήματα ἡθροικέειν οὐκ ὀλίγα ἐξεγένετο, καίτοι πειρω-
μένην μάλιστα, μὴ βιαίῳ, μηδ' ἐκ παντὸς τρόπου κερδαίνειν, εἴ-
ναι. ἃ δὲ ὕστερον οὐκ εἶα ἡρεμεῖν, ἀλλὰ πολλοὺς ἐκίνει
20λογισμοὺς ἐν τῇ ψυχῇ, μὴ κατορύττειν, ἀλλ' εἰς εὐποιῖας
ἀναλίσκειν τινῶν ἀνθρώπων, ὡς διὰ τούτου δυναμένην τὴν
ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἀποτρίβεσθαι κηλῖδα. νῦν μὲν οὖν ἐδόκει
φροντιστήριον ἐκ τούτων ἀνδρῶν οἰκοδομεῖν τῷ θεῷ καθάπαξ

14. τούτων M. 16. τὰ om. P. 18. βιαίως P. ἐκτός pro ἐκ P. et M.

qui diu publicis professionum tabulis conficiendis vacaverat, mul-
tamque in eo munere experientiam consecutus erat, accedens, se
audisse narrat, illum velle omnes expeditioni citra excusationem
accingi, et pensiones illis de publico constitutas supplere, vel
augere etiam. Tale vero negotium nec melius (quod sciret etiam
ipse) nec experientius a quoquam praeter se administrari posse.
Iam quod non advocatus, sed sponte sua veniret, descriptionemque
sibi mandari cuperet, nihil iustae suspicionis habere. Haud enim
cupiditate questus magis, quam quod ipsum maximopere optantem
Romanorum principatum amplificare et illustrare, in eo boni commu-
nis ergo adiuvare constituisset, hanc potissimum mentem suscepisse
seque id non verbis, sed factis evidentiter demonstrare conaturum.
Nam antea pluribus annis in hoc munere versantem, magnam pec-
uniae vim, tametsi non vi, ne quo iure, qua iniuria compendia
sua quaerere niteretur, confecisse, quam otiosam in posterum iacere
non sivisse; sed frequenter in pectore volvisse, quomodo non hu-
mi defossam ad beneficentiam liberalitatemque conferret, et ita
peccatorum suorum maculas deleterere posset. Aliquando igitur aedi-
ficare monasterium virorum, qui plane se Deo dedicassent, et per
liberalitatem in illos collatam sibi divinum numen placare, per

- Δ. C. 1341** ἀνατεθεικότων ἑαυτοῦς, καὶ διὰ τῆς εἰς θείνους ἐδοίκας ἰλεοῦν τὸ θεῖον ἑαυτῷ, διαλλακταῖς θεείοις τὰ τοιαῦτα μά-
Δλιστα καταπράττεσθαι χρωμένῳ ὅσι δυνατοῖς· νυνὶ δὲ εἰς πένητας ἀγύρτας ἀναλοῦν. ὡς τῶν προτέρων ἢ θεείων μὴ εἰς θεόν τοῖς χρήμασι δυνατομένων χρήσασθαι, ἢ ἐτέρων⁵ ἀρπαγῆ καὶ ἀδικίᾳ χρησομένων καὶ διαφθερούντων, ὡς δὲ σοῦ μόνου καταστάτος ἐπὶ τοῖς πράγμασι καὶ τὴν διάνοιαν κατεῖδον, ὡς ὑπὲρ ὠφελείας τῶν κοινῶν οὐ χρήματα μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχὴν αὐτῆν, εἰ οἶόν τε, προῖεσθαι διανοῆν, καὶ τὸν τρόπον προειδῶς ὡς ἀγαθός, ἔγνων δεῖν σοὶ τὰ χρήματα θεεί-**το** να ἐγχειρίζειν, ὡς οὐ καλῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ εὐλόγως καὶ ἀκρι-
V. 305 βῶς ὑπὲρ τῶν κοινῆ Ῥωμαίοις συμφερόντων ἀναλωθησομέ-
 των, ἐπειδὴ καὶ ἐκ τούτων συνελέγησαν αὐτῶν. ἂ δὲ πάντα ἤκω ἐγχειρίζων, ἐφ' ὅτι ἂν ἢ σοι χρησομένη βούλησις.
P. 376 ἔξεστιν οὖν παντί τῳ ἀπόδειξιν λαμβάνειν ἐναργῆ, ὡς οὐ¹⁵ χρηματισόμενος ἐκ τῆς ἀπογραφῆς, ἤκω δεόμενος καταστῆναι πρὸς αὐτῆν· (ἔξῃν γὰρ ἔχοντα, ἂ κέκτημαι, μὴδὲν περαιτέρω πολυπραγμαοεῖν,) ἀλλὰ σοι φανεῖσθαι χρήσιμος ἐπιθυμῶν καὶ πολλὰ συνάρασθαι δυνάμενος πρὸς τὸ τὴν ἀρχαίαν εὐ-
 δαιμονίαν τοῖς Ῥωμαίοις ἀνασῶζειν, πολλὴν τούτου ἐνεκα²⁰ καὶ συνεχῆ ποιουμένη τὴν φροντίδα." ὁ δὲ ἄσμενος ἀποδεξά-
 μενος τοὺς λόγους, περὶ μὲν τῶν χρημάτων, ἔφασκε, χάριν Βαυτῷ πολλὴν εἰδέναι, οὐ τῷ ὑπὲρ τῶν κοινῆ συμφερόντων

5. δυναμένων P. 11. καὶ alterum om. P. et M. 15. τῳ M., τὴν P.

reconciliatores nimirum, qui id praestare imprimis queunt: aliquando in mendicos circumforaneos consumere cogitasse. Sed cum reputarit, aut illos, aut hos commode pecunia non usuros, aut alios per rapinam et scelus usuros, eamque disperdituros, et illum solum rerum praesidem, eiusque sensum perspexerit, quomodo ob communem utilitatem non pecuniam modo, verum et ipsam animam, si facultas sit, pro nihilo habere medietur, et morum eius honestatem iam noverit, statuisse ipsi offerendam pecuniam illam, non honeste solum, sed et cum ratione et diligentia ad publicam Romanorum utilitatem insumendam, quando et ab ipsis collecta sit. Hanc igitur omnem illi venisse tradere, ubicumque voluerit utendam. Itaque patere omnibus, non ideo se adesse, ut se huic muneris quaestus faciendi causa praefici roget, cum parta retinendi ac de cetero in otio vivendi libertas fuerit: sed quia ipsi ad veterem felicitatem Romanis recuperandam tam intensa et assidua cura incumbenti utilis et ad iuvandum idoneus videri cupiat. Hac oratione delectatus magnus domesticus, de pecunia se illi gratiam habere ait; non tantum quod eam ad communem usum contulerit: sed quod etiam sibi eius dispensandae rationem crediderit, quam

μάνον παρεσχῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῶ αὐτῶν πεπιστευκέναι τὴν A.C. 1341
 διοίκησιν αὐτῶ ῥηθῶς πεπεισμένῳ καὶ δικαίως ἀναλώσειν.
 τὸ μὲν γὰρ τινα τῶν κοινῶν ἐπιμέλειαν ἐγκειρισμένον μὴ
 τὴν οὐσίαν ποιεῖν βελτίω, ἀλλ' ὅσα πρὶν ἄπτεσθαι, τοσαῦτα
 5 ἔχοντα ἀπαλλάττεσθαι καὶ χρημάτων ὡς ἐπίπαν ὀφθῆναι κρείτ-
 τω, οὐ χαλεπὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον σχεδόν. τὸ δ' ἔχοντα
 ἤδη καὶ μηδὲν ὑποπτέοντα δεῖκνόν περὶ αὐτῶν, ἔπειτα ἐκόντα
 βουληθῆναι ἀποθέσθαι καὶ, ἃ συνέλεξε κακῶς, χρῆσασθαι εἰς
 δεόν, οὐ τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν βουλομένων σώζεσθαι καὶ πε-
 10 ποεισμένων ἀκριβῶς, ὡς πάντων παρεξοῦσιν εὐθύνας τῶν βεβιω-
 μένων μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν. βέλτιον μὲν γὰρ, μὴ ἄμαρ-
 τάνειν τὴν ἀρχὴν, μηδὲ κηλῖσι πολλαῖς καταμιαίνειν τὴν ψυχὴν C
 ἢν δ' ἄρα τοῦτο συμβαίνει, δευτέρας ἀναμαρτησίας ἀρχή, τὸ μὴ
 μόνον πεπαῦσθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ καὶ ἀντιῶροπον ἐπιδεικνύ-
 15 σθαι τῶν ἀγαθῶν τὴν ἐργασίαν. διὰ ταῦτα δὴ καὶ ἐπαινώ σε
 τῆς μεταβολῆς καὶ τοῦ μὴ τρόπον ἕτερον, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν κοινῆ
 συμφερόντων τὰ χρήματα βουληθῆναι ἐπιδοῦναι. ὅτι δὲ μὴ
 προσκληθεῖς, ἀλλὰ πρότερος προσελθὼν αὐτὸς τὸ θηναῖσιν
 τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν δημοσίων ἤτησας τοῦ βίου ἀφορ-
 20 μάς, τοσοῦτον ἀπέχω καταγινώσκεις, ὥστε καὶ πρότερον αὐ-
 τὸν οἰκοῦσιν ὄρημένον, διὰ τὴν περὶ ταῦτα ἐμπειρίαν σοὶ
 τὴν ὑπηρεσίαν ἐχειρίζεις, νῦν μᾶλλον ἀνέπεισας βέλτιον
 οἶσθαι καὶ δικαιοτέρων τὰ τοιαῦτα διοικήσειν. οὐ γὰρ ὁμοί- D

14. τε παῦσαι P.

recte fideliterque collocare velit. Nam quempiam, cui communium
 rerum mandata est procuratio, non inde augere facultates suas, sed
 quae ante magistratum acquisivit, in his emori et a pecunia invic-
 tum prorsus apparere, non difficile solum, sed nunquam contingere.
 Possidere autem iam ac ob id nihil formidare mali, deinde aequo
 animo velle erogare et male collectis bene uti, hoc non multorum,
 sed salvari volentium esse certoque credentium, se post finem
 huius lucis omnium in vita gestorum rationem reddituros. Prae-
 stat quidem non peccare prorsus, neque maculis multis foedare
 animam: si tamen id evenerit, non iterum peccandi principium
 erit, non modo a delictis abstinere, sed et admissa sequentibus
 recte factis compensare. Idcirco te ob istam mutationem, quod non
 aliter quam ad communem fructum pecuniam tuam donandam cen-
 sueris, laudo. Quod vero non vocatus, sed ultro ad me adiens vi-
 tae subsidia a militibus de publico pendi solita exaequare petivisti,
 tantum abest, ut damnum, ut cum prius ipse meopte impulsu tibi
 propter experientiam hoc ministerii committere voluerim, nunc
 amplius credam, te id melius ac iustius obiturum. Non enim
 aequo et qui promissis largus est, et qui nihil promittit, promissa

- A. C. 1341ως δ, τε πολλὰ ἐπαγγειλάμενος καὶ ὁ μῆδεν, περὶ τῶν ἐπηγελημένων τὴν ἐκπλήρωσιν σπουδάσουςι. τὴν μὲν οὖν ὑπηρεσίαν τῶν τοιούτων ἐπιτρέπω. σὲ δὲ καὶ αὐτὸν οἶσθαι προσῆκον, μὴ μικρὰ τινα καὶ εὐκαταφρόνητα μετιέναι, μηδ' οἷα μήτε διοικούμενα καλῶς, πολλὴν ἀφέλειαν παρέχειν τῷ κοινῷ, μήτ' ἐπίσης βλάβειν, ἂν ἐαθύνως καὶ πανούργως πράττωνται. ὅπερ γὰρ ἔστι τοῖς πολιτικοῖς πράγμασι δ κριτῆς, τοῦτο τοῖς δημοσίοις δύναιτ' ἂν ὁ ἔξισωτῆς. ἐκεῖνος τε γὰρ εὐνομίαν ταῖς πόλεσι παρασκευάζει, δικαίως διαιτῶν καὶ τοῖς νόμοις πείθεσθαι καταναγκάζων, καὶ οὗτος, ἂν ἐθέ-10 λῃ τὰ δίκαια ποιεῖν καὶ τὰ λυσιτελοῦντα τῷ κοινῷ, τῶν μὲν
- P. 377 ἀφαιρήσεται, ἂν πλέον καρπῶνται τοῦ δικαίου, τοῖς δὲ ἔλαττον ἔχουσι προσθεῖς, προθύμους πρὸς τὰς στρατείας παρασκευάσει πάντα καὶ φυλάττοντας τὴν τάξιν καὶ πειδομένους ἄριστα τοῖς στρατηγοῖς. ὡς οὖν μεγάλα πεπιστευμένος καὶ 15 τὰ μέγιστα συμβαλλόμενα πρὸς τὴν διοίκησιν τῶν ὄλων, οὕτω χρῆ καὶ πεπεισθαι καὶ προσήκουσαν σπουδὴν καὶ προθυμίαν ἐπιδεικνύσθαι ἐπὶ τοῖς ἔργοις." τοιαῦτα μὲν διῆλθε
- B πρὸς αὐτὸν, ἀπολογίαν ποιούμενος ἐφ' οἷς ἤξλου. ἔπειτα τῶν χρημάτων ἐπυνθάνετο τὸν ἀριθμὸν ὁπόσος εἶη. τοῦ δὲ ἀπο-20 κριναμένου, χρυσίου μὲν εἶναι μυριάδας δέκα, ἔπιπλά τε καὶ σκευή, ἐκ χρυσοῦ νεποημένα καὶ ἀργύρου, χρυσίων τετρακισμυριάων ἄξια, καὶ ταῦτα φαρμένου πάντα τὸ νῦν ἔχον
- V. 3ο6 ἐτόμως ἐπιδοῦναι ἔχειν, τῶν οἰκετῶν μετακαλεσάμενός τινα,

implere enituntur. Hanc igitur provinciam tibi iniungo. Te quoque par est existimare, non parva quaedam et despicabilia abs te tractari et quas nec, si probe curentur, communi admodum proficiant: nec non perinde noceant, si sequiter ac nequiter fiant. Quod namque in re politica iudex, hoc in publicis stipendiis praestare possit exaequator. Etenim et ille ex aequitate arbitriis faciendis et ad legum obedientiam cogendo, bonum civitatis statum conciliat, et hic, si iustus esse communique commodare velit, alios spoliabit, si ultra iustum fructus percipiant, aliis minus habentibus plus addet, omnesque ad militandum promptos et ordinum observantes et ducibus obsequentissimos reddet. Quia igitur magnarum et ad gubernationem summae rei publicae utilissimarum rerum tibi credita cura est, te id sentire et in opere conveniens studium alacritatemque adhibere oportet. Atque haec quidem ad eius petitionem disseruit ac respondit: post, quantum esset pecuniae, quaesivit. Eo respondente, aureorum centum millia, supellectilem vero et vasa ex auro argentoque quadraginta millibus aestimata, quae omnia in praesens donare paratus sit, quodam famulorum accito, abi igitur, inquit, et huic da isthaec. Qui cum sine mora abiret, iussa com-

„οὐκοῦν“ ἔφη „ταῦτα τούτῳ παράδος ἀπελθών.“ ὡς δὲ μη-Α. C. 1341
 δὲν μελλήσας ἐπορεύετο τὰ προστεταγμένα ἐκπληρώσων,
 πρὶν οἰκάδε εἰλθεῖν ὁ μέγας δομέστικος ἐκέλευεν ἀναστρέ-
 φειν. καὶ τῆς μὲν προθυμίας ἔνεκα ἐπήγει, τὰ χρήμα-
 5τα δὲ ἐκέλευεν αὐτὸν φυλάττειν, ὡς νῦν μὲν αὐτῶν οὐ
 δεομένη. εἰάν δὲ τῶν ἰδίων ἀναλωθέντων, καὶ τούτων δε-
 ηθῆ, τότε ἤδη λαμβάνειν, ὡς αὐτῷ καὶ ταῦτα διαφέροντα,
 καὶ ἀναλίσκειν, ὅποι ἂν δοκῆ τῷ κοινῷ ἀναλωθέντα μά-
 10λιστα λυσιτελήσειν. ὁ δ' ἀπηγόρευε μὲν τῶν χρημάτων C
 ἰοτήν φυλακῆν, οὐ καθ' ἡδονὴν εἶναι, φάσκων, αὐτῷ παρα-
 κατέχειν ἔτι· ὅμως ἀναγκάτως προσταττόμενος ἐπέειθετο.
 μετὰ τοῦτο δὲ ὁ μέγας δομέστικος τῶν τε συγκλητικῶν καθ'
 ἕνα καὶ τῶν ἄλλως εὐγενεῖα διαφερόντων, ἔπειτα καὶ στρα-
 15τιώτας μετακαλούμενος, τῆς τε παρὰ βασιλέως ἀποτεταγμέ-
 15νης ἐκάστῳ προνοίας ἐπυνθάνετο τὸν ἀριθμὸν καὶ εἰ τοσοῦ-
 τον κέκτηται νῦν ἢ τοῦ τεταγμένου ἦτιον. τῶν δὲ ἀποκρι-
 ναμένων ἐκάστου, ὅπως εἶχε τὰ αὐτοῦ, τοῖς μὲν ἀπεστερη-
 μένοις τῶν δεόντων τὸν Πατρικιώτην ἐκέλευεν ἀναπληροῦν
 καὶ προσεῖτι προστιθέναι, ὅσον αὐτῷ καλῶς ἔχειν ἐδόκει,
 20ἀναλόγως ἐκάστῳ τὴν εὐεργεσίαν προστιθεῖς· τοῖς δὲ ἀνε- D
 δεῖς τὰς ἐκ βασιλέως ἔχουσι προσόδους καὶ αὐτοῖς ἐκέλευεν
 ὁμοίως πρὸς οἷς ἔχουσι καὶ ἑτέρας προστιθέναι. καὶ ἐν ἐξή-
 κοντα ἡμέραις μάλιστα γεγενημένου τοῦ ἀναδασμοῦ, τοῖς τε
 ἑλαττον ἔχουσι προσετίθετο τὸ ἔλλειπον μετὰ προσθήκης, καὶ
 25τοῖς λειπομένοις μηδενὸς ἢ προσθήκη προσεγίνετο. καὶ πάν-

16. ἀποκρινομένων P.

fecturus, priusquam domum attingeret, magnus domesticus eum
 revocat, et de lubentia collaudatum, pecunias servare iubet, quod
 iis modo non egeat. Ubi suis consumptis, et his indigerit, tum
 ipsas quoque ut sibi necessarias accepturum, ibique eas positurum,
 ubi earum erogatio rei publicae plurimum profutura videbitur. Hic
 ille primum tergiversari et dicitare, parum sibi iucundam esse pec-
 uniae custodiam. Verumtamen imperata facere necesse habuit.
 Secundum haec magnus domesticus, primoribus singulis et alioqui
 nobilitate praestantibus et praeterea militibus accersitis, quantum
 cuique Imperator decrevisset, percunctabatur et tantumne modo,
 an minus possiderent. Quibus sigillatim quod res erat responden-
 tibus, Patricioetae mandavit, ut qui fraudati essent, eorum damna
 resarciret: et insuper quantum decere iudicaret, spectata cuiusque
 dignitate et meritis, adligeret. Qui ab Imperatore sufficientia habe-
 rent stipendia, illis similiter alia addi iussit. Sic diebus sexaginta
 maxime divisione facta, cum minus habentibus, quod decerat, acce-
 deret cum auctario, et reliquis nihil desiderantibus tamen addere-

A.C. 1341 τες ἔφαρκούσας τὰς προσόδους ἡγησάμενοι, χάριτάς τε ὁμολόγουν τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ πολλὰς, καὶ πρόθυμοι ἦσαν τοῖς ὑπουδητοῖσι γῆς τῶν Ῥωμαίων πολεμίους μάχεσθαι. καὶ ὄπλα ἐπεσκευάζον διασμήχοντες, καὶ ἵππους προσεπορίζοντο καὶ πλείους καὶ βελτίους τῶν προτέρων· καὶ ὅλως ἐδόκουν δὲ ἀγανακτεῖν, ὅτι μὴ τάχιον πρὸς ἄμυναν ἐξάγονται τῶν πολεμίων.

P. 378 **9.** Ἐπεὶ δὲ ταῦτα αὐτῷ διήκητο καλῶς, συνεβούλευε Βτῆ βασιλίδι, τὸν υἱὸν βασιλέα τὸν Ἰωάννην χρεῖν τε μύρω τῷ ἀγίῳ καὶ στέφει τὴν κεφαλὴν κατακοσμεῖν. καὶ ἐπεισέγειο δόξας βουλευέσθαι καλῶς. τῶν δὲ καθ' αἶμα προσηκόντων βασιλεῖ τινων μὴ δίκαιον εἶναι παραινούτων, τοῦ πατρὸς ὀλίγω πρότερον τετελευτηκότος βασιλέως, τὸν υἱὸν πανηγυρίζειν, (τοῦτο δὲ αὐτοῖς ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυκος ὑπέτιθει λέγειν, ὡς ἐκ τῶν ὕστερον γέγονε καταφανές, τὴν γε-15 γεννημένην στάσιν μελετῶν καὶ μὴ βουλόμενος βασιλίδα τῆς εἰς αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν εὐνοίας ἐνέχυρα πιστὰ κεκτηῖσθαι παρὰ μεγάλου δομεστικού,) εἰς τὴν ὕστεράαν τὸ ἔργον ἀνεβάλλετο ἢ βασιλεῖς, τὴν μέμψιν τινῶν αἰτιωμένη, ὅτι δὴ πυ-16 C θόμνοι κατηγοροῖεν, ὡς οὐ κεχημένων τῷ πράγματι κατὰ 20 καιρὸν, ἀλλ' ἐν οἷς ἔδει κόπτεσθαι καὶ θρηνεῖν, πανηγυρίζοντων αὐτῶν καὶ τὴν βασιλικωτάτην τελούντων ἑορτήν. ὁ δ' ἀνοηταίνειν ἔφασκε παντάπασι τοὺς εἰρηκότας καὶ μηδὲ

1. ἔφαρκούσας P. 3. τῶν om. M. 10. καὶ alterum om. F.
14. Ἀπόκαυκος P. ubique.

tur, universi contenti stipendiis, magnum domesticum gratiarum actione prosequabantur: et ubicumque terrarum adversus Romanorum hostes ad decertandum se paratos ostendebant, arma extergentes et equos consuetis plures ac meliores comparantes dolentesque, quod non citius ad hostium iniurias defendendas educerentur.

9. His tam praeclare gestis, imperatrici suadere institit, uti Ioannem filium imperatorem oleo sancto unguendum et corona exornandum curaret. Placuit consilium: sed e consanguineis nonnullis dissentientibus, qui dicerent, haud aequum esse, patre imperatore paulo ante mortuo, filium agitare panegyria (id quod illis Apocau-chus, sacri cubiculi praefectus, suggesserat, concitatam deinde seditionem iam tum meditans, ut postea claruit, et nolens imperatricem benevolentiae in ipsam et filium fidele pignus habere a magno domestico,) Augusta in diem posterum distulit, quorumdam reprehensionem causata: qui videlicet crimini darent, negotium a tempore alienum suscipere et festum ducere panegyricum diemque peragere regalissimum, quando adhuc plangere lamentarique oportet. Quos ita loquentes, prorsus delirare affirmabat magnus de-

τοῦτο ἐννοεῖν, ὡς πολλοὺς τῶν βασιλέων τελευτῶσιν ἢ ἀνάδ- A.C. 1341
 ῆσις ἐγένετο τῶν παιδῶν, οὐδενὸς αὐτοῖς τὴν ἀκαιρίαν μεμ- V. 307
 φομένου, ἀλλὰ πάντων, ὡσπερ δίκαιον ἦν, λογιζομένων, μά-
 λιστα προσήκειν ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς, οὐ τρυφῆς ἐνεκα
 5 καὶ ἡδονῆς, ἀλλὰ τοῦ μηδεμίαν πρόφασιν στάσεως καὶ τα-
 ραχῆς ἐγγενέσθαι τοῖς πολλοῖς, πάντων ἤδη πεπεισμένων
 ἀκριβῶς, ὡς ὑπὸ βασιλείᾳ τελοῦσι καὶ δίκας δώσουσι τῆς D
 παρανοίας, ἃν ἐπιχειρῶσι στασιάζειν. παρῆνει τε αὐτῇ,
 τοὺς μὲν ἐκείνων λόγους χαίρειν εἶν, αὐτοὺς δὲ χωρεῖν ἐπὶ
 10 τὸ ἔργον, ὡς ἅμα λυσιτελὲς καὶ δίκαιον ὄν. ἡ δὲ μὴ πολυ-
 πραγμονεῖν ἐδεῖτο, ἀλλὰ νῦν μὲν εἶν διὰ τὰς δόξας τῶν πολ-
 λῶν, ὀλίγῳ δὲ ὕστερον ποιεῖν, ἡνίκα ἂν εἴη καὶ τὰς λοιδο-
 ρίας διαφεύγειν. ὁ μέγας δὲ δομῆστικός πρὸς μὲν τῆς βασι-
 λίδος τὴν ἔνστασιν οὐδὲν ἀντεῖπεν· ἤχθετο δὲ, ὅτι οὐκ αὐ-
 15 τῷ τὰ βελτίω, ἀλλ' ἐτέροις ἀλυσιτελῆ βουλευομένοις πεῖθοιτο.
 ἐκεῖνο μὲν οὕτως ἐκολύθη. μικρῷ δὲ ὕστερον ἠγγέλλετο, ὡς
 Σαρχάνης ὁ Λυδίας σατραπῆς καὶ Γιαξῆς πρὸς Θοράκην πε-
 ραιούσθαι παρασκευάζονται, ναυσὶ ληϊσόμενοι Ῥωμαίους.
 ὁ μέγας δὲ δομῆστικός οὐκ ἠμέλει, ἀλλ' αὐτίκα τριήρεις, P. 379
 20 ὄσας ἐξαρκέσειν ᾗτο, πρὸς πόλεμον τοῖς βαρβάροις ἐκέλευε
 πληροῦν. τὴν δὲ δαπάνην τῶν τριήρεων, τὴν μὲν ἐκ τῶν δη-
 μουσίων τοῖς ταμίαις ἐκέλευε παρέχειν, τὴν δ' ἐκ τῶν ἰδίων
 παρείχετο αὐτός. ἐπεὶ δὲ ἐπεπλήρωντο, ταῖς μὲν ἐπέστησεν

21. τῆς δὲ δαπάνης M.

mesticus et nec saltem cogitare, multis imperatorum morientibus
 successores statim promulgatos esse fillos, nemine hoc ut intempe-
 stivum vituperante: quin omnibus, prout aequum erat, tali tem-
 pori id convenientissimum iudicantibus, non luxus et voluptatis
 gratia, sed ne qua vulgo seditionis ac tumultus daretur occasio: in
 cunctis iam prorsus sentientibus, se imperatori subiectos et amen-
 tiam lucturos, si seditiones agitarint: monebatque imperatricem, ut
 valere iussis eorum sermonibus, ad opus tam utile quam aequum
 procederet. Imperatrix orare, poneret nimiam sollicitudinem et
 nunc quidem multorum opinioni ne repugnaret: paulo post, cum
 licebit obtractions imperitorum effugere, facturam quod suaderet.
 Ille renuenti contradicendum non putavit: quamvis doleret, non
 sibi, qui potiora, sed aliis, qui parum frugifera consulerent, morem
 geri. Ita res quievit. Brevi nuntius apportatur, Sarchanem, Lydiae
 satrapam, et Gyaxen in Thraciam Romanos depopulatum trausmis-
 suos, Quem nuntium magnus domesticus minime negligendum
 ratus, statim triremes, quot ad barbaris occurrendum fore satis
 autumabat, remigibus et militibus adornari sumptumque in clas-
 sem partim a quaestoribus ex aerario suppeditari praecipit, partim
 de suo ipse contulit. Triremibus instructis, Apocauchum ducem

A.C. 134: στρατηγὸν τὸν παρακοιμώμενον Ἀπόκωνον, καὶ ὅσα ἔδει ἐντειλόμενος καὶ τοῦ λοιποῦ κελεύσας αὐτῇ μέλειν τὸν ἀπόπλου, αὐτὸς Ὀρχάνη, τῷ τῆς κατὰ Βιθυνίαν ἐφίας σατραπῆ, διεπρεσβεύετο περὶ εἰρήνης. οὐδὲ γὰρ ἔδοκει δεῖν αὐτῇ πρὸς ἐσπέραν μέλλοντι στρατεύειν, πόλεμόν τινα Ῥωμαίοις ὀπίσω καταλιπεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ πρὸς ἐκείνον εἰρήνη τέλος εἶχεν, αὐτὸς μὲν πρὸς τὴν ἔξοδον παρεσκευάζετο. ἤδη γὰρ καὶ ἡ Β στρατιὰ κατὰ Διδυμότειχον καὶ τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν, αὐτοῦ κελεύοντος, συνελέγοντο. ἐν ἧ δὲ ἔμελλεν ἡμέρᾳ Βυζαντίου ἐξίειναι, τὸν πατριάρχην μόνος μόνον παραλαβὼν καὶ πρὸς τὸν ἐν βασιλείοις τοῦ μυροβλύτου Δημητρίου τοῦ μάρτυρος γενόμενος ναὸν, „τοὺς μὲν ἐμοῦ τε μεταξὺ καὶ βασιλίδος” ἔφη „γεγεννημένους λόγους οὐκ ἀγνοεῖς. οὐ γὰρ μόνον παρῆς τοῖς παρ’ ἀμφοτέρων λεγομένοις, ἀλλὰ καὶ τῶν πρότερον ἰδίᾳ ἡμῶν ἐκάστῳ εἰρημένων αὐτὸς ἦσθα μηνυτής. οὐδὲν δὲ πα-15 ράλογον ἢ θυμαστον, εἰ τότε μὲν περὶ ἐμοῦ τοιαῦτα ἐπῆει τῇ βασιλίδι λέγειν, ἴσως οἰομένη μεγάλη τινα καταπράξεσθαι C ἐμὲ, νυνὶ δὲ ἐπὶ τῶν ἔργων, μὴ κατ’ ἐλπίδας αὐτῇ τῶν πραγμάτων ἐκβαίνοντων, μεταμέλειά τις εἰσῆλθε τῶν γεγεννημένων. εἰ μὲν οὖν, ὅπερ ἔφην, πρὸς τί τῶν γινομένων ἀηδῶς 20 διατεθεῖσα, τὰ δεδογμένα μηκέτι στέργειν ἐθέλει, διαβρόχην λέγειν ἀξιώ καὶ μὴ συγκαλύπτειν ὑπ’ αἰδοῦς. ἐγὼ γὰρ ὥσπερ καὶ πρότερον ἐτοιμότατα ἔχω παραιτεῖσθαι τὴν ἀρχήν. εἰ δ’ ἐκείνη διὰ τέλους ἔγνωκε στέργειν τὰ ἐψηφισμένα καὶ τοὺς

2. τοῦ ἀπόπλου M. mg.

praeposuit; cui cum mandata necessaria dedisset, et oram solvendam discessumque commisisset, ad Orchanem, orientalis Bithyniae satrapam, legatos de pace misit; non enim, in occidentem ducturus, bellum aliquod Romanis a tergo reliquendum iudicabat. Pace cum illo firmata, et Didymotichi atque Adrianopoli domestici evocatu congregato exercitu, itineri se accinxit. Quo autem die exiturus erat, patriarcham solum solum conveniens, et ad templum Demetrii martyris myroblytae, id est oleum stillantis, cognominati adducens, Quae inter me et imperatricem dicta sunt, inquit, non te latent: nec enim tantum interfuisti, sed et quae prius uterque nostrum separatim dixit, tu eorum internuntius fuisti. Nihil porro inopinatum aut admirabile, si tum quidem imperatrici talia de me loqui occurrerant, quae forsitan eximia quaedam me perpetraturum arbitraretur: nunc autem in ipso opere, rebus secus quam sperabat evenientibus, poenitendo quaedam facti eam subiit. Si igitur in pristino iudicio acquiescere amplius non vult, aperte id mihi indicari nec pudore quodam celari cupio. Ego enim, quomodo antea, abdicare me administratione imperii paratissimus sum. Quod si ipsa

ὄρκους, οὓς ἠρώμοκε, τηρεῖν, οὐδ' αὐτὸς ἀμελήσω τοῦ μὴ πάντα A.C. 1341
 πράττειν, ὅσα ἂν αὐτῇ τε καὶ παισὶ καὶ κοινῇ λυσιτελήῃ Ῥω-
 μαίοις." τοῦ πατριάρχου δὲ πρὸς τὴν ἀκαιρίαν τῶν λόγων
 μεμψαμένου καὶ μὴ ταυῦτα προσήκειν αὐτὸν μήτε διανο-
 5 εῖσθαι φαιμένον, μήτε λέγειν· βασιλίδα γὰρ μηδὲν περὶ αὐτοῦ
 λογιέσθαι τοιοῦτον, ἀλλὰ βασιλέα οἶεσθαι ἐν ζωσιν εἶναι D
 καὶ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ὥσπερ ὑπ' ἐκείνου διοικεῖσθαι, V. 308
 τῶν σῶν μεμνημένην λόγων, ὧν διεξήεις πρὸς αὐτὴν, ἡμῖκα
 ἐποιεῖσθε τὰς συμβάσεις." „οὐκοῦν" ὁ μέγας δομέστικος ἔφη
 10, περὶ μὲν ἐκείνης οὕτω δεῖ πεπεῖσθαι, ὥσπερ αὐτὸς διίσχυρί-
 ζῃ. περὶ δὲ σοῦ τί ποτε ἔξεστι νομίζειν; ἀρ' ἐμμενεῖς ταῖς
 ὁμολογίαις, μᾶλλον δὲ τοῖς ὄρκοις, οὓς ἐποιήσω πρὸς ἐμέ;"
 ὁ δ' αὐτίκα πάλιν ἀναστὰς, „εὐλόγητός" εἶπεν „ὁ θεὸς καὶ
 πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι καὶ πρότερον
 15 καὶ νῦν ὡσπερ εἶπον ἐμμενῶ καὶ οὐδενὸς ἀμελήσω τῶν σῶν
 δικαίων· ἀλλ' ἀνθέξομαι παντὶ σθένει, οὐ μόνον ὡς εὐεργέ- P. 380
 την ἀμειβόμενος ἔργοις ἀγαθοῖς, ἀλλὰ καὶ ὡς υἱοῦ κηδόμενος
 πνευματικοῦ." ἐπὶ τούτοις δὲ αὐτῷ πολλὰς ὁ μέγας δομέστι-
 κος χάριτας ὁμολογήσας καὶ συνταξάμενος, καταλιπὼν τὸν
 20 πατριάρχη, ἦκεν ὡς βασιλίδα. ἡ δ' εὐθύς ὡς εἶδε, χάριτας
 ἔφασκεν ὁμολογεῖν αὐτῷ πολλὰς, ὅτι ἂ πρότερον ἐπηγγέλλετο
 λόγοις, νῦν ἀποδείκνυσιν ἐπὶ τῶν ἔργων ἀληθῆ, μήτε σώμα-
 τος φειδόμενος, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν κοινῇ συμφερόντων νύκτωρ

usque ad extremum, quod decrevit, complecti et quod iuravit, ser-
 vare constituit, ego quoque in omnibus, quae ipsi liberisque eius
 et Romanorum communi conducant, efficiendis, nullum diligentissimi
 hominis officium praetermittam. Patriarcha eum de importuno ser-
 mone castigare dicereque, non decere ista vel cogitare vel praeloqui.
 Imperatrici enim de bello nihil huiuscemodi in mentem venire: sed
 imperatorem putare adhuc vivere et quasi ab illo Romanum prin-
 cipatum gubernari, memorem verborum, quae in pactis faciendis ex
 ipso domestico audierit. Tum domesticus, De illa quidem sic cre-
 dendum, ut affirmas: de te autem quid sentiendum? Ecquid pactis
 stas: imo vero iuramentis, quibus te mihi obstrinxisti? Hic patri-
 archa iterum exsurgens, ait, Benedictus Deus et Pater Domini no-
 stri Iesu Christi, quod et prius servavi, quae dixi, et nunc serva-
 bo, nihilque negligam, quod tibi iure debeat: sed omnibus nervis
 tuendum te suscipiam, non solum ut bene merito respondeam,
 verum ut de filio quoque spirituali sollicitus. Cui post actas gra-
 tias valedicens magnus domesticus, ab eo ad imperatricem digre-
 ditur. Quem illa simul ut conspexit, grates se illi magnas agere
 affirmavit, quod verbis promissa, nunc rebus confirmaret, neque
 corpori parens, cum noctu diuque pro re publica laboraret: neque

A.C. 1341 πονῶν καὶ μεθ' ἡμέραν, μήτε χρημάτων· (ἦν γὰρ δὴ ὁ μέγας
 δομῆστικός οὐ μόνον πρὸς τῶν τριήρων τὴν δαπάνην χρή-
 ματα ἀναλωτικῶς πολλὰ ἐκ τῶν ἰδίων, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς
 ! Βέτεροις, ἃ συνοίσειν ἔμελλε πᾶσι κοινῇ, φιλοτίμως ἄγαν καὶ
 δαψιλῶς καταναλίσκων μετὰ τὴν βασιλείως τελευτήν) παρῆνει⁵
 τε, μὴ οὕτω ποιεῖν, ὥς οὐκ ἐξαρκέσοντα πρὸς τοὺς πόρους
 ἐπιπολὺν, ἀλλ' ἑαυτοῦ τε πρόνοιαν ποιεῖσθαι καὶ χρημάτων
 φειδέσθαι, χρώμενον τοῖς δημοσίοις. ὁ δ' ἔφασκε μᾶλλον ἤδε-
 σθαι πονῶν αὐτὸς ὑπὲρ τῶν κοινῇ λυσιτελούντων, ἢ ἕτεροι
 πρὸς ἀνάσεις τετραμμένοι καὶ ἠδονάς. τό, τε χρήματα κατανα-
 λίσκειν οὐ ζημίαν, ἀλλὰ πάντων κερδῶν ἡγεῖσθαι χαριέστε-
 ρον, ἄχρῃς ἂν, καὶ τοῦ θεοῦ συναιρούμενον, τὴν Ῥωμαίων
 ἡγεμονίαν ἐπὶ μέγα ἴδοι αἰρομένην καὶ πάντων κρατοῦσαν
 Cπολεμίων. ἐπιτίθει δὲ μετὰ μικρὸν, εἰ μὴ τι κώλυμα συμ-
 βαίῃ, τοσαῦτα Ῥωμαίοις ὠφελήσειν, ὅσα καὶ αὐτὴν ὀρώσαν, 15
 θεῇ χάριτας ὁμολογεῖν τίς συνεργῶν τῶν καλῶν. οὐ μικρὰ
 γὰρ τίνα διανοεῖσθαι παρασκευάσειν τοῦ χειμῶνος, ὥς ἅμα
 ἦρι πολλοὺς τῶν πρότερον κατὰ Ῥωμαίων θρασυνομένων
 ὑποφόρους καὶ δουλείαν ὁμολογοῦντας βασιλεῖ Ῥωμαίων ἀπο-
 δεῖξων. καὶ τοιαῦτα ἕτερα πολλὰ προσεπειπῶν, ὅσα τε αὐ-
 20 τὸς διενεοῖτο πράττειν καὶ βασιλίδα ἦδει ἀκούουσιν πρὸς
 ἠδονὴν, καὶ τελευταῖον συνταξάμενος, ἐξῆι Βυζαντίου ἅμα
 στρατιᾷ καὶ τῶν εὐπατριδῶν πολλοῖς, τὴν μητέρα καταλίπων

pecuniis, (non enim in triremes dumtaxat grandem summam de suo impenderat, sed in alia praeterea multa, ex quibus communis caperetur utilitas, perstudiose liberaliterque post mortem imperatoris impendebat) hortabaturque, ut de contentione laborandi remitteret, quo ferre laborem diutius posset, sibimet curae esset, a pecuniis suis abstineret, publicis uteretur. Ad ea ille hunc in modum; solidius se gaudere gaudium pro communibus emolumentis desudantem, quam alios otio voluptatique deditos. Quod vero de sua pecunia in sumptum conferret, id non detrimentum, sed omnium quaeatnum censere iucundissimum: donec Deo bene fortunante, Romanorum principatum magnopere exaltatum et omnibus hostibus suis superiorem cernebat. Sperare statem, nisi quid impedimenti intervenerit, brevi adeo Romanis profuturum, ut et ipsa imperatrix id intuens, Deo honorum auctori gratias actura sit. Non enim parvi momenti quaedam per hiemem moliri efficere: utpote multos ante refractarios et audaces eo adacturum, ut se Romano imperatori tributarios et subiectos confiteantur. Plura in hanc sententiam narrabat, et quae ipse versabat animo, et imperatrici auditu periuenda fore non ignorabat. Qua tandem salutata, Byzantio cum ex-

ἐκεῖ, ὡς παραμυθίαν οὐ μικρὰν δομένην βασιλίδι πρὸς τὰς Α.Β. 1341 συμφοράς.

ἰ. Ἐπεὶ δὲ γένοιτο πρὸς Διδυμοτείχη, προὔρου μὲν D ἐποιεῖτο παντός, τοὺς κατὰ τὰς τῆς Θράκης πόλεις κατοικοῦν- 5τας συγκλητικούς καὶ τὴν στρατιὰν ἀπροφασίστους ποιεῖν P. 381 περὶ τὰς στρατείας, ὥσπερ δὴ καὶ Βυζαντίους· καὶ ἐποίησεν ὀλίγων εἴσω ἡμερῶν. ἔπειτα πυθόμενος, ὡς ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος στρατιὰν ἔχων, ἐστρατοπέδευσεν ἐν V. 309 Σιλβνῷ Μυσοῖς ὑπηκόῳ πόλει ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ τε 10καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὀκισμένη, ἔγνω δεῖν πρεσβείαν πέμπειν πρὸς αὐτόν. καὶ πέμψας, ἐν Ἀδριανουπόλει τε ἐδή- λου διακρίβειν καὶ μαθεῖν ἐθέλειν, εἰ ὁ πόλεμος αὐτῷ μᾶλ- λον αἰρετέος, ἢ εἰρήνη. τὴν γὰρ προθεσίμιαν, ἣν τοῖς ἐκείνου πρέσβεσι παρέσχετο αὐτὸς ἐν Βυζαντίῳ γενομένοις, περὶ 15ἔξοδον ἦδη εἶναι. Ἀλέξανδρος δὲ ὄρων οὐ κατεπτηχότας, ὥσπερ B ᾔετο, Ῥωμαίους, ἀλλ' ἐτόιμους ὄντας ἀμύνεσθαι τοὺς αἰρου- μένους ἀδικεῖν, καὶ μήτε ταῖς διὰ τῶν πρέσβων ἀπειλαῖς, μήτ' αὐτοῦ τῆ πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευῆ δύναμενος πεί- θειν, τὰ κατὰ γνώμην αὐτῷ ποιεῖν, πρὸς πόλεμον χωρεῖν 20ἀλλυσιτελὲς οἰόμενος αὐτῷ, ἐχώρει πρὸς συμβάσεις. καὶ τῶν προτέρων αὐθις σπονδῶν καὶ ὄρκων ἀνανεωθέντων, Ἀλέξαν- δρος μὲν εἰς Τρίνοβον τὰ οἴκετα βασιλεία ἐπανεξέφυγεν· δο- μέστικος δὲ ὁ μέγας εἰς Χερῶνῶνησον μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐχώ- ρει, πεπυσμένος στρατιῶν Περσῶν περὶν μέλλουσαν εἰς Χερῶ-

7. πευθόμενος P. 15. ἡδη om. M. 16. Ῥωμαίους P. 24. πολλήν pro περὶν M.

ercita et nobillium magno numero exivit: relicta ibidem matre, quae calamitatem eius non medlocribus solatiis leniret.

10. Didymotichi cum esset, maximam operae pretium duxit urbium Thraciarum senatores et quod erat ibi militum citra excusationem, uti et Byzantios, expeditioni adscribere: idque intra paucos dies effectum datum est. Deinde resciscens, Moesorum regem Alexandrum apud Stilbnum oppidum Moesis subiectum in confinibus castra habere, per legatos ei significat, se Adrianopoli subsistere velleque discere, bellone an pace delectaretur magis: diem enim, quam Byzantii eius legatis praefixisset, prope exitum esse. Alexander videns, Romanos non esse consternatos, ut augurabatur, sed paratos ad ulciscendum volentes inferre iniuriam: et neque per legatos minis, neque apparatu suo militari eos potuisse commoveri, ut libidini suae satisfacerent, ad dimicationem venire haud utile sibi ratus, ad conventa descendit: rursumque priori foedere sancito, ipse Trinobum in sedem suam, magnus domesticus Chersonesum abiit, quod frequentes Persarum copias, Gίaxe duce, Pergamo adve-

A.C. 134: ῥόνησον ἐμβάλλειν ἐκ Περσάμου ἀφικμένην, ἧς Γιαξῆς
 σατραπίης ἦν. ἅμα δὲ τῷ Ῥωμαίους εἰς Χερῶν ῥόνησον ἀφικέ-
 σθαι, καὶ ἡ στρατιὰ Περσῶν παρῆν. καὶ γενομένης μάχης,
 οὐδὲ πρὸς ὀλίγον ἴσχυσαν οἱ Πέρσαι Ῥωμαίοις ἀντιστῆναι,
 C ἀλλ' ἤττηθέντες κατὰ κράτος, οἱ μὲν ἔπεσον κατὰ τὴν μάχην,⁵
 οἱ δ' εἰλόωσαν· ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν, ἐμβίαντες ταῖς
 ναυσὶν, ἀπέπλεον ἐπ' οἴκου. οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις
 ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας καὶ δευτέρα στρατιὰ ἐπεραιοῦτο, ὡς
 τὴν προτέραν ἦταν ἀναμαχεσόμενοι. συμβαλόντες δὲ καὶ
 τούτοις οἱ Ῥωμαῖοι, ἐνίκησάν τε καὶ ἀπέκτειναν τοὺς πλείους,¹⁰
 ἐπεὶ δὲ Γιαξῆς δις ἐπλήγη ἐφεξῆς καὶ πολλὴν καὶ ἀγαθὴν
 ἀπώλεσε στρατιάν, ἀπογνοὺς τὸ Ῥωμαίοις πολεμεῖν, ἐχώρησε
 πρὸς συμβάσεις. καὶ ἐτίθετο πρὸς αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος
 D σκοπονδᾶς εἰρηνικός. ἐπεὶ δὲ ἀπετρίψατο τὴν ἐκ τῶν Περσῶν
 προσδοκωμένην βλάβην, αὐθις εἰς Αἰδυμότειχον ἐπανελθὼν,¹⁵
 παρεσκευάζετο πρὸς τὴν εἰς τὴν ἑσπέραν ἐκστρατείαν καὶ
 τὴν στρατιάν ἀποκαθίστη, ἣ ἔμελλε συνέψασθαι αὐτῷ. τού-
 των δὲ πρᾶττομένων ὑπ' αὐτοῦ, ὁ παρακοιμώμενος Ἀπό-
 κανκος νεωτέρων πραγμάτων ἐπιθυμῶν καὶ τρόπῳ παντὶ
 πειρώμενος μετάγειν εἰς ἑαυτὸν τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχήν,²⁰
 ἐσκέπματο, ἐπεὶ τοῦ κατὰ Περσῶν αὐτὸς κεχειροτόνητο στόλου
 στρατηγὸς καὶ δυνάμεως εὐπόροι ναυτικῆς, βασιλεὺς τὸν νέον
 Ἰωάννην εἰς μίαν τῶν τριήρων ἐνθέμενος, ἀγνοούσης βασιλί-
 δος τῆς μητρὸς, εἰς τὸν περὶ Βυζάντιον πρότερον αὐτῷ πύρ-

5. κατὰ τὴν M., παρὰ τὴν P. 10. οὐ add. M. 14. τρέψατο P.
 21. στόλου add. M. 23. τριηρῶν P.

nientes, eo irrupturas audivisset. Simul autem ac Romani, etiam Persae illic affuerunt, qui collato pede adversum Romanos ne paulum quidem valuerunt: sed vi ac virtute victi, pars in pugna ceciderunt, pars capti sunt. Quibus fuga contigit, consacensis navibus, in Asiam renavigarunt. Paucis diebus intermissis, alia manus priorum vindictura indidem traiecit. Qui similiter devicti, plurimos amiserunt; Giaxes bis continenter caesus, multisque ac strenuis suorum desideratis, desperatione debilitatus, pacem concupivit, quam cum eo pepigit magnus domesticus. Depulsa calamitate a Persis imminente, Didymotichum regressus, ad occidentalem sese expeditionem comparabat, exercitumque delectibus novis supplebat. Interea Apocachus novarum rerum cupidus, manibusque ac pedibus mitens, ut ad se rem publicam transferret, iam classis contra Persas praefectus et facultatem navalis exercitus adeptus, Ioannem adolescentem imperatorem in unam triremium, matre insciente, impositum, in arcem propter Byzantium, ante a se aedificatam, altitudine et crassitudine murorum munitissimam, Epibatae nominatam, includere

γον φκοδομημένον ὄχρωάτατον ὄντα ὄψει τε καὶ καρτερέτητι Δ. 6. 134
 τειχῶν Ἐπιβάτας προσαγορευόμενον ἀγαγεῖν· ἐκεῖ δὲ μετὰ
 τῶν συγγενῶν καὶ τῶν οἰκειοτάτων βασιλέα φρουρῶν, σπον-
 δὰς τίθεσθαι πρὸς βασιλῖδα, ὥστε αὐτὸν μὲν καὶ συγγενεῖς
 5 καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς συνόντας τιμὰς τὰς παρὰ Ῥωμαίους P. 382
 πρώτας καρποῦσθαι καὶ χωρῶν εἶναι καὶ πόλεων κυρίους,
 ὁποίων ἂν δόξειεν αὐτοῖς, καὶ μηδὲν ἑλλείπειν εἰς εὐτυχίας
 λόγον· βασιλέα δὲ οὐδ' οὕτως ἀπολύειν τοῦ φρουρίου, ἀλλ'
 ὥσπερ ὄμηρον κατέχοντα, μῆ τῶν θυγατέρων ἐπὶ γάμῳ
 10 προσαρμύζειν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτά τε διανοεῖτο καὶ ὄρητο
 ἤδη πράττειν. τῶν συνειδόντων δὲ τιнос βασιλῖδι ἀπαγγελ-
 λαντος, ἐπεὶ βασιλέα τε ἤδη περιῖστατο φρουρὰ καὶ αὐτὸς
 ἔγνω φωραθεῖς, ἔχετο φυγῶν εἰς Ἐπιβάτας, τὸν ἐκ τῶν πρατ-
 τομένων, ὥσπερ ἦν εἰκός, κίνδυνον διαδιδράσκων. περὶ τῶν
 15 τοιούτων δὲ ὁ μέγας δομέστικος μαθὼν, καίτοι πρὸς τὴν
 ἑστρατείαν παρασκευαζόμενος, ὅμως τὸν Ταρχανειώτην Μα-
 ρουήλ, τὸν καὶ Κουρτίκην προσαγορευόμενον, μετὰ στραιωτῶν
 ὀλίγων πέμψας, ἐκέλευεν Ἐπιβάτας ἔξωθεν φρουρεῖν ἑστρα-
 τοπεδευμένον, ἄχρις ἂν ἀφίκηται αὐτός. πέμψας δὲ καὶ πρὸς
 20 Ἀπόκαυκον, ἐπυνθάνετο εἰ ἀληθῆ τὰ θρυλλούμενα εἶη περὶ V. 310
 αὐτοῦ. ὁ δὲ ἔφρασκε μὲν συκοφαντεῖσθαι· δείσας δὲ, μὴ
 φθάσῃ διαφθαρεῖς ὑπὸ διαβολῆς πρὶν διερευνώμενα φανῆναι
 τῆλθῆ, τὴν σωτηρίαν ἐκ τῶν ἐνότων ἑαυτῆ πορίζειν, κατα-

13. φοραθεῖς P.

meditabatur, ibique inter cognatos ac familiarissimos eo custodito, cum imperatrice foedus ferire, ea conditione, ut ipse cognatique ac familiares sui praecipuis apud Romanos honoribus insignirentur provinciarumque et urbium, quantum ipsi vellent, dominatum obtinerent et ad felicitatem nihil requirerent. Imperatorem autem ne sic quidem custodia liberare, sed loco obsidis tenere et unam filiarum connubio ei copulare. Atque is quidem haec mente pertractabat et iam ad rem parabat aggredi, cum a quodam e consiliis imperatrici indicio facto et imperatore iam custodia circumsepto, Apocauchus se deprehensum intelligens, Epibatas, impendens sibi o malitia sua discrimen, ut verisimile est, declinans aufugit. Quibus rebus ad magnum domesticum perlatis, etsi ad expeditionem instructus erat: nihilo minus Manuelem Tarchaniotam, qui et Curtizes appellabatur, cum aliquot manipulis ad Epibatas, tentoribus excitatis, quoad ipse veniret, custodiendas misit. Ad Apocauchum quoque sciscitatum misit, num vera essent, quae de illo rumor spargeret. Qui se sycophantiis oppugnari asseverare. Et cum timeret, ne prius ob calumnias vita multaretur, quam veritas indagata patasceret, a re praesenti salutem petere decrevisse ac se in ca-

A.C. 1341 κλείσαντα ἔν τῷ φρουρίῳ. συνεβούλευέ τε παράδειγμα τῶν
 C ἀπροσοκῆτων τῶν πραγμάτων μεταβολῶν λαμβάνειν ἐξ αὐ-
 του. καὶ πρότερόν τε γὰρ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα ὑποτίθεσθαι
 ἔφρασκεν, εἰ καὶ μὴ ἔπειθε, συμβουλευῶν τὰ λυσitelῆ, καὶ
 νῦν οὐδὲν ἤττον συμβουλεύειν, ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἔχων⁵
 τῆς ὠφελείας τὴν ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων, καὶ τῶν ὑπ'
 αὐτῷ τελούντων φρουρίων ἔν, (πολλὰ δὲ εἶναι,) τὸ μάλιστα
 ἐπιτηδείως ἔχον πρὸς τε γῆς καὶ θαλάσσης εὐφυΐαν ἐκλεξά-
 μενον, κατασκευαῖς χειροποιήτοις ὄχυράτατον ποιεῖν, ἵν' εἴ
 τι συμβαίῃ τῶν ἀπροσοκῆτων, ἀναχώρησιν ἔχη καὶ τῶν δει-10
 νῶν ἀποφυγῆν. ἐδέϊτό τε, εἰ καὶ μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν πε-
 θεσθαι αὐτῷ, εὐνοϊκῶς διακειμένῳ πρὸς αὐτὸν, καὶ μὴ ἀτι-
 μάξειν τὴν βουλήν. καὶ γὰρ καὶ αὐτῷ νυνί, καίτοι καὶ
 D ψευδῶν ὄντων τῶν εἰρημένων κατ' αὐτοῦ, μηδεμίαν ἑτέραν
 εἶναι σωτηρίας πρόφασιν, ἢ τὸν πύργον, εἰς ὃν κατέφυγε τὸν¹⁵
 κίνδυνον διαδιδράσκων. εἰ δὲ καὶ ἀληθῆ συνέβαινε τὰ εἰρη-
 μένα εἶναι, ἢ πρὸς τὸ τόλμημα ἄν συνήρατο ἢ ἐξῆύσατο
 τοῦ θανάτου φωραθέντα. Ἀπόκαυκος μὲν οὖν τοιαῦτα συν-
 εβούλευε· δομέστικος δὲ ὁ μέγας πάλιν πέμψας πρὸς αὐ-
 τὸν, περὶ μὲν τῶν λεγομένων, ἔφη, κατ' αὐτοῦ μάλιστα βού-20
 λεσθαι καὶ αὐτὸν μὴ εἶναι ἀληθῆ, ὥσπερ δῆτα καὶ αὐτὸς
 διίσχυρῆσται. οὕτω γὰρ αὐτὸς τε εὖνους ἔσται ἀποδεδει-
 γμένος βασιλεῖ, καὶ οἱ σκυοφάνται αὐτὸ τοῦθ', ὅπερ εἰσὶν,
 ἐξεληλεγμένοι. εἰ δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ἐλπῖσι κεναῖς ἀπατηθεῖς,

stollo filio inclusisse. Praeterea monuit, ut e suo casu salutis suae prospiceret et improvisae rerum commutationis exemplum a se sumeret. Nam et prius se idem utiliter eum monuisse et hortatum esse, quamquam nullo effectu, et nunc nihilo minus suadere, cum ex re ipsa suasionis suae utilitatem probare queat, subiectorum ipsi castellorum (multa enim habere) ad terrae marisque commoditates praecipuo situ unum deligeret et illud operibus quam firmissimum redderet: ut si quid improvisum emergeret, recessus malorumque effugium suppeditaret. Rogabat autem, ut si non antehac, saltem nunc benevolentis animi consilium amplecteretur. Etenim et sibi in praesens, tametsi falsis criminibus appetito, nullam aliam salutis tuendae occasionem relinqui, praeter arcem, in quam se periculi vitandi recepisset: quae si vera esse contingeret de se iactata, vel audaciam suam adiuveret vel deprehensum et convictum a morte liberaret. Apocauchi quidem consilium hoc fuit. Ad quem magnus domesticus iterato mittens, adversus illum vulgata se quoque falsa reperiri (quemadmodum videlicet ipse quoque affirmaret) imprimis cupere testatus est: sic namque ipsum imperatori amicum et benevolum, at sycophantas hoc ipsum, quod sunt,

ὅπερ δὴ πολλοὺς συμβέβηκε, τοῦ δέοντος ἐξετάσθη, καὶ μήτε A.C. 1341
 δυνατὰ, μήτ' αὐτῷ προσήκοντα διανοήθη, οὐ γὰρ διὰ ταῦτα P. 383
 τὸν πρὸς βυσιλέα πόλεμον αἰρεῖσθαι, τείχεσι θαρρόντα, εἴ
 ὧν ἔσται πλέον ὄφελος οὐδέν. ἀλλ' ἐπὶ τοῖς προτέροις ἐαυ-
 5 τῷ μειψάμενον, ὡς κακῶς βεβουλευμένη, ἐν τοῖς ἐφεξῆς
 βελτίω παρέχειν ἑαυτὸν καὶ τὴν προσήκουσαν φυλάττειν τά-
 ξιν καὶ συγγνώμης ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις δεῖσθαι τυχεῖν.
 βέλτιον μὲν γὰρ τὴν ἀρχὴν μὴ ἁμαρτάνειν· εἰ δ' ἄρα συμ-
 βαίη, δεύτερον ἀγαθὸν ἑαυτὸν τινα ἐπανορθοῦν ἀποστάτα
 10 τοῦ κακῶν. ἐπεὶ δὲ ὅσον οὐπω παρέσται καὶ αὐτὸς, ὃν εἴ-
 ωθεν αὐτὸς ἰατρὸν ἑαυτοῦ καλεῖν, ἔχων πολλὰ φάρμακα
 τοῖς ἐκάστου κατ' ἄλληλα νόσημασιν, εἴ γε βούλοιτο αὐτὸς,
 ῥαδίᾳ τῶν τραυμάτων ἢ ἰασίς ἐκείνῳ ἔσται. ἦν γὰρ δὴ ὁ B
 παρακοιμώμενος πρὸς τοῖς ἄλλοις, οἷς τὸν μέγαν δομέστικον
 15 Ἰπποκράτην, καὶ ἰατρὸν εἰθισμένον ἑαυτοῦ καλεῖν, οἷα δὴ
 ἐκ πολλῶν τῶν περισχόντων πολλάκις αὐτὸν κινδύνων ἐξαρ-
 πάσαντα καὶ τετραπευκότα πονήρως ἐσχηκότα. τῆς γε μὴν
 ἕνεκα βουλῆς, ἧς αὐτῷ συνεβούλευε περὶ τοῦ φροῦρίῳ τι
 ἑαυτῷ κατασκευάσαι, ἢ εἴη καταφυγὴ πρὸς τὰς τῶν πρα-
 20 γομύτων μεταβολὰς, χάριτας μὲν ἔλεγεν εἰδέναι τῆς περὶ C
 ἐκείνον προθυμίας καὶ σπουδῆς· αὐτῷ δὲ μὴ τὴν ἐκ τῶν
 τοιούτων ἀσφάλειαν εἶναι περισπούδαστον. ἀλλ' ἡδέως ἂν
 ἔχειν, τὴν ἡμέραν ἐκείνην μετὰ τῶν ἐν ἄδου προσομιλεῖν,

10. ὅσων P.

18. αὐτοῦ P.

21. αὐτῶν P.

ostensum ac probatum fuit. Sin et ipse spe vana delusus, quod multis
 evenit, ab officio detortus et quae neque posset efficere, neque se
 deceret, machinatus sit, non idcirco bellum contra imperatorem
 capessendum, fiducia murorum, in quibus nulla insit utilitas: sed
 priora, ut male consulta, detestando, in posterum se melius gerere
 et loco se digno contentum esse admissorumque veniam petere de-
 bere. Melius quidem esse omnino non peccare: si tamen peccave-
 ris, quasi secundam post naufragium videri tabulam, semet nihil
 tale amplius perpetrando corrigere. Et quia mox affuturus sit, quem
 ille suum vocare medicum consueverit, multa habens medicamenta,
 uniuscuiusque morbis congruentia, siquidem velit, facile eius vul-
 nera sanaturum. Solebat nimirum Apocauchos inter ea, quibus
 magnus domesticus honorabat, nomina, et medicum suum appellare:
 utpote cuius opera multis saepenumero implicitus periculis et mi-
 seris affectus modis, ereptus atque curatus fuisset. Quod autem
 adtineret ad consilium parandi locum aliquem munitum, quo rebus
 conversis perfugeret, se eius propenso studio gratias habere; non
 tamen securitatem ex rebus huiusmodi vehementer expetere: sed
 libenter illo die cum inferis futurum, quo post spem supernae dex-

- A.C. 134: *Ἐν ἧ μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἄνωθεν ἐλπίδα δεξιᾶς τῆς ἐκ τῶν φίλων ἀσφαλείας ἀμελήσας καὶ τοῦ τούτων τὰς καρδίας, ὥσπερ ἀκροπόλεις, οἷα δὴ ἀσφαλεστάτη φρουρᾶ κατέχειν, τῇ φιλίᾳ, ξύλοις καὶ λίθοις καὶ λογισμοῖς ὑγιᾶς οὐδὲν ἔχουσι πιστεύσεις τὴν σωτηρίαν. πρώτην μὲν γὰρ εὐδαιμο-5 νίαν καὶ ἄκρως ἀγαθὸν ἀνθρώποις τὸ θεῶ προσομιλεῖν καὶ διὰ παντὸς αὐτῷ συνελαι τῇ πρὸς ἐκεῖνον διὰ καθαρό-*
- V. 311 *τητος ἀναβάσει, αὐτὸς εἰδέναι. δευτέραν δὲ μετ' ἐκείνην, τὸ φίλοις χρῆσθαι ἀσφαλῆσι καὶ πιστοῖς, πρῶτον μὲν τοῖς ὀλίγοις καὶ συνέσει διαφέρουσι τῶν πολλῶν, ἔπειτα δὲ μετ' 10 ἐκείνους καὶ τὴν παρὰ τῶν πολλῶν εὐνοίαν καρποῦσθαι, πάν-*
- D *των ἐκείνοις διὰ χρησιμότητα τρόπων προσεχόντων. καὶ τοῦτο οἶεσθαι οὐ πύργων μόνον ἀπάντων ἀναλωτότερον, ἀλλὰ καὶ χρημάτων καὶ δόξης καὶ τιμῆς ἀπάσης τιμιώτερον καὶ βασιλείας αὐτῆς ὑψηλότερον εἰς εὐτυχίας λόγον. ὅθεν οὐδέ 15 πείσεσθαι αὐτῷ τοιαῦτα συμβουλευόντι, ἀλλ' ἦν ἐξαρχῆς προσέλετο, μέχρι τέλους ἑαυτῷ ἀσφάλειαν τηρήσειν, ὥσπερ ἄλλα καὶ σὺ τὴν ἐκ τῶν φρουρίων καὶ ὄχυρωμάτων." Ἀπόκαυκος μὲν οὖν ὁ παρακοιμώμενος οὕτως ἐν Ἐπιβάταις ἐγκλεισμένος ἐφρουρεῖτο.*
- P. 384 *ια'. Τοῦ μεγάλου δὲ δομωστικου Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρίβοντος καὶ περὶ τὴν παρασκευὴν τῆς στρατιᾶς ἡσχολημένου, ἦγον ἐκ Πελοποννήσου πρέσβεις πρὸς αὐτὸν, ἐπίσκοπός τε ὁ Κορώνης καὶ ὁ Σιδηρὸς Ντζιουάν, ἐκ τῶν ἡγεμόνων τῶν*

9. τῷ P. et M., τὸ em. ED. P.

terae, securitate ex amicis neglecta et contempto, quod horum corda, velut arces, per amicitiam, tutissimam utique custodiam, consideret, lignis et lapidibus et consiliis nihil sincerum ac probum habentibus, salutem suam credidisset. Non se nescire, primam felicitatem et summum hominis bonum esse, cum Deo versari et ascensu ad illum per puritatem animi semper ei adhaerere. Secundam, amicis uti certis ac fidelibus, principio quidem paucis et prudentia supra vulgus excellentibus. Deinde post illos etiam multitudinis frui benevolentia, quae illis propter bonitatem morum dedita et addicta sit: et hoc putare non solum quibusvis propugnaculis inexpugnabilibus, sed et pecuniis et gloria et omni decore pretiosius, imperioque ipso longe beatius. Quocirca se eius monitis haud paritutum: verum quam ab initio securitatem elegerit, eam usque ad extremum retenturum, ipse munitionibus et arcibus suis fideret. Igitur Apocauclus sic in Epibatis conclusus custodiebatur.

11. Maguo domestico Didymotichi agente et apparatu bellico distento, legati ex Peloponneso veniunt, episcopus Corones et Iouanes Siderus, missi a praesidibus urbium, quae Latiniis parebant.

πόλεων, αἱ ἐπὶ ἡκοὺς Λατίνοις ἦσαν, ἀπεσταλμένοι. ἡ πρῶ- A.C. 1341
 σβεία δὲ ἦν· ὑπὸ βασιλέα γενέσθαι πάντας ἐπὶ τῷ τῶν μὲν B
 πόλεων, ἃς κατέχουσιν, αὐτοῖς αὐτοὺς ἡγεμονεύειν, φόρους
 δὲ τοὺς δημοσίους πάντας, οὓς πρίγγιπι παρέχουσι, δίδόναι
 5 βασιλεῖ καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐπιδεικνύσθαι καὶ θεραπείαν καὶ
 δουλείαν, καὶ στρατηγὸν ἐκ βασιλείας ἔχειν, καί φη' ὅ τελέσου-
 σιν ἐκόντες πάντες. ἡ μὲν οὖν τῶν ἐκ Πελοποννήσου Λατί-
 νων πρῶσβεία τοιαύτη ἦν. γράμματα δὲ καὶ πρὸς τὸν μέγαν
 10 δομέστικον πεπόμφασιν, ἃ ἐδήλου τοιάδε· ὡς πάντες αὐτοὶ
 ἀπὸ συνθήματος, ἔτι περιόντος βασιλέως, βουλευόμενοι ἀπο-
 στάντες πρίγγιπι ἐκείνῳ προσχωρεῖν καὶ ἤδη ἐν ἐπιχειρήσει
 ἦσαν τοῦ πρίσσειν τὰ βεβουλευμένα. ἐπεὶ δὲ βασιλέα τετα- C
 λευτηκότα πύθοντο, ἀπογύοντες τὴν ἐπιχείρησιν, αὐτοῖς ἤρε-
 μεῖν. Παγάνον δὲ Ντεπιστόγια, συνήθους αὐτοῖς ἐς τὰ μά-
 15 λιστα καὶ φίλου, ὀλίγῳ πρότερον ἐκ Βυζαντίου ἀφιγμένον,
 καὶ τῶν πραγμάτων πᾶσαν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἡγεμονίαν
 ὑπὸ σὲ ἀπαγγείλαντος τελεῖν, αὐτοῖς συνελθόντας πάντας ἡμᾶς,
 τὰ δεδογμένα πρότερον ἐπιψηφισασθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν εὐγέ-
 νειαν τῶν τρόπων καὶ τὸ δύνασθαι αὐτοῖς, ἀν τις ἐπίσσει, ἀμύ-
 20 ρειν, ἀλλ' ὅτι καὶ πολὺν ἤδη χρόνον, καίτοι μήπω συντυ-
 χόντες, εὐνοϊκῶς σοι διακείμεθα καὶ φιλίως. ἔξ ὅτου γὰρ
 ἐν Ἀχαρνανίᾳ βασιλεῖ συστρατεύομενος, τοῖς ἐν Θεωμοκάστρῳ
 παρ' ἡμῶν κατὰ συμμαχίαν ἀφιγμένοις Νικηφόρον τοῦ δε-
 σπότηου παιδὸς πρὸς λόγους ἐλθῶν αὐτὸς, φίλους ἀντὶ πόλε- D

Summa legationis erat: velle omnes imperatori subesse, ea condi-
 tione, ut quibus praecessent urbibus, eas posthac etiam retinerent;
 vectigalia autem publica, quae hactenus principi solvissent, ea in
 posterum imperatori penderent: omni praeterea genere observantiae
 et subiectionis eum colerent et ducem, cui omnes sponte obtem-
 perarent, ab eo acciperent. Latinorum Peloponnesiaca legatio talis
 fuit. Quia litteras quoque ad magnum domesticum dederunt, in quibus
 erat scriptum, adhuc vivo imp. omnes ex composito a principe de-
 sectione facta, ad eum se adiungere voluisse et iam ad cogitata perfici-
 enda aggressos. Sed ut eum decessisse compererint, re desperata, quie-
 vissent. Pagano autem Pistogia ipsi amicissimo ac familiarissimo Byzantio
 veniente, summamque imperii et principatum in eius manu esse
 renuntiante, rursum omnes convenisse et prius decreta confirmasse;
 non solum propter morum eius ingenuitatem et quod ipsis contra hos-
 tes ingruentes opem ferre queat, sed quod item iampridem, quamquam
 nondum coram allocuti, propensa in eum voluntate extiterint. Ex quo
 namque in expeditione Acarnanica imp. collega, cum iis, quos ipsi
 ad Thomocastrum Nicephoro despotae filio ad subsidium misissent,
 sermonem miscuisset ex hostibusque amicos fecisset, et illos dein-
 ceptis perpetuam ei benevolentiam conservasse, et ceteris multa exi-

- A.C. 1341 *λομίων ἔπεισας γενέσθαι, δεινοί τε αἰεί σοι τὴν εὐνοίαν δια-
τηροῦσι καὶ ἡμᾶς ἀνέπεισαν, πολλὰ καὶ θανυμάσια τινα περὶ σοῦ
διεξιόντες, τὴν ἴσῃν καὶ ὁμοίαν εὐνοίαν κεκτηῆσθαι περὶ σέ, ὑφ'
ἡς καὶ γῦν πεπείσμεθα, τὴν πρῶσβείαν ταύτην ποιήσασθαι νυνί.
τὴν μὲν οὖν ἀξίωσιν ἡμῶν οἱ παραγενόμενοι ἀπαγγελοῦσι πρὸς 5
αβείας. ἂν δὲ τῶν τοις βασιλῆς τε καὶ αὐτὸς ἐπιψηφίσῃσθε, οὐδὲν
ἔτι τὸ κωλύσῃ ἡμᾶς ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν, ὡσπερ ἐπηγ-*
- V. 312 *γυλιάμεθα, τελείν, μόνον εἰ αὐτὸς ἀφίξῃ πρὸς ἡμᾶς, τὰς τε πό-
λεις παραληψόμενος καὶ τὰ ἐνταῦθα πράγματα, ὅπῃ ἂν σοι*
- P. 385 *δοκῆ, ἄριστα διοικήσῃν." τὰ μὲν οὖν γράμματα ἰδίᾳ τε ἐκά-10
στω καὶ πᾶσιν ὁμοῦ τοιάδε ἦν. ἂ δεξάμενος ὁ μέγας δομέστι-
κος, ἦσθη τε ὑπερφυῶς καὶ τοῖς τε πρέσβειαι προσεφάρετο φι-
λοτίμως ἄγαν καὶ μεγαλοπρεπῶς. καὶ τοῖς πεπομφόσιν ἀμο-
λόγει χάριτας πολλὰς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ τᾶλλα τε, ὅσων
ἐδέοντο, ὑπέσχετο ποιήσῃν καὶ ἀφίξῃσθαι πρὸς αὐτοὺς ἅμα 15
ἦρι. νῦν γὰρ οὐκ εἶναι ῥᾶδιον κινεῖν τὴν στρατιὰν πρὸς οὕτως
ὑπερόριον στρατείαν, οὐ μετὰ πολὺ χειμῶνος ἐσομένον· (φθι-
νοπαῖρον γὰρ ὦρα τότε ἦν,) πίστεως δὲ τῶν εἰρημένων ἔνεκα
καὶ Βρουλῶν τὸν Ἰάκωβον παρείχετο αὐτοῖς, ὥστε συνεῖναι
τοῦ χειμῶνος, ὃς τῶν οἰκειοτάτων ἦν αὐτῷ, ἅμα μὲν τὴν 20
B πρὸς αὐτοὺς εὐμένειαν ἐπιδεικνύμενος, ὅτι ὡς οἰκίων ἦδη
προνοοῖτο, ἅμα δ' εἶ τι καὶ δύσνον ἔτι ὑπολέλειπτο τῶν
ἐν Πελοποννήσῃ, προσαζόμενος δι' αὐτοῦ, ὥστε μηδεμίαν
εἶναι δυσχέρειαν ἐκεῖσε παραγενόμενῳ, ἀλλ' ὑπαγάγῃται πάν-*

7. τὴν M., τῶν P.

18. τότε add. M. post εἰρημένων.

miaque de eodem commemorantes, ad parem aequalemque ei ani-
mum praestandum auctores fuisse. Ab hisdem nunc quoque se ad
hanc legationem instituendam permotos. Petitionem autem legatos
coram exposituros. Quam si imperatrix et ipse suffragatione sua
comprobaverint, nihil impediturum, quin promissis stantes, sub
imperium Romanum succedant: tantum ad eos ipse profectus, civi-
tates accipiat et rem publicam, prout illi commodissimum videbitur,
digerat atque constituat. Litterae igitur separatim singulorum atque
omnium simul hoc exemplo conscriptae erant: quibus acceptis ma-
gnus domesticus mirifice laetus, legatos exquisite ac splendide ha-
buit egitque, a quibus missi erant, singulares gratias de benevo-
lencia: et quae petebant, omnia se facturum ac primo vere ad eos
venturum spondit: nunc enim hieme appetente, exercitum trans
fines educi difficulter posse. Ceterum ad fidem dictis adstruendam
Iacobum Brulam hominem ex intimis familiaribus suis dedit, qui
per hiemen apud eos diversaretur: simul hac ratione testificans, quam
bene illis cuperet, cum iam non quasi externis, sed domesticis pro-
spiceret, simul etiam, si quid apud eos alienationis restaret, ut

τας βασιλεῖ. δώροισ δὲ τοὺς τε πρόσβεις ἄμα καὶ τοὺς πε- A.C. 1341
πομποτάς φιλικίμως ἀμειψόμενος, συνεξαπέστειλεν αὐτοῖς
ἄμα τὸν Βρουλιᾶν, ἐπαγγελίαι μιν ἐπικαίρως καὶ αὐτὸς ἀφίξε-
σθαι. ἐν Βυζαντίῳ δὲ παρεσκευασμένων τῶν τριήρεων, ἃς
5 πρὸς τὴν ἔφοδον τῶν Περσῶν ἐφημεν ὀπλιζέσθαι, ἐπεὶ δὲ
παρακοιμώμενος, δὲ αὐτῶν στρατηγὸς κεχειροτόνητο, δύστυχος
βασιλίδι γεγονώς, ἐδραπέτευσεν ἐν Ἐπιβάταις, πέμψας δὲ μέ-
γας δομέστικος ἐνεχείρισε τῷ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ Συναχηρίμῳ, C
δὲ αὐτίκα ἀποπλεύσας, τὴν τε Περσικὴν διέλυσε στρατιᾶν
10 καταπλήξας τῷ τάχει τῆς παρασκευῆς, καὶ πολλὰ τὴν Σαρ-
χάνη κακώσας χώραν καὶ πόλιν ἐνδὸς τῶν παραθαλασ-
σίων κρατήσας ἐξ ἔφοδου καὶ ἐξανδραποδισάμενος καὶ τᾶλλα
ἄλλα ἔδει τὸν ἀγαθὸν ποιήσας στρατηγὸν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν
Κωνσταντίνου. ἐκ δὲ τῆς ἐσπέρας μετὰ τὴν βασιλέως τε-
15 λευτὴν ὅτε πρωτοστράτηρ Συναδηρὸς Θεσσαλονίκης ἐπιτρο-
πεύων καὶ ὁ Χρέλης Κωνσταντίνος τε Παλαιολόγος ὁ τοῦ
βασιλέως θεῖος καὶ ὁ τοῦ μεγάλου δομεστικῶ ἀνεψιὸς Ἄγ-
γελος Ἰωάννης ὁ πιγκέρνης Τζαμπλάκων τε ὁ μέγας παπίας
καὶ ὅσοι τῶν ἐν τέλει ἦσαν πόλεων ἐπιτροπεύοντες, πρὸς ἀλλή-
20 λους ἐπικηρουεσάμενοι καὶ συμφρονήσαντες, οἱ πλείους μὲν D
κατελείποντο διοικοῦντες τὰς ἀρχάς· πιγκέρνης δὲ ὁ Ἄγγελος
καὶ ὁ Παλαιολόγος Κωνσταντίνος καὶ Τζαμπλάκων πρὸς τὸν μέ-
γαν δομέστικον ἀπεστέλλοντο, τὰ κοινῇ δηλώσοντες πᾶσι δεδο-
4. ἐκ P. τριηρῶν P. 8. ἐνεχείριστο P. 9. τε om. M.
12. ἀνδραποδισάμενος P.

hoc sequestre conciliarentur: quo eo delatus, nihil molestiarum in-
veniret, sed omnes consensu imperatori se subiungerent. Posthaec
et legatos et legantes honorificis muneribus afficiens, Brulam una
dimittit seque opportuno tempore afuturum promittit. Byzantii
comparatis triremibus, quas contra Persas armari dicebamus, post-
quam Apocauchus earum ductor creatus, malevolentiae in impera-
tricem reus Epibatas fugit, magnus domesticus ad Senacherimum
mittens, classis ei praefecturam tradidit. Qui quamprimum solvens,
Persas tanta instructionis celeritate percussos dissipavit, et Sarchanis
provincia foede devastata, oppidum quoddam e maritimis primo im-
petu cepit et captivos inde abduxit: praestitisque omnibus, quae
ex boni ac strenui ducis officio erant, Constantinopolin rediit. Ex
occidente autem post imperatoris obitum protostrator Synadenus
Thessalonicae praefectus, item Chreles, Constantinus Palaeologus,
imperatoris patruus, et Ioannes Angelus pincerna, magni domestici
consobrini, et Zamplaco magnus papias et quotquot ex proceribus
urbium praefecturas obtinebant, caduceatoribus inter se missis
conspirant: pluribusque a procuratore se removentibus, Angelus
pincerna, Constantinus Palaeologus et Zamplaco ad magnum dome-

- A.C. 1341 γμένα. ὅτε δὲ ἐγόμενοι ὁδοῦ, κήρυκα προπέμψαντες, ἐδήλουν γράμμασι τῷ μεγάλῳ δομωστικῷ, μηδὲν περὶ ἑαυτοῦ κινεῖν τῶν καθεστώτων, μηδὲ πράττειν μηδὲν, μήτε τῶν δοκούντων βελτιόνων ἢ χειρόνων, ἂν μὴ παρῶσι καὶ αὐτοί· πάντως δὲ παρέσονται ὅσον οὐδέπω. δίκαιον δὲ εἶναι περὶθεσθαι αὐτοῖς, 5 οὐ μόνον ἐν τοῖς πρώτοις τῶν φίλων τεταγμένοις, ἀλλὰ καὶ
- P. 386 παρ' ἐτέρων ἦκουσιν ὁμοίων. παραγενομένοις δὲ, ἃ ἂν πᾶσι δόξεις κοινῇ λυσιτελεῖν, ταῦτα πράττειν. ἐπεὶ δὲ γένοιτο ἕγγυς Διδυμοτείχου, πάλιν ἕτερον προπέμψαντες, τὴν τε ἄφιξιν ἐμῆνον αὐτῶν καὶ προστρέποντο ἐξίεναι εἰς ὑπάντη-10 σιν αὐτῶν. τῷ δὲ ἐδόκουν ἀνόητα ἀξιοῦν. οὐ γὰρ αὐτὸν εἶνα προσήκειν τοὺς ἐντυγχάνοντας τιμῶν προσαναγκάζειν, ἀλλ' ἐκείνους οἰκοθεῖν ἀξίους κρίνοντας ἐπιψηφίζειν τὴν τιμὴν. ἐξετάζοντι δὲ πρὸς ἑαυτὸν τὸν λόγον, διὰ τὴν δοκοῦσαν ἀτοπίαν παρίστατο νοεῖν ὅπερ ἦν, ὡς οὐ σφετέρως ἐνεκα αὐτῶν τιμῆς ἤξιον 15 τοιαῦτα, ἀλλ' ἵνα ὑπαντήσαντος, τῶν ἱππῶν ἀποβάντες αὐτοῖ
- V. 313 τιμὴν ἀποδώσι τὴν μεγίστην. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα ἐγνωσας, ἔμεινεν Βοῖκοι. τοῖς δ' ἐπεὶ οὐκ ἐξεγένετο τὴν ἐπίνοιαν εἰς ἔργον ἀγαγεῖν, ὀλίγῳ ὕστερον καιρὸν ἐπιτηρήσαντες καὶ συντυχόντες ἐφίππῳ, τῶν ἱππῶν ἀποβάντες προσεκύνουσιν. εἰτ' αὐτῷ οἴκοι συνελθόντες 20 οὐ κατὰ τὸ πρότερον ἔθος συνεισήεσαν ἐφιπποῖ τὴν αὐλήν, ἀλλ' ἔξω καταλιπόντες, παρέθεον πεζῇ. ὁ δὲ ἡγανακτήσεν ἐφ' ἑκατέρωσι οὐ μετρίως. ἐπειθ' ἑαυτῷ περιστησάμενος, κατηγόρει τὴν
2. παρὰ fortasse. 5. δίκαιοι P. 18. ἀγειν P. 21. συνεισεσαν P. et M.

aticum mittuntur, ut ei communiter decreta nuntient, et ex itinere praeconem cum litteris praemittunt eique significant, ne quid de ipsis constitutorum moveat, nec ipsis absentibus quidquam, sive melius sive deterius visum, occipiat: mox autem et omnino a futuris. Aequum porro esse, se audiri: non solum ut ex amicis praecipuis, sed etiam sociorum missu venientes. Ubi affuerint, tum quae simul omnes scenserint, ea aggrediatur. Didymotichum appropinquantes, rursum alium praemittentes, adventum suum indicant, hortanturque, ut obviam ipsis prodeat. Visa stulta postulatio: non enim fas esse, a quoquam se compelli, ut adentes honoret: sed iis sponte honorem decernere, si honore dignos aestimaverit. Expedienti autem secum verba, quoniam absurda apparebant, incidit id quod erat, non ipsorum honoris gratia istuc peti: verum ut sibi occurrentem de equis descendentes summe venerarentur. His secum cogitatis, domi mansit. Illi cum exsequi meditata non possent, paulo post captato tempore, equitanti occurrunt ac de suis iumentis defluentes, eum adorabundi salutant. Deinde domum comitantes, non pristino more adequitantes, sed foris equos relinquentes et iuxta pedibus ambulantes, aulam simul ingressi sunt. Ille utrumque permoleste tulit. Post in orbem se circumstantes

καινοτομίαν καὶ μὴ τοιαῦτα συνεβούλευε ποιεῖν, ἀλλὰ τοῖς Ἀ.Ε. 1341
 προτέροις ἔδρασι ἐμμένειν. εἰ δὲ μὴ κείθοιντο, ἠπειλήσεν
 ἀπελάσειν πρὸς ὄργην. δεῖσαν δὲ αὐθις ἵππων ἐπιβῆσαι,
 ἐκέλευε τῆς πύλης ἀγειν ἔξω· εἶτα παριῶν τὴν αὐλὴν περὶ
 5 ἐπέβαινε πρὸς τῇ πύλῃ. ὅπερ οἱ τὴν καινοτομίαν ἰδόντες
 εἰργασμένοι καὶ καταπτήξαντες τὴν ἀπειλήν, ἐνέμενον τοῖς
 προτέροις, μηδὲν καινὸν, μήτε διανοοῦμενοι, μήτε πράττειν
 ὑπομένοντες, μήτ' ἐκείνοι, μήθ' ἕτεροὶ τινες.

ιβ. Ἐπὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ὁ τῶν Τριβαλῶν ἄρ-
 τοχῶν Στέφανος ὁ Κράλης τὰς πρὸς βασιλέα λύσας σπονδὰς,
 ἐπεὶ ἐπύθετο ἀποθανόντα, τὴν τε ἄλλην πᾶσαν κατέδραμε
 Μακεδονίαν ληϊζόμενος, καὶ Θεσσαλονικὴν παρελθὼν, ἄχρι
 χωρίου ἤλθε τοῦ προσαγορευομένου τῶν Κορητῶν. ἔπειτα
 ἀνέστρεφεν, οὐ πολλὴν λείαν ἐπαγόμενος διὰ τὸ, μνηστῆσις
 10 τῆς ἐφόδου, πρότερον ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς φρουρίοις τὰ τε
 βοσκήματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐγκατακλεισθῆναι. ἐπεὶ δὲ
 ἠγγέλλετο περὶ τούτων τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, ἐκκλησίαν συνα-
 θροῖσας, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν ἡγεμόνων
 τῆς στρατιᾶς, ὃ, τι δεοὶ ποιεῖν πρὸς τὴν ἐφοδὸν τῶν Τρι-
 20 βαλῶν. οἱ μὲν οὖν ὅ,τι ἕκαστος ἐδόκει λυσιτελεῖν ἐβουλεύετο
 πρὸς τὰ παρόντα. τῷ μεγάλῳ δὲ δομεστικῷ τὸ πρὸς Κρά-
 λην ἀντικαθίστασθαι ταχέως, ἐν' ἣ κείθοιεν αἰρεῖσθαι τὴν
 εἰρήνην ἢ θρασυνομένῳ πολεμοῖεν, δοκοῦν τῶν ἀναγκαίων,

Cf. I. 455

P. 387

13. τῶν om. P.

de facti novitate reprehendit, monens, ne quid simile posthac, sed antiquam consuetudinem retinerent. Ni obedirent, se illos cum stomacho repulsurum. Cum in equum rursus ascendere oporteret, iussit eum extra portam educi, ac per aulam transiens, ibidem ascendit. Id alii adspicientes, qui novitatem usurparant, et minis perterriti, morem pristinum retinuerunt, et neque ipsi, neque alii amplius quippiam novi vel cogitare vel facere sustinuerunt.

12. Sub idem tempus etiam Triballorum princeps Stephanus Crales, audito imperatorem obiisse, foedus solvit et cum reliquam Macedoniam omnem populabundus incursum, tum Thessalonicam porro vadens, ad locum, qui Cretensium dicitur, pervenit. Deinde cum praeda haud opima reversus est, propterea quod eius adventu prius nuntiato, agrestes se cum pecore urbibus castellisque incluse-
 rant. Quibus ad se perlatis, magnus domesticus, concilio optima-
 tum et ducum exercitus convocato, quid contra Triballorum im-
 pressionem inceptandum esset, quaesivit. Eorum unusquisque sen-
 tentiam, quam putavit ad tempus commodam, dixit. Sed cum
 magno domestico necessarium videretur, cito Crali resistendum, ut
 eum vel pacem cogeret accipere, vel cum audacius refragante bello
 decerneret, multo tamen magis necessarium magisque utile visum

A.C. 134: ἔτι πολλῶ μᾶλλον ἀναγκαιότερον καὶ λυσιτελέστερον πρὸς τὴν εἰς Πελοπόννησον στρατείαν ἅμα ἦρι παρεσκευασμένους ἐδόκει εἶναι καὶ μὴ προῖεσθαι τὸν καιρὸν, πράξεων παρεχόμενον μεγάλων ἀφορμῶς. „εἰ γὰρ, θεοῦ συναιρουμένου, τοὺς τὴν Πελοπόννησον οἰκοῦντας Λατίνους” ἔφασκε „γένοιτο προσ-3 λαβεῖν, ἀνάγκη καὶ τοὺς τὴν Ἀττικὴν καὶ Βοιωτίαν οἰκοῦν- Βτας Κατελάνους ἢ ἐκόντας ἡμῖν ἢ βιασθέντας προσχωρῆσαι. τούτου δὲ γεγενημένου καὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὥσπερ ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις ἐκ Πελοποννήσου μέχρι Βυζαντίου συνεχῶς γεγενημένης, ἔξεστι συνορᾶν, ὡς οὐδὲν ἔργον ἦδη 10 Τριβαλούς τε καὶ τοὺς ἄλλους περιοίκους τῶν βαρβάρων τῆς ἕβρεως δίκας ἀπαιτεῖν, ἧς ἐξυβρίζουσιν εἰς ἡμᾶς τοσοῦτον ἦδη χρόνον. ὡς οὖν μεγάλων ἐκείθεν ἐλπίδων ὑποφαινομένων, οὕτω προσήκει πράττειν ὥστε μὴ τὸν καιρὸν ἡμᾶς διαφυγεῖν. οὐ δὲ ἔνεκα εἰς Βυζάντιον ἡμᾶς ἐπανελθεῖν ἡγοῦμαι 15 νῦν προσήκειν. δυνάμειος γὰρ ἡμῖν πρὸς τὴν Πελοπόννησον C χρεία ναυτικῆς, ἣν δεῖ τοῦ χειμῶνος παρασκευασθῆναι. ἂν οὖν τούτων ἀμελήσαντες νῦν, τραπώμεθα πρὸς τὴν ἐσπεραν, νομίσαντες ὡς ἐπανάξομεν τάκεῖ καταστήσαντες ταχέως, δέος μὴ πολέμοις ἐμπλακέντες καὶ τισιν ἐτέροις ἀναγκαίοις καιροῖς 20 μὴ δυνήθοντες παρασκευάσασθαι, ἐπανελθόντες ἀπολέσωμεν V.314 τὴν πρῶξιν. εἰν δὲ γενώμεθα ἐν Βυζαντίῳ νῦν, πρῶτα μὲν ναυάρχους καταστήσωμεν καὶ στρατηγὸν, οἷς μελήσει τὰς τε ναῦς ἐπισκευάζειν καὶ ναύτας, οἳ ἐπιβήσονται, καὶ ὀπλίτας

24. ἐβήσονται P.

est, ad expeditionem in Peloponnesum principio veris paratos esse: nec e manibus dimittendum tempus, rebus praeclare gerendis idoneum. Si enim Deo auxiliante, inquit, Peloponnesum habitantes Latinos ad imperium adiunxerimus, etiam Catalani, Atticam et Boeotiam incolentes, velint volint, se nobis dedit. Quo facto Romanoque principatu velut olim a Peloponneso Byzantium continuato, intelligi potest, non fore operosum Triballis aliisque circumiacentibus barbaris pro iniuriis, tamdiu nobis cum tanta insolentia illatis, pretium persolvere. Ad spes igitur amplissimas inde sublucentes accomodandum est agendi studium, ne occasio elabatur. Qua de causa Byzantium redeundum censeo: ad Peloponnesum enim navali apparatu indigemus, et is per hiemem providendus est. Quod si, his modo posthabitis, in occidentem convertemur, opinantes nos constituto illic rerum statu celeriter reversuros, timendum, ne illic bello et aliis quibusdam necessitatibus impliciti, post reditum, cum nos instruere nequiverimus, rei gerendae facultatem amittamus. Sin Byzantii nunc fuerimus, primum quidem nauarchos et duces classis designabimus, quibus curae erit et na-

καταλέγειν. ἔπειτα δὲ καὶ περὶ χρημάτων σκεψόμεθα, ὅθεν A.C. 1341
λαμβάνειν αὐτοῖς ἐξέσται πρὸς τοῦ στόλου τὴν παρασκευὴν.
πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοὺς τῶν δημοσίων φόρων διοικητὰς
ἀνάγκη καθιστᾶν, ἵνα μὴ, ἀτάκτως φερομένων καὶ ὡς ἔτυχε, D
5 λύμη τις γένηται περὶ χρήματα τὰ κοινὰ, ἐπιδεδωκότα οὐ
μικρῶς ἐκ προσθήκης μὲν σὺδμεμιάς τῶν εἰθισμένων φόρων,
ἔξ ἐτέρων δὲ τινων τρόπων καὶ ἐπινοιῶν. ἐπειδὴν δὲ ταῦτα
τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας τύχη καὶ φροντίδος, πρεσβίαν
διανοοῦμαι πέμπειν πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν, ἅμα
10 μὲν κατασκευομένους τὴν ἐκείνου δύναμιν ὁπόση εἴη, ἅμα
δὲ, εἰ καὶ πρὸς διαλλαγὰς ἐτοίμως ἔχει, χωρήσοντας πρὸς
διαλύσεις. οὐ γὰρ ἠγοῦμαι νῦν ἡμῖν λυσιτελεῖν, ἔξὸν εἰρή-
νην μετὰ τῶν ὁμοροσόντων ἔθνῶν ἄγειν, ἔκοντι τὸν πόλεμον
αἰρεῖσθαι. αὐτὸς δὲ ὀλίγας ἡμέρας Βυζαντίῳ ἐνδιατρίψας,
15 ἔπειτα τὸ μισθοφορικὸν τῆς στρατιᾶς καὶ τῶν ἐκ χωρίων
τὰς προσόδους ἐχόντων τοὺς δυνατωτέρους παραλαβῶν, ὡς P. 388
καὶ τῆς ἐσπερίου στρατιᾶς συνεσομένης, πρὸς ἐσπέραν τοῦ
χειμῶνος βαδιοῦμαι, τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέψας οἴκοι διατρίβειν
καὶ παρασκευάζεσθαι πρὸς τὴν στρατείαν, ὡς ἅμα ἦρι ἐσομέ-
20 νουης. καὶ Ἀλβανούς τοὺς περὶ Πογονιανὴν καὶ Λιβίσδαν νε-
μομένους ληϊσάμενος καὶ δίκας τῆς ἀδικίας ἐπιθεῖς, (ὅστε
γὰρ δήπου καὶ αὐτοί, ὡς καὶ περιόντος βασιλέως καὶ μετὰ
τὴν ἐκείνου τελευτὴν πολλὰ τὰς τῆς Ἀκαρνανίας πόλεις καὶ

1. σὺλλέγειν M. mg.

ves reparare nautasque ac milites colligere, qui conscendant.
Postea et de pecunia videbimus, unde ea in classem suppeditet.
Adhaec vestigalium publicorum curatores necesse erit declarare; ne,
si confusae ac fortuito capiantur, grave damnum aerario iniungant:
quod quidem nulla consuetorum accessione tributorum, verum aliis
modis et artibus vehementer crevit. Ubi haec, qua par est, seduli-
tate sollicitudineque confecta fuerint, legatos ad Triballorum regu-
lum mittere in animo habeo: qui simul eius vires et copias explo-
rent: simul, si a reconciliatione non abhorreat, pacem cum eo
componant. Nam nunc quidem rationes nostrae non ferunt, ut
arbitror, quando in pace cum finitimis gentibus vivere licet, ultra
bellum deprecere. Ubi aliquamdiu Byzantii fuero, deinde milites
mercenarios et qui ex possessiunculis uberiores capiunt redditus,
assumens, occidentali insuper exercitu accessuro, hieme in occiden-
tem movebo: alios domi manere sinam, ut interim ad expeditionem,
cum ver aperietur, suscipiendam se comparent. Et Albanos circa
Pogonianam et Libisdam positos depraedatus et iniurias ab eis per-
secutus (nostis enim utique vos etiam, quomodo adhuc superstite
imperatore et post eius obitum urbes Acarnaniae complures et Ba-

Cantacuzenus II.

6 .

A. C. 134: Βαλάγγριτα ἐκάκωσαν ὀσημέραι κατατρέχοντες καὶ ληϊζόμενοι,) πειράσσομαι, εἰ δυναίμην, οἶομαι δὲ, τὴν τῶν Χριστοῦ γενεθλίων ἑορτὴν ἐν Βυζαντίῳ ἀγαγεῖν, οὐ μόνον διὰ τὴν στρατιάν, ἵνα μὴ ὑπερόριος ἐν χειμῶν διατρέβῃ, ἀλλ' ἵνα καὶ βασιλέως ἢ νέου στεφνηφορία τελεσθῆ. οὕτω γὰρ ἐδόδοκτοῖς Βῆμιν. ἅμα δὲ ἦρι ἀρχομένων τῶν τε τριήρων πρὸς τὸν πλοῦν οὐσῶν παρεσκευασμένων καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπίσης, ἐξ ἠπίρου τε ἅμα καὶ θαλάσσης προσβαλοῦμεν τῇ Πελοποννήσῳ. οὐ γὰρ μικρὰ προσθήκη γενήσεται Ῥωμαίοις, ἂν ὑπαγαγώμεθα ἐκείνους. ὁδοῦ δὲ πάρεργον καὶ τοὺς τῆς Ἰωνίας διερευνησάμενοι ναυστάθμους καὶ ποταμούς, ἐν οἷς οἱ Πέρσαι τὰς σφετέρας αὐτῶν προσορμίζουσι ναῦς, καὶ καταφλέξαντες πυρὶ, (οὕτω γὰρ Ἀλυσέρη τῆ Κοτυαείου σατραπῆ καὶ ἐμοὶ συντέθειται, ἐκ τῆς ἠπίρου παραβοηθοῦντι ἅμα στρατιᾷ πεζῇ τε καὶ ἵππικῇ,) καὶ τῆς ἐξ ἐκείνων ἀπαλλαγέντες λύμης καὶ φροντίδος, πρὸς 15

Ἐτὸν προκείμενον βαδιούμεθα ἀγῶνα, πάντα τὰ οἴκοι καταστήσαντες καλῶς." τοιαῦτα τοῦ μεγάλου βουλευσαμένου δομεστίκου, ἐπεὶ καὶ τοῖς ἄλλοις συνεδόκει καὶ ἐπήρουν τὴν βουλὴν, πρὸς μὲν τὸν τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντα πρέσβεις ἤρουντο αὐτίκα. οἱ καὶ παραγενόμενοι καὶ διαλεχθέντες περὶ 20 εἰρήνης, ἐπεισὶν τε διαλύσασθαι καὶ ἔθεντο σπονδὰς κατὰ τὰς οὐσας πρὶν. ὁ μέγας δὲ δομεστικός ἀθροίζεσθαι κελεύσας τὴν στρατιάν, αὐτὸς ἦει εἰς Βυζάντιον. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐγγύς, οἱ Βυζαντίῳ παρόντες τῶν συγκλητικῶν εἰς φῆπάντησιν

6. τριηρῶν P. 19. τῶν om. P. 23. ἔει P. et M.

lagrita quotidianis incursionibus ac direptionibus affligerent) conabor, si possim, et potero, ut opinor, solenne Christi natalium Byzantii agere: non tantum exercitus causa, ne extra fines hibernet, sed etiam ut novi imperatoris, quemadmodum inter nos convenit, coronationem celebremus. Incunte autem vere, triremibus ad navigationem paratis exercituque toto praesente, Peloponnesum terra marique pariter adoriemur: qua insula subacta, Romanos fines non parum proferemus. Levi autem brachio etiam, Ioniae lustratis navalibus et fluminibus, ad quae Persae naves suas appellant, illisque inflammatis (sic namque ego et Aliseres Cotiaei satrapa, qui ex continente pedestri nos et equestri auxilio iuvabit, pacti sumus,) et imminenti inde clade anxique cura liberati, omnibus domi recte ordinatis, ad propositum certamen aggrediemur. Postquam huic consilio magni domestici etiam ceteri applauserunt, legati ad Triballorum principem mox delecti sunt. Qui profecti, pacem ei persuaserunt et foedus pristinum revocarunt. Magnus autem domesticus congregato exercitu Byzantium petivit: quem appropinquantem, qui erant illic proceros, obviam se ferentes et ab equis

ἔξελθόντες, ἠσπάζοντο τῶν ἵππων ἀποβάντες. ὁ δὲ ἐπέπλητ- A.C. 1341
 τεν αὐτοῖς ὡς οὐ προσήκοντα ποιοῦσιν· ἔπειτα εἰς τὰ βασι-
 λεια ἐλθὼν, ἠσπάζετό τε βασιλῖδα καὶ παρεμυθεῖτο λόγοις, D
 οὐκ ἀλγοῦσαν μόνον ὑπὸ τῶν συμφορῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα
 5 νοσηλευομένην. καὶ διηγησάμενος, ὅσα τε πράξεις πρὸς Δι-
 θυμότειχον ἐλθὼν, καὶ ὅσα τοῖς ἐκ Πελοποννήσου πρέσβεισι
 ἐπαγγέλαιτο, οἷά τε διανοοῖτο περὶ τε ἐκείνων καὶ περὶ τῶν
 ἄλλων πράττειν, μέγала τε ἐλπίζειν παρῆνει καὶ αὐτῷ θαρ-
 ρεῖν, ὡς ὑπὲρ ὠφελείας αὐτῆς τε καὶ παιδῶν καὶ τοῦ κοινοῦ
 10 Ῥωμαίων, οὔτε σώματος, οὔτε χρημάτων φεισομένην, ἀλλὰ V. 315
 πᾶσαν ἐπιδειξομένην καὶ σπουδὴν καὶ προθυμίαν. νῦν μὲν
 γὰρ οὐ ῥάδιον εἶναι, λόγοις τῆν τε στρατιᾶς ἐπίδοσιν καὶ
 τῶν προσόδων τῶν κοινῶν ἀποδεικνύειν· ἕαρος δὲ γενομένου,
 εἰ ἐν ζῶσιν εἶη, οὐ λόγων δεήσεσθαι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν,
 15 ἔξ αὐτῶν τῶν ἔργων φανεραῆς τῆς ὠφελείας γινομένης. ἔπειτα P. 389
 καὶ περὶ ὧν ἦκει κοινωσάμενος, ὡς καὶ αὐτῇ συμφέροντα
 ἐδόκει καὶ ἐπεψήφισε τὴν βουλήν, ἔργου εἶχετο καὶ διΐκει
 πάντα, ἧ βεβούλευτο.

14. Ὀλίγῳ δὲ ὕστερον ἔξ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐν βασιλεῖ-
 20 οῖς αὐτοῦ τῇ βασιλίδι διαλεγόμενον περὶ τῶν κοινῶν καὶ κοι-
 νῇ βουλευομένων περὶ ὧν ἂν δέοι πράττειν, θροῦς ἔξωθεν B
 ἤκούετο καὶ βοή περὶ τὰ βασιλεια συμμιγῆς. ἐρομένης δὲ
 τῆς βασιλίδος πρὸς αὐτὸν, τί ἂν εἶη ταῦτα, σαφῆς μὲν οὐδὲν
 εἰδέναι ἔφρασκεν· οἴεσθαι δὲ, πρὸς τὴν δίκην τινῶν ἀλλήλοισ

7. τὴν pro καὶ P. 23. σαφῆς M., φάσκειν P.

descendentes consalutarunt: quos ille ut ineptos obiurgavit; pro-
 gressusque in palatium, Augustam, salute dicta, ex calamitate
 aegram animi et aegrotam corpore consolatus, et expositis, quae
 Didymotiehi egisset quaeque Peloponnesiorum legatis promississet,
 quaeque illis et aliis facere cogitaret, spes magnas ut conciperet
 atque ut sibi fideret, quando pro eius et filiorum Romanorumque
 omnium utilitate omni studio alacritateque pugnaturus, et neque
 pecuniis, neque sanguini suo parsurus sit, hortatus est. Nunc qui-
 dem quantopere cum redivitibus communibus auctus sit exercitus,
 non facile posse verbis demonstrari: vere novo, si vivat, nullis
 verbis opus futurum, cum ipse operum fructus id demonstraverit.
 Deinde collatis cum ea ob quae venerat, ubi et illa ut comoda
 probavit et consilium eius approbavit, ad deliberata opere expli-
 canda se dedit.

13. Paulo post diem illum, dum in regia cum imperatrice de
 re publica sermocinatur et ambo de rebus agendis consultant, foris
 tumultus et commixtus clamor exauditur. Interrogante ea, quid-
 nam hoc esset, negavit se certum scire: credere tamen ob litem

A. C. 1341 ἀντιλεγόντων, τὸν θόρουβον γίνεσθαι τουτονί. διίσχυρίζετο δὲ καὶ ὕστερον, οὐδὲν ἄλλο οἰηθῆναι τὴν ἀρχήν· οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτός τι ἤδει τῶν γιγνομένων. ἔπειτα ὡς μείζων ἦν ὁ θόρουβος καὶ παρετίετο ἐπιπολὺ, νομίσας καὶ αὐτὸς νεώτερόν τι εἶναι, ἀναστὰς ἔξῃει μαθεῖν ἐθέλων τῶν γινομένων τὴν αἰτίαν. ὄρα δὲ τῶν βασιλείων τὴν αὐτὴν πλήθουσαν ἀνδρῶν, οἳ ἦσαν οὐ τοῦ στρατιωτικοῦ καταλόγου μόνον, C ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπ' εὐγενείᾳ λαμπρυνομένων νέων, καὶ τὸν πατριάρχη ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐστῶτα καὶ λογομαχοῦντα πρὸς αὐτοὺς διαφερομένους. αἰτία δὲ τῆς διαφορᾶς ἦν, ὅτι δῆιο ἤξιον μείζονος τιμῆς τὸν μέγαν δομῆστικὸν δίκαιον τυγχάνειν εἶναι καὶ μὴ τοῖς πολλοῖς ὁμοίως περὶ τῶν βασιλείων εἰσεῖναι τὴν αὐτὴν· δς οὐ μόνον νῦν τῶν ὄλων πραγμάτων ἔχει τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ καὶ, βασιλέως περιόντος, παραδυναστεύων ἦν καὶ πολλὰκις ὑπ' ἐκείνου προσκεκλημένος πρὸς τὴν βα-15 σιλείας κοινωνίαν. ἐν αἰτίαις τε τὸν πατριάρχη διὰ ταῦτα ἐποιούντο, ὅτι δὴ περιορῶν καὶ μὴ βασιλίδι παραινοῖη τὰ προσήκοντα. ταῦτα δὲ αὐτοῖς ἔλέγετο, οὐ πᾶσιν ὁμοίως ἔχουσι τὰς γνώμας. ἀλλ' οἷς μὲν εὐνοία πρὸς ἐκείνον ἦν, ἐποπυδαίετό τε ἀληθῶς ὁμοίως καὶ ἔλέγετο, οἳ δ' ἐθεράπευον 20 D τὸν καιρὸν καὶ τὴν μεγάλου δομῆστικὸν δύναμιν· ἦσαν δὲ οἳ καὶ δυσχεραίνοντες πρὸς τοὺς λόγους καὶ ἡδέως ἂν κωλύσοντες, εἰ ἔξῃν, ὅμως ὑπὸ δέους συμφωνεῖν ἐδόκουν τοῖς πολλοῖς, οἴομενοι, ἐκείνου συνειδότης καὶ ἀφανῶς τὰ τοιαῦτα

20. καὶ om. M.

aliquam iurgantes sic eos vociferari; quin aliud nihil prorsus se putasse postea affirmavit: neque enim vel ipse quid ageretur sciebat. Crescente et diutius durante strepitu, ratus et ipse quippiam novi tentari, surgens exit, uti causam noscitet. Atrium palatii plenum, non ex albo militari solum, sed etiam ex iuvenibus nobilitate illustribus, et Patriarcham stantem in medio verbisque cum ipsis velitantem videt. Causa dissensionis erat, quod illi magnum domesticum maiore dignandum honore censebant et non ut unum de infima plebe autam palatii pedibus debere ingredi, qui iam non solum praeesset summo imperio, sed defuncti quoque imperatoris collega et crebro ad communionem imperii ab eodem invitatus fuisset: atque idcirco patriarcham carpebant, qui conniveret, nec imperatricem officii sui admoneret. Haec illi loquebantur: nec erat una mens omnibus. Nam qui illum diligebant eique ex animo studebant, quod sentiebant, id in ore habebant: alii metu illius potentiae tempori inserviebant. Erant etiam, qui sermones hos aegrius ferentes, libenter vetuissent, si potuissent: nihilo minus quadam mali formidine pluribus adstipulari videbantur, cogitantes,

σοσκευάζοντος εἰρησθαι. ὁ πατριάρχης δὲ ἀντικαθίστατο πρὸς A. C. 1341
 τοὺς λόγους καὶ, μὴ δεῖν, ἔλεγεν, αὐτοὺς ἀτάκτως θορυβεῖν,
 ἀλλὰ πείθεσθαι τοῖς βασιλίδι καὶ μεγάλῳ δομεστικῷ ἐγνω-
 σμένοις. ἐν τούτοις δὲ τῆς ἔριδος ἐκείνοις οὐσης, ἐπεὶ ἀπέ-
 5 πλαντο φανερός, τοῖς μὲν ἄλλοις ὡσπερ ὀργιζόμενος οὐδὲν
 εἰρήκει· πατριάρχην δὲ ἐμέμφετο, ὅτι ἀνοήτων ἀνθρώπων
 προσέχων λόγοις, ἔστηκε πρὸς αὐτοὺς λογομαχῶν καὶ θόρυβον
 κινῶν. συνεβούλευε τε οἴκοι ἀπελθεῖν καὶ μηδὲν πρὸς ἐκεῖ- P. 390
 ρους διαφέρεισθαι νῦν, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἅμα αὐτῇ περὶ
 10 τῶν εἰρημένων ποιησομένην λόγον. πρόπεμπέ τε ἄχρι ἔππου
 θεραπεύων διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν γεγενημένην μέμψιν, οὐπω
 πρῶτερον τοῦτο εἰργασμένος, ἀλλ' ἐν τοῖς βασιλείοις οἴκοις
 συνταττόμενος ἀναστρέφειν εἰωθώς. εἰς βασιλίδα δὲ αὐθις V. 316
 ὁ μέγας δομεστικός ἐπανελθὼν, τὴν αἰτίαν τοῦ θορύβου διη-
 15 γείετο, ὅπως τε αὐτὸς τῆς ἀκαίρου φιλονεικίας μεμψάμενος
 πατριάρχην, ὅτι ἀνοήτων ἀνθρώπων προσχοίη λόγοις ἔχουσι
 μηδὲν ὑγιές, παραινέσειεν οἴκαδε ἀναχωρεῖν. διῆσχυριζέτο
 τε καὶ αὐτὸς ἐπιμαρτυρούμενος θεὸν, ὡς οὐδὲν τῶν λεγομέ-
 20 ῶν ἀνοήτως κινηθεῖη. ἐπαινούσης δὲ τῆς βασιλίδος ἐπὶ τῷ τὸν
 θόρυβον κατασεῖλαι, „ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν” ὁ μέγας δομεστικός
 ἔφη „συνεβούλευσα μηδὲν προσθέντι τοῖς εἰρημένοις ἀπελθεῖν”,
 οὕτω συνιδὼν ῥαδίως διαλύσειν τὴν φιλονεικίαν, μάλιστα
 περὶ ἐμοῦ γεγενημένην. σοὶ δὲ, μὴ τὴν αὐθάδειαν ἀτιμώ-

2. καὶ μηδὲν ἔλεγεν πρὸς αὐτοὺς M. 16. πατριάρχῃ P.

ipso conscio et clam talia moliente dici. Patriarcha eorum assertioni adversari, et nihil turbandum, sed iis, quae imperatrici et magno domestico placuissent, obsequendum contendere. Cum in hoc esset controversia eiusque conspectu omnes conticuissent, aliis quidem velut iratus nihil dixit: patriarcham autem increpuit, quod hominibus insipientibus aures commodasset et verborum cum ipsis digladiatione turbas excitasset. Proinde litigare cessaret: domum se capesseret: postridie secum de lite acturus: et ita usque ad equum deduxit, hoc officio obiurgatum deliniens, quod ante non solebat, sed in penetralibus palatii valedicere ac reverti consueverat. Ad imperatricem autem rediens, tumultus causam narrat et quo pacto patriarcham propter intempestivam concertationem reprehendisset quodque stultorum sermones ineptos attendisset: et eum uti domum abiret, admonuisset. Asseverabat item ac Deum testem faciebat, se nullius horum esse conscium: sed ab imperitis quibusdam superbe ac stolide ea moveri. Quem cum de turbis sedatis commendaret imperatrix, Sed illi quidem, inquit magnus domesticus, suasi, nihil verborum adderet domumque discederet; intelligens, sic

A. C. 134. ἱερητον παραινω̄ περιδειν̄, ἀλλὰ λόγοις κολάσαι προσκαλεσα-
 μένην τῆς γλώσσης τῆς ἀκολασίας ἐνεκα. παρήνεσα δ' ἂν,
 καὶ ἐπιπλεῖον ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν τὴν πρὸς αὐτοὺς, εἰ
 μὴ ταχέως ἔμελλον ἐνθένδε ἀπελευθεσθαι, τοὺς πλείους αὐ-
 τῶν παραλαβαίν. διὸ μετὰ τὸ καθάρασθαι ἀρκούτως, πα-5
 Cρῶσχον συγγνώμην, αἰτιωμένη τῆς ὀδοιπορίας τὴν ἀνάγκην.”
 ᾧ̄ πεισθεῖσα καὶ ἡ βασιλὶς, τοὺς ἄνδρας τε προσεκαλεῖτο καὶ
 ὠνείδιζεν αὐτοὺς τὴν ἀπαιδευσίαν, ὅτι βασιλέων ἐντεθραμ-
 μένοι νόμοις καὶ συνόντες ἐκ παιδός, οὐδὲν ἄμεινον τῶν
 ἀβασιλεύτων διέκλειθε βαρβάρων, πᾶν τὸ προσιστάμενον ὑμῖν¹⁰
 ἀτάκτως θορυβοῦντες. σκοπεῖτε γὰρ, εἰς ὅσον ἀνοίας ἤλασα-
 τε νυνί. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν βασιλείοις φανερώς ἀντίειπετε
 βασιλεῦσι· δεύτερον δ', ὅτι πατριάρχη διηρέχθητε, κοινῶ̄
 πάντων ὄντι πατρὶ πνευματικῶ̄ καὶ μάλιστα πολλῆς αἰδοῦς
 ἀξίῳ καὶ τιμῆς, πολλῶ̄ πλέον ἢ οἱ σαρκικῶς γεγεννηκότες. τρι-¹⁵
 τον δ', ὅτι καὶ ὑπὲρ μεγάλου δομestίκου δῆθεν ἐποιήσαθε
 τοὺς λόγους, τότε εἰς ὑμᾶς ἤκον ἀποδεικνύντες διὰ τούτων
 D τῆς παρ' ὑμῶν αὐτὸν δεόμενον ἐπικουρίας εἰς τὸ τυχεῖν,
 εἴ τινος δέοιτο παρ' ἡμῶν. τοῦτο δ' ὅτι τῶν ἀτοπωτάτων,
 οὐχ ἑτέροις, ἀλλ' ὑμῖν αὐτοῖς χρῆσασθε διαιτηταῖς. οὐ γάρ²⁰
 ἄν ἴδον, ὅτε εἰς αὐτὸν περιήκει τῶν ὄλων ἡ φροντίς, ἀλλὰ
 καὶ βασιλέως ζῶντος, ὑμῶν ἀπάντων οὗτος προῦστατο, ἐν

5. παρῶσχον P.

12. ἐν om. P.

15. γεγεννηκότες P.

me litem mea potissimum causa exortam facile dirempturum. Te autem moneo, ut superbiam istam inultam ne relinquis, verum accersitos propter linguae protervitatem obiurgites. Monerem etiam, ut te admodum illis iratam ostenderes, nisi brevi hinc pluribus eorum ascitis discessurus essem. Idcirco ubi quantum satis est eos castigaveris, causata profectionis meae necessitatem, venia illos impertito. Augusta momenti obsecuta, viros illos accersit; inscitiam exprobrat, quod inter leges regias educati et in iis a teneris versati, nihilo tamen barbaris rege carentibus praestarent et quidquid sibi obstitisset, statim turbas ac tumultum cierent. Perpendite enim, inquit, quo nunc amentiae prodieritis. Primum enim in ipso palatio imperatoribus aperte repugnastis. Deinde cum patriarcha communi omnium patre spirituali et omni reverentia dignissimo, magis quam qui per corporum coniunctionem nos generarunt, altercati estis. Postremo etiam pro magno domestico videlicet verba fecistis; quod ad vos attinet, docentes, eum vestra indigere ope, si qua illi re a nobis opus sit. Hoc autem absurdissimum esse, non aliis, sed vobis ipsis iudicibus utamini licet. Non enim modo dumtaxat, quando ad eum summa rerum procuratio devoluta est: sed et vivo imperatore vobis omnibus hic praeerat, in quibus imperatorem requirebatis: vestrum contra illi nemo. Quare cum e

οἷς ἐδειχθε βασιλέως· αὐτοῦ δὲ ὑμῶν οὐδεὶς. ὥστε καὶ ἐκ Α. C. 1341
 τῶν προτέρων καὶ τῶν νῦν συνιδεῖν ὑμᾶς ἐχρῆν, ὡς οὐκ
 ἂν δέοιτο τῆς παρ' ὑμῶν ἐπικουρίας. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ
 ἔστιν οὐδὲν, ὃ βουλομένη ἢ περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἐτέρων, μὴ
 5 καὶ πράττειν δυνατὸν. εἰ δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει καὶ οὐδεὶς P. 391
 ἀντερεῖ, οὐδ' ὑμᾶς ἐχρῆν θορυβεῖν καὶ ταράττεσθαι εἰκῆ.
 καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εὐεργεσίας, ἀλλὰ δίκης ἄξιοι παρ' αὐτῶ
 κἀγὼ δὲ ὑμᾶς τὰς προσηκούσας τῆς ἀφ' ἑαυτέων ἀπήτησα ἂν
 εὐθύνας, εἰ μὴ αὐτὸς παρητήσατο δεηθεὶς ὑπὲρ ὑμῶν, ἄλλως
 10 δ' ὅτι καὶ πρὸς τὴν ἐκστρατείαν παρεσκευάσαθε, πρὸς ἣν
 χαίροντας βαδίζειν, οὐκ ἀνικώμενους, οἶομαι προσήκειν. οὐ
 δὴ ἔνεκα τὴν μὲν τῶν ἡμαρτημένων παρέχομαι συγγνώμην,
 τοῦ λοιποῦ δὲ εὐτάκτους εἶναι παραγγέλλω καὶ τῶν μειζόνων
 μηδὲν περιεργάζεσθαι, ἀλλὰ παραχωρεῖν ἐκείνοις, οἷς τὰ
 15 τοιαῦτα καλῶς τε ἔξεστι· διοικεῖν καὶ, ἂν τι σφάλλωνται, ἐπα-
 νορθοῦσθαι." τοσαῦτα μὲν ἡ βασιλὶς πρὸς ἐκείνους διειλέχθη,
 τοῦ θορύβου ἔνεκα καθάπτομένη. ἐκεῖνοι δὲ τῆς ἡμερότητος B
 καὶ τῆς συγγνώμης χάριτας ὁμολογήσαντες καὶ τῶν ἄλλων
 μᾶλλον ὃ μέγας δομéstικος, οἱ μὲν ἄλλοι ἀνεχώρουν· ὁ μέ-
 20 γας δὲ αὐτὸς δομéstικος καταλειφθεὶς, ἐβουλεύοντο ἅμα βα-
 σιλίδι περὶ ὧν ἀναγκαῖον ἦν.

ιδ'. Λόγον δὲ καὶ περὶ Ἀποκαύκου τοῦ παρακοιμωμένου V. 317
 ἐμπεσόντος καὶ σκεπτομένων καθότι δέοι χρῆσασθαι αὐτῶ, C
 μηδεμίαν ἄλλην, ἔφρασκεν ἡ βασιλὶς, τῶν τετολημένων παρ'

4. περὶ alterum om. P.

praeteritis, tum e praesentibus discere vos oportebat, illum vestro
 patrocinio non egeret. Non enim est, non est, inquam, quod ille,
 si velit, non vel sibi vel aliis curaverit. Quod cum ita sit, et
 fateantur omnes, nec vos temere tumultuari turbarique conveniebat,
 atque ideo non gratiam, sed poenam ille vobis debet: et ego con-
 digno superbiam vestram multarem supplicio, nisi ille id a vobis
 deprecatus esset, quod ad expeditionem praeparamini: quo gau-
 dentes, non moestos, ire decet, ut opinor. Quamobrem delicti
 gratiam facio et de cetero ut quiescatis, impero ac rebus maioribus
 ne vos curiose immisceatis: sed illis eas relinquatis, quibus easdem
 bene administrare, et si quid erraverint, emendare licet. Impera-
 trix de tumultu sic eos accepit: ipsi de benignitate dataque venia
 gratias agentes (et prae aliis magnus domesticus) ceteri quidem re-
 cesserunt: domesticus restans, cum imperatrice de his, quae opus
 erant, de integro deliberavit.

14. Cum autem mentio de Apocaucho sacri cubiculi praefecto
 fieret quaesissentque, quomodo eum punirent, nullam se aliam,
 aiebat imperatrix, nefarii criminis poenam poscere, praeter eam,

A. C. 134, ἐκεῖνου δίκην ἀπαιτεῖν, ἣ ἦν αὐτὸς ἐτιμῆσατο αὐτῷ, ὥστε οἴκοι καθῆσθαι, μὴ ἐξιόντα, μήτε τῶν κοινῶν τι διοικοῦντα. ὃ δ' ἔφασκε καὶ αὐτὸς τὴν δίκην πρόβουσαν ἡγεῖσθαι τῷ τολμήματι. μὴ μέντοι γε αὐτῷ κατὰ γνώμην εἶναι πρὸς ὑπερόριον ἀπίοντι στρατείαν τὴν πρὸς τὴν ἑσπέραν, τῶν⁵ δεομένων διορθώσεως ὀπίσω τι καταλιπεῖν. οὗ δὲ ἕνεκα πρὸς τε τοὺς περιοίκους Πέρσας θέσθαι σπονδὰς καὶ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Μουσῶν βασιλέα, ἵνα μὴ ἀπόντος ταράττοιτο αὐτῇ ὑπὸ πολέμων ὄχλουμένη. καὶ διὰ τοῦτο καὶ παρακοι-
 D μώμενον ἡγεῖσθαι προσήκειν ἀξιόσαστας συγγνώμης, πάλιν¹⁰ χρῆσθαι, ὅπῃ ἂν δοκῇ συμφέρειν. ἣ δ' ἀνένευεν, οὐχ ἑαυτῇ καὶ τέκνοις μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ δύσνονον ἐκ πολλῶν ἀποδεικνύσα. μάλιστα δὲ ἐξ ὧν ἐπ' αὐτῆς ὀλίγῳ πρότερον ἀ-
 θαδῶς ἐκεῖνος καὶ τραχέως προσηρέχθη πρὸς αὐτόν. εἰ δὲ ἀμφοτέροις ἐκεῖνος ἐπιβουλεύων σαφέστατα ἠλέγχθη, τίνι¹⁵ χρῆ θαρσύνεσθαι, ἄνθρωπον πανουργίας καὶ ἐπιβουλῆς με-
 στὸν ἀποδημοῦντα αὐτόν ὀπίσω ἔφασκε καταλιπεῖν;" ἀξιον
 P 392 δὲ καὶ τῶν πρὸς τὸν μέγαν δομῆστικον Ἀποκαύκῳ εἰρημένων ἐπὶ τῆς βασιλίδος μνημονεῦσαι καὶ ἔτι παλαιότερων κα-
 κουρηγμάτων, οἷς ἐχρήσατο κατὰ μέγαλον δομῆστικόν, με-²⁰
 γάλα εὐηργετηκότος, ἐν' ἐκ τῶν διηγημάτων κατάδηλος γέ-
 νηται ἡμῖν ἣ τε τούτου πρὸς τὰς εὐεργεσίας φιλοτιμία καὶ
 ἐτοιμότης πρὸς τὸ παρέχειν τοῖς εἰς αὐτὸν ἀμαρτάνουσι
 συγγνώμην, καὶ ἣ παρακοιμωμένον πρὸς τὰ καλὰ ἀχαριστία

5. τὴν ante ἑσπέραν om. P. 10. ἀξιόσαστας P.

qua se ipsum multasset, ut domi sedens, nunquam exiret, nec publicum munus ullum attingeret. Domesticus quoque hanc poenam eius facinori parem affirmare. Ceterum non placere sibi, cum exercitum occidentalem extra fines eduxerit, aliquid corrigendum post se relinquere; cuius causa cum Persis vicinis et cum Alexandro Moesorum rege foedus ferierit, ne, se absente, ipsa bellis quatiatur. Existimare igitur se, Apocauchum ab ipsis venia donatum, rursus, ubi conducere videbitur, adhibendum. Imperatrix recusare: nec in se et liberos tantummodo, sed in ipsum quoque cum malevolis multis rationibus demonstrare: ex his praecipue, quibus paulo ante coram ipsa arroganter et asperè in eum invaserat. Quia ergo utrisque insidiari manifestissime convictus sit, qua re confisus hominem callidissimum et insidiosissimum ipse peregre abiens retro reliqueret? Non erit autem alienum etiam eorum meminisse, quae imperatrice praesente Apocauchus in magnum domesticum iactarit; et praeterea antiquiorum malefactorum, quibus eum remunerarit, a quo tantis erat beneficiis obligatus: ut ex hac narratione pateat, tum illius ardens bene merendi studium et ad veniam in se delin-

καὶ τῶν τρόπων ἢ σκαλιότης. οὗτος γὰρ δὴ ὁ παρακοιμώμενος—A. C. 1341
 νος ἐκ Βιθυνίας ὄρμημένος καὶ ἄσημος ἐκ φαύλων φύς,
 τὰ πρῶτα μὲν ὑπεγραμμάτευσε πολλοῖς τῶν τὰ δημόσια χρή-
 ματα εἰσπραττόντων ὀλίγου ἔνεκα μισθοῦ, ἔπειτα τῷ τοῦ
 Ἐβασιλέως ἐμισθοφόρησε θείῳ Ἀσάνῃ τῷ Ἀνδρονίκῳ. εἰτ' B
 ἐκείνου ἀποστάς, προσεχώρησε στρατηγῷ τῷ τῶν ἐσπερίων
 θεμάτων δομestικῷ, τοὺς δημοσίους ἄλλας τότε ἐφορευόντι.
 εὐφυνῆς δὲ φανείς καὶ πρόθυμος πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν, χρή-
 ματα ἐπιστεύθη παρ' ἐκείνου, ἔν' ἔλθῶν πρὸς βασιλέα, (Ἀν-
 15δορόνκοις δὲ ὁ πρῶτος ἦν,) πείσῃ στρατηγῷ καὶ εἰς τοῦπιόν
 ἔτος τὴν διάθεσιν ἐγχειρίζειν τῶν ἄλλων. ὁ δὲ τὰ μὲν χρή-
 ματα ὡς ἴδια βασιλεῖ παρεσχηκῶς, ἀπαγγεϊλάμενος δὲ καὶ
 διπλασίῳ τῶν ὑπὸ στρατηγοῦ παρεχομένων τῷ βασιλικῷ αὐ-
 τὸς εἰσφέρειν ταμείῳ, πείθει βασιλέα ἐκείνου προελεσθαι
 20καὶ τῶν ἄλλων παρέχειν τὴν ἀρχήν. καὶ οὕτω τοῖς ἰδίῳις χρή- C
 μασι τῆς ἀρχῆς ἐκείνον ἐκβαλῶν, ἤδη λαμπρὸς ἦν καὶ τὰ
 πρῶτα φέρων τελωνῶν. εἰτ' ἐπειδὴ πολλὰ τῷ δημοσίῳ χρή-
 ματα ὀφείλων, προσδόκιμος ἦν δεσμοκτήριον οἰκεῖν καὶ σω- V. 318
 φρονίζεσθαι μὴ τοιαῦτα κακουργεῖν, πρὸς ἀποστασίαν εἶδε
 20βασιλέως. οὐ γὰρ ἦν ἑτέρως τὸ κακῶς παθεῖν διαφυγεῖν.
 συνιδῶν δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὡς βασιλεῖ τῷ νέῳ Ἀνδρο-
 νίκῳ πρὸς τὸν πάππον ἀναγκαίως ἔσται διαφορὰ, Συργιάνῃ
 ἐδεήθη, τῶν ἐπιτηδειοτάτων ὧν αὐτῷ, τῷ νέῳ βασιλεῖ προσ-

22. Συργιάνῃ P.

quentibus tribuendam promptus animus: tum huius erga bene me-
 ritum ingrata voluntas et agrestis immanisque natura. Hic e Bithy-
 nia oriundus, homo obscurus, ex contemptis parentibus natus, pri-
 mum quidem multis vectigalium coactoribus mercedula scriptum
 fecit. Postea Andronico Asani, qui fuit magni amittae imperatoris
 filius, etiam mercede servivit: a quo recedens, occidentalium the-
 matum, sive agminum militarium per occidentem distributorum
 domestico, qui tum erat salinarum praefectus, se addixit. Is dex-
 terum et ad ministerium impigrum cernens, pecunias ei credidit,
 ut ad imperatorem, puta Andronicum seniore, accedens, ei per-
 suaderet, duci etiam in annum sequentem salis negotiationem per-
 mitteret. At ille pecuniis tamquam suis imperatori traditis, polli-
 citusque, se duplo amplius quam dux in fisco eius illaturum, ad
 se potius eligendum salariumque creandum inducit. Sic cum ducem
 pecunia sua hoc magistratu eiecisset, iam illustris erat et inter pu-
 blicanos primas ferebat. Deinde cum multis nominibus publice
 grandem pecuniam deberet, expectareturque, ut in carcerem dare-
 tur et ad sanitatem reductus, huiusmodi nequitias dedisceret, ab
 imperatore defectionem moliri coepit: non enim alioqui supplicium
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100
 105
 110
 115
 120
 125
 130
 135
 140
 145
 150
 155
 160
 165
 170
 175
 180
 185
 190
 195
 200
 205
 210
 215
 220
 225
 230
 235
 240
 245
 250
 255
 260
 265
 270
 275
 280
 285
 290
 295
 300
 305
 310
 315
 320
 325
 330
 335
 340
 345
 350
 355
 360
 365
 370
 375
 380
 385
 390
 395
 400
 405
 410
 415
 420
 425
 430
 435
 440
 445
 450
 455
 460
 465
 470
 475
 480
 485
 490
 495
 500
 505
 510
 515
 520
 525
 530
 535
 540
 545
 550
 555
 560
 565
 570
 575
 580
 585
 590
 595
 600
 605
 610
 615
 620
 625
 630
 635
 640
 645
 650
 655
 660
 665
 670
 675
 680
 685
 690
 695
 700
 705
 710
 715
 720
 725
 730
 735
 740
 745
 750
 755
 760
 765
 770
 775
 780
 785
 790
 795
 800
 805
 810
 815
 820
 825
 830
 835
 840
 845
 850
 855
 860
 865
 870
 875
 880
 885
 890
 895
 900
 905
 910
 915
 920
 925
 930
 935
 940
 945
 950
 955
 960
 965
 970
 975
 980
 985
 990
 995

- A. C. 134 *αγαγεῖν*. ὁ δὲ (καὶ γὰρ ἦδη ὁ τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους ἐκινεῖτο πόλεμος,) ἔδετο τοῦ μεγάλου δομestίκου, καὶ τὸν Ἀπόκαυκον προσλαμβάνειν, οὐ μόνον εὐφυῶς πρὸς τῶν δημοσίων τὴν εἰσπραξὶν ἐσχηκότα φέρων, ἀλλὰ καὶ χρημάτων εὐποροῦντα, οἷς χρήσιμος πρὸς τὸν πόλεμον δοθήσεται αὐ-5 τοῖς· ὧν καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἱστορίας μάλιστα ἐπεμνήσθημεν συντόμως. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ νέῳ δι' ἐκείνου προσοικειωθείς, ἐπεὶ ὁ τῶν βασιλέων πόλεμος ἀνερῆγγυτο, τοῦ μὲν πρεσβυτέρου βασιλέως εὐθὺς ἀπέστη πρὸς τὸν νέον, οὐ μᾶλλον δι' εὐνοίαν, ἢ τὸν ὑφορώμενον κίνδυνον διὰ τὰ ὀφει-10 λόμενα χρήματα ἀποδιδράσκων. ταμίας δὲ τῶν βασιλικῶν
- P. 393 ἀπεδείκνυτο χρημάτων παρὰ τοῦ μεγάλου δομestίκου. ἐπεὶ δὲ ἡ νίκη πρὸς τὸν νέον ἀπέδιδε βασιλέα καὶ ὑπ' αὐτῷ πᾶσα ἡ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονία ἦν, πάλιν ὑπ' ἐκείνον, σχεδὸν οὐχ ἐκόντος βασιλέως, οὐδὲ προσήκειν αὐτῷ τὴν ὑπηρεσίαν κρι-15 νοτος, εἰς τὸ μεσάζειν τοῖς πράγμασι κατέστη. πλὴν οὐ παντάπασιν ἐπετρέπη τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν, ἀλλ' ὅσα τῶν ἀναγκαιοτέρων ἦν πρὸς τὸν μέγαν δομestικὸν ἀνάγων, αὐτὸς τῶν ταπεινοτέρων εἶχετο, ἕξ ὧν οὐδεμία τοῖς κοινοῖς προσεδοκᾶτο βλάβη, εἰ ἢ κακῶς διωκόμενοις. ὁμοῦς20 δὲ ὑπὸ πολλῶν ἐθεραπεύετο. μεταξὺ δὲ καὶ πολλάκις βασιλεὺς προσκεκουκῶς διὰ τὴν φιλην πανουργίαν καὶ μέλλον δι- B δόναι δίκας, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομestίκου τὴν βασιλέως ὀφ- 19. ἀναγαγῶν M. mg. 20. διωκόμενων fortasse.

Andronicus iunior necessario cum avo deberet contendere, Syrgianem, cuius erat studiosissimus, rogavit, ut se illi commendaret. Is bello iam imperatores pullulante, magnum domesticum orare, uti et Apocauchum ascisceret, non solum ad exactionem publicarum pensionum naturali quadam dexteritate praeditum, verumetiam pecuniosum, ut bello commodaturus videretur: quas res initio quoque huius historiae breviter attigimus. Hic itaque, magno domestico parario, iunioris imperatoris familiaritatem consecutus, postquam belli maturitas erupit, a seniore statim ad eius partes transiit: non tam quod ei bene vellet, quam quod ob aes alienum imminens periculum fugeret. Et a domestico quaestor imperatoris creatus, atque ubi victoria ad illum respexit, rursus ab eodem domestico, propemodum invito imperatore, neque id muneris in eum quadrare iudicante, rerum administrator institutus est. Verumtamen non omnimodis commissa ei res publica, sed ita, ut magis necessaria seu praecipua ad magnum domesticum referret, ipse leviora transigeret: e quibus, seu bene seu male transactis, communitas nullam sentiret nocumentum. Nihilo minus a multis observabatur. Et cum interim saepe etiam propter usitatam et amicam sibi nequitiam imperatorem offendisset ac poenis subiciendus esset, per ma-

γῆν ἐρῶσθη παραιτούμενου. εἰς τοιαύτην δὲ περιφάνειαν A. C. 1341
 ἔξ ἀφανείας πολλῆς ἔλθων, ἐσκέφατο, εἰ δύναιτο τὸν εὐεργ-
 γέτην ἀμείψασθαι τοῖς ἐναντιωτάτοις. ὡς γὰρ βασιλεὺς ὁ
 νέος Ἀνδρόνικος τὴν νόσον ἐνόσησεν ἐκείνην τὴν σφοδρὰν
 5 καὶ τελευτῆς ἐγένετο ἐγγὺς, βασιλίδι μὲν τῇ γαμετῇ κατε-
 λίμπανε τὴν ἀρχὴν, οὐπω μὲν παιδὸς μητρὶ γεγεννημένη,
 ἀδινούση δέ· τῷ μεγάλῳ δὲ δομestικῷ τὴν διοίκησιν τῶν
 κοινῶν καὶ τὸ πάντας αὐτῷ ὑπέκειν καὶ μηδένα ἀντιλέγειν
 πρὸς μηδέν. ὁ δ' ὥσπερ ἔθος ἐπὶ τελευτῶσι τοῖς βασιλευ-
 10 σοι τοῖς ὑπολειπομένοις τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν πίστιν βεβαίαν C
 παρὰ τῶν ὑπηκόων βουλόμενος ποιεῖν, ὄρκους ἐκδοεῖς, πάν-
 τας δι' αὐτῶν ἐκέλευε τὴν πίστιν ἐμπεδοῦν. οἱ ὄρκοι δὲ Ἄνη
 τε τῇ βασιλίδι Ῥωμαίους διελάμβανον τὴν πίστιν ἀκραιφνῆ
 φυλάξειν καὶ παιδὶ βασιλέως τῷ γεννησομένῳ ἔξ αὐτῆς, καὶ
 15 τῷ μεγάλῳ δομestικῷ τὴν εὐπίθειαν. Ξένης δὲ βασιλίδος
 τῆς βασιλέως μητρὸς ἐμέμνητο οὐδ' ὄτιοῦν· οὕτω καὶ βασι-
 λεὶ κεκριότι δεῖν, μὴ δύνασθαι δύο καὶ ταύτας γυναίκας.
 μίαν διοικεῖν ἀρχὴν. τότε μὲν οὖν ἐκείνη τε ἤνεγκε βαρέως
 καὶ οἷς πρὸς ἐκείνην εὐνοιά τις ἦν, καίπερ οὐδ' ἐκείνην ἀθε-
 20 ροράρευτον καταλιπόντος τοῦ μεγάλου δομestικού. ὡς γὰρ καὶ
 αὐτὸς τὸ πρᾶγμα ὑπενόει θόρυβον δυνάμενον τῇ βασιλίδι D
 ἐμποιεῖν, Γλαβᾶν τὸν μέγαν διοικητὴν πέμψας κατὰ τάχος
 πρὸς αὐτήν, ἅμα δὲ καὶ σταυρὸν ἐκ τῶν πολιτικῶν λίθων
 ἀξιολιστίας ἕνεκα τῶν λόγων, τὴν μὲν νόσον ἐδήλου βασι-

gnam domesticum, iratum scilicet exorantem, evasit. Iam vero e
 tantis tenebris in tantam claritatem deductus, quomodo benemerenti
 suo quam maxime contraria rependeret, secum consideravit. Nam
 cum Andronicus iunior morbo illo difficillimo conflictatus mortique
 proximus, uxori ad filium pariendum iam vicinae imperium, magno
 autem domestico vicariam gubernationem reliquisset, cui citra ter-
 giversationem omnes parerent, ille, quod consuetudo tenet, impe-
 ratoribus de vita exeuntibus, successoribus benevolentiam ac fidem
 subiectorum stabilire volens, iuramentum, quo omnes fidem suam
 ratam facerent, in haec verba conceptum proposuit. Romanos An-
 nae imperatrici et filio imperatori ex ea nascituro sinceram et inte-
 gram fidem et magno domestico obedientiam praestituros. Xena
 imperatoris mater praeteribatur omnino, quod ita filius constitueret:
 non enim posse duos, idque feminas, unum imperium regere. Hoc
 illa eiusque fautores graviter tulerunt, tametsi magnus domesticus
 eam officiose coleret. Siquidem hinc eam perturbatum iri suspica-
 tus, Glaba magno dioeceta cum cruce ex preciosissimis lapillis con-
 fecta, quo verbis esset fides, ad eam celeriter misso, de lethali
 morbo imperatoris certiore fecit, Deum rogans, ne eos tali im-

- A. C. 1341 λέως ὡς εἶη χαλεπή · ἐδετό τε θεοῦ μὴ περιδεῖν αὐτοὺς τοιούτου βασιλέως ἀποστερηθέντας. εἰ δ' ἄρα τι συμβαίη
- V. 319 τῶν προσδοκωμένων, οὕτω τοῦ πάντα δικαίως καὶ συμφερόντως ταλαντεύοντος οἰκονομοῦντος, μηδὲν αὐτὴν ὑποπτέειν ἀηδὲς ἐκ τῶν πραγμάτων τῆς μεταβολῆς, ὡς οὐδὲν ἤττον⁵ εὐνοικῶς αὐτοῦ διακειμένον πρὸς αὐτήν, ἢ εἰ καὶ αὐτὸς γεγέννητο ἐξ αὐτῆς. οὕτω δὲ ἐκείνης πρὸς ὄργην κεινημένης, οἱ πάλοι τε ὑπὸ φθόνου πρὸς τὴν εὐκλειαν δακνόμενοι τοῦ μεγάλου δομεστίκου καὶ τότε μᾶλλον πρὸς τὸ πάθος ἐξαφθέντες, σαφῶς ἰδόντες κύριον γεγεννημένον τῶν πραγμάτων· 10
- P. 394 ἐν οἷς ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυκος ἐξητασμένος ἦν, Συργιάννη πρὸς τὴν προᾶξιν ἡγούμενου· τὴν βασιλίδος ὄργην νομίσαντες ἂν αὐτοῖς τὰ μέγιστα συμβαλέσθαι πρὸς τὸ τοῦ μεγάλου δομεστίκου περιγενέσθαι καὶ καταλύσαι τὴν ἀρχὴν, πολλοὶ πρὸς βασιλῖδα ἀφίγμενοι, ἐπεὶ¹⁵ ξάων ἦν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀπῆλλακτο τῆς νόσου, ἀνανακτεῖν ὑπὲρ αὐτῆς προσεποιούντο καὶ πολλὴν ἀγνωμοσύνην τοῦ μεγάλου δομεστίκου κατεγίνωσκον, ὅτι βασιλέως τελευτῶντος, δεῖ αὐτὸν, εἰ μέτρια διενοεῖτο, ταῖς βασιλίσιν ἀμφοτέραις εἶδει τὴν ἀρχὴν συνδιασώζειν καὶ μάλιστα ἐκείνη, ὅτι ἀμ-20 φοτέρωθεν ἐκ τε παιδὸς καὶ τοῦ συνοίκου βασιλέως ἢ Ρωβμαίων προσῆκε βασιλεία, δεῖ δὲ λίγον καὶ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ προσήκοντος φροντίσας, πᾶσαν τὴν ἀρχὴν περιήγαγεν εἰς ἑαυτὸν, ὥσπερ τι παραπέτασμα τῆς κακουργίας Ἄνναν τὴν

6. διακεισομένου P. γεγέννητο P. 8. τοῦ M., τὴν P. 10. γεγεννημένων P. 14. τοῦ add. M.

peratore orbari sineret. Sin quid eorum, quae metucrentur, eveniret, sic moderante, qui omnia iuste utiliterque seu per libram dispensat, nihil ipsa tristius ex rerum mutatione timeret; quandoquidem non minus eam quam parentem suam amaret. Cum illa in iram se effunderet, quibus pridem ex splendore magni domesticī dolebant oculi, (qui complures erant, et in his certissimus Apocachus et antesignanus atque incensor sceleris Syrgiannes,) tunc maiore accensi invidia, quod perspicue viderent rerum esse dominum, imperatricis Xenae iracundiam ad opprimendum magnum domesticum et eius vicariatum evertendum, plurimo sibi adiumento futuram confidentes, cum iam imp. morbo solutus convalesceret, frequentes eam conveniunt, eius vicem se dolere simulant, magnum domesticum pro iniquissimo accusant, quod imperatore animam agente, quando ipsum ambabus imperatricibus, si quid modestum et humanum cogitaret, imperium servare oportebat, et illi potius, cui utrimque et ex filia et ex marito deberetur, ille parum pensi habens, quid aequitas utilitaeque flagitarent, imperium universum

βασιλίδα προσθεις τοῖς ὄρκοις, ἣ δὲ ἀλλοδαπῆς δλίγῳ πρό-**A. C. 1341**
 τερρον ἀφιγμένη καὶ δλίγους ἔχουσα Ῥωμαίων τοὺς ὑπὲρ αὐ-
 τῆς βουλησομένους διακινδυνεύειν, θραδίως ἐμελλεν αὐτῷ πα-
 ραχωρήσειν τῆς ἀρχῆς. συνεβούλευόν τε, μὴ τοιαῦτα γινόμενα
 περιορᾶν, ἀλλὰ σπουδῆ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ τὴν ἐκείνου
 καταλύειν δύναμιν, διδάσκουσαν βασιλέα τὸν υἱόν, ὡς ἐπι-
 βούλως καὶ κακούργως διανοηθεῖη περὶ τῆς ἀρχῆς ἐκείνου
 τελευτῶντος, καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον πάντας πείσεις Ῥωμαίους
 αὐτῷ προσέχειν, ὡς συμβαίνειν, βασιλεῖ μὲν προσσηγορίαν **C**
 ἰομόνην εἶναι πραγμάτων ἔρημον, ἔργῳ δὲ ἐκείνον βασιλεύειν.
 ἂν αὐτὸν σκοπεῖν προσήκει μὴ εἰς ἀνήκεστα ἐκβῆ, ἀλλὰ τὴν
 ὁρμὴν προαναστέλλειν καθαιρουῦντα τὸν ὄγκον τὸν πολὺν
 καὶ εὐκαταφρόνητον ποιοῦντα. ἣ μὲν οὖν βασιλις οἰκοθέν
 τὲ ὑπ' ὀργῆς πρὸς τὸ ἀμύνασθαι τὸν μέγαν, εἰ δύναιτο, **D**
15μέστικον ὀρμημένη καὶ ὑπ' ἐκείνων ἐπιπλέον ἐξαφθεῖσα, ὡς
 εἶχε τάχους, πρὸς βασιλέα γενομένη τὸν υἱόν, κατηγορεῖ
 τοῦ μεγάλου δομοστίκου, ὡς βασιλειῶντος, καὶ συνεβούλευε
 φυλάττεσθαι τὸν ἄνδρα, ὡς τὴν εὐνοίαν ὑποκρινόμενον,
 ἀγνωμονήσοντα δὲ, ἣν λάβηται καιροῦ. βασιλεὺς δὲ πρὸς
20μὲν βασιλίδα τὴν μητέρα πολὺν ὑπὲρ μεγάλου δομοστίκου
 ἐποίησατο τὸν λόγον, συκοφάντας καὶ ψευδομένους ἀποφαίνων
 τοὺς τὰ τοιαῦτα κατηγορηκότας. ὥσπερ δὲ καὶ ἔργοις ἐθέλων **D**
 κατὰδηλον ποιεῖν, ὅτι πλάσματα ἤγολτο τὰ τοιαῦτα, μᾶλλον

ad se attraxisset. Annam Augustam pro velamento suae fraudis
 iurisiurandi formulae inseruisse, quae ex tellure peregrina paulo
 ante advenerit et paucos habeat Romanos, qui se periculis eius
 causa obiectare volent, ac proinde facile illi imperio cessura sit.
 Suadent itaque ne conniveat, sed manibus ac pedibus eius poten-
 tiam labefactare conetur: docendo imperatorem filium, quas insi-
 dias, quae scelera adversus imperium ipso mortuo apud animum
 fabricetur, et quomodo nihilo minus etiam nunc Romanos omnes
 ad sibi obtemperandum illexerit, ut ita imperatori nomen nudum
 et vacuum maneat, ipse opere et facto imperet. Quare cavere illum,
 imperatorem inquam, oportere, ne haec in mala immedicabilia desi-
 nant, et spiritus istos ante comprimere tantumque fastum edo-
 mare ac despicabilem reddere. Ergo ira fervens imperatrix et cum
 per se ad ulciscendum magnum domesticum, si posset, incitata,
 tum ab illis amplius inflammata, quam primum potuit, filio impe-
 ratore convento, magnum domesticum, ut aemulum regni accusat
 et ab homine, qui amicitiam mentiatur occasionemque nactus ne-
 fanda perpetraturus sit, cavendum monet. Imperator multis verbis
 eum apud matrem tuetur, calumniatores et mendaces pronuntiat,
 qui huius criminis reum faciant, factisque ipsis quodammodo probare
 volens, se ista pro fabulis ducere, maiore quam antehac benevolentia

- A. C. 1341^η πρότερον εὐμενῆς καὶ πλείονα παρέχων τὴν ῥοπὴν καὶ ἀκριβέστερον προσέχων ἑωρᾶτο τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ, ὃ καὶ μᾶλλον βασιλίδα τὴν μητέρα παρεσκεύαζεν ἀνιάσθαι. τοὺς μὲν οὖν συκοφάντας οὕτως ἀπεσκεύαστο ὁ βασιλεὺς, ἐκείνῳ δ' ἅπαντα, περὶ ὧν ἡ βασιλὶς ἤκει, ἔξιπῶν, αὐτῆς βασιλι-5 κὴν ἐσοθῆτα, εἰ μὴ του ἄλλου, τῆς γοῦν τῶν πολλῶν δόξης ἔνεκα, συνεβούλευεν ἀναλαβεῖν, ἢ ἐκείνους τε ἀποδείξῃ ὑπο-
- P. 395 πτεύοντας ἀληθῆ καὶ αὐτὸν πολλῶν πραγμάτων ἀπαλλάξῃ. ἐκείνος δὲ βασιλεὺς μὲν πολλὰς τῆς εἰς αὐτὸν εὐμενείας χάριτας ὁμολογεῖ καὶ τῆς καλοκάγαθίας· τὸ δ' εἰς βασιλέως¹⁰ σχῆμα μεταμειβεῖν οὐ μᾶλλον ἐτέρων αἰτιῶν, ἢ τῶν συκοφαντῶν ἔνεκα οὐκ ἐθέλησεν, ἢ αὐτῷ τούτῳ τῆς κακοουρίας λαμβάνῃ δίκας παρ' αὐτῶν, ἔργοις αὐτοῖς συκυφάντας ἀποφαίνων. αὐτὸς δὲ καὶ πρὶν βασιλίδα ἦκειν, περὶ ὧν ἀφίξεται, ἔφασκεν εἰδέναι. καὶ γὰρ τῶν τὰ ἀπόρρητα συνειδῶτων αὐτῆ¹⁵
- V. 320 τινες πρότεροι ἐλθόντες τὴν τε ἀφίξιν αὐτῆς περὶ ὧν γένοιτο κινεῖ, ἐνδηλον ἐποίουν τῷ μεγάλῳ δομεστικῷ καὶ τοὺς συνεσκευακότας τὴν ἐπιβουλήν. συνεβούλευόν τε πρὸς βασιλέα
- B συγκρούειν ἐκείνην τὸν ἕϊόν φθάσαντα τὴν ἔφοδον καὶ λόγους πεπλασμένοις τὴν βασιλέως ἔκταράττειν ψυχὴν, ἢ ἐκείνη²⁰ μῆδὲν ἀνύειν ἢ τῶν βεβουλευμένων δυνατῆ. ὃ δ' ἀπεπέμψατο πρὸς ὄργην, ὡς οὐδὲν ἄμεινον παλεμίων πρὸς αὐτὸν διακειμένους, καὶ ταῦτα φίλων περικειμένους προσωπεῖον.

2. εἶρετο P. 21. βουλευμένων P.

magnum domesticum complecti, propensius ei favere et familiarius adhibere visus est: quae res matri moerorem cumulavit. Sycophantas itaque ad hunc modum removit Imperator domesticoque omnibus, super quibus mater ad se venerat indicatis, purpuram saltem propter vulgi opinionem suadebat assumere, ne veram esse suspicionem ostenderet ipsumque multis molestiis levaret. Domesticus tam amicae et candidae erga se voluntati gratiis actis, habitum suum cum imperatorio propter obtreptatorum vuculas praesertim commutare non vult: re ipsa, esse calumniatores, palam ostendens et poenas de eorum improbitate sumens. Se quoque, priusquam veniret imperatrix, quam ob causam ventura esset, cognovisse. Quidam enim eidem a secretis, magnum domesticum de aditu eius et de causa deque inventoribus et architectis huius doli praemonuerant: consiliumque dederant, ut accessu praeoccupato, illam cum imperatore committeret, fictisque sermonibus cum exterreret, quo illa nihil eorum, quae statuerat, perficere posset. Verum hosce consiliarios iratus dimisit, ut qui sub amicorum persona hostilem tegerent animum; non enim talia se decere, sed prorsus contraria, ut si quod esset imperatori cum matre dissidium, ad reconciliandam gratiam

οὐ γὰρ αὐτῆ προσήκειν τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ τούναυτίον πᾶν, A. C. 1341
 εἴ τις πρὸς μητέρα βασιλεῖ συνέβαινε διαφορὰ, πάντα ποι-
 εῖν καὶ πραγματεύεσθαι, ἐξ ὧν ἂν διαλλάττειν ἦν. τοῦτο
 γὰρ γνώρισμα φιλίας ἀληθοῦς, ἃ δὲ ἐκεῖνοι συμβουλευέουσιν,
 5 ἄχθροτάτου καὶ τοὺς τρόπους διεφθαρμένου καὶ τοῦ μηδεὸς
 ἀξίου. αὐτὸς δὲ οὐ τὴν βασιλέως θεραπεύων δύναμιν, τὸν C
 φιλοῦντα ὑποκρίνεσθαι, ἀλλ' ἐκ πρώτης ἡλικίας ἄχρι νῦν,
 θεῶ δὲ θαρῆειν, ὡς καὶ μέχρι παντός, ἀληθῆς καὶ βέβαιος
 εἶναι φίλος βασιλεῖ προσηρημένος. ἡ μὲν οὖν κατὰ τοῦ με-
 10 γάλου δομestίκου ἐνέδρα τοῦτον τὸν τρόπον διελεύθη.

16. Οἱ συνεσκευακότες δὲ ὄρωντες ἡδὴ ἐκεῖνω μὲν οὐδὲν D
 δεινὸν ἐκ τῆς ἐπιβουλῆς γεγενημένον, αὐτῶν δὲ τὴν μοχθη-
 ρίαν ἔγνωσμένην, καὶ δείσαντες, μὴ τι διὰ ταῦτα πείσονται
 δεινὸν, οἳ τε ἄλλοι τρόποις δὴ τισιν ἑτέροις ἐπειρῶντο τὸν
 15 μέγαν δομestικὸν καταλλάττειν ἑαυτοῖς, καίτοι πρὸς ἄμυναν
 ὠρμημένον οὐδαμῶς· καὶ ὁ παρακοιμώμενος τὴν τε πρὶν
 ἀδοξίαν ἐγνωῶν καὶ τὴν νῦν εἰς ἣν ἐληλακεῖ εὐδοξίαν δι' ἐκεί-
 νου, καὶ ὡς αὐτὸς οὐδὲν εὐγνωμον, οὐδ' ἐπιεικὲς διενοήθη,
 ἀλλ' ἡδὴ καθαρῶς τῶν δυσμενεστάτων ἐξελέγηλγεται ὧν καὶ
 20 δέσας, μὴ εἰς τὴν προτέραν τύχην ὑπ' ἐκείνου ὠργισμένου P. 396
 καταστῆ, ἐσκέπαστο, μὴ μεσίταις χρῆσασθαι πρὸς ἐκεῖνον
 καὶ διαλλακταῖς, ὡς ὀλίγα ἢ οὐδὲν δυνησομένους, ἀλλ' αὐτὸς
 δι' ἑαυτοῦ παραιτεῖσθαι, ἀντιῤῥόπον τῆς πανουργίας ἐπιδει-
 ξάμενος τὴν μεταβολήν. καὶ γράμμασι τὰς πρὸς ἐκεῖνον ἐξ-

2. ποιεῖν M., πορεῖν P. 12. δεινὸν om. M.

faceret molireturque omnia: quod sit veri amoris indicium. Quod autem illi suaderent, hominis esse inimicissimi moribusque perditissimi et nullius frugis. Se non potentiam imperatoris reverentem amicum fingere: sed a prima aetate usque in hanc diem verum constantemque amicum esse deliberasse divinoque beneficio semper fore. Insidiae igitur contra domesticum sic profligatae sunt.

15. Repertoires doli, videntes nihil ei artibus suis evenisse mali suamque improbitatem patefactam, et formidantes, ne quid praeterea dirius paterentur, cum alii modis aliis apud magnum domesticum se in gratiam restituere laborabant (quamquam de talione et vindicta ne tantillum sollicitum) tum praefectus sacri cubuli et pristinam vilitatem et praesentem claritatem suam, ad quam per illum esset evecus, secum reputans, et se nihil aequum ac probum in eum cogitasse, sed iam malevolentissimum deprehensum; timensque, ne ab eo infenso ad priorem conditionem redigeretur, non uti interpretibus aut reconciliatoribus, qui parum aut nihil effecturi essent, sed per se ipsum veniam impetrare constituit, ex improbo se iam bonae frugis factum demonstrando videlicet. Itaque

A.C. 1341 αρχῆς εὐθύς εὐεργεσίας τοῦ μέγαλον δομεστίκου, ἔτα καὶ τὰ τότε ἐκθέμενος συνσκευασμένα κατ' αὐτοῦ, καὶ κατήγορος γινόμενος ἑαυτοῦ καὶ τὰς ἐσχάτας ὁμολογῶν ὀφείλειν δίκας, ἔπειτα ἔδεδετο τυχεῖν συγγνώμης, εἰ μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν γοῦν ἐπαγγελλόμενος ἄξιός φανεῖσθαι τῆς εὐεργεσίας, καὶ⁵ τὸν πάντα χρόνον διατηρήσειν ἑαυτὸν οὐκ εὐγνώμονα μόνον καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τῶν εἰς ἐκεῖνον μεμνημένον, ἀλλὰ καὶ B πᾶσῃ προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ τὰ προστεταγμένα ποιῶντα ὑπ' ἐκεῖνου, καὶ σαφῆ καὶ καθαρὰν ἐπιδεικνύμενον τὴν εὐπέ-
θειαν ἐν πᾶσι. πίστεις δὲ παρείχετο ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ἀ-10
σφαλεῖς, οὐχ ἑτέροους μόνον φρικώδεις ὄρκους καὶ ἀκοῦσαι φοβερούς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ νῦν ὑπὲρ τῆς κοινῆς τῶν ἀν-
θρώπων σωτηρίας ἱερουργούμενον ἀγιώτατον τοῦ σωτήρος Ἰησοῦ σῶμα καὶ τὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάθη τοῦ ἀπαθοῦς καὶ
V. Ζαϊτὴν τριήμερον τυφλὴν καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, ἀϊκέτευεν¹⁵
αἰδεοθέντα, ὡς ὑπὲρ τῶν εἰς αὐτὸν πολλὰ ἐξυβρικῶτα ἀνθρώ-
C πων τῷ σωτῆρι εἰργασμένα, συγγνώμην καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον
παρασχεῖσθαι καὶ μὴ τῆς ἀγνωμοσύνης δίκας ἀπαιτεῖν. ἔπειτα
καιρὸν φυλάξας, ἐν ᾧ τῆς μυστικῆς ἱερουργίας τελουμένης
ἐν τοῦ μέγαλον δομεστίκου τῇ οἰκίᾳ καὶ αὐτὸς παρῆν, μάλι-20
στα κατὰ τὴν τοῦ Θείου καὶ ζωοποιοῦ τοῦ σωτήρος λόγον
τοῦ σώματος προέλευσιν ἄγγυς γενόμενος, παρείχετο τὸ βι-
βλίον, εἰπὼν καὶ διὰ γλώττης, ὡς τῶν ἐγγεγραμμένων μάρ-
τυρας παρέχοιτο αὐτὸ τε τὸ φρικτῶς ἱερουργούμενον σῶμα

2. τότε M., νῦν P. 17. εἰργασμένων P.

litteris ab initio statim eius in se officia, suas vicissim in eum ma-
chinas recenset, et semet accusans ultimisque dignum supplicii
non inficiens, ut ignoscatur, orat: promittens vel nunc curaturum
sese, ne hoc beneficio veniae indignus fuisse videatur: et in per-
petuum non modo virum bonum acceptorumque beneficiorum me-
morem futurum, sed etiam eius auctoritati studiosissime obsecuta-
rum et indubitata integramque in omnibus obedientiam prae-
stiturum. Ad corroboranda autem, quae dicebat, non alia modo
terribilia et auditu tremenda iuramenta afferebat, sed ipsum quo-
que, quod hodie pro communi hominum salute sacrificatur, sanctis-
simum Servatoris Iesu corpus, et quae pro nobis passus est is, in
quem non cadit permissio, et triduanam sepulturam et in vitam
reditum, quae ut a Salvatore pro hominibus in eum contumelio-
sissimis facta et tolerata revereretur, sibi que condonato sceleris sui
supplicio veniam impertiret, supplicabat. Deinde hora captata,
qua mysticum sacrificium in aedibus magni domestici perageretur,
venit ipse quoque et in ipso potissimum articulo, cum divini ac
vivifici et salutiferi verbi corpus adest, accedens, libellum porrigit,
addens lingua, se ibidem scriptorum testes appellare ipsum, quod

τοῦ Χριστοῦ καὶ τοὺς τε ἀφανῶς προηγουμένους καὶ παρε- A.C. 134ⁱ
 πομένους ἀγγέλους καὶ τοὺς αἰσθητῶς καὶ φανερώς ἡμῖν
 πρὸς τὴν διακονίαν αὐτοῖς συναιρομένους ἱερέας τουτουσί.
 τοῦ μεγάλου δὲ δομestikou τὰ γράμματα ἔχοντος ἐν ταῖν
 5 χερσίν καὶ τὴν τῆς ἱερουργίας περιμένοντος τελευταίην, ἵνα
 ἀναγνῶ, πάλιν ὁ παρακοιμώμενος γενόμενος ἐγγύς, εἶδετο τὸ D
 νῦν ἔχον ἀναγνῶναι, ἵνα μὴ ἐκ τῶν ὄρκων μόνον, ἀλλὰ καὶ
 ἀπ' αὐτοῦ τοῦ χρόνου φοβερώτερα καὶ πιστότερα τὰ γεγραμ-
 μένα ἦ. ἐπεὶ δὲ πειθόμενος ἀνέγνω, τότε μὲν ἐφθέγγετο
 10 οὐδὲν, ὕστερον δὲ μετὰ τὴν τελετὴν μόνον τὸν παρακοιμώ-
 μενον παραλαβὼν, „τὴν μὲν ἔξαρχῆς” ἔφη „κακοπραγίαν, ἣ
 προσπαλαίωιν εἰς τοῦτο τύχης καὶ περιφανείας ἤχθης ὑπ' ἐμοῦ,
 πάντες μὲν συνειδοῦεν ἂν ἐμοὶ Ῥωμαῖοι· σὺ δ' ἂν εἴης πάν-
 των μᾶλλον ἀξιοχρεως πιστεῦεσθαι ἀληθῆ καὶ δίκαια περὶ
 15 σεαυτοῦ συμμαρτυρῶν ἐμοί. τῶν μὲν οὖν ὑπηρηγμένων παρὰ P. 397
 τε τῶν ἄλλων ἀρκοῦσαν ἔχω τὴν ἀπόδειξιν καὶ μάλιστα σοῦ.
 ὧν δὲ διενουμένη περὶ σοῦ μειζόνων καὶ θαυμασιωτέρων
 ἀγαθῶν αὐτὸς τε σύνοιδα ἐμαντῶ καὶ ᾧ τὰ τῆς ψυχῆς
 ἐκάστου κινήματα καὶ διανοήματα φανερά, θεός. αὐτὸς δὲ
 20 μὴδ' ὑπὲρ ὧν πολλάκις ὑπ' ἐμοῦ πέπονθας καλῶς μηδενὸς
 μνησθεῖς, μὴδ' ὡς τοσαῦτα εὐεργετηθεῖς, οὐδὲ ἀπαξ πέπον-
 θας κακῶς, ἀλλὰ δίκην σειρῶς τινος ἀδιάλυτος ἢ τῶν εὐερ-
 γετημάτων ἀκολουθία μέχρι νῦν παρ' ἐμοῦ διετηρήθη, ἐτέ-

18. τῆς om. P.

cum tremore sacrificaretur corpus Christi, et qui inaspectabiles
 praeceperent sequerenturque angelos, et qui a nobis videntur in
 ministerio eos adiuvantes sacerdotes istos. Magno vero domestico
 libellum in manibus tenente sacrorumque finem exspectante, ut
 legeret, rogabat: quo nimirum non ex iuramentis tantum, verum
 etiam ex ipsa conditione temporis venerabiliora et credibilia fie-
 rent, quae scripta inerant. Victus precibus legit ac tunc quidem
 tacuit. Post sacrificium solum deducens, Quam dura et aspera sors
 tua a principio fuerit, inquit, cum qua colluctans, meis auspiciis
 et opera in tam excelsum fortunae gradum conscendisti, nemo est
 Romanorum, qui non iuxta mecum noverit, et tu utpote verum ac
 iustum mihi ferens testimonium, testis esse potes omnium fide di-
 gnissimus. Quae igitur in te ultro contuli, ea et ab aliis et abs te
 maxime confirmata sunt: quibus vero te afficere cogitabam bonis
 maioribus et insignioribus, eorum et ipse mihi sum testis et cui
 amici uniuscuiusque motiones atque sensa manifesta sunt, Deus.
 Tu tamen tam multis obstrictus, nec unius es recordatus: et tot
 benefactis a me cumulatus, nec semel offensus, cum ego velut cate-
 nam quandam meritis huc usque semper addiderim, tu aliis

A.C. 1341 ροις ὑπὸ βασκανίας μῆδὲν ἀδικοῦντι πολεμοῦσιν ἔμοι προσ-
 νείμας ἑαυτὸν, τόγε εἰς ὑμᾶς ἦκον τὰ ἔσχατα διέθεσθε
 Βκακά. τί οὖν πρὸς ταῦτα καμὲ καὶ διανοεῖσθαι καὶ ποιεῖν
 ἐχρῆν, ἢ πειρᾶσθαι βλάπτειν, ἂν ἄρα τι δύνομαι καὶ αὐτός;
 εἰ δ' ἐπὶ ταῦτα ἐτραπόμην, τί λοιπὸν ἦν, ἢ σὲ τὴν προτέραν⁵
 θρηεῖν εὐδαιμονίαν, ἄτιμον ἐξαίφνης καὶ ἄπορον περιόντα
 ἐκ μεγάλα δυναμένου; τοῦτο μὲν οὖν ἔμοι τε τῶν πάντων ἔα-
 δίων ἦν καὶ αὐτὸς ἂν δικάσαις σεαυτῷ ὡς τοιούτων ἦσθα
 καὶ πλειόνων ἄξιος τῆς πανουργίας ἀπολαύειν. ἐγὼ δ' ἔμαν-
 τῷ πολλῆς παρὰ θεοῦ τῆς συγγνώμης δεομένη συνειδώς, οὔτε¹⁰
 ἀριθμῶ τοσαῦτα, οὔτε τηλικαῦτα καθ' ἡμέραν ἀμαρτάνοντι
 τὸ μέγεθος, ἀλλὰ πολλῶ δεινότερα καὶ πλείω, ἄλλως τε
 C καὶ τοῖς ὄρκοις τοῖς σοῖς πιστεύσας, συγγνώμην παρέχομαι
 καὶ ἀμνηστίαν τῆς ἐπιβουλῆς. σοὶ δὲ μελήσει τοῖς ὕστερον
 ἀγαθοῖς τὰ πρότερον εἰργασμένα ἀπαλείφειν." τότε μὲν οὖν¹⁵
 ὁ παρακοιμώμενος αὐθις λόγοις τε πλείοσι καὶ ὄρκοις τὰ
 γεγραμμένα ἐπιβεβαιώσας, τῆς παρὰ μεγάλου δομestίκου
 πάλιν ἀπέλαυε ῥοπῆς καὶ πολλοὺς παρευδοκίμει καὶ τῶν
 γένοι περιδόξων. χρόνῳ δὲ ὕστερον, ὥσπερ δὴ καὶ πρότερον
 ἰστόρηται ἡμῖν, τοῦ κατὰ Περσῶν στόλου ὑπὸ βασιλέως ἔτι²⁰
 περιόπτος ἀποδειχθέντος στρατηγοῦ, πολλὰ τοῦ μεγάλου περὶ
 τούτου δομestίκου δεηθέντος βασιλέως, ὥστε τὴν στρατηγίαν
 ταύτην ἐγχειρίσαι, μὴ προσήκουσαν ἐκείνῳ τὴν περὶ τὰ τοι-

4. ἡμᾶς P. 6. περιόντα P. 15. πρότερα P. οὖν om. P.

prae invidentia me immerentem oppugnantibus socium te adiungere
 voluisti, qui quantum in vobis fuit, mala extrema designastis.
 Quid ergo ad haec et cogitare et facere me vicissim par fuit? Non
 conari, si possem, contra tibi nocere? Huc si me dedissem, quid
 sequebatur, nisi ut tu perditam lugeres felicitatem tuam, infamis
 repente et ex opulento inops? Istuc mihi perfacile erat, et te ipso-
 met iudice haec et plura praemia pro vafritie tua meruisti. At
 ego cum mihimet conscius sim, quam multa a Deo venia opus ha-
 beam, cum quotidie et numero plura et gravitate maiora peccem,
 et insuper sacramento tuo credens, tibi ignoscam insidiarumque
 tuarum obliviscar. Tu enitere, ut posterioribus recte factis priora
 malefacta oblitteas. Tum igitur cubiculi praefectus denuo pluribus
 verbis et iuramentis, quae scripserat, confirmatis, in magni dome-
 stici gratiam se restituit et multos genere illustres celebritate nomi-
 nis anteivit. Tempore procedente, ut supra memoravimus, cum
 eum imperator adhuc superans, classis contra Persas ductorem le-
 gisset, idque magni domestici magnis precibus dedisset, quod alio-
 qui huic muneris minime idoneum sentiret, curandae rei publicae
 praepositi erant Spanopulus a memoria et Ioannes Melitenensis,

αὐτα οιομένον διατριβὴν, πρὸς μὲν τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ με-Α. C. 1341
 σάζειν τοὺς δημοσίους ὁ ἐπὶ τῶν ἀναμνησέων Σπανόπουλος V. 322
 καὶ ὁ Μελιτηριώτης Ἰωάννης ἦσαν τεταγμένοι, χρημάτων D
 δὲ ταμίαι τῶν κοινῶν ὅ,τε Πεπαγωμένος Γεώργιος καὶ Νι-
 5 κόλαος ὁ Μελιτηριώτης. ἐπεὶ δὲ περὶ τὰ βασιλικὰ γράμ-
 ματα καὶ περὶ τὰ χρήματα, ὥσπερ ἔφημεν, ἐπιβούλως διανο-
 ηθείη, βασιλεὺς μὲν μισήσας τὴν πονηρίαν, μικρὰ τῆς στρα-
 τηγίας ἀπολαύσαντα παρέλυσεν εὐθέως τῆς ἀρχῆς, καὶ διή-
 10 γαγεν ἐπὶ καιρὸν μηδὲν ἐγκεχειρισμένος τῶν κοινῶν. ἐπεὶ
 ἰοδὲ ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς, πολλὰ τοῦ μεγάλου δεηθεὶς δο-
 μεστικῶν, καίτοι καὶ οἰκοθεν ὠρμημένου ποιεῖν αὐτὸν εἶδ,
 τὴν μὲν τοῦ μεσάζειν ὑπηρεσίαν ἐνεχειρίσθη, τὴν δὲ τῶν
 βασιλικῶν χρημάτων φυλακὴν οὐκέτι, καίτοι γε ἔμελλε μικρὸν
 ὕστερον καὶ ταύτην, ὡς ὁ μέγας ὕστερον δομεστικός διεβεβαι-
 15 οῦσθαι. ὁ δὲ τὴν μὲν τῶν ἀρχῶν ἰδὼν εὐθέως καὶ μετὰ ῥα- P. 398
 στῶνῃς αὐτῇ προσγενομένην ἅμα τῇ αἰτῆσαι, τὴν ἑτέραν δὲ
 οὐκέτι, οὐ τῶν παρεσχημένων ἕνεκα ἐπήγει μᾶλλον χάριτας
 ὁμολογεῖν, ἢ ἀμύνεσθαι, ὧν ἀδίκως ἦετο ἀποστερεῖσθαι.
 νομίσας δὲ καὶ βασιλίδα μὲν ἐπιτετραφέναι τῇ μεγάλῳ δομε-
 20 στικῷ ἀμφοτέρως ἐκείνῳ ἐγχειρίζειν τὰς ἀρχάς, τὸν δὲ χα-
 ριζόμενον τοὺς τὴν ἑτέραν ἔχουσιν ἀποστερεῖν ἐκεῖνον, ἔγνω
 δεῖν προσκρούειν φανερώς καὶ βασιλίδι προσελθὼν, παρόν-
 τος ἐκείνου καὶ διαλεγόμενον, „ἐγὼ νομίζω,” εἶπεν „οὐ μόνον
 τὴν ἐμοὶ παρεσχημένην νῦν ἀρχὴν, ἀλλὰ καὶ πάσας, ὅσας
 25 ἄρχουσι Ῥωμαῖοι, οὐ παρὰ μεγάλου δομεστικῶν, παρὰ σοῦ B

quaestores Georgius Pepagomenus et Nicolaus Melitenensis. Verum ubi et in litteris imperatoris et in pecuniis, ut docuimus, fraude usus est, improbitatem detestatus imperator, honorem ei, quo parum diu gavisus erat, abrogavit vixitque ad tempus nulla functione publica. Extincto imperatore, magnum domesticum, quamquam per se cupientem illi benefacere, precatus, officium administratoris, at non fisci praefecturam, obtinuit: tametsi, ut magnum domesticum aiebat, paulo post et hanc obtinisset. At ille cum cerneret e praefecturis hanc statim ac facile, simul ut petisset, contigisse, alteram non amplius: cum propter accepta gratias agere debuisset, ipsi ob ea, quibus se iniuste privatum ducebat, ultionem parabat. Hatus vero imperatricem magno domestico utriusque praefecturae in ipsum conferendae potestatem dedisse, eumque quo alteram habentibus gratificaretur, illam sibi detrahere, in eius odium offensivamque aperte incurrere statuit: et ad imperatricem ingrediens, eo praesente et cum illa colloquente, Opinor, inquit, non solum nunc mihi commissam praefecturam, sed omnes, quas Romani habent,

A.C. 1341 δὲ χορηγεῖσθαι πᾶσι διὸ καὶ οἶμαι προσήκειν σοὶ τὰς τῆς εὐεργεσίας χάριτας εἶδέναι. εἰ δὴ ταῦτα οὕτως, ὥσπερ αἰομαι, ἔστιν ἀληθῆ, ἀνθ' ὅτου, παρὰ σοῦ προστεταγμένον ἀμφοτέρας ἔχειν τὰς ἀρχάς, ὧν καὶ περιόντος ἤρχον βασιλέως, τὴν ἑτέραν παρέσχετο αὐτός, τῆς μιᾶς ἀποστερήσας, δέομαι⁵ σου καὶ τὴν ἑτέραν αὐτῷ προστάξαι ἀποδοῦναι, μᾶλλον δὲ, καὶ αὐτοῦ παρόντος, παρὰ σοῦ ἐγχειρισθῆναι, ἵνα σοι καὶ μᾶλλον προσηκούσας τὰς εὐχαριστίας τῆς εὐεργεσίας ἀπαδῶ." ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος ἐφθέγγετο οὐδέν. ἡ βασιλὶς δ' αὐτοῦ πολλὴν καταγνοῦσα τὴν ἀχαριστίαν, „πάνυ θαυμάζειν"¹⁰ εἶπεν „ἐπέρχεται μοι, τὴν αἰτίαν, ἔξ ἧς εἰς τούτους προήχθης τοὺς λόγους, οὐ συνορώσῃ. εἰ μὲν γὰρ οἰόμενος, μὴ τὴν ὁμοίαν δύναμιν τὸν μέγαν δομέστικον, ἥνπερ καὶ πρότερον, κεκτῆσθαι, ἣ ἐμέ τι διαφέρεσθαι πρὸς αὐτὸν, δεῖν ἔγνωσ ἀνθαδῶς αὐτῷ προσφέρεσθαι καὶ θρασέως, ἴσθι πάνυ τοῦ προήκον-¹⁵τος ἁμαρτιῶν. εἰ δ' οὐδὲν ἀποβεβληκότα καὶ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς εὐνοίας τῆς εἰς ἐμέ εἰδῶς, ἔπειτα εἰς τοῦτο προήχθης ἀταπίς, οὐκ ἄσυνεσίας, ἀλλὰ παραπληξίας φαίην ἂν ἔγωγε τοὺς λόγους τουτουσί. ἐγὼ δὲ σε περιόντος μὲν ἦδειν βασιλέως τὴν τε τοῦ μεσάζειν ἐγκεχειρισμένον καὶ τοῦ βασιλικῷ τα-²⁰ρμείαν τὴν ἀρχήν· πλὴν καὶ τότε, εἶποι τις ἂν, οὐχ ἐκότος βασιλέως, ἀλλὰ διὰ τὸ βούλεσθαι τοῦτον παραχωροῦντος. διὸ καὶ πολλὰ πολλάκις ὠνεϊδίζετο παρ' ἐκείνου, κατὰ σοῦ

praefecturas, non a magno doméstico, sed abs te committi ac dari omnibus. Quare etiam decere arbitror, tibi de beneficio gratias agere. Quod si ita est, ut mihi videtur, quid ita, cum abs te iussum sit ambas obtinere me praefecturas, quas vivo imperatore obtinuerim, unam hic mihi dedit, alteram eripuit? Quare te oro, ut alteram quoque reddi iubeas: vel potius ipso praesente tu in me conferas, ut tibi potius, quas debeo, gratias agam. Silebat ad haec magnus domesticus; imperatrix autem Apocauchum vehementer ingratum iudicans, Magna me capit admiratio, inquit, non intelligentem, undenam ad huiusmodi voces impellere. Si enim magnum domesticum non eadem, qua prius, potestate valere et me ab ipso discrepare existimans, arroganter et confidenter in eum irruendum decrevistī, scito te tota via aberrasse. Sin neque de potentia, neque de benevolentia illius erga me quidquam imminutum sciens, nihilo minus huc insolentiae processisti, non ego iam hunc sermonem tuum impudentiae, sed apertitiae adscripserim. Non me fallebat, superstitie imperatore, administratoris munus simulque fisci praefecturam tibi commissam; verumtamen etiam tum dicere licebat, non imperatorem voluisse, sed volente hoc permisisse, quod ei postea multum ac saepe in te stomachans exprobrabat, quasi rem

καφερομένον πρὸς ὄργην, ὡς οὐ λυσιτελοῦντα πράττων σὲ A.C. 1341
 μειζόνων ἢ προσῆκεν ἀξιών. ἐπεὶ δὲ ναύαρχος αἰρεθείς ἀ-
 θις ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς, οὔτε βασιλέως ζῶντος, οὔτε μετὰ
 τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἄπ' ἐμοῦ πρὸς ἀρχὴν τινα προήχθης.
 5 ὅν δ' οὗτος οἰκοθεν πρότερον ὀρηθεῖς, ἣν ἔφης, ἐνεχείρισεν
 ἀρχὴν, ἐπεισ' ὕστερον ἀπαγγελίας, ἐπεισε καὶ μὴ στέργειν τὰ
 ἐψηφισμένα. διὸ προσῆκε τῆς εὐεργεσίας χάριτας ὁμολογεῖν
 καὶ μὴ θρασέως ἀπαυθαδιζέσθαι." οὕτω μὲν ὄν ἡ βασιλίς
 πρὸς τὸν παρακοιμώμενον ἐφθέρξατο.

10 15. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὴν ἀγνωμοσύνην καὶ αὐτὸς P. 399
 οὐκ ἐνεγκῶν, „ἔδει μὲν" εἶπε „τὸν τοσοῦτον χρόνον διδάσκαλόν V. 323
 σοι τῶν ὑπεργηγμένων ἀγαθῶν γενέσθαι παρ' ἐμοῦ. ἐπεὶ δ'
 ἔκοντι κακὸς ἐθέλων εἶναι, θέον πολλὰς χάριτας ὁμολογεῖν, σὺ B
 δὲ τὰναντία προεἶλον λέγειν, ἥδη σου κἀγὼ τὴν ἀρχὴν, ἣν πα-
 15 ρεσχόμη, ἀφαιρῶ, καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης μηδενός σοι
 μελέτω τῶν κοινῶν." ὁ μὲν ὄν τοιαῦτα εἶπεν. Ἀπόκαυκος
 δὲ τῆς βασιλίδος ἐπυνθάνετο, εἰ καὶ αὐτῇ τοιαῦτα συνδοκοίη.
 τῆς δὲ τὰ εἰρημένα στέργειν εἰπούσης, ὁ μέγας δομέστικος
 αὐθις πᾶσαν ἀπαγορεύσας ἀρχὴν ἐκείνῃ, ἀνέστη καὶ διοικη-
 20 σεως ἐτέρων εἶχετο πραγμάτων. ὅσοι δὲ παρῆσαν ἐν βασι-
 λείοις, τὴν παρακοιμωμένου γνόντες πρὸς τὸν μέγαν δομέ-
 στικὸν ἀντιλογίαν, καὶ ὡς ὑπ' ἐκείνου πρὸς ὄργην πάσης ἀρ-
 χῆς ἀπελαθείη, πολλὴν μὲν ἐκείνου καὶ ἀγνωμοσύνην καὶ C

13. σὺ δὲ M., οὐδὲ P. 20. ἐτέρων om. M.

egisset inutilem, cum te maioribus, quam pro humeris tuis, di-
 gnum censuisset. Postquam autem classi es praefectus et ea digni-
 tate rursus exutus, nec vivo, nec mortuo imperatore, a me ad
 ullum magistratum proventus es. Nunc hic suoapte nutu, quam di-
 cebas, praefecturam tibi mandavit. Deinde cum id mihi renunti-
 asset, ut ratum haberem, quod egerat, adduxit. Decebat igitur
 gratum esse adversus bene meritum, necquam tanta confidentia tam
 arroganter se gerere. Haec Augusta ad praefectum cubiculi.

16. Magnus domesticus nec ipse tam improbum hominem diu-
 tias sustinens, vocem in haec verba solvit. Oportebat quidem
 longinquitatem temporis, quo beneficiis meis usus es, magistratum
 tibi gratitudinis fieri. Sed quia sponte ac libens malus es, et cum
 gratias ingentes agere oporteret, tu convicia dicere maluisti, iam
 ego te hoc ipso, quo ornaveram, honore multo et ab hoc die
 nullius tibi publicae rei cura esto. Sic domesticus. Apocauchus
 imperatricem percunctari, num his assentiatur; qua respondente,
 etiam, assentior: magnus domesticus, omni rursus ei magistratum
 interdicto, surrexit et rem publicam perrexit gerere. Tam quotquot
 in palatio versabantur, cognita Apocauchi in magnum domesticum

A.C. 134, παράνοιαν κατέγνωσαν. ἐξιώντι δὲ τῶν βασιλείων, καίτοι πρότερον αἰωθότες ἐπεσθαι πολλοὶ καὶ θεραπεύειν διὰ τὴν ἀρχὴν, τότε προσελθεῖν οὐδεὶς ἐτόλμησεν, ἀλλ' ἐνὸς ἐξῆι τῶν οἰκετῶν αὐτῆ παρικομένου, Σπαλοκίτου προσαγορευομένου. Ἀπόκαυκος μὲν οὖν ἐκ τοιούτων αἰτιῶν τῷ μεγάλῳ δομεστί-5 κῳ φανερώς προσκεκρουκῶς καὶ πρὸς δργήν ἀπελαθεῖς, ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις οἶκοι καθῆστο, εἴτε ἀληθῶς ὑπ' ἀθυμίας, εἴτε ὑποκρινάμενος νοσεῖν. εἴτ' αὐθις πολλοῖς τῶν μεγάλου δομεστίκου φίλων ἰκέτης γεγωνῶς καὶ μάλιστα πατριάρχῃ, ἔπεισε δι' αὐτῶν ἀφείναι τὴν δργήν, πολλὰ καὶ δι' ἑαυτοῦ ἐπαγγελιά-10 μενος καὶ ὄρκους μεγάλοις πείσας, ὡς οὐκέτι τοῖς ὁμοίοις ἐπιχειρήσει. καὶ μετ' οὐ πολὺ καὶ τῶν κατὰ Περσῶν παρασκευα- Dζομένων τριηρέων παρέσχε τὴν ἀρχήν. ὧν ὀλίγῳ ὕστερον ἀμνημονήσας, Ἰωάννη τῷ νέῳ, ὡσπερ ἔφημεν, ἐπεβούλευσε βασιλεῖ. ὧν ἡ βασιλὶς ἀνεμίμνησχε τὸν μέγαν δομεστικὸν τότε, ὡς ἐν πολ-15 λοῖς ἀχαρίστου τοῦ παρακοιμωμένου πρὸς αὐτὸν ἀναφανέντος· δι' ἃ οὐδὲ παρέχειν ἐπέιθετο συγγνώμην, ἀλλ' ἔᾶν ἐν Ἐπιβάταις ἐγκεκλεισμένον, ὡς οὐδ' αὐθις ἠρεμήσοντα, ἂν ἐξῆ περιμέναι, ἀλλὰ τισιν ἐπιχειρήσοντα καινότεροις. ὁ δὲ πολλοῖς ὑπὲρ ἐκείνου χρησάμενος πρὸς βασιλῖδα λόγοις, ἔπεισε τελευταῖον, τήν-20 μὲν συγγνώμην παρασχεῖν, μηδαμῶς δὲ ἔᾶν ἐν Βυζαντίῳ διατρέ- P. 400 βειν, ἀλλ' ἔς Ἐπιβατῶν ἐλθόντα καὶ προσκυνήσαντα αὐτήν, ἔπειτα

13. τριηρῶν P.

impudentia, et quomodo ab illo succensente omni magistratu exclusus esset, pro improbo ac deliro habebant. Cumque antehac palatio exeuntem frequenter comitari et propter magistratum observare solerent, tunc egredientem nemo deducere ac prosequi ausus est, sed uno dumtaxat famulo, Spalocota nomine, prosequente exivit. Ergo Apocauchus cum his de causis magnum domesticum palam offendisset et ad iram compulsisset, multis diebus domi sedebat et sive ex moerore ac desperatione vere, sive ex simulatione falso, male habebat. Postmodum rursus compluribus magni domesticici amicis supplex factus et in primis patriarchae, per eos illum placavit, promissisque ingentibus ac sacramentis, de cetero nihil simile attentaturum, fidem fecit. Non diu post etiam quae contra Persas parabatur, classi ducem eum constituit. Sed horum brevi oblitus, Ioanni adolescenti imperatori, ut diximus, insidias tetendit. Quorum ipsa Augusta tunc magnum domesticum admonuit; ut nempe Apocauchus ingratus in illum toties apparuerit, ob quae neque veniam dandam, sed in Epibatis inclusum relinquendum: non enim quieturum, sed si copia fuerit, novi aliquid denuo moliturum. At enim ille longa oratione eam permovit, ut ei culpam condonaret, nullo tamen modo sineret Byzantii vivere, sed Epibatis egressum et ipsam adoratione veneratum, postridie eodem reverti iuberet.

εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐπανήκειν πρὸς αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο A.C. 1341
 τοιαῦτα, καὶ ἀμνηστίας τῶν κακῶν ἐγίνοντο ὄρκοι πρὸς ἐκεί-
 νον ἰδίᾳ παρὰ τε βασιλίδος καὶ μεγάλου δομεστίκου καὶ πα-
 τριάρχου. τοὺς μὲν Φωκᾶς τε καὶ Δεξιὸς καὶ τρίτος Ἄμπαρ
 5 παρὰ τε βασιλίδος καὶ πατριάρχου ἦγον ἄγοντες ἐν Ἐπιβά-
 ταις, τοὺς μεγάλου δομεστίκου δὲ Δημήτριος ὁ Κουσανδρη-
 νός. οὓς ὁ παρακοιμώμενος ἰδὼν, τῶν τε λόγων, οὓς ἐποιή-
 σαντο, ἀκούσας, πρὸς ἐκεῖνον ἔφασκεν, οὐθ' ὄρκοις, οὔτε V. 324
 10 ἰδιόθηται τὰ κατ' αὐτόν. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐπανῆκον ἄπρα- B
 κτοι. ὁ μέγας δὲ δομεστικός, ἐπεὶ ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἠεί-
 γετο Βυζαντίου ἐξελεῖν, τὸν πατριάρχην αὐθις μόνον παρα-
 λαβὼν, τῶν τε προτέρων αὐθις ἀνεμίμησε λόγων καὶ τῶν
 ὄρκων τῶν γεγενημένων πρὸς αὐτόν. ἐδεῖτό τε τοιοῦτον φα-
 15 νῆναι καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων, ὥσπερ λόγοις ἐπηγγελίματο προθύ-
 μως, καὶ μὴ περιδεῖν αὐτὸν ὑπὸ συκοφαντῶν διαβληθέντα.
 πατριάρχου δὲ τοῖς ὁμοίοις αὐθις καὶ λόγοις καὶ ἐπαγγελίαις
 χρησαμένου καὶ θαρσύνειν εἰπόντος, ὡς οὐδὲν ἦτον, ἧ εἰ πα-
 ρῆν αὐτὸς, τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ δικαίων ἀνθεξομένου, ἀλλήλους
 20 πρῶσαγορεύσαντες, διελύθησαν. ὁ μέγας δὲ δομεστικός καὶ
 πᾶσι τοῖς ἄλλοις, μάλιστα δὲ τοῖς πρὸς πατριάρχην ὀλίγω
 πρῶτερον ὑπὲρ τοῦ ἔφιππον αὐτὸν εἰς τὰ βασιλεῖα εἰσιέναι C
 διενεχθεῖσι, πολλὰ περὶ εὐταξίας καὶ τῆς εἰς βασιλίδα εὐπει-

9. πείσασθαί P.

12. καὶ ante αὐθις add. P.

Ut haec sententia stetit, seorsum quisque, imperatrix, magnus domesticus et patriarcha amnestiam illi iuraverunt: et nomine quidem imperatricis ac patriarchae Phocas, Dexius, Ampar, magni autem domestici, Demetrius Casandrinus, Epibatas venerunt, ut eum adducerent. Quibus visis et eorum verbis auditis, Apocauchus neque iuramentis, neque ullis verbis fidem se adiuncturum, sed ut res suae quam optime se habeant, sibi curae futurum affirmavit. Ita illi frustra revertentur. Magnus autem domesticus, quoniam Byzantio exire necessitas urgebat, patriarcham rursus solum aggrediens, priorumque sermonum et iurisiurandi commonefaciens, orabat, ut qualem verbis prompte promisisset, talem se reipsa praestaret et ne sycophantarum calumniis obliici ipsum pateretur. Cum patriarcha iterum iisdem verbis et promissis uteretur, iuberetque sibi fidere: se enim aequae ac si ipse praesens ageret, causam eius absentis acturum defensorumque, dicto vale digressi sunt. Postea magnus domesticus et apud alios omnes et apud eos praecipue, qui antea cum patriarcha altercati erant, utrum equo insidens domesticus palatium introiret, multa de ordine et tranquillitate deque obedientia erga imperatricem servanda locutus et postremo comminatus, haud

A.C. 1341. *Θείας διαλεχθείς και τελευταίον ἀπειλήσας, ὡς οὐκ ἀτιμώρητον ἀφήσει, εἴ τις ἐπιχειροίη νεωτέροις, ἐξῆλθε Βυζαντίου, ὀγδόῃ φθίνοντος Σεπτεμβρίου. πρὶν δὲ Βυζαντίου ἐξελθεῖν γενόμενος ἐν βασιλείοις αὐθις, ὡς συνταξόμενος τῇ βασιλίδι, τὴν θυγατέρα κελευούσης βασιλεῖ τῷ νέῳ Ἰωάννῃ τὸν μέγαν⁵ δομέστικον κατεγγυῶν, ἀνεβάλλετο εἰς τὴν ἐπάνοδοσιν ἐκεῖνος τὴν ἐκ τῆς ἐσπέρας, τὸ δοκεῖν μὲν, ὡς τῶν πραγμάτων ἐπιγόντων και οὐκ ἐόντων περὶ τοιαῦτα διατρίβειν, τῇ δ' ἄλη-*
D *θείᾳ, τῶν παρὰ τῶν φίλων μεμνημένος λόγων, οὐ μηδὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ μήτ' ἀγαθῶν, μήτε φαύλων πράττειν τὸ δοκεῖν¹⁰ πρὶν ἂν αὐτοῖς συγγένηται μόνον πέμψαντες ἐκόλυνον. οἷς φυλάττων τὴν φιλίαν και μηδὲν πρὶν ἐπιψηφίσασθαι τοὺς φίλους πράττειν βεβουλευμένος, ἀνεβάλλετο τῆς θυγατρὸς περὶ τῶν γάμων τότε τὰς συμβάσεις. ὁδοῦ δὲ πάρεργον ἐν Ἐπιβάταις γενομένῳ και ἡ παρακοιμωμένου πρὸς βασιλίδαι¹⁵ διάλυσις ἐπράττετο αὐτῷ. ἐπεὶ γὰρ τοῦ φρουρίου ἐγένετο ἐγγύς, ὃ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν, ἠσπάζετό τε αὐτὸν και περὶ τῶν ὄρκων ἀπελογεῖτο τῆς ἀποστροφῆς, ὡς οὐ διὰ κακίαν αὐτῷ πραχθεῖη, ἀλλ' ἐν ἔργοις αὐτοῖς γένοιτο καταφανὲς, ὡς οὐ δέοιτο ὄρκων παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ λόγοις αὐτοῦ²⁰*
P.401 *ψιλοῖς μᾶλλον θαρῆσθαι, ἢ ἐτέρων ἐγγράφοις ὄρκοις. διὸ και νῦν ἰδὼν, προθυμότερα ἐγκεχειρικέναι ἑαυτὸν, οὐθ' ὄρκων, οὔτε τινὸς ἐτέρου δεηθεῖς. εὐχαριστήσας δὲ ὃ μέγας δομέστικος ἐπὶ τούτοις αὐτῷ και ἱκανῶς προσομιλήσας, αὐτὸν*

14. τὸν γάμον M. 17. αὐτὸς P.

impune laturum, si quis res novas auderet, Byzantio ante diem quartum Kalendas Octobres discessit. Sed antequam itineri se daret, palatium ad imperatrici valedicendum petivit, quae cum eum exhortaretur, ut filiam suam Iohanni adolescenti imperatori desponderet, ille in reditum sponsalia distulit: specie quidem, ut bello magnopere compellente, re autem vera, amicorum memor, qui misso certo homine, ne quid seu bonum, seu non bonum videretur, ipsis absentibus faceret, interdixerant. Custodito igitur iure amicitiae, nihil ipsi invitis agere fixum habens, conventa et stipulationes super filiae connubio differebat. In transitu autem Epibatias inter ipsum Apocauchum et Augustam rem omnem composuit. Nam cum prope castellum esset, Apocauchus salutatum foras exiit et de iuramentis reiectis se purgavit. Non id vitio suo factum, sed ut re declararet, se eius iuramentum non requirere, cuius nudis verbis plus quam reliquorum scriptis iuramentis tribueret; idcirco et nunc, eo viso, sese illi, nec iuramentum, nec aliud ab illo desiderantem, tradere promptissime. Ob haec gratis actis et diutius cum ipso collocutus, eum domi, ut postridie ad se venturum, reliquit; ipse

μὲν οἴκοι κατελύμανεν, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἤξοντα πρὸς A.C. 1341
 αὐτόν. ἐκεῖνος δὲ εἰς Σηλυβρίαν ἦλθεν. ἐς τὴν ὑστεραίαν
 δὲ ἐπεὶ καὶ ὁ παρακοιμώμενος ἤκε, πέμψας πρὸς Βυζάντιον,
 ὡς τῇ βασιλίδι προσκυνήσαντα αὐθις ἐπανήκειν πρὸς αὐτόν,
 5 αὐτὸς εἰς Διδυμότειχον ἐλθὼν, πρὸς τὴν εἰς τὴν ἐσπέραν
 παρεσκευάζετο στρατείαν. ὁ παρακοιμώμενος δὲ γενόμενος
 ἐν Βυζαντίῳ, πρῶτα μὲν προσεκύει βασιλίδα καὶ συγγνώ-
 10 μης ἤξιούτω, ἐφ' οἷς ἐδόκει προσκεκρουκέαι. ἔπειτα τῇ μεγάλῃ B
 λου δομειστίκῳ προσελθὼν μητρὶ, ἐν Βυζαντίῳ τότε παρα-
 τομυθίας ἕνεκα τῆς βασιλίδος οὔσῃ, πρῶτα μὲν πολλὰς ὁμο-
 λόγει χάριτας τῷ μεγάλῳ δομειστίκῳ, οὐ μόνων τῶν εὐεργε-
 15 σιῶν, ὧν ἔξαρχῆς ἄχρι τότε παρέσχετο πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ
 καὶ τῆς μεγαλοψυχίας καὶ συμπαθείας, ἣν οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ
 καὶ πολλάκις καὶ τὰ τελευταῖα νῦν ἐξ ἀνοίας προσκεκρουκό-
 20 ἵστος ἐνδείξαιτο πρὸς αὐτόν. ἔπειτα ἐπηγγέλλετο, ὡς οὐδὲν
 ἔσται τὸ πεῖσον ἢ βιασόμενον ἀχάριστον καὶ κακὸν ὀφθῆναι
 περὶ ἐκεῖνον, ἀλλ' οὕτω πεπεικέναι ἑαυτόν, ὡς οὐκ αὐτόν V. 325
 μόνον, ἀλλὰ καὶ γένος ὕλον εὐνοῦν ἐκεῖνη καὶ πιστὸν εἶναι C
 διὰ πάντων καὶ τὴν δουλείαν ἀκριβῆ τρηῆσον οἷα δὴ δεσπότη.
 25 ποπίστεω; δὲ καὶ τῶν λεγομένων ἕνεκα νυνὶ ἔτοιμος εἶναι ὄρκους
 παρασχέσθαι, τοὺς μάλιστα δοκοῦντας βεβαιωτάτους καὶ φρι-
 κώδεις εἶναι. ἡ δ' ἔφασκεν αὐτῷ „τὸ μὲν τὰς εὐεργεσίας κα-
 30 ταλέγειν, αἶ παρὰ μεγάλου δομειστίκῳ ἔξαρχῆς ἄχρι νῦν γε-
 γένηται σοὶ, προσθήσω δ' ὅτι καὶ τὰς ἐξ ἀχαρίστου γνώμης

11. τῷ add. M. 12. νῦν pro τότε P. 19. τηρήσειν M. mg.
 22. τὰ pro τὸ P.

vero Selybriam venit. Postridie postquam et praefectus cubiculi eodem venit, misso illo Byzantium, ut imperatrice adorata, Epibatas rediret, ipse Didymotichum profectus, ad expeditionem in occidentem se instruebat. Apocauclus iam Byzantii imperatricem veneratus, veniam peccatis suis flagitat. Deinde matrem magni domesticici, quae tunc consolandae imperatricis Byzantii manebat, conueniens, primum quidem eius filio magnas agebat gratias, non modo de beneficiis ab initio usque ad illum diem ab eo perceptis, verumetiam de tolerantia et commiseratione, quam saepius et ad extremum tam stolidè se offendentem ostendisset; addebatque nunquam omnino se ingratum atque improbum erga illum repertum iri, sed ita induxisse animum, ut non ipse tantum, verum tota posteritas sua cum benevolentia et fide prosequatur in omnibus et tamquam domino perfecte obediat. Id ut credatur, ad iusiurandum firmissimum religiosissimumque paratum esse. Respondit illa, Memorare officia, quae a primis huc usque magnus domesticus apud te posuit: addam et illud, quoties immemor beneficiorum, male

- A.C. 1341 *παρὰ σοῦ γεγεννημένας πρὸς ἐκεῖνον ἀμοιβὰς, καὶ τὴν ἐκείνου περὶ τὸ συγγνώμην τοῖς εἰς αὐτὸν ἁμαρτάνουσι παρέχειν φιλοτιμίαν, οὐκ ἀναγκαῖον νῦν, σοῦ προτέρου μαρτυροῦντος. Δύρκων δὲ οὐ χρεῖα νῦν, ἀλλ' ἔργων μᾶλλον τοὺς ὄρκους βεβαιούντων. οὐ γὰρ τοῖς λόγοις ἢ πίστις, τοῖς ἔργοις δὲ δὴ μᾶλλον ἐπακολουθεῖ. διὸ καὶ σὲ προσῆκον ἔργοις ἐπιδεικνυσθαι τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς ἐκεῖνον, καὶ μὴ λόγοις ἐπιδεικνύμενον, τοῖς ἔργοις ὑστερεῖν." ὁ δὲ οὐ λόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔργοις ἐπαγγειλάμενυς τὴν πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίαν ποιήσειν πᾶσι φανεράν, ἐκείθεν ἐξεληθὼν ἤκεν ὡς πατριάρχην. 10*
- P. 402 ιζ. *Προσαγορεύσας τε αὐτὸν καὶ περὶ τινων ἐτέρων προδιαλεχθεὶς, ἔπειτα „τὴν μὲν εἰς ἐμὲ τοῦ μεγάλου δομεστί-βκου" ἔφασκεν „εὐμένειαν καὶ αὐτὸς ἂν εἰδείης, ἄνωθεν τοῖς πράγμασι παρηκολουθηκῶς. ὀλίγη δὲ πρότερον ἐξ ἀβουλίας αὐτῷ προσκεκρουκῶς, ὀλίγον ἐδέησα διαφθαρῆναι, εἰ μὴ σὺ 15 δεηθεὶς, οὐ μόνον ἔπεισας ἀφεῖναι μοι τὴν ὄργην, ἀλλὰ καὶ πρόφασιν εὐδοξίας τὴν τοῦ κατὰ Περσῶν στόλου παρασχεῖν ἀρχήν. ὅθεν οὐ σῶστρα μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς τιμῆς πολλὰς ὀφείλειν τὰς εὐχαριστίας εἶναι δίκαιος ὁμολογῶ καὶ πάση σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ τὰ σοὶ λυσιτελοῦντα καὶ βουλεύεσθαι 20 καὶ πράττειν, ὡς τῶν αὐτῶν καὶ τὴν βλάβην καὶ τὴν ἀφέλειαν ὁμοίαν ἐμοὶ τε καὶ σοὶ οἰσόντων. εἰ τοίνυν ἐκ πολλῶν*

8. τῶν ἔργων P.

illi gratiam retuleris, et illius in se delinquentibus ignoscendi studium: haec, inquam, memorare, cum ea tu antea testeris, nihil attinet; iuramenta autem nunc quidem nulla postulantur, sed facta, quibus iuramentis fides concilietur, quae non verba, sed opera potius sequitur. Quare et te, quam illi cupias, rebus demonstrare consentaneum est; non autem cum id verbo docueris, re defici. Tum ille, non verbis dumtaxat, sed opere quoque suam in eum benevolentiam palam omnibus facturum pollicitus, inde abscedens ad patriarcham venit.

17. Eo salutato, alia quaedam praefatus, Magni quidem domesticum benevolam in me animum, inquit, tu quoque haud ignoras, omnia a principio animadversione sic assecutus, ut nihil te fugiat. Prouper autem cum per dementiae illum offensissem, parum abfui ab exitio, nisi tu orando non solum ad iram deponendam, sed etiam ad praefecturam classis contra Persas, materiam gloriae, mihi committendam inflexisses; unde non modo ut conservatus conservatori suo praemium, sed et pro honore isto gratiarum actiones iure me debere, omnique industria et alacritate, quae tua intersint, cogitare et agere oportere confiteor. Quando quidem eadem mihi, quae tibi et detrimentosa et utilia sunt. Quamobrem cum ego prae multis amorem caritatemque sinceram ac minime fucatam tibi de-

σοι τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν φιλίαν ἄδολον καὶ καθαρὰν ὀφείλω, A.C. 1341
οὔτε δίκαιον ψήθην, οὔτ' ἄλλως ἐμοὶ λυσιτέλες, δεινότερα πε- C
πυσμένῳ περὶ σοῦ συγκρούπτειν, ὥσπερ ἂν τις ἄλλος, ᾧ βέλ-
τιον ἢ χεῖρον ὀλίγα ἢ οὐδὲν μελήσει διακεῖσθαι σε." ἐρο-
5 μένου δὲ τοῦ πατριάρχου, ὅτι ἂν πύθοιτο περὶ αὐτοῦ, τὸν
μέγαν ἔφασκε δομestικὸν οὐκ ἀκηκοέναι, ἀλλὰ σαφέστατα
εἰδέναι, ὅτι βούλοιτο οὐκ εἰς μακρὰν σὲ καταγαγὼν τοῦ
θρόνου, Παλαμῶν ἐγκαθιδρύνειν, φίλον ὄντα τῶν γνησίων
καὶ μάλιστα περισπούδαστον αὐτῷ. αὐτῷ δὲ τοῦ πατριάρ-
10 χου ἐπανερομένου, ὅθεν ἂν σχοίῃ τὴν τοῦ πράγματος, ὥσπερ
ἰσχυρίζεται, κατάληψιν ἀκριβῆ, τὰς μὲν αἰτίας ὅθεν ἐξε-
γένετο μαθεῖν, ἐδεῖτο μὴ πολυπραγμονεῖν. οὐ γὰρ ἀπορρή- D
των δύνασθαι κατατολμῶν. ἐν δὲ τοῦτο σαφέστατα πεπε-
σθαι, ὡς εἰ μὴ πάνυ τὴν ψυχὴν ἤλγει, τῶν κατ' ἐκείνου
15 μελετωμένων ἀκριβῆ τὴν γνῶσιν ἐσχηκώς, οὐκ ἂν ἀπήγγελλεν
ἐλθῶν. ἔτι δὲ τοῦ πατριάρχου ἀπιστοῦντος καὶ τὴν ἀθρόαν V. 326
τοῦ μεγάλου δομestικῶν μεταβολὴν μὴ παραδεχομένου, ὄρ-
κοις ἐκεῖνος διεβεβαίωτο, μηδὲν εἶναι ψευδὲς τῶν εἰρημένων,
ἀλλὰ πάντα ἀληθῆ. παρῆγει τε μὴ μέλλειν, ἀλλὰ τάχιστα
20 βουλευέσθαι, ἐξ ὧν τὸν κίνδυνον ἐξέσται διαφυγεῖν. οὐδὲ γὰρ
ἐκεῖνος, ὡς καὶ σὺ βέλτιον ἂν εἰδείης, εὐκόλος μεταβάλλε-
σθαι πρὸς τὰ βεβουλευμένα." ἐπὶ τούτοις δὲ ὁ πατριάρχης
σφόδρα θορυβηθεὶς καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ὄρκων πεπεισμέ- P. 403
νος, ὡς οὐδὲν ἂν εἶη πλάσμα τῶν εἰρημένων, ἐδεῖτο βου-

beam, nec iustum, nec alioqui commodum mihi duxi, quae de te
tristissima audivi, occulta habere: perinde ut alius quispiam, qui
melius an peius tecum ageretur, parum aut nihil laboraret. Inter-
rogante patriarcha, quid esset: ex magno domestico quidem nihil
se audivisse ait, certissimo tamen scire, illum velle brevi deiecto
patriarcha, Palamam amicum suum germanissimum atque optatissi-
mum in eius throno collocare. Rursum sciscitante patriarcha, unde-
nam rem tam exacte, ut affirmabat, didicisset, rogabat, ne id cu-
riosius exquireret: non enim tam audacem esse, ut arcana et ta-
cenda vulgaret; unum indubitato crederet, nisi, explore comper-
tis, quae contra illum coquerentur, singularem animi dolorem sen-
tiret, non ei talem nuntium fuisse allaturum. Adhuc incredulo
patriarcha, magnumque domesticum tantum mutatum ab illo in au-
res haud admittente, Apocachus iuratus instare, nihil se falsum,
omnia vera proloqui. Quocirca non cunctandum, sed primo quoque
tempore periculi declinandi capiendum consilium. Nam is homo,
quod tu melius noveris, inquit, quae semel statuit, non facile re-
tractat. Turbatus maiorem in modum ista narratione patriarcha,
et abesse fictionem, iuramento maxime persuasus, quid tantis mallis

A. C. 134. *ἰλιεύσασθαί οἱ, ὅτι δέοι πράττειν πρὸς τοσοῦτον ἔσμὸν κακῶν. ὁ παρακοιμώμενος δ' ἔτι μᾶλλον τὸν πατριάρχην εἶσω δικτύων ἄγειν βουληθεὶς „καὶ τῶν προτέρων μὲν” ἔφρασκεν „εὐεργεσιῶν πολλὰς τε χάριτας θφείλειν ὁμολογῶ καὶ δίκαιος εἶναι οὐ μόνον, ἃ μοι δοκῶ βελτίω καὶ λυσιτελεῖν βου-5 λεύεσθαι προθύμως, ἀλλὰ καὶ χρήματα καὶ οἰκίας καὶ συγγένειαν καὶ τὴν ψυχὴν αὐτήν, εἰ οἶόν τε εἰπεῖν, προῖεσθαι ἑτοίμως ὑπὲρ σοῦ. ὡς ἂν δὲ μὴ δοκῶ, τῶν κινδύνων*
 B *ἔξω καθεστῶς αὐτὸς, σὲ παραινεῖν πολὺν τὸν κίνδυνον ἔχουσι πράγμασιν ἐπιχειρεῖν, καὶ συγγενείας καὶ τῶν φιλάτων ἑμοῖο ποιῆσαι βούλομαι κοινωνόν, τῶν θυγατέρων μίαν τῇ σῆι υἱῇ κατεγγυήσας, ἔν' εἰδείης ἀκριβῶς, ὡς οὐ τῶν ἀπλῶς φιλίως πρὸς σὲ διακειμένων εἶναι βούλομαι, ἀλλὰ τῶν σοὶ τε καλῶς πράττοντι τῆς εὐετηρίας κοινωνούντων καὶ ἀπολυμένην συνδιαφθαρσομένων ὁμοίως.” ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἀσμέ-15 νη τῇ πατριάρχῃ εἰρημμένα ἦν, καὶ μᾶλλον ἐπέιθετο σπουδάζειν τὸν παρακοιμώμενον ὑπὲρ αὐτοῦ. ὀλίγα περὶ τοῦ κήδους διαλεχθέντες, (οὐ γὰρ ἦν τι τὸ διαφωνίαν παρασκευάσον, πάντα ἑτοίμως Ἀποκαύκου ἐπαγγελιομένου,) συμβάσεις τε θέμενοι περὶ τοῦ γάμου καὶ κατὰ τὸ Ῥωμαίων ἔθος δι' 20*
 C *ἔγκολπιῶν ἔμπειδῶσαντες τὴν πρᾶξιν, τοῦ παρακοιμωμένου δὲ καὶ ὄρκους προσθέντος φρικώδεις ἐπὶ τούτῳ, ἐτράποντο πρὸς τὸ βουλεύεσθαι. συνεβούλευε τε ὁ παρακοιμώμενος μὴ*

4. δίκαιον P. 14. ἀπολλομένην P. et M.

obrutus inciperet, orabat uti consuleret. Praefectus cubiculi patriarcham magis in nassam studens inducere, Multum me tibi pro antecessis beneficiis obstrictum fateor, inquit, et aequum esse, me tibi non solum, quae meliora et magis salutaria iudicem, cupide suadere, sed et pecuniam et famulos et cognatos et ipsam, si res postulet, animam tua causa libenter contemnere. At enim ne videar ipse periculo procul, ad res admodum periculosas cohortari, et cognitionis et mihi carissimorum te participem ac socium facere volo, una filiarum mearum tuo desponsa filio, ut prorsus intelligas, nolle me de eorum censeri numero, qui te quoquo modo diligunt; sed de iis, qui tua felicitate exultantes, tecum quoque perire non dubitent. Haec ubi patriarcha libens audivit, et Apocauchum sui esse studiosum constantius credidit, pauca de affinitate collocuti (nihil quippe erat, quod dissensionem dare posset, omnia Apocauchus promptly pollicente,) paciscentes nuptias et more Romano pronubis monilibus de collo gestandis acta confirmantes, Apocauchus insuper caput suum horrendis execrationibus devote, ni sincerus sit, consultare ordiuntur. Consulcbat autem Apocauchus, non propriis viribus et palam bellum cum eo gerendum: non solum

ἐκ τῆς οἰκείας δυνάμεως ὀρρωμένους πρὸς τὸν μέγαν δομέ- A.C. 1341
 στικὸν πόλεμον ἄρασθαι προφανῶς. μὴ γὰρ ὅτι γε εἰς ἀν-
 τιπάλων μοῖραν οὐκ ἐξαρκέσειν μόνους πρὸς αὐτὸν, ἀλλ'
 οὐδ' εἰ πολλοὺς ἑτέρους προσεταιρισάμεθα τιοῦτους. ἡ γὰρ
 5 ἐν Ῥωμαίοις ἰσχύς ἐκείνου οὐχ ἡμῖν γε μόνον φανερά, ἀλλὰ
 καὶ τοῖς πόρρω κατωκισμένοις βαρβάροις οὐκ ἀγνωεῖται. πο-
 λὺν γὰρ ἤδη χρόνον πάντων ὁ δυνατώτατός ἐστι τῶν παρ'
 ἡμῖν καὶ πάντες αὐτῷ προσέχουσιν ἀκριβῶς, οἱ μὲν παρ' αὐ- D
 τοῦ πολλῶν τυχόντες ἐπιθεσιῶν καὶ ἔτι πλείω προσδοκῶν-
 10 τες, οἱ δὲ κατεπληχότες τὴν ἐκείνου δύναμιν. δι' ἃ οὐκ οἴ-
 ομαι πρὸς ἐκεῖνον ἐκ τοῦ προφανοῦς ἀντικαθίστασθαι λυσι-
 τελεῖν ἡμῖν. πρὸς γὰρ τῷ μηδὲν ἀνύσαι δυνηθῆναι τῶν βε-
 βουλευμένων, καὶ προσαπολοῦμεν ἑαυτούς. ἀλλὰ τίνα καὶ
 ἡμᾶς δύναμιν δεόν ἐκπορίζειν ἑαυτοῖς ἀντίρροπον πρὸς τὴν
 15 ἐκείνου. αὕτη δὲ οὐχ ἑτέρωθεν ποθεν ἂν ἐξευρεθῆι, εἰ μὴ
 τράπη δῆ τιτι βασιλίδα ἐκπολεμῶσαιμεν ἐκεῖνη. τοῦτου δὲ
 γεγενημένου, ῥαδίως ἀντικαταστησόμεθα, πολλῶν ἡμῖν συναι-
 ρομένων, ὡς ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλέως πολεμοῦσι. τοῦτο δ' ὅπως
 ἂν συσκευασθῆι, μάλιστα μὲν καὶ ἡ σὴ σύνεσις θαυμασία
 20 οὐσα ἐξευρήσει· συμβουλευσῶ δὲ καὶ αὐτός. μὴ θυνμάσῃς
 δὲ, εἰ πρὸς ἰσχυρὸν ἐχθρὸν ἀντικαθιστάμενοι χρησόμεθα καὶ P. 404
 ψεύδει. τῷ γὰρ ἐπιχειροῦντι τὸν πολέμον καθαιρεῖν, οὐ
 τοῦτο χρὴ σκοπεῖν, εἰ ψεύδει χρήσαιτο ἢ ἀληθείᾳ, ἀλλὰ
 πρὸς ἃν ἀποβλέπειν μόνον, τὸ τοῦ πολεμοῦντος γενέσθαι

4. προσεταιρίζονται M. 15. ποθεν om. M.

enim ipso, sed si tales quoque multi accesserint, impari conditione
 futuros. Nam eius inter Romanos vires non modo nobis exploratae
 sunt, inquit, sed etiam a remotissimis barbaris non ignorantur.
 Perdiu iam nobis potentia antecellit omnibus omnesque eius aucto-
 ritati sedulo obsequuntur, alii, quod crebro eius beneficia sense-
 runt et plura exspectant, alii, quod eius opes metuant. Quare
 aperto Marte illi pugnare, haud conducturum opinor. Praeterquam
 enim quod ad nihilum cadent nostra consilia, etiam nos ipsos per-
 ditum ibimus. Sed potentiam aliquam illius potentiae responden-
 tem comparemus necesse est: quam non aliunde inveniemus, quam
 si artificio quodam imperatricem ad arma contra ipsum expedienda
 incitaverimus. Quo pacto multis nobis, ut pro novo imperatore
 pugnantibus, opem laturis, facile illi resistemus. Ad hoc autem
 callide molendum, etsi imprimis valebit egregia prudentia tua,
 nihilominus iudicii mei quid sit, exponam. Ne tamen mirere,
 si contra hostem potentem mendacio utemur. Nam qui hostem
 suum evertere instituit, eum haud in magno discrimine ponere
 oportet, a mendacio an a veritate auxilium petat, sed reliquis

A.C. 134, κρείττω· τὰ δ' ἄλλα πάντα χαίρειν ἔαν. τοιγαροῦν καὶ σὺ τῆ βασιλίδι προσελθὼν, (ἄξιόχρεως δ' ἔσθι πρὸς πειθῶ ἔκ τε τῆς προτέρας, ἧς ἐνεδείξω πρὸς αὐτήν, εὐνοίας καὶ σπουδῆς V. 327 μετὰ τὴν βασιλέως τελευτήν, καὶ τοῦ νῦν ὑπὲρ αὐτῆς δοκεῖν σπουδάζειν,) ἐκείνου κατηγορήσον, ὡς οὐχ ὑποπτενομένου, 5 ἀλλ' ἤδη φανερώς τὴν βασιλείαν ἰδίαν ποιουμένου καὶ ὅσον Βουδέπω μέλλοντος αὐτήν καὶ τέκνα ἀποκτείνειν. ἂν δ' ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων ἀπαιτῆ, μὴ τοιαῦτα πείσον πολυπραγμονεῖν. φθάσειν γὰρ τελευτήσασαν πρὶν εἰς τοὺς ἐλέγχους ἦκειν, εἰ μὴ ἐκείνου διασταῖσα, ἑαυτὴν διασωζοῖ καὶ τὰ τέ-10 κνα. ἐκ τούτων δὲ ἐκείνην, ὥσπερ οἶομαι, ὑπὸ δέους καταπλαγεῖσαν, τὸν πρὸς ἐκείνον ἡμῖν πόλεμον ἐπιτρέψειν. τούτου δὲ κατορθωθέντος, οὐδὲν ἄλλο λείπεται, ἢ ἐκείνον μὲν ἀπολέσθαι κακὸν κακῶς, σὲ δὲ πρὸς τῷ τὸν ἐπηρητημένον κίνδυνον διαφυγεῖν, καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα διοικεῖν, πάν-15 των μάλιστα ἀξιώτατον ὄντα. διὸ σου δέομαι πεισθῆναι συμβουλευόντι ἐμοὶ καὶ μὴ πρὸς τὴν προᾶξιν ἀναδύεσθαι, φράδιαν οὖσαν, ὡς ἐγὼ συμβουλεύω, κατασκευασθῆναι. εἰ δ' ἀποκνήσεις πρὸς τὸν κίνδυνον, ἐγὼ μὲν δυσχερὲς οὐδὲν Cέρῳ· σὲ δὲ τὰς ἐκδεχομένας τύχας ἤδη στοχαζέσθαι προσῆ-20 κον." τούτοις μὲν οὖν τὸν πατριάρχην ἐπεισεν αὐτῷ τε προσέχειν καὶ πόλεμον πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον κινεῖν. ἔπειθ' ἕκαστον τῶν ἄλλων, δόξῃ διαφερόντων ἢ γένει τῶν πολλῶν,

1. σὺ om. M. 2. τῆ om. P. 10. τὰ add. M. 11. καταπλαγεῖσα M.

omnibus dimissis, ad unum hoc respicere, ut vincat. Proinde eam fac convenias: illum ut non iam per cuniculos, sed propalam imperium vindicantem et non multo post ipsam eiusque liberos iugulaturum accuses. Fidem dictis tuis pariet et antea navata ipsi benevolentia ac studium post imperatoris excessum et quod in praesens ei diligenter operam dare videberis. Si probationem exegerit, ea curiositate ut supersedeat, mone; ab illo se disiungat; vitam suam liberorumque servet; alioqui morituram citius, quam probationes expediantur. His de causis timore percussam, belli administrationem nobis permissuram existimo. Hoc felici successu peracto, nihil restabit, nisi ut malus male pereat, et tu impendenti ereptus periculo, rem Romanam meritissimo prae omnibus pro imperio regas. Quapropter te oro, mihi obtemperes, neu rem, via, quam ego monstravi, effectum non difficilem, detrectes. Quod si pigritaris in discrimine tuo, ego quidem gravius nihil dicam, te autem quales fortunae excepturae sint, coniectura providere par est. His ille patriarcham ad sibi assentiendum bellumque adversus magnum domesticum incipiendum impulit. Deinde alios singulatim opinione aut genere praestantes circumiens, et mendacia calumniasque con-

περιωὼν ἐμηχανᾶτο πείθειν, ψεύδη συνείρων καὶ συκοφαντί- A.C. 1341
 ας. καὶ πρῶτα μὲν πρὸς τὸν Ἀσάνην Ἀνδρόνικον ἐλθὼν,
 ὃς ἦν μεγάλῳ δομestικῷ κηδεστῆς, ἐξ ὧν μάλιστα πείσειν
 ᾤετο, ἐπεχειρεῖ. οὗτος γὰρ δὴ Ἀσάνης πρὸς τὸν γαμβρὸν
 5 δόλιγῳ πρότερον ἐλθὼν, ἐδεῖτο μὴ περιορᾶν αὐτὸν, ἀβίωτον
 ολόμενον τὸν βίον διὰ τὸ τοὺς παῖδας Ἰωάννην καὶ Μανουήλ,
 ἐπ' ἔτεσιν ἐξ ἧδη ὑπὸ βασιλέως ἐν δεσμωτηρίῳ εἰργομένους, D
 δεινότατα πάσχειν καὶ οὐδὲν ἀμείνω τῶν ἐν ἄδου διαγόντων.
 ἀλλ' ἀπιόντα πρὸς τὴν ἐσπέραν, ἐπεὶ διὰ Βήρας ἀνάγκη
 10 οδιέναι, ἐνθα κατεκλείοντο, τοῦ δεσμωτηρίου ἐξαγαγεῖν καὶ
 πρὸς τὴν στρατείαν χρῆσθαι ἄγοντα μεθ' ἑαυτοῦ, οὐδενός,
 ὧν ἄγει, πρὸς μάχας καὶ στρατείας ὄντας ἀτιμότερους χρῆ-
 σθαι. ὁ μέγας δὲ δομestικός, οὐκ ἄρῆσκειν, ἔφασκεν, αὐτῷ
 ταύτην τὴν βουλήν. οὐ γὰρ τῶν τυχόντων εἶναι τοὺς υἱούς,
 15 οὐδ' ἐπὶ μικροῖς τισι κατακριθέντας, ὥστ' εἰ ἀφεθεῖεν παρ'
 αὐτοῦ, μηδεμίαν ταραχῆς πρόφασιν παρέχειν βασιλίδι. ἀλλ'
 ἔδει πρότερον ἐκείνην παρασκευάσαντας συγγνώμην ἐκείνοις
 παρασχέσθαι, οὕτως ἐξάγειν τοῦ δεσμωτηρίου. νῦν δ' εἰ P. 405
 τοῦτο πράξομεν αὐτοῖ, μὴ πρότερον ἐκείνης ἐπιτροπούσης,
 20 κεικός αὐτὴν τε λογίσασθαι καὶ τοὺς συκοφάντας προφάσεως
 οὐ τῆς τυχούσης εὐπορῆσαι, ὡς ἦδη πᾶσαν αὐτῆς παρειλό-
 μεθα διαβάλλειν τὴν ἀρχὴν καὶ κατ' ἐξουσίαν καὶ τὰ μέγι-
 στα διοικοῦμεν, μηδὲ λόγου γοῦν αὐτὴν τινος ἀξιοῦντες. α

suens, in eadem mentem illicere contendebat. Ac primum qui-
 dem Andronicum Asanem magni domestici socerum, argumentis,
 quibus eum potissimum expugnaturum confidebat, aggreditur. Hic
 namque Asanes ad generum paulo ante venerat et ut nisi miseretur,
 obsecraverat, vitam minime vitalem viventis ob Ioannem
 et Manuelem filios, annum iam sextum ab imperatore, teterimo
 obscurissimoque carcere, non secus atque apud inferos, detentos.
 Et cum in occidentem proficisceretur, quoniam Beras necessario
 transiturus esset, ubi in custodia habebantur, Imperatos secum in
 militiam perduceret eorumque opera uteretur, qui de agmine ipsius,
 quod ad manum conserendam laboremque militare attinet, ne-
 maini concederent. Magnus domesticus sibi non probari hoc consi-
 lium respondit: non enim esse terrae filios, nec levium quorumdam
 criminum condemnatos, ut si ab ipso dimittantur, non aliquid
 turbarum imperatrix expertura sit. Oportuisse prius ea placata ve-
 niam ipsis dari, et sic demum e carcere educi. Nunc si hoc nos
 citra eius mandatum faciamus, inquit, probabile est, et illam ita
 ratiocinaturam et sycophantas, idoneam occasionem nactus, calu-
 mnam contexturos; quasi iam omne imperium ei ademerimus, dum
 maxima per licentiam decernimus et nec verbo uno ipsam dignamur.

A.C. 1341 δὴ οὐτ' ἔμοι πρόωτον, οὐτ' ἐκείνοις οἴομαι λυσιτελεῖν. ἀλλὰ
 δέον πρὸς τοῖς ἔτεσιν, οἷς εἰργονται, καὶ ὀλίγον τινα χρόνον
 διακαρτερῆσαι, καίπερ ἀνωμένους, ἄχρις ἂν θεοῦ διδόντος
 ἐπανήξω τῆς στρατείας. τότε δὲ τῆς βασιλίδος δεηθεὶς αὐτὸς
 ὑπὲρ ἐκείνων καὶ, εἰ δέοι, καὶ ἐγγύας παρασχῶν, τοῦ 165
 B δεσποτηρίου παρασκευάσω ἐξελθεῖν καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν
 εὐδαιμονίαν πειράσομαι ἐπανάγειν. νυνὶ δὲ τῆς στρατιᾶς ἤδη
 παρεσκευασμένης οὕσης πρὸς τὴν ἔξοδον, οὐ σχολὴ περὶ τοι-
 αῦτα διατρίβειν, χρόνον δέομενα πρὸς τὴν κατασκευὴν. ἀλλ'
 ἐπειγόντων τῶν πραγμάτων, νῦν μὲν κατὰ ἀπόροδον, ὥσπερ 10
 καὶ πρότερον πολλάκις, πρὸς αὐτοὺς παραγενόμενος, οὐ πα-
 ραμυθῆσομαι μόνον διὰ τὴν ἐπιδημίαν καὶ προνοίας ἀξιώσω
 τῆς δεούσης, ἀλλὰ καὶ χρηστοτέρων ἐμπλήσω τῶν ἐλπίδων,
 τὴν ἐλευθερίαν τῶν δεσμῶν ἐπαγγειλάμενος βεβαίως. ὁ καὶ
 V. 328 τὸν μεταξὺ χρόνον αὐτοῖς ἀνεκτότερον, ἢ πρότερον ἡμέρας 15
 C ποιήσει διάστημα μιῦς." ὁ μὲν οὖν ἡγάπα τὰ ταῖς ἐπωγγε-
 λίας καὶ χάριτας ἦδει πολλὰς ὑπὲρ αὐτῶν.

ιγ'. Παρακοιμώμενος δὲ αἰσθόμενος, οἷος ἦν ἐκεῖνος τὰ
 τοιαῦτα ἐρευνᾶν, καὶ προσελθὼν Ἀσάνῃ, πρῶτα μὲν δουλείαν
 ἀρχαίαν ὠμολόγει, καὶ μηδὲ τὴν τύχην, ἐν ἣ καθέστηκετο
 νυνὶ, τῆς πρὶν εὐτελείας ἐπιλελησθαι πείσαι διεβεβαιούτο,
 D ἀλλ' οὕτως οἰεσθαι αὐτὸν οἶα δὴ ἓνα τῶν ἐκείνου οἰκετῶν,
 καὶ τὴν προσήκουσαν εὐνοίαν ἀγαθῶ δεσπότῃ παρὰ δούλῳ

23. δούλων P.

Quod nec mihi, nec illis profuturum existimo. Ad annos igitur, quibus in carcere sunt, adhuc breve tempus, quamquam dolentes, perdurent, donec divino munere ab expeditione reddero. Tum ipse imperatricem eorum nomine precatus, etiam, si opus erit, concepto vadimonio, de custodia exire faciam, et in veterem eos dignitatem fortunamque conabor asserere. Nunc quoniam ad iter paratus est exercitus, his immorandi non est otium: quae ut fiant, tempore indigent. Sed quia negotium urget, nunc in transitu, ut alias saepe, ipsos adibo, nec praesentia solum mea consolabor et necessitati rerum consulam, verum etiam laeta spe implebo, vinculorum solutionem affirmate promittens. Quod quidem illis hoc intervallum tolerabilius, quam prius vel unius diei spatium reddet. His promissis contentus, Asanes gratias ingentes egit.

18. Cubiculi praefectus cum haec intellexisset (erat enim in his indagandis impiger) cum Asane congregitur. Primum quidem se olim eius fuisse servum confitetur: nec fortunam praesentem abiectiois suae prioris memoriam sibi abstulisse asseverat, sed semet numerare in famulis eius, quaeque par est bono domino a servo parata esse studia, eadem se illi, si res exegerit, praestitu-

ποίμον εἶναι, καιροῦ καλοῦντος, παρασχεῖσθαι καὶ αὐτὸν A.C. 1341
 καὶ πάντα πράττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τε καὶ τῶν παιδῶν, εἰ δέοι
 καὶ ταῖς ἐσχάταις τύχαις περιπίπτειν. ὃ καὶ νυνὶ παρεσκευ-
 ἀκεῖναι μάλιστα ἤκειν παρ' αὐτὸν, ἅμα μὲν ἂ λυσιτελεῖν
 5 αὐτῷ τε καὶ παισὶ νομίζει παραινέσονται, ἅμα δ', εἴ τι δέ-
 οιοτο πρὸς τὸ ἔργον καὶ αὐτοῦ, ὅτι προθυμότερα συναγωνι-
 εῖται καὶ χρήμασι καὶ οἰκέταις καὶ πᾶσιν οἷς ἔχει, ἐκδιδά-
 ζοντα. τῶν γὰρ αὐτοῦ παιδῶν ὑπὸ βασιλέως ἀδίκῃ γνώμῃ
 καὶ φθονερᾷ πολὺν ἤδη χρόνον ἐν φρουρᾷ κατεχομένων, P. 406
 10 πᾶν μὲν καὶ αὐτὸν ὑπερᾶλγεῖν αὐτῶν οὐ μόνον ἀδικοῦ καὶ
 βίαια πασχόντων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀρχαίαν εὐνοίαν, ἣν
 ἐκεῖνοις ὀφείλειν καὶ σοὶ τῷ πατρί· μηδὲν δὲ βοηθεῖν ἔχοντα,
 στέργειν τὴν ἀνάγκην. νυνὶ δὲ ὄρων τὸν ἐπιτηδειότατον ἦγον-
 τα καιρὸν τῆς ἐκείνων ἐκ τῶν δεσμῶν ἐλευθερίας, μὴ προ-
 15 ἔσθαι ἤκειν παραινέσονται. καίτοι γε ἀκηκόεσαι, ἔφασκεν,
 ἐκ Σηλυβρίας ἦκων, ὡς πολλὰ μεγάλου δομεστίκου τοῦ κη-
 δεστοῦ δεηθεῖς ὑπὲρ ἐκείνων, οὐδὲν πλέον ἠδυνήθης, ἀλλὰ
 κενᾶς ἐλπίσι μετεωρίσας καὶ φρενακίσας, ἀπιὼν ἤχετο, ὡς
 ἀπολύσων τῆς εἰρκτῆς, ἣν ἐπανήξῃ τῆς ἑσπέρας. τοῦτο δὲ B
 20 εἰ σε λέληθεν ὡς ἀπάτη, πᾶν μάλιστα θανμάζειν ἔχω.
 οὔτε γὰρ, βασιλέως ζῶντος, τοὺς γυναικὸς ἀδελφοὺς ἀπαλ-
 λάττειν τῶν κακῶν ἀδυνάτως εἶχεν, εἴγε δίκαια καὶ αὐτῷ
 προσήκοντα ἤρειτο πράττειν, οὐκ ἐλάσσω δυνάμενος ἢ ὅσα

14. δεσμῶν pro κακῶν M. mg.

tum facturumque pro ipso et filiis eius omnia: quamvis se idcirco
 ad extremam miseriam devolvendum sciat. Qua maxime de causa et
 nunc ad eum venisse: simul ut quae ipsi liberisque eius conducere
 putet, admoneat, simul ut, si quid opera sua ad opus indigeat,
 promptissime et pecuniis et famulis et quibus poterit rebus, ei se
 assuturum doceat. Nam quod filii eius per iniustitiam et invidiam
 imperatoris tot iam annis carcere clausi teneantur, incredibiliter se
 cruciari, non modo quia inique et dire afflicterentur, sed et propter
 veterem, quam ipsis eorumque parenti amorem debeat. Cum autem
 opem ferre nullam queat, necessitatem boni consulere. Ceterum
 quia nunc ad eos e vinculis eximendos tempus adsit opportunissi-
 mum, se hortatum accessisse, ne id de manibus clabi sinat. Tam-
 etsi e Selybria rediens, inquit, audiivi te magni domesticci generum
 multis etiam precibus non flexisse. Qui ubi te inani spe lactavit
 ac delusit, abiit: quasi cum ex occidente revenerit, eos dimissurus.
 Hanc vero si non animadvertis esse fallaciam, satis mirari non pos-
 sum. Neque enim, imperatore adhuc spirante, uxoris suae fratres
 absolvere vinculis non poterat, si modo iustitiae ac personae suae
 rationem ducere voluisset, cum potestate imperatoria polleret: hodie

A.C. 1341 βασιλεύς. νυνί τε, ὅσπερ οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς, οὐ τοιαῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ μεῖζον πολλῶ καταπραΰντεσθαι δύναίτ' ἂν, ἀνυπεύθυνον ἔχων τὴν ἀρχὴν καὶ τῶν πραγμάτων ἀντοκράτωρ ὢν. ἀλλὰ καὶ τότε, νεῖθοντος αὐτοῦ βασιλέα, κατεῖχοντο δεσμῶται, τῆς τε ἀνδρείας βασκαίνοντος καὶ τῆς συνέσεως καὶ μὴ παρευδοκιμηθεῖη παρ' ἐκείνων, δεδοικότες καὶ νῦν οὐδὲν ἤτιτον διανενοῦνται παρ' ὄλον τὸν βίον κατέ-
 C χεῖν ἐν δεσμοῖς. τοῦτο δὲ οὐ στοχαζόμενος εἶπον, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδῶς. οἴοθα γὰρ, ὡς πολλῆς εὐμενείας ἀπολαύων παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἀπορρήτων κοινωνῶν αὐτῷ, ὧν διὰ τὴν εἰσι-
 10 ὤμας εὐνοίαν καταπεφρόνηκα νυνί, πάντα ἀκριβῶς ἰσχυροῦσα αὐτῷ, ὅθεν οὐδ' ἀπιστεῖν ἐμοὶ χρεῶν, ἀλλὰ βουλευέσθαι τὴν ταχίστην, ἕως ἐστί καιρὸς, οὐ μόνον τοὺς παῖδας ἀπαλλάτ-
 V. 329 τειν τῶν κακῶν, ἀλλὰ καὶ σεαυτῷ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, σοὶ μάλιστα προσήκουσαν τῶν πάντων, περιποιεῖν. τοῦτο δ' ἐτε-
 15 ρον τρόπον ἀδύνατον γενέσθαι, εἰ μὴ πρότερος ἐκεῖνος ἐκβληθεῖη τῶν πραγμάτων τῆς ἀρχῆς. ἐκεῖνο δὲ πάλιν ἑτέρως δοῦκ ἔγχωρεῖ, εἰ μὴ αὐτὸς ἐκπολεμώσεις ἐκείνῃ βασιλίδι, ὡς ἀρπάζειν τὴν βασιλείαν διανοουμένου κατειπῶν καὶ αὐτὴν καὶ παῖδας διαφθεῖρειν. ἀξιώτατος δ' ἂν εἴης πιστεύεσθαι τοῦτο παρ' αὐτῆς, οὐ μόνον ὡς τὰ βεβουλευμένα τῷ γαμβρῷ σαφῶς εἰδῶς, ἀλλ' ὡς καὶ φύσεως ἀπῆς ὑπὲρ τῆς εἰς ἐκείνην εὐ-

19. βασιλίδα P.

vero (id quod nec te latet) non talia solum, sed multo quoque maiora potest, quando gesti imperii rationem non reposcitur et habet, quae vult statuendi auctoritatem plenam atque liberam. Quin ille tum quoque Imperatorem impulit, ut in vincula traderentur, cum eorum virtuti prudentiaeque invideret ac, ne claritate nominis ab his superaretur, metueret. Nunc nihilo minus quoad vixerint, in custodia eos relinquere decrevit. Haec non ex coniectura, sed ex certa scientia a me dicuntur. Nosti namque, quo loco apud illum fuerim; quomodo item arcana sua mihi credere solitus sit; quem honorem iam vestri studio contempsi. Omnium eius secretorum in primis conscius sum. Quare non mihi deneganda fides, sed mox, dum tempus sinit, conferenda consilia, non tantum, quomodo filii aerumna levantur, sed etiam, quomodo imperium tibi prae omnibus maxime aptum et conveniens acquiras. Quod aliter fieri nequitiam potest, quam si ipse prius imperio deturbetur. Atque hoc rursus non erit, nisi tu Augustam hostili illius odio imbuas: accusando, inquam, quasi qui imperium rapere ipsamque cum liberis trucidare machinetur. Tribuetur autem tibi fides maxima, tum quia socer generi cogitata et sensus probe scias, tum quia naturam ipsam prae studio in illam et filium imperatorem parvi pendere visus eris. Tametsi dixerit aliquis, ruinam

νοίας καὶ τὸν παῖδα βασιλέα δοκῶν καταφρονεῖν. καίτοι γε Δ. C. 134^a
 φαίη τις ἂν, οὐδὲ τὴν ἐκείνου κατάλυσιν καὶ φθορὰν ἄδο-
 λὸν σοι καὶ καθυμᾶν τὴν ἡδονὴν παρέχειν, οἷα δὴ τῆς θυ-
 γατρὸς ἐκείνῃ συνατυχοῦσης. τοῦτο δ' ὄσσην ἔχει τὴν διαφο-
 5^βρὰν, ἔξεστι παράλληλα θέμενον τὰ πράγματα σκοπεῖν. οὐ P. 407
 γὰρ ὅμοιον, τοὺς μὲν τῶν παιδῶν ὡσπερ κατοροορῦχθαι
 ζῶντας, τοὺς δὲ παρ' ἀξίαν πράττειν κακῶς καὶ ἐνδεῶς καὶ
 ἀνελευθέρως ζῆν, καὶ γένος ὑπ' ἐκείνου πᾶν ὡσπερ δοῦλον
 ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι, καὶ αὐτὸν οὐδὲν ἀμείνω πάσχειν
 1 οὐπὸ τῆς πρὸς πάντας συμπαθείας, καὶ μῖᾶς ἀτυχησῆσης
 θυγατρὸς πάντ' ἐκεῖνα λελύσθαι τὰ δυσχερῆ καὶ σὲ δύνα-
 σθαι οὐ γένος μόνον καὶ οἰκίρως, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους
 φίλους λαμπροὺς ποιεῖν καὶ περιδόξους, πάσης ἔξ ἐκείνου
 μετενηνεγμένης τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς εἰς σέ. τίς γὰρ, ἐκείνου
 1 ἡσπείοντος ἢ καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένον, σοῦ μᾶλλον δικαιο-
 τερως, ἐπὶ τῶν πραγμάτων εἶναι, οὐκ ἀνδρῖα μόνον καὶ πο-
 λέμων ἐμπειρία, ἀλλὰ καὶ λαμπρότητι γένους καὶ συνέσει καὶ B
 τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οὐκ ὀλίγῳ τινὶ τῇ μέσῳ πάντας Ῥωμαί-
 ον παριόντος. ἐγὼ δὲ πρὸς ἅπαντα προθύμως συναγωνι-
 20 οῦμαι, τάξιν ἐπέχων ὑπηρετόν καὶ πρὸς πᾶν τὸ κελευόμενον
 ἐτοιμότητα ἔχων ὑπακούειν. οὐ δὲ, πρὸς τοιοῦτον ἰσχυρό-
 τaton ἀνταγωνιστὴν ἀποδύμενον, περὶ ψεύδους καὶ ἀληθεί-
 ας ἀκριβολογεῖν χρεῶν, ἀλλὰ πρὸς ἓν μόνον, τὴν ἐκείνου κα-

4. τὴν add. M. 5. τιθέμενον P.

eius atque perniciem haud param et liquidam tibi voluptatem prae-
 bituram, filia tua calamitatis eius socia. Atqui permultum differe
 haec duo, ex comparatione perspicere licet. Non enim simile est,
 filiorum tuorum alios quasi vivos sepultos esse, alios indigne misero-
 ses esse vitamque illiberalem et inopem vivere, item genus ab illo
 totum velut servum pro libidine versari tractarique, ac te ob com-
 miserationem erga omnes nihilo illis melius habere: et una filia
 infortunata, carere malis istis omnibus teque non genus tantum
 et propinquos, sed alios praeterea dumtaxat et artibus bellicis,
 inde ad te translato, illustrare et inclitos reddere posse. Quis
 enim illo aut in praelio oppetente aut imperio deiecto, iustus te
 illud capessat? qui non fortitudine dumtaxat et artibus bellicis,
 sed et splendore familiae et ingenio et aliis ornamentis Romanos
 omnes longe multumque antecellis. Ego vero ad omnia socium me
 libens merito offero et instar ministri iussis tuis ubique summa vol-
 untate obediam. Ac sane cum ad talem pugnā fortissimumque cer-
 tatorē accedas, mendacium veritatemque in his accuratius dis-
 cutere et examinare, nihil necesse est; sed neglectis ceteris, hoc
 unum studere, ut ille imperium amittat: si modo quippiam pru-

A.C. 1341 τάλυσιν, προσηκον ἀφορᾶν· τᾶλλα δὲ μηδὲν ἠγεῖσθαι, εἰ μέλλεις τι τῆς σῆς συνέσεως καὶ στρατηγίας ἀξιόχρεων ποιεῖν. ὀρωῶμεν δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν τοὺς μάλιστα συνετιωτάτους
 C οὐκ αἰεὶ τῇ παρῳήσῃα χρωμένους καὶ κατὰ στόμα τοῖς πολεμίοις ὑπαντῶντας, ἀλλ' ἔστιν οὗ καὶ ἀπάταις χρωμένους καὶ δόλοις καὶ μηχαναῖς τισι, καὶ μάλιστα, ἤνῃκα δέη φοβεροῖς τισι καὶ δυνατωτάτοις συμπλέκεσθαι πολεμίοις. καὶ οὐδεὶς αὐτῶν κακίξει τὴν ἀπάτην, ἀλλὰ καὶ θαναμάζομεν ἅπαντες, οἷα δὴ πλείω τῆς συνέσεως ἢ τῆς ῥώμης δυναμένης κατορθοῦν.

V. 330 19. Τοιαῦτα καὶ πρὸς ἐκεῖνον εἰπὼν καὶ πείσας, ὄρκοις τε ἀσφαλισάμενος, ὡς νῦν τε προθυμότερα συναγωνεῖται καὶ, καταστάντος πρὸς τὴν ἀρχὴν, ἐν ὑπηρετοῦ τελείσει μοῖρα, μόνον βουλευέσθαι καταλιπὼν, ὅπως ἂν τὸ σπουδαζόμενον κατορθωθείη, ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐχώρει Κωνσταντίνον τε καὶ Ἰσαάκιον τὸν μέγαν δοῦκα. καὶ πρῶτα μὲν ἔκτειρε τῆς παρ' ἀξίαν κακοπραγίας καὶ ἐπόκει συναλαγεῖν. ἔπειτα καὶ ὠνείδιξε τὴν ἐθελοδοουλείαν, καὶ τὸ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ῥαθύμως βιοῦν καὶ ἀνειμένως, καὶ μηδὲ νῦν
 P. 408 γοῦν, ὅτε καλῶς ποιῶν παρέσχετο ὁ χρόνος τῆς μεγάλουσι δομειστίκου χρονίου δουλείας ἀπαλλαγῆναι, προσῆκον εὐγενέσει καὶ ἐλευθέροις ἀνδράσι διανοομένους τι. καίτοι βασιλέως μὲν ζῶντος, στέργειν ἐξ ἀνάγκης ἦν, πολλὴν ἐκείνον τὴν ῥο-

1. μέλλοις P. 18. ἐθελοδοουλίαν P.

dentia tua et quae in te est scientia imperatoria dignum praestare velis. Videmus autem duces prudentissimos non semper libere loqui et lingua hostibus occurrere; sed aliquando etiam ad fraudem et dolum et quasdam machinas confugere: praecipue quando cum hoste formidabili ac potentissimo res futura est. Nec illis quisquam eas fraudes vitio dat, verum admiramur omnes, quasi in calliditate quam in robore ac viribus maius momentum sit.

19. Ita locutus iuramentoque addito, se et nunc adiutorem fore paratissimum, et ubi ipse imperium adeptus fuerit, in loco ministri operas ei daturum, persuasit: solumque deliberare sinens, quomodo, quod studebatur, prospere succederet, ad fratres eius Constantinum et Isaacium magnum ducem abiit. Ac primum quidem indignam eorum fortunam miseratus, mutuum doloris sensum prae se ferebat. Deinde voluntariam eis servitutem exprobrabat, quod tam ignaviter ac remisse libertatem quaererent, et neque nunc saltem, quando adesset fortiter faciendi opportunitas, aliquid pro nobilitate et ingenuitate sua, ad diuturnum magi domestici iugum excutiendum animis agitent. Quamquam enim superstiti imperatore necessitati repugnari non potuerit, propterea quod in eum

πην ἀπὸ τῆς χαριζομένου καὶ οὐδαμῶς ἐλαττω ἢ ἐκείνος δύνα- A.C. 1341
σθαι παρασκευάζοντος. νυνὶ δὲ τί τὸ κωλύον, ζῆλον ὑπὲρ
βασιλείας τοῦ παιδὸς ὑποκριθέντας, συμβουλευεῖν βασιλίδι,
πρὸς γένους τε ὄντας καὶ προσήκοντας διὰ τὴν εὐγένειαν πι-
σττεύεσθαι, καταλύειν ἐκεῖνον καὶ τῆς ἀρχῆς ἀποχειροτονεῖν,
ὡς ἀρξάξειν διανοοῦμενον τὴν βασιλείαν καὶ αὐτὴν καὶ φίλ-
τατα ἀποκτιννῶναι καὶ Ῥωμαίων τυραννεῖν. οὐ γὰρ δηπου B
γε ἂ προτείνεται ὑμῖν ὡσπερ δέλεαρ ὑπ' ἐκείνου, ἀρχαὶ πό-
λεων τινων καὶ δημοσίων διοικήσεις, ἔν' ἐκείνος τὸ μείζον
10 ἔχῃ, ὡσπερ δεσπότης ἐπιτάττων καὶ πάντων καταδυναστεύων
καὶ μειζόνων καὶ ἐλαττόνων, τοῦθ' ὑμῖν ἀρκέσει πρὸς τὸ
ἀποστερεῖσθαι τῆς ἐλευθερίας. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὑμᾶς τοῦτο
κατάδηλον λέληθεν ὄν, ὡς, ἐκείνου πεσόντος ἢ ἐκβεβλημένου
τῆς ἀρχῆς, ὑμῖν ἐξέσται πράττειν ἂ αἰρείσθε ἀδεῶς, ἢ
15 πρῶτους γεγενημένους ἢ μετὰ τοὺς πρῶτους εὐθὺς Ῥωμαί-
ων. οὐ χρεὴ δὲ πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν ἀναδύεσθαι λογιζομέ-
νους, ὡς ψεῦδη καὶ συκοφαντίας ἐρεῖτε. εἰ μὲν γὰρ οὐδὲν
οὐδέπω μέχρι νῦν ψεῦδος εἶρητο ὑμῖν, ἦν ἂν τι τοῦτο πρὸς C
τὸν λόγον. εἰ δὲ πολλάκις ἡμῖν ἅπασιν ὁμοίως καὶ τοῦ τυ-
20 χόχοντος κέρδους ἔσκα ἢ οὐδενὸς καὶ ἐπιορκεῖν καὶ ψεῦδεσθαι
συνέβη, τί δεῖ τὰ πολλάκις τετολημμένα δῆρῶδεῖν νυνὶ, οὐ
μικρὰ τινα, ἀλλὰ τὴν Ῥωμαίων μέλλοντας ἀρχὴν κερδαίνειν;
εἰ δ' ἀπιστεῖν ἐμοὶ κερκίκατε τὰ βελτίω συμβουλευέοντι, ἀλλὰ

11. ἡμῖν P.

ille totus propendens et potestatem cum eodem communicaverat:
nunc tamen nihil obstare, quin cognatione iuncti et propter generis
amplitudinem fide digni, zelum pro filio imperatoris simulent et
imperialicem eo pertrabant, uti abrogato imperio domesticum ever-
tat; quippe qui ipsam et dulcissimos eius liberos occidere tyranui-
demque arripere meditetur. An non enim quarumdam urbium prae-
fecturae et publicorum munerum functiones, quae tamquam esca
vobis ab illo obiciuntur, ut ipse maiorem partem habeat et veluti
herus iubeat atque in omnes, minores maioresque, dominetur, ad
amissionem vestrae libertatis sufficient? Patet enim, nec vos nesci-
tis, illo vel interfecto vel imperio depulso, nullo metu et impune
integrum vobis futurum agere pro arbitrato, cum vel primi vel a
primis Romanorum proximi statim evaseritis. Cogitare autem, vos
mendacia et calumnias ad imperatorem allaturos, et ita a facinore
audendo resilire, non oportet. Etenim si usque hodie nullum dixissetis mendacium, esset hoc aliquid. Sin autem nobis omnibus
aeque et frequenter vel lucelli causa vel gratuito et peiorare et
mentiri contigit, quae est ista religio, quod tam saepe ausus sis,
ab eo nunc refugere, praesertim cum non exiguum quiddam, sed

- A. C. 134: τῷ γε ἀδελφῷ πείθεσθαι προσήκει, πρεσβυτέρῳ τε τὴν ἡλικίαν ὄντι καὶ μᾶλλον ὑμῶν εἰδότε μεταβολαῖς τε καὶ καινοτομίας πραγμάτων χρῆσθαι προσηκόντως. οἶμαι δὲ κάκεινον
- D περισπούδαστον τὴν μέγαλον δομεστίκου κατάλυσιν εἶναι, οὐ φέροντι τὸν ὄγκον τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ πάντας ἐν ἀνδραπόδων ἄγοςθαι καὶ φέρεσθαι ὑπ' ἐκείνου μοῖρα. ἐγὼ μὲν οὖν ἂ συμφέρον νομίζω, συμβεβούλευκα ὑμῖν. αὐτοὶ δ' εἴτι περὶ εὐδοξίας ὑμῶν αὐτῶν καὶ βίου περιφανείας κεκρίκατε ἐπιχειρεῖν, μὴ
- V. 33: προῖσθαι ἀναγκαῖον τὸν καιρὸν, ἵνα μὴ, παρελθόντος, οὐδὲν ὠφελώμεθα ἐκ τῆς μεταμελείας. ἐκείνου γὰρ ἀπόντος, 10 ῥᾶστα πᾶν κατορθωθείη· ἂν δ' ἐκ τῆς στρατείας ἐπανέλθῃ, οὐδὲ γράζῃσιν παραινῶ τολμᾶν, ἣ οὐδὲν ἔσται τὸ κωλύσον, τὸ μὴδ' ὅπῃ γῆς διάγετε ἀγνοεῖσθαι. ἐγὼ δὲ οὐ λόγους ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ ὄρκους παρεξομαι πίστεις ἰσχυρὰς τοῦ πρὸς τε τοὺς ἀγῶνας προθυμότερον παρασχέσθαι ἑαυτὸν, καὶ χρήμασι καὶ 15
- P. 409 ὄπλοις καὶ οἰκέταις συναϊρόμενον, καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν ἐκείνου πάντα ποιήσιν τὰ προστεταγμένα ὑφ' ὑμῶν, καὶ παρὰ πάντα τὸν βίον ἐν ὑπηκόου μοῖρα τελέσειν, μὴδὲν μὴδὲ ποτε πρὸς ὑμᾶς ἀγνωμονήσας." τοιαῦτα εἰπὼν καὶ προσέτι γε ὄρκους ἀσφαλισάμενος τὰ εἰρημένα, ἐπεὶ κάκεινους εἶχε 20 πεπεισμένους πρὸς τὸ πράττειν τὰ βεβουλημένα, πρὸς Γαβαλᾶν Ἰωάννην τὸν μέγαν δρουγγάριον ἐλθῶν, ὃς ἦν ἐκ τῆς πρὸς Κράλην πρεσβείας ἄρτι ἦκων, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομε-
6. συμφέροντα M. 18. τελέσειν, μὴδὲ δὲ ποτε P.

Romanum imperium lucro vobis apponendum sit? Quod si mea tam utiliter morientis nihil apud vos valet oratio, at fratri vestro et seniori et melius scienti, quem ex rerum mutationibus novitatibusque fructum capere possit, creditote, quem ego ipsum magni domestici exauctorationem valde opinor expetere, non ferentem imperantis fastum, per quem omnes ut mancipia ab eo aguntur scrutanturque. Ego igitur, quae in rem vestram iudicarem, vobis exposui; vos si quid pro gloria nominis vestri et claritudine vitae tentandum censuistis, nolite oblatum tempus negligere, quo praeterlapso, incassum poenitebit. Illo enim absente, expeditissime omnia procedent feliciter: qui si ab expeditione redierit, me auctore ne mutire quidem audebitis: aut nihil prohibebit, quo minus ignoretis, ubi terrarum agatis. Nec ego verbis nudis, sed et sacramento dicto fidem firmam dabo, me in hoc certamine impigerrimum futurum, pecuniam, arma, servos suppeditantem et, eo exauctorato, in omni vita vobis subiectum, imperata vestra facturum, nec quidquam in vos illaudabile designaturum. His dictis et iureiurando stabilitis, quoniam et ipsos ad obtemperandum paratos videbat, ad Iohannem Gabalam magnum drungarium, qui in legatione ad Cralem a magno domestico missus reverterat, accedit: numquid de se audierit,

στίκον ἤρημένος, εἴ τι πύθοιτο ἡρώτα περὶ ἑαυτοῦ. τοῦ δὲ A.C. 1341
ἀπακρινάμενον, μηδέν· „ἀλλ' ἐγὼ σοί" εἶπεν „ἦκω ἄγγελος
κακῶν. ὁ γὰρ μέγας δομέστικος τὴν προτέραν εὐμένειαν τὴν
πρὸς σὲ μεταβαλὼν, πολλῆς ἀναπέπλησται πικρίας. καὶ δὴ- B
5 λός ἐστιν οὐκ ἀνεξόμωτος, εἰ μὴ δίκας λήψεται παρὰ σοῦ
τῆς προδοσίας τῆς εἰς αὐτόν. αὐτὸς γὰρ αὐτοῦ ἀκροάσας
λοιδορίας σοῦ καταχέοντος πολλὰς, φλύαρον καὶ λάλον ἀπο-
καλοῦντος καὶ ψευδόμενον ὡς τὰ πολλὰ καὶ φθορέα καὶ προ-
δότην τῶν κοινῶν. ἤρημένος γὰρ ὑπ' ἐκείνου πρὸς τὸν ἄρ-
10 χοστα τῶν Τριβαλῶν πρεσβευτῆς, παραπρεσβεύσειας δωρο-
δοκήσας καὶ τὰ Ῥωμαίων καταπροδοῦς, τὰ ἐκείνων πράξεις
καὶ ὄρκους ἐκείνοις παρασχοίης, ὡς μένων παρ' ἡμῖν, πρό-
ξενος ἐκείνοις εἴης, παντὶ σθένει τὰ ἡμῶν ἀπόρρητα αὐτοῖς
καταπροδιδούς. δι' ἃ οὐδὲ Ῥωμαίοις ὄλωσ ἀνέχεται καταλέγειν C
15 σὲ, ἀλλὰ τῆς μερίδος ἡγέται Τριβαλῶν." καταπλαγείς δὲ
ἐπὶ τούτοις ὁ Γαβαλαῶς, θεὸν τε ἐμαρτύρηστο, ὡς οὐδὲν συν-
ειδοίη τῶν λεγομένων ἐνυτῶ, καὶ οὐδὲ πιστεύειν ὄλωσ εἶχεν,
εἰ ὁ μέγας δομέστικος οὕτως ἀπερισκέπτως συκοφαντίας
τινῶν πιστεύσας καὶ διαβολαῖς, ἐρήμην αὐτοῦ καταγοίη καὶ
20 οὐδὲρῖζοτο ἀκαίρως. οὐδὲ γὰρ ὁ πυρεληλυθὼς ἤδη χρόνος
πολύς, καθ' ὃν τὰ Ῥωμαίων διοικεῖ, τοιαύτην αὐτοῦ κατη-
γορεῖ φανλότητα καὶ εὐκολίαν τρόπων. παρακοιμώμενος δὲ
τοῖς εἰωθούσιν ὄρκους ἢ ταῖς ἐπιορκίαις μᾶλλον ἐχρηῖτο καὶ
κατέπειθεν αὐτόν, ὡς οὐδὲν εἶη τῶν λεγομένων πλάσμα,

10. τῶν add. M.

18. εἰ add. M.

percunctatur. Illo negante, At ego, inquit, infelix nuntius tibi
advenio; magnus enim domesticus antiquam in te benevolentiam
cum amaritudine, qua plenus est, commutavit; et certum est, non
temperaturum, quin te ut proditorem suum multet. Ego enim his
auribus accepi, cum te conviciis affatim proscinderet, nugatorem,
loquacem, ut plurimum mentientem, constupratorem virginum et
rei publicae proditorem vocaret. Nam cum a se ad principem Tri-
ballorum legatus esses missus, legatione perperam functum muneri-
busque corruptum iurasse, eorum domi procuratorem fore, quantum
posses, et arcana nostra illis proditorem. Quocirca prorsus non
Romanum te, sed Triballum numerat. Hoc sermone Gabalas ob-
stupefactus, deum testari, nihil tale conscire sibi et neutiquam
credere, magnum domesticum adeo inconsulto quorumdam obtre-
tationibus atque calumniis fidem commodare, ut immodice iratus,
ipsum absentem condemnaret. Cum enim longo iam spatio publi-
cum negotium gerat, nunquam se huiusmodi vitiorum levitatumque
notatum esse. Hic Apocachus ad consueta iuramenta, vel periuria
potius, se convertere et homini persuadere, nihil eorum fingi,

A. C. 1341 ἀλλὰ πάντα ἀληθῆ. παρεγύμνου τε κατὰ μικρὸν, ὡς σύστημα οὐκ ἀγεννὲς ἐπὶ καταλύσει ἤδη συσταίῃ τῇ ἐκείνου, οἷς δέον δ' αὐτὸν προσνείμαντα τὸ μέρος καὶ αὐτὸν συγκαταβάλλειν, εἴ τι μέλοι τῆς οἰκείας σωτηρίας καὶ αὐτῆ. καὶ μὴ συγκαλυψάμενος ἔγνω δεῖν ἐκείνῳ ἐμπαρέχειν ἐμπιπλάιναι τὸν θυμόν. 5 πίστεως δὲ τῶν λεγομένων ἕνεκα ἀσφαλεστέρας καὶ τοῦ σφρόδιστα εἰδέναι, ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ μάλιστα σπουδάξαι καὶ κηδοίτο αὐτοῦ, καὶ τὴν θυγατέρα κατηγγύα, (ἦν γὰρ πρότερον τὴν γαμετὴν ἀποβαλὼν,) καὶ ὄρκους παρεῖχεν ἐπὶ τούτῳ ἐγκόλιον τί τε τῶν ἱερῶν ἀσφαλείας ἕνεκα. ἐπεὶ δὲ κάκεινον ἦν 10 προσειληφώς, Χοῦμνῳ πρόσεισι τῷ μεγάλῳ στρατοπεδάρχη, ἄλλως τε ὄντι τῶν ἐκείνῳ φίλων καὶ προσήκοντι κατὰ γένος. διὰ τὴν γυναῖκα. τῆς γὰρ συναφθείσης ἐκείνῳ πρώτως τετελευτηκυίας, ἣ Δισυπάτου θυγάτηρ ἦν, ἐνὸς τῶν τῷ κληρῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας κατελεγμένων, ἀνεψιᾷ συνήκῃσσι τῇ Χοῦ- 15 P. 410 μνου, ἣδη λαμπρὸς ὢν καὶ μὴ ἀπαξιούμενος πρὸς τῶν εὐγενε- V. 332 στέρων. διὰ ταῦτα οὖν ἐκείνῳ τῶν ἐπιτηδεῶν ὢν, ἀνεμίμνησκέ τε προσελθὼν τῶν πρὸς μέγαν δομέστικον εἰρημένων, ὅτε περὶ Μιχαὴλ τοῦ Μυσῶν βασιλέως ἐβουλεύοντο υἱοῦ, εἰ δόξει ἐκδιδόναι Ἀλεξάνδρῳ ἀπαιτοῦντι, τὸ εἶν ἀποκαλυφθῆ τῷ ἐ- 20 σχάτῳ, σιγάτω ὁ πρῶτος. ὢν, ἔφασκε, τὸν μέγαν δομέστικον αἰεὶ μεμνημένον καὶ ὡς περ βέλος περιφέροντα ἐν τῇ ψυχῇ,

16. οὐκ ἀπαξιούμενος M. mg.

vera esse omnia, et subindicare, non ignobilem coetum ad eum imperio movendum iam conspirasse: cui se quoque deberet adiungere ac pro virili parte adjuvare, si modo sua etiam salus illi cordi sit. Denique nihil reticendum putavit, quo illum ira egregie inflammaret. Ad firmandam autem fidem ostendendumque, quantopere eius causa laboraret et quantum satageret, etiam filiam suam ei viduo despondet: quoque securiorem reddat, iurat insuper et bulla sacra donat. Hoc etiam ad numerum aggregato, ad Chumnum magnum Stratopedarcham vadit, qui alioqui amicus et propter uxorem affinitate cum eo devinctus erat. Etenim prima coniuge, Dysypati ministri S. Sophiae filia, demortua, clarus iam et nobiliorum affinitate non indignus habitus, Apocachus eius consobrinam duxerat: hoc vinculo necessitudinis ei iungebatur. Revocabat autem illi in mentem, quae dixisset, Chumnus inquam, contra magnum domesticum, cum de filio Michaelis Moesorum, regis quaereretur, Alexandro petenti dandus esset, nec ne; nempe, si revelatum fuerit postremo, primus taceat. Quorum verborum aiebat semper memorem magnum domesticum et tamquam tacitum sub pectore vulnus circumferentem, captare tempus, quo contumeliam pro dignitate penset, cum scilicet ab occidente redierit: sic enim ex ore eius accipisse. Sibi res illius esse carissimas, nec de minimis, sed de

καιρον ζητεῖν, ἐν ᾧ τοῦτον ἀμυνεῖται ἀξίως τῆς ὕβρεως τῆς A.C. 1341
 εἰς αὐτόν. τοῦτον δὲ οὐδένα ἄλλον εἶναι, ἢ τὴν ἐκ τῆς ἐ-
 σπέρας ἐπάνοδον αὐτοῦ. οὕτω γὰρ ἐκείνου φάσκοντος ἀκη-Β
 κοέναι. ἐμὲ δὲ περὶ πλείστον ποιούμενον τὰ σά, (οὐδὲ γὰρ
 5περὶ ἐλαχίστων ὁ κίνδυνος, ἀλλὰ περὶ ψυχῆς,) ἤκειν ἀπαγ-
 γέλλοντά τε, ὅσα ἐκυθόμεν, καί, εἰ βούλει, σωτηρίας ὄδον
 ἐφηγησόμενον." ὁ δὲ πρὸς τὰ εἰρημένα οὐ μετρίως θορυ-
 βηθεὶς, θαυμάζειν, ἔφρασκεν, εἰ ὁ μέγας δομῶτικος οὐ-
 τως ἐξαίφνης τῆς συνήθους καλοκάγαθίας μεταβαλὼν, ἀν-
 10τι μετρίου καὶ προσηνοῦς ἀπαραιτήτος οὕτως ὄφθειναι πρὸς
 ὄργην καὶ τοῖς προσκεκρουκόσι πικρὸς καὶ πρὸς τὰς ἀντι-
 δόσεις ἔτοιμος. οὐδὲ γὰρ ὁ προτοῦ χρόνος τοιοῦτον αὐτῷ
 τὸ ἦθος συμμαρτυρεῖ. πολλῶν γὰρ αὐτῷ προσκεκρουκό-
 των καὶ μεγάλα, οὐδένα πώποτε ἐφάνη ἀντιδρῶν κακῶς· C
 15πρὸς ἐμὲ δὲ μετρίως μὲν διὰ τὸν λόγον τετάρτακο ἐκείνον,
 ὕλην δὲ ὕστερον οὕτως ἀφῆκε τὴν ὄργην, ὡς μηδὲ εἰρη-
 σθαί τι δοκεῖν. Ἀπόκαυκος δὲ „εἰ μὲν ὑποπτεῖων" ἔφη
 „τοὺς λόγους τοὺς ἐμοὺς, ὡς πειρωμένον, καὶ τὸ προσκρού-
 σιν αὐτῆς ἐκείνῳ δεδοικῶς, τοιαῦτα ἀπεκρίνω, ἄλλος ἂν εἴη
 20λόγος. εἰ δ' ὡς ἀληθῶς οἰόμενος οὕτως ἔχειν, ἴσθι ἀγνοῶν
 τὸ πᾶν. οὐ γὰρ ἡμερος, ὡσπερ ἔφη, καὶ προσηγῆς καὶ περὶ
 μηδένα ἐκείνος κακὸς ὄφθεις· ἀλλ' ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου δύ-
 καμιν μεγάλην περιβεβλημένον πάντες ἐθεράπευον, καὶ οὐδεὶς
 ἄχρι νῦν, οὐχ ὅτι ἀντειπεῖν, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι πώποτε D

11. τὰς om. P.

18. ὑπεκρίνω P.

22. τοῦ om. M.

ita ipsa fore periculum. Quare quae cognoverit, se nuntiare et, si velit, iter salutis monstraturum. Chumnus hac oratione maiorem in modum conturbatus, mirari se dixit, si magnus domesticus ita improvise integritate morum immutata, pro moderato et miti adeo implacabili ira percitus et iis, qui apud se offendissent, tam acerbis atque ad paria remittenda tam promptus appareret: non fuisse antehac tale ipsius ingenium. Quamvis enim multi et graviter eum laesissent, constare tamen, in nullum unquam vindicasse. In se vero propter verbum illud non tantopere exasperatum fuisse, et paulo post sic iram omnem deposuisse, ut nihil audisse videretur. Tum Apocauclus, Si quidem verba mea, inquit, quasi tentantis, suspecta habes et metuens, ne illum denuo offendas, sic respondisti, alia ratio est: sin, quod existimes, rem ita se habere, scias velim te falli summopere. Non enim mitis ille ac placidus, ut dicebas, molestusque nemini: sed quia iam pridem praepotentem omnes colunt ac suscipiunt, hucusque nemo, non dicam, verbo resistere, sed ne vestigium quidem eius liberè intueri ausus est, ipse vicissim praec

- A.C. 1341 ἐτόλμησεν· ὄθεν κἀκεῖνος πᾶσι προσεφόρετο μετρίως ἐπετη-
 χόσι καὶ δεδουλωμένοις ἀκριβῶς. σοῦ δὲ νυνὲ πρώτου τολ-
 μήσαντος ἀντειπεῖν ἀναφανθόν, οὐκέτι συγκαλύπτειν τὴν κα-
 κίαν οἷός τε ἐγένετο, ἀλλ' ἀπὸ σοῦ κἀκεῖνος ἄρξεται πρώτον
 τοὺς εἰς αὐτὸν ἀμαρτάνοντας κολάζειν. αὐτίκα τε ὥμυς τὰ⁵
 φρικωδέστατα, ὡς πάντα εἶη, ὅσα φθέγγαιτο, ἀληθῆ καὶ
 ὡς, εἰ μὴ τὴν ταχίστην ἐνὶ γε τῷ τρόπῳ πειρωῖτο διασώζειν
 ἑαυτὸν, οὐδὲν ἐμποδῶν, μὴ καὶ αὐτὸν καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν
 ἀπολέσθαι. ὁ δ' ὡσπερ ἦν εἰκὸς, περὶ τῶν ἐσχάτων τὸν
 φόβον ἐσχηκῶς, ἐδεῖτό οἱ τρόπον ὑποθέσθαι, δι' οὗ τὰ προσ-¹⁰
 P. 411 δοκώμενα δευρὰ δυνήσεται διαφυγεῖν. ὁ δ' ἔφασκεν, οὐ χα-
 λπὸν μὲν εἶναι καὶ αὐτὸν ἐκ τῶν παρόντων τὸ δέον συν-
 δεῖν, οὐ τῶν πολλῶν καὶ ἀνοήτων ὄντα, ἀλλὰ τῶν ἐμπειρίας
 πραγμάτων καὶ συνέσει τοῖς πρώτοις ἀμιλλώμενον Ῥωμαίων.
 παραινέσειν δὲ καὶ αὐτὸν, ἃ οἶεται λυσitelήσειν, μᾶλλον¹⁵
 δ', ὧν χωρὶς σωτηρίας ἀδύνατον τυχεῖν. οἶεσθαι δὲ μηδὲν
 ἕτερον αὐτιῷ λυσitelήσειν καὶ τοῖς ἄλλοις, ἢ πόλεμον ἀρα-
 μένῃ πρὸς ἐκεῖνον, παντὶ σθένει περῶσθαι καταλύσειν τὴν
 ἐκείνου δύναμιν. τοῦτο δ' ἔσται ῥαῖδιον, ἂν βασιλίδι προσ-
 ελθῶν καὶ τὴν εἰς ἐκείνην εὐνοίαν καὶ βασιλέα τὸν υἱὸν ὑπο-²⁰
 B κριθεῖς, ἀναπέσης ἐκεῖνον πολέμιον νομίσαι καὶ ἐπιβουλεύ-
 οντα αὐτῇ πρὸς τὴν ἀρχὴν, φύσκων περὶ ἐκείνου ἀκριβῶς
 πεπεῖσθαι τὰ τοιαῦτα καὶ τὴν ἀδικίαν μὴ ἐνοηκεῖν, ἀλλὰ

γ. τῆ P. 8. τὴν add. M.

timore submittentēs sese et servitutem perfectam servientes, omnes humaniter habuit. Cum autem tu nunc primum publice ei repugnare non timueris, non amplius vitium suum occultare quivit, sed abs te sibi obnoxios puniendi initium faciet: statimque tremendo sacramento dictis fidem adstruxit. Ac nisi quam citissime quoquo modo salutē suae provisum eat, cum tota domo sine ulla dubitatione periturum. Ergo Chumnuus hinc non immerito extrema metuens, doceri se obsecrabat, quo pacto impendens sibi tantum malum effugeret. Tum Apocauchus, ipsum quoque e re praesenti quid opus sit, non difficulter posse cognoscere; quippe qui vulgo maior, nec stultus sit, sed cum primis Romanorum experientia prudentiaque certet. Nihilo minus admoniturum, quae in rem fore arbitretur; imo vero, sine quibus salus desperanda sit. Putare autem, non aliud ipsi ceterisque profuturum, quam si arreptis armis ad domestici opes debilitandas frangendasque totis viribus incumbant. Hoc in proclivi esse, si imperatrice adita, et benevolentia erga ipsam filiumque imperatorem simulata, eam permoveat, ut eum pro hoste et insidiatore ducat, addatque se haec pro certo audivisse et esse scelus non ferendum, seque malle cum filiis suis

μάλλον αἰρετώτερον ἡγήσασθαι, αὐτὸν καὶ παῖδας ὑπὲρ αὐ-Α. C. 1341.
 τῶν, εἰ δέοι, πολεμοῦντας ἐκείνῳ ἀποθνήσκειν, ἢ αὐτούς
 ἀδίκως τὴν ἀρχὴν ἀφαιρουμένους ἢ καὶ ἀποθνήσκοντας πε-
 ριδεῖν. οἷς ἐκείνην, ὡσπερ εἰκὸς, πεισθεῖσαν ὑπὸ δέους ἔξ-
 ὄσατά τε ἐκείνου διαστήσεσθαι καὶ τὸν πόλεμον ἡμῖν τὸν πρὸς V. 333
 ἐκείνον ἐπιτρέψειν. τούτου δὲ γεγενημένου, οὐδὲν ἔσται τὸ
 κωλύον, οὐ τῶν προσδοκωμένων δεινῶν ἀπηλλάχθαι μόνον,
 ἀλλὰ καὶ τύχης ἀγαθῆς ἀφορμὴν τὸν πρὸς ἐκείνον πόλεμον
 ποιήσασθαι. ὅτι δὲ οὐκ ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, οὐ χρὴ σκοπεῖν,
 10 περὶ ἐκείνου. οὐ γὰρ περὶ ἀληθείας καὶ ψεύδους ἡμῖν πρό-
 κειται νῦν ἀγῶν, ἀλλ' εἴτε ζῆν εὐχλεῶς, καθηρηκότας ἐκείνου, C
 τὴν ὄφρυν, εἴτε ἀποθνήσκειν ὁμοίως τοῖς ἐπὶ δεινοῖς τισιν
 ἐκλωκόσιν, εἴαν ἐκείνος ἔτι τῶν πραγμάτων ἄρχῃ. διὸ πάσῃ
 15 ἡ χρηστέον μηχανῇ καὶ παντὶ πολέμῳ εἶδει προσεκτέον μάλλον,
 ἢ περὶ τοιούτων μικρολογητέον, ἃ μηδεμίαν βλάβην ἔχει,
 ἃν ὡς ἢ ἐτέρως ἔγωσι." τούτοις μὲν οὖν ἔπειθε κάκεινον.
 καὶ πόρας ἤδη εἶχεν ἢ ἐπιβουλή. ἐδόκει δὲ δεῖν καὶ τῶν οἰ-
 κειοτάτων βασιλίδι τινὰς προσεταιρίσασθαι, ἐκείνο ἐννοῶν,
 20 ὡς τοὺς μὲν ἄλλους ἴσως ἂν ὑποπτεύσειεν ἢ βασιλῆς, ἢ φόβῳ
 φθόνῳ τοιούτα ἐσκαιωρῆκεναι, τῶν οἰκειοτάτων δὲ μηδὲν
 καταγωγή ἂν τοιοῦτον. καὶ τῇ Ζαμπέας νιψῷ, ἣ ἐκ Σαβωῖας D
 βασιλίδι εἶπετο, πολλῆς καὶ παρὰ βασιλέως ἔτι ζῶντος ἀπο-
 λαύοντι τῆς εὐμενείας τὴν τε ἄλλα καὶ διὰ τὴν ἐν ταῖς μά-

αι. τοιοῦτος P.

pro ipsis pugnando oppetere, quam perpeti, ut per nefas imperio
 aut etiam vita spolientur. Quibus rationibus credibile fieri, ipsam
 tremefactam ac persuasam, nullo negotio ab illo discessuram, bel-
 lumque contra eundem ipsis mandaturam. Quo obtento, non tan-
 tum ingruentibus malis liberatos, verum etiam felicitati quasi
 portam patefactam fore. Quod autem haec de illo vera non sint,
 curandum non esse; non enim nunc de veritate falsitateque certa-
 men proponi, sed utrum, illius supercilio depresso, cum gloria super-
 sint; an, si imperium tenere perseveret, similiter nefariorum cri-
 minum confectis, capite plectantur. Idcirco tentanda omnia et omne
 genus pugnae experiendum potius, quam de talibus anxie dispu-
 tandum, quae sive hoc sive alio modo se habeant, nihil obsunt.
 Sic illum quoque illexit, quo voluit. Hucusque insidiae. Visum in-
 super etiam de familiarissimis imperatricis quosdam ad hoc sodali-
 tium asciscere, cum cogitaret, alios forsitan eidem suspectos futuros,
 quasi qui vel metu, vel invidentia quadam perversa et improba
 molirentur, cum de intimis domesticis suis tale quiddam sentire
 non possit. Profunde filium Zampeae, quae illam e Sabaudia secuta
 fuerat, Artotum nomine (quem et imperator cum aliis de causis,

A.C. 1341 *χαίς εὐψυχίαν, καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίην βασιλίδι σποῦ-
δαζομένων ἐκείνου τε καὶ τῆς μητρὸς, Ἀρτώτῳ προσαγορευ-
ομένῳ· τούτῳ δὲ ἐντυχῶν, εἴ τι περὶ ἑαυτοῦ εἰδείη, ἐπυν-
θάνετο. ὡς δὲ ἐκεῖνος ἔφρασε μηδὲν· „ἀλλ' ἐγὼ” εἶπεν „αὐ-
τοῖς ὡσὶν ἀκήκοα τοῦ μεγάλου δομωστίκου πολλὰ σοῦ καὶ τῆς⁵
μητρὸς καταφερομένου καὶ πολλὴν εὐήθειαν καταγινοσκόπουτος
Ῥωμαίων, ὅτι δέον πρὸς τῶν κοινῶν τὴν ἐπιμέλειαν τοῖς
ἐμοφύλοις χρῆσθαι, καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ πολλοῖς τε καὶ
P. 42 ἀγαθοῖς οὖσιν, οἱ δ' οὐκ οἶδ' ὅ,τι παθόντες, Ἀρτώτῳ χρῶν-
ται καὶ μητρὶ, ἀνθρώποις ἀλλοφύλοις καὶ οὐδὲν ἄμεινον δια-10
κειμένοις τῶν πολλῶν, βασιλίδι θεραπεύοντες. ἀλλ' ἕως μὲν
ἔτι περιῆν ὁ βασιλεὺς, οὐδὲν ἀντιλέγειν ἦν, πᾶν τὸ περιστά-
μενον κατ' ἐξουσίαν πράττοντι. γυνὴ δὲ εἰς ἐμὲ τῶν πραγμά-
των τῆς ἀρχῆς περιηκούσης, οὐ περιόψομαι ὑπὸ τοιούτων,
ὡσπερ κηφῆων, τὰ Ῥωμαίων καταναλισκόμενα κοινὰ, ἀλλ'¹⁵
ἐνθήμενος τριῆρει μετὰ τὴν ἐπάνοδον, πρὸς τὴν οἰκίαν ἀπο-
πέμψω. πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ δειλίαν σοῦ κατηγορεῖ καὶ
ἀνανδρίαν ἐν ταῖς μάχαις. ἐγὼ δὲ πρὸς τὴν τοσαύτην ἀδι-
κίαν ἀχθεσθεῖς, μειζόνων τε ἄξιον ἢ ὧν παρὰ Ῥωμαίοις
τυγχάνειν εἰδὼς, καὶ τὴν θυγατέρα προθύμως σοὶ πρὸς γά-20
B μων ἐκδιδόναι ἔχω καὶ πάντα πράττειν ὑπὲρ σοῦ οὐ διὰ τὴν
προτέραν φιλίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ κήδους ἕνεκα. καὶ
εὐθέως ὄρκους τε τοῖς λεγομένοις προσετίθει καὶ ἐγκόλιον*

21. ὑπὸ P.

tum de fortitudine bellica vehementer vivus dilexerat, et post eius mortem ipsum matremque imperatrix in pretio habebat) hunc inquam, conveniens, ecquid de se audisset, exquirebat. Illo negante, subiecit, Ego vero praescens audivi, cum magno domesticus contra te matremque tuam debaccharetur multis Romanosque magnae faitutatis argueret, qui cum ad publicam procuracionem uti civibus oporteret, essentque in promptu boni viri, bonae feminae magno numero, illi nescio quorsum acti, vel potius imperatrici adulantes, Artotum et eius matrem, homines externos ac plebeios, adhiberent. Imperatori viventi, inquit, ac pro potestate quidquid incideret moderanti, contra dicere fas non erat; nunc, quando summa imperii ad me devenit, non patiar a talibus, tamquam a fucis, communia Romanorum bona absumi; sed post reditum meum triremi imposito, unde advenerunt, eo remittam. Praeter cetera quoque timiditatem tuam et in praelio ignaviam reprehendit. At ego tanta iniquitate offensus, teque maioribus, quam a Romanis habes, dignum sciens, etiam filiam meam tibi in matrimonium dabo, nec propter pristinam dumtaxat amicitiam, sed propter affinitatis quoque conjunctionem tua causa faciam omnia. Illico iuramentum et bullam

παρέιχεν εἰς ἀσφαλῆ τῶν λεγομένων πίστιν. ὡς δὲ συνῆθ' Ἀ. C. 1241
 μερον τὸν Λατῖνον εἶχε, παρήγει, τῇ μητρὶ τὰ εἰρημένα
 ἀπαγγέιλαντα, πείθειν αὐτήν, πάση χρήσασθαι καὶ ἐπινοίῃ
 καὶ σπουδῇ, ὥστε ἐκπολεμῶσαι βασιλίδα τῷ μεγάλῳ δομεστί-
 5 κῳ, καὶ τἄλλα προσετίθει, ἃ τοῖς ἄλλοις εἶρητο αὐτῷ. τὰ δὲ
 τοιαῦτα εἰς τετάρτην ἡμέραν, ἕξ ἧς ἦκεν εἰς Βυζάντιον, αὐ-
 τῷ συνσκευάζετο. καὶ ἐπεὶ καθ' ἓνα τοὺς εἰρημένους εἶχε
 πεπεισμένους, αὐθις συνίστα τοὺς ὁμοίαν περὶ τοῦ πολέμου C
 γνώμην ἔχοντας ἐκάστῳ ἀπαγγέλλων. παρήγει τε κοινῇ βου-
 10 λουσαμένους, ὅθεν ἂν δοκοίη βέλτιον τὸν πόλεμον κινεῖν.

κ'. Καὶ ἐπεὶ πρὸς πατριάρχην ἦκον, ἐδόκει δεῖν, μὴ D
 ἀθρόους ἀπαγγέλλειν βασιλίδι ἃ ἐσκέψαντο, ἀλλὰ κατ' ὀλίγους V. 334
 προσιόντας, ἵνα μὴθ' ὑποψίαν παρέχοιεν τινα, ἀλλὰ καὶ
 μᾶλλον καταπλήττοιεν, συνεχῶς τε περὶ τῶν αὐτῶν διαλεγό-
 15 μνοι, καὶ μᾶλλον πείθοιεν, ἀληθῆ νομίζειν τὰ ὑπὸ πολλῶν
 ὡσανύτως εἰρημένα. ἐδέδοκτο δὲ Ἀσάνην πρῶτον τὸν μέγαν
 δοῦκα καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφὸν προσάγειν τὴν πείραν
 βασιλίδι. προσελθόντες τοιγαροῦν καὶ πολλὰ περὶ τῆς εἰς
 αὐτὴν εὐνοίας καὶ βασιλέα προδιαλεχθέντες τὸν υἱόν, ἔπειτα P. 413
 20 ἔφρασαν, τὸν μέγαν δομεστικὸν εἰδέναι τὴν βασιλείαν ἑαυτῷ
 περιποιούμενον καὶ ὅσον οὐδέπω τὴν ἐπινοίαν εἰς ἔργον ἄγειν
 βεβουλημένον. ὅπερ αὐτοῖς τε ἄγαν ἔδοξε τῶν δεινωτάτων
 καὶ δεῖν μὴ συγκαλύπτειν, ἀλλὰ δῆλῃν τὴν ἐπιβουλήν ποιεῖν,

adiicit, quo certior dictis fides esset. Ut hominem Latinum ad
 suam factionem adiunxit, eum hortatur, eadem matri referens,
 illam commoveat, ut tota mente omnique ope enitatur, quo impe-
 ratricem magni domestici odio inflammaret. Alia item apud alios
 dicta annectit. Atque haec quatrinduo, postquam Byzantium venit,
 per dolum et fraudem struxit. Cumque singulos, quos nominavimus,
 iam irretitos teneret, de integro eos concitabat, dum, qui sub-
 scripsissent, circumiens singulis enarraret; monebatque, ut commu-
 niter deliberarent, unde commodius bellum ordirentur.

20. Ut ad patriarcham venerunt, placuit, non omnes simul
 clandestinis agitata consiliis exponere, sed paucos per successio-
 nem ad eam adire, ut neque suspicionem aliquam darent, sed
 magis eam terrerent, dum crebro de iisdem dissererent, et ad cre-
 dendum tamquam veris impellerent, quia a multis eadem narraren-
 tur. Convenit autem, ut Isaacius magnus dux et Constantinus eius
 frater Asanes primi animum Augustae periclitarentur. Qui ingressi
 et pluribus de sua in ipsam filiumque imperatorem voluntate prae-
 fati, se nosse dicebant, magnum domesticum sibi imperium asse-
 rere et brevi cogitata perfecturum. Quod cum indignissimum sta-
 tuant, iudicasse minime tegendas, sed in apertum proferendas in-
 sidias, ut re perspecta, et de se ipsa et de liberis quod opus erit,

A. C. 1241᾽ ἀλοθομένη, τὰ δέοντα περὶ τε ἑαυτῆς βουλευσῆται καὶ τέκνων. οὐ γὰρ περὶ μικρῶν τιῶν εἶναι τὸν κίνδυνον αὐτοῖς, ἀλλ' εἴτε ζῆν καλῶς, τῆς ἐκ πατρῴου κλήρου προσηκούσης ἐχομένους βασιλείας, ἢ ἀποθνήσκειν ἀκλεῶς, ἐπιβουλευθέντας ὑπ' ἐκείνου, δύναμιν τοσαύτην ἐκ τοῦ τῶν πραγμάτων ἄρχετον⁵ κεκτημένου. βασιλὶς δὲ ὑποπεύουσα ὅπερ ἦν, οὐ μόνον οὐκ ἐπήνεσε τὰ εἰρημένα, ἀλλ' ἐψέκει καὶ ἀχθομένη διὰ ταῦτα.

B παρήγει τε αὐτοῖς ἀπέχεσθαι τῶν συκοφαντιῶν, ὡς οὐδενός, δσ' ἂν τις εἴποι, διώστασιν αὐτῇ δυναμένου πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον ἐμποιῆσαι, σαφῶς πεπεισμένη τάληθῆ καὶ προσ-10 ἦγοντα περὶ αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ ἄπρακτοι ἐκείνοι ἐπαγῆκον, Ἄρτωτος προσεπέμπετο ἄμα τῇ μητρὶ. τὰ ἴσα δὲ κάκεινοι ἀπαγγελάντες, ἀπεπέμφθησαν πρὸς ὄργην, οὐδὲ ὄλους ἀκούσαι τῆς βασιλίδος τοὺς λόγους ἀνασχομένης. εἰς τὴν ὕστεραιάν δὲ ὁ Χοῦμνος ἄμα νίει τε καὶ κηδεστῇ Μανουήλ¹⁵ Καντακουζηνῷ τῷ στρατηγοπούλῳ καὶ Γαβαλαῶς ὁμοίως βασιλίδι προσελθόντες, ὡς δὴ τι νεώτερον πεπυσμένοι, ἀπήγγελλον μετὰ σπουδῆς, συνεβούλευόν τε μὴ ῥαθυμεῖν, ἀλλὰ δια-
Cνίστασθαι πρὸς ἄμυναν, ὡς καὶ αὐτῶν καὶ χρήμασι καὶ ὕπλοις συνεφαυομένων τοῦ πολέμου. οὐ γὰρ φέρειν τῇ εἰς²⁰ βασιλεία εὐνοίᾳ καὶ πίστει συντετραμμένους τὴν ὑπερβολὴν ὄραν τῶν τολμωμέτων, ἀλλ' ἐτοιμώτερον ἔχειν καὶ τὰς ψυχὰς προΐεσθαι αὐτάς, ἢ τοιαῦτα γινόμενα περιδεῖν. βασιλὶς δὲ καὶ αὐτοῖς ὁμολογήσασα τῆς προθυμίας χάριν καὶ πε-

decernat. Non enim res parvas in discrimen vocari; sed id agi, utrum cum dignitate vivant, retento imperio, quod iure paterno illorum sit, an cum dedecore intereant, eius insidiis, qui summa rerum administranda tantam sibi potentiam compararit. Imperatrix suspicione veritatem ipsam attingens, nou modo querimoniam non probavit: sed eam praeterea visa est moleste ferre eoque admouit, ut his criminationibus supersederent: quidquid enim de magno domestico dicatur, ipsam ab eo distrahi ac dissidere non posse, quae vera et consentanea, non commentitia de illo plano credat. Postquam hi frustrati recesserunt, Artotus cum matre mittitur: qui eadem narrantes, antequam absoluerent, cum bile et stomacho reieci sunt. Postridie Chumnus cum filio et genero Manule Cantacuzeno duce et Gabala accedit, quasi qui recentius quippiam rescierint. Explicate memorant, non desidendum, sed ad vim propulsandam exurgendum, se pecunia et armis bellum futuros. Nam cum benevolentiam fidemque imperatori inde a pueritia navaverint, tam incredibilem audaciam ferre nequire: malleque etiam animas suas proicere, quam haec videre et perpeti. Imperatrix cum gratias de tam propensa voluntate egisset dixissetque, sibi quo-

πεισθαι καὶ αὐτὴ σαφῶς εἰποῦσα, ὡς, εἴ τι συμβαίῃ τοιοῦ- Δ. C. 1341
 τον, προθύμως κατ' ἐμὴν πολεμῆσουσιν ὑπὲρ αὐτῆς, ἔπειτα
 παρήγει τῶν κατὰ μεγάλου δομestίκου λόγων ἀποσχέσθαι,
 ὡς οὐδὲν ὄντων ἢ πλάσμα καὶ συκοφαντίαν, (εἰδέναι γὰρ
 5 Ἰακρυβῶς τὴν ἐκείνου πρὸς αὐτὴν εὐνοίαν καὶ βασιλέα τὸν
 υἱόν,) μὴ καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὰ παρ' ὑμῶν αὐτοῦ κατη-
 γορημένα ἐκμαθῶν, δικαίως ἄχθοιτο ὑμῖν τοιαῦτα εἰρηκόσι."
 βασιλῆς μὲν οὖν οὕτω πρὸς μηδὲν τῶν εἰρημένων τῶν ἔξαρχ- D
 ῆς ἕξῃστη λογισμῶν, ἀλλὰ πλάσματα ἤγειτο πάντα ὑπὸ τῆς V. 335
 10 ἰοικαίουσιν διανοίας ἀναπεπλάσματα. ὡς δὲ καὶ οὗτοι πρὸς
 τοὺς ἄλλους συνελθόντες, ὅσα ἡ βασιλῆς ἀπήγγελλον ἀποκρι-
 θείη, θεὸς ἔσχε πάντας οὐκ ὀλίγον καὶ ἐν ἐσχάτοις ψῆφοις
 ἤδη περιέχουσαι κακοῖς, εἴ μὴ τι βουλευσάιντο ἀνυσιμώτε-
 ρον τῶν εἰρημένων. συνέβουλεύε τε ὁ παρακοιμώμενος ἀν-
 15 ἴστοις μῆκεν μέλλειν. τὰ μὲν γὰρ περὶ μεγάλου δομestίκου
 εἰρημένα σιωπῇ καλύπτεσθαι οὐ δυνατόν, πολλῶν τῶν συν-
 ειδόντων ὄντων. καταδήλων δὲ ἐκείνῃ γενομένων, συνορῶν.
 ἔξεστιν ἕκαστῃ τοῦ κινδύνου τὴν ὑπερβολὴν. διὸ οὐδὲ πα- P. 414
 ρήγει φάθυμειν ἀπογνόντας πρὸς τὴν πράξιν, ἀλλὰ τῶν ἄλ-
 20 λων ἀποσχομένων πάντων, ἐνὸς τούτου γίνεσθαι μόνου, ὅπως
 περιγένοιτο τοῦ πολεμιοῦ, ἢ τὰ γε δευτέρα, μὴ τὰ
 ἀνῆκιστα παρ' ἐκείνου πάθοιεν αὐτοί. ἐδόκει δὲ καὶ πατρι-
 ἀρχην καὶ τὸν Ἀσάνην Ἀνδρόνικον, ὄντα τοῦ μεγάλου δο-
 μestίκου πενθερὸν, ὡσπερ ἄγκυραν τινα καθεῖναι ἱερὰν, καὶ

6. κατηγορούμενα M.

que minime dubium videri, eos, si quid tale accideret, cum quo-
 vis alacriter pro se dimicaturos, hortabatur tamen, ut de magno
 domestico ista loqui omitterent, quippe mera figmenta et calumnias,
 (eius enim erga se et imperatorem filium prompta ac parata studia
 sibi exploratissima esse,) ne, si rediens se ab illis horum criminum
 accusatum intelligat, id ipsis merito irascatur. Sic imperatricem
 nihil dictorum a praeiudicata opinione, omnia pro fabulis e cuius-
 que ingenio profectis ducentem, depulit. Cum et hi ad alios re-
 gressi, responsum retulissent, non levis timor incessit omnes, ex-
 tremo iam periculo se circumventos existimantes, nisi quid dictis
 efficacius invenirent; quos Apocauclus monere, ne cunctarentur:
 nam de magno domestico prolata, tam multis consiciis, silentio tegi
 non posse; quae si rescierit, licere cuivis intelligere periculi secu-
 turi magnitudinem. Idcirco hortabatur, ne desperatione victi, actio-
 ne desisterent, sed aliis omnibus posthabitis, hoc unum persequerentur,
 ut de acerbissimo hoste triumpharent aut saltem ne atrocissime ab eo multarentur. Proinde ad patriarcham et Andronicum
 Asanem, magni domestici socerum, velut ad sacram anchoram con-

A.C. 1341 δι' αὐτῶν τῆς βασιλίδος τοὺς λογισμοὺς πειρᾶσθαι κατασεί-
 ει, τῶν ἄλλων πάντων ἀξιολογοτέρων ὄντων πρὸς τὸ πεί-
 θεσθαι αὐτοὺς, ἅτε δὴ πατριάρχου μὲν πρὸς τῇ δοκούσῃ
 πρὸς ἐκείνην εὐνοίᾳ, καὶ ἰεροσύνη τῇ μεγίστῃ τετιμημένου
 B καὶ μὴ ἂν ποτε ψεύσασθαι ὑποπτευθέντος· τοῦ ἐτέρου δὲ 5
 μὴ τοσοῦτον ἂν εἰς ἀπονοίας βάραθρον ἐληλακέναι δόξαντος,
 εἰ μὴ τοιαῦτα τῷ γαμβρῷ συνήδει ἀληθῶς, ὡσθ' ἔκοιτι τὴν
 θυγατρὸς αἰρεῖσθαι κακοπραγίαν, καταψευδόμενον τοσαῦτα.
 ἐπεὶ δὲ ἐψηφίσαντο κοινῇ, γενομένων ἐν βασιλείοις τῶν εἰρη-
 μένων, ὁ πατριάρχης λόγου ἤπειτο πρῶτος πρὸς τὴν βασι- 10
 λίδα, „τὴν μὲν περὶ ἐμὲ τοῦ μεγάλου δομεστίκου” φάσκων
 „εὐμένειαν καὶ σπουδὴν εὐθύς ἐξαρχῆς, καὶ ὡς ἐκ φανύλης
 τύχης καὶ πολλῆς ἀφανείας εἰς τοῦτο δι' ἐκείνου δόξης καὶ
 λαμπρότητος προῆγγμαι, δι' ἧ πολλὰς αὐτῷ χάριτας ὄφελειν
 C ὁμολογῶ δίκαιος εἶναι, πάντες μὲν ἂν εἶδεν Ῥωμαῖοι, μάλιστα 15
 δὲ σύ. ἄχρι μὲν οὖν αὐτὸν ἐώρων δροῦς καὶ δίκαιοις
 χρώμενον λογισμοῖς καὶ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν πίστιν ἄδολον
 ἐμὲν τηροῦντα καὶ καθαρὰν τοῖς βασιλεῦσι, δεῖν ἐνόμιζον
 καὶ αὐτὸς ὡς γνησιωτάτῳ φίλων αὐτῷ προσέχειν, καὶ οὐδὲν
 ἦτον ἢ φιλοτέκνος πατήρ, ἢ λυσitteλήσειν ἡλπίζον αὐτῷ 20
 πρὸς εὐδοξίαν, πράττειν ἡρούμην. ἐπεὶ δὲ ἄλλων τε πολλῶν
 λεγόντων ἐπυθόμην καὶ αὐτὸς παρ' ἐμαντοῦ συνῆκα, ὡς ἄδι-

19. φίλον P. αὐτῷ add. M.

fugiendum iudicarent: quorum quia potior esset ad persuadendam auctoritas, per ipsos imperatrici terrorem ac metum incuterent. Nam patriarcha practerquam quod illi bene cupere videbatur, summo praeerat sacerdotio, quem illa nunquam mentiturum suspicaretur; alter, nisi genero huius molitionis esset conscius, in tantum amentiae vecordiaeque barathrum, ut tam multa mentiendo sponte ac volens filiam calamitosam redderet, praecipitaturus non putabatur. Hoc fixo, cum essent in palatio omnes, quos recensuimus, patriarcha primus talibus dictis Augustam compellavit. Magni domestici erga me voluntatem ac studium a principio et quomodo per illum ex abiecta conditione multaue obscuritate ad istam amplitudinem claritatemque pervenerim (ob quod singulares me illi gratias merito debere haud inficior) Romanorum nullus est, qui scire non possit, et tu nosti potissimum. Quamdiu igitur illum recta incedere via et amicum iustitiae sinceraque et pura erga vos imperatores benevolentia ac fide animadverti, me vicissim illi ut amico germanissimo addictum esse oportere sentiebam: nec minus quam liberorum suorum amans pater, quae ad eius gloriam factura confidebam, ea facere instituebam. At ubi multis commemorantibus audivi et per me cognovi, illum vim et nefas meditari et iam ad scelus perpetrandum esse incitatum, (male videlicet re-

κα και βίααι και διανοεΐται και πρῶτειν ἤδη ὄρηματα, τοῦ πολ- A. C. 134,
 λᾶ περιληκῶτος βασιλέως και ἐπὶ μέγα δόξης προαγαγόντος
 ἀδίκως ἀμειβόμενος τοὺς παΐδας οὐ μόνον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ
 και τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀποστερῶν, τὴν τε γνώμην ἐβδελυξάμην D
 5ὡς ἀμοιᾶτην και ἀγνωμοσύνης οὐδεμίαν ἐλλείπουσας ὑπερ-
 βολὴν, και αὐτὸν οὐ τῶν φίλων ὡσπερ πρότερον, ἀλλὰ τῶν
 πολεμωτάτων ἔγνω δεῖν ἡγεῖσθαι. νομίζων δὲ μὴ και σὲ
 τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖν τῶν πάνυ καιρῶν εἶναι, ἤκω ἀπαγγέλ-
 λων, ἐν' ἐκ τῶν παρόντων σκεψαμένη οὐ μόνον αὐτὴν και
 10παΐδας διασώσης, ἀλλὰ και τὴν ἄλλην ἄπασαν συγκινδυνεύ-
 ουσαν ἀρχήν." ἡ βασιλῆς δὲ ὡσπερ ἐκπεπληγμένη, λόγους,
 ἔφασκεν, ἀκούειν, οἶους οὐδ' αὐτὸν τὸν κακίας ἐφευρετὴν
 ἂν ποτε δυνήσσοθαι φήθη περὶ μεγάλου δομεστίκου πείσειν
 ἐπιχειρήσειν, ὡς κακὸς ἐκεῖνος περὶ αὐτὴν και παισὶν ἐπι- P. 415
 15βουλεύων βασιλέως και τῆς θουμιστῆς ἐκείνης φιλίας τοιου-
 τας χάριτας ἀποδιδούς, τοῦ πατριάρχου δὲ και αὐτοῦ τὰ
 ἴσα φάσκοντος ἐν ἀρχῇ πεπονθέναι πρὸς τὰ περὶ ἐκείνου
 εἰρημένα και τοῖς λέγουσιν ἀπιστεῖν, οὐ δις και τετράκις το-
 σούτων, ἀλλὰ και πολλαπλασιῶνων, ἣ ὅσοι προσεληλύθασιν
 20αὐτῇ, τῶν εἰρηκῶτων ὄντων. ἔπειτ' ἐπιστήσαντα τὸν νοῦν V. 336
 και τοῖς πραττομένοις ἀκριβῶς προσεσχηκῶτα, τὴν διουτρο-
 φὴν τῆς γνώμης καταμαθεῖν. και πείθεσθαι ἀξιοῦντος και
 αὐτὴν και μὴ περὶ πράγματος οὕτω τὸν κίνδυνον ὄξυν ἔχον-

1. και ante διαγρεΐται om. M. 4. τῆς om. P.

munerantem filios imperatoris, a quo tantopere dilectus et ad tam
 inclitum fastigium evectus est: dum eos non modo imperio, sed
 vita etiam privare molitur,) crudelissimum eius et supra quam cre-
 dibile est, perversum consilium execratus, non amicorum, ut prius,
 sed hostium infestissimorum numero ducendum existimavi. Ratus
 porro, nec te nescire, quam haec exitiosa sint, tibi nuntius adsum,
 ut pro tempore circumspicias, quemadmodum et te et guatos tuos
 et totum imperium in idem discrimen coniectum serves. Tum im-
 peratrix attonitac similis, talia se de magno domestico audire dixit,
 qualia nunquam cogitasset de eo sibi persuadere conaturum vel
 ipsum scelerum omnium satorem et architectum, diabolum: quod
 nimirum sibi infestus et insidiator liberorum imperatoris pro no-
 bili illa amicitia tales referret gratias. Excipiente patriarcha, eun-
 dem fuisse sensum suum ab initio, cum haec de eo audiret, et
 narrantibus credere nequivisse, qui non ter quater, sed multis parti-
 bus plures fuissent, quam nunc ad eam convenissent; post, ubi
 animum applicuerit et ad acta diligenter attenderit, pravitatem
 mentis eius didicisse, quam ut et ipsa credat, aequum videri. Ne
 in periculosissimo negotio moras nectat, sed iam de sua filiorumque

A. C. 1341τος διαμέλλειν, ἀλλ' ἤδη περὶ σωτηρίας αὐτῆς τε καὶ τῶν Βτέκνων σκέπτεσθαι, ἀνεμίμησεν ἢ βασιλὶς τῶν πρὸς ἀλλήλους οὐπω χθές καὶ πρώην ἐπ' αὐτοῦ γεγενημένων ὄρκων, ἐν οἷς ἄλλα τε εἶρητο τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ, ἔφασκεν, ὅσα σύνομεν αὐτοί, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων, ἵνα, ἂν τις κατηγορηθῆ παρὰ τινος, μὴ ἐρήμην οὕτως ἐκείνου καταψηφίζεσθαι ἡμᾶς, ἀλλ' ἐπὶ δίκην καλέσαντας καὶ τόπον ἀπολογίας παρασχομένους, ἂν μὲν ἀδικῶν ἀλίσκηται καὶ ἐπιορκῶν, δίκας τὰς ἐσχάτας ἀπαιτεῖν· ἂν δὲ μηδὲν προσῆ τοῖς εἰρημένοις ἀληθές, τῶν ἐγκλημάτων μὲν ἐκείνον ἀπολύεσθαι, C τούς συκοφάντας δὲ αὐτὸ τοῦθ', ὅπερ εἰσὶν, ἀποδείκνυσθαι, συκοφάντας. νυνὶ δὲ πολλῶν ὄντων τῶν ἀπιστίας καὶ ἐπιορκίας διωκόντων, οὐδένα ὄρα, ὃς ἀντικαταστήναι πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῆς δίκης τολμήσει, ὥστ' ἐξελέγχειν ἀδικοῦντα. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ νῦν τινα διαρῶθῆν ἐκείνου κατηγορεῖν, ὅτι πρῶτ-15 των κακῶς ᾧπται καὶ προδότης περὶ ἐμὲ, ὥστ' ἐκ τῶν λεγομένων καὶ αὐτὴν ἔχειν συνορᾶν, εἰ συκοφαντία τὰ εἰρημένα ἢ ἀληθείας ἔχεταιί τινος. ἀλλ' οὕτως ὥσπερ ἐκ συνθήματος πάντες αὐτοῦ καταψηφίζονται τὴν βασιλείας ἀρπαγὴν, μηδὲν πλέον προστιθέντες. οὐ δὲ δίκαιον, οὐτ' ἄλλως εὐπρεπὲς ἐμοί, 20 τοῖς παρὰ τῶν πολλῶν πεισθεῖσαν λόγους, οὐδὲν βέβαιον πρὸς ἀπόδειξιν ἔχουσι τῆς ἀληθείας, πόλεμον πρὸς ἐκείνον ἐμφύ- D λιον κινεῖν. οὐ γὰρ τῶν πολλῶν εἷς, ὥστ' αὐτοῦ ῥᾶστα πε-

13. ὄρα add. M.

salute laboret. Redibat autem in memoriam imperatrix, quomodo recentissime, ipso patriarcha praesente, iurassent mutuum, quando et alia dixerit magnus domesticus, quae ipsi secum recorderentur, et hoc inprimis, ut si quid accusaretur, ne absentem indicta causa damnarent, sed in iudicium vocato, locum defensionis darent, et siquidem iniustus ac periurus comperiretur, extremo cum supplicio addicerent; sin abesset ab accusatione veritas, criminibus absolverent et sycophantas hoc ipsum, quod sunt, ostenderent. Nunc cum illum perfidiae ac periurii multi insimulent, neminem se videre, qui ei in iudicio se opponere et pro scelerato arguere audeat; sed nec qui manifeste eum accuset, quasi qui malignum se et proditorum eius demonstrarit: ut ex auditis hanc delationem puras putas esse calumnias potius, quam aliquid veritatis habere, perspicere queat, et velut ex composito ab omnibus, nullo argumento ut imperii invasorem reum peragi. Non itaque iustum esse, nec suam decere personam, multorum sermonibus, nihil ad probationem veritatis solidum continentibus, credulam, bellum civile adversus eum inceptare. Non esse unum de plebe infima, ut opera levissima subigatur. Sed quae nunc dicta sint, eorum nihil ei indicandum;

ριγενέσθαι. ἀλλὰ νῦν μὲν τῶν εἰρημένων δῆλον πρὸς αὐτόν A. C. 184
 μηδὲν ποιεῖν, ἀλλὰ σκεψαμένους πολλὰ καὶ βασιάνῳ τὸ πρᾶ-
 γμα δόντας ἀκριβεῖ, ἕως ἂν ἐκεῖνος ἀπῆ πρὸς τὴν ἐσπέραν,
 μετὰ τὴν ἐπάνοδον εὐθύς καλεῖν ἐπὶ τὴν δίκην, καὶ καιρὸν
 ἑπαρασχομένους πρὸς ἀπολογίαν, ἢ καταψηφίζεσθαι, ἂν φαι-
 νηται ἐπιτοκῶν, ἢ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολύειν, ἂν μηδὲν τῶν
 ὑποπτευομένων εἰργασμένος ἦ. τοιαῦτα μὲν ἢ βασιλῆς δικάιᾳ
 τε ὁμοῦ καὶ συμφέροντα οἰομένη, ἀπεκρίνατο.

καί. Ὁ πατριάρχης δὲ ἐλέγχους πυθόμενος καὶ δίκην, P. 416
 10 πολλὴν τε ἑαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις συνειδῶς συκοφαντίαν, καὶ
 τὸν κίνδυνον συνοροῶν, ὅσος αὐτοῖς μετὰ τῆς συκοφάνταις
 προσηκούσης αἰσχύνῃς περιέσται, ἡγωνία τε οὐ μετρίως καὶ B
 τῷ πλείστῳ μέρει ἦν ὑπὸ δέους ἀποτεθνηκῶς. ἔτι δὲ οὐ
 15 παντάπασι πρὸς τὸ κακορρεῖν ἀπειρηκῶς, ὥσπερ τὴν ἀπό-
 15 νοιαν βασιλίδος οἰκτιζόμενος, „ἐν οἷς” ἔφασκε „πράγμασι καὶ
 ὁ θεὸς ἄνωθεν συνεφάπτεται, εὐδρομα πάντα καὶ λεία καὶ
 κατορθούμενα ἀπονητέων δ’ αὐτὸς ἐκὼν μεθίεται πρὸς τὸ
 διαφθαρεῖναι, τὸναντίον ἅπαν, δυσκολίας γέμοντα καὶ τα-
 ραχῆς. ἐγὼ δὲ καίτοι κινδύνοις τοῖς ἐσχάτοις διὰ τὴν εἰς
 20 ὑμᾶς εὐνοίαν ἔμαντὸν περιβαλὼν, οὐ τοσοῦτον ἐν δεινῷ τὴν
 κακοπραγίαν τίθεμαι τὴν ἔμαντοῦ, ἄχρι καθαιρέσεως τῶν
 θρόνων καὶ δεσποτηρίου ἐσομένην, ὅσῳ τὴν ὑμετέραν, οὐκ V. 337
 ἀφαίρεσιν μόνον μέλλουσι ὑφίστασθαι τῆς Ῥωμαίων ἡγεμο- C
 νίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ζωῆς ἀκλεῶς ἅμα καὶ παρανόμως ἀπο-

verum bene perpendendum accurateque examinandum negotium, dum in occidente abest, et post reditum citra cunctationem iudicio arcessendum; ac tempore ad respondendum concessio, vel damnandum, si periculi comperiat, vel scelere omni solvendum, si nihil, quorum suspectus erat, designarit. Haec imperatrix aequa simul et commoda reputans, respondit.

21. At enim patriarcha probationes et iudicium audiens, conscientia suae aliorumque sycophantiae et quidem multae excitus, ad haec cernens, quantum ipsis praeter dedecus sycophantis debitum periculi crearetur, angebatur animi vehementer et timoris magnitudine parum differebat a mortuis. Nondum tamen omnino ad male faciendum fessus, velut imperatricis caecitatem miserans, Quibus in rebus, inquit, etiam de caelo Deus adiuvat, omnia velut ad cursum plana et expedita sunt ac nullo labore feliciter geruntur: contra, quos idem sponte ad perniciem deserit, iis e diversis difficultatis et turbarum plena sunt omnia. Atqui ego quamquam me studio vestri summi periculis involverim, non tantum aestimo calamitatem meam, usque ad sedis amissionem et carcerem proccsuram, quam vestram, quibus non solum Romanus principa-

- A. C. 1341 *στερεῖσθαι. θαυμάζειν δέ μοι καὶ σοῦ παρίσταται πολλὰ, εἰ νῦν, ἀπόντος ἐκείνου Βυζαντίου καὶ λίαν ὄντος εὐπεχειρήτου διὰ τὸ μηδὲν εἰδέναι τῶν πραττομένων, οὕτω πέφρικας τὸν πρὸς ἐκείνον πόλεμον· μετὰ δὲ χρόνον τοσοῦτον, ἐν ᾧ τῶν τε εἰρημένων μηδὲν ἐκείνῳ ἔξεσται ἀγνοεῖν, οὐκ ὀλίγων ἔνταυθοῦ διατριβόντων τῶν ἡδέως ἂν ὑπὲρ ἐκείνου καὶ τὰς ψυχὰς προησομένων καὶ παρασκευάσασθαι πρὸς ἕκαστα, ὡς ἂν ἄριστα αὐτῷ δοκῇ, ῥαδίως ἤλπισας περιγενήσεσθαι. οὐ γὰρ ὡς αὐτῇ τε οἶει κάκεινος φενακίζων ἡμᾶς ἀπσεμνύνετο, οὕτω πρὸς Βυζάντιον ἐπανήξει, τοὺς φίλους καταλιπὼν καὶ ἰοτὴν πολλὴν θεραπεῖαν τὴν περὶ αὐτὸν, ὥστε σε ἔχειν ὅ,τι βούλει χρῆσασθαι αὐτῷ. ἀλλ' εἰδὼς, ὡς ὑποπτεύεται, οὐ τῶν εὐγενεστέρων μόνον πείσει πολλοὺς ὑποσχέσασθαι καὶ δωρεὰς μεγάλων ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ στρατιᾶν ἅπασαν αὐτῷ προσέχειν παρασκευάσει χρήμασι διαφθείρας. ἔχων δὲ με-15 γάλην δύναμιν περὶ αὐτὸν, οὐ μόνον ἡμᾶς τοὺς ἡρημένους ἐκείνῳ πολεμεῖν τῆς εἰς ὑμᾶς εὐνοίας ἕνεκα διαφθερεῖ ῥαδίως, ἀλλὰ καὶ σοὶ καὶ τέκνοις, μηδενὸς τοῦ βοηθούντος ὄντος, ὃν αὐτῷ τρόπον λυσιτελήσειν χρήσεται οἰήσεται, πᾶσαν ἐκεί-20 νοις τοῖς σεμνολογήμασι καὶ ταῖς ἀπάταις καὶ ταῖς εἰρωνεῖαις*
- P. 417 *αἰς χαίρειν εἰπὼν μακρὰ. ἃ οὐκ οἶδ' ὅπως οὐ συνορᾷς αὐτῇ, οὐδὲ σωτηρίαν ἑαυτῇ τε καὶ τέκνοις ἐκ τῶν ἐνόητων ἐκπορίζειν βούλει, ἀλλὰ δίκας ὄνειροπολεῖς καὶ συκοφαντίας*

5. ὀλίγον P.

tus, sed ipsa quoque vita ignominiose ac nefarie eripietur. Te autem admiror magnopere, si nunc, dum abest Byzantio et domari nullo labore potest (siquidem quae in eam euduuntur ignorat) adeo ab armis in illum refugis; post tantum vero spatium, in quo quae nunc dicta sunt, eorum nihil nescire poterit, cum non pauci in hac urbe degant, qui cum voluptate eius causa sanguinem profundunt et accingi parati sint, quibus ille potissimum eos accingi voluerit, non difficile te superiorem fore confidis. Non etenim, ut et tu putas et ille nos ludificans iactabat, sic Byzantium redibit, amicis relictis et quibus colitur obsequiis illis tam multis, ut eum pro arbitrio tractare possis. Sed cum se suspicione laborare sciat, non modo de nobilioribus complures donis et promissis magnificis, verumetiam totum exercitum largitione corruptum, [ad partes suas tuendas] alluciet, et potentia ingenti praeditus, non solum nos, qui eam eo, studio erga vos adducti, bello contendere dicemus, nullo negotio concidet; sed de te quoque et filiis, nemine contra opem ferente, omnibus illis gloriose dictis et fallaciis et simulationibus valedicens, pro commoditate sua statuet; quae nescio quomodo non vides, nec tibi liberisque salutem ex data opportunitate conciliare vis, sed iudicia et calumnias et probationes somnias, nec te citius

καὶ ἐλέγχους, οὐδ' αὐτὸ τοῦτο βουλομένη ἐνόεον, ὅτι φθά- A. C. 1341
 σαις ἂν διαφθαρεῖσα πρὶν εἰς ταῦτα ἤκειν. ἐγὼ μὲν οὖν,
 ἃ καὶ πρότερον ἔφθην εἰπὼν, οὐ τῆς βασιλέως μόνον εὐμε-
 τείας μεμνημένος, ὅφ' οὐ πολλῶν ἀπῆλυσσα καὶ μεγάλων
 5 εὐεργετημάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς σῆς, ἄλλως θ' ὅτι καὶ νόμων
 αὐτῶν καὶ δικαίων προβεβλημένος, πᾶσιν ἀνάγκην ἔχων τοῖς
 ὀπωσοῦν ἀδικουμένοις συναίρεσθαι τὰ δυνατὰ, ἐκείνου τε
 ἀπεσχόμεν τῆς φιλίας, ἄδικα καὶ παράνομα διανοηθέντος,
 καίτοι πολλὰς ἀφορμὰς τῆς εἰς ἐκεῖνον εὐνοίας ἐσχηκώς, καὶ
 10 σοὶ τὰ λυσιτελοῦντα συμβεβούλευκα, κύβον, ὃ φασι, ῥίψας, B
 καὶ σὺν ἡμῖν ἐλόμενος ἢ ζῆν νικῶντων, ἢ ἀποθνήσκειν, ἢ
 τῆς ἐναντίας πειρᾶσθαι συμβαίῃ τύχης. θειοτέρα δέ τινα
 καὶ τοῦδε παρόντος τύχη, ὃς ἐκείνου τε οὐκ ἔστι ποτε ἔλοιτο
 καταψεύδεσθαι συνοικοῦντος θυγατρὶ, καὶ σοὶ βουλευσάιτο
 15 τὰ δέοντα οὐ μόνον διὰ τῶν πραγμάτων τὴν ἐμπειρίαν καὶ
 τὴν σύνεσιν, ἣν ὁ πολὺς αὐτῷ τῆς ἡλικίας χρόνος ἐστὶ συν-
 ειλοχῶς, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς βασιλέα καὶ τοὺς παῖδας τοῦς
 ἐκείνου εὐνοίαν καὶ πίστιν ἄδολον καὶ καθαρὰν, ἄξιον πυν- C
 θᾶνεσθαι καὶ πειθεσθαι παραινοῦντι, οὐδὲν ἄδικον, οὐδ'
 20 ἐπισηφαλὲς βουλησομένῳ συμβουλευεῖν." Ἀσάνης δ' ὥσπερ
 οἱ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ἐφεδρευόντες, ὥστε τοῖς νικῶσιν
 αὐτοὶ συμπλέκεσθαι, πρὸς τοὺς λόγους παρεσκευασμένος ὢν,
 „τὴν μὲν ἐμὴν” ἔφη „πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον γηρησιότητα
 καὶ πατρικὴν στοργήν, ἣν ἔχω πρὸς ἐκεῖνον, τῇ φιλατῆι συν-

ocisum iri perspicis, quam ad eas veniatur. Quare, id quod etiam
 antea dixi, meae cum in imperatorem, cuius multa eaque praeclara
 constant in me officia, tum in te benevolentiae memor (adde quod
 et legum ac iustitiae patronus, quomodocumque iniuriam passis,
 quantum in me est, opitulari necesse habeo) et ab illius amicitia,
 iniqua legibusque adversantia parturientis, tametsi multis eum no-
 minibus complecti deberem, me se iunxi tibi que utile consilium dedi
 et ut dicunt, aleam ieci, vobiscum praeoptans aut vivere, si vice-
 ritis, aut interire, si in contrarium fortuna ceciderit. Porro et
 hunc divina quadam sorte praesentem (qui nunquam in eum, ut-
 pote generum, mentiri velit, tibi que non tantum propter rerum
 usum atque prudentiam, quam ei aetas longinqua peperit; sed
 propter eam nihilo minus, qua in imperatorem fuit et in liberos
 adhuc est germana sinceraque caritate et fide, recte consulat,)
 percontare licet eique obtemperes; nihil enim iniquum periculosum-
 ve suasurus est. Asanes autem perinde, ut qui in gymnasticis ludis
 subsidunt, quo cum victoribus ipsi quoque congregiantur, ad di-
 cendum meditatus, Meam quidem, inquit, patriam et germanam
 caritatem erga magnum domesticum, carissimae filiae maritum,

- A.C. 1341 οικοῦντα θυγατρὶ, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δῆπου. ὅθεν οὐδ' ἐξαρνεῖσθαι τὰ πῦσι φανερὰ προσῆκον ἡγῆμαι ἔμοι. εὐδηλον οὖν, ὡς, ἐκείνον κατορθωκότος, ἃ διανοεῖται, βασιλεὺς μὲν ἐκείνος ἔσται καὶ βασιλίδι τῇ ἐμῇ θυγατρὶ συνοικῶν, ἐγὼ δὲ πατὴρ
- V. 338 βασιλέων καὶ τὴν ἀρχὴν συμμεριζόμενος αὐτοῖς καὶ ἐπὶ μέ-5
γα ἤκων καὶ δόξης καὶ πλούτου καὶ περιφανείας. ἀλλὰ τὰ λαμπρὰ ταῦτα καὶ σεμνὰ, ἄπερ ἑτέρῳ παντὶ τῷ ἤρκεσαν ἂν εἰς εὐδοξίαν, ἐμοὶ τῶν παρόντων ἀποδέοντα φαίνεται πολλῶν.
- Διτῇ γὰρ εἰς βασιλέας εὐνοία καὶ πίστις καθαρῶ ἐκ πρώτης ἡλικίας συντραφεῖς, μᾶλλον ἂν βουλοίμην ἐκείνοις συνῶνιο κακοπραγεῖν, ἢ τοῖς ἐπιβουλεύουσι προσθέμενος, τῶν πρώτων τιμῶν καὶ δωρεῶν παρ' ἐκείνοις ἀπολαύειν. περὶ μὲν οὖν τοῦ μεγάλου δομωστικῶ ὅσα τε πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀδελφοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις εἴρηται, πάντα σύννοια ὡς ἀληθῆ, καὶ περὶ οὐδενὸς ἐκείνων σὲ προσῆκον ἀμφιβάλλειν, ἀλλ' ἐμοὶ 15
πειθεσθαι πάντα ἀκριβῶς ἐπισταμένῳ. εἰ δέ σοι ταῦτα πρὸς
- P. 418 ἀπόδειξιν τῶν εἰρημένων ἀσθενῆ δοκεῖ, ἀλλ' ἐκείνό σε πει-
θέτω πάντως τὸ μὴ μέτριά τινα περὶ σοῦ καὶ τῶν παιδῶν τὸν ἄνθρωπον διανοεῖσθαι. σοῦ γὰρ πρὶν ἐνθῆνδε ἀπελθεῖν τὴν θυγατέρα τῷ σὺν υἱῷ καὶ βασιλεῖ πρὸς γάμου κοινωνίαντα συνάπτειν καταναγκαζούσης, οὐκ ἠθέλησεν ἐκεῖνος, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκ τῆς ἐσπέρας ἐπάνοδον ἀνεβύλλετο τὴν προῦξιν. ἡσχύνετο γὰρ μετὰ τῶσάυτους ἀποδείξεις τῆς εἰς ἐκείνον εὐμενείας

5. συμμεριζόμενος P.

nemo utique ignorat. Unde quae omnibus nota sunt, negare me non deceat. Manifestum est itaque, si, quod cupit, bene processerit, illum imperatorem, gnatam meam imperatricem, me imperatorum patrem imperii consortem et illustri gloria, magnis opibus ac splendore futurum. Atqui ego claritates istas et augustos honores, qui cuivis alteri ad celebritatem sufficerent, hoc rerum statu nequaquam convenire arbitror. Nam cum a prima aetate fide non fucata imperatoribus studuerim, malim illis adhaerendo in miserias et aerumnas incidere, quam cum insidiatoribus faciendo amplissimos honores et dona adipisci. De magno itaque domestico quae et patriarcha et fratres mei et alii locuti sunt, omnia certa esse scio; et te nihil vocare in dubium, sed mihi, ut qui singula penitus noverim, fidem adiungere par est. Quod si haec ad demonstrandam veritatem infirma videntur: at illud tibi omnino persuadeat, hominem super te filiisque tuis aliquid monstri alere. Etenim cum tu sub discessum de filia ipsius, filio tuo imperatori despondenda, cum urgeres, noluit remque in reditum suum ab occidente reiecit. Erubescerat enim post tot argumenta tuae in se tam effusae voluntatis hostis apparere insensissimus, et cui paulo ante gnatam ad

παρὰ σοῦ πολεμιώτατος ὄφθῆναι, καὶ ὄν πρὸ μικροῦ τῆ θν-Α. C. 1341
 γατρί πρὸς γάμου συνῆπτε κοινωνίαν, οὐ μόνον βασιλείας,
 ἀλλὰ καὶ ζωῆς ἀποστερῶν. οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνο φαίη τις ἂν
 νοῦν ἔχων, ὡς περιφανέστερον ἢ θαυμασιώτερον ἐκείνου νυμ-
 5 φρίον ἀγαγεσθαι ποτὲ ᾤήθη τῆ θνγατρί. ὅθεν οὐδὲ σὲ τῆς B
 σωτηρίας χρῆ καταμελεῖν, ἀλλὰ πάντα πράττειν σὺν σπουδῇ,
 ὅθεν ἂν γένοιτο ἐπιβουλεύοντος ἐκείνου περιγενέσθαι. ἐγὼ
 δὲ καὶ ὅσοι τῶν ἐπιφανεστέρων νῦν ἐπιδημοῦσι Βυζαντίῳ,
 οὐ χρήματα μόνον καὶ σώματα καὶ οἰκέτας, ἀλλὰ καὶ ψυχὰς
 10 αὐτὰς, εἰ δέοι, ὑπὲρ τῶν σοὶ καὶ τέκνοις συμπεφρόντων προη-
 σόμεθα προθυμῶς.

κβ. Ἐπὶ τούτοις ὥσπερ ὑπὸ λύπης ἢ βασιλῆς καταβα- C
 πτισθεῖσα τὴν ψυχὴν, καὶ μὴδ' ὡς ἀπιστεῖν τοῖς ὑπὸ πολλῶν
 καὶ οὕτως ἀξιοχρεῶν πρὸς πίστιν εἰρημένους ἔχουσα, μὴδ'
 15 ὥστε πιστεύειν μηδεμίαν ἑλλείπονσαι κακίας ὑπερβολὴν, ἐφ'
 ἱκανὸν πολλὰ τῶν ὀφθαλμῶν καταγαγοῦσα δάκρυα, ἐπειδ'
 ὥσπερ ἐκ τῆς ἀθυμίας ἀνεγκοῦσα, „ἔτι μὲν" ἔφη „τῶν προ-
 20 τέρων ἔχομαι λογισμῶν, καὶ οὐ δύναμαι παραδέξασθαι ὡς
 ἀληθῆ τὰ κατὰ μέγαλον δομestίκου εἰρημένα. μαρτύρομαι D
 20 γὰρ τὸν πάντα γινώσκοντα καὶ πρὶν γενέσθαι θεόν, ὡς οὐδέ-
 ποτε ᾤήθηρ ἀμελέστερον ἐκείνον διακείσασθαι περὶ ἐμὲ, ἢ
 περὶ μητέρα τὴν ἰδίαν ἢ γνησιωτάτην ἀδελφὴν, καὶ τῶν βα-
 σιλέως παίδων οὐχ ἦττον προνοήσεσθαι, ἢ βασιλεὺς αὐτὸς,

14. ἀξιόχρω P. et M., ἀξιόχρεων V.
 M. mg.

17. ὑπ' pro ἐκ τῆς

communione thori iunxisset, eum imperio et vita exuere. Illud namque nullus profecto dixerit qui sapit, filiam clariori insiguiorive copulandam existimasse. Quamobrem non tibi salus tua floccipendenda est, sed enitendum sedulo, ne te eius insidiae pessumdent. Ego et quotquot ex nobilioribus nunc Byzantii adsunt, praeter sumptus etiam oppositus laterum nostrorum et servos nostros vitamque et sanguinem nostrum, si opus erit, tuae ac liberorum tuorum tuendae dignitati cupide pollicemur.

22. Ob haec imperatrix doloris veluti quibusdam demersa fluctibus, cum non videret, quomodo pro falso repudiaret, quod a tam multis testibus iisque locupletibus asseveraretur, neque quomode crederet supra modum improbis mortalibus, diu plorans largiter, ubi se ex moerore collegit, Adhuc, ait, in pristina opinione iudicioque persisto, nec possum pro veris amplecti, quae adversus magnum domesticum dicta sunt. Testor enim omnia, etiam antequam fiant, cognoscentem Deum, putavisse, me ab ipso non secus, quam matrem aut sororem germanissimam semper dilectum et curatum iri, et orphanis imperatoris aequae ut ipsum parentem, si su-

- A. C. 1341 εἰ περιῆν, ὡς μόνον τὴν αὐτοῦ καὶ βασιλέως πρὸς ἀλλήλους
 μικροῦ καὶ ἀπιστομένην φιλίαν ἐννοοῦσα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμε-
 V. 339 τέραν πρὸς αὐτὸν. ἐπεὶ δ' αὐτὸς οὐκ ἄλλοθεν ποθεν, ἢ
 Θεοῦ παραχωροῦντος ἐπὶ τῇ Ῥωμαίους ὑπὸ πολέμων ἐμφυ-
 P. 419 λίων διαφθείρεσθαι, πρὸς τοιαύτην ἀτοπίαν ἐξήχθη λογισμῶν⁵
 καὶ οὕτως ἄδικα καὶ βίαια διενόηθη, ἐκείνῳ μὲν Θεός, ὃ πάν-
 τα ἄνωθεν ἐφορῶν, τῆς ἐπιβουλῆς δικάσαι καὶ τῶν πρᾶττο-
 μένων ἁξίας παρᾶσχοιτο τὰς ἀντιδόσεις. ἐγὼ δ' ὑμῖν ἐμαν-
 τὴν καὶ τέκνα ἐπιτρέπω μετὰ Θεόν, ἢ ὑπ' ἐκείνῳ μάρτυρι
 πάντα καὶ διανοῆσθε καὶ πράττητε ὑπὲρ ἡμῶν, ὡς τὸν ἴσον¹⁰
 τρόπον, ὃν αὐτοὶ πρὸς ἐμὲ καὶ τέκνα, διακεισομένη πρὸς
 ὑμᾶς." ἐκείνη μὲν οὖν περὶ δακρυς τοιαῦτα εἶπεν, ἀγνοήσα-
 σα, οἳ κακῶν ὑπὸ συκοφαντίας κατηρέχθη καὶ διαβολῆς. οἳ
 δ' ὑφ' ἡδονῆς οὐδὲ κατέχειν ἑαυτοὺς ἐπιπλέον δυνηθέντες, ἢ
 Β τάχους εἶχον, ἀναστάντες καὶ τοῖς ἄλλοις, οἳ τῶν ἀπορρήτων¹⁵
 ἐκοινωνοῦν, πάντα ἀπαγγείλαντες, ἔγνωσαν δεῖν μηκέτι δια-
 μέλλειν, ἀλλ' ὁμοίως πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, ἵνα μὴ τι
 συμβᾶν τὰ μελετώμενα κωλύσῃ. αὐτίκα δὲ τὴν μὲν μητέρα
 τοῦ μεγάλου δομῆστικου καὶ Ἀνδρόνικου τὸν υἱὸν καὶ τὴν
 γυναικα Ματθαίου τοῦ πρώτου τῶν υἱῶν, ἐν Βυζαντίῳ οὐ-²⁰
 σαν καὶ αὐτήν, φρουρὰν περιστήσαντες, ἐφύλαττον οἴκοι δια-
 τρήσοντας. Ἀπόκαυκον δὲ τὸν παρακοιμώμενον ἄρχοντα Βυ-
 ζαντίου ἀποδείξαντες, ἐκέλευον τὸν πόλεμον κινεῖν, ὅθεν ἂν

23. ἐκέλευεν P.

perasset, prospecturum; dum non solum, qui ipsi cum eodem imperatore fuit amor mutus isque ob excellentiam vix credibilis, sed nostrum quoque in ipsum amorem reputarem. Quia vero non nisi Deo permittente, ut Romani videlicet bellis intestinis inter se mactent, tam nefandas cogitationes suscepit, et tam scelerata et tyrannica sibi proposuit; illum caeleste nomen omnia e sublimi intuens, ut insidiatorem iudicet et pro talibus ausis dignam mercedem retribuatur. Ego me ipsam liberosque meos secundum Deum vobis commendo; quo teste omnia pro nobis et cogitate et facite, qui quo pacto vos me et filios meos habueritis, eodem pacto vos tractaverit. Haec illa uberrimo cum fletu elocuta est, ignorans misera, quo malorum a sycophantis et calumniatoribus istis redigeretur; qui prae voluptate diutius non se tenentes, sed ut primum licuit exsurgentes, ad populares conspirationis omnia perferunt. Non procrastinandum, sed bellum a proximo comparandum decernunt: ne quid interveniens cogitata dissipet. Mox magni domestici matrem cum Andronico nepote et uxorem Matthaei nepotis senioris, quae et ipsa tum erat Byzantii, circumiecta domui custodia, inclusas detinent; Apocaukum urbi praeficiunt, bellum, unde consultius putet, auspicari iubent; quod etiam ante diem viii.

αὐτῷ δοκοίη βέλτιον. καὶ ἤραχτο ὁ πόλεμος ἀρχομένου Ὁ-Α. C. 1341
 κτωβρίου. Ἀπόκαυκος δὲ τοὺς ἐν λόγῳ μάλιστα πάντας εἰ- C
 δὼς οὐκ ἂν ἀνασχομένους ὑπ' ἐκείνου ἄγεσθαι, ἔγω δὲν
 τὸν δῆμον ἐρεθίζειν πρὸς τὸν πόλεμον, οὐ μόνον ἀλόγως πρὸς
 5 πᾶν ὅτιοῦν φερόμενον κέρδους ἕνεκα ὀλίγου, ἀλλὰ καὶ ῥαδί-
 ως ὑποκεισόμενον τοῖς προστάγμασι ἐκείνου. καὶ πρῶτα μὲν
 ἀπόρους τινὰς καὶ λάλους περιέστησεν ἑαυτῷ, ἐτοίμως ἔχον-
 τας ὑπὸ πενίας καὶ τῶν δεινотάτων κατατολμῶν. ἔπειτα δὲ
 ἐκείνων τὸν δῆμον συνταράξας καὶ πλῆθος ἐπαγαγόμενος πο-
 10 λὺ, πρὸς τὴν οἰκίαν ἀφίκετο τὴν μεγάλου δομεστίκου καὶ
 διαρπάξειν ἐκέλευε τὰ ὄντα καὶ τὴν οἰκίαν καταστρέφειν. οἱ
 δὲ τῶν συνεσκευασμένων συνειδότες μηδὲν καὶ τὴν μεγάλου
 δομεστίκου δύναμιν κατεπιτήχότες ἔτι, μέχρι μὲν αὐλλῆς προ-
 ἦλθον, ἔπειθ' ἔστησαν, ἀπορούμενοι πρὸς ὅ,τι τράπωνται. D
 15 τῆς μεγάλου δομεστίκου δὲ μητρὸς ἄνωθεν ἐκ τῶν οἰκημάτων
 τὴν ἄφιξιν αὐτῶν πυρθανομένης ὅ,τι εἶη, σωφρόνως ἐκείνοι
 καὶ συνετῶς, ἀγνοεῖν μὲν ἐφ' ὅ,τι, ἔφασαν, κληθεῖεν· νυνὶ
 δὲ γνόντες, ἀναχωρεῖν, μὴ τοιούτοις ἐπιχειρεῖν τολμῶντες.
 οἱ μὲν οὖν, τῆς μεγάλου δομεστίκου μητρὸς χάριτας αὐτοῖς
 20 δομολογούσης τῆς εἰς αὐτὴν αἰδοῦς, ἐκείθεν ἀνεχώρουν καὶ
 διελύοντο κατ' οἴκους. πατριάρχης δὲ καὶ ἡ συννομοσία,
 ἐπεὶ μὴ κατὰ νοῦν αὐτοῖς ἢ τοῦ δῆμον κίνησις ἐτελεύτα,
 πρὸς τοὺς ἐπιτηδεῖας ἔχοντας ἐτράποντο τῷ μεγάλῳ δομε-

1. ὀγδόη M. mg. pro ἀρχομένου.

Idus Octobres coeptum est. Verum cum Apocauchus maxime cives
 primarios omnes ductum suum recusaturos sciret, vulgus ad arma
 concitandum censuit: quod et temere parvi compendii gratia quo-
 vis rapiatur, et facile etiam iussis eius se subderet. Ac primum
 quidem quosdam egentes et lingua nimium promptos pro stipulatori-
 bus sibi delegit, paratos ad consolandam mendicitatem suam nihil
 non audere, quantumvis scelestum ac nefarium. Deinde per eos
 plebe conterrita, cum magna multitudine ad acdes magni domestici
 progreditor, mandans, uti eas diripiant ac disturbent. Qui sutela-
 rum et machinationum inter conspiratos nescii et etiamnum dome-
 stici potentiam formidantes, atrio tenus processerunt. Tum con-
 stiterunt, haerentes, quo se verterent. Matre magni domestici de
 caenaculo sciscitante, quid adventus eorum sibi vellet: illi modeste
 ac prudenter, se nescisse, quam ad rem vocati essent; nunc co-
 gnovisse et recedere, quod tale facinus eorum audacia reformidet.
 Qua gratias ob sui reverentiam agente, domum quisque suam abs-
 cesserunt. Patriarcha et coniuvari, quia plebeculae motus aliter
 exierat, quam volebant, ad magni domestici studiosos ac necessa-
 rios se converterunt: et quosdam eodem die comprehensos, in cu-

- A. C. 1341στίκῳ, καί τινας κρατήσαντες αὐθημερόν, ἐνέθεσαν φρουρᾶ
 P. 420 καὶ διήρπαζον τὰς οὐσίας. οἱ δὲ λοιποὶ σφᾶς αὐτοὺς ὀρω-
 ντες ἐν χροῖ κινδύνου καθεστῶτας ἤδη καὶ δέισαντες, μὴ καὶ
 αὐτοὶ κατασχεθέντες μυρίοις προσπαλαίωσι κακοῖς, (κοινή
 γὰρ εὐθὺς πανωλεθρία τῶν μεγάλου δομestίκου φίλων κατε-5
 ψηφίσθη,) τὴν τοῦ Πορφυρογεννήτου προσαγορευομένην πυ-
 λίδα διατεμόντες, (ἦσαν δὲ δύο καὶ τεσσαράκοντα τὸν ἀριθ-
 μόν,) Ἀπελμενὲ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἡγουμένου, ὃς τῶν οἰκειο-
 τάτων τῇ μεγάλῳ δομestικῷ ἦν, ἔξω τειχῶν ἐγένοντο Βυζαν-
 τίου. ἐπεὶ δὲ τῶν προσδοκωμένων ἀπηλλάτταντο δεινῶν, 10
 ἔδοκει δεῖν πρεσβειάν ποιεῖσθαι πρὸς τὴν βασιλίδα, τοῦτο
 μὲν ὑπὲρ τῶν τετολμημένων παραιτούμενοι, ὥς οὐ διὰ κα-
 Βκίαν, ἀλλὰ δέισαντες τὸν κίνδυνον τολμήσαιεν, τοῦτο δὲ καὶ
 V. 340 δέόμενοι αὐτῆς, ὥς, εἰ παράσχοιτο συγγνώμην, ἐπανήξοντες
 πρὸς τὰς οἰκίας. ἔδεδίεσαν γὰρ, μὴ, καίτοι πρὸς ἀνάγκην 15
 εἰς τοιαῦτα συνελθόντες, καὶ παρὰ μεγάλῳ δομestικῷ τῶν
 τετολμημένων ἕνεκα ὥς νεωτερίζοντες εὐθύνοντο. ἐπεὶ δὲ
 τοιαῦτα ἔδοξε, τὸν Καντακουζηνὸν ἀπολεξάμενοι Νικηφόρον,
 ὃς ἔξιδελφος τῇ μεγάλῳ δομestικῷ ἦν, καὶ Γαβαλῶν, οὐπω
 μέχρι τότε τῇ μεγάλῳ δομestικῷ πολέμιον ἀναδεδειγμένον 20
 φανερωῶς, ἀλλ' ἔτι τοῖς ἐκείνου φίλοις συνεξετάζεσθαι δοκοῦν-
 τα, πέμπουσι πρὸς βασιλίδα. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, Γαβαλᾶς
 C μὲν, οἷα δὴ τὰ ἀπόρρητα ἐκείνοις συνειδῶς, τῶν τε διαδράν-
 των ἀπιστίαν κατηγορεῖ προφανῶς καὶ κατὰ μεγάλου δομ-
 stίκου τὰ ἴσα τοῖς ἄλλοις λέγων, ἔδοκει ἀξιόχρεως εἰς πίστιν 25

stodiam immiserunt, eorum facultatibus in praedam concessis. Ceteri se periculo iam proximos cernentes timentesque, ne et ipsi comprehensi, sexcentis malis exercerentur (statim enim consensu amicos magni domestici extremo exitio damnarent) per portulam, quae Porphyrogeniti appellatur, viam secantes, (erant autem duo et quadraginta, Apelmene duce, magni domestici familiarissimo,) Byzantio excesserunt. Securi iam malorum, legationem ad imperatricem destinandam censent, partim audaciae culpam deprecaturi, quod solo timore periculi, non malo animo id fecissent; partim veniam ipsam rogaturi, qua domum redire liceret. Erant enim in metu, ne, quamvis istuc necessitate coacti fuissent, a magno domestico nihilo minus pro rerum novarum cupidis reprehenderentur. Hoc statuto, Nicephorum Cantacuzenum, magni domestici patru-lem, et Gabalam, qui nondum usque ad illam horam apertum se eius inimicum declaraverat, sed adhuc amicus apparebat, ad imperatricem mittunt. Ibi Gabalas, ut unus de coniuratis omnium gnarus, et fugitivorum infidelitatem aperte accusare et contra magnorum domesticum eadem, quae ceteri, effundere. Imperatrici fidem me-

βασιλίδι. και πατριάρχη και τοῖς ἄλλοις φανερώς συντετα- A. C. 1341
 γμένος, τό γε εἰς αὐτόν ἦγον οὐδέν ἡμέλει τῶν κατὰ μεγά-
 λου δομειστικῶν πραττομένων. ὅθεν και τῆς εἰς βασιλίδι εὐ-
 νοίας ἄθλον, τό πρωτοσεβαστοῦ ἀξίωμα εἰλήφει, χρόνῳ δὲ
 5 ὕστερον και τό μεγάλο λογοθέτου. Νικηφόρος δὲ ὁ Καν-
 τακουζηνός ἐν δεσποτηρίῳ κατακλείεται.

γγ. Οἱ φυγάδες μέντοι γε ἐκεῖνοι, ἐπεὶ τῶν πρέσβων D
 τὸν μὲν ἐπύθοντο εἰρηγμένον, Γαβαλαῶν δὲ τοῖς μεγάλῳ δομε-
 στικῶν πολεμοῦσι συντεταγμένον φανερώς, ἀπογνόντες τὴν ἐπά-
 10 νοδον, εἰς Διδυμότηιχον παρὰ τὸν μέγαν δομειστικὸν ἀφικνουῦν-
 ται και τὰ γεγενημένα πάντα ἀπαγγέλλουσι και τὸν πόλεμον P. 421
 τὸν κεκινημένον πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ πιστεύειν οὐκ ἠβούλετο
 διὰ τῶν ἀπαγγελλομένων τὴν ἀτοπίαν. ἀλλ' ὤρετο αὐτούς τε
 βασιλίδι προσκεκρουκότας διαδραῖναι, δέισαντας τὸν κίνδυν-
 15 ον, και συνηγοροῦντας ἑαυτοῖς, τοιαῦτα βασιλίδος καταφενύ-
 δεσθαι. μηδὲ γὰρ ἂν ποτε ἐκείνην ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ τοιαύ-
 την ὑποστήναι τὴν μεταβολήν. ὅθεν και διενοεῖτο, τοὺς μὲν
 φυγάδας αὐθις εἰς Βυζάντιον και ἄκοντας ἐκπέμπειν, εἰ τι
 βασιλίδι προσκεκρουκάσι, δίκας ὑφἑξοντας ἀξίας. αὐτὸς δὲ
 20 πρὸς τὴν εἰς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατεῖαν ἤδη παρεσκευασμένος
 ὢν, ἐμελλεν ἔργου ἤδη ἔχουθαι. ὡς δὲ μετὰ μίαν και δευ-
 τέραν ἡμέραν πολλοὶ ἐκ Βυζαντίου ἀφικόμενοι τὰ ἴσα και B
 αὐτοὶ ἀπήγγελλον τοῖς φυγάσιν, ἐδόκει δεῖν περιμεινάντα μι-
 κρόν, πρεσβεῖαν πρὸς βασιλίδι περὶ τῶν πραττομένων πέμ-

peri videbatur; et omnino patriarchae aliisque palam se aggregans, nihil eorum, quae contra magnum domesticum agitantur, pro sua parte negligebat. Ex quo huius sui erga imperatricem studii praemium Protosebasti, postea magni logothetae dignitatem accepit. Nicephorus autem Cantacuzenus carcere multatus est.

23. Fugitivi autem, ut alterum legatorum custodiae mandatum, Gabalam vero inter domestici hostes nomen suum palam profiteri audiverunt, reditione desperata, Didymotichum ad eundem domesticum proficiscuntur, acta omnia et bellum in eum susceptum exponunt. Qui tam nova et inexpectata nolens credere, putabat eos, offensa in quopiam Augusta, periculum fugisse et haec de compacto contra eam confinxisse: nec enim tali tempore sic mutari potuisse. Quare eos Byzantium, quamquam invitos, cogitabat remittere, ut si quid in imperatricem peccavissent, id debitis poenis expiarent. Ipse vero ad expeditionem occidentalem iam instructus, ita volebat rem aggredi. Sed ubi post unum alterumve diem multi Byzantio supervenientes, eadem cum fugitivis retulerunt, paululum subsistendum legationemque ad imperatricem mittendam iudicavit. Itaque praefectum Gaurae monasterio, virum virtuti deditum et politiciis

A. C. 1341 πειν. και τὸν τῆς Γαυρᾶ μονῆς ἡγούμενον ἀπολεξάμενος, ἄνδρα ἀρετῆς ἀντιποιοῦμενον καὶ πολιτικοῖς πράγμασιν ἐμμελεῖν ἔχοντα ἐπιτηδεῖως, καὶ Σγουρόπουλον ἐκ τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ, συνετόν τε ἅμα καὶ δυνάμενον ἀπταίστως τὰ παρ' ἑκατέρων ἀπαγγέλλειν διαπρσεβυόμενα, πρὸς βασιλίδα εἰς Βυζάντιον ἐκπέμπει. καὶ πρῶτα μὲν ὄρκους ἐπιστοῦτο, ὡς οὐδὲν αὐτῷ τῶν κατηγορημένων συνειδείη, ἔπειτα ἐδέετο, μὴ τῶν ὀλίγων πρότερον ἐπὶ τοῦ πατριάρχου πρὸς ἀλλήλους

V. 341 αὐτοῖς γεγενημένων ὄρκων ἐκλαδέσθαι, μηδὲ ἐρήμην αὐτοῦ καταψηφίσασθαι, τοῖς συκοφάνταις πειθόμενῃ μόνους, ἀλλ' ἐπὶ δίκην καλεῖν καὶ τῶν ἐγκλημάτων ἔλεγχον ποιεῖσθαι. αὐτὸν γὰρ εἶναι παρεσκευασμένον τῷ κατηγοροῦντι παντὶ ἀντικαθίστασθαι πρὸς δίκην. τοῖς δὲ ἐκπιμπόμενοι πρέσβεσσι προθεσίαν ἡμερῶν παρείχετο, ὅσην ᾗτο ἀρκέσειν βασιλίδι, ὥστε περὶ τῶν παρόντων σκεψαμένην ἀκριβῶς ἀπολογίαν εἰς ἀποδοῦναι, ἵν' εἰ μὲν ὁμοῦ τὰ λυσιτελῆ καὶ δίκαια πράττειν ἤρημένη, δικαστήριον καθίζοι καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων ἀπαιτοῖη, στέργη τὰ ἐψηφισμένα καὶ αὐτὸς, ὅποια ποτ' ἂν ἦ, πολυπραγμονῶν μηδὲν, ἵνα καὶ ἡ προσδοκωμένη τοῦ συγγενικοῦ πολέμου φλόξ ἀπομαρανθῇ. ἂν δ' ἀγνωμονοίη καὶ αὐτὸν μὴ βούλοιο τὰ δίκαια ποιεῖν, ἀλλ' ἢ μηδαμῶς τὴν ἐξέτασιν ἀνέχοιτο ἢ τὸν καιρὸν ὑπεριθεμένη, διακρούοιτο αὐτοὺς μετὰ τὴν εἰρημένην προθεσίαν, τὸν θεὸν τῆς ἀδικίας καὶ αὐτὸν μάρτυρα προστησάμενος, ᾧ ἂν αὐτῷ τε καὶ τοῖς συνοῦσι

19. 1' ἢ προσδοκωμένη P.

negotiis obeundis idoneum, delegit eumque cum ministro eius Sguropulo, homine non stulto et qui legationem dextre ac diserte posset exponere et referre, ad imperatricem Byzantium legat. Ac primum quidem iurciurando affirmat, se nullius, quorum accusaretur, sibi esse conscium. Deinde orat, ne obliviscatur, quae nuper praesente patriarcha vicissim iurasset, neve se inauditum, sycophantarum tantummodo vocibus permota, reum pronuntiet, sed in iudicium vocet, ubi crimina sibi imposita demonstrantur; se enim paratum, cuius accusatori apud legitimos iudices respondere. Legatis certum dierum numerum praefixit, quot imperatrici sufficerent, ut, re praesenti diligenter considerata ac perpensa, responsum daret: ut, si commode ac iuste secum agere volens, iudicium constitueret et delationum probationes exigeret, sententiam iudicum qualemcumque absque omni curiositate boni consuleret et civilis belli, quod exspectabatur, incendium ne crumperet. Sin se improbum duceret et quod iustitia postularet, facere nollet et aut nullam inquisitionem pateretur, aut tempus ducens, ultra definitum eos moraretur, Deo iniuriarum testis appellato, quae in rem suam suorum-

οἴκοιο λυσικελήσειν. πράττειν. πρὶν δὲ μηδὲν κενεῖν τῶν κα- A.C. 1344
 θεστώτων, κἄν πάντ' ἄνω καὶ κάτω γινόμενα ὄρῃη. οἱ μὲν
 οὖν πρέσβεις οὕτω προστεταγμένοι πράττειν, ἐξήεσαν Διδυ-
 μοτείχου. ἐπεὶ δὲ εἰς Σηλυβρίαν ἦγον, οἱ ἐκ τῆς παρακοι-
 δωμένου οἰκίας ἐντυχόντες καὶ ἵππους διαρπάσαντες καὶ τὴν
 ἄλλην ἀποσκευὴν, αὐτοὺς εἶχον ἐν φρουρᾷ. ἀγγελθέντων δὲ
 τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ τῶν περὶ τοὺς πρέσβεις τετολημμένων,
 οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐδυσχέραινον οὐ μετρίως καὶ οὐδ' ἀνε- P. 422
 κτὸν ἠγοῦντο, οὕτω παρὰ φαύλων ἐπὶ μηδεμιᾷ προφάσει προ-
 10 πηλακίζεσθαι ἀνθρώπων. ὁ μέγας δὲ δομέστικος παρήγει μὴ
 μικροψυχεῖν. οἴεσθαι μὲν γὰρ καὶ αὐτὸς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τὰ
 τοιαῦτα τελευτήσειν, ἀλλὰ μεγάλων ὄσεσθαι πραγμάτων ὑπο-
 θέσεις. δεῖν δὲ ὁμῶς τοῖς παρὰ σφίσι αὐτοῖς ἐμμένειν
 ἐψηφισμένοις καὶ μηδὲν νεωτερίζειν πρὶν τὴν προθεσμίαν
 15 ἤκειν. οὐ γὰρ ἀγαθὸν τοῖς παρὰ σφίσι κεκρωμένοις ἐναντία
 πράττειν. ἂν δέ τι παρὰ δόξαν καὶ τοῖς ἡμετέροις πρέσβεσι
 συμβέβηκε, θαυμαστὸν οὐδέν. τῷ γὰρ πάντα τολμῶντι πα-
 ρακοιμωμένῳ καὶ οἰκέταις οὐδὲ τὰ τοιαῦτα εἶναι ἀνεπιχεί-
 ρητα προσῆκεν. οὐ δὴ δίκαιον, τὰ τοῖς ἄλλοις ἀνοήτως καὶ
 20 θρασέως τοληθέντα, τῇ βασιλίδι, πρὸς ἣν ἡμεῖς τὴν πρε- B
 σβείαν πεποιήμεθα, λογίζεσθαι· ἄλλως τε εἰ μὲν ἐκείνη τὰ
 δέοντα ποιούσα, συμφερόντως βουλευέσεται περὶ τῶν ὅλων καὶ
 τὸν προσδοκώμενον πόλεμον διαλύσει, ὡς μηδὲν ὄντα τὰ γε-
 γενημένα περιδεῖν προσῆκον. ἂν δ', ὃ μὴ γένοιτο, πρὸς μεί-

que fore arbitraretur, ea transigeret; prius quae constituta sint, etiamsi omnia sursum ac deorsum miscerentur, non moturum. Cum his mandatis legati Didymoticho egredientes, ubi Selybriae propinquarunt, a domesticis Apocauchi, in quos inciderant, equis sarcinisque spoliati et in custodiam contrusi sunt. Didymotichum tam nefario facinore nuntiato, ceteri quidem omnes non parum indignari, et minime ferendum ducere, a vilissimis hominibus tam foede sine ulla causa multari. At magnus domesticus eos admonere, ne id imbecillius ferrent; se quoque existimare, non bene illis id eventurum et maguarum rerum esse quaedam fundamenta ac proemia. Perstandum tamen in his, quae ipsi decrevisset, et donec dies praefinita illuxisset, nihil novandum. Non enim expedire, contra suam ipsius sententiam venire. Quod si quid praeter opinionem etiam nostris legatis accidit, nihil mirum. Nam praefecto cubiculi et servis eius audentibus omnia, qui tandem conveniebat, non etiam hoc audere? Proinde quae alii stulte et confidenter admiserunt, ea imperatrici, ad quam legatos misimus, adscribere iniustum est. Ad haec, si ipsa pro munere suo summae rei publicae consuluerit et bellum imminere discussit, tum quae facta sunt, pro nullis

- A.C. 1341 ζωνα τὴν ἀτοπίαν ἐξαχθῶσι, τότε ἤδη περὶ τῶν μεγίστων ἡμῶν, οὐ περὶ τοιούτων, προκείσεται σκοπεῖν· ὥστ' ἐξ ἀφοτέρων δεῖ τῶν γεγενημένων καταφρονεῖν καὶ μὴ ὡς περὶ τινων ἀναγκαίων θορυβεῖσθαι." ἐκεῖνος μὲν δὴ τοιαῦτα εἰπὼν, κατέπαυσε τὴν ταραχὴν, πάντων εὐχαμένων εἰς ἀγαθόν, ὡς-5
- C περ εἶρηκεν αὐτὸς, ἀποβαίνειν τὰ παρόντα, καὶ μὴ ὥσπερ ἐκ τῶν πραττομένων ἀναγκάζονται στοχαῖζεσθαι αὐτοί. οὕτω μὲν οὖν ἐκεῖνοι κατεστέλλοντο τοῦ θορυβεῖσθαι. βασιλεὺς δ' ἐπεὶ μάθοι τὰ περὶ τοὺς πρέσβεις εἰργασμένα, πρὸς ὀργὴν τε ἐποίητο καὶ ἐκέλευεν ἀποδόντας τὰ διηρησμένα ἄγειν 10 πρὸς αὐτήν. ἐπεὶ δὲ ἤχθησαν, πατριάρχου τε καὶ τῶν λοιπῶν συγκλητικῶν παρόντων, ἐπὶ τῆς βασιλίδος τοὺς λόγους τῆς πρεσβείας ἐποιούντο καὶ οὐδεὶς ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἀξιουμένων ἐπῆγε μέμνην, ἀλλ' ἐδόκουν πᾶσι δίκαια πρεσβεύειν. ἐδέοντό τε καὶ βασιλίδος καὶ πατριάρχου οἱ πρεσβευταί, μὴ μέλ- 15 λειν περὶ πραγμάτων ἀναγκαίων, ἀλλὰ ταχεῖαν τὴν διόρθωσιν ποιεῖσθαι. ἡ δὲ ἦν γράμμασι τὸν μέγαν δομέστικον εἰς
- D δικαστήριον καλεῖν. ἐτιμῶντό τε θάνατον ἑαυτοῖς, εἰ μὴ πα-
- V. 342 ρέσται ἅμα τῇ τὰ γράμματα λαβεῖν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἡσυχίαν ἤγον. Ἀπόκαυκος δὲ δέσας, μὴ ἡ βασιλεὺς πρὸς 20 τὴν ἀξίωσιν ὡς δικαίαν ἀπιδούσα, ἐπιψηφίσηται τὴν δίκην, καὶ πρὸς τῷ μηδὲν αὐτὸς ἡνυκέναι τῶν ἐσκαιωρημένων καὶ αὐτῆς σωτηρίας ἀποστέρηθῆ, ἔγνω δεῖν ἰταμότητι χρή-

21. δικαία P. et M., δικαίαν V.

momenti factis habere decebit. Sin, quod absit, in maioribus Improbi fuerint, tum non de parvis, sed de maximis consultabimus. Quapropter tum hanc, tum illam ob causam, quae facta sunt, contemnenda, nec tamquam de singularibus molestiam capiendam aio. Haec ubi dixit, tumultum sedavit, omnibus optantibus, ut quemadmodum dixerat, res bene verteret: non, ut ex anteaactis coniectare ipsi cogebantur. Tumultuantes ita compescuit. Imperatrix, ut primum legatos esse violatos didicit, graviter tulit iussitque raptores spolia reddere et ad se deportare. Tum patriarcha reliquisque optimatibus et Augusta coram praesentibus, legati suo munere perfuncti sunt, cunctis, quae petebantur, ut aequa approbantibus. Rogabant autem illam et patriarcham legati, ne in rebus tam magni momenti tempus eximerent, sed celeriter emendationem adhiberent. Si litteris magnum domesticum ad tribunal citarent, nisi simulatque eas accepisset, advolaret; se, quin capite punirentur, non recusaturos aiebant. Hic omnes conticuerunt. Apocauhus tamen sollicitus, ne imperatrix petitionem ut aequam respiciens, iudicium diceret, et cum hoc, quod consiliorum suorum pravitate nihil promovisset, ipse etiam vita multaretur, temeritate et impudentia,

σασθαι επικαιρὸν, ὡς δι' ἐκείνης δυνησόμενος ἀνατρέψαι καὶ A. C. 1341
 συγγέαι τοὺς περὶ εἰρήνης λόγους. καὶ ἀναστάς εὐθύς τοῦ
 συνεδρίου καὶ τῇ χειρὶ κατασεύσας σιωπὴν, πρὶν τι προειπεῖν ἢ
 τὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς εἰς τοιαῦτα ὄρωμητο, προσθεῖναι, πολλὰς κατὰ P. 423
 5 μεγάλου δομεστίκου ὕβρεις διεξῆει, πολέμιον κοινὸν καὶ ἄπιστον
 βασιλεῦσιν, ἐπίορκόν τε καὶ ψευδόμενον ὡς τὰ πολλὰ καλῶν, καὶ
 τελευταῖον εἰς αἰσχρὰς καὶ ἀνελευθέρους κατέληγεν ἐπιτιμίας.
 ἔχων δὲ περὶ αὐτῶν πολλοὺς ὁμοίως τε ὕβριστάς καὶ πρὸς πᾶν
 ἀναιδείας χωρεῖν ἐτοιμῶς παρεσκευασμένους, ἐκέλευεν ἔρσεχε-
 10 λέν τοὺς πρέσβεις. καὶ τοῦ μοναχοῦ μὲν ἀπτόμενοι θρασέως „ὁ
 τοῦ Καντακουζηνοῦ πατριάρχης” ἐπεβόων „οὗτοσί,” χριστε-
 μπαΐκτην καὶ ὑποκριτὴν καὶ τοιαῦτα ἄττα δεινότερα προσαγορεύ-
 οντες. Σγουρόπουλόν τε ὁμοίως πολλὰ περιυβρίσαντες καὶ λοιδο-
 ρησάμενοι, εἶτα ἀμφοτέρους, εἰς ἣν ἐξενίζοντο οἰκίαν, ἐφρου-
 15 ρουν ἀπροΐτους. βασιλὶς δὲ, εἴτε καὶ αὐτὴ πρὸς τὰ πεπρα-
 γμένα μὴδὲν ἀγανακτοῦσα, εἴτε ἤδη καὶ ἀναστέλλειν τὰς τῶν
 στασιαζόντων ὁρμὰς οὐ δυναμένη, ἤνεγκε σιγῇ. οἱ δὲ τῶν
 πραγμάτων ἄρχοντες τῇ μεγάλου δομεστίκου μητρὶ κατὰ τὴν
 οἰκίαν διαγούσῃ ἅμα τῷ ἐγγόνῳ Ἀνδρονίκῳ πλείονά τε φρου-
 20 ρῶν ἐπίσταν καὶ ἀσφαλέστερον ἐτήρουν. ἐπεὶ δὲ ὁ πόλεμος
 ἐν Βυζαντίῳ ἤδη λαμπρῶς ἀνήφθη, ἐδόκει δεῖν καὶ τὰς ἄλ-
 λας πόλεις καὶ μείζους καὶ ἐλάσσους προσεταιριζέσθαι περ-

11. χριστεπέμκτην M. mg. 21. λαμπρὸς P.

quibus de pace sermones confundere atque evertere posset, oppor-
 tune usurum se existimavit. Et illico in consessu surgens manu-
 que silentium indicens, priusquam praefaretur aut causam adduce-
 ret, ob quam huc ferretur, multa adversus magnum domesticum
 maledicta congeribat, communem hostem, imperatoribus infidum,
 periurum, mendaciloquum nominans tandemque in foeda et illibe-
 ralia convicia desinens. Et quia comites habebat, sibi maledicen-
 tia similes et ad omnem inverecundiam projectos, imperavit illis in
 legatos torquere scommata. Ac monachum quidem impudenter lac-
 cerantes, acclamabant: hic est Cantacuzeni patriarcha, illusor Chri-
 sti et hypocrita, et aliis demum contumeliosioribus vocabulis cum
 prosciudebant. Sguropulum quoque variis probris perquam iniuriose
 lacerabant. Deinde ambos in aedibus, ubi diversabantur, ita cu-
 studierunt, ut egredi nusquam possent. At imperatrix, au quia
 horum illi etiam nihil dolebat, an quia seditiosorum impetus iam
 reprimere et coercere non poterat, silentio ista ferebat. Archontes
 seu primores illi, in quorum manibus iam erat res publica, ma-
 trem magni domestici cum nepote Andronico domi inclusam, aucta
 custodia, tutius servabant. Ubi belli flamma Byzantii iam emicuit,
 alias quoque urbes, maiores minoresque, ad eius societatem dedita
 opera traducere oportere iudicatum est. Ergo ad omnes imperatoriae

A.C. 1341 ρῶσθαι. γράφεται δὴ πρὸς πάσας γράμματα βασιλικά, κελύοντα τὸν μέγαν δομέστικον πολέμιον ἡγεῖσθαι, καὶ μηδεμίαν δέχεσθαι ἐπιδημοῦντα, ἀλλὰ παντὶ σθένει πολεμεῖν καὶ διαφθεῖρειν. ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἡγγέλλετο τῷ μεγάλῳ δομέστικῳ καὶ τινα τῶν γραμμάτων ἐκομίζετο εἰς ἀπόδειξιν ἑναρ-5 γῆ τῶν λεγομένων, ἐθορυβεῖτο μὲν σφοδρῶς ἤδη καὶ ἐκυμαίνετο τὴν ψυχὴν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ συνόντες. οὐδὲν μέντοι καὶ αὐτοὶ νεωτερίζουσιν ἐπεχείρουν, τὴν προθεσμίαν περιμένοντες, ἀτοπον ἡγούμενοι πρὸ ἐκείνης τι τολμᾶν. ἐπεὶ δὲ ἡκούσης οἱ τὸ πρέσβεις παρῆσαν οὐδαμοῦ καὶ οὔτε γράμμασιν, 10 οὔτε μὴν λόγοις ἠδυνήθησαν δῆλα θέσθαι τὰ γεγενημένα ὑπὸ τοῦ φρουρεῖσθαι ἀσφαλῶς, ὅσοι τῶν συγκλητικῶν παρῆσαν ἐν Διδυμοτείχῳ καὶ ἡγεμόνες τῆς στρατιᾶς ἅμα πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον ἐλθόντες, μηκέτι μέλλουσιν συνεβούλευον, ὡς πάσης προφάσεως ἤδη περιηρημένης, ἀλλὰ σκεψαμένους ἐξευ-15 ρίσκειν, ὅθεν ἂν εἴη καὶ αὐτοῖς πορίζεσθαι τὴν σωτηρίαν. τῷ δ' ἐδόκουν μὲν τὰ λυσιτελοῦντα συμβουλεύειν. οὐδὲ γὰρ, βασιλίδος καὶ τῶν περὶ αὐτὴν, ἃ λυσιτελεῖν αὐτοῖς ἐνόμιζον, πραττότων, αὐτοὺς ἀργοὺς προσήκειν ἦετο καθῆσθαι. εἴτε γε μὴν οἰόμενος ἔσσεσθαι τινα μεταβολὴν καὶ κατάλυσιν τοῦτο πολέμου, παρεκάλει τοὺς συνόντας, μὴ μικροψυχεῖν, μηδ' ἀφορμὰς παρέχειν τῷ πολέμῳ.

P. 424 κδ'. Ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις ἤκε πρὸς αὐτὸν ἐκ V. 343 Βυζαντίου ἐκ τῶν τῆς βασιλίδος οἰκετῶν δ' Ἰζυράκης ἀνω-

5. γραμμάτων M., πραγμάτων P.

transmittuntur epistolae, quibus praecipitur, magnum domesticum hostis loco habeant: ad se venientem nulla excipiat: nervis omnibus ei resistent eumque disperdant. Haec ut illi nuntiata sunt et ad luculentam confirmationem aliquod huiusmodi epistolae apportatae, cum suis nimio opere conturbatus, curarum aestu fluctuavit; nihil tamen novi tentarunt, diem oratoribus reversuris praefinitam praestolantes, indecorum rati, prius quidquam inceptare. Ea ubi affuit, nec legati usquam comparerent et neque litteris, neque internuntiis, quae acta essent, significare possent, propterea quod caute custodiebantur: quotquot optimates Didymotichi versabantur et duces item exercitus simul ad magnum domesticum adeuntes, auctores erant, ne procrastinaret, omni iam praetextu sublato, et de ipsorum etiam salute incolumitateque cogitaret. Placuit consilium. Cum enim imperatrix cum factione sua utilitates suas curaret, haud ille sibi sedendum arbitratur. Nihilo minus aliquam adhuc conversionem bellicae dissolutionem sperans, suos ne animis concederent neve bellum irritarent, hortabatur.

24. Paucis post diebus ex aulicis imperatricis Cyriacus Byzan-

μασμένος, γράμματα φέρων, ἃ ἐκέλευεν αὐτὸν ἀποσχόμενον A.C. 1341
 τῶν πραγμάτων οἴκοι διατρίβειν καὶ μηδὲ τῆς Διδυμοτείχου
 πύλης ἐξιέναι, ἄχρις ἂν αὐτῇ ψηφίσῃται περὶ αὐτοῦ, ὅ,τι ἂν Β
 δοκῇ. τὴν αἰτίαν δὲ τῶν εἰρημένων οὐκ ἐν τῇ παρόντι δῆ-
 5 λην ἔλεγε ποιήσεσθαι, ἀλλ' ὕστερον ὀλίγῳ αὐτῷ τε καὶ πᾶ-
 σιν ἂν γενέσθαι φανεράν. πρὶν δὲ τὰ γράμματα ταυτὶ γρα-
 φῆναι ἕτερα ἐγράφοντο, τοῦ παρακοιμωμένου ὑπαγορευόντος,
 πικρίας μεστὰ καὶ ὕβρεως καὶ εἰρωνείας, ἃ ἐκώλυεν ἡ βα-
 σιλὶς πεμφθῆναι, μάλιστα πείσασα τοὺς ἄγοντας. ἐπεὶ δὲ ἀνε-
 10 γινώσκετο ἐπ' ἐκκλησίας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες τὴν τῶν γε-
 γραμένων ἀτοπίαν ἐκπεπληγμένοι, ἄπτεσθαι ἤδη παρήνον
 τοῦ πολέμου καὶ μὴ διεφθορούσιν ἀνθρώποις τὸν καιρὸν προ-
 ἴεσθαι, καθ' ὃν ἐξέσται διασώζειν ἑαυτούς. ὁ μέγας δὲ δο-
 15 καὶ μηκέτι διαμέλλειν καὶ αὐτὸς οἰόμενος, ἐτρέπετο ἤδη πρὸς
 τὸ βουλευέσθαι καθ' ὅ,τι χρηστέον ἂν εἴη τοῖς πράγμασι
 καὶ αὐτούς. καὶ πρῶτος αὐτὸς εἰς τὴν βουλὴν καταστάντων,
 ἔλεξε τοιάδε. „ἄνδρες συστρατιῶται, τὰ μὲν παρόντα πρά-
 20 γματα εἰς ὅσον δυσκολίας καὶ ταραχῆς νῦν τε ἦκουσι καὶ
 ἔτι μᾶλλον μέλλουσιν ἐπιδιδόναί, ὁμοίως ἐξεσθὶ πᾶσι στοχά-
 ζεσθαι ἡμῖν. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἢ νῦν ἐξ ἄλλοδαπῆς ἐλθὼν ἢ
 διατρίβων παρ' ὑμῖν, τῶν πολλῶν οὐδὲν ἄμεινον διακείμενος
 ἡγνούμην, εἶχεν ἂν τινα λόγον ἴσως, ὁπαῖος τὸν τράπον καὶ

13. αὐτοῦς M.

tio venit cum litteris, quibus imperabatur, ut se abdicaret ac domi
 suae privatus viveret, neve extra portam Didymotichi pedem efferret,
 quoad ipsa de eo pro arbitrio statuisset. Causam mandati sui nolle
 in praesens patefacere: paulo post ipsi et omnibus manifestam fore.
 Antequam autem hae litterae conscriberentur, aliae, Apocaucho dic-
 tante, exaratae fuerant, felle contumeliarum et irrisionum plene:
 quas mitti imperatrix vetuit, vix eius auctoritate quiescentibus. a
 quibus ad mittendum impellebatur. Illis in conventu apud Didy-
 motichum recitatis, ceteri quidem omnium scriptorum absurditate
 attoniti, bellum capessendum nec perditis hominibus suae salutis
 opportunitatem esse condonandam dicitare. At magnus domesticus
 iam se inter sacrum saxumque stare videns et nec ipse ultra pro-
 latandum censens, ad consilium refert, quid tali praesertim tem-
 pore faciendum sit, exquirat ac princeps ipse consilii, hunc in mo-
 dum disserit. Quae nunc sit rerum difficultas perturbatioque, viri
 commilitones et quanto afflictior status hic futurus sit, omnibus
 vobis sine discrimine exputare licitum est. Ego vero si aut modo
 ex peregrina regione adventarem, aut apud vos degens, velut unus
 de media plebe, ignorarer, esset fortasse, cur mores ingeniumque

- A.C. 1341 τὸ ἦθος, ἐφ' ὧν διεξιέναι. ἐπεὶ δ' ἐκ πρώτης ἡλικίας ἄχρι
 D νῦν οὐ παρ' ὧν ἐπολιτευόμην μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν Ῥωμαίων
 ἀρχὴν διώκουσιν μετὰ βασιλέα, ἐξ ὅτου περ ἐκεῖνος κατέστη
 πρὸς αὐτὴν, ὑφ' ἧς ἐμοῦ πᾶσιν ἢ βελτίονος ἢ χείρονος πει-
 ρᾶσθαι παρέχεσθαι ἠναγκαζόμην, οὐχ ἤττον ἂν μοι συνει-5
 δείητε καὶ αὐτοὶ τὸν τρόπον, ἢ αὐτὸς ἐμαυτῷ. ὅθεν οὐδὲ
 τοῦ προτέρου βίου πλείονα ποιήσομαι τὸν λόγον, ὀρθῶς καὶ
 δικαίως πεπολιτευμένον παρ' ὧν ἐμαυτὸν ἀποδεικνύς, παν-
 τα σαφῶς τὰ ἡμέτερα εἰδόσιν. ἕως μὲν οὖν περιῆν ὁ βα-
 σιλεὺς, ἐκεῖνός τε ἐμοὶ πολλὴν ἐν τοῖς πράγμασι παρεῖχτο 10
 P. 425 τὴν ῥοπὴν καὶ πάντα οὐχ ἤττον ἢ ἑαυτῷ καὶ τὰ μέγιστα
 ἐπέτρεπε διοικεῖν. ἐγὼ τε τὴν ἴσην εὐνοίαν παρεῖχόμην καὶ
 σπουδὴν, ὅσα προσῆκε τὸν φιλούμενον ποιεῖν, οὐδὲν ἄλλείπων.
 ἐπεὶ δ', οὕτω δόξαν τῷ τὰ τῆδε πάντα διοικοῦντι, ἐξ ἀνθρώ-
 πων ἐγένετο ἐκεῖνος, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἕτερον ἐλογιζόμην προσ-15
 ἦκειν ἐμαυτῷ, ἢ τῆς εἰς ἐκεῖνον εὐνοίας δεῦμα σαφέστατον
 τὴν εἰς τοὺς παῖδας πρόνοιαν καὶ βασιλίδᾳ τὴν ἐκεῖνου γα-
 μετὴν ἐξενεγκεῖν. καὶ διετέλεσά γε μετὰ τὴν ἐκεῖνου τελευ-
 τὴν ἄχρι νῦν οὐδὲν τῶν δεόντων παραλείπων, ἀλλὰ καὶ σώ-
 V. 344 ματος καὶ χρημάτων ἀφειδῶν καὶ πάντα πράττων καὶ μῆχα-20
 Βνώμενος ἐπὶ τῷ συνδιασώζειν ἐκείνοισι τὴν ἀρχὴν. οὐ μὴν
 οὐδ' ἄχρι νῦν μὲν ὀρθῶς καὶ δικαίως ἐπολιτευόμην, ὕστερον

meum vobis explicarem. Sed quoniam a primordio aetatis usque ad hoc tempus non solum apud vos vestris legibus institutisque vixi, sed Romanorum quoque imperium secundum imperatorem regi, ex quo id ille accepit, (in quo coactus sum, me aut benigniorem aut severiorem experiendum praebere omnibus) non minus vos qualis sim, quam egomet ipse, cognitum perspectumque habetis. Quare nec de antea vita mea plura dicam, ut doceam nimirum, me honeste ac iuste inter vos vixisse, quando quidem nostra omnia perspicue nostis. Quamdiu igitur superfuit imperator, multo me res imperii gubernantem amore prosecutus est, nec magis sibi, quam mihi omnia, quamvis summi momenti, regenda permisit. Cui ego in amore ac studio respondebam, nec a me officium ullum desiderari patiebar, quod qui diligitur, se diligenti praestare debet. Postquam autem ille nutu ac voluntate universa moderantis Dei, inter homines esse desiit, id solum negotii credebam mihi datum, ut evidentissimum mei erga ipsum amoris argumentum, sollicitudinem atque curam in libero et coniugem eius ederem. Et quidem ab eius obitu usque huc nihil praetermisi, sed nec corpori meo pecuniisve peperci nihilque non feci et tentavi, ut illis imperium conservarem. Neque vero cum hactenus pro eo ac debui fideliter iusteque praefuerim, demum magnitudine potestatis inflatus, mihi Romanum imperium asserturus et personam istam in imperatoriam

δὲ ὑπὸ τῶν πραγμάτων φυσηθεῖς, ἔμελλον τὴν Ῥωμαίων ἀρ.-Α. C. 1341
 χὴν ἑμαυτῷ περιποιεῖν, εἰς βασιλέως σχῆμα τὸ παρὸν μετα-
 βαλῶν. περὶ μὲν γὰρ τοῦ παρεληλυθότος αὐτὰ τὰ πράγμα-
 τα συμμαρτυρήσειεν ἂν ἔμοι, ἐπὶ δὲ τῶν ἐσομένων οὐ θεὸν
 5 μόνον τῶν βεβουλευμένων συνίστορα παρέχομαι, ἀλλὰ καὶ
 ἐξ αὐτῶν τῶν παρελθόντων τῶν μελλόντων ἔξεστιν ἀπόδειξιν
 ποιῆσθαι ἔναργη. εἰ γὰρ τοιούτων, οἷον φασὶν οἱ συκοφάν-
 ται, ἐπεθέμουν, τί ἐκόλυεν, ἦνίκα, βασιλέως τελευτῶντος,
 τοὺς ἐκείνου παῖδας ἔχων, ἐποιούμην τὰ βασιλεία ὑπὸ φρου-
 10 ρᾶ καὶ μετὰ τρίτην ἡμέραν καὶ βασιλίδος ἀφιγμένης, πάντα C
 χρήματα ἦσαν ἐπ' ἔμοι, ὥσθ' ὅ,τι χρῆσθαι ἠβουλόμην, ἐκεί-
 νους μὲν ἀποκτινύναι, αὐτὸν δὲ τὴν βασιλείαν ἄνευ πόνων
 ἔχειν καὶ ἰδρώτων, οὐδενὸς ἔτι λειπομένου τοῦ τολμήσοντος
 ἀνθίστασθαι ἔμοι; ἐγὼ δὲ οὐ μόνον τοιοῦτον οὐδὲν ὄφθην
 15 διανοηθεῖς, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐνάτην ἡμέραν ἐκ τῆς βασιλέως τε-
 λευτῆς ἐν ἀσφαλείᾳ πάσῃ καταστήσας, τὴν τε φρουρὰν ἀπή-
 γαγον ἐκεῖθεν καὶ αὐτὸς οἴκοι καταστάς, τῶν πραγμάτων,
 ὥσπερ καὶ πρότερον, εἰχόμεν, οὐδὲν καινοτομῶν, οὐδὲ πρὸς
 τὸ λυσιτελοῦν ἔμοι τὰ πράγματα οἰκονομῶν, ἐξ ὧν ἂν τις
 20 φῆθῃ δικαίως, εἰς ἑμαυτὸν μετάγειν πειραῶσθαι τὴν ἀρχήν.
 ἐπιτρόποις τε γὰρ ἐχρησάμην τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν πόλεων, D
 οἳ καὶ πρότερον ἦσαν βασιλέως τελευτῶντος, καὶ τὴν στρα-
 τειάν, οὐχ ὅπως ἐνόησουσιν ἔμοι, ἀλλ' ὅπως μάλιστα τῷ κοι-

mutaturns eram. Namque de praeterito, res ipsae hoc testabuntur:
 super futuris, non solum Deum cogitationum mearum testem do,
 sed etiam ex ipsis praeteritis ea liquido probari posse dico. Si
 enim ista, ut sycophantae praedicant, concupiscebam, quid prohibe-
 bat, quando, imperatore moriente, illius filios habens, palatium
 custodibus munebam, et post diem tertium, imperatrici accedente,
 omnia erant in manu mea, ut iis ad arbitratum uterer, quin illos
 e medio tollerem mihiq̄ue imperium citra sudorem ac laborem re-
 tinerem, nullo iam relicto, qui se mihi auderet opponere? Atquē
 me non tantum nihil huiuscemodi machinari apparuit, sed cum in
 nonum diem a morte imperatoris omnia in tutissimo constituissem,
 custodiam deinde removi et domi meae, sicut antea, rem curare
 publicam perrexi, nihil novi incipiens, neque ad meum commodum
 eius gubernationem dirigens: unde conari me imperium occupare
 quispiam iure putavisset. Qui vivo imperatore erant, eos provin-
 ciarum urbiumque praefectos reliqui: et ut exercitus non mihi bene
 vellent, sed communi plurimum prodesset, omnimodis elaboravi.
 Quin etiam dum foedera cum barbaris finitimis iniui, nemo est,
 qui me privatum aliquod compendium communibus emolumentis
 anteposuisse ostenderit. Sed cum illis quidem pacem rei publicae

- A. C. 134. *ἡ γὰρ χρήσιμοι ἔσονται, πάντα ἐπραγματευόμεν. οὐ μὴν ἄλλα καὶ τοῖς περιόικοις τῶν βαρβάρων σπονδὰς τιθέμενος, οὐκ ἔσθ' ὅστις ἂν ἐξελέγξειεν, ὡς πρὸ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος τῶν ἰδία τι εἰλόμην ἐμοὶ διαφερόντων. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐσπενδόμεν λυσιτελούτως τῆ κοινῆ, τοῖς δὲ παρεσκευαζόμεν πολε-5 μὲν ὑπὲρ αὐτῶν, μηδένα κίδυνον ἐκ τῶν οἰκείων ὑφορώμενος. ἔξ ὧν ἀπάντων ἔν τις μάλιστα συνίδοι, ὡς ἀδόλωσ καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν βασιλέως ἐπολιτευόμεν παίδων ἐγώ.*
- P. 426 *εἰ γὰρ οἷα διαβάλλουσιν οἱ καταγοροῦντες διενουόμεν, εἰ μὴ τι ἄλλο, τὸν γοῦν διεσκευασμένον κατὰ πᾶσαν τὴν Ῥωμαίωνιο ἀρχὴν πλοῦτον συνάγειν ἔδει, οὐδὲ ῥαδίως ἀριθμητόν, ὥσπερ ἴστε ὄντα καὶ αὐτοί, καὶ μάλιστα χρησιμώτατον ἐσόμενον εἰς τὸν πόλεμον ἐμοί. νυνὶ δὲ ἔξεστιν ὄρεῖν οὐ βοσκημάτων μόνον πλήθος καὶ καρπῶν, ἅπερ ἂν τις ἴσως οἰήσαιτο δυσκολίαν τινὰ παρέχειν καὶ ὑποψίαν ἀθροιζόμενα, ἀλλὰ καὶ χρυ-15 σὸν πολὺν καὶ ἄργυρον διεσκευασμένον πανταχοῦ. καίτοι τὸ θαυμαστότερον παρῆλθον, ὡς δὴ τι θαυμμοστὸν λέγων. οὐ μόνον γὰρ τὸν διεσκευασμένον οὐ συνῆγον πλοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὸν ὄντα τὸν μὲν ἐδαπάνων ἀφειδῶς ἐν ταῖς χρεῖαις Βταῖς κοιναῖς, τὸν δ' ἐκὼν εἶναι κατελίμπανον αὐτὸς ἐν Βυ-20 ζαντίῳ ἔχων ἐν χερσίν. ὀλίγαις γοῦν ἡμέραις πρότερον ἐν βασιλείοις χρεῖαις γενομένης, ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς σκεύη ἀργυρᾷ ὑπὲρ διακόσια ἠνέχθη οὐκ ὀλίγου ἄξιά τινος. ἃ μετὰ τὴν χρεῖαν τῶν ἐπὶ τὴν φυλακὴν ἐκείνων τεταγμένων ἀπο-*

salutarem confeci, pro filiis autem imperatoris de suorum fide securis ut pugnaretur, operam dedi. Ex quibus universe hac luce clarius est, me nullo dolo et sinceriter eorum loco clavum tenuisse. Si enim ea versabam animo, quae calumniatores isti obiiciunt, ut nihil aliud, certe toto Romano imperio sparsas easque, ut ipsi quoque scitis, immensas opes atque copias mihi que ad bellum opportunissimas colligere oportebat. Nunc videre est, praeter pecorum greges et frugum ubertatem, quibus congregandis fortasse existimaret quispiam suspicionem vitari aegre posse, iragnam meam auri argentique vim ubique. Quamquam dum quiddam admirabile dico, quod admirabilius est, praeterii. Non enim tantummodo sparsam pecuniam meam non contraxi, sed et praesentem ac suppeditantem partim in usus communes liberaliter insumpsi, partim quam in manibus habebam, Byzantii libens reliqui. Paucis igitur ante projectionem meam diebus cum indigentia in palatio extitisset, e domo mea vasa argentea admodum preciosa supra ducenta praebita sunt. Quorum custodes cum rogarent me, ut post usum ea reciperem, supervacaneum duxi affirmavique, nihil interfuturum, utrum in aedibus imperatoris, an in aedibus meis servarentur. Praeterea cum insulas et urbes, maiores minoresque, obtinerem multas,

λαμβάνειν δεομένων, οὐκ ἀναγκαῖον ἤγησάμην, οὐδὲν διοίσειν A. C. 1341
 φάμενος ἐν τοῖς βασιλικοῖς τηρεῖσθαι ταμειοῖς, ἢ ἐν οἴκοις
 τοῖς ἐμοῖς. ἔτι γε μὴν οὐδὲ νήσων πολλῶν καὶ πόλεων, καὶ
 μειζόνων καὶ ἐλαττόνων, ἐχομένων ὑπ' ἐμοῦ, ὧν τὰς μὲν
 5 ἐκ τῶν οἰκείων δαπανῶν ἠϋκοδόμησα αὐτὸς, τὰς δ' ἐκ βασι-
 λέως ἔσχον δωρεάν, οὐδεμίαν οὔτε φρουρᾷ κατέσχον, οὔτε
 τινὸς ἤξιῶσα προνοίας, ὥστε ἀσφαλῶς κατέχειν. οὐδέ τῶ C
 τῶν ὅσα λυσιτελήσειν ἐμελλε πρὸς τὴν διάνοιαν ἐμοί, οὔτε V. 345
 ἐργασμένος, οὔτε μελλήσας ὑπ' οὐδενὸς ἐξελεγχθεῖν ἄν.
 10 οὐ γὰρ δήπου γε καὶ τοῦτο κατηγορήσουσιν, ὡς ἀπραγμοσύνη
 καὶ πολέμων ἀπειρία εἰς οὐδὲν προῆγμαί τῶν δεούτων. ἐγὼ
 δὲ οὐκ ἔξ ὧν αὐτὸς ἐπραγματεύομην μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ
 πάντων Ῥωμαίων, οὐ τῶν νῦν ἐμοὶ συνόντων ὑμῶν μόνον,
 ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν Βυζαντίῳ καὶ τῶν ἄλλοθί που γῆς διατρι-
 15 βόντων, ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας ἐναργῆ πειράσσομαι ποιῆσθαι.
 πολλῶν γὰρ ὄντων, καὶ μειζόνων καὶ ἐλαττόνων, πάνυ τε
 φιλίας ἐμοὶ διακειμένων ὁμοίως πάντων, καὶ τῶν μὲν ἔξ
 αἵματος προσηπόντων, τῶν δὲ φιλίας δεσμοῖς ἀλύτοις συνημ- D
 μένων ἐκ πολλῶν ἑτῶν ἐμοὶ καὶ πολλὴν παρεσχημένων
 20 πειρᾶν ἐν πολλοῖς τῆς εἰς ἐμὲ στοργῆς, οὐδεὶς οὔτε τῶν
 παρόντων ὑμῶν, οὔτ' εἴ τις ἄλλοθί που διατριβοί, δυ-
 ναίτ' ἄν ἐμοὶ τῶν κατηγορημένων ὡς τι σύνοιδεν ἐλάττειν.
 καίτοι γε πᾶς τις ἄν φιλίῃ καὶ ὀλίγα μετασχὼν φρεσῶν, ὡς
 οὐκ ἄν δυναίμην τοιοῦτοις μόνος ἐπιχειρεῖν. ἀλλὰ καὶ στρα-

17. ὁμοίως πάντων add. M.

quarum alias meis sumptibus aedificavi, alias dono ab imperatore
 accepi, nulli earum praesidium imposui, nec quo tutius eas possi-
 derem, ulla cura dignatus sum. Nec me quisquam coarguerit, aut
 fecisse, aut facturum fuisse quippiam, quod mihi utile cum animo
 meo constituissem. Nec in hoc, credo, accusabunt, quod otio ac
 desidia deditus et bellandi inscitia nullum operae pretium fecerim.
 Ego vero non ex laboribus dumtaxat meis, sed omnium Romanorum
 testimonio, non solum vestro, qui nunc mecum militatis, sed et
 qui Byzantii et alibi terrarum vivunt, veritatem evidenter enitar
 demonstrare. Cum namque multi, summi atque infimi, et omnes
 aequae mei cupidi sint aliique sanguine coniuncti, alii amicitiae
 vinculis insolubilibus mecum copulati, quique multis iam annis et
 compluribus in rebus amoris erga me praecipui documenta dederent,
 nullus neque vestrum, qui adestis, neque alibi degentium, docere
 possit, se ullum de me crimen nosse, quorum accusor. Et tamen
 unusquisque non plane stolidus confitebitur, me solum talia moliri
 non potuisse, sed et copiis et amicis longe fidissimis et apparatu
 plurimo indiguissae: ex quo si non vulgo, at mei amicissimis lice-

Α. Γ. 134 *τιᾶς ἐδέθησεν ἄν, πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν συναιρομένης, καὶ φίλων τῶν γηνησιωτάτων μάλιστα καὶ πολλῆς παρασκευῆς, ἐξ ἧς οὐκ ἐνῆν, εἰ μὴ τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ τοὺς γε ἐπιτηδαιοτάτους,*
 P. 427 *μὴ τὴν διάνοιαν καταστοχάζεσθαι τῶν γιγνομένων. εἰ δέ τις τι τοιοῦτον ἐξελέγχειν ἔχει, παρίτω καὶ δεικνύτω. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοι. ἐγὼ γὰρ ἀνδρίας μὲν καὶ συνέσεως καὶ ἐμπειρίας τῆς πρὸς τοὺς πολέμους πολλοῖς ἂν παραχωρήσαιμι καὶ τῶν πάλας καὶ τῶν νῦν, τρόπον δὲ εὐθύτητος καὶ ἀληθείας οὐδενί· οἷς μάλιστα νυνὶ θαρσύνουσας παρρησιάζομαι τοιαῦτα. εἰ δὲ ἔκ τε ὧν ἐπραγματευόμην αὐτὸς, ἔκ τε τῶν τὸν ἰοῦ ἅπαντα χρόνον συνόντων ὑμῶν ἐμοί, μὴδ' ὑποπτευθεῖς, μήτε εἰργασμένος φαίνομαι ὧν κατηγορημαὶ μὴδὲν, οὐκ ἂν τις ἂν ἐμοὶ δικαίως ἐπενέγκοι μέμψιν, ὡς οὐ προσηκόντως πρὸς τὰ πραττόμενα ἐξαγομένῃ πρὸς ὀργήν. ἔδει γὰρ βασιλίδα, τὸν B τε τρόπον ἐμοὶ τὸν ἐξαρχῆς ὡς οὐ διεφθαρμένος συνειδύαν¹⁵ καὶ τὴν ἐμοῦ καὶ βασιλέως ἀπαράμιλλον ἐκείνην καὶ θαυμασιωτάτην φιλίαν καὶ τὴν μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίαν ὑπὲρ τῶν ἐκείνου παιδῶν καὶ αὐτῆς πολλὴν σπουδὴν καὶ προθυμίαν, μὴ συκοφάνταις ἀνθρώποις καὶ διεφθοροῖσι πείθεσθαι, ἀλλ' ἐμοὶ προσέχειν ὀρθῶς καὶ δικαίως ὑπὲρ αὐτῆς πολιτενομένην.²⁰ ἐπεὶ δὲ βᾶσκανός τις δαίμων τῶν ἐξητασμένων ἐπὶ φθορᾷ, τὰ μὲν ἀληθῆ καὶ δίκαια περὶ ἐμοῦ πεπεῖσθαι οὐκ ἀφῆκεν, ἐχθρὸν δὲ ἀντὶ φίλου καὶ πολέμιον ἀντὶ συμμάχου καὶ δύσ-*

5. παρίτω P.

11. μήτε υποπτευθεῖς P.

15. συνειδύαν P.

ret colligere, quid sibi vellent, quae fierent. Si quis tale aliquid probare potest, accedat licet et probet. At non poterit. Equidem qua fortitudine, qua prudentia usque militari, et superiorum et nostri saeculi multis concesserim: probatis autem moribus ac veritatis studio nemini; quibus potissimum nunc confisus, haec libere sum prolocutus. Si igitur neque ex his, quae ipse efficere contendit, neque ex vobis, qui mecum semper fuistis, vel suspectus vel reus eorum videor, quorum in me adornata est accusatio, nemo me iure reprehendet, quasi iniuria super his rebus successerim. Decebat enim Augustam, testem ab initio integritatis meae et eius, quae mihi cum imperatore intercessit, inimitabilis et admiratione dignissimae amicitiae ac post obitum illius pro filiis ipsaque curarum mearum et impigrae sollicitudinis, non credere sycophantis perversisque hominibus; sed a me legitime recteque pro ipsa imperium regente, rationes suas suspensas habere. At postquam daemon quispiam invidus et in perniciem invchenda exercitatus, vera et iusta de me credere non sivit magisque inimicum pro amico, hostem pro socio et malevolum pro fidelissimo existimare persuasit,

ρουν ἀπὸ πιστοτάτου πέπεικεν ἡγεῖσθαι, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἔμειν- A.C. 1341
 τῆ πειθόμενος πρὸς τὰ παρόντα πράττειν ἔγνων δεῖν, ὑμῖν C
 δὲ χρώμενος συμβούλοις, πρὸς ὅ,τι ἂν ἐπιψηφίζησθε ὑμεῖς
 ἔμειντον παρεξομαι πειθόμενον προθύμως, μᾶλλον δ' αὐτὸς
 5 πρῶτος ἢ μοι δοκῶ ἐν τῆ παρόντι συμφέροντα ἐρῶ. μελήσει δὲ
 ὑμῖν ἢ ἐπιψηφίζεσθαι τὰ εἰρημένα ἂν δοκῆ λυσιτελεῖν, ἢ γνώ-
 μην ἕκαστον εἰσάγειν, ἢ τὰ τε παρόντα καὶ τὰ προσδοκώμενα
 μεῖζω λύσει δυσχερῆ, ἡμῶς τε καὶ σύμπασιν ἡγεμονίαν διασω-
 ζουσα Ῥωμαίων. νομίζω δὲ μηδὲν εἶναι μᾶλλον λυσιτελέστερον
 10 καὶ σωτήριον τοῖς πᾶσιν, ἢ ἑμαυτὸν ἐκοντὶ παραγενόμενον ἐγχει-
 ρίζειν βασιλίδι, ὥστε κατ' ἄξουσίαν ἔχειν αὐτήν, ὅ,τι βούλοιο D
 ψηφίζεσθαι περὶ ἐμοῦ. κἄν μὲν τὰ δίκαια ποιεῖν προσηρημένη,
 δικαστήριον καθίζοι καὶ καιρὸν παρέχοιτο ἀπολογίας, θεῖν θαρ- V. 346
 ζεῖν τῆ προστάτῃ τε ἀληθείας ὄντι καὶ τοιαυτῇ χαιρόντι προση-
 15 γορία, πάντα ὥσπερ εἰσὶ ψεῦδη καὶ συκοφαντίας ἕξοτα ἀ-
 πελέγξειν. τοῦτο δὲ εἰ γένοιτο, πᾶσαν ἀποσάμενον ἀρχὴν
 καὶ συκοφαντίας καὶ φθόνου πᾶσαν πρόφασιν περιελόντα,
 οἴκοι διατρέβειν, τῶν κοινῶν προσαπτόμενον μηδενὸς, μηδ' εἰ
 πάντας ἄνθρωποι βιάζεσθαι ἢ πείθειν ἐπιχειροῦεν. εἰ δ' ἄρα
 20 μήτε τοῦ δικαίου, μήτε τοῦ προσήκοντος μηδένα ποιουμένη P. 428
 λόγον, ἀλλὰ κατάκρας ἀλοῦσα ταῖς συκοφαντίαις, ἐρήμην καὶ
 τὰ δεινότερα καταψηφίζοιτο, πάντα φέρειν ἰλαρῶς, αἰρετώ-
 τερα ἡγούμενον πολλῶ τῆ μέτρησιν καὶ κλοιὰ καὶ δεσμοπήριον
 1. ποιήσεν P.

ego quidem in hac causa nihil agere, sed vestrae me sententiae
 permittere et quod iudicaveritis, in eo alacriter vobis obsequi in
 animum induxi. Imo vero ego primus, quae in praesentia mihi
 videntur expedire, edisseram. Vestrum erit, aut suffragari dictis
 meis, si ea probaveritis, aut unumquemque sententiam proferre
 huiusmodi, quae et praesentem miseriam tollat et futuram multo
 maiorem impediatur et cum vos, tum Romanum imperium universum
 conservet. Arbitror autem, omnibus nobis nihil vel utilius fore
 vel salutaris, quam si ad imperatricem ultro profectus, ei me sub-
 iudicium, ut pro potestate et iudicio suo de me statuatur. Et si qui-
 dem, ut patrona iustitiae, iudicium constituere tempusque defen-
 sioni praescribere voluerit, Deo, veritatis praeside talique appella-
 tione gaudente, fretus, omnia, ut revera sunt, falsitatis et sycop-
 hantiae, quod erit facillimum, convincam; et ita totius imperii
 temperatione abiens et sycophantiae atque invidiae occasione omni
 sublata, privatus vivam, publici muneris nihil geram; nec si quan-
 tum est mortalium, eo me aut verbis inducere aut vi impellere
 conitatur. Sin neque iustitiae, neque honestatis ullam rationem
 ducens, obtreclatorum sermunculis penitus capta et occupata, in-
 auditum me damnandum (quod est iniquissimum) decreverit, r

- A.G. 134: καὶ δήμευσιν τῶν ὄντων καὶ εἴ τε τούτων ἀηδέστατον, ἢ πρόφρασιν πολέμον ἐμφυλίου παρασχέσθαι. τίς γὰρ τῶν πάντων, ὥσπερ ἐγὼ, τὰ ἐκ τούτου τοῦ πολέμου οἶδε σαφέστατα κακὰ; ὧν οὐχ ὅτι αἰτιος καταστῆναι, ἀλλ' οὐδ' ὕφ' ἐτέρων πραγματοποιέων μᾶλλον ἂν εἰλόμην αἰσθάνεσθαι ἐν ζῶσιν ὧν, ἢ τοῖς⁵ ἐν ᾧδον συνῶν, πρὸς τὰ πραττόμενα ἀναισθητεῖν. ἃ μὲν οὖν ἔμοιγε πᾶσι Ῥωμαίοις ἔδοξε κοινῇ λυσιτελεῖν, τοιαῦτα ἐστίν. ὅμην δὲ εἴ τε τούτων λυσιτελέστερον ἐξευρεθῆναι δυνατόν, ὥσπερ ἔφην, ἑμαυτὸν πειθόμενον παρεξομαι. βέλτιον γὰρ, B ἂν ἄρα καὶ τι σφάλλομαι, τοῖς πλείοσι πειθόμενον τοῦτο πά-10 σχειν, ἢ τῇ σφετέρᾳ θαρσύνεσθαι συνέσει, τὰ μεγάλα κατορθοῦν.
- C καί. Ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος τοιαῦτα εἶπεν. ὅσοι δὲ παρήσαν τῶν συγκλητικῶν καὶ τῆς στρατιᾶς οἱ μάλιστα προέχοντες, ὥσπερ μιᾷ καὶ γλώττῃ χρώμενοι καὶ γνώμῃ,¹⁵ „καὶ πρότερον μὲν” ἔφασαν „ἔξ ὅτου τὰ καινὰ ταῦτα ἐτολήθη καὶ ὁ συγγενικός πόλεμος ἔσχε τὴν ἀρχὴν, οὐκ ἰδίᾳ μόνον ἕκαστος ἐφ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ κοινῇ πάντες πολλὰ πολλάκις περὶ τῶν αὐτῶν ἐβουλευσάμεθα, ὡς περὶ πραγμάτων ἀναγκαίων καὶ σχεδὸν περὶ ψυχῆς αὐτῆς ἕκαστος πολ-20 λὴν ποιούμενοι φροντίδα. ὅθεν οὐδὲ νυνὶ δεήσει τὰ δέοντα ἐξερευνῆν, ὑπὸ τῆς πολλῆς περὶ αὐτὰ διατριβῆς ἐξευρηκέναι D πάλαι οἰομένους. οὐχ ἥμισυ δὲ καὶ ὕφ' ὧν αὐτὸς πρὸς ἡμᾶς

20. αὐτῆς add. M.

feram omnia hilariter, longeque malim vincula et carcerem et bonorum proscriptionem et si quid his etiam arceribus est, perpeti, quam civile bellum serere. Quis enim omnium certius me novit mala certissima, quae ex hoc bello profluxura sint? quorum, tantum abest, ut auctor esse velim, ut non magis cupiam, ea ab alio inducta vivus cognoscere, quam apud inferos eorum, quae hic agantur, sensum nullum habere. Quae in commune Romanis bono fore iudicavi, haec sunt. Si quid his utilius excogitare potueritis, ego, ut dixi, vobis obsecundabo. Praestat enim, etiamsi quid offendam fortasse, hoc mihi pluribus obtemperanti accidere, quam dum mea ipsius sententia nitor, magna quaedam feliciter gerere.

25 Hunc in modum magnus domesticus disseruit. Quotquot autem adcrant optimates et principes exercitus, velut ab una mente et lingua, Et prius quidem, dicebant, ex quo ipsa novitas per audaciam coepit bellumque civile extitit, non solum quilibet separatim, sed et communiter omnes multum ac saepe eadem in liberationem adduximus: proinde ut de rebus necessariis ac tantum non de anima unusquisque per se anxie solliciti. Quae nec iam quid opus sit, scrutari oportebit, cum propter sedulam et crebram

διεξήλθοις νῦν, τά τε δέοντα καὶ πᾶσιν ὁμοίως χρήσιμα ἑσὶν. A. C. 1341
 μενα καὶ συνίεναι παρεσκευάσας καὶ τοῖς ἄλλοις συμβουλευ-
 ει. καὶ γὰρ τὰ ἐκ τοῦ πολέμου κακὰ τοῦ ἐμφυλίου, ἃ πο-
 φρικέεναι καὶ αὐτὸς ὡς δεινότετα εἰρήσεις, καὶ αὐτοὶ πεφρί-
 5 ζαμεν ὁμοίως καὶ πάσῃ χρηστέον εἶναι οἴομεθα καὶ σπουδῇ
 καὶ προθυμίᾳ, ὥστε μὴ τοῖς τοιοῦτοις κακοῖς περιπεσεῖν. καὶ
 ὁμοίως τὸν τε τὸν πόλεμον τοῦτον τὸν δεινότετον ἀνάπτοντα
 ἡγούμεθα πολέμιον κοινὸν καὶ πᾶσιν ἐπιβουλεύοντα, καὶ τὸν
 10 δυνάμενον καταλύειν, εἰ μεδίησιν ἕκων, προδότην τῶν κοι- P. 429
 10 γων καὶ βάσκανον καὶ φθονερὸν καὶ τῇ κοινῇ σωτηρίᾳ τῶν
 πραγμάτων λυμαινόμενον. σκεψώμεθα τοιγαροῦν, εἰ ταῦτα V. 347
 πράττοντος, ἄπερ εἰρηκας, καταλύεται ὁ πόλεμος καὶ μὴ
 μᾶλλον ἐκ τούτων λήψεται ἀρχή. εἰ γὰρ αὐτὸς, ὥσπερ
 Ἰσχυρῆ, πρὸς τὴν δίκην ἀπελθὼν, ἢ τῶν συκοφαντῶν πε-
 15 μινυγόμενος ἀπόσχη τῶν πραγμάτων, τὴν πολλὴν ἀγνωμοσύ-
 νην καὶ τὴν περὶ τὰ καλὰ ἀχαριστίαν βδελυξάμενος, ἢ κα-
 τακριθεὶς ἐρήμην, τῶν ἀνηκέστων πάθης τι, ἀρ' εἰς τοσοῦ-
 τον οἶει παρανοίας ἡμᾶς ἤκειν ἢ οὕτω ταπεινὰ καὶ ἀνελεύ-
 20 θερα φρονήσειν καὶ τῆς εὐκλείας ἀνάξια τοῦ προτέρου βίον,
 20 ὥστ' ἐν ἀνδραποδῶν μοίρᾳ δουλεύειν Ἀποκαύκῃ, πᾶν τὸ
 προσστατόμενον ποιοῦντας ἀνθρώπων μηδὲν ἄμεινον διακει- B
 μένω τῶν πολλῶν; θᾶττον μεντῶν ἡμῶν ἕκαστος οἰήσεται
 προσήκειν ζῆλον μᾶλλον ὑποδύναι καὶ συνεῖναι τοῖς ἐν ἄδου,

2. συνεῖναι P.

hulus rei cogitationem pridem nos veritatem invenisse arbitremur. Oratio vero tua, quae et necessaria et omnibus aequae utilia futura sint, cum intelligere, tum aliis suadere dedit. Etenim civilis belli detrimenta, quae et te horrere ut gravissima dixisti, nos similiter perhorrescimus et toto pectore atque omni provisione laborandum censemus, ne in illa incurramus, quique hoc bellum dirissimum suscitavit, communem hostem et insidiatorem: quique illud distur- bare potest, si id negligat, rei publicae proditorem, malignum, invidum communisque salutis pestem ducimus. Igitur utrum te haec faciente, quae prae te tulisti, bellum tollatur, an potius inde incipiatur, consideremus. Si namque (ut affirmas) iudicibus te si- stens, refutatis sycophantiis, magistratum depones, tantam ini- quitatem et adversus merita tua ingratum animum detestatus: aut indicta causa condemnatus, atrocius plectere, equid eo dementiae nos venturos aut ita humiliter et illiberaliter contraque gloriam ex anteacta vita collectam de nobismet sensuros putas, ut pro manci- piis Apocaucho homini ignobili ignobili ac plebeio ad nutum serviamus? Citius quisque nostrum inferorum caliginosa loca subeunda et cum mortuis habitandum statuerit. Sed alii quidem mox pro

A.C. 1341 ἡ τοιαῦτα ἀνασχέσθαι. ἀλλ' οἱ μὲν αὐτίκα, ὅση δύναμις πα-
 ρείῃ, πολεμήσομεν ἀναφανδόν, ὧν ἄρχομεν πόλεων καὶ στρα-
 τιᾶς ἕκαστος ἰδίᾳ ποιούμενος· οἱ δὲ φέροντες ἑαυτοὺς ἅμα
 πόλεσιν, οἱ μὲν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μυσῶν βασιλεῖ, ἄλλοι δὲ
 Στεφάνῳ ἐγγειρίσομεν τῷ δυναστεύοντι Τριβαλῶν, βέλτιοις 5
 ἡγούμενοι βαρβάρους ἀνθρώποις μᾶλλον, δυνάσταις δὲ ὕμωσ,
 ἢ τοῖς χθῆς καὶ πρώην καταφρονουμένοις ὑφ' ἡμῶν δουλεύ-
 ει· ὥστε συμβήσεται ἐκ τούτων οὐ πόλεμος μόνον πρὸς
 C ἀλλήλους ἡμῶν, πάντων ἀγόντων καὶ φερόντων τὰ ἀλλήλων
 καὶ τῶν ἔξωθεν πολεμίων οὐδὲν ἦττον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, 10
 τὰ Ῥωμαίων πρῶγματα διαφθειρόντων, ὅσῳ καὶ τὰ ἀλλήλων
 ἀκριβέστερον ἴσμεν αὐτοί, ἀλλὰ καὶ συμπάσης τῆς Ῥωμαίων
 κατὰ λυσις ἡγεμονίας, οὐ πόλεων μόνον πολλῶν καὶ στρατιᾶς,
 ἀλλὰ καὶ προσόδων μεγάλων ἀποτετημένων, ἐξ ὧν τὰ πο-
 λεμίων μὲν αὐξῆσιν, καί τοι καὶ πρότερον ἀντίρροπα τοῖς ἡμε- 15
 τέροις ὄντα, τὰ Ῥωμαίων δὲ ἐλασσοῦσθαι περιέσται, δέος
 δὲ, μὴ καὶ παντάπασι διαφθαρήνῃ καὶ ἡ Ῥωμαίων περιμάχη-
 τος καὶ διαβόητος βασιλεία Μυσοῖς ἢ ἄλλοις δὴ τισι χεῖροσι
 βαρβάρους δουλεύσει, τῶν ἔνδον μὲν στασιαζόντων καὶ δια-
 φθειρόντων ἀλλήλους, ὡς ἐνὸν, τῶν ἔξωθεν δὲ ἐπικειμένων 20
 D πολεμίων καὶ τῷ καιρῷ συμμάχῳ χρωμένων δυνατωτάτῃ. ἅ
 πάντα δὲ ἐννοοῦντες καὶ τὰ προσδοκώμενα ὀρθῶ δούντες δει-
 νὰ, καινὸν μὲν οὐδὲν ἐροῦμεν, οὐδὲ συμβουλεύσομεν· ἃ δὲ

19. δουλεύη M.

coepia praesente aperto Marte rebellabimus, unusquisque suam, cui
 praest, urbem suo praesidio defensando, alii nos Alexandro Moe-
 sorum regi, alii Stephano Triballorum principi dedemus, consultius
 rati, barbaris magis (regnantibus tamen) quam heri et nudiustertius
 in contemptu nostro versantibus servire. Ergo hinc non solum
 bellum mutuum conflabitur, omnibus inter se populantibus et in-
 star hostium exterorum, si non etiam amplius (quando scilicet mu-
 tua nobis exploratiora sunt) Romanas provincias devastantibus: sed
 totius quoque Romani imperii subversio consequetur, non modo
 multis urbibus, sed exercitu etiam et amplissimis vectigalibus amis-
 sis. Ex quibus hostium potentia, quamquam et prius vestrae non
 impar, augeat; Romanorum contra minuetur timendumque, ne
 invidiosus ac declamatus ille Romanorum principatus omnino pereat,
 Moesisque aut deterioribus barbaris serviat; dum indigenae intesti-
 nis discordiis ac deditiōibus sese perdunt, quantum possunt, et
 hostes auxilio temporis utentes, quo nullum est validius, foris in-
 cambunt. Omnia igitur circumspicientes imminentesque clades re-
 formidantes, nihil novi dicemus aut consulemus: verum quae ipse
 imperator in rem communem fore opinabatur et superstes adhuc,

καὶ αὐτὸς ᾤετο βασιλεὺς κοινῇ λυσιτελεῖν, καὶ περιῶν τε A.C. 1341
 ἠγνάκαζε ποιεῖν καὶ ἀποθνήσκων συνεβούλευε τε ἅμα καὶ
 ἐπέσκηπτε τελευταίως ἐπιτολάς. τοῦτο δέ ἐστι, βασιλικὴν ἐσθῆ-
 τα σὲ ἐνδύσαι καὶ τῶν πραγμάτων ἀνδράπτεσθαι κραταιότερον,
 5 ὡς μόνου τούτου τὰς προσδοκωμένας οἶου τε ἐσομένου κατα-
 παύειν συμφοράς. οὐ μόνον γὰρ ἡμεῖς, ὅσοι πάρεσμεν νυνί,
 ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλλοθί που τῶν περιδύσων καὶ μεγάλα δυ-
 ναμένων διατρίβει, οὐ μόνον οὐκ ἐπὶ τοῖς γινομένοις ἀγανα-
 κτήσει, ἀλλὰ καὶ ἐορτῆς ἡμέραν ἐκείνην, ἐν ᾗ τὰς ἐμφυλί- P. 430
 10 οους καταλύεσθαι ἐξέσται στάσεις, νομιεῖ. καὶ πάντες ἀνα-
 κηρύξομεν βασιλέα προθυμότετα, οὐ νυνὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ
 τὸν προτοῦ πάντα χρόνον ἕξομαι εἰδισμένοι παρὰ σοῦ καὶ
 τιμῆν καὶ εὐνοίαν, ὅσην βασιλεῖ προσῆκεν, ἢ ὅτι ἐγγυτάτω,
 παρεχόμενοι. αὐτοὶ τε οἱ τὸν πόλεμον κεκνηκότες, ἐκ τοῦ
 15 νομίζουσιν ῥᾶστα περιγενήσεσθαι, ἂν πολέμιον βασιλεῖ περιγα-
 γείλωσιν, ὀρῶντες ἦδη τὰ πράγματα ἀντεστραμμένα, καὶ μὴ
 κατὰ νοῦν χωρήσαντα, πολλὰ τῆς ἀβουλίας αὐτοῖς καταμεμ-
 ψάμενοι, χωρήσουσι πρὸς τὴν εἰρήνην ἀναγκαίως, εἴ γε καὶ
 ὀλίγα τῆς τῶν ὕλων σωτηρίας μέλει καὶ μὴ παντάπασιν ἐπὶ
 20 λύμῃ καὶ φθορᾷ σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν πραγμάτων πάντα
 ποιεῖν καὶ πραγματεύεσθαι ἐγνώκασιν. εἴ τοίνυν ἐκ τε ἡμῶν B
 τῶν σοι συνόντων καὶ αὐτῶν τῶν πολεμίων οὐδὲν ἕτερον V. 348
 ἀναφαίνεται σωτήριον τοῖς πάσι, βέλτιον, ἡμῖν πειθόμενον,

7. μέγα P.
 νίσθαι M. mg.

8. οὐκ add. M.

13. ὅση M.

15. περιγε-

ut faceres, instabat et moriens simul hortabatur et in extremis
 mandatis dabat, id est, ut ornatum imperatorium in te capias et
 ad rerum moderamina impensius incumbas: in quo solo malorum
 sita est depulsio. Quippe non modo, qui coram adsumus, sed et
 alibi degentes viri illustres ac potentes usque adco hoc facto non
 indignabuntur, ut etiam diem illum, quo civiles discordias sanare
 licebit, festum numeraturi sint: omnesque cupidissime te imperato-
 rem salutabimus, cuius imperio non hodie, sed antehac semper regi
 consequemur, et honorem benevolentiamque, quantam imperatori
 debemus, aut ei proximam, tibi tribuemus: ipsique belli auctores,
 cum se nullo negotio superiores fore confiderent, si te imperatrici
 hostem factum rumorem circumquaque spargerent, ubi res retro
 conversas et adversus animi sententiam evenisse viderint, levitatem
 ipsi suam accusantes, velint nolint ad pacem inclinabunt, si com-
 munis salutis vel tantilla cura tangantur, nec ad suum ipsorum
 aliorumque omnium exitium facere ac moliri omnia decreverunt.
 Quare cum et ex uostra, qui te sequimur, et ex hostium parte
 aliud rei publicae salutare nihil appareat, aequius est, nostro con-

A. G. 1341 ἡ κοινὴ δοκεῖ λυσιτελοῦντα, ὡς περ τὴν ἀρχὴν ἐπηγγείλω, πρᾶττειν, ἢ τοῖς σφετέρους λογισμοῖς, ἐξ ὧν ὠφέλεια μὲν οὐδεμία, εἴτε ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν διεφθαρμένον, εἰδ' ὑπ' ὀργῆς ἀπραγμοσύνη συζῆν προελομένον, τοῖς πράγμασι παρῆσται· τούναντίον δ' ἄπαν, στάσις καὶ ταραχαὶ καὶ χρημιά-5 των ἀρπαγαὶ καὶ φόνοι μυρῖοι καὶ ἀνδραποδισμοὶ καὶ ἀναστάσεις πόλεων καὶ τὸ κακῶν ἔσχατον καὶ φοβερῶτατον τοῖς C γε νῦν ἔχουσιν, ἢ ὑπὸ βαρβάρους δουλεία, ἢ ἐπιχειρήσουσιν αὐτοὶ, τῷ πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν πολέμῳ χρώμενοι συνεργῶ, καταδουλοῦν. ἃ μὲν οὖν ἤβην σφίσι τε αὐτοῖς καὶ οἱ τοῖς ἄλλοις ἄπασιν ἔδοξε λυσιτελεῖν, εἴρηται. σοὶ δ' ὀπίσθερα ἔξέσται ἐλομένη, ἢ τὰς προσδοκώμενας παύειν συμφορὰς, ἢ τὸ συνοῦσον ἰδίᾳ μηχανώμενον, μηδεμίαν περὶ τῶν ἄλλων τίθεισθαι φροντίδα, εἴς γε τοῦτο συνοῦσον ἔξῃσσι φαίνας τὸ τοσοῦτων αἰτιώτατον κακῶν διὰ τὴν τινων ἀγνωμοσύνην Pω-15 μαίους ὀφθῆναι ἔκοντί." τοιαῦτα μὲν καὶ οἱ τῆς συγκλήτου προέχοντες καὶ τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνες πρὸς τὸν μέγαν ἀπακρίνωτο δομῆστικον. ὁ δὲ τὴν μὲν ἀξίωσιν αὐτῶν ὄρων δεκαίαν, συνειδώς τε αὐτοῖς ὡς ἀληθῆ καὶ νῦν ἔχοντα στοχάζομαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν ἀπιλέγειν ἔχων πρὸς οὕτως 20 D ἀπόδειξεν τῆς ἀληθείας ἐναργῆ, ὅμως δὲ πρὸς τὴν μεταβολὴν ἰκνῶν πάνθ' ἀναδύμενος, ὅλα δὲ τὰς τοιαύτας μεταβολὰς κακῶν αἰτίας εἰδώς ὡς ἐπίπαν γινόμενας, ἐπιπολῶ

6. στάσεις πόλεων M. mg. 14. τό om. P.

silio, quemadmodum initio promisisti, quam tuae ratiocinationi parere: unde nihil commodi in publicum redundet, sive te syco-phantae perdiderint, sive irae indulgens, in otio vivere elegeris. Commodum autem? imo seditio, tumultus, fortunarum direptiones, mille caedes, amissio libertatis, eversiones urbium et quod apud prudentes est calamitatum caput horroisque plenissimum, sub barbaris servitus, quam ipsi, civili hoc bello nostro adiuti, nobis imponere conabuntur. Quae igitur nobis et ceteris universis visa sunt conducere, haec fuerunt. Tibi utrumvis licebit, aut impendentes casus avertere aut privata sectantem commoda, aliorum curam in postremis ponere, si commoda vocari queunt, quorumdam improbitate offensum, tantorum incommodorum solam et praecipuam causam Romanis extitisse. Haec optimates et exercitus principes magno domestico responderunt: qui petitionem aequam, et eos vera et cum ratione congruentia coniectare cernens, ideoque tam clarae veritati nihil habens, quod obiceret, et tamen mutationeum admodum refugiens ac detrectans, quod plerumque ex huiusmodi mutationibus mala nasci solere haud nesciret, diu cuuctatus et quid potissimum diceret incertus animi, altoque silentio conventum de-

μὲν ἐπέσχε πρὸς ὅ,τε τραπόμενος ἀποκρινεῖται στοχαζόμενος, A.C. 1341
καὶ σιωπῇ βαθεῖα τὸ θέατρον κατεῖχε, πάντων πρὸς τὴν
ἀκρόασιν τῶν λεχθησομένων μετεώρων ὑπαρχόντων. μάλιστα
δὲ ὡσπερ τὴν ἐκ τῶν ἀμφιβόλων σύγχυσιν λογισμῶν ἀπο-
σκρουσάμενος, „τῶν μὲν προτέρων” ἔφη „λογισμῶν περὶ τοῦ
δεῖν μηδὲν τῶν ὄντων μετακινεῖν, μηδὲ νεωτερίζειν, ἔτι ἔχο-
μαι καὶ μᾶλλον αὐτὸς αἰροῦμαι εὐ τῶν ὑπαρχόντων μόνον
ἀποστρηθῆναι, ἀλλ’ εἴ τι δέοι καὶ τῶν ἀνηκέστων ὑποστῆναι P. 431
ἐν τῷ σώματι, ἢ πολέμου πρόφασιν ἐμφυλίου παρασχέσθαι.
10 ἰσὴν γὰρ ἐκ πρώτης ἡλικίας αὐτοί μοι σύνοιτε ἀπέχθειαν,
ἦν ἔσχον περὶ τὰ ἀλλότρια διαρπαῖζειν ἢ φόνους χαιρεῖν
καὶ λεηλασίαις καὶ φθοραῖς ἀνθρώπων. ἔτι δὲ οὐδὲ βαρβάρους
καὶ Ἕλληνας μόνον, ὅσοι τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐμοῦ τε
καὶ βασιλέως ἐπύθοντο φιλίαν, ἀλλὰ καὶ ἧμιον ἂν καὶ εἴ τι
15 τῶν ἀψύχων ἕτερον, αἰσχυνοίμην, εἰ τοῖς ἐκείνου παισὶ πο-
λέμιος μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν φαινοίμην νῦν. οὐ γὰρ
μόνον ὑπὲρ τοῦ ἕξην ἐκείνον τὸ ἀποθανεῖν αὐτὸς, εἶνε δ᾽ ἕξην,
ὡς ἡδιστα ἂν εἰλόμην, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν,
τὸν πάντα ἐφορῶντα μαρτύρομαι ὄφθαλμόν, ὡς τὰ βέλτιστα B
20 καὶ λυσιτελέστατα περὶ τε γαμετῆς καὶ τέκνων διενουούμην καὶ
πάντα πράττειν καὶ ὑφίστασθαι πάντα κίνδυνον, ἵν’ ἐκείνων
τε πᾶν ἀπείη δυσχερὲς καὶ τὰ Ῥωμαίων ἐπὶ μέγα καὶ εὐ-
κλείας αἰροῖτο καὶ τύχης, μένων ἐπὶ τοῦ παρόντος σχήματος.
νυνὶ τε οὐχ ἦττον μετὰ τὸν κηρυχθέντα παρ’ ἐκείνων πόλε-

23. καὶ om. P.

tinens, omnibus ad audiendum aures arrigentibus, tandem vix,
veluti fluctuantium cogitationum confusione pulsa, Prioris placiti
mei, inquit, nihil de statu praesenti immutandum neque novandum
quidquam, nondum me poenitet: maloque non facultatibus modo
spoliari, sed si necesse erit, etiam cruciamenta in corpore meo per-
ferre, quam bellum civile introducere. Mecum enim iuxta nostis,
quam ab adolescentulis oderim aliena rapere et laetari depraedan-
dis, perdendis occidendisque hominibus. Praeterea non apud bar-
baros et Graecos solum, quorum per aures necessitudinis meae cum
imperatore fama pervasit: sed et coram sole hoc et si quid aliud
inanimum nominandum est, erubescerem, si nunc post eius obitum
hostis viderer illius filiis. Non tantum enim pro eius vita meam
amittere, si licuisset, mirabiliter voluissem: sed et post eius mor-
tem (oculum omnia intuentem testor) uxori et liberis quam optime
cupivi, omnia facere ac subire omne periculum paratus, et ut ab
illis abesset omnis molestia et ut res Romana ad gloriam et felici-
tatem, me hunc cultum retinente, eximie proficeret. Nunc vero non
minus post bellum ab ipsis nulla de causa et iniustissime, ut ego

A.C. 1341 μὸν ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας καὶ παρὰ πάνθ' , ὡς ἂν ἐγὼ φαίην, τοῦ δικαίου λόγον, καὶ τὰ δεινότατα αἰροῦμαι ὑπομένειν ὑπὲρ τοῦ μὴ πόλεμον κινεῖν πρὸς βασιλίδα ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς ὑπόληψιν παρέχειν τοῖς πολλοῖς. ἐπεὶ δὲ ὥσπερ αὐτός τε σύν-
Cοιδα καὶ ὑμῖν βουλευομένοις πείθεσθαι προσήκει, μείζω καὶ δεινότερα προσδοκᾶται τὰ δεινὰ ἐκ τοῦ τῶν πραγμάτων αὐτὸν ἔποχωρεῖν, ἄκων μὲν καὶ ὥσπερ εἰς κινδύνους προφανῶς αὐτομολῶν, οὔτε γὰρ ἐπιθυμία δόξης, (τῆς γὰρ ἀκροτάτης καὶ τῷ παρόντι σχήματι ἀπολαύω νῦν,) οὔτε χρημάτων ἐνε-
V.349κα, (τὰ γὰρ παρόντα καὶ ἀριθμοῦ σχεδὸν ὄντα κρείττω τοῖςιο διαρκάζειν προεῖμαι βουλομένοις,) ὁμῶς ὑμῶν τε εἵνεκα καὶ τῆς κοινῆς τῶν Ῥωμαίων σωτηρίας τοὺς προσδοκωμένους μαγάλους καὶ πολλοὺς κινδύνους τῆς ἐν τῷ παρόντι ἀσφαλείας ἀνθαιροῦμαι. καὶ ἃ ἔμοι λυσιτελέστατα ἐδόκει, οὐκ ἀπραγμόνως, οὐδ' ἀνοήτως, ἀλλὰ μηδεμίαν πρόφασιν παρέχειν
Dτῆς ὑμῶν ὠφελείας ἕνεκα, ὥσπερ ἔφην, τρέψω ἑμαυτὸν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδήπερ οὐκ ἰδίας πλεονεξίας, ἀλλ' ὑμῶν τε ἕνεκα καὶ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος τοιαῦτα προσιλόμην, οὐ δῆπου δίκαιον, οὐδὲ ἄλλως εὐσεβές, νῦν μὲν ὁμοίως ἐπὶ ταῦτα
20πάντας ὑμᾶς παρακαλεῖν καὶ μηδεμίαν ἄλλην ἢ ταύτην ὁδὸν ἐφηγεῖσθαι σωτηρίας, ὀλίγῳ δὲ ὕστερον, εἰ μὴ κατὰ γνώμην ὑμῖν τὰ πράγματα ἐκβαίνοι, ἄλλον ἄλλοτε ἀφισταμένους,

6. δεινότατα P.

dicere ausim, promulgatum, dirissima sustinere praescripto, ne vulgus nos imperatrici ad imperium eripiendum arma inferre suspicetur. Quoniam vero scio, si me a gubernaculis subduxero, maiora et saeviora mala impendere, nec auctoritatem vestram aspernari queo, invitus et velut in manifestum discrimen me proficiens, nullo desiderio gloriae, qua summa etiam in hoc habitu fruor, neque pecuniarum gratia (quas enim habui paene innumerabiles, diripere volentibus reliqui,) sed vestri et communis Romanorum salutis gratia, quae me manent multa et grandia pericula praesenti securitati antefero: quaeque mihimet videbantur utilissima, non quasi a negotiis abhorrenti aut imprudenti, sed nullam bello ansam dare cupienti, ea lubens dimittam: et quia sic vultis et vestrae, ut dixi, utilitatis gratia, alius fiam. Verum enimvero quia non, ut opibus abundem, sed vobis et communi studens, hunc statum assumo, non utique iustum neque pium esset, nunc vos omnes aequaliter ad hoc me cohortari et docere, nullam aliam praeter hanc salutis viam esse: paulo autem post, re secus quam velletis procedente, alium alio defugere ac sibi quidem pro occasione et iudicio salutem quaerere; me autem solum in iis periculis deserere, quae ego, ut

ἑαυτοὺς μὲν ἐκ τῶν ἐνόητων ἐκπορίζειν τὴν δοκοῦσαν σωτη- A.C. 1341
 ρίαν, ἐμὲ δὲ ἐν τοῖς κινδύνοις καταλείπειν μόνον, ὃς ὑπὲρ
 ἀπάντων ὑμῶν αὐτοὺς ἀνεδεξάμην, ἐνὸν ἀκινδύνως σώζεσθαι.
 τοῦτο γὰρ οὐκ ἔμοι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἀλυσιτελέστατον
 βῆαν εἶη. οὔτε γὰρ κυβερνήτῃ διασώζειν τὴν ναῦν ἐξέσται, ἂν P. 432
 πρὸς φιλονεικίαν οἱ ναῦται τοῦ συμπράττειν ἀφιστῶνται,
 τοὺς τε ναύταις οὐδεμία σωτηρίας ὑπολείπεται ἐλπίς, τῆς
 γῆς ἀπολλυμένης. ἀλλὰ δεῖ πάντας τὴν ὁμοίαν γνώμην ἔχον-
 τας καὶ τὴν καρτερίαν ἴσην ἐπιδεικνυμένους ἐν τοῖς δεινοῖς,
 100 ὡς τὰ μεγάλα κατορθοῦν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τῶν παλαιῶν
 οὐδεὶς ἀργῶν καὶ ῥαθυμῶν καὶ ἀμβλυνόμενος τρόπαιον ἀνέ-
 στησεν ἀπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ πάντα πόνον ὑπομένων καὶ
 ἀκατάπληκτος φαινόμενος ἐν τοῖς δεινοῖς. εἰ δὲ τῶν πρᾶττό-
 μενα οὐκ ἄρεστά, οὐδὲ διακινδυνεύειν βούλεται τῆς εἰς ἐμὲ εὐ-
 15 ἤσυχίας ἕνεκα ἐνθάδε διακαρτερῶν, ἀλλ' οἶεται δεῖν μᾶλλον τὰ
 οἴκοι διασώζειν, ἢ κεραῖς ἐλπίσιν αἰωρεῖσθαι, τὰ ἐν χειρὶ κατα- B
 λιπῶν, ἐλευθέρῃ γλώττῃ δέον χρησαμένους καὶ τὴν γνώμην ἐκ-
 καλύψαντας, οὕτως οἴκαδὲ ἀναχωρεῖν, μηδὲν ὑποπτεύοντας διὰ
 ταῦτα δυσχερὲς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἴσης εὐμενείας ἀπολαύοντας παρ'
 20 ἑμοῖοι, ἂν ἄλλοσέ πη διατριβῶσιν. εἰ γὰρ μετὰ τὴν τσαυτὴν εὐ-
 γνομοσύνην καὶ τὴν ἄδειαν κακοργῶν τις φαίνοιτο καὶ πρὸς
 λύμην καὶ φθορὰν ἀποδιδράσκων τῶν πολλῶν, ἴστω μὴ ἂν
 τῆς προσηκούσης ἀνευ τιμωρίας ἀπαλλάξων, ἀλλ' αὐτὸς διδάξων
 τοὺς ἄλλους σωφρονεῖν καὶ μὴ τοιαῦτα πανουργεῖσθαι. ἐγὼ

vobis omnibus liceret secure vivere, adierim, cum periculo omnino
 carere ac salvus esse potuerim. Hoc enim non tantum mihi, sed
 et vobis maiorem in modum incommodaret. Haud enim gubernator
 navim servabit, si nautae ob discordiam eum adiuvere desierint;
 quibus ipsis, pereunte navi, spes salutis nulla restat. Oportet
 enim nos omnes consentientes et tolerantiam in adversis parem ad-
 hibentes, sic demum ardua feliciter gerere. Nam et veterum nul-
 lus cessando, desidendo, tardando, sed quemvis laborem durando
 menteque imperterrita adversa sufferendo de hostibus trophaeum
 erexit. Iam si cui ista non placent, nec studio mei hic perseve-
 rando discrimini se exponere vult, sed magis penates suos sibi ser-
 vandos, quam relictis, quae sunt in manibus, vana spe pendendum
 existimat et libere patefacto animo suo domum redeundum, nihil
 ob id mali metuat; aequae enim alibi vivens mihi carus erit. Quod
 si post tantam aequitatem datam a me libertatem maleficus extite-
 rit quispiam et ad cladem pestemque tenuiorum se converterit, sciat
 se meritum supplicium non evasurum; sed exemplo suo docturum
 alios sapere et talibus nequitis abstinere. Ego itaque vestrae alio-
 rumque salutis cupidus, consilio vestro sum obsecutus. Vos autem

- A.C. 1341 μὲν οὖν τῆς ὑμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων σωτηρίας ἕνεκα, ἄπειρ
 C αὐτοὶ ἐβουλεύσασθε εἰλόμην. ὑμᾶς δὲ παρακαλῶ, καὶ ὑμῶν
 αὐτῶν καὶ τῶν προγόνων εὐδοξίας ἕνεκα τὴν προσήκουσαν
 ἀνδρίαν ἐπιδείκνυσθαι καὶ καρτερῶς ἀμύνεσθαι τοὺς πολεμί-
 οὺς, ἀδίκως ἐπιόντας καὶ πρώτους πολέμου ἀρχομένους· 5
 ἔπεισι δὲ μοι θαρσύνειν ἐπὶ τὸν πάντα δικαίως ταλαντεύοντα
 θεόν, ὡς οὐκ εἰς μακρὰν ἢ τε τῶν ἀδίκως μοχθηρία πολε-
 μησάντων καὶ ἢ ὑμῶν εὐγνωμοσύνη καὶ ἢ τοῦ δικαίου αἵρε-
 σις ἔσται καταφανής. ἔτι δὲ μοι δοκῶ πρὸς τῇ προτέρᾳ πρε-
 σβείᾳ, καίτοι γε ἀδίκως οὕτω καὶ παραλόγως ὑβρισμένη, καί 10
 δευτέραν πρὸς τοὺς πολεμεῖν ἡρημένους ἡμῖν ποιήσασθαι
 νῦν, ἔν' ὡσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἄπασι, καὶ τῇ μεγαλοψυχίᾳ
 D τὸ πλέον ἔχωμεν αὐτῶν, ὡς μὴ μόνον οὐ κατάρχοντες αὐτοὶ
 πολέμου, ἀλλ' ἤδη καὶ φανερῶς ὑπ' ἐκείνων ἐξαφθέντος, αὐ-
 τοὶ πολλὰ περὶ εἰρήνης δεηθέντες. ἴσως δὲ εἰ καὶ πρότερον 15
 ῥαδίως ἡμῶν περιγενέσθαι οἰηθέντες, τὴν πρεσβείαν οὐκ
 ἐδέξαντο, νῦν ὄρωντες οὐ κατὰ γνώμην αὐτοῖς τὰ πρᾶγματα
 ἐκβάντα, βέλτιόν τι βουλευσάιντο καὶ σωφρονέστερον καὶ
 ἡμᾶς τε πολλῶν πραγμάτων ἀπαλλάξαιεν καὶ τοὺς ἄλλους
 τῶν προσδοκωμένων δεινῶν ἐκ τοῦ πολέμου. 20
- P.433 κς'. Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δομestίκου εἰρηκτός, οἱ μὲν
 V.350 παρόντες πάντες ἐπῆρουν τε τοὺς λόγους καὶ θεῶ χάριτας ὁμο-
 λόγουν, ὅτι πεπεισμένον εἶχον ἐκείνον βασιλεῖα εἶναι. ὥντο γὰρ
 αὐτοῖς πάντα λύσειν τὰ δυσχερῆ γεγενημένον. ἐξίοντες τε ἐκεί-

2. ὁ μᾶς M., ὁ μῶν P.

quaeso, ut vestrae maiorumque gloriae memores, quam par est fortitudinem praestetis et in hostes, bello nos ultro et inique lacescentes, acriter dimicetis. Me autem animus admonet confidere, Deo omnia iuste dispensante, intra breve tempus et illorum, qui per nefas ad arma prosiluerunt, improbitatem et vestram contra probitatem atque iustitiam notam fore. Praeterea tametsi prior legatio adeo nefarie praeterque rationem iniuriis affecta sit, nihilo minus alteram ad belli auctores mittendam arbitror: ut quemadmodum ceteris omnibus, sic animi altitudine nos superemus, dum non solum ipsi bellum non ordimur, sed iam publice ab illis inchoatum aversamur pacemque vehementer expetimus. Forsitan, etsi antea, cum facile se nos domituros sperarent, legationem repudiarunt, nunc cernentes contra exspectatum sibi evenisse, meliora sanioraque consilia capessent: nosque multis laboribus ac defatigationibus et alios malis omnibus bello importandis absolvent.

26. Haec ubi concione disseruit magnus domesticus, praesentes omnes eius orationem commendarunt, Deo gratias agentes, quod ei imperatorem esse persuadere potuissent, per quem se omnibus dif-

θεν, καὶ τοὺς ἄλλοις ἀπήγγελλον τὰ ἐψηφισμένα καὶ κοινὴν Α.Σ. 1348
 ἦγον ἑορτὴν καὶ συνήδοντο ἀλλήλους. ὁ μέγας δὲ δομestικός Β
 ἐκέλευε σκευὴν παρασκευάζεσθαι βασιλικὴν τοὺς ἐπὶ ταῦτα
 τεταγμένοις. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν ὄρκων προτεθέντων, πάν-
 5τες ὤμνουν μεγάλῳ δομestικῷ εὐνοίᾳ εἶναι μόνῳ καὶ τὴν πί-
 στιν ἄδολον αὐτῷ καὶ καθαρὰν τηρήσειν. πρὶν δὲ τὸν πό-
 λεμον κινήθῃναι τουτονί, ἐπεὶ παρασκευάζετο ὡς εἰς τὴν ἐσπέ-
 ραν ἐστρατεύσων, τὸ μισθοφορικὸν τῆς στρατιᾶς πρόδραμπεν
 αὐτοῦ, καὶ προῆλθεν ἄχρι Μακεδονίας. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
 10οσοὶ Μόρξαν κατήκουν καὶ τῆς Ῥοδόπης ὅσαι πόλεις ἦσαν
 ἐπήκοοι Ῥωμαίοις, στρατιῶται πολλοὶ καὶ ἀγαθοί, ὑπὸ στρα-
 τηγῷ Ματθαίῳ τῷ Καντακουζηνῷ τεταγμένοι, τῷ τοῦ μεγά-
 λου δομestικού πρεσβυτέρῳ υἱῷ, κατὰ τὴν Χαλκιδικὴν τῆς
 Θράκης ἐστρατοπεδευμένοι ἅμα τῷ στρατηγῷ, οὕτω τοῦ πα-
 15τρὸς κελεύσαντος, περιέμενον τὴν ἄφιξιν ἐκείνου. οὗς εὐθύς
 ἐκάλει διὰ γραμμάτων εἰς Διδυμότειχον, ὡς εἰς τὴν ἀνάβ-
 ρησιν αὐτοῦ παρεσομένους· καὶ παρήσαν μελλήσαντες οὐδέν.
 ἔτι δὲ καὶ τῶν τῆς γυναικὸς ἀδελφῶν Ἰωάννου καὶ Μανουὴλ
 τῶν Ἀνδρονίκου τοῦ Ἀσάνη παιδῶν ὑπὸ κλοιοῖς, ὥσπερ ἔφη-
 20μεν, κατὰ τὴν Βῆραν, φρουρίον τι τῆς Θράκης, εἰργόμενον,
 πέμψας τὴν ἀδελφὴν ἅμα στρατιᾷ, ἐξῆγγέ τε τοῦ δεσμοτηρίου
 καὶ ἄγειν ἐκέλευεν εἰς Διδυμότειχον πρὸς αὐτὸν, φρουρᾷ τὸν Δ
 πύργον κατασχούσαν καὶ ἄρχοντα τῶν εὐνῶν αὐτοῖς ἐπιστή-

10. Μόρξαν P. et M. 17. μελλήσαντες P.

ficulatibus exemptum iri confidebant. Deinde e concione digressi, aliis quoque quid convenisset narrabant communemque diem festum collaetantes peragebant. Magnus autem domesticus ornatus imperatorii conficiendi negotium iis dedit, quorum erat ista provincia, et postridie iuramento delato omnes ei benevolentiam germanamque et intaminatam fidem iuraverunt. Ceterum antequam hoc bellum oriretur, cum expeditionem occidentalem adornaret, mercenarium militem praemittens usque ad Macedoniam processit. Quotquot praeterea Morham habitabant, et qui erant in urbibus Rhodopes, Romanis parentibus, milites multi ac strenui, sub Mattheo Cantacuzeno, magni domestici seniore filio, Chalcidicen Thraciae patris iussu cum duce profecti, eius adventum ibi praestolabantur: quos statim per litteras Didymotichum renuntiationi seu creationi suae interfuturos evocavit: qui citra procrastinationem affuerunt. Insuper fratres uxoris, Ioannem et Manuelem, Andronici Asanis filios, apud Beram, castellum Thraciae, in vinculis, ut diximus, detentos, missa sorore cum cohortibus, educi et ad se Didymotichum perducere castellumque praesidio communire et praefectum ex amicis dare iussit. Cum autem propter ornamenta imperatoria comparanda mora fieret,

Cantacuzenus II.

- A.C. 1341 *σασάν τινα. τριβωμένου δὲ τοῦ χρόνου πρὸς τὴν τῶν βασιλικῶν παρασῆμων παρασκευῆν, ἐπεὶ ἐδόκει μὴ μέλλειν, μηδὲ προΐεσθαι τὸν καιρὸν, τῶν κατὰ τὸ Βυζάντιον συντόμως πολεμούντων καὶ μηδεμιᾶς ἀπεχομένων πείρας, ἔγραψε καὶ αὐτὸς ταῖς κατὰ τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν ἀπάσαις πόλεσιν⁵ αὐτῷ προσέχειν, ὡς ἤδη Ῥωμαίων βασιλεὺς γεγενημένῳ καὶ δυναμένῳ ὑπέεικονσί τε εὖ ποιῆν καὶ τούναντίον, ἂν ἀνταίρωσιν ὅπλα, βλάπτειν. ἰδίᾳ τε τοὺς δυνατοὺς τῶν πόλεων καὶ*
- P. 434 *τοὺς παρ' ἐκάστοις στρατιώτας γραμμασίην ὑπεποιεῖτο, τῶν τε πρότερον ἀναμιμνήσκων εὐεργεσιῶν γεγενημένων εἰς αὐτούς, ¹⁰ καὶ ὡς, ἣν εὖνοι φαίνονται νυνὶ καὶ τὰ αὐτοῦ προηρημένοι πράττειν, μειζόνων ἀπολαμβάνονται καὶ θανάσιωτέρων ἀγαθῶν. ὑπεσημαίνετό τε τὰ γράμματα θρυθροῖς, ὡσπερ ἔθος βασιλεῦσι, γράμμασι. προσετίθει τε τοῖς γράμμασι καὶ φρουρὰς ἐξ ὀπλιτῶν καὶ τοξοτῶν ψιλῶν πρὸς ἃς ἦδει τῶν πόλεων¹⁵ φραδίᾳς ἐσομένας κατέχεσθαι φρουροῖς. ταῦτα δὴ τὰ γράμματα κομιζόμενα παρ' ἐκάστοις, οἱ μὲν ἐδέχοντο προθύμως καὶ πᾶν τὸ προσταττόμενον ἐπηγγέλλοντο ποιῆν, οἱ δ' ἔδυσχεραίνον μὲν, οἴομενοι ἀποστασίαν βασιλέως εἶναι τὰ πραττόμενα, ἔτι δὲ ὁμως τὴν τοῦ μέλλοντος βασιλέως δύναμιν²⁰*
- ὑπέπετηχότες, ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τῶν παρ' αὐτοῖς μεγάλα δυνάμειν*
- V. 35 *ἰναμένων ἐναγόμενοι, τὰ ἐκείνου πράττειν ἤρημένων, τὰ γράμματα ἐδέχοντο. δῆλοι δὲ ἦσαν εὐθύς ἀπὸ γραμμῆς ὡς νεωτερίσοντες, ἣν λάβονται καιροῦ. ὅσοι δ' ἦσαν πρότερον τὰ*

24. λάβονται P.

et minime cunctandum occasioque neutiquam amittenda videretur, cum qui erant Byzantii continenter bellarent nihilque non tentarent, etiam ipse ad omnes Macedoniae et Thraciae urbes litteras dedit, quibus mandavit, ut sibi iam Romanorum Imperatori declarato obtemperarent, qui subiectis parcere et benefacere, superbos debellare posset; sciunctim autem cives potentiores et quot erant in unaquaque militum, ad suam auctoritatem ac fidem per epistolas alliciebat, pristinorum beneficiorum illos admonens, maioraque et insigniora promittens, si nunc illi favere et partes eius sequi ac tutari vellent. Subscribebatur porro nomen eius pro more imperatorum cinnabari; et adiungebantur litteris ex gravi armatura et sagittariis manipuli ad urbes, quas illa custodia facile retentum iri sciebat. Has igitur litteras ad singulos allatas, alii libenter accipiebant, mandata se facturos recipientes: alii rem indignabantur, opinantes, nihil hoc aliud, quam a legitimo imperatore defectionem esse. Verumtamen potentia futuri imperatoris territi, cum, qui apud eos opibus multum valebant et ab illo stabant, etiam eodem incitarent, litteras quidem suscipiebant; sed tamen mox velut a sacra linea talum mo-

βασιλέως τοῦ Παλαιολόγου δῆθεν αἰρεῖσθαι πεπεισμένοι, οἱ Δ.Α. 1341
 μὲν καὶ τοὺς κομίζοντας συλλαμβάνοντες ἅμα τοὺς γραμμασιν
 ἐπεμπον εἰς Βυζάντιον δεσμώτας, πρότερον γυμνώσαντες τῶν
 ὄντων. ὅσοι δὲ μετριώτερα ἐδοκίμαζον ποιεῖν, τὰ μὲν γραμ-
 5 μασκα ἀπεωθούντο, αὐτοὶ δὲ πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκευάζον-
 το, ὡς, ἦν ἐπίη, ἀμυνόμενοι. ἐπεὶ δὲ τῶν γραμμάτων πολ- C
 λὰ ἐκείνων εἰς Βυζάντιον ἀπεκομίσθη, οἱ μὲν περὶ πατριαρ-
 χην ὅσοι πρότερον πρὸς βασιλῖδα τοῦ μεγάλου δομestίκου
 ὡς βασιλειῶντος κατηγοροῦν, ἔχαιρόν τε καὶ παντοῦοι ἦσαν
 10 ὕψ' ἤδονῆς. τὰ τε γραμματα ἐπιδεικνύντες, „οὐκ ἄρα” ἔφα-
 σαν „ἡμεῖς τῶν μελλόντων κακοὶ κριταί, ἀλλ' αὐτοὶ τε εὐ-
 στόχως κατστοχασάμεθα τῆς γνώμης, κἀκεῖνος καλῶς ποιῶν
 ἐπὶ τῶν ἔργων εὐθύς ἀπέδειξεν εἰρηκότας ἀληθῆ.” πολλὰ τε
 15 εἰς ἐκείνον βλάσφημα ἀπέσκαπταν ἀναίδην, καὶ οὐδὲ τῶν ἀλ-
 ἰ5 αἰσχίστων ἀπεχόμενοι πρὸς ὕβριν. καὶ ἡ βασιλεὺς δὲ ἤδη πε-
 πεισμένη πολέμιον γεγενῆσθαι τὸν μέγαν δομestίκον φανερωῶς,
 ἐκ τῶν γραμμάτων ἐκείνων ὀλίγα ἄττα ἔπεμπε τῇ μητρὶ κατὰ
 τὴν οἰκίαν φρουρουμένη, οἷα δράσεις κατηγοροῦσα ὁ υἱός.
 ἐκείνη δὲ μηδὲν ἔφρασκε πρὸς αὐτὴν τοὺς λόγους εἶναι. πρὸ- D
 20 τερον γὰρ ἐχρῆν, ἥνικα τοῦ υἱοῦ κατηγοροῦν, πρὸς αὐτὴν
 τὰ ἐγκλήματα δηλοῦν. ἧ γὰρ ἂν τῶν γινομένων νῦν οὐδὲν
 συνέβη, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς τε καὶ τῶν παιδῶν, ἔτι δὲ καὶ τοῦ
 Ῥωμαϊκοῦ παντός, πάντα ἂν κατεπράξατο τὰ βέλτεστα πρὸς

8. κατὰ ante τοῦ add. M. mg.

ventes, nova molituri videbantur, si tempus nacti essent. Qui vero prius ad Palaeologum sequendum pellecti erant, eorum alii tabellarios comprehensos et spoliatos cum litteris Byzantium victos mittebant. Alii, quibus moderatiora placebant, litteras contemnebant, seseque ad resistendum, si invaderentur, comparabant. Pluribus huiuscemodi epistolis Byzantium allatis, patriarcha et eius socii, qui nuper magnum domesticum apud imperatricem tyrannidis affectatae accusarant, omnigena voluptate bacchabantur: litterasque invicem ostentantes, Non igitur, inquebant, male augurabamur; dextre mentem eius coniectavimus, ipseque nos vera locutos opere statim pulchre demonstravit. Multaque in illum probra, etiam turpissima, ad maiorem contumeliam inverecunde intorquebant. Augusta iam credens, magnum domesticum apertum esse hostem, de litteris illis paucas quasdam ad ipsius matrem, quae domi custodiebatur, misit, ut filium eius certissimis videlicet testibus convinceret. Illa respondit, hos sermones nihil contra se valere. Prius enim, cum filius apud eam reus ageretur, crimina demonstrari debuisse: ita profecto nihil horum evenisset, ipsamque pro se et filiis, insuper pro toto Romano imperio salutaria quaeque ab eo obtenturam

- A.C. 134: τὸν υἱόν. εἰδέναι γὰρ αὐτὴν σφρόδρατα τὴν ἐκείνου γνώμην, ὡς πρὸς τὸ εὖ ποιεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ κακοῦργεῖν ἐπιβόητης. νυνὶ δὲ μετὰ τὴν ἀκριβῆ φρουρὰν, ἣν αὐτὴ φρουρεῖται ὑπ' αὐτῶν ἐπ' οὐδενὶ ἐγκληματι, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐκείνου πρόσβεις ὕβριν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀφειγμένους καὶ δεομένους κα-
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

17. ἔργοις M. mg. 18. καὶ add. M.

fuisse; cuius sensus omnes perspexerit atque ad bene, quam ad male faciendum prouorem cognoverit. At nunc post diligentem custodiam, qua nulla sua culpa ab ipsis sepiatur, et post iniuriam eius legatis de pace venientibus et ut in iudicium vocaretur, ac si esset periurii convictus, acerbissime puniretur, poscentibus, irrogatam, quamnam ab eo regie, ut ipsi dicunt, factorum rationem reddat, sive illius hae litterae sint, sive non sint. De litteris igitur nihil se responsuram: suasuram vero ipsis, quae optima putet, si modo parere velint, nempe haec. Ne filium despiciant, neve eum quasi nihil magnum possit, contemnunt, cuius defuturam, prudentiam et usum rerum non Romani dumtaxat, sed et barbari longe semoti haud ignorent: et quam primum legatos ad illum de pace mittant, rationem ei, qua acta et verbo et re emendet, etiam si quid inemendabile contigisse videatur, non defuturam. Si aliter sentiant, ipsi viderint, quomodo et sibi et rei publicae recte consulant. Haec tenus ad accusationem mater magni domestici. At vero qui missi ab imperatrice venerant, ut in mandatis habebant, aedibus eductam, intra palatium custodiam tradunt: ea erat ab Andronico primo imperatori aedificata domus; hac pro carcere utuntur,

δρονίκου τοῦ πρώτου βασιλέως οἰκίᾳ κατασκευασθεῖσθαι χρῶ- A.C. 1341
 μνοι ἀντὶ δεσμοτηρίου. τὴν οὐσίαν δὲ ἐδημοσίωσαν πλεί-
 στην οὖσαν, πλὴν εἶπου τι πρότερον ἀργύρου καὶ χρυσοῦ
 καὶ λίθων πολυτελέων καὶ μαργάρων λάθρα ἐφθασεν ἔξαγα- C
 γοῦσα. πυρῶν δὲ καὶ κριθῶν καὶ καρπῶν τῶν ἐπιλοιπῶν,
 οὐκ ἐν ἧ διατέριβεν οἰκίᾳ μόνον ἐγγὺς τῶν βασιλείων κομιδῇ
 τοῦ δυσαρτίθμητον χρῆμα ἦν, ἀλλὰ καὶ Γοργεπηκόου τῆς μο- V. 352
 νῆς ἐγγὺς ἑτεραι πυραμίδες ἦσαν πολλαπλασίους ἐκείνων συν-
 ἔχουσαι καρπούς. ἃ πάντα ἐξεφόρουν ἀπειδῶς, πρὸς οὐδὲν
 10χρησίμῳ τῷ κοινῷ, ἀλλὰ σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις χα-
 ριζόμενοι οἱ τὸν πόλεμον ἀνηρημένοι καὶ τὰ πράγματα ἐπι-
 τετραμμένοι διοικεῖν. μετὰ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς φίλους καὶ συν-
 ἡθείς διεφενώμενοι τοὺς μεγάλου δομῆστικῶν, πολὺ τι πλη-
 θος εὐρισκῶν χρημάτων, τὰ μὲν αὐτῶν τῶν ἐχόντων προδι-
 15δόντων ἐλπίδι τοῦ καὶ αὐτοῦς τι τῶν χρημάτων παρακερδαί-
 νειν, ἅτε πρὸς οὐδὲν εἰδότας παρεχόμενα ὅσα ἦσαν τὴν ἀρ- D
 χὴν· τὰ δ' αἰκίαις καὶ στρεβλώσεσι καὶ παντοίοις βασανι-
 στηρίων εἰδεσι καταναγκαζομένων φανεροῦν. πολλοὶ δὲ καὶ
 μηδὲν τῶν ἐκείνου ἔχοντες, τὰ ἀνήκεστα ὑπέμενον ἐκ τῆς πρὸς
 20ἐκείνου μόνον συνηθείας ὑποπιεζόμενοι. ἐν Βυζαντίῳ μὲν
 οὖν τοιαῦτα ἐτελεῖτο καὶ κακῶν ἡλιάς περιεστήκει τοῦς μεγά-
 λου δομῆστικῶν φίλους.

κζ. Ἐν Αἰδυμστειῶν δὲ ἐπεὶ τὰ βασιλικὰ ἐνδύματα P. 436
 παρεσκευασμένα ἦν, ἧ τε προδεσμία τῆς τοῦ νέου βασιλέως
 25ἦκει ἀναρρήσιως, πάντες μὲν παρήσαν ἐκείνου τῇ οἰκίᾳ, ὅσοι

facultates, quae plurimae erant, proscribunt praeter argentum, au-
 rum, gemmas et margaritas; ea enim clam prius extulerat. Tritici
 autem, hordei frugumque et fructuum reliquorum infinita copia
 non ea tantum, in qua degebat, domus prope palatium refertissima
 erat, sed et iuxta Gorgepécum monasterium aliae pyramidae magis
 adhuc variis exstructae frugibus visabantur. Omnia haec non in
 communem usum, sed suum ipsorum et belli instigatorum, quibus
 iam erant commissa gubernacula, affatim exportabant. Post etiam
 amici et familiares magni domestici scrutantes, grandem pecuniam
 invenerunt: partim quidem nonnullis prodentibus, spe simul inde
 lucrandi aliquid, ut qui plane nescierint, quanta ab initio deposita
 fuisset: partim ceteris per flagra, quaestiones et varia cruciamentor-
 um genera indicare coactis. Multi item nihil illius depositi habentes,
 propter solam cum eo familiaritatem suspecti, dire afflictabantur.
 Ac Byzantii quidem haec actitabantur malorumque hias magni
 domestici amicos obruerat.

27. Didymotichi paratis indumentis imperatoris et die novi
 imperatoris creandi praesente, omnes qui tum in urbe erant, non

Α. Ο. Βασιδιέτριβον ἐν Διδυμοτείχῃ τότε, οὐ τῶν ἐξ γεγονότων μόνον καὶ
 καὶ αἷμα προσηκόντων βασιλεῖ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων συγκλητι-
 κῶν καὶ τῆς στρατιᾶς. ὁ νέος δὲ βασιλεὺς πρότερον ἐσθῆτα βασι-
 λικὴν ἐνδύς, ἔπειτα ὑπ' ὄψει ταῖς ἀπάντων ταῖς ἐρυθραῖς κρη-
 Β πλαι τοὺς πόδας κατεκόσμη, τὸν ἕτερον μὲν ὑπὸ τῶν ἄγχισταδ
 καὶ αἷμα προσηκόντων ὑποδύμενος, τὸν δὲ λοιπὸν ὑπὸ τῶν
 τὰ πρῶτα φερομένων ἐπ' εὐγενεῖα καὶ λαμπρότητι μισθοφό-
 ρων Λατίνων. τὸν δὲ βασιλικὸν πῖλον πρὸ τῆς ἀχράντου
 καὶ θεομήτορος τῆς εἰκόνας κείμενον ἐπ' ἀδάφους, αὐτοχειρῆ
 λαβῶν αὐτὸς ἐπέθηκε τῇ κεφαλῇ. αὐτίκα δὲ οἱ τὰ τοιαῦτα 10
 ᾄδειν εἰδισμένοι τῆς τῶν βασιλέων ἤρχον εὐφημίας. καὶ
 πρῶτα μὲν ἡ βασίλισ Ἄννα εὐφημεῖτο καὶ μετ' ἐκείνην ὁ υἱὸς
 Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς, τρίτος δὲ ὁ Καντακουζηνὸς Ἰωάννης ὁ
 βασιλεὺς ἅμα Εἰρήνη τῇ βασιλίδι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ
 C πρὸς τὰς ἱεροτελεστίας τὴν τῶν βασιλέων μνήμην ἐποιοῦντο, 15
 ὁμοίως καὶ πατριάρχον Ἰωάννον. μετὰ δὲ τὴν εὐφημίαν ἄφιπ-
 πος γινόμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἐπομένων
 ἐφ' ἵππους ὄσει ἦσαν, πρὸς τὸν ναὸν τοῦ μεγαλομάρτυρος
 ἐγένετο Γεωργίου τοῦ Παλαιοκαστρίτου προσαγορευομένου,
 καὶ τὴν προσκύνησιν ἀπεδίδον καὶ τισι τοῖς ἐκ τῆς Λατινι- 20
 κῆς στρατιᾶς τὴν καβαλαρίων παρεῖχε τιμὴν, πάντα ἐπ' αὐ-
 τοῖς τὰ εἰδισμένα πράττων. ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὰ βασίλεια ἐπαν-
 ελθὼν, ἅμα βασιλίδι τῇ γαμετῇ λαμπρῶς εἰσιτάτο, πάντων
 παρισταμένων κατὰ τὰ νομομισμένα βασιλεῦσιν. ὑψηροῦντο

modo nobiles et consanguineis, sed et proceres et milites ad eius
 sedes confluerent. Tum novus imperator primum vestem imperato-
 riam indult; deinde in conspectu omnium pedes crepidis purpureis
 exornat: quarum dexteram ei sanguine proximi, sinistram ex con-
 ductitiis Latinis nobilitate et splendore generis primi inducunt.
 Imperialem autem tiaram, ante immaculatam virginis Dei matris
 imaginem humi positam, manu sua tollens, ipse capiti suo imponit.
 Mox praecones acclamationem imperatoriam praecunt. Et primum
 quidem Annae Augustae acclamatum, tum Ioanni filio imperatori,
 tertio loco Ioanni Cantacuzeno imperatori cum Irene coniuge im-
 peratrice. Eodem ordine in sacris imperatorum et similiter Ioannis
 patriarchae fiebat mentio. Post applausum equo insidens imperator,
 aliis omnibus, quotquot erant, in equis prosequentibus, templum
 magni martyris Georgii Palaeocastritae petivit, eumque precibus ven-
 eratus, gratias egit et quibusdam de Latinis auxiliis cum solenni
 cerimonia equestrem dignitatem contulit. Hinc in palatium rever-
 sus, cum uxore magnificentissimo accubuit epulo, frequenti corona,
 ut imperatoribus solet, circumstante. Epulantibus Ioannes et Ma-
 auel, fratres Irenae imperatricis, et Ioannes Angelus, imperatoris

δὲ αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐστίασιν οὐ τε τῆς βασιλίδος ἀδελφοὶ Ἰω- A.C. 1341
 ἀννης καὶ Μανουὴλ καὶ ὁ τοῦ βασιλέως ἀνεμὸς ὁ Ἄγγελος
 Ἰωάννης. τὴν μὲν οὖν ἡμέραν ἐκείνην οὐ τε νέοι βασιλεῖς D
 λαμπρῶς ἐπανηγυρίζον χρυσοφοροῦντες, καὶ οἱ συνόντες αὐ-
 5 τοῖς καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιᾶς οὐδὲν ἐπέλιπον, εἰς
 ὧν ἐνὴν φαιδρύνειν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς. εἰς τὴν ὑστε-
 ραίαν δὲ τὰ χρυσοπάστα ἀποδυσάμενοι, λευκὰς περιεβάλλοντο V. 353
 ἑσθῆτας, ὅπερ ἐστὶ τεκμήριον πενθούτων βασιλέων. ἐδήλου
 δὲ καὶ τὴν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς πα-
 10 ρόντας, ὡς τῇ μὲν προτεραίᾳ τῆς ἑορτῆς ἔνεκα τὰ λαμπρὰ
 ἐκεῖνα περιβάλλοιτο, νυνὲ δὲ ἐκείνης παρελθούσης, ἀναγκαῖον P. 437
 πάλιν τὴν ἀδελφοῦ καὶ βασιλέως τελευτήν πενθεῖν. ἄξιον
 δὲ καὶ τιῶν ἐπιμηνησθῆναι, ὧν πρὸς τὰς τῶν βασιλέων ἀναρ-
 ρήσεις εἰσώθαισιν οἱ πολλοὶ ἐπισημαίνεσθαι, ἀψευδῆ τινα οἰό-
 15 μνοι τεκμήρια τῆς εἰσέπειτα τῶν ἀναγορευομένων βασιλέων
 ἢ εὐτυχίας ἢ κακοπραγίας, εἶγε χρὴ τοιαῦτα ἐκ τῆς ἀνωθεν
 προνοίας οἰεσθαι οἰκονομεῖσθαι, ἀλλὰ μὴ αὐτόματα συμβαί-
 νειν ὡς ἂν τύχη, τῆς περὶ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα τοῦ Θεοῦ
 προνοίας ἐν ἀπορρήτῃ κειμένης καὶ μόνους οὐσῆς φανεραῖς
 20 τοῖς τὴν διάνοιαν καταθαμένους καὶ τῶν τοιούτων δωρεῶν
 αἰετοῖς κεκρικμένοις παρὰ τοῦ Θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ τῆς ἀναρρῆ-
 σιως ἡμέρᾳ, ἦν ἵκα ἐδεῖ βασιλεῖα τὸν νέον τὴν βασιλικὴν ἐ- B
 σθῆτα μεταμπίσχεσθαι, συνέβαινε τὴν μὲν ἐνδοτέραν μᾶλλον
 εἶναι τοῦ δέοντος στενὴν, ὡς μηδὲ τὸ σῶμα, καίτοι πολλὰ

13. ἀπομνησθῆναι M. mg. 21. του om. P.

consobrinus, ministrabant. Itaque diem illum novi imperatores in auro conspicui panegyrica celebritate insignem peregerunt, quique aderant et de proceribus et de exercitu, nihil, quod ad dici festi hilaritatem faceret, omittebant. Postridie vestes auri subtemine picturatas deponentes, candidas induerunt, lugentium imperatorum argumentum. Mutationis causam imperator praesentibus aperuit. Pridie propter festum diem illas alias induisse: nunc illo praeterito rursus fratris et imperatoris mortem sibi lugendam. Sed operae pretium fuerit, nonnulla memorare, quae in creatione imperatorum multi notare consueverunt, eorum in posterum fortunae in utramque partem certissima signa existimantes: si modo talia a suprema providentia manare, divina scilicet et occulta quadam vi ac puris tantum mentibus cognita (quas Deus huiusmodi donis dignari voluit) res humanas dirigente, et non per se ac fortuito accidere arbitramur. Hora enim inaugurationis, qua novum imperatorem cultum sumere imperatorium oportebat, interiorum vestem plus aequo strictam esse contigit, ut, quamvis multum distenta, operire corpus non posset; exteriorum plane contra plus iusto laxam: tametsi am-

1. C. 134 - κατατεινομένην, δύνασθαι περικαλύπτειν, τὴν ἑξωτερικὴν δὲ του-
 ναντίον ἄπαν, πολλῶ τοῦ δέοντος εὐρωτέραν, καίτοι γε ἀμφο-
 τέρας τοῦ πολλὰς καὶ πρότερον πολλάκις συμμετρους ἐρῶ-
 φότος δεδημιουργηκότος. ἔξ ὧν τῶν βασιλεῖ συνηθησιτάτων
 τις παρῶν, τὰ μὲν πρῶτα βασιλέως ἀπεφθέγγετο ἔσεσθαι κο-5
 μιῶν στενὰ καὶ πολλὴν ἀπορίαν βασιλεῖ παρέχοντα, ὥσπερ
 ἢ ἐσθῆς τὸ σῶμα πιέζειν νῦν· τὰ δ' ὕστερον ἐκ διαμέτρου
 Cευρύτερα τοῦ δέοντος καὶ πολλὴν παρεχόμενα τὴν ἄνεσιν.
 τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ τῆς θείας τελουμένης ἱεροτελεστίας,
 οὕτω συμβάν, ἢ τοῦ εὐαγγελίου περιουκὴ ἐκείνη ἀνεγινώ-10
 σκετο, ἐν οἷς ὁ ἡμέτερος σωτὴρ καὶ τῶν αἰῶνων βασιλεὺς
 ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς τοῖς ἰδίους μαθηταῖς περὶ τῶν εἰς αὐτοὺς
 συμβησομένων διαλεγόμενος, „εἰ ἐμὰ” ἔλεγεν „ἐδίωξαν, καὶ
 ἡμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτε-
 ρον τηρήσουσιν.” ἃ οἱ παρόντες ἐπισημαινόμενοι, τοὺς μὲν 15
 φαύλους ἔφησαν ἀνθρώπους καὶ διεφθορούτας καὶ συκοφάντας
 καὶ οἷς οὐδὲν τῶν σωτηρίων μέλει τοῦ Χριστοῦ ἐντολῶν, τὸν
 βασιλεῖα διώξουσιν καὶ πολλὴν ἐνδείξουσαν τὴν μανίαν κατ' αὐ-
 τοῦ, οἷα δὴ καὶ Ἰουδαῖοι Χριστὸν τὸν εὐεργέτην πάσῃ διώ-
 Dξαντες σπουδῇ, καὶ ἰσχύσειν κατ' αὐτοῦ ἐπὶ καιρὸν, ὥσπερ 20
 δὴ κάκεινοι ἔδοξαν, ἀπεκτονότες τὸν λυτρωτὴν. ὕστερον δὲ
 οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ καὶ ἄξιοι τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ
 τοὺς λόγους αὐτοῦ τηροῦντες, καὶ τὸν βασιλέως λόγον τηρή-
 σουσι καὶ πάντα ποιήσουσι τὰ προστάττομενα ὑπ' αὐτοῦ.

14. ἡμέτερον P.

has idem fecisset artifex, qui antea multas saepe et habiles atque aptas confecerat. Tum assistens quidam familiarissimus praedixit, principia illi admodum arcta et difficultatis plena fore, quemadmodum nunc interius indumentum corpus nimium adstringeret; subsequentia ex diametro opposita, nimium lata, remissionis et quietis abundantia. Eadem luce, dum missae sacrificium confit, evenit, ut in evangelio illa sententia recitaretur, qua Salvator noster et rex saeculorum Iesus Christus, ad discipulos de futuris eorum casibus disserens, ait: Si me persecuti sunt, et vos persequantur; si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt. Quae verba arripientes qui stabant, improbos ac perditos homines et calumniatores, quibus salutaria Christi mandata minime cordi sint, imperatorem prodige expropterea in ipsum insania sua persecuturos aiebant: quomodo nimirum Iudaei quoque Christum bene de ipsis meritum omnibus nervis persecuti sunt; et quidem ad tempus praevalituros, quemadmodum et illi praevaluisse visi sunt, cum liberatorem occiderunt. Deinde vero honestos ac probos et mandatis Christi dignos sermonemque eius servantes etiam imperatoris sermonem servaturos

τοιαῦτα μὲν ἐπεθείασαν ἐν τοῖς λόγοις οἱ πολλοὶ, ἃ καὶ εἰς A. C. 1341
 ἕστερον ἐξέβη κατὰ τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν σχεδόν. αὐτὸς δὲ
 ὁ βασιλεὺς περὶ τὸν Διδυμοτείχου ἀρχιερέα πολλὴν τὴν πί-
 στιν ἔχων καὶ τῶν κρειττόνων ὡς τινι προσέχων, ὅλα δὴ ἐν
 5 πολλοῖς ἀποδεδειγμένῳ πρότερον θείας χάριτος οὐκ ἀμοιρεῖν,
 τῆς αὐτῆς ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάρξην πέμπσας πρὸς ἐκείνον,
 τὰ γεγενημένα τε ἐδήλου, ὡς κοινῇ γνώμῃ λυσιτελεῖν ἐψη- P. 438
 φισμένα τελεσθαι, καὶ προσάγειν εὐχὰς θεῷ ὑπὲρ αὐτοῦ
 ἐδείκτο, ὥστε γενέσθαι ἐπ' αὐτῷ τὸ τοῦ θεοῦ θέλημα τὸ ἀγα-
 10 θόν καὶ εὐάρεστον. τοῦτον γὰρ εἰάδει τὸν τρόπον τῶν τὰ
 τοιαῦτα δαῖσθαι ἡξιωμένων, εὐχὰς ὑπὲρ αὐτοῦ προσάγειν
 θεῷ. ὁ δ' ἔφασκεν, ὡς οὐ καλὸν μετὰ τὴν προᾶξιν ἀπαγγέ-
 λειν. πρότερον γὰρ ἐγρῆν, ἥνίκα καὶ αὐτῷ τι τῶν δεόντων,
 θεοῦ διδόντος, παραινεῖν ἐξῆν· νυνὶ δὲ οὐδὲν ἢ τοῦ θεοῦ
 15 δεῖσθαι λοιπὸν ὑπὲρ τῶν κοινῇ λυσιτελούντων καὶ αὐτοῦ.
 τὸ βασιλεύειν δὲ Ῥωμαίων, καὶ αὐτὸν μὲν εἰδέναι, ὡς ἐπι-
 ψηφισθείη παρὰ θεῷ. πλὴν ἐξοιδήσουσι τὰ χεῖλη μήπω πε- B
 πανθὲν τὸ σῦκον καταφαγόντος· ἀνιττόμενος ἐκ τοῦ παρα- V. 354
 δείγματος, ὡς πολλοῖς πρότερον περιπεσεῖται κινδύνοις καὶ
 20 πειρασμοῖς. θέλων δ' ὥσπερ καὶ τοὺς κινδύνους ὅθεν καὶ
 τίνος ἔσοχται δηλοῦν, δράσεώς τινος ἀνεμίμνησκεν αὐτὸν, ἧς,
 ἔτι περιόντος Ἀνδρονίκου τοῦ βασιλέως, ἡξίωτο περὶ τῶν ἐ-
 σομένων. ἔφασκε δὲ βασιλεὺς ὁ νέος οὐτοσί, ὡς, ἔτι περιόν-

etiamque iussa omnia complexuros. Huiusmodi ex his multi vatic-
 nabantur, quae postea eventus ferme comprobavit. Ceterum ipse
 imperator, cum Didymotichi episcopo multum tribueret eique ut
 divino homini auscultaret, (quippe qui alias multis in rebus non se
 divinae gratiae expertem demonstraverat,) eodem die post creationem
 ad illum misit: quae facta essent, communi sententia, ut e re pu-
 blica decreta fuisse significans et rogans, Deum precibus sibi con-
 ciliaret, ut in se voluntas eius bona et bene placens fieret; sic
 enim in tali gradu locatos rogare in more habebat, ut scilicet pre-
 ces Deo pro se adhiberent. Respondit antistes, non esse pulchrum,
 haec sibi post factum nuntiari; prius nuntiata oportuisse, quando
 et ipse, quod in rem esset, Dei concessu admonere potuisset. Nunc
 aliud nihil superesse, quam ipsum et commune bonum Deo suppli-
 citer commendare. Et nosse se quidem, imperium Romanum illi a
 Deo decretum esse: verumtamen labra eius extumescent, inquit,
 qui vivam acerbam comederit. Qua parabola innuit, illum multis
 ante periculis et tentationibus circumventum iri. Cum vellet autem
 velut sub oculis subiicere, unde et a quo pericula illa imminerent,
 visum cuiusdam sui memorem fecit, quo vivente adhuc Andronico
 iunior super futuro rerum statu dignatus fuerat: quod hunc in

Α. 6. 134: τος βασιλέως, αὐτοῦ δ' ἔτι τὴν ἰδιώτου στέργοντος τύχην, ὀμιλίαν τινα τοῦ ἀρχιερέως τούτου ποιούμενον πρὸς αὐτὸν, τὸν Ἀπόκαυκον φάσαι, οὕτω τῆς ἀξίας χωρὶς προσαγορεύσαντα, μὴ πᾶν ποιεῖσθαι περὶ πλείστον, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τὸν ἄνδρα, ὡς μεγάλης ἐπηρείας αἴτιον ἐσόμενον. τοῦ δ' ἐν εὐ-5
 Cτραπελίας εἶδει, καὶ ποίαν λίθῳ ἐπηρεσίαν προξενήσειςιν ἂν ὦν, εἰπόντος, ὡς μέγα, φάσαι τὸν ἀρχιερέα, τὴν ὑπερηφανίαν εἶναι κακὸν, μάλιστα τῶν τε τελείων τὴν ἀρετὴν καὶ τῶν εἰς τὸ ἀκρότατον τῆς κοσμικῆς ἐλληλακότων εὐημερίας ἐφαπτομένην. τοῦ δὲ, μὴ εἰς τοιαῦτα προάγεσθαι ἐξ ὑπερη-10
 φανίας, εἰρηκότος, ἀλλ' ἐκ τοῦ μάλιστα συνειδέναι ἐαυτῷ μὲν δύναμιν πολλήν, ἐκείνῳ δὲ ἀδυναμίαν· πλὴν εἰ μὴ καὶ λυκὸν θρασυτέτος αἰτιῶτό τις προβάτου ἰσχυρότερον νομίζεσθαι ἀξιοῦντα καὶ τὸν λέοντα ἐλάφου τὴν ῥώμην πλείστον οἰόμενον διαφέρειν. ἔτι δ' ἀξιοῦντος, τὴν θρασιν δῆλῃν αὐτῷ ποι-15
 D εἶν, ὡς δὴ κειδομένον οἷς εἰρήκει, ἐπειδὴ τὰ μὲν φυσικὰ ἀμετάβλητα δεδημιούργηται παρὰ θεοῦ, τὰ ἀνθρώπινα δὲ πράγματα ἄλλο τε ἄλλως φέρεται καὶ πολλὴν ὑπομένει τὴν μεταβολὴν, καὶ πολλὰ δεηθέντος ὥστε πείσαι διηγῆσασθαι τὰ δραθέντα· „εὐχόμενός ποτε” εἶπε „καὶ ἐμαντῷ μόνῳ καιῶ θεῷ προσαδολεσχῶν, ἐδόκουν σε δεῖν ἔστωτα πρὸ ἐμοῦ. αἴφνης δὲ Ἀπόκαυκον οὕτω ῥαγδαίως ἐπιελθεῖν καὶ ἀθισμῶ τσοσούτῳ χρεῖσασθαι καὶ βίῳ, ὥστε μικροῦ μὲν δεῖσαι ἀνα-

modum novus imperator narrabat. Vivo adhuc imperatore Andronico, cum ipse privati sortem locumque teneret et in eo plane acquiesceret, secum hunc episcopum aliquando congressum, monuisse, ne Apocauchum (quem citra honoris adiunctum sic nude appellasset) admodum magni faceret: sed ab homine, ut ingens aliquando damnum investuro, caveret. Cum ipse iocabundus subiecisset, quale tandem damnum lapidi ovum importare possit: illum respondisse, superbiam ingens esse malum, quod praecipue omni virtute perfectos et ad summum felicitatis culmen evectos comitetur. Tum se ita occurrisse, non ex superbia haec a se, sed ex certa tum suarum virium, tum Apocauchi imbecillitatis conscientia dicta esse: nisi quis lupum et leonem audaciae accuset, quia ille ove, hic cervo multo se robustiorem iudicet. Praeterea orasse, ut visum sibi detegeret crediturumque promississe; quoniam naturalia a Deo immutabilia fabricata sint, humana autem aliter alias ferri varieque mutari. Et cum enixe orando eum vicisset, ita exorsum. Cum sacrae precatiōni me dedissem quodam tempore, mecumque solo et cum Deo colloquerer, te videre coram me stantem videbar, statimque Apocauchum cum impetu supervenire et te tanta violentia impellere, ut propemodum humi affligeret: certe in alterum genu te

τρέψαι, ὅμως δὴ οὐκ ἐρύμης καταναγκάσαι ἐπὶ γόνυ τε κλιθῆναι Δ. C. 1341
 ναὶ θατέρου τῶν ποδῶν καὶ τὴν λαϊὰν χεῖρα προσερείσαντα
 τῇ γῆ, ἀντέχειν πρὸς τοὺς ἀδισμούς. ἐκεῖνον δὲ, καίτοι πολ-
 λὰ μογήσαντα, μηδὲν πλέον δυνηθῆναι. σὲ δὲ τοῦ πτώματος P. 439
 5 ἑξαναστάντα; χρῆσασθαι ῥοπάλῳ καὶ πολλάκις αὐτοῦ τῆς κε-
 φαλῆς κατενεγκεῖν, μὴ ἀντισχόντα δὲ πρὸς τὰς πληγὰς εἰς
 τὴν γῆν καταρῥυθῆναι. σὲ δὲ αὐτίς ξυρῶ τὴν κεφαλὴν τοῦ
 σώματος ἀποτεμεῖν. ἡ μὲν οὖν δρασις, ἔφη, τοιαύτη ἦν.
 10 Ἐγὼ δ' ἔξεταῖζων ἐπ' ἑμαντοῦ πρὸς ὅτι τὰ τοιαῦτα φέρει,
 ἰοπόλεμόν τινα ἐκεῖνον οἶμαι ἐνοστήσεσθαι πρὸς σὲ καὶ κινδύ-
 νους μεγάλους καὶ πολλοὺς ἂν ἐπενεγκεῖν. τὴν δὲ νίκην με-
 τὰ τῆς κινδύνου σοὶ παρέξεσθαι τὸν θεόν. διὸ χρῆ μὴ
 φραδυμεῖν, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τὸν ἄνδρα." τοιαῦτα μὲν περὶ
 τοῦ ἀρχιερέως διεξῆλθεν ὁ βασιλεύς. οἱ παρόντες δὲ καὶ τοῦ B
 15 περὶ τῶν σέκου παραδείγματος ἀκούσαντες μᾶλλον ἐπερῶ-
 σθησαν πρὸς αὐτὸν ἐπεσημῆναντο ἐκ τῶν λογίων καὶ τῆς τῶν ἐν-
 δυμάτων ἀσυμμετρίας. ὥσπερ γάρ τισι χρησιμοῖς τοῖς ἐκεί-
 νου προσεῖχον λόγοις, ἤνικα περὶ τῶν μελλόντων διεξῆται τε,
 οὐ μόνον διὰ τὸ πολλὰ πολλάκις τῶν ἐσομένων ἀπταιστώ-
 20 πρῶς ἐπεῖν, ἀλλ' ὅτι καὶ τεράστια τινα εἰργασμένος ἦν, αὐτῶν
 μόνον δυνατὰ καὶ τοῖς ἐκείνῳ διὰ τὴν κάθαρσιν καὶ πολιτείας
 ἕψος φεικωμένοις. ἐν οἷς τε φέρεται καὶ τοιοῦτον, ὃ φραστώ-
 νης χάριν διηγῆσομαι. τῶν παρὰ Λιδυμοτείχῳ πολιτνομέ-
 νων τις οὐ τῶν ἀσῆμων ὑπώπτευσεν παρὰ του τὸν γάμον δι- C

procldere alteroque pede et sinistra manu terra contra impulsum
 niti, ipsumque, quantumcumque conaretur, plus non posse. Te a
 casu exurgentem, crebrius illi in caput fustem impingere et plagis
 non resistantem humi cadere: te iacenti novacula cervicis re-
 pente praecidere. Speciem igitur visam istiusmodi fuisse. Tum se
 apud animum suum inquisisse, quorsum haec spectarent; et putare,
 illum tibi bellum facturum, graviaque et multa pericula creaturum;
 Deum autem tibi victoriam tandem concessurum. Ideo non pi-
 grandum, sed cavendum ab hoc viro. Talia de episcopo imperator
 commemorabat: quibus qui intererant, audita etiam de fica para-
 bola, magis ad ea, quae tum ex evangelii verbo, tum ex vestium
 proportionem male respondente portendebantur, credenda, confirmati
 sunt. Etenim si quando de futuris narraret ille episcopus, eius ser-
 monem non secus quam oracula attendebant; non solum quod saepe
 ventura certo praenuntiasset, sed quod etiam mira quaedam et quae
 solus Deus potest, quique puritate animorum et sublimes vitae in-
 stituto familiarem eius amicitiam adepti sunt, effecisset. In iis et
 hoc fertur, quod animi gratia exponam. Didymotichi civis haud
 ignobilis uxorem adulterio pollutam suspicabatur, nec fallebatur.

A.C. 1341 φθάρθαι και οὐχ ἡμάρτανε τῶν λογισμῶν· διέφθαρτο γὰρ.

V. 355 τὴν ὑποψίαν δὲ μὴ φέρων ὑπὸ ζηλοτυπίας στέγειν σιγῇ, πείσεις ἤτει τὴν γυναῖκα, αἱ δυνήσονται πείθειν, ὡς μὴ εἴη ἄπερ ὑπενόει ἀληθῆ, ἢ τὰ δεινότερα φησίλει διαθήσασιν, οὕτως ἐξυβρικύλιαν εἰς τοὺς γάμους. αἱ πίστεις δὲ ἦσαν, σιδη-5 ρον αὐτὴν ἐπὶ τῷ χεῖρῳ δέξασθαι ἐκφλογοῦθέντα. ἄλλως γὰρ πείθεσθαι μὴ δύνασθαι. ἡ γυνὴ δὲ τότε τὰ εἰργασμένα ἐξαγγέλλειν συνορῶσα ὡς δεινόν, (θάνατος γὰρ ἦν ἡ ζημία τῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἀδικίας,) τότε τοῦ σιδηρῶς ἄπτεσθαι 10 Δ ἀπορίαν ἐσχάτην συνελαννομένη, ἐπὶ τὸν μέγαν ἐκείνον ἀρχιερέα καταφύγειν ἐγνωκε δεῖν. προσελθοῦσα δὲ κατὰ πάντα ἀπαγγέλλασα, ἐδέετο προστῆναί οἱ καὶ μὴ παρῆδειν, ὑπὸ κακοβουλίας ἐσχάτοις κακοῖς περιπεσοῦσαν, ἀλλὰ τὸν ἄνδρα πείθειν τῆς πείρας ἀποσχέσθαι, διδάσκοντα ὑπὲρ αὐτῆς, ὡς 15 οὐδὲν εἶη τῶν ὑποπτενομένων εἰργασμένη. τοῦ δὲ, εἰ μετάνοιᾶ τις αὐτὴν εἰσίοι πρὸς τὴν ἀκολασίαν καὶ εἰ σωφρονεῖν τὸν ἐπιλοιπον βίον ἐπαγγέλλοιτο, πυνθασμένην, ὡς εἶδε πολλὰς δακρύων καταχέουσαν πηγᾶς καὶ μηδέποτε τεισάμενα τολμήσειν αὐτῆς ἰσχυρίζομένην, ἀλλὰ καὶ τῶν φημαρτημένων 20 διδόναι δίκας ἀξιοῦσαν, πολλὰ περὶ σωφροσύνης πρότερον P. 440 διαλεχθεῖς καὶ τοῦ μὴ δεῖν εἰς τὸν ἄνδρα παρανομεῖν, ἔπειτα ἐκέλευεν ἄπτεσθαι τοῦ σιδηρῶς, ὥσπερ ὁ ἀνὴρ ἡξίου καὶ τοῦ πυρὸς κατατολμᾶν. ἡ δὲ ἐκανελοῦσα πρὸς τὸν ἄνδρα,

Eam suspicionem prae zelotypia celare non sustinens, probationem eam poscebat, quibus refutatus suspicari desineret: alioqui exemplo pessimo miseram cruciaturum minabatur, quae tam petulanter matrimonii sacra contaminasset. Probatio haec erat, ut ferrum candens in manus sumeret; aliter credere se non posse. Mulier intelligens, quam periculosum esset, facinus admissum confiteri, quando huic in maritum iniuriae mors esset proposita: et ferri igniti contractationem intolerabilem manifestum fore indicium turpitudinis; atque ita utrimque ad summam consilii inopiam redacta, ad magnum illum episcopum sibi confugiendum statuit, quem, re tota exposita, oravit, uti se tuendam susciperet *non* malo consilio in extremum prolapsam infortunium despiceret; sed virum ab huius experimenti cupidine auctoritate sua averteret duceretque, de quo is suspicionem haberet, id illam non fecisse. Percunctatus episcopus, num libidinis poeniteret et de cetero pudicitiam promitteret, ubi effusissime lacrimantem adspexit et affirmantem audivit, nunquam similia perpetraturam, quin etiam delicti poenas libenter subituram: cum prius de coniugali castitate et de fide legitima viro servanda disputasset, deinde iussit ferrum ignitum, id quod maritus voluerat,

ἴδεται τὴν βίασανον προσίγειν. ἐκεῖνος δὲ, (καὶ γὰρ οὐκ ἤ-Α. C. 134
 νείχετο μὴ ἔκ τινος ἀναμφιβόλου τὴν περὶ τὴν γυναῖκα ὑπο-
 ψίαν ἀποτριβέσθαι,) μόνην ἔνδον ἱεροῦ τινος παραλαβὼν καὶ
 σίδηρον, ὡς μάλιστα ἐνὴν, ἀπηνθρακῶσθαι πυρὶ παρασκευά-
 ζσας, ἔπειτα λαβόμενος διὰ πυράγρας, ἐπέθηκε ταῖς χεροὶ τῆς
 γυναικός. καὶ τὸν ἱερὸν ἐκέλευε σκίμποδα περιεῖναι τρεῖς.
 ἐπεὶ δὲ περιῆλθεν ἀπαθῶς κατέχουσα, ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν
 προσομιλήσαντα πυρὶ, τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας θαυμάσας
 ὁ ἀνὴρ καὶ τὴν περὶ τὴν γυναῖκα ὑποψίαν ἀποσκευασάμενος,
 10 ἐκέλευε τὸν σίδηρον ἐπὶ τοῦ σκίμποδος τιθέναι. ἐπεὶ δὲ ἔκει- B
 το, ὑπὸ τῆς ἄγαν πυρακτώσεως τὸν σκίμποδα διατρέψας, κα-
 τέπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. τοιαύτης ἦν χάριτος ἤξιωμένος ὁ ἀνὴρ
 καὶ πολλὰ θαυματοσιώτερα κατεπράξατο, ὡς ὕστερον ἐπιμνησό-
 μεθα κατὰ καιρὸν.
 15 κγ'. Βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς εἰς τὴν ὕστεραίαν C
 μετὰ τῆν ἀνάρρησιν ἐκκλησίαν συναθροίσας ἔκ τε τῆς στρα-
 τιᾶς καὶ τῶν συγκλητικῶν ὅσοι παρῆσαν, „ἄνδρες” εἶπε „Ρω-
 μῆται, καίτοι καὶ πρότερον πολλάκις τὴν περὶ βασιλίδα καὶ
 βασιλέα τὸν υἱὸν ἐμὴν εὐνοίαν καὶ προθυμίαν καὶ σπουδὴν
 20 πρὸς ἡμᾶς διεξελθῶν, οὐδέπω μέχρι νῦν ἔσχηκα κόρον τοῦ
 μὴ περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ διεξιέναι. διὸ καὶ νυνὶ τὸν τὰ πάν-
 τα πρὶν γενέσθαι σαφῶς εἰδῶτα τῶν λεγομένων μάρτυρα ποιού-
 μαι, ὡς οὐδὲ μέχρι διανοίας ἐμαντῶ τι σύνοιδα τῶν ὀρθῶν V. 356

21. τὰ om. P.

fidenter contingere. Illa ad virum redit, explorationem adhiberi
 petit. Maritus quia facere non poterat, quin aliquo minime dubio
 argumento suspicione se exsolveret, solam in quoddam templum se-
 ducit, ferrumque quantum posset ignescere curans et forcipe corri-
 piens, manibus coniugis imponit ac ter sacrum suggestum circumire
 iubet. Quod ut fecit tamque illaesa mansit, quam si ignem nullum
 tetigisset, maritus veritatis vim admiratus, abiecta suspicione; fer-
 rum super suggesto reponi mandat, quem, quia nimium candebat,
 ustulando penetravit et in terram decidit. Tali gratia Deus virum
 illum dignatus fuerat et longe mirabilia edidit, ut infra oppor-
 tune memorabimus.

28. Imperator Cantacuzenus postridie creationis suae ad con-
 cionem advocatis de primoribus et exercitu, qui aderant sic locu-
 tus est: Quamquam et antea frequenter, viri Romani, meam erga
 Augustam eiusque filium imperatorem benevolentiam, alacritatem
 atque studium apud vos testatus sim, tamen usque hodie eadem
 semper testificandi nondum me satietas cepit. Quare et in prae-
 sentia eum, qui pernovit omnia, priusquam fiant, testem invoco,
 mihi, ut ulla in re a curriculo rationis deflecterem, ne in mentem

- Δ.C. 1341 παρατραπέντι λογισμῶν, ἀλλὰ πᾶσαν πρόνοιαν ἐποιούμην καὶ
 Διοπουδῆν, οὐ μόνον τὰ Ῥωμαίων αὐξῆσιν, ἀλλὰ καὶ βασιλίδο
 καὶ υἱῷ τὴν ἀρχὴν διασώζειν καὶ μηδένα, τὸ γὰρ εἰς ἐμὲ
 ἦκον, ἀδικεῖν ἔβην. ἃ ἐχρῆν κάκεινην συνορωῶσαν, τάληθῆ
 καὶ δίκαια λογίζεσθαι περὶ ἐμοῦ καὶ μὴ οὕτως ἐρήμην κατα-5
 ψηφίσεσθαι, ἀνθρώποις πεισθεῖσαν σκοφανταίς. ἐπεὶ δ'
 ἐκείνη τάληθὲς παραδραμοῦσα προεἴλετο τὸ ψεῦδος, καὶ μη-
 δὲν ἡδικηκότα, μήτε πρύφασιν πολέμον παρεσχημένον οὐδε-
 μίαν, πολέμιον ἐψηφίσατο αὐτῆ καὶ πάσαις πόλεσιν ἐκήρυξε
 P. 441 μὴ δέχεσθαι, ἀλλὰ παντὶ σθένει πολεμεῖν· ἃ ὑμῖν λυσασελεῖνιο
 πρὸς τὰ παρόντα καὶ ἐμοὶ συνέδοξεν, ἀνάγκη συνελαινόμω-
 νοι, ἐπράξαμεν. τῆς μὲν οὖν προθυμίας ἔνεκα καὶ τῆς περὶ
 ἐμὲ εὐνοίας χάριτας ὑμῖν πολλὰς ὁμολογῶ. δίκαιον δὲ ἡγοῦ-
 μαι, τὴν ἴσην καὶ αὐτὸν περὶ ὑμᾶς ἐπιδεικνύμενον κηδεμο-
 νίαν, ἃ συνοίσειν οἴομαι ὑμῖν ἐκάστῳ καὶ παραινεῖν καὶ 15
 ἐπιτρέπειν. οὐ γὰρ ἂν εἴη φιλοῦντος, εἰ τῶν ἰδίᾳ τι ἐμοὶ
 διαφερόντων ἔνεκα τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας ἀμελοῖην. ὅσως
 τοίνυν ὑμῶν ἐν αἷς οὐχ ὑπάκεινται πόλεσιν ἡμῖν ἢ κώμας
 οἰκίαι τέ εἰσι καὶ τέκνα καὶ γυναῖκες καὶ ἡ ἄλλη τοῦ βίου
 Βἀφορμῆ, οὐ χρὴ τῆς εἰς ἡμᾶς εὐνοίας ἔνεκα ἐνταῦθα καρτε-20
 ροῦντας, τὰ οἰκεῖα ἀπολύειν. ἄτοπον γὰρ τὴν εἰς ἐμὲ φιλίαν
 μεγάλων αἰτίαν ὑμῖν ὀφθῆναι συμφορῶν. οὐ γὰρ ἀποσχῆ-
 σονται οὐδενὸς δεινοῦ, οἱ πάντα οὗτοι τολμηταὶ καὶ πέρα τοῦ

quidem unquam venisse, sed in id omnem curam diligentiamque contulisse, non modo ut rem Romanam amplificarem, verum etiam ut imperium imperatrici eiusque filio sartum tectum conservarem: nec, quantum in me esset, ulla eos affici iniuria sinerem. Quae cum et illam non fugerent, vera et iusta de me sentire, nec adeo sycophantis credulam, indicta causa condemnare me oportebat. Quia vero, postposita veritate, mendacium amplecti maluit meque, culpa omni vacantem et nullam bello ansam praebeantem, hostem suum declaravit et edictum per omnes urbes de me excludendo et quam acerrime oppugnando promulgavit, quae vobis et mihi in praesens conducibilia apparuerunt, necessitate compulsam fecimus. Vestrae igitur erga me promptae ac studiosae voluntati ingentes ago gratias et aequum arbitror, me pari pro vobis cura sollicitum, quae cum fructu vestro coniuncta puto, ea cuique et suadere et committere. Haud enim amici fungerer officio, si commoda mea privata aliorum saluti anteponerem. Quotquot ergo in urbibus aut vicis nobis non subiectis domicilium habetis et uxores cum liberis aliaque vitae subsidia, non necesse est hic apud me perdurare ac domestica dimittere. Iniquum enim et absurdum foret, amoreque, quo me diligitis, vobis magnam parare miseriam: nam audaces isti et rerum

μετρίον νεωτεροποιεί. ἀλλ' εἰς τὰς οἰκίας ἀπελθόντες, τὴν Δ. C. 1341
 ἔσθην εὖνοιαν διασωΐσετε ἡμῖν καὶ, καιροῦ καλοῦντος, ἐπιδεί-
 ξασθε". ἔπειτα τοῖς τῶν χρημάτων ἐκέλευε ταμίαις, τοῖς
 μὲν μισθοφόροις, εἴ τι τοῦ μισθοῦ ὠφείλετο, ἀποδιδόναι
 5 καὶ προσέτι ἐπεδαφιλευέτο· τοῖς δ' ἄλλοις, ὅσοι ἐκ χωρίων
 τὰς προσόδους εἶχον, καὶ αὐτοῖς χρυσίον διανείμας ἱκανόν,
 ἀπέπεμπε πρὸς τὰς οἰκίας, πολλὰς καὶ μεγάλας τῆς κηδεμονίας
 ἔνεκα τὰς χάριτας ὁμολογοῦντας καὶ ὡς, ἣν λαβώνται και- C
 ροῦ, τῆς εὐεργεσίας ἄξιοι φανεῖσθαι ἐπαγγελλομένους. ὅσοις
 10 δὲ μὴ γυναῖκες ἦσαν καὶ τέκνα, κατέχευε παρ' αὐτῶ, καὶ εἴ
 τις ἕτερος ἐκὼν εἶναι ὑπελείπετο. μετὰ δὲ τοῦτο στρατιᾶν
 ἀπολεξάμενος ἐκ τῆς παρουσίας εἰς τάγματα ἑκατάδεκα, καὶ
 στρατηγούς ἐπιστήσας τὸν τε πυκέρνην Ἰωάννην καὶ τὸν γυ-
 ναικὸς ἀδελφὸν Ἀσάνην τὸν Μανουήλ, ἐκέλευεν εἰς Βυζάν-
 15 τιον ἐμβαλόντας καὶ περὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν στρατοπεδευ-
 σαμένους εἰργεῖν τὴν ἐκ Βυζαντίου στρατιᾶν, ὅπως μὴ ἐξέ-
 οισιν ἐπὶ τὰς αὐτῶ προσχωρησάσας πόλεις. αὐτὸς δὲ παρ-
 σκευάζετο ὡς ἅμα τοῖς ἐπιλοίοις στρατιώταις διὰ Πειρίνθου D
 καὶ Σηλυβρίας (ἦσαν γὰρ ἐπαμφοτερίζουσαι καὶ μηδετέρῃ
 20 βασιλέων καθαρῶς προσέχουσαι,) διελθὼν καὶ ὑποποιησάμε-
 νος, ἅμα πυκέρνην καὶ Ἀσάνην τοῖς στρατηγοῖς ἄχρι Βυζαν-
 τίου τῶν τειχῶν ἔλθῃ ἀποπειρασόμενος, εἰ προσχωροίη. ἐν
 Ἀδριανουπόλει δὲ ἐπεὶ τοῦ Καντακουζηνοῦ βασιλέως ἦκει

6. ἱκανόν add. M.

8. λάβονται P.

novarum incredibiliter cupidi, nullo non maleficio in vos grassarentur. Sed domos repetentes, eundem adversus me animum retinete et, quando res admonuerit, facto ostendite. Dehinc quaestoribus mandavit, ut si quid stipendiorum deberetur, mercenariis persolverent cum auctario. Aliis quoque ex agris redditus capientibus, auro large distributo, omnes pro cura sui multis verbis egregie gratias agentes, dataque occasione beneficium dignis datum esse demonstratos pollicentes, domum dimisit. Qui uxoribus et liberis carent et si quis alius sponte sua remaneret, apud se retinuit. Postea ex praesentium delectu exercitum cohortium sedecim comparavit, quibus Ioannem Pincernam et Manuelem, uxoris fratrem, duces constituit: iussitque in agrum Byzantinum irrumpere et castris ad Nigrum flumen positus, arcere quod erat Byzantii copiarum: ne contra urbes, quae in eius fidem transierant, egredi possent; ipse vero se instruebat, ut cum reliqua manu per Perinthum et Selybriam, (erant enim ancipites neutrique imperatori penitus adhaerebant,) ubi transisset illasque subiugasset, cum Pincerna et Manuele Asane ducibus ad ipsa Byzantii moenia accederet, experturus, equid frenum acciperet. Adrianopolin allatis ab imperatore Cantacuzeno litteris, qui-

A. C. 134 γράμματα, ὥσπερ κἀν ταῖς ἄλλαις πόλεσι κελεύοντα αὐτοῦ προσέχειν ἤδη βασιλεῖ γεγενημένῳ, οἱ δυνατοὶ μὲν τῶν πολιτῶν ἐδέξαντο προθύμως καὶ ἐκέλευον τὰ γράμματα ἀναγιγνώσκασθαι ἐπ' ἐκκλησίας. ὁ δῆμος δὲ οὐχ ἠδέως εἶχε, καὶ δῆλοι ἦσαν ὡς νεωτερισόντες· οἱ δὲ τινες αὐτῶν καὶ φανερώς ἀν-
P. 44a τεῖπον. οὗς ἀπῆλυνον πρὸς ὄργην οἱ δυνατοὶ οὐ λοιδορίας μόνον, ἀλλὰ καὶ μάστιγι χρῆσάμενοι. οἱ δὲ τέως μὲν πρὸς
V. 35γ τὴν ὕβριν τῶν δυνατῶν διεκαρτέρουν, δεδιότες τε αὐτοῦς οὐκ ὀλίγους ὄντας, καὶ δημαγωγῶν οὐκ ὄντων ἔτι, οἱ πρὸς ὄργην διερεθίσουσιν. ἐπεὶ δὲ ἐπεγένετο ἡ νύξ, Βράνος τις τοῦτοῦνομα τοῦ δήμου εἷς, σκαπάρη προσέχων καὶ χερσὶ καὶ γλίσχρως ἐκ τούτων ποριζόμενος τὸν βίον, καὶ δύο προσεταιρισάμενός τις ἐτέρους, οἱ Μουγδουφῆς καὶ Φραγγόπουλος προσηγορεύοντο, νυκτὸς τε τῶν δημοτῶν τὰς οἰκίας περιμόντες καὶ πείσαντες μὴ ῥηθμεῖν, ἀλλ' ἐπανίστασθαι τοῖς δυνατοῖς,
B ὡς οὐκ ἀπαλλαξόμενοι μόνον τῆς ὕβρεως ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ τὰς οὐσίας διαρπάσσοντες, καὶ χεῖρα οὐκ ὀλίγην συστησάμενοι δημῳδῆ, ἐπιτίθενται τοῖς δυνατοῖς καὶ πάντων κρατοῦσι, πλὴν ὀλίγων, οἱ τὴν ἐπιβουλήν αἰσθόμενοι, τὸν κίνδυνον διέφυγον, κατακρύψαντες ἑαυτούς. κατακλείσαντες δὲ ἐν τοῖς πύργοις τῆς πόλεως καὶ ἐπιστήσαντες φρουράς, ἐπεὶ καὶ ἡμέρα ἦδη ἦν, πανδημεί ταῖς οἰκίαις τῶν ἐλαωκότων ἐπελθόντες, τὰς τε οὐσίας διήρπαζον, ἔπειτα καὶ τὰς οἰκίας καδήρον, οὐ μόνον τὰς ξυλώσεις περιαιροῦντες, ἀλλ' ὑπὸ μανίας καὶ τοίχους ἄχρη

bus perinde ut aliis urbibus mandabatur, ut sibi de cetero, iam imperatori renuntiato, obtemperarent, potentiores cives libenter eas acceperunt et in concione recitari iusserunt. At populus graviter tulit et seditionem emersuram apparebat; quidam etiam manifeste repugnabant. Quos principes civitatis ira commoti comprehendebant eosque non verbis tantum, verum etiam flagris castigabant. Alii interim propter istam potentum contumeliam se sustinebant, et quod timerent ipsos, quippe non paucos, et quod tribuni, qui plebem concitarent, nulli essent. Ut nox diem abstulit, Branus quidam vocabulo, homo plebeius, ligone victum aegre tolerans, duos sibi alios, Mugduphem et Phrangopnium, adsciscit. Hi noctu infirmorum aedes obeuntes hortantesque, ne desiderent, sed in potentiores insurgerent seseque et ab iniuria vindicarent et facultates eorum diriperent, cum multitudinem non modicam conflassent, optimates invadunt omnesque subiiciunt, extra paucos, qui insidias odorati, sese occultando periculum effugerant. Captis illis et per turren urbis distributis custodibusque appositis, die iam claro certatim domos eorum concursant, fortunas diripiunt, aedificia diruunt, non tantum materiaturam et contabulata destruentes, sed prae fu-

Θεμελίων διαλύοντες. καὶ οὐδὲν ἦν ὃ, τι δεινὸν μὴ ἐτολμῆτο. C. 134
κατὰ τῶν τὰ Καντακουζηνῶν τοῦ βασιλέως ἠετημένων, πολλοὶ δὲ
καὶ ἰδίῳν ἕνεκα διαφορῶν παραπλήκυσαν τῆς τοῦ δήμου φο- C
ρᾶς ἄλλοι δὲ καὶ χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων, ὑπὸ τῶν
5 λαβόντων ἠτιάθησαν Καντακουζηνισμόν. οὕτω χαλεπὴ στάσις
ἐξαρχῆς εὐθύς ἀνήφθη. ἔδοξε δὴ καὶ μᾶλλον χαλεπωτέρα ἐκ
τοῦ πρώτῃ παρ' αὐτοῖς γενέσθαι, ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν
τὸ Ῥωμαϊκὸν εἰς ὀμότερα πολλῶ καὶ χαλεπώτερα ἐξετράπη,
τῶν μὲν ἕκασταχοῦ δήμων τὸν βασιλέα Παλαιολόγον δέξιν
10 οἰομένων ἑαυτοῖς δεσπότην ἐπιφημίσειν, τῶν ἀρίστων δὲ
ἢ τῇ ἀληθείᾳ τῷ Καντακουζηνῷ προσκειμένων βασιλεῖ, ἢ τῶν
ἀπόρων καὶ νεωτερίζειν βουλομένων τὴν ἴσῃν αἰτίαν ἐπαγόν-
των οὐκ ἔκ τινας ἐλέγχου. ῥᾶστα δὲ αὐτοῖς ἐγίνοντο αἱ ἐπα-
15 γωγαὶ χρήματά τε ἔχουσιν, ἃ ἔδει τοὺς ἀπόρους διαρπάξειν, D
καὶ μὴ βουλομένοις τοῖς ἄλλοις ὁμοίως συνασχημονεῖν. καὶ
οἱ τε δῆμοι καὶ πρότερον πρὸς τοὺς ἀρίστους ἐκ τοῦ παρ' αὐ-
τῶν ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι ἐν τῆς εἰρήνης τοῖς καιροῖς πολ-
λὴν ἔχοντες ἀπέχθειαν, ἄλλως τε καὶ διαρπάξειν τὰς οὐσίας
αὐτῶν ἐλπίζοντες πολλὰς οὐσας, ἔτοιμοι ἦσαν πρὸς τὰς στά-
20 σεις καὶ ἐξ ἐλαχίστης προφάσεως καὶ τὰ δεινῶτατα ἐτόλμων.
οἱ τε στασιασταὶ ὡς ἐπιπολὺ τῶν ἀπορωτάτων καὶ λωποδυτῶν
καὶ τοιχωρῶν ὄντες, αὐτοὶ τε ὑπὸ τῆς πενίας ἀναγκαζόμενοι P. 443
οὐδὲν εἴασαν ἀτόλμητον, καὶ τοὺς δῆμους ἐνήγον πρὸς τὰ ἴσα,

2. τοῦ om. P. 10. αὐτοῖς P.

rore etiam muros usque ad fundamenta evertentes; nec erat quidquam adeo horribile, quod illi contra Cantacuzeni partium studiosos reformidarent. Complures item propter privatas controversias hoc furore populari ad suam utilitatem abusi sunt. Alii praeterea, cum ipsis pecunia deberetur, a debitoribus Cantacuzenismi accusabantur. Ita seditio a principio statim perniciose exstitit. Visa est autem eo perniciosior, quod apud eos primum facta esset: nam postea nomen totum Romanum ad saevitiam multo immaniolem conversum est, cum ubique populi omnes Palaeologum sibi dominum promulgandum censerent, optimatibus vel sincere a Cantacuzeno stantibus, vel egentibus et rerum novarum studiosis idem criminis loco, sed nulla probatione illis obiectantibus. Facillime porro invadebantur, qui habebant pecunias, quas pauperiores diriperent, et nolebant cum aliis turpiter se gerere. Plebs quoque etiam ante optimatibus infensa erat eo, quod tempore pacis praedae ipsis ac populationi esset. Et cum spes diripiendorum bonorum, nec exiguorum, accederet, a tumultu seditioneque haud abhorrebant: atque ex levissima occasione audebant atrocissima. Seditionum auctores plerique erant egestate perditum, perfossores parietum: et cum ipsi mendicitate coacti, nullum malum facinus detrectarent, vulgus ad similia indu-

- A. E. 1341 τὴν πρὸς βασιλέα τὸν Παλαιολόγον εὐνοίαν ὑποκρινόμενοι. διὸ καὶ πιστοτάτους ἑαυτοὺς προσηγορεύεσθαι. ὕστερον δὲ ὥσπερ τι νόσημα κακώθης καὶ δεινὸν τὴν πᾶσαν ἀρχὴν ἐπινεμόμενον Ῥωμαίων, καὶ τῶν πρότερον δοκούντων μετρίων καὶ ἐπιεικῶν πρὸς τὴν ὁμοίαν ὕβριν ἐξεκαλέσατο πολλούς. ἐν μὲν γὰρ εἰ-5 ρῆγη καὶ πολέμων ἀπουσίᾳ αἱ τε πόλεις καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμείνων ἔχουσι τὰς γνώμας καὶ πρὸς αἰσχρὰς καὶ φανύλας πράξεις ἤκιστα ἂν ἐξάγοιντο διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας
- B περιπίπτειν. ὁ δὲ πόλεμος τὴν καθημέραν ἀπορίαν ὑφαιρούμενος, βίαιος διδάσκαλος καὶ τῶν πρότερον δοκούντων ἀτολ-10 μῆτων γίνεται. ἑσθασίαζον οὖν αἱ πόλεις πᾶσαι κοινῇ πρὸς τοὺς ἀρίστους, καὶ οἱ ὑστερίζοντές που πύσσει τῶν προγεγενημένων πολλὴν ἐπεδείκνυντο ὑπερβολὴν καὶ μέχρι φόνων
- V.358 ἐχώρησαν, καὶ τούτων ἀπανθρώπων, καὶ ἧ, τε ἀλόγιτος δρμὴ ἀνδρία ἐνομίσθη καὶ ἡ ἀναληθία πρὸς τὸ συγγενέσι5 καὶ ἀσυμπάθεια βεβαία πρὸς τὸν βασιλέα πίστις· καὶ ὁ μὲν πρὸς βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν χαλεπαίνων καὶ πρὸς ὕβρεις ἐξαγόμενος αἰσχρὰς καὶ χαλεπὰς, πιστὸς ἐδόκει, ὁ σωφρονῶν δὲ καὶ γλώσσης κρατῶν καὶ τὸ προσῆκον ἦθος διασώζων ὑποπτος ἦν εὐθύς. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐπιβουλεῦσθαι
- C καὶ ψεῦδη καὶ συκοφαντίας πλάσασθαι δόκησιν συνέσεως παρεῖχε. καὶ ἡ προδοσία τῶν οἰκειοτάτων ὥσπερ τι τῶν ἀγαθῶν ἐπετηδέυτο μετὰ ὀνόματος εὐπρεποῦς. οὕτω πᾶσα

cebant, interea se Palaeologi imperatoris cupidos simulantes et se eius fidissimos appellantes. Tandem quasi morbus quidam gravis ac pestifer totum Romanum depastus imperium, multos etiam, qui prius moderati et lenibus videbantur ingenii, ad similem insolentiam provocavit. Nam in pace, dum bellum abest, cum urbes, tum privati probam mentem possident turpesque et vitiosas actiones nequaquam susciperent: quia scilicet invitos ad id nulla necessitas urget. At vero bellum quotidianam copiam subtrahens et imminuens, violentus magister fit etiam eorum, quae prius nefaria ducebantur. Universae igitur urbes communiter contra optimates insurgabant et si quae forte in eo tardiores fuissent, auditione alibi gestorum postea modum omnem excedebant et usque ad caedes quoque, easque truculentas, procedebant impetusque rationis expers, fortitudo, indolentia erga amicos et a miseratione alienus animus, constans erga imperatorem fides nominabatur: quique imperatorem Cantacuzenum odisset et in eum foeda et acerba maledicta iactaret, fidelis habebatur. Contra modestus et linguae continens et decorum in dictis factisque observans, statim suspectus fiebat. Eodem modo insidias tendere mendaciaque et calumnias comminisci, opinionem prudentiae conciliabat; familiarissimorumque proditori, velut bono alicui honorifici nominis consecrando opera dabatur. Sic omne genus

ἰδέα κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις ταῖς πόλεσι τότε ἐπεδεί- A.C. 1341
 χθη καὶ οὐδὲν ἦν, ὅ, τι μὴ οἱ ἐπιεικέστεροι ὑπέμενον. οἱ
 μὲν γὰρ ἄριστοι ἀντίκα διεφθείροντο, ἢ τὴν προτέραν πρὸς
 βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν εὐνοίαν ἐπικαλούμενοι, ἢ τὸ μὴ
 5 ἐν τῷ ἀντίκα ἐκείνῳ πολεμεῖν· οἱ μέσοι δὲ τῶν πολιτῶν, ἢ
 ὅτι οὐ συνηγωνίζοντο τοῖς στασιάζουσιν, ἢ φθόνῳ τοῦ περι-
 εῖναι. καὶ ἡ ἀνθρωπεία φύσις εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νό- D
 μους ἀδικεῖν αἰεὶ, τότε μᾶλλον ἔδοξεν ἀκρατῆς μὲν οὕσα
 πρὸς ὀργὴν, ἦν μὴ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων σωφρονίζηται, κρείσ-
 10 σων δὲ τοῦ δικαίου, τῶν περὶ τούτου νομίμων ἀνηρημένων,
 πολεμία δὲ τοῦ κρείττονος, ἂν περιγίνεσθαι ἔξῃ.

κθ'. Ὁ μέντοι ἐν Ἀδριανουπόλει δῆμος ἐπεὶ τοὺς δυνα- P. 444
 τοὺς αὐτῶν δεσμώτας εἰς Βυζάντιον παρέρεμψαν, δέισαντες,
 μὴ ἐγγὺς βασιλεὺς διατρέβων ὁ Καντακουζηνὸς ἀθρόον αὐ-
 15 τοῖς ἐπιστρατεύσῃ καὶ οὐχ οἴοιτε ἀμύνεσθαι ὥσι διὰ τὸ
 τοὺς στρατενομένους μικροῦ δεῖν ἅπαντας τοὺς μὲν ἐαλωκέ- B
 ναι, τοὺς δὲ μηδὲ τῶν οἰκιῶν προκύπτειν, ἐν αἷς κατεκρύ-
 πτοντο, τολμᾶν, ἄλλως τε μηδ' ἐκ Βυζαντίου βοήθειάν τινα
 σφίσι προσδοκῶντες ἤξειν· (ἤδεσαν γὰρ ἐκεῖ τὴν Καντακου-
 20 ζηνου τοῦ βασιλέως στρατιὰν ἐστρατοπεδευμένην·) πρὸς βα-
 σιλέα τῶν Μυσῶν πέμπουσι πρὸςβοίαν, δέόμενοι σφίσι κατὰ
 τάχος βοηθεῖν. Ἀλέξανδρος δὲ, ὥσπερ ἦν εἰκὸς, οὐ διὰ τὴν
 στάσιν μόνον, ἀλλὰ καὶ χρήμασι νομίσας, εἰ διαφθείρειε

8. ἔδοξεν M., ἔδειξεν P.

Improbitalis et nequitiae propter seditiones tunc per civitates usut-
 patum est; nec erat quidquam incommodorum, quod boni non
 perpetrarent. Nam optimates mox e medio tollebantur, aut ob
 pristinam erga imperatorem Cantacuzenum voluntatem, aut quod
 tum arma pro illo non capesserent. Medii autem cives trucidabantur,
 aut quia seditiosos non adiuverant, aut invidia, quod superessent. Et
 natura humana, quae etiam contra leges semper peccare consuevit,
 tunc praecipue impotenter furere videtur, cum a magistratibus non
 coerceatur: iureque ipso potentior, sublati secundo id legitimis,
 etiam Deo, si vincere liceat, arma inferre non metuat.

29. Populus Adrianopolitanus, postquam primores civitatis vin-
 ctos Byzantium misit, formidans, ne imperator Cantacuzenus propé
 absens, cum universo exercitu urbem adoriretur: nec posset se de-
 fendere, quod milites omnes ferme partim capti essent, partim e
 domiciliis, ubi latebant, prospicere non auderent: ad haec nullum
 Byzantio subsidium expectans: (sciebat enim in eius agris stativa
 habere Cantacuzenum,) ad regem Moesorum legatos celeres suppet-
 tias oratum mittit. Alexander autem, ut erat verisimile, non pro-
 pter seditionem tantummodo, sed etiam pecunia (si magistratus af-

- A.C. 134, τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως, πείσειν αὐτῶν ῥαδίως προσχωρήσειν, ἦκεν εἰς Ἀδριανούπολιν οὐδὲν μελλήσας. τῶν μὲν οὖν C μελετωμένων ἤρυσεν οὐδέν. οἱ γὰρ τὴν πόλιν ἄγοντες σύμμαχον ἔφασαν, οὐ δεσπότην κεκληθέμεναι. βασιλέα δὲ τὸν Καντακουζηνὸν οὐ τὰ τυχόντα ἔβλαψεν ἢ ἐκείνου ἄφιξις, νομι-5 σθεῖσα παρὰ πᾶσιν ὡς ὑπὲρ βασιλίδος ἐγεγόνει. ἤτε γὰρ πρὸς τὸν Μέλανα ποταμὸν ἀπεσταλμένη παρ' ἐκείνου στρατιὰ καὶ οἱ στρατηγοί, μὴ νομίσαντες λυσιτελεῖν ἐνταῦθα διακινδυνεύειν, τοῦ βασιλέως σφίσι πολιορκουμένον παρὰ τῶν Μυσῶν, ἐπανεξεύγνον. ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει τῶν τε συγ-10 κλητικῶν τινες καὶ οὐκ ὀλίγοι στρατιῶται τοὺς στρατηγούς καταλιπόντες, διεδίδρασκον εἰς Βυζάντιον. ὧν ἦν καὶ ὁ Βατάτζης Ἰωάννης, τάξιν ἄγων τὴν Ἀχυραϊτῶν προσαγορευο- V. 359 μένην. καὶ αἱ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας πόλεις, ὅσαι βασιλεὶ τῷ Καντακουζηνῷ ὑπήκοοι ἦσαν, τὴν ἐσβολὴν τῶν Μυ-15 δσῶν πυθόμεναι ὡς κατὰ βασιλέως γένοιτο, πλὴν ὀλίγων λίαν πρὸς βασιλῆα συναπέστησαν καὶ τοὺς τε ἄρχοντας αὐτῶν καὶ τῶν πολιτῶν συλλαμβάνοντες τοὺς δυνατούς, ὑπὸ δεσμοῖς εἰς Βυζάντιον ἀπεκόμιζον. τὰ ἴσα δὲ καὶ αἱ κατὰ τὴν Ῥοδόπην πόλεις ἔδρων· καὶ κοινὸς ἦν ὁ πόλεμος πρὸς τε Καν-20 τακουζηνὸν τὸν βασιλέα καὶ τοὺς παρ' ἐκάστοις δυνατούς. σχεδὸν γάρ τοι εἰς δύο διήρητο τὰ τῶν πολιτειῶν, καὶ οἱ μὲν ὀλίγοι τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἔδρων, οἱ δὲ ἄλλοι δὲ ὑπὸ τῶν στασιαστῶν ἀγόμενοι καὶ τῶν ἀπόρων, τὰ βασιλίδος ἤρουντο μᾶλλον. κρείττους δὲ οἱ πολλοὶ πανταχοῦ 25

bis videlicet corrupisset) deditionem civibus se persuasurum opinatus, citra prolationem Adrianopolin venit. Sed frustra fuit: urbis enim rectores socium se, non dominum vocasse aiebant. At enim Cantacuzeno eius adventus non vulgariter nocuit, omnibus eum imperatricis causa advenisse existimantibus. Nam et missum ab illo agmen ad flumen Nigrum et duces, rati non expedire illic manere cum periculo, imperatore a Moesis obsesso, recesserunt: nonnullique primarii ac bona pars militum, relictis ducibus, Byzantium aufugerunt, e quibus erat Ioannes Batatzes, Achyraitarum aciei praepositus. Et Thraciae Macedoniaeque oppida, quotquot in Cantacuzeni ditionem se tradiderant, paucis admodum exceptis, ut Moesos contra eum irruisse intellexerunt, simul ad Augustam defecerunt locupletioresque cives, cum praefectis vinculis constrictos, Byzantium deportarunt. Similia Rhodopes oppida designarunt; communemque adversus Cantacuzenum et potentiores cuiusque oppidi cives bellum gerebatur: ferme enim in duas factiones discesserant, paucisque a Cantacuzeno facientibus, plebs a seditiosis et egentibus sollicitata, imperatrici favebat potius; ubique autem popularis multi-

γινόμενοι, διέφθειρον τοὺς δυνατοὺς, καὶ σύγχυσις δεινὴ **A. C 1341**
 καὶ ἀταξία τὰς πόλεις κατείχεν. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μυσῶν **P. 445**
 βασιλεὺς ἐπεὶ τὴν Ἀδριανοῦ κατασχεῖν οὐκ ἠδυνήθη, πρὸς
 Διδυμοτείχῳ ἐστρατοπέδευσεν ἐλθὼν, μὴπω διαβάς τὸν Ἐ-
 5βρον. στρατιὰν δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ τῆς ἰδίας οὐκ ὀλίγην,
 πρὸς τὰς κατὰ Θράκην ἐξαπέστειλε πόλεις ληϊσομένους. οὕτω
 δὲ συμβῆν, ἣ ἐκ Βυζαντίου μετὰ Ἀγγέλου τοῦ πιγκέρου
 ἀναστρέφουσα στρατιὰ, οὐκ ὀλίγοις αὐτῶν περιτυχοῦσα καὶ
 κρείττων γενομένη, ἀπέκτεινε κατὰ τὴν μάχην. ὁμοίως δὲ
10 καὶ περὶ τὰ παράλια τῆς Θράκης χωρὶά στρατιὰ Περσικὴ
 ἐπὶ λείαν καὶ αὐτὴ περαιωθείσα, τοῖς ὑπολοίποις τῶν Μυ-
 15 σῶν κατὰ τύχην συντυχοῦσα, ἀπέκτεινέ τε καὶ εἶλε ζῶντας
 ἕξ αὐτῶν πολλοὺς. οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὸ στρατόπεδον τὸ
 οἰκεῖον ἐπανήλθον, οὐ μόνον ἔχοντες μηδὲν, ἀλλὰ καὶ τῶν
15 ἰδιῶν πολλοὺς ἀποβαλόντες. Ἀλέξανδρος δὲ καίτοι πρότερον
 καταφρονητικῶς πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα διακειμε-
 νος, οἷα δὴ οἰόμενος μηδὲ ὀλίγα δυνάμενον ἀντιτάττεσθαι
 πρὸς αὐτὸν, πρὸς τῷ πληγῆναι ἀμφοτέρωθεν ὑπὸ τε Ῥωμαί-
 20 ων καὶ Περσῶν, εἶτι καὶ τὸν βασιλέα πυθόμενος ἐν Διδυμο-
 25 τείχῳ στρατιᾶς πολλῆς καὶ ἀγαθῆς εὐπορεῖν, ἔδεισε καὶ περὶ
 τῶν ὑπολοίπων, μὴ οὐκ εἰς ἀγαθὸν αὐτῷ ἢ τόλμα ἀποβῆ,
 καὶ πέμψας πρεσβείαν, διέλέγετο περὶ εἰρήνης. τῶν δὲ βα-
 30 σιλεῖ συνόντων οἱ ἐν ἡλικίᾳ καὶ θρασύτεροι τὰς ὁρμὰς, μὴ
 35 δέχεσθαι παρήνον τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἐξώρμων βασιλέα μῦλ-

7. μετὰ om. P. 13. τὸ ante στρατόπεδον add. M.

tudo superior, ditiores interimebat, miseraque confusio ac pertur-
 batio urbes occupabant. Alexander cum Adrianopolim obtinere ne-
 quivisset, prope Didymotichum, Hebro nondum transito, castra
 locavit delectamque de exercitu manum non modicam ad urbes
 Thraciae depopulandas misit. Tum qui ex agro Byzantino cum An-
 gelo pincerna revertebantur, plurimis eorum obvii, conflictu eos
 occidunt. Similliter circa maritima Thraciae loca Persae; cum et
 ipsi populatum transmisissent, reliquis Moesis casu occurrentes, ali-
 quot interfectis, complures capiunt: ceteri ad exercitum sunt non
 modo sine praeda, sed et multis suorum amissis, se recipiunt. Ale-
 xander quamquam prius Cantacuzenum contemneret, quod sibi ne
 paulum quidem resistere posse opinaretur, cum, praeterquam quod
 utrinque et a Romanis et a Persis fusus esset, audisset insuper,
 ipsum Didymotichi habere magnum numerum strenuorum militum,
 reliquiis suis timuit, ne forte secus eveniret audacia; missisque ora-
 toribus de pace egit. Quae imperatori militabat iuventus, aetatis
 fervore animosior, pacem dissuadere magisque ad proelium impel-

A. C. 1341 τον πρὸς τὴν μάχην. ὁ δὲ οὐκ ἐπειθετο, πρὸς οὐδὲν οἴομενος τὸν πόλεμον αὐτοῖς λυσιτελήσειν. „εἰ μὲν γὰρ πρὸς μόνους” ἔφασκε „Μυσσοὺς ἦν ὁ ἀγὼν ἡμῶν, εἶχεν ἄν τινα ἢ τόλμα λόγον· νυνὶ δὲ οὐ μᾶλλον τούτους ἡμᾶς, ἢ ὅπως Βυζαντινοὺς ἀμυνούμεθα χρὴ σκοπεῖν. ἄν τε γὰρ νικῆσωμεν⁵ Μυσσοὺς, οὐδὲν ἔσται πλέον, ἢ ὅπως ἐνθένδε ἀπελεύσωμεν· ὅπερ αὐτοῖς ἀνάγκη πράττειν, ἄν τε ἡττηθῶσιν, ἄν τε μὴ· εἰάν δὲ ἡττώμεθα αὐτοὶ, ὥσπερ καθ’ ἡμῶν αὐτῶν ἐξεπίτηδες στρατηγήσομεν τοῖς πολεμίοις. ὥστε τί ἂν εἴη μᾶλλον ἐκείνοις ἡδιον καὶ λυσιτελέστερον, ἢ ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπ’ ἀβου-10 λίας ἢ ἐκείνοις εὐχῆς ἄξια νομίζεται, ποιεῖν; ἄλλως τε οὐδὲ Ἀλεξάνδρον πρόφασιν ἡμῶν δικαίαν πρὸς τὸν πόλεμον παρ- σχημένον, ἡδικοῦμεν ἄν, εἰ μὴ διαλύεσθαι θεθέλοιμεν. οὐ γὰρ ἡμῶν γε ἐπεστράτευσεν, ἀλλ’ ἐφ’ ἑτέραν πρόφασιν ἐλθὼν, ἄκων ἔβλαψεν ἡμᾶς· ὥστε καὶ ἐκ τοῦ μὴ λυσιτελεῖν ἡμῶν τὸν πό-15 λεμον καὶ ἐκ τοῦ μὴ πρόφασιν δικαίαν εἰληφέναι τὴν εἰρή- νην μᾶλλον αἰρετέον.” τοιαῦτα εἰπὼν, τοὺς πρῆσβεις προσ- εκαλεῖτο καὶ ἐχρημάτιζε περὶ σπονδῶν, καὶ ἐπεὶ κἀκεῖνοι διαλύεσθαι ἦσαν ἔτοιμοι, αὐτοῖς μὲν δῶρα παρασχὼν, ἀπέ- πεμπεν εἰς τὸ στρατόπεδον. πρῆσβειαν δὲ πέμπας πρὸς Ἀ-20 λεξάνδρον, καὶ αὐτὸς ἐβεβαίον τὰς σπονδὰς. βουλομένων δὲ τῶν βασιλέων καὶ ἀλλήλοις συνελθεῖν ἐπὶ φιλίας μᾶλλον βε- P. 446 βαιώσει, διεκάλυπεν ὁ χειμῶν ἐπιγεγνημένος σφοδρὸς· ὑφ’

6. ἀπελεύσονται M. mg.

Iere. Ille repudiare consilium, ut parum utile. Si enim, inquiebat, cum solis Moesis certamen nobis esset, non sine aliqua ratione auderemus: nunc non magis quomodo horum, quam quomodo Byzantium a nobis vim prohibeamus, considerandum est. Sive enim Moesos vicerimus, nihil consequemur aliud, quam ut hinc abeant; quod quidem necessario iam facere debent: sive vincamur ipsi, velut de industria hostes contra nosmet, tamquam duces eorum, adducemus. Quid igitur illis iucundius atque fructuosius, quam nos ipsos stultitia quadam committere, quod ipsi ut difficile vobis expectandum censent? Ad haec cum Alexander iustam nobis pugnae occasionem non obtulerit, iniusti simus, nisi pacem cum eo coniungamus; non enim nos petiuit, sed cum alia de causa huc venisset, nobis haud volens nocuit. Quare quia nec profutura est nobis dimicatio, nec idonea eius causa offertur, pax amplectenda est. His dictis legatos accersit; de foedere respondet et ad id prompto donis honorat atque ad suos remittit; ipseque per suos ad Alexandrum legatos foedus confirmat. Dum autem reges ad constabiliendam amicitiam pararent convenire, hiemis interuentis asperitas rem distinuit: prae qua cum Moesi in tabernaculis perdurare

οὐ μὴ δυνάμενον τὸ στράτευμα Μυσῶν διακαρτερεῖν ἐπὶ Δ. C. 1341
 σκηναῖς ἀνεξεύγνουσιν εἰς τὴν οἰκίαν, στρατιωτῶν τε καὶ ἑπ- V. 360
 πων αὐτοῖς ὑπὸ κρύους τινῶν ἀπολομένων. μετὰ τοῦτο δὲ
 βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς πρὸς βασιλῖδα πρεσβείαν ἀθῆς
 5πέπομφε περὶ εἰρήνης. ἤξιόν τε, μὴ διὰ τὴν προτέραν κα-
 κοβουλίαν τοῖς ἴσοις ἢ καὶ χείροσιν ἐπιχειρεῖν, ἀλλὰ συνι-
 δόντας ἐκ τῶν πραττομένων, ὥς οὐκ ἂν λυσιτελήσειεν ὁ πό-
 λεμος, ἀλλὰ τὰ Ῥωμαίων ἄρδην διαφθερεῖ, αἰρεῖσθαι τὴν
 εἰρήνην. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸν, καίτοι δυνάμενον ἀμύνεσθαι
 10τοῖς ἴσοις, καταθέσθαι μάλιστα τὸν πόλεμον ἐθέλειν τοῦ
 κοινῆ λυσιτελοῦντος ἕνεκα. ἐπρέσβενον δὲ ὅ,τε πρότερον ἦκων B
 εἰς πρεσβείαν Δημήτριος ὁ Σγουρόπουλος καὶ ὁ Πύθος Ἰω-
 ἀννης, τοῖς Ἀγγέλιω τῷ πιγκέρῳ οἰκείοις συγκατελεγμένους.
 πρὸς μὲν οὖν τὴν πρεσβείαν οἱ ἐν Βυζαντίῳ τὰ βασιλίδος
 15διοικοῦντες ἀπεκρίναντο οὐδέν. τῶν πρέσβεων δὲ τὸν ἕτερον
 μὲν ὀλίγα λοιδορήσαντες, εἶχον ἐν φρουρᾷ· Σγουρόπουλον
 δὲ πολλὰς αἰκισάμενοι πληγὰς καὶ τὴν ὑπὴν ὑπερικείραντες
 καὶ κεφαλὴν, ἐπόμπενον ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀγορᾶς. εἰθ' ἀπὸ
 κλοιοῦς κατεχρον κατακλείσαντες δεσμοπηγῆ. τὴν διαφορὰν
 20δὲ τῆς τιμωρίας ἐνεποιεῖ τὸ τὸν μὲν ἐκ τῶν οἰκείων βασιλέ-
 ως εἶναι, εἰς οὓς ἔδει πᾶσαν ἐνδείκνυσθαι πικρίαν καὶ μη- C
 δημίαν ὕβρεως ἐλλείπειν ὑπερβολὴν· ἅμα μὲν κἀκεῖνον δι'
 αὐτῶν ἡγουμένους ἀτιμοῦν, ἅμα δ' ἵνα καὶ πρὸς ἄμυναν δι-
 ερεθίζωσιν, ἀποθέμενον τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης λογισμοῦς.

nequirent, militibus et equis aliquot enectis frigorum magnitudine, domum reverterunt. Post haec imperator Cantacuzenus Augustam de pace iterum appellat petitque, ne, qua prius temeritate, paria aut deteriora etiam in posterum aggrediatur. Quin potius cum ex anteaetis iam cognoverit, bellum istuc Romanum imperium funditus perditurum, pacem admittat: se quoque, licet par pari referre possit, communis boni causa ab armis libentissime discessurum. Legatus erat, qui et alias, Demetrius Sguropulus, et una Ioannes Pothus ex Angeli pincernae domesticis. Ad legationem qui Byzantii pro imperatrice tractabant imperium, nihil respondent, sed legatum alterum multis adpersum conviciis in custodiam compingunt; Sguropulum vero verberibus indignissime coopertum pilisque barbae et capitis nudatum, in foro ut in pompa publice spectandum statuunt. Deinde iniectis collo vinculis, in carcerem trudent. Supplicii differantiam faciebat, quod hic esset ex imperatoris familiaribus, in quos oporteret omnem acerbitatem effundere nullamque, quantumvis atrocem, iniuriam non conferre: cum hoc modo se ipsum Cantacuzenum ignominia in illis multare arbitrentur, simul ut eum ad ultionem, pacis cupiditate abiecta, irritarent. Erant siquidem

A. C. 1341 ἐδεδίασαν γὰρ, μὴ καὶ τῆς βασιλίδος τὴν εἰρήνην ἐλομένης, ἀπόλωνται αὐτοί, τῶν παρόντων κακῶν αἰτιώτατοι ὄφθέντες. τὸν Πόθον δὲ ἐσκέπτοντο μετὰ μικρὸν τοῦ δεσμοτηρίου ἀπολύσαντες, Πιγκέρην προσπέμψαι, πολλὰ ἐπαγγελόμενοι καὶ θαυμαστά, εἰ βασιλέως ἀποστάς ἔλοιτο μᾶλλον σὺν αὐτοῖς⁵ ἐκείνῳ πολεμεῖν. διὸ καὶ προσηθέστερόν πως προσηνέχθησαν. ὀλίγῳ δὲ ὕστερον καὶ Συραλὴν κρατήσαντες πρὸς Χίον δια-
D περαιουόμενον ἐπὶ βασιλέως, ὅτι καὶ αὐτὸς τῶν οἰκειοτάτων ἐκείνῳ ἦν, ἀγαγόντες πρὸς Βυζάντιον καὶ τρίχας καὶ γένειον περιελόντες, ὅνῃ τε ἐπιθέντες τετραμμένον ἐπὶ τὸν προκτὸν,¹⁰ ἠνάγκαζον τὴν ὄνου κατέχειν οὐρανὸν ἐφ' ὕβρει πλεῖον. καὶ τοῦτον ἐθριάμβευον τὸν τρόπον.

P. 447 λ'. Ἐπεὶ δὲ αἱ πόλεις πᾶσαι πλὴν Παμφίλου καὶ Κο-
B πρίνου πῶλεον κατὰ τὴν Θράκην καὶ φρουρίου τινὸς Ἐμπυ-
B θίου προσαγορευομένου, ὅπερ ἐγγὺς Διδυμοτείχου πολλοῖς¹⁵ πρότερον χρόνοις ἐξ αὐτῶν κρηπίδων ἐδείματο ὁ βασιλεὺς, πρὸς βασιλίδα συναπέστησαν, ὥσπερ ἐκ συνθήματος τὰ τε
V. 361 βασιλέως διηρηάζετο ἐν πάσαις σχεδὸν διεσπαρμένα, (ἃ καὶ μᾶλλον ἐπίσειε τοὺς ἕκαστα τοῦ ἐκπολεμωθῆναι πρὸς αὐ-
τὸν, ὀρῶντας οὐκ ὀλίγον τὸ κέρδος τοῦ πολέμου,) καὶ τὰ²⁰ τῶν ἐκείνῳ προσεχόντων ἢ ἀληθῶς, ἢ καὶ ὑποπτευομένων ἐκ τινος αἰτίας. τὸν μὲν οὖν τῶν χρημάτων ἀριθμὸν, ὅσος ἐν Βυζαντίῳ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὑπὸ τῶν τὰ βασιλίδος

8. ἐκ βασιλέως M.
legit, Πρίνου.

13. Κοπρίνου M. quoque, non, ut Intrp.

in timore, si imperatrix pacem non respueret, ne ipsi ut malorum istorum capita et auctores pessum irent. Pothum vero, paulo post e carcere liberum, ad pincernam remittere decernebant cum pollicitationibus multis et eximiis, si se contra imperatorem vellet socium adiungere. Quare et mitius aliquanto eum habuerunt. Non diu post etiam Syralem, missu imperatoris in Chium navigantem, ut eius familiarissimum interceperunt ac Byzantium perductum, mento et capite rasis, asino imposuerunt, sic, ut facie ad clunes obversus, maioris causa dedecoris caudam bestiae pro freno tenere cogeretur. Et ad hunc quidem modum isti triumpharunt.

30. Postquam urbes omnes, praeter Pamphilum et Coprinum in Thracia et castellum quoddam Empythium nomine, quod prope Didymotichum multo antea a fundamentis Cantacuzenus aedificarat, ad imperatricem quasi per coniurationem desciverunt, eius opes in singulis propemodum collocatae diripiuntur, quae etiam cuilibet earum ad arma in eum capessenda incitamento erant, belli lucrum non exiguum cernenti. Eorum item fortunae, qui aut vere illi favebant, aut ob aliquam causam favoris et gratiae suspecti erant.

πραττότων διηρηάγη βασιλέως τε καὶ τῆς μητρὸς, σαφέ-Α. C. 1341
 στατα εἶπεν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ τῶν ἔχόντων αὐτῶν εἰδόντων C
 ὑπὸ πλῆθους ἀκριβῶς. βοσκομάτων δὲ βοῶν μὲν ἀγέλαι πολ-
 λαί, ἐς πεντακισχιλίας ἔχουσαι νομάδας ζεύγη δὲ, οἷς ἐχρη-
 5το πρὸς τὰς γεωργίας, χίλια ἵπποι θήλειαι νεμόμεναι πεν-
 τακόσιοι πρὸς δισχιλίας, κάμηλοι διακόσιοι, ἡμίονοι τρια-
 κόσιοι, ὄνοι δὲ πεντακόσιοι· συβάσιά τε ἐς πάντε μυριάδας
 ἔχοντα συῶν, καὶ προβάτων μυριάδες ἑπτὰ καρπῶν δὲ ἄπι-
 10στὸν τι χρῆμα καὶ δυσαρτίμητον κομιδῆ. ἂν ἀπάντων ἐν
 10 χρόνῳ ἀποστρεφθεὶς βραχεῖ, οὐδὲν ἀγεννὲς ἢ μικρόψυχον ἐ-
 φθέγγετο· ἐκεῖνο δὲ ἦν ἰα μόνον, ὅτι εἰς οὐδὲν χρήσιμον ἀνά-
 λωτο τῷ κοινῷ. αὐτὸς γὰρ ἰσχυρίζετο οὕτω διανενοῆσθαι,
 ὡς πάντα ἀναλώσων τῆς Ῥωμαίων ἀφελείας δεκα. ἐν Βυ- D
 15 ζαντίῳ δὲ τοῦ στρατεύματος ὁ τοῦ βασιλέως κηδεστής Ἄν-
 15 δρόνικος ὁ Ἀσάνης στρατηγὸς ἀποδειχθεὶς καὶ τὸν πρὸς τὸν
 γαμβρὸν πόλεμον ἀναδέξάμενος, ἄρας ἐκείθεν, τὰς κατὰ
 Θράκην περιήει πόλεις, πάντων προθύμως ὑποδεχομένων
 καὶ συναιρομένων πρὸς τὸν πόλεμον τὰ δυνατά. βασιλεύς
 δὲ ὁ Καντακουζηνὸς πολλῆς μὲν καὶ ἀγαθῆς εὐπόρει στρα-
 20 τιαῖς στρατεύεσθαι δὲ ἀμήχανον ἦν διὰ τὴν ὄραν, καταφυ-
 γὴν τῆς στρατιαῖς πρὸς τοὺς ὕετους καὶ τὴν χιόνα οὐκ ἐ-
 χούσης, ἐκπεπολεμημένων ἤδη πάντων. ὄθεν, εὐδίας μὲν P. 448

6. χιλίαις M. pro δισχιλίας.

Quantum igitur pecuniae imperatori et matri eius Byzantii et in aliis civitatibus ab imperatricis factione ablatum sit, non potest ad unguem dici: cum nec ipsis, qui eam asservabant, propter granditatem numerus eius plane constiterit. Pecorum autem, boum quidem pascualium in multa armenta dispersitorum fuerunt ad quina millia, ruricoliarum iuga mille: equae pascuales mille quingentae, camelii ducenti, muli trecenti, asini quingenti. Greges suilli ad quinquaginta millia porcorum continentes; ovium septuaginta millia; frugum acervi incredibiles et omnino innumerabiles. Quibus omnibus brevi tempore spoliatus, nihil imbelles aut pusillanimum locutus est. Illud dumtaxat ei tristitiam movebat, quod tantae opes ad nullum rei publicae commodum, (in cuius emolumentum ipse omnia impendere se cogitasse affirmabat,) converterentur. Byzantii copiarum dux Andronicus Asanes, Cantacuzeni socer, declaratus, bello contra generum recepto, inde profectus, Thraciae urbes obibat, omnibus eum cupide excipientibus et quantum poterant adiuvantibus. Cantacuzenus cum numerosum haberet fortemque exercitum, educere illum propter anni tempestatem nequibat: quod millibus adversus pluvias et nives nusquam pateret perfugium, iam omnibus ut hostem adversantibus. Unde tranquillo coclo urbes

A.C. 1341 ούσης, τὰς παρακειμένας κατέτρεχον πόλεις καὶ κακῶς ἐποίουν, τῆς ἐκ Βυζαντίου στρατιᾶς πρὸς τὰς πόλεις καταδυομένης καὶ οὐδ' ἀντιβλέπειν ούσης δυνατῆς. ἐπεὶ δ' ἀναχωροῦσιν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἐκβιαζόμενοι ἐκεῖνοι, αὐτῆς οἱ Βυζάντιοι ἀναθαρσοῦντες ταῖς πόλεσιν ἐπέκειντο, αἱ πολέμιοι⁵ ἐδόκουν. καὶ ἡ χώρα πᾶσα ὡσπερ ὑπὸ πολεμίων θηομένη, μετανίστατό τε εἰς τὰς πόλεις καὶ οὐδὲν ἦν ὃ, τι οὐκ ἔπασχε δεινόν, καὶ σκυδικῆ ἐρημία ἢ κατακράτος οἰκουμένη Θράκη ἀπεδείκνυτο οὐκ ἐν μακρῷ, καὶ ἡ Ῥωμαίων ἰσχύς ὑφ' ἑαυ-
 Β τῆς ἔδαπανᾶτο καὶ διεφθείρετο. οὐ μὴν οὐδὲ οἱ βάρβαροι¹⁰ ἡμέλουν, ἀλλ' εἰδότες, ὡς ἡ Ῥωμαίων στρατιὰ διήρηται καὶ στασιάζει πρὸς ἑαυτήν, ἐκ τῆς Ἀσίας περαιούμενοι καὶ ἵπποις καὶ πεζῇ, τὰ μέγιστα ἐκάκουν, οὐδενὸς ἀνδισταμένου. καὶ τὰ παράλια πάντα ἐν βραχεῖ κενὰ ἀνθρώπων ἀπεδείκνυσαν, πάντας ἐξανδραποδιζόμενοι, πλὴν ὅσοι πόλεις¹⁵ ἢ φρουρία κατέκουν. ὕστερον δὲ ἐκείνων ἀναλωθέντων, καὶ πρὸς τὴν μεσούγειαν ἐχώρησαν. οἱ μέντοι Ῥωμαῖοι οὕτω τοῦ χειμῶνος διετέλεσαν ἀλλήλοις ἀντεπεξιόντες καὶ βλάπτοντες ὅσα δυνατά. Διδυμοτείχῃ δὲ ἡ ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ οὐδέποτε ἐτόλμησεν ἐπιστρατεῦσαι, παρόντος βασιλέως. οἴοιο μέντοι ἐκ Τζερνομάνου φρουρίον τινὸς οὐ πόρῳ Διδυμοτείχου
 C κενωμένον, οὐ φαῦλά τινα ληστεύοντες ἐκάκουν. σχεδὸν γὰρ οὐ διέλιπον αἰεὶ νυκτὸς τὰ τεῖχη περιούτες καὶ ληστεύον-

22. φκισμένου P.

suittimas incursionibus lacescebant, cum interea Byzantinae copiae in civitates se abderent, neque adspectum eorum ferrent: quibus coelli iniuria cogente recedentibus, rursum Byzantii receptis animis, urbes, inimicae quae videbantur, premebant, totaque regio velut ab hostibus vastata et nihil cladis non sustinens, in oppida commigrabat. Atque ita Thracius orbis parvo spatio vi et grassationibus ad Scythicam solitudinem redigebatur: Romanorumque vires semetipsas absumebant ac deperdebant. Nec tamen barbari opportunitatem negligebant, sed cum Romanorum exercitum divisum et discordiis intestinis laborantem comperissent, cum equitatu et peditatu ex Asia traicientes, immania detrimenta, nullo obsistente, dabant locaque omnia mari vicina brevi tempore hominibus vacuefaciebant: omnibus, nisi qui urbes aut castella habitarent, in servitutem raptis. Tum deinde etiam in mediterranea pergebant. Romani vero tota hieme velitabantur et damna vicissim quantum poterant creabant. Ad Didymotichum, ubi erat imperator, Byzantini nunquam se admovere ausi sunt; quamquam ex proximo castello, cui nomen Zernomianum, directionibus non parum infestabatur. Ferme enim in noctes singulas moenia obeuntes, quae inveniebant, auferebant, nec propter paucitatem modo, sed usum etiam fallo-

τες, οἷς ἂν ἐντόχοισιν. ἐλάνθανον δὲ οὐ δι' ὀλιγότητα μόνον, A. C. 1341
 ἀλλὰ καὶ δι' ἐμπειρίαν. ἦσαν γὰρ περὶ ληστείας κάλλιστα
 ἐξησχημένοι. προλοχῆσαντες δὲ οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ στρατιωταί,
 ἐπεὶ κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς ληστείαν αὐτοῖς ἦγον πλείονες ὄντες
 5 τῶν ἐπιέναι εἰωθότων, οὐκ ὀλίγους ἀπέκτειναν αὐτῶν τοῦ V. 362
 λόχον ἀναστάντες. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς διανοεῖτο
 μὲν ὡς ἅμα ἦρι Βυζαντίῳ ἐπιστρατεύσων καὶ πειρασόμενος,
 εἰ δύναιτο ἑαυτῷ ὑποποιεῖν ὅμως τοῦ χειμῶνος τοῖς ἐν Ἀ-
 10 δριανουπόλει ἄρχουσι προσπέμπων κρήφα καὶ διαλεγόμενος,
 ἦν ἔδει ἐπελθεῖν, τὴν οὖσαν στρατιὰν παραλαβὼν καὶ προσ-
 ποιησάμενος ἐφ' ἑτέρας τῆς Θράκης βαδισθεῖσαι πόλεις, ὡς
 πολιορκήσων, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ τῶν τὰ βασιλίδος ἡρημένων
 πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ ἢ ἔφοδος μηρυθῆ, παρὰ τὸν Ἑβρον
 15 ἕστρατοπέδευσεν, ὡς περαιωσόμενος εἰς τὴν ὑστεραίαν. πέμ-
 ψας δὲ καὶ πρὸς Πιγκέρην τὸν ἀνεψιὸν, τὸ Πάμφιλον ἅμα
 χιλίοις φρουροῦντα στρατιώταις τὴν τε ἀκρόπολιν ἐτέροις
 ὀπλίταις καὶ ψιλοῖς τοξόταις ἑκατὸν, ἐκέλευε τὴν ἐν τῇ ἀκρο-
 πόλει φρουρὰν καταλιπόντα καὶ τῆς στρατιᾶς τῆς ἱππικῆς
 20 στρατιοκότους, ὥστε φρουρεῖν τὴν κάτω πόλιν, τοὺς λοιποὺς
 ἀναλαβόντα, ἦκειν πρὸς αὐτὸν ἐδήλου δὲ καὶ τὴν αἰτίαν, P. 449
 ἧς ἔνεκα καλοῖτο. ὁ δ' ἠγασάμενος τὴν ἐν τῇ ἀκροπόλει μό-
 νην φρουρὰν ἀρκέσειν πρὸς κατάσχεσιν τῆς πόλεως, τοὺς
 ἱππέας ἅπαντας παραλαβὼν, ἦκεν ὡς βασιλεὺς. τῆς αὐτῆς δὲ
 25 γυμνὰς τοῦ βορέα πνεύσαντος δριμύτερον, ἅμ' ἡμέρᾳ κρυστα-

21. ἦκει P.

bant: erant siquidem in praedando multo exercitatissimi. Ubi ad praedandum more suo et quidem plures solito redierunt, milites apud Didymotichum ex insidiis prorumpentes, bonam partem occiderunt. Imperator Cantacuzenus, etsi principio veris Constantino-
 polim cogitabat invadere tentareque, an eam posset subigere, nihilo minus ipsa hieme ad magistratus Adrianopolim occulte mittit et ad urbem tradendam eos allectat. Dies quo venit praefinitur. Ille assumpto exercitu ad alias Thraciae urbes iturum illasque obsessurum fingens, ne, qui ab Augusta stabant, infestum eius accessum Adrianopolim nuntiarent, supra Hebrum, ut postridie militem transducturus, castra facit. Mittit quoque ad pincernam consobrinum, qui cum millenario Pamphilum servabat et arcem cum aliis gravis armaturae ac sagittariis centum; mandat, ut relicta arcis custodia, et ex equitatu trecentis, qui inferiorem urbem tuerentur, cum cetero agmine ad se veniat: causam insuper addit, cur eum vocet. Pincerna opinatus solum arcis praesidium urbi servandae sufficere, cum toto equitatu adest. Cum autem per noctem illam Boreas spi-

Δ. C. 134, λουῦσθαι ἤρχετο ὁ ποταμὸς καὶ ὀλίγη ὕστερον ἅπας διεφαι-
 νετο κρυσταλωθεῖς. οὔτε δὲ τοσοῦτον εἶχε στερεώτητος ὁ
 πάγος, ὥστε στέγειν τοὺς ἰκπέας ἐπ' αὐτὸν περαιουμένους,
 οὔτε τοῖς συνήθεισιν ἀκατίοις πρὸς τὸν πόρον δίοδον παρεῖχεν.
 Β ἀλλὰ τοῦ μὲν στερεώτερος ἐφαινότο, τοῦ στέγειν δὲ τοὺς 5
 ἰκπους ἀδρανέστερος. διὸ καὶ ἀπορίαν πολλὴν παρεῖχε πρὸς
 τὸν πόρον. δυοκαίδεκα μὲν οὖν ἐστρατοπεδεύετο ἐκεῖ ὁ βασι-
 λεὺς ἡμέρας, περιμένων εἰ τρόπῳ δὴ τινι ἐγγένοιτο τὸν Ἐ-
 βρον διαβῆναι. ἐν ταύταις δὲ ἐκ Βυζαντίου τῇ Ἀδριανουῦ
 ἐπιγενόμενοι στρατιῶται ἑξακόσιοι τὴν ἐπιχείρησιν ἀφείλοντο. 10
 ἐν Παμφίλῳ δὲ ἐπεὶ ὁ Πιγκέρνης οὐ παρῆν, ἔχων τὴν στρα-
 τιάν, ἦν ἐκεῖνοι ἐδεδολέεσαν νεωτερίζειν, πρότερον τῶν φρου-
 ρῶν τινὰς χρήμασι διαφθείραντες καὶ παίσαντες τὰ ἀγγεῖα
 λάθρα ἐκκενοῦν, ἐν οἷς ὕδωρ αὐτοῖς καὶ οἶνος καὶ εἴ τι ἕτε-
 ρον ὑγρὸν πρὸς πόσιν ἐφυλάττετο, (οὐ γὰρ ἐκ πηγῆς ἀρνε- 15
 Cοθαὶ ἐνῆν,) ὥς ἐπύθοντο ἠνυσμένην τὴν ἐπιβουλήν, πόλεμον
 πρὸς τοὺς ἐν ἀκροπόλει φρουροὺς κοινῇ πᾶσα ἡ πόλις ἀναι-
 ροῦνται. καὶ ἐκπολιορκήσαντες ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις,
 παρεστήσαντο μάλιστα δίψῃ πιεσθέντας. δῆσαντες δὲ τοὺς
 τε ἠγουμένους αὐτῶν, οἳ ἦσαν τρεῖς, καὶ τὴν φρουράν, ἔπεμ- 20
 ψαν εἰς βασιλίδα. οὗς καὶ ἀτιμάσαντες οἱ ἐν Βυζαντίῳ καὶ
 πᾶν εἶδος ἐπιδειξάμενοι ἐρεσχελίας, εἶχον ἐν δεσμοτηρίῳ.
 ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν πολλὴν
 ἐνεδείκνυτο ἀγνωμοσύνην, οὐδεμιᾶς ὕβρεως φειδόμενοι. εἰς

rasset vehementius, diluculo flumen congelciare incipiens, intra
 breve tempus totum frigore constitit. Neque tamen adeo firma ac
 densa erat glacies, ut portare equitem posset, nec consuetis actua-
 riolis transitum praebebat: sed ad istuc durior, ad equos vero sus-
 tinendos fragillior apparebat; quae res multam transeundi dubita-
 tionem habebat. Per dies itaque duodenas imperator ibi in sta-
 tivis mansit, expectans, si quo modo daretur Hebrum transmittere.
 In his Adrianopolim Byzantio supervenientes sexcenti milites rem
 disturbarunt. At Pamphili, quoniam pincerna cum copiis non ade-
 rat, prae quibus oppidani quippiam novi tentare metuebant, prius
 quibusdam e praesidio pecunia numerata corruptis et eo perpulsis,
 ut vasa clam evacuarent, in quibus aquam et vinum et si quid aliud
 potabile servabant, (non enim ex puteo haurire licebat,) postquam
 sibi insidias bene cecidisse audierunt, custodes arcis simul tota
 urbs oppugnat, expugnatosque et intoleranda siti oppressos, ad
 ditionem adigit: ac tres eorum duces victos, cum toto praesidio
 ad Augustam Byzantium mittit; quos Byzantii contumeliosus tracta-
 tos et omnibus diceriis laceratos, in carcerem dederunt. In impe-
 ratorem quoque Cantacuzenum se improbe gesserunt, a nulla ver-

τοσοῦτον δὲ προήλαθον ἀτοπίας, ὥστε εἴ ποτε καὶ βασιλεὺς A. C. 1341
 ὁ νέος Ἰωάννης προῖοι τῶν βασιλείων ῥαστώνης εἴνεκα, (οὐδ'
 γὰρ δὴ αὐτῷ τι τῶν κοινῶν ἐπράττετο διὰ τὸ τῆς ἡλικίας
 πάνυ ἀτελής· ἐννέα γὰρ ἦν ἔτη γεγονώς τελευτῶντος τοῦ πα-
 5 τρός,) ὑπὸ τῶν τὰ πράγματα ἐχόντων προπεμπόμενοι τινες,
 τὸν δῆμον διηρέθιζον, καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ὥστε διόντος
 πολλὰς Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως καταχέειν λοιδορίας καὶ
 ὡς μάλιστα ἀσέμνους. καὶ τρυτὸ ἦσαν ὡς τι δῶρον τῶν ἡδέων
 προσάγοντες τῷ νέῳ βασιλεῖ. σκοπὸς δὲ ἦν αὐτοῖς τῶν ὕβρεων
 10 οὐδὲν μὲν ἦτιον, ὥστε καὶ τὸν δῆμον εἰς πλείονα ἐμβάλλειν
 φόβον, ὡς εἰ περιγένοιτο ὁ βασιλεὺς πικρῶς ἀμνυόμενος διὰ
 τὰς ὕβρεις· ὃ καὶ κατὰ σκοπὸν ἐξέβαινε αὐτοῖς. πάντες γὰρ
 οἱ δῆμοι ὄσῃ μᾶλλον ἐξεμαίνοντο, τοσοῦτον ἐδεδίεσαν. ἐκ
 τούτου δὲ ἀσύμβατοί τε ἦσαν πρὸς ἐκεῖνον καὶ μᾶλλον ἐξέ- V. 363
 15 μαινοντο διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀντιδύσεως πονηρὰν ἐλπίδα. ἄλλως P. 450
 ὅπως καὶ πᾶσιν ὑπόνοιαν παρέχουσιν, ὡς, εἰ μὴ διέφθαρτο
 ἐκεῖνος καὶ ἐξησθένηκε παντάπασιν, οὐκ ἂν οὕτω κατεφρόνουν.
 οὐδὲν οὖν ἦτιον καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα τὸ ὑβρίζειν αὐτοῖς ἐπε-
 τηδύετο· μάλιστα δὲ ἐν' ἐκεῖνος πυνθανόμενος, ἀπαγορεύη
 20 τὴν εἰρήνην, νομίζων κατὰ γνώμην τὰ τοιαῦτα πράττεσθαι
 τῇ βασιλίδι. οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς οὕτω δεινὸν ἐφαίνετο τῶν
 πρὸς τὸν πόλεμον, ὅσον ἄγειν κίνδυνον ἢ εἰρήνην ἐνομιζέτο.
 διὸ καὶ πάντα ἐπενόουν καὶ ἐμηχανῶντο, ὥστε μὴ γενέσθαι.

1. ὡς P. 13. ἐδίεσαν P. 14. τε add. M.

borum petulantia temperantes, eoque stoliditatis progressi sunt, ut,
 si quando Ioannes imperator adolescens e palatio ad animi oblecta-
 mentum quopiam prodiret, (ob aetatem siquidem immaturam pu-
 blicae rei nihil attingebat, quando patre moriente non plus novem
 annos natus erat,) praemissi quidam ab iis, qui ad clavum sede-
 bant, feminas iuxta ac viros incitabant, ut eo transeunte complura
 longeque turpissima in Cantacuzenum maledicta evomerent. Et hoc
 tamquam iucundum munus imperatori puero offerebant. In hisce
 porro contumeliis etiam hoc sibi volebant, ut populo maiorem ti-
 morem ingenerarent, Cantacuzenum, si vinceret, atrociter iniurias
 persecuturam, id quod illis ex sententia evenit. Omnis namque
 populus, quo magis insaniebat, hoc amplius metuebat, et cum sibi
 condignam mercedem repensum iri formidaret, audacius furebat et
 a reconciliatione magis abhorrebat, nisi ille viribus omnino destitu-
 tus ac perditus esset, non se ita eum contempturos. Et cum nihilominus
 his de causis studerent eum cumulare iniuriis, maxime tamen
 id faciebant, ut his intellectis, pacem desperaret, ea imperatrice
 conscia et libente fieri opinatus. Etenim nihil ad bellum requisitum
 tam durum, quam pacem istam periculosam constituebant. Quare
 ad eam impediendam excogitabant machinabanturque omnia. Ve-

A. C. 134, ἐπὶ τῆς βασιλίδος μέντοι οὐκ ἀσέμνωσ οὕτως ἐλοιδοροῦντο, (ὄργῃ γὰρ πρὸς τοὺς οὕτως ἀσελγαίνοντας ἐφέρετο,) ἀλλ
 B ἠρώτων μόνον τὰ δεινότετα καὶ πολλὴν κατεψηφίζοντο σκαιότη-
 τητα καὶ πονηρίαν τρόπων, ὅτι τοσοῦτων παρὰ βασιλέως ἀπο-
 λελαυκῶς καὶ οὕτω φιληθεῖς, ἀχάριστος ἐκ διαμέτρου καὶ 5
 κακὸς περὶ τοὺς ἐκείνου παῖδας ὄπται. ἐκεῖνοι μὲν οὖν οὕτως
 ἠκολάσταινον περὶ τὴν γλῶτταν· καὶ ὁ πατριάρχης δλίγα ἤ οὐ-
 δὲν φροντίζων τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν, αὐτόν τε βασιλέα,
 μηδεμίαν πρόφασιν πρὸς τὸν πόλεμον παρεσχημένον, ἀλλὰ καὶ
 πολλὰ πολλὰκις δεηθέντα διαλύσασθαι, ἀφορισμῷ ὑπέβαλεν, 10
 ὡς κακὸν ὀφθέντα περὶ βασιλίδα, καὶ εἴ τις αὐτῷ συνείη·
 βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς οὐ μόνον αὐτὸς τάναντιώτατα
 C ἐφαίνετο ποιῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνόντας ἀναπεύθων. οὐ γὰρ
 μόνον βασιλίδα, εἴποτε ἔδει μνημονεύειν, διὰ πάσης εὐφημίας
 ἦγεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῶν ἄξιωμαίων μᾶλλον, 15
 ἢ τῶν ὀνομάτων προσηγόρευε, τῶν ἐξ Ἀνδρονίκου μέντοι τοῦ
 βασιλέως ἐκάστην δεδωρημένων, ἐπεὶ τῶν ὕστερον, ὡς παρὰ
 δίκην γεγεννημένων, τὰ πολλὰ ἀπέστεργε. τῶν συνόντων δὲ ἐπ’
 αὐτοῦ τινος τὸν παρακοιμώμενον καὶ ἐταρόν τινα τῶν ἐν Βυ-
 ζαντίῳ ὑβρίσαντος αἰσχυρῶς, ἐκέλευσε τυπτηθῆναι, γυναιξί 20
 φάμενος πορνευομέναις προσήκειν τὰ τοιαῦτα, ἀνδράσι δὲ
 τὸ μάχεσθαι.

D λαί. Πρὸς μέντοι τὸν ἑπαρχὸν τὸν Μονομάχον ἐπιτρο-
 10. διαλύσασθαι P.

rumtamen coram imperatrice verecundius conviciabantur, quod illa sermonis proterviam ferret aegerrime; sed tantum severissime accusabant singularisque illum stuporis et perversitatis condemnabant, quod summis ab imperatore demortuo beneficiis ornatus et tantopere dilectus, ex diametro ingratus et erga eius liberos malevolus extitisset. Atque illi quidem linguas ita liberas habebant; et patriarcha, legum ecclesiasticarum securus, ipsum Cantacuzenum, qui bellum minime excitarat, sed multum ac saepe pacem expetiverat, anathemati cum sequacibus subiecit, quasi in imperatricem se nequam praestitisset; cum tamen non ipse solum prorsus contrarium faceret, sed et suos ad idem cohortaretur. Nec vero illam dumtaxat, si quando eius erat habenda mentio, perhonorifice, verum alios non tam propriis eorum nominibus appellabat, quam a dignitatibus, quas gerebant, modo ab Andronico imperatore ipsis tributae essent; nam quae postea facta erant, eorum maximam partem non probabat. Et cum quidam de suis coram ipso Apocauchum, cubiculi sacri praefectum, et alium quendam Byzantium turpi convicio incessisset, eum praecepit vulpulari dixitque, mulieribus meretricibus levitatem huiuscemodi convenire, viros pugnam decere.

31. Ceterum ad Thessaliae praetorem Monomachum et proto-

πεύοντα Θεσσαλίας καὶ Συναδηνὸν τὸν πρωτοστράτορα Θεσ-Α. C. 134
 σαλονίκης τότε ἄρχοντα καὶ Συργὴν Ντελενουζίαν τὸν βασι-
 λέως Ἀνδρονίκου ἀνεψιὸν, τὸν Κύπρου ἑγγὸς υἱὸν, Φερῶν
 καὶ αὐτὸν ἄρχοντα, οὗ καὶ τὴν θυγατέρα, τοῦ βασιλέως Ἄν- P. 451
 5δρονίκου περιόντος ἔτι, τῷ υἱῷ Μανουήλ ὁ τότε μέγας δομέ-
 στικός κατηγγύησε, πρσβείαν πέπομφεν ὁ βασιλεὺς, αἰτίας
 ἑαυτὸν ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀπολύων, ὡς οὐκ ἀπὸ γνώμης
 ἐπιβούλου καὶ πονηρᾶς, οὐδ' ἐπιθυμίας τιμῆς βασιλικῆς τὰ
 10αὐτὰ νεωτεριοδείη, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐν Βυζαντίῳ πόλεμον
 10ἀκήρυκτον ἐξενεγκόντων κατ' αὐτοῦ, καὶ ἄκων εἰς ταῦτα ἐξε-
 νηγεμένος· ὄθεν καὶ τῶν πραγμάτων ἐπειγόντων, καὶ πρὶν
 αὐτοῖς κοινώσασθαι τὴν γνώμην, ἃ αὐτῷ τε καὶ πᾶσι τοῖς
 15συνουσι λυσιτελεῖν ἐδόκει καταπεπράχθαι. ἤξιόν τε μὴ διὰ V. 364
 τὰ τοιαῦτα δυσχεραίνειν ὡς περιορθέντας, ἀλλ' εἴ τι καὶ B
 15τῶν μὴ δέοντων γένοιτο, ἀνάγκη τῶν πραγμάτων προσλογί-
 ζεσθαι. ἔπαρχος μὲν οὖν οὔτε τὴν πρσβείαν προσεδέξατο,
 οὔτ' εὐθύς πρὸς πόλεμον ἐκινήθη, ἀλλὰ τὴν κοινωνίαν μόνον
 ἀπηγόρευεν. ὁμοίως δὲ καὶ πρωτοστράτωρ πολλὴν τοῦ βα-
 20σιλέως ἀμνημοσύνην τῶν φίλων κατηγόρει, ὅτι δὴ αὐτὸν
 20πολλὴν τῆς εἰς ἐκεῖνον εὐνοίας ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἀπόδειξις ἐπι-
 δεδειγμένον, ὡς τινα τῶν πολλῶν ὀλίγον διαφέροντα περιεῖδε,
 καὶ ταῦτα τοιούτοις μέλλων ἐγχειρεῖν. οὐδὲν μέντοι δεῖνόν
 εἴργαστο τὸν πρσβευτήν, ἀλλ' ἐκέλευεν αὐτίς ἀναστρέφειν
 πρὸς τὸν πέμψαντα. Συργῆς δὲ εἴτε καὶ ἐκ προφάσεώς τινος

stratorem Synadenum, Thessalonicae tum praefectum, et Syrgem
 Ntelenuziam, imperatoris Andronici consobrinum, Cypriorum regis
 filium, Pherarum et ipsius praefectum, cuius etiam filiam, superstite
 adhuc imperatore, Manuelli filio magnus tum domesticus desponde-
 rat, legatos imperator misit, culpam factorum a se removens, ista
 scilicet non insidiosae et malignae mente, nec cupiditate maiestatis
 imperatoriae molitum, sed propter Byzantinos, bellum non ante
 denuntiatum sibi inferentes, huc se compulsum, et rebus ita postu-
 lantibus, antequam cum ipsis posset communicare consilium, quae
 visa essent sibi et sociis omnibus conducere, confecta esse; orabat-
 que, ne idcirco quasi despecti indignarentur, sed si quid factum,
 quod factum non oportuisset, rerum necessitati adscriberent. Prae-
 tor igitur nec legationem admisit, nec ad bellum prorupit; sed
 communionem tantummodo recusavit. Perinde protostrator impera-
 torem ut amicorum valde immemorem insimulabat, quod nimirum
 se, qui tam multis annis tantam ei benevolentiam navasset, ut
 quempiam paene vulgarem ac plebeium contempsisset, idque cum
 rem tam arduam meditaretur; nihil tamen legato fecit mali, nisi
 quod mox ad dominum suum reverti iussit. At Syrges sive ex an-

A. C. 1341 ἀρχαιοτέρας μηνίων, εἴτε καὶ τότε πρῶτον ἐκ τοῦ παρεω-
 C ρᾶσθαι ὑποπτεικῆναι πρὸς ὀργὴν ἐξήγετο, τοὺς τε λόγους
 τῆς πρεσβείας ὡς ἔχοντας οὐδὲν ὑγίης, ἀλλ' ἀπάτη συνεσκευ-
 ασμένους, ἀπεπέμετο, φάσκων ὡς, εἰ καὶ παρ' ἐκείνῃ τῶν
 μηδενὸς ἀξίῳ ἐνομίσθη, ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῖς ἔργοις ποιήσειν⁵
 καταφανῆς, ὡς τοὺς τε φίλους ὠφελεῖν καὶ τοὺς πολεμίους
 βλάπτειν δύναίτο τὰ μέγιστα· καὶ τοὺς πρέσβεις εἰς τὸ δε-
 σμωτήριον εἰσήγεν. οἱ Δημήτριός τε ἦσαν ὁ Κασανδρογνός καὶ
 Λάσκουρις, ὃς ἦν μέγας χαρτουλάριος τὴν ἀξίαν. ὄντος δὲ
 ἐν Φεραῖς οὐ βροσκημάτων μόνον πλήθους Καντακουζηνῶ τῷ¹⁰
 βασιλεῖ, ἀλλὰ καὶ πυρρῶν καὶ καρπῶν τῶν ἄλλων, διὰ τὸ
 D μεγάλας καὶ πλείστας κτήσεις μᾶλλον, ἢ κατὰ τὰς ἄλλας
 πόλεις ἐνταυθοῖ κεκτηθῆναι, πάντα ἐποιεῖτο ἴδια εὐθύς· δι'
 ᾧ καὶ μᾶλλον ὑποπτεικῆται τὸν πρὸς ἐκείνον πόλεμον ἡρῆσθαι,
 συνιδῶν, ὡς εἰκεν, ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς πρὸς ἐκείνον¹⁵
 μείζω δύναίτο καρποῦσθαι, ἢ τῆς ὁμοιοῦς, εἶγε καὶ τῶν
 πρώτων καὶ μεγίστων ἀπολαύει παρ' αὐτῷ τιμῶν. οὐ μόνον
 γὰρ ἐκείνων τοσούτων ὄντων κύριος ἦν εὐθύς, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 φίλους διηρῆνα, οἳ ἦσαν ἐν Φεραῖς πολλοί. καὶ πάντων τὰς
 οὐσίας ἀφαιρούμενος, ἐκόλαξεν ἀπανθρώπως. ἦν γὰρ δῆ²⁰
 πρὸς τοῦτο πρότερόν τε ἔχων μάλιστα ἐπιρρῆπως καὶ τότε
 μάλιστα ἐφιλονεικῆσε μηδεμίαν ἀμύνητος ὑπερβολὴν ἀπολι-
 πῆν. πολλῶν γὰρ τῶν μέτρων τοὺς ἐν Βυζαντίῳ παρήλασεν ἐν

g. Λάσκαρ P.

tiquiore quadam causa succensens, sive tum primū, quod se contemptum suspicaretur, excandescens, et verba legatorum ut nihil sincerum continentia, sed dolose conficta, rejecit, addens, etsi a Cantacuzeno inter homines trioboli esset numeratus, tamen re ipsa declaraturum, se cum amicis prodesse, tum inimicis obesse posse quam plurimum, et legatos in carcerem inclusit: Demetrium nempe Casandrenum et Lascarim, magnum chartularium. Cumque Cantacuzenus Pheris haberet non solum pecoris, sed et tritici aliarumque frugum ingentem numerum, propterea quod ampliores ac plures ei hic, quam apud urbes alias possessiones erant, omnia statim ad se avertit: quo firmior suspicio fuit, armis imperatorem appetiturum; quod sciret (ut est credibile) maiores ex dissidio cum illo, quam ex concordia fructus sese percepturum, quantumvis primis ab eo amplissimisque honoribus augetur. Nec ex his solum tam opulentus subito evadebat: sed insuper amicos eius, qui permulti Pheras incolabant, scrutabatur bonisque omnibus nudatos immaniter puniebat. Et cum antea ad hoc esset propensissimus, tum praesertim nihil ad crudelitatem reliqui facere contendeat et Byzantinos longo intervallo superabat in omnibus, si verborum contumelias excipias: im-

πᾶσι, πλὴν τῆς Ἑβραεως· ἐν τούτῳ γὰρ μόνῃ σωφροσύνῃτα. G. 1341
 εἰαυτὸν παρέσχετο. τὴν τε μνηστειαν τῆς Θυγατρὸς, ἣν πρό- P. 452
 τερον πρὸς τὸν βασιλέως υἱὸν πεποίητο, διέλυσε. τότε μὲν
 οὖν χειμῶνος ἔξαισιῦ ἐπιγεγομένου, ἣ τε ἐκ Βυζαντίου καὶ
 5ῆ ἐκ Διδυμοτείχου στρατιὰ ἠσύχαζον, μὴ δυνάμενοι ἀλλή-
 λους ἀντεπεξίειν διὰ τὸν χειμῶνα. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ πρω-
 τοστράτωρ ἐκ Θεσσαλονίκης, ὅτι τὴν βασιλέως ἀπειπάτο προ-
 σβείαν, μεταμεληθεὶς, τῶν οἰκειοτάτων πέμψας τινα, κρύφα
 διελέγετο ὡς Θεσσαλονικὴν παραδώσων. εἶναι γὰρ αὐτῷ τοὺς
 10 σμπράττοντας ἐκεῖ πολλοὺς. συνεβούλευέ τε μὴ μέλλειν, ἀλλ'
 ἅμα ἦρι ἤκειν πρὸς αὐτὸν, ὡς πολλῆς αὐτῷ ἀφελείας ἐσο-
 μένης ἔξ ἐκείνου. ὁμοίως δὲ καὶ Χρέλης, ὃς ἦν πρότερον Β
 πρὸς Ἀνδρονίκον τὸν βασιλέα ἠτομοληκῶς ἐκ Τριβαλῶν,
 στρατιώτας τε ἔχων χιλίους καὶ πόλεις τρεῖς παραδεδωκῶς,
 15 ἄς Ῥωμαίων οὐσας ὑπηκόους κατὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους τῶν
 Ἀνδρονίκων βασιλέων πόλεμον κατέσχον οἱ Τριβαλοὶ, τῶν
 κατεχόντων Ῥωμαίων παραδόντων· οὗτος δὲ ὁ Χρέλης
 χρημασί τε ἐρῶμένος καὶ στρατιὰν ἔχων ἀξιόλογον ὑφ' ἑαυ-
 τῆ καὶ πρότερον βασιλεὶ τῷ Καντακουζηνῷ ἐς τὰ μάλιστα
 20 φίλος ὢν, (δι' αὐτοῦ γὰρ καὶ Ἀνδρονίκῳ προσῆλθε τῷ βασι-
 λεῖ,) πέμψας καὶ αὐτὸς, ὅτι τε αἰροῦτο ἐδήλου τὰ ἐκείνου,
 καὶ παρῆγει καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν ἐσπέραν μᾶλλον τρέπε-
 σθαι, ὡς οὐ φαύλης τινὸς ἀπτόθεν ἐσομένης ὠφελείας. βα-
 C
 σιλεύς δὲ ὁ Καντακουζηνός, ἐπεὶ ἔαρος ὥρα ἤδη ἦν, ἐκκλη- A.C. 1342

15. ἄς — ὑπηκόους om. P.

hoc quippe uno modestius se gerebat, Connubium autem filiae,
 quod prius filio imperatoris promiserat, rescidit. Tunc igitur ob
 inclementiam hiemis, quae Byzantio exierant et quae Didymotichi
 erant copiae, concurrere nequiverunt. Interim protostrator facti
 poenitens, quod legationem repulisset, per intimum quendam oc-
 culte urbem Thessalonicam imperatori se traditurum pollicetur: esse
 enim illic, qui ei faverent, quam plurimos: et monebat, ne cun-
 ctaretur, sed veris initio accederet; multum se eius rationibus com-
 modaturum. Similiter et Chreles, qui aliquando ex Triballis ad
 Andronicum transfugerat, sese cum mille militibus et tribus oppidis
 dederat, quae Romanis subiecta, Andronicis inter se belligeranti-
 bus, Triballis, incolis deditionem facientibus, occupant. Hic itaque
 Chreles a pecunia instructus et exercitum sub se non aspernandum
 habens et antea imperatori Cantacuzeno amicissimus (per quem et
 Andronici amicitiam adeptus fuerat), misit ipse quoque significatum,
 se eius partes sequi, cum cohortatione, uti ad occidentem se con-
 verteret; utpote non minimos ibi utilitatis fructus inventurus. Can-

- A.C. 1342 *σίαν συναγαγὼν ἐκ τῶν συνόντων, πρὸς ὅ,τι χρῆ τρέπεσθαι*
 V. 365 *ἐσκέπτοντο. ὅσοι μὲν οὖν ἐκ Βυζαντιῶν ἦσαν, τὴν εἰς Βυζάντιον*
μᾶλλον συνεβούλευον αἰρεῖσθαι εἰσβολὴν, ὡς ἦν κρατήσωσιν ἐ-
κείνου, (εἶναι δὲ οὐκ ἀγεννεῖς ἐλπιδας, πολλῶν ἐκεῖ τὰ βασιλέως
ἤρημένων,) μεγάλων ἀπαλλαζόμενοι καὶ πόνων καὶ κινδύνων. 5
οἱ δ' ἐσπέριοι τοῖς ἐκ τῆς ἐσπέρας προσέχειν ᾤοντο μᾶλλον πράγ-
μασι δεῖν, ὡς οὐκ ἐκπεπολεμωμένοις βασιλεῖ, ἀλλὰ προσχωρήσου-
σι διὰ τὴν εὖνοιαν ἑαδίως. τὰ δ' ἐν Βυζαντίῳ μεγάλης δεῖσθαι
τῆς παρασκευῆς, πολλῶν ὄντων ἐκεῖ τῶν πολεμιωτάτων βασι-
 D *λεῖ καὶ τοὺς ἄλλους ἐναγόντων πρὸς τὸν πόλεμον. οἷς δεῖτο*
ἐπιστρατεύειν ἐπανάγκτας ἐκ τῆς ἐσπέρας καὶ μεγάλην ἐκεί-
θεν περιβεβλημένους δύναμιν. τὸ μέντοι μισθοφορικὸν τῆς
στρατιᾶς καὶ ὅσοι τῶν βασιλέως ἦσαν οἰκετῶν, διεφέροντο
πρὸς οὐδὲν, ἀλλ' ἔτοιμοι ἦσαν πρὸς ὅ,τι ἂν βασιλεῖ δοκῆ λυ-
σιτελεῖν τρεψόμενοι καὶ αὐτοί. βασιλεὺς δὲ οὐκ ἔφρασε δεῖν 15
τοὺς ἐκ τῆς ἐσπέρας καλοῦντας ὄντας τηλικούτους περιορᾶν.
καὶ μὴ καλούντων γὰρ, εἰ μόνον ἐλπὶς τις ὑπεφαίνετο βε-
βαία τοῦ προσᾶξασθαι αὐτοὺς ἐκεῖ παραγενομένους, ἤμεν ἂν
οὐδεμιᾶς ἀπηλλαγμένοι μέμψεως, εἰ τοιαύτην δύναμιν προσί-
 P. 453 *μεθα ἐκόντες· νυνὶ δὲ, καλούντων τε αὐτῶν καὶ βεβαίαια 20*
τῶν ἐκεῖ πραγμάτων παρεχόντων τὴν παράληψιν, οὔτε λυσι-
τελές, οὔτε σῶφρον παριδεῖν· ἀλλὰ δέον καὶ τὴν ἐκείνων
προσλαβόντας δύναμιν, οὕτω χωρεῖν ἐπὶ τοὺς ἄλλους. δέος

18. προσᾶξασθαι P.

tacuzenus cum iam vernum tempus adesset, coacto suorum concilio, quo eundum esset, deliberabat. Byzantini omnes expeditionem Byzantinam antecapiendam decernebant: nam si ea urbe potirentur (esse autem potiundi praeclaram spem, multis ibi imperatoris partes amplectentibus,) magnis deinceps et laboribus et periculis fore liberos. Occidentales autem magis ad res occidentis incumbendum censebant, quippe haud efferatis illic in imperatorem mortalibus ac proinde ob benevolentiam non difficile ad eius imperium accessuris. Adversus Byzantinos opus fore magno apparatu, quando illic multi sint eius hostes acerbissimi, qui et alios ad arma exsuscitent: in quos ab occidente auctos potentia reversos, movere operet. Mercenarii et domestici imperatoris nullum discrimen faciebant, parati ire, quo ille consultum putaret: cuius haec fuit sententia. Occidentales nltro vocantes et tam multi haud negligendi sunt, qui si vel non vocarent, et solum aliquid exploratae spei substoderetur, ad nos se adiungerent, si ibi essemus. Tanta igitur accessione virum sponte dimissa, quam vituperationem non mereremur? Nunc quoniam ipsi accersunt et certum est, nos rerum illie potituros, non habet quidquam nec utilitatis, nec prudentiae,

γὰρ, μὴ καὶ ταύτης ἀμελήσαντες, ἀπὲρ συμμάχου καὶ φίλης Α. C. 134a
πολεμίαν πρὸς τοὺς ἄλλοις ἔξομεν." οὕτως εἰπόντος βασιλέως,
καὶ οἱ ἄλλοι ἐπεψηφίζοντο, οἱ μὲν ἐκόντες, οἱ δ' ἀνάγκη.

ββ'. Πρὸς μὲν οὖν Διδυμοτείχῳ βασιλίδα τὴν γυναῖκα Β
5κατέλιπεν ὁ βασιλεὺς ἅμα θυγατράσι τρισὶ καὶ δουκὶ Νικη-
φόρῳ τῷ δεσπότου παιδί, ᾧ Μαρίαν συνῴκησε τὴν θυγατέρα,
ἀδυνάτως ἔχοντι στρατεύεσθαι διὰ τὴν ἡλικίαν, (ἔτι γὰρ πα-
ρήμειβε τὴν παιδικὴν,) στρατιῶν τε ἱππικὴν, ὅσην ᾤετο ἀρ-
κέσειν πρὸς τὰς ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων καὶ Βυζαντίου ἐφό-
10δοὺς ἔσομένας. πρὸς γὰρ τοὺς ὕστερον ὀλίγῳ ἐπιγενομένοις
χίλιοι ἦσαν. ὧν ἦρχον Μανουὴλ ὁ Ταρχανειώτης καὶ ὁ Φα- C
κρασῆς Γεώργιος καὶ τρίτος ὁ τῆς ἀλλῆς προμμικῆριος Πα-
λαιολόγος ὁ Ἰωάννης, καὶ ὁ Γλαβῦς Γεώργιος σὺν τούτοις. ἐπὶ
δὲ τῆς ἔξω Διδυμοτείχου συνοικίας οὕσης πολλῆς, ἐτέρους ἐπέ-
15στησεν ἄρχοντας ὀκτώ, ὧν ἦρχεν ἕκαστος χιλίων τοξοτῶν.
στρατηγὸν δὲ ἐπὶ πᾶσι τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν Ἀσάνην κατέ-
λιπε τὸν Μανουὴλ. πόλεων δὲ τῶν κατὰ τὴν Θράκην ἡπα-
σῶν οὐδεμία αὐτῷ προσεῖχεν, ἀλλὰ πᾶσαι πρὸς βασιλίδα συν-
ἀπέστησαν, πλὴν τοῦ Ἐμπυθίου φρουρίου, ὃ αὐτῷ, περιόν-
20τος ἔτι βασιλέως, ᾠκοδόμητο αὐταῖς κρηπίδιν. αὐτὸς δὲ τοὺς
τε υἱοὺς ἔχων Ματθαῖον καὶ Μανουὴλ καὶ τὸν γυναικὸς ἀδελ- D
φὸν Ἀσάνην τὸν Ἰωάννην, ἔτι τε Ἀγγελὸν Πιγκέρην τὸν
ἀνεψιὸν, καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ καθ' αἷμα προσηκόντων οὐκ V. 366

tantae opportunitati deesse: sed illorum quoque assumendae vires et
sic demum alii subiugandi sunt. Timendum quippe, si eos non
curaverimus, ne pro amicis et sociis hostes una cum ceteris expe-
riamur. His et aliis pars volens, pars invita calculum adiecerunt.

32. Igitur apud Didymotichum coniugem cum tribus filiabus
et Nicephorum ducem, despotaе filium, (cui Mariam filiam despon-
derat quique per aetatem imbecillam ac puerilem tolerare militiam
nondum poterat,) et turmas equestres, quot nimirum contra aliarum
urbium et Byzantii impetum suffecturas credebat, reliquit. Erant
autem praeter eos, qui paulo post supervenerant, equites mille:
quorum duces Manuel Tarchaniota, Georgius Phracases, Ioannes
Palaeologus, aulae primicerius, et Georgius Glabas. Suburbanis
valde amplis praefectos octo, quorum quisque mille sagittarios re-
gebat, et primarium omnium ducem Manuelem Asanem, uxoris
fratrem, constituit. In Thracia urbes universae simul, eo neglecto,
ad Augustam se aggregarunt; castellum Empythium, quod ipse ad-
huc vivo imperatore a fundamentis exaedificarat, in fide manebat.
Ipse Matthaecum et Manuelem filios, et uxoris germanum Ioannem
Asanem, nec non Angelum Pincernam consobrinum, nobiliumque et
consanguineorum multos secum habens, cum numeroso et forti ex-

A.C. 1342 ὄλλυουσ, τὴν στρατιὰν πολλὴν καὶ ἀγαθὴν οὖσαν παραλαβὼν,
 | ἐξῆλθε Διδυμοτείχου πέμπτη Μαρτίου ἱσταμένου τῆς δεκά-
 τῆς Ἰνδικτιῶνος. προὔπεμπέ τε ἑαυτοῦ Κωνσταντῖνον τὸν
 Παλαιολόγον, τὸν δεσπότη Μιχαὴλ τοῦ δουκὸς υἱὸν, ὡς δὲ
 αὐτοῦ τῶν δοκούντων λυσιτελεῖν τινα προπαρασκευασόμενος. 5
 ὁ δ' αὐτίκα πρὸς Συργῆν ἀφίστατο ἐν Φεραίς, εἴτε περὶ
 τῆς οἰκίας δείσας, (Φεραίοις γὰρ συνῆκει,) εἴτε καὶ οἰωνι-
 σάμενος ἐκ τῆς τῶν πόλεων ἀποστασίας, ὡς οὐ κατὰ ῥοῦν
 βασιλέως Καντακουζηνοῦ τὰ πράγματα χωρήσει. βασιλεὺς
 δὲ, καίτοι τῶν πραττομένων οὐ πάνν χρηστὰς ἐλπίδας πα- 10
 | ρεχόντων, τὴν στρατιὰν ἔχων ἐστρατοπέδευσεν ἐν Βήρῃ.
 P. 454 ἀφθονίαν δὲ ἔχει τοῖς ἵπποις τοῦ τόπου παρέχοντος τροφῆς,
 (οὐπω γὰρ ἦν ἀπολαύειν ἀφθόνου πανταχοῦ διὰ τὴν ὥραν,
 ἄρτι ἀρχομένου ἔαρος,) παρέμεινεν ἡμέρας οὐ πολλὰς. ἐν
 ταύταις δὲ τοῦ φρουρίου ἀπεπείρα, εἰ δύναιτο κατασχεῖν 5-15
 μολογία. βία γὰρ παραστήσασθαι οὐκ ἤθελε διὰ τὸ μονα-
 χοὺς τὸ φρούριον κατοικεῖν, συνορῶν ὡς, εἰ βία κρατηθεῖη,
 οὐδὲν ἔσται λοιπὸν, ἢ ἀνάστατον γίνεσθαι τὴν μονὴν πολέ-
 μου νόμῳ πορθομένην. οὐ δὲ ἔνεκα οὐδὲ συντόμως ἐπολι-
 ὄρκει, ἀλλὰ δόκησιν παρεῖχε μόνον, ὡς πρὸς τειχομαχίαν 20
 παρασκευαζόμενος. μοναχοὶ δὲ οἱ ἔνδον ὄντες καὶ ὁ ἄλλος
 Βῦμλος ἔξ' ἀγροτῶν συνειλεγμένοι, εἴτε διὰ τὴν ἀποστασίαν
 δεδουκότες, (τὴν γὰρ βασιλέως πρότερον φρουρᾶν καὶ τὸν
 ἄρχοντα, ὃν ἐπέστησεν αὐτοῖς, ἀπάτη κατασχόντες δεσμώτας

16. παραστήσασθαι P.

ercitu Didymoticho egressus est tertio Nonas Maias, indictione de-
 cima, praemisso Constantino Palaeologo, Michaelis ducis despotaе
 filio, cuius opera, quae in rem essent, praepararet; qui mox Pheris
 ad Syrgem defecit, sive quod domui suae timeret, (illic enim ha-
 bitabat,) sive quod ex urbium defectione Cantacuzeni fortunam
 afflictum iri angurabatur. Imperator, tametsi ex anteacto tempore
 non bonae spes affulgerent, ad Beram constitit. Qui locus cum
 equis laetum pabulum affatim suppeditaret, non enim id ubique
 (ut vere adhuc recenti) suppetebat, dies ibidem non multos con-
 sumpsit, in quibus castellum tentavit, si per deditonem occupare
 posset: vi enim subigere propter monachos incolas nolebat. Vide-
 bat enim, si vi caperetur, lege militari monasterium quoque diru-
 endum. Quam ob causam nec assidue obsidendo oppugnabat; sed
 opinionem tantum praebat, quasi se ad muros adorinndos nolebat. Com-
 pararet. Monachi vero, qui intus erant, et alia turba ex agrestibus
 collecta, an propter defectionem trepidi, (prius namque impe-
 ratoris praesidium et praefectum ipsis datum fraude circumventos

ἔπεμψαν εἰς βασιλίδαν, εἴτε καὶ τρόπῳ δὴ τινι ἑτέρῳ, ἡμῶν-Α. C. 1342
 νοτιό τε καρτερώτατα ἀπὸ τῶν τειχῶν ὀχυρωτάτων ὄντων
 ἐκ κατασκευῆς, καὶ οὐδ' ἄκροίς ὡς προσέεντο τοὺς περὶ
 συμβάσεως λόγους. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ Βατάτζης Ἰωάννης
 5 ἐκ Βυζαντίου νυκτὸς διαλαθὼν, (οὐ γὰρ ἀσφαλῶς τὸ φρου-
 ριον ἐπολιορκετο διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν,) ἅμα ὀλίγοις στρα-
 τιώταις εἰσελθὼν, περιεποίησά τε τὸ φρούριον βασιλίδι καὶ βα-
 σιλεὶ τῷ Καντακουζηνῷ τὴν ἐπιχείρησιν ἀνέλπιστον ἐποίησε. ἁ-
 10 ναστίας τοίνυν ἐκεῖθεν τῆν στρατιάν, εἰς τὴν Ἀναστασίου πό-
 λιν, ἣ Περιθεώριον ὑπὸ βασιλέως Ἀνδρονίκου προσηγόρευτο,
 ἐγένετο. καὶ περιεκάθητο πολιορκῶν ἐν τέσσαρσι καὶ εἰκοσιν
 ἡμέραις. ἦν γὰρ δὴ καὶ πρὸς Χρῆλην καὶ πρωτοστράτορα
 τὸν Συναδηνὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ τοὺς μηνύοντας τὴν ἐκείνου
 15 ἀφίξιν πεπομφῶς, καὶ περιέμενε μαθεῖν, εἰ τὰ ἴσα ὥσπερ
 καὶ πρότερον περὶ αὐτοῦ διανοοῦνται. Βατάτζης δὲ τοὺς τε
 στρατιώτας, οὓς ἐκ Βυζαντίου ἦκεν ἔχων ἐπαγόμενος, καὶ ἐκ
 τῶν κατὰ τὴν Θράκην καὶ Ροδόπην πόλεων οὐκ ὀλίγην στρα-
 20 τιάν συνειλοχῶς, οὐκ ἀξιόμαχον δὲ ὅμως πρὸς τὴν βασιλέως,
 (ἦν γὰρ δὴ ἐκ βασιλίδος καὶ τῶν ἄλλων τῶν τὰ πράγματα
 25 σοφόντων τὸν πρὸς ἐκεῖνον ἐπιτετραμμένος πόλεμον,) ἐφείπετο
 οὐκ ἐγγύθεν, ἀλλὰ μιᾶς ἡμέρας ὁδὸν διέχων, διὰ πολλῆς ποι-
 ούμενος σπουδῆς ἐὸ μὴ τῇ βασιλέως στρατιᾷ περιτυχεῖν.
 ἦδει γὰρ οὐ χωρὶς ζημίας ἀπαλλάξων. Περιθεωρίου δ' ὑπὸ
 βασιλέως πολιορκουμένου ἀκριβῶς, κῆσαν μὲν εὖναι μηχανήν,

vinculisque implicitos ad imperatricem miserant, an etiam alia qua-
 dam de causa, e muris structura valkdiassimis animosissime se de-
 fendebant, nec de compositione verbum audire sustinebant. Interea
 Ioannes Batatzes Byzantio noctu clam, (propter causam enim iam
 expressam castellum certo constanterque non oppugnabatur) cum
 parva manu ingressus, id sub Augustae imperium redexit et Canta-
 cuzeno eius obtinendi spem abstulit. Moto igitur inde exercitu,
 Anastasiopolim (Andronicus Peritheorium appellavit) processit, quam
 per dies quatuor et viginti circumsidens oppugnavit. Etiam ad Chre-
 lem et protostratorem Thessalonicam de adventu suo miserat et
 nosse avehat, num idem esset eorum erga se animus, qui hacten-
 us. Batatzes porro, cui ab imperatrice rerumque rectoribus belli
 contra Cantacuzenum administratio commissa erat, cum militibus,
 quos Byzantio adducebat, et ex Thraciae ac Rodopes urbibus non
 modica adiuncta manu, quia se imperatori imparem cernebat, non
 prope, sed intervallo unius diei inaequebatur, perquam sollicito ca-
 vens, ne in eius copias incideret: sciebat enim, sine clade se non
 evasurum. Peritheorio autem ab imperatore arcte obsesso, omnem
 rudentem movebat, ut cum paucis quibusdam (quia cum pluribus

- A.G. 1342 ὡς ἄμα τισὶν δλίγοις, εἰ δύναιτο, (πλείοσι γὰρ οὐκ ἔνῃν διαλαθεῖν,) παρελευσόμενος εἰς τὴν πόλιν καὶ φυλάξων. ἦννε δὲ οὐδὲν, βασιλέως τῆς πολιορκίας συντόνας ἔχομενον καὶ διὰ πάσης ποιουμένον φυλακῆς. μηχανήματά τε γὰρ παντο-
- P. 455 δαπὰ καὶ κλίμακας πρὸς τὴν τειχομαχίαν παρεσκευάζε. Βα-5 τάζης δὲ οὐδενὶ τρόπῳ τοῖς πολιορκουμένοις βοηθεῖν δύναμενος, πρὸς βασιλέα πέμψας τὴν τε εὐνοίαν ὠμολόγει τὴν προτέραν, καὶ ὡς οὐδὲν ἤτιον ἢ πρότερον, καὶ νῦν-εὔνοος τέ ἐστὶν αὐτῷ καὶ τῶν μάλιστα φιλοῦντων. ἀνάγκη δὲ τὸν
- V. 367 πόλεμον ὑπελθεῖν τοῦ μὴ παρὰ τοῖς ἄρχουσι Ῥωμαίων ὑπο-10 πτεύεσθαι. οὐ δὲ ἔνεκα καὶ νῦν τὰ δοκοῦντα λυσιτελήσειν συμβουλεύειν. κηδεσθαι γὰρ οὐ Ῥωμαίων μόνον τὰ ἔσχατα ἐκ τοῦ πολέμου πεισομένων, ἀλλὰ καὶ σοῦ διὰ τὴν φιλίαν. ταῦτα δὲ ἐστὶ· τὸν πόλεμον καταστέμενον, σπονδὰς ποιήσα-
- Βοῦσαι πρὸς βασιλῖδα περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ εἶγε κατὰ γνώμην 15 αὐτῷ εἶη, αὐτὸν πρὸς βασιλῖδα ἢ τάχιστα δύναιτο ἀπελθόντα διαλέξεσθαι περὶ εἰρήνης. οἴεσθαι δὲ καὶ πείσειν ἄφιστα, τὴν δύναμιν, ἣν ἔχεις, φανεράν ποιήσαντα. ἐκείνους γὰρ τῶν λίαν οἰομένων ἄσθενεστάτων προθύμως ὠρμηῆσαι πρὸς τὸν πόλεμον. ὁ μὲν οὖν Βατάτζης τοιαῦτα ἐπρεσβεύετο. βασι-20 λεύς δὲ ἀσμένως τε ἐδέξατο τοὺς λόγους καὶ πρὸς τινα ἐκέλευε τόπον συνελθεῖν αὐτῷ, ἐν ᾧ περὶ τοῦ ἢ χρῆ γενέσθαι τὴν εἰρήνην διαλέξονται· μηδὲν τε μελλήσας, πρὸς τὸν συντεθειμένον ἦλθε τόπον τὸν Βατάτζην περιμένων. ὁ δ' εἰς

non licebat) clandestine in urbem eius tutandae irrumperet. Sed frustra. Nam imperator assidua obsidione instabat et omnes aditus custodia sepiebat, machinasque omnigenas et scalas ad moenia concendenda comparabat. Batatzes cum obsessis nulla via posset succurrere, ad imperatorem mittens et pristinam benevolentiam proficitur, et aequae ut prius studiosissimum illius fore promittit: ad vitandam vero suspicionem apud Romanorum archontas se huic bello submittere debuisset. Quamobrem et nunc, quae conductura iudicet, auasurum. Nam, ut amicum, esse sollicitum, quod bellum hoc non Romanos modo, sed ipsum quoque Cantacuzenum gravissime afflicturnum sit. Esse autem haec, quae suadeat. Ut positis armis foedus pacis cum imperatrice feriat et, si placeat, ipse quam primum ad eam proficiscatur, de pace cum eadem acturus: quam utique flexuras sit, si suam illi potentiam declararit; nam quod infirmissimum putarent, ideo adversarios eius ad arma provolasse.

- Talia Batatzes per internuntium: cuius consilium imperator libenter audivit seque certo loco convenire iussit, ubi de pacis conditionibus inter se colloquerentur; et ipse sine mora ad pactum locum venit, Batatzen expectans, qui sive suo pte nutu, sive alterius im-

αὐτὸς ὅφ' ἑαυτοῦ, εἴθ' ἑτέρον συμβουλευόντος πεισθεὶς, εἰς A.C. 1342
 τὴν ὑστεραίαν ἀνεβύλλετο, τῆς μὲν εἰρήνης ὕμῶν τῶν βασι- C
 λέων μάλιστα βούλεσθαι, εἰπὼν, αἰτιώτατος γενέσθαι, δεδο-
 κέναι δὲ, μὴ οὐδεμίαν ὄνησιν ἑκατέρους παρασχόμενος ἑαυτῶ
 5 τῶν μεγίστων συμφορῶν αἰτιώτατος κατασταίη. διὸ οὐδὲ
 πρὸς αὐτὸν τετολημκέναι νῦν ἔλθειν. τοὺς γὰρ ἐν Βυζαντίῳ
 τῶν πραγμάτων ἄρχοντας, καίτοι μηδεμίαν ὑποψίας πρόφα-
 σιν παρασχόμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκείνοις δοκοῦντα πίσση πρῶτ-
 10 τῶν σπυροῦν, καὶ αὐτοῦ ἀφαστηκῶτι διὰ τὸ μὴ τὴν τῶν ὄν-
 ὁμων οὐδὲν πεπεικέναι ὡς πιστῶ περὶ αὐτοὺς προσέχουσιν, ἀλ-
 λά πρόφασιν τινα ζητεῖν, εἰς ἧς διασφραδισθῶσιν. ὧν ἕνεκα D
 οὐδ' ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ὡσπερ εἶπεν, εἰς Βυζάντιον δύνα-
 σθαι ἔλθειν. βασιλεὺς δὲ εἰρήνης μὲν ἔφρασκε καὶ μάλιστα
 15 ἐπιθυμῶν οὐχ ἑαυτοῦ μᾶλλον, ἢ τῶν ἄλλων ὠφελεία; ἕνεκα,
 εἰς προὔπτον δὲ κίνδυνον ἐμβάλλειν ἑαυτὸν οὐδένα ἀναγκά-
 σαι, βλάπτοντα δὲ μηδένα, τὸ γε εἰς αὐτὸν ἦκον, θεῶ τῶ
 πάντα ἐφορῶντι ἐπιτρέψειν τὰ κατ' αὐτόν.

λγ'. Οὐ τότε δὲ μόνον περὶ τὴν διάλυσιν εὐχερῆς Καρ- P. 456
 20 τακουζηνὸς ὁ βασιλεὺς ὠρᾶτο, ἀλλὰ καὶ Διδυμοτελεῖω ἐνδια-
 τρήτων ἔτι, μετὰ τὸ ἄπαξ καὶ δις πρὸς βασιλίδαν πρεσβευ-
 σασθαι περὶ εἰρήνης, ἐπεὶ οὐδὲν ἐπιεικὲς περὶ τοὺς πρεσβεί-
 ῃς ἡγγέλλετο εἰρηασμένον, πρὸς τὸν πατριάρχην κρούφα γράμ- B
 ματα διεπέμπετο περὶ εἰρήνης, ἐν οἷς τῶν τε ἐπ' αὐτοῦ γε-

pulsu, adventum suum in diem posterum distulit, affirmans, velle se quidem pacis inter imperatores conciliandae promum condum esse; timere tamen, ne, cum neutri parti commodarit, sibimet maximarum calamitatum maximus auctor fiat. Idcirco ad ipsum in praesens veritum accedere. Nam qui Byzantii summae rerum praesideant, quamvis nullam suspicionis occasionem danti, immo vero quae ipsis placerent, perstudiose praestanti et ab eo deficienti, (quod fortunarum carissimorumque liberum et uxoris amissionem ferre non posset,) tamen nondum fidem habere, sed ipsius intermendi praetextum quaerere. Quocirca nec pro sequestre pacis, ut dixerit, Byzantium ire posse. Imperator pacis non tam suae, quam alienae utilitatis gratia se cupidissimum esse respondit; nihilo minus haud quemquam in discrimen praevium adacturum, seseque neminem, quod ad ipsum attineat, laedentem, Deo omnia inspeccanti fortunae suas commissurum.

33. Neque vero tunc tantummodo Cantaczenus imperator ad pacificationem propensus ac facilis cepebatur, sed etiam Didymotichico ea per oratores ab imperatrice semel iterumque petita, postquam illis nihil pro aequo et hono factum 'audivit, ad patriarcham

- A.C. 1342 γενημένων ὄρκων ἀνεμίμησε μετὰ βασιλίδος καὶ αὐτοῦ. οὓς ἔφρασκεν ἀκριβῶς αὐτὸς τηρῶν, ὑπὸ βασιλίδος παρασπονδούσης πολεμῆσθαι, συκοφάνταις ἀνθρώποις καὶ διεφθορῶσι πεπεισμένης· ἔτι δὲ καὶ τῶν αὐτῶ γεγενημένων ὄρκων πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐ περιώψεται ὑπὸ συκοφαντῶν αὐτὸν διαβαλλόμενον, ἀλλὰ πᾶσαν ἐνδείξεται σπουδὴν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἢ τάλῃ.
- V. 368 Θέστερον εἶπειν, ὑπὲρ αὐτοῦ δικαίον. ἂ δὲ εἰς τούναντίον περιέστη, καὶ ὁ πόλεμος ἐξ ἐκείνου ἔσχε τὴν ἀρχὴν, ὑφ' οὗ κωλύεσθαι δικαιοτέρος μᾶλλον ἦν. ἐδεῖτό τε μὴ τοιαῦτα γινόμενα περιορᾶν, ἀλλ' ἔλεον λαβόντα τῶν ἀπολλυμένων ἀνθρώπων¹⁰ παρὰ πάντα τοῦ δικαίου λόγον, στήναι πρὸς τὴν συμφορὰν καὶ τὰ πολλῶ δεινότερα ἐσόμενα κωλύσαι, καταλύσαντα τὸν πόλεμον καὶ διαλλακτὴν γεγενημένον βασιλίδος καὶ αὐτοῦ, ὅπερ μάλιστα αὐτῶ προσήκειν, πατρὶ κοινῶ καὶ διδασκάλῳ δικαιοσύνης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χειροτονημένῳ. πάντως δὲ οὐδὲν ἔργον ἔσται, οὐδέ τις πολλῶν δεήσει λόγων πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον ὀφθῆναι, καὶ πᾶσα πρόφασις πολέμου περιαιρεθήσεται. εἰ δ' ἄρα τούτων μηδενὸς μελήσει, μηδὲ τὴν προσήκουσαν περὶ τὴν εἰρήνην ἐνδείξεται σπουδὴν, αὐτὸν μὲν ὀκνεῖν εἶπειν, πᾶσι δὲ εἶναι καὶ Δαιγῆσαντος καταφανῆς, ὡς ἐκ τῶν αὐτοῦ χειρῶν τὰ ἐκχυθῆσθαι²⁰ μενα τῶν ἀνθρώπων αἵματα Θεὸς ὁ δίκαιος ἐκζητήσει κριτῆς· ἤξιόν τε, μὴ διὰ δειλίαν τὰ τοιαῦτα νομίζεσθαι· τὴν

13. γεγενημένων B.

secreto litteras scripsit, eumque iuramenti inter se et Imperatricem coram eo concepti admonuit, quod ipse religiose servans, ab illa foedifraga, sycophantis et pestilentibus quibusdam hominibus fidem habente, armis lacesseretur. Insuper in memoriam redigebat, quae ipse patriarcha sibi cum sacramento promississet, non passurum calumniis opprimi, sed pro ipso, aut, ut verius dicam, pro iustitia nullam contentionem defugiturum. Quae in contrarium conversa sint, cum bellum ab eo exordium ceperit, a quo id reprimi aequius fuisset. Obscrabat item, ne haec permitteret, sed misericordia praeter ius fasque pereuntium captus, calamitati occurreret et, quae multo adhuc atrociora impenderent, bello dissipando averteret: quodque illi, ut communi parenti ac magistro iustitiae a Deo electo, pulcherrimum esset, inter se et Imperatricem concordiam instauraret. Omnino autem nihil fore negotii, neque multa illi verba ad eam facienda; sed solo adspectu arma statim revocantur. Sin horum nihil ei curae fuerit, nec studio, quo decet, pacem curaverit, ipsum quidem vereri dicere, quod tamen vel tacente se notum sit omnibus, effusum sanguinem de manu eius a iusto iudice Deo requirendum. Rogabat etiam, ne timore aliquo haec peti existimaret, quando eorum copias ipse multis partibus superaret; sed ideo,

γὰρ θεοῦ στρατιάν πολλῶ τῷ μέτρῳ τῆς θεοῦ ὑπερέχειν. A. C. 134
 ἀλλ' ὀρώοντα τὸν πόλεμον, ὡς μεγάλων ἔσται συμφορῶν αἴ-
 τιος Ῥωμαίοις, καὶ δεδοικότες τὴν ἐκείθεν βεβιωμένων βῆσα-
 νον ἀνθρώπους μηδεμίαν ὡς οἴοντες μάλιστα ἐν τοῖς προσδο-
 5 καμμένοις κακοῖς αἰτίαν παρέχεσθαι πειρᾶσθαι. ὃν δὲ κατ'
 αὐτοῦ ἔξεψε καὶ τῶν συνόγων ἀφορισμὸν, ἠγγεῖσθαι μὲν δει-
 ρόν, πῶς γὰρ οὐ; οὐδὲν δὲ εἶναι πρὸς αὐτόν. εἰ γὰρ βασι- P. 457
 λῆως, ὥσπερ αὐτοὶ φασιν, ἐπεβούλευσε τοῖς παισὶν ἐπιτορχή-
 σαι, εἴχον ἂν τινα πρὸς ἐκεῖνον δύναμιν τὰ εἰρημένα. εἰ δὲ
 10 τοῦτων μὲν οὐδὲν οὔτε εἰργαστο, οὔτε ἐνεθυμήθη, ἐμμένον-
 τος δὲ αὐτοῦ τοῖς ἔξαρχῆς καὶ τοῖς ὄρκους τηροῦντος βεβαί-
 ως, ὑπὸ φθόνου καὶ συκοφαντίας αὐτοὶ κεκινημένοι, τὴν πᾶ-
 σαν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν νῦν τε ἤδη νεμομένην καὶ ἔτι μᾶλ-
 15 λον δαπανήσουσαν ἡγεῖραν φλόγα, ἣν μὴ θεὸς ἄνωθεν ἐπι-
 βλέψας ἔλιων κατασβέσει, σκοπητέον, εἰ μὴ μᾶλλον αὐτοῖς, ἢ
 ἐκείνῳ τὸ ὑπὸ θεοῦ χωρῖσθαι προσήκει, τοῖς αἰτίοις τῶν
 κακῶν γεγενημένοις. οὐ γὰρ ἔπεσθαι τὸ θεῖον τὰς παραλό- B
 γοις τῶν ἀρχιερέων ὀρμαῖς, Διονύσιος δ' ὁ μέγας ἀπεφθέγγαστο.
 αὐθὶς τε εἶδετο, τὰ τε μάχρῳ νῦν τετολημμένα συνιδόντα ὡς
 20 δεινὰ, καὶ τὰ μέλλοντα ὡς πολλῶ τῷ μέτρῳ χεῖρω προσδο-
 κᾶται, ἥκειν πρὸς αὐτὴν καὶ διαλύειν τὰς συμφορὰς Ῥωμαί-
 οῖς, μόνον ὄντα θνατὸν τὰ τοιαῦτα καταπραΰττεσθαι. εἰ δ'
 οὐκ, ἀλλ' αὐτῷ μὲν ἅπαν εἰργασται τὸ δέον πρὸς τε θεὸν

quia cum bellum hoc Romanis clades ingentes invecturum prospiciat et metuat, quam in futuro saeculo hominibus actionum suarum rationem reddendam sciat, malorum ingruentium ansam nullam, quantum maxime fieri possit, porrigere conetur. Quod autem se et suos anathemate inferis devoverit, sibi quidem horrible videri; et merito: verumtamen nihil ad se pertinere. Si enim imperator defuncti liberis, iureiurando violato, insidias molitus sit, ut ipsi dicunt, accusationem aliquid valere potuisse. Si autem eiusmodi nihil neque fecerit, neque cogitarit, et ab initio constituta servaverit constanterque ex iuramento se gesserit: cum ipsi invidia et obtrectatorum voculis commoti, universum Romanum imperium et nunc depascentem flammam et (nisi Deus de coelo propitiis respiciens eam restinxerit) magis depasturam excitaverint, videndum, ecquid non magis ipsos, utpote malorum causas et originem, quam se a Deo secludi aequum sit. Nam divinum numen non sequi episcoporum alienas a recta ratione affectiones, praeclare dictum esse a magno Dionysio. Ad extremum petebat, ut, quandoquidem nosset, et lucusque perpetrata quam essent gravia, et multis modis graviora expectari, Augustam adiret et acrumnis Romanorum finem imponeret; siquidem id efficere solus posset. Si detrectet, saltem se quidquid debuerit cum erga Deum, tum erga eos, qui nunc rem Ro-

A.C. 1342 ὁμοῦ καὶ πρὸς τοὺς τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἄγοντας αὐτοῦς
 γυνί. αὐτοὶ δ' ἂν εἶδεν, εἰ χρὴ πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον,
 ἢ τὸν πόλεμον προθύμους παρέχειν ἑαυτοὺς, ἐν τρῦτο σαφέ-
 στατα πεπεισμένους, ὡς τῶν τε πραττομένων ὑπ' αὐτῶν ἐν-
 C θύνας αὐτοὶ τίσουσιν παρὰ Θεῶ, καὶ εἴ τι παρὰ τὸ προσῆκον, 5
 ὑπ' αὐτῶν συναυνοῦμενος εἰς ἀνάγκην, δρῆν καὶ αὐτός. τοι-
 αῦτα μὲν τὰ βασιλέως γράμματα ἐδήλου. ἐπέμπετο δὲ διὰ
 μοναχοῦ τινος ἀρετῆς ἀντιποιοιμένου καὶ ζήλω τῆ πρὸς τὰ
 καλά ἐκοντὶ τὸν κίνδυνον ὑπελθόντος. πατριάρχης δὲ ἐπεὶ
 τὰ γράμματα ἀνέγνω, οὐδὲν μὲν πρὸς τὰ γεγραμμένα ἀπεκρί- 10
 νατο, τὸν μοναχὸν δὲ ἐκέλευε δεσμοτωρεῖν κατακλείειν, ὥσ-
 περ τινὰ τῶν ἐπὶ δεινότητι εἰλωκότων, ὥσπερ ἔργοις τὴν
 ἀπολογίαὶν πεποιημένος, ὅτι μᾶλλον τὸν πόλεμον αἰροῦτο τῆς
 εἰρήνης. ἡ βασιλις δὲ ἐκ τῶν πραττομένων συνορῶσα τὸν τε
 D πόλεμον, ὡς πολλῶν ἔσται κακῶν αἴτιος Ῥωμαίοις, τὸν τε 15
 βασιλέα Καντακουζηνὸν οὐδὲν παρὰ τὸν τοῦ πολέμου χρό-
 V. 369 νον εἰργασμένον, εἰς ὃν ἂν τις οἴησαιο ἀληθῆ τὰ εἰρημένα
 εἶναι κατ' αὐτοῦ, ἐπλήττετό τε τὴν ψυχὴν δεινῶς καὶ μετέ-
 μελεν αὐτῇ τῆς πρὸς τὸν πόλεμον ὀρμῆς. ὅθεν καὶ ποτε,
 τῆς γυναικωνίτιδος συνούσης μόνης, „δοκεῖ μοι,“ ἔφασκεν „ἀ- 20
 πάτην ἠπαῖσθαι οὐ μετρίαν, τὰ οὐκ ὄντα πεισθεῖσαν περὶ
 Καντακουζηνῶ. εἰξεάζουσας γὰρ, ὅσα ἐκείνος παρὰ πάντα
 εἰργαστο τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, μηδὲν εὐρίσκειν, ᾧ πει-
 σθείη, ὡς ἐπεβούλευε παισὶ τοῖς αὐτῆς ἐκείνος. αὐτὴν δὲ

6. καὶ M., κατὰ P.

manam procurant, praestitisse. Ipsos scituros, ad pacemne, an
 ad bellum propendere plus debeant, credentes certissimo et horum,
 quae fiunt, et si quid etiam ipse, ab eis coactus, contra officium
 peccaverit, Deo poenas persoluturos. Haec erant, quae litteris im-
 peratoris perscribebantur; quas monachus quidam virtutis cultor,
 amore honesti sponte discrimini se obiectans, pertulit. Patriarcha
 epistola perfecta tacet: monachum, ut atrocissimi sceleris reum, in
 custodiam mittit, et ita facto quodammodo respondet, se bellum
 paci antepone. Imperatrix e rebus praesentibus animadvertens,
 quam Romanis bellum istuc perniciosum accideret, et Cantacuzenum
 nihil adhuc designasse, unde quispiam oblatas ei criminationes ve-
 ritati affines esse iudicare posset, perculsa mentem vehementer, se
 tam praecipitem ad arma fuisse indoluit. Hinc aliquando solis femi-
 nis praesentibus dixit, videri sibi in fraudem impulsam eamque non
 mediocrem, cum de Cantacuzeno falsum crediderit. Indagantem
 quippe se, quae toto belli tempore fecerit, nihil invenire, ex quo
 ipsum liberis suis insidias struxisse apparcat. Et tamen se proba-

τῆρ ἐν τῶν πραγμάτων ἀπόδειξιν ἐναργεστάτην οὖσαν παρι- A.C. 1342
 δοῦσαν, λόγοις μηδὲν ἔχουσιν ὑγιᾶς προσχεῖν, ἐξ ὧν οὐχ ἐαν-
 τὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ Ῥωμαίων βλάβεισι πράγματα οὐ μέ- P. 458
 τριά τινα. ἐρομένων δὲ τῶν γυναικῶν, καὶ ποῖα ἂν τις ἐπι-
 5νοηθεῖη θεραπεία τῶν κακῶν, βασιλέως ἐκείνου ἤδη γεγονό-
 τος· ῥαδία, ἔφρασκεν ἡ βασιλῆς. Καντακουζηνὸν γάρ, καὶ βα-
 σιλέως ἐπιπεριόντος, ἐσθῆτα μὲν οὐ περιβεβλησθαι βασιλι-
 κὴν, δύναμιν δὲ ἔχειν βασιλέως. τί οὖν θαυμαστόν, εἰ ἂ
 ὑπὸ τὴν ἰδιωτικὴν ἐσθῆτα ἔπραττε, τὰ ἴσα τῶν καὶ τὴν βα-
 10σιλικὴν ἔχων πράττει; εὐνοίας δὲ ἕνεκα τῆς πρὸς ἐμὲ καὶ
 βασιλέα τὸν υἱόν, καὶ μήπω τοῦ πολέμου κεννημένου, τὴν
 θυγατέρα Ἑλένην βασιλεῖ τῷ ἐμῷ υἱῷ συνθεμέμεθα πρὸς γά-
 μον ἀγαγεῖν. οὐ δὲ γεγενημένου τῶν, ὅτε πόλεμος καταλυ-
 θήσεται ῥαδίως, καὶ τὰ πράγματα ὑπ' ἐκείνω, ὥσπερ καὶ B
 15πρότερον, διοικηθήσεται. εἰ δὲ μὴ, οὐδὲν ἔσται τὸ κωλύσον
 τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν αὐτὴν ὑφ' ἐαυτῆς διαφραθῆναι."
 αἱ μὲν οὖν τῶν γυναικῶν ἐπεψηφίσαντο τὰ εἰρημένα ὡς ὀρ-
 θῶς καὶ λυσιτελεῶς βεβουλευμένα. ταῖς δὲ ἐδόκει μὴ λυσι-
 20τελεῖν· ἅμα δὲ ἡμέρα εἰς τὴν ὑστεραίαν Ἀποκαύκῳ ἐμηνύετο
 20τῷ παρακοιμωμένῳ τὰ εἰρημένα. ἐκείνος δὲ νομίσας, περὶ
 τῶν ἐσχάτων αὐτοῖς τὸν κίνδυνον τὰ εἰρημένα ἄγειν, πρὸς
 πατριάρχην καὶ τοὺς τῆς κατὰ βασιλέως συμμασχόντας
 ἐπιβουλῆς ἐλθὼν, „ἀπολάλαμεν" εἶπε „καὶ εἰς ἐσχάτον κιν-

15. μὴ om. P.

tions, quas ex factis evidētissima ducitur, negligentem, sermoni-
 bus maledicis aures dedisse, indeque non sibi dumtaxat, sed Ro-
 manae quoque rei publicae maiorem in modum nocuisse. Scisci-
 tantibus feminis, ecqua medicina malis, ipso iam pro imperatore
 se gerente, excogitari queat, Facilis, inquit illa. Et enim Cantacu-
 zenum etiam vivo imperatore vestem imperatoriam non induisse,
 potestate tamen usum imperatoria. Nihil ergo novum, si quae in
 privata veste gesserit, eadem nunc in imperatoria gerat. Pro eius
 porro in me filiumque meum imperatorem benevolentia, bello nec-
 dum excitato, filiam ipsius Helenam eidem filio meo uxorem dan-
 dam inter nos convenit. Quod ubi nunc re perfectum fuerit, bel-
 lum parvo negotio sopietur et res publica uti prius ab eodem ad-
 ministrabitur. Alioqui nihil obstat, quin Romanus principatus
 sibi exitio sit. Feminarum pars haec ut recte utiliterque cogi-
 tata approbare; pars alia omnia sentire. Postridie diluculo haec
 Apocaucho, cubiculi sacri praefecto, nuntiantur, qui extremum inde
 sibi sociisque periculum pertimescens, patriarchae aliorumque con-
 sistorum aedes concursans, Actum est, inquit, nostraque illa
 magna felicitas ad ultimam miseriam simul tota recidit. Augusta

- A.C. 1342 δόνον ἐκ πολλῆς εὐτυχίας τὰ πράγματα ἡμῖν ἀθρόον περιέστη.
 C ἡ βασιλις γὰρ οὐκ οἶδ' ὅθεν ὀρηθεῖται, διαλύσθαι πρὸς
 Καντακουζηνὸν διενοήθη ἐπὶ τῷ βασιλεῖα τε αὐτῶν στέργειν
 καὶ Ἑλένην τὴν θυγατέρα βασιλεῖ πρὸς γάμον ἀρμόζειν τῷ
 υἱῷ. ἃ εἰ γένοιτο, οὐδεμία τις ὑπολείπεται ἡμῖν ἐλπὶς τοῦ5
 μὴ ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντας καινῶ τινι τρόπῳ πανοικισίῳ
 ἀπολέσθαι. ἴστα γὰρ αὐτοὶ, ὅσα ἡμῖν κατ' ἐκείνου κατηγό-
 ρηται, ἃ πάντα χρῆ ἐνθυμουμένους, πᾶσαν ἐπιδείξασθαι
 σπουδὴν, ὥστε μὴ μόνον γίνεσθαι σπονδὰς ἔξῃ, ἀλλὰ καὶ τὸν
 πόλεμον, ὡς οἴοντα, ἀνάπτειν. οὐδὲν γὰρ ἢ τοῦτο λυσιτελέ-10
 στερον ἡμῖν. ἐδόκει μὲν οὖν κακείνοις δεικνόμενα τὰ βασιλίδι
 D βεβουλευμένα· σκεπτομένοις δὲ, ἢ χρῆ τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν,
 ἐδόκει δεῖν πρὸς βασιλίδι ἀπελθόντας καὶ ἢ ἀπάταις χρησαμένους
 ἢ φοβήσαντας ἀπειλαῖς, κείθαι αὐτὴν δι' ὄρκων ἐμπεδοῦν, ὡς,
 εἰ μὴ πρότερον συνεπισηφίζοντο καὶ αὐτοὶ, μήτε πράττειν,15
 μήτε βουλευέσθαι τι περὶ τῆς πρὸς Καντακουζηνὸν εἰρήνης.
 P. 459 λδ'. Οὕτω δὲ συνθέμενοι πρὸς βασιλίδι ἤκον. προσα-
 V. 370 γορεύσαντες δὲ, „ἡμεῖς“ εἶπον „πάντες, καὶ μάλιστα πατριάρ-
 χης, ἐν τοῖς πρώτοις ἡμῶν τῶν Καντακουζηνῶν τεταγμένοι
 B φίλων, καὶ πολλῶν ἐκείνου καὶ μεγάλων ἀπηλούσαμεν τῶν20
 εὐεργεσιῶν. μέχρι μὲν οὖν κακείνος εὖνους τε ἡμῖν τοῖς βα-
 σιλεῦσιν ἦν καὶ τὰ δίκαια διενοεῖτο πράττειν, οὐδ' ἡμῶν οὐ-
 δεῖς οὐχ ὅτι πολεμεῖν, ἀλλ' οὐδ' ἀντιφάθῃσθαι ἐτόλμα.

8. ἐπιδείξασθαι P.

enim, nescio unde excita, pacem cum Cantacuzeno facere in animo habet, quia et ipsum imperatorem esse pati potest et quia Helenam, eius filiam, imperatori filio nuptiis destinat coniungere. Quae si fiant, nihil spei superest, quin ex hominibus exterminati, im-
 audito quodam modo cum tota stirpe intereamus. Recordamini enim vobiscum, quam multorum criminum reum peregerimus. Haec omnia apud vos reputantes, intendere nervos oportet, ut non tantum foedus impediamus, sed ut bello, quantum poterimus, faces subiciamus: quo nihil nobis utilius. Iudicarunt igitur et ceteri, imperatricem moliri tristissima. Quaerentibus autem, qua ratione periculo se eximerent, placuit imperatricem adendum, et aut technis aut minarum terrore adhibito, eam percellere, ut iurata promittat, de pace cum Cantacuzeno nec acturam quidquam, nec cogitaturam, nisi eorum quoque auctoritas accesserit.

34. Re sic composita, ad imperatricem gradiuntur, eaque consalutata, Nos, inquit, omnes et potissimum patriarcha inter Cantacuzeni amicos primum locum tenebamus, cui beneficia multa et excellentia in acceptis ferimus. Quamdiu igitur et ipse vobis imperatoribus studuit sensumque recte faciendi habuit, nemo nostrum

5ξ ὅτον δὲ ἄδικα καὶ παράνομα διανοήθη καὶ τοῦ πολλὰ πρὸς Ἀ. C. 134φ
 φιλικότος βασιλέως κτείνειν ὄρητο τοὺς παῖδας καὶ τὴν
 Ῥωμαίων βασιλείαν ἑαυτῷ περιποιεῖν, μισήσαντες τὴν γνώ-
 μην ὡς ἀπάνθρωπον καὶ πονηρὰν, πόλεμόν τε πρὸς ἐκεῖνον
 5ἤράμεθα φανερώς ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τὰ μέγιστα αὐτὸν καὶ γέ-
 νος καὶ οἰκείους ἐκακώσαμεν. καὶ νῦν εἰς τοσοῦτον ὁμοιοῖας
 ἤκομεν, ὡς οὐ χρήματα μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχὰς αὐτὰς ἡδέ- C
 ως προησόμενοι πολεμοῦντες αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν. ὅτε οὖν ἡ-
 μεῖς τοσαύτην εὐνοίαν καὶ προθυμίαν πρὸς ὑμᾶς ἐνδειξάμεθα
 10τοὺς βασιλέας, τῶν ἀδικωτάτων ἂν εἴη, καταλιποῦσαν αὐτὴν
 ἡμᾶς καὶ παρ' οὐδέν τὴν ἡμετέραν λογισαμένην σωτηρίαν,
 σπένδεσθαι τῷ πολεμωτάτῳ τῆς ἰδίας ὠφελείας ἕνεκα, εἶγε
 καὶ ὠφέλειά τις ἔσται ἐκ τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ μὴ βλάβη δει-
 νοτέρα ἐκ τῶν τοῦ πολέμου γενησομένων ἀπάσῶν. ἃ γὰρ αὐ-
 15τὴ περὶ τῆς πρὸς ἐκεῖνον εἰρήνης τῆς παρελθούσης διειλέχθης
 νυκτός, οὐδ' ἡμᾶς διέλαθεν ἐπὶ πολλῶν εἰρημένα ἄκοις.
 ἐκεῖνον μὲν οὖν ἡμεῖς, ὡς κατὰ σοῦ καὶ τῶν παιδῶν τὰ δει-
 νότατα καὶ διανοούμενον καὶ ἤδη πράττοντα, ὥσπερ ἀπὸ μιᾶς
 γνώμης πόλεμόν τε ἠγησάμεθα καὶ οὐδενός, τόγε εἰς ἡμᾶς D
 20ἤκον, ἡμελήσαμεν τῶν βλάβειν δυναμένων. εἰ δ' ἐκ τινῶν
 αἰτιῶν ἢ εἰρήνη μᾶλλον συμφέρουσα νομίζεται νυνί, οὐδ'
 ἡμεῖς ἐναντιωσόμεθα πρὸς τὰ φαινόμενα λυσικελεῖν, μόνον

3. νομίσαντες M. pro μισήσαντες.

non dicam ferrum in illum corrigere, sed nec verbo ei repugnare
 sustinuit. Ex quo autem mentem iniustam et legibus adversantem
 induit, et cui carissimus fuit, eius liberos trucidare Romanumque
 imperium sibi asserere decrevit, nos hanc eius voluntatem inhumana-
 nam sceleratamque consentes, et bellum ei vestra causa intulimus,
 et cum ipsum, tum genus eius ac familiares summis incommodis
 affecimus. Et nunc tanta est animorum nostrorum conspiratio, ut
 non pecunias modo, sed vitam quoque ipsam pro vobis in illum
 bellando cupiamus prodigere. Itaque cum usque adeo promptos
 propensosque in vestra causa nos exhibeamus, iniquissimum fuerit,
 si tu, nobis desertis et salute nostra despecta, privatim sectere com-
 pendium et cum hoste capitali foedus percutias: si tamen compen-
 dium, et non omnibus, quae e bello existent, gravius dispendium
 pacem istam comitabitur. Quae enim de pace cum ipso ineunda
 multis audientibus disservisti, nec nos latent. Quare nos eum ut
 in te ac filios tuos teterrima parturientem et iam designantem, un-
 animi consensu et hostem decernimus: et quantum in nobis est, ni-
 hil, quod laedere possit, ab eo abstinēbimus. Quodsi quibusdam
 argumentis pax in praesens videtur conducere magis, nec nos ad-
 versabimur, si tantum communi omnium nostrum iudicio et senten-

- A.C. 1342 εἰ γνώμη κοινῇ πάντων ἡμῶν ἢ εἰρήνη ἐπιψηφισθεῖη. τὰ γὰρ ὑπὸ πολλῶν δοκιμαζόμενα ἤκιστα ἀνὶ ἀμαρτηθείῃ. εἰ μὲν οὖν ὡσπερ ἐγνώκαμεν, αὐτῇ τε πείθῃ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἡμῶν ὡς δικαίαν παραδέχῃ, πάντ' ἂν ἔχοι ἄριστα. εἰ δ' ἄρα ἐτέρως ἐγνώκας αὐτῇ, ἀλλ' ἡμῖν γε φράσον φανερώς, 5 ἕν' ἕκαστος, ὡς ἂν μάλιστα οἴοσθε ἢ, τὴν σωτηρίαν ἐκπο-
- P. 460 ρίξῃ ἑαυτῷ. πάντες δὲ οἷα πατρὶ πνευματικῷ τῷ πατριάρχῃ ἦν ἔχει γνώμην ἕκαστος περὶ τὰ παρόντα ἀνεθέμεθα, εἰς οὗ δυνήσῃ μαθεῖν σαφέστερον τὰ καθ' ἡμᾶς." οὕτως εἰπόντας, ἐκέλευεν εὐθὺς ὁ πατριάρχης ὑπαχωρεῖν. μόνος δὲ πρὸς μύ-10 νην τὴν βασιλίδαν ὑπολειφθεὶς, „τίς" ἔφρασε „βάσκανος δαίμων τοιαῦτα πέπεικε λογίζεσθαι, οὐκ ἀλυσιτελῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατα σχεδόν; τίσι δὲ χρωμένη λογισμοῖς, Καντακουζηνὸν ᾤήθης φίλα σοὶ τε καὶ παισὶ δύνασθαί ποτε φρονήσῃ; δς γὰρ μήθ' ὑπὸ βασιλέως, μήτε σοῦ πρότερον μηδὲν ἀδι-15
- V. 371 κηθεῖς, ἀλλὰ πολλῶν ἐπὶ πλείστον χρόνον ἀπολαύσας ἀγαθῶν, B πάντων ἐπιλελησμένος ἐν βραχεῖ, οὐ περὶ τῆς ἀρχῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ σωτηρίας ἐπεβούλευσε, πῶς ἂν εἴη δίκαιος πιστεῦσθαι περὶ τῶν μελλόντων; καὶ ταῦτα οὐκ ὀλίγων παρὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον τῶν δοκούντων ἐφρυβρίστων πρὸς 20 αὐτὸν γεγενημένων. οἶσθα δ', ὡς τοῖς εἰθισμένοις ἄρχειν καὶ τιμᾶσθαι παρὰ πάντων τοιαῦτα μάλιστα οὐκ ἀνεκτά. εἰ δ' ἄρα τοῦ χρόνου τριβομένου, ἢ πρὸς ἐκείνον φαίνουτο

tia confirmetur: a multis enim approbata minime decipiunt. Ergo si quod nos sentimus, tu quoque senseris petitionique nostrae, ut iustae, locum reliqueris, florebut omnia. Sin forte aliud statuis, nobis aperte indica, ut quisque, quam optime licebit, saluti suae prospectum eat. Omnes autem sensus nostros de praesenti rerum statu patriarchae, tamquam patri spirituali, commisimus, ex quo clarius, quid velimus, percipere poteris. Haec ubi dixerunt, patriarcha protinus alios secedere iussit, solusque apud solam imperatricem remanens: Quis tam invidus daemon, inquit, ad haec non modo infructuosa, sed factu etiam propemodum impossibilia volvenda te induxit? Quanam rationes te movent, ut Cantacuzenum tibi ac liberis tuis unquam amicum esse posse existimes? Qui enim neque ab imperatore, neque abs te prius ulla in re offensus, sed diutissime multis bonis cumulatus, brevi omnium oblitus, non imperio solum, sed saluti etiam vestrae insidiatus est, quo pacto illi fides in futurum iure habebitur? Idque cum non pauci per tempus belli in eum contumeliosi fuisse videantur. Non te autem fugit, quam iis, qui aliis imperitare et publice coli ac honorari consueverunt, huiusmodi iniuriae intolerabiles sint. Si tempore procedente pax cum illo necessaria iudicabitur, praestabit de omnium nostrum

εἰρήνη ἀναγκαία, βέλτιον ταῖς ἀπάντων χρωμένῃ γνώμῃσι Δ. C. 1342
 πράττειν, ἢ κοινῇ δοκεῖ λυσιτελεῖν, ἢ τῶν ἄλλων ἀμελήσασαν,
 ἀπερισκέπτως τὰ παριστάμενα ποιεῖν. εἰ μὲν οὖν πρὸς τὴν
 ἀξίωσιν αὐτῶν ἐπινεύσεις καὶ αὐτῇ, καὶ πρὸς τὸ μέλλον C
 Σπίστιν τινὰ παράσχοιο, ὡς οὐδὲν οὐδέποτε παρὰ τὰ ὑπεσχη-
 μένα δράσεις, καὶ αὐτοὶ σοὶ πρὸς πάντα καὶ χρήμασι καὶ
 σώμασι προθύμως συναγωνιοῦνται, καὶ οὐδ' αὐτῆς, εἰ δέοι,
 τῆς φίλης φείσονται ζῶης, ὥστε προῖεσθαι ὑπὲρ τῶν σοὶ λυσιτε-
 λούντων. ἂν δ' ἑτέρως αἰσθῶνται βουλευομένην, ὁκνῶ μὲν
 10 εἰπεῖν, ἀποκρίπτειν δὲ οὐ δίκαιον, ὡς μία πᾶσι παρέσθη
 γνώμη καὶ ὄρκοις τὴν ὁμόνοιαν ἠσφαλίσαντο, σὲ μὲν καὶ παι-
 δας ἀποκτείνειν, αὐτοὺς δὲ Βυζάντιον κατέχοντας, ὅπλα Καν-
 τακουζηνῶ ἀνταίρειν μέχρι παντὸς τοῦ θανάτου. ἂν δ' ἀδυ-
 νάτως ἔχῃσι πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι, μᾶλλον αἰροῦνται Ἀλεξάν-
 15 δρου τῇ Μυσῶν βασιλεῖ δουλεύειν τὴν πόλιν παραδόντας, ἢ D
 τοῖς ἐκ Βενετίας ἢ Γεννούας Λατίνοις ἢ Καντακουζηνῶ δε-
 σπότη χρησθαι. ὅτε οὖν ἢ τε ἀξίωσις αὐτῶν δίκαια, καὶ
 τὸ παριδεῖν αὐτὴν οὐ κίνδυνον σοὶ τε μόνον καὶ παισίν, ἀλ-
 λά καὶ πάση τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ ἀνίστασιν καὶ φθορὰν
 20 τὴν ἐσχάτην ἀπειλεῖ, ποῦ δίκαιον ἢ λυσιτελεῖς προσδοκαμέ-
 νων χάριν ἀγαθῶν, εἶγε καὶ ἔσται ὥσπερ ὑποπτεύομεν, ἐκ
 τῆς εἰρήνης, τὰ παρόντα καὶ φαινόμενα ἀνθαιρεῖσθαι δυσχε-
 ρῆ; ἀλλ' εἴ τι πέποιθας ἐμοὶ τὰ σοὶ λυσιτελοῦντα ἐξαρχῆς
 τε ἡρημένῃ καὶ νῦν οὐδὲν ἦτιον συμβουλευόντι, τούτοις πει-

4. ἐπινεύσεις M. 7. προθύμου P.

sententia facere, quae bono sint omnibus, quam aliis non appella-
 tis, inconsulto quod in mentem venit exequi. Quapropter si eorum
 postulatis annuens, contra promissa nihil unquam te facturam fidem
 dederis, ipsi vicissim pro dignitate commodisque tuis et pecuniis
 et oppositis corporum suorum et, si necesse erit, qua nil carius,
 animam sanguinemque suum pollicentur. Si aliud te velle cognorint,
 horreo dicere, quod tamen occultum haberi non debet: mens omni-
 bus una est et sacramentem inter se dixerunt, ut te cum liberis
 contrucidata, Byzantium occupent et Cantacuzeno, qua valuerint
 virtute, resistant. Si id minus poterunt, Alexandro, Moesorum regi,
 urbe tradita, servire malunt, quam aut Venetos aut Genuenses
 Latinos aut Cantacuzenum dominos perpeti. Quia igitur iustum pe-
 tunt eorumque petitionem despiciere non tibi solum ac liberis tuis
 periculosum est, sed et toti Romanorum imperio vastitatem ac perni-
 ciciem extremam minitatur, quinam iustum aut utile, quaeso,
 propter exspectata ex pace bona praesentia et in conspectu posita
 mala (si erit, ut ominamur) non refugere? Sed si quid mihi a prin-

A.C. 1342 *Θομένη, τῶν ἤδη περισσῆκόντων ἀπαλλάττου δυσχερῶν.* πρὸς
 P. 46: ταῦτα ὑποπτήξασα ἡ βασιλὶς καὶ τῆς ἀπάτης ὡσπερ οὐκ αἰ-
 σθομένη, ἀλλ' οἶθητεῖσα, εἰ βελτίων τοῦ πολέμου ἢ εἰρήνης
 φαίνοιτο, πεισοθήσεται καὶ αὐτούς, δέχεται τὰ εἰρημένα.
 αὐτίκα τε ἐκέλευον ὀμνύειν, ὡς οὐδὲν οὐδέποτε παρὰ τὰς
 ὑπεσχημένα πρᾶξαι. ἡ δ' ἀγνοήσασα τὴν ἐνέδραν, καὶ ὄρκους
 προσετίθει τοῖς εἰρημένοις, καὶ ὁ πατριάρχης εὐθὺς ἀφο-
 ρισμὸν ἐπεφώνει, εἰ παραβαθεῖ τὰ ὁμωμοσμένα. ἐξ ἐκείνου
 δὲ οὐδέποτε κατέλιπον τὴν βασιλίδι μόνην, ὥστε σχολὴν
 ἄγουσαν τῶν δεόντων τι βουλευσασθαι πρὸς ἑαυτήν· ἀλλ' 10
 ἡμέρας μὲν αὐτοὶ συνῆσαν ἐκ διαδοχῆς ἄλλον ἄλλος διαδεχό-
 B μνοι καὶ συμμεριζόμενοι τὸν χρόνον τῆς ἡμέρας. νυκτὸς
 δὲ τῶν τῆς βασιλίδος οἰκετιδων ἦσαν πρὸς τοῦτο τεταγμένοι,
 αἱ μισθὸν οὐ φαῦλον τῆς προδοσίας εἶχον χρυσίον παρὰ τῶν
 συνωμοτῶν, αἷς ἔδει τῇ βασιλίδι συνούσας, εἴ τι φθέγγαιτο, μη-15
 νόειν πατριάρχῃ, ὥστε δι' ἐκείνου καὶ τοῖς ἄλλοις πάντα δῆ-
 λα γίνεσθαι τὰ εἰρημένα. ὁ πατριάρχης γὰρ τὴν οἴκου παν-
 τάπασι διατριβὴν καταλιπὼν, βασιλεῖσις ἐνδιητᾶτο, πρόφασιν
 μὲν, ὡς τῶν ἐπιβούλων καθέξων τὰς ὁρμὰς, εἴ τις βούλοιο
 νεωτερίζειν, τῇ δ' ἀληθείᾳ, βασιλίδος φύλαξ ὑπὸ τῆς συνωμο-20
 σίας τεταγμένος, ἕνα μὴ λαθοῦσα πρᾶξῃ τῶν μὴ κατὰ γνώ-
 C μην ὄντων τι αὐτοῖς. ταῦτα μὲν οὖν, Καντακουζηνοῦ τοῦ
 βασιλέως Διδυμοτείχῃ ἐνδιατρίβοντος, ἐπράττετο. ὕφ' ὃν δὲ

cipio tuorum commodorum studioso, et nunc nihilo minus bene
 consulenti credis, istis crede, et quibus circumdata es malis, te li-
 bera. Tum Augusta metu anxia et fallaciam non advertens, sed
 arbitrata, si pax bello mellior esset, ipsos utique sibi eam suasuros
 fuisse, dicitis suffragata est. Illico eam iurare hortantur, praeter
 promissa nihil unquam facturam. Imposturae ignara iurat statimque
 patriarcha anathema acclamat, si contra agat, quam iuraverit. Post id
 nunquam solam reliquerunt, ut per otium, quid expediret, secum disqui-
 reret: sed diem totum inter se partiti, alius alium excipiendo, cum ea
 versabantur. Noctu autem de famulabus eiusdem ad hoc ipsum erant se-
 lectae, quibus non contemnendum proditionis pretium dabatur a coniu-
 ratis, nummus aureus singulis videlicet. Eas cum imperatrice confabu-
 lantes, si quid secus loqueretur, ad patriarcham nuntiare oportebat;
 qui rursus dicta omnia ad sodalitiū referret. Et is patriarcho plane
 deserto, in palatio habitabat, quasi audaciam cohibitarus, si quis insi-
 diator novi aliquid moliretur; sed re ipsa imperatrici custos a coniu-
 ratis impositus, ne quid, ipsis nescientibus, faceret, quod eorum libi-
 dini adversaretur. Et haec quidem Cantacuzeno Didymotichi morante
 agebantur. Sub tempus vero, quo Peritheorium obsidebat, ad mo-
 nachos in Atho monte, ceteris sanctimonia praestantes, scripsit, eos

χρόνον Περιθεώριον ἐπολιόρχει, πρὸς τοὺς ἐν Ἀθῶ τῷ ὄρει A. C. 1342
 τῶν ἄλλων ἀρετῇ προέχοντας γράψας μοναζόντων, ἐδέετο καὶ V. 372
 αὐτῶν, μὴ περιορᾶν τὸ τῶν χριστωνύμων αἷμα χέμενον δση-
 μέραι, ἀλλὰ ζῆλον ἀληθείας ὑποδυσάμενους, πρὸς Βυζάντιον
 5 ἀφικέσθαι καὶ βασιλίδα διδάξαι τὴν τῶν πραιτομένων ἀτο-
 πίαν, εἰ πως πειθομένη γοῦν αὐτοῖς, τὴν νεομένην τὴν Ῥω-
 μαίων ἡγεμονίαν φλόγα κατασβέση, εἴ οὐδεμιᾶς προφάσεως
 ἀληθοῦς, ἀλλ' ὑπὸ συκοφαντίας καὶ διαβολῆς κεκινήμενην.
 αὐτὸν γὰρ ἐπιχειρήσαντα πολλάκις, ἤνυκέναι πλέον οὐδὲν,
 10 τῶν τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἄρτι διοικούντων πρὸς μὲν τὴν
 πρεσβείαν μηδὲν ἀποκρινομένων, τοὺς πρέσβεις δὲ μόνον ὠ- D
 μότατα αἰκίζομένων καὶ πᾶσαν παροιμίαν ἐνδεικνυμένων πρὸς
 αὐτοὺς καὶ τελευταῖον ἐν δεσποτηρίοις κατεχόντων ὑπὸ κλοιοῖς.
 ἃ οἱ ἐν Ἀθῶ ἀναγνόντες καὶ προσήκουσαν αὐτοῖς τὴν ὑπὲρ
 15 τῶν τοιούτων σπουδὴν καὶ προθυμίαν οἰηθέντες, οἶα δὲ ὑπὲρ
 τῆς κοινῆς ἀφειλείας ἐσομένην, καὶ παραθήξαντες ἀλλήλους,
 ἐκ πάντων ὅτε πρῶτος ἐκλεγέντες Ἰσαὰκ, ἀνὴρ τίμιος καὶ
 ἀρετῆς εἰς ἄκρον ἐλληλακῶς, καὶ ὁ τῆς Λαύρας ἡγούμενος Μα-
 20 κάριος, καὶ ἕτεροι τῶν κατὰ τὸ ὄρος φροντιστηρίων ἡγουμέ-
 νων οὐκ ὀλίγοι· σὺν τούτοις δὲ καὶ ὁ χρόνῳ ὕστερον τῆς
 ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας πατριάρχης γεγωνῶς, εἰς τὸν
 ἱερέων ἔτι τότε χορὸν τελῶν Κάλλιστος, καὶ Σαβᾶς, ὃς πρὸς P. 462
 τῇ Βατοπεδίου μονῇ τὸν ἀσκητικὸν ἦνευ δρόμον καὶ πολλοὺς
 ὑπὲρ ἀρετῆς καὶ θανμασίους ἐπεδείξατο ἀγῶνας, εἰς Βυζάν-

quoque rogans, ne Christianum sanguinem quotidie fundi sinerent, sed veritatis zelum capessentes, Byzantium se conferrent et imperatricem quam indigna factitarentur, edocerent: si fortasse ab illis saltem ad flammam imperium Romanum devorantem restinguendam adduceretur, quam non aliqua causa legitima, sed merae sycophantiae et obtreactiones suscitassent: quod ipse frequenter irrito conatu tentaverit, cum, qui nunc gubernacula teneant, legatis nihil respondententes, crudelissime eos pulsarint et omni petulantia in illos debacchati sint ac postremo vinculis et carceri tradiderint. Haec ubi monachi apud Atho legerunt, in talibus, ut pro communi salute, nullam sibi molestiam recusandam censuerunt; et mutuo se exacerunt electique ex omnibus, princeps Isaacius, vir venerabilis summaque sanctitate praeditus, et Laurae praefectus, Macarius, et alii deinceps monasteriorum ad montem illum praepositi non pauci; cum his etiam Callistus, qui postea Constantinopolitanae ecclesiae patriarchatus gessit et tum adhuc in sacerdotibus numerabatur; et Sabas, qui in Batopedio monasterio religiosae vitae stadium decurrebat, multa et egregia pro virtute certamina suscipiebat, hi, inquam, delecti Byzantium venerunt, cumque imperatrice et pa-

A.C. 1342τιον ἀφίκοντο. βασιλίδι τε συγγενόμενοι, καὶ πατριάρχου καὶ τῶν περὶ αὐτὸν συνωμοτῶν παρόντων, „ἡμεῖς” ἔφασαν „τὴν κατασχοῦσαν Ῥωμαίους ὀρῶντες συμφορὰν, δεινὰ μὲν φόβου τὰ πραττόμενα καὶ πέρα δεινῶν. οὐδὲν δὲ πλεόν πρὸς ἐπικουρίαν καὶ ἀποτροπὴν τῶν δεινῶν δυνάμενοι συμβάλλε-5 σθαι, τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες, ὑπὲρ τῶν κοινῇ συμφερόντων B ἐδεόμεθα Θεοῦ, τοῦ μόνου στήσαι δυναμένου τὰς προσδοκώ- μένας συμφορὰς. νυνὶ δὲ τὸ διεστηκὸς τῶν Ῥωμαίων ἰδόν- τες μέρος ἀσμένως χωροῦν πρὸς τὴν εἰρήνην καὶ μάλιστα ὀ- περ δόκησιν παρέιχε τὴν αἰτίαν παρασχεῖσθαι τῆς διαφορᾶς, 10 καὶ Θεῷ τῷ τῆς εἰρήνης χορηγῷ πολλὰς χάριτας ὁμολογήσαντες καὶ γῆρας καὶ σωματικὴν ἀσθένειαν καὶ τοὺς πρὸς τὴν ὀδοποιρί- αν πόρους παριδόντες, ἤκομεν δεησόμενοι καὶ ὑμῶν, δέχεσθαι τὴν εἰρήνην καὶ μὴ διὰ φιλονεικίαν τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν νῦν τε διαφθειρομένην περιορᾶν καὶ ἔτι δεινότερα προσδοκω-15 μένην πάσχειν, ἂν μὴ ταχέως ὁ πόλεμος καταλυθῇ. ἔλεον οὖν καὶ αὐτοὶ λαβόντες τῶν ὁσημέραι χρομένων αἱμάτων καὶ τῶν δεσμοτηρίοις κατεχομένων καὶ τῶν ἐλαυνομένων καὶ C ἀνήκεστα πασχόντων ἀνθρώπων, κυρώσατε τὴν εἰρήνην καὶ τῶν πολλῶν καὶ χαλεπῶν κινδύνων ἀπαλλάξατε Ῥωμαίους, 20 ὥς ἂν Θεός τε ὁ τῆς εἰρήνης χορηγὸς δοξασθῇ καὶ βασιλεὺς τε καὶ πατριάρχης καὶ ὑμεῖς ἢ σύγκλητος οὐ παρὶ πάντων μόνον Ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν ἀξίας κομί- ζησθε εὐχαριστίας τῆς προθυμίας τῆς περὶ τὰ καλὰ καὶ τῆς

triarcha, coniuratis item praesentibus congressi, ita locuti sunt. Cum cerneremus calamitatem, quae Romanos oppressit, etsi quod agebatur infandum apparebat, tamen quia ad tantam vim mali depellendam nihil auxilii asferre poteramus, reliquis posthabitis, Deo, qui solus impendentes aerumnas atque miserias averruncare potest, communem salutem incolumitatemque supplices commendabamus. Nunc quia cognovimus, segregatam Romanorum partem, quae opionem praebat maxime incepti huius dissidii, pacis esse cupidam, Deo pacis largitori immortales gratias egimus, nullaque senectutis et imbecillitatis ac laborum itineris ratione ducta, et vos rogaturi advenimus, ut pacem complectamini: ne ob discordias vestras et nunc laceretur Romanum imperium et nisi primo quoque tempore bellum inhibeatur, atrociora formidet. Quamobrem et vos, qui in dies funditur sanguinem et in carcerem compactos atque in exilium proiectos et saevissime afflictos miserati, pacem ratam conficite, Romanosque multis ac nefandis cladibus eximite, ut et Deus pacis donator celebretur, et imperatrix ac patriarcha et vos senatus, non a Romanis modo passim, sed etiam a nobis humilibus, propter facilitatem in rebus honestis et sollicitudinem hominum insontium

κηδεμορίας τῶν διὰ τὸν πόλεμον ἀπανταγοῦ διαφθειρομένων A. C. 1342
 ἀνθρώπων ἀναίτιων." πρὸς ταῦτα βασιλὶς μὲν οὐδὲν ἔπασχε
 δεινόν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γνώμην ᾤετο εἰρῆσθαι αὐτῇ τοὺς λό-
 γους. πολλὴν γὰρ πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων πανουργίαν D
 5 καὶ ἀπύτην καταγνοῦσα, ἔσπευδεν, εἰ δύναίτο τρόπῳ δὴ τινι
 τὸν πόλεμον καταλύσασα, σπονδὰς πρὸς βασιλέα τὸν Καντα-
 κουζηνὸν θέσθαι περὶ εἰρήνης. εἰργομένη δὲ ὑπὸ τῶν ὄρκων,
 οἷς ὑπήγαγον ἔξαπατήσαντες, ὡς, εἰ μὴ πᾶσιν αἰρετέα εἶη ἡ
 εἰρήνη, μηδ' αὐτὴν ἐπιψηφίζεσθαι, τὴν ἐκ τῆς βουλῆς ψῆ-
 10 φον ἀναγκαίως περιέμενε.

λέ. Πατριάρχης δὲ καὶ ἡ συνωμοσία ἐν δεινῷ μάλιστα P. 463
 εἶδεντο τὰ εἰρημένα καὶ τὸν ἔσχατον ᾤοντο κίνδυνον αὐτοῖς V. 373
 ἐπάγειν. προφανῶς μὲν οὖν πρὸς τὴν εἰρήνην ἀντιλέγειν οὐχ
 ἴταμόν μόνον, ἀλλὰ καὶ φιλομόχθηρον ἐδόκει. ἐσκέψαντο δὲ, B
 15 εἰ δύναίτο τρόπῳ δὴ τινι ἐτέρῳ τῶν μοναχῶν τὴν ὀπίσθια
 πειρᾶσθαι διαλύειν. καὶ τότε μὲν ἐπαινέσαντες τὴν ὑπὲρ
 τοῦ κοινῆ σπουδῆν, ἐκέλευον ἀναπαύλης τινὸς τυγχάνειν,
 τὸν ἐκ τῆς ὀδοποιρίας πόνον ἀποτιθεμένους. ὕστερον δὲ ἐ-
 20 πηγγέλλοντο σκεψαμένους περὶ ὧν ἤκουσι τὴν ἀπολογίαὶν πα-
 τρῶν. ξενίζεσθαι δὲ οὐκ εἴασαν ἐπὶ ταῦτον, ἀλλ' ἄλλον
 ἄλλοσε διέσπειραν, ὡς ἂν τῇ διαστάσει τῶν σωματίων καὶ
 ταῖς γνώμαις διαστῶσιν, ὑποσχέσει καὶ λόγοις ἰδίᾳ ἕκαστος
 διαφθαρέντες. ἐτίβητο μὲν οὖν ὁ χρόνος καὶ οὐδεμία τῶν
 εἰρημένων ἦν φροντίς, οὐδέ τις λόγος ἐγένετο τῶν μοναχῶν. C

hoc bello ubique pereuntium, dignis gratiarum actionibus collaudemini. Haec oratio Augustae non molesta, sed grata potius et ab eius mente hand aliena accidit. Nam cum patriarcham ceterosque sciret ease vaferrimos ac fraudulentissimos, studebat, si quo modo posset, bello dissoluto, cum Cantacuzeno pacem et foedus constituere. Religione autem iuramenti impedita, qua per dolum ab illis obligata fuerat, ut nempē, nisi omnibus expetēda pax videretur, nec ipsa eam sanciret, concillii sententiam necessario expectabat.

35. At patriarcha et coninrati monachorum dictis, quibus sibi exitium parari ducebant, gravissime offensi, pacem manifeste repudiare non audebant, ne non impudentes modo, sed etiam de industria improbi viderentur. Circumspiciebant autem, si qua via eorumdem concordiam dirimere possent. Ac tunc quidem, laudato eorum officio pro re publica, ut fessos de itinere, aliquantum requiescere iusserunt, promittentes, postea se visuros, quid eis responsi darent. Divertere porro omnes eodem non sinentes, alium alibi collocabant, ut quemadmodum corporibus, sic animis quoque promissis et blanditiis seorsum unusquisque corruptus, separarentur. Fluebat igitur tempus et dicta in ventos recesserant, neque monachi

- A.C. 1342 ἐκένοι δὲ ὀρώστες, ὡς μᾶλλον αὐτοῖς αἰρετέος ἐστὶν ὁ πόλεμος, ἢ ἡ εἰρήνη, μετὰ τὸ πολλὰ δεηθῆναι περὶ αὐτῆς, ἐπεὶ πρὸς σπῆψεις καὶ προφάσεις καὶ οὐδὲν ὑγιᾶς ἐόρων καταφεύγοντας, τὴν ἐπάνοδον ἤτοῦντο. τοῖς δὲ οὐδὲ τοῦτο λυσιτελεῖν ἐδόκει, ὥστε ἀπελθόντας τοὺς μοναχοὺς αὐτοῖς μὲν ἀνατιθέναι τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου, Καντακουζηνῷ δὲ τῷ βασιλεῖ τὸ μᾶλλον αἰρεῖσθαι τὴν εἰρήνην καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα τοῖς πᾶσιν ἄξιοῦν συμμαρτυρεῖν. οὐδὲ γὰρ μέτρια τινα προσήσασθαι αὐτοῖς ἐνόμιζον πρὸς τὸ τοὺς δῆμους ἐκαταράττειν καὶ τὸν πόλεμον κινεῖν. ἐξεπίτηδες γὰρ αὐτοῖο
- D λάλους τινὰς καθίσασαν εἰς τὰς πόλεις κηρύττοντας, ὡς Καντακουζηνὸς οὐδ' ἄκροις ὡσὶ τὴν εἰρήνην παραδέχοιτο, ἀλλὰ τὰ δεινότερα τοὺς βασιλέως παῖδας διαθήσειν ἀπειλεῖ, εἰ περιγένοιτο ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι δίκαια ποιοῦντες ἐκείνῳ πεπολεμήκασιν ὑπὲρ αὐτῶν. παρεκάλουν¹⁵ τε τοὺς δῆμους ὑπὲρ τῶν βασιλέως παίδων ὀρφανῶν ὄντων πατρὸς ἀγανακτεῖν καὶ ἀμύνεσθαι τὸν ἀδικοῦντα. οὐ δὲ ἔνεκα ἐσκέψαντο συγκρούειν πρὸς ἑαυτοὺς τοὺς μοναχοὺς. καὶ Μακάριον μὲν τὸν Λαύρας ἡγούμενον, Θεσσαλονίκης μητροπολίτην ἀποδείξαντες, ἔπεισαν οὐ πρὸς τοὺς ἄλλους μόνον²⁰
- P. 464 διενεχθῆναι μοναχοὺς καὶ Καντακουζηνισμόν αὐτῶν κατηγορεῖν, ὅτι δὴ τὸν φίλον ὀρώστας ἀπολεῖσθαι ὑπὸ τοῦ κοινοῦ πολέμου κινδυνεύοντα, ἐν ζήλῳ μοῖρα καὶ τῆς πρὸς τὰ βελ-

3. εἰς add. M. ante οὐδὲν.

curae erant. Qui cernentes, eos bello quam pace gaudere magis, cum toties super ea rogati, ad obtentum quosdam et causas communitatis confugerent, revertendi potestatem petiverunt. At istis nec hoc conducere visum est, ut digressi monachi ipsos belli, Cantacuzenum pacis auctorem praedicarent testimoniumque ferrent, illum iustitiae consentanea et universitati fructuosa postulare. Non enim quibusdam levibus ratiunculis usuros arbitrabantur, quibus populos perturbarent atque ad arma incenderent, cum ipsi ex instituto blaterones quosdam subornatos per oppida dimisissent, qui proclamarent, Cantacuzenum a se auditione pacis abhorre et minari, se relictam victoriae imperatoris liberos facturum mortales miserimos, ac peraeque alios, quotquot amore iustitiae pro ipsis contra se pugnaverint. Incitabant igitur populos, ut filiorum imperatoris iam orphanorum vicem dolentes, ab eorum capitibus hominis iniurias propulsarent. Ob hoc itaque commentabantur, quomodo inter monachos litem et dissensionem sererent. Ac Macarium quidem, Laurae praefectum, metropolitam Thessalonicensem designantes, eo perduxerunt, ut non tantum ab aliis monachis dissideret, eosque Cantacuzenismi argueret, (quia nimirum amicum ob arma communia periculo conflictan-

τῶ συμβουλῆς ἤκουσιν ἐκεῖνω βοηθήσαντες· ἀλλὰ καὶ βασι- A. C. 1342
 λῶς πολλὰς καταχέειν λοιδωρίας καὶ οὐδὲν ἐκεῖνων ἀπολεί-
 πεισθαι τὴν εἰς αὐτὸν πικρίαν. ὄθεν καὶ γενόμενος ἐν Θεσσα-
 λονίκῃ οὐδενὸς τῶν ἐκεῖς τολμηθέντων ἐπὶ ἀμότητι καὶ πο-
 5νηρία βεβοημένων ἀπελείπετο. πρῶτον δὲ ἐν τῇ μονῇ τῇ V. 374
 προσαγορευομένη Πέτρα ἀπρόϊτον μένειν κατεδίκασαν, προ-
 νοίας τῆς εἰς τὸ σῶμα προσηκούσης οὐδεμιᾶς ἀποστέρησαντες. Β
 Σαβὰν δὲ διὰ τὸ ἀρετῇ τῶν ἄλλων ὑπερέχειν καὶ γνωριμώ-
 τατον τῶν βασιλέως φίλων εἶναι, ἐπεὶ μὴ συμφρονεῖν αὐτοῖς
 10οἰεθούλετο, ἐν ἑτέρῃ μονῇ τῇ Χώρα προσαγορευομένη μένειν
 καὶ αὐτὸν ἐψηφίσαντο ἀπρόϊτον. βουλομένων δὲ καὶ προ-
 νοίας ἀξιοῦν πολλῆς, οὐ κατεδέξατο, μὴ δίκαιον εἶναι, φά-
 σκων, ἐκ τῶν αἵμασι καὶ φόνοις χαιρόντων τι λαβεῖν. τοῦτο
 δὲ μόνον εἰπὼν, ὡς τὸν ὑπὸ Θεοῦ φρουρούμενον οὐδεμιᾶ τινε
 15μυχανῇ δυνατὸν ὑπ' οὐδενὸς διαφθαρῆναι, ἤσυχίαν ἦγε. τοῖς
 δ' ἄλλοις ἄπασιν οὐ μάλιστα ἀξιολόγοις οὖσι, τὴν εἰς τὰς
 ἰδίας μονὰς ἐπέτρεπον ἐπάνοδον. περὶ μὲν οὖν τὴν τῶν μο-
 ναχῶν πρεσβείαν τοιαῦτα πατριάρχῃ καὶ τοῖς συνωμόταις ἐτε-
 λεῖτο. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς ὡς τὴν ὑπὲρ τῆς εἰρή- C
 20νης πρεσβείαν ὁ Βατάτζης δέει τῶν τὰ πράγματα διοικούντων
 ἀπηγόρευεν, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπανῆκεν. εὖρος δὲ ἐκ Θεσ-
 σαλονίκης ὑφιγμένους, οὓς αὐτὸς ὀλίγῳ πρότερον πρὸς προ-

15. εἰπὼ οὐδενὸς P. 20. ἀρχόντων P. προ διοικούντων.

tem intuentes, et zelum meliusque consilium praeferentes ei sic opi-
 tulum venient,) verum etiam ut probris multis imperatorem Can-
 tacuzenum incesseret, nec se ab ipsis conspiratis amarulentia in
 illum vinci pateretur. Vnde et Thessalonicae cum iam esset, nullum
 erat ibi tam nobile crudelitate et nequitia scelus ante perpetratum,
 cui ipse non par faceret. Isaacium vero, qui ordinem ducebat, ad
 monasterium Petra dictum condemnant: ita, ut a nemine convenire-
 tur, nulla tamen re ad curandum corpus necessaria egeret. Sabam,
 quod virtute ceteris antestaret essetque imperatoris amicitia notissi-
 mus et ab ipsis facere nollet, in alio monasterio, Chora appellato,
 manere, nec eum a quoquam adiri decreverunt. Quem cum sedulo
 curare vellent, non tulit, dixitque, iniquum esse ab iis, qui in
 caede et sanguine voluptatem haberent, quidquam accipere. Hoc
 autem solo dicto, quem Deus tueretur, nulla eum machina ab ullo
 mortalium posse interimi, deinceps tacuit. Ceteris porro omnibus,
 ut non tanti aestimandis, ad monasteria sua reversionem concesserunt.
 Legationem monachorum patriarcha et coniurati ad hunc modum
 exceperunt. Cantacuzenus, postquam Batatzes legatione de pace,
 metu eorum, qui regnabant, fungi pertimuit, ad exercitum rediit:
 ubi reduces invenit, quos nuper ad protostratorem miserat, nunti-

A. C. 1342 τοστράτορα πέμψας ἦν, ἦκειν τὴν ταχίστην ἀπαγγέλλοντας, ὡς τῶν ἐκεῖσε πάντων ὑπὸ πρωτοστράτορος καλῶς διοικημένων. ἐδόκει μὲν οὖν καὶ βασιλεῖ, μὴ μέλλειν δεῖν, ἀλλὰ πρὸς Θεσσαλονίκην ἐπείγεσθαι οὕσων ἀναγκαίαν. τῶν πρὸς τὴν τειχομαχίαν δὲ πάντων ἤδη παρεσκευασμένων, ἐκέλευεν εἰς τῆς ὑστεραίας ἅμα πρῶτ' τῶν τειχῶν ἀποπειρασαμένους, εἰ μὴ

D δύναιντο παραστήσασθαι, τῇ μετ' αὐτὴν τῆς εἰς Θεσσαλονίκην ἔχασθαι φεροῦσης. οὕτω μὲν οὖν ἐδέδοκτο. καὶ ἅμα πρῶτ' ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐπλισάμενοι, προσέβαλον τοῖς τείχεσι προσάγοντες τὴς μηχανάς. διὰ πίσης δὲ ἡμέρας τῆς τειχομαχίας καρτερωτάτης γεγενημένης, μικροῦ μὲν ἐδέησεν ἄλῶναι, τῶν τε κλιμάκων προσερεισθεισῶν τοῖς τείχεσι καὶ μηχανήματός τινος ἐπὶ τροχῶν χελώνης προσιγορευομένου. ἡ νῦξ δὲ αὐτίκα ἐπιγενομένη διεκώλυσε τὴν ἄλωσιν. οἱ πολιορκούμενοι δὲ δεισάντες, μὴ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἀδιδίς μάχης¹⁵ ἄλῶσι γενομένης, ἐβουλεύσαντο νυκτὸς πίστει λαβόντες παρὰ βασιλέως, ὁμολογίᾳ τὴν πόλιν παραδοῦναι. καὶ ἅμα πρῶτ' ἐκ τῶν τειχῶν τοῖς εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκέλευον μηνύειν βα-

P. 465 σιλεῖ, εἰ βούλοιο ἐπὶ συμβάσει τὴν πόλιν παραλαμβάνειν. ἡδέως δὲ βασιλέως τὸν λόγον δεξαμένου καὶ κελεύοντος ἦκειντο πρὸς αὐτὸν, ὡς πάντα πράξοντος αὐτοῖς τὰ κατὰ γνώμην, ἦγον τοῦ τε δήμου καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς δυνατῶν ὀλίγοι καὶ τῶν τῆ κλήρω τῆς παρ' αὐτοῖς ἐκκλησίας κατειλεγμένων. αἰτίας δὲ ὥσπερ ἀπολύοντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τῷ ὄπλι κεκινηκέναι πρὸς αὐτὸν, τὸ δέον ἔφασαν πεποιηκέναι. ὁμομοκέναι γὰρ²⁵

antes, ventret quam maturissime, omnia a protostratore illis bene administrari. Ne imperator quidem cunctandum, sed Thessalonicam, ut ad urbem maximi momenti, festinandum duxit; et omnibus iam ad moenia Peritheorii oppugnanda confectis, praecepit, iis postridie die illucescente tentatis, si conatus non responderet, die tertio viam versus Thessalonicam arriperet. Sic censuit. Die exorto, muros, admotis etiam machinationibus, invadunt; quos cum toto die oppugnassent acerrime, parum abfuit, quin eos acta iam testudine et scalis applicitis conscenderent; sed noctis interventus rem impedit. Obsessi metuentes, ne die sequenti pugna instaurata caperentur, noctu decernunt, fide ab imperatore accepta, urbem dedere. Mane de moenibus clamorem in castra dantes, imperatori renuntiare iubent, si velit, ex pacto convento civitatem accipiat. Ille hoc nuntio gavisus, eos evocat, facturum se, quae optent, omnia. Veniunt de plebe et optimatibus pauci, de clero item nonnulli. Atque ut se purgarent quodammodo, aliter se facere nequissime dixerunt: propterea quod nuperrime sacramento concepto sponderint, se im-

ὀλίγη πρότερον ἀντιστήσεσθαι τοῖς βασιλίδι πολεμοῦσι μέχρι Α. C. 1342
καὶ τοῦ δυνατοῦ. τοὺς τε ὄρκους τοιγαροῦν τετηρηθέναι ἀσφα-
λῶς, καὶ τὸ νῦν λυσιτελεῖν φαινόμενον ἐκ τῶν πραγμάτων
πράττειν μετ' εὐγνωμοσύνης. ὅθεν ἄξιοι συγγνώμης νομίζουσιν Β
θεῖναι παρ' αὐτῷ. δεῖσθαι μέντοι καὶ τῆς δι' ὄρκων ἀσφαλεί-
ας, ὡς οὐδὲν πείσονται δεινὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον αὐτοῖς
εἰργασμένων ἕνεκα καὶ τῶν ὕβρεων, αἱ παρὰ φαύλων καὶ
τοῦ μηδενὸς ἄξιων ἀνθρώπων εἰρηται πρὸς αὐτὸν, τῶν ἐν
λόγῳ πάντων μάλιστα ἀνωμένων καὶ τὴν ἀκολασίαν τῆς
10 γλώττης τιθεμένων ἐν δεινῷ. οὐδεμιᾶς γὰρ ὕβρεως ἐφείδοτο
ἐστῶτες ἐπὶ τῶν τειχῶν. ὅθεν καὶ ποτε βασιλέως ἐν ὄπλοις
παριόντος καὶ τὰ τεῖχη κατασκεπτομένου διὰ τὴν τειχομα-
χίαν, τρεῖς τινες ἐστῶτες ἐπὶ τῶν τειχῶν, μᾶλλον τῶν ὕ-
βρεων ἠφείδον γνωρίμου γινομένου. ὁ δὲ ἐργὺς γενόμενος, V. 375
15 ἤρῳα, εἰ εἰδότες, ὅστις εἶη, ὕβριζουσιν οὕτως ἀφειδῶς. ἐνὸς C
δὲ ἀποκριναμένου, ὡς μάλιστα εἶδεεν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ
ὑβρίζειν πολλῶν ὄντα ἄξιον λοιδοριῶν, ὅτι ἀποστάτης γεγο-
νῶς τοῖς βασιλέως ἐπεβούλευσε παισὶ καὶ οὐδεμιᾶς ἀπέσχετο
πέρας ἀποκτεῖναι τοὺς οὐδὲν ἠδικηκότας μηχανώμενος. „πότε
20 δὲ“ εἶρηκεν ὁ βασιλεὺς „ἐπὶ δίκην καταστάντα, ὅτι μὴ τὰ
ἐγκλήματα ἠδυνήθην ἀπολύσασθαι, κατεψηφίσασθε ἀδικεῖν
αὐτοῖ καὶ ἐπιορκεῖν καὶ τοιαῦτα, ὅλα λέγετε, τολμᾶν;“ τῶν δὲ,
ἐναγχος ἐκ Βυζαντίου, εἰπόντων, ἤκειν, ἐν ᾧ τὰ κατὰ βασι-

6. δεινὸν om. B.

peratricis hostibus quantum valent restituros. Quod iurassent,
praestitisse hactenus fideliter: et quod nunc res ipsa utile futurum
doceat, id aequo animo facturos. Putare igitur, se dignos esse
venia. Cupere tamen iureiurando sibi caveri, nil grave passuros
ob ea, quae durantibus armis commisissent: ob convicia scilicet,
quae non sine summo dolore virorum gravium abiecti et nauci ho-
mines procaci lingua in eum contorserint. Nullis siquidem probris
stantes in muris parcebant: ut etiam aliquando armato imperatore
accedente et moenia propter oppugnationem contemplaute, tres qui-
dam eo cognito effusius maledicerent. Qui propius accedens quae-
sivit, num scientes quis esset, adeo liberaliter contumelias dicerent.
Eorum uno respondente, maxime, et idcirco probra fundere, qui-
bus ipse multis dignus esset, quod fracta fide, imperatoris liberis
insidiaretur omnesque vias indagaret, quo illos meditatae ab se morti
offerret, a quibus nullam unquam sensisset iniuriam. Quando autem,
exceptit Cantacuzenus, in iudicium me vocatum, quia dissolvere cri-
mina non potui, et iniuriae et periurii et huius sceleris, quod obli-
citis, me condemnastis? Respondentibus illis, paulo ante Byzantio
venisse, a quo quae ipse in imperatorem adolescentem perverse ma-

A.C. 1342 λέως ὑπ' αὐτοῦ ἐσκαιωρημένα ἐκμαθεῖν· δι' αὐτὸ καὶ τοὺς ἐκεῖ τὰ βασιλέως ἤρημένους αὐτὸν ἐλαύνειν, πρὸς οὓς μὴ δυνάμενον ἀνθίστασθαι, ἐνθάδε ἤκειν. „ἀληθῶς εἰρηκας,” εἶπεν ὁ Βασιλεὺς „ὡς εἶπαίρε, ἐκ Βυζαντίου τὰ τοιαῦτα δεδιδάχθαι· ἀλλ' ἔγωγε αὐτοῦ τούτου ἕνεκα ἐνθάδε ἤκω, ἵνα σε τῆς γλωσ-5 σαλγίας τιμωρησάμενος, διὰ σοῦ κακείνους διδάξω μὴ τοιαῦτα ἀκολασταίνειν.” ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἐν μέρει παιδιᾶς τοιαῦτα πρὸς ἐκείνους διαλεχθεὶς, παρῆλθε. τῆς αὐτῆς δὲ νυκτὸς στρατιῶται, βασιλέως κελεύσαντος, ἐν ταῖς πύλαις προλοχίσαντες, ὥστε τῶν ἔνδον τινὰ ζωορῆσαι τοῦ τὰ πραττό-10 μενα ὑπ' ἐκείνου διδαχθῆναι, οὕτω συμβάν, αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν ὑβριστὴν ἅμα ἔω τῶν πυλῶν πρὸς τινα χρεῖαν ἐξελθόντα ἐξαρπάσαντες, παρέστησαν βασιλεῖ. ὁ δ' ἀγνοεῖν ὑποκρινά- P. 466 μενος, ὄθεν τε εἶη καὶ ὅστις, ἠρώτα. νομίσας δὲ καὶ αὐτὸς ἀγνοηθῆναι, ὅσα ᾤετο πρὸς τὴν παροῦσαν λυσιτελεῖν ἀνάγ-15 κην ἀπεκρίνατο. ὡς δ' ὁ βασιλεὺς τὴν ὑπόκρισιν ἀποθέμενος, αὐτὸν ἐκεῖνον ἀπεδείκνυς τὸν χθρὸς εἶναι ὑβριστὴν, τοὺς μὲν ἄλλοις ἅπασι διατριβὴν οὐ μικρὰν ἐνεποιεῖ ἢ τοιαύτη συντυχία καὶ ὡς ἡδίστα διετίθεντο· τὸν ἐαλωκότεν δὲ δέος οὐ μικρὸν εἰσῆμι περὶ ψυχῆς ἀγωνιῶντα καὶ ὅσον οὐπω νο-20 μίζοντα ἀποθανεῖσθαι. βασιλεὺς δ' ὡσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις μᾶλλον κἂν τοῖς τοιοῦτοῖς προσήκειν αὐτῷ νομίζων μεγαλοψυχεῖν, ἐφ' ἱκανὸν παραψυχῆς ἕνεκα τὰ χθρὸς εἰρημένα Β πρὸς τὸν ἐαλωκότεν διαλεχθεὶς, ἔπειτα ἐκέλευε στολὴν πα-

chinatus esset, didicissent: et idcirco, qui illic imperatorem tuerentur, ipsum expulisse; quibus cum resistere nequeat, huc venire, Recte, mi homo, occurrit Cantacuzenus, haec vos Byzantio didicisse ais. Ego vero huc venio, ut cum te ob maledicam loquacitatem punivero, tuo exemplo ipsi protervire desinant. His per ludum dicitis, praeteriit. Eadem nocte milites iussu imperatoris insidias ad portas tendentes, ut oppidanum aliquem eaperent, ex quo quid intus gereretur, exprimerent, casu ipsissimum conviciatorem, multo mane nescio cuius rei causa egredientem, rapiunt, imperatori sistunt. Qui se eum haud nosse simulans, unde et qui sit percunctatur. Ille plane ignorari se opinatus, pro necessitate praesenti respondet. Sed ubi imperator, persona deposita, hesternum esse conviciatorem ostendit, ceteris quidem omnibus hoc eventum non modicae delectationi et mirificae hilaritati fuit; captum vero pavor ingens subiit, de anima anxium et iamiam se interficiendum arbitrantem. At imperator cum in aliis, tum praesertim in huiusmodi rebus excelsum se et invictum animum decere ratus, oblectamenti gratia captivo dicta ipsius hesternae plene iteravit. Deinde stola maioris pretii, quam pro eius conditione, et auro insuper donatum recedere atque in fu-

ρέχειν πολυτελεστέραν, ἣ αὐτῷ προσῆκε. παρασχόμενος δὲ Δ. C. 134a
 καὶ χρυσίον, ἐκέλευεν οἴκαδὲ ἀναχωρεῖν καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ-
 δε μηδενὸς καταψηφίζεσθαι πρὶν εἰς ἀπολογία καταστῆναι,
 ἀλλὰ τὴν ἐτέραν τῶν ἀκοῶν τῷ κατηγορουμένῳ φυλάττειν
 5 ἄκραϊφνῆ. ὁ δ' ἄπιστα σχεδὸν εὐτυχήσας πρὶν γενέσθαι,
 βασιλέως ἐπαινήτης ἦν ἀντὶ τοῦ πρότερον ὕβριστοῦ. ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν πρότερον. τότε δὲ ἐπεὶ οἱ πρέσβεις ἀμνηστί-
 αν τῶν ὕβρεων ἤτοῦντο καὶ ἐδέοντο βασιλέως εὖ ποιεῖν
 προσχωροῦντας ἔκοντι, προσηνῶς αὐτοῖς διαλεχθεῖς καὶ λό-
 10 γοις πείσας, μηδὲν ὀποτεύειν παρ' αὐτοῦ δεινὸν, ἐκέλευε
 καὶ γράμμασι βασιλικῶς, ἃ αὐτοὶ ἤτοῦντο, βέβαια ποιεῖν.
 τῶν δὲ βασιλεῖ συνόντων τις δύσπουνος ὦν, ὡς εἶοικε, καὶ πο- C
 λεμῶν ἀφανῶς, κρύφα προσελθὼν τοῖς πρέσβεσι, συνεβού-
 λευε μὴ τὴν πόλιν παραδιδόναι. βασιλεὺς γὰρ εἰς τὴν ὕστε-
 15 ραίαν, ἢν τε προσχωρῶσιν, ἢν τε μὴ, πρὸς Θεσσαλονίκην
 κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ἔγνωκε δεῖν ἀποχωρεῖν. οἱ δὲ, ἐπεὶ
 τοιαῦτα ἤκουσαν, μὴ ἃ κοινῇ πᾶσι δοκεῖ σκηψάμενοι εἶδέναι,
 πρὸς τὴν πόλιν ἀπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ ἦσαν εἰσω πυλῶν, ἀθ-
 20 ρεις ἐγκλεισάμενοι, παρεσκευάζοντο πρὸς μάχην. ἀναβάντες
 ἐπὶ τὸ τεῖχος, μὴ πᾶσιν ἔλεγον εἶναι τὸ νῦν ἔχον κατὰ
 γνώμην βασιλεῖ τὴν πόλιν παραδιδόναι, ἀλλ' ἐπεὶ πρὸς Θεσ-
 σαλονίκην ἔγνωκε δεῖν ἀποχωρεῖν, εἰς τοῦπιόν αὐτοὶ διασκε- D
 ψάμενοι εἰ δοκεῖ λυσitteλεῖν, κοινῇ ψήφῳ προσχωρήσουσιν.
 οὕτω μὲν οὖν Περιθεώριον τειχομαχίᾳ τε ὀλίγον ἐδέθησεν
 25 ἄλλῳ καὶ ὁμολογίᾳ προσχωρήσαι βασιλεῖ. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ V. 376]

turum neminem inauditum damnare alteramque aurem reo integram
 servare iussit. Ille ferme supra fidem felix, pro contumeliis im-
 peratorem laudibus extollere. Sed haec prius acta sunt. Tunc vero,
 cum iniuriarum oblivionem peterent, qui ex oppido in castra vene-
 rant, orarentque, ut, quia sponte se dederent, bene illis faceret,
 verbis blande compellatos, ne quid ab se infestum timerent, horta-
 tus est; et quae petebant, imperatorio diplomate confirmari man-
 davit. De exercitu autem imperatoris malignus quidam, ut apparet,
 et hostis occultus, furtim ad legatos adiens, ab urbe tradenda eos
 revocavit; imperatorem die postero, sive se dederent, sive non,
 Thessalonicam summa adactum necessitate constituisse discedere.
 Quibus auditis, communis sententiae ignoracionem excusantes, in
 urbem regrediuntur. Intra portas inclusi, rursus defensionem pa-
 rant; concensisque moenibus vociferantur, in praesens non omnes
 ad urbem imperatori tradendam consentire. Sed quia Thessaloni-
 cam omnino proficisci decreverit, se postea consultaturos et, si un-
 versis approbantibus expedire videatur, in eius potestatem concessu-
 ros. Sic itaque Peritheorium et vi propemodum captum et dedi-

A. G. 134μη περιμένειν ἔξῃν πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἀναστήσας τὴν στρατιάν, ἤλαυνεν ἐπὶ Θεσσαλονίκην.

P. 467 λς'. Ἐν Βυζαντίῳ δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου βασιλέως παῖς ψήφῳ βασιλίδος τε καὶ τῆς συγκλήτου στέφει τὴν κεφαλὴν ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ πατριάρχου κατακασμεῖται. ἐν τῇ ἑορτῇ δὲ καὶ τῶν τῆς συγκλήτου πλὴν ὀλίγων ἀξιωματίων πάντες ἔτυχον, ὡς ἂν ἕκαστος παρὰ βασιλίδος καὶ πατριάρχου καὶ τῆς βουλῆς ἄξιος ἐκρίθη. καὶ Ἰσαάκιος μὲν Ἀσάνης πανυπερσέβαστος ἀπεδείχθη, δοῦξ δὲ μέγας ὁ Ἀπόκαυκος, καὶ ὁ Χοῦμος μέγας στρατοπεδάρχης, Ἀνδρό-10 νικός τε Παλαιολόγος, ὃς ἦν γαμβρὸς Ἀποκαύκῳ τῷ μεγάλῳ δουκί, μέγας καὶ αὐτὸς στρατοπεδάρχης, ὃς, τε Γαβαλῶς πρωτοσεβαστός, καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες ὡς ἕκαστος. πατριάρχης C δὲ, ἐπεὶ τὴν ἀξίαν ἀμείβειν οὐκ ἐνῆν, εἰς σεμνότερόν τι περιέστησε τὸ σχῆμα καὶ ἐν τε ταῖς ὑπογραφαῖς ἡερανώφ χρῶ-15 ματι ἐχρήτο καὶ τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καλύπτραν, ἣν τοὺς πατριάρχας ἔθος φέρειν, ἂν μὴ τοῦ τάχματος ὄσι τῶν μοναζόντων, ὀθόνη λευκῇ περιειλημμένην πρότερον, αὐτὸς κατεκόσμησε χρυσοῖ, εἰκόνας αὐτῇ τοῦ τε σωτήρος ἡμῶν ἐγγράφας Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς τεκούσης αὐτὸν ἀχράντου Θεο-20 τόκου καὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δοῦξ ἄχρι μὲν ἐκείνου τοῦ χρόνου μετριώτερά τε φρονεῖν ἐδόκει καὶ τῆς βουλῆς εἶναι ὑπεκρίνετο εἰς, ἣ μᾶλλον καὶ πρὸ αὐτοῦ τοὺς ἄλλους ἦγε, μὴ τῆς κακουργίας αἰσθόμενοι

tione ferme acceptum fuisset. Imperator, quoniam obsidionem continuare non licebat, motis castris, Thessalonicam ire maturavit.

36. Byzantii Ioannes imperator, Andronici filius, Augusta et consiliariis ita volentibus, a Ioanne patriarcha corona exornatur: in qua festi diei celebritate omnes pene proceres, ut quemque imperatrix, patriarcha et concilium esse dignum iudicabant, dignitates adepti sunt. Et Isaacius quidem Asanes panhypersebastus declaratus est, Apocauchus magnus dux, Chumnus magnus stratopedarcha; Andronicus Palaeologus, Apocauchi gener, etiam ipse magnus stratopedarcha designatur; Gabalas protosebastus, et ita alii omnes, eorum suffragiis, de quibus supra diximus. Patriarcha, quia gradum permutare non poterat, habitu se augustiorem fecit et in subscriptionibus colore caeruleo est usus flammeumque seu tegmen capitis, quod antea patriarchas, si de monachis non essent, album ferre mos erat, ipse auro illustravit, Servatoris nostri et illibatae eius genitricis Deiparae ac Ioannis Baptistae depictis in eo iconibus. Apocauchus magnus dux, qui usque ad id temporis modestiam prae se ferebat et unum se de concilio simulabat, vel potius alios etiam sibi anteponebat, metuens, ne scelus elus

ὀρθῶδων, ἐπὶ Καντακουζηνῷ τοῦ βασιλέως ἐθελήσωσι μᾶλ-Α. C. 134a
 λον ἄρχεσθαι ἢ ἐκείνου. ἐπεὶ δὲ ἀξιωματὸς τε μείζωνος ἐπε- D
 λάβετο καὶ τὸν πόλεμον εἶδεν ἀυξηθέντα ἐπὶ μέγα, τὸ προσ-
 ωπεῖον ἀποθέμενος, αὐτὸς πάντα ἦν καὶ πάντων ἤρχε καὶ
 5 μείζωνων καὶ ἐλαττόνων. αἱ τε γὰρ τῶν χρημάτων πρόσοδοι
 τῶν κοινῶν ὑπ' ἐκείνου διηκοῦντο καὶ πόλεων ἀρχαὶ καὶ στρα-
 τηγαί, οἷς αὐτὸς ἐκέλευεν, ἐδίδοντο καὶ εὖ ποιεῖν καὶ του-
 νασίον κύριος ἦν· καὶ πάνθ' ὁμοίως πρὸς Καντακουζηνὸν
 τὸν βασιλέα, ἕως ἔτι μέγας ἦν δομέστικος, ἡμιλλᾶτο πάντα
 10 ὑπ' ἐκείνου ἄγεσθαι βουλόμενος. συνιδῶν δὲ, ὡς ἐπαχθῆς τοῖς
 εὐγενεστέροις ἢ ἐκείνου ἔσται ἀρχή, καὶ δεισας, μὴ τι διὰ
 ταύτην ὑπ' ἐκείνων ἐπιβουλευθῆ, ὄγνω δεῖν πάντας διαφθεί-
 ρειν, ὡς, εἰ τῆς φούλης τύχης ὑπολειφθεῖεν μόνοι, ἑρδίας P. 468
 αὐτῷ πρὸς ἅπαν εἰζόντες τὸ προσταττόμενον οὐκ ἀνοήτως
 15 οἰηθεῖς. καὶ πρῶτον μὲν ἀπὸ τῶν καθ' αἷμα προσηκόντων
 καὶ μάλιστα γνησίων ἤρχετο Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ, ὕλης
 τε εὐπορῶν πρὸς τὰς διαβολὰς καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον ὡς
 δυνατωτέρους δεδοικώς. ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἐφεξῆς V. 377
 μετῆλθε, μηδεὶς φεισάμενος, τὸ δοκεῖν μὲν, ὅτι ψήφῳ τῆς
 20 σονγκλήτου βουλῆς καὶ βασιλίδος καὶ μάλιστα πατριάρχου τὰς
 τιμωρίας, οἷς ἂν ἐθελήσειεν, ἐπάγων, τῇ δ' ἀληθείᾳ, τὰ
 δοκοῦντα ἑαυτῷ ποιῶν. τὴν δὲ βασιλέως μητέρα Καντακου- B
 ζηνῷ, καὶ πρότερον ἐν δεσμοτηρίῳ κατακεκλεισμένην, μᾶλ-
 λον ἐκάκουν ἐξεπίτηδες καὶ οὐδὲν εἶδος λύτης ἀπέλιπον ἐπι-

olfacientes, Cantacuzeni, quam ipsius imperium mallent, ubi et gradum excellentiorem est consecutus et bellum in maius auctum vidit, larva deposita, factus est omnia maiorumque iuxta ac minorum rerum arbitrium dittonemque usurpavit. Nam et communia vectigalia ab eo procurabantur et praefecti ac duces urbium ex eius voluntate creabantur; beneque et male facere in illius manu erat; ac per omnia nitebatur similis esse Cantacuzeno adhuc magno domestico, nihil non a se regi atque administrari desiderans. Sed enim perspiciciens, imperia sua nobilioribus iniucunda et onerosa fore, timensque, ne quid idcirco insidiarum sibi pararetur, omnium perdundorum consilium cepit, ut humiles soli relictis, auctoritati suae in omnibus propensius parerent. Nec erat stulta cogitatio. Ac initium quidem a Cantacuzeni consanguineis et amicis germanissimis duxit: cum et materia ad calumniandum abundaret et eos ut opulentiores amplius metueret. Deinde alios ordine aggressus, nulli percertimque patriarchae decreto, poenas, quibus illi vellent, inferret; re autem ipsa libidini suae obsecutus. Cantacuzeni autem matrem iam ante in carcerem conditam de industria vexare instabat, nec

A. C. 134 ἀδεδειγμένοι πρὸς ἐκείνην. φύλακὰς τε γὰρ ἐπέστησαν ἀνδρώ-
 πους ἀναιδεῖς καὶ τὸν τρόπον βαρβάρους, καὶ πᾶσαν ἐπιδεί-
 κνυσθαι προσέτατον πικρίαν πρὸς αὐτὴν καὶ πάντα ποιεῖν
 ἐφ' ὕβρει καὶ καταφρονήσει. τὰ τε ἀναγκαῖα πρὸς τροφήν,
 καίτοι καὶ πρότερον ἐνδεῶς παρέχοντες, ἔτι μᾶλλον γλίσχρως
 ἐχορήγουν. εἰ δέ ποτε ἔδει καὶ ζωμόν τινα παρέχειν, φι-
 λανθρωπευσαμένους δῆθεν, εἰδότες, ὡς πολυτελεῖα ἐντραφεῖη
 καὶ τρυφῇ καὶ οὐδενὸς ἂν ἄψαιτο μεμολυσμένον, τὰς χεῖρας
 C ἀνίπτους καθιέντες, διηρεύων δῆθεν τὸν ζωμόν, εἰ μὴ τοι
 ἔνδον κρύπτοιτο γράμματα παρὰ τοῦ νιῶν ἀπεσταλμένα, καί-10
 τοι γε αὐτοὶ τῶν προσαγομένων ὄντες μάγειροι. ἂ ὄρωσα,
 μᾶλλον ἤρετο λιμῶ βιαίως ἀποθνήσκειν, ἢ τοιούτων γεύε-
 σθαι. ἐν χειμῶνί τε σφοδροτάτῳ καὶ κρυμῶδει οὐδεμίαν,
 οὐτ' ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, οὐτε ἐκ πυρὸς παρείχοντο πα-
 ραμυθίαν, καίτοι βασιλίδος μηδεμιᾶς κατὰ τὸ σῶμα θερα-15
 πείας κελουούσης ἀποστερεῖν. παρὰ πᾶσάν τε ἡμέραν οὐκ
 ἐνέλιπον οἱ φύλακες τὸν νιὸν ἀσέμνωσ ὕβριζειν ἐπ' αὐτῆς,
 καὶ ὡς ἀγγελίας δῆθεν πεπυσμένοι, ἀπήγγελλον, ποτὲ μὲν,
 D ὡς συλληφθεῖη ὁ νιὸς καὶ ἀτίμως ἄγοιτο περικείμενος κλοιῶ·
 ἄλλοτε δὲ, ὡς μάχης γενομένης, ἐπ' αὐτῆς ἀποκτανθεῖη καὶ20
 ἄγοιτο ἢ κεφαλῇ, ἣν παραμυθίας ἔνεκα καὶ πρὸς αὐτὴν
 ἄγειν ὑπισχυοῦντο, καὶ ἕτερα ὠμότερα καὶ ἀπανθρωπότερα
 πολλῶ, ἔξ ὧν ἐκείνη τὴν καρδίαν ὑπερξέσασα καὶ κατατα-

12. γένεσθαι P. 14. ἐξ ἐπιβλημάτων M. mg. pro ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων.

ullum genus molestiae ei non adhibebat. Nam et custodes illi de-
 dit homines impudentes moribusque barbaros; quibus praecepit,
 omnem in illam diritatem expromere et quam indignissime con-
 temptissimeque tractare. Hinc quamvis antea quoque victus ei ma-
 ligue praeberetur, tamen hi tenuiorem adhuc suppeditabant. Quod
 si quando, officio humanitatis videlicet, ius porrigendum esset, cum
 laute ac delicate educatam, nihilque posse immundum ac sordidum
 tangere non nescirent, manus illotas immittentes pervestigabant,
 eequid intus laterent a filio litterae, tametsi quod offerebant, ipsi-
 met coxerant. Quod cum illa videret, misera fame emori, quam
 spurcitiem huiusmodi gustare maluit. Hieme autem acerrima ac
 perfrigida nec ex veste stragula ad corpus cooperiendum, nec ex
 accenso foco ullum ei solatium impertiebant, quamvis Augusta man-
 dasset, ut in ea curanda nihil praetermitteretur. Quin etiam toto die
 custodes, ipsa audiente, in filium maledicta sine fronte iactare non
 cessabant et, tamquam si nuntios accepissent, illi narrabant, alias
 quidem, captum esse et catenis iniectis foede raptari; alias, com-
 misso proelio occisum iamque caput afferri, quod consolationis causa

κεῖσα, πυρετοὺς ἐλήφθη σφοδροτάτοις. αἱ δὲ περὶ αὐτὴν **A.C. 1344**
 γυναῖκες, πολλὰ τῶν ὠμοτάτων ἐκείνων ἀρχόντων δεηθεῖσαι,
 ὥστ' ἐπιτρέψαι ἰατρὸν πρὸς αὐτὴν εἰσαγαγεῖν καὶ προνοίας
 ἀξιῶσαι μικρᾶς τινος, οὐκ ἠδυνήθησαν πρὸς ἔλεον ἐκκαλέ-
 5σασθαι τὰ σπλάγχνα τῶν ἀγνωμόνων ἐκείνων καὶ σπλάγχνα
 ἐσθίειν ἀνθρώπων εἰδισμένων ὀσημέραι. ἀλλ' ἄπειπον αὐτῇ
 πᾶσαν θεραπείαν, ὥσπερ αὐτοχειρῶς κατασφάττοντες. ἡ βα- **P. 469**
 σιλίς δὲ ὑπὸ του πυθομένη, ὅτι νοσοίη ἢ τοῦ βασιλέως μή-
 τηρ, καὶ ὡς οὐκ ἐπιτραπέη παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ
 10ιδιασκάλου τῆς οἰκουμένης καὶ μαθητοῦ τοῦ πράου καὶ φι-
 λανθρώπου ἰατρὸς πρὸς αὐτὴν εἰσελθεῖν, ὠνείδισε μὲν αὐ-
 τοῖς πικρῶς τὴν ὠμότητα καὶ τὴν ἀναληγίαν· τὸν δὲ ἰατρὸν
 ἐκέλευεν, ὅς αὐτῇ πρὸς τὰς νόσους συνήθης ἦν, πρὸς ἐκείνην
 15καὶ ἢ λοιπὴ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων ἀνδρῶν φαρτρία τὴν ἰατρὸν
 παραλαβόντες, ὄρκους ἀπήθουν, ὥστε ἐλθόντα πρὸς ἐκείνην,
 μηδὲν περὶ τῆς νόσου διατάξασθαι. τοῦ δὲ καὶ τὴν ἐπιδημίαν
 ἀπαγορεύοντος, εἰ μέλλοι μηδὲν ἐκ τῆς τέχνης ὠφελεῖν, ἠνάγ-
 20καζον αὐτοὶ τὰ κελευόμενα ποιεῖν, ἔν' αὐτοῖς τε ἢ ἐξαρχῆς **B**
 ὠμότης διασωζόιτο καὶ μηδὲ βασιλίδος καταφρονεῖν δοκοῖεν,
 τὰ κελευσμένα μὴ ποιοῦντες. εἰ δ' ἰσχυρογνωμονοίη καὶ
 πρὸς ὠφέλειάν τι τῆς νοσοῦσης λέγοι, μὴ μέμφεσθαι αὐ-

19. ἢ om. P. 22. τε P.

ad eam quoque se allaturos pollicebantur; aliaque demum crudeliora et immaniora multo: unde supra modum corde inflammato et contabefacta, in rapidissimam febrim incidit. Feminae sociae archontas saevissimos, uti medicum illam visitare paterentur, quamvis obtestantes, inflectere non poterant: usque adeo improborum illorum et consuetorum quotidie humana devorare viscera ad miserationem viscera obduruerant. Omnem ei curationem negarunt, quasi manibus suis eam iugulantes. Imperatrix ubi per nescio quem illam aegrotare, nec ab archontibus et a magistro orbis atque discipulo mitis illius ac benigni praeceptoris medicum ad eandem permissum ingredi rescivit, tantam feritatem tamque alienos ab omni humanitate animos verbis asperioribus ipsis exprobravit et medicum suum misit, qui pro morbo ei medicinam faceret. At patriarcha et reliquis ille bonorum virorum coetus sacramento hominem adigere, ingressum nihil ad depellendam aegritudinem praescripturum. Quem accessum recusantem, si iacenti ac laboranti ex arte sua nihil profuturus esset, coegerunt imperatrici obedire, ut et crudelitatem suam usque ab initio servarent et auctoritatem Augustae contempsisse ne viderentur, si accessu illum ad aegrotam prohibuissent. Si pertenderet et quippiam ad salutem male habentis

A.C. 1342 τοῖς, ὡς αὐτοῦ τῶν ἐσομένων κακῶν αἰτίου ἑαυτῷ παρεσομένου· δῆλος γὰρ ἦδη εἶναι ἡρημένος τὰ Καντακουζηνῶ. δὲ δὲ δεισῆς τὴν ἀπειλήν, (οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον τοῦ τε ὑπο-

V. 378 πτευθῆναι καὶ τῷ πάσχειν τὰ δεινότεα,) πρότερον ἐπαγγελιάμενος μηδὲν τῶν γινομένων μηνύσειν βασιλίδι, ἔπειτα πρὸς 5 βασιλέως εἰσῆει τὴν μητέρα. μηδὲν δὲ δυνάμενος διὰ τὸ ἐκ τῶν ἀρχόντων δέος φθέγγεσθαι, τοὺς ἐπομένους φύλακας ὡς **C** ἐνῆν διαλαθῶν, νεύματι ἐσήμαινε τὴν ἐν ἀγκῶνι φλέβα τέμνειν, ἔπειτα ἐξῆει μηδὲν τὸ σύνολον φθεγγόμενος. αἱ γυναῖκες δὲ αὐθις τῶν ἀρχόντων δεηθεῖσαι τὸν τέμνειν φλέβαςιο ἐπιστάμενον εἰσάγειν οὐ συνεχωροῦντο. ὅθεν ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ κατεργασθεῖσα καὶ μηδεμιᾶς ὄλως προνοίας ἀξιωθεῖσα, ἐτελετύησεν ἕκτη μηνὸς Ἰανουαρίου δεκάτης οὔσης ἰνδικτιῶνος τοῦ 5ων ἔτους. τελευτώσης δὲ ἦδη, ἡ τοῦ βασιλέως Ἄνδρονίκου ἀδελφῆ, ἡ πρότερον μὲν **Μιχαὴλ** τῷ **Μυσοῶντι** 5 συνῆκεσε βασιλεῖ, ἔπειτα, ἐκείνου τελευτήσαντος, πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἐπαλεθούσα καὶ τὴν ἐν βασιλείοις διατριβὴν καταλιπούσα, μονάζειν εἴλετο καὶ **Θεοδοσία** ἐκ **Θεοδώρας** με-

D τωνομούσθη, πυθομένη περὶ τῆς βασιλέως μητρὸς, ὅτι τελευτᾷ, καὶ ὥσπερ ἀμειβομένη τῶν παρ' ἐκείνης πρότερον 20 ἀπρηγμένων ἀγαθῶν, (πολλὴν γὰρ εἰς ἐκείνην ἐπεδείκνυτο τὴν εὐνοίαν,) ἀφίκετό τε εἰς τὸ δεσμοπήθειον πρὸς αὐτὴν καὶ παρέμεινεν ἄχρι τελευτῆς. ἔπειτα τὸν νεκρὸν ἐξαγαγούσα παρὰ τὴν μονὴν, τῆς πρὸς μητρὸς ἐκείνης μάμμις

20. παρ' add. M.

diceret, ne ipsos postea accusaret, cum semet in calamitatem precipitasset; Cantacuzenismi enim iam manifestum fore, Medicus comminatione territus (nihil quippe inter suspectum esse et acerbissima perpeti intererat) cum spondidisset, nihil horum imperatrici indicaturum, ad Cantacuzeni matrem introiit. Cumque propter formidinem archontum loqui non auderet, sequentes custodes, ut licebat, fallens, e brachio mittendum sanguinem gestu significabat. Deinde mutus plane abibat. Mulieres iterum archontibus supplices, phlebotomum introducere non permittebantur. Sic omni prorsus curatione negata et febris consumpta, octavo Idus Ianuarias, Indictione decima, anno ab orbe condito sexies millesimo octingentesimo quinquagesimo hanc lucem deserit. Imperatoris Andronici soror, quondam Michaeli, Moesorum regi, nupta, et marito mortuo ad fratrem reversa, vitæque aulicæ relicta et monasticam complexa ac Theodosia ex Theodora dicta, ubi eam animam agere intellexit, velut remunerans eius in se merita (sui enim cupidissimam senserat) in carcerem venit, et usque ad ultimum spiritum ab ea non recessit, quam elatam in monasterio aviæ ipsius defunctæ matronæ,

ἀδελφῆς τοῦ πρώτου τῶν Παλαιολόγων βασιλέως Μιχαῆλ Α. C. 1342
 τῆς Μάρθας προσαγορευομένην, ἐν τοῖς πατρίοις κατέθηκα
 τάφοις. ἔπειτα ἐκείθεν πρὸς βασιλίδαν ἀναστρέψασα, ἀπήγ-
 γειλε τὴν ὁμότητα καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν τῶν ἀρχόντων, ἦν
 5 περὶ ἐκείνην ἐνεδειξάντο ἄχρι τελευτῆς. ἡ δ' ὄρκους διεβε-
 βαιοῦτο, μηδὲν εἰδέναι τῶν γεγενημένων, πλὴν ὅτι εἴργεσθαι P. 470
 προσετέτακτο παρ' αὐτῆς, κατεγίνωσκέ τε καὶ αὐτὴ πολλὴν
 ἐκείνων τὴν ἀπήγναιαν. μετὰ δὲ τὴν ἐκείνης τελευτὴν τὰ χρή-
 ματα ἐκείνης τε καὶ τοῦ υἱοῦ διηρηνῶτο καὶ πολλὰ ἐκείνων
 10 ἐξευρίσκειτο, μάλιστα δ' ὅτι καὶ πατριάρχης κατὰ τῶν ἐχόν-
 των ἐξεῖπεν ἀφορισμὸν, ὃν εἶχεν ὡσπερ τινὰ δορυφόρον ταῖς
 παρανόμοις ἐπιθυμίαις πάσαις ὀξύτατα ὑπηρετοῦντα. ὃν οἱ
 πολλοὶ τῶν ἐχόντων δεισαντες, φέροντες τὰ φυλατιόμενα πα-
 ρεῖχον· οἱ δὲ καὶ ὡς παρὰ δίκην γινόμενον καταφρονοῦντες,
 15 τῆς μὲν κατέχον, χρόνῳ δὲ ὕστερον ὑπὸ τῶν συνειδότην
 μηνυόμενα πάντα ἀναλώθη. οὕτω δὲ ἦσαν πλείστα τὰ ἐξ-Β
 ευρισκόμενα, ὥστε, καίτοι πολλῶν αὐτὰ πρότερον συμμεριζο-
 μένων, καὶ τὰ μὲν Ἀποκαύκου τοῦ μεγάλου δουκὸς παρα-
 κατέχοτος, ἕτερα δὲ Γαβαλᾶ τοῦ πρωτοσεβαστοῦ, (κακείνος
 20 γοῦρ συνάρχων τῷ μεγάλῳ δουκὶ τὰ κοινὰ διῶκει καὶ μεσά-
 ζων βασιλίδι ἦν,) καὶ Κινάμου τοῦ μυστικοῦ τῶν βασιλι-
 κῶν χρημάτων τότε ταμίου ὄντος, καὶ πολλῶν ἑτέρων ἐννού-
 χων, οἱ παρεδυνάστευον, ὁμῶς ἐκ τῶν ὑπολειπομένων ἀνα-
 λίσκοντες, τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον συνεκρότουν· οὕτως

sororis inquam Michaelis primi Palaeologi, Marthae appellato, in
 paterno monumento composuit. Deinde Augustam adiens, crudeli-
 tatem inhumanam archontum nuntiavit, qua in eam usque ad mor-
 tem saevissent. Illa Deum hominesque testari, nihil horum se scire:
 tantummodo iussisse in carcerem dari, et eorum barbaram feritatem
 ipsa quoque exsecrari. Secundum obitum eius, filii pecunia in-
 dagata et ingens inventa est. Quia enim patriarcha adversus eam
 servantes anathematismum vibraverat, (quem velut ministrum ac sa-
 tellitem quemdam sceleratis cupiditatibus suis omnibus promptissime
 inservientem habebat,) eum multi metuentes, custoditam a se pecu-
 niam afferbant. Alii hoc fulmen velut iniustum despicientes, in-
 terim retinebant, donec a consociis prodita penitusque distracta et
 distributa est. Tam autem innumerabilis fuit, ut, quamquam multi
 eam inter se partirentur et pars Apocaucho, magno duci, obtingeret,
 pars Gabalae protosebastro, (nam et is Apocaucho erat in re publica
 regenda socius et imperatricis aulae praefectus sive curator,) pars
 Cinnamo, comiti sacrarum largitionum, multisque insuper eunuchis,
 qui simul dominabantur, nihilominus ex reliquis impensam in bel-
 lum contra Cantacuzenum tolerarent. Ceterum imperatrix multum

A.C. 1342 ἦσαν ἄπειρα τῷ πλήθει. ἡ βασιλὶς δὲ πολλὰ πολλάκις περὶ εἰρήνης πρὸς πατριάρχην καὶ τοὺς ἄλλους τῶν πραγμάτων ἄρχοντας διαλεχθεῖσα, οὐδὲν ἀνῆσαι τῶν δεόντων ἠδυνήθη, C
 ἐκείνων ἤδη κατὰ κράτος πᾶσαν ἐσχηκότων τὴν ἀρχὴν καὶ οὐδ' ἄκροις ὡς τὴν εἰρήνην παραδεχομένων. τοῦ δοκεῖν δὲ⁵ δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ βασιλίδι καὶ σφίσι αὐτοῖς συμφέροντα αἰρεῖσθαι, κατασκόπους δῆθεν προπέμποντες πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα, ἔπειτα ὑποδεχόμενοι ἐπανιόντας, εἰσῆγον πρὸς βασιλίδα, ἄλλα τε πολλὰ ἐκείνου καταψευδομένους καὶ ὡς ἀναφανδὸν πρὸς τοὺς συνόντας μεγαληγοροίη,¹⁰ ὡς, εἰ περιγένοιτο ἐν τῷ πολέμῳ, βασιλίδα μὲν καὶ βασιλέα V.379 τὸν υἱὸν ἀποκτενεῖ μόνον, ἀτιμάσας μηδὲν πατριάρχῃ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις, οἱ τὸν παρόντα πόλεμον ἤγειραν αὐτῷ, με- D
 τὰ πολλὰς αἰκίας ἐφύβριστον καὶ βιαιότατον θάνατον ἐπάξει. οἱ καὶ τοῖς λεγομένοις ἐκ συνθήματος εὐθύς παρόντες, μεγί-¹⁵ στην πρόφασιν ἐποιοῦντο τοῦ μὴ δῖνασθαι πρὸς κίνδυνον τοσοῦτον σφᾶς αὐτοὺς ὑπάγειν ἔκοντι τῷ κατ' ἐκείνων οὕτω μαινομένῳ διὰ τῆς δοκούσης εἰρήνης ἐγχειρίζοντες, αὐτίκα τε ἐψηφίζοντο τὸ δεῖν ἐκείνῳ πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ πο-
 λεμεῖν, καὶ εἴ τίς τι περὶ τῆς πρὸς ἐκείνον εἰρήνης φθέγγαι-²⁰ το, πολέμιον ἠγεῖσθαι καὶ αὐτόν. ἐπεὶ δὲ βασιλεὺς τε ὁ Καντακουζηνὸς ἐξεστράτευσεν πρὸς τὴν ἐσπέραν καὶ Ἀπόκανκος ὁ μέγας δούξ τὴν πᾶσαν ἤγε Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, τὸ

4. πάντων P.

ac saepe cum patriarcha reliquisque imperii gubernatoribus de pace agens, ipsis iam rerum potentibus et a mentione pacis refugientibus, nihil aequum impetrabat. Tamen ut a iustitia non recedere, et imperatrici ac sibi met consultum velle existimarentur, exploratores ad Cantacuzenum mittunt eosque reversos excipiunt, ad Augustam introducunt, cum alia multa in eum mentientes, tum quod palam inter suos ac magnifice iurasset, si vicisset, illam cum filio imperatore extra omne decus aliud occisurum tantummodo patriarcham cum consortibus, qui hoc bellum contra se conflassent, fustibus prius ignominiosae coopertos, contumeliosa et atrocissima morte interempturum. Qui narrationi huic ex composito statim praesentes, inde velamen maximum arripiebant, cur non possent in tanto discrimine sponte in ipsos adeo insanienti se subdere et per pacem tradere. Statim omni conatu ac lubentia illi armis occurrendum, et si quis de pace verbum ederet, similiter in hostis loco habendum edixerunt. Sed Cantacuzeno cum exercitu in occidentem profecto, Apocauchus, magnus dux, totius imperii rector, ex continenti se posse resistere desperabat: quod ut tali adversario se minime pa-

μὲν ἐκ τῆς ἡπείρου καὶ αὐτὸς ἀντιστρατεύεσθαι ἐκέλευε ἀπε-Α. C. 134^a
 γίνωσκεν, (ἦδει γὰρ λόγου ἄξιον διαπραξόμενος οὐδὲν, οὐδὲ
 πρὸς τοιοῦτον ἀνταγωνιστὴν ἀξιοχρεῶς ἐσόμενος αὐτὸς,) τῇ
 δὲ ἐκ Βυζαντίου καὶ Θράκης στρατιᾶ οὐκ ὀλίγη οὖση Ἀνδρό-Ρ. 471
 5^ονικόν τε Παλαιολόγον τὸν γαμβρὸν καὶ Θωμᾶν τὸν Παλαιο-
 λόγον ἐπιστήσας στρατηγοὺς, ἐκέλευεν ἐκείνῳ ἐπομένους βλά-
 πτειν, εἴ τι δύναιντο, φυλαττομένους μᾶλλον, μὴ κακῶς
 αὐτοὶ παθεῖν. αὐτὸς δὲ τοῦ μὴ δοκεῖν ἀργὸς καθῆσθαι τῶν
 ὄλων ἔχων τὴν ἀρχὴν, ἐβδομήκοντα νεῶν στόλον ἐξηρτύετο,
 10^ος ἐκ Θαλάσσης πολεμήσων. δαπάνη δὲ ἦν αὐτῷ πρὸς
 τὰς τριῆρεις τὰ βασιλέως χρήματα, ἃ ἐκρύπτετο ἐν Βυζαν-
 τίῳ. καίτοι γε αὐτοῦ πάντες πολλὴν κατεγίνωσκον ἀβελτηρίαν,
 εἰ πρὸς ἡπειρωτίν στρατιάν ἐκ Θαλάττης αὐτὸς ἀντιτάττε-
 15^οσθαι παρασκευάζοιτο καὶ χρήματα τσαῦτα οὐκ εἰς δέον ἀ-
 νναλίσκοι. τὸ δ' ἀπέβαινε ἐναντίως, ἢ ἂν τις ἐκ τῶν πρα-
 γμάτων στοχαζόμενος εἴηθη. πλεῖστα γὰρ ἔβλαψε τὰ Καν-
 τακουζηνῶ τοῦ βασιλέως πράγματα, εἰς Θεσσαλονικὴν οὐκ
 ἐκ προνοίας ἰδίως, ἀλλὰ κατὰ τύχην ἀφικόμενος. ταῦτα μὲν
 οὖν ὕστερον εἰρήσεται.

20 λζ', Βασίλευς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς ἐπεὶ Περιθεωρίων C
 ἔλεεν οὐκ ἠδυνήθη, ἀναγκαῖον δὴ ἤγειτο πρὸς Θεσσαλονικὴν
 τὴν ταχίστην ἀφικέσθαι, δεῖν ἔγνω πρότερον πρωτοστράτορι
 μηνύειν τὴν ἐπιδημίαν. εἰδὼς δὲ, ὡς Συργῆς στρατιώτας
 πέμψας φυλάττει τὰς ὁδοὺς τοῦ μὴ λαθόντα τινὰ ἀγγελίας

rem, ita nullum quoque operae pretium facturum sciret. Copiis
 autem Byzantinis et Threiciis non mediocribus cum Andronicum
 Palaeologum generum et Thomam Palaeologum duces dedisset, man-
 davit, ut illum insequentibus, hostibus incommodarent, si quid pos-
 sent, caventes magis, ne quid ipsi detrimenti acciperent. Ipse vero
 ne sedere videretur summus rerum princeps, sexaginta navium clas-
 sem velut e mari pugnaturus adornavit; in quas de pecunia Canta-
 cuzeni Byzantii occultata sumptum fecit: tametsi illum omnes, ut
 valde vesanum, reprehenderent, qui terrestri exercitui navalem oppo-
 nere institueret tantamque pecuniam nullo fructu insumeret. Aliter
 autem quam quis ducta ex rebus coniectura putavisset, evenit; plu-
 rimum enim rei Cantacuzenicae obfuit, Thessalonicam non dedit
 ab se opera, sed forte quadam delatus, de quo postea disseretur.

37. Cantacuzenus imperator, ubi Peritheorium adducere in po-
 testatem nequivit, et Thessalonicam sibi necessario festinandum
 censuit, de adventu suo protostratorem prius monendum duxit. Cum
 autem comperisset, Syrgen missis militibus vias obsidere, ne quis
 ad eum fallens nuntios perferret, contra nequitiam illius artificium
 huiusmodi excogitavit. Duobus militibus imperavit, uni quidem,

- A. C. 1342 *ἐκ τινος αὐτῷ κομίζεῖν, τοιοῦτόν τι πρὸς τὴν ἐκείνου πονηρίαν ἀντιτεχνᾶται. τῶν στρατιωτῶν δυοὶ τὸν μὲν ἐκέλευεν ἀποδυθέντα καὶ περιαγκωνίσαντα ἑαυτὸν ἄγεσθαι δεσμώτην, τὸν ἕτερον δὲ ἄγειν. εἰ δὲ οἱ τὰς ὁδοὺς τηροῦντες περιτύ-*
D *χοισιν, τὸν ἄγοντα φάσκειν, ὡς τὸν ἵππον ἀπολωλεκῶς, τὸν*
μὲν οὐχ εὔροι, τὸν χαλινὸν δὲ παρὰ τὰνδρὶ τουτωῖ· ἀπαιτοῦν-
τα δὲ καὶ τὸν ἵππον, μὴ ἀποδιδόναι, ἀλλὰ τὸν χαλινὸν μό-
νον εὐρηκέναι παρὰ τὴν ὁδὸν δισχυρίζεσθαι. οὗ δὲ χάριν
δήσαντα, ἄγειν πρὸς τὸν βασιλέως θείον, ὅπως παρ' ἐκείνου
βασανιζόμενος ἀποδοίῃ καὶ τὸν ἵππον. ἐκέλευε δὲ καὶ τόντι
V. 380 *δεσμώτην τῷ ἄγοντι τὰ ἴσα συνομολογεῖν. τοῦτον δὲ τὸν*
τρόπον παρελθόντας τοὺς φυλάσσοντας, ἔπειτα ἕκαστον οἱ
προστέτακτο ἀποχωρεῖν. οἱ μὲν οὖν ἐποίουν κατὰ τὰ κε-
κελευσμένα καὶ διαλαθόντες τοὺς ἐπὶ τὴν φυλακὴν τεταγμέ-
*νους τῶν ὁδῶν, ἤκον πρὸς πρωτοστράτορα ἐν Θεσσαλονίῃ.*¹⁵
P. 472 *βασιλεὺς δὲ, ὡς μάλιστα ἐνῆν, τὸ νῦν μὲν Πολύστυλον, ἐν*
τοῖς Ἑλλησπόντοις δὲ χρόνοις Ἀβδερὰν ὀνομασμένον, πολίχιον
παράλιον ὄν, ἐπ' αὐτοῦ τε ἰσχυροποιημένον πρότερον καὶ τότε
διὰ τὴν ἀρχαίαν εὐνοίαν οὐκ ἀποστάν, πολλῆς προνοίας ἀ-
*ξιώσας, στόν τε αὐτοῖς ἐπιχορηγήσας καὶ στρατιώτας πρὸς*²⁰
ἐπικουρίαν, αὐτὸς τὴν ἄλλην ἔχων στρατιάν, τὸ παρὰ τὴν
Χριστοῦπολιν τείχισμα διελθὼν, ἐστρατοπέδευσεν ἐν Φιλίπ-
ποις. ἔπειτα ὡς ἐκεῖθεν ἀναστὰς εἶχετο τῆς ὁδοῦ, συντυγ-
χάνει τῷ τε παρ' αὐτοῦ πρὸς πρωτοστράτορα ἀπισταμένῳ

1. κομίζει P. 3. περιαγκωνίσαντα P. et M. 17. Ἀβδερὰν
 M. 23. τῆς om. P.

ut vestibus exutus et manibus post terga revinctis, duceretur; alteri vero, ut duceret. Si qui vias insidebant, occurrerent, affirmare ducentem, se equo perdito illum quidem non invenire, fraenum autem apud hunc virum reperisse; qui equum sibi reposcenti non reddat, sed fraenum dumtaxat in via sibi repertum affirmet. Quam ob causam se illum vinctum ad imperatoris asinum ducere, ut ab ipso quaestioni subiectus, etiam equum restituat: quod et vinctum cum ductore affirmare iubebat. Hoc autem modo praeteritis custodiis, utrumque, quo mandatum erat, abire. Illi mandatis morigeri, deceptis itineris custodibus, ad protostratorem Thessalonicam veniunt. Imperator autem quam maxime poterat, hodie quidem Polystylon, temporibus Graecorum Abderam nominatam, oppidulum maritimum, a se prius instauratum (quod tunc pro veteri in suum instauratorem benevolentia in fide manserat) multa cura dignatus, eique annona ad victum et militibus ad praesidium suppeditatus, ipse cum reliquo exercitu munitionem apud Christopolim transiens, apud Philippos castra posuit. Inde movens, in eos incidit, quos prius ad protostra-

πρότερον καὶ ἑτέρω τῶν ἐκείνου οἰκειῶν, οἱ γράμματα ἐκ Ἀ. C. 184a
 πρωτοστράτορος παρεῖχον, ἃ ἐμήνυε, μὴ νῦν ἦκειν παρ' αὐ-
 τόν, ὡς Θεσσαλονίκη. οὐ δυνάμενον παραδιδόναι· ἀλλὰ Χρέ- B
 λην πρότερον καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν προσεταιριζέσθαι, ἔπει-
 5τα ἦκειν πρὸς αὐτόν. βασιλεῖ δὲ εὐθύς μὲν, ὡς οὐ κατὰ
 γνώμην τὰ πράγματα ἀπήντα, δεινὰ εἰσῆει ὑποπτεύειν, ὅμως
 δὲ ἀναγκαίως πρόσω χωρεῖν ἔκρινε μᾶλλον δεῖν. καὶ περὶ
 τὴν Δράμαν ἐλθὼν, ἐστρατοπέδευσε πρὸς τινα κώμην Κωδω-
 νιανὴν προσαγορευομένην. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ ἄλλως μὲν
 10πρὸς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκη Ζηλωτὰς ὑπέφριπτε καὶ μαλακώ-
 τερον ἦπιετο τῶν πραγμάτων ἀμφίβολος ὢν καὶ οὐκ ἐτόλμα
 καθαρῶς πρὸς τοὺς ἀγῶνας ὑποδύεσθαι· τότε δὲ μάλιστα C
 ἐκ Βυζαντίου πέμπουσα ἐθορύβει ἡ γυνή, φάσκουσα, ὡς τοῖς
 ἐνταῦθα ἄρχουσιν, ὅτι Καντακουζηνῷ διαλέγοιτο πεπυσμέ-
 15νοις, δεινότατα αὐτῇ τε καὶ παισὶ καὶ οἰκείοις ἀπειληθεῖη,
 εἰ μὴ παύοιτο τοιαῦτα κακουργῶν· ἃ φυλάττεσθαι ἐδεῖτο,
 μὴ κακῶν αὐτοῖς ἀνηκέστων αἴτιος καταστῆ. ὢν ἕνεκα καὶ
 αὐτὸς τὴν ἀφιξιν ἀπηγόρευε τῷ βασιλεῖ, τὴν Χρέλη προφασι-
 ζόμενος ἑταιρείαν, ὡς ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ τὰ μάλιστα λυσι-
 20τελοῦντα ἑαυτῷ σκεψόμενος. ἐν ᾧ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐστρατοπέ-
 δευεν ἐν Κωδωνιανῇ, πέμψας πρὸς Χρέλην, ἐκέλευεν ἦκειν
 πρὸς αὐτόν κατὰ τὸ σύνθημα ἐλθόντα. ὁ δ' ὠμολόγει πρότε-
 ρόν τε καὶ νῦν οὐχ ἦκιστα εὖνους εἶναι πρὸς αὐτόν· δεδοι-

8. Κωδωνιανὴν M. hic et infra.

tozem miserat, et alium quemdam eius famulum, litteras ab eodem
 afferentes, in quibus erat, ne nunc veniret, quod Thessalonicam
 transire non posset: sed prius Chrelem cum eius copiis sibi ad-
 iungeret atque ita demum adveniret. Imperator quoniam res adver-
 sus voluntatem ibat, statim graviter suspicatus, nihilo minus omni-
 no procedendum iudicavit. Cumque prope Dramam esset, apud vi-
 cum Codoniam appellatum castra metatus est. Protostrator et
 alioqui propter Zelotas, qui erant Thessalonicæ, nonnihil horre-
 bat, incertusque animi agebat languidius: nec simpliciter, ut gene-
 rosus athleta in theatro vestem ad luctamen exuere audebat; et
 tunc acceptis ab uxore Byzantio litteris, turbabatur maxime, in
 quibus erat scriptum, principes ibidem, quod audissent eum cum
 Cantacuzeno agere, sibi, liberis ac domesticis immmania denuntiassent
 nisi ipse a malo facinore temperarit. Quare orabat mulier, cave-
 ret, ne eius causa malis implicarentur gravissimis. Ideo se quoque
 ei obviam non venisse et Chreliis societatem prætexit, ut inter-
 ea loci, quod in rem suam potissimum sit, considerare possit. Dum
 Codoniana moraretur imperator, Chrelem ad se, qui ex pacto iam
 adcesset, accersivit. Is et ante se illi fuisse et modo esse amicissim-

- Α. C. 1342 κέναι δὲ Ῥωμαίους τοὺς αὐτῷ πολεμοῦντας, μὴ διαρπάσσει
 Δτὰ ὄντα ἐν χωρίοις ἀτειχίστοις διεσκεδασμένα. τὰς γὰρ πό-
 λεις, ὧν ἤρχε πρότερον ὑπὸ τῆ Τριβαλῶν ἄρχοντι τελῶν,
 παραδεδωκέναι βασιλεῖ, ὡς καὶ αὐτὸς τῶν ἄλλων μᾶλλον
 σύνοιδεν· αὐτὸς δὲ τὴν οὐσίαν ἐν τῷ Μελενίκου προαστείῳ⁵
 πᾶσαν ἔχειν. δι' αὐτὸ οὐ δύνασθαι ἤκειν πρὸς αὐτὸν, εἰ μὴ
 Μελενίκον πρότερον ὑποποιήσαιτο. οὕτω γὰρ καὶ αὐτὸν, θαρ-
 σήσαντα, ὡς οὐδὲν τῶν ὄντων ἀπολεῖ, συνάψεσθαι προθύμως.
 βασιλεῖ μὲν οὖν εὐθύς ἐδόκει πάντα ἄπορα. τό, τε γὰρ ἀνα-
 στρέφειν ἐκ Μακεδονίας οὐ πρὸς αὐτοῦ ἔσεσθαι ἐνόμιζε,¹⁰
 καὶ τὸ προΐεναι πρὸς ἐσπέραν, τὴν Χρέλη καὶ πρωτοστράτο-
 P. 473 ρος καταλιπόντα συμμαχίαν, οὐκ ἀγαθόν. ἐδόκει δὲ μᾶλλον
 Μελενίκου ἀποπειρᾶν, εἰ δύναίτο προσάγεσθαι ὁμολογίᾳ. ὁ-
 πλοῖς γὰρ βιάζεσθαι ἀδύνατα ἦν ἐκ τε θέσεως τοῦ τόπου
 καὶ κατασκευῆς τῆς πόλεως δχυρωτάτης οὐσης. καὶ πέμψας¹⁵
 διελέγετο κρύφα τοῖς οὐσίην ἐνταῦθα φίλοις περὶ παραδόσεως.
 Συργῆς μέντοι ἐκ Φερῶν ἅμα μητροπολίτῃ τῆς αὐτῆς πόλεως
 τὴν ἴσην ἀτέχθειαν πρὸς βασιλέα ἐπιδεικνυμένῳ καὶ Μονο-
 μάχῳ τῷ ἐπάρχῳ, (ἦκε γὰρ ἐκ Θεσσαλίας κάκεινος πρὸς αὐ-
 V. 381 τόν,) πέμπουσιν εἰς τὸ στρατόπεδον κατασκόπους, τὴν τε βα-20
 σιλῆως στρατιᾶν κατασκευόμενοι ὁπόση εἶη, καὶ ὅ, τι δρῆή
 θέλοντες μαθεῖν. ἐπεὶ δὲ εἰλώσαν, τὴν τε στρατιᾶν ἐκέλευε
 Βπεριύγοντας κατὰ σχολὴν παρέχειν κατασκέπτεσθαι, καὶ γράμ-

8. συνέψεσθαι P.

mum confitebatur; timere autem, ne Romani, quibuscum bellum haberet, facultates suas in locis nullo prorsus munimine tutia dispersas diripiant. Urbes enim, quibus adhuc principi Triball. am parens imperasset, demortuo imperatori, quod optime nosset, tradidisse et fortunas suas in suburbano Melenici habere. Quare, nisi Melenicum ipse subegerit, accedere ad eum non posse; sic enim et se confisum de suis nihil amissurum, alacriter arma iuncturum. Imperatori illico visa omnia impeditissima. Nam et ex Macedonia reverti haud sibi decorum, et pergere porro in occidentem, Chrelae ac protostratoris societate destitutum, parum frugiferum sentiebat. Libuit igitur experiri, num Melenicum ad deditionem voluntariam posset adducere: quam armis tum ob loci situm, tum ob munitio-nem validissimam cogere nequibat. Itaque clandestinis internuntiiis cum amicis, quos ibi habebat, de prodicione agit. At Pheris Syrges et metropolitanus urbis, qui aequali in imperatorem fervebat odio, et Monomachus, Thessaliae praetor, qui ad Syrgen venerat, ad exercitum exploratores mittunt, per quos et quantus esset et quid actitaret, discerent. Quos ille captos circum exercitum duci et moras ad contemplantum dari iussit: litteras insuper tradidit,

ματα πρὸς τοὺς πέμπαντας παρέχων, ἐκέλευεν ἀναστρέφειν^{Α. C. 134a} ἐν οἷς περὶ τῶν ἐν Βυζαντίῳ γεγενημένων ὡς ἀδίκῳ καὶ συκοφαντικῇ γνώμῃ πραχθεῖη κατ' αὐτοῦ διεξιῶν, ἀπολογίαν ἐποιεῖτο καὶ περὶ ἑαυτοῦ, ὡς οὐ βασιλέως τοῖς παισὶν ἐπιβουλεύων, οὐδὲ βασιλείας ἐρῶν τοιούτοις ἐπιχειροίη, ἀλλ' ἀνάγκῃ συναλαθεῖς ἐλπίδι τοῦ καταλύειν μᾶλλον τὸν πόλεμον καὶ τὰ λυσιτελοῦντα πᾶσι κοινῇ ποιεῖν. προστίθει τε καὶ ὄρκους τοῖς λεγομένοις, ὡς οὐδὲν εἴη πρὸς ἀπάτην εἰρημένον. οἱ δὲ, ἐπεὶ τὰ γράμματα ἀνέγνων, ἀντέγραφον καὶ αὐτοὶ, ὡς 10 οὐκ ἄλλοθεν ποθεν μᾶλλον, ἢ ἐξ ὧν αὐτὸς οἶεται εἶναι δίκαιος^C πιστεύεσθαι, τῶν ὄρκων δῆθεν, αὐτοὺς καταστοχάζεσθαι, ὡς οὐκ ἂν εἴη τὰ εἰρημένα ἀληθῆ. εἰ γὰρ ὡσπερ καὶ πρότερον, ἡνίκα ἰδιωτικῇ ἐσθῆτα ἔχων, τὰ πράγματα Ῥωμαίοις διόκει, ὄρκων οὐκ ἔδειτο, ἐν οἷς ἰσχυρίζεσθαι ἐχρῆν, ἀλλ' ἤρκει μό- 15 ον εἰπεῖν, καὶ πίσσης ἀποδείξεως ἰσχυρότερα τὰ εἰρημένα εἶναι, ὡσπερ οὐ μόνον αὐτοὶ συνίσασιν, ἀλλὰ καὶ οἱ πόρρω τῆς Ῥωμαίων γῆς κατρκισμένοι· οὕτω καὶ νῦν, εἰ ἄξιοπιστίαν αὐτῷ συνήδει, οὐκ ἂν ὄρκων ἐδεήθη πρὸς τὸ πιστεύεσθαι συναιρομένον. ὅθεν καὶ χρῆ συνορᾶν, ἐξ οἷας δόξης 20 οἷς οἶαν ἐκ τοῦ βασιλεῦσιν ἀγνώμων φαίνεσθαι ἀδόξϊαν κατηνέχθη. καὶ τοῖς αὐτοῖς κατασκόποις παρασχόμενοι, ἄγειν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν ἐκέλευον. πρὸς ἃ, θυμαίλεις αὐτῶν, ἀντέγραφεν ὁ βασιλεὺς, εἰ δέον πρότερον τὰ εἰρημένα, εἰ οὐκ^D ἀληθῆ ἀποδεικνύναι, ἔπειτα καὶ περὶ τῶν ὄρκων διαλέγεσθαι·

10. *Ιταί. P.*

quas iis redderent, quorum missu venerant. His litteris, quam Byzantii impie et malevole secum esset actum, enarrans sese tuebatur; non imperatoris liberis insidiantem, nec imperium concupiscentem, sed necessitate sic urgente, et spe potius belli componendi communitaque commoda amplificandi ad haec aggressum. Addebat etiam iuramentum, nihil se decipiendi causa dixisse. Lecta epistola illi rescribunt, non aliunde magis, quam unde is merito sibi credendum putet, ob iuramentum videlicet, se coniectare, falsa esse quae dixerit. Quemadmodum enim antea, quando in veste privata Romanam rem administrarit, iuramentis ad asseverandum non indiguerit, sed tantum dicere suffecerit et eius dicta omni probatione firmitera fuerint, quod non modo ipsi, sed et qui longe extra urbem Romanam iucolunt, haud nesciant: ita nunc, si se fide dignum consciret, non ad iuramenta, quae verbis eius fidem adderent, confugiturum fuisse. Hinc quoque intelligi, ex quanta gloria in quantum ignominiam ob suum scelus erga imperatores deciderit. Haec litteras iisdem exploratoribus ad eum portandas committunt. Ad eas respondens Cantacuzenus, mirari se dixit, cum docere prius debue-

Α. C. 1342οί δ' ἐκείνων ἀποσχόμενοι καὶ ἀντειπόντες πρὸς μηδὲν, ἐπὶ τοὺς ὄρκους καταφεύγουσιν, ὥσπερ τι προὔργου νομίζοντες ποιεῖν. ὅτι δ' αὐτοῖς περὶ τῶν ἄλλων διαλέγεσθαι καταλιποῦσι, καὶ ἢ πείθεσθαι ὡς ἀληθέσιν ἢ ὡς ἐναντία ἔχουσιν ἐλέγχειν, περὶ τῶν ὄρκων μόνον εἰπεῖν τι βέλτιον ἐνομίωθη, περὶ δ' αὐτῶν ἀποκριεῖσθαι καὶ αὐτὸν, τᾶλλα ὑπερβάντα. ἐγὼ τοίνυν, ἔγραφε, νομίζω τοὺς ὄρκους ἢ διὰ τὸ μὴ τοὺς ὁμνύοντας ἀξιόχρεως πρὸς πίστιν εἶναι γίνεσθαι, ἢ διὰ τὸ τοὺς δε-

P. 474χομένους ἢ φαίλους τοὺς τρόπους εἶναι, ἢ διὰ μέγεθος τῶν ἐπαγγελλομένων ἀδυνάτως ἔχειν πείθεσθαι ὄρκων χωρὶς. ὅτι οὗτοι τοίνυν ἐμοὶ τὴν ἀξιοπιστίαν οὐ μόνον ὁ παρελθὼν χρόνος τοσοῦτος ὢν, ἐν ᾗ τὰ Ῥωμαίων πράγματα διήρουν, (οὐδὲ γὰρ οὐδὲ διὰ ταύτην ὄρκων ἐδεήθη ποτὲ,) συμμαρτυρεῖ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ μάλιστα πειρώμενοι διαβάλλειν, οὐ δύνασθε συγκρῦπτειν οὕτως οὖσαν καταφανῆ, οὐδὲν ἄλλο λείπεται, ἢ δι' ἡμᾶς τοὺς χαίροντας ἐν ταῖς συκοφανταῖς γίνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο μὴδ' αὐτοῖς πιστεύειν δυναμένους, οἷς αὐτοὶ συμμαρτυρεῖτε τὸ μὴδέποτε ἐψεῦσθαι. ὅτι δ' ὁ περὶ τῶν ὄρκων λόγος τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ὥσπερ εἴρηται, καὶ αὐτόθεν μὲν

B καταφανές· πειράσομαι δὲ καὶ ἐκ παραδείγματος μάλιστα τὸ ἀληθεστάτου καταφανέστερον ποιεῖν. εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν θεὸς ἐστὶν ἀληθινός, καὶ αὐτοαλήθεια καὶ καλεῖται καὶ ἐστὶ, καὶ δίκαιός ἐστι πιστεύεσθαι καὶ ὄρκων χωρὶς· ὁ δὲ οὐ τῷ

4. ἐναντίως M. 12. ὢν M., ἂν P. 13. ἐδεήθη P.

rint, vera non esse quae scripserit, deinde de iuramentis disputare: illi eorum nihil confutantes, quasi praeclare operam posituri, iuramentum carpsent. Quoniam autem de aliis loqui illaque seu tamquam vera credere, seu tamquam falsa refellere uoluerint, sed de iuramentis dumtaxat aliquid verborum facere melius existimarint, se quoque ceteris praetermissis, de ipsis responsurum. Ego igitur, inquit, iuramenta concipi arbitror, aut quia qui iurant, alioqui fidem non merentur, aut quia quibus iuratur vel improbi sunt, vel propter magnitudinem promissorum, nisi iuramentum accesserit, credere non possunt. Cum itaque me citra iusiurandum fide dignum esse, non solum praeteritum tempus tam longum, quo rebus Romanis praefui, testetur, sed etiam vos ipsi, qui in primis calumniari me conamini, celare id, quia manifestissimum, non possitis: relinquatur aliud nihil, quam me iurasse propter vos, qui sycophantiis gaudetis, ideoque nec iis fidem commodare potestis, quos ipsimet nunquam esse mentitos testificamini. Sic autem se habere, quae de iuramentis diximus, cum et hinc liqueat, nitar tamen exemplo verissimo reddere liquidius. Si enim Deus noster est Deus verax, et ipsa veritas vocatur et est, mereturque fidem etiam iniuratus, et

Ἀβραὰμ μόνον ὥμοσε καὶ ἑαυτοῦ ἧ μὴν πληθύνειν αὐτοῦ τὸ Α. C. 1342
 σπέρμα, ἀλλὰ καὶ τῆ Δαυιδ ὕστερον, (ὥμοσε γάρ, φησι, κύριος
 τῷ Δαυιδ ἀλήθειαν καὶ οὐ μὴ ἀθετήσῃ αὐτήν,) δῆλον ὡς οὐχ
 ἑαυτοῦ, τῆς μικροψυχίας δὲ τῶν ἀκούοντων ἕνεκα καὶ τῆς περὶ
 5τὰ ἐπαγγελλλόμενα ἀμφιβολίας τοὺς ὅρκους ἐποιεῖτο. καὶ Παῦ-
 λος δὲ ὕστερον ὁ τῆς ἀλήθειας μαθητῆς καὶ κήρυξ περὶ ὧν εἰς V. 382
 τρίτον οὐρανὸν ἀρπαγείς εἶδε, μέλλον διηγείσθαι, καίτοι γε ἑαυ-
 τῷ πολλὴν συνειδώς ἀλήθειαν, ὅμως τῆς ὠφελείας ἕνεκα τῶν
 ἀκούοντων, εὐλογητὸς, εἶπεν, ὁ θεός, ὅτι οὐ ψεύδομαι, ὡς ἂν ὑπὸ
 10 μάρτυρι θεῷ ἰσχυριζόμενος λέγειν ἅ ἔρει, καὶ διὰ τοῦτο ἀξιῶν
 πιστεύεσθαι. ἔθος γάρ αἰεὶ τῇ ἀπιστίᾳ μεγάλα τοῖς πράγμασι
 λυμαίνεσθαι. ἔξεστιν οὖν ὑμῖν σκοπεῖν, ὡς σφίσιιν αὐτοῖς μάλ-
 λον, ἢ ἔμοι τῶν ὅρκων ἕνεκα μέμφεσθαι προσῆκεν. ὑμεῖς δ'
 ὡσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀειφονίᾳ τὸ δίκαιον καταδικάσαντες
 15 καὶ τῆς Ῥωμαίων ἀπελάσαντες ἀρχῆς, τῷ φίλῳ ψεύδει κέ-
 χρησθε αἰεὶ καὶ ταῖς συκοφαντίαις, οὐδὲ τοῦτο μεμνημένοι
 γοῦν, ὅτι τῶν τῆδε βεβιωμένων ἅπαντες ὑπέξομεν εὐθύνας
 μετὰ τὴν ἐνθὲνδε ἀπαλλαγὴν. ἐγὼ δ' ὡσπερ καὶ πρότερον, D
 οὕτω καὶ νῦν ὑπὸ μάρτυρι τῷ θεῷ λέγω, ὡς οὐδὲν ἕτερον
 20 εὐθὺς ἐξαρχῆς μετὰ τὴν βασιλέως τελευτήν, ἢ ὅσα βασιλί-
 δι καὶ πάσι συμφῆρει καὶ πᾶσι κοινῇ Ῥωμαίσις, διενουόμεν
 τε καὶ πράττειν εἶχον διὰ σπουδῆς. ἐκείνων δὲ ἐξ οὐδεμιᾶς
 αἰτίας ἀληθοῦς, ἀλλ' ὑπὸ συκοφαντίας πρὸς τὸν κατ' ἔμοῦ

7. μῆλλον P.

11. μεγάλῃ M.

13. ὄ om. P.

tamen non solum Abrahamo per semet ipsum iuravit multiplicatum eius semen, sed David quoque postea, (iuravit enim, inquit, dominus David veritatem, et non frustrabitur eum,) patet, non propter se, sed propter imbecillitatem audientium eorumque utantem circa promissa fidem iuravisse. Et Paulus postmodum Apostolus et præco veritatis, de iis, quae in tertium coelum raptus vidit, narraturus, tametsi veracissimum se esse nosset, nihilominus propter audientium utilitatem, Deus, inquit, qui est benedictus in saecula, scit, quia non mentior: velut Deo teste confirmans se dicere, quae dicebat, et ideo aequum censens, sibi credi. Semper enim incredulitati magna, res elevare et extenuare mos est. Ergo magis vos ipsos, quam me propter iuramentum reprehendendos fuisse perspiciatis licet. Vos vero, quomodo in aliis, iustitia damnata et ex imperio Romano eicta, consueto et amico mendacio ac sycophanthis adhaeretis, nec hoc saltem recordamini, quae in hac vita gesserimus, eorum nos omnium post finem huius lucis rationem reddituros. At ego, ut antea, sic hodie Deum testatus, aio, me nihil aliud statim ab initio post obitum imperatoris, quam quae imperatrici et liberis eius, communi et Romanorum conducere, cogitasse

A.C. 1342 *κεκτημένων πόλεμον, ἀναγκάως καὶ αὐτὸς δὲ ἦν νομιζέω ἑ-
μαυτῷ τε καὶ τοῖς συνοῦσι τὴν σωτηρίαν ἐκπορίζειν πράττω.*
P. 475 λη. Ἐκείνους μὲν οὖν οὕτως ἀπεδείκνυς μηδὲν ἄγχις
Βαυτοῦ κατεγνωκότας. αὐτὸς δὲ, ἐπεὶ οἱ ἐν Μελενίκῳ φίλοι
ἐκάλουν, ὡς παραληψόμενον τὴν πόλιν, πέμψας στρατιῶν κα-5
τέσχεν, ἔπειτα καὶ τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν Ἰωάννην τὸν Ἀσά-
νην ἄρχοντα τῆς πόλεως καθίστη· πρῶγμα δυσέλπιστον πρὶν
γενέσθαι, γενόμενον δὲ ὁμως οὐ μετρίαν παρῆσχετο παρα-
ψυχῆν. αὐτίκα γὰρ πρὸς Χρῆλην πέμψας, ἐκέλευεν ἦκειν
πρὸς αὐτὸν, ὡς ἤδη τοῦ ζητουμένου ἤνυσμένου. ὁ δ' ἐδόκειο
μὲν ἡδεσθαι τοῦ βασιλέα Μελενίκον ἔχειν, καὶ πᾶσαν ἔλεγε
πρόφασιν αὐτῷ περιηρῆσθαι· ἔτι δ' ὁμως ἀνεβάλλετο, τὸ
δοκεῖν μὲν, ὡς τὰ ὄντα διαθησόμενος, μέλλων ἤδη ἄπιεσθαι
πολέμου καὶ στρατείας, τῇ δ' ἀληθείᾳ, οὐκ ἐθέλων εἰς τοὺς
κινδύνους ἐμβάλλειν ἑαυτὸν, ἀλλ' ἄνευ πόνων τὴν βασιλείως¹⁵
εὐνοίαν καρποῦσθαι. βασιλεὺς δὲ ὡς εἶδε χωροῦντα πρὸς
C ἀναβολάς, τῆς διανοίας ἐκ τῶν εἰρημμένων στοχασάμενος, Με-
λενίκου μὲν ἄρχοντα τὸν γυναικὸς κατέλιπεν ἀδελφὸν Ἀσάνην
τὸν Ἰωάννην μετὰ στρατιᾶς, ὅσης ᾤετο ἀρκέσειν εἰς φρουρὰν
τῇ πόλει· αὐτὸς δὲ τὴν ἄλλην στρατιῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ²⁰
κελεύσας μένειν, ἅμα τοῖς υἱέσι Ματθαίῳ καὶ Μανουὴλ τρια-
χοσίους μόνον παραλαβὰν, συντόνας τε ὀδεύσας, εἰς τὴν ἑ-
στειραίαν, ἔνθα ὁ Χρῆλης διατρίβων ἦν, ἀφίκετο.. ἐκείνου δὲ

8. παρῆσχε P. 13. εἰ ante διαθησόμενος add. M.

facereque contendisse. Verum ubi illi nulla causa legitima, sed calumniis tantum eo impulsus sunt, ut me armis persequerentur, necessario et ipse ago, unde mihi et commilitonibus meis salus pariat.

38. Cum sic demonstrasset, illos parum probe de se iudicasse, amicorum, qui Melenici erant, accersitu manum misit urbemque occupavit, et Ioannem Asanem, uxoris fratrem, praefectum declaravit: quae res vix sperari poterat, antequam fieret; facta autem non mediocriter dabat solatium: mox enim Chrelem, utpote perfectum, quod desiderabatur, advocat. Qui Melenicum ab imperatore obtineri laetus videbatur sibi que omnem excusationem amputatam affirmabat. Verumtamen adhuc, quasi res suas, antequam bello se crederet, composurus, differebat: sed revera laborem detrectans, nullo cum periculo suo imperatoris amicitia perfrui cupiebat. Is ut hominem tempus ducere vidit, mentem eius ex dictis auguratus, Melenici praefectum Ioannem Asanem cum parte copiarum, quanta urbs defensiva indigeret, relinquit et altera parte in castris manere iussa, Matthaeo et Manuele filiis trecentisque tantummodo comitatus, magnis itineribus postredie ad locum venit, ubi Chreles morabatur. A

ἀσμένως ὑποδεξαμένου συνδιημερεύσας αὐτῷ καὶ συνδιαν- A.C. 1342
 κερεύσας, τῇ μετ' αὐτὴν ἔχων καὶ αὐτὸν μετὰ τῆς στρατιᾶς,
 αὐθις εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπανῆκε καὶ πολλῆς ἐπέληψε τὴν
 στρατιὰν ἡδονῆς μετὰ Χρέλη ἀφιγμένος. ἦν γὰρ οὐ δυνατὸς
 5 μόνον καὶ ὄπλοις καὶ ἵπποις καὶ χρήμασιν, ἀλλὰ καὶ περὶ V. 383
 στρατηγίας κάλλιστα ἐξησκημένος καὶ οἶος τοὺς τε φίλους D
 ὠφελεῖν καὶ τοὺς πολεμίους βλάπτειν μάλιστα εἰδέναι. δι'
 ἃ καὶ περιμάχητος αὐτοῖς ἔδοκει ἢ ἐκείνου συμμαχία. ἐν
 Θεσσαλονίκη δὲ ὁ πρωτοστράτωρ, ὥσπερ ἔφημεν, ἀμφίβολος
 10 ὢν καὶ περὶ τῶν βασιλέων ὅτω πρόσθεται φανερώς διασκε-
 πτόμενος, μαλακώτερόν τε τῶν πραγμάτων ἤπτετο καὶ τοὺς
 λεγομένους Ζηλωτᾶς, οἳ ὑπὲρ βασιλέως τοῦ Παλαιολόγου βα-
 σιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ ἠροῦντο πολεμεῖν, αὐξανομένους κα-
 τὰ μικρὸν περιεώρα, τοῦτο μὲν, μὴ φανερὸς γένοιτο τὰ Καν-
 15 τακουζηνῷ τοῦ βασιλέως ἠρημένος, δεδοικώς, (ἢ γὰρ θυγά-
 τηρ αὐτῷ καὶ ἢ γυνῇ, αἱ ἦσαν ἐν Βυζαντίῳ, καὶ ἢ ἄλλη πε-
 ριουσία οὐκ εἶον πράττειν ἃ ἤρεϊτο, ἐμβάλλουσαι εἰς ἀγω-
 νίαν, μὴ δι' αὐτὸν πολλοῖς προσομιλήσωσι κακοῖς,) τοῦτο δ' P. 476
 20 ὅτι καὶ Θεσσαλονικέων οὐ μόνον ἡ στρατιὰ, οἳ ἦσαν οὐκ ὀ-
 λίγοι, ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτῶν οἳ δυνατοὶ τὰ βασιλέως τοῦ
 Καντακουζηνῷ ἠρημένοι πρὸς ἀμέλειαν ἐνήγον, οἳ ἐθάῤῥει,
 ὅτε βούλοιτο, περιέσεσθαι τῶν Ζηλωτῶν. ἐπεὶ δὲ ἐκείνοι
 διὰ τὴν μέλλουσαν ἐκείνου ἦσαν οὐκ ἐνκαταφρόνητοι καὶ τὸν
 δῆμον ἀνηρέθισαν κατὰ τῶν δυνατῶν, τοῦ πρωτοστράτορος

14. τὰ om. P. 24. ἀνηρέθισαν P.

quo humaniter acceptus, diem et noctem cum eo transegit: postri-
 dieque in castra secum perduxit eiusque conspectu exercitum mira-
 bilitate recreavit. Quippe non armis solum, equis et pecunia valebat,
 sed erat praeter ea artibus imperatoris exercitatus, noveratque
 cum amicis commodare, tum inimicis incommodare plurimum. Quo-
 circa etiam societas eius maximopere expetenda censebatur. Thessa-
 lonicae autem protostrator, ut docuimus, animum huc illuc versans,
 et ab utroque imperatorum palam staret deliberans, remissius ac socor-
 dius agebat, Zelotasque, qui pro imperatore, Palaeologi filio, in Can-
 tacuzenum se armabant, sensim augescere patiebatur: partim metuens,
 ne eius studiosus publice haberetur, cum filia et coniux Byzantii
 habitantes et amplas ibidem facultates id non permitterent, sollici-
 tumque et anxium facerent, ne sua causa multis aerumnis obice-
 rentur; partim fretus Thessalonicensi non parvo praesidio ac civi-
 bus copiosioribus, quibus quando vellet Zelotas se oppressurum
 confidebat. At postquam illi eius dilatione corroborati, plebem in
 primores concitarunt, protostratore iam in Cantacuzenicis numerato,

Α. C. 1342 ἡδὴ ἐγνωσμένου τὰ Καντακουζηνῶ τοῦ βασιλέως δρῶν, ἐπι-
 θέμενοι ἀθρόον, ἐξελαύνουσι τῆς πόλεως περὶ χιλίους ὄντας.
 συμβολῆς ὀλίγης γενομένης δι' ἀκροβολισμῶν, ἐν ἧ καὶ τῶν
 πρωτοστράτορος οἰκετῶν ἐγένοντο ὀλίγοι τραυματίαι· ἐάλω-
 Βσαν δὲ καὶ τῶν δυνατῶν τινες, οἳ οὐκ ἠδυνήθησαν τοῖς ἄλλοις 5
 τῇ πρώτῃ συνεκπεσεῖν ὄρμῃ. ἔφ' ἑαυτοῖς δὲ οἱ Ζηλωταὶ τὴν
 πόλιν ποιησάμενοι, ἐτράπησαν εἰς τὰς οἰκίας τῶν φυγάδων
 καὶ αὐτάς τε καθήρουν καὶ τὰς οὐσίας διήρπαζον, καὶ τᾶλλα
 ἔπραττον, ὅσα ἦν εἰκὸς αὐτοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ πενίας συνε-
 λαυνομένους καὶ εἰς ὕβριν ἐξηνεγεμένους διὰ τὴν ἀθρόαν 10
 εὐπορίαν. εἰς τοσοῦτον δὲ ἀπονοίας καὶ τόλμης ἤλθον, ὥστε
 καίτοι τὰ δεινότερα τολμῶντες, σταυρὸν ἐκ τῶν ἱερῶν ἀδύ-
 των ἀρπάζοντες, ἐχρῶντο ὡσπερ σημαίᾳ καὶ ὑπὸ τοίτῳ ἐλε-
 γον στρατηγεῖσθαι, οἳ τῷ πολεμίῳ μᾶλλον τοῦ σταυροῦ ἀγώ-
 15 Cμενοι. καὶ εἴ τις πρὸς τινα ἐκ τινῶν ἰδίων ἐγκλημάτων διε-
 φέρετο, τὸν σταυρὸν ἀρπάζων, ἐχώρει κατὰ τῆς οἰκίας, ὡς
 δὴ τοῦ σταυροῦ κελεύοντος. καὶ ἦν εὐθύς ἀνάγκη ἐκ θεμέ-
 λίων ἀνεσπάσθαι, ὄρμῃ τε ἀλογίστῳ καὶ κέρδους ἐπιθυμίᾳ
 τοῦ δήμου ἐπομένου. ἐπὶ δύο μὲν οὖν καὶ τρισὶν ἡμέραις
 ἡ Θεσσαλονικὴ ὡσπερ ὑπὸ πολεμίων ἐδῆοῦτο, καὶ οἳ δὲν ἦν ὅτι 20
 μὴ τελούμενον ὠρᾶτο τῶν ἐπὶ ἀλώσει γινομένων πόλεων. οἳ τε
 γὰρ κρατήσαντες νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν κατὰ συστάσεις δι-
 οῖοντες, βοαῖς ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ τὰ τῶν ἐλαωκότων

18. ἀνασπᾶσθαι P.

21. ὄρῃτο P.

agmine facto invadentes, civitate circiter millenos expellunt, levique sagittarum certamine congressi, de famulis protostratoris aliquot convulnerant, primorum nonnullos capiunt, qui cum aliis primo impetu eicere sese non potuerant. Zelotae, urbe sub se redacta, ad aedes exulum conversi, eas direpta supplicetili evertunt: alia item cum iniuria et contumelia perpetrant, quae homines egestate coactos et abundantia facultatum alicuius irritatos perpetratos esse, fuit verisimile. Eo autem audaciae amentiaeque prodierunt, ut etiam in primis nefanda committerent: crucem ex sacris adytis rapere, eaque pro signo militari uterentur, sub quo se militare autumabant, qui potius ab inimico crucis possessi agitabantur. Quod si cui cum aliquo privata lis et controversia intercederet, rapta cruce, velut ea iubente, populoque inconsiderato impetu et lucri desiderio prosequente, ad domum eius tendebat, quam repente dirui a fundamentis oportebat. Ad biduum itaque triduumve Thessalonica non secus quam ab hostibus vastabatur: nihilque quod captis urbibus solet, non etiam illic fieri cernebatur. Nam victores noctu et interdiu gregatim obambulabant et clamoribus sua gaudia testabantur: captorumque res agebant ferebantque: et victi gementes

ἦγον τε καὶ ἔφερον· καὶ οἱ νενικημένοι στένοντες ἐν ἀδύτοις A.C. 1342
κατεκρύπτοντο, ἀγαπητὸν ἠγούμενοι, ὅτι μὴ αὐτίκα ἀποθνή-
σκοιεν. ἐπεὶ δὲ, ὡν ἔδει διεφθαρμένων, πύσαιτο ἡ ταραχή,
οἱ Ζηλωταὶ αὐτίκα ἐκ πενσεστάτων καὶ ἀτίμων πλούσιοι καὶ
5 περιφανεῖς γεγενημένοι, πάντα ἦγον δι' ἑαυτῶν, καὶ τοὺς μέ- D
σους μετῆσαν τῶν πολιτῶν, ἢ συνασχημονεῖν ἀναγκάζοντες
αὐτοῖς, ἢ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν ἐπιείκειαν ὡς Καντακου-
ζηνισμόν ἐπικαλοῦντες. ἐν Θεσσαλονίκῃ μὲν οὖν τοιαῦτα ἐτε-
λείτο. πρωτοστράτωρ δὲ ἐπεὶ μετὰ τῆς στρατιᾶς καὶ τῶν
10 ἀρίστων ἄξιλαύνετο, εἰς Γυναικόκαστρον ἀφικόμενος, (κατεῖχε
γὰρ αὐτὸ καὶ πρότερον φρουρᾶ, οἷα δὲ ὑπὸ τῷ Θεσσαλονίκῃς
ἄρχοντι εἰωθὸς τελεῖν,) ἠγλίζετο ἐκεῖ καὶ κακῶς ἐποίει Θεσ-
σαλονίκην ληϊζόμενος καὶ πάσης ἐκράτει τῆς ἄνω τειχῶν γῆς.
ἀντικαταστῆναι γὰρ πρὸς τοὺς ἔξω οὐδαμῇ οἱ ἔνδον ἦσαν
15 δυνάτοί. ἐπεμπε δὲ καὶ πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα P. 477
περὶ Χαλκιδικὴν ἔτι διατρέβοντα, ἅμα μὲν μηνύων, ὡς ἐκ- V. 384
βληθείη Θεσσαλονίκῃς, τοῦ δήμου καὶ τῶν Ζηλωτῶν ἀπὸ
ἐπιθεμένων, ἅμα δὲ καὶ ἐλπίδας οὐ φαύλας ὑποφαίνων,
ὡς, εἰ παραγένοιτο ταχέως, τῶν τε ἔνδον οὐκέτι παντάπασιν
20 ἐκπεπολεμημένων, (ἦσαν γὰρ ἔτι, οἷα τὰ βασιλέως ἡρημένοι
δέει συνείποντο τοῖς Ζηλωταῖς,) καὶ τῶν ἔξω μέγα δυναμέ-
νων, ῥαδίως παραστήσαιο τὴν πόλιν. βασιλεὶ μὲν οὖν ἐδόκει
πάντοθεν περιῖστασθαι δεινὰ, ὅμως ἐπὶ τὸν πάντα ἄγοντα
θεὸν τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας καὶ τῆς νίκης ἀνατιθεῖς, πρὸς B

11. τῶν P.

In abstrusa loca se abdebant, hoc uno contenti, quod non sine mora essent ingulati. Interfectis etiam, quos visum est interfici, postquam tumultus conquievit, Zelotae ex mendicis et obscuris divites atque illustres repente facti, omnia per se curabant: et tenuiores cives sollicitantes aut secum inhoneste vivere cogebant, aut eorum moderationem aequitatemque pro Cantacuzenismo accusabant. Atque haec Thessalonicae. Protostrator vero cum milite et optimatibus pulsus, Gynaecocastrum venit, (quod ipsum prius collocato ibidem praesidio, ut Thessalonicae praefecto subiectum tenebat,) ibique manens, Thessalonicam praedis agrundis vexabat, et quantum erat agri eius extra muros, iufestum habebat: ad resistendam enim incolae nequaquam pares erant. Cantacuzeno autem adhuc prope Chalcidicem haerenti significat, se, plebe et zelotis compellentibus, Thessalonicam eiectionem esse; simul etiam spem non minimam subostendit, si acceleraret, indigenis necdum omnibus efferatis, (erant quippe, qui eius partiosi studiosi, Zelotas aversabantur,) et potentia eorum, qui foris essent, levi negotio civitatem subacturum. Imperator igitur infortunius obrutus videbatur. Verumtamen in omnium moderatore Deo

A. C. 1342 Χρέλην ὄσα ἔδει διαλεχθεῖς καὶ προθεσίαν συνθέμενος, καθ' ἣν ἔδει τὰ οἴκοι διαθέμενον ἀφικέσθαι πρὸς αὐτόν, ἔπειτα καὶ ἐκ τῆς ἐκείνου στρατιᾶς οὐκ ὀλίγην παραλαβὼν ἅμα τοῖς οἰκείοις ἠπέλγετο πρὸς πρωτοστράτορα. ἐν τῷ μεταξὺ δὲ διερχομένη ἡ Ῥεβίνα, φρουρίον τι Θεσσαλονίκης ἡμέρας ὁ-5 δὸν διέχον, προσεχώρησεν ἐκοντί. καταλιπὼν δὲ αὐτοῖς ἄρχοντα καὶ διακοσίους στρατιώτας φρουρᾶν, αὐτὸς ἐλθὼν ἐστρατοπέδευσεν ἐν Λαγκαδᾶ οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης. ἡ δὲ ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ ἅμα στρατηγοῖς τοῖς Παλαιολόγοις Ἀνδρονίκῳ καὶ Θωμᾷ ἀφικόμενοι εἰς Φεράς, παραλυβόντες¹⁰ C καὶ Συργῆν ἄγοντα τὴν ἐκ Μακεδονίας στρατιάν, καὶ ἔπαρχον τὸν Μονομάχον συστρατευόμενον ἅμα τοῖς οἰκείοις, τὸ ἐκείνου παραμείψαντες στρατόπεδον, ἦγον εἰς Θεσσαλονίκην. βασιλεὺς δὲ ἐκεῖ τὴν νύκτα ἀλλισόμενος, ὡς μὴ δοκοίη δεῖε τῷ ἐκείνων ἀπανίστασθαι, εἰς τὴν ὑστεραίαν ἄρας, ἤλθεν¹⁵ εἰς Γαλικόν, ποταμὸν τινα ἐγγὺς Θεσσαλονίκης, ἐνθα ὁ πρωτοστράτωρ καὶ οἱ ἐκ Θεσσαλονίκης φυγάδες περὶ χιλίους ὄντες συνεγένοντο, τῶν ἵππων ἀποβάαντες, ὡς προσήκει βασιλεῦσι προϊόντας πράττειν. πρῶτός τε ὁ πρωτοστράτωρ προσελθὼν πεζῇ, ἠσπάζετο τὸν βασιλέως πόδα, εἰτ' ἐφεξῆς καὶ οἱ λοιποὶ²⁰ προσίσταν ὁμοίως. βασιλεὺς τε καὶ αὐτὸς πρωτοστράτορα D μὲν ἀπὸ τοῦ ἵππου κύψας ἀντησπάζετο· τοὺς δ' ἄλλους προσηγόρευε παριων, πῶσιν ἤθος χρηστὸν ἐμφαίνων καὶ βλέπων εὐμένε. ἠύλισαντό τε στρατοπεδευσάμενοι ἐκεῖ τὴν

salutis et victoriae spe defixa, cum Chrele pro tempore collocutus et cum eo diem pactus, quo rebus domi dispositis atque ordinatis ad se veniret; deinde ex manipulis illius non paucis assumptis, quibus suum exercitum auget, ad protostratorem festinavit. In transitu oppidulum quoddam Rhentina, Thessalonica unius dici itinere distans, ultro in eius ditionem venit; ubi praefecto cum ducentis militibus praesidii causa relictis, pergens Langadae, Andronico et Thoma Palaeologis ducibus, cum Pheras venisset, adiuncto Syрге, qui Macedonas ducebat, et praefecto Monomacho cum Thessalis, praeteritis Cantacuzeni stativis, Thessalonicam inivit. Imperator nocte ibi exacta, ne illorum metu inde putaretur discedere, postredie movens ad fluvium quemdam Thessalonicae finitimum, nomine Galicum, pervenit, ubi protostrator et exules illi Thessalonicenses circiter mille ab equis descendentes (pro eo ac decet illos, qui ad imperatorem accedunt) eum sunt allocuti. Primus protostrator adiens, imperatoris pedem osculatus est: idem ceteri ordine praestiterunt. Imperator et ipse prono capite protostratorem ab equo resalutavit; alios autem dum proverberetur, salute impertit, omnibus mite animi sui ingenium

νύκτα. βασιλεὺς δὲ πρωτοστράτορα καὶ τοὺς ἐν λόγῳ μάλιστα A.C. 1342
 τῶν φυγάδων ἔχων περὶ ἑαυτὸν, ἠρώτα ὅ,τι δέοι ποιεῖν· αὐ-
 τοὺς γὰρ μάλιστα εἰδέναι τὰ ἐνταῦθα πράγματα καὶ ἀγω-
 γῶν τόπον ἐπέχειν πρὸς αὐτοὺς ἄρτι ἀφιγμένους ἐξ ἄλλοδα-
 5 πῆς. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ οἱ φυγάδες, τὰ μὲν γεγενημένα,
 ἔφησαν, ἐνταῦθα οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς· λείπεται δὲ αὐτὸν σκε-
 ψάμενον, ὅ,τι ἂν δοκῆ συμφέρειν πράττειν.

λθ'. Βασιλεὺς δὲ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐκκλησίαν ἐκ πάν- P. 478
 των συναθροίσεως, γνώμην πᾶσι περὶ τῶν πρακτέων προὔτι- V. 385
 10 θει, καὶ ἐκέλευε τὸ παριστάμενον ἕκαστον μηδὲν ἀναδυνόμενον B
 εἰπεῖν, ὡς ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων ῥαδία ἢ τοῦ συνοίσον-
 τος ἀίρεσις γένοιτο αὐτοῖς. οἱ δ' ἀνεβάλλοντο πάντες ἐφεξῆς,
 καὶ οὐδεὶς τὸ παριστάμενον ἐτόλμα λέγειν φανερώς. οἱ τε
 γὰρ ἐκ Βυζαντίου φυγάδες μετὰ βασιλέως ἀφιγμένοι ὕγαν
 15 ἤχθηοντο πρὸς τὴν ἀποτυχίαν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἐν ἀπόρῃ
 εἶχοντο τοῦ τί χρῆ ἐλέσθαι· καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ ἐν ἀθυμίᾳ
 ἦσαν, οὐ κατὰ ῥοῦν χωροῦντα τὰ πράγματα δρωῦντες βασι-
 λεῖ· καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἅμα Θεσσαλονικέων τοῖς φυγάσιν,
 ὡς ἐώρων τοῖς ἐκ Βυζαντίου στρατηγῶς τὴν πόλιν κατεχο-
 20 μένην καὶ ἄπορα ἤδη ἦν προσάγεσθαι, μᾶλλον ἐχαλέπαινον, C
 τοὺς οἰκείους ἐννοοῦντες οἷα κείσονται. καὶ πρὸς τὴν βασι-
 λέως γνώμην πάντες ἀφεώρων, οἰόμενοι τινα σφίσι τῶν πε-
 ρισχόντων κακῶν λύσιν ἐξευρήσειν. βασιλεὺς δὲ ὡς εἶδε

ostendens et cunctos amico vultu intuens. Ea nocte loco illo castra habuerunt. Imperator protostratorem et electitios, quorum insigne nomen erat, circum se habens, quid faciendum esset, quaerebat: eos namque rem Thessalonicensem pernovisse et ipsis ex aliena regione venientibus pro ductoribus esse posse. Tum protostrator et exules responderunt, quae ibidem contigissent, nec ipsum nescire: superesse autem, ut is, ubi secum displexerit, quid expediat, id exsequatur.

39. Postera luce imperator, omnibus ad concionem vocatis, dicendae sententiae potestatem facit, et unumquemque, quod animus suggereret, sine tergiversatione in medium proferre iubet, ut ex plurimum dictis, quid profuturum sit, facile appareat. Illi omnes deinceps cunctari, et quod occurreret, non audere palam proloqui. Byzantio namque profugi, qui cum imperatore venerant, frustrationem Thessalonicae ferebant molestissime, et quo se verterent, aestuabant: reliquis autem miles videns, eidem coepta secus procedere, desperatione frangebatur. Protostrator quoque et exules Thessalonicenses, urbem a Byzantinis ducibus occupatam et ereptum illius aditum cernentes, dolebant acerbius, quam misera esset futura propinquo- rum suorum conditio, cogitantes. Universi demum imperatoris sententiam exspectabant, eumque quibus essent cincti malorum reme-

- A.C. 1342 μηδεμίαν γνώμην μηδένα βουλόμενον εισάγειν, „τὰ μὲν πράγματα” εἶπεν „ὡς ἐναντίως ἢ ἠόμεθα ἀπήντηκεν ἡμῖν, πάντες δρᾶτε δῆπου. πρωτοστράτωρ τε γὰρ καὶ Θεσσαλονικέων οἱ τὰ ἡμέτερα ἤρημένοι, οὗς ἔδει τὴν πόλιν ἔχοντας εὐρεῖν καὶ τὰ μέγιστα ὠφελείσθαι ὑπ’ αὐτῶν, δυσκόλῃ τύχῃ χρησάμενοι, ἐξελέγησαν· ὅτε δῆμος καὶ οἱ ἐναπολειφθέντες, οὗς ἠλπίζομεν ἢ πειθοῖ προσάξεσθαι ἢ βιάσεσθαι τοῖς ὅπλοις, διὰ τε τὰς ἀρπαγὰς ἡμῖν ἀκπεπολεμωμένοι καὶ θαρρόυντες τῇ D ἐκ Βυζαντίου στρατιᾷ, οὐ προσχωρήσουσιν ἡμῖν. εἰ γὰρ ἐμελλον, οὐκ ἂν ἐπὶ τῆς πύλης αὐτῶν σχεδὸν ἐστρατοπεδεύομενον ἡσύχαζον αὐτοῖ, ἀλλ’ ἢ πρесеβείαν ποιούμενοι κοινῇ, ἢ ἰδίᾳ κρύφα τινὲς αὐτῶν διαλεγόμενοι, παῖσαν ἄν. τὸ δὲ μηδένα ἐξελεῖν τεκμήριον τοῦ τε τοὺς πολλοὺς ἐγνωκέναι πολεμεῖν ἡμῖν, καὶ τοῦ, εἴ τινες καὶ εἰεν ἤρημένοι τὰ ἡμέτερα, δέει τοῦ μὴ κακῶς παθεῖν συμφέρεσθαι τοῖς ἄλλοις. ὁθενι5 οὐδὲ ἐλπίδων ἀνονήτων ἕνεκα ἐνταῦθα οἴομαι παραμένειν δεῖν. οὐ μὴν διὰ τὸ τῆς πόλεως ἀποτετυχηκέναι, καὶ πρὸς P. 479 τὰ λείποντι δίκαιον τοῦ πολέμου μαλακίζεσθαι. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ πρὸς πάντα εὐτυχίσομεν ἀεὶ. σωφροῶν δὲ ἔστιν ἀνθρώπων καὶ γενναίοις χρωμένων λογισμοῖς, μήτε ἐν ταῖς20 εὐτυχίαις τοῦ μετρίου φείσεσθαι ἐκπίπτοντας, μήτ’ ἐν ταῖς δυσπραγίαις καταπίπτειν, ἀπαγορεύοντας τὸ ἀνορθοῦσθαι αὐ-

6. ἐναπολιφθέντες P.

dium inventurum, spem concipiebant. Ergo cum sensum suum aperire nemo vellet, sic ipse exorsus est: Contra quam sperabamus nobis accidisse, omnes utique videtis. Nam et protostrator et qui nobiscum faciunt Thessalonicenses, quos oportebat nos urbem tenentes invenire eorumque opibus in primis adjuvari, infesta quadam fortuna expulsi sunt: et populus atque intus relictus, quos aut verbis inflexos aut armis compulsos ad nos accessuros spes erat, cum propter direptiones nostra causa toleratas nobis inimicissimi sunt, tum praesidio Byzantino confisi, se nequaquam dedit. Quod si facere vellent, me ante portas propemodum castrametante, ipsi non quiescerent: sed aut missis legatis communiter, aut privatim occulte quidam mecum praesentes agerent. Quia vero nullus egreditur, indicium est, vulgus decertare nobiscum statuisse: et si quidam etiam sint, quibus nostrae partes probentur, eos metu subeundae calamitatis uno veluti fluctu cum aliis abripi et involvi. Quare cum vana spe hic manendum non puto. Nec tamen quoniam una civitate frustramur, aequum est ad bellum de cetero enervari atque mollescere: nunquam enim profecto per omnia felices ac fortunati erimus. Prudentium autem et animosorum est, nec in prosperis modestiam deserere, nec in turbidis et adversis ita cadere, ut se

Θις, ἀλλὰ δέον τὰ ἐνταῦθα ὡς προσῆκον διοικησαμένους, A. C. 1342
 χωρεῖν ἐπὶ τὰ πρόσω, χρηστοτέρας ἡμῖν καὶ ὡς μάλιστα
 ἀσφαλεῖς ὑποφαίνοντα ἐλπίδας. δέον οὖν ἐγὼ νομίζω, τῇ εἰς
 τὴν Ῥεντιναν καταλειμμένη φρουρᾷ δύναμιν προσθέντας V. 386
 5μείζονα, ὡς κατατρέχειν Θεσσαλονίκης δύναιντο, (ἡ γὰρ ἐκ
 Βυζαντίου στρατιὰ οὐ πολλῷ ὕστερον ἀποχωρήσει,) καὶ ἐν
 Γυναικοκάστρῳ δύναμιν ὁμοίαν καταλιπόντας τῆς αὐτῆς μι-
 τίας ἕνεκα, τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ διαβάντας αὐτοὺς τὸν Ἄξιον, B
 εἰς Βέρροϊαν γενέσθαι καὶ Ἐδεσσαν τὰ ἡμέτερα ἡρημένα
 10πόλεις. ἐκείνων δὲ κρατήσασιν οἱ τε Θεσσαλοὶ προσχωρήσου-
 σιν αὐτίκα καὶ Ἀκαρνανίᾳ καὶ τὸ ἄλλο ἡπειρωτικόν, πάλαι
 τὴν ἐμὴν ἄφιξιν προσδεχόμενον. τοιαύτην δὲ προσλαβοῦσι
 δύναμιν οὐδεὶς ἀντίστασθαι ἐτι ἀξιώσει, ἀλλ' ἢ ἐκόντες τῆς
 ἀρχῆς πάντες παραχωρήσουσιν ἡμῖν, ἢ τοῖς ὅπλοις βιασθέν-
 15τες." τοιαῦτα εἰπόντος βασιλέως, πρωτοστράτωρ τε ἕμα τοῖς
 συννοῦσι καὶ οἱ ἀπὸ Βυζαντίου μάλιστα φηγάδες ἐν δεινῇ τοῦς
 λόγους ἐποιῶντο καὶ φόβον ἦσαν μεστοὶ καὶ ἀγωνίας, τὸν
 πλάνον ὡς ἀπέραντον λογιζόμενοι, εἰ δέοι Ἀκαρνανίαν καὶ
 Ἡπειρον περιμέναι, τοῖς ἐκ τῆς στρατείας κακοῖς ταλαιπωροῦν- C
 20τας, τῶν οἴκοι μάλιστα κακῶς διακειμένων καὶ ταχείας τῆς
 ἐπικουρίας δεομένων. φανερῶς μὲν οὖν ἀντειπεῖν καὶ τὴν
 οἰκίαν, ὡς ἔχουσι περὶ τὰ εἰρημένα, γνώμην ἐκκαλῦψαι ἐδεδί-
 εσαν, τότε περὶ βασιλέα δυσνοεῖν καὶ τὸ ἠσσησθαι κατάκρας
 ἐν τοῖς δεινοῖς ὡς φαῦλον ἑαυτοῖς προστριβεῖν οὐκ ἐθέλοντες

4. καταλειγμένη P.

8. Ἄξιον V. hic et infra.

resurrecturos desperent. Sed ubi de his constituerimus quod opus
 est, ulterius, ubi melior ac certissima spes affulget, procedamus
 oportet. Quare augendum Rhentinae praesidium opinor, quo agrum
 Thessalonicensem incurrare queat, (miles enim Byzantinus non multo
 post discedet,) et Gynaecocastri eadem de causa simili relicto numero,
 cum reliquo agmine Axio trajecto versus Berrhoeam et Edessam, ur-
 bes amicas, progrediendum: quibus acceptis, actutum Thessali,
 Acarnanes et cetera continens, a qua pridem exspector, ad nos se
 transferent. Tali potentia confirmatis, nemo amplius resistere po-
 stulabit, sed vel sponte vel armis adacti, omnes imperio nobis ce-
 dent. Haec ubi imperator disseruit, protostrator cum suis praeci-
 pueque Byzantio profugi in indignationem verti, timoreque et an-
 gore compleri, ob inbuiltam errationem scilicet, si Acarnaniam et
 continentem circumire et expeditionis tam longae miseriae atque
 aerumnas perpeti necesse haberent, domesticis rebus tantopere af-
 flictis et celere auxilium flagitantibus. Libere quidem contradicere et
 animum suum explicare verebantur, nolentes sibi hanc maculam
 inuere, quasi imperatori male cuperent, duraeque et adversae sorti

A.C. 1343 προφάσεις δὲ τινὰς συνείροντες οὐκ ἀναγκαίως, διεκώλουν τὴν πρᾶξιν. ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπέκειτο, ταύτην εἶναι μόνον φάσκων ὡς ἐν τοῖς παροῦσι λυσιτελεστάτην γνώμην. „ἀλλ' εἰ μὲν τοῦτό σε λέληθεν” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ” ὁ πρωτοστράτωρ „ὡς στρατιὰ Τριβαλῶν πολὺν ἤδη χρόνον Ἐδεσσαν περικύβηται πολιορκουσα, ἣ δὲ χωρήσαντας διὰ μάχης παρέρχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, ἄλλος ἂν εἴη λόγος. εἰ δ' οὐκ ἀγνοεῖς, μάλιστα θαυμάζειν ἔχω, ὅτι δὴ τοιοῦτος ὢν καὶ πολλὴν πρὸς στρατηγίαν πείραν ἐσχηκώς, πρὸς τῷ παρόντι νυνὶ πολέμῳ τῷ ἐκ τῶν ὁμοφύλων, καὶ πρὸς Τριβαλοῦς παραβάλλεσθαι ἡμᾶσι κελεύεις, ὅτε εἰ καὶ μόνον ἦσαν, τῶν ἐργωδεστάτων ἦν ἀντιτάττεσθαι τινά.” ὁ βασιλεὺς δὲ μάλιστα μὲν οὐδὲν εἰδέναι περὶ τῆς πολιορκίας ἔφρασκε. τὸν γὰρ τῶν Τριβαλῶν δεσπότην πρεσβείαν ποιησάμενον πρὸς αὐτόν, ἔτι περὶ Θράκην διατρίβοντα, σπονδὰς καὶ συμμαχίαν θέσθαι· δι' ἃ καὶ οἶεσθαι αὐτὸν μηδεμιᾷ Ῥωμαίων πόλει πολεμεῖν. εἰ δ' ἐκείνος λύσας τὰς σπονδὰς, πολέμιος ἀντὶ συμμαχοῦ γέγονε καὶ πόλιν ἡμετέραν πέμψας πολιορκεῖ, τίμιν μᾶλλον, ἢ τούτῳ προσ-

P. 480 ἔχειν χρῆ, ὥστε τὴν πόλιν ἀπαλλάττειν τῶν δεινῶν μάλιστα δυναμένων, καὶ ἐκείνοις τε τὴν σωτηρίαν ἐκπορίζειν καὶ ὁσφίαν αὐτοῖς τὴν τε ἐξ ἐκείνων καὶ τῶν ἄλλων εὐνοίαν; ἕγω δ' εἰ καὶ μηδὲν ἡμῖν ἔπρεσθαι κέρδος ἔμελλεν ἐκ τοῦ πολέμου, τοῦτ' αὐτὸ μόνον, τὸ Ῥωμαίων πόλιν κινδυνεύουσαν ἐξαιρεῖσθαι, τῶν μεγίστων τίθεμαι κερδῶν. δι' ἃ οὐδὲ πρὸς

penitus cederent: sed praetextus quosdam haud necessarios coacervantes, negotium impediabant. Perstante autem in sententia imperatore dicenteque, hoc solum esse in praesentia consilium utilissimum: Atqui, si te hoc latet, inquit protostrator, Triballos iampridem ad Edessam sedere, per quos conserta manu in oppidum nobis penetrandum est, nihil dico. Sin autem non latet, miror vehementer, te talem virum et tantum usum ductantibus exercitiis adeptum, hoc civili bello non esse contentum, sed velle nos etiam Triballis obiectare, quibus vel solis laboriosissimum foret resistere. Tum imperator, de Edessena obsidione ne tenuissimam quidem auditionem accepisse: Triballorum enim despotam ad se adhuc in Thracia legationem de foedere et societate misisse. Existimare igitur se, illum nullam Romanorum urbem oppugnare. Sin temerato foedere in hostem mutatus sit urbemque Romanam obsideat, eo ante omnia incumbendum, ut hoc eam malo liberent, qui id maxime possunt: et cum illi salutem, tum sibi met Edessenorum aliorumque studia amoremqne concilient. Ego vero, inquit, quamvis nullum nos lucrum hinc maneret, hoc solum, urbem Romanorum periculo exemisse, lucrum immensum ducerem. Quamobrem non

ἄλλο τι τρέπεσθαι οὐκέτι συμβουλεύω, ἀλλ' ἤδη φανερώς Δ. C. 134a
 ἐπιψηφίζομαι. εἰ δὲ σοὶ τε καὶ τοῖς συνοῦσι τὸ Τριβαλοῦς
 ὑπὲρ Ῥωμαίων πολιορκουμένων μάχεσθαι ἀγεννὲς δοκεῖ, ἀλλ'
 ἅμα τοῖς οἰκοθῆν ἐπομένους αὐτὸς ἐπ' ἐκείνους βαδιοῦμαι,
 5 ὅμεις δ' ἐν Γυναικοκαστρῷ μένοντες, τὴν ἐπάνοδον περιμέ-
 νετε ἡμῶν." ἐκέλευε τε αὐτίκα τῇ σάλπιγγι τὴν ὁδοιορῆσαν Β
 τῇ στρατιᾷ σημαίνειν. πρωτοστράτην δὲ καὶ οἱ ἐκ Βυζαν-
 τίου συνόντες βασιλεὺς φηγάδες τότε ἀπολείπεσθαι ἐνόμιζον
 αἰσχρὸν καὶ ἀγεννὲς, καὶ τὸ συνέπεσθαι ὑπώπτεον ὡς ἀπε-
 10 οράντου τῆς πλάνης ἐσομένης. διὸ αὐτοὶ τε ὡς εἶχον τὴν ὁρ-
 μὴν ἐπειρώοντο κωλύειν βασιλεὺς καὶ τοὺς ἄλλους κρύφα δια-
 λεγόμενοι παρεκάλουν, ἐνδειῶν τε τῶν ἀναγκαίων ὑποβάλλον-
 τες καὶ μάχας καὶ πολέμους καὶ ὡς οὐδεμίαν τῶν πόλεων
 εἰσδέξοιτο βασιλεῦς ἐκοντί· καὶ ὅσα ἐνῆν πρὸς τὸ μάλιστα V. 387
 15 αὐτοὺς μὴ βασιλεὺς προθύμους ἔπεσθαι κωλύειν, εἶων ἀνεπι- C
 χεῖρτον οὐδέν. ἔξ ὧν οὐ μικρὰν τινα πτοίαν εἰς τὸ στρατεύ-
 μα ἐνέβαλον καὶ πρὸς ἀποστασίαν ἐπειθον χωρεῖν. Κοτεανί-
 τζης γάρ τις τῶν Θεσσαλονικέων ἑτέρους πείσας περὶ ἑκατὸν
 πρῶτος βασιλέως ἀποστάς, εἰς Θεσσαλονικὴν ἀπεχώρει. ταῦ-
 20 οτα δὲ ἔπραττον, οὐ βασιλεὺς προηρημένοι πολεμεῖν, ἀλλὰ τῶν
 οἰκείων τὴν κάκωσιν καὶ τὰς ἐκ Βυζαντίου ἀπειλὰς οὐ φέρειν
 ὄντες δυνατοί. οἱ γὰρ ἐκέλευε ἄγοντες τὰ πράγματα καὶ πο-
 λεμοῦντες βασιλεὺς πρὸς μὲν ἐκείνον οὐχ ὅτι γε πρεσβείαν

iam consulo, ne arma alio convertamus, sed plane decerno. Si tibi
 tuisque pro Romanis obsessis cum Triballis configere haud inge-
 nuum videtur: at ego cum his, qui sponte me sequuntur, in illos
 irruam, vos Gynaecocastri manentes, reditum nostrum operimini.
 Haec locutus, extemplo tuba signum dari ad projectionem iussit.
 Protostrator et Byzantini exules, imperatoris comites, et relinqui
 turpe atque illiberale iudicabant, et sequi tamen propter quamdam
 vagandī perpetuitatem, quam suspicione praecipiebant, non aude-
 bant. Idcirco et ipsi hoc imperatoris desiderium impedire niteban-
 tur, et furtivis sermonibus alios dehortabantur, inopiam rerum
 necessariorum, bella et pugnas crebras causantes, nullamque civita-
 tem ultro imperatorem introuissuram; et quaecumque demum ad
 alacritatem sequendi infringendam valebant, horum nihil intentatum
 sinebant: ex quo terrorem non levem exercitui iniecerunt et ad de-
 flectionem eum pellexerunt. Coteanitizes namque et alii centum ex
 Thessalonicensium agmine, quos ille corruperat, primi desciverunt
 ac Thessalonicam redierunt: non quod imperatori se armis oppo-
 nere constituerent, sed quod cognatorum vexationem et minas e
 Byzantio ferre non possent. Nam penes quos illic summa imperii
 erat et adversus Cantacuzenum bellabant, non modo legionem nul-

- A. C. 134₂ ἐποίησαντο ἢ διειλέχθησαν περὶ τοῦτο παράπαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ καὶ δις, ὡσπερ ἔφημεν, καὶ τρεῖς πρεσβείαν πεπομφό-
 Dτος, οὔτε ἀπεκρίναντο οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρέσβεις πολλὰ περιυβρίσαντες, ἐκάκουν ἐν δεσμοπηγίοις ὅσα δυνατά. πρὸς δὲ τοὺς συνόντας ὁσημέραι κρύφα διελέγοντο καὶ πλεῖστα τε⁵ ἐπηγγέλλοντο εὖ ποιήσειν ἐκείνου ἀποστάντας, καὶ τούναντίον, εἰ μὴ πείθονται, οὐ τὰ ὄντα μόνον ἀφαιρήσεσθαι καὶ κτήσεις ἐτέροις παραδώσειν, ἀλλὰ καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς πείραν ἄξειν ἀλγειῶν πολλῶν. ἃ ἐδόκει φοβερὰ τοῖς εὐγενεστέροις μάλιστα προσόδων μεγάλων ἀποστερουμένοις. ὧν καὶ τότε¹⁰ μεμνημένοι, κωλύειν διὰ πάντων ἐπεχειροῦν βασιλέα πρὸς
- P. 481 ὑπέροριους ἐξορμῶν στρατείας, οἰόμενοι, ἂν κωλύσῃσι, πρὸς ἕτερόν τι τρέψεσθαι λυσιτελέστερον. βασιλεὺς δὲ τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἐμμένων ὡς καλῶς βεβουλενμένοις, ἄρας ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἦκε πρὸς Ἀξιὸν ὡς διαβησόμενος, συνείποντο δὲ καὶ¹⁵ οἱ ἄλλοι, οἱ μὲν ἐκόντες, οἱ δ' ἀνάγκη. συμβὰν δὲ οὕτω, περὶ τὰ ὕρεινὰ ὄμβρων ξυγδαίων καταρῦγάντων, ἄπορος ἐφαίνετο ὁ ποταμὸς ὑπὸ πλημμύρας. στρατοπεδευσάμενοι δὲ ἐκεῖ, περιέμενον ὡς λωφησάντων περαιωσόμενοι τῶν ὑδάτων. τὰ δὲ οὐδὲν ἤττον ἐπληθύνετο καὶ ὑποψίαν παρεῖχεν,²⁰ ὡς οὐκ ἐν ὀλίγῃ δίοδον παρέξοντα. ἐπιλελοίπει τε ἤδη καὶ ὁ σῖτος τὴν στρατιάν. ὕρῶν δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς, ὡς ὅ,τε πό-

22. καὶ om. P.

iam miserant, neque super hoc quidquam cum eo egerant; verum etiam bis ter, ut meminimus, eius legatis nihil responderant, eosque variis iniuriis quam potuerant contumeliosissime vexarant carcereque multaverant. Sed Byzantios imperatoris commilitones quotidie occultis internuntiis tentabant et si deficerent, beneficia multa promittebant: contra nisi obsequerentur, non facultates dumtaxat ablaturos et possessiones aliis addicturos, sed et liberos eorum et uxores multis incommodis exagituros minabantur. Quae nobilioribus praesertim amplos census amittentibus horribilia videbantur: quorum et tunc memores, omni ope imperatorem cohibere tentabant, ne extra fines cum exercitu prorumperet, sperantes, si id obtinuissent, cum ad aliud quiddam fructuosius conversum iri. Imperator consilii semel capti, ut optimi, tenax, motis castris ad Axium copias transducturus venit. Pars volens, pars invita sequebantur. Forte in montanis imbres abruptis nubibus ingeminaverant, et fluvius super ripas stagnis effusus, transmitti non poterat. Ibi igitur castris positus, dum aquae subsiderent, exspectabant. Quibus nihilominus incrementibus, suspicio erat, longius extractum iri transitum: et iam commeatu exercitum defecerat. Quae duo cum cerneret imperator, quamquam

ρος οὐ ῥάδιος αὐτοῖς, καὶ τῶν ἐπιτηδείων δέοιτο ἢ στρατιᾷ, A.C. 134a
 ἄκων μὲν καὶ δυσχεραίων οὐ μετρίως καὶ τὴν γεγενημένην B
 πρότερον ἐπὶ τὸν Ἔβρον κωλύμην στρέφων ἐπὶ νοῦν, καὶ δε-
 δοικῶς, μὴ καὶ αὐθις τὰ παρόντα κακῶν αἴτια μεγάλων κα-
 σταστῆ, ἐπέλεγέ τε ἑαυτῷ, ὡς ἐν οἷς μὲν ἔ θεὸς εὐδοκεῖ, καὶ
 ἢ κτίσις ἅπανα ὑπηρετεῖ, οἷς δὲ ἀντιτάττεται, καὶ ἢ κτίσις
 δύσκολον ὁμοίως ἑαυτὴν παρέχεται. ἀνέστρεφε δ' οὖν ὁμως |
 εἰς Γυναικόκαστρον, γνώμην ἔχων, ὡς, τῇ στρατιᾷ σίτου πο-
 ρισθέντος, αὐθις ἐπανέλθοι. ἤλπιζε γὰρ, ἄχρι τότε καὶ τὸν
 10ποταμὸν ἐνώσειεν πρὸς τὸν πόρον. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ
 οἱ λοιποὶ ἤδοντο πρὸς τὴν ἀποτυχίαν καὶ χαίροντες ἐπανήσαν. C
 μί. Τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ Ἀπόικουκος ὁ μέγας δουξ V. 388
 ἑβδομήκοντα ναυσὶ πρὸς Θεσσαλονίκην ἤκεν ἐξ Εὐβοίας. πρὸς
 γὰρ τὸν βασιλέως πόλεμον οὐδὲν οἴομενος λυσιτελήσειν, οἷα
 15δὴ ναυτικῆς οὐσης τῆς δυνάμεως αὐτῆ, Καντακουζηνοῦ δὲ
 τοῦ βασιλέως ἐξ ἠπειροῦ στρατευομένου, τὰς νήσους περιωὴν
 ἐπεδείκνυτο τὴν δύναμιν καὶ προῆλθεν ἄχρι τῆς Εὐβοίας. D
 ἐκείθεν δὲ ἐπεὶ ἀναστρέφειν ἦν καιρὸς, ἐδόκει δεῖν καὶ πρὸς
 Θεσσαλονίκην ἐλθεῖν, ἐπιδειξόμενος κἀκεῖ τὴν δύναμιν. ἐλ-
 20θόντι δὲ εὐθύς ἢ περὶ τὴν βασιλέως στρατιὰν ἐμνηνέτο δι-
 χροσασία. ὁ δ' αὐτίκα πρωτοστράτορι τε καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν
 ἄφιξιν αὐτοῦ ἐδήλου καὶ ἐπηγγέλλετο πολλὰ, εἰ βασιλέως ἀπο-
 σταίεν πρὸς αὐτὸν, ἢ τὰ ἔσχατα ἠπειλεῖ διαθήσειν τοὺς οἰ-

nolens et magna cum molestia, recordatus quomodo alias Hebrum
 quoque transire fuisset prohibitus, et formidans, ne hinc rursum
 ingens malum oriretur, seque ipsum tacite admonens, quibus Deus
 bene velit, iis res creatas omnes inservire; quibus autem adverse-
 tur, huic similiter creaturam se praeberere difficilem. Reversus est
 tamen in Gynaecocastrum ea mente, ut conquisita exercitui anno-
 na, rediret: alcebat enim spe, flumen interea undis imminutis me-
 abile futurum. Protostrator ceterique eo impedimento laeti, nimium
 quantum libentes redibant.

40. Eodem die etiam Apocauchus, magnus dux, cum septuaginta
 navibus ex Euboea Thessalonicam delatus est. Nam cum ad bellum
 contra imperatorem nihil se collaturum putaret, quod ipse navali
 potentia valeret, Cantacuzenus autem in terra haberet exercitum,
 insulas circumiens et vires suas ostentans, Euboeam pervenit. Inde
 quia abundi tempus erat, visum Thessalonicam quoque navigandum
 et ibi similiter vires ostentandas. Eo ut venit, protinus dissensio
 exercitus ei indicatur, ipseque confestim protostratori et aliis ad-
 ventum suum significat et promissis eos onerat, si ab imperatore
 ad se transeant: ni faxint, eorum cognatos horrendis cruciatibus
 crudelissime perditurum. Protostrator, qui et alioqui militare impe-

A. C. 1342 κείους καὶ πᾶσαν ἐπιδείξασθαι ὁμότητα. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ πρότερον τὴν μετὰ βασιλέως δόξαν στρατιάν διὰ τοὺς οἰκείους, ὡσπερ ἔφημεν, καὶ τὸ μὴ βούλεσθαι ὑπερο-
 P. 482 ραίαις καὶ πόνοις διὰ τὴν ἐκείνου χάριν προσομιλεῖν, ἄσμενός τε εὐθύς ἐδέχετο τὸν λόγον καὶ ὄρκους ἤτει παρὰ μεγάλους δουκὸς ἐπὶ τοῖς εἰργασμένοις πρότερον. ὁ δὲ παρεῖχε τότε χαίρων καὶ πάντα ἐπηγγέλλετο προθύμως. τοῦ πεπραγμένου δὲ εὐθύς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους διαδοθέντος, ὅσοι τὰ αὐτὰ ἤφουοντο πρωτοστράτορι, ταραχὸς τε ἦν εὐθύς σὺ μικρὸς κατὰ τὴν στρατιάν καὶ σύγχυσις δευτέρῃ καὶ ἀταξία, τῶνιο μὲν ἤδη πρὸς ἀποστασίαν χωρεῖν βεβουλευμένων, τῶν δ' ἄλλων, ὡσπερ ἦν εἰκὸς, διὰ τὴν ἐκείνων ἀποχώρησιν κλονουμένων καὶ πονηρὰς περὶ τοῦ μέλλοντος τὰς ἐλπίδας λαμβανόντων. βασιλεὺς δὲ ὡς τὸ στράτευμα ἐώρα σὺγχυθῆν, τοὺς μάλιστα αἰτίους τῆς ἀποστασίας περιστησάμενος, „ἄνδρες”¹⁵ Βεῖπε „φίλοι, οὐδὲν οὕτω πρὸς ἀνανδρίαν καὶ μικροψυχίαν ἐπαγωγόν, ὡς τὸ φιλοψυχεῖν καὶ πρὸς τὴν ἀποβολὴν τῶν ὄντων μαλακίξασθαι. Ῥωμαῖοι δὲ οἱ πρὸ ἡμῶν οὐχ οὕτω διακείμενοι, τὴν οἰκουμένην μικροῦ δεῖν πᾶσαν παρεστήσαντο, ἀλλὰ πάντα πόνον ὑπομένοντες ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ τοῦ μήνα δοκεῖν ἥσσους φαίνεσθαι τῶν πολεμίων. ὅθεν οὐ μόνον ἐκ τοῦ συντυχόντος ἀπεδίδρασκον τοὺς πόρους, ἀλλὰ καὶ δυσπραγίαις χρώμενοι μεγάλας καὶ στρατηγούς ἀποβάλλοντες καὶ στρατόπεδα ὀλόκληρα ἐν τοῖς πολέμοις, οὐδὲν ὑφίσταν τῆς τόλμης, οὐδὲ τοῦ φρονήματος, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον φρον-²⁵

ratori propinqua causa refugeret, ut demonstravimus, et nollet per loca longinqua eius gratia laborem capessere, conditionem statim amplectus, iuramenti cautionem pro praeteritis petit: quo Apocauclus gaudens se obstringit cupideque spondet omnia. Eo facto per alios didito, quotquot idem protostratori sentiebant, eos perturbatio repentina, nec mediocris, cepit, magnaque rerum et ordinum confusio exercitum pervasit, aliis desciscere iam deliberatum habentibus, aliis, ut erat consequens, ob illorum secessionem tumultuantibus maleque in posterum ominantibus. Imperator, ut exercitum confusum animadvertit, auctoribus defectionis potissimum advocatis, Amici, inquit, nihil ita, ut immodica vivendi cupido et in amissione bonorum mollities trepidum angustumque reddidit animum. Certe maiores nostri Romani aliter affecti, orbem propemodum universum subegerunt, qui illecti dulcedine gloriae et ne hostibus inferiores viderentur, quemvis laborem perferebant. Nec solum fortuitos atque improvisos labores non detrectabant, sed et insignibus circumventi calamitatibus et amissis in bello ducibus totisque aliquando caesis exercitibus, nihil de fortitudine et excelsitate animi

το δειν πρότερον ὑπομένειν ἢ δουλοῦν τοῖς πολεμίοις ἐαυ-Α. C. 1342
 τούς. ἡμεῖς δὲ οὐκ οἶδ' ὅτι πιθόοντες, ἢ τίσι χρησάμενοι C
 ταῖς τύχαις, φοβεροὶ τοῖς πολεμίοις ὄντες καὶ ῥάβδος ὑπ'
 ἐκείνων κεκλημένοι σιδηρᾷ, δειλοὶ καὶ ἀγενεῖς καὶ ἀνελεύθε-
 5 ροὶ ἀντὶ τῶν προτέρων ὠφθητε ἀθρόον, καὶ τοῖς πολεμίοις
 ἐκόντες ὄντες ἐγχειρίζετε σφᾶς αὐτούς, μηδένα πόνον περὶ
 τὸ χειρώσασθαι ὑμᾶς εἰσενεγκοῦσιν. οὕτως γὰρ ἐν μάχῃ
 ἤττημεθα οὐδεμιᾷ αὐτῶν, οὐτ' εἰς τοσοῦτον ἡμῖν ἦκε τὰ
 πράγματα ἀνεπισιτίας, ὥστε ἀπορεῖν ὅπῃ σωθησόμεθα, εἰ
 10 μὴ σφᾶς αὐτούς ἐγχειρίσομεν τοῖς πολεμίοις. ἐγὼ δὲ οὕτως V. 389
 ἐξυρχῆς καὶ νῦν οὐδὲν ἦττον πέπεικα ἐμαυτὸν, ὡς οὐδέποτε
 προησόμενος ὑμᾶς, ἀλλ' ἢ σὺν ὑμῖν παραστησόμενος τοὺς πο-
 λεμίους συμμερίσασθαι καὶ τὴν δόξαν καὶ τὴν ὠφέλειαν τὴν
 ἐκ τῆς νίκης, ἢ μαχόμενος πεσεῖσθαι, ἂν ἠττᾶσθαι συμβαίῃ, D
 15 ἐλευθέρους καὶ γενναίους ἀνδράσι προσηκόντως. εἰ μὲν οὖν
 τὴν προτέραν εὐκλειαν ἐνθυμηθέντες ἀντιστήναι ἐθέλησθε
 πρὸς τὰ δεινὰ, καὶ μὴ ἐν ἀνδραπόδων μοίρᾳ καταπλεγέντες
 τὴν νίκην παρέχειν ἀναιμωτῶ τοῖς πολεμίοις, ἄριστα βουλευ-
 σεσθε καὶ προσήκοντα ὑμῖν αὐτοῖς. εἰ δ' ἄρα τοσοῦτον ἦτ-
 20 τησθε πρὸς τῶν οἰκείων τὴν συμπύθειαν, ὥσθ' ὑπὲρ ἐκείνων
 καὶ τὰ αἰσχροτάτα καὶ ἀγενεστάτα ὑφίστασθαι, οὐ δεόν οὐ-
 τως ἀμφιβόλους φέρεσθαι καὶ δεινὰ πάσχειν κλονουμένους,
 ἀλλὰ συνταξαμένους φανερώς, ἐφ' ᾧ προεἰλεσθε χωρεῖν.
 οὕτως γὰρ ἄκοντας εἰλκυσάμεν ἡμῖν δουλεύειν, οὕτως νῦν κω- P. 483

remittebant, omnia prius, quam servitutem sibi patienda arbitrantes. Vobis nescio, quid acciderit, aut quae fortuna tam sinistra vos adspexerit, qui, cum antea hostibus terribiles fuissetis et virga ferrea ab ipsis nominaremini, nunc timidi, degeneres parumque liberales simul omnes evasistis, et hostibus nullum ad vos devincendos conatum adhibentibus ultro tradidistis. Nec enim conflictu ullo nos superarunt, nec eo desperationis res nostrae ceciderunt, ut dubitemus, quonam tandem modo salvi simus, nisi nos hosti permiserimus. Atqui ego sic ab initio usque nunc me institui, ut nolim vos unquam deserere, sed vobiscum aut ex hoste devicto partam laudem utilitatemque dividere, aut, si vinci contigerit, quod ingenuis et generosis pulcrum est, in acie mortem occumbere. Si ergo veteris gloriae memores malis non cedere, sed contra audentius ire, nec tamquam mancipia percussi, incruentam hostibus victoriam dare volueritis, vestrae dignitati, ut aequum est, consulatis. Sin cognationis vestrae miseratio tantopere animos occupavit, ut pro iis vel foedissima et abiectissima pati cogitetis, nihil attinet ita se dubios gerere affligique ac tumultuari; sed dicto vale, aperte quo voluntas fert abire. Nam ut repugnantes ad nobis servieadum non traximus: sic modo,

Α. C 1342 λύσομεν, εἰ μὴ ἔκόντες ὄντες αἰρεῖσθε τὴν μεθ' ἡμῶν δια-
 τριβὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπόντας τὴν ἴσῃν καὶ ὁμοίαν ὑμᾶς
 διατηρήσομεν φιλίαν. ὄρω γὰρ, ὡς οὐ διὰ κακίαν, ἀλλ' ὑπὸ
 τῆς τῶν οἰκείων μαλακισθέντες μνήμης, καὶ ἂ μὴ οἴεσθε
 λυσιτελεῖν, πρᾶττειν ἀναγκάζεσθε." τοιαῦτα εἰπόντος βασι-5
 λέως, καὶ αὐτοὶ πολλὰ ἑαυτοῖς καταμηνυμένοι φανερώς, ὡς
 διὰ τῶν οἰκείων τὴν συμπάθειαν δειλοῖς καὶ ἀγεννέσι παρ'
 ἀξίαν φαινομένοις, ἔπειτα καὶ σωτηρίαν ἐπευξάμενοι καὶ δεη-
 θέντες μηκέτι μέλλειν, ἀλλὰ πρόνοιάν τινα ποιῆσθαι ἑαυτοῦ,
 Β ὅποι ὁ θεὸς ἤγοῖτο, ἀνεχώρουν, προσαγορεύοντες καὶ ἀσπα-10
 ζόμενοι τὸν βασιλέως πόδα. ἐκεῖνος δὲ μηκέτι ἀναμίγνυσθαι
 ἐκέλευε τοὺς ἀπόντας τοῖς ὑπολειπομένοις, ἵνα μὴ ταραχὴ
 καὶ σύγχυσις ἦ, ἀγνοουμένων τῶν μενόντων· ἀλλὰ τὸ ὑπ'
 αὐτὸν τάγμα ἀκέραιον διαμεῖναν, (οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ἐλειπο-
 τάκτησεν,) ἄπωθεν στὰν πρὸς ἐκεῖνο τοὺς μενούντας χωρεῖν.15
 αὐτίκα τε οἱ μὲν ἐχώρουν πρὸς τὸ τάγμα· οἱ λοιποὶ δὲ πα-
 ριόντες ἕκαστος καὶ προσαγορεύοντες βασιλέα, ἀπηλλάττοντο.
 ὁ δ' ὥσπερ οὐδενός τινος γινομένου καινοῦ, ἴστατο ἀντασπα-
 ζόμενος τοὺς παριόντας, οὐδὲ ἔχνος γοῦν τι λύπης ἢ ταρα-
 χῆς φαίνων ἐν τῷ προσώπῳ. ἀπέστησαν δὲ οὐχ οἱ ἐκ Θεσ-20
 σαλονίκης μόνον καὶ Βυζάντιοι καὶ ἄλλοι ὅσοι πόλεων ἐτέρων
 ἦσαν πολῖται, οἷς πρόφασις εὐπρεπῆς οἱ οἰκεῖοι ἦσαν, ἀλλὰ
 C καὶ τῶν Διδυμότειχον οἰκούντων οὐ στρατιώται μόνον, ἀλλὰ

2. ἀπόντας fortasse. 10. ὁ add. M.

si sponte manere non vultis, non cogemus. Quin etiam si discesse-
 ritis, non minore vos benevolentia prosequemur: quandoquidem, ut
 video, non vitio aliquo transversim acti, sed necessariorum memo-
 ria languefacti, etiam quae conducere non censetis, facere compellimini.
 Haec ut ille dixit, ipsi quoque publice graviter semet incu-
 sarunt, qui prae miseratione proximorum timidos ac degeneres se,
 dignitatis suae obliti, praestitissent. Deinde salutem apprecati ora-
 tesque, ne differret diutius, sed sibi provideret, quocumque Deus
 illum duceret, valdicentes et imperatoris pedem osculantes recede-
 bant; qui abeuntes cum remaneantibus misceri vetuit, ne turba et
 confusio existeret, dum qui manerent nesciretur; sed ad cohortem
 ipsius integram (nullus quippe ordinem reliquerat) et procul stantem
 mansuri concederent. Subito alii eo ire; alii sigillatim praetereun-
 tes et imperatorem salutantes discedere, qui quasi nihil factum esset
 novi, consistens praetergradientes resalutabat, neque ullum tristitiae
 aut turbati animi indicium vultu praeferebat. Defecerunt autem non
 Thessalonicenses solum et Byzantii aliarumque civitatum cives, quos
 consanguineorum cura speciose excusabat; verumetiam Didymotichen-

καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ μάλιστα εὐνων δοκούντων βασιλεῖ πολ- A. C. 1342
 λοί, οἷς καὶ Ἀπελμενὲ συνεξητάζετο πολλὰ τῆς βασιλείας εὐ-
 μενείας ἀπολελαυκῶς καὶ ἐκ μικροῦ καὶ τοῦ τυχόντος λαμ-
 πρὸς ἐς τὰ μάλιστα γεγεννημένος καὶ περιφανής. ἔτι γὰρ μει-
 5 ράκιον ἐκείνον ὄντα ὄρων ὁ βασιλεὺς φύσεως πρὸς τὰ καλὰ
 ἐπιτηδεῖον τετυχηκότα καὶ δυνάμενον, εἰ ἄσκησιν προσλάβοι,
 ἄριστον παρέχειν πρὸς τὰ ἐπιτηδευόμενα ἑαυτὸν, ἐφιλονείησθε
 πρὸς πᾶσαν ἄριστον παιδεῖαν ἀποφαίνειν, καὶ πρὸς τε λόγους
 καὶ πρὸς τὰς στρατείας μάλιστα ἐξήσκησε. παρεχόμενος δὲ
 10 καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ ῥοπήν, οὐ πλούσιον μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν
 ἄλλων οἰκετῶν ὑπερέχοντα ἀπέφαινε. ὁ δ' ἐν τοῖς ἄλλοις D
 μὲν ἅπασιν ἄριστον παρεῖχεν ἑαυτὸν καὶ τῆς βασιλείας ἄξιον
 φιλοτιμίας· κόμπη δὲ φρονήματος οὐδέποτε τῆς ἀξίας ἀπο-
 λαύειν ᾔετο, ἀλλ' ὅσων ἂν τύχοι, τῶν προσηκόντων ἐνόμι-
 15 ζεν ἐλάσσω· ὅθεν καὶ ἀχάριστος ἐδείκνυτο πρὸς τὸν δεσπό-
 την μεγάλων ἀξιούντα. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐξ ἰδιώτου πρὸς βασιλεῖα
 μεταβάλλοι, πάντα εἶναι παρ' αὐτῷ ἡξίον, καὶ ἄρχην τῆς
 στρατιῆς καὶ πῦσιν ἐπιτίθειν καὶ μίζουσι καὶ ἐλάττωσιν.
 ὧν μὴ τυγχάνων, ἐδυσχέραινεν οὐκ ἀνεκτῶς. βασιλεὺς γὰρ
 20 τοῖς μάλιστα προσήκουσι καθ' αἷμα καὶ τῶν ἄλλων τοῖς εὐ- V. 390
 γενεστέροις τὰς τοιαύτας ᾔετο ἀρχὰς προσήκειν. τότε δὲ εἰ P. 484
 Γυναικοκάστρω τῆς ἀποστασίας τῶν ἄλλων γινομένης, καὶ
 αὐτὸς μὲν ἐσκέφατο ἐκείνοις εἰς Βυζάντιον συναπελθεῖν, ὡς
 ἐκείθεν ὧν ἦν ἄξιος τευξόμενος. αἰσχυνόμενος δὲ ἐπὶ τοσοῦ-

sum complures; nec milites tantum, sed nobiles quoque, qui imperatoris studiosissimi videbantur, quibus et Apelmencs, ipsi egregie carus et ab eo ex humili ac vulgari statu ad summam claritatem amplitudinemque evectus, annumerabatur. Etenim adhuc adolescentulum animadvertens natura ad res praeclaras idoneum et qui exercitatione adiuncta in iis posset excellere, quibus operam daret, eum in omni disciplina perfectum reddere contendit, et ad eloquentiam artemque militarem in primis excoluit: favore item et gratia sua non tantum divitem, sed inter ministros etiam praecipuum effecit. Et is quidem in aliis omnibus eximium plane studioque imperatoris dignum se praestabat; prae fastu tamen nunquam se pro dignitate tractari putabat, sed quae consequeretur, meritis suis inferiora ducebat. Atque ita in tam munificum ac liberalem dominum ingratus apparuit. Qui ut ex privato in familiam imperatoris adscitus est, omnia penes se esse postulavit, et imperare exercitui et domini maiorem iuxta ac minoribus. Quarum rerum cum illi copia non fieret, mirandum in modum indignabatur. Imperator namque in sanguine coniunctissimos et alios nobiliores huiusmodi honores quadrare existimabat. Tum vero aliis apud Gynaecocastrum defi-

A.G. 1342 τοις ἀγαθοῖς ἀγνώμων φαίνεσθαι, κλέπτειν τὴν ἀποστασίαν ἐπεχείρει. εἰσελθὼν γὰρ εἰς Γυναικόκαστρον, τὴν ἐκεῖθεν ἀναχώρησιν βασιλέως περιέμενεν, ἔν' εὐπρόσπατος εἴη πρὸς τοὺς κατηγοροῦντας ὕστερον ἀπολογία, ὡς χρεῖας τινὸς ἕνεκα ὑπολειφθεῖς, ἀνάγκη τοῖς ἄλλοις συναπέλθοι, βασιλέως ἀνα-5 χωρήσαντος. οὗ τῆς διανοίας στοχασάμενος ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἔνεχε ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, ἀλλὰ μετεκαλεῖτο πέμπων, ἄχρις οὗ φανερώς ἀπέπατο.

μά. Ἐπεὶ δὲ καὶ πρωτοστράτωρ ἦκε συνταξόμενος, πρῶτα μὲν ἀνείδιξε τῆς ἀνανδρίας καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ἀγνω-10 C μωσύνης, ὅτι πρῶτος αὐτὸς πρὸς τὴν ἀποστασίαν χωρήσας, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεσπάσατο, μάλιστα δὲ αὐτὸν θορυβηθέν- τας καὶ σφᾶς τε αὐτοὺς οὐδὲν ἄμεινον ἀνδραπόδων παρέδο- σαν τοῖς πολεμίοις, καὶ αὐτῶ, τότε εἰς αὐτοὺς ἤκον, μεγάλων αἴτιοι κατέστησαν δεινῶν. ἔπειτα δὲ παρείχετο συγγνώμην, 15 ὅτι μὴ πρὸς τὴν φύσιν ἀντιστῆναι δυνήθει. οὗ γὰρ τῶν πολλῶν καὶ εὐκαταφρονήτων εἶναι τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ τῶν ὀλίγων καὶ μεγάλα δυναμένων, οἳ καὶ διὰ ταῦτα μάλιστα θαυμάζονται, ὡς οὐ μόνον πρὸς πραγμάτων μεταβολὰς καὶ καιροῦ δυσκολίας ἀνθιστάμενοι γενναίως, ἀλλὰ καὶ φύσεως 20 αὐτῆς φαίνεσθαι κρείττους ἀξιούντες. παραστησάμενος δὲ D καὶ Ἀνδρόνικον Ἀσάνην τὸν γυναικὸς ἀδελφιδοῦν, ἔτι παιδίον ὄντα, ὃν ἔτι τοῦ πατρὸς Ἀσάνη Μανουὴλ ἐν Βῆρᾳ φρουρου-

cientibus, ipse etiam, quomodo cum iisdem Byzantium profectus, illic pro dignitate haberetur, circumspiciebat. Verumtamen adversus tot beneficia ingratus videri erubescens, defectionem suam occultare conabatur. Cum enim Gynaecocastrum venisset, usque dum imperator recederet, exspectabat, ut honesta esset postea contra accusatores defensio, quod negotii cuiusdam gratia relictus, imperatore digresso, necessario cum aliis abiisset. Cuius cogitata coniciens imperator, inde non recessit, sed cum accersivit, donec manifeste abnuat.

41. Ubi autem et protostrator valedicturus venit, imbelliam ei et perfidiam exprobravit, quod princeps deficiens, alios secum traxisset, qui propter ipsum maxime trepidantes, quasi mancipia sese hostibus tradidissent ac sibi, quod quidem ad ipsos attineret, ingenti malo fuissent. Deinde veniam tribuebat, quod naturae imperare non potuisset. Talia quippe facinora non multorum infimorumque, sed paucorum et virtute robustorum esse. Qui idcirco etiam summe suspiciuntur: quoniam non solum in rerum commutationibus ac difficultatibus ipsi generosa mente manent immutabiles, sed et naturae ipsius victores ac domini videri aequum censent. Adducta autem Andronico Asane, ex fratre uxoris genito, etiamnum

μένον ὑπὸ κλοιῶς, παραλαβὼν αὐτὸς ἔτραφέ τε καὶ παι- A.C. 1342
 δειας προσηκούσης ἡξίου τοῖς παισὶν ὁμοίως, „τοῦτον” ἔφη
 πρωτοστράτορι „τὸν νεανίσκον παραλαβὼν, τῆς σῆς ὄντα παῖ-
 δα θυγατρὸς, (οὐ γὰρ ἂν δύναίτο διὰ τὴν ἡλικίαν πρὸς πό-
 5 νους ἀντέχειν καὶ ταλαιπωρίαν τῆς ἐκ τῆς στρατείας,) πάσης
 ἀξίου καὶ παιδείας καὶ προνοίας τῆς προσηκούσης. κἄν μὲν
 αὐτὸς ταχέως ἐπανέλθω πρὸς ὑμῖς, (οἶομαι δὲ τῇ τε πανάγωγῃ
 τοῦ θεοῦ μητρὶ πεποιθὸς καὶ τῷ μηδὲν ἐμαντῷ συνειδέναι
 τῶν ἀτόπων εἰργασμένῳ, δι’ ὃ δικαίως ἀπολοίμην ἂν, τάχι-
 10 στά τε ἐπανήξω καὶ δύναμιν μεγάλην περιβεβλημένος,) πάλιν
 ἀπολήψομαι τὸ μειράκιον. εἰ δ’ ἕτερόν τι δέδοκται θεῷ περὶ P. 485
 ἡμῶν, ἀπόδος τῷ πατρὶ, ἐπεὶ μὴ ἡμῖν γε θεὸς τὰ περὶ αὐ-
 τοῦ ἐγνωσμένα ἀγειν ἐπέτρεψεν εἰς τέλος.” ἔπειτα καὶ πρω-
 15 τοστράτορα προσαγορεύσας, ἀπέπεμπε μετὰ τῶν ἄλλων. αὐ-
 τὸς δὲ ὡσερ ἐνδεικνύμενος τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ τὸ μὴ
 δεῖν καταπίπτειν ἐν ταῖς δυσπραγαίαις, ἄριστον ἤρετο ἐπ’ αὐ-
 τοῦ τοῦ τόπου καὶ τοῦς ἄλλους τὰ ἴσα ἐκέλευε ποιεῖν. με- V. 391
 τὰ δὲ τοῦτο τοὺς ἐν τέλει καὶ τὴν στρατιῶν περιστησάμε-
 νος, παρεκελεύετο τοιάδε. „ἄνδρες συστρατιῶται, τὰ μὲν
 20 παρόντα πράγματα ὡς πολλῆς δυσκολίας ἐμπέλησται καὶ B
 ταραχῆς, πᾶσιν ὑμῖν καθέστηκε καταφανές. αἶ τε γὰρ ἐλ-
 πίδες, ἃς οἴκοθεν ἔχοντες κεκινήμεθα, ἐξεῤῥήνηκεσαν καὶ τῶν
 συστρατευομένων ἀπεβάλομεν πολλοὺς, οὐ μύχῃ κρατηθέντες,

2. προσηκούσης add. M.

puero, quem patre Manuele Asane apud Beram adhuc in vinculis
 detento, sibi sumptum educabat, et pro aetate litterulis imbuendum,
 tamquam filium, curabat, Hunc, inquit, adolescentulum, tuae filiae
 gnatum accipiens, ob annos immaturos ad opera sudoresque mili-
 tares nondum idoneum, tuae fidei commendo: cui quam par est
 curam et institutionem omnem adhibeto. Quem ubi brevi ad vos
 rediero, (spero autem castissima Dei matre confisus et quod nihil
 me nefarium conscivisse scio, ob quod merito perire debeam, ce-
 lerrime magnis cum viribus rediturum,) ad me recipiam. Sin aliud
 Deus de nobis statuerit, patri restitue: siquidem quae de illo fa-
 cere in animo habebamus, ad finem perducere nequiverimus. Se-
 cundum haec protostratorem salutatum cum aliis dimisit: et ut ma-
 gnanimitatem suam demonstraret doceretque, iustae fortunae non
 esse succumbendum, prandium in ipso loco inivit, et ut idem ceteri
 facerent, mandavit. Postea primoribus exercituque circumstantibus,
 sic eos est cohortatus. Quam multis difficultatibus atque turbis hic
 rerum status abundet, commilitones, nemo vestrum est, qui non
 explore noverit. Nam et spes, quas domo portantes ad arma ag-
 grediebamur, effluerunt et de sociis complures amisimus, non qui-

A.C. 1342 ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων προδοθέντες, οὓς ἠλπίζομεν ἄχρι παν-
 τὸς ἡμῖν συναγωνισθῆναι. ἐγὼ δὲ καὶ πρότερον μὲν οὐδέποτε
 δίκαιον εἶναι ἠγησάμην ὄπλοις καὶ ἵπποις καὶ πλήθει στρα-
 τιᾶς θαρρῆν, ἀλλὰ τῇ πάντα συνεχούσῃ τοῦ Θεοῦ ἀμάχῃ
 δεξιᾷ, ᾧ ῥάδιον καὶ τοὺς ὀλίγα δυναμένους τῶν πολεμίων⁵
 κρείττους ἀποφαίνειν, καὶ τοὺς μέγα φουσῶντας καταστέλλειν,
 ἂν τῷ περιόντι τῆς δυνάμεως ἐξάγονται τοῦ μέτρου· μάλι-
 C στα δὲ νυνί, ἠνίκα πάσης ἄλλης ἐπινοίας περιαιρεθείσης, μό-
 νη καταλέλειπται ἡμῖν ἢ περὶ τὸν Θεὸν ἐλπίς. καίτοι γε
 φαίη τις ἂν, ὡς οὐδὲ τῶν ἀνθρωπίνων οὐδενὸς ἡμελήσαμεν¹⁰
 αὐτοί, ἀλλὰ πλήθει τε τῶν πολεμίων ὑπερέχουσαν οἰκοθεν
 ἔχοντες κεινήμεθα στρατιᾶν καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι βελτίω,
 καὶ φόβεροί τινες ἄχρι νῦν καὶ ἄμαχοι τοῖς πολεμίοις ἔδο-
 κοῦμεν, καὶ οὐδὲν οὐδέπω μέχρι νῦν ἐξ ἀβουλίας ἢ ἀπειρί-
 ας ἡμάρτηται ἡμῖν. εἰ δ' ἡμῶν τὰ δέοντα ποιούντων καί¹⁵
 ὀρθοῖς χρωμένων λογισμοῖς, οἱ συστρατευόμενοι τῇ περὶ τοὺς
 οἰκείους συμπαθεῖα καταμαλακισθέντες, ἀγεννῶς καὶ ἀνελευ-
 D θέρως προσεχώρησαν τοῖς πολεμίοις, οὐ χρῆ τῆν ἐκείνων κα-
 κίαν τῇ ἡμῶν εὐψυχίᾳ καὶ τόλμῃ καὶ καρτερίᾳ περὶ τὰ δε-
 νὰ λυμαινέσθαι. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ πρὸς οἷς ὑποστήσονται κα-²⁰
 κόλς περιορώμενοι καὶ προπηλακίζόμενοι καὶ πάντα ὑπομέ-
 νοντες, ὅσα τοὺς ὄπλα παραδεδωκότας δίκαιον, ἔτι καὶ ἡμῖν
 ὀλίγῃ ὕστερον οὐ φάυλην δάσσουσι τὴν δίκην, αἰσχυνόμενοι

dem certamine victi, sed ab illis ipsis proditi, quos perpetuo mili-
 tiam nobiscum toleraturos confidebamus. Atque ego sane cum et
 antea nunquam esse iustum censuerim, equis et armis et copiis in-
 gentibus, sed omnia potius continente et inexpugnabili dextera Dei
 fidere, cui facile est etiam parum potentes et infirmos hostibus su-
 periores praestare sibi que praefidentes reprimere, si opum exsupe-
 rantia limitem transierint, nunc potissimum ita censeo, quando in
 extrema consilii inopia sola erga Deum fiducia nobis restat. Etsi
 nec humanorum quidquam neglectum, sed domo nos cum maioribus
 et per omnia instructioribus copiis, quam hostium sunt, profectos,
 formidabiles illis et invictos adhuc apparuisse, hactenusque nihil
 temeritate aut imperitia a nobis peccatum esse, negari non potest.
 Quod si nobis recte ratiocinantibus et quod decebat facientibus,
 commilitones nostri misericordia erga propinquos emolliti, ut dege-
 nerer et minime ingenui, cum hostibus se coniunxerunt, non debet
 ipsorum timiditas et ignavia imperterritam animum nostrorum ma-
 gnitudinem et in asperis tolerantiam depravare. Nam illi praeter
 ea mala, quae sustinebunt, cum despicientur et contumeliose irri-
 debuntur et omnia patientur, quae non iniuria patiuntur, qui arma
 tradiderunt, insuper nobis paulo post non vulgare dabunt suppli-

τῆς προδοσίας ἔνεκα καὶ τῆς φανυλότητος τῶν τρόπων. ὕμεις A. C. 1342
 δὲ νῦν τε ἀνδρίας καὶ καρτερίας δόξαν ἠνέγκασθε καὶ παρ'
 αὐτοῖς τοῖς πολεμίοις, καὶ ὀλίγω ὕστερον οὐκ ἐγὼ μόνον ἀμεί-
 ψομαι ταῖς προσηκούσαις εὐεργεσίαις, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἔσε-
 5 ἰδος περιβλέπτοι καὶ θανμαστοὶ, ὅτι ἐν καιροῖς μάλιστα δυ-
 ναμένοις βασανίζειν γνώμας ἀνδρῶν, τὴν προσήκουσαν ἐπε- P. 486
 δείξασθε καὶ μεγαλοφυλίαν καὶ ἀνδρίαν. οὐ δὴ διὰ τὴν ἐκεί-
 νων ἀβουλίαν καταπίπτειν ὑμᾶς δίκαιον, οὐδ' ὅτι δυσπρα-
 γίαις κεχρημέθα σκοπεῖν, ἀλλ' εἰ μηδὲν αὐτοῖ δι' ἀτολμίαν
 10 πρὸς τὸ ἦττους φαίνεσθαι συνεισηγάκαμεν τῶν πολεμίων.
 εἰ δ' ὅτι κακῶς νυνὶ πεπράχαμεν προσίσταται ὑμῖν, ἀλλ' ἐ-
 κείνο χρὴ σκοπεῖν, ὡς οὐδ' οἱ πάλοι Ῥωμαῖοι, περὶ ὧν μεγά-
 λα ἄδεται καὶ θανμαστά, ἀήττητοι παντάπασι διαμειμενηκα-
 σιν, ἀλλ' ἐν πολλοῖς πολλακίς σφαλέντες καὶ δλόκληρα στρα-
 15 τόπεδα μετὰ τῶν στρατηγῶν ἀποβαλόντες, ἀνδρία καὶ τλημο-
 σύνη τῇ περὶ τὰ ἔργα ἀνθις ἀνεμαχόσαντο τὴν ἤτιαν, οὐ
 μᾶλλον καταπτῆξαντες, ἢ ὀργῇ τῇ πρὸς τοὺς πολεμίους σφο- B
 δρότερον ἀνῆμένοι μετὰ ταῦτα τοῦ πολέμου. ὧν ἀπόγονοι
 καὶ ἡμεῖς ἀξιοῦντες εἶναι, μιμῶμεθα τὰς ἀρετὰς καὶ νῦν μὲν
 20 ῥηγῶμεθα τύχαις ἀνθρωπίναις χρησάμενοι δυσπραγεῖν, μικρῶ
 δὲ ὕστερον πρὸς τὴν προτέραν αὐθις ἀφίξασθαι εὐδαιμονίαν.
 καὶ γὰρ καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν βασιλέων οὐκ ὀλίγοι, οἱ μὲν βαρ-
 βάροις πολεμοῦντες αἰχμάλωτοι γέγονασι νικηθέντες, οἱ δὲ

cium, de proditione et sinistris moribus erubescences videlicet: cum
 vos et nunc fortitudinis ac patientiae laudem vel ab ipsismet hosti-
 bus tuleritis et non solum ego brevi debitis vos donis remuneratu-
 rus sim, sed ipsi quoque omnium in vos ora cum admiratione con-
 versuri sitis, quia temporibus, quae viros explorare maxime solent,
 invictam animi firmitudinem, ut dignum fuit, demonstraveritis.
 Proinde non propter illorum stultitiam vos aliquam desperationem
 suscipere convenit; neque sortem duriolem, quam experti sumus,
 considerare debetis: sed illud potius, nihil nos per ignaviam ad hoc
 contulisse, ut hostibus cedere videremur. Sin nobis molestum est,
 quod nunc infortunati fuimus, at cogitemus licet, nec veteres Ro-
 manos, quorum res gestae eximiae et admirabiles hominum fama
 scriptisque celebrantur, semper invictos mansisse, sed saepe multis
 locis offendisse ac lotis exercitiis una cum ducibus adverso Marte
 deletis, instauratis deinde proeliis, fortitudine et patientia bellica
 hostibus par retulisse: nec magis timore percussos, quam iracundia
 in hostes incitatos, ad bellum postea ardentius incubuisse. Quo-
 rum nos posteri esse cupientes, eorum virtutem imitemur. Et nunc
 quidem quia homines sumus, nos miseros esse, brevi autem iterum
 felices ac beatos fore arbitremur. Etenim et maiores nostri impe-

- A. C. 134 καὶ ὑπὸ πολέμων ἠμοφυλίων ἐπιβουλευθέντες, ἐξεκρούσθησαν
 C τῆς ἀρχῆς. ἀλλ' αὐθις ἐκίτεροι τὴν σωτηρίαν οὐκ ἀπογνόν-
 V. 392 φτες, τῆς τε ἀρχῆς ἐπέτυχον καὶ τοὺς πολεμίους πλείω, ἣ αὐ-
 τοὶ πεπόνθασι, προσειργάσαντο κακά. εἰ δὲ καὶ πρὸς θεοῦ-
 τερά τινα παραδείγματα ἀνάγεσθαι δεήσει, τὸν Ἰωσήφ ἐν-5
 νοήσωμεν καὶ τὴν πικρὰν ἐκείνην δουλείαν καὶ τὴν χρόνιον
 κάθειρξιν καὶ τὸν ἄλλον φορυτὸν τῶν ἀλγεινῶν καὶ ὡς μετὰ
 ταῦτα πάντα ἀντὶ δούλου καὶ δεσμώτου βασιλεὺς ἀνεδείκνυτο
 Αἰγύπτου. καὶ Δαβὶδ τὸν βασιλέα μετὰ τὴν πλάνην τὴν μα-
 κρὰν καὶ τὸ μυρία ὑπὸ τοῦ εὐεργετηθέντος βασιλέως ὑπο-10
 στήναι τὰ δεινὰ, ὕστερον εἰς τὴν οἰκείαν ἀνασωθέντα καὶ
 βεβαίως βασιλεύσαντα τῶν ἠμοφυλίων. ἃ πάντα χρη̄ ἐνθυ-
 D μουμένους μὴ ἀθυμεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ χρησιώτερα ἐλπίζειν
 βουλευέσθαι δὲ καὶ ἃ χρη̄ πράττοντας νυνὶ, μὴ τοῦ προσή-
 κοντος διαμαρτύρῃν. ὁρᾶτε γάρ, ὡς περὶ γῆν ἀπολελείμμεθα 15
 πολεμίαν, ἣ τό, τε προσεδρεύειν οὐκ ἀσφαλές, πολεμίων πάν-
 τοθεν ἐπικειμένων, καὶ τὸ εἰς τὴν οἰκείαν ἀναστρέφειν καὶ
 ἐγκλεισαμένους πολιορκεῖσθαι, οὐκ ἀγεννές καὶ ἄτιμον μόνον,
 ἀλλὰ καὶ κινδύνου ὑποψίαν οὐ παρέχεται μικρὰν, εἰ δεήσει
 τοσοῦτους ἐνδείξαι πιεσθέντας ἀνάξια τῆς προτέρας δόξης 20
 ἀναγκασθῆσθαι ποιεῖν. Μελενίκος γὰρ οὐχ ὅτι γε ἡ-
 μᾶς, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς οἰκοῦντας τρέφειν δύναται ἀνευδεῶς. οὐ
 P. 487 δὴ ἔνεκα αὐτός τε πρότερον ἐμαντὸν πέπεικα καὶ ἑμῖν

18. Ἐγκλεισαμένους P.

ratores non pauci, alii barbaris bellum inferentes superati et capti, alii civilibus armis imperio depulsi sunt: sed rursus utrique salute nequaquam in desperatis habita, et imperium recuperarunt et graviores clades, quam acceperant, hostibus rependerunt. Quodsi diviniora quaedam exempla requirimus, Iosephum et acerbam illam servitutem diuturnamque carcerem et reliquam dolorum colluviem et quomodo post haec omnia pro servo et victo Aegypti princeps declaratus sit, ante oculos proponamus. Et David regem, postquam diu fugiendo oberravit et sexcenta a Saule, cui benefecerat, mala perpressus fuit, tandem in patriam tellurem salvum pervenisse stabileque in sua gente regnum adeptum esse. Quae omnia perpendentes, sperare meliora oportet, cogitandoque et agendo, quae nunc opus est, a recto tramite non aberrare. Videtis enim, quemadmodum in terra hostili relictis simus, in qua nec haerere tutum, hostibus undique urgentibus, et domum reverti ibique inclusos obsideri, non modo timiditatis et infamiae plenum est, sed et periculi suspicionem non parvam habet, ne tam multi fame subacti, pristinam gloriam suam foedere compellantur. Melenicus enim nedum nos, sed nec incolas suos commode potest alere. Quam ob causam

συμβουλευώ νῦν, πρὸς τὸν Τριβαλῶν ἄρχοντα ἔλθεῖν, πάλαι Α. C. 1342
 τε φιλίως διακείμενον ἔμοι καὶ νῦν ὀλίγω πρότερον σπονδᾶς
 καὶ συμμαχίαν πεποιημένον. οὐδ' χρησάμενοι τῇ δυνάμει,
 πρὸς τε Διδυμότειχον ἐπανήξομεν ταχέως καὶ πρὸς τὰ ἄλλα
 5 τοῦ πολέμου οὐ μὲτριά τινα ὠφελοῦσαν ἔξομεν τὴν ἐκείνου
 συμμαχίαν. ἔμοι μὲν οὖν τοιαῦτα ἔδοξε λυσιτελεῖν ἐν τῷ
 παρόντι. εἰ δὲ τινα βελτίω γνώμην ἕτεραν ἔχει τις εἰσενεγκεῖν,
 αὐτὸς τε πεισθήσομαι ἡδέως καὶ τοῖς ἄλλοις συμβουλευέσω.”
 ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς τοιαῦτα εἶπεν. ἡ στρατιὰ δὲ ἅμα τοῖς
 10 ἠγγεμόσι περὶ διαχιλίους ὄντες, „οὔτε παραινήσεων” εἶπον Β
 „χρεῖα πρὸς ἡμᾶς, ἃ βασιλεῦ, οὔτε βουλευμάτων· ἀλλ' ἃ
 θεῶ τε καὶ σοὶ δοκεῖ πάντα πράττειν καὶ ὑφίστασθαι παρε-
 σκευάσμεθα. ὡς οὖν οὕτω παρεσκευασμένοις, αὐτὸς ὅποι
 δοκεῖ βέλτιον ἦγοῦ.” πρὸς οὖν τὴν τοιαύτην βραχυλογίαν
 15 καὶ ὁ βασιλεὺς ἠσθεὶς, ἐκέλευς τῇ σάλπιγγι τὴν ἀναχώρησιν
 σημαίνειν καὶ συνταξάμενοι ἐχώρουν. Ἀπόκωνκος δὲ ὁ μέγας
 δούξ ἐν Θεσσαλονίκῃ τὴν ἐσομένην ταραχὴν περὶ τὴν βασι-
 λέως στρατιὰν εἰδὼς, (οἱ γὰρ διαλεγόμενοι κρύφα πρὸς τὸ
 διαλύσθαι ἐμήννον,) ὥσπερ ἀναθαρσήσας καὶ τι κατὰ βασι-
 20 λέως δυνήσονται ἐλπίσας διὰ τὴν προδοσίαν τῶν συνόντων,
 τοὺς ὀπλίτας ὅσοι ἦσαν καὶ ψιλοὺς τοξότας τῶν τριηρέων C
 ἔξαγαγὼν καὶ ἐκ Θεσσαλονίκης ὅσους μάλιστα ἐνῆν ἰππέας
 τε καὶ ὀπλίτας καὶ ψιλοὺς, καὶ Συργὴν, ὃς καὶ μετὰ μικρὸν

13. παρεσκευασμένους fortasse. 17. ταρταχὴν P.

cum id ante mihi persuaserim, nunc id vobis suadeo, ad Triballo-
 rum principem etiam olim mihi amicum et nuper de integro foede-
 ratum concedamus: cuius adaucti viribus Didymotichum mox red-
 euntes, ad cetera belli non mediocrem ex eius societate fructum
 capiemus. Haec mihi conducere in praesens visa sunt. Si quis me-
 liora attulerit, et ipse libens obsequar et alios ad obsequendum in-
 ducam. Hactenus imperator. Exercitus autem circiter duum milli-
 um et duces responderunt, non se vel admonitione vel consilio in-
 digere; sed quae Deo et Imperatori placeant, omnia facere ac sus-
 tinere promptos esse: et sic comparatos, ipse quo consultius pu-
 taret, duceret. Hoc brevi responso exhilaratus imperator, tubarum
 clangore abscedendi signum dari iussit; iamque ceteris valedixerant
 et viam carpebant. Thessalonicae autem Apocauchus magnus dux
 tumultum in exercitu imperatoris fore sciens, (indicantibus id, qui
 clam cum eo de pace agebant.) velut audacior factus et aliquid con-
 tra eum se effecturum sperans, quotquot erant in triremibus arma-
 turae gravis et sagittarii, et ex Thessalonica quotquot poterat equi-
 tibus et utriusque armaturae peditibus educis: praeterea Syrgē, qui
 non diu post rex Armeniae renuntiatus est, et Monomacho praefecto,

- A.C. 1342 ῥῆξ ἀνεδείκνυτο Ἀρμενίας, καὶ τὸν Μονομάχον ἑπαρχον, ἔχον-
 τας, οὓς αὐτοὶ ἐκ Φερῶν ἤκον ἄγοντες, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐκ
 Βυζαντίου καὶ Θράκης στρατιὰν ἅμα τοῖς στρατηγοῖς Θωμᾶ
 καὶ Ἀνδρονίκῳ τοῖς Παλαιολόγοις παραλαβὼν, εὐθὺς Γυναι-
 | κοκάστρου κατὰ βασιλέως ἐχώρει. οἱ δὲ ἐπεὶ ἦσαν ἐγγύς,⁵
 πρωτοστράτορι καὶ τῇ συναποστύσῃ βασιλέως ἄλλῃ στρατιᾷ
 περιτυχόντες καὶ πολλαπλάσιοι γενόμενοι τῶν συνόντων βα-
 | σιλεῖ, ἤλαυνον ἐπ' ἐκείνον. οὐ μέντοι ἦσαν παρεσκευασμέ-
 | Dνοι ὡς μαχοῦμενοι. ἤδεσαν γὰρ ἐκείνους τόλμη καὶ ἀνδρεία
 καὶ τῇ περὶ τὰ πολέμια ἐμπειρίᾳ μᾶλλον ὑπερέχοντας αὐ-
 | V. 393 τῶν, ἣ ὅσον ἐκείνων αὐτοὶ τῷ πλήθει· καὶ διὰ τοῦτο συμ-
 | πλέκεσθαι μὲν ἐκ παρατάξεως οὐκ ἐδοκίμαζον. πόρρωθεν
 δὲ ἐθορύβουν καὶ βοαὶς ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς, οἴομενοι
 τὴν τάξιν οὕτω διαλύσειν καὶ τρέψεσθαι πρὸς φυγὴν, τε-
 | ταραγμένους ὑπὸ διχοστασίας. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακου-
 | 15 ζηνός οὐδ' αὐτὸς μὲν ᾗτο δεῖν συμπλέκεσθαι, εἰ μὴ παρ'
 ἐκείνων ἀναγκάζοιτο. πρὸς ἔθος δὲ τὴν πᾶσαν στρατιὰν
 συντάξας καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντὸς Ἄγγελον τὸν πιγκέρ-
 | νην ἐπιστήσας, αὐτὸς τὴν οὐραγίαν ἔχων μετὰ τῶν ἀρίστων,
 ἐκέλευε βαδίζειν τεταγμένως, μήτε θορυβοῦντας, μήτε αὐ-
 | P. 488 πρὸς τοὺς κατόπιν ἐπιόντας ἐπιστρεφομένους, ὡς αὐτοῦ
 ἀμυνομένου, ἂν τινες ἐπίωσιν. οἱ δὲ ἐπ' ὀλίγον ἀκολου-
 | θήσαντες, ἐπεὶ ἐώρων τεταγμένως ἀπιόντας καὶ δήλους

3. τοῖς om. P. 18. τὸν ἀρχαῖον τρόπον add. M. mg. post
 συντάξας. τὸν πιγκέρην om. P.

cum iis, quos Pheris adduxerant, et insuper missis Byzantio et e
 Thracia collectis copiis cum Thoma et Andronico Palacologis duci-
 bus assumptis, recta Gynaecocastrum adversus imperatorem progre-
 diebatur. Cum haud longe abessent, in protostratorem ceterosque
 desertores incidunt, et ita imperatorem numero vincentes, in eum
 vadunt. Non tamen ad pugnam expediti erant: norant siquidem,
 audacia, fortitudine et exercitatione militari magis se ab illis vinci,
 quam ipsi illos numero vincerent: ideoque instructa acie ad manus
 venire consultum haud putabant; procul autem fremebant clamores-
 que altos iactabant, confidentes, hoc modo ordines disturbatum et
 ob id iam territos in fugam effusum iri. Cantacuzenus ne ipse qui-
 dem, nisi cogeretur, configendum statuebat. Pro consuetudine au-
 tem veteri more exercitu disposito, et Angelo pincerna duce prae-
 fecto, ipse cum fortissimis extremum tenens agmen, sic instructos
 iubebat incedere, sine strepitu, nec ad insequentes conversos, se
 quippe illos excepturum, si invaderent. Hostes lente insecuti, ut
 compositae abeuntes viderunt, nec dubitare potuerunt, vim a se pro-

ὄντας, ὡς ἀμυνοῦνται, ἂν ἐπὶ τις αὐτοῖς, ἀπογόντες τὴν A.C. 134a
 ἐλπίδα τοῦ περιγενήσεσθαι, ἀνέστρεφον εἰς Θεσσαλονίκην, χαί-
 ροντες ὁμοῦ καὶ παιανίζοντες, ἀρκοῦσαν ἡγούμενοι τὴν νί-
 κην, ὅτι τῆς Ῥωμαίων γῆς βασιλέα ἐξελάσαι ἠδυνήθησαν.
 5 Ἐπεὶ δὲ οἱ βασιλέως ἀποστάντες ὠφθησαν Ἀποκαύκῳ τῷ με-
 γάλῳ δονκί, ὀλίγους μὲν πολλὴν ἐπεδείκνυτο φιλοφροσύνην
 καὶ ἐν τοῖς μάλιστα τῶν φίλων ἦγε, τῶν δὲ ἄλλων τοὺς
 μὲν ἄκροις χεῖλεσι μόνον προσηγόρευε, τοῖς ἄλλοις δὲ προσ-
 εφέρετο εἰρωνικῶς· ἔστι δὲ οἷς καὶ ὠνειδίξε τὴν μετὰ B
 10 Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἀποστασίαν. δῆλος δὲ ἦν πᾶσιν
 ἐμπικραινόμενος καὶ κακῶς ποιήσων, ἂν λάβηται τινος προ-
 φάσεως εὐλόγου.

μβ. Πυθόμενος δὲ καὶ περὶ Ἐδεσσηῶν, ὅτι ὑπὸ Τριβα- C
 λῶν πολιορκοῦνται χρόνον ἤδη συχρὸν, τοὺς ἱππέας ὅσοι ἦσαν
 15 ἄμα τοῖς στρατηγοῖς Παλαιολόγοις τοῖς δυσὶν ἐκέλευε συμ-
 πλέκεσθαι τοῖς Τριβαλοῖς καὶ τῆς πολιορκίας Ἐδεσσηνοὺς ἐ-
 λευθεροῦν. ἡ μὲν οὖν στρατιὰ κατὰ τὸ ἐπίταγμα ἦκον ὡς
 μαχοῦμενοι. Τριβαλοὶ δὲ μέχρι μὲν ἀκροβολισμῶν ἐνέμειναν
 τῷ στρατοπέδῳ, οἴομενοι Ῥωμαίους οὐ δυνήσεσθαι αὐτοὺς
 20 τῆς πολιορκίας ἀναστήσειν. ὡς δὲ ἐώρων πλείους τε ὄντας
 καὶ προθύμους μάχεσθαι, δείσαντες, μὴ ὑπὸ φιλονεικίας ἀπό-
 λωνται πλείοσιν ὁμοῦ καὶ βελτίοσι μαχόμενοι, συνταξάμε-
 νοι ἀνεχώρουν, τὸ στρατόπεδον καταλιπόντες, ὀλίγους στρα-
 τιώτας ἐν τοῖς ἀκροβολισμοῖς ἀποβαλόντες. Ῥωμαῖοι δὲ τὸ D

2. περιγενέσθαι M. mg.

pulsaturos, abiecta spe victoriac, Thessalonicam redierunt, gauden-
 tes et pacana cauentes, satisque magnam victoriam rati, quod Roma-
 no solo imperatorem expellere potuissent. Desertores imperatoris,
 ubi in conspectum Apocauchi venerunt, paucos comiter admodum
 accipit eosque in amicisimimis habet; ex aliis nonnullos summo ore
 tenus salutat: cum quibusdam simulate agit: aliquibus etiam cum
 Cantacuzeno defectionem exprobat: in omnes tamen exasperatum
 et vindicaturum, si occasionem idoneam nancisceretur, planum erat.

42. Cum autem intellexisset, Edessenos a Triballis diu iam
 obsideri, equites quotquot erant, una cum binis ducibus Palaeolo-
 gis, collato cum obsidentibus proelio, illos liberare iussit. Equitum
 turmae pro mandato adveniunt: Triballi usque dum iaculis pete-
 rentur, castris se continent, opinantes, non posse se a Romanis
 urbe summoeri. Verum ut perspexerunt, plures esse et pugnandi
 cupidos, metu incessente, ne pluribus ac strenuioribus pugnantes
 occumberent, castris relictis ac paucis suorum ictu sagittarum amis-
 sis, dicta salute recedunt, Romani castra, equis non paucis et alia
 praeda reperta, diripiunt. Liberatis ad hunc modum Edessenis,

- A. C. 1342 στρατόπεδον ἐπόρθησαν τῶν πολεμίων, καὶ ἵππων τε ἐκράτησαν οὐκ ὀλίγων καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς τῆς στρατιᾶς. ἐλευθερώσαντες δὲ καὶ τῆς πολιορκίας τοὺς ἐν Ἐδέσση, αὐθις ἀνεχώρουν εἰς Θεσσαλονίκην. ἐν ᾧ δὲ τὰ τοιαῦτα ἐτελεῖτο, καὶ τῶν νομᾶδων Τριβαλῶν τις περὶ Πρόσοικον οὐκῶν ἐν κόμῃ τοῦ Δαβὶδ προσαγορευομένη, Τζιμπάνος ὄνομα, τὰ περὶ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα ἐν Γυναικοκάστρῳ συμβάντα πεπυσμένος, ἐπεὶ παρ' αὐτῷ οἱ πρόσβεις ἐξενίζοντο, οὓς πρότερον ἐπεμψε πρὸς Κράλην κελύων ἐμμένειν ταῖς σπονδαῖς ταῖς πρὸς αὐτόν, οἱ Κωνσταντῖνός τε ἦσαν ὁ Πα-10
- V. 394 λαιολόγος, τὴν ἀξίαν πρωτοσεβαστὸς, καὶ Ἀρσένιος ὁ Τζαμπλάκων περὶ τούτους δὴ ὁ Τζιμπάνος βαρβαρικῶς διατεθεὶς,
- P. 489 καὶ ἵππων τῶν ἀγόντων ἐπιθυμήσας καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς οὕσης οὐκ ὀλίγης, ἅμα ἐκείνοις καὶ τέκνα καὶ γυναῖκα καὶ βοσκήματα, ἃ ἦν αὐτῷ περιουσία, παραλαβὼν, ἠτύχομο-15 λησε πρὸς μέγαν δοῦκα ἐν Θεσσαλονίκη καὶ τοὺς βασιλέως προσβευτὰς ὡσπερ τι δῶρον προσήγαγε δεσμώτας. ὁ δὲ ἄγαν ὑπερησθεὶς, τὸν μὲν βάρβαρον ἡμίβετο φιλοτίμως, οὐκῶν αὐτίκα καὶ κτήσεων μεγάλων, αἱ Τζαμπλάκωνι ἦσαν ἐν Θεσσαλονίκη, κύριον ἀποδείξας. εἰς τοὺς δεσμώτας δὲ πρό-20 τερον αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ πολλὰ ἐνυβρίσας καὶ πᾶσαν ἐπιδειξάμενος πικρίαν, πρωτοσεβαστὸν μὲν ἐκέλευεν εἰς δεσμοτή-
B ριον ἀπάγειν, Τζαμπλάκωντα δὲ τοῖς τριηράρχαις παρεδίδου, ὡς ἅμα τοῖς ναύταις ἀτάκτως ἐνυβρίσουσιν. οἱ δὲ ἐπὶ μίαν τῶν τριηρέων ἀναγαγόντες, καὶ τοῦ δήμου σχεδὸν τῶν Θεσ-25

6. Τζιμπάνος P. hic et infra.

Thessalonicam reditum est. Interea pecunarius quidam Triballus, iuxta Proscum in vico Davidis nuncupato habitans, Zimpanus nomine, auditis, quae Cantacuzeno apud Gynaecocastrum contigissent, postquam ad se legati, quos ille ad Cralem foederis servandi miserat, diverterunt (erant autem Constantinus Palaeologus, honore protosebastus, et Arsenius Zamplaco,) barbarico in eos furore correptus, et eorum equos reliquumque apparatus non modicum sibi concupiscens, cum illis, item cum filiis, uxore et iumentis, quae erant eius divitiae, ad magnum ducem Thessalonicam transfugit, imperatoris legatos vinculis constrictos in muneris loco offert. Ea re vehementer exsultans Apocachus barbarum honorifice donat, statimque aedium et possessionum, quas Thessalonicae Zamplaco amplas habebat, dominum constituit. Et cum in vinctos prius ipsemet multa per summam contumeliam evomisset, protosebastum quidem in carcerem abduci praecepit, Zamplaconem trierarchis dedit, ut ab illis et remigibus insolenter vexaretur. Quem in unam triremem abdu-

σαλονικέων παντός παρόντος, τὰ μοναχῶν, ὅσπερ εἶπασεν, A.C. 1342
 ἡμφιεσμένον, ἐπέθηκαν τῇ κεφαλῇ πλόν τι, ὃ τοῖς πολλοῖς
 καὶ δημῶδεςι τῶν Περωσῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φορεῖν ἔθος,
 λαμπάδας τε ἡμμένας ἀμφοτέραις κατέχειν ἀναγκάζοντες ταῖς
 5 χερσίν, ὅπισθεν μὲν ἐλακτιζον ἐπὶ τὸν προακτόν· εἶτα πα-
 ριόντες, ἔμπροσθεν ἠσπάζοντο, „οὗτος“ ἐπιβοῶντες „ὁ πατρι-
 ἀρχης Καντακουζηνού.“ μετὰ δὲ τὴν πολλὴν ἐκείνην ἐρε-
 σχελίαν καὶ τὸν θρίαμβον τὸν ἄτιμον, ἐκέλευε καὶ αὐτὸν εἰς C
 δεσμοκτήριον ἀπάγειν. μετὰ δὲ τοῦτο τὰ ἐν Θεσσαλονίῃ πρά-
 10 γματα ὡς ἂν αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα, οἰκονομήσας καὶ πρὸς τὸν
 πρὸς βασιλέα πόλεμον πάντας παραθῆξας, αὐτὸς μὲν ἐκ
 θαλάσσης, ἢ Ἴπκος δὲ ἐκ τῆς ἠπείρου εἰς Βυζάντιον ἀνέ-
 στρεψε. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνός μετὰ τὸ τὴν ἐκ Βυ-
 ζαντίου καὶ Θεσσαλονίκης στρατιὰν αὐτοῦ ἀναχωρῆσαι πρὸς
 15 τὴν μάχην ἀπειποῦσαν, τὸ ἐπιλοιπὸν ὀδεύσας τῆς ἡμέρας,
 παρὰ τῶν Προσοίκου στενῶν τὴν εἰσβολὴν ἠύλλισατο τὴν
 νύκτα. ὁ δὲ Πρόσοικος οὗτος φρονύριόν ἐστι καρτερώτατον
 ἐπὶ λόφου ἰδρυμένον, ὃ πάλαι μὲν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἡγε-
 μονίαν διετέλει, κατὰ δὲ τὸν βασιλέων Ἀνδρονίκων πρὸς D
 20 ἀλλήλους πόλεμον πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν ὑπὸ τῶν D
 κατεχόντων ἐκόντων παρεδόθη μίσει τῷ πρὸς τὸν νέον
 βασιλέα. τότε δὲ ὑπὸ Μιχαὴλ τινος, τοῦ Τριβαλῶν ἄρ-
 χοντος παραδόντος, ἐκρατεῖτο. ὃς δὴ Μιχαὴλ, τῶν βα-
 σιλέως οἰκείων, ὡς ὕστερον αὐτὸς ἔφασκεν, ὢν, πρὸς

13. 16 om. P.

etum, toto ferme Thessalonicensi populo spectante, monastica ve-
 ste, ut consueverat, indutum, pileum Persicum vilem ac plebelum
 capiti eius imponentes, accensasque lampadas ambabus manibus
 tenere cogentes, retro calcibus eius sedem impetebant. Deinde
 praetererentes, a fronte salutabant, sic acclamantes: en patriarcha
 Cantacuzeni. Sic approbe irrisum et turpiter triumphatum, simili-
 ter raptari in carcerem iussit. Posthaec rebus Thessalonicensibus
 pro arbitrata digestis omnibusque ad arma contra imperatorem in-
 stigatis, ipse mari, equitatus terra Byzantium se recepit. Cantacu-
 zenus a Byzantino et Thessalonicensi subsidiis, pugnam recusantibus
 ac discedentibus, destitutus, reliquo diei iter agens, ad fauces
 angustiarum iuxta Prosiacum pernoctavit. Prosiacum autem sive
 Prosacum castellum est munitissimum, in colle situm, quod quon-
 dam in ditione Romanorum manebat, belloque Andronicorum odio
 iunioris Andronici a praesidiariis Triballorum principi ultro tradi-
 tum fuerat, et per id tempus a quodam Michaële concessu princi-
 pis possidebatur. Qui cum ex domesticis imperatoris esset, ut ipse
 postea narravit, ob nescio quam causam ad Cralem perfugerat. Tum

Cantacuzenus II.

- A. C. 1342 Κράλην αὐτομολήσειεν ἕκ τινος αἰτίας. τότε δὴ τὴν στρατιάν ἰδὼν ἐστρατοπεδευμένην καὶ νομίσας ἕκ Ῥωμαίων οὐσαν ἐπὶ λείαν ἦκειν, πεζοὺς τε καὶ ἵππεάς ὄσους μάλιστα ἡδύνατο ἀθροίσας, τῆς νυκτὸς προκατέλαβε τὰ στενά· καὶ ἄμα πρῶτ' παρσκευάζετο πρὸς μάχην, ὡς τὴν δίοδον τῆ στρα-5 τῖᾳ οὐκ ἐπιτρέψων. βασιλεὺς τε ὁμοίως, ἐπεὶ ἐκείνους εἶδε
- P. 490 περὶ τὰ καρτερώτατα τοῦ χωρίου ἐγκαθιδρυμένους, τὴν στρατιάν ἐκέλευεν ὀπλιζέσθαι ὡς βιασόμενος· πρὸς ἕτερόν τι γὰρ τρέπεσθαι βέλτιον οὐκ ἔνῃν. Μιχαὴλ δὲ τὴν τε στρατιάν ἐθέλων ὄθεν εἴη μαθεῖν καὶ τὸν ἄγοντα στρατηγόν, πλησίον τειο-10 γεγόμενος τοῦ στρατοπέδου καὶ τινὰς τῶν συνήθων καὶ φίλων πόρρωθεν ἰδὼν, ἐκάλει τε αὐτοὺς ὀνομαστὶ καὶ ἐπυνθάνετο περὶ τοῦ στρατηγοῦ. ἐκείνων δὲ ἀπαγγειλάντων, ὡς εἴη βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνός, μηδὲν μελλήσας προσῆει τε αὐτίκα καὶ ἠσπάζετο τὸν πόδα, ἔπειτα καὶ ἑαυτὸν ἀνα-15 γνωρίσας, συνήλγησέ τε πρὸς τὴν δωπεραγίαν βασιλεὺς καὶ περὶ τὰ ἄλλα προθυμότερον ἑαυτὸν παρέσχετο, χάριν τῷ θεῷ πολλὴν ὁμολογῶν, ὅτι πρὸς τοῦτο καιροῦ συντύχοι, ἐν
- B ᾧ τὴν εὐνοίαν ἐξέσται τὴν πρὸς ἐκεῖνον φανερὰν ποιεῖν. τὴν
- V. 395 τε οὖν δίοδον εὐθύς ἀπονητὶ παρέιχετο καὶ ἐξένιζεν ἕκ τῶν 20 ἐόντων τὴν στρατιάν. τὴν μὲν οὖν ἡμέραν ἐκείνην ἐν Προσοίκῃ διστέλεσεν ὁ βασιλεὺς ξενιζόμενος ὑπὸ Μιχαὴλ, ἅμα δ' ἕνα καὶ ἡ στρατιὰ πορίζοιτο τὰ ἐπιτήθεια ἧσαν γὰρ παντάπασι τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς. ἐς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἄρας

g. τρέπεσθαι γὰρ P.

vero exercitum castrametantem intuitus, et Romanos esse ac depopulationis ergo advenire ratus, pedestri et equestri quanta maxima potuit coacta manu, noctu angustias illas praecoccupavit, et prima luce ad eos transitu prohibendus accingebatur. Imperator, ubi ipsos regionis tutissima insidere conspexit, ut impressionem facturus, militem capere arma iussit: nihil enim melius dabatur. Ceterum Michael, et exercitum qui esset et ductorem nosse avens, propius ad castra ferens aditum nonnullosque ex familiaribus et amicis procul conspiciens, nominatim eos appellat et de duce percunctatur. Audit imperatorem Cantacuzenum esse: nec mora, illico accedit, pedem osculatus, se ipsum indicat, et infortunio ejus dolens atque ad cetera promptissimus, Deo uberes agit gratias, cum hoc tempore sibi occurrat, quo suum animum erga illum omnibus testatum facere queat. Transitum igitur sine difficultate permittens, pro copia exercitum hospitio accipit: quo usus est eo die imperator etiam illa de causa, ut nimirum de commestis suis prospiceretur, quo omnimodis egebant. Postridie discedens, Axio transmissio, iter Scopiam, et ipsam olim Romaniam, nunc ab antiq. non paucis Triballorum di-

ἐκεῖθεν καὶ Ἄξιόν διαβάς τὸν ποταμὸν, τῆς ἐπὶ Σκοπιῶν A.C. 134a
 πόλιν, καὶ αὐτὴν κάλαι μὲν Ῥωμαίων οὐσαν, ἔτσει δὲ πολ-
 λοῖς πρότερον ὑπὸ Τριβαλῶν κατεχομένην, εἶχετο φερούσης.
 ἐπεὶ δὲ ἔδει παριέναι Βελεσσὸν πόλιν, καὶ αὐτὴν ταῖς ἄλ-
 λαις παρακλησίως ὑπὸ Τριβαλῶν κατεχομένην, ἀφρόον ὠρᾶ-
 C το στρατιὰ τὴν πέραν τοῦ ποταμοῦ γῆν διερχομένην. νομί-
 σασ δὲ ὁ βασιλεὺς ὅπερ ἦν, τὸν δυνατώτατον εἶναι τῶν Τρι-
 βαλῶν Αἰβερὸν ὀνομασμένον, (ἐκεῖ γὰρ ἐπύθετο ἐκείνον δια-
 τριβεῖν,) τῶν συνόντων ἐκέλευέ τινα διανοηζόμενον ἔφιππον,
 10 (ἄφορος γὰρ ἦν ὁ ποταμὸς ἐκεῖ,) πρὸς ἐκείνον ἀφικέσθαι·
 προσαγορεύσαντα δὲ αὐτὸν ἐκ βασιλείας, ἔπειτα καὶ γνώ-
 μην παρ' αὐτοῦ ζητεῖν, ἥ ἤρη διαθέσθαι τὰ κατ' αὐτούς,
 τοῦτον συνεσκευασμένα τὸν τρόπον, ὃν ἐγένετο. Αἰβερὸς δὲ
 ἐπεὶ πύθοιτο τοὺς παρὰ βασιλείως λόγους, ἠδέως τε μάλιστα
 15 ἐδέξατο καὶ τῶν οἰκείων ἕνα ἅμα τῷ ἐκ βασιλείας ἦκοντι
 συναποστείλας, ἀνηγησάμετό τε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ὁμοίου
 καὶ τὸν ποταμὸν ἐδεδετο μικρὸν ἄκωθεν παριόντα, ἔνθα εὐ-
 χερῇ μάλιστα πρὸς πόρον παρέχεται αὐτὸν, αὐτῷ συγγε-
 νέσθαι διαβάντα ἄνευ πόνου· ἔπειτα καὶ ἄπερ οἶεται λυσι-
 20 τελέσειν συμβουλευέσειν. καὶ πρότερον μὲν γὰρ φιλίως δια-
 κείσθαι πρὸς αὐτὸν, ἔξ ὅτου βασιλείως Ἀνδρονίκου τῷ Κρά-
 λῃ συγγενομένον καὶ αὐτὸς ὁμιληκῶς αὐτῷ οὐ μικρὰν ἔσχε
 φιλίας ἀφορμὴν τὴν συντυχίαν. νῦν δὲ δὴ μᾶλλον οὐ φίλος
 εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν δουλευόντων ἀκριβοῶς εἶναι βού-
 25 λείσθαι. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς κατὰ τὴν παραίνεσιν ἐκείνου
 μικρὸν ἀνωτέρω προσελθὼν, τὸν τε ποταμὸν διέβαινεν εὐ-
 4. περιέναι P.

tioni subiectam, intendit. Blessum progressuri (quam urbem Tri-
 balli aequè ut ceteras occupant) globum ingentem trans flumen
 praeterire conspiciunt. Coniectans autem imperator rem ipsam, esse
 scilicet Liberum, Triballorum potentissimum, (illic enim eum versari
 cognoverat,) de suis equitem tranare (vado enim transiri fluvius non
 poterat) eisque verbis suis salutem dicere et simul exquirere iubet,
 quo pacto rebus suis ad hunc modum affectis succurrant. Liberus
 salutationem et petitionem imperatoris gratissimam habuit; de quo
 domesticis suis unum cum internuntio remisit, eum resalutans et
 rogans, uti paulum ascenderet, ubi vadum esset, quo facillime su-
 perato, se conveniat, tum se utile consilium daturum. Nam cum
 et antea bene illi voluisse, a congressu videlicet Andronici cum
 Crate, (quo tempore et ipse multa cum Cantacuzeno collocutus, ami-
 citiae fundamenta iecerit,) nunc non tantum amicum, sed et mini-
 strum sedulum esse velle. Imperator ut erat monitus, paulo supra
 flumen expedite transit et cum Libero colloquium serit, a quo tam-

A.C. 1342 *χερῶς καὶ Λιβέρῳ συνεμίγνυτο. ὁ δὲ οἶά τε δεσπότη προσεφέρετο τῇ βασιλεῖ καὶ πᾶσαν παρείχετο τιμὴν πρὸς τὴν οἰκίαν τε ἀγαθὸν, ἐξένισεν ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἅμα πᾶσαν τὴν στρατιὰν μάλα φιλοτίμως. ἔπειτα συνεβούλευε βασιλέα μὲν ἐλθεῖν εἰς Σκοπιὰν κάκει τὴν ἐκ Κράλη ἀγ-5 γελίαν περιμένειν· αὐτὸν δὲ πρότερον ἐλθόντα πρὸς ἐκεῖνον πάση χρήσασθαι σπουδῇ, ὥστε πείσαι τὴν βασιλέως ἀφιξὶν ἡπίως δέξασθαι καὶ προσηγῶς. ὃ δὲ καὶ κατὰ Βτὴν ἐκείνου παραινεσὶν ἐτελεῖτο, καὶ βασιλεὺς μὲν ἀφίκετο εἰς Σκοπιὰν.* 10

μγ'. Λίβερὸς δὲ συντόνῳ χρησάμενος ὁδοιπορίᾳ ὀλίγῳ χρόνῳ περὶ τινα τόπον Μοράβαν ἐγχωρίως προσαγορευόμενον τῇ Κράλῃ συντυγχάνει Ἑλένην προπέμποντι τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν βασιλέα Μυσῶν Ἀλέξανδρον, ὄντα ἀδελφὸν, ἀφικνουμένην. ἀπαγγείλας δὲ αὐτοῖς τὰ περὶ βασιλέα τὸν Καν-15 τακουζηνὸν ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων εἰργασμένα, καὶ ὡς προδοσίᾳ τῶν ἐπομένων τῆς Ῥωμαίων γῆς ἀπελαθεῖς, ἀφίκετο παρ' αὐτοῦς, ἔπειθε φιλοφρόνως δέξασθαι καὶ μεγαλοπρεπῶς, ὡς τῆς εἰς ἐκεῖνον φιλοτιμίας πολλῆς ἐκείνοις τε καὶ παιδὶ καὶ πάσῃ τῇ Τριβαλῶν ἀρχῇ τὸν ἔπειτα πάντα χρόνον εὐδο-20 ξίας ἔσομένης ἀφορμῆς. οἱ δ' αὐτίκα τε ἐπέιθοντο καὶ ἀνέστρεφον ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ὡς ἀφιξόμενοι πρὸς βασιλέα. πέμπαντες δὲ πρὸ αὐτῶν Μπογδάνον τὸν Λιβέρου ἀδελφὸν, ἠσπάζοντο τε βασιλέα καὶ ἐδήλουν, ὡς ὀλίγῳ ὕστερον ἀφιξόμενοι πρὸς ἐκεῖνον. ὃ δ' ἐπεὶ πύθοιτο Κράλην 25

23. πρὸς αὐτὸν M. mg.

quam dominus collitur omnique honore afficitur, et in toparchiam perductus, cum toto exercitu magnifico apparatu per triduum hospes retinetur. Deinde consultit, Scopiam pergat, ibi nuntium a Crate praestoletur: se prius eum conventurum daturumque enixissime operam, ut ab eo clementer ac placide excipiat. Bene momenti paret imperator, Scopiam pervenit.

43. Liberus, properato itinere, brevi spatio Cratem loco quodam, Moraba ab indigenis nuncupato, Helenam uxorem ad fratrem eius Alexandrum, Moesorum regem, deducentem offendit: quibus narrat, quae Cantacuzenus imperator a civibus suis pertulerit: et quomodo suorum proditione Romano solo exactus, ad eorum opes confugiat, suadetque, uti eum humaniter et magnifice accipiant. quod in ipsum collata merita magnae illis illorumque liberis totique Triballorum genti aliquando gloriae futura sint. Obtinuit rem statim. Iamque iter relegebant, ad imperatorem profecturi: cui per Bogdanum, Liberi fratrem, salutationem mittunt et brevi se apud eum affuturos certiozem faciunt. Qui ut Cratem cum coniuge ad se ven-

ἄμα γυναικὶ ἄφιπνουμένους πρὸς αὐτὸν, ἀντησπάζετο μὲν A.C. 134^a
 καὶ αὐτὸς αὐτοὺς καὶ πολλὴν ὁμολόγει τῆς φιλίας χάριν.
 ἀναστάς τε ἐκ Σκοπιᾶς, πρὸς τινὰ τόπον ἦλθε Ταὼ διὰ τὸ V. 396
 κάλλος ὠνομασμένον, ἔνθα περὶ κόμην τινὰ ἀτείχιστον Πρί- D
 50τηνον προσαγορευομένην συνεμίγνυτο τῇ Κράλῃ ἀφιγμένην
 ἄμα γυναικί. οἱ δ' ἐδέξαντο μὲν βασιλέα μεθ' ὄσης ἂν εἴ-
 ποις φιλοτιμίας καὶ σπουδῆς. οὐχ ἦττον δὲ καὶ αὐτοὶ διὰ
 τὴν ἐκείνου ἀφιξίν συνήδοντό τε καὶ συνέχαιρον ἑαυτοῖς τι-
 μῆς τε ἠξίουν μάλιστα πολλῆς. ἐν ἅπασιν γὰρ αὐτὸν προ-
 10ῆγεν ἑαυτοῦ καὶ ὡς κρείττονι τῶν πρωτείων παρεχώρει. ἐν
 τε γὰρ ταῖς ἀνακλίσει τὴν κρείττω καὶ ὑψηλοτέραν παρεί-
 χετο καθέδραν καὶ ἐν ὁδοποιρίαις καὶ ἐν ἅπασιν τοῖς ἄλλοις
 προετίθει ἑαυτοῦ. ἔθους δὲ ἀρχαίου παρὰ Τριβαλοῖς κε-
 15κρατηκότος, ἐπειδὴν τις τῶν εὐγενεστέρων καὶ μεγάλη δυνα-
 μένων ἔλθῃ διὰ χρόνου πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν καὶ δέῃ
 ποιεῖσθαι τὴν πρώτην προσαγόρευσιν, ἀμφοτέρους ἀποβαίνον- P. 492
 τας τῶν ἱππων, πρῶτα μὲν τοῦ ἄρχοντος τὸ στήθος τὸν
 ὑποδέεστερον ἀσπάζεσθαι, ἔπειτα καὶ τὸ στόμα, καὶ μετῆτι
 κατὰ δευτέραν συντυχίαν ἀποβαίνειν τὸν δουλεύοντα τοῦ ἱπ-
 20που, ἀλλ' ἔφιππον καὶ αὐτὸν προσαγορεύειν τὸν δεσπότην.
 πρὸς μὲν ἐκεῖνον πάλιν τὰ εἰωθότα ἐτελεῖτο, βασιλεὶ δὲ κα-
 τὰ τὸ Ῥωμαίων ἔθος ἐκέλευσε προσφέρεισθαι τοὺς Τριβα-
 λούς· καὶ κατὰ πάσαν μὲν συντυχίαν τῶν ἱππων πάντας
 ἀποβαίνειν, κατὰ δὲ τὴν πρώτην μάλιστα καὶ πόρρωθεν ἀ-
 25ποβάντας καὶ προσελθόντας πεζῇ οὕτως ἀσπάζεσθαι ἐπὶ γό-

turum didicit, eos resalutans, de amicitia gratias magnas agit, et
 Scopia recedens, ad locum Tao propter amoenitatem nominatum
 venit: ibi prope vicum muris carentem, Pristenum vocabulo, cum
 Crale et regina congregatur, atque ab iis, adventu eius laetantibus
 sibi gratulantibus, quanto maximo potuit honore ac studio ex-
 cipitur et summa veneratione colitur. In omnibus enim Crales illum
 sibi praeponebat et ut praestantiori primas cedebat. Nam et in ac-
 cubatione epulari ornatior et altior ei sellam dabat; et in in-
 cessu aliisque singulis eum sibi anteferebat. Inveterat apud Tri-
 ballos consuetudo, ut si quis nobilium ac potentum longo intervallo
 temporis ad principem veniret, ante primam salutationem ambo ab
 equis descenderent: et primum quidem inferior principis pectus,
 post eiusdem os sive labra deoscularetur: altero congressu minor
 non descenderet amplius, sed et ipse in equo dominum saluaret.
 Mos cum ipso quidem rursum servabatur: Triballos autem morem
 Romanum erga imperatorem fenere volebat, et quoties cum conve-
 nirent, omnes ab equis descendere et pedibus accedere et sic eius

Α. C. 1342 νν βασιλέα. καὶ τὸ δὴ θαυμαστότερον, ὅτι εἴ ποτε συνου-
 Β σιν ἀμφοτέροις ἐδέησέ τινα τῶν εὐγενεστέρων Τριβαλῶν προσ-
 ελθεῖν, Κράλης μὲν κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐποίει καὶ ἀπέβαινε
 τοῦ ἵππου πρὸς τὴν προσαγόρευσιν, βασιλεὺς δὲ μένων ἐφιπ-
 πος, ἡσπάζετο τὸν προσιόντα. πρὸς δὲ τὴν οἰκίαν ἐκείνου5
 εἰσιόντα, (εἰσῆει δὲ ὁσημέραι σχεδόν· οὐ γὰρ εἶα μένειν
 ἐπὶ τῆς σκηνῆς, πάσης ἡδῖα διατριβῆς τὴν πρὸς ἐκείνον τι-
 θάμενος ὁμιλίαν,) ἔξω μὲν τῆς πύλης τοὺς νέους τῶν εὐγε-
 νεστέρων περὶ θέοντας ἐκέλευεν ὑπαντᾶν, ἔνδον δὲ τῆς αὐ-
 λῆς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἀξίαις ταῖς παρ' αὐτοῖς τιμη-10
 μένους, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν πρῶτον μάλιστα τῶν οἰκῶν μετὰ
 C τὴν αὐλὴν προσηγόμευεν ὑπαντᾶν, ἧ καὶ ἄχρι τοῦ τόπου
 ἔνθα τοῦ ἵππου ἀπέβαινε προίει. οὐχ ἦτις δὲ φιλοτιμίαν
 καὶ ἧ τοῦ Κράλη γαμετῆ πρὸς βασιλέα ἐπεδείκνυτο, ἐν
 | πᾶσι μάλιστα ἐκείνου οὐδαμῶς ἀπολείπεσθαι φιλονεικοῦσα.15
 ταῦτα μὲν οὖν παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ἐν ᾧ συνδιέτριβεν
 αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, ἐπράττετο. ἐν ἀρχαῖς δὲ τῆς ἐπιδημίας
 μάλιστα ἐν ἡμέραις οὐκ ὀλίγαις πότοις καὶ φιλοτησίαις ὁ
 τῶν Τριβαλῶν ἄρχων τὴν πρὸς βασιλέα εὐνοίαν ἐπιδειξάμε-
 νος, ἔπειτα ἐπυρθάνετο, ὅτου χάριν ἀφίκοιτο πρὸς αὐτὸν20
 καὶ εἰ δέοιτο παρ' αὐτοῦ τινος. βασιλεὺς δὲ ἦκειν μὲν ἐ-
 φασκε τῆς εἰς αὐτὸν φιλίας ἔντα. οὐ γὰρ ἂν εἴη τι βέλτιον
 καὶ σωφρονέστερον ἀνθρώποις ὀρθοῖς χρωμένοις λογισμοῖς
 D τοῦ βεβαίαν καὶ ἀληθῆ φιλίαν κτήσασθαι. ἔπειτα δὲ εἶγε

genu exoculari: quodque mirabilis est, si quando una equitarent
 oporteretque e Triballis quempiam nobiliorem accedere, Crates qui-
 dem pro recepto more faciens, ab equo ad salutationem illius descen-
 debat, imperator autem de equo accedentem salutabat. Quoties
 porro regiam Cralis ingrederetur (et ingrediebatur paene quotidie:
 non enim manere in tentorio illum sinebat, quavis etiam iucunda
 occupatione illius collocutionem iucundiorum ducens,) extra portam
 adolescentulos nobiles honorarios ei iubebat obviam ire; in atrio
 autem seniores et qui honoribus fongeantur, ipse post atrium in
 aditu domus se obviam ferens salutabat: aut etiam ad locum, ubi
 ab equo descenderet, procedebat. Non minus eum Crataena hono-
 rabat, enixe contendens, ne quid a marito vinceretur. Atque haec
 tamdiu fiebant, quamdiu apud eos imperator commorabatur. Cum
 autem primis ab adventu diebus hisque non paucis Triballorum
 princeps comptando et amice propinando suam erga illum pro-
 pensionem satis declarasset, quaesivit tandem, qua gratia venisset,
 et quid ab se peteret. Respondit, amicitiae causa venisse, qua vera
 et constanti apud homines recte sentientes nihil sit praestabilis.
 Deinde, si modo velit et possit, cupere se eius auxiliis ad redi-

βούλοιο καὶ δύναιτο καὶ βοηθείας παρ' αὐτοῦ τυχεῖν, ὥστ' Δ. 6. 1342
 ἐπανελθεῖν πρὸς τὴν αἰκίαν. οἴεσθαι δὲ μὴδ' αὐτὸν ἀγνο-
 εῖν τὰ αὐτῷ συμβεβηκότα ἐν ἐννεύε μάλιστα μηνσὶν ἤδη τοῦ
 παρὰ Ῥωμαίοις πολέμου κεινημένου, ὅπως τε φθονηθεῖη
 5 παρὰ τῶν ὁμοφύλων μὴδὲν ἠδικηκῶς, καὶ ὡς κινήθειη παρ'
 ἐκείνων πόλεμος ἀκήρυκτος, καὶ τὰ τελευταῖα ταῦτα δὴ, ὡς
 προδοθεῖη παρὰ τῶν συνόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἀπο-
 στάντων. εἰ δὲ μὴ βούλοιο βοηθεῖν, ἀπαγορεύειν φανερωῶς,
 ὥστ' αὐτὸν διασκευάμενον, ὅ, τι ἂν δοκοίη βέλτιον αὐτῷ |
 10 οἷσι καὶ τοῖς συνοῦσι πράττειν. μὴ θαυμάζειν δὲ, ὡς, εἶγε P. 493
 δύναιτο βοηθεῖν, εἰρήκει. οὐ γὰρ ἀδυναμίαν αὐτοῦ κατε- V. 397
 γνωκῶς τοιαῦτα φάναι, ἀλλ' εἰδῶς, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις ἢ
 μὲν βούλησις ὁμοίως ἐπ' ἔξουσίᾳ κεῖται, τὸ δύνασθαι δὲ οὐκ-
 ἐτι. ἐπιότε γὰρ καὶ αὐτοὶ οἱ μεγάλα δοκοῦντες δύνασθαι
 15 ἐπὶ τινῶν κωλυμάτων τὴν τοῦ πρώττειν, ἢ βούλοισι, δύ-
 ναμιν ἀποστεροῦνται, ἢ πολεμίων ἄλλων δυνατωτέρων ἐπι-
 κειμένων, ἢ αὐτοὶ ὁμόροις ἔθνεσί τισι μέλλοντες ἐπιστρα-
 τεύειν. διὰ τοῦτο φάναι τὸ εἰ δύναιτο ὁ δίκαιον αὐτὸν μὴ
 20 θορυβεῖν, πολλῶν τοιούτων ἐν τῷ βίῳ συμβαίνοντων. ἐφα-
 20 σκε δὲ ὕστερον, ἔξεπιτήδες τοιαῦτα πρὸς Κράλην εἰρηκῆναι,
 ὡς, εἰ μὴ βούλοιο βοηθεῖν, προφάσεως εὐπροσώπου παρὰ B
 τῶν ἐκείνου λόγων εὐποροίη, ὥστε τὴν μὲν βοήθειαν ἀπα-
 25 γορεύειν, μηκέτι δὲ καὶ τὴν φιλίαν τὴν πρὸς αὐτόν. ἐδε-
 δίδει γὰρ, μὴ ἐκπολεμωθεῖη πρὸς αὐτόν, εἰ μὴ βούλοιο βσ-
 25 ηθεῖν, νομίους ἤδη διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπικουρίας εἰς

tum in imperium suum adiuvare. Putare autem, nec ipsum latere, quae iam totis novem mensibus post bellum inter Romanos excita- tum perpressus sit, quantoque odio apud gentem suam nulla culpa sua laboret: quomodoque bellum sibi fecerint nec indixerint: et qua ratione ad extremum a militibus suis ad hostes transeuntibus proditus sit. Si auxiliari nolit, aperte recuset, ut cum delibera- rit, quid sibi suisque potius conducat, id agat. Non debere porro mirari, quod dixerit, si possit auxiliari; non enim quo eum imbecillitatis argueret, ita locutum: sed quia sciat, omnibus mortalibus ex aequo liberum esse velle; posse non item Interdum enim etiam qui videntur potentia excellere, quibusdam impedimentis potestate faciendi quae volunt, excluduntur, si aut hostes potentiores urgeant, aut quosdam finitimos populis armis appetitari sint; idcirco dixisse, si possit, quod merito ipsum turbare non debeat, quando huiusce- modi multa in hominum vita usu veniant. Narrabat postea, scientem ac volentem sic locutum: ut, si opitulari nolle, suppeticarum desperandorum vel ex ipsius verbis honesta sibi facultas suppedita-

Α.Γ. 1342 *δραγὴν ἐξέγεσθαι καὶ ἔχθραν. ὁ Κράλης δὲ „καλῶς ἐποίησας,”*
εἶρηκεν „ὦ βασιλεῦ, τὸν λόγον διασαφήσας· ὑπέθραυτε γὰρ
οὐκ ὀλίγον καὶ ἐθορύβει τὴν διάνοιαν, ὡς ἀγνοῶν τὴν ἐμοὶ
παροῦσαν δύναμιν οἰόμενον τοιαῦτα λέγεις. ἐπειδὴ δὲ τῶν
τοιούτων ἀπῆλλαξας ὑπονοιῶν, ἤδη σοι τὴν γνώμην καὶ αὐ-
τὸς ποιήσω φανεράν, ὡς δύναμίν τε ἔχω μάλιστα ἀρκοῦ-
σαν *πρὸς τοὺς πολεμοῦντάς σοι, καὶ ἡδέως ἂν ἐπικουροίην,*
εἴγε βούλει καὶ αὐτός.” ἀποκριναμένου δὲ τοῦ βασιλέως,
ὡς τῆς μὲν φιλίας ἔνεκα καὶ τῆς προθυμίας τῆς περὶ αὐ-
τὸν πολλὰς ἂν εἰδείη χάριτας, ἀγνοοίη δὲ πρὸς ὃ, τι φέρει·
τὸ εἰ βούλοιο καὶ αὐτός· ἰμισθὸν τῆς συμμαχίας ὁ Κρά-
λης τὰς ἀπὸ Χριστουπόλεως πρὸς τὴν ἑσπέραν ἀπίσους πό-
λεις Ῥωμαίοις ὑπηκόους ἦται, εἰ δὲ τοῦτο ἐπιχθρὸς δοκοίη,
τὰς γοῦν ἀπὸ Θεσσαλονίκης. οὐ γὰρ ἐπ' οὐδενὶ κέρδει χρε-
ματὰ τε ἀναλώσουσι πρὸς τὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτοῦ τσσαῦ-¹⁵
τα καὶ διακινδυνεύσουσι πρὸς πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων ἡγεμο-
νίαν, οἷς οὐδ' ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ποτε ἐτόλμησαν πόλεμον
ἄρασθαι τσοσῦτον, ὥστε πρὸς Θράκην ἢ καὶ περαιτέρω προ-
ελθεῖν. οἶσθαι δὲ ἄριστά τε καὶ λυσιτελέστατα αὐτῷ βου-
Δ *λεύεσθαι. εἰ γὰρ ὢν οὐκ ἔστι κύριος ἀποσχόμενος, οὐχ ἄν*
ἑαυτῷ καὶ τοῖς συννοῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ παισὶ μεγάλην ὠφέ-
λειαν πορίσειτο, καὶ προσέτι τοῖς πολεμιωτάτους διαφθεί-
ρας, τῶν ἐπιλοιπίων πόλεων κύριος κατισταίη, ἀγαπῶν προσ-

10. ἀγνοίη P. 16. διακινδυνεύσωσι P.

ret, non etiam amicitiae: metuebat siquidem, ne hostile in se odi-
um susciperet, si adiuuare nolle, ratur, Cantacuzenum spe auxilii
lapsum, iratum sibi et inimicum esse. Crales vero, Bene factum,
inquit, cum verbum tuum exposuisti: haud enim modice terrebar
ac perturbabar, cum existimarem te iguorantem, quantum possem,
ita loqui. Et quia talem mihi suspicionem ademisti, ego nunc te
viciisim sensum meum non celabo. Virium adversus hostes tuos
habeo plus satis, teque, si ipse vis, adiuvabo libenter. Subiciente
imperatore, se amicitiae et promptae voluntatis ergo magnam illi
habere gratiam; nescire autem, quid illud sibi velit, si ipse vis;
Crales praemium societatis omnes Romanorum urbes a Christopoli
usque iu occidentem poscit. Si hoc nimium et intolerabile videat-
ur, certe quidem a Thessalonica. Non enim pecuniam tam gran-
dem in bellum pro ipso nulla spe lucri impensuros, totique impe-
rio Romano cum discrimine se opposituros, qui nec pro se ipsis
unquam ad Thraciam aut ultra armati procedere ausi fuerint. Et
arbitrari optimum atque utilissimum hoc esse consilium. Si enim
illis urbibus, quarum dominus non sit, dimissis, non sibi et exer-
citui solum, sed et liberis magnum emolumentum comparare et in-

ἦσαν καὶ μὴ πέρα τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ μετρίου φιλονεικεῖν. A.C. 134^a
 ὁ βασιλεὺς δὲ „ὄρθως“ εἶπε „περὶ τοῦ κέρδους τῆς συμμαχίας καὶ τῶν πόνων καὶ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἀναλωμάτων ἐλογίσα. οὐδεὶς γὰρ εὐ φρονῶν, εἰ μὴ τινα πρότερον ἐκ τῶν πραττομένων ἀφέλειαν συνορήσῃ, κόπτεσθαι καὶ ταλαιπωρεῖν ἐλοιτ' ἂν ἐκόν. σὺ δ' εἰ μὲν οὐδεμίαν ἐμοὶ βούλει χάριν καταθεῖναι, λόγον ἂν ἔχοι μισθὸν τῆς συμμαχίας ἀπαιτεῖν, ὃν εἰ παράσχωμαι αὐτὸς, οὐδεμίαν εἴσομαι σοι P. 494 τῆς ἐπικουρίας χάριν. οὐδὲ γὰρ ὁ ἀργυρίῳ τι παρά του οὐδέωνοῦμενος χάριν ἂν εἰδέη τῷ πιπράσκοντι τοῦ παρασχέσθαι. εἰ δὲ φίλας μόνης ἔνεκα καὶ τῆς προπούσης δυνάστη φιλοτιμίας ἐλοιο προῖκα βοηθεῖν, πρῶτον μὲν τὰ προσήκοντα βουλευσῆ περὶ σεαυτοῦ, οὐ μισθοῦ ἔνεκα, ὅπερ πύσχουσιν οἱ πολλοὶ καὶ φαῦλοι τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ φίλας καὶ φιλοτιμίας στρατευόμενος ἔπειτα καὶ ὧν ζητεῖς ἐξέσται πλείω ἔχειν μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος. εἰ γὰρ ἐμὲ, τὸν ἄρξοντα Ῥωμαίων, γνήσιον κτήσῃ φίλον, οὐ τῶν ἐκ Χριστουπόλεως μόνον καὶ Θεσσαλονίκης ἄχρι τῆς σῆς ἡγεμονίας Βῶρων πόλεων, ἀλλὰ καὶ νήσων καὶ Βυζαντίου καὶ τῆς ἄλλοῦς Θράκης ἔχειν ἐξέσται τὴν ἀρχὴν κοινὰ γὰρ οἱ σοφοὶ φασὶ τὰ φίλων· καὶ συμβήσεται σοι μετὰ τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων φιλοτιμίας καὶ μείζω καὶ θαυμασιωτέραν τὴν ἀφέλειαν καρποῦσθαι. εἰ μὲν οὖν ἐμοὶ πειθόμενος καὶ κᾶσαν ἔπερ-V. 398

8. παράσχωμαι P. et M. 10. παρέχουμαι P.

super iufensissimis hostibus suis perditis, reliquarum potens evadere queat, contentum hoc esse debere, nec ultra, quam opportunum est et mediocritas postulat, laborare. Recte, inquit imperator, de lucro ex societate et opera et sumptibus in bellum ratiocinarius. Nemo quippe cordatus, nisi prius commodum aliquod e faciendis eluxerit, non gravate defatigari et aerumnas perpeti velit. Tu vero si mihi gratificari non vis, non iniuria opis tuae mercedem postules; quam si dem, nullam tibi meriti gratiam debnero. Nec enim qui argento quippiam ab aliquo emerit, venditori gratias agit. Sin ob solam amicitiam et, ut magno principi pulchrum est, honoris studio gratis mihi opitulabere, primum quidem de te ipso, ut decet, merebere: qui non quaeratus, ut ignobile vulgus, sed amicitiae et gloriae causa milites: deinde multo plura, quam desideras, habere licebit. Si enim me, Romanorum principem, germanum amicum habueris, non solum urbium a Christopoli et Thessalonica usque ad fines tuos, sed et insularum et Byzantii et reliquae Thraciae imperium habere poteris, quandoquidem amicorum, ut aiunt sapientes, omnia sunt communia: ac praeter factorum decus maior atque insignior utilitatis fractus ad te confluet. Si itaque, missa cupiditate hac illi-

A. C. 1342 ἰδιῶν μικρολογίαν, προτὰ βοηθήσεις, σαυτῷ τε καὶ ἡμῶν προσήκοντα βουλευσίη. εἰ δ' ἄρα οὕτως ἔγνωκας, ὡς οὐδενὶ τῶ τρόπῳ ἑτέρῳ βοηθήσων, εἰ μὴ σοι καταπροδοίημεν τὰς Ῥωμαίων πόλεις, ἀλλ' ἡμῶν γὰ φράσον φανερώς, ὡς ἂν πρὸς ἕτερόν τι τῶν λυσιτελεῖν τρεπόμεθα δο-5
 C κούτων, θεοῦ συναφομένου. ἴσθι γὰρ, ἴσθι σαφῶς, ὡς οὐ πολλὰς καὶ θαυμασίας, ὥσπερ εἴρηκας αὐτὸς, ἀλλ' οὐδεμίαν καὶ τὴν φαυλοτάτην ἐκότεις ὄντες προησόμεθα, οὐδ' ἀλλαξαίμεν ἂν ἡδέως αὐτῆς τὴν σφετέραν καὶ τῶν παιδῶν σωτηρίαν. 10

D μδ'. Ὁ μὲν οὖν Κράλης ἐξεπέληκτο μὲν τὴν τόλμαν τοῦ φρονήματος καὶ τὴν καρτερίαν τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς ἤχθετο δὲ οὐκ ἀνεκτῶς, ὅτι μὴ πείθειν εἶχεν. Ἑλένη δὲ ἣ γαμητὴ παροῦσα καὶ τῆς διανοίας τοῦ ἀνδρὸς καταστοχαζομένη, ὡς βαρέως φέροι τὴν περὶ τῶν πόλεων ἀπαγόρευσιν τοῦ βασι-15
 λέως, μεταστῆσασα τὸν ἄνδρα καὶ τοὺς ἐν τέλει καὶ μεγάλα δυναμένους παρ' αὐτοῖς προσπεμψαμένη τέσσαρας ὄντας πρὸς τοὺς εἴκοσιν, „ὡς μὲν ἐφ' ἡμῶν ἐστιν,” εἶπεν „ἀφιγμένον πρὸς ἡμῶς τὸν Ῥωμαίων βασιλέα εἰ ποιεῖν ἢ τὸ ἐναντίον, οὐδεὶς δῆπουθεν ἀντερεῖ. σκεπτέον δὲ, ὅποτερῶ20
 προσδεμένους, νοῦν ἔχοντα καὶ λυσιτελοῦντα δούξομεν ἐλεύθαι αὐτοῖς. εἰ μὲν οὖν ἐλοιόμεθα κακῶς ποιεῖν, ἢ ἀποκτηνοῦμεν P. 495 πᾶντως, ἢ κενῶς ἀποπέμψομεν, ὃ φασί, χερσὶ, μηδεμιᾶς

berali, me audies, ut gratuito mihi succurras, quod te et nobis dignum est, praestabis. Sin id facere nulla alia conditione statuisti, nisi Romanorum civitates tibi prodiderimus, aperte edicito, ut, Deo nos adiuvante, aliam et commodam rationem ineamus. Plane enim scias velim, nos non multas et nobiles, quas dixisti, verum nullam, quamvis abiectissimam, volentes tradituros, et cum salute illius libenter nostram et filiorum salutem commutatu-
 44. Crates ad spiritus tam excelsos tantumque in adversa fortuna robur obstupescere et dolere mirifice, quod nihil impetrasset. Helena autem couiux praesens et cogitationes viri coniectans, nempe urbes sibi ab imperatore negatas aegre ferre, eum de sententia deductura, accersitis quatuor et viginti totius provinciae potentissimis proceribus, sic eos affatur. In nostro sitam esse arbitrio, praesentis Romanorum imperatori aut bene facere aut male, nemo utique inficiabitur. Videndum tamen, utram partem amplexi, prudentiam et utilitatem secuti videamur. Si igitur malefacere voluerimus, aut omnino eum occidemus, aut vacuis, ut alunt, manibus dimittimus, nulla cura aut ope digni videlicet. Quod ad caedem attinet, nescio num quis adeo crudeli et effrata natura sit, ut hanc ipsam

προνοίας ἢ ἐπικουρίας ἀξιώσαντες. τὸ μὲν οὖν ἀποκτείνειν, A. C. 134a
 οὐκ οἶδα εἴ τις εἰς τοσοῦτον ἀπανθρωπίας ἦκει καὶ ἀμότη-
 τος, ὡς αὐτὸς τε ἐλέσθαι καὶ τοῖς ἄλλοις συμβουλεύσαι.
 πρὸς γὰρ τῷ θεῷ ἐχθρίστην εἶναι τὴν τοιαύτην τόλμαν, καὶ
 5 παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις σαφῆ παρέχεται κακίας καὶ μοχθη-
 ρίας ἀπόδειξιν ὑπερβολῆς. τὸ γὰρ νῦν τε ὄντα Ῥωμαίων
 βασιλέα καὶ πρὶν εἰς τοῦτο ἦκειν σχήματος πολλοῖς πρότερον
 χρόνοις ὁμοίως ἄρχοντα, καὶ παρὰ πάντων καὶ Ἑλλήνων καὶ
 βαρβάρων ἀγαπώμενον καὶ περισπούδαστον ὄντα διὰ τὴν
 10 προσοῦσαν ἐπιείκειαν καὶ σύνεσιν καὶ φιλοτιμίαν ἐν πᾶσιν B
 ἀγαθοῖς, νῦν ἦκοντα παρ' ἡμᾶς διὰ πραγμάτων μεταβολὴν,
 πρὸς τῷ μὴ προστῆναι καὶ ἀνήκεστα διαθεῖναι οὐκ ἀμότη-
 τος καὶ ἀπανθρωπίας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσεβείας ἔγκλημα ἡ-
 μῖν δικαίως περιάψαι. οὐ δὲ ἕνεκα τῶν τοιούτων αὐτῆ τε
 15 ἔγγωγκα καὶ ἡμῖν ἀποσχέσθαι παραινῶ. τὸ δ' ἀποπέμπειν
 ἄπρακτον ἀβουλίας ἂν τις τιθεῖν λογισθῆναι οὐκ οὐκ. οὐ
 γὰρ μόνον ἀγνοίας περὶ τὰ καλὰ καὶ ἀφιλοτιμίας δικαίως
 ἂν ἀλοίημεν παρὰ τοῖς κρίνειν τὰ τοιαῦτα δεινοῖς, ὅτι ὅν
 ἐπεθύμουν πολλοὶ τῶν δυναστῶν καὶ πολλὰ ἐπραγματεύοντο C
 20 φίλον ἔχειν, τοῦτον ἔχοντες αὐτοὶ καὶ δυνάμενοι τῶν ἄλλων
 μᾶλλον τὴν παρ' αὐτοῦ φίλιαν καρποῦσθαι, ἐκόντες ὄντες
 προηκάμεθα δι' ἀγροικίαν. ἀλλ' εἴ ποτε συμβαίῃ καὶ Ῥω- W. 399
 μαίων ἄρξαι, μεμνημένος, ὡς οὐδεμιᾶς ἐπικουρίας τύχοι παρ'

velle et aliis suadere possit. Nam ut taceam, tale scelus apud De-
 um esse odiosissimum, apud homines quoque universos certum in-
 credibilis malitiae et improbitatis argumentum est. Etenim cum qui
 nunc Romanorum imperator est, et priusquam insignia accepit, diu
 imperatoris munus gessit; et omnibus tum Graecis, tum barbaris
 carum et propter eam, qua praeditus est, lenitatem, prudentiam et
 omnis honestatis studium certatim expetendum, et nunc ad nos
 rebus labefactatis confugientem, non tantum non tueri ac tegere,
 sed etiam importunissime violare, non crudelitate solum et imma-
 nitate, sed impietatis quoque in crimine nos iure posuerit. Quare
 scelus huiusmodi et ipsa fugere statui et ut vos aequae fugiatis,
 monco. Re autem infecta eum dimittere, id bonus rerum aestima-
 tor amentiae adscriperit. Non enim solum ut honesti ignorantes
 et ab omni cogitatione laudis aversi a peritis iudicibus merito red-
 arguemur, si, cuius amicitiam multi principes sollicite et labo-
 riose quacsiverant, hunc ipsi nobiscum habentes, cum possemus
 ante alios eius amicitiam consequi, ex quadam rusticitate volentes
 deseruerimus. Atqui si quando eum Romanis iura dare contigerit,
 memoret, se nullam hinc auxilium abstulisse, sed quantum in nobis
 fuit, etiam hostibus suis obiectum, (perinde enim est, nunc ipsiui

A.C. 1342 ἡμῶν, ἀλλὰ τόγε εἰς ἡμᾶς ἦκον, καὶ τοῖς πολεμίοις κατα-
 προδοθείη, (οὐδὲ γὰρ ἤτιον τούτου νυνὶ τὸ ἀποπέμψαι δύ-
 νηται,) ἀμυνεῖται δικαίως καὶ κακῶς ποιήσει τὰ ἡμέτερα,
 ἄλλων τε πολλῶν προφάσεων εὐπορήσας ἂν καὶ τὴν νῦν
 προδοσίαν ἐπικαλῶν. δι' αὐτὴν οὐδὲ ἀποπέμπειν ἄπρακτον οὐ-
 ρομαι λυσιτελεῖν. λείπεται δὴ βοηθεῖν, ἢ παραχωρήσαντι
 τῶν πόλεων, ὧν αἰτοῦμεν, ἢ προῖκα καὶ διὰ φιλοτιμίαν. τὸ
 D μὲν οὖν τῶν πόλεων παραχωρεῖν αὐτὸν ἐμοὶ μὲν ἥδιστον
 καὶ μάλιστα βουλοίμην ἂν· ἐκεῖνος δὲ, ὡς δρωμεν, τοσοῦ-
 τον ἀπέχει τοῦ διὰ τὴν παροῦσαν δυσπραγίαν κατεπτηχέναι¹⁰
 καὶ ταπεινὰ καὶ ἀνελευθέρα φρονεῖν, ὥσθ' ἡδέως ἂν, ὥσπερ ἔφη,
 τῆς αὐτοῦ καὶ παιδῶν καὶ πάντων τῶν συνόντων σωτηρίας
 τῆς μιᾶς καὶ φανυλοτάτης πόλεως ἀλλάξαιτο. ὅτε τοῖον οὕτως
 ἔχει καὶ ἐλευθέρῳ πρόποκα ἀνδρὶ καὶ βασιλεῖ προσήκοντα
 ἀπερῆνατο, βέλτιον ἐμοὶ τε ἔδοξε καὶ ἡμῖν πᾶσι παραινῶ,¹⁵
 ἢ ἐκεῖνος ἀξιῶ ποιεῖν καὶ, πᾶσαν μικρολογίαν καὶ ἀνε-
 P. 496 λευθερίαν ἀπορρίψαντας, πάση δυνάμει βοηθεῖν, καὶ τὴν
 Ῥωμαίων αὐτῇ ἡγεμονίαν κατακτᾶσθαι, οὐ μικρὰν ἀφέλειαν
 ἡγουμένους τὴν παρὰ πάντων ἡμῖν εὐκλείαν ἐσομένην καὶ τὸ
 φίλον κτήσασθαι καὶ σύμμαχον τοιοῦτον, ὃν πολλοὶ μὲν ἐπι-²⁰
 θυμοῦσι, τυγχάνουσι δὲ οὐδὲ ὀλίγοι, καὶ ὃν οἱ ἔχοντες αὐ-
 τοὶ ἀγνοήσαντες καὶ τὰ χεῖριστα καὶ ἀλυσιτελέστατα βουλευσά-
 μενοι ἑαυτοῖς, ἀπεώσαντο ἐκόντες. τοῦτο δὲ μόνον παρ' αὐτοῦ

13. τὴν P.

inanem dimittere atque hostibus prodere,) non iniuria se ulciscetur
 et nobis malum dabit, cum ad alias causas non paucas haec etiam
 proditionis accesserit. Quocirca si rei nostrae consultum cupimus,
 inanem dimittendum non puto. Relinquitur ergo, adiuvandum aut
 cedentem urbibus, quas petimus, aut gratuito certe, ut istuc nobis
 honori sit. Si oppidis cederet, id mihi iucundissimum atque opti-
 tissimum foret. At ille, quod videmus, tantum abest, ut praesenti
 calamitate consternatus, humile quippiam abiectumque cogitet, ut
 libenter, quemadmodum professus est, etiam fillorum et qui cum
 eo sunt omnium salutem cum uno et ignobilissimo oppidulo com-
 mutaverit. Quando igitur res ita se habet, et ille homini ingenuo
 atque imperatori decora affirmavit, praestare mihi visum est et ad
 idem vos omnes adhortor, ut quae vult, ei concedamus, omnique
 illiberali et sordida cupiditate posita, ad Romanum principatum
 acquirendum totis viribus ei studeamus, non exiguum fructum ar-
 bitrati, quam apud omnes gloriam adipiscemur, cum talem amicam
 nobis sociumque paraverimus, qualem multi exoptantes, pauci in-
 veniunt, et qualem qui habebant, nescientes qualem haberent, ra-
 tionibus suis longe pessime consulentes, ultro repulerunt. Hoc so-

καίτεν ὄρκοις βεβαιούσθαι, ὥστε σύμμαχόν τε καὶ φίλον διὰ A.C. 134±
 βίου ἡμῖν εἶναι καὶ, ἃς ἔχομεν νυνὶ πόλεις αὐτοῖ τε καὶ πα-
 τέρες οἱ ἡμέτεροι τῆς Ῥωμαίων ἀφελόμενοι ἡγεμονίας, μη-
 δεμίαν ἀπαιτεῖν, ὅταν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καταστῆ, μηδὲ πόλεμον
 5 κινεῖν περὶ αὐτῶν ἐπιχειροῦντα ἀφελέσθαι. ἢ καὶ αὐτὸν οἶο- B
 μαὶ συνδήσεσθαι ἑαδίως, δίκαιόν τε ὄν ἑμοῦ καὶ μηδ' αὐτῷ
 τινα αἰτίαν ἐπιφέρειν, ὡς καταπροδιδοίη τὰ Ῥωμαίων." Ἐλέ-
 νη μὲν οὖν ἡ Κράλη γαμετῆ τοιαῦτα συνεβούλευεν ἐπ' ἐκ-
 κλησίας. τοῦ δὲ ἀνδρὸς μετὰ τὸ παύσασθαι ἐκείνην λέγου-
 10 σσαν τοῖς ἐν τέλει τὴν βουλήν προσιθιμένον, καὶ εἴ τις τε
 βέλτιον ἔχει κελεύοντος τοῖς εἰρημένους προστιθέναι, Λίβρος
 ὁ πρῶτως βασιλεὺς συντυχῶν, τῶν ἄλλων τῶν ἐν τέλει μά-
 λιστα ὧν ὁ δυνατώτατος καὶ φιλίως ἄγαν διακείμενος πρὸς
 βασιλέα, „ἀλλ' εἰ μὲν ἀτελῆ τινα" εἶπεν „ἢ πρὸς εὐδοξίαν C
 15 ὀλίγια συντείνοντα τῇ Τριβαλῶν ἀρχῇ ἢ σὴ γαμετῆ Κράλαι-
 να ἐφθέγγατο, εἶχεν ἄν τις προστιθέναι τὰ ἐνδέοντα. νῦν
 δ' εἰς τασούτον ἦκει καὶ φρονήσεως καὶ εὐβουλίας, ὡς μήτε
 τὸν ἄγαν συνετώτατον δοκοῦντα εἶναι, μήτε τὸν εὐνούστατον
 ἡμῖν βελτίω καὶ λυσιτελέστερα δυνήσεσθαι ποτε βουλευσε-
 20 σθαι. ὅθεν αὐτός τε πέπεισμαι καὶ σοὶ παραινω, μηδὲν πε-
 ραιτέρω πολυπραγμασεῖν, ἀλλ' εὐδοξίας πρόφασιν λογισάμενον
 ἡμῖν εἶναι τὴν βασιλέως ἐνθάδε ἄφιξιν, προθύμως βοηθεῖν."
 τοιαῦτα μὲν καὶ Λίβρος εἶπεν ὡς ἐν βραχεῖ. οἱ δ' ἄλλοι
 πάντες οὐδὲν προσέθεντο τοῖς εἰρημένοις, ἀλλ' ὡς καλῶς

11. τὸ ante βέλτιον add. P. 19. ὁμῖν P.

iam ab eo petendum, ut se in omni vita amicum et socium nobis fore, et quas nunc urbes sive per nos, sive per patres nostros a Romanorum principatu divulsas tenemus, earum nullam repetituum, quando in imperium venerit, nec bellum ea gratia moturum, sacramento confirmet. Quam conditionem, ut iustam, nec quasi idcirco rem publicam Romanam prodat, maculae futuram, non illibenter accepturum confido. Talis fuit Helenae Cralaenae in conventu sententia. Quae ut conticuit, et maritus principibus dicendi copiam fecit addendique, si cui melius aliquid in mentem veniret, Liberus, procerum longe potentissimus, qui primus imperatori occurrerat eumque unice diligebat: Si Cralaena uxor tua, inquit, non satis aut ad gloriam principatus Triballici parum pertinentia profata esset, liceret cuiquam quod deesset supplere. Nunc tanta inest in eius oratione intelligentia et consilii bonitas, ut nec multo intelligentissimus meliora, nec benevolentissimus utiliora nobis suadere possit. Quare et ego idem cum ea sentio teque hortor, uti amplius ne labores, sed hunc imperatoris ad nos adventum clarissimi nominis materiam ducentes, alacriter ei succurramus. Haec

A.C. 1342 *ἔχουσιν ἐπεψηφίζοντο. Κράλης δὲ καὶ αὐτὸς πολλὰς ὁμιλοῦ-
D γει χάριτας τῇ γυναικί, ὅτι προσήκοντά τε αὐτῷ, ἀρχὴν με-
γάλην περιβεβλημένῳ, καὶ πολλὴν οἴοντα τὴν εὐκλειαν καὶ
ἐβουλεύσατο καὶ ἔπεισε, καὶ τὴν βουλὴν ἐκέρου καὶ αὐτός.
ἐν ὅσῳ δὲ τοιαῦτα Κράλης τε καὶ ἡ γυνὴ καὶ οἱ ἐν τέλει 5
περὶ βασιλείως ἐβουλευοντο, ὅσοι Ῥωμαίων βασιλεῖ παρήσαν*

V. 400 *συνεπόμενοι, δέισαντες, μὴ διὰ τὴν ἐκείνου ἐνστασιν ὑπὸ
Τριβαλῶν τι περὶ αὐτοὺς κακουργηθῆ, προσελθόντες ἐδέοντο
βασιλείως, προσήκοντα τῷ καιρῷ ποιεῖν καὶ μὴ σφόδρα ὑ-
πὲρ τῶν μὴ λίαν ἐνίστασθαι προσηκόντων, ἀλλὰ πρὸς τὴν 10
ἀξίωσιν ἐνδοῦναι τοῖς βαρβάροις, μὴ διὰ ταῦτα ἐξαχθέντες
πρὸς ὀργὴν ἀνηκιστα διάδωνται αὐτοὺς κακά. ὁ δὲ αὐτοῖς
δρομὴν καὶ βλοσυρὸν ἐνιδῶν ἀφίστασθαι ἐκέλευε καὶ μὴ*

P. 499 *τοιαῦτα συμβουλεύειν, ἀ πολλὴν ζῶντι τε οἷσι τὴν ἀδο-
ξίαν καὶ μετὰ τελευτῆν. οὐ γὰρ ἂν καταπροδοίῃ τὴν ἀρ- 15
χὴν Ῥωμαίων, οὐδὲ βαρβάρους ἀνθρώπους ἐκὼν εἶναι ἔχει-
ρίσαι, εἰ καὶ μείζοσι πολλῷ καὶ θεινοτέροις περιέχοιτο
κακοῖς. ἀλλ' οὕτω περὶ αὐτῆς ἐνστήσεται καὶ τὸ δίκαιον
αὐτῇ φυλάξει, ὥσπερ ἂν εἰ αὐτοκράτωρ ὢν αὐτῆς καὶ
πῶσαν ὑφ' ἑαυτῷ πεποιημένος, πρὸς Τριβαλούς ἢ Μυσοῦς 20
ἢ τινὰς τῶν ὁμόρων βαρβάρων διαλέγοιτο περὶ σπονδῶν.
οἱ μὲν οὖν αὐτίκα πρὸς τὸ αὐστηρὸν τῆς ἀποκρίσεως ἐνδόν-
τες, ὑπαχώρουν.*

12. *ἐργάζονται M. mg. pro δίδονται.*

breviter Liberus, quae cuncti, nihil adficiētes, ut ex vero dicta approbarunt. Crales quoque coniugi gratias agere, quod sibi, ut magno principi, gloriosissima et excogitasset et suasisset, consiliumque etiam ipse ratum habuit. At enim Crale, uxore et dynastis hunc in modum de imperatore consultantibus, quotquot cum eo Romani advenerant, auxilii, ne propter illius in recusando constantiam a Triballis malo mactarentur, adēntes rogabant, ut tempori serviviret et quae tanti momenti non essent, ea ne tam praefracte abnueret, postulataque barbarorum expleret: ne alioqui ira succensenti, in eos acerbe saevirent. Ille torvum ac truculentum intuitus, facessere cum istoc consilio lubet, quod vivo mortuoque magnum dedecus turpitudinemque afferret. Nolle enim imperium Romanum prodere, nec barbaris hominibus ultro in manus dare, quamvis longe maioribus ac dirioribus malis premeretur; verum ita pro eo pugnaturum et eius iura custoditurum, velut si eo toto sibi subiecto, ipse plenam ac summam statucndi auctoritatem habens, cum Triballis, Moesis aut aliis vicinorum barbarorum de foedere ageret. Illi severitate responsionis percussi, statim se subduxerunt.

μέ. Ὁ Κράλης δὲ ἐκ τῆς βουλῆς πρὸς βασιλέα *επα*-A.C. 1342
 νήκων „*νενίκηκας*” εἶπεν ὑπομειδιῶν „ὦ βασιλεῦ, καὶ πάντα B
 ἔπεισας, πολλῶν χρημάτων καὶ πόλεων μεγάλων τὴν σὴν ἡ-
 γεῖσθαι φίλιαν προτιμοτέρα. ὅθεν καὶ πάντα τοὺς τῆς σῆς
 5 Φιλίας δῆσας ἀπήγαγες δεσμοῖς, καὶ πάντες ὥσπερ ἐξ ἐνός C
 συνδήματος καὶ χρήματα ἀναλοῦν καὶ πάντα πόνον ὑπάρ-
 σοῦ προθύμως εἰλόμεθα θφίστασθαι. τοιγαροῦν σὲ μὲν χρε-
 ῶν τὰ κατὰ γνώμην ἐπιτάττειν, ἡμῶς δὲ τὰ ἐπιτεταγμένα
 πράττειν πάσῃ προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ.” ἤξιόν τε, ὥσπερ ἐβου-
 10 λούσατο μετὰ γυναικός καὶ τῶν ἐν τέλει, ὄρκους παρασχέ-
 σθαι τοῦ τε σύμμαχον καὶ φίλον βέβαιον διὰ βίου παντός
 αὐτοῖς μενεῖν καὶ τοῦ μηδεμίαν τῶν νυνὶ καταχομένων πό-
 λεων ὑπ’ αὐτοῦ, ἃς αὐτός τε καὶ πατήρ, τοῦ τε Ῥωμαίων βα-
 15 σιλέων πρὸς ἀλλήλους πολέμου κεινημένου καὶ ὕστερον Ἄν-
 15 δρονίκου τοῦ νέου βασιλέως ἔτι περιόντος, αὐτὸς ἔχει ἀφε-
 λόμενος, ἀπαιτήσιν καταστάντα πρὸς τὴν ἀρχὴν, ὡς προσ- D
 ηκούσας τοὺς Ῥωμαίων βασιλεῦσιν. ὁ βασιλεὺς δὲ πρὸς
 μὲν τὸ πεπεισθαι προῖκα καὶ φιλοτιμίας μόνης ἔνεκα καὶ
 20 φίλιας τῆς εἰς αὐτὸν ἐπικουρεῖν ἔφρασκεν, οὐκ αὐτῷ μόνον,
 20 ἀλλὰ καὶ γυναικὶ καὶ τοῖς ἐν τέλει πολλὰς χάριτας ὁμολογεῖν,
 ὡς ψήφῳ κοινῇ τὰ τοιαῦτα ἐλομένοις. περὶ γὰρ μὴ τῶν ὄρ-
 κων, οὓς ἀξιούσιν ἐπὶ τῷ μὴ παρενοχλεῖν ὑπὲρ τῶν ἄλλοι-
 νυνὶ καταχομένων ὑπ’ ἐκείνων πόλεων παρασχέσθαι κατα-
 στάντα ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, μάλιστα ποιήσιν τὴν γνώμην φανε-

24. ποιήσαι P:

45. Crales e consilio rediens, Vicisti, inquit, imperator, ac nobis persuasisti, ut amicitiam tuam grandi pecuniae et amplis urbibus anteponendam censeamus. Itaque omnes quasi quibusdam vinculis tibi adstrictos trahis, et quasi de compacto sumptum facere et quemvis tua causa laborem hilariter perferre constituimus. Proinde tu quae lubet impetra; nos imperata studiosissime libentissimeque conficiemus. Rogabat item, ut quemadmodum in concilio esset visum, sacramento perpetuam ac stabilem cum ipsis societatem amicitiaeque sanciret et nullam urbium, quas nunc ipse possideret quasque ipse paterque, Romanis imperatoribus inter se belligerantibus et postea Andronico iunioris adhuc spirante, ipse abstulisset, adepto imperio, tamquam Romanorum imperatorum propriam repetiturum. Imperator, quod gratis, ductique honoris et amicitiae desiderio sibi opem ferre decrevisset, non ei solum, sed et uxori principibusque multas se gratias agere testatus est, ut qui communi calculo ita velleat. De iuramento autem quod postularent, nempe cum in imperium venisset, de occupatis urbibus nullum negotium

A.C. 1343 ράν. εἰ μὲν γὰρ ἔτι νῦν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἦσαν καὶ διασωζέειν
 εἰς τὰς ἡδύνατο, οὐκ ἂν οὐδ' αὐτὸς προήκατο, ὥσπερ οὐδὲ
 P. 498 τὰς ἄλλας, ἀλλ' εἴλετο ἂν μᾶλλον πρότερον ἀποθάνειν, ἢ
 ἀγεννὲς τι καὶ ἀνελεύθερον ἀνασχέσθαι. εἰ δ' ἔτεσι πρότε-
 ρον, αἱ μὲν πλείοσιν, αἱ δ' ἐλάττωσι, βασιλέων ἔτι τῶν Ῥω-5
 V. 401 μαίων περιόντων, ταύτας ἀφελόμενοι ἔχετε αὐτοί, οὐδ' αὐτῶ
 τινα μέμψιν τὸ προέσθαι τὰς κατεχομένας ἐπαγάγοι. καὶ
 συνέθετο ὄρκους παρασχέσθαι· ἐκεῖνο μέντοι, ἔφρασκε, χρη-
 σκοπεῖν, ὡς ἂν μὲν ἡ εἰρήνη διασωζοίτο καὶ αἱ σπονδαί, αὐ-
 τῶν μὴ παρασπονδούντων. αὐτὸς γὰρ παντὶ τρόπῳ τηρήσει¹⁰
 τοὺς ὄρκους, οὓς ὁμόσεται, οὐδ' ὑπὲρ τῆς χάρας καὶ τῶν
 πόλεων, αἱ πρότερον ὑπὸ Ῥωμαίοις ἦσαν, οὐδὲν παρενοχλή-
 σει καὶ αὐτός. εἰ δ' αὐτοὶ πρὸς πόλεμον πρότεροι χωρή-
 B σουσιν ἀδικοῦντες καὶ παρασπονδούντες, οὐκ ἐκείνων μόνων,
 ὑπὲρ ὧν οἱ ὄρκοι, οὐκ ἀφῆξεται, εἰ δύναίτο, ἀλλὰ καὶ τὰς¹⁵
 ἄνωθεν ὑπηκόους Τριβαλοῖς παραστήσεται, ἂν δεῖῃ, ὥσπερ
 καὶ αὐτοὶ τὰς Ῥωμαίων πάσας, εἰ δύναμις πρὸς τὴν ὁρμὴν
 παρείη. Κράλης δὲ καὶ ὅσοι παρῆσαν τῶν Τριβαλῶν ἐξε-
 πλήττοντό τε καὶ διὰ θαύματος ἦγον βασιλέα, ὅτι οὐδὲν ἀ-
 γεννὲς οὐδὲ πεπλασμένον διὰ τὰς περισχούσας τύχας, ἀλλὰ²⁰
 πάντα ἀληθῶς καὶ ὡς εἶχε διανοίας ἀπεφθέργγετο. ἡ μὲν
 οὖν συμμαχία τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. ὄρκοι δὲ ἦσαν οἱ ἐπὶ
 τούτοις, ὥστε βασιλέα Καντακουζηνὸν καὶ Κραλην φίλους

exhibiturum, quid sentiat, apertissime ostensurum. Si etiamnum sub Romanis essent scaeque tueri possent, non se illas, quomodo nec alias neglecturum: sed moriturum prius, quam imbellē aliquid parumque ingenuum commissurum. Quia vero alias multis, alias paucioribus abhinc annis, Romanis imperatoribus adhuc superstītibus, ablatas tenerent, nec se reprehensionem incursum, si tamdiu usurpata dimiserit. Et pactus est iuraturum: videndum ipsis, ut pacem ac foedus sancte tueantur; se omni ratione iurata praestiturum, nec pro regione et oppidis, quae Romanis antea paruisent, molestiam eis creaturum. Si priores per iniquitatem atque periculum arma ceperint, non solum illis, quarum causa iuravit, recipiendis, si poterit, non temperaturum: sed etiam iam olim Triballorum peculiarias, si quiverit, subacturum, sicut et ipsi Romanorum omnes subigerent, si voluntati vires responderent. Crales et qui aderant Triballi admirari et obstupescere imperatorem, qui quamquam exul et miser, nihil tamen timidum neque fictum, sed sincere omnia et ex animo locutus esset. Ac de societate quidem actum est isto modo: in has autem condiciones iuratum. Ut imperator Cantacuzenus et Crales amici ac socii essent in omne tempus, neuterque alterius provinciam infestaret ullis artibus aut ma-

εἶναι διὰ βίον καὶ συμμάχους, καὶ μηδένα τὴν ἀλλήλων κα- A.C. 134
 κοῦν μήτε τέχνη, μήτε μηχανῆ μηδεμιᾶ, ἀλλὰ βασιλέα μὲν C
 τὸν Καντακουζηνόν, ὃν ὁ Κράλης γέγονε κύριος πόλεων Ῥω-
 μαίοις ὑπηκόων, ἢ παρὰ πατρὸς παραλαβὼν, ἢ αὐτὸς ἀρπά-
 50σας ἐπιπεριόντος βασιλέως Ἀνδρονίκου, μηδεμίαν μήτε ἀπαι-
 τεῖν, μήτε πόλεμόν τινα κινεῖν περὶ αὐτῶν· τὰς δὲ ἐπιλοίπους,
 ὅσαι νῦν ἐπι ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων τελοῦσιν ἡγεμονίαν, ἔχειν
 αὐτὸν καὶ μηδεμίαν ἀφαιρεῖσθαι Κράλην μήτε τέχνη, μήτε
 μηχανῆ μηδεμιᾶ, ἀλλὰ συμμαχεῖν μόνον βασιλεῖ ἐπι τῷ ταύ-
 10τας καταδουλοῦσθαι. καὶ ὅσαι μὲν αὐτῶν ἢ ὄπλοις ἀλώσιν,
 ἢ ὁμολογίᾳ προσχωρήσουσι παρόντος βασιλέως, ταύτας ἔχειν
 βασιλέα καὶ Τριβαλοὺς ἀδικεῖν μηδέν· ἂν δ' ἀπόντος βασι-
 λέως, ἢ αὐτὸς Κράλης ἢ ὄπλοις ἢ ὁμολογίᾳ ἢ χρήμασι D
 τοὺς κατοικοῦντας διαφθείρας, ἢ τῶν ὑπ' αὐτὸν δυνατῶν
 15τις πόλιν παραστήσεται τῶν Ῥωμαίοις ὑπηκόων, καὶ ταύ-
 την εἶναι βασιλέως καὶ ἀποδιδόναι ἀπαιτοῦντι, μηδέν πο-
 λυπραγμονοῦντας. αὐτὸν δὲ Κράλην πολέμιον εἶναι Ἄνη
 τε τῇ βασιλίδι καὶ τῷ νιῷ Ἰωάννῃ τῷ βασιλεῖ καὶ σπένδε-
 σθαι μηδέποτε, ἀλλὰ κακοῦν κατὰ τὸ δυνατόν βοηθοῦντα
 20Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ, τρόπῳ ὁποῖω ἂν δύναιτο ἰσχυρο-
 τάτω. καταστάτος δὲ καὶ Καντακουζηνοῦ βασιλέως ἐπι τῆς
 ἀρχῆς, Κράλη συμμαχεῖν κατὰ τὸ δυνατόν, ἂν τις ἐπιῆ ἐπ'
 αὐτὸν, καὶ πολέμιον ἡγεῖσθαι τὸν αὐτῷ ἐπιστρατεύοντα.
 γενομένου δὲ καὶ περὶ Χρέλη τοῦ Τριβαλοῦ λόγου οὐκ ὀλίγου, P. 499

22. ἐπιτοίη M.

chinis: sed Cantacuzenus urbium Romanarum, quarum Crales esset dominus, sive eas a patre accepisset, sive ipse eas Andronico imperatore vivente sub se redegisset, nullam neque reposceret, neque ob eas ullum bellum intenteret: reliquae vero, quae nunc etiam sub Romano imperio censerentur, Cantacuzeni essent nullamque Crales ullis artibus machinisve adimeret; sed imperatorem ad eas subiiciendas iuaret tantummodo. Et quotquot quidem aut armis caperentur, aut ex pacto se dederent imperatori praesenti, has imperator haberet: Triballi nihil iniuriarum facerent. Sin absente imperatore, aut ipse Crales vel armis vel deditione vel pecunia incolis corruptis, aut dynastarum ei subiectorum aliquis urbem Romanam subegisset, haec quoque imperatoris esset et reposcenti nihil causando redderetur. Item ut ipse Crales Annae imperatrici et Joanni, eius filio, imperatori, hostis esset, nec unquam foedus cum illis feriret: sed incommodaret pro viribus, Cantacuzenum imperatorem adiutans quam posset strenuissime. Compos autem imperii Cantacuzenus, Cralem sua potentia tueretur, si quis eum invaderet, ac

A.C. 1342 καὶ Κράλη μὲν αὐτὸν ἀντιποιούμενου διὰ τὸ δμόφυλον, βασιλέως δὲ ὡς ἔτι Ἀνδρονίκου περιόντος τοῦ βασιλέως αὐτομολήσειεν ἰσχυριζόμενου, καὶ νῦν οὐ μόνον ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων τελοίῃ ἡγεμονίαν, ἀλλὰ καὶ ἰδίως αὐτῇ προσχωρήσει καὶ ἔλοιτο πράττειν τὰ αὐτοῦ, προσέτι δὲ καὶ ὄρκους ὑποδεικνύν-5
 τος, δι' ὧν συνέθετο ὁ Χρέλης δουλεύειν Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῦ, ἐπεὶ δίκαια ἐδόκει λέγειν, συνέθετο καὶ ὁ Κράλης καὶ προσεγράφετο καὶ αὐτὸς τοῖς ὄρκοις. οἱ μὲν οὖν ὄρκοι Β οὕτως ἐγράψοντο. ἔδει δὲ καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῶν Τριβαλῶν παρεῖναι, ὡς γενησομένων ἐπ' αὐτοῦ τῶν ὄρκων. καὶ 10 μεταπεμφαμένου τοῦ Κράλη, παρῆν καὶ αὐτὸς οὐκ ἐν μακρῷ. ἐπεὶ δὲ παρῆν ἐν τῇ οἰκίᾳ Κράλη, ἐκεῖνος μὲν ἄχρι τοῦ μέσου προελθὼν τῆς αὐλῆς, ἐπελάβετό τε τῶν χαλινῶν τοῦ ἵππου, ᾧ ὤχετο ὁ ἀρχιεπίσκοπος, καὶ προήγαγεν ἄχρι οὗ εἰώ- V. 402 θει ἀποβαίνειν, ἔπειτα προσαγορεύσας, εὐλογεῖτο παρ' ἐκεῖ-15 νου. βασιλέα δὲ οὐκ εἴσαε τῶν οἰκημάτων προελθεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὸ Ῥωμαίων βασιλέων ἔθος ὑπήντα τε ἔνδον τοῦ οἰκῆματος καὶ προσαγορεύσας εὐλογεῖτο καὶ αὐτὸς. μελλόντων δὲ ἤδη εἰς τὴν ὑστεραίαν ὀμνύειν τοὺς ὄρκους, πέμψας ὁ Χρέλης πρὸς Κράλην, πίστεις ἦται, ὡς αὐτὸς τε δουλεύσων 20 αὐτῷ καὶ Μελενίκον παραδώσων. Χρέλης γὰρ μάλιστα μὲν C ἠθούλετο βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν τὴν Ῥωμαίων ἔχειν ἀρ-

13. τε add. M.

pro hoste duceret, qui in eum expeditionem pararet. Multa etiam verba facta de Chrele Triballo: quem cum Crales sibi vindicaret propter communionem gentis, imperator, quod adhuc vivente imperatore Andronico transfugisse ad Romanos affirmaret, et in praesens non solum sub imperio Romano adnumeraretur, sed etiam sibi peculiarem se addixisset; et insuper iuramentum proferret, quo Chreles Cantacuzeno fidem obedientiamque suam obligasset, quoniam iusta dicere videbatur, Crales annuit et iuramento subscripsit. Cum his igitur conditionibus regum sacramenta conscripta sunt. Ceterum et archiepiscopum Triballorum adesse oportebat, in cuius praesentia iuraretur. Is a Crale evocatus, mox affuit: cui ad medium atrii procedens obviam Crales, frenum equi, quo vehebatur, apprehendit et ad locum, quo descendere solebat, perduxit. Quem deinde salutans, fausta ab eodem comprecatione lustratus est. Cantacuzenus ex aedibus prodire non est permissus, sed pro imperatorum Romanorum consuetudine intra aedes occurrens et salutans, similiter bonis precibus ab eo dignatus est. Cum reges postero die sacramenta dicturi essent, Chreles ad Cralem mittens, fidem petit, ut ad eius auctoritatem reditus Melenicumque traditurus. Chreles enim, tametsi Cantacuzenum Romano potiri imperio et ei subesse mirabiliter cu-

χὴν καὶ ὑπ' ἐκείνου ἄγεσθαι· διακινδυνεύειν δὲ οὐκ ἤθελεν Δ. C. 134a
 ὑπὲρ ἐκείνου. ἐπεὶ δὲ συμβαίῃ τὰ κατὰ Γυναικόκαστρον περὶ
 βασιλέα καὶ ἀφίκοιτο εἰς Τριβαλοὺς, νομίσας ὑπὸ Κράλῃ
 βιαζόμενον ἐτέρων τέ τινων Ῥωμαίοις προσηκόντων ἀνάγκη
 5 παραχωρήσειν καὶ ἐκείνον παραδώσειν, (ἦδει γὰρ οὐ περὶ
 ἐλάττονος τιθέμενον Κράλῃ τὴν αὐτοῦ ἀποστασίαν,) καὶ δει-
 σας, μὴ καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς εἰς βασιλέα παραπόληται φιλίας,
 ἐσκέφατο, εἰ δύναιτο Μελενίκον κατασχεῖν, ἔν' αὐτῷ πρὸς
 Κράλῃν ἀρκούσα παραίτησις εἴη τῆς ἀποστασίας παραδόντι. D
 10 οὐνιδῶν δὲ, ὡς ὄπλοις μὲν οὐκ ἂν εἴη ἀλωτὸς διὰ τὴν ἄγαν
 φυσικὴν τε καὶ κατεσκευασμένην ὀχρηρότητα, σίτου δὲ ἐνδεία
 μᾶλλον, πρῶτα μὲν ἐκώλυσε οἶτον εἰσκομίζειν, ἔπειτα δὲ
 ἐπέκειτο καὶ φανερώς πολεμῶν. Ἀσάνης δὲ καὶ ἡ περὶ αὐ-
 τὸν φρουρὰ ὄρῶντες, ὡς οὐκ ἀντισχῆσουσι πρὸς τὴν πολιορ-
 15 κίαν διὰ σίτου ἀπορίαν, (βασιλεὶ γὰρ διὰ τὰ συμβεβηκότα
 βοηθεῖν οὐκ ἐνῆν,) συμβᾶν δὲ τι καὶ ἕτερον περὶ αὐτοὺς, πα-
 ρέδοσαν τὴν πόλιν Χρέλῃ. ὃ δὲ πρὸς Κράλῃν πέμψας, διε-
 λέγετο περὶ συμβάσεων καὶ προσεχώρει φανερώς. Κράλῃς
 μὲν οὖν ὑπερήσθη τοῖς γεγενημένοις καὶ ὄρκους παρείχετο
 20 αὐτίκα Χρέλῃ καὶ ὑπεποιεῖτο. βασιλέα δὲ ἐλύπησεν οὐκ ὀ- P. 500
 λίγα τὸ συμβᾶν. εἰς τὴν ὑστεραίαν γὰρ ἐπεὶ ἦκον ὁμόσον-
 τες τοῖς ὄρκους κατὰ τὰς συνθήκας, Κράλῃς μὲν ἤξιον Με-
 λενίκον τε καὶ Χρέλῃν τοῖς ὄρκους μετεγγραφῆναι ὡς προσῆ-

5. ἡδη P.

piebat, non tamen etiam eius causa obiectare se periculis volebat.
 Ut autem post illa ad Gynaecocastrum gesta imperator ad Triballos
 est profectus, opinatus a Crale coactum, tum alia quae essent Roma-
 norum, tum ipsum quoque illi dediturum, (norat enim, Cralem de-
 fectionem suam inique tulisse,) timensque, ne sibi propter coniun-
 ctionem cum imperatore una pereundum esset, considerabat, qua ra-
 tione Melenicum occuparet: qua tradita Cralis iram placaret. Sed
 cum armis haud expugnabilem cognosceret, quod natura et operibus
 eum munitissima, primum quidem alimenta importari vetabat; de-
 inde aperta vi eam adoriebatur. Asanes et praesidarii, cernentes
 penuria commeatus obsidionem diutius sustineri non posse, (impera-
 tori namque propter eventa, de quibus diximus, accurrere cum auxi-
 lio non licebat,) et cum aliud praeterea ipsis quiddam contigisset,
 Chreli urbem dederunt. Qui ad Cralem misso oratore, palam ei
 se adiunxit. Quo ille facto supra modum laetatus, statim ei iuravit
 atque in fidem et clientelam suam recepit. Hic casus imperatori non
 parum doluit. Nam postridie, cum ex condito iuraturi venissent,
 Crales Melenicum et Chrelem ad iuramentum adscribi, ut sibi de-
 bitos, contendebat, quod antequam iuraretur, ad se accessissent.
 Imperator renitens, Cralem iniquitatis ac laesi foederis arguebat.

A. C. 134^a κοντας αὐτῷ· πρὶν γὰρ τοὺς ὄρκους γενέσθαι προσεχώρησαν. βασιλεὺς δὲ ἀντέλεγεν, ἀδικεῖν φάσκων Κράλην καὶ παρασπονδεῖν. ἔξ ὅτου γὰρ ἐγένοντο αἱ συμβάσεις, δεῖν ἑκατέρους στέργειν οἷς συνέθεντο. εἰ δ' ἄρα καὶ μέτρια τινα ἐθέλοι ἀδικεῖν, Χρέλην μὲν ἔχειν, ὁμόφυλόν τε ὄντα καὶ ὀλίγωρ⁵ πρότερον αὐτομολήσαντα Ῥωμαίοις, Μελενίκον δὲ ἔῃν, ἔξ ἐτῶν ἤδη παλαιῶν ὑπήκοον ὄντα τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι.

B Κράλης δὲ οὐχ ἑτέρω ἔφασκεν, ἀλλ' αὐτῷ χρῆσεσθαι διαίτητῃ περὶ ὧν ἀμφισβητοῦσι. τοὺς μὲν γὰρ ὄρκους τοὺς περὶ τῶν σπονδῶν τῇ προτεραίᾳ γεγράφθαι, οἷς ἐγγέγραπται, 10 τὰς μὲν ἠρπασμένας αὐτῷ ἐκ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πόλεις ἔχειν καὶ μηδεμίαν ἀπαιτεῖσθαι παρ' αὐτοῦ, τὰς δ' ἔτι τελούσας ὑπὸ Ῥωμαίοις βασιλέα ἔχειν· ὥστ' οὐκ ἂν ἀδικοῖη, πολλαῖς πρότερον ἡμέραις ἢ γενέσθαι τὰς τοιαύτας συμβάσεις Χρέλη μετὰ Μελενίκου προσχωρήσαντος, ὡς ἐκ τῶν ἐκείνου¹⁵ γραμμύτων ἐγένετο καταφανές. βασιλεὺς δὲ πρὸς τε τὸ πείθειν ὁμοῦ διὰ τὰς τοιαύτας εὐρεσιλογίας καὶ πρὸς τὸ βιάζεσθαι ἔχων ἀδυνατῶς, παρεχώρησε καὶ ἄκων, καὶ ἐγένοντο

C οἱ ὄρκοι ἐπὶ τούτοις. μετὰ δὲ τοὺς ὄρκους ὁ Κράλης τῶν ἐν τέλει τοὺς δυνατωτάτους αὐτοῦ συναγαγὼν τέσσαρας ὄν- 20 τας πρὸς τοῖς εἴκοσι, τέσσαρας μὲν αὐτὸς κατεῖχε, τοὺς δὲ εἴκοσι παρεδίδου βασιλεὶ ἅμα ταῖς ὑπ' ἐκείνους στρατιαῖς, ὡς πάντα προθύμως, ἅπερ ἂν κελεύῃ βασιλεὺς, ποιήσοντας. ἐκείνος μὲν οὖν ἅμα Τριβαλοῖς παρεσκευάζοντο ὡς ἀφίξόμε-

Ex quo enim foedus conceptum sit, utrumque pactis conventis stare oportere. Quodsi modestius iniuriam facere velit, Chrelem sibi habeat, quia et Triballis sit et paulo ante ad Romanos transfugerit: Melenicum relinquat, quae inde a vetustis temporibus Romani inris fuerit. Crates contra non alio, sed ipsomet iudice in ista lite usurum. Nam iuramenta foederis heri in tabellas relata esse, in quibus pateret, ut quas a Romano principatu abstulisset urbes, sibi haberet nullamque repetere fas esset: quae autem adhuc in eo numerarentur, imperatoris essent. Quare nihil hic adversus aequitatem peccari, cum multis diebus ante isthaec pacta Chreles ad eius partes transierit, quod ex litteris eiusdem constat. Imperator nec persuadere potis, ubi tam prompte verba funditabantur, nec cogere, cessit invitus. Et iuratum utrimque dictis supra conditionibus. Postea Crates, quatuor et viginti suorum dynastarum opulentissimis congregatis et quatuor sibi retentis, ceteros cum sua unumquemque copia militari imperatori attulit, facturos alacriter omnia, quae is velit. Cum Triballis igitur Didymotichum iter adornabat. At qui Thessalonicae erant, Syрге ductore Rhentinam processerunt. Castellī indigenae ut Cantacuzenum acrumna cogente ad Triballos

νοι εἰς Διδυμότειχον. ἡ δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ στρατιὰ ἐπεὶ Δ. C. 1342 ἀπῆραν ἡγουμένου Συργῆ, πρὸς ῥεντίαν ἐστρωτοπεδεύσαντο. ὁ δὲ ἐν τῷ φρουρίῳ δῆμος, ἐπεὶ ἐπύθετο Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα πρὸς τὴν γῆν τῶν Τριβαλῶν ἀφιγμένον κατὰ συμ- V. 403 5φουρᾶν, παρῆν δὲ καὶ Συργῆς μετὰ τῆς στρατιᾶς, ἐπιτίθενται τοῖς διακοσίοις, οὓς κατέλιπεν ὁ βασιλεὺς φρουρεῖν ἅμα ἡγεμόνι, καὶ κρατήσαντες, αὐτούς τε παρέδουσαν καὶ τὸ φρούριον D Συργῆ. ὁ δὲ τῇ συνήθει χρησάμενος ὠμότητι, ἵππους τε καὶ ὄπλα ἀφελόμενος καὶ τῶν ἄλλων, ὧν εἶχον, ἀπογυμνώσας, 10 ἔπειτα πηλῆγὰς ἐκάστω διακοσίας ἐπετίθει πάντων ὀρώντων, μηδένα παραλιπῶν, τὸ ἀπ' ἐκείνου δὲ κατακλείσας ἐν δεσμοτηροῖς, καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς δυνατοὺς, ὡς τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἡρημένους, πάντων ἀποστερήσας τῶν ὄντων καὶ τιμωρησάμενος οὐ μετρίως, ἐνίων δὲ καὶ καταψηφισάμενος 15 5φρυγῆν, ἦλθεν εἰς Φεράς.

μς. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ ἅμα ταῖς ναυσὶν εἰς P. 501 Πολύστυλον ἐλθὼν, ἐπεὶ προσεχώρει ἑκουσίως, τοὺς μὲν τῶν πολιτῶν ὄσους μάλιστα ὑπώπτευεν, ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχεν, ὡς B εἰς Βυζάντιον κομίσων· τοὺς δὲ τὰ ἐκείνου ἡρημένους εὖ 20 ποιοῦσας ἀπέλιπεν ἐκεῖ, ἄρχοντα ἐπιστήσας Γουδέλλην τὸν βασιλίδος οἰνοχόον. πρὸς δὲ τοὺς ἐν Διδυμοτείχῳ πέμψας, „τὰ μὲν περὶ Καντακουζηνὸν εἰργασμένα” ἔγραψεν „ἐν Θεσσαλονίκῃ παρ' ἐμοῦ οὐδ' ὑμᾶς οἶδομαι ἄγνωστον· οὔτω πᾶσι γνωριμώτατα διὰ μέγεθος γεγενημένα. τοίνυν ἐπεὶ πᾶσα ἡ περὶ 25 ἐκεῖνον ἐλπίς περιήρηται ὑμῶν, θέον πᾶσαν πρόφασιν καταλι-

14. ου om. P. et M.

abisse acceperunt, et Syrges manum adduxit, ducentos ad custodiam ab imperatore relictos invadunt, victosque ipsos et castellum Syrgi contradant. Qui solita crudelitate equis et armis et aliis, quae habebant, primum spoliatos, post in conspectu omnium singulis, nemine excepto, ducentas plagas incutit et in carceribus eos includit. Potentiores autem cives, ut Cantacuzenicae factionis, omnibus fortunis exiit, nec mediocriter punit et quosdam exilio damnat: ita Pheras venit.

46. Magnus autem dux Apocauchus Polystylon navibus delatus, quoniam urbs libenter in potestatem veniebat, de civibus alios, quos in primis suspectos habebat, in navem coniecit, Byzantium eos portaturus: alios secum facientes ibi reliquit, nec immerito, praefecto Gudele, imperatricis pocillatore, imposito. Ad Didymotichen-ses autem scripsit in haec verba. Quae ob Cantacuzenum Thessalonicae egerim, nec vobis clam esse opinor, cum propter magnitudinem omnibus sint notissima. Quoniam igitur tota de illo spes vestra evanuit, nihil tergiversantes, ad Aenum mihi vos occurrere

A. C. 1342 πόντας εἰς Αἴνον ἦκειν ὑπαντήσοντας, ἄγοντας καὶ τὸν ἀδελφὸν (ἦν γὰρ ἐν δεσμοχωρίῳ φρουρούμενος ἐκεῖ·) εἰ μὲν οὖν καὶ Ἀσάνης βούλοιτο συνελθεῖν ὑμῖν, ἄριστ' ἂν ἐαυτῷ βουλευσάιτο, εἰ δ' αὐτόθι μείειν ἐθέλῃσει, ἀλλ' ὑμᾶς γε C πάντως μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς Αἴνον ἦκειν. Ἀσάνην δὲ 5 καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ παιδία τὰ ἐκείνης, ὅταν ἐν Διδυμοτείχῃ γένωμαι, προνοίας ἀξιώσειν, ἥτις καὶ αὐτοῖς ἂν δόξειεν ἀρκοῦσα ὡς ἐν τοῖς παροῦσιν. ὁ μὲν οὖν μέγας δούξ τοιαῦτα ἔγραφε κόμπου καὶ φρονήματος πεπληρωμένα. οἱ ἐν Διδυμοτείχῃ δὲ, ἐπεὶ πρότερον οὐδὲν ἦσαν περὶ βασιλέως πεπυ-10 σμένοι, ἐθορυβήθησαν μὲν, ὥσπερ εἰκός, τὸ πρῶτον· ἔπειτα ἀναθαρσήσαντες καὶ τι περὶ βασιλέα οἰηθέντες ἃ περὶ στρατεύματα εἶωθε συμβεβηκέναι, ὃ ταχέως ἂν διορθωθεῖη, πρὸς μέγαν δούκα τὸν Ἀπόκωνκον καὶ αὐτοὶ ἀντέγραψαν τοιαῦτα. D „τὰ παρὰ σοῦ γεγραμμένα ἀναγνόντες εἰς τοσοῦτον ὑπονοίας 15 καὶ μωρίας ἦκοντα καὶ θρασύτητος, πρῶτα μὲν ἐθιυνμίσαμεν, ὅθεν εἰς τοσοῦτον ἦκεις μελαγχολίας, ἔπειτα συνιδόντες, ὡς τὰ ἴσα τετολμηκότι τῷ σὺ πατρὶ τῷ διαβόλῃ καὶ κατὰ βασιλέω; τοῦ πολλά εὐεργετήσαντος ἄδικον χεῖρα κεκινηκότι καὶ πολεμήσαντι φανερώς, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν 20 κόμπου τῶν ῥημάτων τοῦ πατρὸς ἔδει ἀπολείπεσθαι, εἰκότα ἐνομίσαμεν ποιῆν καὶ προσήκοντα φθέγγεσθαι σαυτῷ. τὴν μὲν οὖν ἐξαρχῆς ἀφάνειαν τὴν σὴν καὶ τὴν φαυλότητα καὶ τῶν τρόπων καὶ τοῦ γένους, οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοοῦμεν, ὥσπερ

13. διορθείη P.

et una fratrem meum (qui illic in custodia erat) adducere oportet. Si et Asanes vobiscum venerit, res suas fecerit meliusculas. Sin illic remanere maluerit, omnino vos Aenum cum fratre venitote. Asanem autem cum sorore eiusque liberis, ubi Didymotichi sacro, tali cura dignabor, quam et ipsi ut pro tempore sufficientem iudicabunt. Haec magnus dux ostentationis et fastus plena scripsit. Didymotichenses, quia nihil hactenus de imperatore audierant, primum, ut debuerunt, perturbati sunt. Deinde resumptis animis, et existimantes, aliquid imperatori contigisse huiusmodi, quale in exercitiis solet, quod cito emendari posset, Apocaucho his verbis rescribunt. Lectis litteris tuis tam recordibus, tam stolidis et confidentibus, principio admirati sumus, unde te atra bilis sic exagitet. Post cum perspexissemus, te, qui patrem tuum diabolum audacia aequasares, etiam arrogantia ac verborum ampullis eodem patre tuo inferiorem esse noluisse, nostrarum fore partium censuimus, si te alloqueremur. Tuam igitur ab initio obscuritatem morisque vitiosos et genus despicabile nec nos nescimus, quae nemo Romanorum nescit. Macreno enim primum, vectigalia a quibusdam

οὐδὲ τῶν λοιπῶν Ῥωμαίων οὐδὲ εἰς. *Μικρηγῶ γὰρ πρῶτον* A. C. 1342
 χρήματά τινες εἰσπράττοντι γεωργούς, ὀλίγον ἔνεκα ἐδού-
 λευσας μισθοῦ, καὶ μετ' ἐκείνον ἄρχοντι τῷ Νικολάῳ, τῶν P. 502
 αὐτῶν κἀκείνῳ ἐχομένῳ ἐπιτηδευμάτων, καὶ τρίτῳ μετ' ἐκεί- V. 404
 5 νους τῷ Στρατηγῷ ὀνομασμένῳ, περὶ τοὺς ἄλας καὶ τὴν ἐκεί-
 νων διάθεσιν ἠσχολημένῳ τότε, ὃν καὶ τοῖς ἰδίῳις χρήμασιν
 ἐξώσας τῆς ἀρχῆς, διαβολαῖς καὶ συκοφαντίαις καὶ ψεύδεισι
 μυρίοις καὶ ἐπιτοκίαις ταῖς φίλαις χρησάμενος πρὸς βασιλέα.
 τὸν πρεσβύτερον Ἀνδρόνικον, αὐτὸς ἄρχων ἀπεδείχθη τῶν
 10 ἁλῶν. καὶ μέχρι τούτου σοι τὰ τῆς εὐημερίας ἔσθη. κιν-
 δυνεύοντι δὲ ἤδη ἀπολέσθαι διὰ τῶν τρόπων τὴν σκαιότητα
 καὶ μοχθηρίαν καὶ τὰ χρήματα μυρία τῷ δημοσίῳ ὕφλειν,
 ὃ ἡμέτερος βασιλεὺς ὁ Κωντακουζηνὸς Συργιάννη δεηθέντος B
 παραλαβὼν, ἔξ ἀτίμιον καὶ καταφρονομένον περίβλεπτον πε-
 15 ποίηκεν οὐκ ἐν μακροῦ· δι' αὐτὸ καὶ τῶν εὐγενεστέρων οὐκ ὀ-
 λίγοι ἤχθηοντο δικαίως καὶ ἔδυσχέραινον, ὅτι τὸν μηδενὸς
 ἄξιον μεγάλων τινῶν ἠξίωσε καὶ θανμασιῶν. ὣν τὴν ὑπερ-
 βολὴν οὐδὲ αὐτὸς φέρειν δυνηθεὶς, κατὰ τοῦ μετὰ θεὸν πλά-
 σματος καὶ ἐκ κοπρίας ἀναγαγόντος, ὥσπερ ὁ Σατὰν κατὰ
 20 θεοῦ πόλεμον κελίγηκας, τὸ ὑπήκουον ἐκπολεμώσας, προφά-
 σαι μὲν, ὥσπερ ἐκείνος, τοῦ πρόνοιαν τινα αὐτῶν ποιέσθαι,
 τῇ δ' ἀληθείᾳ φθονῶν αὐτοῖς τῆς σωτηρίας. καὶ νῦν ἔξεστιν
 ὄρεσθαι, ὡς αἱμάτων μὲν ἀνθρωπίνων ἐπέπλησας τὰς πόλεις πά-
 σας Ῥωμαίων· δεσποτήρια δὲ, καίτοι πρὸς τοῖς οὐσί πάλ- C

5. ὀνομασμένῳ P.

agricolis cogenti, mercenariam dedisti operam; et post illum prae-
 fecto Nicolao, cuius idem institutum fuit: et tertio post illos Stra-
 tatego appellato, salis curatori; quem ut argento suo et calumniis
 ac sycophantiis milleque mendaciis ac periuriis tibi usitatis prae-
 fectura. apud imperatorem Andronicum seniorein depulisti, ipse eam
 es consecutus. Atque ibi felices tui successus constiterunt. Cum
 iam propter mores agrestes et improbos et infinita nomina, quae
 publice debebas, tibi pereundum esset, imperator noster Cantacu-
 zeus, Syrgianne parario, te inhonorum prorsus et contemptum
 brevi conspicuum reddidit, non paucis de nobilitate id iniquissime
 ferentibus: et iure quidem, quod hominem nullius pretii amplis
 quibusdam et eximiis ornamentis cumularet; quorum praestantiam
 cum nec ipse posses ferre, adversus eum, qui te secundum Deum
 quodammodo finxit et de stercore erexit, velut Satan contra Deum
 arma movisti, cum subiectos in illum exacerbasti, specie, quasi
 illis consuleres, cum revera salutem ipsis et incolumitatem invade-
 res. Et nunc in propatulo est, quomodo humano sanguine omnes
 Romanorum civitates repleveris Carceres, quamvis multo plures,
 quam erant, abs te constructi sint, vincitorum multitudinem

A.C. 1342 λαπλασίω κατασκευασμένα ὑπὸ σοῦ, ὅμως ὑπὸ κλήθους τῶν δεσμοτῶν στενοχωροῦνται. ἀρπαγαὶ δὲ καὶ λεηλασίαι καὶ μυρία ἕτερα δεινὰ ἡσημέραι ἐν ταῖς πόλεσι τολμῶνται, καὶ δάκρυα πανταχοῦ καὶ κωκυτοί, καὶ ὁ φειδόμενος οὐδὲ εἷς. ἀλλ' ὥσπερ ὁ Σατανᾶς τοῖς μάλιστα θεῶν προσφικνωμένοις⁵ καὶ βελτίοσι τῶν ἄλλων δεῖν ἔγνωκε πολεμεῖν, τῶν ἄλλων ἀμελῶν, οὕτω δὴ καὶ σὺ τοὺς ἀρίστους τῶν ἑασταχοῦ πόλεων καὶ δυναμένους τὰ δέοντα συνορᾶν διαφθείρων καὶ κατακόπτων ἀπανθρώπως, τῶν πολλῶν, ὡς οὐδενὸς ἀξίῳ, οὐδένα λόγον ποιῆ, ὡς ὕστερον ἢ δειλία καὶ ἀπειρία τῇ πρὸς¹⁰ P τοὺς πολέμους βαρβάρους παραδώσων ἢ αὐτὸς κατὰ σχολὴν διαφθερῶν· καὶ ὅλως κοινὴν πανωλεθρίαν τοῦ Ῥωμαίων γένους διανοῆ, εἰ μὴ θεὸς κωλύσειε, τὴν μισανθρωπίαν βδελυξάμενος. βασιλεὺς δὲ Καντακουζηνὸς ὁ ἡμέτερος καὶ σὸς δεσπότης, κἄν ἔτι πλείω καὶ δεινότερα ἀγνωμονήσης, ὥσπερ¹⁵ τῶν δούλων οἱ κακοτροπώτατοι, τὴν ἐκ προγόνων εὐκλειαν ἄχρι νῦν διασώζει καὶ τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν σεμνότητα τῶν τρόπων, καὶ Ῥωμαίων συμπάντων ἄρχων, καὶ βασιλέως ἐτι περιόντος, οὐδὲν ἤττον καὶ νῦν ἐστι βασιλεὺς. εἰ δὲ τι περὶ αὐτὸν συμβέβηκε καὶ δυσχερῆς, θυμαστὸν οὐδὲν· πολλά²⁰ P. 503 γὰρ ὁ παρεληλυθὼς τοιαῦτα χρόνος ἔσχηκε παραδείγματα. ἡμεῖς δὲ ἐκείνῃ τὴν πίστιν ἄδολον φυλάξομεν καὶ καθαρὰν, οὐ μόνον περιόντι, ἀλλὰ καὶ τοῖς παισὶ μετὰ τὴν τελευτήν,

5. Σατὰν Μ. 9. ὡς Μ., καὶ P.

non capiunt. Rapinae et direptiones aliaque mala innumera quotidie in urbibus nefarie perpetrantur. Ubique lacrimae, ubique gemitus, et qui his vacet, nullus reperitur. Sed quemadmodum caco-daemon Deo deditissimos sanctimoniaque supra alios eminentes sibi oppugnandos sumit, ceteros negligit: ita sane tu quoque per omnes urbes optimum quemque, et recti intelligentem disperdens et inhumane concidens, vulgi, ut vilis et abiecti, rationem nullam ducis: postea illud aut ex timiditate et imperitia bellaudi tua barbaris obiecturus, aut ipse paulatim perditurus: omninoque communem Romani generis interneccionem machinaris, nisi Deus misanthropiam tuam detestatus prohibuerit. Imperator autem Cantacuzenus, noster ac tuus dominus, quamvis plura et deteriora, ut servus sceleratissimus, designaris, acceptam a maioribus suis gloriam usque nunc cum modestia gravitateque morum conservat, et Romanorum universorum adhuc vivo imperatore princeps, nihilo minus etiam nunc imperator est. Cui si quid tristius accidit, nihil novum; multa enim ex antegresso tempore huiusmodi exempla colliguntur. Nos integram ac sinceram fidem non ipsi solum viventis, sed post obitum item filii eius praestabimus: nec bonorum promissio, nec malorum infictio, nec aliud quidquam omnium a fide et caritate

καὶ οὕτε ἀγαθῶν ἐπαγγελίαι, οὕτε δεινῶν ἐπαγωγαί, οὐθ' A. C. 134a
 ἔτερον τῶν ὄντων τι, τῆς πρὸς ἐκεῖνον πίστεως δυνήσεται ἀ-
 ποστῆσαι καὶ ἀγάπης. σοῦ δὲ ἐπιστρέψει ὁ πόνος ἐπὶ τὴν
 κεφαλὴν καὶ ἐπὶ κορυφὴν ἢ ἀδικία σου καταβήσεται. τὴν
 5 μὲν οὖν ἀπολογίαν ἔχεις ἤδη παρ' ἡμῶν ἀξίαν τῶν γεγραμ-
 μένων. τοὺς κεκομικότας δὲ τὰ γράμματα νῦν μὲν ἀπαθεῖς
 ἀπεπέμψαμεν κακῶν, τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα κειμένους αἰδού-
 μενοι νόμους, οἱ κακῶς ποιεῖν ἀπαγορεύουσι τοὺς πρὸς ἀπαγ- B
 γελίας ἦκοντας· ἂν δὲ μετ' αὐτοὺς ἑτεροί τινες ἀφίκωνται,
 10 οἷστωσαν μὴ ἄνευ πληγῶν καὶ τιμωρίας τῆς δεούσης ἀπαλλά-
 ξοντες." τοιαῦτα μὲν οἱ ἐν Διδυμοτείχῃ ἀντέγραψαν Ἀπο-
 καύκῃ τῷ μεγάλῳ δουκί. ὁ δὲ, ἐπεὶ τὰ γράμματα ἀνέγνω,
 πολλὰ τοῖς γεγραφοῖσιν ἀπειλήσας, ἀπέπλευσεν εἰς Βυζάντιον
 καὶ ἐδέξατο αὐτὸν ὅ,τε πατριάρχης καὶ ἡ συνωμοσία μετὰ V. 405
 15 πολλῶν τῶν κρότων καὶ ἐπαίνων, ὡς καλῶς ἐστρατηγηκότα
 καὶ νεικηκότα Καντακουζηνόν. καὶ αὐτὸς ἤδη φρονήματος
 ὦν ἀνάπλευς διὰ τὴν στρατηγίαν, ἀνυπεύθυνον ἑαυτῷ πα-
 ρεῖχετο τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχὴν καὶ πάντα ἔπραττε καὶ C
 δούκει, ἢ αὐτῷ ἐδόκει, τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὸ βουλευέσθαι
 20 ἦδη ὡς ἀνόνητον ἀπορῶνικας. Εἰρήνη δὲ βασιλεὺς ἡ Καντα-
 κουζηνὴ ἄμα Μανουὴλ Ἀσάνη τῷ ἀδελφῷ, ἐπεὶ οἱ παρὰ
 Ἀποκαύκου τοῦ μεγάλου ἦκοντες δουκὸς ἀπήγγελλον τὰ
 περὶ βασιλείας οἷα συμβαίη ἐν Γυναικακάστρῳ, ὑπόπτενον
 μὲν καὶ μὴ παντάπασιν εἶναι ἀληθῆ, πλὴν ἐθορυβοῦντο
 25 σφοδρῶς καὶ ἐκυμαίνοντο. ἐδεδοίκεσαν γάρ, μὴ τῶν αὐ-

illis nos abstraxerit. Tuus autem labor revertetur in caput tuum et in verticem tuum iniquitas tua descendet. Habes dignum abs te scriptis responsum. Tabellarios nunc quidem intactos dimisimus legum reverentia, quibus illis cavetur. Si alii supervenerint, sciant se sine plagis supplicioque condigno haud abituros. Haec qui erant Didymotichi, Apocaucho magno duci responderunt: quibus ille perlectis, multa minatus Byzantium abnavigavit, ubi a patriarcha et coniuratis cum geminatis plausibus et praeconis, ut qui praeclare implesset ducis officium Cantacuzenumque vicisset, exceptus est: qui iam propter ductum exercitum superbia turgidus, rerum summæ sic praeesse incipiebat, ut rationem nullam referret: simulareque amplius et consultare, ut inutilia, spernens, pro libidine faciebat et regebat omnia. Irene autem Cantacuzena imperatrix, cum Manuele Asane fratre, ut ab Apocaucho nuntii venerunt, quid imperatori apud Gynaecocastrum fieret, quamquam non penitus vera esse suspicarentur, tamen vehementer conturbabantur sollicitudinumque fluctibus aestuabant. Mctuebant namque, ne quidam de illius exercitu clam negotium Annæ agentes, opportunitatem hanc et adversam

- A.C. 1342 τοὺς τινες συνόντων κρύφα τὰ βασιλίδος Ἄννης πράττοντες, ὥσπερ ἐρμαιῶν λαβόμενοι τοῦ καιροῦ καὶ τῆς δυσπραγίας βασιλέως, στασιάζειν πείσωσι τὸν δῆμον καὶ τὴν στρατιάν, D καὶ ἀπόληται αὐτοῖς παντάπασι τὰ πράγματα διαφθαρέντα. μάλιστα δὲ ἐν ὑποψίᾳ εἶχον τὸν τε Κομητόπουλον καὶ Βα-5 τάρτην, οἱ τῶν Παλαιολόγου μὲν ἦσαν βασιλέως οἰκετῶν, τότε δὲ ὑπὸ Καντακουζηνοῦ βασιλέως εἰς ἐσπέραν ἐκστρατεύοντος ἐπὶ τῆς ἔξω Διδυμοτείχου συνοικίας ἦσαν τεταγμένοι, χιλίων ἕκαστος ἄρχοντες τοξοτῶν πεζῶν· ἦσαν δὲ καὶ πρὸς τὸν δῆμον καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν δυνάμενοι οὐ μικρά. 10
- P. 504 μζ'. Διὰ ταύτας γοῦν τὰς αἰτίας ἐδεδοίκεσαν τε καὶ ἐσκέπτοντο, ἢ γρῆ αὐτοὺς ὑποποιήσασθαι· ἅμα δὲ διενοοῦντο B καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡς ἀποπειράσονται, εἰ διὰ τὰ ἀνοσοθέντα μὴ παρετράπησαν τὰς γνώμας. ἐδόκει δὲ οὖν εἰς τὴν ὑστεραίαν πάντων ἐν βασιλείοις συνελθόντων, ἐπὶ τῆς βασιλίδος 15 τὸν Ἀσάνην πρὸς τε τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὴν στρατιάν λόγον ἀποτεῖναι καὶ ἀποπειρᾶν τῆς ἐκάστοθ' διανοίας. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐπεὶ ἦσαν ἐν βασιλείοις πάντες, Ἀσάνης ὁ Μανουὴλ ἐπὶ τῆς βασιλίδος οὕτω τὸν λόγον ἐποίησατο. „ἄνδρες συστρατιῶται, τὰ μὲν ὑπὸ παρακοιμωμένου τοῦ Ἀποκαύκου 20 πάντες ἀκηκόατε γεγραμμένα πρὸς ὑμᾶς. τὰ μὲν οὖν παρόντα πράγματα ὡς πολλάς ἐπιδέχεται μεταβολάς, καὶ ῥᾶδιον C καὶ ἐκ μικρᾶς αἰτίας καὶ τὸν συννώτατον καὶ κατεστοχασμένον σφαιλῆναι, καὶ τὸν ἀπερισκέπτως καὶ ὡς ἔτυχε φερόμε-

sortem imperatoris quasi insperatum lucrum arripientes, seditionem inter populum ac militem concitarent, dareturque res pesti et exitio. Praecipue vero suspicionem Comitopolus et Batatzes movebant, qui imperatoris Palaeologi domestici, tunc a Cantacuzeno in occidentem ducente Didymotichi suburbanis fuerant praepositi, habebantque sub se uterque mille pedites sagittarios et valebant gratia apud populum ac milites plurimum.

47. His de causis timebant, et quomodo eos in officio ac subiectos tenerent, circumspiciebant: simul et de aliis periculum facere cogitabant, ecquid propter audita pristinam voluntatem immutassent. Placuit igitur, postridie, ubi omnes in palatium convenissent, Asanem audiente imperatrice duces ac milites pluribus alloqui et cuiusque animum pertentare. Ad hunc itaque modum Manuel Asanes orsus est. Quae Apocauchus, sacri cubiculi praefectus, ad nos scripsit, commilitones, omnes intellexistis. Ita praesentem statum multis mutationibus obnoxium esse, levique momento vel prudentissimum et sagacissimum decipi, et improvidum atque a casu et fortuna pendentem etiam praeter opinionem beatum fieri, usu et experientia multa universi didicistis. Quod cum ita sit, non tanta

γον καὶ ἄπιστοι εὐτυχῆσαι, πάντες ἴστε πολλοῖς ὠμιληκότες A.C. 134₂
 πράγμασιν. οὐ μὴν διὰ τοῦτο πάντα χρῆ πιστεύειν παρα-
 κοιμωμένῳ. ἢ γὰρ ὅτε βίος ἐπίπλαστος αἰεὶ καὶ σκαιωρίας
 καὶ ἀπάτης γέμων καὶ ὁ λόγος ψευσαμένος καὶ οὐδὲν οὐδέ-
 5 ποτε ἔχων ὑγῆς, πῶς ἂν τις πιστεύσειε νυνὶ εἰρησθαι τάληθῃ;
 εἰ δὲ καὶ ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, ἀλλ' οὐ παντάπασιν, ἀλλὰ
 τοιαῦτα εἶναι τὰ γεγενημένα, οἷα βασιλεῖ μικρῶν δυσχέρειαν
 παρεσχημένα, ῥαδίως πάλιν ἐπανορθωθῆναι. ὑμῶν δὲ ἕκα-
 10 στος νῦν μὲν ἄχρη τῶν πραγμάτων ἐξουρίων φερομένων οὐ-
 τοῖς δεινοῖς καὶ τὴν σύνεσιν ἅμα ἐπιδείξασθαι καὶ τὴν εὐ- V. 406
 νοίαν, ἣν ἔχει περὶ βασιλέα καὶ τοὺς παῖδας. νυνὶ δὲ ἦδη
 τῶν πραγμάτων παρασχόντων, καὶ πάντας ὁμοῦ καὶ ἰδίᾳ ἕ-
 15 καστον καὶ τὴν σύνεσιν καὶ τὴν εὐβουλίαν ἐπιδείκνυσθαι
 Ἰσχυρῶν καὶ ἐπὶ τοῖς ἔργοις φαίνεσθαι ὁμοίους, ὡς, ἂν ἀπῶσι
 τὰ πράγματα, τῶν λόγων οὐδένων ὄντων. τὰ μὲν οὖν ἔργα
 ὕστερον ἐπιδείξόμεθα, ἤνίκα ἂν δέη· νυνὶ δὲ ἀναγκαῖον γνώ-
 20 μιν ἕκαστον εἰσάγειν, ἣ χρῆ τραπομένους, σφῶς τε αὐτοὺς
 καὶ τὴν ἄλλην πόλιν διασώζειν. οὐ γὰρ ἡσυχάσειν οἴομαι
 25 ὀπαρακοιμώμενον, ἀλλὰ ταχέως ἡμῖν ἐπιστρατεύσειν, εἴγε ὄν- P. 505
 τως ἀληθῆ τὰ περὶ βασιλέως εἶη εἰρημένα." Ἀσάνης μὲν
 οὖν τοιαῦτα ἐπαύσατο εἰπῶν. Κομιτόπουλος δὲ ἀντίκα ὑπὸ
 προθυμίας καὶ τῆς περὶ βασιλέα εὐνοίας κινήσεις, ἀναστάς

fides Apocaucho habenda est. Cui enim vita semper simulata pra-
 vitatisque ac fallaciae plena et sermo mendax nihilque probum ac
 sincerum unquam continens, qui tandem eum nunc vera dixisse
 quisquam crediderit? Sed demus vera esse: at non omnimodis; sed
 talia, quae cum imperatori parvum dederint incommodum, parvo
 negotio corrigi possunt. Vestrum autem unusquisque usque in hanc
 diem, dum res secundum cursum sine aliqua offensione tenuerunt,
 magnanimitatis ac fortitudinis suae in rebus turbidis, prudentiae
 item caritatisque, qua imperatorem et filios eius comprehenderet,
 ostentandae occasionem nullam nactus est. Nunc, quoniam se ob-
 tulit occasio, et omnes simul et seorsum quemlibet, quantum intel-
 ligentia consilioque possit, ipso etiam facto demonstrare oportet:
 verba enim, si facta desint, nihil valent. Sed ad facta postea, quando
 opus fuerit, veniemus. In praesens singuli sententiam explicare
 debent, quid agamus, ut nos ipsos reliquamque urbem conservemus.
 Etenim cubiculi praefectum non quieturum, sed propediem
 hostiliter in nos iturum existimo: modo plane certa sint, quae de
 imperatore narrantur. His dictis, Asanes tacuit. Comitopulus, quo
 erat studio imperatoris incensus, in medium prodicens, hunc in mo-
 dum disseruit. Neminem ego vestrum, quotquot adestis, fugere

A.C. 1342 καὶ παρελθὼν εἰς μέσους, ἔλεξε τοιαύδε. „οὐδένα ἑμῶν, ὅσοι πάρεστε νῦν, οἴομαι ἀγνοεῖν, ὡς βασιλέως ἔτι περιόντος τοῦ μακαρίου τοῖς οἰκείοις συνεξηταζόμεν καὶ τοῖς πολλῆς παρ' ἐκείνου καὶ τῆς εὐμελείας ἀπολαύουσι καὶ τῆς προνοίας. καὶ αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπέλιπον, τόγε εἰς ἐμὲ ἦκον, τοῦ μὴ τῆς^δ προσήκουσαν εὐνοίαν εὐγνώμονι δούλῳ ἐπιδείκνυσθαι. οὐ μὴν διὰ τὸ ἐκεῖνον ἐξ ἀνθρώπων γεγονέναι νυνὶ μεταβαλὼν, τοῖς Β ἐκείνου παισὶ δεῖν ἔγνων πολεμεῖν, ἀλλὰ τὴν ὁμοίαν γνώμην καὶ νῦν ἔτι διατηρῶ. ὄρων δὲ βασιλέα μὲν τὸν Καντακουζηνὸν δίκαια καὶ λυσιτελῆ τοῖς παισὶ βασιλέως ἡρημένον πρῶτ-¹⁰ τειν, Ἀπόκαυκον δὲ τὸν παρακοιμώμενον πολλὰς κατ' αὐτοῦ διαβολὰς καὶ συκοφαντίας συνεσκευακότα καὶ ἄλλους προσεταιρισάμενον πονηροτέρους ἀνθρώπους καὶ διεφθορότας καὶ βασιλίδα ἐξηπατηκότας καὶ τουτοῖν τὸν πόλεμον τὸν μυρίων αἰτίων κακῶν νῦν τε ἄχρι γεγενημένον καὶ ἔτι πλείονων ἐσο-¹⁵ μενον πολλῷ κεκινηκότας, εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν κατασβέσει, ἐμίσησά τε τὴν πονηρίαν αὐτῶν καὶ βασιλεῖ μᾶλλον ἔκρινα δίκαιον προσέχειν, ὡς δίκαιά τε ἅμα καὶ βασιλέως τοῖς παισὶ συμφέροντα καὶ πᾶσιν ὁμοῦ Ῥωμαίοις διανοουμένῳ. νυνὶ δὲ, ὡς ἀκούομεν, δυσκόλοισι τύχαις ἐκείνου χρησαμένου διὰ τῶν συνόντων τὴν ἀποστασίαν καὶ πρὸς τὸν Τριβαλῶν δυνάστην ἀφιγμένου, οὐ δίκαιον ἡμᾶς καταπεσεῖν, οὐδὲ πρὸς σῦσεις καὶ διαφορὰς χωρήσαντας, ἀνδραπόδων δίκην σφᾶς ἀν-

1. καὶ om. P. 2. πάρεσται P.

arbitror, me imperateris beatæ recordationis domesticum, et quidem carum illi acceptumque fuisse: nec vicissim a me (quantum quidem præstare potui) quidquam in amore a probo fidelique seruo domino suo remetiendo prætermissum memini. Nec quia ille ab hominibus abiit, ego alius factus, illius filiis bellum inferre decrevi, sed eandem mentem etiam nunc gero. Cum autem animadvertam, Cantacuzeno propositum esse ea persequi, quæ nec a iustitia aliena, et illis utilia sint, contra Apocauzum, cubiculi præfectum, multas in eum calumnias et sycophantias consuisse aliosque impuros ac sceleratos assumpsisse, qui et Augustam circumscripserunt et hocce bellum incendunt, unde iam mille calamitates natae et plures his nascituræ sunt, nisi Deus de coelo id restinxerit, eorum improbitatem execratus, Cantacuzenum potius, et virum iustum et defuncti imperatoris liberis Romanisque universis consulentem, mihi sequendum censui. Quem cum modo in misera et acerba fortuna sua (utpote a suis proditum) ad Triballorum principem profectum audiamus, haud æquum est nos labascere et ad seditiones atque dissidia conversos, pro mancipiis nosmet hostibus turpiter dedere, sed animis consentientes, imperatrici Irenæ ac nobis mutuo sacramenta

τοὺς τοῖς πολεμίοις καταπροδοῦναι, ἀλλὰ συμφρονήσαντας, A. C. 1342
 ὄρκους δοῦναι βασιλίδι καὶ ἀλλήλοις, ἢ μὴν μηδένα μῆτε δι'
 ἀγαθῶν πολλῶν ἐπαγγελίαν, μῆτε δι' ἐπαγωγῆν πολλῶν δε-
 νῶν, ἢ βασιλίδι καὶ παισὶν ἢ ἀλλήλοις ἐπιβουλεύσειν· ἀλλ'
 5 ἀμύνεσθαι τρόπῳ παντὶ τοῖς πολεμίους μίαν γνώμην ἔχοντας
 καὶ τὴν πίστιν ἀδολον καὶ καθαρὰν φυλάττειν βασιλεῖ. πέμ- D
 πειν δὲ καὶ τὴν ταχίστην πρὸς ἐκεῖνον ἄνδρας, οἱ διδάξουσιν,
 ὡς ἡμεῖς ὑπὲρ ἐκείνου καὶ φιλιτάτων καὶ τῆς γυναικὸς πάν-
 τα καὶ πράττειν καὶ ὑπομένειν ἐγνώκαμεν ἄχρι παντὸς, ἐν αὐ-
 10 τῷς τε ἡδοίτο τοιαῦτα περὶ ἡμῶν ἀκούων καὶ ἡμῖν πολλὴν
 εἰδείη χάριν τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας. οὐδὲ γὰρ μικράν τινα
 οἴεσθαι ἐκεῖνον τὴν περὶ ἡμῶν φροντίδα ἔχειν χρεῖ, ἀλλὰ
 πολλοὺς παλαίειν λογισμοὺς ὑποπτεύοντα, ὥσπερ ἐκός, μὴ
 πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἀποκνήσωμεν." τοιαῦτα μὲν ὁ Κομιτό-
 15 πουλος εἶπεν. εὐθὺς δὲ μετ' ἐκεῖνον ὁ Βατάτζης ἐπήγει τε P. 506
 τὰ εἰρημμένα καὶ ὡς μηδενὸς ἐνδέοντα, μῆτε πρὸς οὐνευσιν,
 μῆτε πρὸς εὐβουλίαν, ἐπεψηφίζετο καὶ αὐτὸς καὶ ἐπέσπευθε
 τοὺς ὄρκους. Εἰρήνη δὲ ἡ βασιλὶς καὶ ὁ ἀδελφὸς Ἀσάνης
 τὴν Κομιτοπούλου παραίνεσιν νομίσαντες θεόθεν κεκινήσθαι,
 20 ἔϊν' εἴη πᾶσι παρακλήσις πρὸς τοὺς ἀγῶνας τὸ τοὺς ὑποπτεῦ- V. 407
 μένους τουτουσίην οὕτως ἔχοντας εὐνοίας φαίνεσθαι πρὸς βα-
 σιλέα, τῶν πολλῶν ἀναπνεύσαντες φροντίδων καὶ ἐπιψηφισά-
 μενοι τὴν βουλὴν, ἐπειδὴ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐδόκει, τοὺς

dicere, nullum nostrum neque bonorum multorum pollicitatione
 illectum, neque multorum malorum invectione compulsum, illi eius-
 que liberis aut inter nos insidiaturos: sed omni ratione et una
 mente in hostem pugnatorios, fidemque germanam ac puram impera-
 tori servaturos. Quin etiam certos homines celeriter ad eum mit-
 tendos iudico, qui doceant, nos pro ipso carissimisque eius filiis
 et uxore omnia semper et facere et pati constituisse: ut de nobis
 haec audiens laetetur deque tanta benevolentia gratias agat. Nec
 enim parum de nobis sollicitum esse credendum est, sed variis dis-
 tractum cogitationibus suspicari, ut est verisimile, nos ignavia tor-
 pentes, certare amplius non audere. Hactenus Comitopulus: quem
 mox excipiens Batatzes, et dicta laudare et ut prudentissima atque
 consultissima suffragio suo approbare et iuramenta urgere. Irene
 vero imperatrix et Asanes frater, Comitopuli cohortationem ex di-
 vino afflatu exstitisse rati, ut ad dimicandum omnes acuerent, (pro-
 pterea quod qui prius suspecti erant, tantam nunc erga imperato-
 rem animorum inclinationem praeferebant,) magnis levati angoribus,
 cum et ceteri idem omnes sentirent, sacramenta concepi iusserunt:
 primusque se imperatrici frater obligavit. Interea quidam, Bratilius
 nomine, ab imperatore adveniens, non ille quidem litteras, sed ce-

A.C. 1342 ὄρκους ἐκέλευον τελεῖσθαι· καὶ ἐτελοῦντο, πρώτου τοῦ τῆς Β βασιλίδος ἀδελφοῦ ὁμομοκότος. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, ἦκει τις ἐκ βασιλέως Μπρατίλος ὄνομα, ὃς γράμματα μὲν οὐκ εἶχε, κηρὸν δὲ ἐσφραγισμένον τῇ δακτυλίῳ τοῦ βασιλέως ἀξιοπιστίας ἔνεκα. καὶ πρώτα μὲν προσηγόρευε βασιλίδα πα-5 ραστάς, ἔπειτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐκ βασιλέως, διηγείτο τε τὰ περὶ Γυναικόκαστρον, οὐχ ὃν ἐγένετο τρόπον, ἀλλ' ὑφειμένως μάλιστα καὶ ὡς ἂν ᾤετο οὐ σφόδρα θορυβήσειν. πρὸς τοῦτο γὰρ ἔφασκε παρὰ βασιλέως ἐκπεμφθῆναι. ἔπειτα καὶ τοῦτο προσετίθει, ὡς ταραχῆς οὐ μικρᾶς περὶ τὴν βασιλέωσι 10 στρατιὰν γεγενημένης καὶ πρωτοστράτορός τε καὶ ἄλλων ἀποστάντων διὰ τὸ μὴ τὴν οἴκοι ζημίαν φέρειν δύνασθαι, περὶ Κράλη πυθόμενος ὁ βασιλεὺς ὡς διατρίβοι ἐγγὺς, γένοιτο πρὸς αὐτὸν κατὰ φιλίαν παλαιάν. ἐκείνου δὲ ἀσμένως ὑποδεδεξαμένον καὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης καὶ εὐνοίας καὶ 15 στρατιὰν πολλήν τε καὶ ἀγαθὴν παρεσχημένον κατὰ συμμαχίαν, νῦν πρὸς ὁδοιορίαν εἶναι οἶεσθαι καὶ ἀφίξεσθαι μετὰ μικρόν· αὐτὸν δὲ πεμφθῆναι πρότερον ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγενημένα, ὡς ἂν μὴ διεφθαρμένως πυθόμενοι καὶ μετὰ πολλῆς προσθήκης θορυβῆσθε. ἡξίου τε μὴ μέλλειν, ἀλλὰ πα-20 ρασχημένους γράμματα περὶ αὐτῶν ὅπως ἔχουσι δηλοῦντα, αἰθῆς εἰς βασιλεία ἀποπέμπειν. πολλὴν γὰρ αὐτῷ περὶ αὐτῶν φροντίδα εἶναι, καὶ τοῦ παντὸς τιμᾶσθαι τὸ πυθέσθαι 25 D τι περὶ αὐτῶν. ἔφασκε δὲ καὶ παρὰ βασιλέως γράμματα

ram annulo eius signatam fidei causa afferebat. Hic primum imperatricem adiens, salutem dicit: deinde alios quoque verbis imperatoris salutat: et de Gynaecocastro narrat (cuius gratia se missum autumabat) non ut revera contigerant, sed obiter admodum et quomodo non multum terroris sese daturum existimabat. Adiciebat, turbatione non modica inter milites suborta, post protostratoris aliorumque secessionem, quod domestica damna ferre non potuissent, audito Cralem haud procul abesse, imperatorem pro veteri amicitia ad eum profectum esse: ibi libenter valdeque comiter et benevole susceptum et auxiliariis copiis magnis ac fortibus auctum esse: putareque se, nunc iter versus Didymetichum tenere et brevi coram futurum, seque praemisum, ut gesta nuntiaret: ne, si aliter quam pro veritate et multis cum additamentis audirent, turbarentur. Nec cunctandum, sed datis sibi de statu ipsorum litteris, ad imperatorem se remittendum affirmabat, qui in multa de ipsis cura versetur: quippe cui in eo sint omnia, ut res eorum cognoscat. Aiebat item, epistolam se ab eodem accepisse, eadem, quae narrasset, continentem. Ceterum multis per viam occurrentibus, timuisse, ne interceptus, propter eam aliquid calamitatis perpe-

λαβεῖν, ἃ καὶ αὐτὸς εἶπε περιέχοντα· πρὸς τὴν ὁδοπορίαν A.C. 134a
 δὲ πολλῶν συντυγχανόντων, δείσας μὴ ἀλῆ καὶ αὐτὸς τε δι'
 ἐκεῖνα εἰς πείραν ἔλθῃ πολλῶν κακῶν καὶ ἡ πρῶξις κωλυθῆ,
 τὰ γράμματα ἀφανίσαι, τὴν σφραγίδα δὲ μόνην ἀξιοπιστίας
 55νεκε φυλάξαι, δυναμένην ἐπὶ τὰ κοίλα τοῦ στόματος τοῦς
 ἐρευνῶντας διαδιδράσκειν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα λέγων ἐπι-
 στεύετο, καὶ πολλὴν παρείχετο παραψυχὴν καὶ τὸ πολὺ τῆς
 ἀθυμίας ἐπεκουφίζεν. ἤδεισαν γὰρ αὐτὸν οὐδὲ πρότερον εὐ-
 φρῶς ἔχοντα διὰ κωφότητα περὶ τὸ πλάσματα συντιθέναι.
 10τὰ δὲ οὐκ ἦσαν, ὡς ἀπήγγελλεν. ἀλλ' ἦν ἕνα ἐν Γυναικοκά-
 στρῳ ἡ περὶ βασιλέα ἐγένετο ἀποστασία καὶ σύγχυσις δεινὴ
 καὶ ἀταξία ἦν περὶ τὴν στρατιάν, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς παρῆν εἰς P. 507
 τοῦτο τεταγμένος σὺν πλείοσιν ἑτέροις τοιούτοις, ἵν' εἴ που
 δέοιτο βασιλεὺς ἀγγελίαν κρύφα πέμπειν, αὐτὸς διακομίζοι
 15διὰ τὴν εὐτέλειαν λανθάνων, προσελθὼν ἔδειτο βασιλέως,
 ἐπεὶ μὴ γράφειν δύναται διὰ τὴν ἀκαιρίαν, σφραγίδα παρέ-
 χειν ἐκ τοῦ δακτυλίου, ἵν' ἢ πιστεύεσθαι ἀπαγγέλλοντι τοῖς
 ἐν Διδυμοτείχῳ περὶ τῶν γεγενημένων· νομίσας δὲ καὶ ὁ
 βασιλεὺς προσήκοντα εἰρηκέναι τῷ καιρῷ, παρείχε. Ἄπρα-
 20τοίλος μὲν οὖν τοιαῦτα τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ ἀπαγγείλας, γράμ-
 ματὰ τε αὐθις παρὰ βασιλίδος καὶ τῶν ἄλλων λαβὼν, ὄχθητο B
 πρὸς βασιλέα.

μη'. Ὁ δὲ ἐπὶ τῆς ἔξω Διδυμοτείχου συνοικίας δῆμος V. 408
 οὐ πολλῷ ὕστερον οὐκ ἀνεκτὸν ἠγούμενοι, εἰ μὴ τὰ ἴσα καὶ αὐ-

14. διακομίζει P. 15. λανθάνον P.

teretur et negotium ad nihilum caderet, atque ideo conscidisse; signum solum fidei faciendae retinuisse, quod cavo oris inditum, scrutantes posset effugere. Eius dictis solatii ac levamenti plenis adfunctis fides, quod scirent hominem nec alias ad mendacia ex levitate componenda ingeniosum fuisse. Res vero secus erat, quam ille memoraverat. Quando enim Gynaecocastri ab imperatore defectio tantaque confusio ac perturbatio incidit, quoniam et ipse aderat, cum pluribus sui similibus ad hoc constitutus, ut, si quo opus esset imperatori occulte mittere litteras, ipse ferret, qui propter vilitatem suam facile lateret, accedens rogavit, ut, quoniam tempore exclusus scribere litteras non posset, signum ex annulo impressum daret, quo sibi gesta memoranti Didymotichenses crederent. Tempestive locutum arbitratus imperator ita fecit. Bratilus ergo his Didymotichum nuntiatis, rursus ab imperatrice ceterisque accepta epistola ad imperatorem est reversus.

48. At plebs suburbana Didymotichi non multo post minime ferendum putans, si non etiam alios populis aemulata, potentes interfoceret, praefectis imprudentibus, noctu ad tumultum inter se

A.C. 1342 τοὶ τοὺς ἄλλοις δήμοις δρῶν καὶ διαφθείρουσιν τοὺς δυνατοὺς, C τῶν ἀρχόντων αὐτοῖς μὴ συνειδότην, νυκτὸς ἐπὶ τὴν στάσιν ἀλλήλους παρορμήσαντες καὶ καθοπλισάμενοι ὡς εἶχον πάντες ἅμα ἔφ' πρὸς τὰς πύλας ἐλθόντες, ἐπειχομάχουσαν καὶ πάντας ἠπειλοῦν ἀποκτείνειν τοὺς ἔνδον, εἰ μὴ ἐκόντες προσχω-5 ροῖεν· οὕτω γὰρ ἂν μόλις φείσεσθαι μὴ ἀποκτείνειν. Ἀσάνης δὲ καὶ ἡ ἔνδον στρατιὰ ἡγησάμενοι δεινόν, εἰ μετὰ τῶν ἐκ Βυζαντίου καὶ τῆς ἐκ τῆς ἄλλης ἀρχῆς Ῥωμαίων στρατιῶς καὶ παρὰ τῶν οἰκείων πολιορκοῦντο, ὀπλισάμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ ἀνοίξαντες τὰς πύλας συνεπλέκοντο τῷ δήμῳ ἐξελ-10 θόντες. ἐκεῖνοι δὲ οὐδὲ πρὸς ὀλίγον ἀντισχόντες πρὸς τὴν μάχην, ἔφρουρον ὡς εἶχον, παῖδας καὶ γυναῖκας μόνας ἀνα- D λαβόντες καὶ διεσκεδάσθησαν κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις, μηδὲν ἐπιφερόμενοι ὧν εἶχον· πλὴν τινῶν ὀλίγων, οἱ διὰ τὸ μὴ συμμετεσχηκέαι τῆς στάσεως τοὺς ἄλλοις μένειν συνεχωρή-15 θησαν ἐπὶ τῶν οἰκιῶν. ἡ στρατιὰ δὲ τὰς οἰκίας τῶν φυγόντων διεπύρρουν καὶ πάντα εἰσεκόμιζον ἐντὸς τειχῶν. ὀλίγοι δὲ ὕστερον καὶ τὰς ξυλώσεις καθαιροῦντες, ἐχρῶντο πρὸς τὸ πύρ, ὑπὸ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἤδη πολιορκούμενοι. ἡ γὰρ ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ, ἄχρι μὲν οἱ ἄξω Διδυμοτείχου πρὸς τοὺς ἔνδον ὠμοφρόνουσαν, οὐδὲ ἐγγὺς γενέσθαι ἐπεχείρουσαν, ἀλλὰ εἰσβύλλοντες, τὰ πόρρω διεπύρρουν καὶ ὡς τάχιστα ἀνεχώρουσαν. ἐπεὶ δὲ ἡ στάσις γένοιτο καὶ ἐκπολεμώθειεν τοὺς ἔνδον οἱ ἐκτὸς, αὐτοὶ τε θηφάρησαν παντάπασιν ἀνάστα-

cohortati armatique ut poterant, omnes bene mane ad portas procedunt, muris oppugnationem inferunt: minantur oppidanos omnes perempturos, nisi se dederint; sic enim vix tamen manus a caede cohibitueros. Hic Asanes et praesidium rem periculosam rati, si praeter Byzantios et alios aliunde ex imperio contractos etiam a domesticis obsiderentur, accincti et ipsi, portis apertis cum populo conflicturi erumpunt. Qui nec aliquamdiu saltem impetum sustinens, fugit ut potuit, filiis et uxoribus tantum assumptis: nihilque aliud rerum suarum secum asportans, per alias urbes dissipatus est. Paucis, quod seditionis participes non fuissent, domicilia sua habitare permissum. Milites, fugitivorum domibus directis, totam praedam in urbem intulerunt. Brevi intervallo etiam materiationem destruentes, ea a Byzantiis iam obsessi ad focum usi sunt. Nam Byzantii, quamdiu Didymotichenses suburbani cum oppidanis voluntatibus congruebant, ne pedem quidem propius ferre audebant: sed remotiora agri depopulantes, properato se in stativa recipiebant. Tumultu autem et seditione conflata, suburbani urbanos hostilem in modum aggressi, et ipsi omnino sedibus suis pulsi perierunt, et urbani, imminutis magno opere viribus, pugna hostibus pares amplius

τοι γεγεννημένοι, καὶ οἱ ἔνδον τὸ πολὺ τῆς δυνάμεως ὑφαιρε- A. C. 1342
 θέντες, ἀσθενεῖς τε ἦσαν καὶ οὐκέτι πρὸς τοὺς πολεμίους ἀξι- P. 508
 ὄμαχοι. ὄθεν κἀκεῖνοι ἐπιόντες καὶ στρατοπεδευόμενοι ἐγγὺς
 διεκαρτέρουν. οἱ μὲντοι ὑπολειπόμενοι τοῦ δήμου ἐν Διδυ-
 5μοτείχῳ, τῶν οἰκημύτων ὑπὸ τῆς στρατιᾶς καθαιρεθέντων,
 αὐτοὶ τοὺς λίθους ἐκκαθαίροντες, πρὸς λαχανισμὸν ἐχρῶντο
 τῷ χωρίῳ. καὶ τέλος ἤδη εἶχε τὸ περὶ τοῦ χωρίου τούτου
 τῷ μητροπολίτῃ τῆς αὐτῆς πόλεως ὀλίγῳ πρότερον προειρη-
 μένον. ἔτι γὰρ Καντακουζηνῷ τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν εἰς
 10τὴν ἐσπέραν ἐκστρατείαν παρασκευαζομένου, ἐδόκει δεῖν διὰ
 τὸν πόλεμον περὶ τὴν ἔξω συνοικίαν τάφρον περιελαύνειν, B
 ἵνα μὴ ῥαδία ἢ εἴσοδος τοῖς πολεμίοις εἴη, εἴ ποτε ἐσβάλοιεν.
 διανενημεμένης δὲ τῆς τάφρου κατὰ φατρίας παντὶ τῷ δήμῳ,
 ὥστε ἀνορύττειν, καὶ τοῖς ἐν τῷ κλήρῳ τῆς ἐκκλησίας πᾶσι
 15παρείχετο μερίς. δυσχεραίνοντων δὲ ἐκείνων διὰ τὸ πονεῖν
 καὶ προσαγγελλόντων τῷ μητροπολίτῃ τοὺς ἐπὶ τὰ ἔργα ἀ-
 ναγκάζοντας, „οὐδὲν μὲν” εἶπεν ἐκεῖνος „τὰ τοιαῦτα πρὸς τὸν
 πόλεμον λυσιτελήσει. μετ’ οὐ πολὺ γὰρ ὁ περιποιῶνται χω-
 20αὐτούς τοῦ κοιῆ λυσιτελοῦντος ἀμελεῖν, ἐκέλευε τὰ ἐπιτε-
 ταγμένα πράττειν. ὧν ὀλίγῳ ὕστερον ἐκβάντων, ἀνεμιμνή-
 σκοντό τε οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ καὶ ἐθανύμαζον τὸν ἄνδρα τῆς C
 προαγορεύσεως. οἱ μὲντοι παρὰ Κρούῃ βασιλεῖ τῷ Καντα- V. 409
 κουζηνῷ ἐπιτεταγμένοι συμμαχεῖν, ἐπεὶ παρεσκευασμένοι ἦ-
 25δη ἦσαν καὶ ἔμελλον ἔργου ἐχεσθαι, τῷ σφετέρῳ δυνάστη

non erant. Unde illi, Byzantii inquam, propius accedere et locatis
 castris perseverare non dubitarunt. Ex Didymotichensibus suburba-
 nis restantes, vicinorum aedibus a milite eversis, ipsi lapides et
 rudera efferebant et per areas illas oluscula serebant. Et iam eve-
 nefat, quod de hoc loco ipsius urbis metropolita non ita pridem
 vaticinatus fuerat. Nam dum se Cantacuzenus ad expeditionem occi-
 dentalem adhuc instrueret, suburbana ad hostem arcendum fossa
 debere circumdari decernebat. Tributim igitur toti populo et cleri-
 cis ecclesiae ad fodiendum pars describebatur. Quibus, clericis puta,
 laborem indignantibus et exactores operum ad episcopum deferenti-
 bus, ille hanc fossam bello nihil profuturam praedixit. Quem enim
 locum servare et custodire niterentur, brevi olerum sationi idoneum
 habituros. Verumenimvero ne commodum publicum parvi pendere
 videretur, iussit imperata fieri. Cum non diu post eventus respon-
 disset, Didymotichenses in memoriam praedictionis regressi, virum
 de ca suspererunt. Porro a Crale Cantacuzeno adiuvando designati
 iamque parati et ad opus accessuri, dominum suum conveniunt,
 haud utile se et illum sibimet ipsis consilium inivisse autumant,

Λ. 1342 προσελθόντες, οὐ λωσιτελοῦντα ἔφρασαν σφᾶς τε αὐτοὺς κἀκεί-
 νον βεβουλεῦσθαι περὶ ἑαυτῶν, οὕτως ἀπερισκέπτως τὸ κρά-
 τιστον τῆς αὐτῶν δυνάμεως ἐγχειρίσαντας Καντακουζηνῷ τῷ
 βασιλεῖ. εἰ γὰρ ἐκεῖνος διαλύσεις θέμενος πρὸς Ἄνναν τὴν
 βασιλίδα, κρύφα ἐπιβουλεύσειεν αὐτοῖς καὶ διαφθερεῖ μὴ προ-5
 αισθομένους τὴν ἐπιβουλὴν, π' λοιπὸν ἢ ἐπανελθόντα παιδᾶς
 καὶ γυναῖκας ἄγειν ἐπὶ δουλείᾳ καὶ τὴν ἄλλην ἄπασαν Τρι-
 D βαλῶν ἀρχὴν ὑποποιεῖσθαι; δι' ἃ οὐ χρῆναι χωρὶς ὁμηρέων
 ἐκείνῳ συμμαχεῖν· ἀλλ' εἴ τι δέοιτο πῆς αὐτῶν ἐπικουρίας,
 τὸν νεώτερον τῶν υἱῶν ὁμηρεύοντα καταλείπειν παρ' αὐτοῖς. 10
 οὕτω γὰρ προθύμως συστρατεύεσθαι καὶ μηδεμίαν πρὸς τὸ
 μέλλον πονηρὰν ἐλπίδα σχήσειν. Λίβερὸς δὲ ἰδίᾳ ἐδεῖτο
 Κράλη, πείθειν βασιλέα τὴν ἐκείνου θυγατέρα Μανουὴλ τῷ
 νεωτέρῳ υἱῷ κατεγγυᾶν· πυθέσθαι γὰρ περὶ Συργῆ, ὡς δια-
 λύσεις τὸν γάμον θυγατρὸς διὰ τὸν πόλεμον, ἦν ἔτι περιών-15
 τος Ἀνδρονίκου βασιλέως τούτῳ δὴ κατηγγύησε τῷ Μανουὴλ.
 καὶ ἐδόκει κἀκείνῳ δίκαια καὶ συμφέροντα ἄξιον τοὺς στρα-
 τηγούς. διὸ καὶ ἀπήγγελλε βασιλεῖ τὰ παρ' ἐκείνων εἰρημέ-
 P. 509 να καὶ συνεβούλευε πείθεσθαι αὐτοῖς, τοῦτον τὸν τρόπον
 προθύμως συστρατευσομένοις. ἐδεῖτό τε ἰδίᾳ καὶ περὶ Λι-20
 βέρου τῆς θυγατρὸς ἐπὶ γάμῳ συνάπτειν τῷ υἱῷ, καὶ μὴ
 τὸ διάφορον ἀμφοῖν τῆς εὐδοξίας, ἀλλὰ τὴν συντέλειαν, ἦν
 πρὸς τὰ παρόντα συντελέσειε, σκοπεῖν. πρὸς γὰρ τῷ καὶ τοῖς
 ἄλλοις Τριβαλοῖς πρὸς ἡδονὴν τὸν γάμον εἶναι τοῦ παιδὸς,

13. Κράλη P. 19. τὸν om. P.

quando tam incaute florem ac nervum potentiae suae Cantacuzeno
 tradidissent. Si enim pace cum Anna imperatrice clam composita,
 ipsis insidietur, nec insidias praesentientes occidat, quid reliquum,
 nisi ut regressus liberos et coniuges eorum in servitutum abripiat,
 universumque Triballorum principatum sibi subiiciat? Ideo tum de-
 mum iuvandum (si ipsorum egeat auxilio) quando iuniorum filium
 apud eos obsidem reliquerit: sine obsidibus non iuvandum. Sic
 enim cupide una militaturos, nullamque in futurum malam spem de
 eo concepturos. Liberus autem privatim Cralem orare, imperatori
 auctor esset, ut is Manuelli, iuniori filio, ipsius Liberi filiam de-
 sponderet; audiisse enim, Syrgen sponsalia inter eius filiam et Ma-
 nuelem hunc, cui eam, Andronico imperatore adhuc in vita manente,
 despondisset, belli causa rescidisse. Et videbantur Crali quoque
 duces aequum et bonum postulare. Quamobrem quid velint, impe-
 ratori renuntiat: hortatur, ut eis obsecundet: hac enim ratione impi-
 gre militaturos. Separatim vero de Liberi filia cum filio eius nup-
 tiis consocianda rogat et monet, ne quod sit inter ambos ex gene-
 ris claritate discrimen, sed quantum in praesens efficere hac via

ἔτι καὶ Λιβέρον αὐτὸν οὐ σύμμαχον ἔξεν ἔτι καὶ φίλον, ἀλλὰ Δ. C. 1342
δοῦλον ἀκριβῶς καὶ πάντα προησόμενον προθύμως ὑπὲρ τῶν
αὐτῷ λυσιτελούντων· οὕτω γὰρ ἐπαγγέλλεσθαι καὶ αὐτόν.
ἔδοκει μὲν οὖν πολλὴν ἐπισεικίαν καὶ εὐγνωμοσύνην τὸ τοι-
50ῦτο Κράλη συμμαρτυρεῖν, εἰ τοῦ παρ' αὐτῷ δυνατωτάτου
βασιλεὺς προστιθεμένου καὶ οὕτω φανερώς ὑπὲρ ἐκείνου πάν- B
τα ποιήσιν ἐπαγγελλόμενον, εἰ πείθοιτο μόνον τὴν ἐκείνου
θυγατέρα συνοικίσειν τῷ νιῷ, μὴδ' ὑποπτεύειν αὐτὸς, μήτε
κωλύειν ἐπεχείρει, συνέπραττε δὲ μᾶλλον. τοῦτο δὲ οὐ μᾶλλον
10τῆς ἐπισεικίας Κράλη ἦν, ἢ τῆς Λιβέρου περιουσίας καὶ τοῦ
μεγάλα δύνασθαι παρὰ Τριβαλλῶν, ὥστε καὶ αὐτὸν Κράλην
προσκορούειν δρῆσθαι. ὁ μὲν οὖν Κράλης τοιαῦτα πρὸς βα-
σιλέα διεξῆει, παρόντος καὶ Λιβέρου. βασιλεὺς δὲ ἐπέθετο
πρὸς ἀμφοτέρα λυσιτελόντα δρῶν ἐν τῷ παρόντι, καὶ τὴν τε
15ὑποψίαν ἀπωθεῖτο, ὡς ἀδικησεῖ ποτε καὶ ἐπιβουλεύσει τοῖς C
συμμάχοις. οὐ γὰρ τοιαύταις αὐτὸς ἐπίστασθαι τοὺς φίλους
ἀμείβεσθαι εὐεργεσίαις, ὅπου γε καὶ τοῖς πολεμοῦσι φανερώς
οὐδέποτε ἐπιβουλεύων ἐφάνη. καὶ τὸ πρὸς Συργῆν κῆδος οὐκ
αὐτὸς διαλύειν πρῶτος ἔφρασκεν, ἀλλ' ἐκείνου ἀπειπαμένου,
20μηδεμίαν αἰτίαν εἶναι, εἰ καὶ αὐτὸς ἕτερον τῷ νιῷ ἀρμόσει-
ται. καίτοι γε οὐδ' εἰς τοσοῦτο δεσμῶν ἦκειν τὸν γάμον, ὥσ-
τε μὴ ἔξεσθαι διαλύειν· εἰ γὰρ μέχρι δροκῶν προεχώρει, ἔξ
οὐδεμιᾶς ἂν αἰτίας ἐπεχείρησε διασπῆν αὐτόν. τοιγαροῦν ἀφιέ-

11. Κράλην add. M.

possit, intueatur. Nam praeterquam quod et aliis Triballis haec
nuptiae iucundae sint futurae, etiam Liberum ipsum non socium
modo et amicum, sed et servum plane ipsius fore omniaque eius
utilitati prompte postpositurum, quod ipsemet polliceatur. Haec
res, ut apparebat, magnum Crali acquitatis et candoris testimonium
dabat, quod dynastarum suorum potentissimo cum imperatore se
coniungente adeoque manifeste omnia illius causa facturum polli-
cente, si is tantum filiam ipsius filio suo collocaret, nihil suspi-
cetur mali, nec praepedire negotium tentaret, sed adiuvaret magis.
Verum istuc non tam aequitati Cralis, quam Liberi opulentiae ma-
gnaeque inter Triballos potentiae adscribendum, propter quam et
ipse Crates eum offendere timebat. Haec igitur ille cum et Libe-
rus adesset, apud imperatorem disseruit; qui quod tum illud, tum
hoc in praesentia conducere videbat, neutrum recusat et ita suspi-
cionem eximebat: nescire enim se amicos sic remunerari, quando con-
staret, nec apertis hostibus unquam insidiatum; et affinitatem cum
Syrge non priorem dissuissse, sed eo generum abdicante, causae nihili
esse, cur non et ipse aliam filio suo uxorem iungeret, praesertim
cum nondum sic adstrictum fuerit matrimonium, ut dissolvere non
liceret. Si iuramentum intercessisset, nulla de causa id distracturum

- A. C. 1342 ναί τὸν υἱὸν ἄμα μὲν γαμβρὸν ἐσόμενον Λιβέρῳ, ἄμα δὲ καὶ τῆς στρατιᾶς ἕνεκα τοῦ θαρρῆεῖν αὐτῷ, ὡς οὐδέποτε ἐπιβουλεύσειε· μὴ μέντοι παντάπασι διατρίβειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλ' ἐπανήκειν
- V. 410 πρὸς αὐτὸν, ἥνικα ἂν καλοίη. Λίβερὸς δὲ ἐπεὶ ἀκούσειε βασιλέα D πεπεισμένον πρὸς τὸ τὴν ἐκείνου θυγατέρα ἄγειν τῷ υἱῷ, προσε-5 κύνει τε καὶ ἠσπάζετο τὸν βασιλέως πόδα, καὶ πολλὰς ὁμολόγει χάριτας ἐκείνῳ τε τῆς εὐεργεσίας καὶ Κράλῃ τοῦ συνεπιλαβέσθαι πρὸς τὸ ἔργον. τοῦτο δὲ λόγοις μόνον συνετίθετο ψιλοῖς· ὄρκοις δὲ ἢ δεσμοῖς τισιν ἄλλοις πρὸς τὸν γάμον οὐκ ἐχρήσαντο.
- P. 510 μϜ. Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν στρατιὰν παραλαβὼν ἤδη πα-10 ρεσκευασμένην περὶ Θέρους ἐκβολὰς ἄμα καὶ Κράλῃ μετὰ γυναικὸς παρεπομένου ἄχρι τῆς Ῥωμαίων ὄρων ἡγεμονίας, B ἐκείνοι μὲν οὖν ἀνεχώρουν συνταξάμενοι· βασιλεὺς δὲ τὴν τεταγμένην ἔχων στρατιὰν, ἐστρατοπέδευσεν ἐν Φεραῖς καὶ διήγαγεν ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις διαλεγόμενος Φεραῖοις περὶ¹⁵ τοῦ προσχωρεῖν αὐτῷ. Συργῆς γὰρ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὴν ἐκ Γυναικοκαστροῦ Φεραῖς ὀλίγον ἐνδιατρίψας, ἦλθε πρὸς Βυζάντιον, κακείθεν εἰς Ἀρμενίαν ἀπεχώρησεν, Ἀρμενίων ἐπὶ τὸ σφίσις ἄρχειν αὐτὸν προσκαλεσαμένων, ἐκ πατρῴου προσηκούσης αὐτῷ κλήρου τῆς ἀρχῆς. Φεραῖοι δὲ²⁰ οὐδὲν μᾶλλον ἢ πρότερον ἦσαν βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ C παρεσκευασμένοι πολεμεῖν, καὶ τοὺς προσιόντας ἐπὶ τῷ διαλέγεσθαι λίθοις ἐβαλλον καὶ βέλεσιν ἀπὸ τῶν τειχῶν. ὄθεν καὶ ἡ στρατιὰ ὡς πολεμίων ἀδειῶς τὴν χώραν δι-επόρθουν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτέλεετο, Βράκτος τῶν ἡγεμόνων²⁵

fuisse. Proinde dimittere se filium, simul generum futurum Libero, simul propter copias sociales, ut ne quid ab se insidiarum metuant: non sic tamen, ut apud eos omnino semperque maneat, sed ubi pater revocaverit, redeat. Liberus ut imperatorem de connubio annuisse cognovit, cum adorans pedemque deosculans, multas ipsi de beneficio et Crali de opera gratias egit. At enim haec nudis tantummodo verbis transigebantur; iuramentis aut nexibus aliis ad nuptias conglutinandas non sunt usi.

49. Praecipiti aqstate imperator, Crale cum uxore usque ad confinia prosequentibus ibique dicta salute recedentibus, cum paratis et attributis sibi copiis Pheras processit: ubi ad triduum manens, cum Pheraeis de deditioe egit. Syrges enim e Gynaecocastro reversus, non diu Pheris subsistens, Byzantium petivit: inde in Armeniam, ab Armeniis ad sceptrum, ei ex paterna sorte debita, vocatus discessit. Pheraei nihilo magis quam ante ad Cantacuzeni partes propendebant, et accedentes ad colloquendum saxis ac telis de muro repellebant; quare exercitus agrum ut hostilem secure devastabat. Dum haec aguntur, Bractus, praestantissimus e

τῆς στρατιᾶς ὃ διαφορώτατος ἐνόσησε καὶ διεκατέστησεν ἐκεῖ. C. 1342
 ἡ στρατιὰ ἐστρατοπεδευμένη μίαν ἡμέραν ἐπὶ δέκα. ἐπεὶ δ'
 ἐκεῖνος ῥῆων ἦν, Λίβερτος κατείχετο τῇ νόσῳ καὶ ἔδει τοσοῦ-
 τον χρόνον περιμένειν ἢ καὶ πλείω. φάσαντος δὲ ἐκείνου,
 5οὶ λοιποὶ ἐνόησαν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡ στρατιὰ σύμπασα σχε-
 δόν. μέλιτος γὰρ ἐμφορούμενοι καὶ κρεῶν, ὧν ἡ χώρα μά-
 λιστα εὐπύρει, εἶτα ἀποθλίβοντες καὶ σταφυλὰς καὶ τοῦ ἁ-D
 πορρέοντος αὐτίκα ἐμφορούμενοι, εἰς πυρετοὺς ἐνέπιπτον καὶ
 φθῶας, ἔπειτα ἀπέθνησκον κατεργαζόμενοι ὑπὸ τῆς νόσου.
 10καὶ τῶν τε μάλιστα ἐν λόγῳ ἐτεθνήκεσαν οὐκ ὀλίγοι, καὶ τῆς
 στρατιᾶς ὑπὲρ πεντακοσίους καὶ χιλίους· Ῥωμαίων δὲ τῶν
 βασιλεῖ συνόντων οὐδὲ εἷς, οὔτε μὴν ἐνόσησεν. Ἀπόκαυκος
 δὲ ὁ μέγας δοῦξ ἐπεὶ ἐπύθετο τὸν Καντακουζηνὸν βασιλέα
 15στρατιῶν ἔχοντα ἐκ Τριβαλῶν περὶ Φεράς ἐστρατοπεδευμένον
 εἶναι καὶ μέλλοντα εἰς Διδυμότειχον ἐπανήκειν, κατὰ τάχος
 ἔπεμπε τριήρεις εἰς Χριστοῦπολιν, ἅμα δὲ καὶ στρατιάν ἐκ
 τῆς ἡπείρου, ὡς τὸ ἐκεῖσε τείχισμα φυλάξοντας καὶ κωλύσον-
 τας διαβαίνειν τὴν στρατιάν. ἦν γὰρ ὁ τόπος ἐπιτηδείως ἔ-
 χων εἰς φυλακὴν τὴν ἐκ τῶν ὀπλιτῶν, οὐ διὰ τὸν ἐπιτεχι-
 20σμὸν μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ κρημνώδης ὦν δύσκολον τοῖς ἰπ- P. 511
 πεῦσι πυρείχετο τὴν δίοδον, μάλιστα εἰ καὶ ὑπὸ τινων κωλύ-
 οιντο. οἱ Τριβαλοὶ δὲ μάλιστα μὲν διὰ τὴν νόσον καὶ τὸ V. 411
 πολλοὺς ἀποθνήσκειν καθ' ἡμέραν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ διὰ
 τὸ πυθέσθαι τὸ τείχισμα ὑπὸ Ῥωμαίων κατεχόμενον, ἀνα-

15. καὶ om. P.

ducibus, morbo corripitur, mansitque eo loci exercitus dies undecim. Postquam ei melius est factum, Liberus aegrotare coepit, rursumque diebus totidem aut etiam pluribus illic haerendum fuit. Ubi is quoque convaluit, reliquos duces ac totum ferme exercitum valetudinis incommoditas pervasit. Siquidem melle et carnibus, quibus regio maxime abundat, farti ac distenti, deinde ex uvis compressis musto defluente obruti, in febres et tabem incidebant: tum ita confecti interibant, praesertimque honoratorum non pauci moriebantur. De gregariis autem animas liquere supra mille quingentos: Romanorum nemo ne tentatus quidem est. Apocauchus magnus dux, ut Cantacuzenum cum copiis Triballicis, prope Pheras morantem, Didymotichum reversurum rescivit, subito triremes Christopolim, simulque ex continenti manum ad murum ibidem custodiendum et transitu illum prohibendum misit. Erat enim locus defeusioni idoneus gravis armaturae militi, non propter muri altitudinem dumtaxat, sed quia propter praecipitia quoque (potissimum si prohibentium vis adesset) equiti perdifficilem transitum efficiebat. Triballi propter morbum et quotidiana multorum funera, ac praesertim, quod murum seu munitionem illam a Romanis occu-

A.C. 1342 ἄστρέφειν ἔγνωσαν ἐκ τῶν Φερῶν πρὸς τὴν οἰκίαν. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ βιάζεσθαι οὐκ ἐνῆν οὕτω πάσχοντας κακῶς ὑπὸ τῆς νόσου, τοὺς ἐν τέλει πάντας καὶ ἡγεμόνας συναγαγὼν, παρήγει μὴ ἀθυμεῖν, μηδὲ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ὡς τι τῶν δεινῶν λογιζέσθαι, ἀλλ' ἐκεῖνο ἐνθυμουμένους, ὡς πάντα μὲν B θεοῦ προνοία διοικεῖται· ἀδύνατον δὲ τι τῶν μὴ δεόντων ὑπ' ἐκείνου πράττεσθαι, πάντα στέργειν, ὡς μάλιστα λυσιτελῶς ἡμῖν πραττόμενα παρὰ θεοῦ. καὶ τὸ νῦν μὲν ἔχον, ἐπανελευσόμεθα πρὸς τὴν οἰκίαν, ὀλίγη δὲ ὕστερον πάλιν παρασκευασάμενοι, ἐλευσόμεθα εἰς Διδυμότειχον, ἃν φίλον ἢ θεῶν. 10 οἱ μὲν οὖν Τριβιβαλοὶ πολλὰς χάριτας ὁμολόγησαν βασιλεὶ πρὸς τὴν παραίνεσιν. καὶ γὰρ τοὶ μάλιστα χαίροντες πρὸς τὴν ἐπάνοδον, ὅμως μὴ προσκρούειν βασιλεὶ ἐβούλοντο, δοκοῦντες ἄκοντος ἀναχωρεῖν. Ῥωμαῖοι δὲ ἐν δεινῷ ἐτίθειντο καὶ οὐδὲν ἐνόμιζον ἀπεικῆναι τὴν ὁδὸν ἐκείνην, ἢ εἰ πρὸς Ἀχέρων-15 C τα βαδίζειν ἠναγκάζοντο, καὶ δεινῶς ἐθρομβοῦντο καὶ ἐστασίαζον, πρὸς τοὺς ἐν Χριστουπόλει βουλόμενοι ἀποχωρεῖν. ὄρων δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν διχόνοιαν αὐτῶν καὶ τὴν μελετωμένην ἀποστασίαν, περιστησάμενος ἑαυτῷ καὶ ὑπομνήσας, ὡς οὐκ ἰδίᾳς πλεονεξίας ἢ τιμῆς ἐπιθυμίας, ἀλλ' αὐτῶν ἐνε-20 κα δεομένων, μὴ περιιδεῖν διαφθαρέντας καὶ δουλωθέντας Ἀποκαύχῃ τῷ παρακοιμωμένῳ, τὸν ἀγῶνα ὑπελθεῖν· ἔπειτα καὶ ὧν ἐν ἀρχῇ τοῦ πολέμου μάλιστα διαλεχθεῖη πρὸς αὐ-

8. Ἐχων P.

patam intellexissent, Pheris in patriam redire statuerunt. Imperator cum eos a morbo tam male affectos ad manendum cogere non posset, omnibus proceribus ac ducibus convocatis, eos hortatur, ne pusillo sint animo, neve hanc frustrationem in malis numerent; sed illud cogitantes, divina providentia universitatem administrari et non posse a Deo quidquam fieri, quod non deceat fieri, boni consulere omniaque ab illo ad emolumentum suum fieri interpretarentur. Et nunc quidem, inquit, domum redibimus; non multo autem intercedente tempore rarsum instructi, Didymotichum, si Deo placuerit, petemus. Triballi magnas imperatori de admonitione gratias agere. Etsi enim de reditu mire laetarentur, tamen imperatorem, si eo invito recedere viderentur, nolebant offendere. Romani stomachari ac putare, se ad Acherontem ire compelli, tumultuantesque et seditione frementes Christopolim abire velle. Imperator eorum a se dissensionem meditatamque discessionem videns, advocata concione, eos admonet, non avaritia aut ambitione, sed ipsorum causa, qui rogassent, ne se ab Apocaucho, sacri cubiculi praefecto, ad servitutem et mortem rapi pateretur, hoc periculum subiisse. Deinde in memoriam eis rodigit, quae in ipso belli principio dixerit: nec iustum, nec pium videri, nunc quidem se ad

τοῦς, ὅς οὔτε δίκαιον, οὔτε ἄλλως εὐσεβὲς, ἢ μὲν πάντας, **C. 1349**
 πρὸς τὸ βουσιλέα γίνεσθαι παρακαλεῖν καὶ μίαν ταύτην ὁδὸν
 σωτηρίας συνορᾶν, ὕστερον δὲ, ἂν μὴ κατὰ γνώμην τὰ πρά-
 γματα ἐκβαίῃη, καταλείποντας αὐτὸν ἐν τοῖς κινδύνοις ἑκα-
 ῶστον ἀναχωρεῖν, ὅποι ἂν δοκῇ συμφέρειν· αὐτίς παρῆνει **D**
 μὴ μικροψυχεῖν, μηδ' ἀπαγορεύειν πρὸς τοὺς πόρους καὶ τοὺς
 κινδύνους, ἀλλ' ἀνδράσιν πρόπουσαν γενναίους ἐπιδεικνυμέ-
 νους εὐψυχίαν τε καὶ τόλμαν, καρτερεῖν ἐν τοῖς δεινοῖς. οὐ-
 δὲ γὰρ τι τῶν μεγάλων καὶ ἐπαινουμένων ἄνευ πόνων ἂν πο-
10 τί τι καταρθοῦσθαι. εἰ δ' ἤττηται παντάπασιν ἐν τοῖς δει-
 νοῖς καὶ ἀντέχειν πρὸς αὐτὰ οὐκέτι οἷός τε εἶσιν, ἀλλὰ τῶν
 προτέρων ἐπιλησθέντες λαιδοριῶν καὶ μέμψεων, αἷς τοὺς ἐν
 Γυναικοκαστρῷ ἀποστάτας ἐβαλλον, πρὸς τὰ ἴσα ὄρηται
 καὶ αὐτοὶ νυγί, πρῶτα μὲν μέμψεσθαι καὶ αὐτοῖς δικαίως,
15 ὡς τὰ ὑπεσχημένα παραβαίνουσι καὶ φαινομένους κακοὺς περὶ
 αὐτὸν, ἤρκα μάλιστα ἔδει συνόντας ὠφελεῖν. ἔπειτα οὐ κα- **P. 512**
 τασγήσειν ἄκοντας. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐξαρχῆς αὐτῶν τι πρὸς ἀ-
 νάγκην τινὶ εἰργάσθαι, ἀλλ' αὐτὸς μᾶλλον καὶ ἂ μὴ κατὰ
 γνώμην ἦν πρὸς ἀνάγκην πράττειν ἤγετο. ἀλλ' οἷς μὲν ἡδὲ
20 τοὺς μετ' αὐτοῦ πόρους καὶ κινδύνους καὶ θάνατον, εἰ δέοι, τῶν
 παρὰ τοῖς πολεμίοις δοκούντων ἀγαθῶν ἀλλάττεσθαι, λέναι πρὸς
 αὐτὸν, ἐν' εἰδείῃ καὶ αὐτὸς, τίσι τὰς ἀμοιβὰς τῶν πόνων ἀξίας,
 καιροῦ καλοῦντος καὶ θεοῦ συναιρομένου, ἀποδοίῃ τοὺς δ'
 αὐτῶ μὴ συγκινδυνεύειν αἰρουμένους ἀποχωρεῖν. αὐτίμα τε εἰς

13. ἀπίοντας M. mg. 14. καὶ alterum add. M.

imperium capessendum invitari et hanc unicum salutis viam censerī,
 postea vero, si res secus eant, se discrimibus circumventum de-
 seri, unoquoque diffugiēte, quo illum sperata vocet utilitas; rur-
 susque admonet, ne trepidant animis, neve ob labores et pericula
 desperationi cedant, sed pro eo ac ingenuos deceat, excelsa et in-
 territa mente mala istaec tolerant. Haud enim quidquam insigne
 et laudabile citra laborem a quoquam feliciter geri. Sin adversis
 amplius resistere nequeant iisque penitus succubuerint, oblitique
 conviciorum ac reprehensionum, quibus Gynaecocastri abeuntis in-
 sectati sint, idem modo ipsi cupiant, primum quidem etiam ipsos
 iure incasandos, qui promissa fefellerint timidique et ignavi appa-
 reant, quando sibi opera sua plurimum prodesse debuerunt. De-
 inde se invitos non retenturum: nec enim inde ab initio se ullum
 coegisse; at se potius quae noluisset, facere coactum. Sed quibus
 quidem suave esset labores secum et pericula et, si necesse foret,
 mortem quoque prae bonis, quae apud hostes apparerent, amplec-
 ti, propius ad se accederent, ut scire posset, quorum operam suo
 tempore ac Deo opitulante digna remuneratione compensaret. Qui

- A.C. 1342 δύο διηροῦντο. καὶ οἱ πλείους μὲν προσκυνήσαντες βασιλεῖα ἀπεχώρουν· ὑπὲρ πεντακοσίου δὲ συγκινδυνεύειν εἴλοντο, οἷς καὶ
 B πολλὴν ὁμολογήσας χάριν τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ πίστεως ἀδόλου, ἀνέστρεψε μετὰ τῆς ἄλλης στρατιᾶς. τῶν δὲ ἀφεστηκότων οἱ πλείους μὲν ὁμολογίας χωρὶς προσεχώρησαν τοῖς ἐν Χριστῷ-5
 V. 412 πόλει στρατηγοῖς καὶ προσεδέχθησαν ἀσμένως παρ' αὐτῶν ὅσοι δὲ μάλιστα ἐν λόγῳ ἦσαν, πέμψαντες ἡτοῦντο πίστεις παρὰ τῶν ἀρχόντων. οἱ δὲ ὤμνουν μὲν, γνώμην δὲ εἶχον, ὡς καὶ μετὰ τοὺς ὄρκους εἰς πείραν ἄξοντες πλείστων ἀλγεινῶν. ὧν εἴτε αὐτοὶ αἰσθόμενοι τῆς ἀπάτης ἐκ τῶν λόγων, εἴτε καὶ παρὰ του τῶν συν-10 ὄντων μηνυθείσης, τὸν κίνδυνον διαδράντες αὐθις πρὸς βασιλεῖα ἐπανήκον. βασιλεὺς δὲ αὐτοῖς τὸ ἄστατον τῆς γνώμης καὶ μικρόψυχον δνειδίσας, αὐθις ἐφῆκεν αὐτῷ συνδιατριβεῖν.
 C ὅτι Οἱ μέντοι ἐν Χριστουπόλει στρατηγοί, ἐπεὶ Τριβαλῶν ἢ στρατιᾷ καὶ ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησαν ἐκ Φερῶν πρὸς15 Δτην οἰκίαν, πέμψαντες ἐν Βυζαντίῳ, βασιλεῖδι ἀπ᾿ ἡγελλῶν καὶ μεγάλῃ δουκί, ὡς ἄξει τοῦ διατειχίσματος μετὰ Τριβαλῶν ἐλθῶν ὁ Καντακουζηνός, διελεθεῖν μὲν οὐ δυναθείη ἡμῶν ἰσχυρῶς ἀμνομένων. ἀναστρεφούσης δὲ τῆς στρατιᾶς, ὅσοι Ῥωμαίων αὐτῷ συνῆσαν, καταλιπόντες ἤκον πρὸς ἡμᾶς πλην20 δέκα πάντες· αὐτὸς δὲ ὑπ' αἰσχύνῃς ἀμυθήτου, ὅτι χρήσασθαι μὴ ἔχων ἑαυτῷ, πρὸς Ἄθω ἦλθε τὸ ἱερὸν ὄρος, ὡς ἐκεῖσε τὴν βασιλείαν, ἣν ἀδίκως ἤρπασε καὶ παρανόμως, ἀποθησόμενος καὶ σχῆμα μοναχῶν περιθησόμενος. εὐθύς μὲν

discriminis societatem detrectarent, abirent. Secundum haec statim in duas partes discessum est; et plures quidem imperatorem adorantes recesserunt, plus quingenti fortunam cum eo experiri constituerunt. Quibus de amore et fide germana erga se gratis actis, cum illis reliquiis ad Triballos reversus est. Desertorum pars maior ducibus, qui erant Christopoli, citra pactum aut conditionem se adiunxerunt, a quibus libenter accepti sunt: praecipui fidem pignori petiverunt. Et iurabant quidem duces, cum interim in animo haberent, etiam sic plurimum illos vexare. Quorum fraudulentia sive ex eorum verbis animadversa, sive ab aliquo illis familiari detecta, periculo evitato ad imperatorem redierunt: qui, abiectioe et mobilitate animi illis exprobrata, denuo secum esse permisit.

50. Verumenimvero duces Christopoli, postquam Triballi et imperator Pheris retro redierunt, Byzantium ad Augustam et magnum ducem nuntiatum mittunt, Cantacuzenum, cum ad murum discludentem venisset, ipsis fortiter propellentibus, transire non potuisse. Revertentibus autem in suam provinciam Triballis, quotquot ei militassent, Romanos omnes extra decem ad se transiisse: illum quid faceret nescientem, prae pudore incredibili ad sacrum montem Atho, ibi imperium, quod praeter fas et scelerate rapuis-

οὐδὲν ἐν Βυζαντίῳ πανήγυρις ἦν λαμπρὰ καὶ ἑορτῶν ἢ χαρισ- A.C. 1342
 στάτη. καὶ ὁ δῆμος πρὸς τὸ τῆς Θεομήτορος Ὀδηγητρίας τέ- P. 513
 μενος ἐχώρουν πανδημεί, εὐχαριστήρια τῆς νίκης ἀποδώσαν-
 τες, καὶ οἱ ἐν τέλει μάλιστα, εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι περὶ τοὺς πολλοὺς
 5 ὁμοίως. καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καὶ οἱ μάλιστα
 ἡνιωτὸν καὶ ἐδυσχέραινον τὴν βασιλέως δυσπραγίαν, κἀκεῖνοι
 τοὺς ἄλλοις ὁμοίως ἀνάγκην εἶχον συνεορτάζειν ἢ μᾶλλον συνα-
 σσημονεῖν, ἢ τῆς κατηφείας χαλεπὰς καὶ ἀπαραιτήτους παρείχοντο
 εὐθύνας. οὐ γὰρ μόνον εἴ τις Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεὶ συμπράτ-
 10 τῶν φωραθείῃ, ἐκολάζετο ὡμῶς, ἀλλὰ καὶ εἴ τις πρὸς τὰ πρατ-
 τόμενα μὴ ἡδέως διακείμενος, ἀλλὰ ἦθος ἐμφαίνων ἀποστρε-
 φόμενον φωραθείῃ, τὰς ὁμοίως δίκας τοὺς ἐαλωκόσιον ἐπὶ προ- B
 δοσίᾳ φανερώς διδόναι ἦν ἀνάγκη. καὶ πολλοὶ ἐκ τοιούτων
 αἰτιῶν ἀπώλοντο, οὐκ ἐν Βυζαντίῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ
 15 Σταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἄχρι Θεσσαλονίκης. τὰ γὰρ περαιτέρω
 καὶ πρὸς ἐσπέραν κοινῇ οἱ τε δῆμοι καὶ οἱ δυνατοὶ τῶν πό-
 λεων βασιλεὶ προσεῖχον Καντακουζηνῷ. ὅθεν οὐδὲ πρὸς στά-
 σεως ἐχώρησαν καὶ πολέμους ἐμφυλίους, ἀλλ' ἐν οἷς μάλιστα
 αἱ ἄλλαι μεγάλας ἐχρήσαντο συμφοραῖς καιροῖς, ἐν τοίτοις
 20 αὐταὶ πρὸς εὐνομίαν καὶ εἰρήνην διοικοῦντο. αἱ δὲ ἀπὸ Θεσ-
 σαλονίκης ἄχρι Βυζαντίου οὐδὲν ἦν, ὅτι μὴ ὑπέμενον. κα-
 θάρπαι γὰρ εἰς δύο διαιρεθεῖσαι, στρατιὰ μὲν καὶ οἱ ἄλλοι C
 ἄριστοι τῶν πολιτῶν τὰ Καντακουζηνῷ τοῦ βασιλέως ἤρουν-

2. τῆς add. M. 14. ἀπώλλοντο P. et M.

set, depositurum et monachum induturum, concessisse. Confestim Byzantii dies festus publice agi splendidissimus omniumque iucundissimus, et populus certatim, imprimisque principes ceterique pedibus, plebeium in morem, Deiparae Hodegetriae templum concursare eique victoriam gratulari. Nec vero quisquam huic gratulationi deesse audebat. Quin etiam quos imperatoris adversa fortuna cruciabat maxime, festum diem simul celebrare, vel potius simul iupiter agere aut moeroris sui poenas immites ac indeprecabiles sustinere cogebantur. Non enim solum, si quis a Cantacuzeno imperatore facere deprehendebatur, crudeliter puniebatur: sed etiam si quis ad ea, quae fiebant, non hilaritatis, verum aversionis significationem vultu daret, perinde atque si esset proditionis convictus, sine misericordia multabatur; multique tum Byzantii, tum aliis in urbibus Thessalonicam usque his de causis communi luce privabantur: siquidem in ulterioribus versus occidentem plebs et optimates promiscue imperatori Cantacuzeno favebant. Quare in illis oppidis nec seditiones, nec bellum civile existebat; sed dum alia calamitatibus affligerentur, ipsa bonis legibus pacifice gubernabantur. Quae a Thessalonica Byzantium pertinebant, nihil grave non patiebantur. Semel enim inducta discordia, praesidia quidem et optimates Can-

- A.C. 134to, ἐκείνον ολόμονοι δυνήσεσθαι τὰς κατασχοδσας στήσειν συμ-
 V. 413 φοράς· οἱ δῆμοι δὲ, τῶν στασιαστῶν ἐναγόντων, οἷς ἐκ τοῦ
 πολέμου τὰ ἐτέρων ἔχουσι πλουτεῖν ἐνῆν, πρὸς τε βασιλέω
 Καντακουζηνὸν καὶ τοὺς παρ' ἐκάστοις δυνατοὺς ὁμοίως ἐπο-
 λέμουσιν καὶ πολλὰ διετίθεσαν κακὰ, οὐ μόνον τὰς οὐσίας διαρ-⁵
 πάζοντες καὶ ἀπορωτάτους ἐκ πλουσιῶν ἀποδεικνύντες ἐν
 μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ, ἀλλὰ καὶ δεσποτηρίους κατακλείοντες καὶ
 ἄλλην πᾶσαν εἰς αὐτοὺς κάκωσιν ἐπίδεικνύμενοι. οἱ τε τὰς
 ἀρχαίς τῶν πόλεων ἐπιτετραμμένοι, τοὺς τῶν ὄλων ἀρχουσι
 D πραγμάτων μάλιστα ἐξομοιούμενοι, κολαστικοὶ τινες καὶ ἀνή-¹⁰
 μεροὶ καὶ θηριώδεις ἐφιλοτιμοῦντο εἶναι. ἐκεῖνοι γὰρ εἰς το-
 σοῦτον ὠμότητος προῆλθον, ὡς ἄλλους τε πολλοὺς ἀπανθρώ-
 πως τιμωρήσεσθαι, καὶ Πατρικιώτην ταῖς βασάνοις ἐναποθα-
 νεῖν εἶσαι καλλωδίοις ἐξηρητημένον. Σιδηρᾶν δὲ μετὰ τὸ αἰ-
 κίσασθαι μέχρι ἄπνον εἶναι, ζοφώδει τινὶ δεσποτηρίῳ ἐνα-¹⁵
 κέρξιψαν γυμνόν, οἷα δὴ νεκρὸν, οὐδὲ ὅσας ἀξιώσαντες. ὃν
 οὕτως ἄπνον ἀπερξίμμενον ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, τῶν Περσῶν
 τις δοριάλωτος θείῳ προνοίᾳ τῷ δεσποτηρίῳ ἐκείνῳ κωδερ-
 χθεὶς, προνοίας τε ἤξιωσεν οὐ τῆς τυχοῦσης καὶ τῶν πολλῶν
 P. 514 ἐκείνων ἀνεκτήσατο αἰκισμῶν. τὴν ὁμοίαν δὲ ὁ δοριάλωτος²⁰
 ἐκεῖνος πρόνοιαν καὶ πρὸς Συναδηγὴν ἐπεδέλξατο, ἀπανθρώ-
 πως κάκεινῃν αἰκισθεῖσαν ἐγγὺς θανάτου καὶ γυμνὴν εἰς ἐκεῖ-
 νο τὸ δεσποτήριον ἀπορξίφεισαν. πᾶσι δὲ ἦν ἔγκλημα ἢ πε-
 ρὶ βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν προτέρῃα εὐνοία καὶ τὸ χρή-

tacuzeno studebant, illum incommodis mederi posse existimantes: at plebs impulsu seditiosorum, quibus bello aliena involantibus ditescere licebat, Cantacuzeno et optimatibus pariter adversabatur itaque multis modis incommodabat, non solum facultates diripiendo et uno momento ex divitibus pauperrimos efficiendo, sed et carceribus includendo et omne genus vexationis in illos conferendo. Quibus vero urbium praefecturae commissae erant, hi summum imperium habentibus quam simillimi, feros sese carnifices praestabant et in humana figura belluarum immanitatem exercebant. Eo namque saevitiae progressi sunt, ut praeter alios complures crudeliter punitos etiam Patriciotam funiculis suspensum, hi tormentis mori siverint. Siderum autem usque ad defectionem animae verberibus indigne contusum, in tenebricosum quemdam carcerem nudum, velut mortuum, nulla cerimonia proiecerunt. Quem sic iustar exanimis ad dies aliquot iacentem Persa quidam bello captus et divinitus illo carcere detentus, non vulgari cura ex multis illis plagis recreavit. Parem curam idem captivus in Synadenam, ipsam quoque inhumaniter ad mortem paene flagellatam et nudam in eumdem carcerem detrusam, usurpavit. Omnium commune crimen erat antiqua

ματα ξεκίνον κρηπτόμενα εἰδέναι, ἃ ἤναγκάζοντο φανεροῦν. οὐδ' αὖτε οὐδὲ τῶν εὐγενεστέρων ἀπέλιγοντο οὕτως αἰκίζειν ἀπανθρώπως. Ἀσανίαν γὰρ τὴν Ἀσάνη τοῦ Μιχαὴλ γαμετὴν τοῦ πρώτου τῶν Ἀσάνη τοῦ δεσποῦτος υἱῶν σχοινοῖς αἰωρῆσαντες, ἐμάστιζαν ἐφ' ἱκανόν, ἐπικαλοῦντες, ὡς συνειδέη εἰς Βυζάντιον παρὰ Καντακουζηνῶν ἐπὶ διαφθορᾷ τινων γράμματα ἀφιγμένα, ἃ ἔκέλευον δῆλα καὶ αὐτοὶ ποιεῖν. ταῦτα μὲν οὖν ἐκ πολλῶν δόλῳ εἴρηται, δι' ἃ εἰς τοσοῦτον ἤλθον φόβου οἱ ἀπανταχοῦ τῆς Ῥωμαίων γῆς ἄριστοι τῶν πόλεων, ὡς μηδὲ τοὺς οἰκειοτάτους ἄγαρ 10 θάρσει τὴν προδοσίαν δεδουκότες. συμβῆν δέ τι καὶ τοιοῦτον μᾶλλον ἐξεφόβησεν. οἱ γὰρ ἐν Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τοὺς βασιλείους ὄντες δεσπόζοντες, ἐπεὶ τῶν νησιῶν παρῆσαν αἱ ἡμέραι καὶ ἔδει ἀναθεῖσθαι τὰ κατ' αὐτοὺς ἀνδρὶ πνευματικῷ καὶ ἔξομολόγησιν ποιήσασθαι τῶν πεπλημμελημένων, ἐπεὶ 15 μὴ ἔξῃν αὐτοὺς εἰσάγειν οἷς ἐθάρσει, ἤτοι οὐκ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων εἰσελθεῖν, ἵδν ἂν βούλοιντο αὐτοί. οἱ δὲ τινα Γλύκωνος ὄνομα, φαῦλον ἄνθρωπον καὶ περὶ μέθας ἡσχολημένον καὶ ἕτερα ἀποπώτερά τινα, ἰμάτια μοναχῶν ἐνδύσαντες καὶ τὸ λεγόμενον μέγα σχῆμα περιθέντες, προσέπεμπον τοὺς δεσποζόντας, ὅσα πνευματικῶν ἐκέλευόν τε τοὺς λυγισμοὺς τῶν ἀνδρῶν ἀνερευνᾶν, ὅτι περὶ Καντακουζηνῶν διανοοῦνται καὶ εἰ συνίσασί τινος καὶ ἄλλους τὰ αὐτὰ ξεκίνοις ἤρημένους. ὁ δὲ τὴν ὑπόκρισιν κέρδους ἕνεκα ὑπελθὼν ἠδὲως καὶ γενόμενος

6. φθορῆς M. mg.

in Cantacuzenum benevolentia et nosse occultatas ab eo pecunias, quas indicare compellebantur. Nec tamen a nobilioribus adeo atrociter flagellandis abstinerebant. Asaninam enim, Michaëlis Asanis, filiorum Asanis despotaë primogeniti, uxorem fidiculis attractam diu loris ceciderunt, ut consciam redarguentes quarundam litterarum, quae a Cantacuzeno Byzantium super nonnullis interficiendis venissent, quas sibi exhiberi iubebant. Haec pauca exempla de multis narravimus: propter quae tantus pavor iniectus est omnibus per imperium Romanum optimatibus, ut nec necessitudine coniunctissimis fiderent, ne forte ab iis proderentur. Tali autem quodam eventu maiori terrore concussi sunt. Qui in Constantini magni palatio vincti attinebantur, cum iam dies icinniorum agerentur, et quemque de rebus suis ad patrem spirituales referre peccatorumque exomologesin instituere oporteret: quandoquidem ipsis introducere cui fiderent non licebat, petierunt a magistratibus, ut eo mitterent quem vellent. Qui Glycam quendam, hominem nequam, poculis et aliis inhonestioribus rebus vacantem, magno quod dicitur schomate (veste monastica) indutum, pro spirituali patre mittunt: cui mandant, explorare illorum animos, quid de Cantacuzeno sentiant, num alios norint, qui secum paria sentiant. Glycas personam

- A.C. 1342 πρὸς τοὺς δεσμώτας, μετὰ τῶν πλημμελημάτων τὴν ἑξομολόγησιν ἠρώτα ἕκαστον ἰδίᾳ καὶ περὶ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ὅτι διανοοῦνται πράττειν. ἐκεῖνοι δὲ ὑποπεύσαντες, Δοῦχ ὅπερ ἦν, ἀλλὰ πνευματικὸν μὲν εἶναι ἀληθῶς, τῷ μέρει δὲ προσέχειν τῆς περὶ πατριάρχῃν καὶ Ἀποκαυκὸν τὸν μέγαν⁵ δοῦκα φατρίας, δεισαντες ἀπέσχογον παντάπασιν τοῦ καὶ τὰ πεπλημμελημένα ἑξομολογεῖσθαι. ὁ ἐμπαικτῆς δὲ ἐκεῖνος ἐπεὶ μὴδὲν ἀπάνωτο τῆς πονηρίας, ἐκείθεν ἐξεληθῶν, ἃ τε κακῶς V. 414 ἐνέδου ἀπεδύσατο ἐνδύματα, καὶ κοσμικὴν ἔχων ἐσθῆτα, τὰ συνήθη πάλιν περιήει δρωῶν. τὸ δρᾶμα δὲ τοῦτο λίαν πάν-10 τας ἐξεφόβησε καὶ πᾶσιν ἐπεισεν ὁμοίως ἀπιστεῖν. τούτων δὲ ἡ βασιλίς οὐδὲν τοῖς πράττουσι συνήδει, ἀλλὰ πάντα διψ- | κείτο μάλιστα μὲν Ἀποκαυκὸν τοῦ μεγάλου ἐπιτάττοντος δου- P. 515 κός, μετ' ἐκείνον δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν συνωμοτῶν. πατρι- ἀρχῆς δὲ κατ' ἐκείνην τὴν περίοδον τῶν νηστειῶν, τῆς μεγά-15 λης ἐνεστηκυίας παρασκευῆς, ἐν ἧ ὁ ἐμὸς Χριστὸς ὑπὸ Ἰουδαίων συναλαμβάνετο, αὐτὸς πολλοὺς τοὺς τῷ νεῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας διὰ τὴν ἀσυλίαν προσπεφενγύτας παρεδίδου, καὶ συλληφθέντες ἤγοντο εἰς δεσμοτήρια καὶ πολλὰ καὶ δυσχερῆ ὑπέμενον. δι' ἃ δὴ πάντα, ἐπεὶ ἠγγέλλετο καὶ τότε Καντακου-20 ζηνὸν τὸν βασιλέα καταλειφθέντα μόνον ὑπὸ τῶν οἰκείων, εἰς ὄρος ἔρχεσθαι τὸ ἱερὸν ἐπὶ τῷ μοναχῶν ὑποδύνα σῆμα, B. πάντες ἔθειον πεζοὶ παρὰ τὸ τῆς Ὁδηγητρίας τέμενος, εὐχαριστίας ἀποδώσαντες τῆς ἐκείνου καταλύσεως.

22. ἐνδύσαι. M. mg.

hanc questus gratia libenter induit et ad vinctos adiens, post admissorum confessionem quemque seiunctim etiam de Cantacuzeno, quid meditaretur, interrogat. At illi non quod erat, sed revera patrem spiritualem, factioni autem patriarchae et Apocauchi deditum suspicati, a peccatis detegendis omnino ex timore abstinuerunt. Illusor vero ille, cum nequitia sua nihil promovisset, inde exit, et quae male induerat vestimenta exuens, cum saeculari cultu iterum artem consuetam factitans circumibat. Hoc drama valde omnes perterrituit et ad omnibus aequae diffidendum incitavit. Atque horum nihil imperatrice conscia, sed omnia imprimis Apocaucho magno duce, deinde reliquis coniuratis auctoribus, agitabantur. Patriarcha autem illa ieiuniorum periodo, magna parasceue instante, in qua Christus meus a Iudaeis comprehensus est, ipse multos, qui ad dei Sapientiae templum seu ad asylum confugerant, comprehendendos tradidit: comprehensique atque in viacula perducti multos et diros cruciatum sustinebant. Ob haec omnia, cum et tunc nuntiaretur, Cantacuzenum solum a domesticis suis derelictum, in sacrum montem ad monachi habitum capessendum discessisse, omnes pedibus ad templum Hodgetriae gratias de illo victo et everso acturi convolarunt.

να. Βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς ἐπὶ ἐκ Φερῶν ἀνέ- A.C. 1342
στρεφεν εἰς Ἐδεσσαν ἔλθων, ἣν περιεστρατοπεδευμένος ὁ Κρά-
λης ἐπολιόρκει, τὴν μὲν πολίχνην εὗρε προσχωρήσασαν ἐκεί- C
νη χρήμασι διαφθείραντι τοὺς ἔνδον. ἀναμμνήσκων δὲ τῶν
5 ὄρκων καὶ τῶν συνθηκῶν τῶν πρὸς αὐτὸν, οἷς ἐνεγέγραπτο,
εἰ πόλιν τινὰ τῶν Ῥωμαίοις ὑπηκόων, καὶ ἀπόντος βασιλέως,
ἢ ὄπλοις ἢ τροπῆν δὴ τιμὴν ὑποποιήσαιο, ἀποδιδόναι βασιλεῖ,
ἦται τὴν πολίχνην. ὁ Κράλης τε παρείχετο ἐτοιμῶς, φάσκων
πάντα τὰ ὑπεσχημένα πράξειν καὶ ὄπλοις καὶ χρήμασι καὶ
10 πᾶσιν δυνάμει συμμαχήσειν. βασιλεὺς δὲ τότε πρὸς τὴν πο-
λίχνην μένειν αὐτὸς ἀλυσιτελὲς ὄρων, (περὶ γὰρ τῆς εἰς Δι-
δυμότηχον ἐπανόδου πᾶσα ἦν αὐτῷ ἢ σπουδῆ,) ἐκ τε τῶν
οἰκείων φρουρῶν ἀξιόλογον μὴ δυνάμενος καταλείπειν, ὀλλύ-
γων τε ὄντων τῶν συνεπομένων καὶ μὴ πειδομένων χωρὶς D
15 ἐκέλευε ἀπολείπεσθαι ἐκεῖ, τὴν μὲν πολίχνην ὡς ἰδίαν καὶ
ἄκων κατέλιπε πρὸς Κράλην φυλάττειν ὑπ' ἀνάγκης, ἄχρως
οὗ, καιροῦ καλοῦντος, αὐθις ἀπολύθη. αὐτὸς δὲ ἄμα Κράλη
πρὸς τὴν Τριβαλῶν ἀνεχώρου γῆν. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας
δοῦξ ἐπεὶ πύθοιτο ἐκ Φερῶν ἀνεκχωρηκότα βασιλέα μετὰ
20 Τριβαλῶν, ὑποπτεύσας τοὺς ἐν Διδυμοτείχῳ σφόδρα τεθορυ-
βῆσθαι καὶ πρὸς διχοστασίαν ἔσεσθαι ραδίους καὶ διὰ ταῦτα
παραστήσεσθαι ἐλπίσας, στρατιῶν ὄση ἦν ἐκ Βυζαντίου καὶ
τῶν κατὰ Θράκην πόλεων συναγαγὼν πεζὴν τε καὶ ἵππικὴν,
κατὰ Διδυμότηχόν τε ἐγένετο καὶ προσῆγε λόγους περὶ πα- E. 516

51. Cantacuzenus imperator, ut Pheris redcundo Edessam ven-
nit, quam Crales obsederat, corruptis pecunia civibus ad eum de-
fecisse invenit. Recordatus ibi sanciti cum eo foederis, in cuius
conditionibus erat scriptum, si quam urbem Romanorum, vel ab-
sente imperatore, aut armis aut alio quodam modo subegisset,
uti eam illi restitueret, oppidulum repetebat. Quod cum Crales sine
dilatione redderet asfirmaretque, praestitutum se quidquid promi-
sisset, armisque et pecunia et tota sua potentia illi adiutorem fore,
cernens nullo se emolumento illic moraturum, (nam in reditu Didy-
motichum tota mente et cogitatione versabatur, nec posset de suis,
quos ducebat, honestum praesidium relinquere, cum et numero exi-
gui essent et ut ibi sine eo manerent, adduci nequiverent, quamquam
ingratis, (necessitate nimirum id extorquente,) Crali oppidum ut
proprium tuendum dimisit, donec se eius recipiendi opportunitas
ostenderet. Interea cum eodem in Triballos redit. Apocauchus
magnus dux, accepto nuntio, imperatorem Pheris cum Triballis re-
vertisse, opinans Didymotichenses eo casu vehementer percultos,
facile inter se dissensuros atque idcirco eos se domituros confidens,
quotquot potuit Byzantii et per urbes Thraciae peditum manipulos

A.C. 1342 *ραδιόσεως*. *ὅς δ' ἐκεῖνοι παρεδέχοντο οὐδαμῆ τὸν λόγον, τὸ*
V. 415 μὲν τειχομαχεῖν ἀπεγίνωσκε, διὰ τὴν καρτερότητα τειχῶν καὶ εὐ-
ψυχίαν καὶ τόλμαν τῶν ἐχόντων ἀνάλωτον νομιζῶν· τὸ Ἐμπυ-
θίου δὲ φρουρίον περιστρατοπεδευσάμενος, ἐπολιόρκει καὶ μηχαν-
αῖς ἐχρήτο καὶ τειχομαχίαις, περὶ πλείονος τὸ παραστήσασθαι⁵
ποιούμενος. ἐπεχείρει δὲ κρύφα καὶ τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ, εἰ δύ-
ναιτο πείθειν τὴν πόλιν παραδοῦναι· ἦντα δὲ οὐδέν. ἀφικμέ-
νου γάρ τινος παρὰ βασιλέως καὶ μεμηνυκότος, ὡς οὐκ ἄληθῆ
τὰ περὶ ἐκείνου εἰρημένα εἶη, ἀλλ' ὑποστρέψει μὲν διὰ τὴν περὶ
τὴν στρατιὰν συμβῶσαν νόσον, αὐτῆς δὲ παρασκευάζοιτο ὡς ἀ-¹⁰
B φριζόμενος, ἀνεθάρσησάν τε καὶ ἔτοιμοι ἦσαν ὡς ὑπὲρ ἐκείνου πάν-
τα· καὶ πεισόμενοι καὶ πράζοντες. ὁ μέγας δὲ δοῦξ ὄλγλα τῆ τοῦ
Ἐμπυθίου ἐνδιατριψίας πολιορκίᾳ, ἐπει πύθοιτο ἀθρόον στρατιὰν
Σκυδικὴν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐμβεβληκυῖαν, ἀσυντάκτως ὑπὸ δέους
τῆς πολιορκίας ἀπαναστάς, πρὸς Ἀδριανούπολιν ἐχώρει σπουδῆ¹⁵
πολλῇ. οἱ δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ τὴν ἀταξίαν ὄρωντες τῆς τῶν Ῥω-
μαίων στρατιᾶς καὶ νομίσαντές τι περὶ αὐτοὺς συμβεβηκέναι τὸ
μάλιστα οὕτω θορυβῆσαν, αὐτίκα τὴν ἐγένοντο εἰς τὸ στρατόπεδον,
C καὶ τινῶν ἐκράτησαν ὀλίγων ἐπιθέμενοι, σίτον τε καὶ βοσκήματα
καὶ ἄλλας διαρπάσαντες ἀποσκευάς, εἰσήγον ἐπὶ τῶν τειχῶν. ἐξ ὁ-²⁰
του γὰρ οἱ ἐκ τῆς ἔξωθεν συνοικίας πόλεμον ἀράμενοι πρὸς
τοὺς ἔνδον ἀνέστησαν ἠττηθέντες, οὐδ' οἱ ἔνδον γεωργίαις
προσελχόν, εἰδότες ὡς οὐδεμία τις ἀφάλεια ἐκ τούτων ἔσται,

equitumque catervas contrahens, eo venit et super deditioe verba fecit. Illis sermonem aspernantibus, cum oppugnare moenia propter firmitatem non auderet, propugnatoresque magnanimos ac strenuos se expugnaturum desperaret, castellum Empythium obsidione vallatum, machinis verberare institit, felicem se numeraturus, si caperet. Didymotichense autem praesidium ad urbem sibi tradendam occulte sollicitabat, nullo tamen effectu. Nam cum quidam ab imperatore superveniens indicasset, falsa esse, quae de illo sparsa fuissent: sed propter morbum, qui exercitum pervasisset, cum redire et adventum ad illos apparere, instaurarunt animos, pro eo quidvis facere ac perferre paratissimi. Magnus dux, parvo tempore in Empythii obsidione consumpto, ut allatum est, Scythas ingenti multitudine in fines Romanos se infudisse, anxius obsidionem solvit, nulloque servato ordine, Adrianopolim festinavit. Qui Didymotichi erant in praesidio, confusione animadversa, opinatique aliquid eis novi contigisse, unde tanta perturbatio exstitisset, mox in castra irruentes, paucos occidunt: commeatum, pecora et impedimenta secum in urbem auferunt. Ex quo enim suburbanis, armis in urbanos expeditis, victi vastatique sunt, nec urbanis terram coluerunt, cum scirent, nihil se inde utilitatis percepturos, si obsessi hostem per se repellere non possent, sed vicinas urbes incurstantes

αὐτῶν πολιορκουμένων καὶ τοὺς ἐπιόντας ἀμύνεσθαι ἔπερ A.C. 1342
αὐτῶν οὐ δυναμένον, ἀλλὰ τὰς πλησίον πόλεις κατατρέχοντες
καὶ ληϊζόμενοι διέζων. τότε δὲ παντάπασιν ὑπὸ τῆς στρατιᾶς
εἰργόμενοι τειχῆρεις, οὐ μετρίως ἐπιέζοντο ἐνδεῖα. τὸ μὲν-
5 τοι Σκυθικὸν πᾶσαν καταδραμὸν τὴν Θράκην, ἐπεὶ ληϊζεσθαι
οὐδὲν ἐνῆν, πρότερόν τε ὑπὸ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς ἀλλήλους
τῆς χώρας διεφθαρμένης καὶ τότε, εἴ τι περιῆν ἔτι, εἰς τὰς
πόλεις καταφυγόντος, κενᾶς ἀναστρέψαντες χερσίν, οὐ μα- D
κρὰν Σκοπέλον τὴν στρατοπεδείαν ἐποίησαντο. ὁ δὲ ἐν Σκο-
10 πέλῳ δῆμος πνυθόμενοι, ὡς Σκύθαι ληϊσάμενοι μηδὲν πρὸς
τὴν οἰκίαν ἐπανερχονται, τῇ συνήθει ἀσυνεσίᾳ παραβόλως
ὀρηθέντες, ὅπλα ὡς εἶχον ἕκαστος ἀράμενοι, ἠνάγκαζον
καὶ τὸν τῆς πόλεως ἡγεμόνα Μιχαὴλ παραλαβόντα καὶ τοὺς
στρατιώτας, ὅσοι ἦσαν παρ' αὐτοῖς, συμπλέκεσθαι ἐγγὺς οὖσι
15 τοῖς βαρβάροις. τοῦ δὲ πρὸς τὸ τόλμημα ἀπαγορευόντος καὶ
παραينوῦντος ἀπέχεσθαι τῆς πείρας, ὡς θανατοῦντας φαγερωῶς,
οὐ μόνον οὐκ ἐπέειθοντο τὰ βελτίω συμβουλευόντι, ἀλλὰ πα-
ρέδοσαν τισι φρουρεῖν, ὡς ἐπειδὴν ἐκ τῆς μάχης ἀναστρέψω-
σιν, ἀμυνόμενοι αὐτὸν τῆς προδοσίας. οὐ γὰρ ἀδυναμίαν
20 αὐτοῖς συνειδόμενα μὴ ἐθέλειν στρατηγεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους,
ἀλλὰ χαριζόμενον αὐτοῖς, ὡς ἐκ τῆς Διδυμοτείχου πολιορ- P. 517
κίας τὸν μέγαν δοῦκα ἀναστήσασιν, ὅσον οὐδέπω μέλλοντα
διὰ τὴν ἐνδεῖαν αὐτοῦ κρατεῖν. αὐτοὺς δὲ ἐκείνοις ἐπειθεῖν
τε καὶ κρατήσιν, οὐ τοῦ πολεμίους εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ

15. δὴ P.

ac depraedantes vitam propagabant. Tum vero penitus ab hoste
intra muros cohibiti, non mediocri penuria laborabant. Scythae
totam Thraciam pervagati, quoniam populationi nihil restabat, quod
bello intestino regio iam exinanita et exhausta esset, et quod super-
fuerat, se in urbes recepisset, vacui reversi, non procul a Scopelo
tetenderunt. Scopelenses, intellectu eos sine praeda domum remeare,
consueta imprudentia temere concitati, armis ut quisque poterat
corruptis, etiam urbis praefectum Michaelem, praesidiaribus quotquot
erant assumptis, cum barbaris cominus confligere cogunt. Quo faci-
nos tam audax detrectante hortanteque, ut conata absisterent,
quia certo perituri, non modo bene monenti non obtemperarunt,
verum etiam custodiendum quibusdam tradiderunt, supplicium pro-
ditionis in eum expensuri, ubi e pugna revertissent. Non enim
quoniam eorum imbecillitatem nosset, ideo in hostes ire nolle: sed
ipsis hostibus gratificari, ut qui ab obsidione Didymotichi Apocau-
chum magnum ducem iamiam urbem commeatu defectam occupatu-
rum submovissent; quos invadere ac debellare non solum quia hos-
tes sint, sed etiam studio magni ducis debeant, cuius metu nulla

- A.C. 1342 τὴν εἰς τὸν μέγαν δοῦκα εὐνοίαν. τῷ γὰρ ἐκείνου δέει μηδὲν λυμηγαμένους τὴν Ῥωμαίων, πρὸς τὴν οἰκίαν ἀναστρέφειν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. τοιαῦτα οἱ κακοδαίμονες εἰπόντες καὶ νεανειυσάμενοι, ἐχώρουν κατὰ τῶν Σκυθῶν, κελύσαντες αὐτοῖς καὶ τοὺς στρατιώτας ἔπεσθαι. οἱ δὲ εἶποντο ἀνάγκη, 5 αἰρετώτερον ἡγούμενοι αὐτούς, εἰ δέοι, τοῖς βαρβάροις μαχομένους ἀποθνήσκειν, ἢ πανοικεσία διαφθείρεσθαι ὑπὸ τῶν Β. δημοτῶν. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς τοῦ στρατοπέδου ἦσαν τῶν Σκυθῶν, βοῆ πύρξωθεν ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ ἐχώρουν δρόμῳ κατ' αὐτῶν. οὐ γὰρ ᾔφοντο ἀντισχῆσειν οὐδὲ πρὸς βραχὺ, 10 ἀλλ' ὑποπτήξαντας ἐτοιμοὺς ἑαυτοὺς παρέχεσθαι ἀνδραπο-
- V. 416 δίξασθαι. διὸ καὶ σχοινία ἕκαστος ἐπεφέροντο τοῦ τοὺς ἀλωσομένους βαρβάρους ἕνεκα δεσμεῖν, ἵνα μὴ διαδιδράσκοιεν ἄδετοι ἀγόμενοι. οἱ Σκύθαι δὲ νομίσαντες στρατιᾶν περὶ τὴν 15 ἰέναι ἐπ' αὐτούς, τῶν ἵππων ἐπιβάντες, ἐξήγοντο τοῦ στρατοπέδου ὡς μαχομένοι. οἱ δὲ, ὡς μόνον εἶδον τοῦ στρατοπέδου ἐξιόντας, τοῦ προτέρου φουρήματος ἐπιλαθόμενοι ἐτρέ- 20 σποντο πρὸς φυγὴν. ὑπτίου δὲ ὄντος τοῦ πεδίου καὶ ὕλης παντάπασι ψιλοῦ, διαδρᾶναι ἠδυνήθη οὐδὲ εἰς, ἀλλὰ πάντες κατεκόπησαν ὑπὸ τῶν Σκυθῶν πλὴν τῶν ἵππέων. οὗτοι γὰρ 25 διὰ τε τὸ πολὺ αὐτῶν τοὺς Σκύθας ἔτι ἀφροσάναται, ἤνικα ἢ τροπὴ ἐγένετο, ἄλλως θ' ὅτι καὶ πρὸς τὸν περὶ τὸν ἡσχόληντο οἱ βάρβαροι, διασωθῆναι εἰς τὴν πόλιν ἠδυνήθησαν. οὕτως ἢ ἄνοια καὶ ἢ παραλόγος ὄρμη πρὸς ἀνηκέστους ἐξάγει

Romanorum provinciae illata vastitate, brevi spatio se domum referant. Talia infelices illi novarumque rerum cupidi fabulati, contra Scythas, militibus sequi iussis, prodierunt. Qui invito sequebantur, optabilius rati, cum barbaris, si opus esset, pugnando interficere, quam plebis furore cum tota domo deleri. Scytharum castris appropinquantes, eminus sublato clamore in eos incurrunt: non enim vel parum se opposituros existimabant, sed timore exanimatos, pro captivis abducendos se praebituros. Ideo funes quilibet ad barbaros illos constringendos secum portabat, ne, si absque vinculis ducerentur, aufugerent. Scythae, credentes peditum agmen adventare, e quos consendunt: castris pugnaturi progrediuntur. Scopelenses simulatque illos castris viderunt egredi, obliti prioris insolentiae, in fugam se penetrant. Sed per plana campi, nullo prorsus obvio nemore, praeter equites nemo evasit: concisi ad unum omnes Illi enim, equites inquam, quod Scythae adhuc longius distabant, quando fuga iniri coepta est, deinde quod iidem in peditibus mactandis erant occupati, incolumes in urbem pervenerunt. Sic stultitia et expertis rationis impetus in mala praesentissima homines praecipitant. Apocauchus post Scytharum irruptionem Andronico Palaeologo proto-

συμφορᾶς. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ μετὰ τῶν Σκυθῶν A.C. 134^a τὴν εἰσβολὴν Ἀνδρόνικον Παλαιολόγον τὸν πρωτοστράτορα, ὃς ἦν γαμβρὸς αὐτῷ, ἄρχοντα συμπάσης ἀποδείξας τῆς στρατιᾶς καὶ τὸν πρὸς Διδυμοτεῖχον ἐπιτρέψας πόλεμον, αὐτὸς ἑῖς Βυζάντιον ἐπανῆκε. πρωτοστράτωρ δὲ συχνὰς ἐποιεῖτο κατὰ Διδυμοτεῖχου ἐκδρομὰς καὶ πάλιν ἀνέστρεφε ταχέως. Δούξ γὰρ ἦν, ὅ,τι κακώσσειε διαφθείρας, οὐδενὸς ὄντος ἔξω τειχῶν. οἱ δὲ ἔνδον στρατιῶται, αὐτοῦ ἀναχωροῦντος, τοὺς περιόικους ληϊζόμενοι καὶ σῆτον διαρπαζόντες καὶ βοσκήματα, ἰοδιέφερον τὸν πόλεμον, οὐδὲν ἀγεννὲς οὔτε πράξαντες, οὔτε μελλήσαντες διὰ τὴν ἔνδειαν. ἐπελθόντος δὲ αὐτοῖς τοῦ πρωτοστράτορός ποτε, πέμψας ὁ μητροπολίτης ἐδήλου διὰ γραμμάτων, ὡς ἀνόνητα κόπτονται καὶ τάλαιπωροῦσι διὰ τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον, ᾧ δουλεύουσι πάντως μετὰ μικρὸν, αὐτοὶ ἵστε ἀπέραντα πονοῦντες καὶ τοῖς ἄλλοις αἴτιοι γινόμενοι μεγάλων συμφορῶν. παρῆναι τε, αὐτῷ πειθομένου τῶν κακῶν ἀπέχεσθαι. εἰ γὰρ οὐκ ἀποβαίῃ τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ λέγω, ἔ- P. 518 φασκεν, οὐ λελάληκε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν ἐμοί, τοῦ πεμπομένου δὲ ἀπαγορευόντος τὴν ἄφιξιν διὰ τὸ δεδοικέναι, 20μὴ κακῶς ὑπ' ἐκείνων πάθῃ τοιαῦτα ἀπαγγέλλων, ἐκέλευε θαρσύνειν, ὡς οὐδὲν ὑποστησόμενον, ἢ πληγὰς ὀλίγας. ἃ καὶ ἀπέβαινον, ἢ ἐκεῖνος προηγόρευεν.

γβ. Ἄννα δὲ ἡ βασιλῖς, ἐπεὶ πύθοιτο Καντακουζηνῶν τὸν βασιλέα πολλῆς εὐνοίας ἀπολαύοντα παρὰ Κράλη, πα-

7. κακῶσει P. et M. 18. πεμπομένου M., πεπαγωμένου P.

stratore, genero suo, supremo exercitus duce designato, et Didymotichensi bello ei commendato, Byzantium repetit. Palaeologus Didymotichum frequenter incursare et subito se recipere: nec enim erat incolis nocendi occasio, cum extra muros nihil superesset. At praesidiarii, ipso recedente, vicinos depopulando annonamque ac pecora diripiendo bellum tolerabant: nec ob inopiam victus quidquam parum virile aut faciebant aut facturi erant. Cum aliquando adortus esset illos protostrator, per epistolam metropolita monuit, eos beligerando cum imperatore, in cuius potestate omnino, nec ita diu post futuri sint, inani labore defatigari: nec ad finem cogitata perducturos, cum interim laborare non desinant et aliis magna detrimenta invehant. Hortabatur igitur, ut sibi obsequentes, maleficia omitterent. Si enim non evenerint, quae ego dico, inquit, non est locutus in me Spiritus sanctus. Tabellario iter abnuente ob timorem, ne ista de causa haberetur male, episcopus iussit esse homo animo: tantummodo enim aliquot plagas relaturum. Atque haec ut praedicta fuerant, ita evenerunt.

52. Anna vero imperatrix, ut Cantacuzenum apud Cralem

- A.C. 1342 ρασκευάζεσθαι αὐθις ὡς εἰς Λιδυμότειχον ἐπανήξοντα ἅμα στρατιᾶ, τὸν Λουκᾶν ἀπολεξαμένην Γεώργιον καὶ Μακάριον τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης, πρεσβευτὰς ἐπεμπεν εἰς Κράλην καὶ ἐπηγγέλλετο πόλεις παραδώσειν, ὅσας ἂν συμβῶσιν, εἰ μόνον Καντακουζηνὸν πέμψεις δεσμοῦντην πρὸς 5 αὐτήν. ὁ δὲ ἐμέμψατό τε τὴν πρεσβείαν καὶ ἀπηγόρευε φανερωῶς, ὡς οὐκ ὀλίγων μόνον πόλεων ἕνεκα, ἀλλ' οὐδὲ συμ-
C πάσης τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς τοιοῦτον τολμήσων ἄγος, καὶ ἀπέπεμπεν ἀπράκτους. οἱ δὲ εἰς Βυζάντιον ἐλθόντες, ὀλίγω ὕστερον πάλιν ἐπανήκον. ἔφρασκε δὲ ὁ Κράλης, ὡς κατὰ 10
V. 417 τὴν δευτέραν πρεσβείαν τὰς ἐκ Χριστουπόλεως ἀπάσας ἐπε-
ρίους πόλεις παραδίδοιεν πλὴν Θεσσαλονίκης, ὡς, εἰ μὴ Καν-
τακουζηνὸν τὸν βασιλέα βούλοιο παραδιδόναι, ἀλλ' αὐτὸν
γούν εἰρξάντα κατέχειν ἐν δεσμοτηρίῳ. ὁ δὲ αὐθις ἀπέπεμ-
πεν ἀπράκτους, ἀδύνατα εἰπὼν αἰτεῖν. Ἐλένη δὲ, ἡ τοῦ 15
Κράλη γαμετῆ, καὶ καθήψατο πικρῶς καὶ ἀπέπεμπε πρὸς ὄρ-
γῆν, ὡς ἄδικα πρεσβεύοντας καὶ πολλὴν αὐτοῖς τὴν ἀδοξίαν
οἴσοντα. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἐν τέλει πάντες τῶν Τριβαλιῶν
ἐλοιδοροῦντό τε καὶ πολλὴν αὐτῶν κατεγίνωσκον μοῖραν, εἰ
D τοιαῦτα πείσειν ἤλπισαν, οὕτω μηδεμίαν ὑπερβολὴν ἐλλεί- 20
ποντα κακίας. πάντες γὰρ ἐφίλουν βασιλέα καὶ οὐδὲν ἠνεί-
χοντο τῶν ἀγόντων βλάβην εἰς ἐκεῖνον, ὥστε καὶ τις ἐξ αὐ-
τῶν Κοβάτζης ὀνομασμένος φανερωῶς ἀντεῖπε καὶ ἠπέλησε
θάνατον τοῖς πρεσβεσιν, εἰ μὴ τάχιον ἀπαλλάττοιτο. πολ-

perquam gratiosum, cum exercita reditum Didymotichum parare didicit, Georgium Lucam et Macarium metropolitam Thessalonicensem delectos, pro legatis ad eum mittit, spondens se urbes ei, de quot convenerit, donaturam, si tantum Cantacuzenum sibi vivum mittat. Qui, legatione reprehensa, recusavit libere: non solum enim propter paucas urbes, sed nec propter Romanum imperium universum tantum scelus committere velle. Proinde eos frustratos dimisit. Qui regressi Byzantium, brevi rursus adsunt, narrabatque Crates, in altera hac legatione urbes omnes occidentales praeter Thessalonicam sibi oblatae, ut, si Cantacuzenum tradere nollet, saltem in carcere detineret. Verum legatos denuo frustratos reiecit, affirmans, neutiquam fieri posse, quae peterent. Helena quoque, Cralis coniux, ut iniqua et sibi ipsis probrosa petentes, acriter obiurgatos, indignabunda repulit. Similiter omnes Triballi proceres in eos invehebantur singularisque stultitiae coarguebant, cum talia se imperaturos sperassent, quae adeo omnem scelesti facinoris magnitudinem complecterentur. Universi quippe imperatorem diligentes, nihil ferebant, quod ei nocimento esset. Unde quidam de illis, vocabulo Cabatzes, palam refragatus, mortem legatis minabatur, ni

λὴν τὰ αὐτῶν ἀναισθησίαν κατηγορεῖ, ὅτι τὸν Ῥωμαίων ὁ-Α. C. 134a
 φθαλμὸν οἰκείαις αὐτῶν χερσὶν ἐξορύξαντες αὐτοί, προσέτι
 καταπροδιδόασι καὶ πόλεις καὶ τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων, ἵνα τελέ-
 ως κατασβέσωσιν αὐτὸν, ὥσπερ δεδοκότες μὴ ἐπανελεύθοντο
 5 αὐτοῦ ἀναβλέψωσιν. ὁ μὲν οὖν οὕτω πρὸς ὄργην ἀπέπεμπε.
 Μακάριος δὲ ὁ Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος, ἐπεὶ ἀνηνύτοις ἤ-
 σθητο ἐπιχειρῶν, βασιλεὶ τῷ Καντακουζηνῷ προσελθὼν, πρῶ- P. 519
 τα μὲν ἐμέμπετο τῆς περὶ βασιλεία τὸν φίλον ἀγνωμοσύνης,
 ὅτι τοσοῦτον φιληθείς καὶ οὕτω μεγάλων εὐεργετημάτων ἀπο-
 10 λελαικῶς, τοῖς ἐναντιωτάτοις ἀμείψαιτο τοὺς παῖδας, τῆς
 ἀρχῆς ἕνεκα ἐπιβουλεύσας καὶ ἀπακτεῖναι διανοηθεῖς. ὧν
 τὴν ἀτοπίαν βδελυξάμενον καὶ θεὸν, μὴ μόνον οὐκ ἐφείναι
 εἰς τέλος τὰ βεβουλευμένα ἀγαγεῖν, ἀλλὰ καὶ τῆς περὶ βα-
 σιλέα ἀδικίας δίκας εἰσπραττόμενον, ὑπερόριον ἀποδείξαι καὶ
 15 πλανήτην περιούνητα, ἐπ' ἄλλοις τὴν ἐλπίδα ἔχοντα τῆς σωτη-
 ρίας. ἔπειτα συνεβούλευεν, εἰ μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν γε τὸ
 συνοῦσον συνιδόντα, πρεσβείαν ποιήσασθαι πρὸς βασιλῖδα B
 καὶ ἱκέτην αὐτῆς τε καὶ πατριάρχου καὶ τῆς συγκλήτου βου-
 λῆς γενέσθαι, ὥστε ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις συγγνώμης ἀξιῶ-
 20 σαντας, πρόνοιάν τινα ποιήσασθαι αὐτοῦ, μὴ καὶ ὑπερόριος
 ἀπάληται, οὐδεμιᾶς ἢ φανύλης τινὸς ἐλπίδος ἔτι ὑπολειπομέ-
 νης. βασιλεὺς δὲ „οὐδὲν θαυμαστόν”, εἶπεν „εἰ μεθύων τις
 καὶ παραφερόμενος ὑπ' ἀναισθησίας οἴοιτο ἀστατεῖν τὴν γῆν,
 βεβαίως ἠδρασημένη· οὐδ' εἰ ὑπὸ μελαγχολίας κατεχόμενος

20. καὶ μὴ P. 23. ἀστατεῖν — κατεχόμενος οἴοιτο om. P.

quam primum se auferrent. Eos denique multi stuporis damuabat, quod, cum suis manibus oculum Romanorum eruisent, ut eum porro omnimodis extinguerent, et urbes et imperium prodere non dubitarent: quasi formident, ne, eo reverso, rursum adspiciant. Sic etiam ab illo stomachante repulsi sunt. At Macarius, Thessalonicae episcopus, ut se, quod aiunt, retia inflare sensit, Cantacuzenum invadens, primum ut erga amicum imperatorem defunctum omnino ingratum castigat, a quo tantopere amatus tantisque beneficiis eius apud se positus, filiis ipsius diasimillima rependat, eorum imperio et sanguini moliens insidias: cuius facti diritatem Deum quoque ipsum execrantem, ad exitum eas conferri non permisisse; sed huius in eum iniuriae poenas repositis, dum effecerit, ut per externas oras vagabundus, salutis suae spem in aliis reponat. Deinde hortabatur, ut nunc saltem se respiceret, missoque ad Augustam legato, ipsam, patriarcham atque concilium suppliciter oraret, ut, data praeteritis venia, aliquid se cura dignarentur, nec ab omni bona spe desertum, interire extorrem paterentur. Tum imperator, Haud mirum, ait, si ebrius quispiam et in orbem actus,

A.C. 1342 οἴοιτο καὶ τοὺς ἄλλους τὰ ἴσα πάσχειν. καὶ σὺ τοίνυν τῇ κενῇ δόξῃ καὶ φιλαρχίᾳ κατάκρας ἀλοῦς καὶ προδοσίαν τὴν ἐσχάτην εἰργασμένος, οὐδὲν θαναμαστόν, εἰ τὰ ἴσα καὶ ἐμοῦ καταψηφίζῃ, μηδὲν τοιοῦτον εἰργασμένον. οἶσθα γὰρ, ὡς ἐμοῦ **σ**τοιῖς ἐν Ἄθῃ ἀρετῆς ἀντιποιοιουμένοις καὶ τοῦ καλοῦ καὶ ἐρα-5 σταῖς καὶ ἐργύταις γεγραφότος, καὶ πολλὰ δεηθέντος, πρὸς Βυζάντιον ἐλθεῖν καὶ βασιλίδι καὶ πατριάρχῃ καὶ οἷς αὐτὸς ὀνομάζεις σύγκλητον βουλὴν διαλεχθῆναι περὶ εἰρήνης καὶ πείσαι κατατίθεσθαι τὸν πόλεμον, ὃν ἀδίκως κεινήκασι κατ' ἐμοῦ μηδὲν ἡδίκηκός, συκοφαντίας πλασόμενοι καὶ διαβο-10 λούς, μετὰ τῶν ἄλλων παρελήφασι καὶ σὲ, ὡς ἀρετῆς ἀντιποιοῦμενον δῆσαν καὶ ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κοινῇ λυσιτελοῦντος βουλησόμενον διακινδυνεύειν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν καλῶς ποιοῦντες, τὰ τε δέοντα εἰρήκασι μετὰ παρῆρσις καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἡκόντων ἐνέλιπον οὐδὲν, καὶ τῶν διαφθείρειν¹⁵ βουλομένων καὶ διαστρέφειν ἀπὸ τῆς ἀληθείας, οὐδὲ ἐπεδράφησαν, πολλὰ ἐπαγγελλομένων εὖ ποιήσειν. ἀλλὰ τοῖς **δ**ῆραρχῆς ἐνέμειναν λογισμοὺς καὶ τῇ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου κρίσει· δι' ἃ καὶ μέχρι νῦν πολλοὺς προσταλαιπωροῦσιν ἀλγεινοῖς. σὺ δ' ὑπὸ φιλαρχίας καὶ τῆς κατὰ τὴν ἀρ-20 χιερωσύνην δόξης ἡττηθεὶς ἀισχυῶς, καὶ τοὺς συμπρεσβευτὰς μετὰ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας προὔδωκας· οἷς ἀρ-
V.418 μόσει μικρὸν ὑπαλλάξαντας τὸ ὑπὸ Παύλου τοῦ Θεοπεσίου

6. καὶ ante ἐργ. add. M.

sensu deficiente, terram stabilem et inconcussam vacillare putet, nec, si insânia correptus, alios quoque iudicet insanire. Et tu igitur inani gloria et amore dominandi subactus plane proditorque maximus, nihil mirum, si insontem me eorumdem criminum condemnas. Meministi, quomodo, cum ad virtutis alumnonum honestatisque amatores et cultores in Atho monte scribens, eos enixe rogassem, ut Byzantium venientes, cum imperatrice, patriarcha et quod nominasti concilio de pace agerent, deponendique belli, quod fictis criminationibus mihi immerenti intulissent, auctores fierent, cum aliis te quoque, ut sanctimoniae studio flagrantem scilicet et pro tuenda honestate communicare fructu nullum certamen detrectaturum, assumpserint. Verum illi recte sane et quae oportuit cum libertate dixerunt, suarumque partium nihil praetermiserunt, et ab iis, qui eorum integritatem corrumpere atque a veritate in diversum rapere magnis pollicitationibus conabantur, a primis cogitationibus suis atque ab eo, quod semel honestum ac iustum iudicassent, non sunt dimoti. Qua de causa usque hodie in multa aerumna sunt. Tu autem imperandi cupidine et episcopatus splendore turpiter superatus, etiam legationis socios una cum iustitia et veritate prodidisti; qui illud divi Pauli de Dema modice immutatum

ειρημένον περὶ Δημᾶ, καὶ περὶ σοῦ εἰπεῖν νυνὶ, ὅτι, Μακάριος ἡμᾶς ἐγκατέλειπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονικίην. ἃ ἔχρην μεμνημένον, καὶ ὡς νῦν ἀνοσιώτερα καὶ ἀδικώτερα πολλῶν τολμᾶς, τὸν οὐδὲν ἐμὲ P. 520
 5 ἡδίκηκότα αὐτοχειρῶα μονονουχί πειρωμένος φρονεῖν, χάριν ἄξιαν ἐν τούτῳ κατατιθέμενος τοῖς τὴν ἀρχιερωσύνην ἐχειρῆσαι, αἵμασιν ἀδίκους μολύνων τὰς χεῖρας, μὴ ἐμοῦ καταψηφίσσασθαι ἀδικίαν καὶ ἀγνωμοσύνην περὶ βασιλέα, οὐδὲν οὔτε πρότερον, οὔτε μέχρι νῦν ἀνάξιον τῆς εἰς ἐκεῖνον
 10 φιλίας εἰργασμένον. περὶ μὲν οὖν τῆς εἰς βασιλέα καὶ τοῦς παῖδας ἐμοῦ εὐγνωμοσύνης λόγον οὐδένα πρὸς σὲ ποιήσομαι νυνὶ, καθάπαξ τὰς φρένας διεφθόροτα καὶ ἀδिका καὶ παρᾶνομα καὶ λέγοντα καὶ διανοούμενον περὶ ἐμοῦ, ἀλλ' ὕστερον, ἦνίκα ἂν ἐθέλῃ θεός. περὶ δὲ ὧν εἶρηκας, ὡς δεῖ
 15 βασιλίδος ἰκέτην καὶ πατριάρχου γενέσθαι, ὡς ἂν συγγνώμην B παρασχόμενοι πρόνοιάν τινα ποιήσωται πρὶν παντάπασιν ἀπολέσθαι, ἐκεῖνο εὐκαιρον εἰπεῖν, ὅτι, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμὲ, θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, ἀλλ' ἐπ' ἑαυτὰς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν." πρὸς μὲν οὖν ἐκεῖνον ὁ βασιλεὺς τοιαῦτα ἀπεκρίνατο.
 20 γ'. Ὑπὸ δὲ τοῦς αὐτοὺς χρόνους καὶ ἐκ Θετταλίας C ἦκον πρέσβεις, καλοῦντες βασιλέα καὶ δεόμενοι ἄρχειν σφῶν. καὶ πρότερόν τε γὰρ ἔτοιμοι ἦσαν ὑπακούειν καὶ τὰ ἐκείνου μᾶλλον ἤροῦντο, ἢ βασιλίδος, καὶ τότε δὲ ὁμονοήσαντες

tibi possunt occidere: Macarius nos reliquit, diligens hoc saeculum, et profectus est Thessalonicam. Quorum te memorem esse oportebat, et horum simul, quae nunc sceleratiora magisque impia non recormidas: dum me, qui laesi neminem, tantum non per temet sonaris occidere (dignas videlicet isto modo gratias referens iis, qui episcopatum tibi mandaverunt) et nefarie effuso sanguine manus tuas scelerare: ita me ingratae et improbae in imperatorem voluntatis non accusasses, qui nihil unquam eius amicitia indignum perpetravi. De mea igitur in illum et liberis eius pietate nullum nunc tecum semel depravato ac de me pessime existimante loquentique verbum commutabo: sed cum Deus voluerit. Quod autem iniecasti in sermone, oportere me imperatrici ac patriarchae supplicare, ut, data venia, salutis meae prospectum velint, illud apposite responderim. Filiae Hierusalem, nolite flere super me: sed super vos ipsas flete et super filios vestros. Haec ad Macarium coram imperator.

53. Sub idem tempus etiam e Thessalia legati cum ad se vocant et orant, ut sibi praesit: nam et antea eius potius, quam Augustae partes amplexi, principem suum esse cupiebant, et tunc concorditer mittentes, ad gubernacula eundem invitabant. Imperator cum pro veteri benevolentia, tum quod nunc ultro ei se subti-

A.C. 1342 ἐπεψαν πρὸς αὐτὸν, καλοῦντες ἐπὶ τὴν ἀρχήν. βασιλεὺς δὲ αὐτοῖς πολλὰς ὁμολογήσας χάριτας τῆς τε προτέρας εὐνοίας καὶ τοῦ νυνὶ προσχωρεῖν ἐκόντας, ἔπειτα ἔφρασκεν ἄγνωμον εἶναι δεινῶς, εἰ αὐτῶν πᾶσαν εὐνοίας ὑπερβολὴν D ἐνδεικνυμένων, μὴ ὁμοίως καὶ αὐτὸς φαίνοιτο διακειμένος⁵ περὶ αὐτούς, μηδὲ τὴν διάνοιαν ἀποκαλύπτοι. ὅσα μὲν γὰρ ἐν Γυναικοκαστῷ συμβαίη περὶ αὐτὸν, καὶ ὡς αὐτὸς τε καὶ τῶν συνόντων οἱ μάλιστα φιλοῦντες μεγάλοις κινδύνους περι-
 σχεθεῖεν, ἀφισταμένων μὲν τῶν οἰκείων, τῶν πολεμίων δὲ ἐπικειμένων, καὶ ταραχῆς πολλῆς καὶ ἀταξίας τὸ στρατόπε-10
 δον κατεχούσης, εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν χεῖρα σώζουσαν ὑπερέ-
 σχεν, οὐδ' αὐτούς ἠγνοημένοι οἴεσθαι. ἀνάγκη δὲ ἔλθῶν πρὸς
 Κράλην τὸν ἄρχοντα Τριβαλῶν, πολλῆς ἀπολελευκέναι παρ'
 P. 521 αὐτοῦ καὶ τιμῆς καὶ συμμαχίας παρὰ δόξαν. ὀλίγω γοῦν
 πρότερον στρατιὰν παραλαβὼν πολλὴν τε καὶ ἀγαθὴν, ἐπί¹⁵
 Λιδυμότειχον σπεύδειν, ὡς τοῖς ἐκεῖσε φίλοις συνεσόμενος
 καὶ διαθηρόμενος εἴ τὰ κατ' αὐτόν. γενομένου δὲ ἐν Φε-
 ραῖς, τοὺς τε ἠγεμόνας καὶ τὴν στρατιὰν νόσῳ δεινῇ περι-
 σχεθῆναι καὶ ἀποθανεῖν αὐτῶν πολλοὺς, ὡς ἐκ τῆς νόσου
 V. 419 καὶ πρὸς ἀνάγκην ἔλθειν αὐτῆς ἀναστρέφειν εἰς τὴν Τριβα-20
 λῶν ἀρχήν. νυνὶ δὲ παρασκευάζεσθαι, ὡς ἅμα στρατιᾷ εἰς
 Λιδυμότειχον αὐτῆς ἀφιξόμενος. τοῦτο γὰρ μάλιστα λυσπε-
 λειν αὐτῷ πρὸς τὸ κτήσασθαι, εἰ κατὰ γνώμην εἶη θεῶ, τὴν
 πᾶσαν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν. δι' ἃ οὐ δύνασθαι ἦκειν πρὸς

5. μὴ om. P.

cerent, pluribus gratias agens, periniquum esse dixit, si, cum ipsi tam incredibile immensumque sui studium demonstrarint, non pari eos amore prosequi videretur, neque aperiret, quid in corde suo voluaret. Quae enim Gynaecocastri sibi evenissent, quo pacto et ipse et de suis amicissimi gravibus fuissent obsessi periculis, et domesticis desciscentibus, et hostibus instantibus ac prementibus, multaque in exercitu exstitisset tumultuatio et confusio, prae quibus malis pereundum erat, nisi Deus de coelo salutarem manum extendisset, haec, inquam, putare se ne ipsos quidem fallere. Cum autem ad Cralem, Triballorum principem, coactus confugisset, admodum magnifice ab eo tractatum et auxilia praeter opinionem consecutum esse. Itaque nuper cum copiis non parvis ac bellicosis Didymotichum coepisse contendere, ut, rebus suis illic constitutis, cum amicis sese coniungeret. Sed cum Pheris esset, duces ac milites periculoso morbo fuisse implicitos magnamque partem extinctos: ut proinde in Triballos iter remetiri necesse habuerit. Nunc se comparare, ut cum exercitu denuo Didymotichum proficiscatur: id enim sibi ad acquirendum, si Deo placuerit, totum Romanum im-

Θετταλίαν νῦν. μᾶλλον γὰρ ἀνιάσειν, συγγινόμενος μὲν ἐπὶ A.C. 134a
 μικρὸν, ἐν τάχει δὲ ἀπαίρων πρὸς Θράκην αὐθις. ἀλλ' εἰς B
 κατὰ γνώμην αὐτοῦ εἶη ὑπ' αὐτὸν τελεῖν, νῦν μὲν ἄρχοντα
 αὐτοῖς τὸν Ἄγγελον Ἰωάννην ἐπιστᾶν, προσήκοντά τε μάλι-
 5στα ἐξ αἵματος καὶ δυνάμενον ἐξηγεῖσθαι καὶ διασώζειν ἀπὸ
 τῶν πολεμίων, ἃν τινες ἐπίωσι, καὶ συνέσει καὶ εὐψυχία
 καὶ ἐμπειρία τῇ πρὸς τοὺς πολέμους. αὐτὸν δὲ γενόμενον
 ἐν Διδυμοτείρῳ, εἰ μὴ τι κωλύοι δυσχερὲς, πρόνοιαν αὐτῶν
 ποιήσεσθαι, ὅση δυνατὴ, καὶ πᾶσαν ἐνδείξεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν
 10καὶ προθυμίαν καὶ σπουδὴν. τοιαῦτα μὲν πρὸς τοὺς πρό-
 σβεις ἀπεκρίνατο. ἐκέλευέ τε καὶ τοῖς ἐν Θετταλίᾳ ἀπαγγέ-
 λοντας, εἰ πείθοιντο, εἰς ἔργον ἄγειν· φιλοφροσύνην τε αὐτῶ C
 προσήκουσαν περὶ αὐτοὺς ἐπιδειξάμενος, συνεχέπεμπε καὶ
 τῶν οἰκειῶν ἕνα Μανουὴλ τὸν διοικητὴν, ὡς τὰ εἰρημμένα παρ'
 15αὐτοῦ καὶ τοῖς ἐν Θετταλίᾳ ἀπαγγελοῦντας. ὧν καὶ γενομέ-
 νων ἐν Θετταλίᾳ, ἐπεὶ ἦ τε στρατιὰ καὶ τῶν πόλεων οἱ ἄρι-
 στοὶ τὰ παρὰ βασιλέως εἰρημμένα ἐπυνθάνοντο, πρῶτα μὲν
 ἀμολόγουν βασιλεὺς χάριτας πολλὰς τῆς εὐμενείας τῆς περὶ
 αὐτοὺς καὶ τῆς συντρόφου καὶ φίλης ἀληθείας ἐκ παιδός,
 20ὅτι καίτοι δοκῶν ἐν δυσπραγαίαις εἶναι, οὐδὲν ὑπέμεινε πε-
 πλασμένον φθέγγασθαι, οὐδ' ἄγενεός, ἀλλὰ δῆλην αὐτοῖς
 πεποίηται τὴν διάνοιαν οἷα ἦν. αὐτοὺς δὲ τῷ περιόντι τῆς
 εἰς αὐτὸν εὐνοίας, ἐπεὶ μὴ λυσιτελεῖν αὐτῷ δοκοίη, τὸ νῦν D
 ἔχον ἦκειν παρ' αὐτοῦς, οὐκ Ἄγγελον μόνον, κατὰ γένος τε
 24. τε add. M.

perium adiumento maximo futurum. Propterea in Thessalliam per
 id tempus venire non posse: magis enim molestia, quam laetitia
 eos affecturum, si brevi spatio illic degens, in Thraciam revertatur,
 Sed si vere et ex animo sibi parere velint, in praesens Ioannem An-
 gelum praetorem se illis praeficere, sanguine coniunctissimum: qui-
 que ad salutem ab hostibus defendendam et prudentia et invicto
 animo et peritia militari egregium se ducem praestare queat. Se,
 ubi Didymotichi fuerit, nec aliquis casus impediērit, quanta maxi-
 ma poterit diligentia alacritateque eorum res curaturum. Haec le-
 gatis respondit, et ea Thessalis renuntiare iussit: qui si annuerent,
 tum opere complerentur. Sic eos qua decebat comitate, et una de
 domesticis suis Manuelem administratorem dimittit. Ad eos ut ve-
 nerunt, militesque et optimates urbium responsum audierunt, de be-
 nevolentia ac de veritate, cuius a puero fuisset semper studiosissi-
 mus, amplissimas ei gratias agunt, quod nimirum nihil fictum ac
 timidum, quamvis afflicta et prostrata fortuna sua, ut appareret, lo-
 qui, sed mentem illis suam candide declarare voluisset. Se autem
 abundantia quadam amoris erga illum, quandoquidem hoc tempore
 ad eos sibi veniendum non putet, non modo Angelum, ipsi genere

- A. C. ἰθαυτῶ προσήκοντα καὶ ἄρχειν δυνάμενον αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἰ τινα ἐκείνου πέμποι πολλῶ καταδέεστερον, δέξασθαι προθύμως καὶ πᾶσαν ἐπιδείξασθαι περὶ τὸν βασιλέα εὐνοίαν. τοιαῦτα μὲν καὶ οἱ ἐν Θεσσαλίᾳ ἀπεκρίναντο. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ πύθοιτο ἀπὸ τῶν πρέσβεων ἐπανελθόντων, ἐπεμπε τὸνδ' ἀνεψιὸν Ἄγγελον Ἰωάννην, ἐπίτροπον εἶναι Θεσσαλίας. πᾶσι δὲ βουλόμενος καταφανὲς ποιεῖν, ὡς οὐ βασιλέως τοῖς παισὶν ἐπιβουλεύων ἤρατο τὸν πόλεμον, καὶ ὡς οὐδ' εἰ περιγένοιτο τῆς ἀρχῆς ἔγνωσκεν ἀποστρεφεῖν, ἀλλ' ὑπὸ βασιλίδος μᾶλλον
- P. 522 αὐτὸς ἐπολεμήθη ἀνθρώποις πειθόμενης συκοφάνταις, τῷ 10 Ἄγγέλῳ πρὸς τὴν Θεσσαλίαν ἀρχὴν χρυσόβουλλον κοιῶν, βασιλίδι τε προσέγραψε καὶ βασιλέα Ἰωάννην τὸν υἱόν, ὥστε Ἄγγελόν τε καὶ Θεσσαλοὺς τὴν δουλίαν τε κἀκείνοις ὥσπερ καὶ αὐτῷ ὁμολογεῖν καὶ μᾶλλον ἢ πρότερον ὑπέκειν. ὃ καὶ ἐπὶ λέξεως εἶχεν οὕτως· „ὡς ἀπόλοιτο ὁ φθόνος, τὸ 15 πάντων τῶν κακῶν χεῖριστόν τε καὶ ἀδικιώτατον, ὅγε κακῶς ἡμᾶς ἀρχῆθεν ἐξώσας τῆς ἀκηράτου τρυφῆς χειρὶ Θεοῦ πλασθέντας καὶ λόγῳ τιμηθέντας, ὃ τῆς ὑπὲρ λόγον χάριτος. καίτοι μετὰ τὴν τοῦ χείρονος πείραν, ἵνα συνελὼν εἶπω, εἰ τῆς ἐνδίκου καταδίκης ἐκείνης ἡμεῖν ἐν συναισθήσει καὶ τᾷ 20 Β βελτίω ἐμελετῶμεν, κἂν συγγνώμης τυχόντες αὐθις ἂν ἡμεῖν ἐν τοῖς προτέροις. νυνὶ δ' ὥσπερ μὴ τι χαλεπὸν πεπραχότες ἢ πεπονθότες ἐξ ἀβουλίας, ἢ γοῦν ἐπὸ τοῦ παθεῖν οὐμενοῦν διδαχθέντες, τὸ τὰ δέοντα φρονεῖν οἰοεὶ παρηγήμεθα, πῆ-

coniunctum et ad regendum idoneum: sed et si quempiam illo multo inferiorem mittat, libenter suscepturos imperatorisque semper fore cupidissimos. Talia Thessali responderunt: quae ut a legatis reversis imperator audivit, consobrinum Ioannem Angelum ad ineundam Thessaliae praefecturam misit. Volens autem constare palam, non se insidiantem imperatoris liberis bellum suscepisse: nec, si vinceret, illos imperio privare statuisse, sed potius ab Augusta, mendaciloquis hominibus fidem commodante, se oppugnari, Angelo propter Thessaliae procuracionem bullam auream faciendam et imperatricis ac Ioannis, eius filii imperatoris, nomina adscribi curavit, ut et Angelus et Thessali subiectionem aequae ipsi ut sibi profiterentur magisque de cetero subessent. Bulla ad verbum haec erat. Utinam malorum omnium pessimum nequissimumque, invidia, diaperiret, quae nos Dei manu fictos et intelligentia honoratos (o inexplicabile munus) male ab initio ab immortalibus illis deliciis expulit. Quamquam si post experta mala, ut breviter dicam, iustam illam damnationem simul agnosceremus melioraque meditaremur, veniam adepti, in priorem statum restitueremur. At nunc, quasi ob amentiam nihil noxium operati aut perpassi: sive ex eo, quod

ματα πάσχειν ἀνδραίρετα κακῶς αἰρεθέντες, καὶ δευτέρως ἔργα—A. C. 194^a
 ληθεῖσθαι διὰ βίου τοῖς μὴ καθήκουσι καὶ τῆς ἰσῆς ἀξίας
 πρὸς θεοῦ τυχόντας, καὶ τῆς αὐτῆς ἡξιωμένοι σπουδῆς, με-
 μνηνότες δίκην, ταυτησί μὲν οἰκτρῶς ἐκπεπτώκαμεν, ἀνισότης V. 420
 ὅδὲ πεπόνθαμεν τε καὶ τιμηθήκαμεν. δέον γὰρ σπουδάζειν
 ἢ τὸν αὐτὸν ἐπὶ τοῖς ἀμείνοσι δρόμον, ἢ φιλονεικεῖν ἄλλος
 ἄλλον ὑπερβαίνειν, ὅπως ἂν ἐπ' ἀγαθοῖς ἀλλήλους νικῶημεν C
 τοῦναντίον ἅπαν φαινόμεθα πρῶτοντες, καὶ συμβέβηκεν ἡμῶν
 οἷον τι πάθος ἀτεχνῶς ἀποπον, ὅτι κατὰ τοὺς τῆς μορφῆς
 τοχαρὰκτῆρας ἔπεισι διενηνοχέαι, καὶ ταῖς τῆς ψυχῆς ἔξεστι.
 καὶ τὴν πρῶτην ἐκείνην καὶ μακαριστήν ὄντως εὐδαιμονίαν
 ἀποβαλοῦσιν ἡμῶν δέδοκτο δεῖν ἐφ' ἑτέραν πολυσχιδῆ τρα-
 πέσθαι, ἀβέβαιον πάντη καὶ καδ' ἑαυτὴν στασιάζουσαν. ἦν
 εἴ τις οὐ καλοῖη τύρβην κομιδῆ ματαίαν καὶ θόρυβον ἀκερ-
 α5δῆ, τοῦτον ἐγὼ νομίζω τελεῖν οὐκ εἰς τοὺς εὖ φρονοῦντας,
 οὐ φύσεως εἰς τοῦτο, φαύλης δὲ τινος αἰρέσεως ζημιώσεως
 αὐτόν. πολλῶν δὲ ταύτης δὴ τῆς λεγομένης τε καὶ νομιζο-
 μένης εὐδαιμονίας διαφόρων εὐμοιρησάντων, καὶ τῷ μὲν ἀπὸ D
 γένους οἷον τιμῶν εἰώθασιν ἄνθρωποι, τὸ βρεσθῆσθαι τε
 τοκαὶ ἡδεσθαι προσυπάρχοντος, τῷ δ' ἀπὸ χρημάτων, τῷ δ'
 ἀπὸ δόξης καὶ θεραπείας ὅτι πολλῆς, ἑτέρῳ δ' ἀπὸ στρατη-
 γίας βίου τε κατὰ κόσμον ἐπαινετοῦ, ἄλλῳ δ' ἐπ' εὐτεχνίας
 καὶ φαρτρίας λαμπρᾶς συγγενῶν καὶ φίλων, τούτων ἀπάντων

17. δὴ pro δὲ P. et M.

passi sumus minime docti, iudicium veri propemodum amisimus,
 dum mala perpeti male eligimus, et accusare quaerimus, quorum
 in vita nullum crimen reperitur. Et cum aequalem a Deo dignita-
 tem inter nos sortiti eademque ab ipso cura dignati simus, ea fu-
 riosorum instar miserabiliter excidimus, et ad inaequalitatem red-
 acti, eam in honore habuimus. Cum namque vel studere debuis-
 semus idem ingredi virtutis curriculum, vel contendere, ut alius
 alium anteiret et in bonis actionibus nos mutuo vinceremus, prorsus
 contra facimus, et tamquam morbo quodam absurdissimo occupa-
 mur. Nam ex formae nostrae lineamentis sequitur, ut etiam
 habitibus animi excelluerimus. Et quia prima illa vereque beatissima
 felicitate orbatī sumus, visum est oportere ad aliam multiplicem,
 inconstantem omnino et a se ipsa dissidentem converti. Quam si
 quis non appellet turbas valde stolidas tumultumque, hunc ego in
 prudentibus haud numerandum, neque illi naturam, sed pravam
 aliquam voluntatem in hoc nocuisse opinor. Cum porro multi huius
 dictae et legitimae felicitatis diversa ratione exsortes sint, et homi-
 nes partim maiorum claritudine, partim pecuniarum thesauris, par-
 tim gloria, et multorum erga se observantia, partim arte ac munere

A.C. 1342 και τῶν ἄλλων, ὅσα τοῖς πολλοῖς μακαρίζεται, (παρίημι γὰρ τὸ δοκεῖν περαιτέρω τῇ τῶν τοιοῦτων ὀνομάτων προφορᾷ παιδρύνεσθαι,) λίαν ἱκανῶς ἐμοὶ πειραθῆναι καὶ δαυριλῶς ευμαρῶς πως ἄν τις εἴποι κατὰ ῥῶν θεόθεν κεχορήγη-

P. 523 ται. καὶ εἴ τῃ τῶν νῦν ἢ τῶν πάλαι ἐνὶ τῶν λεγομένων⁵ αὐχελὺν ὅπως οὖν ἐχρῆν ἢ μέγα φρονεῖν, φάσιν ἅπαντες ἄν ἐμοὶ χρῆναι τὸ τοῦτοις ἅπασιν διὰ πάντων σεμνύνεσθαι ἀμέλει. καὶ ἦν μὲν ἐμοὶ πολλή τις εὐδαιμονίας σύρροια καὶ ὄλβου παντοίου, μηδενὸς τυγχάνοντος κακοῦ καθ' ἡμαρ, ὡς τινι τῶν πάλαι σοφῶν ἐπηνέθη. ἐθεώμην δ' ὡσπερ ἐξ ἀ-10 πόπτου τινὸς εἰκῆ ταῦτα τιμώμενά τε καὶ σπουδαζόμενα καὶ ῥᾶστα λυόμενα, ὡς ἔξωθεν ἀνθρώποις περιρρέόμενα, τύχης τινὸς ἀσάταφ φορᾷ καὶ τὸ τῆς τρυτάνης πασχούσης, ἧς τῶν πλαστῆγγων ἢ μὲν ἄνεισι κουφιζομένη, ἢ δ' αὖ καθέλκεται βαρυτέρας ἐπετεθείσης ὀλκῆς. καὶ πάντων μὲν τῶν ἄλλων¹⁵ βῆμην ῥαδίαν τινὰ τὴν μεταβολὴν, ὡς ἀπὸ μὲν τῶν ἀφιζόμενος ἄκοθεν, ἐπὶ δὲ τῶν ἴσως οὐκ αἰεὶ καλούμενος, ὅλα συμβαίνειν εἶωθεν· ἦν δ' ἐφθασκῶς ὠνόμασα φατρίαν φίλων, σῆποτ' ἔμην τοῖς πράγμασι συμματαβληθῆναι, μηδὲ τοῖς τοῦ βίου καιροῖς, ἀλλ' ὡσπερ οὐκ αὐτὸς ἐμελλον ἀμωσπέτως²⁰ ἐκείνων ἀφέξομαι, οὕτως οὐδὲ σφᾶς ἄλλο παρὰ τοῦτο παθεῖν ἐπιέληφα. εἰρήσεται γὰρ τάληθές· παγχάλεπον ἐνόμισα

5. ὡς M., πως P. 13. παρασχούσης M.

imperatorio, partim vita, ordine et modo laudabili instituta, partim felicitate liberorum illustriumque cognatorum et amicorum tribu superbire et laetari consueverint, haec omnia et alia, quae vulgo beatitates habentur, (quae praetereo, ne omnibus huiuscemodi proferendis nimium videar delectari,) plus satis ubertimque, citra laborem, et ut ita dicam, facili ac secundo quodam cursu experiri a Deo mihi concessum est. Et si cui, qui nunc vivunt mortalium, aut qui olim vixerunt, in uno horum quomodocumque gloriari seseque circumspicere fas est aut fuit, omnes mihi hoc utique concedendum fatebuntur, his omnibus per omnia gloriari. Equidem felicitate multa et omnigenis opibus sine malo quotidiano aliquo circumfluxi: quod quidam antiquorum sapientum laudavit. Contemplabar autem velut e specula ista, quae temere honorantur et studiose quaeruntur ac facillime dilabuntur: utpote quae de foris hominibus affluunt, fortunae cuiusdam inconstanti fluxu, haec in trutina praebentis: cuius lancium altera levior ascendit, altera contra gravitate ponderis deprimitur. Et omnia quidem alia facile mutatum iri putabam, utpote ab his sponte discessurus, ab illis non semper fortasse honorifice appellatus, quemadmodum fieri solet. Quam autem supra amicorum tribum nominavi, cum rebus ipsis et temporibus mutatum iri non sperabam. Sed ut ego me ab illis non eram

ἐκείνους κατ' ἐμοῦ γενέσθαι, οὓς εἰ ποιῶν οὐκ ἐπανασάμην. A. C. 1342
 ἐν πῦσιν. εἰ δὲ καὶ ὑπ' αὐτῶν τούτων μᾶλλον ἡμεῖς ἀνή-
 κεστα ἐπεπόνθειμεν καὶ τὰ δεινότετα, φεῦ, σσευκοφαντήμεθα
 καὶ διαβεβλήμεθα, τί χρῆ καὶ λέγειν; ἀλλ' ἐχρῆν, ἄρ' ἐχρῆν C
 5 κατελιθῆναι πάντας ἀπλανῶς καὶ ἐς προὔπτον κείσθαι, ὡς
 οὐδὲν μόνιμον, οὐδὰ βέβαιον. τῷ μέντοι πρὸ ἡμῶν δεσπότη
 τε καὶ βασιλεὶ τῷ θειοτάτῳ καὶ γενναίῳ μοι ἀδελφῷ πύλαι
 τὰ μέγιστ' ἀδικουμένοι καὶ κινδυνεύοντι, (παροπτέον δὲ τὰ νῦν
 φειδοῖ τῶν ἀδικούντων, πλὴν τούτου, πάνν θανμαστώων ὄντων.)
 10 πρροστεθέντες ἡμεῖς καὶ πάντα μὲν παρ' οὐδὲν θέμενοι, συγ-
 κινδυνεῦσαι δ' ἐκείνῳ καλῶς ἐλόμενοι καὶ μυρρίοις ὑπὲρ κεί-
 νου συμπεισθέντες δεινοῖς, φιλίας ὄρω καὶ νόμοις δικαίου V. 421
 χρέους πειθόμενοι, περιγενέσθαι λαμπρῶς τῶν ἀδικούντων.
 τουτονὶ πεποιήκαμεν θεοῦ, τυχόντες ἔλεω. καὶ ἤμεν αὐθις
 15 ἐν παντὶ βίῳ τοῦ ζῆν καὶ βασιλεύειν ἐκείνον κηδόμενοι τε καὶ D
 περὶ πλείστον ποιούμενοι, ὡς ἴσασι ταῦτα πάντες, καὶ ἡμῶν
 τὸ σιγαῖν αἰρουμένων. ἐγὼ μὲν οὖν, ὡς καὶ πλειστακίς αὐ-
 τοῖς ἔργοις ἐπδειξάμην, ὑπὸ θεῷ καὶ τὰ νῦν δισχυροῖζομαι
 μάστρυρι, ὡς ῥᾶστ' ἄν καὶ σὺν εὐχῇ τὴν ἐμὴν ἀπεδόμην ζω-
 20 ἦν, εἶγε ἐξὸν ἦν ἐκείνον οὐκ ἐς ἄδου ἵναί. ἐπει δὲ τοῦτ'
 ἐβουλόμην μὲν καὶ ὅσον τὸ ἀπ' ἐμουτοῦ εἶχον ἐκ τοῦ ῥᾶστου
 πεποηκέναι, τῷ θεῷ δ' οὕτω κέκρωται καὶ τέθνηκεν, ὡς μὴ
 ὦφειλε, βίον ἀβίωτον ἐμοὶ καταλειπῶς, τοῦ ζῆν καὶ ἄρχειν P. 524

quadamtenus seiuncturus, sic ipsos non aliter facturos existimabam.
 Fatenda veritas, difficillimum credidi, ut illi mihi adversarentur,
 quibus undecumque benefacere non cessavi. Si autem ab his ipsis
 potius infanda passi et, pro dolor, calumniis vehementissime oppu-
 gnati sumus, quid attinet plura dicere? Sed oportebat, oportebat,
 inquam, omnes cognoscere et ante oculos ponere, nihil esse firmum
 ac permanens. Qui autem nos antecessit dominus ac imperator di-
 viniissimus et generosus mihi frater, et olim iniuriosissime tractato
 et in periculis versanti (dissimulandum et parcendum in praesens
 iis, qui iniuriam intulerunt, nisi hoc, quod illustrissimi fuerunt)
 nos sociati, eius causa omnia contempsimus, et cum eo pericula
 libeater subeuntes, milleque malis propter illum exerciti, amicitiae
 ac iustae necessitatis legibus inducti effecimus, Deum sortiti propi-
 tium, ut is persecutores suos praeclare superaret. Et eramus po-
 stea in omni eius vita solliciti maximique cuiusdam boni loco opta-
 bamus, ut ille viveret et imperaret: id quod vel tacentibus nobis
 nemo non novit. Ego igitur, quod factis ipsis saepissime prae me
 tuli, nunc quoque Deo teste affirmo: si fieri potuisset, ut ille non
 moreretur, me cupidissime pro eo moriturum fuisse. Quoniam au-
 tem ego istuc volui, et quod ad me attinet, facillime potui, Deo
 tamen aliter visum est, et ille obiens (quod utinam superasset) vi-

A.C. 1342 τὴν ἐκείνον σύζυγον καὶ τὰ φίλιωτα παντὶ σθένει καλῶς ἐγὼ
 λίαν ἐπιμεμέλημαι, ψήφῳ τοῦ θειοτάτου βασιλέως καὶ πάν-
 των ἐφεξῆς ὕστερον τὴν τῶν κοινῶν, ὡς καὶ πρὶν ἐγκεχειρι-
 σμένος διοίκησιν. καλῶς τοίνον καὶ κατ' εὐχὴν καὶ ἐπὶ τὸ
 βέλτιον τῶν πραγμάτων ἡκόντων καὶ ἤξειεν ἔτι ἑαδῶως ἐπαγ-⁵
 γελομένων, τῷ ἐξῴλει καὶ κακίστῳ πάθει δὴ φημι τῷ φθό-
 νῳ τρωθέντες, οἱ μᾶλλον, ὡς εἴρηται, παθόντες εὐ παρ' ἡ-
 μῶν, ὧν ἔξαρχος ὁ κάκιος ἀπολούμενος ἦν Ἀποκάνκος, δι-
 κην ὄψεως ὑπεψιθύρισαν τῇ βασιλίδι καὶ τοῦ ὀρθοῦ ταύτην
 ἐκπεπτωκέναι παρεσκευάκασι κακῶς, τὴν αὐτῆς διαστρέψαν-¹⁰
 Βτες γνώμην· οὐ γὰρ ἂν εἴποιμι γνώσιν καθ' ἡμῶν, βαβαί,
 καὶ ταῦτα σπουδαζόντων ὑπὲρ ἐκείνης καὶ τοῦ παιδὸς καὶ
 βασιλέως, καὶ μυρίους ὑπὲρ ἀμφοῖν ὑφισταμένων καμάτων.
 μέντοι γε καὶ κακὸς ἐπεχείρησεν ἀμείψασθαί με, μᾶλλον δὲ
 θανάτῳ, τὸν ὄσω περὶ ἐκείνην καὶ τὰ κοινὰ ἀγαθὸν τῇ τοῦ¹⁵
 Χριστοῦ χάριτι. ἀλλ' οἶα ἀνθ' ὅσων κεκόμισμαι. ὀπηγίκα
 γὰρ με ἔχρην εἰπεῖν τὸ τοῦ Παύλου, κρεῖττον ἂν εἶη λέγειν
 τὸ τοῦ ἀποστόλου τοῦ Θεηγόρου, τὸ τὴν πίστιν τετήρηκα,
 τὸν δρόμον τετέλεκα, καὶ τὸ ἐξῆς τοῦ ρητοῦ λοιπὸν εἰλη-
 φέναι θαρρῆειν, τότε ἄρα ἐμοῦ μὲν σιγῶντος, αὐτὸ τεύρογον²⁰
 ἐβόα τοὺς ἄθλους καὶ μεγάλα ἀντὶ μεγάλων εἰσέπραττεν.
 οἱ δ' ὀφείλοντες, ὡς τῆς τῶν συκοφαντησάντων παραπληξίας,
 C ἐρήμην ἡμᾶς κατεδίκασαν καὶ ἐγράψαντο πλάσαντες καθ' ἡ-
 μῶν, ὃ πρὸς βουλῆς καὶ μελέτης ἡμῖν οὐκ ἦν, οὗτοι μὰ τὸν

g. ὑπεψιθύρισαν P. et M. 17 Παύλου — Θεηγόρου add. M.

tam minime vitalem mihi reliquit, ut eius coniux et liberi viverent atque imperarent, omni cura et ope elaboravi, auctoritate sacratissimi imperatoris et omnium deinceps, rursum, ut ante, rerum summae administrandae praepositus. Cum omnia belle et ad votum rectissimeque procederent, et ita processura spes bona daretur, exitiāli et pessimo sane morbo, invidia, inquam, correpti, quos prae aliis beneficentia nostra extuleramus, duce et auctore Apocaucho perditissimo, qui serpentis instar imperatrici insibilabat, a recto tramite eam detorserunt et voluntatem eius (non enim dicam intelligentiam) erga nos, mirabile dictu, perverserunt: idque cum pro ipso et eius filio imperatori tantum contenderemus et sexentos pro ambobus labores hauriremus: nihilo minus malis, vel morte potius, me Christo favente, de ipsa et communi tam bene merentem, remunerare conata est. Hem qualia pro qualibus recepi? Quando enim me illud Pauli, divini apostoli, dicere convenisset: Fidem servavi, cursum consummavi et confidere, quod in sententia sequitur, me accepturum (tunc siquidem me tacente res ipsa certamina mea proclamabat, et pro magnis magna reposescebat) qui no-

καὶ λογισμοὺς καρδιῶν ἀκριβῶς ἐπιστάμενον. ἀλλὰ ταῦ- A. C. 1342
 τα μὲν εἰς ἑτερόν μοι τεταμιεύσθω καιρὸν, ἤνικα καὶ φανή-
 σεται τάληθές καλῶς Θεοῦ διδόντος. νῦν δ' ὡς μὴ τῆ τοῦ
 λόγου ῥύμη συνισχημένοι, κἀντεῦθεν ταῖς τοιαύταις ἐμφιλο-
 5 χωρεῖν ὑποθέσασιν ἐπειγόμενοι, ἄτοπόν τι ποιεῖν ὑποληφθεῖη-
 μεν, μικροῖς λόγοις τὰ μὴ μικρὰ παραδοῦναι πειρώμενοι,
 ἔσόν εὐθὺ τοῦ προκειμένου. ἐπειδὴ ποτε βασκανίᾳ δαίμο-
 νος, ὡς διείληπται, καθ' ἡμῶν μανέντες οὐκ ἔνδικα οὖς διὰ
 χρόνου μακροῦ φίλους συνεστησάμεθα καὶ κοινωνοὺς ἡμῶν
 10 ὀρέψασάμεθα τῆς εὐπραγίας, ἐσκαιώρησαν τὰ δεινότερα, καὶ
 ἦν ἐπορευόμεθα σὺν Θεῷ πορείαν ὀρθήν τε καὶ τῷ κοινῷ D
 συντείνουσαν κακοῖ κακῶς διαβεβληκότες τε καὶ κεκακουρηγ-
 κότες παντάπασι προτεθύμηται καὶ ἐπικεχειρήκασιν ἡμᾶς
 ὀλέσαι σὺν τοῖς ὑπολειφθεῖσι φίλοις, τοῦ κινδύνου τέως ἐ-
 15 σφραστῶτος ἡμῶν, τὰ πρὸς σωτηρίαν ἀθρόον βεβουλευμένα·
 οὐδὲν ἦντιν ἐπὶ Θεῷ μάρτυρι κερρικότες καὶ συνδιασκε-
 ψάμενοι, καὶ ἔτι φροντίζοντες, καὶ πῶς ἂν ἐκεῖνοι σωθεῖεν
 οἱ καταπροδόντες ἡμᾶς, καὶ ἵνα τὰ ἐν μέσῳ πλεῖστα γε ὄν-
 τα καὶ κόρον ὡς παρέχοντα παρῶ, πάντων σχεδὸν ἐν ἀνάγ-
 20 κῃ καὶ καιρῷ κίνδυνον ἀπειλοῦντι διαφόρως, ἀπειπόντων τε
 καὶ καταλελοιπόντων μὲ φίλων, συγγενῶν γνησίων καὶ θερα-P. 525
 πόντων, ταῦτά μοι τούτοις ὀφειλόντων, μᾶλλον δ' εἶπειν καὶ V. 422

bis debebant (o sycophantarum vesaniam) nos accusantes, indicta causa damnarunt, adversum nos comminiscentes, quod in mentem nobis nunquam venerat: ita nos amet, qui cordium cogitationes perfecte cognoscit, Verum haec in aliud tempus differam, quando divino munere veritas clare apparebit. Nunc ne impetu orationis abrepti, in hoc argumento cogamur immorari, ac proinde inepti existimemur, dum parvo sermone haud parva complecti nitimur, recta ad propositum aggrediendum est. Postquam igitur invidia daemoneis, ut explicatum est, contra nos inique furentes, quos longo tempore nobis devinxeramus felicitatisque nostrae participes feceramus, horribilia in nos perverse moliti sunt, directaque et ad commune bonum pertinente via, Deo adiuvante, incedentes improbi improbe criminando malefaciendoque cum amicorum reliquiis funditus perdere studuerunt ac tentaverunt, interea nos urgente discrimine frequenter de salute consultavimus: nihilo minus coram Deo trementes et sollicite considerantes, quo modo salvi esse possent, qui nos prodidissent. Atque ut multa, quae sunt in medio, ad fugiendam satietatem sileam, cum amici ferme omnes in duris periculosisque temporibus meis alii alia de causa mutatis voluntatibus me desertum ivissent, ipsique cognati ac ministri, quo eadem vel plura potius officia mihi debebant, in sexcentis me discriminibus, arcano Dei iudicio destituissent, ipsam et solam Dei dexteram ma-

A. C. 1342 πλείω καὶ μυρίοις καταπρόεσθαι με κινδύνους πολλάκις ἤρη-
 μένων, κρίμασι θείοις καὶ λόγοις ἀρρήτοις αὐτῆς καὶ μόνης
 τῆς τοῦ Θεοῦ δεξιᾶς ἠσθόμεν λαμπρῶς ἀντιλαμβανομένης
 μου καὶ ἀνωθουμένης ἰσχυρῶς τοὺς καθ' ἡμῶν, ὡς ἂν τις
 φαίῃ, ἐπενηνεγμένους ἀκροβολισμούς καὶ τὰς ἐλεπόλεις τηρι-5
 καῦτα πέφηνε κρείττων τῶν ἀπειλούντων πάντων, καὶ σφόδρα
 δεινῶν τοσούτων. καὶ ὁ περιπόθητος ἀυτάδελφος τῆς βασι-
 λείας μου κύριος Ἰωάννης ὁ Ἄγγελος, ὃς τῆς αὐτῆς ἡμῖν
 τοῦ γένους ὄλης τετυχηκῶς καὶ βασιλικῶς βρύων αἵμασι,
 Β λλαν ἐπαινετῶς ἀντεφιλονείκησε περιγεγενησθαι μᾶλλον ἀπάν-10
 των τῆ τῆς ψυχῆς εὐγενείᾳ, ἣ ὅσα περιγίνεται τῆ τοῦ σώμα-
 τος. τὴν μὲν γὰρ οἶδε φύουσάν τε καὶ αὐδὶς μείουσαν, τὴν
 δ' ἄφθιτον ἀεὶ μίμνουσαν. ψυχῆς μὲν οὖν ἀνδρίαν, ἣ φρο-
 νήσεως ἐδραιότητα καὶ περὶ τοὺς φίλους στεῆρότητα, ὥστε
 προκινδυνεύειν αὐτῶν αἰρεῖσθαι, σώματός τε εὐφυῖαν καὶ15
 ὡσπερ εὐαρμοστιᾶν καὶ ῥώμην, μακρὸν ἂν εἴη τὰ νῦν διεξ-
 ἔρχεσθαι. ἐπεὶ δὲ τὰς παρ' αὐτῶν φασὶ τῶν ἐχθρῶν ἀξιο-
 πιστοτέρας γίνεσθαι μαρτυρίας, εἶδεῖν ἂν καὶ φαίεν ταῦτα
 Ἰλλυριοὶ τε, καθ' ὧν οὐτοσὶ μέγα κεκλείεται, καὶ πᾶσα ἡπει-
 C ρος καὶ αὐτοὶ Πέρσαι, οἱ πολλάκις τούτῳ προσβαλόντες παν-20
 τελῶς ἤττους, ὡς μηδένας ἐναργῶς ἀπηλέγχθησαν. αἱ δ' ὑπή-
 νεγκεν ἀνδρείως καὶ πέπονθεν ἐμὴν χάριν, χρημάτων ἀφαί-
 ρεσιν παντελῆ καὶ πλούτου παντὸς δήμευσιν, θεραπόντων
 πλήθος, στέρησίν τε τῶν ἄλλων ἀπάντων, ὧν ἤττημένους ὁ-

manifestam mihi subvenire fortiterque tela in me contorta et mura-
 les, ut sic loquar, machinas retundere sensi. Illa tunc omnium
 minis et tam multis terriculamentis potentior se declaravit. Et
 carissimus frater maiestatis nostrae, dominus Ioannes Angelus, eam-
 dem generis radicem mecum sortitus et imperatorio sanguine florens,
 cum sua eximia laude omnes magis nobilitate animi vincere con-
 tendit, quam eos corporis nobilitate antecellit. Hanc enim nasci
 minique, illam incorruptam perseverare novit. Animi igitur
 eius fortitudinem stabilemque prudentiam et in amicis diligendis
 constantiam, pro quibus nullum discrimen reformidet, corporisque
 habilitatem et velut concinnitndinem ac robur, longum esset in
 praesentia commemorare. Quia vero hostium testimonia, ut aiunt,
 fide digniora sunt, norunt ista fatebunturque et Illyrii, ex quibus
 hic insignem gloriam reportavit, tota item continens et ipsi Per-
 sae, qui, saepe in hunc impetu facto, omnibus modis inferiores ac
 nulli evidenter apparuerunt. Quae autem mea causa viriliter sus-
 tinuerit, universae scilicet pecuniae spoliationem facultatumque
 omnium proscritionem, famulorum amissum gregem, privationem
 aliarum rerum omnium, quibus homines fractos succumbere vide-

ρῶμεν ἀνθρώπους· ὅπως τέ μοι συνεξήμισται ἐς Τριβαλοῦς, A.C. 1342
 καὶ ψυχὴν αὐτὴν ἐτοίμως εἶχεν ὑπὲρ ἐμοῦ θεῖναι ὁπότε ἔ-
 δει, καὶ ὅπως ἐγένετό μοι ἀντὶ πάντων, ὁποῖον τέ μοι καὶ
 ὁπόσων κεκοινωνήκε τῶν ἀνιερῶν, ἐὼ λέγειν, ὡς μὴ ἀνάξια
 5 δόξω πράττων ἐκδιηγούμενος σὺν οἴκτῳ δι' ἐμαντοῦ, ἃ τότε γεν-
 ναίως ἠνέγκαμεν ἀρωγῇ τοῦ κρείττονος. βούλομαι μὲν οὖν
 μακροτέρῳ διηγήσει δοῦναι τὰ τούτου. ἐπειδὴ δ' ἐλάττω τῆς
 ἀληθείας ἔσται πάντως ἅτι' ἂν εἴπομεν, ἔχει τις ἐξ ὀλίγων D
 πᾶν τῶν ῥηθέντων ὥσπερ ἐν ἐπιδρομῇ ἐς βαθεῖαν τοῦ αὐ-
 10 τοῦ πρακτέων ἐληλυθέναι κατάληψιν. παρεῖδῳ γὰρ τὰ κλειώ-
 οὺς ἔργον αὐτὸ τοῦτο μόνον, τὸ γραφῆς ταῦτ' ἀξιοῦν καὶ λό-
 γοις τιμᾶν. ἡμῖν δὲ πρὸ τούτου μελήσει καὶ αὐτοῖς ἔργοις
 ἀμειβεσθαι τουτονὶ τὸν περιπόδητον αὐτάδελφον τῆς βασι-
 λείας μου τὸν φερωνύμως χάρισι βρύνοντα. δικαιοτάτον γὰρ
 15 εὐεργετεῖσθαι παρ' ἡμῖν καὶ μεγάλων ἀμοιβῶν ἀξιοῦσθαι,
 οὐχ ὅτι μόνον ἔστιν ὄλος δέδεικται καὶ φορητὸν δυσχερῶν
 σὺν ἡμῖν ὑπὲρ ἡμῶν μάλα ἀσμένως ὑπήνεγκεν· ἀλλ' ὅτι P. 526
 καὶ διὰ πάντων τῶν αὐτῷ πεπραγμένων τραυῶς ἐπαγγέλλεται
 σπουδαίειν, ὅτι βέλτιον τῷ κοινῷ, καὶ νίκας ἄρασθαι κατ'
 20 ἐχθρῶν τὰ Ῥωμαίων νεμομένων ἀναίδην. διὰ τοι τοῦτο καὶ
 χάριτας ἀποχρώσας ἢ βασιλεία μου τῆδε βουλομένη αἰεὶ,
 ἐπιχορηγεῖ καὶ ἐπιβραβεύει νῦν καὶ τὸν παρόντα χρυσόβουλ-
 λον λόγον, δι' οὗ προσιτάσει καὶ θεσιζεῖ καὶ διορίζεται εἰ-

1. συνεξήμισται M. 9. τῶν αὐτῷ fortasse.

mus: ut mecum exul ad Triballos abierit, animamque ipsam, si
 opus fuisset, pro me depositurus fuerit: quomodo mihi unus instar
 omnium fuerit, quales quantasque mecum perpressus sit miseriae,
 mitto dicere, ne ineptus audiam, cum commiseratione ipse enar-
 rans, quae tunc numinis auxilio generosa mente pertulimus. Volo
 igitur res eius longiori narrationi reservare. Et quoniam vero mi-
 nora habebuntur, plane quae disseruimus, poterit quis e paucis
 admodum et velut in transitu a me dictis, in factorum eius peni-
 tiores cognitionem venire. Relinquantur enim plura iis, quibus
 unum hoc opus, talia litteris consignare et verborum luminibus il-
 lustrare. Nobis potius curae erit, etiam rebus desiderabilem hunc
 maiestatis nostrae fratrem remunerare, qui suo nomini convenien-
 ter gratis circumdedit. Meritissimo enim officia in illum confere-
 mus et amplissima ei dona rependemus, non solum quia talis est,
 qualem praedicavimus, et acervum quemdam difficultatum nobiscum
 toleravit libentissime: sed quia etiam per omnia, quae praestitit.
 rei publicae profuturum sese, victoriamque de hostibus, Romano-
 rum terras impudenter occupantibus, manifeste relaturum promittit.
 Idcirco cum eum potentia nostra digne remuneratum semper velit,
 nunc insuper ei hoc in aurea bulla testimonium praebet, et veluti

A.C. 1342 ναί τὸν διαληφθέντα περιπόδητον ἀντάδελφον τῆς βασιλείας μου κύριον Ἰωάννην τὸν Ἄγγελον εἰς κεφαλὴν τῶν κάστρων καὶ χωρῶν Βλαχίας ἐφ' ὄρω τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπιμελεῖσθαι καὶ σπεύδειν καὶ φροντίζειν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιδύσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῶν, ὀφείλοντα διατηρεῖν ἀπαρασά-5
 Βλευτα καὶ ἄπερ ἐνόρκως ὑπεσχέθη τῇ βασιλείᾳ μου· ἃ πε-
 V. 423 ριττὸν μὲν ἴσως ἂν δόξειε κατὰ μέρος δηλούμενα καὶ ἀνοίκια τάχα τῆ τούτου τρόπῳ ἀγαθῷ γε ὄντι καὶ περὶ ἡμᾶς εὐνοουσάτω. ἐπεὶ δ' ἐπαινετόν τι χρῆμα πολλῶν ἕνεκα τὸ τριβὸν ἀσφαλῆ καὶ λείαν πορεύεσθαι μηδὲν προσιστάμενον 10
 ἔχουσαν, ἥτοι γε ἀπειλοῦσαν τὰ παρ' ἡμῶν μὲν ἐκτεθέντα· ὄρκους δὲ παρὰ τούτου βεβαιωθέντα, κατὰ μέρος ταῦτα καὶ λεχθήτω διὰ τὸ ἀσφαλέστερον. ἔστι δὲ τάδε. Ἴνα ἢ ὁ περιπόδητος ἀντάδελφος τῆς βασιλείας μου κύριος Ἰωάννης ὁ Ἄγγελος φίλος τοῦ φίλου αὐτῆς, καὶ τοῦ ἐχθροῦ αὐτῆς ἐ-15
 Cxθρός· ἦγουν κἂν ἄποθον ἄρα πρόσωπον εἶη, εἰ μὲν ἔχει φιλίαν καὶ ἀγάπην ἢ βασιλείᾳ μου μετ' ἐκείνου, ἔχη καὶ αὐ-
 τὸς οὕτως· εἰ δ' οὐκ ὄν, διατίθεται ἀναμφιβόλως καὶ ἀπολυ-
 πραγματονῆτως εἰς αὐτὸ, ὡς καὶ ἡ βασιλείᾳ μου. Ἴνα μὲν τὸ τοιοῦτο τῆς Βλαχίας κεφαλατικίον ἐφ' ὄρω παντὶ τῆς ζωῆς 20
 αὐτοῦ ἔχη, οὐ μὴν δὲ ἔχη ἐπ' ὑδείας οὗτος τοῦτο δοῦναι καὶ πρὸς παιδίον αὐτοῦ, εἰ μὴ πως τάξη τοῦτο καὶ στέρεξη ἢ βα-
 σιλείᾳ μου, ὡς ἐξ ἄλλης ἀρχῆς. Ἴνα οὐ μόνον χρεωστῇ τοι-

certaminis praemium donat, per quam iubet, sancit et decernit, dictum hunc peramabilem maiestatis nostrae fratrem, dominum Ioannem Angelum, caput seu praelectum castellorum et regionis Blachiae, quamdiu vixerit, ut quae ad eorum felicia incrementa statumque meliorem faciunt, ea omni studio, acceleratione et sollicitudine exsequatur: obligatum inconcussa servare, quae iuratus maiestati nostrae promisit: quae particulatim hic exponere, otiosum fortasse et contra dignitatem viri tam boni nostrique amicissimi existimetur. Quia vero multis de causis laudi datur, viam tutam, planam ac nullis obstaculis impeditam et nihil minantem adversi ambulare, quae a nobis explicata et ab hoc suscepta et iureiurando confirmata sunt, securitatis gratia distincte per capita disserantur. Sunt autem haec. Ut optatissimus frater meus, dominus Ioannes Angelus, amicus sit maiestati nostrae amicis, et inimicis nostris inimicus: id est, qualiscumque persona fuerit, si quidem maiestas nostra eam dilexerit, idem ipse faciat: sin minus, libere et incu-riose erga eam, ut nos quoque, afficiatur. Ut huiusmodi Blachiae praefecturam usque ad extremum vitae suae retineat. Non tamen libertatem ad filium transferendi habeat, nisi id maiestas nostra de integro iusserit et approbarit. Ut non solum maiestati nostrae, sed et domino Ioanni Palaeologo imperatori, si eum successorem

αὐτὴν δουλοσύνην εἰς τὴν βασιλείαν μου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν βα- A.C. 134a
 σιλέα κύριον Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον, ἐὰν καταστήσῃ αὐτὴ
 τοῦτον διάδοχον τῆς βασιλείας· ἐὰν δὲ παραχωρήσει Θεοῦ ἀποθά-
 νη ὁ βασιλεὺς ὁ Παλαιολόγος, χρεωστῆ τὴν τοιαύτην ὑποταγὴν D
 5εἰς ὃν ἂν καταστήσῃ ἡ βασιλεία μου σὺν Θεῷ διάδοχον καὶ κλη-
 ροδόμον τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς. φημιζῆται δὲ καὶ μνημονεύη-
 ται ἐν πάσῃ τῇ χώρᾳ τῆς Βλαχίας καὶ ἡ δέσποινα Ἄννα ἡ Πα-
 λαιολογίνα καὶ βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτῆς κατὰ τὴν ἐνεργουμένην
 συνήθειαν ἐν τε τῷ Θεοφρουρήτῳ παλατίῳ τῆς βασιλείας μου
 10καὶ ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. Ἰνα καὶ ἐκεῖσε εἴτε μητροπόλεις εἴεν, εἴτε
 ἐπισκοπαὶ, εἴτε μοναστήρια, εἴτε ἐκκλησιαστικὰ δίκαια, ὅσιν ὑπο-
 κείμενα ὡς ἀρχῆθεν τῇ ἁγιωτάτῃ τοῦ Θεοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, νό-
 μωνται τε ἀναφαιρέτως καὶ τὰ προσόντα αὐτοῖς διὰ διαφορῶν
 δικαιωμάτων. Ἰνα, ἐὰν ἀποσταλῆ παρὰ τῆς βασιλείας μου P. 527
 15εἰς τὸ δεσποτάτον ἢ ὁ περιπόθητος γαμβρὸς αὐτῆς κύριος
 Νικηφόρος ὁ δούκας, ἢ ἕτερος, ἔχῃ φιλίαν μετ' ἐκείνου καὶ
 χωρητῆι ἐκάτερος εἰς τὰ δίκαια αὐτοῦ. εἰ δ' ἴσως συμβυίῃ
 διαφορὰ τις καὶ διένεξις ἀνά μέσον ἀμφοτέρων, ἀκουμβίλῃ
 τὰ περὶ τούτου εἰς τὴν βασιλείαν μου καὶ διορθοῖτο τοῦτο
 20αὐτῇ, καθάπερ ἂν χορηγήσῃ ὁ Θεὸς τῇ ταύτης γνώσει. πε-
 ρισώζῆται δὲ καὶ τὰ σύνορα τῆς Βλαχίας καὶ τοῦ δεσποτάτου,
 ὡς τὸ πρότερον διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον, Ἰνα, ἐὰν παραλάβῃ τὰ
 ἐν τῷ περιορισμῷ τῆς Βλαχίας κάστρα, ἔχῃ καὶ ταῦτα εἰς
 τὸ κεφαλαττικίον αὐτοῦ ὡς καὶ τὴν λοιπὴν Βλαχίαν, καθά

7. καὶ om. P.

In imperio constituerimus, eandem subiectionem debeat. Sin autem
 Dei permisso imperator Palaeologus moriatur, tum ei, quem maie-
 stas nostra successorem et heredem imperio Romano Deo volente
 dederit, eodem modo subesse teneatur. Promulgetur vero et mentio
 fiat per totam Blachiae regionem etiam Dominae Annae Palaeologiae
 et imperatoris eius filii iuxta consuetudinem, quae in palatio no-
 stro, a Deo custodito, et in ipsa regione observatur. Ut et illis
 sive metropoles, sive episcopatus, sive monasteria, sive ecclesia-
 stica iura subdiciantur, ut ab initio, sanctissimae Dei magnae ec-
 clesiae, et quae variis ac iustis rationibus capiunt vestigalia, ea
 auferre illis non liceat. Ut si ad summum despotam a nobis gen-
 er noster carissimus Nicephorus ducas aut alius defecerit, cum eo
 amicitiam colat et ius suum uterque tneatur. Sin aliqua forte inter
 utrumque dissensio ac discrepantia extiterit, de ea re ad maie-
 statem nostram referatur et ab ea pro suppeditata illi a Deo intelli-
 gentia corrigatur. Serventur autem confinia Blachiae et despotatus,
 uti prius, ne offensio oriatur: ut, cum in circuitu Blachiae castella
 acceperit, ea ad praefecturam suam, quomodo et reliquam Blachiam

A.C. 1342 δεδῆλωται. εἰς δὲ τὰ ἄλλα κύστρα τὰ μετὰ τὴν Πάτραν
B διακειμένα, εἰ μὲν ἔχει ἀγάπην ἢ βασιλεία μου μετὰ τῶν
 Κατελάνων, ἔχῃ καὶ αὐτός, εἰ δὲ μάχην, μάχεται καὶ αὐτός·
 καὶ ὅσα ἂν προσέλθῃ εἰς τὴν δουλοσύνην τῆς βασιλείας μου,
 εἴτε ἀλλοτρόπως, εἴτε καὶ δι' αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀταδελφοῦς
 τῆς βασιλείας μου, ἔχῃ ἄδειαν αὕτη τάττειν εἰς κεφαλὴν ἰδι-
 οῦρῶν, ὃν ἂν ἐθελήσειεν. Ἴνα, ἐὰν θέλωσί τινες τῶν ἐν
 τῇ Βλαχίᾳ ἀρχόντων τυγχάνειν ὄφρικίων παρὰ τῆς βασιλείας
 μου ἔρχεσθαι τε καὶ εἰς προσκύνησιν αὐτῆς, ἔχωσι τοῦτο ἐπ'
 ἀδείας καὶ οὐδὲν κωλύονται παρ' αὐτοῦ. Ἴνα ἐπὶ μὲν ἅπασιν
C τοῖς δυτικοῖς μέρεσιν, ἐνθα ἂν χρῆζῃ αὐτῶν ἢ βασιλεία μου,
 δουλεύῃ μεθ' ἑαυτοῦ τε καὶ παντὸς τοῦ φωσσάτου Ῥωμαϊ-
 κοῦ τε καὶ Ἀλβανιτικοῦ· ἀνωτέρω δὲ τῆς Χριστουπόλεως
 ἐὰν χρῆζῃ ἢ βασιλεία μου, δουλεύῃ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ, φωσ-
 σάτου δὲ ὅσου ἂν δύνηται." Ἀγγέλῳ μὲν οὖν τῷ Ἰωάννῃ ἐπι-
V. 44 σιλεύς. Θετταλοὶ τε τὸν τε Ἀγγελὸν ἐδέχοντο προθύμως, ὥς
 παρὰ βασιλέως ἦγοντα, καὶ τὰ προστεταγμένα πάντα ἐπηγ-
 γέλλοντο ποιεῖν.

D νδ'. Οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ δὲ ἐπεὶ πανταχόθεν αὐτοὺς ὄμο
 πόλεμος περιεστῆκει καὶ οὐδεμία τις ἐφαίνετο ἀναχωρῆ, εἰ
 μὴ πρὸς αὐτοὺς ταχέως ἐπανέλθοι βασιλεύς, τὸν Ταρχανει-
 ώτην Μανουὴλ πέμπουσι πρὸς αὐτόν, τοῦτο μὲν καὶ τὰ κατ'
 αὐτοὺς διδάξοντα ὡς εἶχε, τοῦτο δὲ καὶ μᾶλλον ἐξορμήσαστα

21. καὶ om. P.

habeat, ut supra dictum est. Propter alia autem, quae post Pa-
 tram sunt, si maiestati nostrae cum Catalanis convenerit, conveniat
 etiam ipsi: si bellum nobis cum iisdem fuerit, sit etiam illi. Et
 quaecumque ad subiectionem et obedientiam maiestatis nostrae sive
 alio modo, si/e etiam per hunc ipsum fratrem nostrum accesserint,
 habeamus potestatem constituendi praefectum nostrum more, quem
 voluerimus. Ut si quidam fratrem Blachiorum praesidum officia a
 maiestate nostra consequi volent et ad illam adorandam venire,
 possint hoc secure, nec ab ipso prohibeantur. Ut in quavis parte
 occidentali, vbi indiguerimus ipsis, cum omni fossato Romano et
 Albano serviat. Supra Christopolim autem, si opus habuerimus,
 praesto sit cum fossato quanto poterit. Itaque Ioanni Angelo cum
 istiusmodi conditionibus Thessaliae imperium addixit imperator,
 quem Thessali gaudentes acceperunt, ut ab imperatore missum sci-
 licet, et constituta omnia se facturos sponderunt.

54. Didymotichenses, quoniam eos bellum urgebat undique,
 nec ulla affulgebat remissio, nisi ad eos celeriter rediret imperator,
 Michaëlem Tarchaniotam mittunt, partim ut eum de statu praesenti

πρὸς τὴν ἐπάνοδον, ὡς τῶν κατὰ Διδυμότειχον πραγμάτων A. C. 1341
 ἀκείνου πάνυ δεομένων. βασιλεὺς δὲ καὶ πρότερον μὲν ἐν
 μεγάλῃ ἐτίθετο φροντίδι τὸ πρὸς Διδυμότειχον ἀπαίρειν,
 καὶ τότε δὲ ὑπὸ τοῦ Ταρχανειώτου παρακληθεὶς, μᾶλλον τὴν P. 528
 5 ἐπάνοδον ἐπέσπευδε καὶ Κράλην ἐπὶ τὰ ἴσα πυρεκάλει. καὶ
 παρεσκευάαστο ἤδη ἡ στρατιὰ ἢ μέλλουσα συναίρεσθαι τῷ
 βασιλεῖ πρὸς τὴν ἐπάνοδον. καὶ Ταρχανειώτης μὲν βασιλεία
 τε καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν πολλῆς ἐμπλήσας ἡδονῆς καὶ προθυ-
 μίας, (οὐδὲ γὰρ ἐξ ὅτου βασιλεὺς εἰς Τριβαλούς ἦκεν, ἀξι-
 10 ὀχρεῶς τις οἰκοθεν ἀφίκετο πρὸς αὐτὸν δέει τῶν κατεχόντων
 τὰς ὁδοῦς,) αὐθις ἐπανῆκε πρὸς Διδυμότειχον διαλαθὼν τοὺς
 πολεμίους, καὶ ἀπήγγελλε σαφέστερον τὰ περὶ βασιλείας καὶ
 ὡς εἴη παρεσκευασμένος ἐπανῆκειν ἅμα στρατιᾷ ὀλίγῃ ὕστε-
 ρον. Ἀποκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ πρὸς Κράλην πέμψας, ἐδή- B
 15 λου τε ὅτι ἦξει ναυσὶ πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ ὡς βούλοιοτο
 συντυχεῖν αὐτῷ, συνθήκας ποιησόμενος, αἱ μάλιστα ἔσονται
 αὐτῷ κατ' ἡδονήν. Κράλης δὲ περὶ τῆς συντυχίας πρότερον
 ἐρρωμένος, εἰ ἐπιτρέπει, βασιλεία, ὡς οὐκ ἐκώλυεν, ἀλλὰ μῆ-
 λον ἐνεδίδου, πρὸς Ἀμφίπολιν συντέθειτο ἀλλήλοις συντυχεῖν,
 20 ὁ μὲν ναυσὶν ἐκ τῆς θαλάττης, ἔπηρ δὲ ὁ Κράλης ἐξ ἡπεί-
 ρου. σκοπὸς δὲ ἦν τῆς συντυχίας ἀμφοτέροις, Κράλη μὲν,
 εἰ δύναιτο Ἀποκαυκὸν τὸν μέγαν δούκα ζαγγρεῖν, ἀμνημονεῖν
 τοῦ πρὸς βασιλεία ἔνεκα πολέμου. Ἀποκαυκῷ δὲ, ὥστε Κρά-
 λην κείθειν, πόλεμόν τε μὴ πρὸς αὐτὸν κινεῖν, Παλαιολόγον C

8. αὐτῶν P. 20. τῆς add. M.

doceat: partim ut ad reditum, quem necessitas flagitet, amplius
 impellat. Imperator et antea magnopere Didymotichum cogitabat,
 et tunc a Tarchaniota inflammatus, multo magis, Cralemque de sub-
 sidio hortabatur: iamque copiae, quae cum illo abirent, instrue-
 bantur. Et Tarchaniota quidem, imperatore quique cum eo erant
 plurimum exhilaratis et excitatis, (nec enim quisquam, ex quo ad
 Triballos abierat, alicuius nominis domo ad eum timore vias ob-
 sidentium venerat) Didymotichum repetivit, hostes latens et quo
 loco res imperatoris sitae essent, pauloque post cum auxiliis affutu-
 rum certo nuntiavit. Apocauchus missis legatis Crali significat, se
 in Macedoniam navigaturum cupereque foederis sibi quidem opta-
 tissimi faciendi causa cum eo colloqui. Crales ex imperatore prius
 quaerit, an se cum illo congredi permittat. Quo non dissuadente,
 imo annuente potius, Amphipolis consensu deligitur, quo ille na-
 vibus e mari, hic equitatu ex continente veniat. Scopus in hoc
 congressu erat utriusque, Crali nempe, ut Apocauchum vivum cape-
 ret, si posset, eumque propter bellum adversus imperatorem ulci-
 sceretur: Apocauchus, ut Crali persuaderet, ne se, volentem Andros

- A.C. 1342 Ἀνδρόνικον τὸν γαμβρὸν βουλόμενον βασιλέα Ῥωμαίων ἀποφαίνειν, καὶ βασιλέα εἶργειν Καντακουζηνὸν καὶ μὴ εἶναι εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐπανήκειν, κώλυμα ἐσόμενον γαμβρῷ πρὸς τὴν ἀρχὴν· τῶν ἄλλων γὰρ οὐδένα ἐποιεῖτο λόγον. τοῦτο μὲν οὖν, εἴτε ἀληθῶς ἐβούλετο ὁ μέγας δούξ, εἴτε μὴ, φανερόν⁵ οὐκ ἐξεγένετο, τοῦ περὶ ταῦτα διακονουμένου καὶ τὰ ἀπόρρητα συνειδότες Χρέη πρότερον ἀποθανόντας. πρὸς γὰρ τὸν Ἀνδρονίκου τοῦ γαμβροῦ πατέρα ἐν Φεραῖς ὁ μέγας δούξ τὰ τοιαῦτα διὰ τινων τῶν μάλιστα εὐνουστάτων ἀπαγγέλλων, κάκεινον Χρέη διαλεγόμενον περὶ Μελενίκου διατρέβοντι¹⁰ καὶ δι' ἐκείνου τὰς Κράλη λαμβάνοντος ἀπολογίας, αὐτὸς ὁ
- D μέγας δούξ ἐπυθάνετό τε περὶ ὧν ἐδέετο, καὶ ὅσα ἦν κατὰ γνώμην αὐτὸς ἀπεκρίνετο. Κράλης δὲ ὡς ἀληθῶς τοιαύτην διεβεβαίωτο πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα τὴν μεγάλου δουκὸς ἀξίωσιν εἶναι, καὶ ἐβουλεύετο, ὅτι δεοὶ πρὸς ταῦτα¹⁵ ἀποκρίνεσθαι, βασιλεύς τε μὴ κωλύειν συνεβούλευεν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ συμπράττειν, ἵνα μᾶλλον ὁ περὶ αὐτὸν Ἀποκαύκου φθόνος γίνοιτο φανερός, καὶ ὡς οὐκ εὐνοία τῇ πρὸς
- V. 425 βασιλίδι καὶ βασιλέα τὸν υἱὸν τὸν ἐμφύλιον κινοίῃ πόλεμον, ἀλλ' αὐτῷ τὴν Ῥωμαίων ἐκ παντὸς τρόπου περιποιούμενος²⁰ ἡγεμονίαν. Κράλης μὲν οὖν ἅμα βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ, ἐν τοῖς Ἀλμυροῖς προσαγορευομένοις λάκκοις ἐστρατοπεδεύετο ἐλθὼν καὶ περιέμενε τὸν εἰς Ἀμφίπολιν τοῦ μεγάλου δου-

16. κρίνεσθαι P.

nicum Palaeologum, generum suum, imperatorem declarare, armis impediret, et Cantacuzenum coercere nec in Romanorum provinciam reverti sineret, impedimento videlicet futurum genero ad imperium: alios enim parvi pendebat. Hoc utrum magnus dux revera desiderarit, nec ne, Chrele in hoc subserviente secretorumque consocio prius mortuo, incompertum mansit. Patri quippe Andronici generi Pheras magnus dux talia per quosdam amicissimos nuntians, eoque cum Chrele, qui apud Melenicum manebat, agente et per illum Cralls responsa accipiente, rursum magnus dux quae opus erat interrogabat, et ille quae sentiret, denuo respondebat. Ut autem confirmavit Cralles, magnum ducem contra imperatorem Cantacuzenum vere istuc petere, et quid respondendum esset quaesivit, imperator hortatus est, ut se ab illo conveniri pateretur, quo eius in se invidia testatior evaderet: nimirum non benevolentia erga Augustam et imperatorem filium civile hoc bellum ab eo inflammari, sed ut sibi per fas et nefas imperium acquireret. Ita Cralles una cum Cantacuzeno ad Salsos lacus, ut appellantur, veniens, castra facit, magni ducis appulsam ad Amphipolim, ut ibi eam conventurus, exspectans. Byzantii vero alii de nobilitate et viri honoratissimi a magno duce Cantacuzenismi postulati, carceri-

κὸς κατάπλουν ὡς ἐκείσε συνεσόμενος. ἐν Βυζαντίῳ δὲ οἱ A.C. 1342
 μὲν ἄλλοι τῶν εὐγενεστέρων καὶ μάλιστα ἐν λόγῳ, Καντα-Ρ. 529
 κουζηρισμὸν ὑπὸ μεγάλου δουκὸς ἐπικληθέντες, δεσποτηριά
 τε ἔκουν καὶ οὐδεμίᾳς ἀπειράτοι κακοπραγίας ἦσαν. τῶν δὲ
 5 αὐτῷ συναραμμένων πρὸς τὸν πόλεμον καὶ πεπεικῶτων βασι-
 λίδα, ὡς ἐπιβουλεύοιτο παρὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως,
 τῶν μὲν ἤδη παρήπτετο μετρίως καὶ καθήρει τῶν ἀρχῶν,
 ἀφορμὴν παρέχων τῆς πρὸς αὐτὸν διαφορῶς, ἔν', εἰ δια-
 φθείρει, μηδεμίαν μέμψιν ἔχοι, ὡς οὐ δικαίως ἀμύνοιτο αὐ-
 10 τοὺς, κακοὺς περὶ αὐτὸν γεγενημένους· τῶν δὲ ἐμελλεν. ἃ
 συνοραίντες καὶ αὐτοὶ καὶ πονηρὰν περὶ τῶν μελλόντων ἤδη
 ἔχοντες ἐλπίδα, ἥσθάνοντο μὲν, ὡς σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς B
 ἄλλοις αἰτίοι κατέστησαν μεγάλων συμφορῶν, βοηθεῖν δὲ οὐκ
 εἶχον ἑαυτοῖς, πάντα ἤδη μεγάλου δουκὸς ὑφ' ἑαυτῷ πεποιη-
 15 μένον. Χουῆμος δὲ Γεώργιος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης, εἰς
 ὧν τῶν τὸν πόλεμόν κεινηκῶτων, βασιλίδι προσελθὼν, ἡρέμα
 κατεμέμφετο μεγάλῳ δούκῃ, ὡς εἰς οὐδὲν δέον τὰ κοινὰ κα-
 ταναλίσκοντι καὶ πρὸς πόλεμον ἡπειρώτην στόλους ἐξαρτυ-
 ομένην μηδὲν δνήσοντας. πρὸς τί γὰρ ὁ στόλος ἐναντιώ-
 20 σεται Καντακουζηνῷ, αὐτῷ τε παρὰ Τριβαλοῖς ὄντι καὶ Δι-
 δυμότειχον κατέχοντι πόλιν μακρὰν θαλάσσης ὥκισμένην; συν-
 εβούλευέ τε μᾶλλον τῶν τοιούτων ἀπέχεσθαι ἀνονήτων δα-
 C πανῶν, πρὸς τινα δὲ χωρεῖν ἐπίνοιαν τοῖς ὄλοις πράγμασι
 συνοίσουσαν. τοῦτο δὲ εἶναι, εἰρήνην τίθεσθαι πρὸς Καντα-

18. τὸν ante πόλεμον add. M.

bus tenebantur et incommodis vexabantur omnibus. Qui autem
 ad bellum ei adiumento fuerant quique faciebant, ut crederet
 imperatrix, Cantacuzenum sibi moliri insidias, eorum partim me-
 diocriter tangebant et a gubernaculis deliciebat, litis contra se ma-
 teriam subministrans, ut, cum illos perdidisset, reprehensione ca-
 reret, quasi iuste eos punivisset, cum sibi male voluissent. Quae
 et ipsi cermentes maleque iam in futurum ominantes, sibi ipsis et
 aliis ingentes creasse calamitates intelligebant: iuvare autem semet,
 magno duce omnia iam suo dominatu tenente, non poterant. Cete-
 rum Georgius Chumnus, magnus stratopedarcha; unus de belli au-
 ctioribus, ad imperatricem adiens, magnum ducem clam accusavit,
 qui opes rei publicae inutiliter dissiparet et ad bellum terrestre
 classem nihil profuturam instrueret. Qui enim classis contra Canta-
 cuzenum cum apud Triballos manentem, tum Didymotichum urbem
 procul a mari semotam obtinentem dimicaret? Dabat itaque consi-
 lium, ut impensis infructuosas abstineret et excogitaretur quip-
 piam, quod ad totius rei publicae emolumentum redunderet: id
 esse pacem et foedus cum Cantacuzeno, quod utilitatem summam

A.C. 1342 κουζηνόν καὶ σπονδάς, αἱ μάλιστα δόξειεν λυσιτελεῖν. τὸ γὰρ τοσοῦτου πολέμου πρὸς αὐτὸν κεκινημένου καὶ πάσης σπουδῆς εἰσηνεγεμένης, μηδὲν ἡμᾶς δυνηθῆναι πλέον, ἀλλ' ἐκείνόν τε ἀπαθῆ κακῶν καὶ πολλῆς εὐνοίας ἀπολαύοντα παρὰ τῆς Τριβαλῶν δυνάστη ἔτι διαμένειν, παρασκευαζόμενόν⁵ τε, ὡς ἀκούομεν, εἰς Διδυμότειχον ἐπανήκειν μετὰ στρατιᾶς, τοὺς τε ἐν Διδυμοτείχῳ μηδὲν ὑφείναι τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας, μηδ' ὑπὸ τοῦ περιεστηκότος πολέμου πιεσθῆναι, ἀλλὰ μᾶλλον αὐτοὺς ταῖς κατὰ Θράκην πάσαις πόλεσι κερβέρων εἶ¹⁰ ναι χαλεπωτέρους, πάντα διαφθείροντας ἄρην καὶ ληϊζομέ-
 νους, οὐ πρὸς ἡμῶν ἔμοιγε εἶναι φαίνεται οὐδὲ πρὸς τι τέλος λήξειν ἀγαθόν. διὸ μοι καὶ παραινέειν ἐπήλθε, τίθεσθαι τὴν πρὸς αὐτὸν εἰρήνην. νῦν μὲν γὰρ ὑπερόριος ἐν ἀλλοτρίᾳ διατριβῶν καὶ τῆς παρ' ἐτέρων δεόμενος ἐπικουρίας, ἐτοιμῶς ἂν ὑπακούσεις πρὸς τὴν εἰρήνην, εἰ μέτρια αἰτοίημεν. εἰ¹⁵ δ' οἴκοι τε γένοιτο καὶ τινος εὐπορήσεις δυνάμεως, δέδοικα, μὴ δεομένων ἡμῶν ἀπαναίνοιτο αὐτοὺς, οἷα δὲ βεβαίας ἦδη τοῦ περιγενησέσθαι ἡμῶν ἐλπίδας ἔχων. βασιλῆς δὲ λόγων μὲν ἔχοντα εἶπε παραινέειν, καὶ ὕστερον ὅ,τι ἂν δοκῇ λυσι-
 P. 530 τελεῖν κοινῇ σκεψαμένους πράττειν. τὸ δὲ νῦν ἔχον, τῆς²⁰ δαπάνης ἦδη γεγενημένης καὶ τὸν μισθὸν ἔχοντων τῶν τριηριτῶν, δίκαιον ποιέσθαι τὸν ἀπόπλουν. ταῦτα δὲ αὐτῇ εἴρηται, ὅτι τε ἐπηγγέλετο ὁ μέγας δούξ, εἰ πρὸς Μακεδονίαν ἀποπλεύσειε, Καντακουζηνὸν ἄξειν δεσμώτην, ὡς παραδώσειν

16. τε M., τι P.

polliceretur. Tam importuno namque bello adversus illum suscitato, inquit, et studiosissime illato nihil nos profecisse, sed eum damni expertem apud Triballorum principem adhuc haerere esseque in multa gratia, et exercitum conscribi, quicum, ut audimus, Didymotichum revertatur et Didymotichenses de animo erga illum suo nihil remittere, neque bello tam propinquo cruciari, sed potius Thraciae urbibus universis nocere immitius quam Cerberum, omnia depraedantes funditusque devastantes: haec mihi nequaquam e re nostra neque in finem bonum desitura viderentur. Quare pacem cum illo suscipiendam sentio. Nunc enim in aliena regione profugus et opem externam exposcens, obvius eam ulnis amplectetur, si moderata petiverimus. Si domi fuerit seseque corroboraverit, metuo, ne, nobis eam flagitantibus, ipse neget, explorata spe victoriae confusus videlicet. Imperatrix eum cum ratione consentientia suadere et postea quod consultantibus e re publica visum fuerit facturus dixit: hoc tempore, impensa iam facta solutoque classiariis stipendio, abnavigationem iustam videri. Haec illa affirmavit, quod ei magnus dux receperat, si in Macedoniam navigasset, Cantacuze-

Ἰπαγγελομένου Κράλη, εἰ πρὸς αὐτὸν ἀφίκοιτο αὐτός· καὶ A.C. 134a
 ὅτι πολλῶν ἤδη τῶν πρὸς βασιλέα Καντακουζηνὸν ὑπὸ τῆ
 τοῦ πολέμου χρόνῳ γεγενημένων δυσχερῶν, καὶ τῆς τε μη-
 τρὸς δεσμοτηρίῳ ἐναποθανούσης, καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ υἱοῦ
 5 πολὺν ἤδη χρόνον δεσμοῖς προσταλαιπωρήσαντος, καὶ ἄλλῃV. 426
 κακῶσει χρημάτων τε ἀπείρων ἠρπασμένων, καὶ πολλῶν ἀτό-
 πων ἄλλων ἐφ' ὕβρει ἐκείνου εἰργασμένων, καὶ τῶν ἐπιτη- B
 δείων μάλιστα καὶ συγγενῶν τῶν μὲν αὐταῖς οὐσίαις συνα-
 πολωλότων, τῶν δ' ἐκ περιφανεστάτων καὶ πλουσιῶν ἀπόρων
 10 καὶ δεσμοτῶν κατεχομένων, οὐ ῥαδίως ἤλιψε Καντακουζι-
 νὸν τὸν βασιλέα πεισθῆσεσθαι πρὸς τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἀμυ-
 νεῖσθαι παντὶ τρόπῳ, καὶ ἴσ' ἀντ' ἴσων ἀποδώσειν. ἃ ναρ-
 κῆν αὐτὴν ἐποίει καὶ ἀποκνεῖν πρὸς τὸ βουλευέσθαι περὶ εἰ-
 ρῆνης οἰομένην ἀνήνυτα ποιεῖν. ἐπεὶ ὅτι γε πρὶν εἰς τοσοῦ-
 15 στον ἀτοπίας ἐξεληλακέναι καὶ πᾶσαν ὠμότητα καὶ ὕβριν τοὺς
 περὶ αὐτὴν ἐνδείξασθαι πρὸς βασιλέα, τῶν ἄλλων αὐτῇ μᾶλ-
 λον ἤρθετο τὴν εἰρήνην, πολλὰ δειγμάτων ἐξενήνοχεν αὐτῇ C
 πεισθεῖσα ἀκριβῶς, ὡς φθόνῳ τῷ πρὸς βασιλέα ὁ πόλεμος
 ἐκινήθη τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνος ἐπεβούλευεν αὐτῇ καὶ
 20 τοῖς παισίν, ὡς οἱ συκοφάνται κατηγοροῦν. τότε δ' οὖν ὀ-
 μως τὴν περὶ τῆς εἰρήνης ὑπερέθετο διάσκεψιν. Ἀπόκαυκος
 δὲ ὁ μέγας δοῦξ, ἐπεὶ ἐφωπλισμένοι ἦσαν αἱ τριήρεις, ἀπέ-
 πλευσεν εἰς Ἀμφίπολιν, τὸ μὲν δοκεῖν, ὡς κατὰ βασιλέως
 Καντακουζηνοῦ τῷ Κράλῃ διαλεξόμενος καὶ πείσων προδιδόναι.

8. ἐν ταῖς M. mg. pro adtaiz.

num vincitum adducturum: perinde quasi Crales se illum traditurum
 promississet, si ipsemet ad se venisset: et quod Cantacuzenum tem-
 pore belli multis attritum difficultatibus et, matre in carcere extin-
 cta, filioque Andronico diu iam vinculis et aliis incommodis afflicto,
 immensaque vi pecuniae spoliatum, pluribus praeterea cum inso-
 lentia et contumelia in illum designatis, et amicissimis cognatisque
 aliis vita fortunisque simul expulsis, aliis ex illustriusimis et opu-
 lentis ad paupertatem redactis et in custodiam detrusis, non facile
 ad pacem inclinaturum, sed vindicatorum se modis omnibus et per
 pari relaturum cogitaret. Hinc ad consilia pacis agitanda lenta esse
 ac torpere, quod laborem inanem putaret. Nam priusquam ad tan-
 tam indignitatem veniretur et sui omni crudelitate contumeliaque
 in eum debaccharentur, prae aliis pacem sese concupiscere complura
 dabat indicia: ita prorsus existimans, eius odio bellum istuc a prin-
 cipio concitatum fuisse: nec eum sibi ac filii insidias meditatam,
 cuius sceleris a sycophantis insimulabatur. Tunc tamen de pace
 deliberationem differebat. Apocachus, instructis triremibus, Amphi-
 polium navigavit, prae se ferens, acturum apud Cralem contra Canta-

A. C. 134^{ος} δὲ δισχυρίζετο ὁ Κράλης, ἵνα μὴ πολεμοῖ τῷ γαμβρῷ βασιλεῖ μέλλοντι Ῥωμαίων ἀναδεῖκνυσθαι. τοῦτο μὲν οὖν εἰς τι προφανὲς οὐκ ἤδυνήθη προελθεῖν· μεταξὺ γὰρ τοῦ χρόνου τριβομέ-
D νου ἐτελεύτησεν ὁ Χρέλης, ὃς αὐτοῖς τῶν ἀπορρήτων ἐκοινώνει, καὶ ὁ μέγας τε δοῦξ εἰς Βυζάντιον ἐξ Ἀμφιπόλεως ἀπῆρξεν μηδενὶ θαρρῆσας ἐτέρῳ τὰ ἀπορρήτα. καὶ ὁ Κράλης περὶ τῶν πόλεων ἡσχόλητο τὴν ἐπιμέλειαν, ἃς Χρέλη κατέχοντος ἐλάμβανεν αὐτὸς μετὰ τὴν τελευτὴν· καὶ ἐκ τῶν πρὸς ἐπι-
κουρίαν βασιλέως τεταγμένων τοὺς βελτίστους ἀπολεγόμενος, κατέλιπεν αὐταῖς φρουράν. αὐτὸς δὲ τοὺς ἐπιλοίπους ἔχων,¹⁰ μετὰ βασιλέως ἦκον εἰς Θέρās.

P. 53: νε. Καὶ πρὶν τι κακοῦν τὴν χώραν, πρεσβείαν πρὸς
B Φεραίους πέμψας, παρήκει βασιλεῖ τὴν πόλιν ἐγχειρίζειν. ὄρκους γὰρ αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους γεγενῆσθαι, σύμμαχον καὶ αὐτὸν καὶ φίλον εἶναι τῶν πόλεων, αἱ προσχωρήσουσι βασι-
λει, πολέμιον δὲ ταῖς ἡρημέναις πολεμεῖν. εἰ μὲν οὖν καὶ αὐ-
τοὶ πειθόμενοι προσχωρήσουσιν ἐκόντες βασιλεῖ, νῦν τε ὡς
V. 47 τάχιστα ἀναχωρεῖν αὐτῶν, καὶ ὕστερον μηδέποτε κακώσειν ἐπηγγέλετο· εἰ δ' ἀγνωμονοῖεν καὶ μὴ πείθονται, τεμεῖν αὐ-
τοῖς τὴν γῆν ἠπειλεῖ καὶ τὰ ἔσχατα διαθήσειν. Φεραῖοι δὲ²⁰
C τὴν πρεσβείαν ἀπεπέμψαντο, πάντῃ οἴσειν πρότερον εἰπόντες, ἣ Καντακουζηνῷ δουλεύσειν. ἔνῃγε δὲ αὐτοὺς πρὸς ταῦτο οὐχ ἦττον μὲν καὶ ἡ ἀλογία καὶ ἡ ἀκρισία, διὰ τὸ πρὸς βα-
19. ἐπηγγέλλετο M.

cuzenum et ut is sibi traderetur, effecturum, ut autem Crales autu-
mavit, ne genero imperatori Romanorum designando armis obsisteret. Hoc itaque in apertum evadere non potuit: intercedente enim tempore Chreles arcanorum utrique conscius decessit et magnus dux Amphipoli Byzantium renavigavit, nemini, quae tacita vellet, committens: Crales vero in procurandis urbibus, quarum possessionem defuncto Chrele adierat, occupatus, delectis optimis ex decreto imperatori subsidio, eos in praesidiis reliquit: ipse cum ceteris eundem Pheras est prosecutus.

55. Priusquam autem agro populationem inferret, oppidanos per internuntios est cohortatus, ut imperatori urbem dederent, cui ipse iuraverit, urbium se illi permittentium amicum et socium, contra pugnantium hostem fore. Quamobrem si consilio suo obsequentes in eius potestatem libentes concederent, et modo occisime discessuram et in posterum nunquam eos infestaturum. Si ad haec ingrati monita sua adapernentur, corruptis segetibus et excisis arboribus omnia miserime vastaturum et extremas clades illaturum. Pheraei fanda nefanda citius se passuros, quam Cantacuzeno servitutem servituros, legatis respondent. Huc eos non minus rationis et iudicii egestas agebat, ut propter odium in imperatorem conceptum

σιλέα ἔχθος καὶ ἔσχατα αἰρουμένους ὑπομένειν, ἐνὸν ἀπεθε- Δ. C. 134a
 μένους σώζεσθαι· μάλιστα δὲ ὁ Παλαιολόγος Κωνσταντῖνος,
 ὃς ἦγε τὴν πόλιν τότε, Ἀποκαύκη τε ἐς τὰ μάλιστα φίλος
 ὦν καὶ τῶν ἀποθρόνιων κοινωνός καὶ τὴν πίστιν ἀκραιφνή
 5 καὶ τὴν εὐνοίαν αὐτῷ τηρῶν ὄντι κηδεστῇ Ἀνδρονίκῳ τῷ υἱῷ,
 καὶ ὁ μητροπολίτης, πόλεμον ἄσπονδον πρὸς βασιλέα ἐξα-
 χῆς εὐθὺς ἀνηρημένος ἔξ οὐδεμιᾶς αἰτίας. βασιλεὺς δὲ, ἐπειδ
 ἐπεινοὶ τὴν πρεσβείαν ἀπεπέμψαντο, συνορῶν οἱ κακῶν ὑπ'
 ἀναισθησίας συνελαύνονται, καὶ ὡς Ῥωμαίων τῆς ἀρχῆς πό-
 10 λεις μεγάλη καὶ καλὴ μέλλει ἀφαιρεῖσθαι ὑπὸ τῆς πολιορκίας
 ἀνάγκῃ Τριβαλοῖς δουλεύουσα, τῶν οἰκείων πέμψας ἕνα,
 παρεκάλει φείδεσθαι αὐτῶν καὶ μὴ μίσει τῷ εἰς ἐκείνον τὰ
 ἀνήκεστα σφᾶς αὐτοὺς διατιθέναι, ἀλλὰ νῦν μὲν πρόνοιάν
 τινα αὐτῶν ποιῆσθαι καὶ μήτε δέχεσθαι εἰς τὴν πόλιν μήτ'
 15 αὐτὸν, μήτε φρουρὰν, μήτε ἡγεμόνα, ἀλλὰ μόνον τῆς βασι-
 λίδος Ἄννης καὶ βασιλέως τοῦ υἱοῦ φημιζομένων, εὐφημίας
 καὶ αὐτὸν ἅμα ἐκείνοις ἀξιοῦν καὶ μνημονεύειν ἐν τελευταῖς
 ταῖς Ἰσραῆλ, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τῶν ἐκ τῆς πολιορκίας P. 53a
 ἀπαλλάττεσθαι κακῶν. οἴκετι γὰρ ἀδικήσουσιν οὐδὲν αὐτοὺς
 20 οἱ Τριβαλοὶ διὰ τοὺς ὄρκους καὶ σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτὸν.
 ἀναχωρήσαντος δὲ αὐτοῦ πρὸς Θράκην, ἂν μὲν καὶ τῆς ἄλ-
 λης ἀρχῆς φαίνοιτο Ῥωμαίων ἐγκρατῆς, ὑπέκειν καὶ αὐτοῦς.
 εἰ δέ τι περὶ αὐτοῦ ὕστερον βουλευσαίτο ὁ Θεὸς καὶ ἀπόλοιτο
 ἔξ ἀνθρώπων, τότε ἤδη ἢ τῷ βασιλεύοντι Ῥωμαίων προσέχειν,

ultima perpeti, quam eo electo salvi esse mallerent. Praecipue tamen
 Constantinus Palaeologus, qui tunc urbem moderabatur, et Apocau-
 chum, filii sui Andronici socerum, singulariter diligebat integram-
 que fidem, secretorum conscius, ei praestabat; insuper metropolitani-
 nus, qui nulla iniuria lacessitus, a principio statim bellum impla-
 cabile in imperatorem susceperat. Imperator legatione sic dimissa
 prospiciens, quo miseriarum inconsideratissimi mortales semet praeci-
 pitarent, et civitatem amplam atque florentem Romano ademptam
 imperio Triballis obsessuris necessario servitutam, de familiaribus
 unum rogatum misit, ut sibi ipsis parcerent, nec odio in illum se-
 met atrocissime multarent, sed nunc sibi providerent et neque se,
 neque praesidium, neque praefectum reciperent: tantummodo impe-
 ratrice Anna et eius filio imperatore nominatis, se quoque eadem
 honoris appellatione cum illis dignarentur, perindeque sui in sole-
 mnis sacrificiis meminissent: atque hac demum via obsidione se
 eximerent: Triballos quippe propter foedus et iusiurandum, quo se
 illi obstrinxissent, eos de cetero non laesuros. Ubi in Thraciam
 redierit et reliquo imperio Romano potitus fuerit, tum ipsi quoque
 subesse velint. Sin aliquid de se Deus statuerit et inter homines

A.C. 1342 ἄν δύνηται ἐλευθεροῦν ἀπὸ τῶν πολεμίων, ἧ σέτον ἔχοντας
 καὶ ἄλλην ἀφθονίαν, ὑπομένειν τὴν πολιορκίαν. νυνὶ δὲ μὴ
B οὕτω κακῶς περὶ σφῶν αὐτῶν βουλευσασθαι, ὥστε ἐκοντὶ
 ἐλέσθαι τὰ δεινὰ καὶ τὸν πόλεμον ἐλκῦσαι κατ' αὐτῶν, ἐνὸν
 συνέσει καὶ ἀγγιχίῳ διασωζέσθαι. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦ-5
 τα Φεραίοις συνεβούλευσε καὶ πείθεσθαι ἔδεικτο ὡς συνοίσοισι
 μεγάλως. ἐπειθοὶ δὲ ἐπεὶ ἀκούσειαν, βασιλέως μὲν πολλὰς
 ὕβρεις κατέχεον καὶ λοιδορίας καὶ μᾶλλον ἔφασαν ἐκείνῃ πε-
 ρὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν συνόντων βουλευτέον ἂν εἴη ὅπῃ σωθῆσε-
 ται, ἢ περὶ ἡμῶν. τὸν δὲ πρεσβευτὴν ἀποσφραῖζαντες καί 10
 διελόντες τετραγῆ θηριωδῶς καὶ ἀπανθρώπως, τὰ τμήματα
 ἀνήψαν καλλωδοίοις ἐν τοῖς πύργοις. ἃ βασιλεὺς μὲν δεινὰ
 ἤγειτο καὶ πολλὴν τῶν ἀνδρῶν ἀπανθρωπίαν κατεγίνωσκε καὶ
C ἀβουλίαν, ἔπεμπε δὲ καὶ γράμματα αὐτοῖς διὰ τινος Γεωρ-
 γίου ἔξω συλληφθέντος, τὴν τε ὠμότητα καὶ τὴν κακοβου-15
 λίαν δεικνύοντα καὶ πολλῶν προαναφωσκόντα δεινῶν ἐπαγω-
 γῆν, καὶ ὡς τότε τῆς παρ' αὐτοῦ δεήσειντα ἐπικουρίας, ἥνικα
 μὴδ' αὐτῷ τοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀνιᾶσθαι πλέον τι ἐξέσται. οἱ δὲ συν-
 όπτες Ῥωμαῖοι ἐν πάσῃ ἤδη καθέστασαν ἀμυχανίᾳ καὶ ἄπο-
 ρον παντάπασιν ἠγούντο πύλιν βασιλεῖ ἑτέραν προσελθεῖν, 20
 Φεραίων τοιαῦτα τετολημκότων. ὄθεν καὶ ἐδέοντο βασιλέως
 συνελθόντες μηκέτι μέλλειν, μὴδὲ κατατρίβειν τὸν καιρὸν ἀ-
 νήνυτα ποιοῦντας, ἀλλ' εἰς Διδυμότειχον ἐπέιγασθαι, ὡς ἄ-

agere desiderit, tum vel ad imperatorem Romanum se applicent, (si forte ab hostibus eos liberare queat,) aut frumento et reliquo com-
 mearum suppeditante, obsidionem tolerant. Nunc ne adeo de semet
 mereantur male, ut cum salvis et incolumibus per prudentiam et
 sollertiam esse liceat, ultro pernicium suam cum hostium armis ad
 se attrahant. Haec imperator Phraeas suadebat et, ut iis tamquam
 valde conducibilibus parerent, rogabat. Quibus illi auditis, contumelias
 et maledicta in eum astatim evomunt aiuntque, magis eum
 sui ipsius suorumque, quam Phraeorum saluti debere prospicere.
 Quia et legatum interficiunt, corpus quadrifariam immani modo
 dissecat: partes funibus per turrets suspendunt. Indigne tulit impe-
 rator fecisseque rem crudelitatis et incogitantiae plenam iudicavit.
 Per quendam Georgium quoque foris interceptum litteras ad eos
 misit, quibus immanitatem eis et consilii pravitatem exprobravit,
 calamitatesque multas ipsis importandas praenuntiavit, et tunc ab
 se imploratos auxilium, quando sibi aliud, quam eorum vicem
 dolere, fas non erit. Romani summa desperatione conflictabantur,
 sic secum ratiocinantes. Quia Phraeci tam nefandum scelus essent
 ausi, ad aliam urbem imperatori viam prorsus iam praecusam esse.
 Unde eum adiuventes obsecrant, ne diutius cunctetur, neve frustra
 laborantes, tempus conterere patiatur, sed Didymotichum festinent,

μα τοὺς οἰκείους ἢ τινας τυγχάνειν ἀγαθοῦ, εἰ πρὸς τὸ βέλ- A.C. 342
 τιον αὐτοῖς τὰ πράγματα χωροίη, ἢ ἀποθνήσκειν, εἰ δεήσειεν. D
 ἔδοκει μὲν οὖν καὶ βασιλεὶ τοῖς ἐκείνων πείθεσθαι βουλευόμε- V. 428
 σιν, οὕτω περὶ πλείστον ποιουμένων τὴν ἐκάνοδον. καὶ συν-
 σταζάμενος Κράλη, παραλαβὼν τε τὴν στρατιάν, ὅσην αὐτὸς
 παρέλιπτο συνέπεσθαι, εἶχοντο ὁδοῦ. Κράλης δὲ ἐν Φεραῖς
 ὑπολειπόμενος, ἔτεμνε τὴν γῆν καὶ ἐδήην πάντα ἄρδην δια-
 φθεῖρων. βασιλεὺς δὲ ἐπεί γένοιτο μακρὰν Φερῶν, συνιδὼν
 ὡς ἡ ἐπομένη στρατιὰ τῶν Τριβαλῶν ὄχλος μόνον ἀνόνητός
 10 οἶσι, (τοὺς ἀρίστους γὰρ αὐτῶν ἀπολεξάμενος πρότερον
 ὁ Κράλης, φρουρὰν κατέλιπε ταῖς πόλεσιν, ὡς Χρέλη ἔ-
 χοντος μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίην ἔλαβεν αὐτὸς,) ἄλλως
 τε καὶ τῶν ὑπολειφθέντων χρονίῳ τε στρατείᾳ τεταλαιπω- P. 533
 ρηκότων, (ἦσαν γὰρ πλέον ἢ δυοὶ πρότερον μῆσι Κράλη
 15 ἔπόμενοι στρατευόμενοι,) ἄλλως τε καὶ δέει ἀσχέτη κατε-
 χομένων καὶ νομιζόντων, οὐκ εἰς Θράκη, ἀλλ' εἰς Πάρ-
 θους ἢ Ἰνδοὺς στρατεύεσθαι, ὅθεν οὐκ ἐξέστει μὴχανῆ οὐ-
 δεμιᾶ οἰκαδὲ ἐπανελθεῖν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἵππους πολεμι-
 20 στηρίους καὶ ὄπλα καὶ εἴ τι ἐπεφέροντο χρήσιμον πρὸς τὸν
 πόλεμον, οἰκαδὲ ἀποπεμπόντων, ἵνα ταῦτα γοῦν τοῖς παισὶν
 ὑπολειφθεῖη, ὡς ἐκείνων ἀπολουμένων πάντως· ταῦτα δὲ
 συνορῶν ὁ βασιλεὺς καὶ βουλόμενος εἰς Διδυμότειχον μὴ οὐ- B
 τως ἀφικέσθαι ἀσθενῆς, ὥσθ' ὑπὸ Βυζαντιῶν καὶ αὐτὸς πο-
 λιορκεῖσθαι, (οὐτ' αὐτῷ γὰρ οὔτε τοῖς συνοῦσι τοῦτο μάλι-

6. εἶχτο M.

18. πολεμηστηρίους P.

ut cum suis commilitonibus aut aliquid nanciscantur boni, si res felicitis ibunt: aut si ita necesse fuerit, simul occumbant. Quoniam igitur reversionem summopere concupiscebant, placuit imperatori quoque eorum sequi consilium, et salutato Crale assumptisque quas dabat copiis, iter cepit. Crales Pheris relictus, agrum deformabat et flamma ferroque devastabat ac perdebat omnia penitus. Imperator procul Pheris animadvertens, sequentes se Triballos nihil esse praeter turbam inutilem, (fortissimos siquidem Crales antea segregatos, urbibus, quas Chrele mortuo acceperat, pro praesidiariis attribuerat,) ad haec diuturna expeditione exhaustos ac maceratos, (Cralem quippe plus duos menses secuti fuerant,) praeterea immensa quadam formidine attonitos, nec in Thraciam, verum ad Parthos aut Indos, unde nullis artibus unquam ad patrios lares repedare possent, militatum se proficisci arbitantes, (quam ob causam et equos militares et arma et si quid aliud militiae idoneum portabant, domum remittebant, ut ipsis omnino perituris, ea saltem sibi haberent liberi,) haec inquam animadvertens imperator nolensque Didymotichum sic infirmus accedere, ut ipse quoque a Byzantiis obside-

A. C. 1342 στα συνοίσειν,) ἐσκέψατο εἰς Κράλην ἀναστρέφειν καὶ στρατιῶν ἀξιόχρεων αἰτεῖν, ὥστε εἰς Διδυμότειχον φοβερόν τοις πολεμίοις ἐλθόντα εἶναι, ἀλλὰ μὴ καταφρονεῖσθαι διὰ τὴν ἀδυναμίαν. ἐπεὶ δὲ καὶ τοῖς συνοῦσι Ῥωμαίοις ἐκοινοῦτο τὴν βουλήν, πάντες ὡσπερ ἐκ συνθήματος πάντα μᾶλλον ἔφασαν αἰρεῖσθαι ὑψόμεναι καὶ μυρῶν θανάτων κατατολμᾶν, ἢ εἰς τὴν γῆν αὐθις ἀναστρέφειν Τριβαλῶν. οὐ γὰρ ἐνόμιζον εἰς γῆν πορεύεσθαι ἡλίφ περιλαμπομένην καὶ ὑπὸ C ἀνθρώπων οἰκουμένην, ἀλλ' εἰς ἄβου κευθμῶνας καὶ νεκρῶν διατριβᾶς καὶ ἄλλο εἶ τι δυσχερέστερον. πολλὰ δὲ βασιλέως πα-10
 ραινοῦντος, ὡς βελτίω καὶ λυσιτελέστερα βουλευόυτο, καὶ δεομένου πείθεσθαι, οὐδ' ἄκροις παρεδέχοντο ὡσιν, ἀλλὰ πᾶνθ' ὅσα ἂν τις εἶποι δεινὰ φορητότερα ἤγουντο, ἢ εἰς Τριβαλοῦς αὐθις ἀναστρέφειν. βασιλεὺς δὲ τὸν τε κίνδυνον ὄρων, ὡς οὐ μικρὸς ἐκ τοῦ πείθεσθαι τοῖς συνοῦσιν, οὕτως 15
 ἀλυσιτελῆ καὶ βουλευομένοις καὶ πράττειν ἤδη ὠρμημένοις ἀλογίστως, ὅτι τε χρήσαιτο τοῖς πράγμασιν οὐκ ἔχων, τῶν συνόντων πείθεσθαι μὴ δυναμένων, πρότερον αὐτοῖς πολλὰ D διαλεχθεὶς καὶ φανερόν ποιήσας, ὡς διὰ τὴν αὐτῶν μικροψυχίαν καὶ ἀβουλίαν ἀνάξια ἑαυτοῦ καὶ τῆς στρατηγίας καὶ τοῦ τῆς πείρας πράττει, ἐπέθετό τε ἄκων αὐτοῖς πρὸς τὴν βουλήν καὶ παρεκελεύετο θαρρῆναι, ὡς τοῦ θεοῦ προστησομένου, ὡσπερ δὴ καὶ ἄλλοτε πολλάκις ἐν κινδύνοις οὐ μικροῖς, καὶ

8. γῆν M., τὴν P.

retur, (nec enim sibi suisque id multum profuturum;) ad Cralem redire et a Crale sufficiens auxilium petere cogitavit: ut, cum Didymotichum venisset, hostibus terrori, non contemptui esset. Communicata re cum Romanis, omnes velut de compacto, quaecumque potius se perpressuros et mille mortibus caput obiecturos, quam ad Triballos redituros confirmarunt. Non enim ad terram, quae solis radiis vestiretur et ab hominibus incoleretur, sed ad inferorum valles vitamque cum mortuis agendam, et si quid inamoenius ac tristius est, se reversuros credebant. Impensius autem hortante imperatore, ut melius et utilius sapere vellent, roganteque, ut parentes, eas voces auribus aversantes, omnia gravia, quae dici possunt, isthoc in Triballos reditu leviora ducebant. Imperator cum periculum non modicum provideret, si, suis tam parum frugifera volventibus et tam inconsulto aggredi parantibus obsequeretur, et quid ageret nesciret, quandoquidem flectere milites non poterat, multa praefatus, quibus planum fecit, se propter illorum imbelles animos et temeritatem indigna suo nomine auctoritateque imperatoria et usu militari committere, eorum desiderio invitus paruit, cohortans, uti Deo fiderent, qui, quomodo antehac saepe in periculis non parvis, tutorem se praebiturus esset. Atque his dictis, coepto itinere

εἶχοντο ὁδοῦ. ἐπεὶ δὲ ἦσαν Χριστουπόλεως σὸ μακρὰν, A.C. 1342
 πεζῶ περιτυγχάνουσι Ῥακοδυτοῦντι ἐκ Διδυμοτείχου ἀφι-
 γμένῳ, ὃς παρεῖχε γράμματα βασιλεῖ παρὰ βασιλίδος τῆς
 γυναικὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν Διδυμοτείχῳ, φυλάττεσθαι
 Ἐπαραινοῦντα καὶ μὴ ἀπερισκέπτως πρὸς αὐτοὺς χωρεῖν, εἰ
 μὴ δύναμιν ἄγοι μεγάλην καὶ πρὸς τοιοῦτους ἀξιόχρεων πο-
 λεμίους. πρωτοστράτωρ γὰρ ὁ Παλαιολόγος πολλὴν ἄγων
 στρατιὰν πεζὴν τε καὶ ἵππικὴν ἐν Περιθεωρίῳ στρατοπέδου. P. 534
 ὄμιενος, τὴν αὐτοῦ ἄφιξιν περιμένει ὡς μαχομένου. Ἀπό-
 10καυκὸς τε ὁ παρακοιμώμενος ἔχων ἑβδομήκοντα τριήρεις, V. 429
 ἐν αἷς κατέπλευσεν εἰς Ἀμφίπολιν, ἐνταῦθα καὶ αὐτὸς ἐφορ-
 μεῖ. περὶ ὧν δέον βουλευσάμενον αὐτὸν, πράττειν ὅ,τι ἂν
 δοκῇ συμφέρειν. συμβέβηκε δὲ τι περὶ τὰ γράμματα ἐκεῖνα
 θαυμαστὸν καὶ τῆς Θεοῦ περὶ τὸν βασιλέα κηδεμονίας φανε-
 15ρῶς. ὡς γὰρ ἐν Βυζαντίῳ ἐμψύθη, ὡς στρατιὰν ἔχων ἐκ
 Τριβαλῶν βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς αὐτίς ἐπανερχοίτο εἰς
 Διδυμοτείχον, πρωτοστράτωρ τε συμπάσης πεζῆς καὶ ἵππι- B
 κῆς δυνάμεως στρατηγῶν, πολλὴν ἔχων δύναμιν, εἰς Περι-
 θεωρίον ἀφῆκτο, καὶ Ἀπόκαυκος ὁ μέγας δούξ ἐξ Ἀμφιπό-
 20λεως ταῖς ἑβδομήκοντα ναυσὶν ἀναστρέφων τῆς αὐτῆς ἕνεκα
 αἰτίας, ἔγνω δεῖν περιμένειν καὶ αὐτὸς μετὰ τῆς ἄλλης στρα-
 τιᾶς καὶ βασιλεῖ τὴν ἐπάνοδον κωλύειν. τῶν ὁδῶν δὲ, ὡς
 ἔθος, φυλαττομένων, ἵνα μὴ λαθάνοιεν ἐκ Διδυμοτείχου ἢ
 2. πεζῶ add. M. 6. ἀγει P.

perrexerunt. Non longe a Christopoli in peditem Rhacidytunte
 vocabulo, Didymoticho cum litteris ab imperatrice uxore et praesidio
 ad imperatorem missum, incidunt: quibus litteris eum admonerent,
 caute ageret et ne inconsiderate ad eos veniret, nisi magnas
 totque hostibus pares copias adduceret. Palaeologum enim protostratorem
 cum peditatu et equitatu non mediocri ad Peritheorium sedere et
 adventum eius ad conflegendum expectare. Ibi etiam Apocauchum
 cum triremibus septuaginta, quibus Amphipolim navigaverat,
 in portu stare: de quibus capto consilio facere debeat, quod
 prodesse videbitur. Circa litteras autem illas admirabile quippiam
 et quam imperator Deo curae esset, manifestum indicium evenit. Ut
 enim Byzantii intellectum est, ipsum cum exercitu ex Triballis
 Didymotichum revenire, et protostrator universum peditatum equitatumque
 ducens, magnis utique cum viribus Peritheorium devenit et Apocauchus
 eodem Amphipoli cum septuaginta navibus eadem de causa
 appulsus, cum aliis copiis sibi expectandum reditumque imperatoris
 intercludendum censuit. Dispositis autem per viam, ut mos est,
 custodibus ad intercipiendos, qui inter Didymotichenses et
 imperatorem commearent, qui hanc epistolam ferebat comprehensus
 et ad protostratorem perductus deque litteris examina-

Α. C. 1342 βασιλέως πρὸς ἀλλήλους ἀφικνούμενοί τινες, ὃ τὰ γράμματα κατέχων ταῦτα συνεληφθῆ καὶ ἤχθη πρὸς πρωτοστράτορα· ἀνερευνώμενος δὲ περὶ γραμμάτων, ὡμολόγει ἔχειν καὶ παρείχτο εὐθύς. τὰ δὲ ἐδέετο βασιλέως τάχιστα ἤκειν πρὸς αὐτοὺς καὶ μὴ ῥαθυμεῖν. τῶν γὰρ ἐν Διδυμοτείχῃ τὸ μὲν⁵ στρατιωτικὸν ἱππεῖς τε καὶ πεζοὶ τὰ κατὰ Θράκην χωρία C ληϊζόμενοι ἀφορμὰς τοῦ βίου ἐποιούντο. ὁμοίως δὲ καὶ χειροτέχναι καὶ ἄλλοι, ὅσοις ὁ βίος ἦν ἐκ τῶν χειρῶν, πονοῦντες καὶ ἐργαζόμενοι, διέζων τῶν ἀναγκαίων εὐποροῦντες. οἱ μέσοι δὲ τῶν πολιτῶν πάνν κραταιῶς ἐπιέζοντο ὑπὸ ἐνδείας¹⁰ μηδεμίαν οὐδαμόθεν εὐπορίαν ἔχοντες. διὰ ταῦτα οὖν ἐδέοντο βασιλέως βασιλῆς τε ἢ γυνῆ ὁμοίως καὶ οἱ ἄλλοι, τάχιστα ἐπανήκειν, ὡς τῆς αὐτοῦ ἐπιδημίας τοῖς πολίταις ἐσομένης μεγάλων συμφορῶν ἀπαλλαγῆς. πρωτοστράτωρ δὲ ἐπεὶ τὰ γράμματα ἀνέγνω, περίεργόν τι δῆθεν ποιῶν καὶ ἀγχι-¹⁵νοίας ἄξιον, ἔπειθε τὸν ἄγοντα, χρυσίον παρασχόμενος καὶ Δαυτὸν ἐπαγγειλάμενος καὶ οἰκείους εὖ ποιήσειν, (Σηλυβριανὸς γὰρ ἦν.) ὥστε τὰ γράμματα μεταγραφέντα ἢ αὐτῷ ἐδόκει, Καντακουζηνῷ ἀγαγόντα παρασχεῖν, μηδὲν ἀπαγγείλαντα τῶν εἰργασμένων, ἀλλ' ὡς ὄντα βασιλίδος τῆς γυναικός. ὁ²⁰ μὲν οὖν ἐπόσει κατὰ τὰ κεκελευσμένα καὶ πρωτοστράτωρ ἄκων ὠφέλησε βασιλέα τε καὶ τοὺς περὶ αὐτόν. ὡς γὰρ τὰ τε γράμματα ἀνεγινώσκετο καὶ ἤκουον περὶ τῆς ἐνεδρευούσης στρατιᾶς οἱ περὶ βασιλέα, ὡς πολλαπλασίῳν τε αὐτῶν εἴη

tus, habere se litteras confessus est statimque porrexit: quibus imperator rogabatur, ne qua illum moraretur segnitias, sed ad eos advolaret. Nam qui essent Didymotichi in praesidio equites et pedites, loca Thraciae depopulatos victum sibi comparasse. Similiter opifices et alios, quotquot manuum labore vitam transigerent, alimonia abundare: mediis civibus nihil quo se alant undecumque suppetere et eos inopia supra modum premi. Precabantur igitur imperatorem imperatrix conlux et alii, citissime rediret, quo adventus eius cives tanto malo levaret. Lectis litteris, protostrator, curioso nimirum et solerti facinore, auro dato et promissis, se in illum et domum eius (Selybrianus autem erat) beneficam futurum, persuadet tabellario, ut epistolam illam suo arbitratu et modo transcriptam pro vera et germana uxoris epistola ad Cantacuzenum apporet ac de facto nihil dicat. Facit ille quod petebatur, et protostrator quamquam nolens imperatori eiusque exercitui commodat. Ut enim recitata est et Cantacuzenici de insidiantibus sibi copiis cognoverunt, esse multis partibus suis maiores modisque omnibus valentes, militibus veteranis constantes scilicet, Deo de cura erga se et aversione mali, atque etiam imperatrici de studio

καὶ τοῖς πᾶσιν ἐρῶμένη, ὅσα δὴ οὐκ ἔχω χθὲς καὶ πρώην τῶν Α. C. 1342
οἰκῶν εἰς τὴν στρατείαν ἐξεληθόντες, θεῶ τε πολλάς ἀμολό-
γουν χάριτας τῆς εἰς αὐτοὺς προνοίας καὶ τῶν κινδύνων τῆς
ἀπαλλαγῆς, καὶ βασιλίδι τῆς σπουδῆς καὶ τῆς φροντίδος τῆς
ἑαυτῶν, καὶ ἄσμενοι ὑπέστρεφον, τοῦ μείζονος κινδύ- P. 535
νου τὰ δυσχερῆ πρότερον καὶ δυσάρεστά ὄντα καὶ λυσιτε-
λέστατα φαίνεσθαι ποιούντος. οὕτω μὲν οὖν βασιλεύς τε καὶ
οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἀπροσδοκῆτων ἐρῶντων κινδύνων ἐκ τῆς παρὰ
τῶν πολεμίων πονηρίας μέγιστα ὠφελήθentes. ὁ μέγας δὲ
10δοῦξ πυθόμενος, ὡς πάνν φαύλην ἄγων στρατιάν καὶ ἐς τὰ
μάλιστα εὐεπιχειρήτος ὦν, ἀναστρέψειεν ἐκ τῶν γραμματίων,
ἃ μεταποιήσειεν ὁ γαμβρός, πολλὴν αὐτῷ ἐπήγης μέμψιν καὶ
ὠργίζετο φανερώς, ὅτι τὸν ἐχθρὸν ἐξ ἀβουλλας ὠφελήσεια.
πολλοὶ δὲ καὶ τῶν τὰ ἴσα ἤρημένων Ἀποκαύκη καὶ ἀπιστίας B
15πρωτοστράτορα ἐγράφοντο, ὡς ἕκων εἶναι Καντακουζηνὸν
ὠφελήσειεν ἰσχυριζόμενοι κρύφα τὰ ἐκείνου ἤρημένους. ὁ δ'
ἄρχοις διαβεβαιοῦτο, ὡς οὐδὲν αὐτῷ τοιοῦτον συνειδείη, ἀλλ'
ὥσπερ ὑπὸ τινος ἀγόμενος δυνάμεως κρείττονος εἰς τοῦτο
προαχθεῖη, νομίζων σφάλλειν Καντακουζηνὸν μετὰ βαρείας
20σηκοντα δυνάμεως, εἰ πείσειεν ἀναστρέφειν ἐκφοβήσας. ταῦτα
μὲν οὖν τοῦτον ἐπέπρακτο τὸν τρόπον, καὶ Καντακουζηνὸς δ' V. 430
βασιλεὺς αὖθις εἰς Κράλην ἐπανήκεν. Ἀποκαυκος δὲ ὁ μέ-
γας δοῦξ εἰς Βυζάντιον ἀπέλευσε, καὶ ὑπέδεχοντο αὐτὸν αἱ
ἐν Βυζαντίῳ μετὰ κρότων πολλῶν καὶ θυμασίων τῶν ἑγκω-
14 καὶ ante τῶν om. M. 21. ἐπράττετο M.

et sollicitudine erga ipsos gratias ingentes egerunt et ob malus peri-
culum, quae prius odiosa et invisa erant, facillima et utilissima
iudicantes, haud aegre retro redierunt. Sic imperator cum suis
improvisio discrimini ereptus, ex hostium nequitia fructum cepit
uberrimum. At magnus dux, ut accepit, eum ducentem manum ad-
modum despicabilem et superatu facillimam, propter litteras a ge-
nero suo immutatas revertisse, aperte succensuit acriterque homi-
nem increpuit, qui per stultitiam suam hosti profuisset. Ac multi
de Apocauchi factione etiam in crimen violatae fidei protostratorem
vocabant, scientem volentemque Cantacuzeno, cui occulte studeret,
profuisse confirmantes. Is vero iuramento interposito, nihil eiusce-
modi se voluisse, asseverabat: sed velut coelesti quadam vi eo im-
pulsus esse, cum putaret, se Cantacuzenum cum numero adven-
tantem exercitu decepturum, si ei terrefacto reversionem persua-
sisset. Haec ad hunc modum acta sunt, et Cantacuzenus ad Cra-
lam se recepit, Apocauchus Byzantium cursum reflexit, quem incolae
multis plausibus et encomiis admirandis, servatorem, propu-
gnatorem, liberatorem vocitantes exceperunt. Circumquaque tum
fama percrebuit, Cantacuzenum ne audentem quidem obtueri ma-

A.C. 1342 μίων, σωτήρα καὶ πρόμαχον καὶ ἐλευθερωτὴν ἀποκαλοῦντες. C περιηγγέλλετό τε πανταχόθεν, ὡς Καντακουζηνὸς οὐδ' ἀντιβλέψαι θυνθηθεὶς πρὸς μέγαν δούκα, ὑπέστρεψε τῆς οἰκείας σωτηρίας ἀπογνοὺς καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ὄρος ἀφίξεται ὄντως μοναχῶν σχῆμα ἐνδυσόμενος· ἄλλως γὰρ οὐκ ἂν ἐξέσται πε-5 ριεῖναι. καὶ ἔορται πανταχοῦ συνεκροτοῦντο τῶν εὐαγγελίων ἔνεκα. ὁ μέγας δὲ δούξ ὀλίγω ἕστερον μεγάλῃ στρατοπεδάρχη τῇ Χούμνῃ τὴν πρὸς Καντακουζηνὸν βασιλέα βουλευθεῖσαν εἰρήνην ὡς τι ἔγκλημα ἐπικαλέσας, (οὐ γὰρ διέλαθεν αὐτὸν, ἀ πρὸς βασιλίδα πρότερον εἰρήκει περὶ τῆς εἰρήνης,) 10 D κατέκλεισεν αὐτὸν τε καὶ τὸν υἱὸν ἀπρόιτον εἰς τὴν οἰκίαν· μετ' ἐκεῖνον δὲ καὶ Ἀσάνην τὸν Κωνσταντῖνον καὶ τὸν υἱὸν, καὶ ἀξίας ἀπειτίνυνεν αὐτοῖς ἀντιμισθίας τοῦ πρὸς τὴν τοσαύτην τῶν Ῥωμαίων φθορὰν αὐτῷ συνάρασθαι. εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐπήγει, ὥσπερ φλόξ ἀεὶ τῶν προσαπτομένων 15 ἐπιλαμβανομένη.

P. 536 γς'. Οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ δὲ πυθόμενοι, ὡς αἰθῆς ὑπο- B στρέψειεν ὁ βασιλεὺς εἰς Τριβαλούς, δεινὰ ἐποιοῦντο καὶ θορύβου ἦσαν μεστοὶ καὶ ταραχῆς. αἰσθομένη δὲ ἡ βασιλὶς Κιρήνη, καὶ μεῖζον ἐπιδειξαμένη ἢ κατὰ γυναικεῖον φρόνημα, 20 συνεκάλει πάντας καὶ παρήγει, μὴ τὰ πραττόμενα ἡγεῖσθαι τῶν ἄγαν δεινοτάτων· ἴσως γὰρ τοι μᾶλλον ἂν οὕτω λυσιτελεῖν δόξειε θεῶ· ἐκέλευέ τε διανίστασθαι καὶ μὴ καταπίπτειν, ὡς πολλῶν καὶ μεγάλων ἐλπίδων ἔτι ὑπολειπομένων. βασιλέα γὰρ πρὸς τὴν ἐπάνοδον οὐκ ἀπαγορεύσειν, ἀλλ' 25

8. βασιλέα om. P. 13. ἀπειτίνυνον P.

gnum ducem, desperata salute revertisse, et ad sanctum montem, ibi vera monachus professurum, abire constituisse: alioqui secure non victurum. Ubique item festi dies ob tam laetos nuntios indicabantur. Porro magnus dux non multo post Chumno, magno stratopedarchae, datum pacis consilium ut crimen exprobrans, (nec enim ignorabat, quid cum Augusta egisset,) in eius ipsius domo cum filio cum inclusit et adiri vetuit. Deinde Constantinum quoque Asanem cum filio, dignam illis mercedem rependens, quod ad tantam Romanorum perniciem administratos se ipsi praebuissent. Post alios, veluti flamma, quae semper quidquid attingit, depascitur et consumit.

56 Qui Didymotichi erant, ubi cognoverunt, imperatorem deno ad Triballos rediisse, moleste tulerunt, tumultus ac trepidationis pleni. Id sentiens Irene imperatrix, animumque ac spiritum supra sexum gerens, concione advocata hortatur, ne praesentem statum pro deploratissimo habeant: fortassis enim Deo videri sic magis conducere: non demittendos, sed erigendos animos, utpote

ἤξειν τε μετὰ μικρὸν, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ τῆς A.C. 134^a
 ἀνδρίας καὶ τῆς καρτερίας ἀμείψομαι ἀξίως. καὶ τούτοις
 τοῖς λόγοις ἀνεκτάτῳ τε οὐ μετρίως καὶ χρησιώτερα ἐπιείκειν
 ἐπειθεν. ἐδόκει δὲ δεῖν κοινῇ βουλευομένοις, καὶ πρεσβίαις C
 5 πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα Μυσῶν ποιῆσθαι καὶ συνθή-
 κας τίθεσθαι ἐπὶ τούτοις πρὸς αὐτὸν, ὥστε σύμμαχον αὐ-
 τοῖς εἶναι καὶ φίλον καὶ βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ
 μηδενὸς ἀμελεῖν ὧν προσήκει φίλῳ πρὸς αὐτούς. κἂν μὲν
 ἐπανεῦθι βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνός, αὐτὸν αὐτῷ τῆς συμ-
 10 μαχίας καὶ τῆς φιλίας τὰς χάριτας ἐκτίθειν· εἰ δὲ συμβαίῃ,
 ἢ πολέμῳ ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ πρὶν ἐπινηῖσιν τελευτᾶν, αὐτῷ
 τὴν πόλιν παραδιδόναι καὶ τῆς ἀρχῆς ἀφίστασθαι Ῥωμαίων. V. 43i
 τοῦτο δὲ οὐχ οὕτω καὶ ἀληθῶς αὐτοῖς ἐδόδοκτο ποιῆν, ἀλλὰ
 φρεναίσειν ἐπειρῶντο τὸν Μυσὸν ἕνεκα δυοῖν, τοῦ τε αὐτὸν D
 15 τῆς ἐλπίδος ἕνεκα αὐτοῖς ἀφέλειάν τινα παρέχειν, καὶ τοῦ
 βασιλίδου τὴν Ἄγγαν καὶ Ῥωμαίους τοὺς αὐτοὺς πολιορκου-
 ντας πυθομένους, ὡς συμβάσεις περὶ παραδόσεως ποιῶνται
 πρὸς Μυσούς, μὴ λίαν ἐπιτίθεσθαι, ἀλλ' ἀνακοπήν τινα
 παρέχειν, δεδιότας μὴ δι' ὀργὴν σφᾶς τε αὐτοὺς Μυσούς καὶ
 20 τὴν πόλιν παραδώσιν. οἱ μὲν οὖν τοιαύτῃ γνώμῃ τὰς συν-
 θήκας ἐποιούντο, ἀσμένως καὶ τοῦ Μυσῶν βασιλέως δεξαμέ-
 νου καὶ παντὶ τρόπῳ συμμαχήσειν ἀπαγγελομένου. τὸ δ'
 ἀπέβαινον ἐναντίως, ἢ ᾗ ᾗ ᾗθησαν αὐτοί. Ἀλέξανδρος γὰρ, ἐπεὶ
 οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ τὰς συνθήκας ἐποίησαντο, ὡς, εἰ μὴ Καν-

multa et magna spe adhuc reliqua. Imperatorem enim non tarda-
 turum in reditu, pauloque post futurum et eorum in se benevo-
 lentiam, fortitudinem ac tolerantiam pro dignitate compensaturum.
 Istiusmodi verbis milites illa mfrifice recreabat et ad feliciora spe-
 randa exsuscitabat. Decretum est porro communis sententia, Ale-
 xandrum, regem Moesorum, per legatos appellandum et cum eo foe-
 dus ita ferendum, ut ipsorum socius et amicus esset, arma coniun-
 geret et nullum amicitiae munus officiumque non praestaret: et ut
 Cantacuzenus imperator redux ipse ei huius amicitiae societatisque
 praemium persolveret. Sin eum aut in pugna aut aliter ante redi-
 tum emori contigisset, ipsi urbs Didymotichum, ab imperio Ro-
 mano segregata, traderetur. Quod quidem revera facere inter se
 non staturant, sed eum ludificari duabus de causis attentabant:
 tum ut hac spe illectus, aliquo ipsis auxilio succurreret: tum ut
 Anna Augusta et Romani, qui obsidebant, obsessos de urbe trada-
 enda cum Moesis pacisci audientes, segnius instarent induciasque
 concederent, timentes, ne, ira stimulante, seque et oppidum
 Moesis dederent. Hac illi mente foedus, libente Moesorum re-
 ge et omnimodam opem pollicente, iciebant. Atqui contra opinio-
 nem cecidit. Alexander enim, percusso foedere in eam conditio-

A.C. 1342 κατουζηνός δ βασιλεύς ἐπανήξει, παραδώσειν αὐτῷ τὴν πόλιν, νομίσας, εἰ τρόπον δὴ τιμὴν ἐκείνον διαφθείρεις, βεβαίως P. 537 τὴν πόλιν ἤδη ἔχειν, πάντα κάλων ἐκίει κωλύειν τὴν ἐπιπόροδον αὐτῷ ἢ, εἰ δύναιτο, καὶ διαφθείρειν καὶ πρὸς Κράλην πέμπων συγχῆς καὶ Ἑλένην τὴν ἀδελφὴν Κρά-5 λη συνοικοῦσαν, παρῆγει Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα μὴ ἀνιέναι, ἀλλὰ δῆσαντας ἐν δεσμοτηρίῳ φρουρεῖν ἢ καὶ ἀποκτείνειν οὕτω γὰρ ἂν ἐξέσται τὴν Ῥωμαίων ἔχειν ἀρχὴν ἀπονητί. Κράλης μὲν οὖν αὐτοῦ τὰς παραινήσεις φανύλας ἡγούμενος, οὗ παρεδέξατο, μάλιστα εἰς τοῦτο ἐναγοῦ-10 σης καὶ τῆς γυναικός. ἐκείνος δὲ καὶ στρατιὰν πέμψας, ὅσην ᾤετο ἀρκεῖν τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ πρὸς πολιορκίαν, B ἐκέλευσε φυλάττειν παραστρατοπεδευσαμένους, πρόφασιν μὲν, ὡς βοηθήσοντες ἐπὶ Ῥωμαίους τοὺς πολιορκοῦντας, τῇ δ' ἀληθείᾳ, ἐν αὐτοῖς μᾶλλον ἀκριβέστερον πολιορκοῦεν. ὅπερ 15 δὴ καὶ κατὰ τὴν ἐκείνου γνώμην ἐτελεῖτο. τῶν γὰρ Ῥωμαίων συγχῆς μὲν ποιουμένων τὰς καταδρομὰς, τάχιστα δὲ ἀναχωρούντων, ἀδείας οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ τυγχάνοντες, τὰς κατὰ Θράκην ἐληΐζοντο πόλεις καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ ἐκ τῆς ἀρπαγῆς καὶ λεηλασίας ἐποιοῦντο τὰς τοῦ βίου ἀφορμὰς. 20 τῶν Μυσῶν δὲ ἐπελθόντων καὶ συνεχῶς ἐπικειμένων ἐφ' ἡμέραις πλείσταις, εἰς στενὸν κομιδῇ περιέστη τὰ πράγματα αὐτοῖς, πάντων ἤδη κινδυνεύοντων ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διαφθαρή-καὶ. Μυσοὶ γὰρ ὁμοίως Ῥωμαίους τε ἐκώλυον τοῖς ἐν Δι-

nem, ut si Cantacuzenus non rediret, ei civitas traderetur, ratus, si quo modo illum de medio sustulisset, pro certo eam habiturum, nihil inausum reliquit, quo reditionem eius impediret, aut etiam, si posset, illum interimeret, erebrisque legationibus Cralem et Helenam, sororem suam, illius coniugem, sollicitabat, ne Cantacuzenum dimitterent, sed vincnum in carcere custodirent vel potius occiderent: sic enim posse eos imperium Romanum citra laborem adipisci. Crales cohortationes eius ut nefarias, uxore potissimum adnitente et in eo fratri adversante, repudiavit. Moesus copiis, quantas urbi obsidendae putabat sufficere, missis, prope muros castris positus servare iussit, perinde quasi pro obsessis contra Romanos propugnaturus: re ipsa, ut oppidum ipsimet commodius obsiderent et oppugnarent. Factum. Nam Romanis saepe quidem incursantibus, sed festine recedentibus, Didymotichenses licentiam nacti, Thraciae urbes noctu diuque depopulantes, inde victum sibi quaeritabant. Moesis autem postea invadentibus assiduoque per dies plurimos incumbentibus, res eorum vehementer in angustum redactae sunt, omnibus iam ob famem de vita periclitantibus; siquidem Moesi peraeque et Romanos urbem adoriri et urbanos urbe exire prohibebant. Quod si qui de, more ad praedandum egrede-

δουμοτείχῳ ἐπιέναι καὶ αὐτοὺς τῆς πόλεως μὴ ἐξίέναι. εἰ A.C. 134a
 γὰρ τινες ἐξίειεν ἐφ' ἀρκαγῆν, ὥσπερ εἰώθεσαν, (οὗτος γὰρ C
 ἦν αὐτοῖς ἀναγκαιότατος πόρος πρὸς τὸ ζῆν.) προστυγχάνον-
 τες οἱ Μυσοὶ, (πάντως δὲ οὐκ ἐνῆν διαλαθεῖν πολλὴν πρό-
 5 νοιαν τούτου καὶ φροντίδα ποιουμένους,) ἔππουσ τε ἀπειστέ-
 ρουσι καὶ ὄπλα καὶ γυμνοὺς ἠφίεσαν ἐπανήκειν πρὸς τὴν πό-
 λιν. εἰ δὲ προσαγγέλοιεν τοὺς, ταῦτα πρᾶττοντας οἱ ἐκ Δι-
 δουμοτείχου πρὸς τῆς στρατιᾶς τοὺς ἡγουμένους, οἱ δὲ μηδὲν
 εἰδέναι διατείνοντο, μηδὲ τῆς σφετέρας εἶναι στρατιᾶς τοὺς
 10 τολμῶντας τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ Ῥωμαίους, καὶ αὐτοὺς ἐπι-
 ληστεία περιόντας· ἐκέλευόν τε τὸ στρατόπεδον περιμέναι,
 εἴ τι γένοιτο γνώρισμα λαβεῖν ἐκ τῶν ἀπολομένων, καὶ τὰ D
 ἔσχατα ἠπειλοῦν διαδήσειν, εἴ τινα τοιοῦτον λάβοιεν. τὰ δὲ
 ἦσαν οὐδαμοῦ· πρότερον γὰρ ἐξέπεμπον αὐτοὶ πρὸς Μυσιαν
 15 τοὺς τοιαῦτα εἰργασμένους. τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον ἐν-
 στενῶ κατέστησαν κομιδῇ τοὺς ἐν Διδυμοτείχῳ· πάνυ γὰρ
 ὑπὸ ἐνδείας ἐπίεσθησαν. συνορῶσα δὲ ἤδη τὸν κίνδυνον ἡ
 βασιλὶς Εἰρήνη, ἀπανίστασθαι ἐκέλευε τῆς πόλεως, ὡς οὐκέτι
 δεομένης τῆς παρ' αὐτῶν ἐπικουρίας, ἀρκούσης ἤδη γεγενη-
 20 σμένης· δι' ἣν οὐ βασιλεῖ μόνον τῶ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς
 χάριν ὁμολογεῖν πολλήν. οἱ δὲ οὐδενὶ τρόπῳ ἔφασαν ἀνα-
 στησεσθαι, ἀλλὰ διηνεκῶς αὐτόθι μενεῖν ἐπικουροῦντας.
 οὕτω γὰρ αὐτοῖς εἶναι προστεταγμένον παρὰ βασιλέως τοῦ
 σφετέρου. ἡ τοιαύτη δὲ ἀπολογία πολλὴν ἐνέβαλε ταραχὴν P. 538
 25 καὶ πτοίαν τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ. ἤδη γὰρ αὐτοῖς ἐφαίνετο ὁ V. 43a

rentur: haec enim erat ipsis maxime necessaria ad vitam sustentan-
 dam excogitata ratio: occurrentes Moesi (quorum in hoc providen-
 tiam et sollicitudinem magnam latere utique non poterant) equis et
 armis nudatos in urbem regredi sinebant. Si Didymotichenses
 huiusmodi praedones apud duces exercitus deferrent, asseverantissi-
 me respondebant, se facti inscios: nec suos esse tam audaces, sed
 Romanos, qui ipsi quoque praedatum circumirent, iubentique ca-
 stra perambulantes, a raptoribus sua auferre, si quo signo eos co-
 gnoscerent, et extrema supplicia minabantur, si quis talis repertus
 fuisset. Sed hi nulli cernebantur: nam duces huiusmodi praeda-
 tores cum praeda statim in Moesiam mittebant. Hoc igitur modo
 Didymotichenses in maximas difficultates reique cibariae penuriam
 adducti sunt. Tum animadverso periculo, Irene imperatrix Moesii
 praecepit, uti ab urbe abscederent, amplius eorum auxilium opus
 non esse, quod satis praestitissent, atque idcirco se non tantum
 ipsorum regi, verum etiam ipsismet multas gratias agere. Moesii
 neutquam se recessuros, sed continenter ibidem pro imperio regis
 ad opem ipsi ferendam mansuros affirmare. Eo responso Didymo-

A.C. 1342 ὄλεθρος ἑλλείπων κατ' οὐδέν. ὁ δὲ τῆς πόλεως ἀρχιερεὺς
 δρών ἤδη κλονομένους καὶ πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς δυσ-
 πραγίας ἐνδιδόντας, παρελθὼν εἰς μέσους, παρεθάρρυνε καὶ
 οὐκ εἶα καταπίπτειν, κατὰ γνώμην Θεοῦ πάντα τὰ τῆδε πρῶτ-
 τεσθαι εἰπὼν, καὶ τὰς τοιαύτας ἐπηρείας ὑπ' ἐκείνου παρα-5
 χωρεῖσθαι, ἵνα τὸ πρὸς βασιλέα φίλτρον ὑμῶν δοκιμασθῆ-
 ῖς ἥξει τε μετὰ μικρὸν καὶ πάντας ἀμείψεται ταῖς προση-
 κούσαις εὐεργεσίαις. μηδὲ γὰρ οἴεσθε ἐκείνον μὴ κατὰ γνώ-
 B μὴν βασιλεύειν Θεῷ. τοῦτο γὰρ αὐτὸς σαφέστατα εἰδέναι. ἀμ-
 φισβητῶν γὰρ, ἔφασκεν, ἐν ἀρχῇ περὶ ἐκείνον, εἰ μὴ κατ' εὐ-10
 δοκίαν, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ εἰς τοῦτο ἦλθε
 σχήματος ἰδίᾳ πειθόμενος ἐπιθυμίᾳ καὶ ὄρμῃ, καὶ δεδοικῶς
 μὴ καὶ αὐτὸς συναπόλοιτο, τοῖς Θεῷ συνῶν βουλευσαμένοις ἐναν-
 τία, εὐχαῖς προσανέχειν καὶ δεήσσει τὸ Θεῶν ἐκκαλεῖσθαι,
 ὥστε διδαχθῆναι περὶ αὐτοῦ, εἰ μὴ δογίζοιτο περὶ τῶν γινο-15
 μένων. ἐκκαλυφθῆναι δὲ αὐτῷ παρὰ τοῦ πνεύματος, ὅτι
 κατ' εὐδοκίαν μᾶλλον εἶη τὸ βασιλεύειν Κωνσταντουζηνόν. ἔ
 καὶ πειθθέντα καὶ πᾶσαν ἀμφιβολίαν ἀποθήμενον ἐν Διδυ-
 μοτείχῳ μένειν τῇ βουλήσει τοῦ Θεοῦ σθναιρόμενον τὰ δυνατά.
 οὐ γὰρ ἂν τις αὐτοῦ κατηγοροίη, ὅτι τῶν ἐν τῇ παρόντι βίῳ
 C τινὸς δέοιτο παρὰ βασιλείας. οὔτε γὰρ πρότερον, οὔτε μέχρι
 νῦν τοιοῦτου τινὸς παρὰ κινος ἐδεήθη. καὶ αὐτοῖς παραινεῖν
 νυνὶ γενναίως ἵστασθαι πρὸς τῶν δεινῶν τὰς ἐπαγωγὰς, ὡς
 οὐ μέχρι πολλοῦ τινος ἔσομένης, ἀλλ' ὀλίγῳ ὕστερον λυθη-

tichenses nimio opere perturbati ac territi, nihil iam sibi deesse ad exitium arbitrabantur. At episcopus urbis hosce motus tamque atroci calamitati se submittentis animos intuens, progressus in medium labantes erigit et confirmat: quae hic fiunt, omnia divino nutu fieri et huiusmodi miseriae atque clades Deum permittere, ut eorum erga imperatorem amor illustretur, qui propediem venturus, et pro eo ac mereatur, unumquemque remuneraturus sit. Non enim putandum, cum Deo nolente imperare: immo volente, quod ipse norit certissimo. Nam cum principio dubitaret, num divina voluntate, an indulgentiae potius et cupiditati suae ac libidini obsecutus, purpuram assumpsisset, timeretque, ne, si ab illis esset, quorum cogitationes Deo contrariae sunt, una cum illis etiam periret, ad preces et vota incubuisse divinumque nomen fatigasse, ut se doceret, ecquid sibi ista probarentur. Tum sibi per spiritum revelatum, placere Deo, Cantacuzenum imperare. Se vero citra haesitationem credidisse, et Didymotichi manere, ut quantum possit, operam ac studia sua cum divina voluntate coniungat. Neque enim a quoquam se accusari posse, quasi quippiam rerum humanarum ab imperatore sibi quaerat: usque nunc enim nihil tale ab ullo quaesivisse. Et se illos hortari, ut hoc tempore viriliter malis praesentibus resi-

σομένας, Ἰλεων ἀντοῦ ἐπιβλέψαντος Θεοῦ. τοὺς γὰρ πολιορ-Α. C. 134a
 κοῦντας τούτοις Μυσοὺς, ἐν προσχῆματι φιλίας καὶ τὴν πα-
 ροῦσαν ἔνδειαν ἐπαγαγόντας, ἐν ἐπὶ ταῖς ἑσομέναις μάλιστα
 ἡμέραις συμπατοῦντας ὄψεσθε ἀλλήλους καὶ φυγῇ τὴν σωτη-
 ρίαν ποριζομένους καὶ τῶν περισχόντων ἀπαλλάξεσθε δει-
 νῶν. ὁ μὲν οὖν μετροπολίτης τοιαῦτα εἶπε· πᾶσι δὲ εὐθύς
 ἐπῆλθε βελτίω προσδοκῆν καὶ τῆς ἀθυμίας ἀπηλλάττοντο. D
 ἤδεσαν γὰρ αὐτὸν τὰ μέλλοντα εἰδέναι μᾶλλον, ἢ τὰ παρε-
 ληλυθότα ἕτερον· καὶ ὡς προφητεύοντι προσεῖχον φανερώς.
 Ἰοδιηπόρου δὲ ὁ, τι ἂν εἴη τὸ Μυσοῖς αἴτιον ἐσόμενον φυγῆς.
 ὁ δ' αὐτὸς ἀρχιερεὺς καὶ Ἀποκαύκῳ τῷ μεγάλῳ δόρυ ἐ-
 γραψε τοιαῦτα, ὡς ἀποροίη, ὅτου ἔνεκα πείραν αὐτοῦ πολλά-
 κισ ἐν πολλοῖς πρότερον ἐσχηκῶς, καὶ τῶν εἰρημένων τὴν
 ἔκβασιν οὐκ εἰς μικρὰν, οὐδ' εἰς ἕτερόν τινα, ἀλλ' εἰς ἑαυ-
 15 τὸν ἰδῶν σαφέστατα γεγενημένην, νῦν ἀπιστοίη παντάπασι
 καὶ λόγους οἶοιτο εἰκῆ λεγομένους τὰ εἰρημένα ὑπ' αὐτοῦ.
 αὐτὸς δὲ καίτοι μὴ βουλομένῳ πείθεσθαι, οὐδὲν ἦτιον συμ-
 βουλεύσειν, ἢ αὐτῷ τε καὶ Ῥωμαίοις ἅπασι λυστελήσειν P. 539
 οἶεται. ἐκκαλυφθῆναι γὰρ αὐτῷ παρὰ Θεοῦ, ὡς οὐκ ἐκείνῳ
 20 μᾶλλον, ἀλλὰ Καντακουζηνῷ, τῷ πρὶν μὲν μεγάλῳ δομωστικῷ,
 νυνὶ δὲ βασιλεῖ γεγενημένῳ, τὸ τοῖς βασιλέως παισὶν ἐπι-
 τροπεύειν καὶ συμβασιλεύειν προσήκει. διὸ καὶ δεδῶσθαι
 παρὰ Θεοῦ· ἐκείνῳ δὲ ὑπ' ἐκεῖνον εἶναι καὶ περὶ ναῦς ἀσχο-
 λῆσθαι καὶ θαλασσοκρατεῖν. συνεβούλευέ τε ἔχσθαι τῶν

stant, quae, Deo propitiis oculis respiciente, brevi in nihilum casura
 sint. Moesos quippe istos obsessores et obtentu amicitiae praesentis
 auctores inopiae, septem omnino diebus futuris fuga salutem
 petentes atque inter se conculcantes visuros: et quibus nunc cir-
 cumdantur malis, fore liberos. Haec ut metropolita disseruit, omnes
 confestim posita tristitia, spem fortunae melioris ingressi sunt. No-
 rant siquidem, perspectiora esse illi futura, quam aliis praeterita:
 et tamquam vati animos eidem palam attendebant. Cur vero Moesi
 fugam facturū essent, de hoc ambigebant: Idem antistes Apocaucho
 magno duci in hanc sententiam scripsit. Non videre se, quam-
 obrem cui sui documenta saepe in multis habuisset, dicatorumque
 suorum eventum non in longum dilatum, nec ad alios, sed ad se
 pertinuisse manifestissime sciret, nunc penitus fidem sibi denegaret
 et pro verbis inanibus duceret, quae dicerentur. Porro se, quam-
 quam refraganti, nihilo minus quae cum ipsi, tum Romano imperio
 universo conducere sentiret, suadere velle. Sibi enim a Deo indi-
 catum, non ipsi, verum Cantacuzeno, qui prius magni domestici
 munus gessisset, nunc imperatori renuntiato, convenire imperatoris
 defuncti liberis tutorem esse et una cum illis imperare. Unde et
 hoc ei divinitus datum: ipsi autem eidem subesse et rem navalem

A.C. 1342 δεδομένων και μὴ ἔπερ τὰ ἰσχαμμένα πηδῶν, και ἔδειτο
 πείθεσθαι· μηδὲ γὰρ ἂν εἰς τέλος ἤξειν ἀγαθὸν αὐτῷ τὸ
 τοῖς βεβουλευμένοις ἀντίστασθαι θεῷ. και αὐτὸς γὰρ ἐν
 ἀρχῇ μάλιστα ἔφρασε τῆς ἀναδρῆσεως Καντακουζηνοῦ τοῦ
 Β βασιλέως περὶ τῶν πραττομένων δυσχεραίνων και ἀναλογι-5
 ζόμενος, εἰ μὴ κατὰ γνώμην εἴη θεῷ τὰ εἰργασμένα, και
 V.433 διὰ τοῦτο δέησει προσκείμενος και ἱκεσίαις, ἐκδιδαχθῆναι
 παρὰ θεοῦ αὐταῖς λέξεσιν· ὡς θέλω, εὐδοκῶ, ὀρίζω βασι-
 λεύειν Ἰωάννην τὸν Καντακουζηνόν, και γενέσθω. ἂ τοίνυν
 ὁ θεὸς εὐδόκησεν, οὐδένα δίκαιον ἀνθρώπων πειρᾶσθαι κα-10
 ταλύειν, ὅτι μηδὲ δυνατόν. ἤξιόν τε μὴ κόμπον τὰ τοιαῦτα
 οἶσθαι και ἄλλως ἐπίδειξιν ἀρετῆς· μηδὲ γὰρ ἂν εἰς τοσοῦ-
 τον ἀπονοίας βάρυθρον ἐληλακέναι, ὡς τοιαῦτα καταψεύδε-
 σθαι θεοῦ. ἀλλὰ τῆς τε ὠφελείας τῶν πολλῶν, ἀδίκως οὕτω
 και παρὰ πάντα τοῦ δικαίου νόμον ἀπολλυμένων ὑπὸ τοῦ15
 C πολέμου, και τοῦ αὐτὸν ἐξελέσθαι ὑφ' ἧς κατέχεται ἀπά-
 τῆς, οἰόμενον Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως περιγενήσεσθαι,
 εἰρησθαι τὰ τοιαῦτα· οἷς εἰ πεισθελή, εἴσεται τὴν ὠφέλειαν
 οὐκ ἐν μακροῦ, εἰ δ' οὐ πεισθελή, πάντως εἴσεται ὡς ἀλη-
 θείας φίλος αὐτὸς και παρ' ἐκείνης τὰ τοιαῦτα δεδιδραμέ-20
 νος. τοιαῦτα μὲν ὁ Διδυμοτείχου ἔγραψε πρὸς μέγαν δούκα
 διαδρῆθην περὶ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως προλέγων,
 ὡς τῶν ἀδικούντων περιέσται. ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ τὰ γράμματα

1. ἰσχαμμένα P. 5. λογιζόμενος P.

curare ac mari praesidere. Monebatque, ut datis contentus, septa
 ne transilliret, atque ut se audiret, rogabat: haud enim bene even-
 turum, si contra divinum consilium venerit. Se quoque principio
 potissimum creationis Cantacuzeni, factum aegrius ferentem et cog-
 itantem, ne forte aliud Deo videretur, precibus operam dedisse
 et ab ipso his verbis doctum fuisse: Sic volo, sic complacitum est,
 sic decerno, imperare Ioannem Cantacuzenum: fiat. Quae igitur
 Deo complacuerunt, mortalium nemini fas esse irrita reddere cona-
 ri, quia nec potest. Precabatur insuper, ut ista cupidam gloriatiōni
 et ostentationi virtutis adscriberet: non enim in id superbiae ba-
 rathrum decidisse, ut talia adversus Deum mentiat: sed ad fru-
 ctum multorum, inique adeo et contra omnem iustitiae legem bello
 pereuntium, et ad ipsam errorem liberandum, dum se Cantacuzeno
 imperatore superiorem fore confidit, haec dicta esse: quibus si pa-
 ruerit, quantum operae pretium fecerit, brevi intellecturum. Sin mi-
 nus, tamen plane cogniturum, se amicum esse veritatis, a qua ista
 didicerit. Hactenus litterae metropolitani Didymotichensis ad ma-
 gnum ducem, quibus perspicue Cantacuzenum inimicos superatum
 praenuntiavit. His ille perlectis nihil respondit. Ceterum non de
 imperatore solo multa istiusmodi, sed de privatis quoque nonnullis

ἀνέγνω, οὐδὲν πλέον ἀπεκρίνατο. οὐ περὶ βασιλέως δὲ μὴ—A.C. 1342
τον ἐκείνος πολλὰ τοιαῦτα προηγόρευεν, ἀλλὰ καὶ περὶ ἰδιω-
τῶν τινων οὐκ ὀλίγα. Βρυεννίου γὰρ τοῦ Μιχαήλ, Πам-
φίλου ἀρχοντος, ἐπιβουλευθέντος τε ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ D
5δεσμώτου εἰς Βυζάντιον ἀπαχθέντος, δεσμοτηρίον τε ὑπὸ
τῶν ἀρχόντων οἰκεῖν κατεψηφισμένον, ἐπεὶ χρόνῳ ὕστερον
μικρᾶς τιнос ἕνεκα αἰτίας ὁ τῆς φρουρᾶς ἀρχων ὑπὸ μα-
νίας ἀλόγου καὶ θυμοῦ εἰς τοσοῦτον ἠκίστατο σφοδρῶς, ὡς
νομισθῆναι καὶ ἀποθανεῖν, πρὸς τοὺς οἰκείους ἐν Διδυμοτεί-
10χω τῆς φήμης διαδραμούσης, κἀκείνων τοῦ ἀρχιερέως δεο-
μένων ἀπαγγέλλειν τῇ γυναικὶ τοῦ ἀνδρὸς τὴν τελευτήν, ἢ
ὑπὸ τῆς πρὸς ἐκεῖνον αἰδοῦς κατεχομένη, μὴ τὴν ψυχὴν
ἀπορῥήξῃ πρὸς τὴν ἀγγελίαν, ἐκείνος οὐ τετελετηκῆναι ἔφα-
σκε Βρυέννιον, ἀλλὰ ζῆν· τετύφθαι μέντοι εἰς τοσοῦτον P. 540
15Ἐπαυθρωπίας, ὡς καὶ ἀλῶν δεηθῆναι, τὰς σηπεδόνας καὶ
φλεγμονὰς τὰς ἐκ τῶν μαστίγων καταστελούντων. μὴ μέν-
τοι γὰρ ἀποθανεῖν, ἀλλὰ ζῆν καὶ τὴν ἐπαυθρωπίαν τῶν
αἰκισαμένων ἄλλων τέ τινων ἀπορῥητοτέρων ἕνεκα αὐτῶ
ἐπενεχθῆναι, καὶ τῆς εἰς παῖδας καὶ γυναῖκα ἐπανόδου αἰτία
20μάλιστα ἐκείνη ἔσται. τοῦ δεσμοτηρίου γὰρ ἀπολυθεὶς ἐπὶ
τῷ ἰᾶσθαι τὰς πληγὰς, διαδράς ἀφίξεται ἐνθάδε. χρόνῳ
δὲ ὕστερον καὶ βασιλέως παρόντος, πεσεῖται μαχόμενος
ὑπὲρ αὐτοῦ. ἂ πάντα ὕστερον κατὰ τὴν ἐκείνου πρόρρη-
σιν ἀπέβαιεν. ἀφεθεὶς γὰρ τοῦ δεσμοτηρίου ὁ Βρυέν-
25νιος ἐπὶ τῷ προνοίας τινὸς τυχεῖν παρὰ τῶν λατρῶν, καιροῦ B

haud pauca vaticinatus est. Cum enim Michaël Bryennius, Pamphili praefectus, insidiis a populo esset appetitus et Byzantium in vinculis adductus, et ab archontibus carcere damnatus pauloque post a praefecto custodiae parva de causa per insanum furorem adeo flagellis laceratus, ut pro mortuo haberetur, fama Didymotichum ad eius propinquos volante et illis episcopum rogitantibus, ut uxori necem mariti aperiret, quo, reverentia et pudore illius cohibita, vitam sibi ad nuntium tam funestum ne abrumperet, episcopus Bryennium non esse mortuum dixit, caesum tam atrociter, ut ad saniam et inflammationes ex flagellatione coercendas sale opus fuerit. Verumtamen adhuc vivere, et tam inhumaniter aliis de causis quibusdam secretioribus flagellatum esse, reditusque ad uxorem et liberos illam praecipue causam fore. Dimissum enim e carcere ad plagas curandas, Didymotichum fugam arrepturum. Tempore autem procedente et imperatore praesente, pro ipso in acie occubiturum. Quae omnia exitus docuit. Absolutus namque a carcere Bryennius, ut a medicis curaretur, opportunitatem fugiendi nactus, domum incolumis pervenit: postea in pugna contra Momi-

- A.C. 1343 *τυχῶν* δισσώζετο οἰκάδε διαδραῖναι *δυνηθείς*: ὕστερον δὲ ἐν τῇ πρὸς Μομιτζίλον μάχῃ ἔπεσε μαχόμενος ἐπίπροσθεν βασιλέως. τοιαύτης ἦν ἐκεῖνος χάριτος ἤξιωμένος παρὰ Θεοῦ, καὶ τὰ ἐσόμενα ὡς ὁρώμενα προήδει. οἱ μέντοι Μυσοὶ οἱ περὶ Διδυμότειχον ἐστρατοπεδευμένοι μετὰ μικρὸν παρὰ τῶν⁵ σφετέρων πυθόμενοι σκοπῶν, ὡς πλῆθος Περσικῶν νεῶν τῇ τοῦ Ἐβρου προσέσχευ ἐκβολῇ, ὑπὸ τοῦ Θορυβου καὶ τῆς ταραχῆς ἀλλήλους συμπατοῦντες κατὰ τὴν ἀρχιερέως πρόρρησιν τάχιστα ἀνεχώρουν, καὶ ὅποι γῆς κατεδύοντο ἀγνοοῦμενοι. οἱ δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες τῆς¹⁰ C *φυγῆς*, ἐθαύμαζον ὅ,τι ποτ' ἂν εἴη τὸ οὕτω Θορυβῆσαν τοὺς Μυσοὺς. μετὰ μικρὸν δὲ ἠγγέλλετο, ὡς Ἀμούρ ὁ τοῦ Αἰτίνης, φίλος ὢν ἐς τὰ μάλιστα Καντακουζηνῶ τῷ βασιλεῖ καὶ πολλὰς ἀποδείξεις τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ πρότερον παρεσχημένος, (δι' ἐκεῖνον γὰρ καὶ βασιλεῖ τῷ νέῳ Ἄνδρο-15 V. 434 *νίκῳ* πρὸς τὸν κατὰ Φωκαίας καὶ Λέσβου πόλεμον συνεπολέμησε.) πεπυσμένος περὶ αὐτοῦ, ὡς μεγάλας χρήσαιτο κακοπραγίας, κοινῇ τῶν Ῥωμαίων αὐτῷ πάντων ἐκπολεμωθέντων, καὶ αὐτὸς μὲν ἤχεται ἐς Τριβαλοὺς φυγὰς, Διδυμότειχον δὲ, ὃ μόνον καταλέλειπτο γυναικί τε καὶ τέκνοις καὶ τοῖς²⁰ ἄλλοις τοῖς ὑπολειφθεῖσι φίλοις καταφυγῇ δεινῶς ὑπὸ τῆς συγχνῆς πολιορκίας ὑπὸ ἐνδείας ἐπιέσθη; καὶ κινδυνεύει τὸ τοῦ φίλου σκάφος αὐτανδρον ἀπολωλέναι, ὀγδοήκοντα καὶ D *τριακοσίας* ναῦς τὰς συμπάσας ὁμοῦ παραλαβῶν, καὶ μείζους καὶ ἐλάσσους, ἐν αἷς ἐννακισχίλιοι πρὸς δισμυρίοις²⁵

tzilum ante pedes imperatoris oppetiit. Tali gratia ille a Deo dignatus erat et futura quae oculis conspiciuntur, praesciebat. Moesi, qui ad Didymotichum castra habebant, haud diu post intelligentes e suis exploratoribus, Persas classem ad Hebrl ostia appulisse, prae tumultu trepidi, invicem conculcantes (quod episcopus praedixerat) aufugiebant, nec ubi terrarum se abscondissent, apparebat. Didymotichenses fugae causam ignorantem, mirari, quid ita turbarent Moesi. Parvo temporis intervallo nuntiatur, Amurium, filium Aitinae, Cantacuzeni longe amantissimum, qui multa antea suae in illum voluntatis caritatisque argumenta dederat, (ob illum quippe etiam imperatorem Andronicum iuniorum bello adversus Phocaeam et Lesbum iuverat,) cum accepisset, gravibus confictantem infortnniis, totoque Romano imperio eidem infesto, ad Triballos profugisse, et Didymotichum, quae sola uxori, liberis amicorumque reliquiis perfugium relinquebatur, propter obsidionem extrema inopia premi parumque abesse, quin navis amici cum ipsis vecto-ribus summergatur, deductis numero trecentis octoginta navibus maioribus et minoribus, et undetriginta millibus impositis, ad Hebrl ostia applicuit: atque haec, missis ad Irenen imperatricem

ἐπιβάται καταλέγοντο, παρὰ τὸ τοῦ Ἐβρου στόμα προσέσχεα. Α. C. 134a
 πέμπτας δὲ καὶ ἐκείνος πρόσθευς πρὸς Εἰρήνην τὴν βασιλίδα,
 ἀπήγγελλε τὰ ἴσα ἐδήλου τε ὅτι ἤξει καὶ αὐτὸς μετὰ με-
 κρόν. Εἰρήνη δὲ ἡ βασιλὶς τοὺς τε στρατιώτας ἐπεμπεν,
 5 Ἵπποι ἦσαν, καὶ τοὺς ἄλλους τῶν εὐγενεστέρων εἰς ὑπάντησιν
 ἐκείνου, καὶ ἵππους ἑκατὸν, ὡς ἂν αὐτὸς τε χρῆσαιτο καὶ
 μὴ πεζῇ βαδίῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις διαδῶ. ἀπήγγελλον τε οἱ
 κεκομικότες, μὴ μέμφεσθαι τῆς ὀλιγότητος, ὡς διὰ τὸν πε-
 ρισχόντα πόλεμον αὐτῶν μᾶλλον ἵππων δεομένον καὶ δια-
 10ιοῦντο τῶν παρόντων οὐ πλείους παρέχεσθαι δεδυνημένων.
 τοὺς μὲν οὖν ἵππους ἐδέξατο ἀσμένως καὶ βασιλίδι χάριτας P. 54i
 τῆς εὐεργεσίας ὠμολόγει· διέδωκε δὲ τοῖς εὐγενεστέροις τῶν
 Περσῶν καὶ μάλιστα προήκουσι καθ' ἡλικίαν. ἐρόμενος δὲ
 περὶ τοῦ φίλου βασιλέως εἰ ζῆ, πολλὰ στενάζων καὶ δάκρυα
 15. ὦν ὑφθαλμῶν ὑπὸ συμπαθείας ἀφίεις, ἐπεὶ ἐπίθτετο ζῆν
 θεοῦ βουλομένον, πρῶτα μὲν ὠμολόγει χάριτας θεῷ, πολλὴν
 αὐτοῖς τὴν πρόνοιαν καὶ τόλμαν ὑπὲρ βασιλέως παρεσχήμε-
 νη, ἔπειτα δὲ καὶ αὐτοῖς τῶν αὐτῶν ἕνεκα καὶ χάριτας
 ὠμολόγει καὶ πολλῶν καὶ μεγάλων ὀφειλέτην ἑαυτὸν ἀπέφαι-
 20νεν, ὡς κινδύνους μεγάλους καὶ πολλοὺς ὑπὲρ ἐκείνου ἐνεγ-
 χοῦσι. τὴν στρατιάν τε παραλαβὼν, πεζὸς ἔχωρει καὶ
 αὐτὸς εἰς Διδυμότειχον, δισχιλίους λογάδας ἔχων περὶ B
 ἑαυτὸν. δεομένων δὲ τῶν ἐκ Διδυμοτείου ἵππων χρῆ-
 σθαι, καὶ παρεχομένων καὶ ἐτέρους πρὸς τοῖς ἑκατὸν, οὐκ

17. προθυμίαν M.

nuntiis, simulque semet mox affuturum, significavit. Irene omnes praesidiarios et nobiles ei obviam mittit: equos praeterea centum, quorum uno ipse uteretur, ne pedibus incederet, reliquos comitibus distribueret. Renuntiabant autem qui illos ducebant, non debere ea paucitate offendi: nam propter praesens bellum equorum raritate laborari atque plures his suppeditare nequivisse. Equos Amurius non invitus accepit et imperatrici pro ista gratia grates egit, interque Persas nobiliores ac praesertim aetate provectiores dispertivit. Percunctatus autem de caro sibi imperatore, num viveret, idque multa gemens et lacrimans, ex commiseratione videlicet, ubi audivit, eum Dei beneficio superstitem esse, primum quidem numini laudes dixit, cuius ope ad tuendum illum ipse cum suis tam prompti ac magnanimi essent. Deinde illis quoque eadem de causa gratias egit et se multa atque eximia debere pronuntiavit, qui tam variis et ingentibus sese pro illo discriminibus obtulissent, stipatusque bis mille selectis militibus ad urbem pedibus et ipse processit. Orantibus qui Didymoticho obviam prodierant, ut equo uteretur, et alios insuper extra centum illos subministrantibus, non

A.C. 134. ἐπιείθετο αὐτὸς, δισχιλίους εἶναι φάμενος τοὺς εὐγενεστέρους καὶ μάλιστα ἀξίους ἔκποιε χρῆσθαι. ἐπεὶ δὲ μὴ εὐποροίῃ πᾶσι διαδοῦναι, βέλτιον πεζεύειν καὶ αὐτὸν, ἐν τῷ συμπονεῖν αὐτοῖς ῥᾶω καὶ φορητοτέραν τὴν ἐκ τῆς ὁδοῦ ποιοῦντα τалаιπωριάν. οὕτω μὲν οὖν μέχρι καὶ Διδυμο-5 τείχου ἦλθεν. ἡμέρας δὲ περιμείνας οὐ πολλὰς, ἐν αἷς ἔδει τοὺς εἰς Διδυμότειχον τὰς κατὰ Θράκην πορθοῦντας κόμας σίτον πορίζειν ἑαυτοῖς, ἐπεὶ ἐπράττετο αὐτοῖς τὰ κατὰ C γνώμην καὶ σίτον εἰσεκομίζοντο πολὺν καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια καὶ βοσκήματα, ἐκέλευεν, ὅσα ἦσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ¹⁰ τῷ σφετέρῳ ἐκ τῆς λείας τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ παρέχειν· καὶ ἐπράττετο, ἧ̄ προσέταττεν ἐκεῖνος. πεντακοσίους τε ἐκ δισχιλίων ἐκείνων λογάδων ἀπολεξάμενος καὶ ἑννακισχιλίους ἐκ τῆς ἄλλης στρατιᾶς, ἔπεμπεν εἰς τὰς ναῦς, φρουρήσοντας ἄχρις ἐπανήξει· τὸ δὲ λοιπὸν στρατόπεδον εἰς δισμυρίους¹⁵ ὄντας ἐπὶ πεντακοσίοις καὶ χιλίοις τοῖς λογάσι, ἐπεσθαι ἐκέλευεν, ὡς ἐκεῖσε ἀφιζόμενος, ἔνθα διατρέψει βασιλεύς. ἦσαν οὖν ἅπαντες καὶ αὐτὸς πεζῆ, πλὴν τῶν ἑκατὸν ἐκείνων, ἀδυνάτων ὄντων πεζεύειν διὰ τὸ γῆρας. καὶ γεγόμενοι D παρὰ τὸ ἐν Χριστουπόλει τείχισμα, ἐπεὶ ἀντέχειν οὐχ οἶοίτο τε ἦσαν οἱ φρουροῦντες πρὸς τοσαύτην δύναμιν, πολλαχοῦ διατεμόντες, ἐκείνων ἐκλιπόντων, διέβησαν τε καὶ ἠύλισαντο ἐγγὺς τὴν νύκτα.

7. πορθοῦσι P. 18. τῆν add. P. ante εἰν. 19. τὸ om. P.

est motus, duo millia nobiliorum esse dicens, dignos in primis qui equitarent. Quia vero qui in tantum numerum distribuerentur non sufficerent, praestare et se peditem incedere, laboremque communicantem viae molestiam illis leviozem reddere. Ita Didymotichum venit, ubi paucos dies moratus, quibus Didymotichenses Thraciae pagos depraedantes sibi victum conquirere oportebat, postquam negotium ex sententia transegerunt, magnumque frumenti numerum et alia ad victum idonea cum pecore in urbem intulerunt, mandavit, ut quidquid in tentoriis suis praedarum esset, Didymotichensibus donaretur. Curatum ut mandarat. Praeterea quingentos ex selectis illis duorum millium segregatos, et de reliquo exercitu novem millia ad naves in reditum suum custodiendos misit: ceteros ad vicena millia, praeter mille quingentos selectos, sequi iussit, ad imperatorem profecturus. Ambulabat igitur ipse et reliqui universi, demptis centum illis, qui senectutis imbecillitate pedibus ingredi non poterant. Cumque ad murum iuxta Christopolim venissent, quoniam qui illic in praesidio erant, adversus tantas copias nil valebant, stationem ipsis deserentibus, Persae multis locis eo professo transierunt et non procul inde noctem duxerunt.

νζ. Φερακοὶ δὲ πνθόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Περ-Α.Γ. 134^a
 σικῆς, ὅτι μέλλει διεῖναι κατ' αὐτούς, καὶ τὴν τε βλάβην δεῖ-Ρ. 54^a
 σαντες, ἣν κακώσειν ἔμελλεν αὐτοῖς τὴν χώραν, ἄλλως τε V. 435
 καὶ μίσει τῇ πρὸς βασιλέα δυσχεραίνοντες, μὴ ὑπὸ τῶν Β
 5 Περσῶν ὠφελήθει, ἔγνωσαν δεῖν παράγειν τὸν ἄρχοντα τῆς
 στρατιᾶς, καὶ γράμματα πλασάμενοι ὡς ἐκ βασιλέως ἐπεμ-
 πον πρὸς αὐτόν. ἃ μετὰ τὸ προσαγορεύειν πολλὴν ὁμολο-
 γοῦντα χάριν τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας, ὅτι πολλὴν ὑπέμεινε
 καὶ πόνον καὶ δαπάνην δι' αὐτόν, ἔπειτα ἐκέλευεν ἀναστρέ-
 10 φειν, ἔξ οὗπερ ἂν ἐγγένοιτο τοῖς γράμμασι τόπου περιτυχεῖν,
 μὴ καὶ ἄκων βλάβη νομίζων ὠφελειν. ἐκείνον γὰρ ἐν δοχα-
 τιαῖς τῆς Τριβαλῶν διατρίβειν γῆς, ὅθεν οὐ ῥᾶδιον ἐπαλελ-
 θεῖν νυνί. εἰ δ' αὐτοὶ χωροῖεν πρὸς ἐκείνον διὰ μέσης τῆς C
 γῆς τῶν Τριβαλῶν, δέος μὴ αὐτῶν ὁ ἄρχων ἀντὶ φιλίας,
 15 ἣν ἐνδείκνυται πρὸς αὐτόν νυνί, πρὸς ἐχθρῶν καὶ δογῆν
 μεταστραφῆ καὶ διάδηται κακῶς, ὡς αἷτιον πολέμον βαρβα-
 ρικοῦ καὶ φθορᾶς αὐτῷ γεγενημένον. τοιαῦτα μὲν οὖν τὰ
 γράμματι ἐκέλευεν. Ἄμουρ δὲ ἐπεὶ ἀνέγνω, τῶν μὲν συν-
 σεκυσμένων ὑπώπτευσεν οὐδὲν, νομίσας δὲ ἐκ βασιλέως εἰ-
 20 νοι ἀληθῶς, ἀμφιβόλοις λογισμοῖς ἐπάλαυνεν, εἰ δεῖ ἀνα-
 στρέφειν κατὰ τὰ κεκελευσμένα, ἢ ἦκειν πρὸς αὐτόν, ὡς
 δυσχερὲς ὄν αὐτῷ εἰς ἀναζήτησιν ἐκείνου μετὰ τῶσάυτης
 στρατιᾶς ἔλθειν. τοιαῦτα δὲ αὐτῷ λογιζομένη τῆς νικτὸς,
 χερμιῶν ἑξαίσιος ἐπιγενόμενος, ὡς καὶ διακοσίους τῷ στρα-

5. ὠφελήθη P. 15. ἐνδείκνυται P.

57. Phraeci, postquam nuntiatum est, Persarum copias per
 ipsos transuras, vastitatem agro suo metuentes, adhaec odio in
 imperatorem id inique ferentes, (ne quid videlicet a Persis adiuna-
 retur,) summo duci verba danda censuerunt, litterasque commentitias
 sub persona imperatoris ad eum miserunt. Iis secundum salutatio-
 nem gratiae Amurio singulares de studio erga se agebantur, ex quo
 multos eius causa labores ac sumptus tolerasset. Deinde hortabatur,
 uti ex eo loco, in quo epistolam acciperet, retro abiret, ne impru-
 dens noceret, dum prodesse cuperet. Se enim in extimis Triballo-
 rum finibus versari, unde iam redire non sit proclive. Si ipsi per
 mediam Phraeorum regionem ad se proficiscantur, timendum, ne
 princeps Triballus praesentem amicitiam in iram et odium vertens,
 male sibi faciat, ut qui bellum cum barbaris ac pestem ei crearit.
 Haec litteris perscribebantur. Quas cum Amurius legisset, nihil sub-
 esse frandis suspicans, sed revera ab imperatore missas existimans,
 huc illuc perplexus versabat animum, revertere turne, sicut moneba-
 tur, an ad Cantacuzenum porro pergeret, quem cum tam ingenti
 agmine perquirere, rursus difficile et operosum esset. Haec illum

- A. C. 134a τοπέδω ὑπὸ κρύους ἀναποθανεῖν, ἡγάγκασεν ἀναστρέφειν, πολλὰ καὶ τῶν γραμμύτων πρὸς τὴν ἐπάνοδον συναραμένων. ἐλθὼν δὲ εἰς Βήραν, ἔνθα αὐτῷ ὠρμίζοντο αἱ νῆες κατὰ τὸν Ἐβρον ποταμὸν, εὔρε κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα καὶ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶ τριακοσίους ἀποθανόντας· αἰχμαλώτων δὲ πλήν 5 ὀλίγων πάντας, ὀλίγους ὄντας καὶ αὐτοὺς διὰ τὸ μὴ τὴν στρατιῶν πρὸς λείαν ἐπιπλέον διασκεδασθῆναι τῆς προκειμένης ἐνεκα στρατείας Ἀμοῦρ τὸν σατραπὴν οὐκ ἔαν. εἰς Διδυμότειχον δὲ πρὸς βασιλίδα τὴν Εἰρήνην γραμμασι δηλώσας τῆς ἐπάνοδον τὴν ἀνάγκην καὶ παραιτησάμενος, ὡς διὰ τὸν 10
- P. 543 χειμῶνα μὴ πρὸς αὐτὴν ἐπανήκει προσκυγήσων, ἀπέπλευσεν εἰς τὴν οἰκίαν. μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπεὶ ὁ χειμῶν ἐπεκράτει σφοδρότατος κατ' ἐκεῖνο τοῦ ἔτους, οἱ τε ἐκ Βυζαντίου καὶ τῆς ἄλλης Θράκης ἠσύχαζον καὶ οὐκ ἐπήεσαν τοῖς ἐν Διδυμότειχῳ, ἀλλ' ἀναγκαίως διεχειμάζον ἐν ταῖς οἰκίαις. ἐκεῖ 15 νοὶ δὲ ὑπ' ἐνδείας ἀναγκαζόμενοι καὶ τῶν ἄλλοις φοβερωτάτων κατατολμῶν, πεζοὶ τε ὀλίγῳ πλείους διακόσιοι καὶ ἰκπεῖς ἐλάττους τούτων πρὸς ἀρπαγὴν τῆς πόλεως ἐξελθόντες, οὕτως ὑπὸ σφοδροῦ κατελήφθησαν χειμῶνος, ὡς ἀναγκασθῆναι αὐτόμολοι πρὸς τοὺς πολεμίους ἀφικέσθαι, ἐκλείποντες ἤδη 20 ὑπὸ κρύους. οἱ μὲν οὖν πεζοὶ πάντες ὁμοῦ πρὸς Λίτιτζαν Β πολίχνην ἐλθόντες, ἐπεὶ ὁ τῆς πόλεως ἄρχων τὰ βασιλέως
- V. 436 κρύφα ἡρημένος ἦν, ἐν μιᾷ οἰκίᾳ τοὺς ἄνδρας κατακλείσας, ὡς φρουρεῖσθαι δῆθεν, πυρὶ τε ἀνακησάμενος καὶ τῇ ἄλλῃ

13. τε add. M.

per noctem secum volutantem, exorta subito frigoris immensitas, ducentis per castra enectis, ad reversionem compulsi, eodem litteris eum vehementer incitantibus. Ut Beram attigit, ubi naves subductae stabant in Hebro flumine, invenit eadem nocte mortuos vectores trecentos captivosque, demptis paucis, omnes: quamquam et ipsi erant pauci numero, quod Amurius ipse militem propter propositam expeditionem praedabundum amplius discurrere non pateretur. Exarata porro ad Irenem imperatricem epistola, qua necessitatem reditus sui declarabat et simul veniam petebat, quod asperitate frigoris impeditus, ad ei valedicendum non reverteretur, pelago remenso domum discessit. Post, quia illo anno hiems intolerandum saeviebat, Byzantii et reliqui Thracae Didymotichensibus incursandis abstinentes, volentes nolentes in sua loca hiematum recesserunt. At illi rerum egestate coacti, quamvis maxime ceteris formidanda audere: peditesque aliquanto plures ducentis et equites his pauciores ad praedandum egressi, frigorum vi sic afflictati sunt, ut iam viribus deficientes, ultra ad hostes confugere compellerentur. Cum itaque pedites simul omnes in oppidulum Lititzam venissent, quoniam praefectus occulte Cantacuzeno faverat, in unis acibus,

τῶν ἀναγκαίων χορηγία, μετὰ τρίτην ἡμέραν, ἐκὼν εἶναι, A.C. 1342
 ἐνεδίδου αὐτοῖς πρὸς τὸν θρασμόν· καὶ διαδράντες ἁμοῦ
 πάντες ἀδθεις εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆκον. ὅθεν καὶ αἰτίαν
 ἔσχε παρὰ τοῖς πολεμοῦσι βασιλεῖ. οἱ μέντοι γε ἵππεῖς ἄλ-
 5λοι ἄλλοσε διασκεδασθέντες, οἱ μὲν καὶ φιλανθρωπικῶν τινὸς
 ἐπέτυχον ξενίας καὶ ἀπαθείς κακῶν πρὸς τὰς οἰκίας ἐπανῆκον,
 τῶν βασιλέως φίλων πρὸς τὴν σωτηρίαν συταραμμένων· οἱ
 πλείους δὲ αὐτῶν ὀλίγη προσηνέστερον ἐξενίσθησαν παρὰ τῶν C
 ὑποδεξαμένων, ἣ οἱ περὶ Ὀδυσσεῖα παρὰ Κύκλωπος ἀπέ-
 10ιδαν μὲντοι ἐξ αὐτῶν οὐδεὶς, ἀλλὰ χρόνη ὕστερον κατ' ὀλί-
 γους εἰς Διδυμότειχον ἀδθεις ἐπανῆκον γυμνοὶ μετὰ πείρακ
 ἀλγεινῶν πολλῶν. ἔαρος δὲ ἦδη ἀρχομένου, οἱ τε ἐκ Διδυμο- A.C. 1343
 τείχου ἐπήεσαν ταῖς κατὰ Θράκην πόλεσι καὶ κακῶς ἐποίουν
 ληϊζόμενοι, ὥς καὶ πολλὰς αὐτῶν, πρὸς τὰς συνεχεῖς ἐφόδους
 15καὶ τὰς ληστείας ἀπειρηκίας, τῇ βασιλίδι Εἰρήνῃ ἐθέλειν
 προσχωρεῖν, κἂν οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ μὴ ἐδέχοντο, ἀπολεῖ-
 σθαι φάσκοντες, εἰ πείθοντο. οὔτε γὰρ εὐπορεῖν φρονεῶν,
 οἱ αὐτὰς φυλάξουσιν, αὐτοὶ τε λιμῶν ταλαιπωρήσειν, εἰ μὴ
 ληϊζεσθαι ἐξέσται τοὺς περιόικους· ἑτέρα γὰρ αὐτοῖς πρὸς
 20τὸ εἶν εὐπορία οὐδεμία ἦν. οἱ τε ἐκ Βυζαντίου Διδυμότει- D
 χον ἐκάκουν ὄσα δυνατὰ. βασιλεὺς τε ὁ Καντακουζηνὸς πα-
 ρεσκευάζετο αὐθεις, ὥς εἰς Διδυμότειχον ἐπανήξων, καὶ ὁ
 Κράλης παρήχετο μὲν στρατιὰν ἐπικουρήσουσαν, ὀλίγην δὲ
 καὶ φαύλην. καὶ διὰ τοῦτο βασιλεὺς πολλοῖς ἐστρέφετο λο-

10. παρ' M. mg. pro ἐξ. χρόνων P.

quasi in custodia, conclusis et luculento foco aliisque necessariis recreatis, post diem tertium libens fugiendi copiam fecit: qui simul omnes Didymotichum redierunt. Inde hospes ille apud inimicos imperatoris in crimine fuit. Verum equitibus aliis alio dispersis, nonnulli et benignum hospitium reppererunt et sine noxia domum reverterunt, amicis imperatoris eorum saluti opitulantibus: plures autem paulo humanius, quam illi in Odyseea a Cyclope, accepti sunt. Nemo quidem ab iis iugulatus est, sed post aliquod tempus pauci, nudi et multa perpessu acerba experti Didymotichum reverterunt. Vere iam ridente, Didymotichenses Thraciae oppida adoriri ac depopulari, ut eorum complura assiduis impressionibus ac depraedationibus fatigata ac desperantia ad imperatricem Irenen transire vellent, etsi a Didymotichensibus non reciperentur, sibi per eundem dicentibus, si annuerent. Non enim abundare praesidiarii, quos ipsis tutandis darent, et se fame cruciatum iri, nisi vicinos depraedari liceret; aliud enim nullum suppetere ad vitam tolerandam subsidium. Byzantii vero urbem, quantum poterant, affligebant, et Cantacuzenus imperator iterum eodem redire parabat, cui Graecae auxilium, sed nec magnum et ignavum, adiungebat. Quare

A.C. 1343 γιαιμοῖς καὶ φροντίδων ἦν ἀνάπλωος, εἰ δεήσει πάλιν ἢ τὴν Ῥωμαίων δεισαντας δύναμιν ἀθδεις ἀναστρέφειν εἰς Τριβαλοὺς, ἢ μετὰ τοσοῦτων καὶ οὕτω φαύλων πρὸς πᾶσαν τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων διακινδυνεύειν. μεγίστη δὲ ἦν αὐτῷ τῶν δυσχερειῶν, ὅτι τῶν χρημάτων, ἃ οἴκοθεν ἤλθεν ἔχων, ἀνα-5 λωθέντων πρὸς τε τοὺς συνόντας ὄντας τοσοῦτους, (πάντες γὰρ διετρέφοντο ἐκ τῶν βασιλικῶν ἐπὶ δυνσὶν ἔτεσιν, ἐν οἷς τῆς P.544 Ῥωμαίων γῆς ἀπελαθέντες ἦσαν ὑπερόριοι,) καὶ πρὸς Τριβαλοὺς τοὺς τῶν στρατοπέδων ἡγουμένους διὰ φιλοτιμίαν, ἐν ἀπόρῳ εἶχετο τοῦ τί χρῆ δρᾶν, εἰ μὴ ἐξέσται τὴν πολεμίαν 10 διελθόντας εἰς Διδυμότειχον ἐλθεῖν. οὔτε γὰρ ἐξῆν ἐκεῖθεν χρήματα μεταπέμπεσθαι, οὔτε παρὰ Τριβαλῶν δανείζεσθαι, πῶν μὲν πάντῃ δεδουλωμένων καὶ συζώντων δεσχάτῃ ἀπορία, τῶν ἔχόντων δὲ δανείζειν οὐ βουλομένων διὰ τὸ βασιλέα δρᾶν μείζουσιν ἀεὶ ταῖς δυσπραγίαις κεχηρημένον καὶ ὑποπεύ-15 εῖν, μὴ καὶ παντάπασι διασφραδίῃ πρὶν οἴκαδε ἐπανήκειν. οὗ δὲ ἔνεκα πολλῇ μὲν ἐκνυμαίνετο τρικυμῖα λογισμῶν τὴν ἔνδειαν ἐνοῶν, ὅφ' ἦς περισχεθῆσεται, καὶ τὸν ἄφυκτον κίν- B δυνον, αὐτὸς καὶ οἱ περὶ αὐτόν. ἐξέφαινε δὲ πρὸς οὐδένα τὰ ἀπόρρητα καὶ μόνου θεοῦ ἐδέετο, τοῦ λύειν τὰ τοιαῦτα δυ-20 ναμένον. ἀπείκῃ δὲ τις προσελθὼν Ἀρμπενος ὠνομασμένος, ἐκ Χλερηνῶν πρότερον Ῥωμαίοις ὑπηκόου πόλεως, πατρίαν | τε ὁμολόγει εὐνοίαν τῷ βασιλεῖ, καὶ αὐτὸς οὐδὲν ἤττον ἔφρασκε

6. ὄντας om. M. 8. ἀπελθέντες P., ἀπελθόντες V. 16. καὶ add. M. 23. ἐνοίαν P.

variis distractus cogitationibus, plenus erat dubitationis, ecquid re-
formidata Romanorum potentia in Triballos rediret, an cum tam
exiguo timidorum numero toti se imperio obiectaret. Sed praecipua
quam sentiebat, difficultas erat, quod assumpta iam quam domo
attulerat pecunia in tam multos, quos ducebat, (omnes enim eius
impensa vixerant ad duos annos, quibus Romanorum pulsi finibus
exularant,) et honoris causa etiam in Triballorum duces, quid ago-
ret non videbat, si per hostium loca Didymotichum petere non li-
ceret. Nec enim inde dabatur afferendam curare pecuniam, nec a
Triballis foenori sumere: quorum pars omnimodis servirent et in
summa paupertate viverent; pars etsi non egerent, mutuum tamen
dare nollent, quod imperatorem maioribus semper cumulari mis-
eriis adspicerent metuerentque, ne in ipso itinere penitus interiret.
Quocirca curis gravissimis iactabatur, inopiam et iuevitabile pericu-
lum reputans; quae se et suos oppressura essent. Verumtamen
nulli se aperiens, Deum solum precabatur, qui huiusmodi rebus
finem dare potis est. Ecce autem quidam Arbeus nomine, Clereno,
antea Romanis subiecto oppido, oriundus, accedit patrisque sui erga
imperatorem benevolentiam rememorans, nihilo minus et se aiebat

βούλευσθαι νυνὶ χρήσιμον ἑαυτὸν αὐτῷ παρέχειν καὶ βοηθεῖν A. C. 1343
 τρόπον ὁποῖω ἂν δύναίτο δυνατωτάτω· θανμαστὸν δὲ οὐδὲν,
 εἰ τηλικούτω ὄντι καὶ θανμασίῳ καὶ μεγάλῃ οὐδενὸς ἄξιος
 ὧν αὐτὸς καὶ ἀφανεία πολλῇ συζῶν ἐπαγγέλλεται βοηθεῖν,
 5εἰ καὶ μῦς ποτε κατὰ τὸν μῦθον λέοντα ἐρῶσατο πολλῶν
 καὶ χαλεπῶν δεσμῶν. συνεβούλευέ τε, ὡς, εἰ βούλοιο, ἐπεὶ
 πρὸς Κράλῃ προσπεμφθεῖη Βεῤῥοιωταῖς, διαλεξόμενος αὐτοῖς C
 περὶ παραδόσεως τῆς πόλεως καὶ πείσων ὑποσχάσεσι πολλαῖς, V. 437
 γράφειν καὶ αὐτὸν τοῖς φίλοις καὶ δι' ἐκείνων καὶ τοὺς ἄλ-
 10ολους πείθειν δέχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, ἢ μεγάλη τε οὖσα καὶ
 πολυάνθρωπος καὶ στρατιᾷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄπασιν ἐρῶωμένη,
 οὐ μετρία γένοιτ' ἂν παραψυχῇ πρὸς τὰς περισχούσας δυσ-
 πραγίας. αὐτὸς γάρ, καίτοι ὑπὸ Κράλῃ τελῶν, μᾶλλον
 βούλοιο Βεῤῥοιᾶν τε καὶ τὰς ἄλλας ἐσπερίους πόλεις αὐτῷ
 15μᾶλλον ἢ Κράλῃ προσχωρεῖν· ἐκείνῳ γὰρ ἀνάγκη δουλεί-
 ειν, βασιλεὶ δὲ μᾶλλον εὐνοεῖν. βασιλεὺς δὲ ἀκούσας, ὑπερ-
 ἤσθη μὲν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις καὶ τῶν πολλῶν ἀνέπνευσε
 φροντίδων, τὸ θεῖον αὐτοῦ πρόνοιάν τινα πεποιῆσθαι οἴηθεῖς
 καὶ τὸν ἄνδρα πρὸς τοιαῦτα κεινηκέναι. ἤρετό τε, εἰ τοὺς D
 20ὸν λόγῳ μάλιστα εἰδείη Βεῤῥοιωτῶν καὶ πρὸς οὐστυνας αὐτῶν
 συμβουλευεῖ γράφειν. τοῦ δὲ, πάντα μὲν εἰδέναι, εἰρηκό-
 τος, τοὺς ἀρίστους δὲ ἐκλεξαμένον, ἐπίθετό τε ὁ βασιλεὺς,
 ὡς καλῶς βεβουλευμένῳ, καὶ ἔγραψεν αὐτίκα. Ἄρμπενος δὲ
 συνεβούλευεν, εἰ δύναίτο, καὶ Κράλῃν πείθειν ἐνδοῦναι αὐτῷ

velle illi inservire eique prodesse quantum maxime posset. Nec mirandum, si tam claro genere prognato, tam admirabili et magno viro ipse homo abiectus et perobacurus opem promitteret: siquidem et mus aliquando, ut esset in fabulis, leonem multis durisque vinculis liberasset. Suadebat igitur, ut, quoniam a Crale missus esset, ut cum Berrhocotis de urbe tradenda ageret et multis promissis eo induceret, si vellet, ipse etiam amicis scriberet, et per illos ceteris quoque persuaderet, uti se in urbem reciperent: quae ampla et populosa et praesidio militari rebusque omnibus firma et munita, in praesentibus malis non mediocri solatio esse queat. Se enim, quamvis Crale subiectum, malle Berrhoeam aliasque occidentales urbes ipsum, quam Cralem, dominum agnoscere, cui nolentes pariturae sint, cum contra in eum propendeant. Haec audiens imperator, gaudio exsiluit et a tot sollicitudinibus respiravit, divinum nomen se respexisse et hominem instinctu suo concitasse, ratus. Quarebat autem, num primarios nosset et ad quos scribendum hortaretur. Eo affirmante, se omnes nosse, et optimos quosque diligente, ei imperator, ut probe consulenti, obsequens, sine mora scripsit. Suasit praeterea Arbenus, Cralem quoque, si possit, eo permoveat, ut sibi eam cedat, aperteque causam eius apud Ber-

- A.C. 1342 και φανερώς ὑπὲρ αὐτοῦ διαλεχθῆναι Βεῤῥόιοιταις· βασιλεῖ τε γὰρ τὰ μέγιστα λυσιτελήσειν τὸ τοιοῦτο καὶ αὐτῇ τὴν συντυχίαν μηδένα κίνδυνον ὕστερον ἂν ἐπαγαγεῖν, εἰ ἢ πόλις προσχωροίη βασιλεῖ. ἐπεὶ θετό τε ὁ βασιλεὺς ἀντίκα καὶ πρὸς
- P. 545 Κράλῃν ἔλθων ἐπυθάνετο, εἰ βούλοιο πρὸς Βεῤῥόιοιαν πέμ-5 πειν Ἄρμπενον. τοῦ δὲ συνθεμένου, „ἐβουλόμην” εἶπε „γράφειν καὶ αὐτὸς αὐτοῖς καὶ παραινεῖν εἰς τὴν πόλιν δέχεσθαι. ἐννοῶν δὲ, οἷα δρώσειαν Φεραῖοι τὸν πρεσβεύοντα ἀπεκτονότες, πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν ἀμβλύνεσθαι, δεδοικῶς μὴ καὶ ἄλλῃ τῷ κακῶν ὁμοίῳ αἴτιος καταστῆ. συνεβούλευέ τε μᾶλ-10 λὸν γράφειν αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ· ἅμα δὲ καὶ Ἄρμπενήν ἐπιτρέπειν Βεῤῥόιοιταις τὰς πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν συνθήκας καὶ τοὺς ὄρκους φανεροῦς ποιεῖν, καὶ ὡς εἶη καὶ σοὶ πρὸς ἡδονὴν τὸ προσχωρεῖν αὐτοῖς αὐτῇ. ὁ δὲ τὰ μὲν γράμματα ἐπέτρεπεν αὐτὸν ὑπαγορεύοντα γράφεσθαι, οἳ ἂν δοκῇ αὐτῷ 15 Β συμφέρειν. Ἄρμπενον δὲ ἐκέλευεν ὑπὲρ βασιλέως Βεῤῥόιοιταις διαλέγεσθαι καὶ φανερὸν αὐτοῖς ποιεῖν, ὡς οὐδὲν ἦγοιτο διαφέρειν αὐτῷ τε προσχωρεῖν καὶ βασιλεῖ. οὕτω μὲν οὖν ἢ ἐπίνοια αὐτοῖς εἰς τέλος ἦκει. Ἄρμπενος δὲ εἰς Βεῤῥόιοιαν ἔλθων, τὰ τε Κράλῃ γράμματα παρέρχεται ἀναγινώσκεισθαι 20 ἔπ' ἐκκλησίας καὶ τὰ βασιλέως τοῖς ἐπιτηδείοις κρύφια διεδίδου. Βεῤῥόιοιται δὲ καὶ πρότερον μὲν τὰ βασιλέως ἡρημένοι οἳ τε ἄριστοι ὁμοίως καὶ ὁ δῆμος ἦσαν, καὶ τότε δὲ ὑ-
7. αὐτοῖς om. P. 10. τῶν P.

rhoetas agat. Hoc namque et imperatori fore utilissimum, et congressum hunc sibi periculum nullum creaturum, si urbs ei se adiunxerit. Amplectens consilium imperator statim ad Cralem adit, num Arbenum Berrhoeam mittere velit, percunctatur. Quo aiente, volebam et ipse ad eos scribere, inquit, eosque orare, uti me in urbem admitterent. Sed mecum repetens, quo pacto legatum meum Pheraei ante tractaverint, quem contrucidarunt, coepto destiti timuique, ne alium in simile malum conicerem. Hortabatur itaque Cralem, ut ipse potius pro se scriberet, et nihilo minus Arbeno mandaret, ut is amorum inter se foedera sancita palam indicaret: et ipsi etiam voluptati futurum, si ad Cantacuzenum se aggregarent. Crales eo dictante, quas sibi commodas duceret, exarari litteras permisit, Arbenoque praecepit, pro imperatore apud Berrhoeotas dissereret illosque doceret, Cralem arbitrari, nihil interesse, ad ipsum, an ad illum se conferrent. Sic illis commentum ex animi sententia processit. Arbenus Berrhoeam ingressus, Crales litteras in conventu recitandas exhibet: et alias imperatoris occulte per eius fautores spargit. Berrhoeotae et antea ab imperatore minime alieni, optimates aequae ac vulgus, et tunc a Triballis pressi (crebro enim continenterque eos incursabant et agrum populationi-

πὸ τοῦ Τριβαλῶν πόλεμον πιεζόμενοι, (πολλὰς γὰρ αὐτοῖς A.C. 1343
 καὶ συνεχεῖς ἐποιοῦντο τὰς ἐφόδους, καὶ κακῶς ἐποίουν τὴν
 χώραν ληϊζόμενοι,) καὶ συνορῶντες ἤδη, ὡς ἐν χρῶ κινδύ- C
 νου καθεστῆσι δουλεύειν Τριβαλοῖς ἀναγκαζόμενοι, ἄλλως τε
 5 καὶ ὑπὸ τῶν ἀρίστων ἐναγόμενοι, (πλὴν γὰρ ὀλίγων τὰ βασι-
 λέως ἦσαν πάντες ἡρημένοι,) ἐψηφίσαντο τὴν βασιλείας
 κάθοδον· αὐτίκα τε ἤρουντο πρέσβεις, ἐκ μὲν τῶν ἀρί-
 στων Ἀστραπήρην, τοῦ δήμου δὲ Ἀλληλοῦϊαν, ἐκ τῶν κα-
 τειλεγμένων δὲ τῷ κλήρῳ τῆς ἐκκλησίας Σύρον ὠνομασμέ-
 10 ιον, καὶ ἔπεμπον πρὸς βασιλέα, τάχιστα δεόμενοι ἦκειν πρὸς
 αὐτούς. οἱ πρέσβεις δὲ ἐπεὶ ἦγον, τὴν τε ἀρχαίαν εὐνοίαν
 τῆς πόλεως ἐδήλουν βασιλεῖ καὶ ὡς, τοῦ πολέμου τοῦδε τοῦ
 συγγενικοῦ Ῥωμαίοις κεινημένου, μετέωροι αὐτοὶ ἦσαν καὶ τὴν
 αὐτοῦ ἐπιδημίαν ἦγον δι' εὐχῆς καὶ πρόθυμοι ἦσαν αὐτῷ
 15 προσνέμειν ἑαυτούς καὶ τὸν πόλεμον συγκατεργάζεσθαι. ἐπεὶ D
 δὲ ἐκ προδοσίας τῶν συνόντων συμβαίῃ περὶ αὐτὸν τὰ δυσ-
 χερῆ καὶ ἄλθοι ὑπερόριος πρὸς Τριβαλοῦς, μάλιστα μὲν βε-
 βουλήσθαι εὐθὺς ἐξαρχῆς εἰς τὴν πόλιν προσκαλεῖσθαι· V. 438
 δεδοικότας δὲ μὴ διὰ ταῦτα μειζόνων αὐτῷ συμφορῶν αἰ-
 20 τιοι καταστῶσι, τοῦ Κράλη διὰ φθόνον καὶ τὸ λαβεῖν
 αὐτὸν τὴν πόλιν ἐπιβουλεύσαντος, τῆς πείρας ἀποσχέ-
 σθαι ἄχρι νῦν. καιροῦ δὲ ἦκοντος νυνὶ καὶ Κράλη μὴ δο-
 κοῦντος δυσχεραίνειν, ἦκειν καὶ αὐτούς σὺν ἡδονῇ πολλῇ καὶ
 προθυμίᾳ παραληψομένους. συνεβούλευόν τε μὴ μέλλειν,
 25 μηδὲ ὑπερτίθεσθαι τὸν καιρὸν, μὴ τι συμβᾶν ἕτερον λυμῆ- P. 546
 νηται τῇ πράξει. βασιλεὺς μὲν οὖν τῇ τε πόλει πολλὰς ὠ-

bus infestum reddebant) et intelligentes praeterea, nihil propius
 esse, quam ut Triballorum iugum, quamvis nolentes, perferant: ad
 haec ab optimatibus impulsī (praeter paucos siquidem omnes impe-
 ratori adhaerebant) ei reditum decernunt: illicoque legatos, de
 primoribus quidem Asteroperem, de plebe Alleluiam, de ordine
 clericorum Syrum deligunt, ac per eos rogant, uti ad se appropet-
 ret. Legati antiquam civitatis in illum benevolentiam exponunt,
 et eam inter haec arma civilia animi pendisse eiusque adventum
 exoptasse, cui se dedere et ad bellum adiumento esse percipie-
 rint. Quoniam autem suorum proditione in haec infortunia inci-
 disset et exul ad Triballos ablisset, cogitasse statim a principio ad
 urbem suam illum accersere: sed timore, ne ob id in calamitatem
 miserabiliorem devolveretur, Crale propter invidiam et occupatam
 civitatem insidias ei instructuro, hactenus quievisse. Nunc quia
 occasio venerit et Crales id approbare videatur, venire ipsos, ut
 eum multo cum gaudio laetitiaque accipiant. Proinde moveat ab se
 moras, neve in aliud tempus differat, ne quis casus rem totam dis-

A.C. 1343 μολόγει τῆς εὐνοίας χάριτας καὶ τοῖς πρέσβεσι τῆς εἰς αὐτὸν σπουδῆς· Κράλη δὲ ἀπήγγελλεν, ὅσα οἱ ἐκ Βεῤῥόιας πρέσβεις εἶποιεν. Θαυμάσας δὲ ἐκεῖνος, ὅτι μὴ τοὺς περὶ βασιλέως λόγους, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν πόλεων, ἀπαγορεύουιν, ἐπέκρινε καὶ αὐτὸς εἰς πέρας ἄγεσθαι τὸ ἔργον. Ἐλένη δὲ ἢ τούτου γαμετὴ καὶ πολλὴν εἰσήγε τὴν σπουδὴν καὶ παρήγει βασιλεῖ, μὴ τὸν καιρὸν προΐεσθαι, ἀλλὰ πάντα δευτέρα ἡγησάμενον, μόνου ἔχεσθαι τοῦ Βεῤῥόιαν ὑποποιεῖσθαι. ἀναγκαίαν μὲν γὰρ καὶ τὴν εἰς Διδυμότειχον ἐπάνοδον εἶναι, οὐχ ἦττον δὲ λυσιτελήσειν καὶ τὸ Βεῤῥόιαν κατασχεῖν, πολ-10
 Βλὰ δυναμένην πρὸς τὸν πόλεμον συνάρασθαι. συνεβούλευέ τε μὴ τὴν παρασκευαζομένην αὐτῷ ἐπεσθαι περιμένειν στρατιάν, ἀλλὰ Γερμανοὺς παραλαβόντα, δσους Κράλης τε παρεῖξεται καὶ αὐτῇ, ἀεὶ πρὸς τὰς στρατείας παρεσκευασμένους ὄντας διὰ τὸ μισθοφορεῖν, ἅμα τοῖς οἰκείοις σπεύδειν ἐπὶ τῷ Βεῤῥόιαν. κἂν μὲν δέχωνται, ὥσπερ ἐπαγγέλλονται, εἰ δέοιτο καὶ τῆς στρατιᾶς ἐκείνης πρὸς ἐπικουρίαν, ὕστερον ἦξειν παρασκευασθεῖσαν. εἰ δὲ μεταβαλόντες ἀποπέμποιεν, ἀναστρέψαντα χρῆσθαι τῇ στρατιᾷ ἥδη παρεσκευασμένη καὶ ἀποπειρᾶν πρὸς τὴν ἐπάνοδον. τοιαῦτα μὲν ἡ Κράλη ὑπετίθειτο
 Cγαμετὴ τῷ βασιλεῖ, καὶ αὐτῇ τε παρείχετο τοὺς ἰδίους μισθοφόρους Λατίνους καὶ τὸν ἄνδρα ἔπειθε.

νη. Βασιλεὺς δὲ Κράλην τε πολλὰς ἔης φιλίας χάριτας

21. τε add. M.

turbet atque evertat. Imperator civitati de hac erga se voluntate, et separatim legatis de ipsorum erga se studio honorifico gratias agit, Cralique summam legationis renuntiat: qui admiratus, non etiam Berrhoeam, ut reliquas urbes, verba de imperatore fieri vultisse, ipse quoque rem ad exitum deducendam iudicavit. Helena vero coniux mire sollicita, imperatorem admonere, ne opportunitati deesset, sed omnibus postpositis, Berrhoeam sui iuris facere solum contenderet. Didymotichum redire, esse id quidem necessarium; verumtamen Berrhoeam, quae multum bello conductura sit, obtinere, haud minus profuturum: suadebatque, ne exercitum ad sequendum se comparantem exspectaret, sed assumptis Germanis, quot Crates et ipsa darent, semper ad expeditionem paratis (quod meritorii essent) una cum propriis Berrhoeam festinaret. Et si quidem promissis stantes eum acceperint et reliqui exercitus ope indigerint, postea iam instructum paratumque venturum esse. Sin immutati eum reiecerint, reversum paratis tum copiis uti et cum eis reditum periclitari posse. Haec imperatorem Cralis uxor admonebat, ipsaque mercenarios suos Latinos suppeditabat et virum idem ut faceret, permovebat.

58. Imperator, Crali de amicitia eiusque coniugi tum de illa, tum de sollicitudine erga se gratias ample actis, cum mercenariis et

ὁμολογήσας καὶ γαμετῇ καὶ τῆς φιλίας ἅμα καὶ τῆς περὶ Δ. C. 1343
 αὐτὸν σπουδῆς, τοὺς μισθοφόρους ἔχων ἅμα τοῖς συνοῦσι
 Ῥωμαίοις, ἦκεν εἰς τὴν Βερέβοιαν· καὶ ἐδέξαντο προθύμως D
 ἀνοίξαντες τὰς πύλας, παρείχοντό τε ἑαυτοὺς πρὸς τὰς στρα-
 5τείας ὑπὸ φιλοτιμίας προθυμοτάτους καὶ χωρὶς ἀναλωμάτων.
 αὐτίκα δὲ Σέρβιᾳ τε προσεχώρουν ἔκοντι περὶ τὰ μεθόρια
 Θεσσαλίας κειμένη πύλις, καὶ Πλαταμῶν, ἑτέρα παραθαλασσία,
 καὶ φρούρια οὐκ ὀλίγα, τὸ μὲν Πέτρα προσαγορευόμενον, ἑ-
 10τερον δὲ Σωσκὸς καὶ Σταρίδολα τρίτον. βασιλεὺς δὲ ὡς ἐν
 ἰοβραχεῖ ἐκ τῶν προσθεμένων πόλεων στρατιᾶν οὐκ ὀλίγην
 συναγαγὼν, μεταπεμψάμενος δὲ καὶ τὸν ἀνεσιῶν Ἄγγελον
 Ἰωάννην, τὴν Θεσσαλικὴν ἵππον ἄγοντα, ἐπεστράτευσεν Θεσ-
 15σαλονίκη καὶ ἐστρατοπέδευσεν ἐν Γαλυκῷ ἑλθὼν, οὐ πολὺ P. 547
 ἄπωθεν τῆς πόλεως. ἤλπιζε γὰρ αὐτῷ τοὺς ἐπιτηδείους ἔχον· V. 439
 15τας καταπράξασθαι τὴν εἰς Θεσσαλονικὴν εἴσοδον· ἦσαν γὰρ
 αὐτῷ διειλεγμένοι περὶ τούτου. τὸ δὲ οὐκ ἀπήντα, ὥσπερ
 ἤλπιζεν. οἱ Ζηλωταὶ γὰρ καὶ ὁ δῆμος ὑποπεύσαντες, μὴ
 20ἄνευ τῶν ἐπὶ παραδόσει διαλεγομένων ἀφικέσθαι, πολλὴν
 ἐποιῶντο σπουδὴν περὶ τῆς πόλεως τὴν φυλακὴν· δι' ἃ οὐκ
 20εἶχον οἱ τὰ βασιλέως ἡρημένοι τῶν δοκούντων πράττειν τι.
 ἡ μὲν οὖν Θεσσαλονίκης ἄλωσις οὕτως ἐκωλύετο· βασιλεὺς
 δὲ παρήμενον ἔτι ἐν τῷ στρατοπέδῳ, πρὸς τὴν πρᾶξιν οὐ παν-
 25τάπασιν ἀπειρηκώς. Κράλης δὲ ἐπεὶ Βερέβοιᾳ τε καὶ αἱ ἄλ-
 λαι πόλεις προσεχώρησαν βασιλεῖ καὶ ἤδη ἑαυτῷ ἀμύνειν ἐ- B

15. καταπράξασθαι M.

Romanis suis Berrhoeam veniens, portis apertis hilariter exceptus
 est: obtuleruntque se cives ad militandum suis stipendiis desiderio
 quodam laudis et gloriae promptissime. Mox item Servia ultro se
 dedit, urbs ad confinia Thessaliae posita, et Platamon, urbs ma-
 ritima, oppidula praeterea non pauca, ut Petra, Soscus, Staridola.
 Imperator, ex deditis urbibus pro temporis brevitate collectis copiis
 non mediocribus, advocatoque nihilo minus consobriño Iōanne An-
 gelo cum equitatu Thessalico, Thessalonicam se convertit castraque
 ad Galycum flumen non procul ab urbe locavit: quod speraret, sui
 studiosos introitum sibi, de quo iam secum per internuntios ege-
 rant, confecturos: id quod aliter evenit. Zelotae namque et populus
 suspicati, non illum absque colloquio cum quibusdam super urbe
 tradenda habito adventare, diligentissime eam custodiebant, ut
 amici imperatoris eorum, quae volebant, agere nihil possent. Ergo
 receptio Thessalonicae ad hunc modum impediēbatur. Nihilo secius
 imperator, spe non prorsus abiecta, in stativis manebat, Grales
 postquam, Berrhoea aliisque oppidis receptis, ipsum iam sibimet
 opem ferre posse animadvertit, causa nulla intercedente, fidem

A.C. 1343 ὥρα δυνατὸν, ἔξ οὐδεμιᾶς μεταβαλὼν αἰτίας, τὴν προτέραν φι-
 λίαν εἰς πικρίαν μεταμείψας, ἑαυτῷ τε ἐμέμψετο τοῦ μὴ βασιλεῦ
 παρακατέχειν καὶ πάντα τρόπον τὴν δύναμιν ἐπειρᾶτο κατα-
 λύειν. καὶ πέμψας ἀνεκαλεῖτο τοὺς ἰδίους μισθοφόρους, οὐ
 τὴν ἀπέχθειαν ἐκφαίνων, ἀλλ' ἑτέρας τινὰς προφασιζόμενος⁵
 αἰτίας· Μιγαήλ τε Μονομάχῳ μεγάλῳ κονοσταύλῳ τὴν ἄ-
 ξίαν ὄντι, Θεσσαλονίκης τότε ἄρχοντι, συνεβούλευε πέμψας
 κατὰ βασιλέως χωρεῖν καὶ μὴ σφόδρα δεδιέναι, ἄλλως τε
 ἔτι ὀλίγην κεκτημένον δύναμιν καὶ τὸ κράτιστον τῆς παρού-
 σης ὑφαιροίμενον ὑπ' αὐτοῦ νυνί, (τοὺς γὰρ καταφράκτους¹⁰
 Λατίνους, οὓς ἄγει, ἀνακεκλήσθαι ὑπ' αὐτοῦ, ἰδίους ὄντας,) καὶ
 μὴ αὐξάνεσθαι ἔαν, ἀλλὰ προσπιχειρεῖν ἕως ἔστιν ἀδύ-
 νατος. εἰ γὰρ μὴ κωλύοιτο ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ σωζόμενοι μό-
 νον ἀγαπῶν, τάχιστα ἐπάξεσθαι αὐτόν, μεγάλην περιβε-
 βλημένον δύναμιν. Μονομάχος δὲ καὶ οἱ ἐν Θεσσαλονίκη¹⁵
 τοιαῦτα πεπυσμένοι καὶ οἰόμενοι, βασιλεῖ συνεπιθήσεσθαι
 αὐτοῖς καὶ Κράλῃ, ἐσκέπτοντο εἰ χρὴ ἐπὶ μάχῃ ἐξίεναι.
 Γερμανοὶ δὲ ἐπεὶ τὰ παρὰ Κράλῃ ἀκούσειαν πρόστεταγμένα,
 πολλὴν μὲν ἐκείνου κακοήθειαν κατεγίνωσκον καὶ τρόπων εὐ-
 κολίαν, βασιλεῖ δὲ προσελθόντες, ἀπήγγελλον τε ὅσα προσ-²⁰
 δραχθεῖεν, καὶ ἐδέοντο μὴ θορυβεῖσθαι, ἀλλὰ θαρσύνειν, ὡς
 καὶ αὐτῷ Κράλῃ, ἂν ἐπίη, ἰσχυρομένους ἰπὲρ αὐτοῦ· οὐ-
 τω γὰρ εἶναι νόμιμον αὐτοῖς καὶ εἰ πράττοιεν, οὐ κακῶς
 ἀκούσειν παρὰ τοῖς οἰκείοις. εἰ γὰρ ὑπὸ τοῦ τὸν μισθὸν πα-

4. ἀνακαλεῖτο P.

mutat, praeteritaque necessitudine in amaritudinem conversa, semet
 incusat, quod eum non retinuerit, constaturque modis omnibus eius
 potentiam evertere. Mercenarios etiam, celato odio et aliis qui-
 busdam praetextis rationibus, revocat, et Michaëlem Monomachum
 contostaulum Thessalonicae tum praefectum incitat, uti eum inva-
 dat, neu pertimescat, cum praesertim adhuc invalidus sit, et ipse
 illi robur ac nervum sustulerit, (Latinos enim cataphractus a se ut
 suos revocatos,) neu opes illius crescere sinat, sed adhuc infirmum
 aggrediatur. Nisi enim eum praetruncaverint quodammodo, sed
 se salvos esse contenti fuerint, brevissimo intervallo magnis auctum
 viribus eos oppressurum. Monomachus et Thessalonicenses haec
 audientes opinantesque, Cralem una imperatorem invasurum, num
 ad proelium exeundum esset, consultationi permittunt. Germani
 mandata Crales accipientes, insignis illum malevolentiae levitatisque
 condemnant, atque ad imperatorem accedentes, quid ipsis impera-
 tum sit, narrant; rogant, ne angatur, sed adversus ipsum Cralem
 etiam, si adoriatur, pro ipso dimicaturos confidat. Hoc enim sibi
 patrium esse, imperatores defendere, et si fecerint, non male apud

ρέχοντος, ἔφασαν, ἐτέρῳ τῷ προσταχθεῖμεν ἐπικουρεῖν, οἷ- A.C. 1343
 κοι μὲν καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ καθεστῶτι, βραδίως ἀποσταίημεν ἂν,
 τοῦ τὸν μισθὸν παρέχοντος κελεύοντος· στρατευομένῳ δὲ
 καὶ πρὸς μάχην παρατεταγμένῳ, οὐχ ἡμῶν εἶναι ἀπολείπειν.
 5προδοσίαν γὰρ ἄντικρυς τὸ πρᾶγμα εἶναι· οὐδ' τῶν πάντων
 οὐδὲν ἀτολμητότερον ἡμῖν, οὐδὲ μείζω φέρει τὴν ἀσχύνην.
 δι' ἃ οὐδὲ σὲ καταλείψομεν ἐνθάδε, ὥσπερ ἐκέλευσεν ἐκεῖνος, P. 548
 ἀλλ' ἐν ἀσφαλείᾳ οἴκοι καταστήσαντες ἀναχωρήσομεν. συν-
 βούλευόν τε μὴ μέλλειν, ἀλλ' εἰς Βεῤῥόριαν ταχίστα ἐπανή-
 10κειν· Κράλην γὰρ δῆλον ἤδη εἶναι ἡρημένον πολεμεῖν. βα-
 σιλεὺς δὲ αὐτοῖς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ τῶν τρόπων τῆς
 εὐγενείας ἐπαινέσας, ἐπέθιτό τε καὶ ἀνέστρεφεν, ἥ ἐκεῖνοι
 συνεβούλευον, μηδὲν τῶν μελετωμένων πρᾶξαι δυνηθεῖς διὰ
 τὴν Κράλην μάλιστα μεταβολὴν. ἣ δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ στρα-
 15τιᾷ, ὡς ἐπύθοντο βασιλέα ἀναστρέφοντα, τῆς πόλεως ἐξελ-
 θόντες, εἰποῦτο μὲν καὶ παρελχόν δόκῃσιν, ὡς προσβαλόντες,
 οὐχ ἐτόλμων δὲ συμμίγνυσθαι. τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ ἐκ
 τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ φίλων γράμματα πρὸς βασιλέα ἦκε, B
 μηνύοντα ὡς τῆς αὐτῆς ἡμέρας Ἀπόκανκος ὁ μέγας δούξ
 20ναυσὶν ἑβδομήκοντα Ῥωμαίων Θεσσαλονίκῃ προσχοίη καὶ V. 440
 συμμαχίδας ἄγων Περσικὰς δύο καὶ τριάκοντα, καὶ τοὺς ἐκ
 Βυζαντίου καὶ Θράκης καὶ Μακεδονίας ἱππέας οὐ πολλῶ
 ὕστερον προσδοκίμους εἶναι ἤξειν. τοὺς μὲν οὖν φίλους τῆς

gentem suam audituros. Si enim ab eo, qui stipendia numerat,
 inquietabant, alterum quempiam domi secure sedentem adiuuare ac
 defendere iussi essemus, facile ad eius imperium desisteremus: ab
 eo autem, qui exercitum ducat et ad pugnam acies disposuerit,
 deficere, a nostris moribus abhorret, cum sit manifesta proditio:
 ut proinde nihil ex omnibus minus commissuri simus, quandoqui-
 dem non aliud nobis foediorum dedecoris notam inusserit. Quod cum
 ita sit, nec te hic deseremus, ut ille iussit: sed cum te domi in tuto
 constituerimus, recedemus. Addebant, ne procrastinaret, sed Berhroe-
 am primo quoque tempore rediret: iam enim satis liquere, Cralem arma
 cogitare. Imperator eos de egregia in se humanitate morumque
 ingenuitate collaudans, quo suadebant redit, propter Cralem mobilitatem
 nihil eorum exsecutus, quae statuerat. Qui erant Thessalonicae
 milites, ut imperatorem recessisse acceperunt, foras se educentes,
 recedentem insecuti sunt, impressionem, ut apparebat, facturi.
 Ceterum ciere pugnam non audebant. Eodem die ab amicis Thes-
 salonica scriptum est, eadem luce Apocauchum septuaginta Roma-
 norum et Persicis subsidiariis duabus et triginta navibus Thessalo-
 nicam appulisse: Byzantios item, Thracas et Macedonas equites
 non multo post venturos expectari. Imperator amicos de nuntio
 laudavit et ad Axium flumen appropinquans, quod ex largissimis

A.C. 1343 ἀγγελλίας ἔνεκα ἐπήνεσεν ὁ βασιλεὺς· αὐτὸς δὲ παρὰ τὸν Ἄξειόν ἐλθὼν καὶ πειρώμενος διαβαίνειν, οὐ συνεχωρεῖτο πλημμυροῦντος τοῦ ποταμοῦ ἐξ ὄμβρων ῥαγδαίων ἀθρόον κατενεχθέντων. ἐδόκει δὲ δεινὸν τῷ βασιλεῖ καὶ πολλῆς ἄξιον C φροντίδος. τότε γάρ παριέναι τὸν ποταμὸν διὰ τῆς Κράλη ὑψη-5 κούου ῥέοντα, οὐ μικρὰν παρεῖχεν ὑποψίαν, ἐκείνου δοκοῦντος ἐκπεπολεμῶσθαι, ἄλλως τε καὶ οὐ μακρὰν, ἀλλ' ἐγγύς που μετὰ στρατιᾶς ἐστρατοπεδευμένου· καὶ τὸ μένειν ἐστρατοπε- δευμένους, τῶν ὑδάτων περιμένοντας ἀμβλυθῆναι τὴν ὁρμῆν, οὐ πρὸς αὐτῶν ἔσεσθαι ὑπόπτειν. ἐδεδείε γάρ, μὴ, ὥσπερ 10 ἦν εἰκὸς, τῶν τε ἐκ Θρᾷκης καὶ Μακεδονίας ἰππέων, πολλαπλασιόνων ὄντων ἢ ὧν ἦγεν αὐτὸς, καὶ τῶν ἐκ τῶν τριηρέων ὀπλιτῶν καὶ ψιλῶν καὶ Περσῶν τῶν συμμαχῶν ἐπελθόντων, οὐχ οἴοσθε ἢ ἀμύνεσθαι ἐκ παρατάξεως, πολλῶ τῷ μέτρῳ καταδεστέρους ἄγων. συμβᾶν δέ τι καὶ ἕτερον μᾶλλον ἐδο- 15 ρύβει. πρὸς γάρ τὴν Ἄξειοῦ περᾶσαν στρατιὰ ἐλθούσα D Τριβαλῶν, πέμποντες πρὸς βασιλέα, κατὰ συμμαχίαν μὲν ἔφασκον ἦκειν τὴν αὐτοῦ, εἰ δέοιτο αὐτῶν τῆς ἐκ Θεσσαλο- νίκης στρατιᾶς ἐπιθεμένης. ἦσαν δὲ οὐδὲν ἔνοουντες δίκαιοι, ἀλλ' εἰθ' ὑπὸ Κράλη λάθρα προσπεμφθέντες, εἴτε καὶ παρ' 20 ἑαυτῶν αὐτοὶ τῆς τοῦ δεσπότου γνώμης στοχασάμενοι, ὡς πολεμεῖν ἔγνω βασιλεῖ, γνώμην ἦκον ἔχοντες, ὡς εἰ μά- χη συναφθεῖη, προσθησόμενοι τοῖς ἔχουσι τὸ πλεόν καὶ τοὺς νενικημένους διαρπάσσοντες, ὅπερ καὶ μᾶλλον ἐδόκει τῶν δεινοτάτων βασιλεῖ, εἰ παρ' αὐτὴν τὴν συμβολὴν Ῥωμαίους 25

imbribus restagnaret, transitum frustra tentavit. Quod illi grave ac molestum accidit. Nam praeterire fluvium per provinciam Cralis labentem, non modicam suspicionem dabat, quasi hostiles cum eo inimicitias gereret: praesertim cum etiam prope alicubi castra haberet: et delitere in tentoriis, usque dum aquae subsedissent, id vero ne ipsis obsesset, verebatur. Timebat enim, ne, quod erat probabile, cum ex Thracia et Macedonia equitatus longe maior suo et ex triremibus gravis ac levis armaturae et socii Persae supervenissent, ipse tantam paucitatem adversa acie illis opponere non posset. Sed casus quidam alius perturbationem graviorem attulit. Nam versus ulteriorem ripam Triballorum globus se ferens, ad imperatorem mittit: socia arma spondet, si contra Thessalonicensis imminentes eorum auxilio indigeat. Atqui nihil aequum eudebant; sed sive a Crale clau: submissi, sive per se despotae sui mentem coniectantes (bellum scilicet imperatori cogitare) eo animo veniebant, ut, conserta iam pugna, victrici parti se adiungerent victamque diriperent: quod imperatori peracerbum videbatur, ei in ipso certamine ad Romanos simul et Triballos utrimque con-

τε ὁμοῦ καὶ Τριβαλοῖς προσέχειν ἀναγκάζοιτο ἑκατέρωθεν A. C. 1343
 παρατεταγμένοις. ὁμοῦ οὕτως ἔχοντι δυσκολίας καὶ φροντίδος
 περὶ τῶν πρακτέων, ἐδόκει δεῖν αὐτοῦ ἀυλίσασθαι τὴν νύκτα. P. 549
 τοὺς ἐν τέλει δὲ μάλιστα καὶ Ἄγγελον τὸν ἀνεψιὸν, προσέτι
 5 δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς Ματθαῖον καὶ Μανουὴλ συναγαγόν· (ἦσαν
 γὰρ οὐδενὸς λειπόμενοι πρὸς σύνεσιν καὶ εὐβουλίαν, καίτοι
 μήπω τὴν μεираκιχῆν ὑπερβάντες ἡλικίαν, διὰ φύσεως μέγε-
 θος καὶ εὐφυΐαν τὴν πρὸς τὰ καλὰ, ἄλλως θ' ὅτι καὶ
 βασιλεῖ τῷ πατρὶ πολὺν ἤδη συστρατεύομενοι χρόνον, οὐ
 10 περὶ τὰ πολέμια μόνον ἀγαθοὶ καὶ εὐψυχίας καὶ τόλμης καὶ
 καρτερίας τῆς πρὸς τὰ δεινὰ οὐδὲν ἑλλείποντες, ἀλλὰ καὶ
 νοῆσαι τὰ δέοντα καὶ καταπράξασθαι ἐν καιρῷ κινδύνων ὄξεϊς
 καὶ βουλευσασθαι ἑτέροις ἦσαν ἱκανοί· δι' αὐτὰ καὶ ὁ πατὴρ
 αὐτοῖς πρὸς τῶν βουλευμάτων τὰ μάλιστα σπουδῆς δεόμενα B
 15 ἔχρηστο καὶ ἐπέθετο οὐκ ὀλιγάκις, οὐ χαριζόμενος· οὐ γὰρ
 εἶα τῶν πραγμάτων ἢ ἀνάγκη· ἀλλὰ νομιζὼν μάλιστα λυ-
 σιτελεῖν·) μετ' ἐκείνων δ' οὐκ καὶ τῶν ἐπιλοίπων ἄχρι πόρ-
 ρου βουλευόμενοι νυκτῶν, ἐδόκει βασιλεῖ τε πρῶτον, ἔπειτα
 καὶ τοῖς ἄλλοις ἕκαστι μὴ μένειν, ἀλλὰ τὸν κουφότερον τῶν
 20 κινδύνων προτιμᾶν καὶ παριόντας τὸν Ἄξειον ἄχρις ἂν ἔξῃ,
 πόρον ζητεῖν ἢ διαβατὸς ἔσται, βέλτιον λογισαμένους αὐθις
 Τριβαλοῖς περιτυχεῖν, οὗς ἴσως ἂν καὶ δύναιτο τρόπῳ δῆ
 τινι ἀποσκευάζεσθαι, ἢ Ῥωμαίαις καὶ βαρβάροις τοῖς συμμά-
 χοις. ταῖς μὲν οὖν ἐδέδοκτο τοιαῦτα. C

stitutos attendere cogeretur. Verumtamen difficultate ista et anxia
 cura quid ageret distracto, visum ibi noctem agere. Proceres autem
 et Angelum consobrinum, praeterea Matthaeum et Manuelem filios
 cogens, (qui, quamquam iuvenilibus annis nondum exactis, intelli-
 gentia et consilio propter ingenii magnitudinem virtutisque indolem
 cedebant nemini. Praeterea quod cum patre diu iam militaverant,
 non solum erant bello egregii, nihilque magnanimitatis, fortitudinis
 et in rebus arduis tolerantiae a se desiderari patiebantur: sed etiam
 ad recta perspicienda eademque periculosis temporibus perficienda
 expediti et ad alios consilio iuvandos erant idonei. Hinc et pater
 in deliberationibus gravioribus maximeque seriis eorum sententias
 audiebat easque saepenumero sequebatur: non quod iis gratificaretur;
 neque enim id rerum necessitas sinebat; sed quod ita in pri-
 mis conducere existimaret;) cum his itaque et reliquis deliberatione
 in multam noctem producta, visum primum imperatori, deinde
 aliis omnibus, non illic manendum et periculum minus maiori ante-
 ferendum, aditoque Axio flumine transitum explorandum: reputan-
 do, praestare utique rursum in Triballos, (quos forsitan modo aliquo
 propulsare poterunt,) quam in Romanos et socios eorum barbaros
 incidere. Haec igitur illi sentiebant.

A. C. 1343 νθ'. Ἐξω δὲ τῆς σκηνῆς προσελθῶν τις ἐκ τῆς κατὰ τὴν
 V. 44: περὶ αὐτῶν Ἀξιοῦ κόμης κατασκευῶν οὐκ ἠδύλοντο, ἔνθα καὶ
 D ἡ Τριβαλῶν διενυκτέρευε στρατιὰ, Γαυρόβου προσαγορευο-
 μένης, εἶδετο βασιλεὺς συντυχεῖν, ὡς περὶ τινῶν ἀναγκαιῶν
 διαλεξόμενος. ἐπεὶ δὲ εἰσήγετο πρὸς βασιλέα, πρῶτα μὲν 5
 ἀρχαίας τινὸς εὐεργεσίας χάριτας ὀφείλειν ὁμολογεῖ βασιλεῖ,
 ἔπειτα ἐμήνυεν, ὡς ἡ στρατιὰ Τριβαλῶν, ἧς ἡγεῖται Μποζί-
 κης τις προσαγορευόμενος καὶ Στέφανος δεύτερος, ἐκ πεζῶν
 καὶ ἰππέων ἡθροισμένη, πεμφθεῖη μὲν παρὰ Κράλη ἐπὶ τῷ
 βλάπτειν βασιλέα, ὅσα δύναται. αὐτοὶ δὲ οὕτως εἶναι πα- 10
 ρεσκευασμένοι, ὡς, εἰ ἀκατίοις χρότῳ ἡ βασιλέως στρατιὰ
 P. 550 πρὸς τὴν διάβασιν, τοῖς πρώτως διαβῶσιν ἐπιτίθεσθαι καὶ
 διαφθεῖρειν· ἔπειτα ἀνείργοντας τοὺς ἄλλους πρὸς τὸν πό-
 ρον, αὐτοὺς μὲν διαμένειν ἀπαθεῖς κακῶν· βασιλέα δὲ μετὰ
 τῶν συνόντων ὑπὸ τῆς ἐκ Θεσσαλονίκης στρατιᾶς διαφθεῖ- 15
 ρεσθαι ῥαδίως εὐεπιχειρήτον γενόμενον. τὴν μὲν οὖν ἐπι-
 βουλὴν οὕτως ἔφασκεν εἶναι συνεσκευασμένην παρὰ Τριβα-
 λῶν, αὐτὸν δὲ εἰδέναι πόρον ἀγνοούμενον τοῖς πολλοῖς, ἧ
 διαβατὸς ὁ ποταμὸς ῥαδίως ἔσται· ὃν ἔφασκεν ὑποδείξειν
 χάριν βασιλεῖ κατατιθέμενος. ἐπαινέσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν 20
 ἄνθρωπον καὶ ἐπαγγελάμενος εὖ ποιήσειν, ἐπεὶ καὶ ἡ ἡμέρα
 ἤδη διεφαίνετο, ἄραντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου, διήρσαν τοῦ
 B ποταμοῦ τὴν ὄχθην, οἱ δὲ ἄνθρωπος ἡγεῖτο. ὁμοίως δὲ καὶ
 οἱ Τριβαλοὶ ἐκ τῆς περὶ αὐτῶν ἀντικατήρχοντα καὶ αὐτοὶ τὸν

59. Ad tabernaculum autem accedens quidam natus in vico
 Gaurobo trans Axium, e regione loci, ubi pernoctabant, ad quem
 vicum etiam Triballi manebant, rogabat, ut sibi imperatoris con-
 veniendi copia fieret, de re necessaria cum eo collocuturo. Ad
 quem introductus, primum quidem antiqui cuiusdam beneficii gra-
 tiam se illi debere confitetur. Post indicat, Triballorum manum
 Bozice et Stephano ducibus, ex peditibus et equitibus constantem,
 missam a Crate, ut imperatori nocerent, quantum possent. Ipsos
 autem sic esse paratos, ut, si imperatoris cohortes actuarius minutis
 ad traiciendum uterentur, qui primi transierint, eos adorti interfici-
 ant: deinde alios transitu arcentes nullo praeterea malo afficiant:
 imperatorem cum reliquis superatu iam facilem, levi opera ab
 exercitu Thessalonica affuturo concisum iri. Triballos itaque isto
 modo insidias instituisse aiebat; se vero scire, quod multi nesciant,
 qua fluvius vado transiri commode queat. Id vadum se gratiae
 referendae demonstraturum. Laudat hominem imperator et merito
 responsurum promittit. Ubi diluxit, castris egressi, iuxta fluminis
 ripam, qua vir ille ducebat, incidunt. Pariter Triballi e regione
 vicissim ad flumen gradiuntur. Ubi ad transitum est perventum,

ποταμόν. ἐπεὶ δὲ εἰς τὸν πόρον ἦλθον, Τριβαλοὶ μὲν ἐκ Α. C. 1343
 τῆς περῆας παρετάσσοντο ὡς κωλύσοντες καὶ βέλειαν ἐχρῶντο
 πόρῳθεν. βασιλεὺς δὲ μετὰ τῶν ἀρίστων ὄρμη ἠρησάμενοι
 παραβόλῳ καὶ σωματίων ἀφειδήσαντες, διέβαινον βαλλόμενοι
 5 καὶ κωλύόμενοι, ὡς ἐνῆν, ὑπὸ τῶν Τριβαλῶν. διαβάνας
 δὲ ὑπέμειναν οὐδ' ἐπὶ μικρὸν, ἀλλ' ἔφηνον τραπόμενοι
 κατὰ κράτος. βασιλεὺς δὲ οὐτ' ἐπιδιώκειν εἶα, οὔτε ἀποκτείν-
 10 ειεν, ἄγνοιαν τῆς ἐπιβουλῆς ὑποκρινάμενος. ἐβούλετο γὰρ μη-
 δεμίαν Κράλην πρὸς τὸν πόλεμον πρόφασιν παρέχειν. ἡ δὲ ἄλλη C
 10 στρατιὰ διέβαινε κατὰ σχολὴν μηδὲν ζημιωθείσα. βασιλεὺς δὲ
 φιλοτίμως ἀμειψάμενος τὸν ἠγησάμενον πρὸς τὸν πόρον,
 πρὸς Βεῤῥόϊαν ἐπαγγίει, πολλὰς αὐτοῦ τε καὶ τῆς στρατιᾶς
 τῆς σωτηρίας θεῶν χάριτας ὁμολογῶν· ἐν χρῶ γὰρ εἶπερ ποτὲ
 κατέστησαν κινδύνου. τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ ἡ ἐκ Θρά-
 15 κης καὶ Μακεδονίας στρατιὰ ἅμα τοῖς ἐκ τῶν τριηρέων ὀ-
 πλίταις καὶ ψιλοῖς καὶ Πέρσαις τοῖς συμμαχοῖς πρὸς Ἄξει-
 ὸν ἦγον ἐπὶ βασιλέα. πυθόμενοι δὲ, ὡς διαβάς πρὸς Βεῤῥ-
 20 ρόϊαν ἐπανέλθοι, ὑπέστρεφον εἰς Θεσσαλονίκην ἀνιῶμενοι,
 ὅτι ὑστερήσειαν. βασιλεὺς τε τότε μᾶλλον ἀκριβέστερον V. 44a
 20 σπυκῶρα τὴν περὶ αὐτὸν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο D
 ἐν Βεῤῥόϊα, Γερμανοὺς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἀμειψάμενος
 εὐεργεσίαις, ἀπέπεμπεν εἰς Κράλην καὶ τοὺς περὶ τὴν διῶ-
 βασιν Ἄξειοῦ κωλύοντας προσήγγελλεν ὡς ἀδικήσαντας καὶ
 παρὰ τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὄρκους αὐτῶν τοὺς εἰς ἀλλήλους

Triballi trans fluvium ad prohibendum se instruebant et tela procul
 spargebant. At imperator cum fortissimis audaci impetu contem-
 ptisque corporibus, Triballis iaculantibus, quantumque poterant
 prohibentibus, transiit: quos hostes nec ad punctum temporis susti-
 nentes, in fugam se omnibus nervis tradiderunt. Imperator insidiarum
 ignoratione simulata, nec insequi suos, nec occidere fugi-
 entes sinebat, quod nullam Crali armorum occasionem dare vellet.
 Reliquum agmen paulatim et nullo cum damno transibat. Tum
 imperator indicem vadi honorifice remuneratus, Berrhoeam se retulit,
 ob suam militumque salutem Deo gratias agens: periculo enim,
 si unquam alias, proximi fuerant. Eodem die etiam e Thracia et
 Macedonia conscripti, simul cum classariis utriusque armaturae et
 Persis auxiliariis ad Axium adveniunt, imperatorem aggressuri.
 Quem flumine transito Berrhoeam reversum audientes, Thessaloniceam
 moesti, quod serius affuissent, retrorsum abierunt. Imperator
 tum a Deo se non negligi, manifestius cognovit, et Berrhoeae
 Germanos pro eorum in se benevolentia congiario donatos, ad
 Cralem dimisit: quique Axium transituris obstitissent, eos pro in-
 iuriis foederisque inter ambos sancti violatoribus detulit. Crales

A.C. 1343 *εἰργασμένους*. Κράλης δὲ οὐκω φανερωῶς *ἔξενηγημένος* πρὸς τὸν πόλεμον, θέλων βασιλέα θεραπεύειν, ἐπεὶ μὴ διὰ τῆς ἐπιβουλῆς *ἔξεγένετο* διαφθείρειν, *Μποζίκην* καὶ *Στέφανον* τοὺς ἡγουμένους τῆς στρατιᾶς *ἔπεμπε* πρὸς βασιλέα, ὡς δίκας τῆς ἀγνωμοσύνης δώσοντας, ὅτι βασιλεὶ τῷ φίλῳ, αὐτοῦ5 μὴ *συνειδότος*, πολεμοῖεν, καὶ *ἐπέτρπε* βασιλεὶ τὴν ψῆφον τὴν κατ' αὐτῶν, ὡς *δικαίως* πᾶν ὅτιοῦν *καταψηφισόμενα*.

P.55, βασιλεὺς δὲ αὐτοῖς τὴν ἀγνωμοσύνην *ὀνειδίσας* καὶ ὡς *ἄδικά* τε *ὀμοῦ* καὶ *ἀνάξια* τῆς Κράλη πρὸς αὐτὸν *τολμήσαιεν* φιλίας, *ἔπειτα* *συγγνώμην* τε *παρείχετο* καὶ *ἀπέλυεν*, *εἰ* *πολιή-10* *σας*. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ, ἐπεὶ τῆς μάχης τε *ὕστερ* *ρει* καὶ πρὸς Βερόριαν *ἔλθειν* ἐπὶ βασιλέα ἣν *ἄδυνατος*, Κράλην μὲν, πολλὰ τὰ μὲν *πέμπων* δῶρα, τὰ δὲ *ὑπισχνόμενος*, *ἐκπολεμοῦν* *ἐκείῳ* *ἐπεχείρει*, καὶ *αἰκοθεν* ἤδη πρὸς τοῦτο *ἄρ-15* *μημένον*. πρὸς βασιλέα δὲ *Συναδηρόν* *τινα* *πέμψας* ὄνομα, *15* *ὄρκοις* τοῖς *φρικωδεστάτοις* *διεβεβαίουτο*, *μηδεμίαν* *ἔχειν* πρὸς αὐτὸν *ἀπέχθειαν*, *μηδὲ* ὅ,τι *φέρει* πρὸς αὐτὸν *φθοράν* *μήτε* *Β* *βούλευσαι*, *μήτε* *ζητεῖν* ἐκ τρόπου *καντός*, *ἀλλὰ* *φορεῖ* *τιν* *τῶν* *πραγμάτων* καὶ αὐτὸν *συνενεχθῆναι* πρὸς τὸν πόλεμον. *τῶν* *πραγμάτων* δὲ *εἰς* τοῦτο *νῦν* *ἡκόντων*, *μαθεῖν* *ἐθέλειν* *20* *ὅ,τι* *βούλοιο* *περὶ* *ἑαυτοῦ*, ἢ πρὸς ὅ,τι *τρέπεσθαι* *ἐσκέφατο*. βασιλεὺς δὲ αὐτὸν τῆς *ἀναιδείας* *ἐκπλαγαῖς*, *τοιαύτην* *ἔποιεῖτο* *τὴν* *ἀπολογία*ν πρὸς τοὺς λόγους. „*τῷ* μὲν ὄρκοις, *ὃ* *παρα-*

7. *καταψηφισόμενα* P. 22. *ἔποιήσατο* M.

nondum aperte bellum capessens imperatoremque aliquo officio sibi obligare volens, quandoquidem insidiae, quibus illum perdere moliebatur, non processerant, Bozicen et Stephanum duces, poenas improbitatis, quod nimirum se nesciente cum amico suo bellum gererent, luituros ad eum transmisit, permitteas, ut quam liberet supplicii sententiam in eos pronuntiaret: non enim posse, nisi iustam pronuntiare. Quibus imperator scelus exprobrans, quod nefaria et Cralis erga se amicitia indigna perpetrassent, veniam dedit atque ita laudabili facto missos fecit. Apocauchus magnus dux, ubi pugna frustratus est et Berhoeam imperatorem infestus aequi non potnit, Cralem multa munera partim dando, partim pollicendo adversus eum irritare, iam sua sponte eo incitatum, studuit: cum interim Synadenum quemdam nomine ad imperatorem legaret tremendoque sacramento confirmaret, nullum se eius odium concepisse, nec ferre illi perniciem, nec velle iatuc, nec ullo modo quaerere, sed quodam impetu atque aestu rerum simul se ad hoc bellum abreptum esse. Quia vero nunc is status sit, cupere nosse, quid de se ipse constituat aut quo se convertere decreverit. Imperator hominis impudentiam obstupescens, sic respondit. Iuramentis, praefecte cubiculi, velle fidem facere in re qualibet, non

κοιμώμενε, πείθειν περὶ πράγματος δρουοῦν, οὐ τοῦ παρόντος Δ. C. 1343
 καιροῦ. ἦν γὰρ ποτε χρόνος, ὅτ' ἐγὼ πολλὴν περὶ σέ τῆν
 εὐμένειαν ἐπιδεικνύμενος, καὶ μὴ μόνον τοῖς δι' ὄρκων γινο-
 μένοις λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς χωρὶς τούτων θαρῶν, ἐλάν-
 θανον ἀκονῶν κατ' ἐμαντοῦ καὶ ῥοπήν μεγάλην προστιθεῖς C
 τῷ μέλλοντι τῇ δυνάμει χρῆσθαι κατὰ τοῦ πολλὰ εὐηρηγη-
 κότες· καίτοι γε καὶ κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς οὐχ ἄπαξ,
 ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς ἐπιορκῶν ἐύλωσ καὶ δεινὰ συσκευαζό-
 μενος κατὰ τοῦ καὶ βλέμματι μόνῳ δυναμένου τῆς μοχθη-
 10 ρίας κολάζεσθαι ἀξίως. ἐξ ὅτου δὲ καιροῦ τυχῶν ἐπιτηδεῖον,
 καὶ πάντα καὶ θεοῦ φόβον καὶ ἀνθρωπίνην ἀπερῶριψας αἰδῶ
 καὶ πολλὰς πλασάμενος διαβολὰς, τὸν πόλεμον τουτονὶ κει-
 τήκας τὸν πολλῶν αἰτίων κακῶν νῦν τε ἄχρι γεγενημένον καὶ
 ἔτι πλείονων ἐσόμενον καὶ δεινότερον, ὡς ὄρω, οὐκ ἔστιν
 15 ὅτ' κέχρησαι μᾶλλον, ἢ ψεύδει καὶ ἐπιορκίαις, αἷς καὶ τῶν
 συντεωτέρων ἐξηπάτησας πολλοὺς καὶ σοὶ παρέπεισας προσ-
 ἔχειν τῆς ἀληθείας ἀποστάντας, οὓς καλῶς ποιῶν τῆς τε D
 σοὶ προσούσης πονηρίας καὶ τῆς ἐκείνοις ἀβελτηρίας ἀξιότατα
 ἡμείψω. ὅτι δὲ οὕτε πρὸς ἀπέχθειαν ἐμοί, οὕτε πρὸς τὸ
 20 κακῶς παθεῖν ἢ καὶ ἀποθανεῖν, εἰ οἴοντε, πάντα καὶ δια-
 νοῆ καὶ πράττεις, οὐκ οἶδα εἴτ' αὐτὸς εἰς τοσοῦτον ἀναισθη-
 σίας ἦκεις, ὡς μετὰ τσαύτας ἐναργεῖς τῶν πραγμάτων ἀπο-
 δεῖξαις, δι' ὧν ἐμοὶ πολεμιώτατος ἐφάνης, οἶσθαι καὶ μέ-

est huius temporis. Fuit, quando ego tui cupidissimus, sermonibus tuis tam iniurati, quam iurati fidens, gladium in memet imprudens exacui, magnoque illi adiumento ac praesidio fui, qui aliquando potentia sua contra optime de se meritum abusus erat. Quamquam et iam tum non semel, sed bis ter peierasse et pericula ei architectari deprehensus es, qui solo aspectu nequitiam tuam digne ulcisci potuisset. Ex quo autem tempus nactus opportunum, omnino et Dei timorem et hominum reverentiam abiecasti, multisque e mentis in me criminibus hoc bellum commovisti, unde hactenus tot calamitates exstiterunt et plures graviioresque, ut video, existunt, non est quod tam frequenter, quam mendacium atque perilurium usurpaveris: quibus prudentiores etiam in errorem induxisti multos et persuasione falsa delusisti, ut deserta veritate tibi auscultarent: quibus, ut et tua perversitate et illorum vecordia dignissimum fuit, bonam profecto mercedem tribuisti. Iam quod dicis, non odio in me aliquo, nec ut male sit mihi, aut ut vitam, si possit, amittam, te omnia cogitare et facere, nescio num tanto stupore oppressus sis, ut post tot tamque evidenter argumenta, quibus mihi hostis deterrimus apparuisti, te moderatum quemdam hominem ac mitem existimes, an ita veteratorie egisse et sic hominum oculos fascinasse, ut tam multa et tam insignia scelera tua

- A. C. 1343 τριός τις εἶναι καὶ ἐπεικῆς, εἴτε τοσαύτη νομίσεις κεχρη-
σθαι πονηρία καὶ ὀφθαλμῶν ἀπάταις καὶ φενακισμοῖς, ὡς
πάντας οἶεσθαι λαμβάνειν τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα κακοεργ-
γῶν. περὶ μὲν δὴ τῶν τοιούτων ἔστι δικαστήριον ἕτερον
P. 552 καὶ κριτῆς ἀδέκατος καὶ φοβερὸς καὶ μάρτυρες ἄγγελοι,⁵
V. 443 πάντα τὰ πραττόμενα ἀνθρώποις εἰδότες φανερώς, κἂν μυ-
ριοῖς τοίχοις ἢ παραπετάσμασιν ἢ ζόφῳ σκοτεινῷ ἢ βαθεῖα
περικαλύπτωνται ὁμίχλῃ, ἐφ' ὧν ὑπὲρ τῶν πρὸς ἀλλήλους
δικασόμεθα ἀδικημάτων. ἐκεῖνο δέ μοι τῆς θουμαστῆς σου
στρατηγίας ἔπεισι γελᾶν, ὅτι πάντας καὶ τοὺς πάλοι βεβοη-10
μένους ἐπὶ στρατηγίαις παριῶν καινὴν τινα καὶ θουμασίαν
καὶ σοὶ προσήκουσαν ἐπίνοιαν ἐξεῦρες, δι' ἧς σοι τῶν πολε-
μίων ὀλίγα πονήσαντι κρατεῖν ἐξέσται, ἣν εἰ Σκηπίων Ἀφρι-
κανὸς καὶ Πομπηῖος ὁ μάγνος καὶ Σύλλας καὶ εἴ τις ἄλλος
ὑμνεῖται στρατηγὸς ἦδεναν Ῥωμαίων, οὐκ ἂν ἐκόπτοντο το-15
V σαῦτα καὶ πολλοὺς ὑπέμενον πόρους καὶ κινδύνους, ἔθνη με-
γάλα καὶ πολυάνθρωπα καταδουλούμενοι. εἰ γὰρ ἐξέσται
σοι τὴν διάνοιαν τῶν πολεμίων ἐξ αὐτῶν καταμανθάνειν, αὐ-
τός τε ἀήτητος μέχρι παντός διαμενεῖς καὶ τὴν Ῥωμαίων
βασίλειαν οὐκ ἐν πολλῷ τῷ χρόνῳ μεγάλην τινα καὶ θουμα-20
σίαν ἀποδείξεις, ὥσπερ δὴ καὶ ποιεῖς. ἔδει μὲν οὖν πρὸς
τοσαύτην ἄνοιαν μηδένα ποιεῖσθαι λόγον. ἐγὼ δέ σοι τὴν
ἀρχαίαν τάξιν τηρῶν καὶ χαριζόμενος ἐν πᾶσιν, εἰ μέλλοιμι
καὶ αὐθις τῆς εὐεργεσίας ἀμοιβῆς ταῖς πρότερον ὁμοίας δέ-

11. περιῶν P. 21. δῆτα M.

omnes latere credas. Verum pro istis aliud tribunal nos manet et iudex integerrimus ac terribilis, et testes angeli, omnia mortalium facta perspicientes, etsi mille parietibus aut peripetasmatis aut caligine tenebrosa aut densa nebula circumtegantur: coram quibus de mutuis delictis et offensis iudicium subibimus. In arte vero tua imperatoria sanc admirabili illud ridiculum, quod praeteritis universis etiam olim fama notissimis belli ducibus, novam quandam et eximiam tibi que convenientem rationem commentus es, qua parvo labore victoriam de hostibus referas, quam si cognovissent Scipio Africanus, Pompeius magnus, Sulla et qui praeterea e ducibus Romanis praedicantur, non adeo semet defatigassent, nec in magnis ac populosis gentibus subigendis tot et tam periculosos labores exantlassent. Si enim hostium sensa ex ipsis licebit tibi percipere: et tu invictus semper eris, et Romani imperii terminos ac maiestatem brevi tempore admirabiliter proferes augebisque, quemadmodum et nunc facis videlicet. Oportebat igitur ad istanc stultitiam tuam nec verbum responderc. Ego tamen pristinum tibi locum servans et gratificans in omnibus, si rursus pro beneficio pares prioribus

χεσθαι, τὴν ἐμὴν διάνοιαν ποιήσω φανεράν. ἐγὼ νομίζω A.C. 1343
 οὐδὲν εἶναι σοι σπουδαιότερον καὶ λόγον ἀξιώτερον πολ- C
 λοῦ, ἢ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου. τριῶν δὲ ὄντων, οἷς ἂν
 τις ἐπιχειρήσειε, τούτων οὐδὲν οἶομαι σοὶ λυσιτελεῖν. ἢ
 5 γὰρ εἰς Βυζάντιον ἀνάγκη ἀναστρέφειν, ἢ μένειν ἐν Θεσ-
 σαλονίκη, ἢ ἤκειν πρὸς ἐμὲ μαχοῦμενον. τοῦ μὲν οὖν το-
 σαῦτα χρήματα ἀναλωκότα καὶ πολλὰ φουσήσαντα καὶ νεανι-
 ευσάμενον καὶ τὴν Ῥωμαίων πᾶσαν ἡγεμονίαν συγκυκλήσαν-
 τα παρὰ τοσοῦτον ἐγγὺς ἐλθεῖν τῶν πολεμίων, ἔπειτα ὡσ-
 10 περ ἐπιλαθόμενον τῶν κόμπων τῶν προτέρων, κεναῖς ἐπα-
 νέρχεσθαι χερσὶ, μηδὲ θεῶν γούν τῶν πολεμίων ὑπομεί-
 ναντα, καὶ ταῦτα στρατιᾶν ἄγοντα πολλὴν καὶ ἀγαθὴν καὶ D
 τῶν πολεμίων πολλαπλασίω, οὐδὲν ἂν εἶη καταγελαστό-
 τερον, οὐδὲ μᾶλλον ἀδοξίαν οὐ Ῥωμαίοις οἶσον, (ἐκεῖνοι
 15 γὰρ αἰεὶ γενναῖοι πρὸς τὰς μάχας καὶ τόλμης καὶ εὐψυ-
 χίας οὐδὲν ἐλλείποντες,) ἀλλὰ σοὶ τῷ στρατηγῷ. καὶ πάν-
 τες εὐθύς τὸ Χαβρίου τοῦ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῦ ἐροῦ-
 σιν, ὡς φοβερώτερόν ἐστιν ἐλάφων στρατόπεδον ἡγουμένου
 20 λέοντος, ἢ λέοντων ἡγουμένου ἐλάφου. εἰ δὲ μένειν ἐν
 Θεσσαλονίκη διανοήσῃ, πρῶτον μὲν τὸ κέρδος οὐχ ὀρῶ τῆς
 διατριβῆς. ἔπειτα μεγάλων ἀναλωμάτων χρεῖα πρὸς τοσαύ- P. 553
 τὴν στρατιάν, καὶ ταῦτα ναυτικὴν, ἦν ἐκ τῶν δημοσίων τρέ-
 φεσθαι ἀνάγκη. καὶ τῆς ἡπειρώτιδος δὲ στρατιᾶς τοὺς ἐκ
 Βυζαντίου καὶ τῆς ἄλλης Θράκης τρέφειν δεήσει μισθοφό-
 21. χρείας P.

gratias expectare debeo, cogitationes meas te non celabo. Equidem bello contra me nihil abs te studiosius expeti, nihil tanti abs te fieri opinor. Cum autem tria sint, quae facias, eorum nullum rationibus tuis conducere statuo. Aut enim Byzantium reverti necesse est, aut manere Thessalonicae, aut mecum armis decertare. Eum igitur, qui tantam pecuniae vim impenderit, qui tanta inflatus superbia tam iuveniliter exsultarit, qui totum Romanum imperium permiscuerit atque confuderit, tam prope ad hostes accessisse: deinde prioris iactantiae velut oblitum, vacuis manibus recessisse, nec adspectum saltem hostium pertulisse, idque ducentem exercitum frequentem ac bellicosum et hostili multo numerosiorem, nihil hoc magis ridendum, neque aliud nomine Romanorum tam ignominiosum fieri potest: quorum semper fuit ad pugnandum generosus, imperterritus et excelsus animus. Verum tibi tam egregio duci omnes statim illud Chabriae, Atheniensium imperatoris, occident, formidabiliorem esse cervorum exercitum duce leone, quam leonum cervo duce. Sin apud Thessalonicam residere praecipabis, primum quidem quid ex ista commoratione lucrifacias, non intelligo. Accedit impensarum ingentium ad tantam multitudinem eamque navalem

A. C. 1343 ρους τε οὐκ ὀλίγους ὄντας καὶ τοὺς ἄλλους, ἂν τῶν οἰκτιῶν
 ἔξω χρόνον διατρίβωσι πολὺν· ἢ κατεξανασησονται σου, ὡς
 ἔκοντι βουλομένου διαφθεῖρειν, ἢ τὰ γε δευτέρα, ἂν μέτρια
 δοκιμάζωσι ποιεῖν, οἰχήσονται ἀπολιπόντες, βαλάντια κενὰ
 ἐπιδεικνύντες καὶ τὴν ἀπορίαν προβαλλόμενοι. οὐ μὴν δέ, 5
 ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ Μακεδονίας καὶ Θεσσαλονίκης πάντες χρή-
 ματα αἰτήσουσι καὶ ἄλλας δωρεάς, ἃς δίκαιον παρέχειν τὸν
 τὴν Ῥωμαίων ἄγοντα ἡγεμονίαν. πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ πρὸς
 Β Κράλην πολλῶν δεήσει δώρων καὶ χρημάτων, ὥστε πείθειν
 πόλεμον αἰρεσθαι ἐμοί. οὐ γὰρ ἀρκέσουσιν αἱ πόλεις, ἃς 10
 προήσῃ. ἂ πάντα οἶμαι συνορῶντα, εἰ μὴ παντάσιν ἔξω
 καθέστηκας φρενῶν, οὐκ ἂν ἐλέσθαι τὴν ἐπιπλεῖον ἐν Θεσ-
 σαλονίκη διατριβὴν, καὶ ταῦτα μηδὲν μέγα μέλλοντα κατορ-
 θοῦν.λείπεται δὴ τὸ τρίτον, παρασκευασάμενον ἦκειν ἐπ'
 V. 444 ἐμὰ, ὡς περὶ τῶν ὄλων διακινδυνεύοντα. τοῦτο δ' εὐχῆς 15
 ἔργον εἶη ἂν ἐμοί καὶ μάλιστα καθ' ἡδονὴν, εἰ μόνον περὶ
 Βερέβοιαν τρεῖς ἡμέρας διατρίψεις, ἄχρῃς ἂν παρασκευασά-
 μενος καὶ αὐτὸς ἀπαντήσω πρὸς τὴν μάχην. εἰ γὰρ μετὰ
 ταύτας τὰς ἡμέρας οὐ μαχέσομαι ἐλθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον
 C τὸ σὸν, αἰσχύνῃς ἄξιος ἂν εἶην, ὃ πάσης ἄλλης ἐμοί βαρύτε- 20
 ρον ζημίας. μόνον δέομαί σου στρατηγεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὸν πό-
 λεμον καὶ μὴ ἄλλους ὠθήσαντα πρὸς τοὺς κινδύνους, αὐτὸν
 ἔξω καθῆσθαι τῶν ἀγῶνων θεατὴν, ὥσπερ οἱ τοὺς γυμνικούς

alendam necessitas, quam de publico ali oportebit. Item e Byzantio et reliqua Thracia, continentis inquam militibus mercenariis permultis, nec non aliis, si diutius a sedibus suis abfuerint, de victu providendum erit: alioqui adversum te, ut eos perdere volentem, insurgent, aut certe si mitius egerint, deserto te abibunt, sacculos inanes ostentantes et egestatem prae se ferentes. Nec istuc solum: sed insuper Macedones et Thessalonicenses singuli stipendia et donativa flagitabunt, quae in militem distribuere Romani principatus gubernatorem aequum est. Ad Cralem insuper contra me concitandum multis muneribus et pecuniis indigebis: haud enim oppida, quae illi dabis, sufficient. Haec omnia te intelligentem (nisi proterus deliras) Thessalonicae, cum praesertim egregium nihil feliciter gesturus sis, diutius mansurum non credo. Superest proinde tertium, ut instructus contra me venias, iacta alea pro summa rerum mecum dimicaturus. Quo quid mihi optatius incundiusque acciderit? si tantummodo iuxta Berrhoeam triduo substiteris, donec et ipse comparatus ad conflictum occurram. Nam si post diem tertium castra tua proeliabundus non invasero, dedecus admisisse merito indicabor: quod quidem mihi quovis detrimento intolerabilius est: tantam, quod te oratum volo, tu ipse ducem te ad pugnam praebes, non alio discrimini exponens, ipse extra certamen, ut qui

ἀγῶνας διακιδόντες. σοὶ μὲν οὖν οὕτω πανταχόθεν περιέστη· A.C. 1343
 καὶ τὰ πράγματα στενὰ καὶ συμβέβηκέ σοι τὸ τοῦ μύθου.
 ἔξευτῆ γὰρ φασὶ τινι στρουθίου κεκρατηκότι, φωνῆ χρησά-
 μενον τὸ στρουθίον ἀνθρωπίνῃ, προσεπειεῖν, ὡς ἄρα πέπρωται
 5 αὐτῷ, δῆσαντι μὲν καὶ κατέχοντι, τὸν παῖδα ἀποδνήσκειν,
 ἀπολελυκότι δὲ, τὴν γυναῖκα, ἀβουλίᾳ δὲ τῇ μεγίστῃ χρησα-
 μένῳ καὶ κτείναντι, αὐτὸν αὐτίκα ἀποδνήσκειν. τὸν ἔξευτῆν
 δὲ τὴν πανταχόθεν ἀπορίαν συνιδόντα, μέγα ἀνομιῶσαι καὶ
 τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπαράσασθαι, ἐν ἧ τὸ στρουθίον εἶλεν, D
 10 ὡς μεγάλων αἰτίων αὐτῷ συμφορῶν γεγενημένην. τοῦτο δ'
 οἶμαι τὸν συντεθεικότα τὸν μῦθον διὰ τούτου βούλεσθαι
 δηλοῦν, ὡς πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ μείζουσιν ἢ καθ'
 ἑαυτοῦς πράγμασιν ἐπιχειρεῖν, ἀκονοίους καὶ μεγάλας περι-
 15 πύπτουσιν ἀνάγκαις· αἱ καὶ σοὶ μάλιστα συνέβησαν ἐκ τοῦ
 15 τοιούτου. ἐμοὶ δὲ τούναντίον ἅπαν πάντα εὐπόρα καθέστη-
 κεν. ἂν τε γὰρ πρὸς Βυζάντιον ἐπανίης, σοῦ κατόπιν καὶ
 αὐτὸς ἐπ' ἐκεῖνο βαδιοῦμαι· ἂν τε μένης ἐν Θεσσαλονικῇ,
 εὐθεμία τις ἔμοιγε ἔσεται βλάβη ἢ ἀπορία, τῆς ἐμοὶ συν-
 20 ούσης στρατιᾶς ἐν οἰκίαις διαγούσης καὶ τρεφομένης ἐκ τῶν
 20 προσόδων, ὡς ἐτησίους ἔχουσιν. εἰ δὲ καὶ εἰς χεῖρας ἐμοί P.554
 ἔναι σοὶ φίλον, κάμοι φίλτερον οὐδὲν ἔσται, οὐδὰ μᾶλλον αἰ-
 ρετὸν, μόνον εἰ αὐτὸς στρατηγούης πρὸς τὸν πόλεμον. σὺ μὲν
 οὖν ὄ,τι διανοοῦμαι πράττειν ἤρου περὶ ἐμαυτοῦ· ἐγὼ δὲ
 σοὶ καὶ ἂ σὲ δίκαιον ποιεῖν προσέθηκα, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖον.

8. τὴν om. P. 16. γὰρ om. P. 18. ἢ M.

ludos gymnicos instituunt, otiosus spectator sedeat. Tu itaque hunc in modum undique urgeris ac premeris, et quod est in fabella, tibi usu venit. Aiunt enim, passerem captum aucupi dixisse, in fatiis illi esse, si se ligatum retineret, mori filium, si liberum dimitteret, interire uxorem, si per summam temeritatem se occideret, ipsam continuo morte exstingui. Aucupem ex omni parte difficultatem intuentem, altum dedisse gemitum et execratum diem illum, quo passerem cepisset: quippe qui singulares sibi calamitates apportasset. Hoc autem puto auctorem huius apologi docere voluisse, multos mortales maiora viribus suis audentes, per imprudentiam ad inevitabiles necessitates redigi: quod tibi similiter e simili vitio contigit. Mihi vero contra plane omnia haec facilia et expedita sunt. Sive enim Byzantium redis, te eodem sequar: sive Thessalonicae manes, nullum inde damnum faciam ex inopia, cum milites mei domi degentes de annuis suis redditibus vivant. Quodsi ad manus mecum venire libet, nihil hoc mihi gratius aut expetendum magis: modo tu ipse dux simul venias. Tu ergo quid me facere meditarer, interrogabas: ego vero quae te facere iustum, immo necessarium est, (praeter haec enim nihil aliud licebit facere),

A.C. 1343 τούτων γὰρ χωρὶς οὐδὲν ἕτερον ἐξέσται πράττειν." τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν ἐρώτησιν ἐκείνου ἀπεκρίνατο.

B ξ. Λουξ δὲ ὁ μέγας ἐπεὶ κύνθοιο παρὰ Συναδηνοῦ τὰ εἰρημμένα, ἐδυσχέρασε μὲν ἐπιπολῶν, τὴν ἀπορίαν ἤδη καὶ αὐτὸς τὴν πανταχόθεν συνορῶν· ὁμοῦς τῶν περὶ αὐτῶν⁵. τοὺς μάλιστα ἐν λόγῳ συναγαγὼν καὶ πάντα ἔκφορα θέμενος, ὅσα ὁ βασιλεὺς διαλεχθεῖη, ἐπέτρεπεν ἕκαστον ὅ,τι ἂν δοκῆ συνοίσειν λέγειν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, καὶ πρὶν Καντακουζηνόν, ἔφασαν, τοιαῦτα εἰρηκέναι, αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους περὶ ὧν πράττειν δεόν νυνὶ βουλευσόμενους, πρὸς τὴν

C ἰσὴν ἀπορίαν πανταχόθεν ἄγεσθαι. πολλῶν γὰρ ἀναλωμάτων χρεῖα πρὸς τοσαύτην στρατιάν καὶ οὕτω πολυδάπανον, εἰ μέλλομεν ἐνταῦθα διακαρτερεῖν· πρὸς ἃ οὐκ ἐξαρκέσειν τὰ

V. 445 κοινὰ ἡμῶν χρήματα οἴομεθα. Μονομάχος δὲ ὁ μέγας κονοσταυλός, συνάσει τε τῶν ἄλλων ὑπερέχων καὶ πρὸς στρα-15 τηγίας οὐδενὸς λειπόμενος τῶν τότε, καὶ διὰ ταῦτα καὶ παρὰ βασιλέως Ἀνδρονίκου πολλῆς ἀπολαύων εὐμενείας καὶ πόλεων διοικήσεις καὶ στρατοπέδων ἡγεμονίας πιστευόμενος αἰεὶ, „τὸ κολακείαις" εἶπε „καὶ ἀπάταις χρῆσθαι καὶ ἕτερα μὲν φρονεῖν περὶ τῶν πραγμάτων, ἄλλα δὲ λέγειν, χαριζόμε-20 μνον τοῖς ἄρχουσιν, οὐ μόνον ἀγεννῶν καὶ ἀνελευθέρων εἶναι νενόμικα ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τοῖς πράγμασι τὰ ἔσχατα

D λυμναίνεσθαι. πολλοὶ γοῦν Ῥωμαίων καὶ βασιλεῖς καὶ στρα-

10. πράττει P. 19. τῆ P.

tibi explicavi. Haec imperator ad Apocauchi interrogationem respondit.

60. Haec ut Synadeno referente magnus dux audivit, perinque talit, videns ipsemet, quibus undique laqueis ac periculis cinctus esset. Nihilominus honestissimis comitum suorum convocatis et imperatoris responso exposito, unumquemque quid expedire arbitraretur, edisserere iussit. Tum alii affirmare, etiam antequam Cantacuzenus ista diceret, inter se quid nunc agendum foret, quaesivisse et aequè in re tam perplexa consilium reperire nullum potuisse. Tantas quippe copias, si hic perduret, sine magno sumptu ali non posse: nec iis alendis ex aerario pecuniarum satis suppeditaturum. At Monomachus, magnus constaulus, prudentia ceteris antecellens et illius memoriae ducum nulli postponendus, atque idcirco imperatori Andronico eximie carus, cuique urbes semper et exercitus committebantur, Assentari, inquit, et in fraudem impellere et aliud conditum in pectore, aliud in lingua promptum habere, gratiam principum aucupantem, non solum hominum parum ingenuorum ac liberalium, sed rebus etiam ipsis perniciosissimum esse duco. Qui morbus complures Romanorum imperatores ac duces multis nec levis malis implicuit: unde cum iis, quos in ditione

τηγοὶ πολλοὶ καὶ μεγάλοι συνεσχέθησαν δεινὸς διὰ τὴν A.C. 1348 νόσον ταύτην καὶ τῷ ὑπηκόῳ προσδιέφθειραν καὶ ἑαυτοὺς. D ὅτε τοίνυν οὕτω δεινὴ ἢ ἐκ τῆς κολακείας βλάβῃ, δέον αὐτὴν καὶ ἡμᾶς ἀποθεμένους, ἄνευ τινὸς περικαλύμματος, 5ὰ σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι Ῥωμαίοις οἰόμεθα συμφέρειν λέγειν. εἰ δέ τις ἐκ τῶν λόγων εὐσεται ἀνία, οὐ χρὴ τοῖς λόγοις προσλογίζεσθαι, οὐδὲ τῇ γνώμῃ τοῦ εἰπόντος, ἀλλ' αὐτῇ τῇ φύσει τῶν πραγμάτων. οὐ γὰρ τὰ πράγματα πέφυκε γίνεσθαι οἰοίπερ οἱ λόγοι, ἀλλὰ τῇ τῶν P. 555 10πραγμάτων φύσει ἐξ ἀνάγκης καὶ οἱ λόγοι συνεξομοιοῦνται. εἰ γὰρ ἐξῆν, πρὸς ἡδονὴν τῶν λόγων γινομένων, καὶ τὰ πράγματα συμμεταβάλλεσθαι, οὐδὲν ἂν ἦν ἀνοητώτερον τοῦ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον αἰρουμένου συμβουλεύειν. νυνὶ δὲ, ὡς ὁρῶμεν, οὐ μικρὰ τις ἢ ζημία ταύτης τῆς ἡδονῆς, ἀλλὰ 15θάνατος τῶν ἐλομένων. τοῦ πολέμου τοίνυν τοῦ ἐμφυλίου τούτου κεινημένου, δύναμιν μεγάλην περιβεβλημένος ὁ Καντακουζηνὸς ἐνθάδε ἤκεν εὐθὺς ἑξαρχῆς, πρὸς ἣν οὐδὲ ἀντιβλέπειν σύμπαντες ἡδυνήθημεν ἡμεῖς. ἐν Γυναικοκώστρῳ δὲ τῆς περὶ αὐτὸν συμβάσεως ἀποστασίας καὶ τοιαύτης περι- 20σχοῦσης κακοπραγίας, ὅσα καὶ τὸν μάλιστα καρτερικώτατον B ἐθούρησεν ἂν δικαίως, ἐκεῖνος οὐκ ἀπέειπε πρὸς τὴν συμφορὰν οὐδὲ ἐπέδωκεν, ἀλλ' ἅμα τοῖς περιλειφθεῖσιν ἀπεχώρει πρὸς Τριβαλοὺς συντεταγμένος, ὥσπερ μηδενοῦ καινοῦ γεγενημένου, ἡμῶν μάλιστα ἐπικειμένων καὶ θορυβούντων 25μετὰ τὴν τῶσαύτην ταραχὴν καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν στρατοπέ-

21. ἐθούρησαν P.

ae potestate habebant, se ipsos quoque perdidērunt. Quoniam igitur tam noxia est assentatio, oportet et nos, illa omīssa, citra velamentum quae nobis aliisque Romanis omnibus conducere putamus, in medium proferre: et si dicta nostra duriora minusque iucunda fuerint, non dictis id, neque voluntati dicentis, sed ipsi rerum conditioni adscribere: non etenim rerum natura sermonem, sed naturam rerum sermo necessario imitatur. Nam si ad voluptatem orationis etiam res immutare et accommodare liceret, nihil esset insipientius, quam nolle hac ratione consulere. Atqui videmus, qui se hac suavitate passi sunt deliniri, eam non quavis poena, sed ipso interitu expiare. Bello igitur hoc civili exorto, Cantacuzenus cum non mediocri potentia huc statim a principio veniebat, quam omnes nos nec intueri sustinebamus. Gynaecocastri autem cum a suis desertor, tali aerumna fatigaretur, quae etiam longe patientissimum de gradu merito deiecisset, ille infractus et immutabilis cum reliquiis in Triballos ordinato agmine discessit, periude ac si nihil novi accidisset, nobis post tantam pertur-

A.C. 1343 δου την διχοστασίαν. ἐπει δὲ ἐγένετο ἐν Τριβαλοῖς, οὕτω πάντας ἐξήρτησεν ἑαυτοῦ καὶ τοσαύτην ἐπεδειξάντο τὴν εὐνοίαν οἱ δυνατοὶ τῶν Τριβαλῶν, ὡς δοκεῖν οὐκ ἐπῆλυν εἶναι καὶ συμφοραῖς χρησάμενον πρὸς αὐτοὺς καταφυγεῖν, ἀλλ' ἐκ πατρίου κληροῦ τὴν ἀρχὴν αὐτῷ προσήκειν ἐκείνων⁵

C καὶ πάντες ὡς δεσπότῃ προσελθόν καὶ πάντα ἐπραττον ὑπὲρ αὐτοῦ. δῆλον δὲ καὶ γὰρ ἡμῶν πρεσβείαν καὶ ἀπαξ καὶ δις πρὸς αὐτοὺς πεπονημένων καὶ πολλῶν παραχωρούντων πόλεων ὑπὲρ τοῦ τοῦτον διαφθεῖρειν, οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ὡσπερ ἐκ συνθήματος κοινοῦ τὴν ἐκείνου σωτηρίαν τοῦ τήνιο σφετέραν αὐξίν ἀρχὴν προείλοντο. νυνὶ τε ὀλίγῳ πρότερον, ἐπεὶ Βεῤῥόιοιται εἰσεδέξαντο, οὕτως ἠύξητο ἐν χρόνῳ βραχεῖ, ὥστ' εἰ μὴ σὺ ἐπικαιρότατα ἐγένου πρὸς ἡμᾶς καὶ τὴν φερόν ἀνδοτείλας τῆς εὐτυχίας, πολλῶν ἂν ἦν κύριος πόλεων ἄχρι νῦν. αἱ γὰρ κατὰ τὴν ἐσπέραν πᾶσαι μάλιστα αὐτῷ¹⁵ προσέχουσι, καὶ νῦν μὲν Θεσσαλία τέ ἐστιν αὐτῷ ὑπήκοος καὶ αἱ περὶ Βεῤῥόιοιαι πολίχλαι καὶ τὰ φρούρια. ἂν δ' αὐτός Δύπ' ἀνάγκης ἀναχωρήσῃ, (μένειν γὰρ ἡ δαπάνη οὐκ εἴσει ἐπιπλεστον,) Ἀκαρνανία ὅλαςτα προσχωρήσει καὶ ἡ ἄλλη ἡπειρος. πάλαι γὰρ προσδέχονται αὐτοῦ τὴν ἄφιξιν, καί²⁰

V. 446 πολλὴν αἱ περὶ αὐτὸν ἐνδείκνυνται τὴν εὐνοίαν, ὡσπερ οἶδα σαφῶς αὐτός πολὺν παρ' ἐκείνοις διατρίψας χρόνον. εἴτε μὲν οὖν ἐκείνῳ προσχωρήσαιεν καὶ μὴ Τριβαλοῖς, (δοεῖν γὰρ θάτερον ἀνάγκη,) καὶ ὑπ' ἐκείνῳ μὲν γεγενημέναι ὑπὸ τῆν

bationem et secessionem militum a tergo enixe instantibus ac tumultuantibus, iam vero apud Triballos sic omnes sibi devinxit tantaque benevolentia principes eum coluerunt, ut non peregrinus et calamitosus ad eos confugisse, sed principatus illi tamquam paterna hereditas deberi videretur, omnesque ut ipsi despotae obtemperarent et eius causa nihil non facerent. Quod vel inde patet. Nam cum nos legatos eo semel iterumque misissemus multisque oppidis cedere vellemus, si illum e medio sustulissent, petitionem repudiarunt et velut de compacto salutem eius principatus suo dilatando praetulerunt. Nuper a Berrhoeotis receptus, brevi tempore adeo crevit, ut, nisi tu opportunissime nobis affuisses cursumque felicitatis eius repressisses, multarum urbium dominus usque hodie evasisset. Nam occidentales omnes et diligenter parent: et iam quoque Thessalia et circum Berrhoeam oppidula atque castella ei se subdiderunt. Quodsi tu coactus discesseris, (difficultas enim sumptuaria te diu admodum manere non sinet.) Acarnania et alia continens nullo labore accedent. Nam et pridem adventum illius miro in eum affectu expectant, quod ipse diutius apud eos habitando certo comperi. Sive igitur in Cantacuzeni, non in Triballi fidem ac ditionem sese contulerint, (alterum enim horum oportebit)

Ῥωμαίων αὐτίς τελέσουσιν ἡγεμονίαν· ἂν δὲ Κράλης αὐτὰς A.C. 1343
 ἑποποιήσῃται, τῷ μεγίστῳ μέρει ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἐλάττων
 ἔσται ἑαυτῆς. ὅμως εἰ καὶ τοῦτο γένοιτο, τὸ βέλτιστον δο-
 κοῦν, ἀλυσιτελέστατον ἡμῖν φανεῖται. μέγας γὰρ ἤδη γεγενη-
 5 μένος καὶ πολλὴν ἐκέλευεν ἄγων δύναμιν, οὐ μόνον Μακεδο- P. 556
 νίας ἔσται ἄρχων ἐν δλίῳ, ἀλλὰ δέδοικα, μὴ καὶ ἡμῖν ἐπέλ-
 θῃ φοβερός. πολλοὶ γὰρ τῶν δοκούντων εὐνῶν εἶναι βασι-
 λίδι νῦν, ἐκείνῳ προσχωρήσουσι. στρατιᾶς τε γὰρ τὸ πλε-
 στον καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Ῥωμαίων ἄριστοι ἐκείνῳ μάλιστα
 10 προσέχουσιν, ὥσπερ ἀγνοοῦμεν οὐδ' αὐτοί. ἃ προσήκειν
 οἴομαι σκοπεῖν καὶ μὴ περιμένειν τὴν ἀνάγκην, ἀλλὰ διαλέ-
 γεσθαι αὐτῷ περὶ εἰρήνης καὶ τὸν πόλεμον καταλύειν. νῦν
 μὲν γὰρ ἔτι τῶν πραγμάτων ἐπαμφοτεριζόντων καὶ ἀδήλου
 τοῦ μέλλοντος ὄντος ἑκατέροις, πεισθήσεται ῥαδίως, καίτοι
 15 καὶ πρότερον, ὡς ἀκούω, πρὸς τοῦτο καὶ οἰκοθεν κεινημέ-
 νος. ἂν δὲ δυνάμιν τινα προσλάβῃται καὶ ἐν ἐλπίσι γένηται
 τοῦ πάντως περιέσεσθαι ἐν τῷ πολέμῳ, δέδοικα, μὴ ζητοῦν- B
 τες τότε τὴν εἰρήνην, ἀνήνυτα πονῶμεν καὶ σφίσι τε αὐτοῖς
 μεγάλων αἵτιοι κινδύνων καὶ τοῖς ἄλλοις φαινόμεθα Ῥωμαί-
 20 οισ. ἂν τε γὰρ ἡμῶν περιγένηται πάντων αὐτῷ προσχωρη-
 σάντων, πρὸς τῷ ἀισχυῷ καὶ κίνδυνον οὐ τὸν τυχόντα ἔχει
 ἂν τε πρὸς τὸν πόλεμον ἀντίσχωμεν, μεγάλας ὑποστήσονται
 συμφορὰς αἱ πόλεις ἃφ' ἑκατέρων πολιορκούμεναι καὶ ἔξαν-

juris illius factae, rursus in Romano imperio numerabuntur: sive
 Crales eas domuerit, partem maximam Romanus principatus se ipso
 minor erit. Attamen etiamsi istuc fiat, quod optimum apparet, gra-
 vissimo nostro incommodo fiet. Iam enim amplificata potentia,
 magnas inde copias ducens, non solum brevi Macedoniam tenebit,
 sed male formido, ne et nos horribiliter invadat. Complures enim,
 qui nunc in Augustam videntur propendere, ad illum deficient, cui
 exercitus paene totus et fortissimi quique Romanorum addictissimi
 sunt, quod nec nos latet. Quae perpendenda, et non expectata
 necessitate, cum eo de pace agendum belloque finem imponendum
 sentio. Nunc siquidem rebus adhuc utroque versum inclinantibus et
 quid futurum sit, utrisque nescientibus, nullo negotio flectetur:
 quamquam et ante hoc tempus, ut accipi, suoapte impulsu a pace
 non abhorruit. Quodsi virium accessione corroboratus, omnino
 bello se potiozem futurum speraverit, timeo, ne tunc pace deside-
 randa frustra laboremus et cum nobismetipsis, tum Romanis ceteris
 cladem non mediocrem invexisse iudicemur. Seu enim nos vincat,
 id omnibus iam ad eum adiunctis praeter dedecus etiam non
 vulgare periculum habebit: seu armis resistamus, urbes ab utrisque
 obsessae graviter afflictabuntur, in servitutem redactae scilicet ul-
 timisque cumulatae miseriis: et Romanum imperium ipsum in se

A.C. 1343 δραποδιζόμεναι καὶ τὰ ἔσχατα ὑπομένουσαι, καὶ ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ αὐτῇ ἑαυτῇ περιπεσεῖται καὶ διαφθαρήσεται ὑπ' ἀνονήτου φιλονεικίας. εἰ μὲν οὖν παρὰ βασιλίδος καὶ πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι τῶν πραγμάτων ἄρχουσι, ἀνυπεύθυνον ἔχεις τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς τὰ φαινόμενα λυσιτελεῖν⁵ ἔξεστι βουλευέσθαι, πρεσβείαν ἤδη πρὸς ἐκείνον ποιῶν περὶ εἰρήνης καὶ μηδὲν σε θορυβεῖτω. βέλτιστά τε γὰρ ὁμοῦ καὶ λυσιτελέστατα καὶ βασιλίδι καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις κοινῇ βουλεύση. εἰ δὲ προσκρούειν ἐκείνοις οὐκ ἐθέλεις, τὴν περὶ τῆς εἰρήνης ἣν ἔχουσι γνώμην ἀγνοῶν, ἀλλ' ἐμοὶ δέομαι τριήρη μίαν παρασχεῖν, ὡς ἂν γενόμενος ἐν Βυζαντίῳ καὶ συμβουλευσας, ὅσα μοι δοκῶ βελτίω εἶναι, ὀλίγων εἰσῶ ἡμερῶν τὴν περὶ τῆς εἰρήνης ἐκείνων ψήφον φέρων ἐπανήξω". Μονομάχος μὲν οὖν τοιαῦτα περὶ τῆς εἰρήνης διειλέχθη μετὰ παρῴησίας· ἦν γὰρ ἐκ τῶν τρόπων πλεί-¹⁵

D στην παρὰ πᾶσι τὴν αἰδῶ καρπούμενος, καὶ οἱ μὲν ἄλλοι οἱ παρόντες εὐ μὲν ἔφασαν ἐκείνον βεβουλευσθαι, καὶ πειθόντο· τὴν δὲ τοῦ δέχεσθαι ἢ μὴ τὴν εἰρήνην δύναμιν τῷ μεγάλῳ ἀνείθεσαν δουκί. ἐκείνος δὲ ἦθος μόνον τοὺς λόγους ἀποσειομένου δείξας καὶ, ποία τις ἂν εἰρήνη γένοιτο²⁰ πρὸς Καντακουζηνόν; εἰπὼν, ἄλλο δὲ μηδὲν προσθεῖς, διέλυσε τὸν σύλλογον, μηδὲν πρὸς Μονομάχον μῆτε πρὸς ἀρχὴν, μῆτε πρὸς ὕβριν φάμενος, ὥσπερ εἰώθει πρὸς τοὺς ἄλλους, εἴ τις περὶ τοιούτων ποιῶτο λόγους πρὸς αὐτόν.

P. 557 ξα'. Πρὸς Κράλην δὲ πρεσβείας ποιούμενος συχνὰς,²⁵

corruet atque ab isto infrugifero dissidio pessum dabitur. Si itaque ab imperatrice, patriarcha et aliis, in quorum auctoritate tota est res publica, sic habes imperium, ut rationem non reposcaris et quae censeas utilia, liceat tibi statuere, legationem ad eum de pace securus mitte: nam et imperatrici et reliquis communiter nulla re melius utiliusque consulueris. Sin apud eos offendere non vis, quia quo animo ad pacem sint ignoras: at mihi, amabo, unam triremem indulge, ut, cum Byzantium excurrere et quod in rem sit persuasero, paucis diebus eorum calculum reportans, revertar. Monomachus ad hunc modum et cum libertate locutus est: erat enim propter morum integritatem venerationi omnibus. Et alii quidem consilium laudabant ibantque pedibus in eius sententiam: pacis autem complectendae aut aversandae arbitrium magno duci deferebant. Qui dumtaxat abnutans (qui mos est orationem alieuius repellentium) et nihil addens praeter haec verba, Et quae tandem pax cum Cantacuzeno? conventum solvit, nec quidquam iracundius aut contumeliosius in Monomachum iecit, ut in alios solebat, si quis super re huiusmodi mentionem apud se intulisset.

61. Ad Cralem autem oratores missitans ingentemque pecu-

ἔπειτα καὶ φανερώς, χρήματα πολλὰ τὰ μὲν διδοῦς, τὰ δὲ A.C 1343
 ἐπαγγελλόμενος, πόλεμον ἄρασθαι πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν V. 447
 βασιλέα. καὶ πρῶτα μὲν πρόσβεις πέμψας εἰς Βεῤῥόϊαν, B
 ὁμήρους ἤτει τοὺς παῖδας τῶν ἀριστῶν, πρόφασιν μὲν, ὡς
 Ὕσπουδάζων ὑπὲρ βασιλέως, μὴ παρ' ἐκείνων ἐπιβουλευθῆ,
 τῇ δ' ἄλλθείῃ, Βεῤῥοιωτάς αὐτῷ ἐκπολεμῶσαι διανοηθεῖς, ὡς
 κακῶς περὶ αὐτῶν βουλευσαμένῳ καὶ τοὺς παῖδας ἰδίᾳς ἔνεκα
 ὠφελείας καταπροεμένῳ Τριβαλοῖς. βασιλέως δὲ πρὸς μὲν τοὺς
 ὁμήρους φανερώς ἄπαγορεύσαντος, τῆς δὲ περὶ αὐτὸν εὐνοί-
 10 ας καὶ προνοίας ὠμολογηκόςτος χάριτας πολλὰς, θαρξέειν τε
 εἰπόντος, ὡς οὐδὲν αὐτῷ ἐκ Βεῤῥοιωτῶν ἀπαντήσῃ δυσχε-
 ρές, μιᾷ γνώμῃ σπουδαζόντων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πᾶσαν ἐνδει-
 κνυμένων εὐνοίαν, ἐκείνος ἐτρέπετο πρὸς δευτέραν πείραν C
 καὶ μετεκαλεῖτο βασιλέα πρὸς αὐτὸν, ὡς περὶ τινῶν ἀναγ-
 15 καίων βουλευσόμενον μάλιστα διατρέβοντα ἐγγύς. ἔφασκε
 γὰρ ἐκ Παιόνων τῆς ἀρχῆς νεώτερά τινα κενιῆσθαι, καὶ
 πολὺν αὐτῷ τὸν θόρυβον παρέχειν. δι' ἃ φήθη ἀναγκαῖον
 κοινῇ σκεψαμένους, (οὐδὲ γὰρ ἕτερον μᾶλλον πεποιθέναι βασι-
 20 λέως δι' ἃ τὴν προσοῦσαν εὐνοίαν καὶ τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα
 βουλῆς δὲ οἱ φίλοι κρύφα τὴν ἐπιβουλήν ἐμήνουν, (ἐβου-
 λεύσατο γὰρ, εἰ δύναίτο συλλαμβάνειν,) καὶ παρήνουν φυ-
 λάττεσθαι ὡς δύνουν. βασιλεὺς δὲ, ἵνα μηδεμίαν πρόφασιν
 δοκῆ παρέχειν πρὸς τὸν πόλεμον, ἄγνοίαν ἀπάντων ὑπεκρί- D

niam partim dans, partim pollicens, eum ad bellum adversus Can-
 tacuzenum palam suscipiendum inflammat. Crales primum Ber-
 rhoecam legatos mittens, filios optimatum obsides postulat, simu-
 lans, se curare sedulo, ne quid imperatori ab ipsis insidiarum
 strueretur: cum re vera Berrhoeotas ei inimicos et infestos reddere
 studeret, ut qui male de illis mereretur, quandoquidem eorundem
 filios ad privatam utilitatem suam Triballis tradi nihil pensi habe-
 ret. Imperatore obsides diserte recusante gratiasque de benevola
 sollicitudine sui amplas agente iubenteque confidere, nihil sibi a
 Berrhoeotis oriturum incommodi, quibus omnibus perinde carissi-
 mus esset, aliam instat viam. Imperatorem, velut de quibusdam
 magni momenti cum eo disquisiturus, ad se in propinquum accer-
 sit. Dicebat enim, Paeonas res novas molitos, inde se magnopere
 turbari. Quare necessarium duxisse, cum eo consultare: nemini
 enim plus fidere et propter eam qua ipsum prosequatur benevolen-
 tiam et propter eximiam in hoc genere prudentiam exercitationem-
 que videndi et eligendi, quod in talibus negotiis expedit. Cete-
 rum amici, clam detectis eius insidiis, (cogitaverat enim illum ca-
 pere, si posset,) ut pro malevolo homine caveret, admonebant.

- A.C. 1343 γετο. πέμψας δὲ Μαγουήλ τὸν νεώτερον τῶν υἱῶν καὶ Ἄγγελον τὸν ἀνεψιὸν, ἐδήλου, ὡς αὐτὸς ἀδύνατος εἶη τὴν πόλιν ἄρτι προσχωρήσασαν καὶ οὐπω πρὸς τὴν αὐτοῦ εὐνοίαν βεβαίως ἠδρασημένην καταλείπειν, ἄλλως τε καὶ τῶν πολεμίων ἐπικειμένων καὶ προσδοκίμων ὄντων αὐτοῖς ἐπιστρατεύσειν. 5 τὸν υἱὸν δὲ πέμψειε καὶ τὸν ἀνεψιὸν, ἵνα δι' αὐτῶν πυθόμενος περὶ ὧν αὐτῷ δέοι συμβουλευεῖν, γνώμην ἐξενέγκῃ τὴν μάλιστα αὐτῷ συνοίσουσαν. ὃ δ' ἐπεὶ βουλευέσθαι εἶχε περὶ οὐδενός, (σκήψεις γὰρ καὶ προφάσεις τὰ τοιαῦτα ἦσαν καὶ P. 558 τῆς ἐπιβουλῆς περικαλύμματα,) περὶ ἄλλων τινῶν αὐτοῖς 10 διαλεχθεῖς ἥκιστα συμβαινόντων οἷς ἤξιον πρότερον, οἵκαδε ἀπέπεμπεν. ὕστερον δὲ ὀλίγω, ἐπεὶ ἐπιβουλευσάντων ἀντίειν ἠδύνατο οὐδέν, τὸ προσωπεῖον ἀποθέμενος, κατήγγελλε φανερώς τὸν πόλεμον. πέμψας γὰρ πρεσβείαν πρὸς βασιλέα, τὴν πρὸς αὐτὸν εἰρήνην καὶ τὰς σπονδὰς διέλυε καὶ τοὺς 15 ὄρκους, βασιλίδι φάσκων συμμαχήσειν, εἴ τι δύναιτο· αὐτὸν δὲ περὶ ἑαυτοῦ βουλευέσθαι ἅττα ἂν λυσιτελεῖν δοκῇ. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ πρὸς τὴν ἀγγελίαν τοῦ Τριβαλικοῦ πο- V. 448 λέμον ἐθορυβοῦντο οὐ μετρίως· βασιλεὺς δὲ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν οἱ ἄριστοι πολλὰς ἀμολόγουν χάριτας Θεῷ τῆς προ- 20 Βυνοίας τῆς περὶ αὐτούς. εἰ μὴ γὰρ αὐτὸς ἄνωθεν διέσωζε χεῖρα ὑπερέχων, τί ἐκόλυε Κράλην, ἠνίκα ἔχων ἐν χερσὶν αὐτούς καὶ ῥᾶστα δυνάμενος, διαφθεῖρειν; καίτοι γε πολλῶν πλειόνων ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων διοικούντων καὶ χρημάτων
18. πολλοὶ ponit P. post ἀγγελίαν.

Imperator, ne causa et origo belli ullo modo a se profecta videatur, ignorantiam omnium simulando, Manuelem, iuniozem filium, et Angelum consobrinum mittit, perque eos significat, se urbem, deditione adhuc recentem et nondum confirmatis civium erga se studiis, relinquere non posse: praesertim cum hostes vicini sint et obsidio timeatur. Mittere autem filium et consobrinum, ut, ubi per eos resciverit, de quibus suum expetat consilium, sententiam illi utilissimam proferat. Crales, quoniam quid in consultatione poneret, non habebat (hoc enim tegumentum et involucrem quoddam tantummodo insidiarum erat,) de aliis nonnullis, prioribus nequaquam consentaneis, collocutus, domum eos remittit. Breve intercessit spatium, cum, quod insidiis nihil promovisset, persona abiecta manifestum illi bellum denuntiat. Missis namque legatis, pacem et foedus rescindit: Augustae se, si quid posset, opem laturum: ipse, quid sibi conduceret, apud animum cogitaret. Hac denuntiatione belli Triballici plebe non leviter perterrefacta, imperator et optimates eius de providentia Deo gratias egerunt. Nisi enim is desuper extenta manu eos servasset, quid tandem Cralem, cum eos in manibus haberet interficereque facillime posset, quid, inquam,

καὶ πόλεων παρεχομένων, (ἃ γὰρ αὐτοὶ νυνὶ κατέχουσι καὶ α. 1348
 εἶ πολλῇ πλείω ἔχειν ἔξῃν, πολυπραγμονήσαντα μηδὲν,) τότε
 μὲν οὐδὲν εἴργαστο τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ ἅπαξ καὶ δις πρὸς τὴν
 πρεσβείαν ἀπηγόρευε τὴν παρ' αὐτῶν· νυνὶ δὲ οἷς βλάπτειν
 5 δύναιτο μηδὲν, ἐκεῖνα πράττειν ἐπιχειρεῖ, πᾶσαν ἐπινοίαν κι-
 νῶν, ἃ τότε θύττον ἢ λόγος αὐτῷ ἔξῃν ἀνύττειν. ὅθεν
 δῆλον εἶναι, ἔφρασκον, ὡς οὐδὲ τότε τοῦ ἐκείνου ἡθους ἢ περι- C
 αὐτοὺς εὐγνωμοσύνη ἦν, ἀλλὰ τῆς τοῦ κρείττονος ἐπικουρίας.
 νυνὶ δὲ ὅτε ἐν ἀσφαλείᾳ καθέστασαν αὐτοὶ, τὴν οἰκίαν γνά-
 10 μῆν φανεράν ποιεῖν. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ, ἐπεὶ τὴν
 πρὸς βουσιλέα μάχην ἀπηγόρευεν, ἀφανῶς ἐπιβουλεύειν,
 ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐπεχειρεῖ καὶ παντοίας συνέδραπτεν ἐπι-
 βουλὰς. πρὸς γὰρ Βερρῳοῦότας κρύφα τέμψας, ἔγραψε τοι-
 αὐτα· ὡς εἰδείη μὲν αὐτοὺς οὐχ ἔκοντι προσκεχωρηκότας
 15 Καντακουζηνῷ, κοινῷ πολεμίῳ τῶν Ῥωμαίων ἀναφανέντι καὶ
 τῶν βασιλέως ἐπιβούλῳ παιδῶν· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Τριβαλῶν
 πολέμου πιεζομένους ἀσθῆναι ἐπὶ τοῦτο δι' ἀνάγκην, νομί-
 σαντάς τι ὑπὸ τούτου ὠφελείσθαι διὰ τὸ Κράλην πυνθάνε-
 σθαι σπονδὰς ἔχειν πρὸς αὐτὸν καὶ συμμαχίαν. τοῦτο δὲ D
 20 οὐδὲν ἕτερον ἦν, ἢ ἀπάτη καὶ φενακισμός. Κράλης γὰρ
 ἤδη φανερώς ἡμῖν προσθήμενος, ἐκείνῳ ἔγνωκε πολεμεῖν. εἰ
 μὲν οὖν μεταβαλόντες τὰ κοινῇ τε πᾶσι καὶ σφίσι αὐτοῖς
 λυσιτελοῦντα ἔλοισθε, (ταῦτα δὲ ἐστὶ, κατέχειν τοῦτον καὶ
 τὸν κίνδυνον μὴ ἔᾶν διαδιδράσκειν· οὐ πολλῷ γὰρ ὕστερον

prohibuisset? Enimvero, cum ab imperii administratoribus multo
 plus pecuniarum et urbium ei offerretur, (quas namque nunc ipsi
 teneant, iis plures citra ullam sollicitudinem laboremque ab eis
 accipere licebat,) tum quidem nihil factum huiusmodi, sed semel
 iterumque eorum legationem reiecisit; nunc autem, quando nocere
 nequit, tota mente et cogitatione illa moliri, quae tunc dicto cit-
 tius efficere potuisset. Unde constare, quam tunc probitatem can-
 doremque in ipsos prae se tulisset, non eius ingenii, sed coelestis
 auxilii fuisse. Nunc quando ipsi securitatem invenerint, illum cog-
 itationes suas aperire. Apocauhus, bello contra imperatorem de-
 sperato, cuniculos agere, ut antea, et varie insidias tendere insti-
 tuit: ad Berrhoeotas enim latenter ita scripsit. Scire se, ipsos non
 suoapte nutu ad Cantacuzenum, communem Romanorum hostem de-
 claratum et filiorum imperatoris insidiatorem, sed quia Triballorum
 armis premebantur, necessitate adactos accessisse, aliquid inde
 emolumentum sibi promittentes, quod audissent, Cralem foedus cum
 eo societatemque pepigisse. Verum istuc merum errorem ac iudi-
 cium fuisse: illum quippe iam non dissimulante a se stantem,
 Cantacuzenum oppugnare decrevisse. Quare si mutata mente com-

A.C. 1343 ἀφιζόμεθα ἐπ' αὐτὸν παντοκρατῆ,) ἄριστα βουλευέσθε ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν· πολλῶν γὰρ ἀπολαύσετε καὶ μεγάλων τῶν παρὰ βασιλέως τε τοῦ νέου καὶ ἐμοῦ εὐεργεσιῶν. ἦν δ' ἀπειθῆτε καὶ δεικνῶ προστιθέμενοι ταῖς γνώμαις, γνώσεσθε πο-
 P. 559 λεμεῖν ἡμῖν, εἰς τοσοῦτον ἀβουλίας ἤξετε, ὡς μετὰ πείραν⁵ πολλῶν ἀναρῶν εἴσεσθε, ὡς βέλτιον ἦν πείθεσθαι ἡμῖν, πρὶν εἰς ταῦτα ἤκειν. Βεῤῥοιωῦται δὲ φανερὰ τῷ βασιλεῖ πρότερον ποιήσαντες τὰ γράμματα, „οὐδὲν θάυμαστόν,“ ἀντίγραφον „Ἀπόκαυκε, εἰ τοῦ πολλά εὐηργετηκότος καὶ τρόπον τινὰ δεδημιουργηκότος καὶ αὐτὸς κατεξαναστάς, ὡσπερ¹⁰ ὁ τοῦ ψεύδους πατὴρ καὶ σὸς διδάσκαλος κατὰ Θεοῦ τοῦ πεποιηκότος, καὶ βλασφημίας ἀφίης κατ' αὐτοῦ πολλὰς· καὶ γὰρ πᾶκείνας κατὰ Θεοῦ. οὐδὲ γὰρ κατὰ τᾶλλα βασκάνου καὶ πονηροῦ δαίμονός τινος ἐποδέεις τῶν ἐξητασμένων ἐπὶ φθορᾷ, αἴμασιν ἀνθρώπων χαιρών καὶ στρεβλώσει καὶ τρυ-¹⁵ Β φῆν ποιούμενος τὰς ἐτέρων συμφορὰς. ἃ μὲν οὖν γέγραφας, ἀκριβῶς ἔγεται τοῦ φίλου ψεύδους, καὶ τούτου χάριν, ὡς πολλῶν ἄξια βαράθρων, ἀπεῤῥίψαμεν. ἔν δὲ μόνον πεισθησόμεθα ἀκριβῶς, οὐ κατὰ τὴν σὴν διάνοιαν, ἀλλ' ὡς ἡμῖν προσήκει. βασιλεῦ γὰρ οὐ μόνον πάσῃ δυνάμει καθέ-²⁰ ζομεν παρ' ἑαυτοῖς, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ δύναμιν, εἰ οἶόντε εἰπεῖν δεῖσαν δὲ στρατεύειν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ αὐτοὶ συνενεχόμεθα

manfatti et privatim sibi quisque prospectum vellent, (nempe ut ipsum detineant, nec discrimen effugere sinant; se enim brevi cum totis copiis in illum moturam,) consultissime facturos: multa enim et exquisita tum ab adolescente imperatore Ioanne, tum a se beneficia relaturos. Si obtemperare detrectent illumque animis complexi, socum pugnare voluerint, utique eo amentiae progressuros, ut deum post multarum acerbitalum experientiam discant, melius fuisse auscultare, quam eo miseriarum devenire. Berrhoeotae, epistola prius imperatori ostensa, sic rescripserunt. Haud mirum, Apocauche, quod contra tam bene de te meritum et quodammodo conditorem tuum et ipse, sicut mendacii pater et magister tuus contra Deum, fabricatorem suum, insurgis tamque immodice maledictis eum inaccessis: nam et ille Deum. Neque vero cetera invidio aliquo et maligno daemone ex iis, qui ad exitium mortalibus importandum exercitati sunt, inferior es, sanguine, tortuosis fallaciis gaudens et aliorum calamitates pro deliciis habens. Quae igitur scripsisti, expresse cum mendacio, quod tibi amicum est, coniuncta sunt: ideoque ea, ut multis digna barathris, abiecimus. Unum tantummodo, non quidem ex mente tua, sed ut nos decet, praestabimus. Imperatorem siquidem non solum pro viribus, sed et supra vires, si dici potest, apud nos retinebimus. Qui si in vos arma moverit, una sequemur pugnamque cupide capessemus. Quodsi quando

καὶ συναγωνιζόμεθα προθύμως. εἰ δὲ ποτε συμβαίῃ διαστήναι A.C. 1343
καὶ τοῖς σώμασιν, ἀλλ' οὐ ταῖς διανοαῖς καὶ τῷ βουλομένῳ τῆς
ψυχῆς. ἐκείνοις γὰρ οὕτω συννεσόμεθα, ὡς καὶ νύκτωρ καὶ C
μεθ' ἡμέραν οὐδὲν ἄλλο μᾶλλον προὔργου ποιησόμενοι, ἢ τῆς V. 449
5 ἐκείνου πρὸς ἡμᾶς εὐμενείας ἄξιοι φανῆναι. τῶν ἀπειλῶν δὲ
τῶν σῶν τοσοῦτον ἀπέχομεν ἐπιστρέφειν, ὥστ' αὐτῷ σοι
παραινοῦμεν μᾶλλον τὴν ἀπὸ θεοῦ δίκην δεδοικέναι, καὶ νῦν τε
μεγάλως συμφορὰς ἐκδέχεσθαι σαυτῷ τε καὶ παισίν, οὕτως
ἀδικώτατα οὐ περὶ βουσιλέα μόνον, ἀλλὰ κοινῇ περὶ Ῥωμαί-
10 οὺς, καὶ διανοηθέντι καὶ πράττοντι ἄχρι νῦν, καὶ μετὰ τε-
λευτῆν, τὴν ἐν ᾧ δου καταδίκην, ἢ λησταῖς καὶ ἀνδραποδι-
σταῖς καὶ φονεῦσιν, οἷος σὺ, ἠτοίμασαι. οὐ γὰρ ἐπιλήσεται
κύριος τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐλεγχούς ἐν
τοῖς λαοῖς. ἡμεῖς δὲ ὡς δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ συμφέροντα D
15 πᾶσιν ἡρημένοι, οὐχ ὅτι τιμωρίας, ἀλλὰ καὶ ἀμοιβὰς
τῶν τρόπων ἐκδεχόμεθα παρὰ θεοῦ." τοιαῦτα μὲν ἀντέ-
γραφον αὐτῷ οἱ Βεβῆοῦται. ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ τῆς πρώτης
πείρας ἀπετύγγανεν, ἐτράπετο ἐπὶ δευτέραν, καὶ Ἀλουσιάν-
20 οῦν τινὰ δεσμώτην κατεχόμενον, ὡς τὰ Καντακουζηνῶν τοῦ
20 βασιλέως ἡρημένον, ἀγαθὸν περὶ τοξείας ὄντα, (θῆραις
γὰρ ἡσχόλητο καὶ ἀκριβῶς ἐξήσκητο περὶ ταῦτα,) ἔπεισεν
εὖ ποιήσειν πολλὰ ἐπαγγελίμενος αὐτὸν καὶ γένος, εἰ βέλει
τρῶσειε λάθρα βασιλέα δηλητηρίῳ κεχρισμένῳ, οἷς χρῆσθαι
εἶωθεν ἐπὶ θηρία. παρηγγείη τε θυροῦν, ὡς ῥᾶστα καὶ σὺν P. 560
25 οὐδενὶ πόνῳ τὸ πρᾶγμα διανύσοντα. ἤκουε γὰρ, βασιλέα

13. ἔλεγμους P. et M.

corporibus nos disiungi contigerit, sententiis certe et voluntatibus
non continget: quibus adeo copulabimur, ut dies noctesque nullum
maius operae pretium facturos existimemus, quam si nos eius
amore dignos praebeamus. Tuis autem minis usque eo non move-
mur, ut te ipsum hortemur potius, divinam ultionem metuas, et
tibi ac filiis tuis insignes in hac vita aerumnas exspectes, qui non
modo in imperatorem, sed in Romanos universos usque hodie sce-
leratissimus exstiteris, et post mortem tormenta apud inferos, quae
latronibus, plagariis et homicidis, qualis tu es, constituta sunt.
Nec enim obliviscetur dominus facere vindictam in nationibus et
increpationes in populis. Nos contra, qui iustitiam cum utilitate
spectamus in omnibus, non solum poenam nullam, sed recte fac-
torum remunerationem potius a Deo exspectamus. Hactenus Ber-
rhoetiae. Apocauchus primo conatu frustratus, alterum adhibuit
et Alusianum quendam, ut Cantacuzeni partium vinculis detentum,
probatum sagittarium, venationi deditum et in ea arte facienda
excellentem, montes aureos ipsi et generi eius pollicitus induxit,
ut furtim sagitta veneno illita, qualibus inter venandum uti con-

A.C. 1343 *Καντακουζηνὸν εἰωθέναι μάλιστα ἀρχομένης τῆς νυκτὸς ἐπι-
 τινος ἐστάναι τόπου τὴν ἐσθῆτα ἀποδύντα, εὐφρῶς πρὸς τὸ
 τὴν ἀπὸ τοῦ θέρους ἀλέαν καταψύχειν ἔχοντα, ἐφ' οὗ δύ-
 ναιτ' ἂν βύλλεσθαι ξηδίως. ἃ ἐδίδασκε τὸν τοξότην ἐκεῖνον,
 οὐδὲ αὐτὸν τὸν τόπον ἀγνοοῦντα. ὁ δὲ τὸ ἀπολύεσθαι τῶν⁵
 δεσμῶν ποιούμενος περὶ πλείστου καὶ τῶν εὐδραγειῶν τὸ
 μέγεθος ἐννοῶν, ἃς αὐτῷ ἐπηγγέλλετο ὁ μέγας δούξ, ὑπέσχετο
 τὴν ἐπιχειρήσιν. καὶ γενόμενος ἐν Βεῤῥύοιᾳ, νυκτὸς ἤδη
 ἐπιγενομένης, παρὰ τὸν τόπον τε ἐγένετο καὶ βύλλειν ἐπε-
 χεῖρει βασιλέα συνήθως ἐστῶτα καὶ τοῖς συνοῦσι προσδιαλε-¹⁰
 βγόμενον· καὶ μέλλοντι ἤδη ἔργον ἔχεσθαι καὶ τείνειν τὸ τό-
 ξον, τὸ βέλος ἐξέπιπτε τῆς νευρᾶς λαθύν. ἐκεῖνος δὲ μὴ
 ἔχων ὅπως ἀνέλοιτο τὸ βέλος, (ἐπὶ τοῦ τείχους γὰρ τῆς
 πόλεως ἦν ἐστῶς, τὸ δὲ κατέπιπτεν ἐντὸς,) ἐδεδείε δὲ, μὴ
 φωραθεῖη τοιαῦτα κακουργῶν, περιμείνας ἄχρι παρελθεῖν¹⁵
 τὸν βασιλέα, τὸ βέλος ἀνελόμενος, οἴκαδε ἀνεχώρει, γνώμην
 ἔχων, ὡς αὐθις εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐπιχειρήσων. ἐπιγενομέ-
 νης δὲ καὶ τῆς δευτέρας νυκτὸς, ἐκεῖνός τε αὐθις τοῖς ἴσοις
 ἐπεχείρει, καὶ τὸ βέλος, τῶν χειρῶν ὁμοίως ἐκπεσὼν, ἄπρακτον
 ἐποίησε ἐπανάκειν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ τρίτη ἦκει, ὁ μὲν ἐχώρει πρὸς τὸ²⁰
 ἔργον αὐθις καὶ σπουδῆν ἐποιεῖτο πλείστην, μὴ τὰ ἴσα ταῖς
 προτέραις νυξὶ παθεῖν. ἔλκοντι δὲ τὸ τόξον ἤδη ἐβῆ-
 γγυτο ἀθρόον ἡ νευρά, ὥσπερ τινὸς αὐτὴν διατεμόντος·
 ἦν δὲ, ὡς ἔφασκε, καινὴ ἔτι καὶ δυσπαθεσάτη. τούτου δὲ*

sueverat, imperatorem vulneraret, iubens confidere, se negotium sine negotio confecturum. Audierat enim, Cantacuzenum sub noctem in loco quodam aperto solere consistere, ibique veste posita ab aestivo calore corpus refrigerare, in quo posset commode peti. Atque haec sagittarium, nec ipsum loci ignarum, docebat. Qui carcere levati vehementer cupiens promissorumque praestantiam beneficiorum reputans, operam condixit. Berrhoeam ingressus, nocte ingruente ad locum accedit, imperatorem pro consuetudine illic stantem et praesentes alloquentem tangere parat. Iamque arcum curvato sagitta nervo, imprudente illo, excidit. Cum qui delapsam tolleret non haberet, (stabat namque super muro urbis et telum intra ceciderat,) timeret autem, ne in talis machinatione sceleris deprehenderetur, exspectans, quoad imperator praeteriisset, sublata sagitta domum concessit, eo animo, ut sequenti nocte facinus iteraret. Adest nox, opus rursum aggreditur, cum telum similiter manu elapsum re infecta hominem remittit. Tertia nocte rediens, studiosissime cavet, ne idem sibi, quod antegressis noctibus, accidat. Tendenti arcum nervus totus ita aequaliter dirumpitur, ut si cultro esset dissectus; et erat, ut affirmabat ille, novus

γεγεννημένον, ἔννοιά τις αὐτὸν εἰσήει, μὴ μάτην τὰ τε. τῶν A. C. 1343
 καὶ τὰ πρότερα γεγενῆσθαι, ἀλλὰ θεῖαν τινὰ δύναμιν εἶναι
 τὴν φρουροῦσαν βασιλέα, ὑφ' ἧς σφάλλεται αὐτὸς τοιοῦτοις
 ἄνοιόις ἐργοῖς ἐγκειρῶν. αὐτίκα τε τὸ βέλος ἔχων καὶ τὸ
 5 τὸξον, τοῖς βασιλέως προσέειπτε ποσὶ καὶ πάντα ὅσα συμ-
 βαίη διηγεῖτο ἀπαρχῆς, τὸ παραπεπεῖσθαι πολλαῖς ὑποσχά-
 σεσι παρὰ μεγάλου δουκὸς, εἰ θνηθεὶ ἀγελεῖν· τὸ βέλος
 ὡς δις ἐπέσει τοῶν χειρῶν, καὶ τὰ τελευταῖα νῦν τῆς νευ-
 ρῶς τὴν ῥῆξιν, ἣν ὑποσταίη κατ' οὐδένα λόγον. καὶ ἔδειτο D
 10 συγγνώμης τινὸς τυχεῖν, ὡς οὐ κατὰ βασιλέως μᾶλλον, ἢ
 κατὰ θεοῦ χεῖρα ἄδικον κεινηκῶς. εἰ δὲ καὶ τιμωρίας ἄξιος
 κριθεῖη, πάντα οἴσειν, ὅσα ἂν βασιλεὺς ἐπιψηφίσαιτο, ὡς
 δίκαια. τοιαῦτα διηγουμένου τοῦ ἀνθρώπου, οἱ τε ἄλλοι οἱ V. 450
 παρόντες πολλὰς ἠφίεσαν φωνὰς εὐχαριστηρίους θεῷ ἐπὶ τῇ
 15 παραδόξῳ τοῦ βασιλέως σωτηρίᾳ· πολλοὶ δὲ καὶ εἰς δάκρυα
 φανερώς ἐνήγοντο, εἰς ἔννοιαν ἐρχόμενοι τῆς δικαιοκρατίας
 τοῦ θεοῦ, καὶ ὡς οὐδὲν τῶν ὄντων λέληθε τὴν πρόνοιαν
 αὐτοῦ. καὶ βασιλεὺς αὐτὸς μετὰ στεναγμῶν ἀμολόγει χάρι-
 τας πολλὰς θεῷ, ὅτι οὕτω φιλανθρώπως ῥύεται ἐκ τῶν
 20 ἀδίκως ἐπιβουλευόντων· τὸν δὲ ἀνθρώπον οὐ συγγνώμης P. 561
 ἤξιον μόνον, ἀλλὰ καὶ δωρεῶν πολλῶν, ὅτι μὴ συνέκρυπτε
 τὰ τοῦ θεοῦ παράδοξα, φθονήσας τοῖς πολλοῖς τῆς ἀφειλείας.
 ζβ'. Δουξ δὲ ὁ μέγας ἐπεὶ μάθου καὶ ταύτην ἐσκαιω-

16. ἀνερχόμενοι M.

19. φιλανθρώπου P.

plane ruptaque difficillimus. Hic cogitare coepit, inaniter se labo-
 rare, divinam quandam esse virtutem, quae imperatorem tueretur
 quaeque ipsum tam impia audentem frustraretur, moxque cum telo
 et arcu eius pedibus advolutus, rem omnem ab initio confitetur,
 multis promissis a magno duce male persuasum esse, ut eum, si
 posset, interficeret, quo pacto telum his manu exciderit et ad
 extremum nunc nervus diruptus sit, cuius ratio nulla pateat, veni-
 amque rogat, quandoquidem non magis contra imperatorem, quam
 contra ipsum Deum manus impie moverit. Si etiam supplicio da-
 mnetur, laturum quidquid imperator meruisse statnerit. Haec illo
 narrante, cum alii adstantes pro imperatore admirabiliter conservato
 immensas numini gratias agebant, tum multi etiam in lacrimas
 erumpabant, recogitantes iustum Dei iudicium et quam nihil lateat
 eiusdem providentiam; ipse quoque imperator suspirans eum lau-
 dabat, quod se tam benigne ab impiis insidiatoribus tutatus es-
 set. Hominem autem non venia solum, sed insuper donis complu-
 ribus donavit, quod admiranda Dei opera, multis utilitatem inde
 percipiendam invidendo non celasset.

62. Magnus dux ut et has ab se perverse excogitatas insidias

A.C. 1343 ρημένην τὴν ἐπιβουλὴν εἰκῆ, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν συνόντων, ὅ,τι δέοι πράττειν. Μονομάχος δὲ ὁ μέγας κοντοσταῦλος, B ἐπεὶ πρότερον περὶ εἰρήνης πολλὰ διαλεχθεὶς, ἔγνω μὴ καθ' ἥδονην τοὺς λόγους δοῦναι τῷ μεγάλῳ γεγενῆσθαι, περὶ εἰρήνης μὲν τὸ δεύτερον οὐδὲ ἐπεμνήσθη, συνεβούλευε 5 δὲ, ἢ καθημένους ἐν Θεσσαλονίκη κρύφα διαλέγεσθαι καὶ διαφθεῖρειν τοὺς συνόντας βασιλεῖ, ἐφ' οἷς πολλοῦ τε χρόνου καὶ μεγάλων δεήσονται ἀναλωμάτων, ἢ εἰ ταῦτα δυσχερῆ διὰ τὴν ἔνδειαν τῶν χρημάτων, παρασκευασα- μένους ἰέναι ἐπ' ἐκεῖνον, ὡς ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ περὶ τῶν 10 ὄλων διαγωνισομένους πρὸς αὐτόν. ἐκεῖνον γὰρ εἰδέναι C οὐκ ἂν ἀποστησόμενον τῆς μάχης, οὐδὲ ὑπομενοῦντα τειχῶν ἐντὸς πολιορκεῖσθαι, κἂν εἰδείῃ καὶ σαφέστατα ἐκείνην τὴν ἡμέραν μαχόμενος πεσεῖσθαι, μάλιστα ἐπαγγεῖλάμενον μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐπὶ τὸ ἤμετερον ἦξειν στρατόπεδον μαχούμε- 15 νον. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες συνεπεψηφίζοντο καὶ οὐδ' αὐτοῖ τι τούτων χωρὶς πράττειν ἔφασαν προσῆκον εἶναι. τῷ μεγάλῳ δὲ δοῦναι ἢ τε μάχῃ φοβερὰ ἐδόκει, καὶ τὸ διατρέβειν ἐν Θεσσαλονίκη χρόνον πολὺν διὰ τὸ τῶν ἀναλωμάτων, ὧν ἔδειτο, πλῆθος οὐκ ἀνεκτὸν, καὶ τὸ μηδὲν ὄλως δοκούντας 20 ἄξιον λόγου πεπραχότας ἀναστρέφειν αἰσχιστον. ἐβούλετο δὲ μάλιστα τό,τε διακινδυνεύειν πρὸς βασιλέα παραιτεῖσθαι, D καὶ πρόσχημά τι εὐθοξίας ἔχοντα ἐπανελθεῖν. Μονομάχος δὲ τῆς αὐτοῦ διανοίας καταστοχασάμενος καλῶς, ἤρετο, εἰ καὶ

1. εἰκῆ add. M. 2. κοντοσταῦλος P. 31. λόγον P.

in irritum cecidisse vidit, cum familiaribus, quid faceret, consilium habuit. Magnus contostaulus, quoniam quae de pace ante disputarat, parum illi arrisisse intelligebat, ultra eius meminisse supersedit, auctorque fuit, ut vel Thessalonicae sedentes, occulte cum optimatibus imperatoris agerent eosque corrumpere, quod aliqui longi temporis et immodici sumptus res futura sit, vel si hoc difficile videatur, cum pecuniis ipsi destituantur, sese in eum comparent et uno proelio de summa imperii cum eo dimicent. Nosse enim se, illum pugnam non subterfugiturum, neque se intra muros obsideri passurum, etiamsi illo ipso die se casurum exploratissime sciat, maxime cum post diem tertium ad eorum castra venturum conficturumque promiserit. Hic alii omnes assentiri et confirmare, aliter quidquam agi minime convenire. Magno autem duci et armis concurrere horribile, et Thessalonicae diu haerere magnis ac necessariis defectum sumptibus intolerabile, et nulla re penitus alicuius momenti perpetrata reverti infamiae plenum videbatur. Potius tamen declinandum ex conflictu periculum, et cum obtentu quodam gloriae revertendum constituebat. Monomachus eius cogitationes

αὐτὸς αὐτοῖς βούλοιο συνελθαι καὶ στρατηγεῖν· τοῦ δὲ ἁ- A.C. 1343
 πειπαμένον, „οὐκοῦν” ἔφρασκον „εἰ καὶ σοὶ συνδοκεῖ, τὴν στρα-
 τιὰν ἔχων αὐτὸς, ἐλευσόμεθα ἄχρι Βερρόοιας, καὶ μήτε στρα-
 τοπεδευσάμενοι ἔγγυς, μήτε τῶν ἵππων ἀποβάντες, ἀλλὰ μι-
 5 κρὸν ἐνδιατρίψαντες, τάχιστα ἀναχωρήσομεν. οὕτω γὰρ τὴν
 τε μάχην ἡμῖν ἐκκλίνειν περίσται, (οὐ γὰρ ἄρκεσει γε ὁ
 χρόνος τοῖς πολεμίοις παρασκευασαμένοις ἐπιέναι,) τὴν τε ἁ-
 10 δοξίαν ἀποτρίβεισθαι, τοῖς πολεμίοις ἐπελθοῦσι καὶ ποιή-
 σασι τειχῆρεις.” οὕτω μὲν οὖν ὁ Μονομάχος εἶπεν· ἀρίστη P. 56a
 10 δὲ τῷ μεγάλῳ δουκὶ ἐφαίνετο ἡ γνώμη καὶ ἐπεψηφίζετο αὐ- V. 451
 τίκα καὶ ἐχειροτονεῖτο ὁ Μονομάχος ἐπὶ πᾶσι στρατηγός.
 ὃς τὴν τε πελὴν ἅμα καὶ τὴν ἵππικὴν Ῥωμαίων ἔχων δύνα-
 μιν, ἔγγυς τειχῶν ἐγένετο Βερρόοιας, ὅσον μὴ ἀπὸ τοῦ τεί-
 χους βάλλεσθαι. τὸ Περσικὸν δὲ δισκέδαστο ἐπὶ λεηλασίαν
 15 καὶ ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τὴν περὶ Βερόοιαν ἅπασαν ἐπῆλθε γῆν καὶ
 τὰ μέγιστα ἐκάκωσεν. ἀνθρώπους τε γὰρ ἠνδραποδίσαντο
 καὶ ἀπέκτειναν πολλοὺς καὶ βοσκημάτων ἤλασαν ἀγέλας καὶ
 οἰκίας ἐνέπρησαν τὰς ἐπὶ τὰς κόμας καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα
 προσήκει πολεμίοις, οὐδενὸς ἡμέλουν. βασιλεὺς δὲ ἐκ Βεῦ- B
 20 ρόοιας πρὸς Μονομάχον πέμψας πρεσβυτήν, πολλὴν αὐτῶν
 ἀγνωμοσύνην κατηγορεῖ, ὅτι τοσαύτην ἄγοντες Ῥωμαίων στρα-
 τιὰν καὶ καθ’ ἐαυτὴν δυναμένην ἀντιτάττεσθαι αὐτῷ, οἱ δ’
 ὥσπερ οὐκ ἐκείνης ἐξαρκούσης πρὸς τὸν πόλεμον, ἐπήγαγον
 αὐτῷ καὶ τοὺς βαρβάρους, ἵνα μᾶλλον τὰ Ῥωμαίων διαφθεί-

8. τε add. M. post τοῖς.

conjectura bene assecutus, ecquid ipsis adesse et munus ducis fungi
 vellet, percunctabatur. Quo abnuente, Igitur si probas, inquit,
 ego exercitum ducam, et ubi Berrhoeam venerimus, neque propius
 castra locabimus, neque ab equis descendemus, sed paulum ibidem
 morati, statim recedemus: sic enim dabitur nobis proelium declinare,
 (non enim tempus hosti ad se instruendum nosque invadendos suf-
 ficiet,) et ignominiae labem repellere, utpote qui ad hostes accesse-
 rimus et intra muros se tenere coegerimus. Sic Monomachus, cuius
 sententia delectatus magnus dux, eam protinus approbavit et decla-
 ratus est ipse copiarum imperator Berrhoeamque cum peditatu si-
 mul equitatuque Romano tendens, eo usque appropinquavit, ut
 extra teli iactum esset. Persae continuo ad praedam conversi, uno
 die totum agrum circum Berrhoeam maximis cum detrimentis deva-
 starunt. Nam et multis iugulatis, magnos captivorum pecudumque
 greges abegerunt et aedibus pagatim incendium intulerunt, reliquo-
 rum denique omnium, quae hostes solent, nihil neglexerunt. Im-
 perator, Berrhoea ad Monomachum et duces misso legato, stultitiam
 illis exprobravit, quod, cum tantum e Romanis solis haberent exer-

A. C. 1343 ρωσιν. ἐκεῖνο μέντοι χρη̄ σκοπεῖν, ὅπως μηδεμίαν αὐτῶ
 μέμψιν ὑστερον ἐπάγωσιν, ἂν τοῖς παρ' αὐτῶν ἡρημένοις
 τέλος ἐπιθήσειεν αὐτός. ἐπηγγέλλετο τε παρεσκευασμένος
 εἶναι πρὸς τὴν μάχην, ἣν μόνον ἢ προθυμία ἦξει. ὁ δ'
 C ἄπεκρίνατο, παρ' αὐτῶ εἶναι πράττειν, ὅσα ἂν δοκῆ λυσίτε-5
 λειν, ὥσπερ δῆτα καὶ αὐτοὶ ποιοῦσιν. ἄχρι δὲ μέσης ἡμέρας
 ἐκεῖ περιμείνας, ἰστάμενος πρὸ τῶν τειχῶν, ἀναστρέψας ἡ-
 λαυεν ὀπίσω τῆς ἡμέρας τὸ λοιπὸν. νυκτὸς δὲ ἐπιγυνομέ-
 νης, ἠύλισαντο, ἅμα προσδεχόμενοι καὶ τοὺς βαρβάρους, ἀ-
 ναστρέφοντας ἀπὸ τῆς λείας. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν τὸν ἐν 10
 Πύδῃ πύργον εἶλον ἐξ ἐφόδου φρουρὰν ἐκ βασιλείως ἔχοντα.
 ἐν οἷς καὶ ἐκ τῶν βασιλείως οἰκετῶν ὁ Πεπαγωμένος ἦν Θεό-
 δωρος, ὃν γυμνὸν καὶ τετραυματισμένον ὑπαιθρον δῆσαντες
 ἐν μέσῳ θέρει, τοῦ μεγάλου δονκὸς οὕτω προστεταχότος,
 ἐπεὶ ὑπὸ τοῦ ἄγαν ἐκτεκόμενος φλογμοῦ ὕδωρ ἦτι δίψει 15
 D κατεχόμενος ἀσχέτηρ, ὁ μέγας δούξ ἐκέλευε δίδόναι, εἰ τὸν
 δεσπότην ἐπὶ πάντων ἀτιμῶσειεν. ὁ δ' εἶλετο μᾶλλον ἀπο-
 θνήσκειν, ἢ παροικεῖν εἰς βασιλέα. Μονομάχος δὲ ἐπανήκων,
 ἄλλα τε ἐπηγγέλλε μεγάλη δονκί, καὶ ὡς Καντακουζηνὸς αὐ-
 τῷ πρὸ τῶν τειχῶν Βεῤῥοῖας ἰσταμένῳ πέμψεισ μηνύσας, 20
 ὄνειδιζων ἄλλα τε καὶ ὅτι Πέρσας ἀγάγοιμεν συμμαχούς
 ἐπ' αὐτόν· ἠπέλησέ τε τέλος αὐτός ἐπιθήσειν τοῖς ἡρημέ-

citum, quique per se ipsis opponi posset, quasi eo haud sufficiente, etiam barbaros ad atrociorē Romanis rebus cladem iniungendam sibi adduxissent. Illud tamen viderent, ne se postea criminaerentur, si ipse ab illis inchoata absolverit, promittebatque ad certamen paratum fore, cum primum dies praestituta affuisset. Respondit Monomachus, in eius arbitratu situm esse, facere quae sibi conducere putet, quomodo nimirum et ipsi faciant. Porro cum illic usque in meridiem ante muros constitissent, reliquum diē in redeundo posuerunt, et nocte illa quieverunt, simul barbaros a populatione redituros praestolantes. Postridie castellum iuxta Pydnam, cui imperator praesidium imposuerat, primo impetu capiunt, in quo repperit est etiam Theodorus Pepagomennus e ministris imperatoris, quem insu magni ducis vestibus exutum et vulneribus concisum, sub dio media aestate alligarunt. Eidem solis ardore nimio tabescenti et ad sitim intolerabilem restinguendam haustum frigidae petenti magnus dux dari praecepit, si in dominum coram omnibus probra iaceret. Qui mori, quam velut per temulentiam temere ac stolidē contra imperatorem loqui maluit. Monomachus reversus et cetera magno duci renuntiavit et quemadmodum Cantacuzenus ipsi ante Berrhoeae moenia stanti cum alia exprobratum miserit, tum quod Persas quoque socios in illum adhibuerit minatumque se absoluturum, quae ipsi inceptassent. Quae perpendenda sint; non

νοις ὑφ' ἡμῶν. ἃ σκέπτεσθαι προσῆκον· οὐ μάτην γὰρ αὐ- A.C. 1343
 τῷ ἡνίχθαι τὰ τοιαῦτα· σκεπτομένοις δὲ οὐδὲν ἕτερον ἐκ
 τῶν λόγων ἀνεφαίνετο, ἢ ὡς βούλοιο καὶ αὐτὸς ἐπὶ συμμα- P. 563
 χία Ἀμοῦρ τὸν φίλον καλεῖν καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα προ-
 5ειπεῖν, ἢ ὕστερον ἔχη δῆπου καταφυγὴν, εἴ τις αἰτιῶτο τῆς
 ἐπὶ τοὺς ὁμοφύλους τῶν βαρβάρων ἐπαγωγῆς, ὡς αὐτῶν
 προτέρων τοῦτοις ἐπ' ἐκείνων χρησαμένων. οὗ δὲ ἕνεκα
 ἐδόκει δεῖν τριήρεις πέμψαντας τὴν θάλασσαν φρουρεῖν παρα-
 πλεύσας, (ἀπέστησαν γὰρ καὶ οἱ ἐν Πλαταμῶν βασιλεύς,
 10δεύσαντες μὴ ὑπὸ μεγάλου δουκὸς ἀλώσι στόλιῳ ἐπελθόντος,) B
 ἵνα μὴ ἐξῆ Καντακουζηνῷ πρεσβείαν πέμπειν πρὸς Ἀμοῦρ.
 καὶ ἐτελεῖτο κατὰ τὰ βεβουλευμένα.

Ἐγ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ πύθοιο τὰς τριήρεις παραπλε- V. 452
 ούσας, Πρίγγυπτι τινὶ ὀνομασμένῳ τὴν πρὸς Ἀμοῦρ πρε-
 15σβείαν ἀναθεῖς, μηδενὸς ἑτέρου συνειδότης, καὶ κελεύσας
 οἰκίας ἔνδον ἀκάτιον κατασκευασάμενον, ἵνα μὴ πολλοὶ ἀν- C
 εἶδεῖν, εἰς Σμύρναν ἀποπλεῖν ἐξέπεμπε, γράμμασι κελεύ-
 σας Ἀμοῦρ τάχιστα παρασκευασάμενον ἦκειν πρὸς αὐτόν.
 Πρίγγυψ μὲν οὖν ἐποίει κατὰ τὰ κεκελευσμένα καὶ τὸ ἀκά-
 20τιον ἔνδον οἰκίας κατασκευασάμενος, ἰστίᾳ τε ἐνθήμενος καὶ
 τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν, ἔπειτα νυκτὸς ἐφ' ἀμάξης ἐπὶ θάλασ-
 σάν καταγαγὼν, ὡς πορρωτάτω μάλιστα τῶν φρουρουσῶν
 νεῶν καὶ τῶν αὐτῶν κατειλεγμῶν, ἀνήγετο ἐμβάς, καὶ
 πνεύματι χρῆσάμενος ἐπιφόρῳ, τὰς τε φρουρούσας διέλαθε

13. Πρίγγυπι M.

21. φρουρῶν P.

enim haec illum frustra sub quodam verborum velamine dixisse. Excitantibus autem verba illa, nihil apparuit aliud, quam ipsum quoque velle Amurium, amicum suum, vocare auxilio, ac propterea praedixisse, ut postmodum scilicet perfugium habeat, si propter barbaros contra suae gentis homines superinductos reprehendatur, quoniam ipsi prius eorundem opera adversus illum usi fuerint. Ob hanc causam missis triremibus, quae littora legerant, mare custodiendum videbatur, (defecerant autem et Platamonenses ab imperatore, quod timerent, ne a magno duce cum classe superveniente subigerentur,) ne posset Cantacuzenus legationem ad Amurium mittere. Atque ita factum, ut complacuerat.

63. Imperator ubi oras legi a triremibus cognovit, cuidam Principi nomine legationem ad Amurium mandans, nemine praeter ea conscio, cum domesticis intra parietes, quo res magis lateret, parvam naviculam compingere et cum litteris, quibus Amurium cum paratis copiis celerrime adesse rogabatur, Smyrnam navigare. Fecit imperata Princeps, fabricatoque domi suae navigiolo et velis atque aliis armamentis impositis, noctu id in curru ad mare devē-

A.C. 1343 τριήρεις καὶ εἰς Σμύρναν κατήγετο ὀλίγη ὕστερον, τοῦ πνεύ-
 ματος αἰὲ κατὰ πρύμναν ἰσταμένου. Ἄμουρ δὲ ἐπεὶ τὰ
 βασιλέως γράμματα δέξαιτο καὶ τὴν πρεσβείαν, κόνιν μὲν
 κατεχέατο τῆς κεφαλῆς καὶ θεῶν πολλὰς ὠμολόγει χάριτας
 τῆς ἀγγελίας. ἦν γὰρ πρότερον ἀκηκῶς, ὡς Καντακουζην-5
 νὸς ὁ βασιλεὺς τελευτήσῃε διατρίβων περὶ Τριβαλούς· οὕτω
 γὰρ ἦν προσεταγμένον ὑπὸ μεγάλου δουκὸς, τοὺς ἐπὶ τὴν
 Ἀσίαν διαβαίνοντας ἐκ συνθήματος πάντα λέγειν. αὐτίκα
 τε παρεσκευάζετο στόλον νεῶν, ὀλίγη δεουσῶν διακοσιῶν.
 καὶ ὁ μέγας δοῦξ ἐπεὶ ἀγνοεῖν τὰ γεγενημένα οὐκ ἐνῆν, πολ-10
 λῶν Ἀσίαθεν τὴν παρασκευὴν τοῦ στόλου ἀγγελλόντων, πρε-
 σβείαν ἐκ Θεσσαλονίκης ἐποιεῖτο πρὸς Ἄμουρ, καὶ χρήματα
 τὰ μὲν ἐδίδου, τὰ δὲ καὶ ἐπηγγέλλετο, εἰ μὴ πόλεμον κι-
P. 564νοίη πρὸς αὐτὸν, μηδὲ συμμαχοίη Καντακουζηνῆ. ὁ δ' ἀ-
 πεπέμψατο τὴν πρεσβείαν, ἀδύνατα φάμενος αἰτεῖν. αὐτὸν15
 γὰρ παντὶ σθένει συμμαχήσειν βασιλεῖ, δεομένων δὲ τῶν
 πρέσβειων τὰ δῶρα δέχεσθαι, οὐ κατεδέξατο, ἀνελευθέρου
 φήσας εἶναι καὶ χρήμασι δεδουλωμένου νῦν μὲν φιλίας ἔνε-
 κα δῶρα φαίνεσθαι δεχόμενον, ὕστερον δὲ ὀλίγη πολεμοῦν-
 τα. παρασκευασάμενος δὲ ἐν βραχεὶ καὶ χρηματὰ τε πολλὰ20
 ταῖς ναυσὶν ἐνθέμενος καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτίθεται, ὡς χρονίσων
 εἰς τὴν βασιλέως συμμαχίαν, ἀνήγετο ἐκ Σμύρνης καὶ προ-
 ῆλθεν ἄχρις Εὐβοίας κακοῦ τυχῶν ἐπιτηδείου. ἀνέμων δὲ
B ἐκεῖ πνευσάντων ἐναντίων, ἔμεινεν ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας. δοῦξ

hit, quam longissime ab illis triremibus custodibus, coque con-
 scensu, clam iisdem, vento secundo et a puppi semper prosequente,
 paulo post Smyrnam allabitur. Amurius, acceptis litteris, pulverem
 de capite excussit Deoque ob nuntium gratias prolixè egit. Audie-
 rat siquidem, Cantacuzenum iu Triballis vita excessisse: quia vide-
 licet a magno duce imperatum erat, ut qui in Asiam transirent, ex
 composito omnes cum rumore spargerent. Mox paulo minus
 ducentas naves instruit atque ornat. Magnus dux, quod latere non
 poterant quae fiebant, cum multi ex Asia venientes de apparatu
 illo narrarent, Thessalonica legatos ad Amurium mittit, pecunias
 alias in praesens offert, alias in futurum spondet, si armis contra
 se et societate cum Cantacuzeno absteineat. Respondet Persa, petere
 illos quae fieri nequeant, se omnibus nervis imperatorem aditu-
 rum. Rogantibus legatis, ut munera acciperet, recusavit, quod ho-
 minis esse illiberalis et pecuniae servientis diceret, nunc quidem
 amicitiae causa dona accipere, et non multo post donantem armis
 petere. Brevi autem instructus, grandique pecunia et com metu
 in naves impositis, utpote diu cum imperatore opis ferendae per-
 mansurus, Smyrna solvit, et secunda tempestate Euboeam devenit

δὲ ὁ μέγας ἐπεὶ μάθοι τοὺς βαρβάρους ἐπιόντας, δύο τῶν Ἀ. C. 1343
 τριηρέων ἐν Θεσσαλονίκῃ καταλιπὼν, ἀπέπλευσε ταῖς ἐπι-
 λοίποις εἰς Βυζάντιον, δεισας μὴ ὑπὸ τε τῶν βαρβάρων καὶ
 βασιλέως ἐν Θεσσαλονίκῃ πολιορκεῖτο. Ἄμοῦρ δὲ Εὐβοίᾳ ἐνδια-
 5 τρήσων διὰ τῶν ἀνέμων τὴν ἀντίπνοιαν, ἐδυσχεραίνεν οὐκ ἀ-
 νεκτῶς. συμβᾶν δέ τι καὶ ἕτερον οὐ μετρίως ἐπειθεν ἀγανακτεῖν,
 ἐκ γὰρ Πτελεοῦ πλοίου συλληφθέντος καὶ τῶν αἰχμαλώτων ἀ-
 γομένων πρὸς αὐτὸν, ἐπυθάνετο, εἴ τι εἶδειεν περὶ βασι-
 λέως. οἱ δ' ἔφασαν, ὅτι τινῶν ἐκ Θεσσαλονίκης ἀφιγμένων
 10 πρὸς αὐτοὺς πύθοιντο, ὡς ὁ μέγας δούξ πρὸ τὴν ἄγων
 δύναμιν ἵππικὴν τε ἅμα καὶ πεζὴν καὶ Πέρσας κατὰ συμ-
 μαχίαν, βασιλεὺς τῷ Καντακουζηνῷ ἐπιστρατεύσειεν ὄντι ἐν C
 Βεζβόρῳ· πλέον δὲ μηδὲν εἰδέναί. ὁ δὲ ἐκ τῶν λεγομένων
 στοχαζόμενος ἐν ἀγῶνι εἶναι βασιλέα, μᾶλλον ἐδυσχεραίνεν,
 15 ὅτι μὴ ταχέως εἶχε βοηθεῖν. ἐκ τῶν ἀρίστων δὲ τῶν Περ-
 σῶν ἐκκλησίαν συναθροίσας καὶ παρελθὼν αὐτὸς εἰς μέσους,
 ἔλεξε τοιαύδε. „πολλὴν ἄνοιαν ἐγὼ καὶ ἀνανδρίαν ἐκείνου κα-
 ταψηφισαίμην ἂν, ὅστις ἐπὶ τι ὄρημμένος, μὴ πάντα δεύ-
 τερα ἤγοετο, μηδὲ πᾶσαν φαίνοιτο σπουδὴν ἐπιδεικνύμενος,
 20 ὥστε ἄγειν εἰς ἔργον τὰ βεβουλευμένα. εἰ γὰρ μέλλοι τοῖς
 μὲν ἐκ τοῦ ῥάστου περὶ γιγνομένοις ἐπιχειρεῖν, ἂν δέ τι συμ- D
 βαίῃ κώλυμα, ἢ παντάπασιν ἀπαγορεύειν, ἢ ἀμελεῖν μα-
 λακιζόμενον καὶ περιμένειν τὴν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἔκβα-

10. αὐτὸν καὶ πύθοιντο P.

ubi, ventis contrariis surgentibus, per dies non paucos substitit.
 Magnus dux, infesto barbarorum adventu ad se perlato, formidans,
 ne et ab illis et ab imperatore Thessalonicae obsideretur, duabus
 illic triremibus relictis, cum ceteris Byzantium traiecit. Amurius
 vero ventis adversis in Euboea retentus, mirificam animo tristitiam
 capiebat, quem eventum quoddam non mediocri indignatione com-
 plevit. E Pteleo namque capta nave et captivis ad eum adductis
 sciscitatus est, si quid de imperatore nossent. Illi memorant, se
 de advenis Thessalonicensibus audisse, magnum ducem ingenti equi-
 tum peditumque numero, adiunctis item Persis, in Cantacuzennum
 apud Berrhoeam profecturum, nihil amplius comperisse. Amurius
 hinc colligens, iam eum in medio versari certamine, vehementius
 indoluit, quod ei mature succurrere non posset. Deinde optimatium
 suorum conventum egit atque in medium progressus, hac oratione
 usus est. Meo quidem iudicio perquam amens et ignavus sit, qui
 rei cuiuspiam suscepta voluntate, non omnia ei postponit, neque
 ad deliberata perficienda summam contentionem adhibet. Nam si
 factu quidem facillima aggressurus sit, impedimento autem aliquo
 oblato, aut omnino desperet, aut emollitus negligat et rerum cas-

- A. C. 1343 σιν ἀποκνοῦντα πρὸς τοὺς πόνους, οὐδὲν διοίσει τῶν πολλῶν, οὐδὲ μέγα τι καὶ λόγου ἄξιον κατορθώσειεν ἂν ποτε. ἂν δὲ καὶ περὶ τινων μεγάλων ἢ ἢ ἐπιχειρήσεις καὶ ἢ παρασκευὴ θάυμασία καὶ μεγάλη ἢ δαπάνη, ἔπειτα ἀβουλία τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἀτολμία μηδὲν ἄξιον ἐαυτῆς ἢ στρατιᾷ ἐκείνῃ⁵ πράττη, οὐ παρὰ τῶν ἄλλων μόνον, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν, ὧν ἄγει, πολλὰ δίκαιος λαιδορεῖσθαι καὶ περιυβρῶζεσθαι, ὅτι τῇ σφετέρῃ ἀτολμίᾳ τῶν ἐκ τῶν ἔργων ἐπαίνων καὶ τῶν ἄθλων τῶν ἀπὸ τῶν πόνων αὐτοῦς ἀποστρεφ. ἢ μὲν οὖν
- P. 565 ὑπόθεσις τῆς ἡμετέρας στρατείας ταυτησὶ οὐδεμία τίς ἐστίν¹⁰ ἔτερα, ἢ βασιλεὶ τῷ Καντακουζηνῷ ἦκειν ἐπὶ συμμαχίᾳ, ὑπὸ Ῥωμαίων κοινῇ πολεμουμένῳ διὰ φθόνον, καὶ πρότερον μὲν χρόνον ἦδη πολὺν ἐπὶ Τριβαλοῦς ὑπερορίῳ διατρίψαντι, νυνὲ δὲ ἦδη θεοῦ τοῦ μεγάλου πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἐπανάγκη συναιρομένου, καὶ πόλεις πολλὰς καὶ χώραν οὐκ ὀλίγην, ὡς ἂ-15 κούομεν, ὑφ' ἐαυτῷ πεποιημένῳ. συμβαίνει δὲ, ὥσπερ ὄρωμεν, ἐκεῖνόν τε οὐδὲν ἡμῶν ἀπολελαυκέναί τῆς δυνάμεως, καὶ ἡμᾶς εἰκῆ καὶ μάτην τὸν τοσοῦτον πλοῦν καὶ τὴν δαπάνην πεποιῆσθαι. τὸ μὲν οὖν ὑπὲρ ἐκείνου κινδυνεύειν, ὡς ἔξ-
B στώνης πάσης ἦδιον καὶ πολλὴν ἡμῖν οἴσει τὴν εὐδοξίαν καιῖο τὸ θάυμαζεσθαι παρὰ πάντων, καὶ ὑμεῖς ἔργοις αὐτοῖς ἐμοὶ συμμαρτυρεῖτε. προθυμότερα γὰρ συνεστρατεύσατε καὶ οὐκ ἀναγκαζόμενοι ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλ' εἰ δεῖ τι καὶ μείζον εἰπεῖν,

tum expectans, laborem reformidet, nihil a vulgo differet, neque magnum quippiam et memorabile unquam prospere geret. Si vero ardua quaedam, insigni apparatu, nec parva impensa tentanda sint, stultitia ac timiditate ducis nihil se dignum exercitus ille faciat, non ab aliis modo, sed ab ipsis etiam militibus conviciis atque probris multis non immerito appetatur, quod imbellis et effeminatus et laudibus et praemiis factorum eos privaverit. Materia igitur et quasi argumentum huius nostrae expeditionis alia nulla est, quam imperatori Cantacuzeno communibus armis ex invidia a Romanis oppugnato et ante diu apud Triballos profugo, nunc divina adiuvente potentia in solum Romanum, multis urbibus et spatio non modico, ut fertur, in potestatem suam redactis reverteenti, subvenire atque opitulari. Contigit autem, quod videmus, illum e nostra virtute nullum cepisse subsidium, et nos incassum ac frustra tantam navigationem cum tanto impendio instituisse. Pro illo igitur dimicare, quomodo quavis animi remissione iucundius et egregium decus nobis admirationemque longe lateque conciliaturum sit, vos quoque facto ipso attestamini: cupidissime enim, haud coactu meo profecti mecum, imo, ut maius quid dicam, me ad hanc profectionem ipsi cohortati estis. Equidem quod ad me at-

ἐπὶ τοῦτό με αὐτοὶ παρακαλοῦντες. ἐγὼ δὲ τότε εἰς ἐμὰ Δ. C. 1343
 ἦκον, οὔτε εὐδοξίας χάριν, οὔτε κέρδους τινὸς ἐπιθυμίᾳ τὸ
 ὑπὲρ ἐκείνου πονεῖν καὶ κινδυνεύειν ἤρημαι, ἀλλ' ἀνάγκη
 ἔχω πάσης βιαιοτέραν, ὥσπερ ὑπὲρ ἐμαντοῦ ἀμύνεσθαι τοὺς
 5 ἐπιόντας καὶ τῆς φίλης ἀντέχεσθαι ζωῆς μέχρι καὶ τοῦ δυ-
 νατοῦ. οὐ γὰρ ὥσπερ οἱ πολλοὶ τὸ βασιλέως φίλος προσα- C
 γορεύεσθαι εἰλόμην μόνον, ἀλλ' οὕτως αὐτῷ συντέηκα, ὥστ'
 εἰ συμβαίῃ τῶν ἀνηκέστων ἐκείνόν τι παθεῖν, ἀβίωτον ἠγη-
 σόμενος τὸν βίον καὶ αὐτός. καὶ διὰ ταύτην τὴν φιλίαν βα-
 10 οῦσιλεε τε τῷ Ἀνδρονίκῳ πρὸς τὸν κατὰ Λέσβου καὶ Φωκαίας
 πόλεμον συνεπολέμησα χρόνον οὐκ ὀλίγον, καὶ πρότερον ἐ-
 νὸς ἔτους ὀγδοήκοντα καὶ τριακοσίαις ναυσὶ διέβην ἐπὶ Θρη-
 κην, γνώμην ἔχων, ὥς πᾶσι μαχοῦμενος ἀνθρώποις καὶ πᾶ-
 σαν κάκωσιν οἴσω καὶ αὐτός, ἄχρισ ἂν πρὸς τὴν οἰκίαν
 15 ἐπαναγῶγῳ, ὥσπερ ἴστε καὶ αὐτοὶ συστρατευόμενοι. νυνὶ
 δὲ ἐν τούτῳ καθέστηκε τὰ πράγματα ἡμῖν, ὥστ' ἡμᾶς μὲν V. 454
 ὑπὸ τῶν ἀνέμων ἐνταῦθα κατεχομένους, ἀπράκτους εἶναι,
 ἐκείνους δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων, ὥς ἀκούομεν, πολιορκεῖσθαι. δέ- D
 δοικα δὲ, μὴ καὶ τι τῶν ἀνηκέστων συμβῆῃ περὶ αὐτόν. ἐλ-
 20 κός γὰρ καὶ χρημάτων ἀπορεῖν καὶ στρατίας ἀξιωμαχοῦ πρὸς
 τοὺς πολεμίους, ἄρτι ἐκ τῆς πλάνης ἐπανήκοντα; καὶ οὐκ ἄρ-
 κικοῦντος τοῦ καιροῦ πρὸς τὸ δύναμιν κτήσασθαι βεβαί-
 αν. οἱ πολέμιοι δὲ καὶ ὄπλοις βιάζεσθαι δύναιντ' ἂν, ὄν-

15. ἔξαρκούτος P.

tinet, neque gloriae causa, neque amore quaestus pro eo labores
 ac pericula adire volo: sed me potentissima quaedam necessitudo
 urget, ut ab eo non secus atque a me ipso hostes propulsem, et
 quantum in me est, pro illius vita mihi carissima propugnem. Non
 enim ut multi, imperatoris amicus audire contentus sum, sed ita
 sum ei conglutinatus, ut si eum quippiam infandum pati continge-
 ret, vitam ego quoque sine illo insuavem mihi et acerbam putarem.
 Atque huius amoris ergo imperatori Andronico, bello Lesbio et
 Phocaeensi, non paucis tempore cum auxiliis affui, et anno proxime
 superiore trecentis octoginta navibus in Thraciam transmissi, bella-
 turus quibusvis mortalibus et damna illaturus omnia, quoad illum
 in sedes suas reducerem, quemadmodum vos recordamini, quos
 tunc commilitones ducebam. Nunc ea est rerum conditio, ut nos
 quidem a ventis hic detenti feriemur: ille a Romanis, ut aiunt,
 obsideatur. Vereor autem, ne quod ei malum insanabile contingat.
 Credibile enim est, illum et pecunia egere et hostibus imparem
 esse, quippe qui recens vagus et exul esse desierit, et cui ad con-
 trahendas copias genere numeroque firmas spatium sufficiens non
 concedatur. Hostes autem propter multitudinem et armis eum pos-

A.C. 1343τες πολλοί, καὶ χρήμασι τοὺς συνόντας διαφθείρειν, τῶν κοι-
 νῶν Ῥωμαίους χρημάτων ὑπ' ἔξουσίαν Ἀποκαύκῳ τῷ μεγά-
 λῳ δουκὶ κειμένων, καὶ πάντα ἀναλώσουσι ἀφειδῶς, ἵνα μό-
 P. 566 γον βασιλέως περιγένοιτο. οἶδε γὰρ σαφέστατα, ὡς, ἕως μὲν
 ἂν ἐκεῖνος περιῆ, ἄπιστος αὐτῷ τῶν Ῥωμαίων ἢ ἡγεμονία⁵
 καὶ ἀμφίβολος, πάντων τῶν ἀρίστων ὑπ' ἐκείνου μᾶλλον αἰ-
 ρουμένων ἄρχεσθαι. ἂν δ' ἐκεῖνος τρόπῳ δὴ τινι ἐξ ἀνθρώ-
 πων οἴχοιτο, βεβαίαν εἰς τὸν ἔπειτα αὐτῷ ἔσομένην χρόνον
 τὴν ἀρχὴν δι' ἃ συμπάντων χρημάτων ἀφειδήσει. ἃ πάντα
 ἐννοοῦντας, ταχεῖαν ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν προσῆκον. ἂν τει10
 γὰρ ἀπόληται βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πολεμίων περισχόντων, οὐ-
 δεμίαν ἡμῖν ἀδυσμίας καὶ λύπης ὑπερβολὴν ἔλλειψει πρὸς τῷ
 καὶ κακῶς ἀκούειν ὑπὸ πάντων, ὅτι ἀνανδρία καὶ μαλακία
 τῇ περὶ τοὺς πόρους καταπροδέδοται τοῖς πολεμίοις ἡμῖν ὁ
 B φιλος. ἂν τε περιγένηται ἡμῶν χωρὶς, τὸ μείζον τῆς φιλο-15
 τιμίας παρηγήμεθα. τὸ μὲν οὖν πρὸς ἀνέμους ἀντιπνέοντας
 καὶ θύλασσαν ἐξοιδοῦσαν καὶ μαινομένην ἀπομάχεσθαι, με-
 λογχολώντων σαφῶς καὶ θανατώντων ἐπ' οὐδεμιᾷ φιλοτιμίας.
 ὄθην οὐδὲ πρὸς τοσοῦτον κίνδυνον ἀποδύεσθαι ὑμᾶς κελεύω.
 ἑτέραν δὲ ὑφηγήσομαι αὐτὸς, πόνον μὲν ὀλίγον ἔχουσαν, εὐ-20
 κλειαν δὲ καὶ εὐδοξίαν ἀκροτάτην. τριῶν γὰρ τῶν μεγίστων
 δείγματα ἡμῖν ἐξενεγκεῖν ἔξέσται, ἀνδρίας καὶ δικαιοσύνης
 καὶ φρονήσεως. τὸ μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ θαλάσσης
 C κωλυομένους ἑτέραν ἐξευρεῖν ὁδὸν, δι' ἧς ἡμῖν ἀννοθεῖη τὸ

sunt cogere et pecunia exercitum eius transversum agere, cum aera-
 rium in Apocauchi manibus sit, qui ut imperatorem evertat, pro-
 fuse largitiones faciet: novit siquidem exploratissime, illo salvo
 infidum et incertum sibi Romanorum dominatum fore: quod opti-
 mates universi ab illo quam ab se regi mavolent. Sin ille quacum-
 que tandem ratione e vivis sublatus fuerit, firmum et stabile se
 regnum de cetero habiturum; qua de causa totum aerarium prodige
 exhauriet. Quae omnia nos ante oculos ponentes, auxilium matu-
 rare par est. Sive enim hostibus cinctus perierit imperator, nihil
 erit quod ad tristitiam doloremque nostrum addi possit, praeter hoc,
 quod passim nobis male dicitur, quasi ignavia et effeminata
 quadam mollitie ad labores sufferendos amicum inimicis prodide-
 rimus: sive sine nobis victor evaserit, maiorem gloriae partem amit-
 temus. Cum ventis itaque contrariis et tumido insanieque pe-
 lago pugnare, aperte furentium et mortem ingloriam quaerentium
 est. Quocirca nec vos ad tantum periculum adeundum adhortor,
 sed aliam demonstrabo viam, quae cum parvo labore summam no-
 minis celebritatem splendoremque continet. Trium namque virtu-
 tum maximarum documenta nobis edere licebit, fortitudinis, iusti-

προκειμένον, φρονήσεως δικαίως ἂν τις τιθεῖν· δικαιουσύνης Δ. C. 1349
 δὲ, τὸ πάντα χρήματα ἡγήσασθαι δεύτερα τῆς τοῦ φίλου
 σωτηρίας· ἀνδρείας δ' ὅτι οὐθ' ἢ περὶ τὴν ὀδοιπορίαν οὐ-
 σαν μακρὰν ταλαιπωρία, οὐθ' ὅτι διὰ πολλῶν ἐθνῶν, οἱ μέλ-
 5 λουσιν ἡμῖν μαχεῖσθαι, διέναι μέλλοντες, ἀπέστημεν τοῦ
 θέοντος καταπλεγέντες. τί οὖν ἐστιν ὃ λέγω; ὡς ἐπὶ ταῖς
 ναυσὶν ἀδυνατοῦμεν εἰς Μακεδονίαν ἔρχεσθαι, ταύτας μὲν
 ὡς ἀχρήστους ἐπταυθοὶ πύρρι καταπιμπράν, αὐτοὺς δὲ τὰ
 ὄπλα ἔχοντας, λέναι διὰ τῆς ἡπίρου πρὸς βασιλέα. τοῦτο
 10 γὰρ ἐκείνω τε μεγάλην οἶσει τὴν ὠφέλειαν καὶ ἡμῖν τὴν εὐ-
 δοξίαν οὐ μικράν· οὐ χρῆ δὲ τὰ ἐν μέσῳ σκῶλα καὶ προσ-
 κόμματα λογιζομένους ἀποκνεῖν πρὸς τὸν ἀγῶνα. οὐδεὶς ὁ
 γὰρ ποτε ἀνακείμενος καὶ ῥέγγων τρόποιον ἔστησεν ἀπὸ τῶν
 πολεμίων· ἀλλὰ πρὸς τὸ τῶν πόνων τέλος ἀφορᾶν, ὡς πολ-
 15 λὴν οἶσει καὶ μεγάλην τὴν φιλοτιμίαν. ταῦτα μὲν οὖν ἐμοὶ
 δίκαιά τε ἔδοξε καὶ συμφέροντα ὁμοῦ καὶ αὐτὸς τε ποιή-
 σω πρῶτος καὶ τοῖς ἄλλοις συμβουλευέσω. εἰ δὲ τισιν ὑμῶν
 πρὸς τὸ τῶν πόνων καὶ τῶν κινδύνων ἀφορῶσι μέγεθος, οὐ
 μάλιστα δοκεῖ τοιοῦτοις ἐπιχειρητέον εἶναι, ἀλλ' ἐγὼ πρῶτος
 20 τὴν τε ναῦν ἐμπρήσω καὶ τὰ ὄπλα ἔχων βαδιοῦμαι· συνέ-
 ψεται δὲ καὶ ὅστις εἴλετο ἐμοὶ συγκινδυνεύειν. οἱ δὲ λοιποὶ, P. 567
 τὰς ναῦς ἔχοντες, ὅτι φίλον ὑμῖν καὶ λυσιτελεῖς δοκεῖ, ποιεί-

1. ἀντιστιθεῖν P.;

tiae atque prudentiae. Nam a ventis et mari interclusos, aliud iter invenisse, quo ad finem nobis propositum perveniamus, prudentiae optimo iure adscribatur. Iustitiae autem, res omnes prae salute amici contempsisse. Fortitudini, quod nec itineris longi molestia ac defatigatione, nec transitu per multas gentes, quae nobis se oppositurae essent, percussi atque consternati, a recto tramite officioque deflexerimus. Quid igitur tibi vis? dicet quispiam: ut quoniam in oras Macedoniae navibus deferri non possumus, eas hic tamquam inutiles concrememus, ipsi cum armis per continentem ad imperatorem gradiamur, quod illi perquam fructuosum, nobis vero gloriosum acciderit. Nec impedimentum et officicula in medio occurrentia perpendentes, ab hoc labore deterreri oportet. Quis enim unquam recubans supinus et atertens, de hostibus trophaeum erexit? Sed finis laborum ante oculos habendus est, quem plurimus et eximius honos comitabitur. Haec ego iusta et utilia censui, factoque ipso me ducem et suasorem aliis exhibebo. Quod si quibusdam vestrum magnitudinem laborum periculorumque considerantibus, minime istuc aggrediendum videtur, ego sane primus navim flammis exuram et arreptis armis iter invadam: sequetur, quicumque adversus casus participare mecum voluerit: ceteri salvis navibus, quod placuerit et ex usu iudicaverint, faciant licet. Sic Persas primores affatus Amu-

- A.C. 1343τε." οὕτω πρὸς τοὺς ἐν τέλει τῶν Περσῶν Ἀμοῦρ διαλε-
 V. 455 γθεις, πάντας μὲν ἔπεισεν ὡς δίκαιά τε ἰμοῦ καὶ λυσιτελοῦν-
 τα συμβουλεύει. εἴλογο δὲ ἐξήκοντα μόνον ναύαρχοι συγ-
 κινδυνεύειν μετὰ τῶν πληρωμάτων. οἱ δὲ ἄλλοι ἰσχυρίζοντο,
 ὡς ὀλίγη ὕστερον οὐρίων τυχόντες τῶν ἀνέμων ἐλεύσονται⁵
 εἰς τὴν Μακεδονίαν αὐθις τῇ σατραπῇ συνεσόμενοι. οὕτω
 μὲν οὖν ἐδέδοκτο κοινῇ, καὶ ἐκ τῆς Εὐβοίας εἰς τὴν Λοκρί-
 δος παράλιον ἐλθόντες, οἱ ἄλλοι μὲν ἠσύχαζον ἐν ταῖς ναυ-
 σίν, Ἀμοῦρ δὲ καὶ οἱ ἐξήκοντα ναύαρχοι, οὓς ἔδει πρὸς τὸ
 Βτόλμημα συναίρεσθαι ἐκείνῳ, ἀνεκλύσαντες τὰς ναῦς καὶ¹⁰
 ὄπλα τε ἀναλαβόντες καὶ ἄλευρα ἐπιφερόμενοι, οἷς ἔμελλον
 διατραφήσεσθαι πρὸς τὴν ὁδὸν, καὶ Ἀμοῦρ αὐτὸς τοὺς ἄλ-
 λους ὁμοίως πᾶσιν, ἠύλισαντο αὐτοῦ τὴν νύκτα παρὰ τὸν αἰ-
 γιαλὸν, ὡς ἅμα ἐν ταῖς ναῦς ἐμπρήσαντες, τῆς εἰς Βέρ-
 ροιαν ἔχονται φερούσης. τῆς νυκτὸς δὲ ἐκείνης τῶν ἐναν-¹⁵
 τίων πνευμάτων παυσασμένων, οὐρίων δὲ ἐπιπνευσάντων, τὰς
 ἀνειλικυμένας καθελκύσαντες καὶ ἅμα πάσαις ἄφαντες ἰστία,
 εἰς τὴν ὑστεραίαν προσέσχον οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης ἐν λι-
 μένι τοῦ Κλωπᾶ προσαγορευομένη, ταῦτο μὲν οἴομενοι καὶ
 C μέγαν δοῦκα ἐν Θεσσαλονίκῃ εἶναι καὶ βουλόμενοι εἰ τύχοι²⁰
 πρὸς ἐκεῖνον ναυμαχεῖν, τοῦτο δ' ὅτι καὶ ἡ ἀντιπέραν παρά-
 λιος τῆς Βοιωτίας ἀλίμενος τὰ πολλὰ ἔστι καὶ τοσοῦτον ἐν
 ταυτῇ στόλον ὑποδέχεσθαι μὴ δυναμένη.
- D ξδ'. Τὸ μὲν οὖν Περσικὸν αὐτίκα, ἐπεὶ ἐκύθοντο τὸν

rius, fidem fecit se aequum et utile consulere. At enim non plus sexaginta navarchi cum classiaris remigibus illi se associare instituerunt: reliqui brevi spatio ubi ventam propitium essent nacti, in Macedoniam cursum directuros rursusque cum eo futuros asseverarunt. Postquam inter illos communiter ita convenit, ex Euboea ad Locridis littora delati, alii in navibus permanserunt: Amurius autem et sexaginta navarchi, quos tanti facinoris consortes illi esse oportebat, subductis navigiis et armis assumptis, commeatuque in viam deprompto, iuxta littus pernoctarunt, ut mane exustis illis Berrhoeam iter caperent. Nocte porro illa, cum venti luctantes posuissent et secundi spirarent, deductis denuo, quas subduxerant, navibus et sublatiis velis, omnes simul die sequenti portum non procul Thessalonica Clopam appellatum, tenuerunt, partim quod magnum ducem Thessalonicae degere arbitrarentur vellentque cum eo, si possent, navale praelium miscere, partim quod adversa ora Botiaeae importuosa esset tantamque classem eodem loco nequiret recipere.

64. Persae, simul ut magnum ducem Byzantium vela fecisso audierunt, Thessalonicensem agrum universum incursantes, magnas

μέγαν δούκα ἀποπελευκέναι εἰς Βυζάντιον, τὰ περὶ Θεσσα-
 λονίκην ἅπαντα ἐπιδραμόντες χωρὶά ἐληΐζοντο καὶ ἡνδραπό-
 δισαν οἷκ ὀλίγους. Ἄμουρ δὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν πενήκοντα
 ναῦς ἀπολεξάμενος, ἐπεμψεν εἰς Πύδναν, ὡς ἐκείθεν τοὺς μὲν
 5 ἡμίσεις ἤξοντας εἰς Βεῤῥόϊαν, ὡς ἅμα βασιλεῖ ἔλευσομένους εἰς
 Θεσσαλονίκην, τοὺς ἐπιλοίπους δὲ ἐπανήξοντας ταῖς ναυσί. βα-
 σιλεὺς δὲ ἐπεὶ κύνειτο τοὺς βαρβάρους Πύδνα προσχόντας,
 διὰ σπουδῆς μὲν ἐποιήσατο πάσης τὴν ὑπὸ Κράλην τελοῦ-
 σαν χώραν μηδὲν ζημιωθῆναι, καὶ πέμψας ἐκέλευε πάντας P. 568
 10 οἰοὺς τὰς πόλεις καὶ τὰ φρούρια εἰσάγεσθαι, τὴν ἔφοδον μηνύων
 τῶν βαρβάρων. καὶ ἡνδραποδίσθη γε ἐξ ἐκείνων οὐδὲ εἰς-
 οὔτε μὴν ἐκ τῆς ὑπὸ βασιλέα τελοῦσης χώρας. αὐτὸς δὲ
 Θετταλῶν τε τοὺς ἀρίστους καὶ Βεῤῥόϊωτῶν τῆς εἰς αὐτὸν
 εὐνοίας ἀξίαις τε ἀμειψάμενος καὶ εὐεργεσίαις ταῖς προσηκου-
 15 σαις, ἔπειτα καὶ τὴν ἄλλην στρατιὰν προνοίας τῆς δεούσης
 ἀξιώσας, καὶ Μανουῆλ τὸν νεώτερον τῶν υἱῶν Βεῤῥόϊας καὶ
 τῶν ἄλλων πολιχνίων, ἃ προσεχώρησαν αὐτῷ, ἀποδείξας ἄρ-
 χοντα, συστήσας δὲ αὐτῷ καὶ Ἄγγελον τὸν ἀνεψιόν, ὃς Θετ-
 ταλίας πρότερον ἐνεχειρίσθη τὴν ἀρχὴν, καὶ κελεύσας, ἦν τι
 20 ποδῶνται, ἐκάτερος ἀλλήλοις ἐπιμαχεῖν, τύπον τε ἐκθέμενος B
 αὐτοῖς ἡμέρον καὶ ἀνεπαχθοῦς ἀρχῆς, καὶ τὰ ἄλλα εὖ διοι- V. 456
 κησάμενος, πρεσβείαν ἐποίητο καὶ πρὸς Κράλην. ἐδήλον τε,
 ὡς, εἰ καὶ ἐκείνῳ αἰ πρὸς αὐτὸν ἀπαγορευθεῖεν σπονδαὶ καὶ
 ἡ συμμαχία, ἀλλ' αὐτὸς μεμνημένος τῆς τιμῆς καὶ τῆς φι-

20. δέονται P.

hominum pecorumque praedas egerunt. Amurius altero die delictas
 naves quinquagenas Pydnam mittit, ut inde pars militum dimidia
 Berrhoeam vadat et cum imperatore Thessalonicam proficiscatur,
 altera pars cum navibus redeat. Imperator, barbaris Pydnam appul-
 sis, diligentissime cavit, ne quid Cralis provincia detrimenti acci-
 peret, circummissisque nuntiis infestum eorum adventum significa-
 vit et monuit, ut in urbes et castella se omnes reciperent. Nemo
 tamen inde, ut neque e locis imperatori subiectis, in servitutem
 abreptus est. Qui Thessalorum et Berrhoeotarum optimates pro
 studio erga se dignitatibus et donis remuneratus et exercitum qua
 par erat cura dignatus, et Manuele filio iunioris Berrhoeae aliisque
 oppidulis recenter ad auctoritatem suam adiunctis praefecto, oique
 Augelo consobrino, cui ante Thessaliae gubernatio commissa fuerat,
 commendato, cum mandatis, ut, si opus esset, alter alterum defen-
 derent, forma insuper mansueti ac minime molesti imperii prae-
 scripta, et ceteris quoque probe constitutis: oratores ad Cralem
 misit, qui indicarent, quamvis foedus secum percussum et inita
 societas ab eo dissoluta esset, nihilo minus memoriam se honoris

A.C. 1343 *λίαις, ἧς ἀπέλαυσε διάγων παρ' αὐτῷ, μήτε κεννηθῆσθαι πρὸς ὀργήν, μήτε διαλελυκῆναι τὰς σπονδὰς, ἅτοπον εἶναι ἡγήσαμένους, μὴ ἔργοις αὐτοῖς θέσθαι φανερόν, εἰς οἶον ὄντα περὶ τὸ ἀμείβεσθαι τοὺς φίλους ἐλλετο αὐτὸς ἐπιδείξασθαι τοσαύτην εὐνοίαν. καὶ νῦν μὲν τῆς Περσικῆς στρατιᾶς ἐλθούσης ἔπρὸς αὐτὸν καὶ δυναμένης βλάπτειν, αὐτοὺς τε κολῦσαι κελύσας μὴ κακοῦν τὴν χώραν, ὡς φιλίαν οὖσαν καὶ συμμαχίδα· καὶ ὕστερον ὅ,τι ἂν δύναιτο ἀφελήσειν. ἐπ' αὐτῷ δὲ εἶναι ἢ εὐγνωμονεῖν περὶ αὐτὸν φίλον ἀγαθὸν μάλιστα ἐσόμενον, ἢ αἰρεῖσθαι πολεμεῖν ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει εὐλόγῳ¹⁰ καὶ δικαίῳ. ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ προσηγόρευεν αὐτὸν τε καὶ Ἑλένην τὴν γυναῖκα, ὡς ἅμα στρατιᾷ τῇ Περσικῇ βαδιούμενοι εἰς Διδυμότειχον. ταῦτα δὴ πάντα ἐφ' ἡμέραις πεντεκαίδεκα διαπραξάμενος, τὴν ἐκ Θεσσαλίας καὶ Βεῤῥόας ἔχων στρατιὰν ἅμα τοῖς ἄλλοις, οἱ αὐτῷ συνῆσαν πρότερον¹⁵ καὶ τῶν Περσῶν συνεπομένων, ἦκεν εἰς Θεσσαλονίκην. ἐν δὲ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἢ ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Περσῶν οὖσα στρατιὰ, ἄλλα τε ἐκάκου τὴν χώραν, ὅσα εἰκὸς βαρβάρους καὶ πολεμίους, καὶ δύο κώμας τετειχισμένας καὶ πύργους ἐχούσας διεπόρθησε, τῶν ἐχόντων ταύτας γεωργῶν ὑπὸ²⁰ δέους παραδεδωκότων σφᾶς αὐτοὺς καὶ ἀνδραποδισθέντων. Ἄμοῦρ δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο ἐγγὺς εἶναι βασιλέα, αὐτὸς μὲν ἔφριππος μετὰ ὀλίγων τῶν ἀρίστων, (οὐ γὰρ εὐπόρουσιν ἔκπων,) πᾶσα δὲ ἡ στρατιὰ πεζῇ ἐπόμενοι, εἰς ὑπάντησιν τοῦ βασι-*

12. βαδιούμενος M.

14. διαπραξάμενοι P.

24. τοῦ om. P.

et humanitatis, quam apud ipsum commorans expertus esset, neque ad iram commotum esse, neque foedus temerasse; quod absurdum duceret, non opere ipso palam ostendere, quem in gratia amicis referenda virum ipse tam benevole tractare voluerit. Et nunc missa sibi Persarum auxilia, quae damnum dare possint, ab eius regione, ut amica et socia, vexanda prohibuisse, et de cetero quoque quantum efficere possit, ei commodatum. In eo autem situm, aut bonam fidem optimi et constantis amici agnoscere, aut rationi et iustitiae adversantem, bellum facere. Posthaec ipsum et coniugem Helenam, ut cum Persicis copiis Didymotichum abiturus, valere iubet. His igitur omnibus quindecim dierum spatio transactis, cum Thessalico et Berrhoeensi delectu, et quos prius habebat, et cum Persis praeterea Thessalonicam venit. Per dies illos Persae, qui in navibus erant, cum aliis modis Thessalonicae vicina deformarunt, ut barbari nimirum iidemque hostes, tam vicinos duos munitos cum turribus devastarunt, agricolis, qui se prae metu dedebant, servitute multatis. Amurium ut imperatorem appropinquare cognovit, cum paucis optimatibus in equis (non enim his abundabant) toto agmine

λέως ἦσαν· ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἤδη οὐ μακρὰν ἀλλήλων, τοῦ Ἰπ-Α. C. 1343
 που ἀποβάς ὁ Ἀμούρ, προσεκύνει τε τὸν βασιλέα καὶ ἐβιάζει
 πρὸς αὐτὸν πεζός. πέμπας δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευε τοῦ
 Ἰπποῦ ἐπιβαίνειν καὶ ἐπαίθετο πολλὰ πρότερον περὶ τοῦ P. 569
 5 πεζὸς ἄλθειν φιλονεικήσας. προσαγορεύσαντες δὲ ἀλλήλους,
 ἦσαν εἰς τὰς σκηνάς καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο οὐ πολὺ
 ἀπώθεν Θεσσαλονίκης ἐν ἑπτὰ ἡμέραις. προσβείαν δὲ Ἀ-
 μούρ πρὸς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκη πεποιημένον καὶ παραινοῦν-
 τος προσχωρεῖν ἐκόντας βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν παραδίδόναι,
 10 τοτούς τε αἰχμαλώτους ἀπολύσειν αὐτοῖς, εἰ κείθουτο, ἐπαγ-
 γελλόμενον, ἀπεκρίναντο οὐδὲν ἐπισικέες. δεισαντες δὲ οἱ Ζη-
 λωταί, μὴ οἱ τὰ βασιλέως ἔνδον ἤρημένοι, καιροῦ λαβόμενοι
 ἐπιτηδεύουσι καὶ τὸν δῆμον ἀνακείσαντες, τεθορυβημένον ὑπὸ
 τῶν βαρβάρων, ἄλλως τε καὶ ἐλπίσαντα τοὺς αἰχμαλώτους
 15 αὐτοῖς ἀπολυθῆσεσθαι, ἐκίθωνται καὶ κρατήσωσιν αὐτῶν,
 ἔγνωσαν ἐπὶ ὠμότητι καὶ φόνους χωρεῖν, ἵνα δι' αὐτῶν καὶ B
 τοὺς ἄλλους ἐκφοβῶσι. καὶ Παλαιολόγον τέ τινα ἐκ τῶν
 ἀρίστων, οἴκοι σχολάζοντα διὰ τὸ ὑποπτεύεσθαι καὶ μηδε-
 μίαν αἰτίαν τοῦ ἀποθανεῖν παρεσχήμενον, ἐξαργάσαντες ἀπέ-
 20 σφαζαν ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀγορᾶς, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόν-
 τες, ἔπειτα καὶ τὸ σῶμα διελόντες τετραχῆ, τὰ μὲν τμήματα
 ἐν ταῖς πόλεως πύλαις ἀπηώρησαν ἐκάστη τμήμα· τὴν κε-
 φαλὴν δὲ δόρατι ἐνθήμενοι καὶ τὰ ἔγκατα σύροντες ἀνηλεῶς
 περιήσαν τὴν πόλιν. Γαβαλιᾶν δὲ τινα ἐκ τῶν μέσων πολι-

10 ἀπολήσειν P.

15. ἐκίθοντας P.

18. καὶ om. P.

pedibus prosequente, ei se fert obviam. Parum inter se distanti-
 bus, Amurius ab equo descendens eum adorat et pedibus propius
 accedit, quem imperator per nuntium rursus equum conscendere
 iubet. Consalutatione peracta, in tabernacula concedunt, castraque
 non procul Thessalonica diebus septem locant. Amurius per legatos
 hortatur oppidanos, uti imperatori urbem seque tradant. Si faxint,
 captivos donaturum pollicetur. Illi aequi bonique nihil respondent.
 Zelotae metuentes, ne, qui intra moenia erant imperatoris partium,
 tam bella occasione utentibus, incitatoque ab iisdem populo a bar-
 baris turbato et captivos sibi dimissum iri sperante, invaderentur
 opprimerenturque, ad saevitiam et caedes procedendum censue-
 runt, quo per illos aliis quoque terrorem incuterent. Et Palaeolo-
 gum quendam ex optimatibus domi delitentem, quod in suspicio-
 nem venerat, et qui cur moreretur nihil meruerat, raptum in foro
 publice peremerunt, amputatoque capite et corpore in partes dis-
 secto, eas per portas suspenderunt. Caput autem hastilli praefixum
 gestantes et viscera crudelem in modum distrahentes, urbem obam-
 bulabant. Tum Gabalam quendam sortis mediae civem, prius au-

A.C. 1343 τῶν τὰ ὅτα πρότερον ἐπιεμόντες καὶ τὴν ξίνα, καὶ τὰ ἄλλα
 C μέλη διαλωβησάμενοι, ἔπειτα ἀπέκτειναν. ἑτέρων δὲ οὐκ ὀ-
 λήγων τοιούτων ξίνας καὶ ὅσα ἐπιεμόντες, ἔπειτα κατεδί-
 κασαν ἀειφυγίαν, καὶ ἀνολξάντες τὰς πύλας, ἐξήλανον τῆς
 πόλεως. τῶν δὲ ὀδυρομένων καὶ τὴν αἰτίαν δεομένων ἐκδι-5
 V. 457 δάσκεισθαι, δι' ἣν τοιαῦτα ὑπομένειν κατεκρίθησαν, οὐδὲν
 πλέον ἀπεκρίναντο οἱ Ζηλωταί, ἢ ὅτι εἶδεν αὐτοὺς τὰ Κα-
 τακουζηνοῦ σαφέστατα ἤρημένους. οἱ μὲν οὖν οὕτως ὀδυρό-
 μενοι, ἐπεὶ πρὸς οὐδὲν ἕτερον εἶχον χρῆσθαι ἑαυτοῖς, εἰς τὰ
 τῶν βαρβάρων ἀπεχώρουν στρατόπεδον πρὸς βασιλέα. βασι-10
 λεὺς δὲ ἐπεὶ τὸ προσάγεσθαι τὴν πόλιν ἄπορον ἴσῳρα, Μα-
 τουηλ μὲν τὸν υἱὸν καὶ Ἄγγελον τὸν ἀνεψιὸν τὴν τε ἐκ Θετ-
 ταλίας καὶ Βεῤῥοίας ἔχοντας στρατιάν, ἐκέλευεν εἰς τὰς Ἰδίας
 ἀρχὰς ἀποχωρεῖν. αὐτὸς δὲ ἀπολειφθεὶς μεθ' ὧν ἦγεν οἶ-
 D κθοθεν, καὶ Περσῶν τοῖς ἀρίστοις διακοσίοις ἵππους παρασχό-15
 μενος, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἑξακισχιλίους ἐπιλέκτους
 πεζοὺς παραλαβὼν, ἅμα Ἀμούρ ἐκ τῆς ἠπείρου εἰς Θράκην
 ἀπεχώρουν. τὴν δὲ ἄλλην στρατιάν ἐκέλευον ἐν ταῖς ναυσὶν
 εἰς Περιθεώριον ἐλθεῖν, ὡς ἐκαὶ συμμίζοντας ἀλλήλοις. ἔ-
 πει δ' οἱ μὲν ἐκ Θαλάττης, οἱ δ' ἐκ τῆς ἠπείρου πάλιν ἔνω20
 ταυτῇ ἐγένοντο, Περιθεώριον ἐπολιόρκουν περιστρατοπεδεύ-
 σάμενοι. Ἀβδηρῆται δὲ προσῆλθον ἐκοντί δεσμώτην ἀγαγόν-
 τες καὶ Γουδέλην τὸν τῆς βασιλίδος Ἄννης οἰνοχόον, ὃν ἐπὶ
 τῆς ἀρχῆς αὐτῶν κατέστησεν ὁ μέγας δοῦξ μετὰ τὴν βασιλέ-

21. ἐπιστρατοπεδευσάμενοι P.

ribus, naso ceterisque membris mutilatum occiderunt. Alios item complures eiusdem ordinis naribus et auribus truncatis, urbe in sempiternum exilium expulerunt. Quibus lamentantibus causamque sciscitantibus, ob quam talibus supplicii damnati essent, hoc tantum Zelotae responderunt, constare sibi, ipsos apertissime Cantacuzeno favere. Sic igitur lamentantes, quoniam se inutiles iam videbant, ad barbarorum castra, imperatorem conventuri, adierunt. Is cum non videret, quo pacto urbem in potestatem adduceret, Manuelem filium et Angelum consobrinum cum copiis, quas e Thessolia et Berrhoea ducebant, ad illorum praefecturas remisit: ipse relictus cum iis, quos per se adduxerat, ducentis Persarum optimatibus equis suppedatis, et de reliquo exercitu sex electorum pedum millibus ascitis, socio Amurio e continenti in Thraciam recessit: reliquum copiarum navibus Peritheorium venire, ut ibi coniungerentur, praecepit. Navali iam pedestrique in unum confiato exercitu, Peritheorium obsidione circumdederunt, Abderitae autem sponte se dederunt, Gudelem, qui erat Annae imperatrici ad cyathum, simul vinculum adducentes, quem magnus dux post impe-

ως εἰς Τριβαλοὺς ὑπερολίαν προσκεχωρηκότων δέσι. *ἐπαι.* A.C. 1343.
 νέσας δὲ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ τοῦ τότε τῷ καιρῷ προσή- P. 570
 κοντα πεποιηκέναι μὴ φιλονεικήσαντας ἐπιχειρεῖν τοῖς ὑπὲρ
 δύναμιν; καὶ τοῦ αὐθις ἐπανήκοντι προσκεχωρηκέναι μελή-
 5σαντας μηδὲν, ἐκείνοις μὲν ἄρχοντα ἐπιστήσας, οἰκαδὲ ἀπέ-
 πεμπε. Γουδέλλη δὲ τὰ τε ἴδια κελύσας ἀποδοθῆναι καὶ
 οἰκοθεν πλείω παρασχῶν, ἔπειτα καὶ Ἰάκωβον τὸν Βρουλῶν
 ὄντα ἐκ τῶν οἰκετῶν καὶ Σαλατίνην ἐκ τῶν Περσῶν ἕνα ἄμα |
 ἐκείνῳ ἐξέπεμπεν εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλῖδα πρόσβεις. ἡ
 10πρεσβεία δὲ ἦν περὶ εἰρήνης. καὶ πρῶτα μὲν ἐμαρτύρετο
 τὸν Θεόν, ὡς οὐ μόνον αὐτῇ οὐκ ἐπιβουλεύσειεν ἔργῳ ἢ βασι-
 λεῖ τῇ υἱῷ, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι λογισμῶν αὐτῷ τι περὶ αὐτὴν B
 προσκεκρουκῶτι συνειδέη. αὐτὴν δὲ ὑπὸ συκοφαντῶν ἀνθρώ-
 15πων καὶ οὐδὲν ὄγιες, οὔτε ποιεῖν, οὔτε λέγειν μεμελητηκότων
 ἰσπαρχθεῖσαν ἔφασκε τὸν ἐμφύλιον τουτοῖ πόλεμον κεκινήκε-
 ναι, ὃς ἄχρι νῦν πολλῶν τε καὶ μεγάλων αἰτίος Ῥωμαίοις
 κατέστη συμφορῶν καὶ ἐτι μειζόνων ἔσται, ἂν μὴ καταλυθῇ. καὶ
 αὐτὸν δὲ μεγάλαις μὲν χρῆσασθαι συμφοραῖς διὰ τὸν πόλε-
 μον, καὶ κινδύνοις φοβεροῖς περισχεθῆναι θάνατον ἀπειλοῦσι
 20τοῦ Θεοῦ δὲ ὅμως ἴλω τυχόντα, τῶν κινδύνων τε ἐκείνων
 ἀπηλλάχθαι, καὶ νῦν ἐπανήκειν τοῦ κρείττονος συναιρομένου.
 συνορῶντα δὲ ὡς τὰ τε μέλλοντα κακὰ ἐκ τοῦ πολέμου πᾶ- C
 σαν ὑπερβήσεται ὑπερβολὴν, καὶ τὰ ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθὰ
 2 καὶ τοῦτό τε P. 3. ἐγχειρεῖν M. 11. τὸν add. M. 14.
 οὐδὰ P.

ratoris ad Triballos discessum timore sese tradentibus praefectum attribuerat. Laudatos imperator, tum quod tempori se accommodassent et supra vires quidquam audere noluisissent, tum quod ad reducem sine cunctatione aliqua se adiunxissent, praefecto illis creato, domum dimittit, Gudelae sua restitui iubens et ultro et plura suppeditans. Deinde Iacobum Brulam e ministris domesticis et Salatinen e Persis Byzantium ad Imperatricem de pace legat. Ac primum quidem Deum testatur, se non solum illi aut filio imperatori non insidiatum re: sed nec cogitatione tenus in eum collatae alicuius offensionis sibi esse conscium, verum ipsam a calumniatoribus, qui neque facere, neque dicere quidquam probum ac sincerum statuisent, circumventam, hoc civile bellum excitavisse, quod hactenus multas et saevas clades Romanis peperisset et nisi finiretur, saeviores pariturum esset. Et se quidem huius belli causa gravibus infortunis pressum, periculisque horribilibus et mortem ipsam intentantibus cinctum fuisse, verumtamen Deo bene favente, et illa depulsi, et nunc eodem bene iuvante, postliminio reverti. Cum autem perspicat, quae mala ex bello istoc emanatura sint, modum nullum habitura, et vicissim bona iugentia

- A.C. 1343 ὁμοίως μεγάλη τε καὶ δυνάμενα τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν κινδυνεύουσαν ἀνακτᾶσθαι, τὴν πρεσβείαν πεποιῆσθαι τὴν περὶ τῆς εἰρήνης ταύτην καὶ δεῖσθαι αὐτῆς, μὴ περιορᾶν διὰ τὴν τισῶν μοχθηρίαν καὶ ἀγνωμοσύνην τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν διαφθειρομένην. καὶ ἐξαρχῆς γὰρ ἄχρι νῦν πολλὰς συμβεβηκέναι τὰ δεινὰ καὶ χαλεπὰ, καὶ τὴν χώραν ἅπασαν καὶ τὰς πόλεις διεφθάρθαι ὑπ' ἀλλήλων πολιορκουμένας καὶ διαφθειρομένας ἐπιδρομαῖς καὶ λεηλασίαις· μέτρια δὲ ὁμῶς εἶναι, οἷα δὲ Ῥωμαίων Ῥωμαίοις ἐπίοντων καὶ οἰκτόν τινα ποτε καὶ τῶν ἀτυχούντων λαμβανόντων. τὰ προσδοκώμεναι
- D δὲ τοσοῦτω καὶ δεινότερα καὶ φοβερώτερα, ὡς τὰ παρελθόντα, πρὸς αὐτὰ παραβαλλόμενα, εὐτύχως τόπον ἐπέχειν πρὸς ἀκροτάτην κακοπραγίαν. βάρβαροι γὰρ ἤδη εἶναι Πέρσαι οἱ τὸν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιτετραμμένοι πόλεμον κάκειναι
- V. 458 συμμαχῆσοντες, οἷς τὸ φονεύειν τρυφή καὶ τὸ ἐξανδραπο-15 δίζεσθαι καὶ ἀποδίδοσθαι ἐπὶ δουλείᾳ κέρδους ἡδίων παντός, καὶ οἶκτος οὐδὲ εἷς, οὐδὲ ἔλεος τῶν ἀτυχούντων, οἷα δὲ φύσει πολεμίων ὄντων διὰ τὴν περὶ τὸ σέβας ἀκροτάτην ἐναντιότητα. καὶ τούτου ἔλεγε τοῦ κακοῦ οὐκ ἐκείνον ἤρχθαι πρῶτον, ἀλλ' Ἀπόικον τὸν παρακοιμώμενον, ὃς αὐτῷ εἰς 20 Βεῤῥόϊαν ἐπιστρατεύσας καὶ πολλὴν καὶ ἀγαθὴν ἄγων στρα-
- P. 571 τὴν Ῥωμαίων, οὐκ ἀγαπητὸν ᾤήθη, εἰ μὴ καὶ Πέρσας ἐπαγάγοι, οἱ πολλὰ ἐκίκωσαν τὴν χώραν ἐκείνην, κτείνοντες καὶ ἐξανδραποδιζόμενοι τοὺς προστυχόντας καὶ πυρὸς ἔργον πά-

ex pace oritura, quaeque aegram ac labantem Romanam rem publicam sustentare ac recreare possint, hanc legationem de pace mittere voluisse rogareque, ne eam propter nonnullorum malignitatem atque stultitiam, imperium Romanum evertentem, despiciat. Nam et a principio usque ad illum diem multa dira et acerba evenisse, totamque regionem et urbes alternis obsidiis, impressionibus ac depopulationibus afflictatas esse: attamen censenda videri mediocria (utpote Romanis in Romanos incurrentibus et aliquando miseria misericordiam tribuentibus) prae illis, quae tanto tetriora et horribiliora erunt, ut propter eorum immensitatem praeterita cum ipsis comparata felicitatis nomen obtinere queant. Barbaros enim Persas, ut socios suos, contra Romanos esse praeliaturos, quibus homines iugulare ludus et captos abducere atque in servitutem vendere quovis lucro dulcius: nec in aerumnosos ullus humanitatis sensus ullave commiseratio, natura nimirum hostibus propter summam in divino numine colendo discrepantiam. Atque illius mali non se, verum sacri cubiculi praefectum Apocauchum auctorem extitisse, qui Berrhoeam adversus illum Romanos multos ac strenuos ductare non satis existimasset, nisi et Persas adiecisset, qui

σας κόμας πεποιημένοι. ὃ διδασκάλω κεχρημένος ἐπὶ τὴν A.C. 1343
 τοιαύτην τετράφθαι πείραν, καὶ μηδεμιᾶς διὰ ταύτην εἶναι
 ἄξιος αἰτίας, εἰ μὴ δυνάμενος πρὸς τε βαρβάρους ὁμοῦ καὶ
 Ῥωμαίους ἀνκιστάσθαι, τοῖς ὁμοίοις καὶ αὐτὸς ἐχρήσατο
 50 συμμάχοις. ἃ συνορῶσαν καὶ αὐτὴν ὡς δευτὰ καὶ τὴν τε
 ἀρχὴν διαφθεροῦντα καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἐκεῖ κριτήριον με-
 γάλην οἴοντα τὴν καταδίκην, εἰ διὰ φιλονικίαν καὶ ψευ-
 δεῖς συκοφαντίας καὶ διαβολᾶς τὸ Χριστιανῶν αἷμα προῖε-
 μένη φαίνοιτο χεῖσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων, πεισθῆναι πρὸς B
 10 τὴν εἰρήνην, πρὶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων τι διεφθάρθαι. περι-
 μενοῦσι γὰρ Ῥωμαίων οὐδένα ἀδικοῦντες, ἄχρῃ ἐπαυήξουσιν
 καὶ οἱ πρόσβεις. τὸ δὲ ἐφ' ὁποίοις δεῖ γενέσθαι, οὐ τοῦ
 παρόντος εἶναι καιροῦ δηλοῦν, ἀλλ' εἰ μόνον πείθοιτο, πρέ-
 σβεις πέμπειν πρὸς αὐτὸν, οἱ διαλέξονται, ὅσα ἂν αὐτῇ καὶ
 15 πατριάρχῃ καὶ τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἔτι τῶν πραγμάτων ἄρ-
 χουσι βέλτιστά τε εἶναι δοκῇ καὶ λυσιτελέστατα ἑαυτοῖς. πε-
 ποιθέναι δὲ αὐτὸν, ὡς τοῦ θεοῦ διδόντος χαίροντες ἐπαυήξουσι
 καὶ τὰ πᾶσι κοινῇ Ῥωμαίοις συνοίσοντα κατορθωκότες. τοι-
 αύτη μὲν ἦν ἡ βασιλείω τοῦ Καντακουζηνοῦ πρεσβεία πρὸς C
 20 Ἄνναν τὴν βασιλίδα. Ἄμουρ δὲ καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ συνεβούλευεν
 ἔχεσθαι τῆς εἰρήνης, ὡς τὰ μέγιστα λυσιτελοῦσης. αὐτὸς
 μὲν γὰρ καὶ πρότερον φίλος εἶναι βασιλεῖ τῷ Καντακουζη-

12. καὶ add. M.

loca illa latrocinii implevissent, obvios partim trucidantes, partim
 captivos abripientes et omnes vicos in cineres redigentes. Eo ma-
 gistro se tale quippiam experiri, nec culpam commereri, si, cum
 barbaris et Romanis simul resistere non possit, similes et ipse so-
 cios asciverit. Quae quoniam et ipsa intelligat quam atrociam et
 imperio pestifera quamque gravem damnationem ei apud tribunal
 illud allatura sint, si nempe propter contentionem falsasque cal-
 lumnias et obrectationes Christianorum sanguinem a barbaris ef-
 fundi patiat, ad pacem inflecti debere, priusquam pernicies ab
 illis importetur: tantisper enim nulli Romano illaturis iniuriam,
 dum legati revertantur. In quas porro condiciones pacem fieri oportet,
 non esse praesentis temporis indicare: sed si modo inducat
 in animum per legatos ad se missos exponere sibi quae illa et
 patriarcha ceterique Archontes ut optima atque commodissima pro-
 bent, confidere se, eos divino munere cum gaudio reversuros, fe-
 liciter confectis, quae Romanis omnibus in commune conducant.
 Huiuscemodi fuit Cantacuzeni ad Annam imperatricem legatio, quam
 seorsum Amurium quoque hortabatur, uti pacem acciperet, quo
 nihil posset facere utilius. Nam et alloqui pluribus abhinc annis
 sibi cum Cantacuzeno amicitiam intercedere, in cuius gratiam An-
 drouico imperatori non solum bello contra Phocaeam auxilium tute-

A.C. 1343. γη ἐκ πολλῶν ἐτῶν, καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ φιλίαν βασιλεὺς τῶ Ἄνδρονίκῳ οὐ μόνον εἰς τὸν κατὰ Φωκαίας πόλεμον συμμαχίαν παρεσχῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐπὶ Ἀλβανούς. καὶ ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων εἰς τὴν Ῥωμαίων οὐδέποτε ἐμβεβληκέναι, Ῥωμαίους πάντας ἡγούμενος ὑπὸ Καντακουζηνῶν τελείν5 τὸν βασιλέα, καὶ ἐτι τὴν ἰδιώτου τύχην στέργοντι. νυνὶ δὲ οὐκέτι φίλος εἶναι βασιλέως, ἀλλὰ δοῦλος, καὶ οὕτω παρεσκευάσθαι, ὡς οὐ πέμπων στρατιᾶν βοηθεῖν, ἀλλ' αὐτὸς παρδρεῖναι καὶ τὴν ἴσῃν ἐπιδείκνυσθαι σπουδῆν, ἣν ἂν καὶ ὑπερἑαυτοῦ τὸν πόλεμον αἰρούμενος ἐποιεῖτο. δι' ἃ συνεβούλευσεν10 αἰρεῖσθαι μᾶλλον τὴν εἰρήνην, τοῦ βασιλέως μάλιστα τὰ εἰς αὐτὸν γεγενημένα πρότερον διὰ τῶν ἀρχόντων τὴν ἀγνωμοσύνην ἀφιέντος καὶ τὸν πόλεμον κατατιθεσθαι ἐθέλοντος. οὐ μόνον γὰρ εἴ τι τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας κατελίπετο, ἀκέραιον διασωθήσεται, ἀλλὰ καὶ τὰ διεφθορότα ὑπὸ τοῦ πολέμου15 δυνατὸν πάλιν ἀνακτᾶσθαι. αὐτὸν δὲ ἀπὶ πολέμου σύμμαχον ἐξέσται καὶ φίλον ἔχειν. τοιαῦτα μὲν καὶ ὁ Ἀμούρ διεπρεσβέυετο.

P. 57a ξέ'. Ὁ μέγας δὲ δοῦξ ἐπεὶ πύθοιτο τὰ τῆς πρεσβείας, V. 459 Σαλατίνην μὲν τὸν Ἀμούρ πρεσβευτὴν φιλοτίμως τε ὑπέδε-20 ξατο καὶ μετὰ μικρὸν ἐξέπεμψε δῶρα παρασχῶν. Βρουλαῖ δὲ τὸ γένειον περικείρας καὶ τὴν κεφαλὴν, ἔπειτα καὶ τοῦς Β μυκτῆρας διαδῆξας καὶ τὰς κνήμας; ἀσβόλῳ τε τὸ πρόσωπον περιχρίσας, εἴλκυσε διὰ τῆς ἀγορᾶς οὕτως ὕφαιμον.

rit, sed etiam postea contra Albanos, et ex illo Romanos nunquam incurсарit, cum omnes Cantacuzeno, quamvis adhuc privati fortuna contento, subesse arbitraretur. Nunc eiusdem imperatoris non amicum modo, sed insuper servum profiteri et sic animo affectum, ut non alios ei auxiliatum mittat, sed ipsemet coram praesens adsit, nec minus studii ac diligentiae pro eo usurpet, quam si pro se ac fortunis suis bellum gereret. Quare tanto magis pacem admittendam, maxime cum et imperator principum iniquitate in se commissa condonare et ab armis discedere paratus sit. Non enim tantummodo si quid rei Romanae supersit, integrum et incolume permansurum, sed et bello imminuta ac devastata reparari atque instaurari, et se pro hoste socium et amicum haberi posse. Haec per legatum etiam Amurius.

65. Caeterum magnus dux audita legatione, Salatinen Amurii legatum honorifice accepit pauloque post donatum dimisit. Brulamento et capite rasis, naribusque et tibiis contractis, fuligine operata facie, sic cruentatum per forum trahendum curavit. Ad legationem autem sic respondit. Dedit ad Amurium litteras, quibus acerbis in imperatorem contumelias acervavit: ipsum Persam mode-

πρὸς δὲ τὴν πρεσβείαν οὕτως ἀπεκρίναντο. Ἄμουρ μὲν A.C. 1343
 ἔγραψε πολλὰς κατὰ βασιλέως ὕβρεις καὶ χαλεπὰς· αὐτοῦ
 δὲ καθήπτετο μετρίως, ὅτι Καντακουζηνῷ ἀκολουθεῖν αἰ-
 ροῦτο, ἀνάξια ποιῶν τῆς σφετέρας εὐδοξίας· πλέον δὲ οὐδέν.
 5 βασιλεὶ δὲ ἔφρασκεν, ὡς οὐ δεῖοντο αὐτοῦ, οὔτε συμβασιλεύ-
 ειν τοῖς βασιλέως παισὶ καὶ Ῥωμαίων ἄρχειν, οὔτ' αὐτοῖς
 ὁμοίως δοῦλον εἶναι. ἔτι γε μὴν οὐδ' αὐτῶν εἰ βούλοιντο
 10 δοῦλον εἶναι, καὶ δουλείαν τὴν αἰσχίστην εἰς ἵπποκόμους
 καὶ μαγείρους τεταγμένον, ἀλλὰ πολεμήσειν ἄχρι παντὸς καὶ
 15 ἰοαχίστα διαφθερεῖν. καὶ γὰρ τὸ περιεῖναι μέχρι νῦν, οὐχ
 ἢ σύνεσις, οὐδ' ἢ στρατηγία περιέσωσεν, ἀλλὰ τὸ πόρρω
 ποῦ ἐν Τριβαλοῖς πλανήτην διατρέβειν. νυνὶ δ' ἐπεὶ ἐγένετο
 ἐγγὺς, εἴσοσθαι τὴν ταχίστην, ὅτι βέλτιον ἦν αὐτῷ θηπεύ-
 ειν παρὰ Τριβαλοῖς, ἢ ἐγγὺς τῆς Ῥωμαίων γενόμενον βασι-
 20 λείας, ἀμφισβητεῖν περὶ αὐτῆς. Βρουλαῖν δὲ μετὰ τὰς ποι-
 νὰς ἐκείνας τὰς ἀνημέρους τῷ ἐν τοῖς Κωνσταντινίου βασι-
 λεύοις τοῦ μεγάλου δεσμοωτηρίῳ καθείρξαν. ὃς καὶ μικρὸν
 ὕστερον ἀνηρόθη μετὰ τῶν ἄλλων συνδεσμοωτῶν, τοῦ δήμου
 τῶν Βυζαντιῶν ἐπιθεμένον μετὰ τὴν Ἀποκαύκου τελευταίην,
 25 ὅσπερ ὕστερον εἰρήσεται ὀλίγη. ταῦτα δὲ αὐτῷ ἐπράττετο,
 ἐκ παντὸς τρόπου τὸν πόλεμον κατασκευάζοντι καὶ βουλο-
 μένη βασιλίδα τε ὁμοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν τολμομένων ἀπά-
 γειν τῆς εἰρήνης καὶ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα πρὸς ἔχ-

3. ἀκολουθεῖται P.

rate obiurgavit, cum aliud non scriberet, quam sua claritate rem indignam committere, qui Cantacuzenum sequeretur: in imperatorem haec illius maledicentia fuit, haud opus esse illo, neque ut loco collegae cum liberis imperatoris Romanos moderetur, neque ut cum ipsis aequè subditus sit. Quin etiamsi ipsis servire velit, quamquam in ministerio sordidissimo et abiectissimo, iater equisones et cocos videlicet, nolle eius operam, sed oppugnatos eum semper et brevi admodum ad orcum demissuros. Nam quod usque in hunc diem fruatur spiritu, non prudentia aut arte imperatoria servatum esse, verum quia procul apud Triballos erro vixerit. Nunc quia propius adsit, primo quoque tempore experturum, melius ipsi fuisse apud eosdem Triballos mercedi dare operas, quam regressum in fines Romani imperii, illud sibi asserere. Brutam autem post immania illa supplicia in carcerem, in Constantini magni palatio incluserunt, qui et paulo post cum aliis vinctis, populo Byzantino post mortem Apocauchi, ut infra non longe docebimus, irruente interfectus est. Haec ille agebat, ut modis omnibus bellum strueret, et imperatricem huiusmodi facinorum terriculamentis a cogitationibus pacis avocaret: Cantacuzenum vero ad implacabile odium ultionemque provocaret. Noverat siquidem planissime, si

- A. C. 1343 θραν ἄσπονδον καὶ ἄμυναν ἐκκαλεῖσθαι. ἤδει γὰρ σαφέστατα τὴν εἰρήνην αὐτὸν ἀπάξουσιν τῶν πραγμάτων τῆς ἀρχῆς, καὶ οὐχ ὅτι πρῶτον εἶναι συγχωρήσουσαν Ῥωμαίων, ἀλλ' οὐδὲ πολλοστὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου. διὸ καὶ πολλῶν αἱμάτων καὶ ἀνδραποδισμῶν καὶ φθορᾶς ἀμυθῆτον τῶν Ῥωμαίων-5
 P. 573 ὡν τὴν τοιαύτην ἠγγλάττετο ἀρχήν. βασιλέα δὲ οὐδὲν ἐπέ-
 λυσσε τῶν παρανόμων ἔργων τουτωνὶ τῆς εἰρήνης ἀποσχέ-
 σθαι, ἀλλὰ πᾶσαν ἐπίνοιαν ἐκίνει, ὥστε κατατίθεσθαι τὸν
 πόλεμον. ἤδει γὰρ οὐδὲν ἐπισεικὲς ἐκ τούτου συμβησόμενον
 Ῥωμαίοις. ἐπεὶ δὲ ὁ Ἄμουρ ἐπανῆκε πρεσβευτῆς, ἀπήγγ-10
 γελλε μὲν ὅσα συμβαίη περὶ Βρουλιᾶν καὶ τὰς παρὰ τῶν
 ἀρχόντων Ῥωμαίοις πρὸς τὴν πρεσβείαν ἀποκρίσεις, παρεί-
 χστο δὲ καὶ τὰ γράμματα τὰ πρὸς Ἄμουρ. ὁ δὲ ὡς ἦσαν
 ἐσφραγισμένα ταῦτα ἔχων, ἤκεν ὡς βασιλέα· μεμφομένου
 δὲ ἐκείνου, εἰ περὶ αὐτοῦ τι φαῦλον φήθη ὑποπτέειν, 15
 V. 460 οὐ τοιαύτην ἔφρασκεν ἐκεῖνος γνώμην ἔχων μὴ λευκέναι
 Βτὴν σφραγίδα· ἀνόητος γὰρ ἂν εἴη παντάπασιν, εἰ τὴν βα-
 σιλείως περὶ αὐτοῦ διάνοιαν ἀγνοοίη· εἰδὼς δὲ ὡς τοῖς
 παρὰ Ῥωμαίοις ἄρχουσιν ὡσπερ τι τῶν ἀναγκασιότατων αἰ
 πρὸς βασιλέα ὕβρεις ἐπιτηθεύονται, τούτου χάριν μὴ ἐτέρφω-20
 παρσχεσθαι ἀναγιγνώσκειν, ἵνα μὴ εἰς πολλῶν ἐμπέσῃ τὸ
 βλασφημία ἀκοῆς, ἀλλ' ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν, ἵν' εἰ μὲν τι
 χρήσιμον ἐγγεγραμμένον ἦ, λόγον τινὰ ποιήσωσιν αὐτοῦ·

18. ἀγνοοίη P.

pax iniretur, se amissis rerum gubernaculis non solum primam Romanorum, sed nec a primo quatumcumque tandem futurum. Idcirco per multum sanguinem, quem fundebat, per plagiatum et quanta dici non potest, Romanorum labem atque perniciem, ad excelsum hunc gradum grassabatur. At imperatorem nihil horum nefariorum operum a desiderio pacis abstinebat, qui totam mentem in eo defixerat, quomodo bellum exterminaretur, cum ex eo ad Romanos nihil aequi redundaturum sciret. Ubi legatus Amuril redit, et quid Brula factum esset renuntiavit, Archontum responsum exposuit, litterasque ad Amurium conscriptas porrexit; ille obsignatas ut erant ad imperatorem detulit. Quo factum eius culpante, interroganteque, num sinistram aliquid de se suspicaturum putavisset, subiicit Amuril, non ea de causa epistolam se non resignasse; stultum enim fore prorsus, si eius de se iudicium ac voluntatem nondum perspectam et exploratam habeat. Sed cum non ignoret Archontas Romano imperatore conviciis et maledictis lace-
 rando perinde atque negotio cuiquam etiam atque etiam necessario deditos, idcirco non alteri legendam tradidisse, ne probra illa ad multorum aures pervenirent, sed ad ipsum obsignatam afferre, ut

εἰ δὲ τὰ συνήθη ταῦτα, ὕβρεις καὶ λοιδοραίαι, ἐπὶ τὰς τῶν A.C. 1343
γεγραφότων τρέπωνται κεφαλᾶς. ἐπαινέσαντος δὲ αὐτὸν τοῦ
βασιλέως ἐπὶ τούτῳ, ἔπειτα ἀνεγινώσκето τὰ γράμματα,
καὶ ἦν οὐδὲν ὑγιὲς ἐγγεγραμμένον, ἀλλὰ πρὸς τε βασιλέα
5 ὕβρεις αἰσχροὶ καὶ ἀγενεῖς καὶ μέμψεις πρὸς Ἀμοῦρ, ὅτι C
αὐτῷ ἀνέχοιτο ἀκολουθεῖν καὶ τὴν εὐγένειαν περιωβρῆζοι.
βασιλεὺς δ', ἐπεὶ οἱ ἐν Βυζαντίῳ οὐδεμίαν ἐλπίδα παρεί-
χοντο εἰρήνης, ἀναγκάως καὶ αὐτὸς ἐχώρει πρὸς τὸν πόλε-
μον καὶ ἠνάγκαζεν αὐτῷ τὰς πόλεις προσχωρεῖν ἢ ἐκούσας
10 ἢ βιαζομένας. βασιλίδι δὲ Εἰρήνῃ ἐν Διδυμοτείχῳ μηδὲν
ἕτερον περὶ βασιλέως πεπυσμένη, ὅτι μὴ πρὸς Βεῤῥόϊαν
διατριβεῖ προσχωρήσασαν, ἀπήγγελλεν ὁ ἀρχιερεὺς Διδυμο-
τείχου, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἤδη τῆς Χαλκιδέων εἴη ἐπιβάς,
καὶ ἐπιστεύετο αὐτίκα. ἦσαν γὰρ οὐδὲν μικρὸν περὶ ἐκείνου
15 πεπυσμένοι, ἀλλ' ὡς πάντα τὰ ἐσόμενα εἰδοῦτι προσεῖχον
ἀκριβῶς. καὶ ἦσαν εὐθὺς ἐν κρότοις καὶ ἐορταῖς, καὶ τῆς
ἐπανόδου βασιλέως πολλὰς Θεῶ προσῆγον τὰς εὐχαριστίας.
μετὰ τρίτην δὲ ἡμέραν ἕξ ἐκείνου καὶ ὁ Μουζάλων ἦκε παρὰ D
βασιλέως καὶ ἀπήγγελλε πάντα ὡς ἐγένετο· καὶ πάλιν
20 ἦσαν ἐν ταῖς ὁμοίαις ἐορταῖς ἤδη βεβαίωτερον. Γλάβας δὲ
Γεώργιος, ὃς τῶν εἰς Διδυμότειχον τεταγμένων ἄρχειν εἰς
ἦν, ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, εὐχὴν ἤτει παρ' αὐτοῦ, ὡς
εἰς βασιλέα ἀφιξόμενος· δεδοικέναι γὰρ, μὴ πρὶν ἐκεῖνον

6. περιωβρῆζειν P. 13. δ add. M. ἤδη om. P. et εἰη posit
ante τῆς X.

si quid utile ibi scriptum fuerit, id minime parvi ducat: sin con-
sueti, puta contumeliae et maledicta, in eorum, qui scripserunt, ca-
pita recidunt. Commendat consilium imperator, leguntur litterae,
nihil ibi probum, sed adversus imperatorem turpia et infanda
convicia Amuriique reprehensio, quod non sine summo dedecore
nobilitatis suae cum illo se coniunxisset. Imperator, quoniam
Byzantii nullam spem pacis faciebant, necessario et ipse ad bellum
administrandum et urbes ad deditioem volentes nolentesque cogere.
Imperatrici vero Didymotichi, cum aliud de imperatore marito nihil
comperisset; nisi apud Berrhoeam, urbem dedititiam, esse, episcopus
nuntiavit, iam Chalcidicen pervenisse, cui statim adiuncta fides,
quandoquidem nihil non magnum de eo sentiebant et ut venturo-
rum omnium provido diligenter attendebant. Aguntur mox feriae,
plausus edunt et redditum imperatoris deo impense gratulantur. Post
diem tertium Muzalon ab imperatore adveniens, omnia ut gesta
erant recensuit; rursusque feriae et quidem constantius celebratae.
Georgius autem Glabas, unus praefectorum praesidii Didymotichensis,
episcopum conveniens, ut sibi ad imperatorem profecturo
bene precaretur, petebat, quod se timere diceret, ne ante illius

- A.C. 1343 ἐπανήκειν τελευτήσας, τῆς ἡδίστες ὄψεως βασιλέως ἀποστρηθῆ. ὁ δ' ἐπέτρεπε μὲν πρὸς ἐκεῖνον ἀφικέσθαι· παρήκει δὲ θαυμάειν, ὡς ὄψεται βασιλέα καὶ εἰς τήνδε τὴν πόλιν
- P. 574 ἐπανήκοντα καὶ πρὸς τινὰς ὑπηρεσίας χορήσιμος ἐκείνη ἔσται. μετὰ δὲ τινὰ χρόνον, ἠνίκα καὶ αὐτὸν ἴδη πρὸς τὰ ἐκεῖθεν⁵ δικαιοτήρια κληθέντα, παρασκευάζεσθαι καὶ αὐτὸν, ὡς μετὰ μικρὸν ἀπολείψοντα τὸ ζῆν· οὕτω γὰρ εἶναι δεδογμένον παρὰ θεῶ. ταῦτα μὲν οὖν, ὥσπερ εἴρηται, ὕστερον ἀπέβαινε. βασιλέως δὲ Περιθεώριον πολιορκουῦντος καὶ κλίμακας καὶ μηχανὰς κατασκευάζοντος πρὸς τὴν τειχομαχίαν, τὰ ἐν τῇ¹⁰ Μερόπῃ φρούρια προσεχώρησαν, ἣ τε Ἁγία Εἰρήνη προσαγορευόμενον καὶ ὁ Προβισδός. καὶ ἐλθόντες πρὸς βασιλέα, ἡγεμόνα ἐδέοντο αὐτοῖς παρασχεθῆναι· σὺν τούτοις δὲ καὶ ἕτεροι νομάδες τὸ αὐτὸ οἰκοῦντες ὄρος ἐν κάμαις ἀτειχίστοις, οἱ διὰ τὴν πρὸς βασιλέα εὐνοίαν (ἦσαν γὰρ καὶ¹⁵ B πρῶτερον ὑπ' ἐκεῖνον τεταγμένοι, βασιλέως Ἀνδρονίκου ἔτι περιόντος,) τῶν ἄλλων πρῶτοι παρεγένοντο καὶ παρεῖχον ἑαυτοὺς ἐκόντες βασιλεῖ. σκεπτομένην δὲ περὶ αὐτῶν πρὸς ὅ,τι χρῆσαιτο καὶ τίνα ἐπιστήσειεν ἄρχοντα αὐτοῖς, ἐδόκει δεῖν Μομιτζίλω τὴν ἀρχὴν αὐτῶν παρέχειν, οὐ μόνον²⁰ διὰ τὸ ὁμόφυλον νομίσας διακειέσεσθαι αὐτῷ εὐνοϊκῶς τοὺς νομάδας ἐκείνους, ἀλλ' ὅτι καὶ εὐψυχίας καὶ τόλμης πρὸς τὰς μάχας οὐδὲν ἐνέλιπε καὶ πρὸς ληστείας καὶ ἀρπαγὰς ἄριστα ἐξήσκητο. ἦν γὰρ δὴ ὁ Μομιτζίλος οὗτος τὸ γένος μὲν Μυσός, διὰ δὲ ληστείας καὶ ἀρπαγὰς ἐκεῖθεν²⁵

5. Ἰδῆ M., ἤδη P. 22. νομίδας P.

reditum mortuus, suavissimo eius aspectu privaretur. Episcopus eum proficisci permisit, hortatus bono esset animo, visurum imperatorem et quidem in ea ipsa urbe et in quibusdam functionibus utiliter ei inserviturum. Intericcto autem nonnullo tempore, ubi se viderit ad illud coeleste tribunal evocatum, praepararet animum, ut paulo post ipse quoque mortalitatem expleturus: sic enim visum Deo. Haec ut pronuntiata sunt, ita evenerunt. Imperatore autem Peritheorium obsidente scalasque et machinas ad muros oppugnandos comparante, Sancta Pax et Pobisdu, castella Meropes, se tradiderunt, quorum incolae venientes praefectum sibi dari rogabant. Dederunt se cum illis alii quidam agrestes, ad eundem montem vicos sine muris habitantes, qui propter propensionem erga imperatorem (sub eo enim antea, vivo adhuc Andronico imperatore, militaverant) prae ceteris ad eum venerunt. Cui cogitanti, quid eis negotii imponeret et quem praeficeret, Momitzilum praeficere placuit, non solum quia propter communionem gentis rusticani illi eum complexuri essent, sed quod etiam in proelio nullum a se magnanimitatis

ἐλαθεῖς, πρὸς Ῥωμαίους τε ἐγένετο καὶ ὑπὸ βασιλέως Ἄν-Α. C. 1343
 δρονίκου τοῖς στρατιώταις κατελέγη. χαίρων δὲ αἰεὶ λη- C
 στείαις καὶ πολλὰ τὴν Μυσίαν κακουργῶν διὰ τὸ μάλιστα V. 461
 ἔμπειρον τῶν τόπων εἶναι, παρηγνέτο μὲν πολλὰ ὑπὸ τῶν
 5 τὰ μεθόρια τῆς Μυσῶν καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀρχόντων,
 μὴ τοιαῦτα κακουργεῖν, σπονδῶν οὐσῶν, καὶ πόλεμον κινεῖν.
 ὁ δὲ οὐ πάνυ πείθεσθαι ἠδύνατο, ἀλλ' ἐπὶ τινα χρόνον
 ἡσυχάζων, τοῖς ὁμοίοις πάλιν ἐπεχειρεῖ. μέλλον δὲ ἦδη
 τῆς κακουργίας διδόναι δίκας, ἐπεὶ Μυσοὺς τε ἀπηχθάνετο
 10 διὰ τὰς ληστείας καὶ Ῥωμαίοις οὐκ ἐθάξῃξει βουλομένοις
 συλλαμβάνειν, ἀπεχώρησεν εἰς Τριβαλοὺς καὶ διέτριψεν
 ἐκεῖ χρόνον τινὰ συχρὸν. ἔπειτα ὡς βασιλεὺς ὁ Καντακου-
 ζηνός εἰς Περιθεώριον ἐκ Βερῆόιας ἐπανῆκε, πρότερον ὀλί-
 γον χρόνον Κράλη ἀποστάς, προσεχώρησε τότε βασιλεῖ. εἰ- D
 15 δὴ αὐτὸν ὄντα ἐπιτήδειον πρὸς τοιαύτην ἡγεμονίαν, τὰ
 τε φρούρια ἐνεχείρισε καὶ τὰς κατὰ τὴν Μερόπην ἄλλας
 κώμας οὐκ ὀλίγας οὔσας. ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγη χεῖρ συνελέγετο
 ληστρικὴ· ἦσαν γὰρ ἱππεῖς μὲν τριακοσίων ὀλίγη πλείους,
 πεζοὶ δὲ ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους· ὧν ἀπάντων αὐτῷ ἐνε-
 20 χείρισε τότε τὴν ἀρχὴν καὶ προσέταττε κακοῦν τὰς πόλεις,
 αἱ μὴ προσχωροῦν βασιλεῖ.

ἕξ'. Ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ Περιθεώριον οὐδὲν ἦνε πολιορ- P. 578
 κῶν, τὰς μὲν παρεσκευασμένας μηχανὰς ἐνέπηρσε πυρὶ, B
 9 ἐπὶ P.

ac fortitudinis officium desiderari pateretur, ad praedandum rapiendumque exercitissimus. Erat enim genere Moesus, et propter eas quas dixi artes profligatus, ad Romanos se applicaverat eamque Audronicus Imperator in album militum retulerat. Qui cum praedis agundis semper delectaretur et Moesiae, utpote locorum peritissimus, non parum incommodaret, saepe monebatur ab iis, qui Moesorum Romanorumque confiniis tuendis praeerant, ne in foedere huiusmodi maleficia designaret et bellum irritaret. Quorum vocibus ille non penitus expugnabatur, sed ad tempus quiescens, intermissa repetebat. Iamque scelerum suorum pretium laturus, quoniam et Moesis propter latrocinia invisus erat, et Romanis cum comprehendere volentibus non sivebat, in Triballos accessit, ubi diu vitam egit. Postea Cantacuzeno Peritheorium Berrhoea redeunte, nuper a Crate cum descivisset, ad eum se contulit. Sciens igitur illum huic praefecturae idoneum, et castella et vicus praeterea Meropes non paucos ei commendavit, e quibus non exigua praedonum manus colligebatur. Numerabantur etenim equites paulo amplius trecenti, pedites supra quina millia, quorum omnium praefecturam tunc illi commisit, cum mandatis, ut urbes, quae se Cantacuzeno dedere nollent, infestas haberet.

66. Quia autem Peritheorium frustra obsidebatur, machinas

A.C. 1343 τοῦ δὲ στόλου παντὸς εἰς τὴν οἰκείαν ἀποπλεύσαντος, αὐτὸς ἅμα Ἀμιούρ ἑξακισχιλίους ἐπιλέκτους ἄγοντες Περσῶν, ἦγον εἰς Διδυμότειχον. οἱ δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ ἑορτὰς ἦγον δημοσίας τῆς βασιλέως ἐπανόδου καὶ παντοιοὶ ἦσαν ὑφ' ἡδονῆς. ἐδόκουν γὰρ ὡς ἐξ ἄθου τοὺς περὶ βασιλέα αὐτῆς εἰς τὸν⁵ βίον ὑποδέχσθαι. ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἐνδιατρίψας Διδυμοτείχῳ, ἐξῆλθεν εἰς Ῥοδόπην· καὶ τὰ κατὰ τὴν Μόρραν πολίχνια πάντα προσεχώρησαν εὐθύς, πλην ἑνὸς, Ἐφραιμ προσ-αγορευομένου. τὰ μὲν οὖν προσχωρήσαντα οὐδὲν δυσχερὲς ὑπέμενον παρὰ Περσῶν, Ἐφραιμ δὲ ἐκάκωσαν οὐκ ὀλίγα.¹⁰ Cοῖς ἐπιστήσας ἄρχοντα τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν Ἀσιάνην τὸν Ἰωάννην, αὐτῆς ἀνέστρεφεν εἰς Διδυμότειχον. πρὸς δὲ τὰς ἐν τῇ Θράκῃ πόλεις πέμψας στρατιάν ἅμα Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, ἤξιον προσχωρεῖν· ὡς δ' οὐ προσχώρουν, ἐκάκουσα δυνατὰ, καὶ κῶμαι πᾶσαι ἐπορθοῦντο καὶ οἱ ἀνδραπο-¹⁵ διζόμενοι ἐπιπράσκοντο πρὸς τοὺς οἰκείους· ἀπέθνησκον δὲ καὶ πλεῖστοι. βασιλεὺς δὲ ἡνιᾶτο μὲν πρὸς τὰ τοιαῦτα οὐκ ἀνεκτῶς, Θεραπεία δὲ τοῦ κακοῦ οὐδεμία ἐξεργάσκετο. οὗτε γὰρ αἱ πόλεις προσεχώρουν, ὥστε αὐτῶν ἀποσχέσθαι τοὺς βαρβάρους, οὗτε ἀποχωρῶσαν πρὸς τοὺς πολεμίους εἶχε δὲ-²⁰ νυμιν ἐκ Ῥωμαίων, ὥστε ἀποκέμπεσθαι τοὺς Πέρσας, ὡς ἅμα τοῖς συνοῦσι Ῥωμαίοις τὸν πόλεμον διοίσων. διὸ καὶ V.462 ἄκων μὲν καὶ ἀχθόμενος ἐπὶ τῇ τῶν Ῥωμαίων συμφορᾷ, D κατέχευε δὲ ὅμως δι' ἀνάγκην. ἔτι δὲ ἐν Ῥοδόπῃ ἐτέρας οὔσης

fabricatas incendit, totaque classe in Asiam reversa, ipse et Amuricus sex millia selectorum Persarum ducentes, Didymotichum ingrediuntur. Didymotichenses publice diem festum agitare et variis iucunditatibus sese dedere, quod sibi ab inferis redivivum imperatorem excipere viderentur. Aliquot diebus Didymotichi consumptis, Rhodopen exiit omniaque Morrae oppidula confestim se subiecerunt, uno exempto, Ephraem nomine. Persae illis aliis nihil molesti fuerunt, Ephraem misere afflixerunt. Ceteris Ioanne Asane, uxoris fratre, praeposito, Didymotichum se recepit et adversus Thraciae urbes ex Romanis Persisque confectum agmen mittens, postulabat, uti se dominum agnoscerent: detrectantes, quantum poterat, male multabat. Vici omnes diripiebantur, capti propinquis suis pretio reddebantur. Plurimi occidebantur. Imperator hinc mirum in modum contristabatur, nec ullum mali se remedium ostendebat: neque enim urbes in dittonem veniebant, ut barbari illis vexandis abstinerent, neque ille contra hostes ex Romanis copias satis magnas habebat, ut Persas, quasi cum solis Romanis bellum toleraturus, dimitteret. Quocirca quamquam invitus et propter calamitatem Romanorum aeger animi eas occupabat, necessitate coactus scilicet.

ἐπαρχίας Ῥωμαίοις ἐπηκόου Στενιμάχου καὶ Τζεπαίνης προσ- A.C. 1343
 αγορευομένης, αἷς ἦσαν ἱππεῖς χιλίων οὐκ ἐλάσσους μαχι-
 μοτάτοι καὶ πληθὸς πεζῶν, ἐδόκει δεῖν στρατεύειν ἐπ' αὐ-
 τούς. καὶ ἄρα ντες ἐκ Διδυμοτείχου, ἦλθον ἄχρι Μόρζας.
 5 Ἐκεῖ δὲ νοσήσαντος Ἀμοῦρ, περιέμενον εἴ πως γένοιτο ῥατ-
 σαι. ὡς δὲ ἐφαίνετο αὐξάνειν μᾶλλον τὸ κακὸν, καὶ ἀπορία
 ἦν οὐκ ἰατρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸς τὴν νόσον ἀναγκαι-
 ονίων, ἀνέστρεφον εἰς Διδυμότειχον. οἱ δὲ ἐν Βυζαντίῳ
 φανεροῶς μὲν ἀντιτάττεσθαι πρὸς τὴν στρατιὰν τὴν Περσι-
 10 κὴν οὐκ ἦσαν δυνατοί. πέμψαντες δὲ στρατιὰν πρὸς τὴν P. 576
 Ἀδριανοῦ, ἐφρουροῦν, ὧν ἦρχεν ὁ Σφραντζῆς, μάλιστα
 τῶν ἐν τῇ Θράκῃ πόλεων μείζω καὶ ἀναγκαιοτέραν οὔσαν.
 καὶ τῶν ἄλλων ἐποιοῦντο πρόνοιαν ὅση δυνατὴ, ὥστε μὴ
 ἀποστῆναι πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλεῦα ἀπ' αὐτῶν.
 15 Σφραντζῆς οὖν πυθόμενος περὶ βασιλέως, ὡς ἐπιστρατεύ-
 σεις Στενιμάχῳ, καὶ νομίσας ὡς εἴη δυνατὸν ἐκείνου ἀπόντος
 ἄχρῃς ἐπανήξῃ τὰ περὶ Διδυμότειχον κακώσαντα αὐθις εἰς
 Ἀδριανούπολιν ἐλθεῖν, παραλαβὼν ὄσους ἤγεεν, ἦλθεν ἐπὶ
 Διδυμότειχον. συνέβη δὲ τῆς αὐτῆς ὥρας καὶ βασιλεῦα ἐκ
 20 τῆς Μόρζας ἐπανήκειν μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ γενομένης
 συμπλοκῆς, οἱ πλείους μὲν τῶν ἐπελθόντων ἔπεσον καὶ εὐ-
 λωσάν τινες ὀλίγοι. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ στρατηγός. Ἀμοῦρ δὲ B
 καὶ αὐτὸς ἦλθεν ἐν χερῶν κινδύνου κατ' ἐκείνην τὴν μάχην.
 ἐκεῖνος γὰρ, καίτοι μικρὸν τῆς νόσου ῥαίσας, ὡς ἐγένετο ἡ

5. ῥαίσας P. 22. δ om. P.

Praeterea cum Rhodopes praefectura esset Romana, Stenimachi et Zepaenes appellata, in qua equites non pauciores mille, iique bellicosissimi et multitudo peditum, visum eo movendum. Itaque Didymoticho egredientes Morrham venerunt. Illic delapso in morbum Amurio consistit, si forte haberet meliuscule. Verum augescente malo, cum et medici et medicamenta deessent, Didymotichum reverterunt. Byzantii Marte aperto cum Persis depugnare non valebant. Missa autem cum duce Sphranze Adrianopolim praesidiaria manu, (quod ea urbs ceteris Thraciae urbibus maior et maioris momenti esset,) eam muniebant, aliis pro facultate consulebant, ne ab ipsis ad Cantacuzenum deficerent. Sphranzes itaque ut imperatorem Stenimachum tendere intellexit, ratus se posse, eo absente, agrum Didymotichensem depraedari et Adrianopolim reverti, eo quantum quantum habebat militum adduxit. Eadem hora imperator somnito ex Morrha cum suis redit, factoque conflictu, plures de praedatoribus caeduntur, aliquot capiuntur, dux ipse interficitur. Amurius tum in extremo discrimine versatus est. Nam etsi e morbo parum adhuc se confirmasset, pugna coepta arma induit et in primam aciem processit ac tribus contis petitus, praeter opini-

A.C. 1343 *συνπλοκή τῶν στρατοπέδων, δπλισόμενος ἐχώρει μετὰ τῶν προτάκτων· κοντοῖς δὲ τῶν πολεμίων τρισὶ περιτυχῶν, παρὰ δόξαν διεσώθη, πρὸς τὰς πληγὰς τῶν ὄπλων ἀντισχόντων, καὶ πολλὰς ἀμολογέει βασιλεὺς χάριτας τῆς σωτηρίας. εἰωθότα γὰρ ὄπλων μάχεσθαι χωρὶς, ὁ βασιλεὺς ἡμέραις ὀλίγαις πρότερον τῆς μάχης παρήγει μὴ ἀφρακτον εἰσιέναι εἰς τὰς μάχας, εἰ μὴ βούλοιο θανάτου αἴτιος καταστή-
 C ναι ἐαυτῷ· ὅση γὰρ ἂν τις ἀγωνίζοιο εὐψύχως, τοσούτῃ πεσέται ῥῆστα πληγῇ τινι περιτυχῶν καὶ κατεργασθεὶς ἑραδίως. ἧ καὶ πειθόμενος, καίτοι ἀνοπλος τὸν ἑπ-10 πον ἐπιβὰς, αὐτὸς ἀναστρέψας, ἀνελάμβανε τὰ ὄπλα, τῶν βασιλέως παραινέσεων μνησθεὶς. βασιλίδι δὲ τῇ Ἄννη καὶ πατριάρχῃ καὶ μεγάλῃ δουκὶ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐν τέλει ἐδόκει δεῖν πρὸς Ἀλέξανδρον πρεσβείαν ποιεῖσθαι τὸν Μν-
 σῶν βασιλέα, ὥστε συμμαχεῖν αὐτοῖς ἐπὶ Καντακουζηνόνι5 τὸν βασιλέα. ἐκάκον γὰρ ἡ τῶν Περσῶν στρατιὰ καὶ τὴν ἐκείνου. ὁ δὲ ὑπέσχετο, ἂν μισθὸν αὐτῷ παρέχουσι τῆς συμμαχίας τὰς κατὰ Στενίμαχον καὶ Τζέπαιναν πόλεις καὶ μείζους καὶ ἐλάττους καὶ τὴν ταύταις ἐγκυδιδρυσμένην στρατιάν.
 D ἦσαν δὲ ἐννέα, ἡ Τζέπαινα καὶ ὁ Κροτζιμὸς, ἡ Περισιτίτζα, ἡ 20 Ἁγία Ἰουστίνα, ἡ Φιλιππούπολις, πόλις Θαναμασία καὶ μεγάλη, ὁ Στενίμαχος, ὁ Ἀετός, ὁ Μπέαδνος, ὁ Κόσνικος. στρατιὰ δὲ πρότερον μὲν ὑπὲρ τοὺς πεντακοσίους καὶ χιλίους ἦσαν· τότε δὲ ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολέμου κάκεινων διεφθαρμένων, ὀλίγῳ πλείους χιλίων ἦσαν, πάντες μαχιμώτατοι καὶ οὐδέ-25 νων ἄλλων τῶν παρὰ Ῥωμαίοις στρατευσόμενων λειπόμενοι*

onem, armis videlicet vulnere resistentibus, servatus est, singula-
 resque imperatori de salute gratias egit. Solitum enim pugnare
 non obarmatum, imperator paucis ante diebus admonuerat, ne non
 munitus certamini se crederet, nisi mortem sibi accersere vellet.
 Quanto enim quis armis non tectus generosius dimicaverit, tanto
 facilius lethali plaga occubiturum. Cuius admonitionis memor,
 tametsi equum nudus ascendisset, reversus sese obarmavit. Auna
 vero imperatrix et patriarcha, item magnus dux reliquique princi-
 pes legatos ad Alexandrum, Moesorum regem, mittendos, cumque ad
 suppetias contra Cantacuzenum ferendas invitandum iudicaverunt.
 Persae siquidem etiam illorum fines incursabant. Spopondit, si
 sibi Stenimachi et Zepaenae maiores minoresque urbes cum earum
 praesidiis mercedem darent; erant autem novem: Zepaena, Croetzi-
 mus, Peristitza, Sancta Iustina, Philippopolis, urbs eximia et am-
 pla, Stenimachus, Aetus, Beadnus, Cosmicus. Numerus militum
 per hoc dispersitorum prius fuit mille quingenti: tum vero bello
 Romano plurimis delectis, paulo infra mille numerabantur, omnes

εις εὐψυχίαν. οἱ δὲ, ὡς ἐκύθοντο τὴν ἀξίωσιν Ἀλεξάνδρου, A.C. 1343
 παρείχοντο προθυμώτατα τὰς πόλεις, δεισαντες, ὡς εἶοικε,
 μὴ Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ κάκεινον προσθεμένον, πολε-
 μίους ἔχουσιν ἀντὶ συμμάχων καὶ ὑπηκόων· καὶ ὡς ἐν συγ-
 5 κρήσει προτιμήσαντες Ἀλέξανδρον μᾶλλον ἔχειν σύμμαχον
 ἐσόμενον, ἢ τὸν πολεμοῦντα Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα.
 οὕτω πᾶσαν ἐπεδεικνυτο σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ τοῦ P. 577
 Ῥωμαίων τὴν ἀρχὴν μὴ ἐλασσοῦσθαι. ἐπεὶ μέντοι τὰς πό-
 λεις εἶχεν ὁ Ἀλέξανδρος, ἀπήτουν οὗτοι τὴν συμμαχίαν κα-V. 463
 10 τὰ τὰς συνθήκας. ὁ δ' ἔφρασε μὴ δύνασθαι, ἄχρις ἂν οἱ
 Πέρσαι ἐνδιατρίβωσι τῇ Θράκῃ· ἂν δὲ τιμὴν τρόπον δύνωνται
 πείθειν ἀποχωρεῖν εἰς τὴν Ἀσίαν, τότε ἤδη Καντακουζηνῷ
 ἐπιστρατεύσειν προθυμώτατα. τοῦτο μὲν οὖν ἑτέρας εἶδειτο
 παρασκευῆς καὶ πραγματείας οὐ τῆς τυχοῦσης. ὁμως οὐκ
 15 ἔχοντες, ὅτι χρήσονται ἑτέρῳ, ἐτρέπησαν ἐπὶ τούτῳ, καὶ
 κρύφα προσπέμποντες διελέγοντο Ἀμούρ, χρήματα δώσειν
 ἐπαγγελλόμενοι πολλὰ, εἰ πειθόμενος αὐτοῖς οἰκάδε ἀναχω- B
 ρήσειεν. ὡς δὲ οὐδὲν τῶν βεβουλευμένων ἠδύνατο ἀνέειν,
 τὰς τοιαύτας ὑποσχέσεις ψόφους κενοῦς ἐκείνου λογιζόμενον,
 20 ἔτερον ἐτρέποντο ἐπιβουλήν καὶ Μαυροματῆν τινὰ ἐκ
 Φιλαδελφείας ὄντα, ὃς ὑπὸ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως
 προσετέτακτο τὴν καθ' ἡμέραν τῶν ἐπιτηδείων χρεῖαν τῷ Ἀ-
 μούρῳ ἀποπληροῦν, τούτον δὲ ἔπεισαν ὑποσχέσει μεγάλας

8. Ἐλασσοῦμαι P. 20. Μαυροματῆν M.

viri fortissimi, qui nullis Romanis, quotquot militarent, animi
 magnitudine quidquam concederent. Petitioni Alexandri preoptis-
 sime satisfactum est: timebatur enim, ne et illis oppidis Cantacu-
 zeno adhaerentibus, hostes pro adiutricibus et subiectis paterentur:
 et velut ex comparatione Alexandrum socium, quam bellantem ad-
 versus se Cantacuzenum imperatorem futurum malebant. Sic etiam
 atque etiam laborabant, si superis placet, ne de imperio Romano
 diminutio fieret. Postquam Alexander urbes accepit, illi eum ex
 pactis conventis opem poscunt. Rex affirmare, se non posse suc-
 currere, quamdiu Persae in Thracia versarentur, quos si quo modo
 ad Asiam repetendam perpulissent, tum demum infestis signis in
 Cantacuzenum cupidissime iturum. Hoc autem aliam molitionem et
 non vulgare studium postulabat. Verumtamen cum quid aliud age-
 rent non viderent, in eius voluntate conquieverunt et clam submi-
 serunt, per quos cum Amurio colloquentes, immanem ei pecuniam pol-
 liciti sunt, si ipsis obsecutus domum renavigaret. Ubi quod vo-
 lebant non impetrarunt, illo talia promissa inanes verborum stre-
 pitus reputante, alias insidias occoeperunt, et Mauromatem quen-
 dam Philadelphicensem, quem Cantacuzenus ad dimensum in diis
 Amurio praebendum constituerat, promissis urberrimis aggressi sunt,

A. C. 1343 τὴν Περσῶν στρατιὰν τρόπον δὴ τινι πείθειν ἀναχωρεῖν πρὸς τὴν οἰκείαν. ὁ δὲ ἤδη ἐπιτηδεῖός τε εἶναι Πέρσαις δοκῶν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν, ἄλλως θ' ὅτι καὶ Περσιστὶ διαλεγόμενος εὐνους αὐτοῖς ἐδόκει, στοχαζόμενος ὡς ἄχθονται διὰ τὴν χρονίαν τῶν οἰκιῶν ἀποδημίαν, συνεβούλευε τοῖς ἡγουμέ-5 νοις μάλιστα τῆς στρατιᾶς, ὡς οὐ δέον οὕτω τοσοῦτον χρόνον ταλαιπωρεῖν ἐπὶ τῆς ξένης, ἀμελήσαντας τῶν οἴκοι, ἀλλ' ἅμα πάντα; προσελθόντας τῷ Ἀμοῦρ δεῖσθαι περὶ ἐπανόδου ἰσχυρίζεσθαι τε ὡς οὐκέτι δύναιεν' ἂν ἐπὶ τῆς ξένης δια-10 τριβεῖν, τῶν οἴκοι μάλιστα ἐπιμελείας δεομένων. οὐ γάρ τοι ἐπὶ τούτοις ἐνταῦθα ἀφικέσθαι, ὥστε μέχρι παντός συνεῖναι βασιλεῖ, ἀλλ' ἐπιμαχήσαντας ὅσον ἔξεστιν, αὐδῆς ἀναστρέφειν. νυνὶ δὲ εἶναι οὐ μετρίαν τὴν διατριβὴν ἐπὶ δέκα μην- σὶν ἐν τῇ Ῥωμαίων γεγενημένην· ἦν δ' ἐπιχειρῆ καὶ αὐδῆς, D ἔφρασκε, κατέχειν, ἀλλ' ὑμεῖς μὴ πείθεσθε, ἀλλ' ἀπαγορεύ-15 σατε φανερώς τὴν ἐπιπλέον διατριβὴν. Ἀμοῦρ γὰρ οὕτως ἔγνωκεν, ὡς ἐνταῦθα συνεσόμενος βασιλεῖ, ἕως ἂν τῶν πολεμίων παρὰσκευάσῃ περιγενέσθαι, καὶ τούτου μόνου πολλὴν ποιεῖται τὴν φροντίδα· σωτηρίας δὲ ὑμῶν καὶ ἀνακωχῆς τῶν πόων λόγος οὐδεὶς. ἂν δὲ νεῶν ἀπορίαν προφασίζηται, 20 ἐν αἷς ἀποπλεύσητε εἰς Ἀσίαν, ἐγὼ ὑμῶν καὶ ταύτην τὴν ἀπορίαν λύσω. ἐκ Βυζαντίου γὰρ ἐλεύσονται πολλοὶ, ἐν αἷς περαιώσεσθε. πρὸς τῷ καὶ χάριν ἐκείνους ὑμῶν εἰδέναι, καὶ χρήματα παρυσχέσθαι τῆς ἀναχωρήσεως. τοιαῦτά τε

6. τῆς M., τοῖς P.

ut aliqua ratione Persis reditionem in Asiam persuaderet, cum propter eam functionem ipsis iam familiaris videretur, et quod Persice loquebatur, etiam ab iisdem pro benevolō haberetur. Hic diuturnam a patria absentiam illis molestam esse coniciens, ducibus potissimum exercitus consilium dat, non oportere tam longinquo tempore domesticis neglectis, peregre vitam miseram exigere, sed simul omnes Amurium convenire ab eoque reditum flagitare asseverareque, se in exteris locis ultra non posse vivere, cum domestica procuracione maxime indigeant. Haud enim ea conditione huc profectos, ut imperatorem perpetuo assectarentur, sed ut, cum ei quantum liceret subsidio fuissent, domum remearent. Nunc non parum diu, totos scilicet decem menses in solo Romano haesisse. Quodsi eos diutius retinere conaretur, ne obtemperarent ulterioremque moram libere aversarentur. Amurium quippe statuisse tamdiu hic apud imperatorem perseverare, quoad eum hostibus superiorem effecerit, et in hoc solo multam curam consumere, salutem suorum militum laborumque levationem nihil pensi habere. Si penuriam navium, quibus in Asiam traiciant, obtendat, se illos ex ista difficultate explicaturum; Byzantio etenim complures affore, quibus

παρήγει καὶ ἐπειθε, κατὰ γνώμην ὄντα καὶ αὐτοῖς. καὶ τῷ A.C. 1343
 σφετέρῳ σατραπίῃ προσελθόντες Ἀμοῦρ, περὶ τῆς ἐπανόδου P. 578
 διελέγοντο, ὡς περ ὑπὸ Μαυρομμάτου ἐδιδάχθησαν. Ἀμοῦρ
 δὲ πρῶτα μὲν ἐξεπέπληκτο δεινῶς τοὺς λόγους καὶ ἐθαύμα-
 5 ζεν ὄθεν εἰς τοιαῦτα προαχθεῖεν· ἔπειτα ἐπεχειρεῖ πείθειν,
 ὡς δεόν ἐτι περιμένειν ἐπικουροῦντας βασιλεῖ. ἀναγκαίαν
 γὰρ εἶναι τὴν αὐτῶν παρουσίαν, πολλῶν αὐτίκα ἐπικεισο-
 μένων πολεμίων, ἃν αὐτοὶ ἀναχωρῶσι, μάλιστα δὲ αὐτοῦς
 ἀμυνομένων· ἦνε δὲ οὐδέν. ἔφασαν γὰρ ἀναφανδόν, ὡς,
 10 εἰ μὴ βούλοιο σὺν αὐτοῖς κάκεινος οἴκαδε ἀναχωρεῖν, ἀλλ'
 αὐτοὶ πρὸς Βυζάντιον ἐλθόντες, (πίστεις γὰρ λαβεῖν ἐκεῖθεν
 τοῦ μὴ ἐπιβουλευθῆναι ὑπ' αὐτῶν,) περαιώσονται πρὸς Βι-
 θυνίαν· εἴτα διὰ Φρυγίας καὶ Λυδίας ἀφίξονται εἰς Ἰωνίαν.
 ἐρομένου δὲ αὐτοῦ, τίνοι χρώμενοι διαλλακτῇ τὰς πρὸς Βυζαν-
 15 τίους ποιήσαιντο συνθήκας, οὐκ ἔφασαν καταδέηλον ποιήσειν
 ὁμομοκότες ἀποκρύπτειν. ἐπὶ πεντεκαίδεκα μὲν οὖν ἡμέραις V. 464
 ὁ Ἀμοῦρ τοῖς Πέρσαις διετέλεσε διαλεγόμενος καὶ πείθειν
 ἐπιχειρῶν μὴ ἀπαίρειν εἰς Ἀσίαν. ἐπεὶ δὲ ἀνήνυτα πονῶν
 ἑώρα, ἀπήγγελλε πάντα βασιλεῖ μετὰ πολλῆς τῆς ἀθυμίας
 20 καὶ ἑμαρτύροτο θεόν, ὡς αὐτὸς μὲν τοιαύτῃ γνώμῃ πρὸς
 αὐτὸν ἀφίκοιτο, ὡς αὐτῷ συνδιατρίψων ἄχρως ἂν τι τοῦ
 νυνὶ πολέμου πέρας γένοιτο, καὶ ὡς ἐκείνους ἐκλέξοιτο συν-
 εἶναι οἷς μάλιστα ἐθύξῃ, ὅτι πάντα κίνδυνον ὑποστήσον- C

13. Καρίας P. et M. mg., textus Λυδίας.

mare transmittant. Ad hanc gratiam illis habitum et pecuniam quanto opus sit suppeditatum iri. Hi erant hortatus Maurommatis, qui nec Persis displicebant. Ad satrapam igitur suum adeunt, super reditu suo, quemadmodum a Maurommate edocti fuerant, verba faciunt. Amurius principio eo sermone vehementer obstupescere et mirari, qui ista eos cogitatio subiisset. Deinde eniti, ut illos ad imperatorem porro adiuvandum retineret: necessariam enim eorum esse praesentiam, qui si recesserint, per quos praecipue defenderetur, hostes mox confertim impetum in eum facturos. Sed hoc erat nebulas diverberare; palam namque profitebantur, nisi cum ipsis patriam repeteret, se Byzantium profectos, (unde iam acciperent fidem publicam, quo securi essent,) inde in Bithyniam soluturos, post per Phrygiam et Lydiam in Ioniam venturos. Interrogati, quoniam usi arbitro seu pacificatore cum Byzantiis foedus pepigissent, eius nomen se edituros negaverunt, quando ei silentium iuraverint. Ad quindenos omnino dies Amurius cum Persis continenter agendo laborandoque, ne in Asiam cogitarent, consumpsit. Ubi se mortuis concionatum vidit, perquam tristis imperatori omnia exposuit, Deum testatur, se quidem ad ipsum eo scopo venisse, ut ante exitum belli huius ab eo non discederet, et eos delegasse, quos in primis

A.C. 1343 ται τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας. νυνὶ δὲ τούναντίον ἄπαν γεγε-
 νῆσθαι. τὸ γὰρ στρατόπεδον ὑπὸ τινων ἐνταῦθα τὰ βασιλείδης
 φρονούντων διεφθάρθαι καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν ἀναχωρεῖν
 πεπεισθαι. πολλὰ δὲ ἐν πεντεκαίδεκα ἡμέραις περὶ τοῦ μέ-
 νειν αὐτοῖς διαλεχθέντα, μηδὲν πλέον ἠνυκέναι, πάντων⁵
 ὁμοῦ πρὸς τὴν ἐπάνοδον ὁρμῇ τινι κατασχεθέντων παραβόλῃ-
 ἔξετάσασθαι δὲ πολλὰ περὶ τοῦ τοιούτου πεπεικότος, μηδαμῶς
 δυναθῆναι ἐξευρεῖν. τὸ μὲν οὖν αὐτὸν μόνον παραμένειν,
 ἀπελθούσης τῆς στρατιᾶς, ἀσύμφορον ἡγεῖσθαι. οὐδεμία γὰρ
 ὠφέλειά τις ἔσται τῆς παρουσίας τῆς αὐτοῦ. εἰ δ' αὐτῷ λυσι-
 10 τέλειστορον δοκεῖ καὶ ἐπιψηφίσαιτο καὶ αὐτός, τὸ νῦν μὲν ἔχον
 D εἰς τὴν οἰκίαν ἐπιανελθεῖν μετὰ τῆς στρατιᾶς· ἐκεῖ δὲ δίκας τὰς
 ἐσχάτας παρ' αὐτῶν τῆς εἰς αὐτὸν καὶ βασιλέα λαβόντα προ-
 δοσίας, (μάλιστα γὰρ ἐκεῖ τοῦτο εἶναι ἀνυστὸν αὐτῷ,) ἐπει-
 15 τα ἑτέρους ἔχοντα τοὺς μάλιστα πιστοτάτους καὶ μέχρι παν-
 τὸς αὐτῷ βουλευσομένους συγκινδυνεύειν, κατὰ τάχος ἐπανή-
 κειν, εὐ διαθέμενον τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν, ἐπιτρόπους κατα-
 στήσαντα τῆς ἀρχῆς καὶ διαδόχους μετὰ τελευτήν, ὡς οὐ
 ταχέως αὐθις ἐπανήξοντα, ἀλλ' ἢ συγκατεργασόμενον τὸν
 πόλεμον, ἢ ἐνταῦθα ἐν τῷ μάχεσθαι πεσούμενον. 20

P. 579 55. Βασιλεὺς δὲ ἡμίαιτο μὲν πρὸς τὴν ἀναχώρησιν
 ἐκείνου· ἦδει γὰρ ἐπιθησομένους πανταχόθεν πάντας. ὄρων
 δὲ ὡς ἀδύνατον τὴν Περσῶν παρακατέχειν στρατιάν, πρὸς
 τὴν ἐπάνοδον ἤδη ὠρμημένην, Ἄμουρ μὲν τῆς εἰς αὐτὸν

20. ἐνταῦθα add. M.

propter animorum in se propensionem cuius periculo pares futuros speravisset. Nunc prorsus contra evenisse. Exercitum enim a clandestinis quibusdam imperatricis fautoribus corruptum et ad patrias sedes repetendas impulsum esse. Cumque per dies quindecim eos retinere annixus fuerit, satius nihilo fecisse, universis ad reditum audaci quodam ac temerario impetu concitatis, nec se auctorem huius consilii, quantumvis serio inquirentem, invenire ullo modo potuisse. Se itaque solum restare, carentem exercitu, ineptum negotium existimare. Quid enim auius praesentia conduxerit? Sin ipse utilius censeat suoque suffragio approbet, se domum in praesens cum copiis discessurum, ibique quod facillime possit, poenas sui et imperatoris proditi quam severissimas expetiturum. Postea domo sua bene composita et ordinata, praefectis provinciae et successoribus post mortem suam institutis, (non enim intra breve tempus in Asiam reversurum, sed aut bellum cum eo confectionum, aut hic in acie occubiturum,) cum aliis longe fidelissimis semperque secum militare volentibus celeriter reverturum.

67. Imperator de hoc discessu indoluit, quod se undique appetitum iri cerneret. Intelligens autem Persas ad reditum tantopere

εὐνοίας πολλὰς ἀμολόγει χάριτας· συνεβούλευε δὲ, ἐπεὶ μὴ A.C. 1343
 πείθειν οἷστε ἐγένετο, πρεσβείαν πρὸς βασιλίδα πέμπειν B
 εἰς Βυζάντιον καὶ ὁμοίους τοὺς προτέροις περὶ τῆς εἰρήνης
 ποιέσθαι λόγους καὶ τὴν ἀβουλίαν ὀνειδίξειν αὐτοῖς, ὅτι
 5διὰ ταύτην τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ πολλῆς αἰτίας γεγένηται
 φθορᾶς, καὶ ἔτι πλείονος, ἂν μὴ πείθωνται, γενήσονται.
 παραινεῖν τε αὐτοὺς τὸν πόλεμον καταλύειν, καὶ μὴ διὰ φι-
 λανεικίαν ἔχουσαν οὐδὲν ὑγιᾶς περιορᾶν ὁσημέραι τοὺς ὁμο-
 φύλους ἐξανδραποδιζομένους καὶ κτεινομένους καὶ τὰ ἔσχατα
 10οὐπομένοντας. ἐκεῖνοι δὲ (καὶ γὰρ οὐδένα αὐτοὺς, ὥσπερ καὶ
 πρότερον, ποιήσονται τῆς εἰρήνης λόγον,) ἐπὶ τὸ πείθειν αὐ- C
 τὸν αὐτίκα τρέφονται ἀφίστασθαι ἐκείνου, καὶ πέμπαντες
 ἀξιόχρεῶν τινα, ὃν οἰήσονται τοῦτο κατεργάσεσθαι δυνή-
 σεσθαι, παρῆχονται καὶ χρήματα πολλὰ τῆς ἀναχωρήσεως
 15μισθὸν καὶ ναῦς, αἷς χρήσεται πρὸς τὴν διύβασιν. καὶ τῇ τε
 στρατιᾷ τὸ σπονδαζόμενον ἔσται ἡνυκῶς, καὶ τὰ χρήματα
 λαβὼν ἀμείψεται τοὺς προθύμως συστρατευσαμένους. οὐ γὰρ
 δίκαιον ὁμοίως πᾶσιν ὀργίζεσθαι καὶ δίκας ἀπαιτεῖν, ἀλλὰ V. 465
 τοὺς μὲν αἰτίους τῆς ἀνθαδείας μέτρια κολάζειν, ἵνα μὴ
 20παράδειγμα τοῖς ἄλλοις γίνωνται ἀναισχυντίας, τοὺς δὲ λοι-
 πούς ἀξίως ἀμείβεσθαι τῶν πόνων, ἵνα τῇ τε κολάσει τῶν
 ἀγνωμόνων ἐκτροβῇ, καὶ τῇ περὶ τὰς εὐεργεσίας φιλοτιμίᾳ
 πρὸς εὐνοίαν ἐφέληται. ὃ μὲν οὖν ἐπέειπτο αὐτίκα καὶ τῆς D
 παραινήσεως εὐχαριστήσας βασιλέα, πρεσβείαν ἔπεμπε πρὸς
 5. πολλοῖς P.

inflammatus, ut cohiberi non possent, Amurio de tam proluxa erga
 se voluntate gratias agit amplissimas suasitque, ut, quoniam militem
 suum flectere nequiuisset, oratores Byzantium ad imperatricem mitem-
 teret, qui similiter, ut antehac, de pace disserent illisque demen-
 tiam exprobrarent, per quam Romano principatui exitium magnum
 inuexerint ac nisi in viam redeant, manus inventuri sint. Hortare-
 tur autem rursus, bellum missum facerent, neu ob insipientem
 istam contentionem quotidie suae gentis mortales in servitutem
 abripi, trucidari et ad aerumnas redigi sinerent. Illos vero, ut
 alias, nullum de pace verbum locuturos, sed persuadere enixuros,
 uti quamprimum a Cantacuzeno se disiungat, et misso quopiam
 huic muneri idoneo, magnam pecuniae vim, discessus mercedem, ac
 praeterea classem suppeditaturos. Sic et quod exercitus usque adeo
 contenderet, perfectum fore, et illum accepta pecunia libenter sub
 se militantes remunerari posse. Non enim aequum, irasci pariter
 omnibus, sed superbiae et contumaciae incontentos modice punien-
 dos, ne alios impudentiam exemplo suo doceant; reliquis conveni-
 enter laborum meritis praemia persolvenda, ut et supplicio impro-
 borum terreat, et beneficentiae studio alios ad se diligendum

A.C. 1343 βασιλίδα καὶ διελέγετο περὶ εἰρήνης ἀθθις. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ μετὰ τῶν συναρχόντων περὶ μὲν τῆς εἰρήνης οὐδένα λόγον ἐποίησαντο, ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐκείνου κατηγόρου, ὅτι σατράπης ὦν καὶ δύναιμι τσσαύτην κεκτημένος καὶ παρὰ Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων τιμώμενος τοσοῦτον, ὡσπερ⁵ ἀνδράποδον ἐποιτο Καντακουζηνῷ τοσοῦτον χρόνον ἐπὶ ξένης ταιλαιπωρῶν ἐπὶ κέρδει μὲν οὐδενί, ἀδοξία δὲ ἐσχάτη, ἦπερ

P.58ο περιβέβληκεν αὐτὸν ἐκῶν· τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι καὶ δορυφόρου τάξιν ἐπέχειν οὐκ ἠσχύνθη πρὸς Καντακουζηνόν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἐκείνου σκηνὴν ἐρχόμενος, ἀγροπυλὴν νύκτωρ,¹⁰ ὡς ἂν ἐκεῖνος ῥέγγῃ μηδὲν ὑφορώμενος δεινόν. ταῦτα μὲν οὖν εἰς τοσοῦτον ἀδοξίας ἄγοντα αὐτὸν, εἰ φίλον ἐκείνῳ τοιαῦτα ὑπομένειν, οὐδ' αὐτεὶς μελήσειν περὶ τῆς ἐκείνου ὕβρεως. νυνὶ δὲ εἰ ἀρκοῦσα ἔδοξεν ἢ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐπὶ τῆς ξένης ταιλαιπωρία καὶ δέοιτο ἐπανελθεῖν πρὸς τὴν¹⁵ οἰκίαν, ξυλλήψεσθαι οὐκ ὀλίγα καὶ αὐτοῦς. εἴτε γὰρ διὰ Βιθυνίας καὶ Φρυγίας ἐπὶ τὴν Ἰωνίαν βούλοιο ἐλθεῖν, ἀδεῶ τὸν πόρον παρασχέειν αὐτοῦς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἢ τὸν κατὰ τὸ Βυζάντιον πορθμόν· εἴτε ναυσὶ πρὸς τὴν οἰκίαν ἀποπλευῦσαι,

Βτριήρεις παρασχέσθαι καὶ ναῦς ἑτέρας, τὴν στρατιῶν δυννησο-²⁰ μένας ὑποδέξασθαι. ἐπεὶ δὲ χρεῖα καὶ χρημάτων αὐτῷ ἀμείβεσθαι τοὺς ἐπὶ τοσοῦτον αὐτῷ χρόνον συστρατευομένους, παρέξιν ὅσα ἂν συμβῶσι. τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δούξ ἀπεκρίνατο πρὸς τὴν πρεσβείαν. ὁ βάρβαρος δὲ πρὸς τὴν κατὰ τοῦ δασπύ-

7. ἢ P. 18. τὴν E. P. 21. ὑποδέξασθαι M. 23. ἐν M., δ P.

alliciat. Amurius extemplo paret et de admonitione imperatori gratias agit, legatos ad imperatricem denuo de pace actum mittit. Apocauchus magnus dux et collegae de pace silent penitus, Amuriumque primum reprehendunt, quod satrapa et tam potens atque apud Romanos iuxta se barbaros in tanta admiratione, mancipii instar Cantacuzenum sequatur, tamdiu in terris peregrinis miser, nullo lucro, cum ignominia autem summa, quae illum scientem volentemque cooperavit. Iam illud turpissimum esse, quod et satellitis locum apud Cantacuzenum tenere non erubuerit, ad cuius praetorium noctu excubarit, ut ipse omni metu solutus sterteret. Haec igitur tanti plena dedecoris si ipsi grata sint, nec sibi, quid ei foedum atque indignum accidat, curae futurum. Nunc si tam longi temporis in extero solo incommotis seditus, ad sedes suas reverti concupiscat, se quoque ipsum in hoc non leviter adiuturos. Sive enim per Bithyniam et Phrygiam in Ioniam ire paret, tutum iter per Hellespontum aut per fretum Byzantium praestituros: sive recta in suam provinciam abnavigare, triremes et alia navigia daturus, quae exercitum deportent. Et quia necesse habeat,

τον κατηγορίαν βουλόμενος ἐνίστασθαι „δοκαστέ μοι” ἔφη „πο- A.C. 1343
 λήμιοι μόνον εἶναι πολλῶν, φίλοι δὲ οὐδενός. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο
 ἦν, οὐκ ἂν οὕτως ἦτε πόριμοι μηχανάς μὲν καὶ ἐπιβουλίας ἐξευ-
 ρίσκειν κατὰ τῶν πολεμίων, τῇ τε γλώττῃ χρώμενοι ἀφειδῶς
 5 πρὸς ἕβρεις, ὥσπερ διὰ τοῦτο ταύτην κεκτημένοι, καὶ πᾶσαν
 ἄλλην ἐπιδεικνύμενοι πονηρίαν, τῶν δὲ φίλοις προσηκόντων C
 ἐπιστάμενοι οὐδέν. ὅθεν ὑπὸ τῆς ἄγαν περὶ ταῦτα ἀπειρίας καὶ
 τοῦ ἐμοῦ δεσπότου κατηγορήκατε ἀδοξίαν, ὅτι πρὸς τὴν βα-
 σιλέως σκηνὴν ἐλθῶν, ἀπὸ τῶν ἐπιβουλεύοντων πολλῶν ὄντων
 10 ἀγρυπνῶν ἐφύλαττεν, ὑπὸ τῆς περὶ βασιλέα ἠττώμενος εὐ-
 νοίας καὶ πάθει μόνῳ τῶν πάντων παθῶν ἡδίωτε τε ἅμα
 καὶ ζηλωτῶ δεδουλωμένος. ἐρωτήσω δὲ ὑμᾶς, τίς βέλτιον
 περὶ τε τὸ προσῆκον καὶ τὸ δίκαιον καὶ πρὸς φιλοτιμίαν ἐβου-
 15 κα φίλιος τοσοῦτον εἴλετο πόνον καὶ ἀδοξίαν, ὥς ὑμεῖς φρα-
 τε, ἢ ὑμεῖς; οὐ πολλῶν καὶ μεγάλων ὑπολεανκότες βασιλέως
 εὐεργετημάτων, ἔπειτα πάντων ὥσπερ ἐπιλεησμένοι καὶ πολ- D
 λὴν ἐπιδειξάμενοι ἀγνωμοσύνην καὶ ἀχαριστίαν, διαβολαῖς
 χρησάμενοι καὶ συκοφανταῖς, τὸν πόλεμον κεκινήκατε τὸν
 20 μείζονα τε νῦν πολλῶν κακῶν αἴτιον γενόμενον ὑμῖν καὶ ἔτι
 μείζονα, ὥς ὄρω, ἐσόμενον· καὶ οὐδ’ αὐτὸ τοῦτο γοῦν αἰ-
 σθανόμενοι, ὥσπερ οἱ μαινόμενοι, ὅτι τὰς ἰδίας σάρκας κα-
 τεσθίετε. ἢ δῆλον, ὥς ἐκεῖνος μὲν γενναίου καὶ μεγαλόφρο-

etiam stipendia suis tamdiu militibus solvere, quantum debeatur
 largituros. Haec magnus dux legato respondit. Verumenimvero
 barbarus domini reprehensionem non ferens, Videmini mihi, inquit,
 tantum odisse multos, dilligere neminem. Quod si secus esset, non
 ita ad machinas et insidias contra hostes excogitandas expediti es-
 setis, lingua largi ad contumelias, acsi ideo eam possideretis, et
 omne genus nequitiarum exercentes, amicorum autem officia funditi-
 nescientes. Prae horum magna imperitia dominum meum rei
 cuiusdam servilis et ingloriae accusastis, quod imperatorem, ante
 eius tabernaculum excubans, ab insidiatoribus, qui multi erant,
 custodierit, victus scilicet amore illius et affectione sola omnium
 affectionum iucundissima et ab omnibus expetenda subactus. In-
 terrogabo autem vos, uter melius de decore et de iusto et hono-
 rifico sensit, satrapa dominus meus, qui ex amicitia tantum pro
 imperatore laborem et dedecus capessivit, ut dicitis, an vos, qui
 compluribus et excellentibus beneficiis ab eo affecti, deinde omnium
 velut obliti, per improbitatem et ingrati animi vitium, immo et
 per calumnias et sycophantias bellum excitastis, quod usque hodie
 tot malis vos cumulavit, et quantum auguror, pluribus cumulabit.
 Nec hoc saltem animadvertitis, ut insani videlicet, quomodo carnes
 vestras ipsi devoretis. An clarum est, ipsum quidem ingenuum

A.C. 1343 γος καὶ νόμους φιλίας ἀνδρὸς εἰδότος ἔργα ἔλλετο ποι-
 V. 466 εἶν, ὑμεῖς δὲ πονηροτάτων καὶ σκαιῶν τοὺς τρόπους καὶ
 ἐν τούτῳ μόνον καλῶς εἰδόντων, πολεμεῖν καὶ διαφθεῖραιν
 P. 581 τοὺς προστυχόντας, ὠφελεῖν δὲ οὐδένα;" ὁ μέγας δὲ δούξ
 ἔξ ἀγχινοίας δῆθεν συγγέειν τὸν βάρβαρον ἐθέλων, „οὐκοῦν⁵
 ὁμολογεῖς" εἶπε „τὸν σὸν δεσπότην δούλον εἶναι Καντακου-
 ζηνῆ;" ὁ δὲ „καὶ μάλιστα" εἶπε „καὶ τὴν ἀκριβῆ δουλείαν,
 καθ' ἣν οἱ ἀγαθοὶ τοὺς τρόπους ἡτιῶνται τῶν καλῶν καὶ
 ἄχθονται ἀποσπώμενοι τοῦ δουλεύειν τοῖς τοιοῦτοις, ὥσπερ
 καὶ ὑμεῖς μοχθηρίας καὶ φθόνου καὶ πανουργίας πεφύκατε¹⁰
 δούλοι ἀκριβῶς. ταύτην γὰρ κἀγὼ δουλείαν ὁμολογῶ εἶναι
 ἀληθῶς, καθ' ἣν δουλοῦται ἡ ψυχὴ· τὴν δὲ ἐκ τῶν χρημά-
 των καὶ αἰχμαλωσίας, οὐ ψυχῆς εἶναι, ἀλλὰ σώματος βια-
 ζομένου ἀκουσίως. διόπερ ἐκείνην πάντες τε μισοῦμεν ἐπί-
 σης καὶ παντὶ τρόπῳ ἐπιχειροῦμεν διαφεύγειν." Θαναμά-¹⁵
 Βσαντες δὲ ἐκεῖνοι τῆς συνέσεως τὸν βάρβαρον, „ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν" εἶπον „ἔωμεν. οὐ γὰρ αὐτοῦ δεῖσθαι τῆς πρὸς τὰ
 βελτίω παραινέσεως· ἐφ' ἧ δὲ μάλιστα τρεψώμεθα ἢ σπου-
 δῆ." καὶ αὐτίκα τὸν Λουκᾶν Γεώργιον ἤρουντο πρεσβευτὴν
 πρὸς τὸν Ἄμωρ, εὐφυνῶς τε ἔχοντα πρὸς τὰς πρεσβείας καὶ²⁰
 ἄλλως ἐπιτήδειον ὄντα τῷ σατράπῃ· ἦν γὰρ καὶ πρότε-
 ρον ὠμιληκῶς καὶ δοκῶν ἐν συνηθείᾳ εἶναι. ἐπεὶ δὲ ἔκον
 πρὸς ἐκεῖνον καὶ ἀπήγγελλον τὰ τῆς πρεσβείας, Ἄμωρ μὲν
 ἀκκίεσθαι ἐδόκει καὶ ἀπηγόρευεν ἐπιπολὺ· ἔπειτα ὡς ἐπι-

4. ὠφελεῖν δὲ οὐδένα om. P.

et magnanimum gerendaeque amicitiae non imperitum imitari vo-
 luisse, vos autem improbissimorum ac stolidorum mores, et unum
 dumtaxat non male scientes, quosvis oppugnare et interficere, nulli
 autem prodesse. Hic magnus dux argutari volens et barbaro pudore
 incutere, Quid? faterin' ergo, dominum tuum Cantacuzeno ser-
 vire? Ego vero fateor, respondet legatus, et quidem perfecta ser-
 vitude, qua boni viri vincuntur a bonis, nec sine molestia inde
 abstrahuntur: quemadmodum et vos ad servitatem pravitati, invidi-
 diae, calliditati diligenter serviendam natura comparati estis. Hanc
 quippe et ego servitatem veram esse autumo, qua se animus subii-
 cit: illam autem, quam venditi et captivi patiuntur, non animi esse,
 sed corporis, quod animo repugnante subesse cogitur. Quam idcirco
 omnes aequaliter odimus et velis remisque effugere nitimur. Illi
 prudentiam barbari admirantes, Sed haec quidem, aiunt, mita-
 mus; non enim tua ad virtutem cohortatione egemus, sed quid po-
 tissimum agamus, id quaerimus; statimque Georgium Lucam legatum
 ad Amurium deligunt, accommodatum ad hoc munus et alioqui
 eiusdem satrapae amicum, et ut ex priori consuetudine apparebat,
 etiam familiarem. Ad eum ut venit legationemque explicavit, Amu-

πλεῖον ἐγένοντο οἱ λόγοι καὶ εἶδετο ὁ Λουκάς, ἐπηγγέλλετο A.C. 1348 ἀναχωρήσειν, βασιλίδι τε χάριν πολλὴν κατατιθέμενος ἐν C τούτῳ καὶ αὐτῷ, ὄντι τῶν ἐπιτηδείων· ἄλλου γὰρ πρεσβύ-
 5 τος ἔφασκεν οὐκ ἂν πεισθῆναι. καὶ συνέβησαν εἰς Αἶνον
 10 Ὑγᾶς τριήρεις ἐλθεῖν, αἷς χρῆσεται πρὸς τὸν ἀπόπλου, ἀγού-
 σασ καὶ τὰ χρήματα, ἃ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ. Λουκάς μὲν
 οὖν τὰ μέγιστα κατεργασάμενος, ὡς ἐδόκει, ἐπανῆκεν εἰς
 Βυζάντιον, καὶ παρεσκευάζοντο αἱ τε νῆες καὶ τὰ χρήματα.
 15 Ἀμοῦρ δὲ μετὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Τρα-
 οῖανούπολιν κατεσκευασμένην οὖσαν ἐκ πολλῶν ἐτῶν στρατοπε-
 δευομένην, τὰς ἐκ Βυζαντίου περιέμενε τριήρεις. βασι-
 λεὺς δὲ, ὀλίγῳ πρότερον τῶν Κουμουτζηνῶν προσχωρησάν-
 των, Ματθαῖον ἐπέμψε τὸν πρεσβύτερον τῶν υἱῶν κατέχειν
 τὴν πόλιν· ἐλθόντι δὲ καὶ ἄλλα φρούρια προσεχώρησαν
 20 περὶ ἐκείνην ὥκισμένα, τότε προσαγορευόμενον Ἀσώματος D
 καὶ ἡ Παραδημῶ, τότε Κρανοβούνιον καὶ Στυλάριον, ἃ
 καὶ μεγάλην ὕστερον πρὸς τὸν πόλεμον ὠφέλειαν εἰσήνεγκε.

Ἔη. Τότε δὲ νοσηλευομένου τοῦ υἱοῦ, ἐδόκει δεῖν ἐν P. 582
 ὅσῳ διαμέλλουσιν αἱ τριήρεις παραγίνεσθαι πρὸς ἐκεῖνον
 20 καὶ τῆς τε νόσου ἕνεκα ἐπισκεψάμενον καὶ περὶ ἄλλων ὧν B
 εἶδετο ὁμιλήσαντα, αὐθις ἀναστρέφειν. καταλιπὼν οὖν τὴν
 στρατιάν ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου, πενήτηντα μόνους ἔχων Ῥω-
 μαίων καὶ δύο τῶν Περσῶν, ἐβάδιζεν εἰς Κουμουτζηνὰ διὰ V. 467
 τὸ μηδεμίαν ἐν τῷ μεταξύ πολεμίων ὑποπεύειν ἔφοδον.
 25 ἐπεὶ δὲ ἐπεγένετο ἡ νύξ, ηὐλίσσαντο ἐπὶ τινὶ κώμῃ αἰκίηται,

8. καὶ παρεσκευάζοντο — χρήματα om. P. 9. τὴν om. P.

rius per simulationem tergiversari ac recusare. Deinde ubi Lucas preces longas addidit, recessurum sese et in hoc imperatrici atque adeo ipsi familiari suo gratificaturum promisit; ab alio enim se huc adduci minime potuisse. Et convenit inter eos, ut triremes cum promissa pecunia Aenum mitterentur. Lucas itaque, re omnium opinione maximi momenti transacta, Byzantium rediit, ubi naves et pecunia comparabantur. Amurius cum Cantacuzeno ad Traianopolim iam pridem dirutam castrametatus, Byzantinas triremes expectabat. Imperator ad Cumutzena oppidulum, quod nuperrime se dediderat, in fidem accipiendum, Matthaicum filium seniores mittit, cui praesenti alia item finitima oppidula se dediderunt, nempe Asomatus, Parademo, Cranobunium, Stylarium, eaque non mediocre postea bello adiumentum attulerunt.

68. Filium aegrotantem sententia fuit interea dum naves in expectatione sunt, visere habitisque cum eo acrimonibus necessariis reverti. Relicto igitur in castris exercitu, cum solis quinquaginta Romanis et duobus Persis Cumutzena versus abiit, quod ni-

A.C. 1343 λείψανα τῆς ἀρχαίας συνοικίας ὀλίγα τινὰ ἐχούση. συνέβη δὲ τῆς αὐτῆς νυκτὸς καὶ στρατιὰν Περσῶν πεζὴν ἄρτι περρωθεῖσαν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπὶ λείαν, τοῖς ἐκεῖ αἰγιαλοῖς προσχεῖν, ἀποβαῖσαν δὲ ἐπὶ μὲν τῶν νεῶν τὴν φυλακὴν ἑκατὸν καταλιπεῖν, τοὺς ἐπιλοίπους δὲ, ὄντας περὶ χιλίους, ἐπὶ τῆς Cκληλασίαν ἐξελεῖν· γενομένους δὲ ἔνθα ηὐλίκετο ὁ βασιλεὺς, καὶ πόρρωθεν ἡμέμενην πυρὰν ἰδόντας, ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ χωρίον, πᾶσαν ποιουμένους πρόνοιαν ἀγνοηθῆναι, ὥστε κατασκέμασθαι, οἵτινες εἰς οἱ χρώμενοι ἐκείνη τῷ πυρὶ· οὕτω γὰρ αὐτοὶ διηγοῦντο ὕστερον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐγγύς, στρατιάνι¹⁰ ἰδεῖν πλήθει ὑπερέχουσαν, ὡς ἔδοξεν, αὐτῶν πολὺ. εὐθύς μὲν οὖν εἰσῆει δέος, μὴ ἀλοθήμενοις αὐτοῖς τοσοῦτοις οὖσιν οὐχ οἰοίτε ὡσιν ἀνισχεῖν, ἀλλὰ διαφθαροῦσι κρατηθέντες. ἔπειτα ὡς ἡσθάνοντο ἀγνοηθέντες, ἐβουλευσάντο διελόμενοι τετραχῆ καὶ περιελθόντες τὸ στρατόπεδον, προσβάλλειν ἀπροσ-15 δοκῆτοις πανταχόθεν. οἰηθῆναι γὰρ διὰ τὸ ἀπροσδοκῆτον D καταπλήξαντας περιγενοῦσθαι, καὶ πλείονων ὄντων. οἱ βάρβαροι μὲν οὖν ἐποίουν κατὰ τὰ βεβουλευμένα, καὶ περιεκάθητο τὸ στρατόπεδον, ἀναμένοντες τὸ σύνθημα. τῇ στρατηγοῦντι δὲ αὐτῶν ἐδόκει, μὴ πρὸς τοσαύτην στρατιὰν εὐ-20 τῶ διακινδυνεύειν, ἀγνοοῦντα ὅθεν τς εἶη καὶ τὸν ἀριθμὸν· καὶ πέμψας δύο τῶν βαρβάρων πρὸς τὸ ὕδωρ, (ἦδσαν γὰρ οὖσαν ἐκεῖ πηγὴν,) ἐκέλευεν, εἰ δύναιτο, τῶν ἐκ τοῦ στρατο-

2. καὶ add. M. 23. ἐκέλευον P. et M.

hil hostilis incursionis per viam metueret. Nocte in vico deserto paucis adhuc viciniarum parietinis exstantibus manserunt. Eadem nocte Persarum peditum manus ex Asia ad eadem littora populationis ergo appellitur. Eredientes ad custodiam navium centenos relinquunt, alii circiter mille raptum vadunt. Cum eo processissent, ubi imperator pernoctabat, foco luculento procul conspecto, propius ad locum pedetentim et summo silentio, ut laterent, accedunt: speculatum videlicet, quinam ad pyram illam mortales essent, id quod ipsi postea narraverunt. Et ecce vident exercitum, suo, ut putabant, multo numerosiore. Illico timore corripuntur, ne, illis tanto pluribus rem sentientibus, cum ipsi ad resistendum infirmi essent, victi conciderentur. Post ubi se nondum sentiri animadverterunt, quadripartito agmine castris circumdatis, undique de improvviso in illos irruere constituunt. Credebant enim impetu inopinato consternatos, quamvis plures forent, superatos. Barbari igitur consilium explicantes, castra cingunt, ad invadendi signum intenti. At vero dux arbitrari, cum tantis copiis non ita temere dimicandum, quando nec unde, nec quantae tandem sint, satis constet. Duos ad propinquum et notum illis fontem aquatum mittit, simulque mandat, ut e castris aliquem, si possint, captivum

πέδου συλλαμβάνειν τινὰ, ὥστε παρ' αὐτοῦ τι βέβαιον περὶ A.C. 1343
 τῆς στρατιᾶς μαθεῖν. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐνήδρευον πρὸς τῇ
 πηγῇ, παιδίον δὲ ἐνὸς τῶν βασιλεῖ συνόντων ἐλθόντος ἐπὶ τὸ
 ἀρύσασθαι, ὠρμησαν μὲν οἱ βάρβαροι κατασχεῖν. μὴ δυνή- P. 583
 59έντες δὲ διὰ τὸ διαδραῖναι φυγῇ χρησίμενον, πρὸς τὸν στρα-
 τηγὸν ἐλθόντες, ἀπήγγελλον τὸ συμβᾶν, ὡς ἤδη ἐγνωσμένον.
 τοῖς βαρβάροις δὲ τότε μᾶλλον ἔδοξεν ἢ στρατιὰ πλήθει τε
 αὐτῶν ὑπερέχουσα πολλῶ καὶ ἀπὸ μόνης φοβερὰ τῆς ὄψεως,
 ὥστε καὶ ἀπεινώσκον τὸ διὰ μάχης αὐτοῖς ἰέναι, ἀγαπητὸν
 10ἠγνούμενοι, ἂν ἐκεῖθεν ἀπαθεῖς κακῶν ἀπαλλαγῶσι, καὶ ἡσύ-
 χαζον, τὴν ἀναχώρησιν περιμένοντες τῆς στρατιᾶς. βασιλεὺς
 δὲ ἐπεὶ τὸ παιδίον τεθορυβημένον ἐλθὼν ἀπήγγελλον, ὡς πρὸς
 τῇ πηγῇ διώκοιτο ὑπὸ τινων, Πέρσας δὲ τοὺς διώκοντας
 εἶναι οἰηθῆναι, τὸ μὲν ἀπέπεμψατο ὡς ὑπο φάσματός τινος
 15ἐκπεπληγμένον, ἐκέλευε δὲ τοὺς ἐωθινοὺς ὕμνους ᾄδειν θεῶ. B
 ἤδη γὰρ περὶ ὄρθρον ἦν ἡ νύξ. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι ἐτελοῦντο,
 τῶν ἵππων ἐπιβάντες ἀνεχώρουν τοῦ χωρίου, μηδὲν τῶν πε-
 ρισχόντων κακῶν εἰδότες. ἤδη δὲ ὄντες οὐ μακρὰν, θορύ-
 βου ἤκουον καὶ ἀλαλαγμοῦ Περσῶν ἐφ' οὗ ἑστρατοπεδεύοντο
 20χωρίου. βασιλεὺς δὲ πέμψας τοὺς συνόντας δύο Πέρσας,
 ἐκέλευε πλησίον γενομένους μανθάνειν, οἵτινες εἶεν, παρ' αὐ-
 τῶν. τῶν δὲ ἐπιδραμόντων ἄτερος μὲν εἶλω τῶν πεμ-
 φθέντων, ὃ δὲ λοιπὸς τετραυματισμένος ἐπανελθὼν, ἀπήγ-
 γελλεν, ὡς εἶη στρατιὰ Περσῶν πολλή, ἀγνοουμένη ὑπ' αὐ-

6. ἐγνωσμένον P. 10. ἀπαθεῖν P. 22. ὁ ἕτερος P.

adduceant, ex quo certi quippiam de eo exercitu exculpant. Militis
 cuiusdam servulus ad hauriendum accedit, barbari propter fontem
 in insidiis latentem ad eum tenendum prosiliant. Quo fuga elapso,
 duci quod acciderat, ut iam proditi, memorant. Tum vero bar-
 baris multis partibus numero superiores et solo adspectu formidabi-
 les apparuerunt. Quare etiam nequaquam adoriundos sentiebant,
 boni consulturi, si inde corpora integra auferrent. Itaque nihil
 attentantes abiturum Romanorum exspectabant. Imperator caculam
 illum metu attonitum occurrentem et quo pacto apud fontem
 ipsam quidam insecuti essent referentem affirmantemque, Persas
 esse, ut spectro aliquo exagitatum dimisit, iubens Deo matutinos
 hymnos depromere, siquidem iam dilucescebat. Iis absolutis, equos
 conscendunt, loco excedunt, quibus malis proximi fuissent, prorsus
 ignorantes. Haud multum progressi tumultum clamoresque
 Persarum e tentoriis exaudiunt. Imperator de comitatu suo duos
 Persas mittit, qui propius pedem ferant, et quinam sint, ex ipsis
 cognoscant. Illis in hos incurrentibus, alter capitur, alter vulne-
 ratus redit ac nuntiat, multitudinem esse Persas, et quidem ma-

A.C. 1343 τῶν· οἱ μέντοι βάρβαροι παρὰ τοῦ κρατηθέντος γνόντες, ὡς εἶη βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς πενήκοντα μόνους ἄγων στρατιώτας, ἐξεπλήττοντό τε τὸ γεγενημένον καὶ θεὸν ᾤοντο αὐτοῦ χεῖρα ὑπερέχειν καὶ ῥύεσθαι οὕτω κινδύνων χαλεπῶν. βασιλεὺς δὲ οὐδὲν πλέον μαθεῖν δεδυνημένος, ἢ ὅτι Περσικῆς V. 468 στρατιὰ ἢ ἐπελθοῦσα ἦν, ἤλθεν εἰς Κουμουτζηνὰ πρὸς τὸν υἱὸν, καὶ ὁμιλήσας ὅσα ἔδει, ταχέως ἐπανέστρεφεν εἰς τὸ στρατόπεδον. ἐπανιόντι δὲ ἠγγέλλετο, ὡς ἐκ Βυζαντίου ψιλοὶ τοξόται ἐν πενήκοντόροις τέσσαρσιν ἐλθόντες, καὶ ἑτέρων ἐκ τῆς Θράκης ἐπιγενομένων πεζῶν, Ἀσώματον τὸ φρούριον¹⁰ πολιορκοῦσιν. ἐδόκει δὲ οὖν ἅμα τοῖς συνούσι πενήκοντα βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς τὸ φρούριον πολιορκοῦντας. ἐκείνοι δὲ Δεῦτε ἐπιούσαν εἶδον τὴν στρατιάν, ἐπὶ γεωλόφου τινὸς ἡμύροντο ἀνελθόντες· καὶ οἱ περὶ βασιλέα δις καὶ τρίς ἐπιχειρήσαντες, ἐκείνον ἀπαγορεύοντος διὰ τὸ μὴ μάχεσθαι μετὰ¹⁵ συνέσεως πρεπούσης στρατιότη, οὐκ ἠδυνήθησαν κρατῆσαι διὰ τὴν ἐκ τοῦ τόπου ὀχυρότητα καὶ τὸ ἀμύνεσθαι αὐτοῦς τοῖς βέλεσι συχνοῖς. ὡς δὲ ἐτραυματίζοντο οἷ, τε ἵπποι καὶ οἱ στρατιῶται, ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς ἐπεσθαι αὐτῷ, εἰ βούλοιτο κρατεῖν τῶν ἀντιτεταγμένων. καὶ ἐδόκουν ἀναχωρεῖν²⁰ καταλιπόντες· ἐκείνοι δὲ οὐ συνιδόντες τὴν ἀπάτην καὶ νομίσαντες, ἀπειπόντας τὴν πρὸς αὐτοὺς μάχην ἀναχωρεῖν, τοῦ λόφου κατελθόντες, ἐχώρουν ἐπὶ τὰς ναῦς. οἱ δὲ αὐτίκα ἐπιδραμόντες, ἐπεὶ πρὸς τὸ πεδίον ἦσαν, ἀπέκτεινάν τε οὐκ ὀλίγους καὶ τοὺς πλείστους αὐτῶν εἶλον, ὀλίγων τινῶν διαφυγεῖν²⁵

quam, quod nescissent. Barbari, cum de captivo didicissent, Cantacuzenum illic quinquaginta dumtaxat militibus stipatum fuisse, obstupescentes divina eum protegente dextera tam exitiali periculo ereptum censuerunt. Imperator cum plus comperire non potuisset, quam Persas et praedones esse, Cumutzena ad filium venit, quicum quae tempus monebat collocutus, castra mox repetiit. In itinere certior fit, Byzantio levis armaturae sagittarios, Threicio adiuncto peditatu, ad Asomatium castellum expugnandum quinquaginta remorum actuariis quatuor advenisse. Statuit igitur Asomatensibus cum suis quinquaginta comitibus succurrere. Hostes, viso appropinquantium globo, in collem confugientes se tuebantur. Imperatoris cohors bis ter impetu facto, (illo velante, quod adversus prudentiam militarem pugnarent, quoniam adversarii natura loci muniebantur et subeunte crebris telorum iactibus repellebant,) iis potiri non valebant. Cum igitur et equi et milites vulnerarentur, edixit imperator, se sequerentur, si vellent vincere. Ergo se illis relicta abire simulant. Hostes, non intellecta fallacia, rati quae eos pugnae desperantes discedere, colle degressi, naves petunt. Tum qui abi-

δεδυνημένων. βασιλεὺς δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον πρὸς Τραϊᾶν Α. C. 1343
 νοῦπολιν ἐπανελθὼν, ἐπεὶ καὶ ἡ στρατιὰ ἐκείνη ἢ περικαθῆ-Ρ. 584
 μένη τῆς νυκτὸς, ὡσπερ εἶρητο, ἤκε πρὸς Ἀμοῦρον, γνωρίζας
 οἶα συμβαίη περὶ αὐτὸν καὶ ὅπως ἐκ κινδύνων φανερῶν ὑπο
 59θεοῦ ἐυσθεῖη αὐτὸς τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἅπαντες, πολλὰς
 ὁμολόγουν χάριτας θεῷ τῆς σωτηρίας καὶ τῆς προνοίας τῆς
 περὶ αὐτοῦς. παρῆνει τε ὁ βασιλεὺς τοῖς συνοῦσι μηδέποτε
 ἀμελεῖν τῆς φυλακῆς μάλιστα νυκτὸς, τοῖς συμβεβηκόσι πα-
 ραδείγμασι χρώμενος. εἰ γὰρ μὴ θαρρόσυντες αὐτοὶ τοῖς τε
 10ἐν Τραϊανοῦ στρατοπεδευομένοις καὶ τοῖς ἐν Κουμουτζηνοῖς
 μετὰ τοῦ υἱοῦ, τὴν προσήκουσαν ἑαυτῶν ἐποιοῦντο φυλακὴν,
 οὐκ ἂν τοιοῦτοις περιέπιπτον κινδύνοις, ὧν εἰ μὴ θεὸς ἐβρόν-Β
 ετο φιλανθρωπῶς, κἄν πεπονθότες ἦσαν ἄξια δακρύων. ταῦ-
 τα μὲν οὖν τὸν τρόπον τοῦτον συνηέχθη. Ἀμοῦρον δὲ, ἐπεὶ
 15αἶ, τε Βυζαντίηθεν τριῆρεις ἤκον καὶ τριάκοντα ἐκ τῶν σφε-
 τέρων εἰς τὴν Αἴνον, βασιλεῖ ἐπαγγειλάμενος ἐν πεντεκαίδεκα
 ἡμέραις πέμψειν στρατιὰν, αὐτὸς τε ἐπανήξειν μετ' ὀλίγον
 καταστησάμενος τὰ οἴκοι, καὶ μέχρι παντὸς αὐτῷ συνδιατρί-
 ψειν ἄχρις ἂν ὁ πόλεμος καταλυθῇ, καὶ συνταξάμενος ἐν-
 20θὺς ἀπέπλευσεν. εἰσω δὲ τριῶν καὶ δέκα ἡμερῶν, ἦν ἐπηγ-
 γειλατο στρατιὰν ἐπεμψε πρὸς βασιλέα. τότε μὲν οὖν δυσ-
 χειρίας ἔδοξε πολλῆς ἢ ἀναχώρησις Ἀμοῦρον αἰτία γεγενῆσθαι C
 βασιλεῖ· ὕστερον μὲντοι τῆς περὶ αὐτὸν τοῦ θεοῦ κηδεμονίας.
 οὐ μικρὸν καὶ αὕτη δεῖγμα ἐφαίνετο γεγενημένη. τριῆρεις
 9. χρωμένοις P. et M.

bant conversi in eos aequo campo statim incurrunt, multos occidunt, paucis terga dantibus, maiorem partem capiunt. Imperator in castra Traianopolim reversus, postquam et manus illa, a qua noctu, ut dictum est, obsessi fuerant, ad Amurium se contulit, quae sibi evenissent et quomodo cum suis universis, Deo secundo, manifestum discrimen evasisset, narravit. Omnes pro eorum salute divinae providentiae gratias egerunt. Hortabatur autem suos imperator, ne unquam vigilias, praesertim nocturnas, negligenter, recentissimoque exemplo ad confirmationem utebatur. Nam si ipsi non confisi ad Traianopolim metantibus, neque iis, qui Cumutzenis erant cum filio, pro se, ut par fuerat, excubias egissent, in casum huiusmodi deventuros non fuisse, quo nisi Deus benigne eos respexisset, digna lacrimis pertulissent. Atque haec isto modo contigerunt. Amurium, pollicitus imperatori, quindecim diebus subsidium missurum, et se quoque brevi, domesticis ordinatis atque compositis, reversurum, semperque cum eo, donec bellum finiatur, mansurum, dictaque salute, illico solvit. Intra dies tredecim adsunt copiae, quas promiserat. Amurii discussio multa imperatori incommoda generasse

- A. C. 1343 γὰρ τέτταρες καὶ εἴκοσι Λατινικαὶ ἔκ τε Ῥοδίων καὶ τινῶν παρ-
 ρεσκευασμένοι, ἐπέπλευσαν τῇ Σμύρῃ καὶ τὸ πρὸς τῇ λιμένι
 φρούριον εἶλον, καὶ ναῦς ἐνέπρησαν οὐκ ὀλίγας Περσικὰς. Ἀ-
 μοῦρ δὲ παρῶν καὶ ἀμυνόμενος, ὡς μάλιστα ἐνῆν, οὐκ ἴσχυσε
 περιγενέσθαι τῆς Λατινικῆς δυνάμεως. ἄχρι γὰρ νυνὶ ὑπ' ἐκεῖ-
 νων ὁ Σμύρνης ἔχεται λιμὴν. ἔλεγε δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς, εἰ συνέ-
 βαιεν Ἀμοῦρ κατὰ τὴν Θράκην διατρίβοντος ἀλῶναι Σμύρναν,
 οὐκ αὐτὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντες ἄνθρωποι τῆς εἰς βασιλεία ε-
 νεκα εὐνοίας τὴν πόλιν Ἀμοῦρ ἀπολωλέκεναι ἂν ὑπόπτευσαν.
 D νυνὶ δὲ ἐκείνου μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐκεῖ παρόντος, μηδεμίαν πρὸς 10
 αὐτὸν αἰτίαν εἶναι τῆς ἀλώσεως. δι' αὐτὴν πολλὰς ἀπεδίδον
 θεῷ εὐχαριστίας τῆς περὶ αὐτὸν κηδεμονίας, ὅτι καὶ αὐτὸς δοκεῖ
 συμβαίνειν δυσχερῆ, πρὸς τὸ λυσιτελοῦν ὕστερον ἀποδεί-
 V. 469 κνυται οἰκονομούμενα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀλίγη ὕστερον. τότε
 δὲ Ἀμοῦρ ἀναχωρήσαντος, εὐθύς ὑπὸ πάντων τῶν περιοίκων 15
 πόλεμος δεινὸς βασιλεία περιστάτο. ὅτε γὰρ Κράλης τὸ
 κράτιστον ἄγων τῆς οἰκείας στρατιᾶς ἄχρι Ζιχνῶν ἀφῆκτο,
 γνώμην ἔχων, ὡς κατὰ Θράκην ἐπιθησόμενος βασιλεῖ. καὶ ὁ
 τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἦκεν ἐπὶ Στίλβρον παν-
 P. 585 στρατιᾶ, Παλαιολόγω τῷ νέῳ συμμαχήσαν βασιλεῖ, ὥσπερ 20
 ἦν ὑπεσχημένος. πατριάρχης τε ἐκκλησίαν ἀπὸ πάντων Βυ-
 ζαντιῶν ποιησάμενος καὶ πολλὰ Καντακουζηνῶ τοῦ βασι-
 λέως καταψάμενος, ὡς ἀδίκως καὶ παρανόμως τοῖς παισὶν
 19. Στίλβρον P.

visa est, quae tamen ipsa postmodum, quam is Deo curae esset,
 non levi documento fuit. Triremes namque quatuor supra viginti
 Latinae cum Rhodiorum et aliorum quorundam instructae Smyr-
 nam adnavigarunt, castellumque in portu ceperunt et naves Persi-
 cas complures exusserunt. Amurius praesens ac totis viribus pro-
 pugnans, Latinos depellere nequivit, qui usque hodie Smyrnae
 portum obtinent. Aiebat autem imperator, si Amurio in Thracia
 versante Smyrnam occupari contigisset, non semet tantummodo, sed
 omnes mortales Amurium prae nimio erga imperatorem amore eam
 perdidisse suspicatos fuisse. Nunc quoniam ipse cum suis copiis
 praesto fuerit, nullam se captae civitatis culpam sustinere. Quo-
 circa Deo expertae procurationis gratias singulares agebat, qui
 etiam quae molesta atque odiosa videntur accidere, tempore la-
 bente ad utilitatem constituta et administrata fuisse demonstrat.
 Sed de his paulo post dicemus. Post discessum Amurii ab omnibus
 finitimis gravi et periculoso bello urgetur. Nam Crales cum robore
 exercitus sui Zichnas usque progressus est eo consilio, ut eum in
 Thraciam adoriretur, et Moesorum rex Alexander, quidquid habebat
 copiarum, Stilbnum adduxit, Palaeologo iuveni imperatori, id quod
 spondederat, auxilio futurus. Patriarcha autem, vocato in concio-

επιβουλευόντος βασιλέως, οὗ πολλῶν ἀπέλαυσε καὶ μεγίστων A.C. 1343
 εὐεργεσιῶν, ἔπειτα ἑαυτὸν πατέρα καὶ κηδεμόνα τοῦ νέου
 βασιλέως ἀνακρῦξας, καὶ ὡς διὰ τῆς ἐκείνου σωτηρίαν κιν-
 δύνους καὶ μάχαις καὶ αὐτὸς ἔγνω παραβάλλεσθαι καὶ κα-
 5 ταλῦειν τὸν κοινὸν πολέμιον, πάντας παρώρμησε πρὸς τὸν
 Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως πόλεμον, τοὺς μὲν ἐκόντας,
 ἔστι δ' οὗς καὶ δι' ἀνάγκην, δεισάντας τὸ ὑποπιτύεσθαι. καὶ
 πάντες κοινήν ἐκστρατείαν ἐποιήσαντο πεζοὶ τε καὶ ἵππεις· B
 παρῆσαν δὲ καὶ τῶν συγκλητικῶν ὅσοι ἦσαν ἔτι ἄδικοι.
 10 τοὺς πλείους γὰρ αὐτῶν ὁ μέγας δούξ, τοὺς μὲν ἐν δεσμο-
 τηρίοις εἶχεν ὑπὸ κλοιῶς, ἐν οἷς καὶ Ἀνδρόνικος Ἀσάνης ὁ
 Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἐξητάζετο πενθερός· ἔστι δ'
 οὗς καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις ἐφρούρει ἀπροίτους. αὐτὸς δὲ ἦν
 τῆς στρατιᾶς αὐτοκράτωρ στρατηγός. οἱ καὶ βασιλέα τὸν
 15 νέον ἔχοντες Ἰωάννην, ἤκον εἰς Ἡράκλειαν τῆς Θρακίας·
 πέμψαντες δὲ καὶ πρὸς Μομιτζίλον, ὃς τῶν κατὰ Μερόπην
 φρουριῶν καὶ τῶν ἄλλων νομάδων ὑπὸ Καντακουζηνοῦ τοῦ
 βασιλέως ἐνεχειρίσθη τὴν ἀρχὴν, ἔπεισαν ὑποσχέσει πολ- C
 λαῖς πόλεμον πρὸς ἐκεῖνον ἄρσασθαι. ἦν γὰρ ἤδη ἐν λόγῳ
 20 τινὶ ὁ Μομιτζίλος καὶ δύναμιν περιβεβλημένος ἰκανήν. οὐ-
 τῶ μὲν οὖν ὁ πόλεμος πανταχόθεν βασιλέα περιστάτο καὶ
 ὑποπιτύειν δευὰ εἰσῆει. αὐτὸς δὲ, ὥσπερ εἶωθεν, αἰεὶ πρὸς

nem universo populo, in Cantacuzenum, ut filii defuncti impera-
 toris, a quo plurimis amplissimisque beneficiis ornatus esset, impie
 et scelerate insidiantem invecus est. Deinde se patrem et tutorem
 adolescentis imperatoris promulgans, et pro eius salute nulla discrim-
 ina, nullas dimicationes declinaturnm bellumque commune finiturnm
 profitens, omnes ad arma contra Cantacuzenum exstimulavit,
 alios quidem per se propensos, alios necessitate eodem trahente,
 quippe qui alioqui suspicionem non evitarent. Et omnes se expedi-
 tioni pedites equitesque accingebant. Dabant item nomina proce-
 res, quotquot adhuc a vinculis immunes erant: partem enim maio-
 rem magnus dux, alios in carceribus attinebat collaris iniectis, in
 quibus et de Andronico Asane, Cantacuzeni socero, quaestio habebatur,
 quosdam in ipsorum aedibus interdicto aditu custodiebat: eratque
 cum plena et absoluta potestate summus exercitus imperator.
 Atque hi adolescentem Ioannem imperatorem secum ducentes,
 Heracleam Thraciae venerunt, mittentesque etiam ad Momitzilum,
 castellorum Meropes et aliorum aegrestium a Cantacuzeno commis-
 sam praefecturam gerentem, multis promissis ad arma in eundem
 capessenda pellexerunt. Iam enim ora hominum pervolabat, nec
 illi potentia deerat. Sic itaque Cantacuzenus bello ex omni parte
 petebatur et metuere cogebatur. Nihilo minus pro perpetua con-
 suetudine sua in periculis mentem exccelsam retinens et ingruentia

- A. C. 1343 τοὺς κινδύνους μεγαλοψυχῶν καὶ τῶν δεινῶν τὰς ἐπιφορὰς ὁμαλῶς καὶ πρῶς διαφέρων, πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον τὸν Μυσοῶν βασιλέα πρεσβείαν ἐποιεῖτο καὶ παρήγει ἡσυχίαν ἄγειν, ὡς οὐ πολλῷ ὕστερον ἐκείνῳ αἰτίου συμφορῶν πολλῶν τοῦ πρὸς αὐτὸν πόλεμος γενησομένου. αὐτὸς δὲ γενόμενος πρὸς τῆς Χαλκιδικῆν, τὴν Γρατιανοῦ πόλιν ἐπολιόρκει οὐσαν οὐ μεγά-
- D λην, ὄχυροτάτην δὲ ἔκ τε φύσεως τοῦ τόπου καὶ τῶν τειχῶν τῆς κατασκευῆς, ἄλλως δὲ εὐφυῶς πρὸς πάντα ἔχουσαν καὶ ὡσπερ μητρόπολιν οὐσαν τῆς Χαλκιδικῆς. πρὸς μὲν οὖν τειχομαχίαν οὐκ ἐπεχειρεῖ· ἦδει γὰρ ἀνάλαστον ὄπλοισι καὶ χειρῶν βία ἐσομένην. δεσμοτῶν δὲ οὐκ ὀλίγων ἐκ τῶν πολιτῶν ἐν τῇ ταύτης ἀκροπόλει φρουρουμένων διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίαν, πέμψας κρύφα διελέγετο αὐτοῖς, εἰ δύναιντο κρατήσαντες τῆς ἀκροπόλεως, παραδίδόναι τὴν πόλιν. καὶ ἐπηγγέλλοντο καὶ αὐτοὶ προθύμως ὑπελθεῖν τὴν ἐπιχείρησιν, 15 καὶ σύνθημα τῆς ἐφόδου ἔδοσαν, νυκτὸς μὲν φρουρῶν ἀνί-
- P. 586 σχειν, ἡμέρας δὲ καπνὸν δεικνύειν τῆς ἐπιχειρήσεως σημεῖον. διὰ ταύτην μὲν οὖν τὴν αἰτίαν ὁ βασιλεὺς, καίτοι περιθρόε- μένος πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ πολέμου, οὐκ ἀνίστατο ἐκ τῆς πολιορκίας, ἀλλ' ἐφιλονεῖκει πρὸς πάντα ἀντικαθίστασθαι ὁ-20 μοίως. ὑφ' ὃν δὲ ταῦτα χρόνον ἐτελεῖτο, καὶ ἡ Λατινικὴ δύναμις, ἣ ὀλίγῳ ὕστερον Σμύρνην ἐπελθοῦσα ἐκράτησε τειχομαχίαν, ἐν τέσσαρασι καὶ εἴκοσι τριήρεσι, περὶ Παλλήνην πε- πυσμένοι πρὸς τινα λιμένα Λογγὸν ἐγχωρίως προσαγορευό-

12. Σμύρνη om. P.

mala aequabili ac leni animo tolerans, ad Alexandrum, Mocsorum regem, legatos mittit, eum hortans, uti hoc negotio supersedeat, quandoquidem hoc adversus se comparatum bellum breve multas ei clades daturum sit. Ipse in Chalcidica Gratianopolim, non illam quidem amplam, ceterum cum natura loci, tum moenibus munitissimam urbem et alioqui omnimodis commodam et Chalcidices tamquam metropolim obsidet. Ab oppugnatione igitur temperabat, quod manu et armis inexpugnabilem sciret. In cuius arce cum multi cives, quod illi bene vellent, vincti tenerentur, per internuntium clam cum iis egit, ut, si possent, arce potiti, urbem sibi traderent. Promittunt impigre se conaturos, et tesseram sive signum, unde et ipsos iam opus aggredi et se accersiri nosset, noctu quidem sublatam facem, interdiu autem fumum constituunt. Hac de causa imperator quamquam hostibus undique instantibus obsidionem continuat et omnibus aequae resistere contendit. Circa idem tempus paulo post, quo haec fiebant, Latini Smyrnam quatuor et viginti triremibus invaserunt et expugnarunt. Et cum apud Pallenen, ad portum quendam indigenis Longum appellatum, naves Persicas se-

μενον ναῦς ἐξήκοντα ἐφορμεῖν Περσικὰς, ἐπέθεντό τε καὶ A.C. 1343
ἐκράτησαν αὐτῶν κενῶν. τὸ γὰρ Περσικόν, μὴ δυνάμενον V. 470
ἀντικαθίστασθαι πρὸς ναυμαχίαν, τὰς ναῦς καταλιπόντες
διεσώζοντο εἰς τὴν γῆν. Λατῖνοι δὲ ἀνελεύσαντες τὰς ναῦς
5 καὶ πυρὶ παραδόντες ἀνεχώρουν. οἱ Πέρσαι δὲ ἀπολειφθέν- B
τες ἀπορία νεῶν, ἔγνωσαν δεῖν ἐπὶ Χερρόνησον τῆς Θράκης
διὰ τῆς ἡπείρου ἀναχωρεῖν, ὡς ἐκεῖθεν εἰς Ἀσίαν περαιω-
σόμενοι εὐπορήσαντες νεῶν.

ξθ'. Κράλης δὲ ἐν Ζίχνα ἐστρατοπεδευμένος, ὥσπερ C
10 ἔφημεν, ἐπὶ τῷ Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ πολεμεῖν, ἐπεὶ πό-
θειτο τὸ περὶ τοὺς Πέρσας συμβῆναι καὶ ὡς διὰ τῆς αὐτῆς
ὁδοῦ ἐπὶ Χερρόνησον μέλλουσιν ἵκναι, τὸ κράτιστον τῆς περὶ
αὐτὸν ἀπολεξάμενος στρατιᾶς καὶ στρατηγὸν αὐτοῖς ἐπιστή-
15 σασ τὸν εὐψυχία καὶ τόλμη καὶ ἐμπειρία τῶν παρ' αὐτῷ
δυνατῶν δοκοῦντα ὑπερέχειν Πρεάλιμπον ὠνομασμένον, ἐκέ-
λευσε συμπλέκεσθαι τοῖς βαρβάροις, οἵτερ ἂν συντύχωσι.
καὶ πρὸς τινα τόπον Στεφανιανὰ λεγόμενον περιτυχόντες, κα-
θίσταντο πρὸς μάχην. οἱ Πέρσαι δὲ, ἐπεὶ πεδίον ἦν, ἐφ' οὗ
Τριβαλοὶ ἔμελλον ἵκναι ἐς τὰς χεῖρας, δεισάντες τὴν ἔφοδον
20 τῶν ἰππέων, ἀνεχώρουν πρὸς τὸ ὄρος καὶ τὰς δυσχωρίας.
ἦν γὰρ ἐγγύς. ὄρωντες δὲ οἱ Τριβαλοὶ δυσπρόσοδον τὸ χω- D
ρίον καὶ νομίσαντες, εἰ διὰ τῶν στενῶν εἰσώθοιεν ἑαυτοὺς,
ἔππους τε ἀπολεῖν πολλοὺς, περιτοξευομένους ὑπὸ τῶν βαρβά-
ρων, καὶ αὐτοὺς τραυματισθήσεσθαι, ἀποβάντες τῶν ἵππων,
25 ἐβάδιζον πεζοὶ ἐπὶ τοὺς πολεμίους, δυσέργως καὶ μετὰ βίας

xaginta delatas rescissent, in eos cursu directo, vacuis potitū sunt. Persae siquidem navali proelio imbelles, terrae se credentes, naves in solo destituerant, quibus Latini subductis et crematis recesserunt. Persae navibus carentes, Chersonesum Thraciae per continentem eundem et inde, navium facultate suppeditante, in Asiam sibi traiciendum existimarunt.

69. Ism vero Crales, fixis apud Zichnas tentoriis, quo cum Cantacuzeno configeret, ut demonstratum est, ut de Persarum eventu et illac in Chersonesum iter facturus audivit, delectis de exercitu suo fortissimis datoque illis duce, qui praestanti animo et usu inter proceres Triballorum eminere videbatur, Prealimpum vocabulo, cum barbaris obviis pugna decertare iussit. Itaque loco quodam Stephaniana dicto in eos incidentes, ad pugnam aggrediuntur. Persae, ut in planitie, equitum timentes incursum, in montem vicinum et loca impedita secedunt. Triballi difficiles aditus cernentes ratiq̄ue, si per angustias penetrando sese impellerent et coarctarent, equos complures hinc inde sagittis confixos a barbaris perituros, seque nihil nisi vulnera reportaturos, de equis descen-

- A.C. 1343 ἐπὶ τὸ ἄναπτες λόγους διὰ βαρύτητα τῶν ὄπλων. οἱ Πέρσαι δὲ ἰδόντες οὕτω πεζοὺς ἐπὶ τὴν ἄνοδον βιαζομένους, περιεργότερον τι μᾶλλον ἔγνωσαν, ἢ ἀνδρείοτερον, ποιεῖν, καὶ ὑποκρινάμενοι φυγὴν, μᾶλλον ἀνεχώρουν πρὸς τὸ ὄρος, οἱ δ' ἐφείποντο μὴ συνιδόντες τὴν ἀπάτην. ἐπεὶ δὲ ἀπόστησαν ἑ-5 κάτεροι τῶν ἵππων οὐκ ὀλίγον, οἱ Πέρσαι συστραφέντες ἕναν-
P. 587 τὸν μὲν οὐκ ἐχώρουν Τριβαλῶν, ἀλλ' ἐκπεριελθόντες ἑκατέρωθεν, ἔθρον ἐπὶ τοὺς ἵππους. ἀνοπλοι δὲ καὶ κούφοι ὄντες, φθάσαντες τοὺς Τριβαλοὺς, ἐκράτησαν τῶν ἵππων καὶ ἐπέβησαν αὐτοί· Τριβαλοὶ δὲ, τῶν ἵππων ἀφρημένων, ἔτοι-10 μοι ἦσαν πρὸς σφαγὴν. ἔπεσον γὰρ οἱ πλείους κτεινόμενοι ὑπὸ τῶν Περσῶν, ἐάλωσάν τε οὐκ ὀλίγοι· οἱ λοιποὶ δὲ μόλις διεσώθησαν πεζοὶ ἐπὶ τὸ ὄρος διασκεδασθέντες. Κράλης δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο τὴν ἦτταν τῆς οἰκείας στρατιᾶς, δείσας ἀνεχώρει καὶ αὐτὸς, τοῦ πρὸς βασιλέα πολέμου ἐπιλελησμένου¹⁵ διὰ τὴν συμβῆσαν συμφορὰν. οὐ μὴν ἠμέλει γε, ἀλλὰ καὶ οἶκοι καθήμενος ἐπολέμει. οἱ Πέρσαι δὲ μετὰ τὴν νίκην πν-
B θόμενοι Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα τὴν Γρατιανοῦ πολιορκεῖν, πρεσβείαν πέμψαντες τὸν τε ἐμπροσημὸν τῶν νεῶν ἐδήλουν τῶν σφετέρων καὶ τὴν ἦτταν Τριβαλῶν, καὶ ὡς αὐτοῖς φιλίως διακειμένοι πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ Χερσόνησον ἐγνώκασι χωρεῖν, ἐν' ἐκεῖθεν περαιωθῶσιν εἰς Ἀσίαν. ἤξιον τε μη-
V. 471 ἐναί. εἰ δέ τι δέοιτο αὐτῶν κατὰ τῶν πολεμίων, προθύμους

6. ὀλίγων M.

dentes, pedibus per accliviam operose ac difficulter, armorum pondere retardati, in hostes ibant. Videntes Persae Triballos adeo per invia eluctantes, quiddam curiosum magis, quam generosum, facere decernunt et fuga simulata montis ulteriora petunt. Triballi fraudis ignari sequuntur. Qui postquam ab equis iisque non paucis destiterunt, Persae denuo agglomerati directe quidem contra eos non contenderunt, sed ab altera parte circumventis, ad equos illorum cucurrerunt, et quia armis non gravabantur, antevertentes Triballos conscenderunt: qui equis spoliati, ad caedem opportuni erant cecideruntque complures, nec pauci capti sunt, reliqui per montem huc illuc fugientes, aegre se morti subdixerunt. Grales, de suorum clade accepto nuntio, etiam ipse recessit, propter calamitatem belli in imperatorem immemor. Non tamen rem penitus negligebat, sed et domi sedens bellaturiebat. Persae victores ad Cantacuzenum Gratianopolim obsidentem legatos mittunt, naves suas inflammatas et Triballos ab se victos indicant et se illius cupidus Chersonesum petere, ut inde in Asiam navigent, Orant etiam, ne quid sibi per eius regionem ambulaturis molestiarum exhibeatur. Quodsi quid ipsi contra hostes egeret, promittere se promptam

εἶναι συμμαχεῖν, εἰ χρήματα παράσχοιτο, ὅσα ἂν συμβῶσιν· **A.C. 1343**
 ἦσαν δὲ τρισχίλιοι καὶ ἑκατόν. βασιλεὶ μὲν οὖν ἐδόκει ἀ-
 ναγκαισιότητι εἶναι ἢ τῆς Περσικῆς συμμαχία στρατιᾶς καὶ
 μάλιστα ἐπὶ καιρὸν γεγενημένη, τοσούτων πολεμίων ἐπιόντων
 5 πάντοθεν καὶ οὕτω δυνατῶν· οὐδέπω γὰρ ἦδει Κράλην C
 πρὸς τὴν οἰκίαν ἐκ Ζιχγῶν ἀνακεχωρηκότα. χρημάτων δὲ
 οὐκ εὐπορῶν, οὐ μετρίως ἠνιάτο· ὁμως τοῖς πρεσβέουσιν
 δῶρα παρασχόμενος, ἐπεισε συνθέσθαι ἐπὶ χρήμασι ἔργοις
 συμμαχεῖν αὐτῷ τὴν στρατιάν ἡμέρας τεσσαράκοντα. τὰ
 10 χρήματα δὲ μὴ αὐτίκα ἀπαιτεῖν, ἀλλὰ μετὰ πεντεκαιδεκάτην
 τῆς ἀφίξεως ἡμέραν· γνώμην δὲ εἶχεν, ὡς ἐν ταύταις ἐκ
 Λιδυμοτείχου μεταπεμψόμενος. οὕτω μὲν οὖν μετὰ τῶν πρέ-
 σβεων συμβάσεις θέμενος, ἐπεμπεν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ
 τῶν οἰκείων συνεκπέμψας ἕνα, ὥστε κατὰ τάχος ἀγαγεῖν πρὸς
 15 αὐτὸν τὴν στρατιάν. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ μετὰ τῶν πρέ-
 σβεων τὴν ἐκ βασιλέως ἀναχώρησιν οἱ ἐν ἄκροπόλει τῆς D
 Γρατιανοῦ δεσμῶται τοῖς φυλάττουσι μέσης ἡμέρας ἐπιθέ-
 μενοι καὶ κρατήσαντες, ἐκάλουν βασιλέα καπνὸν ἐπιδεικνύντες,
 ὥσπερ ἦν συντεθειμένον. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὸ σύνθημα εἶ-
 20 ροθεν, ὀξέως ἐπιβροθήσας εἶλε τὴν πόλιν ἐκ τῆς ἄκρας. καὶ
 τὰ τε ἄλλα ἦσθη οὕτω πόλιν καλὴν ἀπονητὶ καὶ χωρὶς κιν-
 δύνων κατασχὼν, καὶ χρημάτων εὐπόρησεν οὐκ ὀλίγων, ὧν
 μάλιστα ἐδέετο. Ἀγγελίτζης γὰρ τις ἐκ τῶν φαύλων καὶ ἀ-
 σήμων πολιτῶν, πρότερον ὑπωπτεύετο θησαυρὸν χρημάτων

4. πολεμῶς P.

operam, si stipendia pacta numerentur: erant autem ter mille et centum. Imperatori subsidium hoc perquam opportunum summopereque necessarium videri, cum hostes tam multi tamque potentes incumberent: nondum enim Crales Zichnis domum discesserat. Pecunia autem non suppetente, haud parum cruciabatur. Attamen donatis legatis eos adduxit, ut in stipendium certum exercitus illius commilitium secum paciscerentur, usque ad dies quadraginta. Quod ne statim peterent, sed post lucem decimamquintam, ex quo ad se accessissent: volebat enim interea Didymoticho curare pecuniam. Sic igitur cum legatis pactione confecta, eos ad castra remisit, cumque iis unum de suis, qui illas copias celeriter adduceret. Postridie in arce Gratianopolitana vincti, custodibus meridie impetu facto iugulatis, imperatorem fumi signo ex composito advocat, quo viso confestim cum auxilio accurrens, arcem totamque urbem capit, et cetera lactatus, quod urbem tam pulchram nullo labore periculoque obtinuisset, etiam grandem pecuniam, quam maxime indigebat, invenit. Angelitzes enim quidam, abiectus et obscurus civis, antea thesauri reperti suspicione laborabat, cui, re nondum certa, negotium nemo facessabat. At vero tempore huius sævi belli rebus omnibus

A.C. 1343 εὐρημέναι, ἀδήλου δὲ ὄντος τοῦ πράγματος, οὐδεὶς ἠνώ-
 χλει. κατὰ δὲ τὸν χρόνον τούτου τοῦ δεινοῦ πολέμου, εἰς
 τοῦναντίον ἦσαν τῶν πραγμάτων περιτραπέντων, καὶ τῶν μὲν
 P. 588 ἀρίστων ἐκβληθέντων καὶ εἰργομένων ἀπανταχοῦ, ἀρχόντων
 δὲ τῶν φαύλων καὶ οὐδὲν ἄμεινον τῶν πολλῶν διακεκμένων, 5
 καὶ ὁ Ἀγγελίτζης οὗτος ἄρχων ἀπεδείχθη τῆς Γρατιανοῦ
 διὰ τὸ πρὸς Κυντακουζηνὸν τὸν βασιλέα ἔχθος. καιροῦ δὲ
 τυχῶν ἐχρῆτο τῇ πλούτῳ καὶ φανερὸς ἦν ἔχων, ὥσπερ
 ὑπωπεύετο, τὸν θησαυρόν. κατασχόντος δὲ τὴν πόλιν βασι-
 λέως, ἐπεὶ μὴ ἐξῆν ἀρνεῖσθαι, τοῦ πράγματος οὕτω φανεροῦ 10
 γεγενημένου, μετὰ τὸ πάντα ὅσα ἦν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀφαιρεθῆναι
 ὄντα οὐκ ὀλίγα καὶ περὶ τῶν κρυπτομένων ἠρευνᾶτο καὶ παρέ-
 σχετο πολλὰ. ἃ ἐξήρκεσε βασιλεὶ πρὸς τε ἄλλας δαπάνας
 ἀναγκαίας καὶ πρὸς τὸ Πέρσαις τοῖς συμμάχοις ἀποδοῦναι
 ὃν ὑπέσχετο μισθόν. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τούτον καὶ ὁ Δι-15
 Βδυμοτεῖχου ἐτεθνήκει ἀρχιερεὺς· πέμπτη δὲ ἡμέρα μετὰ τὴν
 ἐκείνου τελευτήν καὶ Γλάβας ὁ Σκουτέριος ἐτεθνήκει, ὥσπερ
 ἦν ὁ ἀρχιερεὺς προειρηκῶς, ὃ μάλιστα ἐλύπησε τὸν βασιλέα.
 ἦν γὰρ περὶ ἐκείνον πολλὴν τὴν αἰδῶ καὶ τὸ σέβας κεκτημέ-
 νος. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μυσῶν βασιλεὺς, ἐπεὶ οἱ Καντακου-20
 ζηνοῦ τοῦ βασιλέως πρέσβεις ἦγον πρὸς αὐτὸν καὶ ἀπήγ-
 γελλον τὰ τῆς πρεσβείας, λόγον μὲν οὐδένα ἐποιήσατο πρὸς
 τὰ εἰρημένα· στρατιῶν δὲ ἔχων ἦλθεν ἄχρι Μόδύας, τὰ
 ἐκεῖ πολίχνια, εἰ δύναίτο, παραστησόμενος ὑπήκοα ὄντα βα-
 σιλεῖ. ἐν δὲ αὐτῶν Ὑπερπυράκιον ὠνομασμένον, καὶ πρὶν 25

3. ἀπάντων M. 5. οὐδὲ P. 7. ἔθος P.

in contrarium mutatis et optimatibus quidem ubique pulsis in carce-
 remque coniectis, praefectus autem improbis ac nihil a vulgi conditione
 differentibus, etiam Angelitzes iste praefectus Gratianopolis propter o-
 dinum, quod in Cantacuzenum gerebat, designatus est. Tum occasionem
 nactus, divitiis suis uti frui coepit et quod prius suspiciosum erat de
 thesauro, tunc plane verum apparuit. Imperatore autem urbe potito,
 quia rem adeo iam vulgatam negare non licebat, ablatis omnibus
 copiis eius familiaribus iisque non modicis, insuper de occultata
 pecunia examinatus, eam et multam quidem protulit: quae impe-
 ratori tum ad alias impensas necessarias, tum ad solvenda Persis
 promissa stipendia suffecit. Sub idem tempus episcopus Didymoti-
 chensis animam amisit, et die quinto post Glabas Scuterius, ut
 ille praedixerat. Ex obitu episcopi imperator magnum animo dolo-
 rem accepit; plurimum enim virum reverebatur et sancte venera-
 batur. Alexander, Moesorum rex, ut oratores Cantacuzeni quid
 venissent exposuerunt, nihil respondit: cum exercitu autem Mor-
 rham ingressus est, oppidula illic imperatori subiecta, si posset,

ἐκείνον ἦκειν, ἄρχοντα εἰσεδέξαντο πεμφθέντα παρὰ Ἀλεξάν- A.C. 1343
δρου· ἐμελλον δὲ καὶ φρουρὰν. ἃ παρὰ τῶν πρεσβέων μα- C
θῶν ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ καὶ ἡ στρατιὰ παρῆν ἡ Περσικὴ καὶ
περὶ τοῦ Κράλη ἐπυρνάμετο, ὡς ἀναστρέψειεν εἰς τὴν οἰκίαν
5 διὰ τὴν πληγὴν τῆς στρατιᾶς, εὐθυμος γενόμενος καὶ Ματ-
θαῖον τὸν υἱὸν ἄρχοντα τῆς τε Γρατιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων,
αἱ ὑπήκοοι ἦσαν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, καταλιπὼν, ὡς εἶχε τά-
χους, πρὸς Μόρξαν ἐπὶ τοὺς Μυσσοὺς ἐχώρει. αἰσθόμενος
δὲ Ἀλέξανδρος, ἐπεὶ μὴ ἀντικαθίστασθαι ἠδύνατο πρὸς μύ-
10 χην, σπουδῇ πολλῇ διέβαινε τὸν Ἐβρον ἀτάκτως καὶ πεφυρ- V. 472
μένως, καὶ ἐστρατοπεδεύετο ἐκεῖ, ὡς τοῦ ποταμοῦ κωλύσοντος
βασιλέα μὴ συμπλέεσθαι αὐτοῦς. ἀπώλοντο δὲ κατὰ τὸν
πόρον στρατιῶται τε ὀλίγοι καὶ Ἴπποι πλεῖστοι καὶ ἀπο- D
σκευαί, οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ ρεῖθρου, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ ἐν προ-
15 τάκτοις ὑπὸ βασιλέως τεταγμένοι, ἔτι τῶν Μυσῶν διαβαινόν-
των, ἐπέκειντο αὐτοῦς. Ὑπερφυράκιον δὲ αὐθις ἀνεσώσατο ὁ
βασιλεὺς, τοῦ παρὰ Ἀλεξάνδρου ἄρχοντος διαδραῖναι δυνη-
θέντος ἅμα τῷ πυθέσθαι βασιλέα ἦκοντα. Ἀλέξανδρος δὲ
τοῖς βασιλέως πρέσβεσιν ἀντίκα χρηματίσας καὶ θέμενος
20 σπονδὰς, ἐξέπεμψε, μηδὲν ἡδικηκέναι εἰρηκῶς, δι' ὃ δικαίως
ἀμνηνεῖται βασιλεὺς, καὶ ἀνέστρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν.

ὁ. Βασιλεὺς δὲ ἀσμένως ἀποσκευασάμενος καὶ Ἀλέ- P. 589

10. πεφυρμένος P.

subactus. Unum porro de illis, Hyperpyracium nomine, etiam ante Alexandri adventum praefectum ab eo missum susceperat et erat quoque praesidium suscepturum. Imperator, ut hoc ex legatis didicit, quia et Persicum subsidium habebat, et Cralem propter plagam acceptam in provinciam reversum audierat, hilaratus, Matthaeo filio Gratianopolis aliarumque urbium in Chalcidica sibi parentium praefecto relicto, in Morrhau contra Moesos quantum potuit properavit. Eo intellecto Alexander, quoniam acie resistere nequibat, mira festinatione et incomposite atque confusae Hebro transito, castra fecit, tamquam flumine imperatorem impedituro scilicet, ne illos secum conserere manus compelleret. Summersi aut in transitu milites aliquot et equi complures, sarcinae item et impedimenta non in flumine modo, sed hac etiam de causa amissa, quod in principiis ab imperatore locati Moesos adhuc transeuntes, a tergo ipsis instantes, perurgebant. Hyperpyracium autem, praefecto, quem Alexander instituerat, simulac imperatoris adventum audivit, fugae, quia poterat, se mandante, receptum est. Alexander porro legatos mox, responso dato factoque foedere, dimittens, addensque nihil se per iniuriam commisisse, quod imperator merito ulciscatur, in regnum suum se recepit.

70. Imperator cum et Alexandrum submotum esse gauderet, Heracleenses imperatoris adolescentis studiosos invadere parabat, cum

A. C. 1343 Ξανδρον, παρεσκευάζετο ὡς τοῖς εἰς Ἡράκλειαν ἐπιστρατεύ-
 σων ἅμα τῷ νέῳ συνοῦσι βασιλεῖ. Μομιτζίλος δὲ ὑπὸ τῶν
 Β ἐν Βυζαντίῳ πεπεισμένος πόλεμον ἄρσασθαι πρὸς βασιλέα,
 ἐπεὶ εἰς Διδυμότειχον ἤσθετο ἀφιγμένον, Ἀβδηρίταις ἐπι-
 στρατεύσεν, ἐν οἷς ὠρμίζοντο αἱ πρότερον παρὰ Ἀμουρῶ
 πεντεκαίδεκα νῆες πρὸς βασιλέα κατὰ συμμαχίαν ἀφιγμένοι,
 αἷς ἐφύλαττον πεντηκοντα καὶ διακόσιοι Περσῶν· οἱ λοιποὶ
 δὲ συνησαγ βασιλεῖ. ἔξ ὧν ὁ Μομιτζίλος κατὰ τὴν ἐφοδὸν
 ἐκείνην ἐνέπρησε τρεῖς, τῶν ἄλλων περισσῶσι Περσῶν
 δὲ ἀπόλετο οὐδεὶς. πρὸς δὲ τοὺς βασιλεῖ συνόντας τις ἐλ-
 θὼν, ὡς ναῦς τε συμπάσας ἐμπρήσειε Μομιτζίλος ἐκελθὼν
 καὶ τοὺς φύλακας ἀποκτείνεῖς, διαδρᾶναι δυνηθέντος μηδε-
 γνός, ἀπήγγελλεν. οἱ δ' ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις εὐθύς καὶ ὤφ-
 ρμητο Μομιτζίλῳ ἐπιέναι. βασιλέως δὲ κωλύειν πειρωμένον,
 ὡς μετὰ τὴν ἐξ Ἡρακλείας ἐπάνοδον ἐπιστρατεύσοντάς ἐκεί-
 νῃ μετὰ τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς, καὶ ἀναγ-
 καιότεραν τὴν εἰς Ἡράκλειαν στρατείαν ἐκ πολλῶν ἀποδει-
 κνύτος, οὐδὲν ἀναγκαιότερον ἔφασαν ἐκείνοι τοῦ ἀμύνεσθαι
 ἐπὶ τοῦ φόνου τῶν ὁμοφύλων. ὄρων δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς
 μὴ δύναίτο κατέχειν, καὶ τὴν Ῥωμαίων συνεξέπεμπε στρα-
 τίαν, ἅμα μὲν κακώσουσαν τὰ Μομιτζίλου ἤδη φανερῶς
 ἀφεστηκός, ἅμα δὲ καὶ περὶ τῶν βαρβάρων δεδοικώς, μὴ
 D διαφθαρεῶσιν ὑπ' ἐκείνου, ἀξιόμαχον στρατόπεδον ἤδη κεπη-
 μένου καὶ πρὸς τόλμαν καὶ εὐψυχίαν οὐδενός τῶν τότε

3. πεπυσμένος P. 4. Ἀβδηρίταις B. 18. οὐδὲ P.

Momitzilus a Byzantiis in eum irritatus, ut Didymotichum revenisse cognovit, Abderitas invasit, ubi quindecim naves ab Amurio ad imperatorem suppetias missas stabant in littore, quas ducenti quin-
 quaginta Persae custodiebant, reliquis imperatorem sequentibus. Ex his Momitzilus illo impetu hostili tres incendit, nemo tamen Persarum interiiit. Tum reliquis, qui apud imperatorem erant, Per-
 sis nescio quis nuntiavit, Momitzilum naves ad unam exussisse et custodes ad unum obruncasse, neminem effugere potuisse. Qui protinus arma capientes, eum adoriri gestiebant, et imperatori contra venienti dicentique post reditum ab Heraclea in eum qua par esset cura et studio pugnari posse, et expeditionem Heracleensem multis de causis magis videri necessariam ostendenti, illi con-
 tra respondebant, nihil tam necessarium se putare, quam suorum civium necem ulcisci. Perspicuus imperator, eos cohiberi non posse, una manipulos Romanos mittit, simul ut regiunculam Momitzili, velut aperti desertoris, depraedarentur, simul quia barbaris metue-
 bat, ne ab illo iustum iam habenti exercitum et ducibus illius aetatis audacia et animi celsitudine nihil concedente, deleretur. Momitzilus id, quod evenit, suspicione praecipiens, eam nimirum

λειπομένου. Μομιτζίλος δὲ, ὅπερ ἐγένετο, ὑποπτεικῶς, ὡς A.C. 1343 οὐκ ἂν ἀνάσχοιτο τὴν ἕβριν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸν πέμψοι στρατιάν, τὴν τε χάραν συνέστειλεν εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ φρουρία καὶ αὐτὸς παρεσκεύαστο ὡς ἐπὶ μάχην. 5δρῶν δὲ τὴν Περσῶν καὶ Ῥωμαίων στρατιάν δυνατωτέραν οὖσαν, ἣ ὥστε διακινδυνεύειν πρὸς αὐτήν, τὸ νῦν μὲν ἔχον V. 473 ἔγνω ἡσυχάζειν καὶ ἐπὶ λεηλασίαν τρέπεσθαι ἔξιν, ἀναστρέφουσι δὲ ἐπιτίθεσθαι καὶ βλάπτειν, ἣν τὲ δύνηται. P. 590 καὶ τὴν στρατιάν ἔχων, κατὰ τὸ Περιθεώριον ὑπὸ βασιλί- 10δα ἔτι τελοῦν διέτριβεν ἑλθὼν καὶ τὴν ἀνάξουξιν περιέμενε τῆς στρατιᾶς. βασιλεὺς δὲ τῷ Καντακουζηνῷ ἐν Κουμουτζηνοῖς τὴν ἐπάνοδον τῆς στρατιᾶς καὶ αὐτῷ ἐκδεχομένῳ, ἐδόκει δεῖν προσελθεῖν ἐπὶ μικρὸν, εἰ πως ἐγγένοιτο παρά του τι περὶ τῆς στρατιᾶς πυθέσθαι. καὶ προῆλθεν ἄχρι πό- 15λιως Μεσήνης παλαιᾶς, ἐκ πολλῶν ἐτῶν κατεσκαμμένης, ὅσον ἐξήκοντα ἔχων ἐπομένους στρατιώτας. ἐκεῖ δὲ τοῦ ἵππου μετὰ τῶν συνόντων ἀποβάς, σκοποὺς μὲν ἔπεμπε πρότερον φυλάττειν πόρρωθεν. νυσταγμῷ δὲ ληφθεὶς, ὑπνωττεν ἐπὶ μικρὸν· ὑπνώττοντι δὲ ἠκούετο λέγουσα φωνή· „ἔχειραι 20δ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφάνουσι σοι ὁ Χριστός.“ ἀνέστη μὲν οὖν αὐτίκα ὑπὸ τῆς φωνῆς Θουρβη-Θεῖς, καὶ τοῖς παροῦσι διηγεῖτο. ἅμα δὲ καὶ οἱ σκοποὶ ἀπήγγελλον ἑλθόντες, ὡς προσελάνει στρατιὰ· ἀκριβῶς δὲ οὐκ εἶχον εἰδέναι ὅθεν εἶη. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ περὶ αὐτὸν 25ψήθησαν μὲν εἶναι τὴν οἰκίαν, ὑποστρέφουσαν ἐκ τῆς λεηλα-

iniuriam imperatorem inultam non passurum, sed manum contra se missurum, sparsos per regionem agrestes in oppida et castella contraxit seseque ad proeliandum instruxit. Verum ubi animadvertit, ex Persis et Romanis constantem exercitum validiorem esse, quam ut ei se deberet cum periculo obicere, in praesentia coeptis supersedendum eorumque direptioni indulgendum, recedentibus autem inhaerendum et si quo possit damno mactandos duxit. Cum suis porro copiis Peritheorium, quae adhuc in fide imperatoris manebat, illic hostium discessum expectaturus concessit. Ceterum imperatori et ipsi Cumutzenis reditum suorum praestolanti visum aliquantum progrediendum, si forte quampiam de illis auditionem acciperet, et usque ad urbem antiquam Mesenen, iam olim dirutam, cum comitatu circiter sexaginta militum vectus est. Ibi cum ab equis descendissent, missis prius speculatoribus, qui procul observarent, somno obrepente dormivit aliquamdiu atque inter dormiendum hanc vocem audivit: Expergiscere qui dormis et resurge a mortuis et illuminabit te Christus. Qua voce confusus animi, repente surrexit et rem praesentibus indicavit. Adsunt item specula-

A. C. 1343οίας, ὁμως ὑπὸ τῆς κατὰ τοὺς ὕπνους τεθορυβημένος φωνῆς, τοὺς τε νεμομένους ἵππους ἐκεῖ τῆς στρατιᾶς ἐκέλευε τοὺς νομέας ἀπάγειν εἰς Κουμουτζηνά, καὶ Μανουήλ τὸν Ταρχανειώτην ἐκ τῶν παρόντων ὀλίγους ἐκέλευεν ἀπολεξάμενον, εὐθὺς τῆς ἔρχομένης στρατιᾶς χωρεῖν καὶ κατα-5
 C σκεπίεσθαι ὄθεν εἴη· αὐτὸς δὲ ἀνελάμβανε τὰ ὄπλα μετὰ τῶν συνόντων. οὐπω δὲ ὀπλισμένων παντελῶς, τεθορυβημέ-
 τος ἐπανῆκεν ὁ Ταρχανειώτης, πολεμίους εἶναι φάσκων τοὺς ἐπιόντας. οὐπω δὲ πᾶν εἴρητο ἔπος, καὶ οἱ πολέμιοι παρῆ-
 σαν. ἦν δὲ ὁ Μομιτζίλος, χιλίους ἄγων ἐπιλέκτους, παραιο-
 τινων κατασκόπων, οὓς ἐπεμψεν αὐτὸς, περὶ βασιλέως πεπυ-
 σμένος, ὅτι ἐν Μεσσηνί τὸ νῦν ἔχον διατρίβει. ἦν γὰρ ὀλί-
 γον ἐν ᾧ διεῖχε Περιθεώριον Μεσσηνίας. βασιλεὺς μὲν οὖν
 τοὺς περὶ αὐτὸν συναγαγὼν, ἐβάδιζεν ἐντάκτως διὰ Μεσση-
 νίας τὴν ἄγουσαν εἰς Κουμουτζηνά. ὄρων δὲ ὁ Μομιτζίλος 15
 οὐκ εὐθὺς ἐπὶ φυγὴν τραπέντας, ἀλλὰ βάδην καὶ τεταγμένως
 ἀπιόντας, ἔδεισε μὴ, τινων ἐνεδρευόντων ἐν τοῖς ἐρειπίοις τῆς
 D πόλεως, τροπὴ γένεσθαι περὶ αὐτὸν, ἀτάκτοις καὶ διεσκεδασμέ-
 νοις ἄφρονι ἐπελθόντων, καὶ συνεῖχε καὶ αὐτὸς τὴν στρατιάν
 σχολαίως πορευομένην ἐν λόχοις τρισίν. ἐπεὶ δὲ βασιλεὺς καί 20
 οἱ περὶ αὐτὸν ἔξω τῶν ἐρειπίων ἦσαν καὶ ἐνέδρας ὑποψία
 οὐδὲμία ἦν, ἤλαυνον οἱ περὶ Μομιτζίλον ἐπ' ἐκείνους ἀκρα-
 τῶς. τραπομένων δὲ ἀπάντων εἰς φυγὴν, ἐπεὶ οἱ προδραμόν-
 τες τῶν πολεμίων ἐγγὺς ἦσαν βασιλέως, (τῶν ἄλλων γὰρ αὐτὸς

tores, narrantes exercitum adventare: nec certo noscere potuisse, undenam adventet. Imperator cum comitibus proprium esse et a populatione redire censet: verumtamen voce in somnis audita turbatus, et equos praesidiariorum illic pascentes reducere Cumutzena pastoribus mandavit, et Manuelem Tarchaniotam ex praesentibus paucos deligere, venientibus recta occurrere, unde venirent, speculari iussit: ipse interim arma cum sociis induit. Sed necdum his plane armatis, Tarchaniota trepidus revertitur, hostes advenire ait. Vix finierat, et ecce adsunt. Ducebat autem Momitzilus selectos mille, per exploratores suos certior factus, imperatorem in praesentia ad Mesenem sedere, siquidem Peritheorio Mesene parvo intervallo aberat. Collectis igitur suis ordinatoque agmine, via per Mesenem ducente Cumutzena redit. Cernens Momitzilus non exemplo fugisse, sed gradatim et ordinatim discedere, timensque ne, quibusdam inter rudera et parietinas urbis insidiosae latentibus, densataque caterva in suos nec ordinatos et sparsos irruentibus, fuga fieret, eos etiam ipse tripartito distributos lento passu incidere fecit. At ubi insidiarum suspicio cessavit, impotenter se in recedentes intulerunt. Quibus omnibus in fugam se effundentibus, cum qui ex hostibus primi accurrebant, imperatori appropinquarent,

τελευταῖος ὑπελείπετο,) συστραφεῖς ἤμύνετο τοῖς πρώτως φθά- A.C. 1343
 σαι, καὶ ἐπιπτεν ὁ βασιλέως ἵππος τοῖς πολεμίοις συμβαλόντος.
 τῶν οἰκετῶν δὲ εἷς παρῶν, Λαντζαρέτος ὄνομα, τοῦ ἵππου
 ἀποβάς, παρείχετο τὸν ἵππον βασιλεῖ, ἅμα δὲ καὶ συνήρατο
 5 ἐπιβῆναι. ἐπιβαίνοντα δὲ ξίφει τις ἐπληξεν ἐπιστάς κατὰ P. 591
 τῆς κεφαλῆς, ἔβλαπτε δὲ οὐδέν, τοῦ κράτους πρὸς τὴν πλη-
 γὴν γενναίως ἀντισχόντος. ἐξ ἐκείνου δὲ διὰ πάσης ἀμυνο-
 μενος τῆς ὁδοῦ καὶ πλήττων καὶ πληττόμενος, (παρῆλθον
 γὰρ αὐτὸν πολλοὶ τῶν πολεμίων,) ἤλθεν εἰς Κουμουτζηνά,
 10 παραδόξως διασωθεὶς, Λαντζαρέτον δὲ ξίφεισι καὶ δόρασι
 κατατραυματίσαντες καὶ νομίσαντες ἀπεκτονέαι, (δεκάκις
 γὰρ ἐτραυμάτισαν πρὸς τοὺς ὀκτώ,) ἀπέλιπον ἐμπνέοντα. βα-
 σιλεὺς μὲν οὖν οὕτως ἐκ τοῦ τοσοῦτου κινδύνου, μηδενὸς ἂν
 προσδοκῆσαντος, διεσωζέτο, καὶ ὁ Μομιτζίλος οὐδὲ βραχὺ
 15 προσμεινίας ἀνεχώρει. Λαντζαρέτον δὲ πέμπας ὁ βασιλεὺς
 ἤγαγεν εἰς Κουμουτζηνά ἐμπνέοντα ἔτι· καὶ πολλῆς ἀξιωθεὶς
 ἐπιμελείας, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ὑγιῆς τε καὶ σωὸς αὐτῆς ἦν, B
 μηδὲν τῶν μελῶν ὑπὸ τῶν πληγῶν ἀποβαλῶν, πολλῆς τε V. 474
 εὐμενείας καὶ τιμῆς ἀπέλαυε παρὰ βασιλέως, καὶ μαιζόνων,
 20 ἢ ἐτήγχανε, δοκῶν εἶναι ἀξιώτερος διὰ τὴν ἐπιδεδειγμένην
 πρὸς ἐκείνον εὐνοίαν. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἄλλων τέτταρες,
 ὧν εἷς ὁ Βρυέννιος Μιχαὴλ ἦν, ᾧ πεσεῖν μαχόμενον ἐμπρο-
 σθεν βασιλέως ὁ Διδυμοτείχου ἀρχιερεὺς πολλῶ χρόνῳ πρό-
 τερον προεῖπεν· ἐάλωσαν δὲ καὶ ἕτεροι τοσοῦτοι. Μομιτζί-
 25 λος δὲ μετὰ μικρὸν, τῆς αὐτῆς ἐπελθούσης στρατιᾶς ἀνακεχω-

8. καὶ πλήττων om. P. 18. ἐπιβαλῶν P.

(ultimum enim agmen clauderat,) agglomeratus cum paucis se tne-
 batur. Cumque sub eo equus confossus cecidisset, unus e famulis,
 Lantzaretum vocabulo, suum praebuit atque in eum sustulit. Adscen-
 dentem quidam advolans ense in caput ferit, sed firmitate galeae
 ictus inanis fuit. Iude toto itinere multis irruentibus et caedens
 et caesus Cumutzena mirabiliter servatus venit. Lantzaretum vero
 gladiis et hastis occidendi causa consauciatum, (octodecim enim
 vulnera ei infixerunt,) spirantem adhuc reliquerunt. Imperator
 itaque e tanto discrimine praeter omnium expectationem emersit et
 Momitzilus sine mora discessit. Lantzaretum imperator seminecem
 Cumutzena vehendum curavit, qui brevi tempore sedulitate medi-
 corum sospes et incolumis, nulla parte corporis amissa, est reddi-
 tus, et maiore etiam, quam ob declaratum erga dominum amorem
 meruisse videbatur, apud eum gratia honoreque floruit. Ceciderunt
 autem quatuor, quorum unus Michael Bryennius, cui ante impera-
 toris pedes pugnantem occubiturum, multo ante Didymotichi epi-
 scopus praedixerat; totidem capti. Mowitzilus paulo post, quam

A.C. 1343 ρηκυίας, τῶν ἐαλωτότων δύο, τόν τε Ἀπελμενῆ καὶ Θεόδωρον τὸν Καβαλλάριον, πρὸς βασιλῖδα τὴν Ἄνναν πέμψας, C μισθοὺς ἤτει τῆς συμμαχίας καὶ τῆς πρὸς τὸν πολέμιον, αὐτῷ γεγενημένης μάχης. ἡ δὲ ἀσμένως τε ἐδέχετο τὴν αἴτησιν καὶ δεσπότην ἀπεδείκνυ. πρεσβείαν δὲ καὶ πρὸς βασιλέα 5 πέμψας ἐδεῖτο τυχεῖν συγγνώμης, ἀγνώμων οὕτω φανεῖς καὶ κακῶς ἀμειψάμενος τὸν εὐεργέτην· ἐπηγγέλλετό τε μηδὲν ἀγνωμονήσειν ἔτι. βασιλεὺς δὲ τότε τιμωρεῖσθαι ὡς ἀμήχανον ὄρων καὶ τὸ πολέμιον ἔχειν Μομιτζίλον βλάπτειν δυνάμενον ὡς ἀλυσιτελῆς, διηλλάττετό τε καὶ παρείχετο 10 συγγνώμην, προσήκοντα ὑπομένων τῷ καιρῷ. πεπυσμένος δὲ αὐτὸν καὶ παρὰ βασιλίδος δεσπότην γεγονέναι, τὴν σεβαστο- D κράτορος αὐτὸς παρείχετο ἀξίαν, καὶ ἔδοξε τὰ τούτου μᾶλλον ἢ τὰ βασιλίδος προελεσθαι, καὶ ἔσπεργε τὸ ὑπὸ βασιλεῖ τετάχθαι δῆθεν ἐπ' ὀλίγον χρόνον. τοῦ χρόνου δὲ ἐν τούτοις 15 παρρηχηκός, ὃν οἱ βάρβαροι ἐπηγγείλαντο συμμαχήσειν βασιλεῖ, ἐμέμνηντο ἐπανόδου. βασιλεὺς δὲ καὶ αὐθις ἐπεχειρεῖ συνεῖναι πείθειν μὴ πειθομένους δὲ ἀπέλυε, καὶ ἐπεραιουῶντο εἰς Ἀσίαν δι' Ἑλλησπόντου.

P. 59a οά. Καὶ βασιλεὺς ὁ νέος Παλαιολόγος ἐνόσησεν ἐν 20 τούτῳ τῷ χρόνῳ κατὰ τὴν Ἡράκλειαν νόσημα δεινόν, ὃν ἔχων Βδ πατριάρχης μετὰ τινων συγκλητικῶν εἰς Βυζάντιον ἀνέστρεφεν. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ μετὰ τῆς στρατιᾶς

5. ἀπεδείκνυε P. 10. ὡς M., ἤδη P.

manus illa praedatoria, de qua supra, discessit, duos de captivis, Apelmenem et Theodorum Caballarium ad Annam imperatricem legat, societatis et proelii cum eius hoste commissi praemium petit. Quae, petitione libenter admissa, despotam illum creat. Ipse quoque, misso ad imperatorem oratore, huius stoliditatis suae et male benemerito suo relatae gratiae veniam petit ac de cetero meliora promittit. Imperator intelligens, et vindicta punire Momitzilum quam esset difficile, et hostem habere, qui obesse graviter posset, quam parum utile, tempus idoneum exspectans, se reconciliari passus est et ignovit, audiensque ab imperatrice renuntiatum despotam, Sebastocratoris honore eius dignitatem cumulavit. Et visus est huius, quam imperatricis, studiosior, bonique consulere, sub imperatorem redactum esse, sed non diu, ut mox dicitur. Elapso interea spatio, quo se barbari imperatori militaturos sponderant, mentionem reditus fecerunt. Quibus imperator ut ultra manerent, cum non persuaderet operamque luderet, eos dimisit. Ita per Hellepontum in Asiam renavigarunt.

71. Per idem tempus imperator Palaeologus Heracleae morbo ancipiti laborabat, quem patriarcha et nonnulli proceres Byzantium reduxerunt. Apocauchus autem magnus dux cum exercitu, summus

ἔπαλειπετο ἀποκράτωρ στρατηγός, καὶ παρεσκευάζετο, ὡς Δ. C. 1343
 τοῖς κατὰ Διδυμότειχον ἐπιθησόμενος. ἐπύθετο γὰρ Καντακου-
 ζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἀποχωρήσαν τὸ Περσικόν· ἅμα δὲ καὶ
 ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς ὑπέσχετο συμμαχήσειν τὰς πρὸς βα-
 5σιλέα διαλύσας σπονδὰς, καὶ ἔπεμπε μετ' οὐ πολὺ τὴν συμ-
 μαχίαν. βασιλεὺς δὲ τῶν γιγνομένων ἀγνοῶν οὐδὲν, ὡς ἐνῆν
 καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν ἔφοδον παρεσκευάζετο, καὶ Ματθαῖον μὲν
 τὸν υἱὸν ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς καταλιπὼν μετὰ στρατιᾶς ὄσης
 ᾗετο ἀρκέσειν, εἴ τινες αὐτῷ ἐπίοιεν, Ἰωάννην δὲ Ἀσάνην C
 10τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν τοῖς ἐν Μόρρα προσχωρήσασι πολι-
 χηίοις ἄρχοντα ἐπιστήσας καὶ φρουρὰς ἀφείκ, αὐτὸς εἰς Δι-
 δυμότειχον μετὰ τῶν ἐπιλοίπων ἐπανῆκε. δούξ δὲ ὁ μέγας,
 σύμπασαν ἔχων τὴν Ῥωμαίων στρατιάν, ἐξ Ἡρακλείας εἰς
 Ἐμπυθίου τὸ φρούριον ἦκε, καὶ περιστρατοπεδευσάμενος
 15ἐπολιόρκει, καὶ τειχομαχίας ἐποιεῖτο καὶ προσῆγε μηχανάς.
 ἐν αἷς πολλοὶ τῶν ἔξωθεν μαχομένων ἐπιπτον· ἦν γὰρ καρ- V. 475
 τερώτατον τὸ φρούριον ἐκ τῶν τειχῶν τῆς κατασκευῆς. ὄρων
 δὲ ὡς οὐκ ἂν εἴη βία ἄλωτον, ἀπεγίνωσκε καὶ τὴν πολιορ-
 κίαν. τῶν γὰρ ἐπιτηδείων οἱ πολιορκούμενοι εὐπόρουν. τού-
 20των δὲ πραττομένων, καὶ ὁ Μομιτζίλος αὐθις ἐπολέμησε D
 πρὸς βασιλέα καὶ τὰς ἐν Χαλκιδικῇ ἐκάκου πόλεις, ὅσα δυ-
 νατὰ, τὴν ἐκ βασιλίδος προελόμενος ἀξίαν καὶ δεσπότην ἐαν-
 τὸν προσαγορεύσας. ὁ μέγας δὲ δούξ πέμψας πρὸς βασιλέα
 τὸν Συναδηγὸν πρεσβευτήν, ὃς πρότερον καὶ Βεβρόϊα ἐνδια-

2. ὡς τῆς (sic) κατὰ Δ. ἐπιθησόμενος M., ὡς εἰς Δ. ἐμβαλῶν P.

imperator relictus, ad Didymotichenses oppugnandos sese compa-
 rabat, siquidem Persas Cantacuzenum deseruisse acceperat. Moe-
 sorum item rex, soluto foedere, auxilium ei pollicitus, non multo
 post misit. Imperator nihil horum nesciens, pro facultate se quo-
 que ad hostem excipiendum praeparabat, relictoque in Chalcidice
 Matthaeo filio cum manu, quantam rebatur satis esse, Ioanne autem
 Asane, uxoris fratre, oppidulis in Morrha dedititiis praefecto instituto
 cum praesidiis, ipse cum ceteris Didymotichum inivit. Magnus
 dux potens totius Romani exercitus, Heraclea excedens, Empythium
 castellum obsidione circumdedit, et muris tormenta machinasque
 admovit, in qua oppugnatione multos suorum amisit. Erat siquidem
 castellum illud murorum structura longe munitissimum. Videns
 igitur, vi capi non posse, (nam et victus obsessis abunde suppete-
 bat,) obsidionem solvit. Dum haec geruntur, Momitzilus dignita-
 tem, qua ab imperatrice insignitus fuerat, potiozem ducens et de-
 spotam se nominans, instaurato adversus imperatorem bello, urbes
 in Chalcidica vexat pro viribus. Magnus autem dux Synadenum
 legatum ad imperatorem mittens, quem et antea Berrhoeam ad

A.C. 1343 τρέβοντι ἐπέμφθη, ἐμήθυεν, ὡς, εἰ καὶ δοκοίη πολιορκεῖν καὶ τειχομαχίας ποιέσθαι πρὸς τὸ Ἐμπτυθίου φρούριον, ἀλλ' οὐ βούλεσθαι λαβεῖν, ἔτι τῆς ἀρχαίας εὐνοίας ἕγη ἀποσώζων· βουλομένη γὰρ ἕστα ἂν ἠλίσκετο. νυνὶ δὲ βούλεσθαι αὐτῷ συγγίνεσθαι καὶ περὶ τινῶν διαλέγεσθαι ἀπορῶντων,⁵

P. 593 ὧν οὐκ ἔξεστι χρῆσασθαι ἑτέροις μνησταῖς, εἶγε καὶ αὐτῷ βέλτιον δοκοίη. τὸ μὲν οὖν οὕτως, ὡς ἔχει, βασιλικῶς ἐσκευασμένην συντυχεῖν, οὐ ῥᾶδιον αὐτῷ· τὸ δ' αὖθις ἰδιωτικῆν μεταλαβεῖν ἐσθῆτα, οὐκ ἂν αὐτὸν οἶεσθαι βουλήσεσθαι. περὶ ὧν σκέπτεσθαι ἐδήλου ὅπως ἐκάτερα ἔσται. βασιλεὺς δὲ πρὸς τοιαῦτα πλάσματα ἀχθεσθεῖς ἀντεμήθυεν, ὡς οὐ δέον πρὸς αὐτὸν ἐπιπλεῖον ψεύδει χρῆσθαι καὶ ἀπάταις· πείψαν γὰρ αὐτοῦ ἦδη ἐσχηκέναι ἐν πολλοῖς, ὅθεν καὶ παντάπασιν ἀπιστεῖν· ἀλλ' εἰ μᾶλλον δύναίτο ἐλεῖν τὸ φρούριον, μὴ ἀμελεῖν. οὐ γὰρ ἂν εἴη λυσιτελῶς βεβουλευμένος τῇ ἀρχῇ, εἰ,¹⁵

Ἐπαρὸν τοὺς πολεμίους βλάπτειν, ἀπόσχοιτο ἐκῶν. ἀλλ' οὐκ ἂν οἶεσθαι τοῖς συνοῦσι φίλον εἶναι τὸ τειχομαχεῖν, πολλοῖς ὁσημέραι ἀποδηήσκουσι. ὅτι δὲ βουλομένην συντυχεῖν οὐ ῥᾶδιόν ἐστιν ὄρᾳν βασιλικῶς ἐσκευασμένον, καὶ αὐτὸν εἰδέναι μάλιστα· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῖς ὀφθαλμῶσιν εὐκολον πρὸς τοῦ ἡλίου ἀτενίζειν, ἀλλ' ὁ ζόφος ἡδὺν καὶ τὸ καμμύνει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀδυνατῶς ἔχουσι ὄρᾳν τὸ φῶς. τοῦ δὲ μάλιστα ἐν ἐπιθυμίᾳ εἶναι τῆς εἰρήνης, ὄρῶντα τὰς περισχούσας τοὺς Ῥωμαίους συμφορὰς, οἶεσθαι δὲ μὴ πρὸς μηδὲν τὴν συντυ-

19. ὄρῶν om. P.

eundem miserat, significat, tametsi Emphythium castellum obsidere et oppugnare cogarit possitque, si velit, occupare facillime, tamen veteris adhuc benevolentiae in illum memorem, nolle. Nunc si etiam ipsi probetur, velle eum convenire et de quibusdam secretioribus neminique committendis sermonem conferre. Verumtamen imperatorio schemate, ut erat, praeditum convenire, sibi esse difficile: cultum vero privati sumpturum non putare. Consideraret igitur utrumque. Imperator commentum istuc indigne ferens, contra illi renuntiare iubet, nihil esse, cur apud se fraudibus et mendaciis de cetero uteretur: iam enim multoties ingenium eius cognovisse; quare nec tantillam ei fidem haberet. Si castellum subigere possit, ne omittat: non enim melius imperio consulturum, si, cum hostium laedendorum facultas sit, ipse illis sciens ac volens parcat. Sed putare se, illam oppugnationem, militibus eius compluribus quotidie intereuntibus, parum gratam esse. Porro illi secum colloqui volenti difficile esse imperatoris ornamentis nitentem adspicere, se quoque minime ignorare: neque etiam facile esse lippientibus solem ac lucem obtueri, sed iucundum potius connivere et in tenebris versari. Quoniam vero pacis conciliandae desiderio incredibili ca-

χιαν φέρειν ἄλλο τὴν αὐτῶν, ἐπίνοιάν τινα δευρορήσειν, δι' A.C. 1343
 ἣς αὐτὸς τε οὐκ ὄψεται αὐτὸν βασιλικῶς δεκενασμένον, καὶ C
 αὐτὸς οὐδὲν ἦπτον ἢ πρότερον ἔσται βασιλεύς. ταύτην δὲ
 εἶναι τὸ καταφράκτους ἀλλήλοις συντυχεῖν, ὥστε τοῖς ποσὶ
 5 μὲν κνημίδας περικεῖσθαι, κράνει δὲ τὴν κεφαλὴν περικα-
 λύπτειν, καὶ τὸ ἄλλο εἶναι ὀπλισμένον σῶμα, ὥστε ἀγνωεῖσθαι
 εἴτε βασιλικὴν ἐσθῆτα ἔνδον ἔχει, ἢ ἰδιωτικὴν. ἐπῆνει μὲν
 οὖν ὁ μέγας δοῦξ τὴν γνώμην, καὶ ἐπηγγέλλετο ποιήσειν κα-
 τὰ τὰ συντεθειμένα. ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ καὶ πρωτοστρά-
 10 τωρ ὁ γαμβρὸς ἀπεπνίγη πρὸς τῷ Ἑβραῶν πολιορκοῦσι τὸ Ἐμ-
 πυθίου φρούριον. κατὰ γὰρ μεσημβρίαν, θέρους ἡδὴ λήγον-
 τος, διανηγρόμενος τὸν ποταμὸν ἐν παιδιαῖς, ἀπεπνίγη τῷ D
 ζεύματι συναρπασθεῖς. μεγίστην μὲν οὖν ἐνόμισε συμφορὰν
 τοῦ γαμβροῦ τὴν τελευταίην καὶ ἐπέδησεν ἐφ' ἱκανόν. ὀλί-
 15 γῳ δὲ ὕστερον ἀναστήσας τὴν στρατιάν, ἐπορεύετο εἰς Λι-
 δουμύτειχον. πρὶν δὲ ἐγγὺς εἶναι, τὸν Μάκρης ἀρχιερέα πρὸς
 βασιλέα πέμψας, ἐδήλου, ὅτι ἀφίξειτο μετὰ μικρὸν οὐ μῦλ-
 λον πολέμιος, ἢ φίλος καὶ διαλεξόμενος περὶ ὧν πρότερον
 μνηύσειεν. ἐπεμπεῖ τε καὶ κηρὸν ἐσφουγιζμένον τῷ βασιλέ-
 20 ῳ δακτυλίῳ, ὃν εἶχεν ἀφελόμενος αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων ἐν
 τῷ τοῦ πολέμου χρόνῳ, ὥσπερ τι ἐνέχυρον ἐκεχειρίας καὶ V. 476
 ἀνακωχῆς πολέμου. βασιλεύς δὲ ἀληθεύειν ἐκεῖνον οἰηθεῖς, P. 594
 ὀπίσσω μὲν, ὥσπερ ἦν συντεθειμένον, καὶ περιέμενε τὴν

12. διανοχόμενος P.

ptus sit, cum adspiciat, quae calamitates Romanos inundent, opineturque ipsorum congressum non aliorum, quam ad pacem, spectare, excogitasse rationem, qua ab illo sine imperatorio ornatu conspiciatur, ipseque nihilo minus, ut ante, imperator maneat. Esse autem hanc, ut cataphracti conveniant, et pedes quidem ocreis ferreis, caput galea contegant, reliquumque corpus similiter communiant, ut nesciat, imperatoriane, an privata vestis intus geratur. Probatum consilio, magnus dux ita se ex compacto facturum promissit. Per idem tempus, quo Emphythium obsidebatur, etiam gener eius protostrator in Hebro praefocatus est. Extrema namque aestate, dum meridie per ludum flumen tranat, undarum impetu abreptus interiit. Ob hanc generi mortem, ut sibi vehementer calamitosam ille diu in luctu et squalore fuit. Non multum effluxit temporis, cum exercitum Didymotichum adduxit. Priusquam autem ad oppidum appropinquaret, Macrae antistitem ad imperatorem mittit, qui doceat, ipsum brevi affuturum, non magis hostem, quam amicum, et collocaturum de quibus antea significarit. Mittebat insuper ceram annulo imperatoris impressam, (quem inter alia belli tempore abstulerat,) ceu pignus quoddam vacationis et induciarum videlicet. Imperator opinatus illum vera loqui, secundum conventa

A. C. 1343 *ἐκείνου συντυχίαν, δλίγους τινὰς ἔξω καταλιπὼν, τῆς δ' ἄλ-*
λης στρατιᾶς μηδένα τειχῶν ἐκέλευεν ἔξω εἶναι, δεδιὼς μὴ
παρὰ τινός τι τῶν νεωτέρων τολμηθῆ καὶ πρόφασις γένοιτο
τοῦ μὴ τὸν πόλεμον καταλυθῆναι. ὁ μέγας δὲ δοῦξ, πρὶν
τῆς πόλεως ἐγγὺς ἔλθειν, τῶν περὶ αὐτὸν τοξότας τινὰς πέμ-
ψας, εἶτα καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν, ἐκέλευε τοὺς κατὰ τὸ Δι-
δυμότειχον ἐπιέναι. οἱ δὲ ἐπέκειντο ἄθρόον καὶ ἔβαλλον
συχνοῖς τοῖς βέλεσιν, ἔπειτα καὶ πῦρ ἐνίσσαν ἐν ταῖς οἰκίαις
B *ταῖς πρὸ τῆς πόλεως. ἐπεὶ δὲ ἐκείνοι μάχης ἤρχον, καὶ οἱ*
ἐκ Διδυμοτείχου ἠμύνοντο ἐξελθόντες καὶ τραυματίας ἀπο-
δείξαντες πολλοὺς, ἀπεσκευάσαντο μηδὲν πλέον δυνηθέντας.
Βασιλεὺς δὲ τὸν Μάκρη ἀρχιερέα πρὸς τὸν μέγαν δοῦκα
αὔθις πέμψας, ἀνείδιξεν αὐτῷ τὴν φιλὴν πανουργίαν καὶ
τὸ ψεῦδος· ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ τῆς ἀπάτης ἀπώνατο οὐδὲν,
μετὰ μέσσην ἡμέραν ἐκεῖθεν ἀνεχώρει καὶ ἠύλισατο τὴν νύ-
κτα οὐ μακράν. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ, τοὺς ἰππέας αὐτὸς ἔ-
χων καὶ τὸ ὀπλιτικὸν καὶ τὸ ψιλὸν, ἐχώρει κατὰ Μόρδρας
καὶ ἐκάκωσε τὰ μέγιστα τὴν χώραν πάντα πυρὶ παραδιδούς
τῶν πολυχνίων δὲ ἰσχυσεν οὐδενὸς περιγενέσθαι, φρουραῖς
ὑπὸ βασιλέως πάντων κατεχομένων, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Βυζάντιον
C *ἀνεχώρει. Μομιτζίλος δὲ ἐκ τοῦ πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥω-*
μαίων πολέμου ἠϋξημένος καὶ μέγας ἤδη γεγενημένος καὶ
νομίσας ἑαυτῷ ἀρκεῖν πρὸς τὸ συστήσασθαι ἡγεμονίαν ἰδίᾳ,
ὁμοίως Καντακουζηνοῦ τε ἀφίστατο τοῦ βασιλέως καὶ Ἄν-

13. φίλου P.

se ornat; eiusque congressum exspectabat, militibusque paucis
 quibusdam foris relictis, ne quis ceterorum extra muros prodiret,
 edicebat, metuens nimirum, ne quippiam rerum novarum designa-
 retur ab aliquo, unde occasio belli nondum finiendi nasceretur.
 Sed magnus dux, antequam urbem attingeret, missis sagittariis
 aliquot et manipulis, Didymotichi propugnatores adoriri iussit. Qui
 confertim instantes, tela crebra iaciebant. Praeterea suburbana aedi-
 ficia coniectis ignibus incendebant. Hunc in modum facto ab illis
 pugnandi initio, Didymotichenses erumpunt, multisque convulne-
 ratis a moenibus eos frustratos repellunt. Imperator Macrae episcopo
 ad magnum ducem remisso, solennem illi calliditatem et mendacium
 exprobat: qui cum fraude ac dolo nihil profecisset, secundum
 meridiem inde castra movens, non procul pernoctavit. Postridie
 cum equitatu et utriusque armorum militibus Morrham invadit,
 regionemque foedissime devastans, omnia flammis implet. Oppido-
 rum autem nullo subacto, quod singula imperator praesidiis impo-
 sitis communiaverat, Byzantium rediit. Momitzilus ex intestino Ro-
 manorum bello opibus auctus et clarum nomen famamque consecutus
 et arbitrat, ad principatum separatim condendum sua sibi sufficere,

νης τῆς βασιλίδος, καίτοι τὰ παρ' ἐκείνης πεμφθέντα τοῦ A. C. 1343
 δεσπότητος ἐπίσημα ἠμφισμῆτος, καὶ ὁμοίως ἐκατέρωθεν ἐπο-
 λέμει, καὶ πόλεις καὶ κώμας ὑπεποιεῖτο. μάλιστα δὲ Ματ-
 θαίφ λυπηρὸς ἦν τῷ βασιλέως υἱῷ, ἐπεκδρομᾶς καὶ λεηλα-
 5 σίας ποιούμενος συχνάς. ἤθροισεν γὰρ ἑπτάς τετρακισχι-
 λίων ὀλίγῳ ἐλάσσουσιν, πάντας ἀριστίνδην ἐξειλεγμένους, καὶ
 ἀνυπόστατός τις ἐδόκει εἶναι διὰ τὴν εὐνυχίαν καὶ τὴν ἀν-
 τοφυῆ τῶν χωρίων ὀχυρότητα, ὧν ἤρχεν. D

- οβ. Οἱ ἐν Βυζαντίῳ δὲ μετὰ τὸν μέγαν δοῦκα τῶν P. 595
 10 ππραγμαμάτων ἔφοροι, ὄρωντες ἤδη τὴν τῶν Ῥωμαίων κινδυ-
 νεύουσαν ἡγεμονίαν καὶ διηρημένην εἰς μυρία τμήματα, καὶ
 πόλεις μὲν μεγάλας καὶ πολλὰς ὑπὸ Μυσοῦς καὶ Τριβαλοῦς
 γεγενημένας, Θράκην δὲ πᾶσαν ἀνδραποδιώθεισαν ὑπὸ τῶν
 Περσῶν, καὶ πόλεις μόνας περιλειπομένας, καὶ αὐτὰς οὐ-
 15 δαμῶς ἐπιεικτέστερα τῶν ἐν ταῖς κώμασι προσδοκίωσας πεί-
 σσθαι, καὶ ἐν δεινῷ τὴν τηλικαύτην συμφορὰν τιθέμενοι,
 οὐδέτι ἀνεκτὸν ἠγούντο, ἀλλὰ βασιλίδι συνεβούλευον σπον-
 δὰς τίθεσθαι καὶ εἰρήνην πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα.
 ἂν τε γὰρ, ἔφασαν, ἐκείνου περιγενώμεθα, οὐχ ἔξομεν ὧν V. 477
 20 ἄρξομεν, πάντων ἄρδην ἀπολωλότων. ἂν τε ἡττηθῶμεν,
 πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῦς συναπολοῦμεν. καὶ ἐδόκουν B
 δίκαια καὶ λυσιτελεῖν βουλευέσθαι καὶ βασιλίδι. μάλιστα δὲ
 πρὸς τοῦτο Γαβαλῦς ὁ μέγας ἐνήγες λογοθέτης καὶ τοὺς ἄλ-
 B. ὀχυρότητα P. 10. τῶν add. M.

a Cantacuzeno et Anna imperatrice, (quamquam insignia despotae, quibus illum donaverat, indutas incederet,) pariter abhorrebat et aequae utrisque arma inferebat urbesque et vicus occupabat. Praecipue tamen Matthaeo, imperatoris filio, crebris excursionibus et direptionibus importunus atque molestus erat. Collegerat autem equitum paulo minus quatuor millia, omnes fortissimos, ac propter animi robur et quos possidebat locos natura munitissimos insuperabilis habebatur.

72. Verumenimvero Byzantii post magnum ducem ephori seu inspectores, cernentes aegram et in sexcentas partes divisam distractamque Romanam rem publicam, urbesque complures et magnas Moesorum ac Triballorum ditionis esse factas, adhaec Thraciam omnem a Persis in servitutem redactam, solis urbibus relictis, et illas tamen neutiquam mitiora, quam vici pertulerint, expectare, tam aerumnoso statu indignati, ultra non ferendum existimabant. Ergo imperatrici pacis ac foederis cum Cantacuzeno iocendi auctores sunt. Sive enim, inquietabant, illum vicerimus, quibus imperemus non habebimus, funditus amissis omnibus, sive victi fuerimus, cum aliis nosmet etiam perdemus. Amplexa est consilium imperatrix, ut iustum et utile, eoque ipsam et alios praesertim

Α.Ε. 1343 λους ἐπειθεν. ὁ μέγας δὲ δούξ, ἐπεὶ ταῦτα ἀγνοεῖν οὐκ ἦν, σπουδῇ πολλῇ θχώρει πρὸς Βυζάντιον, τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀμελήσας. ἐπεὶ δὲ ἦν ἐντός, οὐ πρὸς βασιλίδα ἤκεν, ὥσπερ εἶωθε, προσαγορεύσων, ἀλλ' ἐν Ὁδηγητριάς τῆς Θεομήτορος γινόμενος τῷ τεμένει καὶ προσκυνήσας, ἔπειτα εἰς τὸν ἐν⁵ Μαγγάνοις ἦκε πύργον, ὃν περιόντος μὲν Ἀνδρονίκου τοῦ Βασιλέως εἶχε, τοῦ Βυζαντίου περιβόλου ὄντα ἕνα, ἐν δὲ τοῖς τοῦ ἐμφυλίου πολέμου χρόνοις ἐπισκευάσας καὶ ὄχυρώτατον ἀπεργασάμενος, ὡς μάλιστα ἐνῆν, ὅπλα τε ἐνθήμενος καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτηδεῖα, ὥστε δυνήσεσθαι καὶ πρὸς πολιορκίαν καὶ¹⁰ τειχομαχίας ἀντιστήσασθαι, κατεῖχε φρουρῶν εἰσαγωγῶν. τότε δὲ εἰς ἐκεῖνον ἐλθὼν, διήγαγε τὴν νύκτα. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ τοῦ πατριάρχου πρὸς αὐτὸν ἐλθόντος, πρῶτα μὲν ὠνεῖ-¹⁵ διξεν τὴν εὐκολίαν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν μεταβολὴν. οἶεσθαι γάρ, ἔφασκε, τὰς ἀμφοτέρων συντακείσας ψυχὰς ἑκατέρων τὰ¹⁵ σώματα κινεῖν, καὶ ταῦτά καὶ ἴσα ἀμφοτέρους καὶ βουλευ-²⁰ εσθαι καὶ αἰρεῖσθαι· νυνὶ δὲ τούναντίον ἅπαν πεφηνέται. ἀκηκοέναι γὰρ πεπεῖσθαι καὶ αὐτὸν τοῖς περὶ τῆς πρὸς Καν-²⁵ Δτακουζηνὸν εἰρήνης διαλεγομένοις, ἅπερ οὐκ ἔχρην ποιεῖν εἶ-³⁰ δέναι γὰρ σαφέστατα αὐτόν, ὡς, εἰ μὴ ἐκεῖνος τοῦ πρὸς³⁰ Καντακουζηνὸν πολέμου ἤρχετο πολλὰ πραγματευσάμενος καὶ πᾶσαν μηχανὴν κεινηκῶς, πάσαι ἂν ἐπεκάθητο Παλα-³⁵ μῦς τοῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις, αὐτοῦ ἐκβεβλημένου. νυνὶ δὲ πρὸς τῷ τῆς ἐκκλησίας ἄρχειν, καὶ τῶν πολιτικῶν πρα-

6. Μαγγάνοις P.

magnus logotheta Gabalas impulit. At magnus dux, quoniam ista eum latere non poterant, posthabitis aliis omnibus, Byzantium festinavit. Ubi nou prius more solito imperatricem salutatum accessit, sed in Hodegetriae Deiparae templo fuis precibus, in propugnaculum seu castellum in Manganis, (planities est extra Byzantium,) quod superstite etiam Andronico imperatore habebat, durante autem bello hoc instaurarat et magnis operibus communiaverat, armatae et alia obsidioni sustinendae idonea cum praesidio ibi collocarat, in hoc, inquam, castellum concessit et illic noctem exegit. Postridie se visenti patriarchae levitatem et inconstantiam erga se vitio dat. Credidisse coalitas amborum animas utriusque corpus regere, eademque ambas et moliri et sequi: nunc contra prorsus evenisse. Sibi enim nuntiatum, ipsum quoque assensum iis, quae de pace cum Cantacuzeno suscipienda disputata fuerint. Id quod non debuerit, cum indubitato sciat, nisi ipse bellum adversus Cantacuzenum, multis idcirco negotiis implicitus et omnibus machinis tentatis, introduxisset, iam pridem, eo electo, Palamam in eius throno patriarchico collocandum fuisse. Nunc praeterquam quod

γμάτων οὐδὲν ἥττον ἐστὶ κύριος, περίβλεπτος ἐν πᾶσι Ῥωμαί- A.C. 1343
 οἰς γεγενημένος καὶ πατὴρ καὶ κηδεμῶν βασιλέως προσαγο-
 ρεούμενος· ἃ ἐχρῆν σκοπεῖν, καὶ μὴ, προσδοκωμένης ἄλλων
 ὠφελείας, τὴν οἰκείαν προῖεσθαι σωτηρίαν. πρὶν μὲν γὰρ
 5 τὸν πόλεμον κεινησθαι μέχρι καθαιρέσεως ἐστήσεν ἂν τὴν
 ὄργην ὁ Καντακουζηνός· νυνὶ δὲ μετὰ τὸ τοσαῦτα ἐκείνον P. 596
 ἐφύβριστα καὶ δεινὰ ὑπομεμενηκέναι, ὧν, ἔφρασκεν, οὐδὲν ἥ-
 ττον αἴτιος ἦσθα καὶ αὐτὸς, μὴ φιλάνθρωπόν τινα καὶ ἀνε-
 κτὴν οἴου τῶν τοσούτων κακῶν ἔσσεσθαι τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ
 10 ἰοδύνατόν τε ἐφύβριστον σαυτοῦ καὶ τοῦ γένους ἐξώλειαν παν-
 τός. οὕτω γὰρ ἀκηκόαμεν ἐκ πολλῶν τῶν ἐκεῖθεν ἀφιγμέ-
 νων, ὡς μεγάλην κατ' ἡμῶν τῶν πεπολεμηκότων ἔχει τὴν ἀ-
 πέχθειαν. δι' ἃ αὐτὸς τε ἔγνωκα μέχρι παντός ἐκείνῳ πο-
 λεμεῖν, καὶ σοὶ τὰ ἴσα συμβουλεύω, καὶ μὴ τὰ πόρρω καὶ
 15 μηδὲν ὀνήσοντα πολυπραγμονεῖν, ἀλλ' ἡμῶν αὐτῶν πρόνοιαν
 ποιῆσθαι, ὅπως σωθῆσόμεθα. τοῦτο δὲ κατ' οὐδένα τρόπον B
 ἕτερον περιέσται, ἢ αἰεὶ σπουδάζουσι τὸν πρὸς ἐκείνον εἶναι
 πόλεμον. τὴν γὰρ λεγομένην εἰρήνην μηδὲν ἕτερον οἶον εἶ-
 ναι, ἢ φανεράν ἡμῶν τε αὐτῶν καὶ παιδῶν καὶ οἰκείων
 20 διαφθοράν." τοιαῦτα μὲν ἔλεγε πρὸς πατριάρχην, καὶ ἔπει-
 θεν, οὐδ' αὐτὸν πρὸς τὴν εἰρήνην πάνυ ὠρμημένον, ἀλλὰ
 λέγουσι τοὺς ἄλλοις ἀναγκαιῶς συνεπόμενον. ἔπειτα ἐχρῆτο
 καὶ πρὸς βασιλῖδα πρεσβευτῆ, ἐμήνυέ τε βασιλίδι δι' αὐτοῦ,
 ὡς ἀποροίῃ, ὅτου ἕνεκα αὐτὸς μὲν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ παιδῶν

ecclesiae praesideat, etiam rei publicae esse dominum, spectatum
 inter Romanos omnes, patremque ac tutorem imperatoris appella-
 tum, quae perpendere, nec, dum aliorum quaeritur utilitas, salutem
 propriam in postremis numerare oportuerit. Nam ante bellum,
 inquit, usque ad exactionem tuam Cantacuzenus iram exten-
 disse. Iam, quia tam multa contumeliosa et gravia te quoque
 allaborante passus est, cave existimes, tantarum iniuriarum huma-
 nam aliquam ac tolerabilem, quin potius tuam ipsius ignominiosam
 necem et generis totius exilium poenam fore. Sic enim multi inde
 ad nos venientes narrant, eum in nos, a quibus est bello laesus
 et, immani odio flagrare. Quamobrem mihi sententia est, illum
 oppugnare perpetuo, et te idem facere cupio moneoque, ne longe
 positus nihilque profuturis curiose te immisceas, sed quomodo
 nosmet ipsi servemur, provideas, quod quidem aliter non licebit,
 nisi bellum istuc continuum esse studuerimus. Nam pax ista quae
 dicitur, mihi crede, nihil est aliud, quam et nostra et filiorum
 propinquorumque nostrorum certissima perditio. Hoc sermone patri-
 archam, nec ipsum pacem valde suspirantem, sed aliorum placitia
 necessario suffragantem cepit. Deinde imperatricem quoque per
 legatum appellans, vehementer se mirari dixit, quid hoc esset

A.C 1343 ἔλοιτο πάντα κίνδυνον καὶ πόνον, αὐτοῖς δὲ μὴ τὴν ἴσην ἔδοξε σπουδὴν ἐπιδείκνυσθαι περὶ ἑαυτῶν. αὐτὸς γὰρ εὐθύς μετὰ τὴν βασιλείῳς τελευτὴν, ἰδὼν τὸν Καντακουζηνὸν ἄδικα C καὶ βίαια διανοούμενον καὶ οὐ μόνον βασιλείας, ἀλλὰ καὶ V 478 ζωῆς αὐτῆς ἀποστερεῖν βουλόμενον αὐτὴν καὶ παῖδας, καὶ-5 τοὶ πολλὰ πρότερον ὑπ' ἐκείνου εὐεργετηθεὶς καὶ δίκαιος ὢν ὑπὲρ ἐκείνου πάντα κίνδυνον αἰρεῖσθαι, ἀμειβόμενος τῆς εὐποιίας, ὃ δὲ μᾶλλον εἴλετο ὑπὲρ αὐτῶν διακινδυνεύειν, ἢ τιμὰς τὰς πρώτας καρποῦσθαι παρ' αὐτῷ, τῶν ἀτόπων ἔργων βδελυττόμενος τὴν κοινωνίαν· πόλεμόν τε ἤρατο πρὸς 10 ἐκείνον φανερώς, τῶν ἄλλων πάντων ἀποκνούτων καὶ τὴν δύναμιν πεφρικότων, καὶ ἐς τοσαύτην συνήλασεν ἀπορίαν, D ὥστε πρότερόν τε Τριβαλῶν πρὸς ἐπικουρίαν δεηθῆναι, καὶ τὰ τελευτάα νῦν Περσῶν. αὐτὸς δὲ σπουδῆ πολλῇ καὶ ἀγχινοῖά εἰς τὸνναντίον αὐτῷ ἅπαντα περιτρέψαι, καὶ πολε-15 μίους αὐτῷ ἀντὶ συμμάχων πάντας ἀποδείξει, καὶ νῦν εἰς τοσοῦτον ἀπορίας ἀγαγεῖν, ὥστε ἐπαγγεῖλαισθαι τὴν βασιλείαν ἀποθέμενον βίον ἰδιώτου ζῆν. ὅτε δὲ πολλὰ καμῶν καὶ ἀγωνισάμενος καὶ κινδύνους τοσοῦτους ὑπομείνας ἤγαγεν εἰς τέλος ἀγαθὸν τὴν ἐπιχείρησιν, τότε αὐτοὶ ὑπ' ἀβουλίας ἅπαν-20 τα ἀνέτρεψαν. πυθόμενον γὰρ αὐτὸν, ὡς βουλευσάμενο εἰρήνην τίθεσθαι πρὸς ἐκείνον καὶ σπονδὰς ἐπὶ τῷ βασιλεῖα εἶναι, πάντα καταλιπόντα ἐνθάδε ἤκειν, καὶ οἴκοι γενόμενον τὸ μέλλον ἀποσκοπεῖν. δεδιέναι γὰρ πρὸς αὐτὴν ἐλθεῖν, μη,

13. εἰς pro πρὸς M.

quod, cum ipse pro illa et liberis eius nullum periculum molestiamque detrectasset, non ipsis visum sit, pro se et patriarcha tutandis vicissim eniti. Se quippe statim, ut observarit, Cantacuzenum imperatore mortuo iniqua et violenta coquere consilia, velleque ipsam cum filiis non imperio tantum deicere, sed vita quoque exuere, tametsi multis antea beneficiis ab eo affectum atque ad gratiam quovis discrimine eius causa subcundo referendam obligatum, maluisse pro ipsis periculose facere, quam primos apud illum honores adipisci, execratum scilicet improborum communionem factorum, aliisque omnibus metu ac horrore eius potentiae deterritis, palam ei bellum indixisse eoque angustiarum compulsisse, ut prius Triballorum, nunc tandem Persarum auxilia implorarit. Se autem diligentia et sollertia sua factum infectum illi et pro sociis hostes reddidisse, iamque ad eas difficultates hominem adegisse, ut imperio se abiturum privatamque vitam victurum promiserit. Quando autem ipse post tot labores tantasque contentiones et tanta discrimina conatus suos bono fine concluderit, tum ipsos incogitantia sua omnia evertisse. Nam ubi cognorit illos de pace et foedere cum eo incundo deliberare, ut imperator sit nihilominus, abiectis

ἃ αὐτοῦ ἀπόντος λόγοις ἐψηφίσαντο, ἔργοις παρόντος τελε- A.C. 1343
 σθῆ, καὶ ἀπόληται αὐτὸς τὴν ἐναντίαν γνώμην ἔχων. εἰ μὲν P. 597
 οὖν, ἔφρασκε, τῶν τοιούτων ὡς ἀλυσιτελεστάτων ἀπόσχησθε
 καὶ αὐτοί, καὶ τὸν πόλεμον, ὥσπερ ἔξαρχῆς, ἔλοισθε πρὸς
 5 *Καντακουζηνόν* (τοῦτο γὰρ ἡμῖν λυσιτελεστάτον ἐστι,) καὶ αὐ-
 τὸν ἔτοιμον εἶναι, πίστεις παρ' αὐτῆς δεξάμενον, ὡς οὐδὲν
 αὐτῷ ἀπαντήσει δυσχερὲς, πράττειν μετὰ τῶν ἄλλων ὅσα
 ἂν οἴωνται συμφέρειν. εἰ δ' ἄρα ἄλλως ἔγνωκεν αὐτὴ καὶ
 τὴν εἰρήνην αἰροῖτο μᾶλλον, ἢ πολλῶν ἡμῖν ἔσται καὶ με-
 10 γάλων αἰτία συμφορῶν, σκεψάμενον καὶ αὐτὸν πράττειν
 ὅ,τι ἂν δοκῇ λυσιτελεῖν. πάντως δὲ δύνασθαι καὶ αὐτὸν B
 μᾶλλον τῶν ἄλλων εὖ διαθέσθαι τὰ καθ' ἑαυτόν. τοιαῦτα
 μὲν καὶ πρὸς βασιλίδα διὰ τοῦ πατριάρχου ἐπρεσβεύετο.
 παραγενομένου δὲ καὶ *Γαβαλά* τοῦ μεγάλου λογοθέτου πρὸς
 15 αὐτὸν, τὰ μέγιστα ἔφρασκεν ἐξηπατῆσθαι περὶ αὐτοῦ, νομίζων
 πολὺ τοὺς ἄλλους παρελύνειν συνέσει τε καὶ τῇ περὶ τὸ
 πράγμασι μεγάλοις χρῆσθαι ἐμπειρίᾳ. τὸ γὰρ αὐτὸν ὑπὸ
Καντακουζηνοῦ τосαῦτα εὐεργετηθέντα, ἔπειτα τὸν κατ' ἐκεί-
 νου πόλεμον συσκευασάμενον καὶ τὴν ἐπιβουλήν, καὶ πολλῶν
 20 αὐτῷ καὶ μεγάλων αἰτιώτατον συμφορῶν καὶ ὕβρεων γεγε-
 νημένον, ἔπειτα νῦν οἴεσθαι, εἰ γένοιτο εἰρήνη πρὸς αὐτὸν,
 ἡμέρον πειράσσεσθαι καὶ προσηγοῦς, ἀλλὰ μὴ αὐτὸν καὶ γέ- C
 νος καινῷ τινι τρόπῳ καὶ ἄξιως τῆς πρὸς ἐκεῖνον ὕβρεως
 διαφθερεῖν, οὐ σωφρονούντος ἢ τις τιθείη, οὐδὲ ὀρθῶς τὰ

omnibus huc advolasse et domi iam futuras miseras secum com-
 mentari. Timuisse autem ad eam accedere, ne, quae absente se
 verbis decreverint, praesente re compleant, et quia dissentiat; ideo
 pereat. Quare si isthaec, ut plurimum detrimentosa, omiserint, bel-
 lumque ut a principio contra Cantacuzenum persequi voluerint (hoc
 enim utilissimum fore,) et se paratum esse, fide ab illa data, nihil
 adversi passurum, cum aliis moliri quaecumque conducere iudica-
 rant. Si aliter animata sit, pacemque multarum ipsis et insignium
 calamitatum futuram seminarium bello praetulerit, re discussa, se
 quoque utilitatibus suis minime defuturum: omnino enim se quo-
 que, et facilius, quam alios, posse rebus suis bene consulere. Haec
 ille per patriarcham ad imperatricem. Postea cum et magnus logo-
 theta Gabalas eum viseret, mirifice in eo se deceptum dixit, arbi-
 tratus intelligendi acumine rerumque magnarum usu ipsum alios
 antecellere. Nam quod nunc opinetur, cum Cantacuzeno tantis
 meritis obstrictus, bellum eidem et insidias molitus sit eique plu-
 rima et gravissima, si quisquam alius, incommoda creaverit, nunc
 facta pace mansuetum atque clementem experturum, et non potius
 seque suamque familiam inaudito quodam modo et ut factis illi
 contumeliis dignum est, periturum, parum sapere, neque bene ra-

- A.C. 1343 *πράγματα λογιζομένον. πολὺ γὰρ μᾶλλον αὐτοῖς τὸν πόλεμον λυσιτελεῖν, ἢ τὴν εἰρήνην. πολεμοῦσι μὲν γὰρ ἐξέσται διασώζεσθαι μέχρι παντός καὶ ἄρχειν τῶν πραγμάτων. ἂν δ' ἐλάισσω γίνωνται τῶν ὄντων, οὐ χρὴ διὰ τοῦτο τὴν οἰκείαν αὐτοὺς καταπροΐεσθαι σωτηρίαν. βέλτιον γὰρ ὀλίγων ἄρχειν, 5 ἢ ἐκείνων ἀξαναομένων ὑπ' ἄλλοις εἶναι, αὐτοὺς δὲ ἀποδνήσκειν ἀκλεῶς. εἰρήνην δὲ πρὸς ἐκεῖνον ποιουμένους, οὐκ ἔσθ' D ὅτι τῶν κινδύνων ἐξαιρήσεται. συνεβούλευέ τε αὐτῷ προσθέμενον αὐθις τὸν πόλεμον ἀνακινεῖν καὶ τοὺς ὄρκους ἀνανεοῦν τοὺς πρὸς ἀλλήλους, λαμβάνειν τε τὴν αὐτοῦ θυγατέρα πρὸς γάμον καὶ κοινῇ τὸν τε πόλεμον ἀναδέχεσθαι καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύνειν. ἐπὶ τούτοις ἔπειθε, καὶ ἐψηφίσαντο κοινῇ τὸν πόλεμον, ὤμνούν τε τοὺς ὄρκους, ὥστε Γαβαλᾶν μὲν πρὸς τὸν πόλεμον τῷ μεγάλῳ συναίρεσθαι δουκί, καὶ μηδέποτε περὶ εἰρήνης μῆτ' αὐτὸν βουλευέσθαι, 15*
- V. 479 *μὴθ' ἑτέρῳ λέγοντι πεισθήσεσθαι. ἐκεῖνον δὲ αὐτῷ ἐκδούνασθαι τὴν θυγατέρα, καὶ κατὰ μηδεμίαν πρόφασιν τὸν γάμον κωλυθῆναι, ἀλλὰ κἂν ὑπὸ τῆς ἱερᾶς νόσου τὰ μέλη διαλωβηθῆ, κἂν ἐπιληψία ἢ μελαγχολία ἢ ὁποιαδήποτε νόσος ἐπιγένηται αὐτῷ, μηδὲν εἶναι τῶν τοιούτων κώλυμα τῷ γάμῳ. 20*
- P. 598 *οὔ. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ κατὰ Γαβαλᾶν διψᾷ ἢ μάλιστα ἐβούλετο, συστήσας τῷ πατριάρχῃ, ἔπεμπε πρὸς βασιλῖδα. οἱ δὲ ἐλθόντες πρῶτα μὲν ἀπήγγελλον τοὺς ἐκεῖνον λόγους B βασιλίδι, ἔπειτα συνεβούλευον, ὡς δικαία εἴη ἢ ἀξιώσις καὶ*

tiocinari: longe enim amplius bellum ipsis quam pacem, commodaturum. Nam si bellum gerant, salvos semper et imperatores fore. Quodsi ob id imperii imminutionem patiantur, non ideo salutem negligendam, quandoquidem satius sit imperare paucis, quam eo amplificato subesse aliis et ingloria morte defungi. Et enim si pacem cum illo paciscantur, non esse quod illos a periculo tutos praestet et incolomes. Hortabatur itaque Gabalam, se denuo secum coniungeret, bellum resuscitaret et mutuum sacramentum renovaret; filiam eius uxorem duceret; pariter ad bellum incumberent et Romanum imperium administrarent. His verbis illum irretivit et concorditer bellum decreverunt. Iurabant autem, Gabalas quidem, ad bellum magno duci opem laturum et de pace nec se aliquo modo cogitaturum, nec aliis de ea disserteribus assensurum; Apocanchus vero, filiam ei uxorem daturum, nulloque praetextu nuptias impeditum iri, quamvis sacer morbus membra depasceret aut epilepsia aut insaniam aut quaecumque demum invaliditatis genus se invaderet.

73. Ut cum Gabala quoque res ei ad voluntatem successit, eum patriarchae commendat ambosque ad imperatricem mittit. Qui primum verba Apocanchi referunt, mox rem iustam ab eodem peti

ὁ πόλεμος μᾶλλον αἰρετέος. *Καντακουζηνῷ δὲ οὐδένα* E-A.C. 1343
 τερον δυνήσεσθαι ἀντιστήσεσθαι, ἢ τὸν μέγαν δοῦκα, ὡς ἐκ
 τῶν πραγμάτων γέγονε καταφανές. ὅθεν δίκαιον ἐκείνον εὐ-
 νοοῦντα ἑαυτῇ καὶ συναιρούμενον ἔχειν πρὸς τὸν πόλεμον.
 5 τοῦτο δ' οὐκ ἂν γένοιτο ἐτέρως, εἰ μὴ ὁ πόλεμος αἰθις ἐπι-
 ψηφισθείη. ἀσυμβάτως γὰρ ἐκείνον πρὸς *Καντακουζηνὸν*
 ἔχειν διαβεβαιούσθαι. εἰ μὲν οὖν πείθοιτο καὶ αὐτῇ, εὖ ἂν
 ἔχοι· εἰ δὲ μὴ, σκεπτέον μὴ ἀθρόον ἔνδον *Βυζαντίου* ὁ
Καντακουζηνὸς ἀναφανῆ ὑπὸ τοῦ μεγάλου δουκὸς προσκεκλη-
 10 τομένος. τοῦτο γὰρ ἂν εἴη μόνον ἀντίρροπον τῶν πρὸς ἐκείνον
 ἔβρωσεν καὶ τῶν ἄλλων κακῶν, ὧν κατὰ τὸν τοῦ πολέμου C
 χρόνον πρὸς ἐκείνον ἐνεδείξατο. ἡ βασιλὶς δὲ καὶ πρότερον
 μὲν ἐκ πολλῶν τῶν ἀνδρῶν στοχαζομένη τὴν κακοβουλίαν
 καὶ τὴν μεγάλου δουκὸς κακοτεχνίαν καὶ τὸ περὶ μηδενὸς
 15 ἐκείνῳ μέλειν, ἢ ὅπως αὐτὸς ἄρχῃ τῶν πραγμάτων, τότε δὲ
 καὶ μάλιστα τὴν ἀτοπίαν ἐκ τῶν λόγων συνιδούσα, μὴ ἔχου-
 σα δὲ οἴοισιν ἐτέροις χρῆσαιτο, (οἱ γὰρ ἄλλοι τῶν εὐγενῶν
 καὶ κατ' αἶμα προσηκόντων βασιλεῖ δεσποτηρίοις πάντες ἢ
 ἐν ταῖς οἰκίαις ἦσαν κατακεκλεισμένοι, οἷς αὐτῇ οὐκ ἐθάρρει
 20 οὐδ' ἐνόησεν, εἰ ἀπολυθεῖεν τῶν δεσμῶν,) συνειτίθετο καὶ αἰθις D
 καὶ ἄκουσα πρὸς τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ ἀκούσασα *Καν-*
τακουζηνὸν ἠναγκάσθαι παρὰ μεγάλου δουκὸς ἀποθέσθαι τὴν
βασιλείαν καὶ ἰδιώτου σχῆμα ἀναλαβεῖν, ἡρέμα ἐθέλετο καὶ

1. γὰρ pro δὲ M. 9. τοῦ add. M.

et bellum 'paci anteponendum docent. Cantacuzeno etenim extra magnum ducem, quod experientia constiterit, neminem posse resistere. Proinde aequum videri, ut illum sibi amicum et belli adiutorem habeat. At istuc aliter non futurum, quam si arma de integro decernantur. Confirmasse enim illum, sibi cum Cantacuzeno pacem nunquam intercessuram. Quapropter si ipsa etiam obsequatur, bene habiturum. Sin autem, videndum, ne Cantacuzenus cum totis copiis suis intra Byzantium accersita magni ducis apparcat. Hac enim via tantummodo contumelias et incommoda, quibus eum per belli tempus vexaverit, pensaturum. Ceterum imperatrix, quae iam ante multis indicibus hominum istorum perversitatem et malas artes magni ducis coniectasset, nihilque aliud illum curare, quam ut solus in re publica dominaretur, ex his autem verbis eius insolentiam clarissime perspiceret, cum non haberet, quibuscum sensa sua communicaret, (alii enim nobiles et consanguinei Cantacuzeni imperatoris carceribus omnes aut domibus suis inclusi tenebantur, quos e vinculis emissos benevolos sibi fore non confidebat,) rursus bello, quamvis invita, subscripsit. Potissimum autem, quod Cantacuzenum a magno duce imperio se abdicare et privati habitum resumere coactam audierat, sensim annuebat et in fraudem maxime

- A. C. 1343 πρὸς τὸ ἐξαπατᾶσθαι μάλιστα ἐνήγετο. ἐπισηφίζεσθαι δὴ καὶ αὐτοῖς ὁ πρὸς βασιλέα πόλεμος καὶ ὁ μέγας δοῦξ ἤπτετο πάντων πραγμάτων, οὐ μὴν, ὥσπερ πρότερον, μοναρχικῶς, ἀλλὰ μετριώτερόν πως. ἐδεδίει γὰρ ἤδη τοῖς συνάρχουσι προσκρούειν, ὄρων αὐτοῖς τὰ πράγματα ὑπενδιδόντα καὶ 5
Καντακουζηνὸν ἀξανάμενον τὸν βασιλέα, μὴ τραχύτερον χρω-
μενος τῇ ἀρχῇ ἐπαχθῆς εἶη, καὶ βουληθεῖεν ὑπὸ βασιλέως
μᾶλλον ἀρχεσθαι, ἢ αὐτοῦ. ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ εἶδρα οὐκ ὀλίγον
P. 599 τῆς πρὶν ἀφηρημένους ἐξουσίας καὶ περὶ τῶν μελλόντων δεδι-
ώς, μὴ παντάπασι καταγνωσθεῖς ἀπόληται, ἢ εἰρήνης πρὸς 10
βασιλέα γενομένης, ἢ ἐτέρων ἀντ' αὐτοῦ ἀρχόντων, ἐσκέπαστο
βασιλῖδα καὶ πατριάρχην πείθειν καὶ τοὺς ἄλλους πρεσβείαν
V. 480 ποιεῖσθαι πρὸς βασιλέα περὶ τοῦ ἀποθέσθαι τὴν βασιλείαν,
ὥσπερ δῆθεν πρὸς αὐτὸν ὑπέσχετο, ὡς ἐν τῷ μεταξὺ τῆς
πρεσβείας χρόνῳ, ὥσπερ τινὸς ἐκεχειρίας οὐσης, τιτὶ τῶν 15
ὑπὲρ βασιλέως δεδεμένων περὶ συμβάσεων διαλεχθῆ, ὡς ἦν
B μὲν μετὰ τὴν πρεσβείαν πάλιν αὐτῷ τὰ πράγματα ἐγχειρι-
σθῆ καὶ ὁ πρὸς βασιλέα πόλεμος, (ἦδει γὰρ οὐδὲν ὑγιᾶς εἰ-
πῶν,) μηδὲν κινοίη τῶν δεδογμένων, ἀλλ' ἔχοιτο τοῦ πολέμου,
ὥσπερ ἐξαρχῆς· ἦν δὲ προπηλακίζεται καὶ ἀφαιρῆται τὴν 20
ἀρχὴν, τὰ βασιλέως πράττει. τοιαύτη μὲν δὴ γνώμη ἐβε-
βαίου τὰ εἰρημένα, καὶ ἐπειθε βασιλῖδα καὶ τοὺς ἄλλους
πρεσβείαν ποιεῖσθαι πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἤροῦντο πρέ-
σβεις ἐκ βασιλίδος μὲν καὶ τῆς συγκλήτου Γεωργίου τε ὁ
Πεπαγωμένος καὶ ὁ Συναδηνός, ὅς καὶ πρότερον πρὸς Διδυ- 25

illiciebatur. Ergo rursus bellum sumitur, et magnus dux iterum gubernacula capessit: non tamen monarchae instar, ut antea, sed aliquanto moderatius. Timebat enim iam collegas offendere, videns illis paulatim res submitti et Cantacuzenum crescere, ne, si asperius Imperaret, in odium caderet, et illi imperatori, quam sibi, subesse praeoptarent. Porro cum de pristina auctoritate non parum se amisisse cernebat, et se in posterum aut pace conciliata, aut aliis suo loco imperantibus damnatum, funditus periturum formidaret, imperatrici, patriarchae et aliis persuadere constituit, uti legationem ad imperatorem super imperio deponendo (quod videlicet ipsi promississet) mitterent: quo interea temporis, tamquam in induciis, cum quibusdam pro imperatore vinculis ageret de conditionibus, ut, si post legationem rursus summa rerum ei et una bellum committeretur, (norat enim nihil se sanum dixisse,) nihil moveretur eorum, quae constituta essent, sed bello, ut ab initio, daret operam: sin autem ludibrium fieret et administratione imperii spoliaretur, imperatori studeret. Tali consilio dicta confirmabat et imperatricem ac proceres ad legationem inductebat. Delecti legati ab iisdem Ge-

μῦτειχον εἰς βασιλέα ἦκε παρὰ τοῦ μεγάλου δουκὸς πεμφθεῖς, A.C. 1345
 παρὰ δὲ τῆς ἐκκλησίας καὶ πατριάρχου ὁ τῆς Φιλίππου μη-
 τροπολίτης καὶ ὁ σακελλίου Καβάσιλας. ἔγραφόν τε καὶ τὰ
 πρεσβευόμενα ἐν γράμμασιν ἰδίᾳ μὲν οἱ συνάρχοντες μετὰ
 5 τοῦ μεγάλου δουκὸς, ἰδίᾳ δὲ ὁ πατριάρχης, καὶ ὑπεσημή-
 ναντο οἰκειαῖς ὑπογραφαῖς τὰ γράμματα, ἵν' ᾗ πιστά. ἦσαν
 δὲ τὰ μὲν τῶν ἀρχόντων οὕτως ἔχοντα· ὡς „ἐπεὶ καλῶς ποιῶν
 αὐτὸς, ὡς ἀδυνατοῖς ἐπιχειροῦντος καὶ ἀθεμίτοις κατέγνωσ
 σεαυτοῦ καὶ τῆς γεγενημένης διὰ σὲ φθορᾶς ἐν τοῖς Ῥωμαί-
 10 οῖς ἐννοῶν τὸ μέγεθος, ἤτησας τὴν βασιλείαν ἀποθέσθαι
 καὶ εἰς ἰδιώτου σχῆμα μεταβάλλειν, ὥσπερ ἡμῖν ἐγνώρισε
 σαφῶς ὁ περιπόδητος καὶ γνησιώτατος τῷ κρατίστῳ καὶ ἀ-
 γίῳ βασιλεὺς ἡμῶν ὁ μέγας δούξ, δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ συμφέ-
 ροντα καὶ σαντῷ καὶ τοῖς ἄλλοις βεβουλεῦσθαι κρίναντες, D
 15 ἐπὴνέσαμεν τε τῆς εὐβουλίας καὶ τὴν πρεσβείαν πεποιήμεθα
 ταύτην, ἵν' ὅπερ ἤτησας αὐτὸς, τὸ πέρας λάβῃ. ἵνα δὲ μη-
 δεμίαν ἔχῃς ὑποψίαν, ὡς τι μετὰ τὴν ἰδιωτείαν ἀπαντήσῃ
 δυσχερὲς ἢ δυνάμενον λυπεῖν, τὰ γράμματα ταῦτα ἀπεστάλ-
 20 σθαμεν, καὶ ταῖς ἡμετέραις ὑπογραφαῖς ἐπίβεβαιωθέντα ἀ-
 σσφαλείας ἕνεκα καὶ τοῦ θαυμάειν αὐτοῖς, ὡς ἀκίνητα μενεῖ.“
 ἔπειτα καὶ συντάξεις ἐκ τῶν δημοσίων ἔγραφον, οἷς χρῆσ-
 ται αὐτὸς καὶ παῖδες καὶ οἰκεῖοι. τοιαῦτα μὲν τὰ τῶν ἀρ-
 χόντων περιεῖχε γράμματα. τοῦ πατριάρχου δὲ ἦσαν οὕτως.

6. *Idiis M. mg.*

orgius Pepagomenus et Synadenus, qui antea item Didymotichum
 a magno duce ad Cantacuzenum missus fuerat: ab ecclesia autem
 et patriarcha metropolitanus Philippopolis et sacellii curator Ca-
 basilas, scripseruntque separatim quae vellent collegae et magnus
 dux, separatim patriarcha, et ad eas epistolas in extremo fidei causa
 sua nomina subscripserunt. Archontum quidem concepta erat in
 haec verba: Posteaquam temet ipsum damnavisti, et recte quidem,
 quod ita impossibilia et nefanda aggressus sis, pestisque tua opera
 Romanis comparatae magnitudinem reputans, petisti imperium de-
 ponere et privati habitum resumere, ut nobis magnus dux optimo
 et sacratissimo imperatori nostro carissimus et fidelissimus indicavit,
 rem iustam et cum tibi met ipsi, tum aliis fructuosam te propositam
 habere existimantes, de tam bono consilio te commendavimus et
 hanc legationem misimus, ut quod ipse petivisti, id fiat. Ne autem
 post privati conditionem repetitam molestum aut triste aliquid tibi
 eventurum suspicere, hasce litteras mittimus; quibus, quo rata es-
 sent et tu securum te fore confidere posses, nomina nostra sub-
 scripsimus. Deinde et pensiones notarunt, quas ipse cum filiis et
 propinquis de publicis vectigalibus caperet. Atque ista archontum
 litteris continebantur. Patriarchae epistola hoc exemplo conscripta

- A. C. 1343 „εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὥστε ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. ὅτι μὲν γὰρ κακῶς σεαυτῷ ὁμοίως καὶ τοῖς ἄλλοις ἐβουλεύσω τὸν ἐμφύλιον πόλεμον κεκινήκως, ἀ-
- P. 600 θετήσας μὲν ὄρκους τοὺς πρὸς βασιλέα καὶ τὴν φιλίαν ἐκείνην τὴν θαναμαστὴν, ὑφ' ἧς παρ' ὄλον τὸν ἐκείνου βίον πολλῶν ἀπέ-5 λαυσας καὶ μεγάλων ἀγαθῶν, καὶ τοῖς παισὶν ἐπιβουλεύσας περὶ τῆς ἀρχῆς, τοῖς Ῥωμαίοις δὲ πολλῶν καὶ μεγάλων αἰτίως κατέσσης συμφορῶν, ὧν διὰ μέγεθος οὐδ' οἱ ἐν ἐσχατιαῖς οἰκοῦντες γῆς ἀνήκοοί εἰσιν, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς. ἐπειδὴ δὲ τῶν τετολμημένων εἰς συναίσθησιν ἔλθῶν καὶ τῶν ἀτόπων ἐπιχειρήσεων,¹⁰ σεαυτοῦ κατεγνωκῶς μετεμελήθης καὶ ὑποστρέφεις καλῶς, ὅθεν
- B δὲ ἤλθης κακῶς, τὴν βασιλείαν αἰτῶν ἀποσκευάσυσθαι καὶ εἰς ἰδιώτου σχῆμα μεταβαλεῖν, ὥσπερ ἀκριβῶς ἐξεγένετο μαθεῖν παρὰ τοῦ περιποδήτου καὶ γνησιωτάτου τῷ κρατίστῳ καὶ ἀγίῳ μου αυτοκράτορι τοῦ μεγάλου δουκὸς, αὐτὸς τε ἠδονῆς ἐπλήσθη,¹⁵ ὄσης ἐπὶ τοῖς τοιούτοις εἰκὸς, καὶ ἡ τοί + εοῦ ἐκκλησία τὰς ἀγκάλας αὐτῆς διανοίξασα, δέχεται σε μετὰ πάσης πνευματικῆς ἀγάπης καὶ ἠδονῆς, καὶ ὅσον οὐπω ἤξειν καὶ σὲ προσδοκῶμεν εἰς ἡμᾶς, ἐν ὁμοῦ τε ἡ τοῦ ἐπιτιμίου λύσις γένηται, ᾧ καθυπεβλήθης, καὶ ἀλλήλοις συνησθῶμεν κατὰ τὸ ἀρχαῖον²⁰
- V. 481 ἔθος ὁμιλήσαντες.” τοιαῦτα μὲν ἔγραψε καὶ ὁ πατριάρχης. οἱ πρέσβεις δὲ ἐπεὶ Παμφίλου ἄχρι ἤλθον, πέμψαντες ἐδήλουν βασιλεῖ, ὡς ἤκοιεν μὲν ἐπὶ πρεσβείᾳ, προσταχθεῖεν δὲ
- C παρὰ τῶν νεπομοφῶν, μὴ βασιλέα προσαγορεύειν ἐν ταῖς

1. τὸν om. P. 22. Παμφύλου P.

erat: Benedictus Deus, qui non vult mortem peccatoris, sed ut magis convertatur et vivat. Quam male de te aliisque merueris bello in hac una eademque gente excitato, violando iuramentum imperatori mortuo datum, et amicitia illa prorsus singulari, (unde, quoad ille vixit, multis magnisque bonis auctus es,) ac filiis eius per insidias imperium conando eripere: quamque Romanos multis et diris calamitatibus involveris, quarum gravitatem etiam ultimi terrarum fines audiverunt, non te fugit. At ubi facinorum tuorum conscientia perstrictus, damnatisque ausibus a ratione alienis, ad poenitentiam te dedisti, et unde male exivisti, eodem bene revertaris, imperio te abdicare cupiens ac de cetero vitam privatam exigere, quemadmodum perspicue cognovi a magno duce, qui optimo et sacratissimo imperatori nostro amabilissimus ac fidelissimus est, et ipse expletus sum tanto gaudio, quanto me in negotio huiusmodi expleri decuit, et Dei ecclesia obviis ulnis cum omni caritate et lucunditate spirituali te complectitur; tuumque adventum ad nos in dies expectamus, quo et inflicta poena leveris, et vicissitudine sermonum pro veteri consuetudine nos oblectemus. Haec patriarcha. Legati Pamphilo imperatorem Cantacuzenum super adventu

διαλέξεισιν αὐτῶν. εἰ μὲν οὖν τὸ τοιοῦτον ἀνεκτὸν αὐτῷ, δὴ- A.C. 1343
 λον ποιεῖν, ἔν' ἐλθόντες ἀπαγγέλλωσι τὰ τῆς πρεσβείας. εἰ
 δὲ μέλλοι διὰ τὴν ὑπεροψίαν ἀπελαύνειν πρὸς ὄργην, μηδὲ
 τὴν ἀρχὴν ἀφικνεῖσθαι πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἀναστρέφειν ἐκ Πλαμ-
 5 φιλου. ὁ βασιλεὺς δὲ ποιούμενος περὶ πλείστον τὸ ἐκ Βυ-
 ζαντίου τισὶν ἀξιολόγοις συντυχεῖν καὶ διαλεχθῆναι περὶ
 τῶν κατ' αὐτὸν ἀπάντων, ὅτι τε ὑπὸ συκοφαντῶν διαβλη-
 10 θεῖη καὶ σὺδελμίαν πρόφασιν αὐτὸς παράσχοι τῷ πολέμῳ,
 ἀλλ' ἐκ πρώτης ἡμέρας ἄχρι νῦν ἀναγκαίως ὑπὲρ σωτηρίας
 15 ἰοαυτοῦ τε ἀμύνεται καὶ τῶν συνόντων, ἅμα δὲ καὶ ἐλπίσας D
 εἰρήνης ἔνεκα ἤκειν, ἐκέλευεν ἀφικεῖσθαι πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐ-
 δένα λόγον τῆς προσηγορίας ποιησόμενος. τοῦ γὰρ κοινή λυ-
 σιτελοῦντος ἔνεκα οὐ τοιαῦτα μόνον ἔτοιμος εἶναι ὑπομένειν,
 ἀλλὰ καὶ λοιδορίας καὶ εἴτι χαλεπώτερον ἕτερον δοκεῖ. εἰ
 15 μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν τοιούτων ὄφελός τι γένοιτο Ῥωμαίοις, καὶ
 πολλὴν αὐτοῖς εἰδήσειν χάριν ὑπὲρ τούτων. εἰ δ' ἄρα καὶ
 τὰ δεύτερα νικῆ καὶ ἀσύμβατοι ἀναχωρῶσιν, οὐδ' οὕτως
 αὐτῷ τινα ἀδοξίαν ἀπὸ τῆς προσηγορίας ἀπολείψειν. ἤκον
 μὲν οὖν οἱ πρέσβεις ἐπὶ τούτοις καὶ ἀπήγγελλον τὰ κατὰ τὴν
 20 πρεσβείαν. ἅμα δὲ καὶ τὰ γράμματα παρεῖχον, παρετήρουν
 τε τὸ μὴ βασιλέα ἐν ταῖς διαλέξεσι προσαγορεύειν.

οὐδ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τῶν τε λόγων ἤκουε καὶ τὰ γράμ- P. 301
 ματα ἀνέγνω, πρὸς τοὺς ἐγγεγραμμένους λήρονς διαχυθεὶς, B

1. κατὰ pro καὶ τὰ M. mg.

suo certiore faciant, adduntque, sibi mandatum, ne ipsum in congressu imperatorem appellent. Hoc si pati queat, faciat ut sciant, quo illum adentes munere suo perfungantur. Sin eos superbe et iracunde repulsi sit; neutiquam accessuros et Pamphilo domum reversuros. Imperator etiam atque etiam desiderans cum viris honoratis e Byzantio de rebus suis omnibus colloqui et eos docere, se a criminatōribus traduci, nec ullam bello ansam dedisse, sed a primo die usque nunc pro sua suorumque salute propugnationem suscipere necesse habuisse; ac simul sperans, eos pacificationis ergo venire, neglecto imperatoris nomine ad eundem sui copiam facit. Nam si id e re publica futurum sit, non talia dumtaxat, sed et convicia, et si quid odiosius conviciis, aequo animo ab ipsis perpessurum. Immo si id Romanis commodet, etiam gratias non vulgares acturum. Sin deteriora vincant et infecta pace discedant, nec sic aliquid sibi dedecus ex simplicitate appellationis relicturos. Hac conditione legati veniunt, legationem exponunt, litteras reddunt caventque, ne imperatorem vocent.

74. Auditis legatorum verbis perfectisque litteris, ad nugas illic positus in risum solutus imperator, tum quidem eos ad corpus cibo ac somno in diversorio reficiendum dimittit. Die altero con-

A.C. 1343 γυν μὲν ἀπέλυε τοὺς πρέσβεις ἀναπαύλης τινὸς τυχεῖν ἐφ' ἧς ἐξενέλιζοντο οἰκίας. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἐκκλησίαν ἐκ τῶν παρόντων ποιησάμενος, μετεκαλεῖτο καὶ τοὺς πρέσβεις, καὶ πρὶν ἀπολογίαν τινα περὶ ὧν ἐπρέσβευον ποιήσασθαι, τὰ κατ' αὐτὸν εἰς μέσον προὔτιθει ἐρευνᾶν. καὶ πάντα ἐξητά-5 ζετο μετὰ τὴν βασιλέως τελευτήν, ἐφ' οἷς ἀπεδείκνυνεν αὐτὸν C ἐπὶ τῶν πρέσβειων ὀρθῶς καὶ δικαίως καὶ τοῖς τε βασιλέως παισὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄπασιν Ῥωμαίοις μάλιστα λυσιτελεῶς V. 482 πεπολιτευμένον. ἐκέλευέ τε καὶ τοὺς πρέσβεις ἀδεῶς λέγειν, εἴ τι ἔχοιεν κατηγορεῖν, ὡς λόγον ὑπὲρ πάντων ποιησόμενος. 10 καὶ ἐπ' ἐνόμοις ἀντιλεγόντων καὶ ἐγκαλούντων, ἃ ἐνόμιζον ἀδικεῖν, ὑπὲρ πάντων ἐποιεῖτο λόγον. τοῦτο μὲν οὖν εἰς ἕκτην ἐφεξῆς ἡμέραν ἐτελεῖτο, καὶ διὰ πολλῶν τῶν ἀποδείξεων τὰ ἔσχατα ἡδικημένος ἀπεδείκνυτο ὁ βασιλεὺς, δοῦς δὲ ὁ μέγας καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τὸν πόλεμον κεινηκότες οὐ συκοφαν- 15 ται μόνον καὶ ἀγνώμονες δεινῶς περὶ αὐτὸν καὶ μοχθηρίας D ὑπερβολὴν ἐλλειλοῖπότες οὐδεμίαν, ἀλλὰ καὶ τῶν φόνων καὶ τῶν ἀνδραποδισμῶν καὶ τῶν μεγάλων συμφορῶν, αἱ Ῥωμαίους κατέσχον ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ πολέμου, μάλιστα αἰτιώ- ται τοὶ γεγενημένοι. μετὰ δὲ τὴν ἕκτην πρὸς τὴν ἀπολογίαν κα- 20 θίστατο τὴν περὶ τῆς πρεσβείας, καὶ εἶπε τοιάδε. „οὐδὲν οὐ- τω καὶ πόλιν δημοκρατουμένην καὶ βασιλείαν μάλιστ' ἂν ὀφ- θείως καταλύει δύναται, ὡς ἀνδρῶν ἀπουσία συνετῶν καὶ τὰ δέοντα βουλευομένων. εἰ μὲν γὰρ τοιούτων ἢ πολιτῶν ἢ πό-

cillio e praesentibus suis coacto, legatos etiam advocat, ac priusquam eis respondet, causam suam ad quaestionem de ea exercendam in medium proponit. Inquiritur in acta eius omnia post Andronici imperatoris obitum et legatis ostenditur, probe, iuste et cum summa tum filiorum imperatoris, tum Romanorum omnium utilitate rei publicae praefuisse. Iubet item eos intrepide proferre, si quid haberent, reprehendere, ut rationem omnium redditurus. Illis quaedam horum ut iniusta accusantibus, ad singula respondet. In ista actione sex deinceps dies contriti sunt, pluribusque argumentis et probationibus demonstratum, iniurias imperatorem accepisse longe indignissimas, et magnum ducem aliosque belli satores non sycophantas solum et in eum vehementer ingratos et quantum dici non potest sceleratos, sed caedium quoque et servitutis et aerumnarum ingentium, quae belli tempore Romanos obruerunt, primam causam exstitisse. Post diem sextum legatis responsum dare instituens, ita orsus est. Nulla res et urbem populari utentem potestate, et regnum seu monarchiam imprimis tam facile evertit, quam a prudentibus et opportune consulentibus solitudo. Etenim si talibus aut civibus civitas, aut praefectis regnum abundaverit,

λις, ἢ ἀρχόντων ἢ βασιλεία εὐποροίη, κἄν τύχη τινὲ σφα- A.C. 1343
 λαῖσι, ῥαδίως δύναιντ' ἂν ἐπανασώξωσιν τὴν προτέραν τύχην.
 ἂν δ' ἄπαξ ἀποστερηθῶσι τῶν τοιούτων, οὐδὲν ἔσται κώλυ- P. 602
 μα, μὴ εἰς ἑξαχτον κακοπραγίας τάχιστα ἀφίχθαι. ὃ νῦν
 5 ἐγὼ τὴν Ῥωμαίων μάλιστα οὐδύρομαι ἡγεμονίαν, ὅτι πολλῶν
 καὶ θαναμασιῶν ἀνδρῶν πρότερον εὐποροῦσαν νῦν εἰς τοῦτο
 περιέστρησεν ὃ πάντα καταλύων χρόνος, ὥστε ἡγεμόνας τῶν πρα-
 γμάτων ἔχειν μηδὲν ἄμεινον τῶν πολλῶν διακειμένους. τὸ
 γὰρ ὑπὲρ τηλικούτων πρεσβείαν ποιουμένους καὶ πρὸς ἐμὲ
 10 τὸν πολὺν ἤδη χρόνον ἄρξαντα αὐτῶν, καὶ οὗ, εἰ μὴ ἐπίφθο-
 ρον εἶπεῖν, καὶ βλέμματος ἀπολαύειν προσηνοῦς ἐν μεγίστης
 ἡγῶν εὐτυχίας μέρει, ἔπειτα μηδὲν μήτε ἐρευνησάντας, μήτε
 σκεψαμένους οὕτως ἀπερισκέπτως καὶ θρασέως τὰ ἐπελθόντα
 γράφειν, οὐκ ἐκείνων μάλιστα ἂν τις κατηγορήσειε προσή- B
 15 κοντα εἰργασμένων ἑαυτοῖς, ἢ ὅσῳ τὴν περιφανῆ πρότερον καὶ
 εὐτυχῆ Ῥωμαίων θρηνήσειεν ἡγεμονίαν ὑπὸ τοιούτοις, φεῦ,
 ἀνδραπόδοις ἀγομένην. περὶ μὲν οὖν ἐκείνων ὀλίγος ἐμοὶ λόγος
 γένοιτ' ἂν, τοιαῦτα καὶ φανλότερα πράττειν οὕσιν ἀξίους.
 Ἀποκαύκον δὲ τοῦ παρακοιμωμένου οὐ τὴν μοχθηρίαν μό-
 20 ρον καὶ φιλοψευδῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰτάμότητα καὶ τὴν ἀναι-
 σχυντίαν ἔπεισι θαναμάζειν, ὅτι, καίτοι μέλλων ἐπὶ τοσοῦτων
 ἐλέγχεσθαι σαφέστατα ψευδόμενος, ὅμως ἐπὶ τῷ μὴ δοκεῖν
 εἰκῆ καὶ μάτην τὸν πόλεμον κεκινήκειναι, μηδ' ἀνήνυτα πονεῖν,
 εἴλετο τῆς ἐπ' ὀλίγον εὐδοξίας τὴν διὰ βίου αἰσχύνην ἀνταλ- C
 20. καὶ φιλοψευδῆς add. M.

quamvis casu quodam offenderint, parvo negotio ad pristinam fel-
 citatem revocari poterunt. Sin autem tales viros semel amiserint,
 nihil profecto celerem et extremam eorum miseriam remorabitur.
 Quocirca Romanum imperium ego maximopere lueo, quod multis
 antea viris admirabilibus abundans, modo omnia conficiens et con-
 sumens vetustas eo redegit, ut summam eius teneant, quos e medio
 imperitae plebeculae prodiisse dicas. Nam super talibus legationem
 mittere et ad me mittere, qui ipsis diu iam imperavi, et cuius
 (absit verbo invidia) vel placidiore adpectu dignati, in coelo sibi
 esse videbantur: deinde nihil neque anquirentes, neque circumspi-
 cientes, adeo inconsulto et confidenter quidquid in buccam venit
 scribere, non tam illis, quod se dignum est facientibus, quispiam
 reprehenderit, quam illustre prius et beatum Romanorum imperium
 nunc ab huiusmodi, pro Deum immortalem, mancipiis gubernatum
 desleverit. Sed de illis nihil dicam amplius, quos talis conditio et
 peior etiam decet: Apocauchi praefecti cubiculi non improbitatem
 modo mentiendique libidinem, sed temeritatem quoque et impu-
 dentiam admiror: qui quamvis non paucis et apertissimis exemplis

- A.C. 1343 *λάττεσθαι. δέον μέντοι μηδὲ τὸ ἐκείνου πᾶν θαυμαστὸν ἡγεῖσθαι. ὃ γὰρ ὁ βίος ὅλος παουρηγία καὶ ἐπιουρκία καὶ ἀπάτη, καὶ ῥῆον ἂν ἀναπνεύσειε χωρὶς ἄερος, ἢ τούτων, οὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ θεὸν ψευδόμενος διηνεκῶς, εἴλετο καὶ πρὸς ἀνθρώπους τῷ ψεύδει χρῆσθαι. ἐμοὶ δ' ἐξαοχῆς τε ἡρημέ-⁵νω τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς τὸδε χρόνον περὶ πλείστου ποιουμένων καὶ πάσης ἄλλης ἀνθρωπίνης εὐημερίας προτιμῶντι τὰληθῆς εἰρήσεται, συμμαρτυρήσει δὲ καὶ Συναδηνὸς οὗτος, ὃς ἐμοὶ τοὺς λόγους σύννοιδεν, ἀξιόρχεως ὧν πρὸς πίστιν.*
- D παρ' ἐκείνου γὰρ ἀφῆκτο· τὸ γὰρ Ἐμπυθίου φρούριον πολι-¹⁰ορκῶν πρεσβείαν τε πρὸς με διὰ τούτου ἐποιεῖτο, καὶ βούλεσθαι ἔλεγε συντυχεῖν περὶ τινων διαλεξόμενος, κακούργως καὶ ταῦτα καὶ ἀξίως ἑαυτοῦ ὑποκρινόμενος, ὡς εἶδει-
- V. 483 *κνωτο σαφῶς ἀπὸ τῶν πραττομένων. συνθεμένου δὲ ἐμοῦ, (ῥῆθην γὰρ αὐτὸν περὶ εἰρήνης ἐθέλειν διαλέγεσθαι, ἧς ἐγὼ¹⁵ μάλιστα ἐπιθυμῶ, καὶ τῶν περὶ ἐκείνης λόγων, κἄν ὡς πρὸς ἀπάτην συνσκευασμένοι, ὀλίγα πολυπραγματῶν ἐξέχομαι,) μὴ δύνασθαι αὐτὸς ἔλεγε βασιλικῶς ἐσκευασμένῳ συντυγχάνειν· ἀδυνατώτερον δὲ εἶναι πάλιν, τὴν βασιλικὴν σκευὴν ἀποτιθεσθαι*
- P. 603 *ἐμέ. πρὸς ἃ ἐπίνοιάν τινα εἶδειτο ἐξευρίσκειν. ἐγὼ δ', ὅπερ ἔφην,²⁰ τῆς εἰρήνης τῆς ἐπιθυμίας ἕνεκα, ἀλλὰ τὴν ἀπορίαν, εἶπον, ῥῆστα ἰασαίμην ἂν ἐγώ· ὠπλισμένοι γὰρ συμμίζομεν ἀλλή-*

mendaciorum convinci possit, tamen ne frustra ac sine causa bellum commovisse, neque inaniter laborare videatur, fluxam gloriam dedecore in omnem vitam duraturo redimere voluit. Verum neque hoc illius facinus tam valde mirandum censeo. Cuius enim vita omnis nihil est, nisi vafrities, periurium, impostura, quique facilius sine aspiratione acris, quam sine his spiritum duxerit, haud mirum si, Deo mentiens assidue, apud homines quoque vanitatem usurpare statuerit. Ego vero a puero veritatis amans et usque hodie tantam eam faciens, ut nullam ei humanam prosperitatem antepo- nam, quod verum est, eloquar. Testimonium mihi dicet etiam Synadenus hic, meorum verborum conscius et testis fide dignus, qui ab illo ad me venit. Nam dum castellum Empythium obside- ret, legatum hunc ad me misit et affirmavit, se colloquendi gratiam conventum cupere: nequiter et istuc atque ut suis moribus dignum erat simulans, quod facto clare patuit. Annuente autem me, (cogitabam enim de pace mecum acturum, cuius me cupidissimum et sermonum de ea licet ad fraudem compositorum parum curiosum scrutatorem fuisse confiteor,) atque in laetitiam effuso, ipse me alloqui in veste imperiali posse negavit: mihi autem fore multo difficilius ornatum hunc deponere: ideoque rationem aliquam novam inveniri desiderabat, qua congrederemur. Tum ego cupiditate pacis inflammatus, ut dicebam, Atqui hanc difficultatem, in-

λοις, ἀγνοούμενοι εἰ βασιλικὰς, ἢ ἰδιωτικὰς ἔνδον ἔχομεν. A.C. 1343
 ἐσθῆτας. εἰ οὖν τοῦτο συνθήκη τοῦ τῆν βασιλείαν ἐστὶν
 ἀποθέμενον ἰδιωτικῶς ζῆν, ὥσπερ ἐκεῖνος καταψεύδεται, κρι-
 νατὲ ὑμεῖς. εἰ δ' ἑτέρας, ἢ ὥσπερ αὐτὸς εἰρήκειν, ἔχει, ὁ
 5 Συναδηνὸς παρῶν ἐξελεγχέτω. ἀλλ' οὐκ ἂν δύναίτο. πρὸς
 μὲν οὖν τοὺς ὀνομαζομένους ἄρχοντας, οἱ δικαιοτέρον ἂν
 μᾶλλον ἀνδράποδα καὶ δοῦλοι καλοῦντο, καὶ τὴν παρακοιμω-
 μένου ψευδολογίαν ἀρκέσει καὶ τὰ εἰρημένα, τὴν τε ἄνοιαν B
 ἐκείνων καὶ φανυλότητα καὶ τὴν ἐκείνου μοχθηρίαν ἀπελέγ-
 10 χεῖν. πρὸς δὲ τὴν πρὸς πατριάρχην ἀπολογίαν ἤδη τρέψο-
 μαί. ἂν δ' ὑπὸ τῶν λόγων ἀπελέγχηται ψευδόμενος καὶ
 ἐπιτορκῶν αὐτὸς, καὶ τῶν αἱμάτων καὶ τῶν φόνων αἴτιος καὶ
 τῶν μυρίων κακῶν, ἃ τοὺς τάλαιπῶρους Ῥωμαίους τοσοῦτον
 ἤδη κατέχει χρόνον, ὧν αὐτὸς ἐν τοῖς γράμμασιν αἴτιον ἐμὲ
 15 ἔλεγχον προσηγορίζεσθαι καὶ τὴν αἰσχύνην τὴν ἀπὸ τῶν λό-
 γων, ἀλλ' ἐκείνῳ τῷ πρὸς τούτους καταστήσαντι. λέγει τοί-
 νυν, ὡς ἐγὼ τοὺς πρὸς βασιλέα ὄρκους παραβὰς καὶ τὴν
 θανμοστήν ἐκείνην φιλίαν ἀπέτησας, ὅφ' ἤς παρὰ πάντα C
 20 τὸν ἐκείνου βίον πολλῶν ἀπέλευσα καὶ μεγάλων ἀγαθῶν,
 ἐπεβούλευσα τοῖς παισὶ καὶ βασιλίδι τῇ γαμετῇ μετὰ τὴν
 τελευτήν. εἰ μὲν οὖν ἀκολασίαν κατηγορεῖ, ἢ ἀσυνεσίαν,
 ἢ δειλίαν, ἢ τι τῶν ὅσα πρόσκαιρον ἔχει τὴν μέμψιν καὶ
 ἢ ὕβρις εἰς τὸ σῶμα διαβαίνει, ἤνεγκα ἂν σιγῇ τὴν κατη-
 23. πρὸς καιρὸν P.

quam, non difficile sustulero: armati enim conveniemus, ut impe-
 ratorione, an privato vestitu intus tecti simus, ignoretur. Utrum
 igitur hoc pactum sit aliquod, imperio deposito, privatorum more
 vivendi, ut ille mentitur, vos iudicatore. Si aliter est, ac dico,
 Synadenus hic praesens me refellat, quod non poterit. Ad eos
 igitur, qui archontes vocantur, (melius mancipia et servi nomina-
 rentur,) et ad mendaciloquum praefectum cubiculi, ad illum, in-
 quam, stoliditatem et inscitiam et huius perversitatem coarguen-
 dam, satis dictum est. Sequitur, ut patriarchae respondeam: quem
 ai mendacem ac perierum caediumque et effusi sanguinis et mille
 malorum, quae infelices Romanos tamdiu opprimunt, (quorum me
 propter imperii cupidinem causam fuisse in litteris autumat,) reum
 probavero, ne ob eam probationem ignominiamque ad se ex verbis
 meis redundantem mihi, sed illi, a quo huc deductus est, irascatur.
 Ait igitur, me iuramento Andronico imperatori concepto, defi-
 cientem et memorabilem illam amicitiam, ex qua, quoad ille su-
 perstes fuit, complura et singularia bona sim adeptus, dissuentem,
 post obitum uxori et liberis eius insidias paravisse. Si me intem-
 perantiae, stuporis, timiditatis, aut alicuius eorum, quae tempore-

- A.C. 1343** γορίαν αἰδοῦ τῇ πρὸς αὐτόν. εἰ δ' ἐπιτορκίας διώκει, ἢ οὐδὲν ἀσεβείας διενήνοχεν, (ἐπιτορκία γάρ, φησιν, ἀρνησις Θεοῦ,) τί λοιπὸν, ἢ μετὰ παρῶσις ἀπολύεσθαι τὰ ἐγκλήματα καὶ αὐτὸν ἀποδεικνύναι τοσοῦτον τῇ ἐπιτορκίᾳ ἐνεχόμενον, ἢ ὅσον ἑμαυτὸν μάλιστα ἀφεστηκότα. πρὸς μὲν οὖν βασιλέα5.
- D** τὸν μακάριον ἐκείνον τὸν πάντ' ἐμοὶ φίλτατον καὶ κεφαλῆς τιμιώτερον αὐτῆς, οὗ καὶ ζῶντος μάλιστα περιειχόμεν, καὶ πάντα πόνον ὑπὲρ ἐκείνου τρυφήν ἠγοῦμην, καὶ μετὰ τὴν τελευταίην ἀνεπίληστον τὴν μνήμην περιφέρω, οὐτ' ὁμομοκέ-
ναι φαίην ἄν, οὐτ' ἐπιτορκητέναι· οὐδὲ γὰρ ὄρκων ἐδέηθη10 ποτὲ τοῦ μηδὲν φαῦλον ὑποπτεύειν ἕνεκα περὶ ἐμοῦ. αἱ γὰρ καθημέραν πράξεις μυρίων ὄρκων ἦσαν ἰσχυρότεραι, τὴν πρὸς ἐκείνον ἐμοῦ πίστιν καὶ φιλίαν καθαρὰν ἀποδει-
κνῦσαι. τοὺς γὰρ ὄρκους οὐ παρ' ὧν δυσχερὲς ὑποπτεύομεν
- P. 604** οὐδὲν, ἀλλ' οἷς μάλιστα ἀπιστοῦμεν, εἰώθαμεν ποιεῖσθαι προσ-15
αναγκάζειν. οὐ μὴν διὰ τοῦτο ἐγκλημάτων ἀπολύεσθαι δικαίω, ἄν τοῖς ἐκείνου φαίνωμαι παισὶ μετὰ τὴν τε-
λευταίην ἐπιβεβουλευκῶς· ὁμοίως γὰρ ἄν τις ἐνέχοιτο τοῖς ἐγκλημασι τῆς ἀδικίας, ἄν τ' ὁμομοκέως, ἄν τε χωρὶς ὄρκων ἀδικοίῃ. τοῦτο μὲν οὖν μετὰ τῶν ὄρκων τὴν ἀπόδειξιν20
ἔξατάσομεν· νυνὶ δ' αὐτὸ τοῦτο ψεύδεσθαι καὶ συκοφαν-
τεῖν τὸν πατριάρχην φαίην ἄν, φάσκοντα ἠθετητέναι τοὺς
- V. 484** πρὸς βασιλέα ὄρκους. εἰ δὲ τοὺς πρὸς βασιλῆα λέγει καὶ

riam habent reprehensionem et quorum contumelia ad corpus transit, accusaret, ego accusationem reverentia illius tulissem tacitus. Quia vero periurii insimulat, quae nihil ab impietate differt, (periurium enim, inquit, est negatio Dei,) quid restat, nisi ut obiecta crimina refellam libere, ipsumque tantum esse periurio implicitum, quantum me ab eo seiunctum demonstrarem. Quod igitur attinet ad beatæ memoriæ imperatorem illum, omnium mihi carissimum et ipsa anima mea pretiosorem, (quem et viventem complectebam, et quemvis pro eo laborem delicias reputabam, cuiusque defuncti indelebilem memoriam circumfero,) neque iurasse me illi dixerim, neque peierasse: siquidem ne quid de me sinistrum suspicaretur, iuramentis meis nunquam indiguit, cum quotidianæ actiones meae ad fidem et germanum amorem meum erga illum prodendum mille iuramentis antecellerent. Etenim non eos, a quibus grave nil timeamus, sed quibus maxime diffidimus ad iurandum cogere consuevimus. Non tamen propterea criminibus me absolvi volo, si interim illius filii post eius e vita discessum insidiatos videar. Peracque enim iniustitiæ culpa tenetur, si quis iniuratus, ut si inratus iniuste egerit. Sed hoc quale sit, post refutationem obiecti iuramenti considerabimus: nunc hoc ipsum patriarcham calumniose mentiri aio, quod me datum imperatori iuramentum habuisse irri-

βασιλέα τὸν υἱὸν, πρῶτον μὲν οὐδ' αὐτοῖς πρότερον δμώμοκα· Α. C. 1343
 οὐδὲ γὰρ ἐκάλεσε χρεῖα τις· τὸν ἴσον δὲ λόγον καὶ περὶ αὐτῶν,
 ὥσπερ καὶ περὶ βασιλέως, φημί δίκαιον εἶναι σώζεσθαι, τὸ καὶ Β
 χωρὶς ὄρκων τινὰ μηδὲ αὐτοῖς ἐξεῖναι ἐπιβουλεύειν, μηδὲ πα-
 5 ραιρεῖσθαι τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ φανερώς αἰροῦτο ἀδικεῖν. εἰ
 δὲ τοὺς ὕστερον ἐπ' αὐτοῦ γεγεννημένους λέγει, ἐγὼ μὲν
 οὐδένα περὶ ἐκείνων ποιέσθαι λόγον ἐβουλόμην αἰδοῦ τῆ
 πρὸς αὐτόν. εἰ δ' ἐκεῖνος ἀναγκάζει τῶν τοιούτων τὴν ἐξέ-
 10 τασιν, εἰ μᾶλλον ἐκεῖνος ἀπὸ τῶν τοιούτων φαίνοιο ἐπιου-
 ροκῶν, στέργειν δίκαιον. ἐγὼ γὰρ μετὰ τὴν βασιλέως τελευ-
 τὴν ὀλίγω ὕστερον, ὄρων αὐτόν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων
 ἄρχειν ἐπιχειροῦντα καὶ ὑποκινζόμενον, εἰς φιλοτιμίαν καὶ
 δόξαν ἀρχικὴν, τότε ἐνδιδόναι πρὸς τὴν ἔφσειν ὡς ἄλυ- C
 σιτελὲς ὄρων, (ὑπώπτευσον γὰρ ἐκ τούτου πολλὰς ἀναφύσε-
 15 σθαι διχοστασίας καὶ στάσεως ἀφορμὰς,) τότε κωλύειν
 φανερώς τὴν ἐπιχείρησιν φθονερὸν καὶ μοναρχικὸν δοκοῦν,
 καὶ τοιούτοις ἀμφιβόλοις λογισμοῖς ἐπιπολὺ παλαίσας, τέλος
 ἔδοξα μᾶλλον, εἰ καὶ μὴ τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἐμαντιῶ λυσι-
 20 τελεῖν, ἀποσχέσθαι τῶν πραγμάτων τῆς ἀρχῆς καὶ διάγειν
 κατ' ἐμαντὸν, καὶ μὴ τοῖς Ῥωμαίοις αἴτιος κακῶν ὀφθῆναι
 ἀνηκέστῳ. καὶ αὐτῷ χρησάμενος πρεσβευτῆ πρὸς βασιλῖδα,
 ἀπειπάμην τὴν ἀρχήν. ἡ δὲ τῷ ἀδοκῆτῳ τὴν ἀκοὴν κατα- D

tum asserit. Si iuramenta intelligit, quae imperatrici et imperatori
 filio iuraverim, primum quidem nec ipsis iuravi, cum id nulla
 necessitas requireret, et ad me defendendum eandem orationem
 valere oportere dico, qua de imperatore usus sum: quod nempe
 etiam sine iuramento nec illis quispiam insidiari queat, neque
 imperio eos movere, nisi manifestum scelus designare voluerit. Sin
 de iuramentis loquitur, quae ipsi postea (patriarchae inquam) ded-
 derim, equidem hominem reveritus, nullum super iis verbum edere
 cogitaveram. Quia vero ipse ea in examen cogit deducere, si
 magis inde ipsum peierasse docuero, in bonam partem accipiat.
 Ego namque recentis imperatoris obitu, cum viderem eum ad rem
 publicam tractandam se ingerere et ambitione atque imperandi
 gloria prurire, nec ignorarem, quam nihil prodesset huiusmodi
 appetitioni indulgere, (multam enim inde discordiarum ac seditionum
 materiam exorituram praesentiebam,) palam autem eius conatum
 infringere invidiosum ac tyrannicam cuiusdam affectationis videri,
 istiusmodi incertis ac dubiis cogitationibus diu luctatus, tandem si
 non rei publicae, at certe mihimet prospiciendum et vitam meam a
 publicorum negotiorum strepitu remotam, otio honesto tranquillita-
 tique mandare decrevi, ne Romanis teterrimorum incommodorum
 caput et origo existitisse putarer. Quare eodem usus legato ad Au-
 gustam, imperii procuracione me abdicavi. Quae audicione impro-
 visa obstupescata, abdicacione inque meam communem interpreta-

Α.Σ. 1343 πλαγίσια, καὶ τῆς κατεχούσης συμφορᾶς οὐκ ἀποδέουσαν νομίσασα τὴν ἐμοῦ ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναχώρησιν, παντοία ἦν δεομένη, ὄνειδίζουσα, παρακαλοῦσα, πάντα κινῶσα κάλων, ὥστε πείθειν τῶν πραγμάτων αὐθις ἔχθουσαι. καὶ τῶν τοιούτων πάντων αὐτὸς ἦν παρ' ἀμφοτέρων πρεσβευτῆς. 2-5 πει δὲ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐκείνης λόγων ἐπιπλασθεὶς καὶ πρὸς τὴν ὀρφανίαν τῶν παιδῶν βασιλέως ἀπιθῶν καὶ χηρείαν τὴν P. 605 ἐκείνης, καὶ ὡς μάλιστα πολλῆς δέονται τῆς προστασίας, ἦν ἐμὲ δίκαιον ἐπιδείκνυσθαι, ἀξίας βασιλεὶ τῆς φιλίας χάριτας τὴν εἰς τοὺς παῖδας ἀποδιδόντα κηδεμονίαν, κἂν εἰ μέλλοιμι 10 κινδύνους περιπίπτειν, ἐπειθόμην μὲν, οὐ μὴν οὔτως ἀπεισκέπτως, ὡς θ' ὕστερόν τινα καταγινώσκειν ἔχειν ἀβουλίαν· ἀλλὰ καὶ πατριάρχου συμπαρόντος, πολλὰ πρότερον διειλέχθην βασιλίδι περὶ τοῦ μὴ δεῖν προσέχειν συκοφάνταις, οἳ πολλοὶ φηθήσονται διαβολὰς καὶ συκοφαντίας κατ' ἐμοῦ σὺθ-15 ῥάπτοντες· οὐ γὰρ εἴσει γε ὁ φθόνος ἡρεμεῖν. ἀλλ' εἰ μὲν τι τοιοῦτον κατηγοροῦσιν, ὅποῦν ἂν καὶ αὐτὴν ἐκ τῶν λεγομένων τὸ ψεῦδος συνιδεῖν, ἀποπέμπεσθαι πρὸς ὄρηγν καὶ μισεῖν τοὺς συκοφάντας. ἂν δ' ἐφάπτηται τῆς ψυχῆς καὶ Βᾶμφιβολίαν ἐμποιῇ, μὴ ἄρα ἀληθῆ τὰ κατηγορημένα εἶη, μὴ 20 καταψηφίζεσθαι αὐτίκα, μὴδὲ πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι χωρεῖν, ἀλλὰ καλεῖν ἐπὶ τὴν δίκην καὶ καιρὸν παρέχειν πρὸς ἀπολογία. κἂν μὲν ἀδικῶν καὶ ἐπιτορκῶν ἐλέγχωμαι, διδόναι δίκας, ἂν δ' ἀπολύωμαι τὰ ἐγκλήματα, τοὺς κατηγοροὺς τοῦθ'

miseriam, in omnia se vertens, nunc rogare, nunc exprobrare et, ut brevis sim, omnem rudentem movere, quo me ad imperii moderamen revocaret. Atque istarum rerum omnium ipse erat internuntius. Postremo multis sermonibus eius expugnatus filiorumque orbitate et illius viduitate considerata, quibus utrisque curator et patronus magnopere esset necessarius, quem me illis praestare aequum foret, si vellem sollicitudinem et curam istam erga filios amicitiae gratias imperatori mortuo persolvere: quamquam cernebam, quibus me periculis obiectarem, manus dedi, etsi non ita improvide, ut quisquam postea inconsiderantiae me arguere posset. Quia et audiente patriarcha verbis pluribus imperatricem monui, ne calumniatoribus, qui non pauci essent emersuri et mendacia contra me consuturi, (quia videlicet invidia non eos sineret quiescere,) aures daret, sed si quid eiusmodi in me accusarent, quod et illa dicta falsum intelligeret, cum stomacho accusationem reiiceret, ac sycophantas odisset. Sin autem penetraret eius animum et dubitationem haberet, an verum esset, quod deferretur, ne illico damnaret, neu ad ultionem progrediretur, sed iudicio arcesseret tempusque ad defensionem praescriberet. Ac si quidem improbus ac perivurus inveniret, poenas darem: sin criminationis dissolverem,

ὅπερ εἰσὶν ἠγείσθαι, συκοφάντας. ἡ βασιλὶς μὲν οὖν πρὸς A. C. 1343
 τοὺς λόγους οὐκ ἐπέθετο, οὐδὲ δικῶν ἔφρασκε καὶ ἐλέγχων
 πρὸς ἐμὲ δεήσεσθαι, ἀλλ' ἀνυπεύθυνον παρείχετο τὴν ἀρχήν.
 ἐμοῦ δὲ οὐκ ἀνιέντος, ἀλλὰ βιαζομένου τὴν περὶ τῆς δίκης
 5 ἑπαγγελίαν, ἐπέθετο ἀναγκασθεῖσα, καὶ ὄρκους ἀλλήλοις πα-
 ρειχόμεθα ἐπὶ τοῦ πατριάρχου, τὴν μὲν μηδεμίαν κατ' ἐμοῦ C
 ἀπόφασιν ἐξενεγκεῖν ποτε, πεισθεῖσαν συκοφάνταις, ἀλλ' ἐπὶ V. 485
 τὴν δίκην καλεῖν καὶ ἐλέγχους ποιεῖσθαι τῶν ἀδικημάτων.
 ἐμὲ δὲ μηδέποτε περὶ αὐτὴν ἀγνωμονήσειν, μηδ' ἐπιβου-
 10 λεύσειν αὐτῇ καὶ τοῖς παισὶ πρὸς τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ πᾶν ὁ-
 τιοῦν ὑπὲρ τε αὐτῶν καὶ τῆς κοινῆς Ῥωμαίων ὠφελείας πράτ-
 τειν. ἐγὼ δὲ καὶ τούτων οὕτω κατεσκευασμένων, ἔτι τὴν γυ-
 ναικείαν δεδιώς ἀσθένειαν, μὴ οὐχ οἶατε ἢ οὕτω μεγαλο-
 φροσύνην καὶ λογισμῶν ἐπιδείκνυσθαι περιουσίαν, ἀλλ' ἀπα-
 15 τηλοῦς καὶ περιέργους λόγους καὶ συκοφαντίας παραχθεῖσα
 πρὸς τὸν κατ' ἐμοῦ πόλεμον ὀρμηθῆ ἡ βασιλὶς, τὸν πατρι-
 ἀρχὴν μόνον παραλαβὼν καὶ πολλῶν ὑπομνήσας εὐεργετη- D
 μίτων ὑπηργημένων παρ' ἐμοῦ, ἔπειτα ἐδεόμεν τῶν ὑπὲρ ἐ-
 μοῦ δικαίων ἔχουσθαι καὶ βασιλίδι παραινεῖν, ἐπεὶ συνεῖναι
 20 τὸν πάντα χρόνον μέλλει Βυζαντιῶ ἐνδιατριβῶν, μὴ πεῖθε-
 σθαι τοῖς συκοφάνταις, μηδὲ πρὸ δίκης ἐμοῦ καταψηφίζε-
 σθαι, ὡς τῆς ἐκ τούτου ὠφελείας οὐκ εἰς μόνον ἐμὲ διαβαι-
 νούσης, ἀλλ' εἰς ἅπαντας κοινῆς Ῥωμαίους. ὧν δίκαιον ἀν-

accusatores id quod essent, sycophantae nimirum, haberentur. Im-
 peratrix hac oratione nihil mota, haud iudicio et probationibus
 adversum me opus esse dixit: et imperii gubernationem ita reddidit,
 ut a referendis rationibus penitus me absolveret. Me vero perseve-
 rante et urgente, ut iudicium promitteret, nolens annuit: et vicissim
 praesente patriarcha iuravimus, ipsa quidem, nunquam impulsu
 sycophantarum contra me sententiam pronuntiatoram, sed probatio-
 nes criminum requisitoram et iudicibus rem integram reservatu-
 ram: ego autem, nunquam ei iniquum futurum, neque ipsi et liberis
 eius propter imperium insidias moliturum, sed quidvis, quod ex
 eius usu et re publica sit, suscepturum. His ita gestis, adhuc mu-
 liebrem illius infirmitatem veritus, ne scilicet parum praestans ex-
 cellitate animi et maturitate consilii, fallacibus et artificiosis calu-
 mniatorum delusa sermonibus, ad bellum contra me insurgeret, cum
 patriarcha scorsum egi, meritorum a me ultro illi praestitorum
 memoriam ei renovans et orans, uti causam meam tueretur et
 Augustam, quacum Byzantii semper esset victurus, admoneret, ne
 sycophantis crederet neve ante iudicium me condemnaret, quando
 id non mihi soli, sed Romanorum universitati quoque profuturum
 esset: quibus omnibus ille, ut pastor et tutor et magister a Deo ele-

A. G. 1343 τὸν ἀπάντων προνοεῖν, ποιμένα καὶ κηδεμόνα καὶ διδάσκα-
 λον ὑπὸ Θεοῦ χειροτονημένον. ὁ δ' αὐτίκα ὤμνουν ἀνα-
 στας, ὡς οὐδὲν ἦν τὸν ἢ πατὴρ παιδὸς προνοήσεις γνησίον
P. 606 καὶ τῶν ὑπὲρ ἐμοῦ δικαίων οὕτως ἀνθέξεται, ὡς περὶ αὐτοῦ
 αὐτὸς παρῆν, καὶ τοὺς συκοφάντας, εἴ τινες ὀφθαίεν, μάλιστα
 μὲν ἀπελέγξειν ψευδομένους, καὶ παντὶ σθένει τῆς ἐκ τού-
 των βλάβης ἀπείρατον διατηρήσειν. εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοῦτο γε
 πάντως ἐμοὶ φυλάξειν τὸ μὴ πρὸ δίκης καταψηφισθῆναι.
 δεῖσαν δὲ καὶ δις καὶ τρίς περὶ τῶν αὐτῶν διαλεχθῆναι,
 τοσαυτάκις ὤμνουν τὰ ἴσα οὐχ ἱερεῦσι μόνον πρόποντα, ἀλλὰ ἰο
 καὶ ἰδιώταις ὄρον. ὁ οὖν θαυμαστός οὗτος κηδεμὼν καὶ
 τοῦ δικαίου φύλαξ, πρὶν δέκα ἑξῆκειν ἡμέρας μετὰ τὴν ἐμὴν
 ἐκ Βυζαντίου ἀναχώρησιν, τῷ παρακοιμωμένῳ πεισθεὶς συκο-
 φαντήσαντι, ὅτι βούλομαι κατὰγειν αὐτὸν τοῦ θρόνου καὶ
 ἀντιεῖσάγειν Παλαμᾶν, ἐκίνει τὸν ἐμφύλιον πόλεμον αὐτὸς, 15
 σαφέστατα εἰδὼς, ὡς συκοφαντεῖ. ἀμυνόμενος δὲ ἐμὲ τῆς
 εἰς αὐτὸν, ὡς ᾤετο, ἀγνωμοσύνης, καὶ βασιλίδα ἐξηπάτα ὑπ'
 οὐδενὸς ἐτέρου δυναμένην τοῦτο πάσχειν, καὶ τὸν πόλεμον
 ἐκίνει, φεῦ, ὃ τὴν εἰρήνην τοῖς ἄλλοις παρέχων καὶ τοῦ
 εἰρηνικοῦ καὶ πράου μαθητῆς, μήτε ὄρκους αἰδεσθεῖς, οὕς 20
 χθὲς καὶ πρώην ὁμωμόκει, μήτε τῆς Ῥωμαίων συμφορᾶς,
 ἧς ἔμελλον διὰ τὸν πόλεμον πειράσσεσθαι, εἰς ἔννοιαν ἐλ-
 θῶν, ἀλλὰ πρὸς ἓν μόνον βλέπων, ὅπως ἐμὲ ἀνέλη τὸν οὐ-
C δὲν ἡδικοῦτα. καὶ οὐδὲ μέγρι νῦν κόρον ἔσχηκε τῶν ἐπι-
 20. ὄρων P.

ctus, providere atque consulere deberet. Ille e throno surgens
 mox vicissim iurabat, non minus, quam parentem pro germano filio
 sollicitum fore et ius meum ita defensurum, ut, si ipse adessem,
 melius non possem: sycophantasque, si qui prodirent, ut mendaces
 manifestarios egregie confutaturum. Si id non possit, hoc quidem
 plane obtenturum, ne indicta causa condemnarer. Cumque de iis-
 dem etiam secundum et tertium inter nos necessario colloqueremur,
 toties idem, non solum ut sacerdos, sed ut profanus quoque iura-
 bat. Hic igitur suspiciendus iustitiae patronus et custos, prius-
 quam dies decem post meum Byzantio discessum effluerent, a prae-
 fecto cubiculi persuasus, me ipsum de throno deturbare velle et
 Palamam subintroducere: quamquam luculenter sciret esse meram
 calumniam, bello huic principium attulit. Ut autem meam in se,
 quam putabat, iniquitatem puniret, imperatricem quoque (id
 quod alius nemo potuisset) decepit, et arma suscitavit, pro dolor,
 is, qui aliis pacem curat, pacifici et mansueti magistri discipulus,
 neque iusiurandum toties nuperrime iuratum reveritus, neque Ro-
 manorum calamitatem, quam bello perpessuri essent secum cogi-
 tans, sed unum hoc dumtaxat sibi proponens, ut me innocium e

βουλῶν καὶ συκοφαντιῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν τοσαύτην τῶν A.C. 1343
 αἱμάτων χύσιν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν δυστυχῶν Ῥωμαί-
 ων καὶ τὰς διαρπαγὰς καὶ τὰς λεηλασίας καὶ τὴν κοινήν
 πανωλεθρίαν, ὡς εἰπεῖν, οὐ πρὸς ἔλεον κατακάμφθη, οὐδὲ
 50 ἵκτον ἔλαβέ τινα τῶν ἀτυχούντων, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον φο-
 ρητότερα αὐτῷ, ἢ ἢ πρὸς ἐμὲ εἰρήνη. ἀλλ' ἴσως ἔρεε, ὡσπερ
 δῆτα πυνθάνομαι καὶ λέγειν, βουλόμενος βασιλῖδα μᾶλλον ἐ-
 ρεθίζειν πρὸς τὸν πόλεμον, ὡς, ἕως μὲν ὄρθοις ἑώρα καὶ δι-
 100 καιοῖς ἐμὲ χρώμενον λογισμοῖς καὶ τὰ συνοίσοντα τοῖς βα-
 σιλέως βουλευόμενον παισίν, εὐνοῦς ἦν καὶ αὐτὸς καὶ ἐνέ-
 μενε τοῖς θεοῖς. ἐπεὶ δ' ἐξετράπην τῶν δεόντων καὶ εἰλόμην
 ἀδικεῖν, δίκαια ποιῶν αὐτὸς ἀμύνεται ὑπὲρ τῶν βασιλέως D
 παίδων. καὶ τίς τούτων ἢ ἀπόδειξις, ὃ γὰρ; εἰ μὲν γὰρ
 ἀρκεῖ μόνον εἰπεῖν, καὶ τοῦτ' ἀρκεῖν ἠγεῖσθαι πρὸς ἀπόδειξιν
 15 τοῦ πράγματος, ὡς λαμπρὸς εἶ· καὶ τὰ μέγιστα εὐτύχηκας,
 οὕτως ἀπόνως τῶν ἐχθρῶν περιγιγόμενος. ἀλλ' οὐ συγχωρή- V. 486
 σουσι τὰ καθημέραν πλάσματα καὶ τὸ πρὸς τὰ φαῦλα κατά-
 φωρον τῶν ἔργων, τοιαύτην ἔχειν δόξαν παρὰ τοῖς πολλοῖς. εἰ
 δὲ τοῦτο μὲν μελαγχολῶντος οὐχ ὅτι λέγειν, ἀλλὰ καὶ οἶσθαι,
 20 λοιπὸν τοίνυν χωρεῖν πρὸς τοὺς ἐλέγχους. εἰ μὲν οὖν ἐμοί
 τι σίνοιδεν αὐτὸς τοιοῦτον, ἐξελεγχέτω φανερωῶς· εἰ δ' ἐτέ- P. 607
 ρων φησὶν ἀκηκοέναι, παραγέτω τοὺς μάρτυρας. ἀλλ' οὐκ
 ἂν ἔχοι; εἰ μὴ συκοφαντεῖν αὐθις ἀνεξέλεγκτα ἐθέλοι. ἐγὼ
 δὲ τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων παρεξομαι ἐναργεστάτην μαρτυρίαν.

medio tolleret: nec usque hodie insidiarum et obtrectationum sati-
 etas illum capit: quin post tantam effusionem sanguinis, post misero-
 ros Romanos in servitum abstractos, post direptiones ac popula-
 tiones, communeque et ultimum, prope dixim, exitum, non ad
 commiserationem flexus est, non aliquam humanitatis significationem
 erga perditos dedit: sed omnia illi, quam pax mecum, tolerabi-
 liora fuerunt. Atqui dicit fortasse, (quemadmodum dicere illum
 audio, ut imperatrici ad bellum calcar addat,) se, quamdiu recta et
 iusta cogitantem et filiis imperatoris studentem viderit, mihi favisse
 et iurata facitasse, ab officii autem semita detorto me et in scelus
 abeunte, iure ac merito imperatoris filios contra me defendere.
 Verum, o bone vir, quonam istuc argumento? Si enim sufficit
 tantum affirmare, et hoc ad rem demonstrandam satis esse existi-
 mari debet, nec tu homo insignis longeque felicissimus es, qui
 adeo citra laborem hostibus tuis evadas superior. At enim quoti-
 diana signenta tua et perversae actiones, in quibus deprehensus es,
 apud multos hanc te habere opinionem non sinent. Sin autem
 istuc non solum loqui, sed et putare insanorum est, relinquitur,
 ut probationes afferendae sint. Quare si quippiam huiusmodi de
 me novit, palam me redarguat: sin ab alio se accepisse dicat, te-

A.C. 1343 οὕτε γὰρ πρὶν τὸν πόλεμον κινήθῃαι παρ' αὐτῶν, οὔτε βεβουλευμένος, οὔτε πράξας τι πρὸς ἐπιβουλήν τῶν βασιλέως παίδων ἂν φανείην, οὔτ' εὐθύς ἠργημένος, ἀλλὰ μετὰ τὴν τῆς μητρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ εἰρκτὴν καὶ τὴν ἀποστέρησιν τῶν ὄντων καὶ τὴν δήμευσιν τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν, οὐδ' πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι ἐτροπέμην, ἀλλ' ὄρων οἱ κακῶν ὁ πρὸς ἀλλήλους τελευτήσει πόλεμος, ἡχθόμεν μὲν κινουμένου καὶ Β τούτους παροξύνοντας ἐν αἰτίαις ἦγον. αὐτὸς δὲ, ὡς εἶχον, μάλιστα ἐσπούδαζον καταλύειν, καὶ πρεσβείαν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἐποιούμην, καὶ τὴν δίκην ἀπήτουν, καὶ οὐ παρητούμην τοῖο μὴ διδόναι δίκας, ἂν ἀλέγχωμαι ἐπιτορκῶν. αὐτοῖς δὲ τοσοῦτον ἐμέλησε τοῦ τὰ δίκαια ποιεῖν ἢ πρόνοιάν τινα ποιεῖσθαι τοῦ καταλύεσθαι τὸν πόλεμον, ὥστε ἐπὶ τοῖς πρότερον γεγενημένοις ἐμὲ πολλὰ περιυβρίσαντες καὶ λοιδορησάμενοι ἐπ' ἐκκλησίας, ἔπειτα ἐρραχελήσαντες καὶ τοὺς πρέσβεις κακῶ-15 σαντες, ὡς μάλιστα ἀπέπεμψαν ἀπράκτους. μετὰ τοῦτο δὲ ὥσπερ ἔργοις αὐτοῖς βουλόμενοι καταφανὲς ποιεῖν, ὅτι τοῦ C δικαίου μὲν οὐδένα ποιοῦνται λόγον, οὐδὲ προφάσεώς τινος ἕνεκα εὐπροσώπου εἶλοντο τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἐμὲ ἀποκτείνειν ἐκ παντὸς τρόπου ἡρημένοι πρόσχημα τοῦ πολέμου τὸν ὑπὲρ τοῦ βασιλίδος ποιοῦνται ζῆλον, Θεσπίσματα πεπόμεφαι πανταχῆ τῶν πόλεων πᾶσαν εἴσοδον ἐμοὶ πρὸς αὐτάς ἀπαγορεύοντα καὶ κοινὸν πολέμιον ἀποδεικνύντα. καὶ οὐ μέχρι τούτου ε-

ates producat, quod non poterit: nisi rursum non argumentari, sed sycophantari tantummodo velit. Ego vero ex ipsa re firmamentum petam evidentissimum. Neque enim antequam bellum illi excitarunt, neque statim ut excitarunt, vel meditatam esse, vel fecisse quidquam insidiarum filiis imperatoris, ostendi potest: sed post matris meae filiique carcerem, post mearum fortunarum despoliationem, post amicorum cognatorumque proscriptionem non ad ulciscendum sum aggressus, sed adspiciens, quo malorum bellum mutuum evaderet, dolui quidem ab initio natum esse, et illud quasi flammam irritantes graviter peccare duxi: ipse vero, quantum in me fuit, id extinguere laboravi et legationem de pace misi et iudicium petivi, nec poenas, si periurii convincerem, deprecatus sum. At ipsis adeo curae non fuit servire iustitiae aut cogitationem aliquam belli comprimendi suscipere, ut supra priores iniurias et maledicta multo maioribus in conventu me onerarint et legatos scommatis illusos insigniterque vexatos sine responso dimiserint. Adhaec velut opere ipso volentes declarare, se contemnere iustitiam, ne colorem tum quidem seu velamentum belli honestum quaesiverunt sed ut me quoquo modo iugularent, ardens imperatricis tuendae studium simulantibus, edicta circumquaque per urbes missitarunt, quibus et commune bellum significarent et omni ad eas aditu mihi interdica-

στησαν τὴν ἀτοπίαν, ἀλλὰ καὶ ἐνθάδε διατρίβοντι ἐκέλευον A.C. 1343
 τῆς πύλης μὴ προβαίνειν, ἀλλ' οἴκοι καθήμενον, τὴν ἀνα-
 ροῦσαν ψῆφον περιμένειν. τί οὖν με πρὸς ταῦτα ποιεῖν ἐ-
 χρῆν, πρὸς αὐτῆς τῆς ἀληθείας; συγκαλυψάμενον περιμένειν
 5τὴν σφαγὴν; ἀλλ' οὐκ ἂν ἔδοξα σωφρονοῦντος χρῆσθαι λο-
 γισμοῖς, οὕτως ἀκλεῶς καὶ ἀτίμως ἀποθνήσκων, ἀλλὰ κατα-
 10πλαγέντα πρὸς τὴν ἀθρόαν τῶν πραγμάτων μεταβολήν, δοῦ-
 λα φρονεῖν καὶ ἀνελεύθερα, καὶ παραδιδόναι παρακοιμωμένῳ
 ἑμαυτὸν, ὥστ' ἐπ' ἐξουσίας ἔχειν κακῶς ποιεῖν καὶ εἰς δε-
 15οσμοτήρια ἄγειν, ὥσπερ τὰ ἀνδράποδα ἐκεῖνα, οἱ σφᾶς αὐτοῦς
 ἐκεῖνῳ παραδεδωκότες, οἱ μὲν οἰκοῦσι δεσμοτήρια, δημεύσεις
 πρότερον ὑπομείναντες καὶ ἄλλων πείραν δυσχερῶν πολλῶν,
 οἱ δ' ἐν Καρὸς μοίρᾳ ἄγονται καὶ φέρονται, πᾶν τὸ προσ-
 150ταττόμενον ὑπ' ἐκείνου ποιεῖν ἔχοντες ἀνάγκην. καὶ ποίων
 150ὸ θανάτων ἀντάξια μυρίων ταῦτα; ἢ πότε ἂν ὁ ἥλιος ἐπέ- P. 608
 δε μείζονα καὶ παραδοξότεραν ἀτοπίαν, ὥστε τὸν ἐκ κοπρίας,
 ὃ φασιν, ἄνθρωπον, ὑπ' ἐμοῦ γεγεννημένον καὶ μέγα σεμνυνό-
 μενον, ἂν καὶ βλέμματος ἐτύγχανε προσηνοῦς, ἢ λόγου τινὸς
 δοκοῦντος εὐμενῶς εἰρῆσθαι, τοῦτον ὑβρίζειν ἔχειν εἰς ἐμὲ
 20καὶ τῇ ἀνθαδείᾳ καὶ κακοτροπιᾷ χρῆσθαι; δι' ἃ δὴ πάντα V. 487
 σώξειν ἑμαυτὸν εἰλόμην καὶ τοὺς συνόντας· καὶ ὁ πολλὰ-
 κισ ὁ μακάριος τῷ ὄντι βασιλεὺς ἐκεῖνος ἠνάγκαζε ποιεῖν,
 ὥσπερ πάντες ἴσασι σαφῶς, τοῦτ' ἔπραττον ὑπ' ἐκείνων μά-

rent. Neque intra hos limites se continuit eorum improbitas: quin etiam hic (Didymotichi) versanti mihi imperarunt, ne pedem extra portam urbis efferrem, sed domi sedens sententiam capitalem expectarem. Quid (per ipsam veritatem quaeso vos) hic me facere oportuit? Intra parietes latere et necem expectare? Quis me non fatuum numeraret, si sic, nulla cum laude, quin potius cum dedecore morerer? An percussum tam repentina rerum conversione illiberalem ac servilem gerere animum tradereque me praefecto cubi- culi, qui iure suo mihi facere male posset et in carcerem trudere, ut alia mancipia, quae ultro se illi tradiderunt? quorum quidam bonis suis ante sub praeconis vocem subiectis et variis acerbitati- bus afflicti, carceres incolunt, alii non secus quam Cares aguntur raptanturque, necesse habentes exsequi quodcumque ille mandaverit. Et quibus tandem ac mille mortibus haec aequiparanda non sunt? aut quando sol hac insolentia quidquam vidit insolentius atque inusitatus, ut ex stercore, quod aiunt, homo servus meus, qui multum gloriaretur, si a me placido vultu dignatus aut verbo amicio- re appellatus esset, nunc petulanter in me insultare suumque fastum et malignitatem expromere possit? Ob hasce causas me meoque servare volui: et quod saepe numero vere beatus ille impe- rator urgebat, quodque omnes norunt, inimicis potissimum eo ne-

A.C. 1343 λιστα εἰς τοιαύτην ἀνάγκην συνενηνεγμένως, τῆς κοινῆς ἁμαρ-
 τοῦ τε καὶ τῶν ὄλων σωτηρίας ἕνεκα. καὶ ἐξ ἐκείνου ἄχρη
 Β νῦν οὐδέποτε ἐπανσάμην περὶ εἰρήνης δεόμενος αὐτῶν. ἀλλ'
 ἀνθέρικον δοκῶ θερίζειν· πάντα γὰρ αὐτοῖς μᾶλλον, ἢ ἢ
 εἰρήνη, ἀνεκτά. σκεψώμεθα δὴ πρότερος ἀδικῶν φαίνεται καὶ
 ἐπιπορῶν, ὃ τὴν τε ἀρχὴν τοῖς ὄρκοις ἐπιμείνας, ἄχρη οὐ
 κατὰ κράτος κατελύθησαν ὑπὸ τῶν πολεμούντων, καὶ μέχρι
 νῦν δεόμενος περὶ εἰρήνης καὶ τὸν πόλεμον ἐθέλων καταθέ-
 σθαι, ἢ ὃ μήτε πρότερον, μὴδ' ὕστερον τῶν δεόντων μηδὲν
 φαινόμενος ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ μοι καὶ τὴν γεγενημένην φθοράνιο
 ὑπὸ τοῦ πόλεμον προστριβεται ὃ πατριάρχης, σκεψώμεθα, τίς
 αἰτίας αὐτῆς. πρῶτον μὲν γὰρ οἶομαι πάντα ὄντινον τῷ
 ἄρχοντι πόλεμον τὴν αἰτίαν τῶν γινομένων ἀναθήσειν· ἀ-
 μνηνομένη γὰρ οὐδέποτε οὐδεὶς ἐνεκάλεσεν, ὅτι διασώζει ἐ-
 αὐτόν. ἔπειτα ἐξετάσωμεν καὶ τὰ κατὰ μέρος, παρὰ τίνων
 δημεύσεις καὶ σφαγαὶ καὶ ἐξορίαι καὶ δεσμοκτήρια καὶ στρε-
 βλώσεις. οὐχὶ παρ' αὐτῶν; οὐ δακρύων ἐπέπλησαν τὰς πό-
 λεις πάσας; οὐχ αἱμάτων; οὐχ ὥσπερ κοινοὶ τῶν Ῥωμαίων
 πολέμοι περιόντες τοὺς ἕκασταχοῦ ἀρίστους διαφθείρουσιν;
 οὐ τὰ τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια τῶν Ῥωμαίων χρήματα ἀνάλω-
 σαν εἰς οὐδὲν θεόν; ἐῷ γὰρ λέγειν τὰ ἡμέτερα τοσαῦτα ὄν-
 τα, ἃ εἰ μὴ αὐτοὶ διέφθειρον τὸν πόλεμον κεινηκότες, ὑπὲρ
 Δ τῆς κοινῆς ἀφελείας ἂν ἀνάλωτο, ὥσπερ παρεσκευαζόμεν, ἴ-
 στω θεὸς ὃ πάντων τῶν ἀδῆλων καὶ κρυφίων γνώστης. οὐ

cessitatis me adigentibus, facere et ita meam privatam incolumita-
 tem cum totius rei publicae salute incolumitateque coniungere. Atque
 ex illo usque nunc pacem eos postulare nunquam destiti. Sed an-
 thericum metere videor: omnia enim illis facilia sunt ferrique pos-
 sunt, pacem solam pati non possunt. Introspicimus igitur, uter
 laesisse ac peierasse videatur: isne, qui a principio iurata serva-
 vit, donec hostes per vim fidem fregerunt, et adhuc pacem petit,
 paratus arma ponere: an quem nec ante, nec post quidquam
 probable actitasse constat. Et quoniam patriarcha mihi cladem belli
 adscribit et hoc me crimine adspargit, age, uter e duobus istius
 cladis potius auctor sit, consideremus. Primum enim, opinor,
 unumquemque culpam incommoedorum belli in eum transferre, a quo
 bellum profectum est: nam salutis causa sese venturi nemo adhuc
 dicam scripsit. Deinde sigillatim inquiramus, a quibus bonorum
 publicationes, caedes, exilia, carceres, eculei. Nonne ab ipsis?
 nonne lacrimis, nonne cruoribus universas civitates repleverunt?
 Nonne ceu communes Romanorum hostes impune volitantes, ubique
 optimates contrucidarunt? nonne publicam privatamque Romanorum
 pecuniam in res nihili profuderunt? Mitto enim dicere nostram,
 adco immanem, quam nisi ipsi bello commoto dissipassent, (Deum

πόλει, τὰς μὲν αὐτοὶ παραδεδώκασι Μυσοῖς, τὰς δ' ἔκοντι A.C. 1343
 προεἶντο Τριβαλοῖς; οὐ βαρβάρους αὐτοὶ πρῶτοι τοῖς Ῥω-
 μαίοις ἐπήγαγον Μακεδονίαν κατατρέγοντες καὶ ἔξανδραπο-
 διζόμενοι, ὡς πολέμιαν; οὐ Θράκην πᾶσαν ταῖς συγγαῖς αὐ-
 5 τοῖ στρατείαις ἀόκητον ἀπέδειξαν; οὐ χθὲς καὶ πρῶην Μόρ-
 ραν διέφθειρον, ὡς ὑπ' ἔμοι τελοῦσαν; οὐ τὰς κοινὰς προσ-
 ὄδους πάσας ἐποίησαν ἀπολιπεῖν; οὐ τῆς στρατιᾶς τὸ μὲν,
 ὡς πολέμιον, αὐτοὶ διέφθειραν, τοῦ δὲ ἠμέλησαν, ὡς ὑπόπιον, P. 609
 ὄλεγον δὲ ἐτι τὸ λειπόμενον καὶ φαῦλον; ἔμοι δὲ τί τοιοῦ-
 10 τον εἴργασται; πλὴν ὅτι ἀμύνομαι ἐπιόντας καὶ Μυσοὺς καὶ
 Τριβαλοὺς, καὶ τὴν Ῥωμαίων ὑπολειπομένην ἐπάγουσι δύ-
 ναμην μὴ δυνάμενος ἀντικαθίστασθαι, ἕξ ἀνάγκης βαρβάρους
 συμμάχους προσκαλοῦμαι, ὥσπερ ἐδιδάχθη ὑπ' αὐτῶν. ὁ-
 πότερος οὖν τῆς φθορᾶς καὶ τῆς λεηλασίας αἴτιος, μᾶλλον
 15 δὲ αὐτουργός; οὐχ οὗτοι; συμβαίνει δὲ αὐτοῖς ὡσπερὰν
 εἶ τις εἰς οὐρανὸν τοξεύων, ἔπειτα περιπειρόμενος ὑπὸ κατι-
 ὄντων τῶν βελῶν, οὐχ ἑαυτῷ, ἀλλ' οὐρανῷ προσλογίζοιτο
 τὴν αἰτίαν τῆς πληγῆς. ὅτι μὲν οὖν τὴν τε κατὰ τὰς πό-
 λεις ἀμύθητον Ῥωμαίων δυστυχίαν αὐτοὶ εἰργάσαντο καὶ B
 20 τοῦ ἀνδραποδισμοῦ καὶ τῆς λεηλασίας τῆς ἄλλης χώρας αἰ-
 τιώτατοι αὐτοὶ, μηδ' ἄκροις ὡς παραδεχόμενοι τὴν εἰρήνην,
 ἔν' ἐμὲ ἀνέλωσι μόνον, ἐκ τούτων δῆλον. ἔπεισι δὲ μοι τοῦ

inspectorem oculorum abditorumque omnium testem laudo,) in
 communi utilitate collocare statueram. Nonne urbes alias quidem
 Moesis tradiderunt, alias libentes Triballis permisierunt? Nonne
 barbaros ipsi primi Romanis induxerunt Macedoniamque incursa-
 runt, et in servitute plurimos abduxerunt? Nonne Thraciam to-
 tam crebris expeditionibus velut hostium provinciam vastam ac
 desertam reddiderunt? Nonne recentissime Morham, ut a me
 stantem, deformatum? Nonne communia vectigalia omnia sustule-
 runt? Nonne exercitus partem quidem, ut adversariam, ipsi contri-
 verunt, partem, ut suspectam, reliquerunt, quae autem adhuc restat,
 ea et numero et genere infirma est? Quid ego simile? nisi quod
 Moesos et Triballos invadentes repello: cumque istas Romanorum
 reliquias eorum copiis non possim opponere, necessario barbaros,
 illorum imitatus exemplum, socios mihi adiungo. Utri igitur popu-
 lationum istarum ac pestis causa exstiterunt, vel potius utri popu-
 latores fuerunt ac pestem ipsimet dederunt? Nonne ipsi? quibus
 perinde contingit, ut, si quis in caelum iaculans, postea telis in se
 decidentibus vulneratus, non sibi, sed caelo causam plagarum tri-
 bueret. Eos igitur Romanis oppidatim, quanta verbis explicari
 nequit, calamitatem innoxisse, totque captivorum tamque direptae
 regionis maxime reos esse, pacem auribus respuentes, tantum ut
 me perderent, ex his liquet. Subit autem patriarchae nequiciam

A.C. 1343 πατριάρχου, εἰ δεὲ μᾶλλον τὴν πονηρίαν, ἢ ἀπραγμοσύνην λέγειν, θαυμάζειν, ὅτι, πολλὰ πολλάκις ἐμοῦ περὶ εἰρήνης θεηθέντος καὶ μάλιστα αὐτοῦ, οἶα δὲ προστάτου τῆς εἰρήνης καὶ καθήμεραν εἰρήνην πᾶσιν ἐπιλέγοντος, τότε μὲν οὐδέποτε ἐκάμφθη, οὐδὲ τὰ σπλάγχνα ἔφασκεν ἀνοιγνύναι τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἦσαν σκληρότερα χαλκοῦ, νυνὶ δ' ὅτι τῶν πλα-
 V. 488 C σματίων καὶ ψευδολογιῶν ἀκήκος παρακοιμωμένου, ὅτι καθ' ἡδονὴν μάλιστα εἰσιν αὐτῷ, ἐξαίφνης πρῶτος καὶ ἡμερος ἀνεφάνη. καίτοι γε ἐροίμην αὐτὸν, ὅποιαν τιὰ λέγει τὴν ἐκκλησίαν ταύτην. εἰ μὲν γὰρ τὴν καθύλου τῶν ἐπισκόπων ἀδελ-
 φότητα, ἴτω μηδέποτε ἐμοὶ τὰ σπλάγχνα κλείσασαν ἐκείνην, ἀλλ' ἀνεψωμένα μοι εἰς τόδε ἐξαρχῆς διατηροῦσαν· οἱ πλείους γὰρ ἐμοὶ φρονοῦσιν ἴσα, καὶ πολλὴν αὐτῶν ἀμύτητα καταγινώσκουσι τῶν πολέμων καὶ τῶν φόνων ἔνεκα. εἰ δ' αὐτὸν καὶ τοὺς συνόντας τιὰς λέγει, πρῶτα μὲν οὐδ' αὐτοῖς
 10 τοῖς γινομένοις πάντες ἤδονται, ἀλλὰ τῆς ἀπάτης καὶ τῆς
 D εἰς τὰ φαῦλα συναρπαγῆς θρηνοῦσιν ἑαυτοὺς, ἔπειτα οὐδ' ἐκκλησία εἰσὶν οὗτοι, ἀλλὰ τὸ κοινὸν τῶν πεπιστευκότων ἄθροισμα ἐκκλησία προσηγόρευται· ὧν ὡσπερ ἐξαίρετα οἱ
 20 τε ἐπίσκοποι εἰσι καὶ τῶν μοναζόντων οἱ λογιάδες· ὧν μάλιστα τὸ ἄριστον καὶ τῶν ὀρθῶν ἐχόμενον λογισμῶν, ἐμοὶ προσέχουσιν, ὡς δίκαια καὶ λυσιτελοῦντα τῶν Χριστιανῶν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ προσηρημένῳ ἐξαρχῆς καὶ πράττοντι. οὕτε γοῦν μοι πρότερον κέκλιε τὰ σπλάγχνα ἢ ἐκκλησία, οὕτε νῦν

magis, (sic enim magis vocanda est,) quam incuriositatem in negotiis admirari, quod, cum saepe ac multum pacem rogaverim, et ipsum praesertim, ut praesidem ac patronum pacis et quotidie pacem apprecantem omnibus, tum quidem precibus nunquam cesserit neque viscera ecclesiam aperire dixerit: sed erant duriora chalybe: nunc ubi commenta et mendacia praefecti cubiculi audivit, quibus ipsi nihil est iucundius, repente mitis ac mansuetus apparuerit. Tametsi interrogarem libenter, quamnam hanc ecclesiam dicat. Si enim universam episcoporum fraternitatem, sciat illam nunquam viscera clausisse, sed aperta hucusque a principio tenuisse: plures quippe eorum mecum sentiunt, eosque propter bella et caedes multae crudelitatis condemnant. Sin autem se et satellites suos, primum quidem nec ipsi omnes approbant quae fiunt, sed sese circumventos et eodem scelere implicatos deplorant. Deinde non conficiunt ipsi ecclesiam, verum tota fidelium frequentia ecclesia vocatur: cuius velut praecipuae et eximiae partes sunt episcopi et monachorum coetus lectissimi: quorum ut quiesque est optimus et rectissime sentiens, ita maxime idem, quod ego, sentit, ut qui ecclesiae Christianae inde ab initio aequum et utilem me voluntate et opere exhibeam. Non igitur mihi prius viscera clausit ecclesia, ne-

ἀνοίγνυσιν, ἀλλ' αὐτὸς ἐπιορκήσας καὶ σνοκοφαντήσας καὶ Α.Ο. 1343
τὸν πόλεμον κεκινηκῶς, ἃ πρότερον οὐκ ἠδυνήθη διὰ τῶν
πολλῶν αἱμάτων καὶ τῶν ἀνηκέστων καταπράξασθαι κακῶν,
τὸ ἐμὲ διαφθεῖραι, ταῦτα νῦν ἐλπίσας ἐκ τῶν ψευδολογιῶν P. 610
5 τοῦ φίλου, ἠγοίξεν, ὅς φησι, τὰ σπλάγχνα, οὐχ ἵνα φιλαν-
θρώπως δέξῃται, (τοῦτο γὰρ ἐκ πολλοῦ δέόμενος αὐτὸς οὐκ
εἰσακούομαι,) ἀλλ' ἵνα καταπίῃ. ταῦτα μὲν οὖν εἰ καὶ τρα-
χύτερόν πως δοκεῖ εἰρησθαι, συγγνώμη τῷ πάθει. ψυχὴ γὰρ
10 ὑπὸ πολλῶν ἀδικημάτων πιεσθεῖσα καὶ κατώδυνος τοιαῦτα
10 ἅν ἐξενέγκοι καὶ πολλῶν τραχύτερα. πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ
καὶ τὸ ἐπιτιμιῶν φησιν ἐμοὶ λύσειν χαριζόμενος. εἰ μὲν
οὖν εἰδῶς, ἃ δεῖ περὶ τῶν ἐπιτιμιῶν, τοιαῦτα πλάττεται καὶ
οἶεται ἐξαπατᾶν, συγγνώμη πολλὴ τὸ εἰωθὸς ποιοῦντι. εἰ δ'
15 ἀγνοεῖ τὴν δύναμιν, ἣν ἔχει περὶ τὰ τοιαῦτα, ὅπερ οἶομαι
15 καὶ μάλιστα, ἐγὼ διδάξω. τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν ὀρθῶς B
βιοῦσι καὶ νόμοις προσέχουσι θεοῦ καὶ περὶ τὴν πίστιν ἀ-
σφαλεῖς εἰσιν, οἱ δὲ τουναντίον ἅπαν. ὅσοις οὖν ἢ ἀσέλ-
γειαὶ ἢ ἐπιορκίαι ἢ φόνοι ἢ τι τῶν ἀπηγορευμένων ἕτερον
τολμᾶται ἢ περὶ τὴν πίστιν σφάλονται, δόγμασι προσέχοντες
20 πονηροῖς καὶ διεφθαρμένοις, οὗτοι τῆς μερίδος ἑαυτοῦς ἡλ-
λοτριώκασι τοῦ Χριστοῦ· οὐδεμίαν γὰρ κοινωνίαν φασὶ πρὸς
σκότος. οἱ ἀρχιερεῖς δὲ τῶν θείων θελημάτων εἰσὶν ἐκφάν-
τορες καὶ διδακτικοὶ καὶ προνοητικοὶ τῶν ἄλλων. πρῶτοι

17. ἢ ἀσέλγεια add. M.

que nunc reserat: sed ipse periurus et calumniator et belli incensor,
quod antea per multas caedes et iniurias atrocissimas efficere ne-
quivit, ut me interimeret, id nunc ex mendaciis amici se assecuta-
rum confisus, viscera aperit, ut ait, non ut humaniter me accipiat,
(hoc enim pridem ipse obsecrans non exaudior,) sed ut me devoret.
Haec si aliquanto aculeatius dicta videantur, affectus meretur veni-
am. Animus enim pluribus pressus et exulceratus iniuriis, talia
et multo etiam asperiora solet edere. Praeter cetera etiam poenam
anathematis mihi condonaturum pollicetur. Si igitur de poenis
rem tenens, ut debet, haec fingit et me decepturum sperat, volem
antiquum obtinenti ignosco. Sin autem, quid sibi in his liceat,
ignorat, ut equidem reor, ego ipsum docebo. Homines quidam
vitam sancte et divinis legibus convenienter instituunt, atque in
religione firmi ac stabiles sunt: quidam prorsus contraria via gradi-
untur. Quotcumque igitur aut libidine aut perurio aut homicidio
aut alio quopiam interdictorum se contaminant, aut in fidei do-
ctrina errore aliquo ducuntur, hi sese a Christi parte abalienarunt:
nulla quippe societas luci ad tenebras. Episcopi autem divinae vol-
untatis interpretes et doctores sunt. Itaque illi primi a spiritu
docti, quinam propter pertinaciam in malo a Deo praecisi sint,

- A.C. 1343 οὖν ἐκεῖνοι παρὰ τοῦ πνεύματος διδασκόμενοι τοὺς ἀπὸ Θεοῦ κεχωρισμένους διὰ τὴν περὶ τὰ φαῦλα ἐπιμονήν, διδάσκουσι τοὺς ἄλλους, μὴ αὐτοῖς συναναμίσσονται, μηδὲ συνεσθίειν, C μηδὲ συνεύχεσθαι, ὡς ἀπὸ Θεοῦ κεχωρισμένοις, ἢ ἢ ἐκεῖνοι ἐπιστρέφωσιν ἀπὸ τῶν φαύλων, αἰσχυνόμενοι τὸν χωρι-5 σμὸν, ἢ οὗτοι μὴ βλάπτωνται ἐκ τῆς ἐκείνων συνδιαγωγῆς. ἔαον γὰρ ἂν τις μεταλάβοι κακίας, ἢ μεταδῶ τῆς ἀρετῆς. εἰ δ' ἐκεῖνο προβάλλεται, τί οὖν ὁ Χριστὸς εἶπε „πάντα ὅσα ἂν δῆσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ;” ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Πέτρου ἀκουέτω, πρὸς ὃν ἡ ἔξουσία¹⁰ δέδοται, Κλήμεντι τῷ διαδόχῳ παραγγέλλοντος διαφόρηθην, ὅτι „λύσεις, ἃ προσῆκον, ὁμοίως καὶ δῆσεις,” ὡς τὸν μὲν Χρι- V. 489 στὸν πρὸς ἐκεῖνον ἀπολύτως εἰπεῖν τὸν λόγον, εἰδὸτα ἀκρι- D βῶς, ὡς οὐδὲν δῆσει τῶν ἀξίων μὴ δεδέσθαι. Πέτρον δὲ αὐθις, παρ' αὐτοῦ τοῦ διδασκάλου ἐμπνεόμενον, καὶ τὸν διο-¹⁵ ρισμόν προσθεῖναι τοῦ ὅσα δεῖ, δεῖσαντα, ὡς ἔοικε, μὴ ὑστερόν ποτε ἢ τοιαύτη ἐπεισέλθῃ νόσος, καὶ νομίσωσιν οἱ ἀρχιερεῖς ἔξουσίαν ἔχειν χωρίζειν, οὗς ἂν ἐθέλωσιν, ἀπὸ Θεοῦ ἰδίων ἕνεκα ἐγκλημάτων καὶ παθῶν. ὁ νῦν πέπονθε καὶ οὗτος τὴν οἰκίαν ἀγνοήσας δύναμιν. δῆλον οὖν, ὡς, ἂν τις ἄξια²⁰ ποιῇ χωρισμοῦ Θεοῦ, καὶ πρὶν τοὺς ἀρχιερεῖς φανερόν ποι- P. 611 εἶν τοῖς ἄλλοις, ἐκεῖνος ἀπὸ Θεοῦ κεχώριται, ὡς περ τῷ τῆς Ἀλεξανδρέων ἡγουμένῳ ἐκκλησίας Πέτρῳ τῷ μακαρίῳ

4. συνέχεσθαι M.

alios docent; ne cum ipsis commisceantur, neque cibum simul capiant, neque ipsis, ut a Deo separatis, adhaereant: quo separatione ista pudefacti aut resipiscant, aut alii ex eorum consuetudine nihil detrimenti accipiant: proclivius enim est a vitio, quam a virtute similitudinem trahere. Quod si obiciat, quorsum igitur Christus dixit: Omnia quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata et in coelis? at sanctum Petrum ipsum audiat, cuius gratia potestas data sit. Is Clementi successori suo perspicue ita praecepit: Solves et ligabis, quae fas est. Ut Christus quidem Petro absolute mandet, utpote sciens, neminem immerentem ligaturum: Petrus autem postea, a magistro ipso instinctus, certos terminos constituat. Timuit, ut videtur, ne olim morbus talis irreperet, putarentque episcopi, propter privata querimonia et animorum suorum perturbationes auctoritatem se habere, a Deo separandi quos luberet: quod in praesens isti usum potestatis suae nescienti accidit. Pater itaque, si quis ut a divina communione secludatur commoverit, etiam antequam id episcopi aliis palam faciant, a Deo abiectum et seclusum esse: quemadmodum dio Petro Alexandrino pontifici de Ario contra Christum furente prius etiam, quam a sacra synodo praescinderetur, a reliquae ecclesiae corpore a Deo amputatum, et ge-

Ἄρστος ὁ κατὰ Χριστοῦ μακρὸς, καὶ πρὸ τῆς συνόδου τῆς Α. C. 1343
 ἱερῶς καὶ τῆς ἐκτομῆς τοῦ λοιποῦ τῆς ἐκκλησίας σώματος,
 ἐκτεμημένος παρὰ Θεοῦ ἀπεκαλύφθη καὶ γέννησιν ἄξιος καὶ
 τῆς ἐν ἄδου καταδίκης· ἂν τε μηδὲν τοιοῦτον εἰργασμένος
 5 φαίνεται, ἀλλὰ νόμοις Θεοῦ προσέχων καὶ ταῖς ἐντολαῖς,
 αἰ μάλιστα μέλος εἶναι Χριστοῦ ποιῶσιν, οὐκ ἂν ἀπ' ἐκεί-
 νου χωρισθεῖν, ἂν πάθους ἕνεκα ἰδίον οἱ ἀρχιερεῖς χωρίζω-
 σιν. ὁ γὰρ μέγας λαμπτήρ τῆς οἰκουμένης Ἰωάννης ὁ χρυ- B
 σοῦς τὴν γλώτταν, τῆς ποιήνης ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων
 10 ἀπέλαθεις καὶ πολλοῖς κακοῖς προσομιλήσας καὶ ἀφορισμῶ
 καὶ ἀναθέματι ὑποβληθεῖς, οὐδὲν ἀπέβαλε τῆς δόξης· ἀλλ'
 ἐκεῖνος μὲν εἰς αἰὲ Χριστῶ συνέστι συνοδοξάζόμενος, οἱ ἐκ-
 τεμόντες δὲ μᾶλλον ἑαυτοῦς τῆς δόξης ἠλλοτριώσαν τοῦ Θεοῦ,
 φθόνῳ καὶ συκοφαντίᾳ καὶ διαβολῇ καὶ μυρίοις ἄλλοις
 15 πᾶθειν ἐκδότες ἑαυτοῦς πεπονηκότες. εἰ μὲν οὖν τι καὶ
 αὐτὸς ἐμοῦ τοιοῦτον ἔχει κατηγορεῖν, ὅλον εἶναι ἄξιον ἀπὸ
 Θεοῦ χωρίζειν, λεγέτω καὶ δεικνύτω, καὶ τὴν τε ἐπιτίμησιν
 οἶσω πρῶτος καὶ πρὸς τῶν ἡμαρτημένων τὴν ἐπανόρθωσιν
 20 πᾶσαν ἐπιδείξομαι σπουδῆν. εἰ δ' οἰκείας ἀβουλίας ἕνεκα
 καὶ φθόνου καὶ συκοφαντίας, ὅτι μὴ παρέσχον κατασφάτ- C
 τειν ἑμαυτὸν, ἀπὸ Θεοῦ χωρίζειν ἔγω, σκοπεῖτω, μὴ οὐ δι'
 ἐμοῦ μᾶλλον, ἢ ἑαυτοῦ τὸ ξίφος ᾤθησεν· οὐ γὰρ, Διονύσιος
 ὁ μέγας, ἔπεσθαί, φησι, τὸ θεῖον ταῖς παραλόγοις τῶν ἀρ-

7. οἱ om. P. 19. οἰκίας P.

henna inferorumque suppliciis dignum esse, divinitus demonstra-
 tum est. Si vero nihil tale fecisse certum sit, sed eum divinis
 parere praeceptis, quae maxime efficiunt, ut in membris Christi
 numeremur, non utique ab illo separabitur, si motu aliquo turbido
 et a ratione averso episcopi illum fidelium communitate prohibu-
 erint. Magnum enim orbis terrarum lumen, Ioannes ille oris aurei,
 per nefas a grege suo episcoporum sententia inique depulsus ac
 pluribus miseris opertus et anathemate percussus, de gloria sua
 nec hilum amisit. Verum is quidem cum Christo semper vivit et
 cum eodem honoratur: qui autem illum communitate multarunt,
 magis semet ipsos a Dei gloria alienarunt, invidia, sycophantia, ob-
 trectatione et aliis vitiosis motionibus, quibus se subiecerant vel
 trecentis. Ergo si ipse quippiam huiusmodi mihi potest obicere,
 quod me a Deo iure separet, proferat, ostendat, et poenam modice
 feram atque ad emendationem peccatorum meorum omnem diligen-
 tiam adhibebo. Si autem sua ipsius dementia, invidia et sycophan-
 tia incitatus, quia me illi ingulandum tradere nolui, a Deo separare
 me statuit, videat, ne in se potius, quam in se, gladium defixerit.
 Nam ut praeclare scriptum exstat apud magnum Dionysium, divinum
 numen cum ratione pugnantibus episcoporum affectionibus non sequitur.

- A.C. 1343 χειρέων δρματς. εἰ δὲ τις δέον εἶναι λόγοι, κἄν ὅπως ποτὲ εἶχε τὰ τοῦ πράγματος φροντίδος ἀξίαν ἠγήσασθαι τὴν ἐπιτήμησιν, καὶ περὶ τὴν διάλυσιν σπουδὴν πολλὴν εἰσενεγκεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ κἄν τούτῳ τῶν δεόντων παραλέλειπται οὐδὲν, ἀλλὰ πολλὰ πολλὰκις περὶ τῶν τοιούτων δεηθέντι, οὐδὲν οὐδ' 5
- D δέπω, οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν ἐπιεικὲς ἐλέχθη. ὡς μὲν οὖν εὐθὺς ἐξαρχῆς ἐγὼ τε τὰ δίκαια εἰλόμην καὶ τὰ κοινῇ λυσιτελοῦντα ἔπραττον, καὶ οὗτοι πολλὰς συκοφαντίας καὶ διαβολὰς πλασάμενοι τὸν πόλεμον κενινήσασιν, καὶ πολλὰ Ῥωμαίους ἐργάσαντο κακὰ, μᾶλλον δὲ συμπάντων αἴτιοι κατέ- 10
- στησαν, τὰ μὲν αὐτοχειρίᾳ πεποιηκότες αὐτοὶ, τὰ δ' ἐμὲ ἀναγκάζοντες οὐκ ἐθέλοντα, μάλιστα' ἂν τις ἐκ τῶν εἰρημέτων σαφέστατα κατίδοι. ὅτι δὲ καὶ νῦν οὐ τὴν εἰρήνην ἤρημάνοι οὐδ' ἑλεόν τινα λαβόντες τῶν πιπτόντων καθ' ἡμέραν, ἀλλ' ἐμὲ πρὸς τοὺς ἄλλοις ὑποχείριον λαβεῖν βουλόμενοι και 15
- P. 612 τὴν σύμπασαν αὐτοὶ Ῥωμαίων ἀρχὴν ἔχειν, (τοῦτο γὰρ αὐτοῖς σπουδάζεται περὶ πλείστου, ἕτερον δὲ οὐδὲν,) τὴν πρεσβείαν ταυτηνὴν πεποιήνται, ἐκ τῶν πρεσβευομένων αὐτῶν δῆλον. εἰ γάρ τι ἐπιεικὲς καὶ λυσιτελεὲς ἐνεούσῳ τῷ κοινῷ, οὐκ ἂν οὕτως ἐκείνῳ τῷ συκοφάντῃ καὶ ἀεὶ καταψευδομένῳ 20
- V. 490 ῥᾶστα πειθόμενοι ὑπάγειν ἐπεχείρουσιν ἑαυτοῖς καὶ καταδουλοῦν ἐμὲ. ὅς εἰ μὴ τι ἄλλο, διὰ τὸ γούν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τὰ Ῥωμαίων διοικεῖν, βέλτιον ἂν τοὺς πράγμασι χρῆσασθαι μὴν καὶ λυσιτελέστερον αὐτῶν. πατριάρχῃ μὲν οὖν καὶ

Si quis occurrat, utut se res habeat, non esse parvi pendendam illam poenam ecclesiasticam: sed ut ea solvare, multum in eo studii ponendum, aio etiam in hoc mearum partium nihil praetermississe: sed saepe et impense id orantem nullum unquam hucusque responsum ex aequo et bono impetrasse. Quemadmodum igitur ego inde usque a principio a iustitia non deflexerim, et quae ad commune emolumentum spectarent fecerim, isti vero sycophantibus et obrectationibus tam crebris bellum confuaverunt, Romanisque malis plurimis involverint: immo vero malorum omnium fontes et radices fuerint, et alia quidem per se intulerint, alia me inferre coegerint, ex dictis perspicere facillimum est. Quod autem nunc quoque haud pacem cupiant, nec quotidie pereuntium misericordia tangantur, sed me praeter ceteras iniurias in potestatem redigere desiderant, ut ipsi in totum imperium Romanum dominentur, (hoc enim etiam atque etiam contendunt, nec alia de causa hanc legationem instituerunt,) ex iis, quae postulant, planum evadit. Nam si quid moderatum et rei publicae fructuosum meditentur, non tam prompte illi vanissimo criminatori obsequentes, me sibi subiicere atque ut eorum subiugare tentavissent: qui si non aliud, certe quidem quod

τοὺς ἄλλοις οὐδενὸς ἐμέλησεν ἕτερον, ἣ ὃ προὔθεντο ἔξαρ- A.C. 1343
 χῆς εὐθύς, τὸ διαφθεῖρειν ἐμὲ καὶ ποιεῖν ἐκ μέσου, ἢ ἄρ- B
 χεῖν ἀδεῶς ἔχοιεν αὐτοί. ἐγὼ δὲ τοῦ κοινηῆ λυσιτελοῦντος
 ἔνεκα, ὥσπερ καὶ αἰεὶ, καὶ βούλομαι τε καὶ περὶ πλείστου
 5 ἄγω τὴν εἰρήνην, εἴ γε βούλοιντο καὶ αὐτοὶ τῶν πλασμάτων
 καὶ ψευδολογιῶν ἀποστάντες παρακοιμωμένον διαλύσεις τί-
 θεσθαι. εἰ δ' αὐθις αὐτοὶ τὸν πόλεμον κινοῦσιν, μὴ ἐμοὶ τὰ
 ἐσόμενα κακὰ ἐκ τοῦ πολέμου προσλογίζεσθαι, ἀλλ' ἑαυ-
 10 τοῖς, πολλῶ τῶν προὔπηργμένων δεινότερα, ὡς ὄρω, ἐσό-
 ιομενα. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ Μυσοῖς καὶ Τριβαλοῖς πόλεις καὶ
 χώρας καταπροϊέμενοι συμμαχούς ἐποίησαντο, οἷς ἐπ' ἐμὲ
 διανοοῦνται χρῆσθαι. οἷς ἀνθίστασθαι οὐκ ἂν δυναίμην
 μετὰ Ῥωμαίων τῶν παρόντων· λείπεται δὴ καμὲ συμμαχίαν
 15 ἑαυτῷ πορίζειν, ἣ τοῖς πολεμοῦσιν ἀντιτιθήσεται καὶ διαφθε- C
 ι5ρεῖ. οὐ γὰρ ἐκὼν εἶναι προήσομαι τὴν ἑμαντοῦ καὶ τῶν
 συνόντων σωτηρίαν. αὕτη δὲ οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν παρέσται,
 ἣ ἔξ Ἀσίας Περσικῆ· οἱ βάρβαροί τε ὄντες καὶ ἀπ' ἐναντίας
 ἤμῃν περὶ τὸ σέβας διακειμένοι οὐδεμίαν φειδῶ ποιήσονται
 20 τῶν ἐμπιπτόντων ταῖς χερσίν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀποκτενοῦσι,
 20 τοὺς δὲ ἐπὶ δουλείᾳ ἀποδώσονται. εἰ μὲν οὖν τινα τῶν μελ-
 λόντων διαφθεῖρεσθαι ἔλεον λαβόντες πρὸς τὴν εἰρήνην ἐθέ-
 λωσι χωρεῖν, καγὼ μάλιστα βουλοίμην ἂν, καὶ ἐν ἡμέραις
 πεντεκαίδεκα πεμπέτωσαν τοὺς ἐρῶντας, ὅτι διαλύεσθαι συν-

20. οὖν add. M.

tamdiu rem Romanam administravi, melius et utilius, quam ipsi, hoc
 munus obirem. Patriarchae igitur et sociis nihil aliud in studio
 fuit, quam quod sibi a principio proposuerunt, me nimirum hac
 luce privare, quo ipsi securius imperare queant. At ego boni com-
 munitis gratia, quod spectavi semper, pacis sum percupidus eamque
 facio maximi: si modo et ipsi a figmentis et mendacis praefecti
 cubiculi recedentes eam complecti velint. Si bellum instaurarint,
 ne mihi emeritura inde mala, praecedentibus, ut auguror, longe
 graviora, sed sibi tribuant: quando ipsi Moesis et Triballis urbes
 et regiones quasi praedam obiecerunt et adversum me auxiliares
 adaciverunt; quibus quia resistere cum Romanis, quos duco, non
 valeo, superest, ut et mihi auxilia ad hostes meos debellandos firma
 comparem: nolo quippe meam meorumque salutem proderere. Ea
 vero auxilia non aliunde, quam Persarum ex Asia suppeditabunt:
 qui et barbari et sacrorum cultu nobis dissimiles obvis non par-
 cent, sed alios quidem trucidabunt, alios in servitutem vendent.
 Quare si periturorum miseratione commoti, ad pacem dare se vo-
 lent, id ego quoque summopere vehementerque velim: et diebus
 quindecim mittant, qui me de consensu illorum super hac re certi-
 orem faciat, ut ipse similiter mittam barbarosque iam paratos iam

Α. C. 1343 ἄθεντο, ὡς ἐν πέμψας καὶ γὰρ κωλύσω τοὺς βαρβάρους μὴ
 D περαιοῦσθαι πρὸς τὴν Θράκην· παρσκευασμένοι γὰρ εἰσι.
 ὕστερον δὲ ἐφ' οἷσιν ἡ εἰρήνη ἔσται θησόμεθα συμβάσεις
 πρὸς ἀλλήλους. εἰ δ' αὖθις ψηφισάμενοι πολεμεῖν μηδὲν
 ἀποκρινούνται πλέον, ἐγὼ μὲν μετὰ τὴν προθεσμίαν οὐδενός
 ὦν ἔγνωκα λυσιτελεῖν ἑμαυτῷ ἀφέξομαι, καὶ θεὸν μαρτυ-
 ρόμενος καὶ ἀνθρώπους, ὡς ἄκων εἰς τὸν πόλεμον χωρῶ
 καὶ τῶν ἐσομένων κακῶν οὐδενός τό γε εἰς ἐμὲ ἦκον αἰτίος
 εἰμι. αὐτοὶ δ' εἰ μὴ τι ἄλλο, τῶν γοῦν πόλεων πρόνοιαν
 τινα ποιείσθωσαν τῶν αὐτοῖς προσεχουσῶν, ἵνα μὴ παντά-10
 πασι διαφθαρεῶσιν ὑπὸ τῶν βαρβάρων· τὴν γὰρ ἐκείνων συμ-
 φορὰν ἐν τῷ αὐτῇ φροντίδι τίθεμαι, ὅσην καὶ τῶν ὑπ' ἐμέ."
 P. 613 τοιαύτην ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς πρέσβεις ὑπὲρ ὧν ὁ πατριάρ-
 χης κατηγόρει τὴν ἀπολογίαν θέμενος, ἔπειτα γράψας καὶ τὰ
 ἴσα πρὸς τε πατριάρχην καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ Χρυσοβέργην
 τὸν Ἰωάννην συνεξέπεμπεν αὐτοῖς εἰς βασιλίδαν πρεσβευτήν.
 οέ. Ἔτι δ' ἐν Διδυμοτείχῳ τῶν πρέσβων διατριβόν-
 B τω, ἦκον ἐκ Φερῶν πρὸς βασιλέα πρεσβευταί, πρῶτα μὲν
 V. 491 παραιτούμενοι ἐφ' οἷς πρὸς αὐτὸν ἠγνωμονήκασιν, μὴ μόνον
 οὐ πειθόμενοι τὰ βελτίω συμβουλευόντι, ἀλλὰ καὶ τὸν ἥκοιτα 20
 παρ' αὐτοῦ πρεσβευτὴν ἀπεκτονότες, ἔπειτα δὲ καὶ τὰς συμ-
 φορὰς ἐξετραγώδουν, αἷς περιπεπτώκασιν ἐξ ἀβουλίας, καὶ
 ἐδέοντο σφίσι βοηθεῖν, ὡς, εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ τινος ἐπικουρίας
 τύχοιεν, ἄρδην ἀπολούμενοι, μετὰ γὰρ τὴν βασιλείας ἐκείνου
 ἀναχώρησιν περιστρατοπεδευσάμενος ὁ Κράλης, τὴν μὲν 25

Thraciam transmittere ne sinam. De conditionibus postea inter nos
 conveniet. Sin renovare bellum mavolent ac nihil respondebunt,
 equidem post diem praestitutum, quod in rem meam sit, nihil
 omittam, Deum hominesque testatus, me ad arma ingratiis redire
 et imminendum cladum, quod ad me attinet, nullius causam esse:
 ipsi vero saltem urbibus suis caveant, ne a barbaris penitus con-
 quassentur: quarum calamitas non minus, quam mearum, mihi curae
 ac sollicitudini est. Haec ubi imperator legatis super criminationi-
 bus patriarchae respondit, ad eundem et alios de iisdem rebus
 litteras dedit, ac Ioannem Chrysobergem una cum legatis ad impe-
 ratricem misit.

75. Legat' Didymoticho nondum exceſſerant, cum alii Pheris
 superveniunt, qui ante omnia veniam sceleris sui imperatorem ro-
 gant, quod non solum meliora consulenti non paruiſſent, sed in-
 super legatum eius mactavissent. Deinde miseriae, in quas stultitia
 sua praecipitassent, tragice commemorant: opem flagitant, quam
 nisi ab ipso consequantur, funditus perituros. Etenim postquam
 inde discesserit, Cralem ipsos cinxisse, regionemque ferro et igni

χώραν ἔτεμε καὶ ἐδήλωσε κατὰ κράτος, τὴν πόλιν δὲ εἰς το- A.C. 1349
 σούτον ἤγαγεν ἀπορίας πολιορκῶν ἐπὶ συχνόν τινα χρόνον C
 ἐφεξῆς, ὡς κινδυνεύειν ἤδη παρανάλωμα λιμοῦ γενέσθαι.
 Φεραῖοι δὲ ἐν χροῦ κινδύνου ἤδη καθιστώτες, μόλις τὰ λυ-
 5 σαιτελοῦντα συνειώρων, (καθῶν γὰρ νήπιος ἔγνω,) καὶ ἐπι-
 ψηφίσαντο Κατακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ προσχωρεῖν, ὡς τῆς
 εἰς ἐκεῖνον φιλίας ἀνήσονται Κράλην τὴν πολιορκίαν· ὅπερ
 καὶ ἐγένετο. μετὰ γὰρ τὴν βασιλέως εὐφημίαν καὶ τὴν
 10 μνήμην τὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνακωχὴν τινα παρέσχετο ὁ Κρά-
 10 λης τοῦ πολέμου, καὶ οὐ πολὺ τῆς πόλεως ἀποθνήσκοντες ἐστρατο-
 πεδεύετο ἔλθῶν. ὅσοι δὲ βασιλέως ἦσαν φίλοι τῶν ἐν τέλει D
 Τριβαλῶν, συνεβούλευον Φεραίοις τάχιστα ἐλθόντας πρὸς
 ἐκεῖνον ἄρχοντα τῇ πόλει δέχεσθαι, ὡς ἀφεξομένου παντά-
 15 πασι τοῦ Κράλη, εἰ τοιαῦτα γένοιτο. τούτου μὲν οὖν ἔνεκα
 15 ἦκον οἱ Φεραῖοι καὶ ἐδέοντο βασιλέως δεδακρυμένοι κέμ-
 πειν σφίσις ἄρχοντα καὶ ἀκαλλάττειν τοῦ κινδύνου. βασι-
 λεὺς δὲ τότε ἄστατον τῆς τῶν ἀνθρώπων τύχης συνορῶν,
 (οἱ γὰρ πρὶν μεγάλα φουσῶντες καὶ οὐδ' ἄχρως ὡσεὶ δεχόμενοι
 τὴν ἐπὶ βασιλεῖ δουλείαν, ἀλλὰ καὶ τὸν πρεσβυτήν ὡμῶς
 20 καὶ ἀπανθρώπως κατατεμόντες καὶ πολλὴν ἐπιδειξάμενοι
 αὐθάδειαν καὶ θρασύτητα, νῦν ἤκουσι ταπεινοὶ καὶ δε- P. 614
 20 δακρυμένοι, ἐπὶ μεγάλων πεισθέντες συμφορῶν, καὶ δε-
 ὄμενοι ἐκεῖνα, ἃ εἰ τότε αὐτοῦ συμβουλευόντος ἐπέθροντο,
 οὐκ ἂν εἰς τοιαύτας κατέστησαν ἀνάγκας,) ἔπειτα ἔνοσῶν

hostiliter devastasse: urbem continenti ac longinqua obsidione ad
 eam alimentorum penuriam redeisse, ut iam periculum sit, ne
 fame ad extremum consumpti intereant. Ita Pheraei medio iam in
 discrimine vix tandem, quid expediret, videbant: malo enim accepto
 stultus sapit. Et scitum fecerant, ut in Cantacuzeni ditionem se
 conferrent, utpote Crale ob amicitiam, qua cum illo devinctus es-
 set, obsidionem laxaturo; id quod est factum. Nam ut ei tamquam
 imperatori faustum acclamarunt eiusque in sacris meminerunt, Crales
 inducias aliquantas fecit et nonnihil ab urbe recedens castra posuit.
 Quicumque vero de Triballis proceribus imperatori bene volebant,
 Pheraeacs monebant, ut quam citissime eum adirent praefectumque
 ab eo acciperent: sic namque Cralem omnimodis obsidionem solu-
 turum. Veniunt Pheraei et fientes imperatorem obsecrant, ut prae-
 facto dato, periculo eos liberet. Imperator humanae fortunae muta-
 bilitatem perpendens, (qui enim prius superbia inflati nec verbum
 audire de subiectione sustinuerant, quin etiam legatum crudeliter
 immaniterque dissecuerant, et se perquam contumaces ac prae-
 dentes ostenderant, ii nunc humiles et persuasi lacrimis, pressi ca-
 lamitatibus veniebant, et illa petebant, in quibus si tunc utiliter

A. C. 1343 και ολας πόλεως πάντα ἄριστος ἢ Ῥωμαίων ἡγεμονία ἀποστερεῖσθαι μέλλει, ἐδάκρυσέ μὲν ἐπὶ μικρὸν, εἶτα ἐχρημάτιζε τοὺς πρέσβεισι, καὶ τῶν τε ἡμαρτημένων παρείχετο συγγνώμην καὶ χρηστότερα ἐλιπίζειν ἐπετίθει, ὥς πᾶν ὀπίσθιν ἐπέδωκε αὐτῶν ποιήσων. ἐκείνους μὲν οὖν οὕτως ἐψυχαγωγεί5
 λόγοις ἐκ τῆς πολλῆς ἀθυμίας ἀνακτώμενος. τοὺς ἐκ Βυζαντίου δὲ ἀθῆναι πρέσβεις μετακαλεσάμενος, „δραῖτε” εἶπεν „οἷων Βσυμφορῶν Ῥωμαίοις ὁ πόλεμος κατέστη. τὰς γὰρ ἐσπερίους

ἤδη πάσας πόλεις ἐποιήσαντο ὑφ’ ἑαυτοῖς οἱ Τριβαλοί. δέ-
 V. 492 δοικα δὲ μὴ, τούτου μηχανομένον, καὶ Μακεδονίας ἄρξουσιν παντάπασιν. ἤδη γὰρ οὐκ ὀλίγας ἔχουσι. Φεραῖοι δὲ ὥσπερ ἠκούσατε παρὰ τῶν πρέσβεων, εἰ μὴ τινος παρ’ ἡμῶν ἐπι-
 κουρίας τύχουσιν, οὐκ ἂν ἔτι πρὸς τὸν πόλεμον ἀτέχειν δύναιντο, λιμῶ καὶ πολιορκίᾳ πιεσθέντες. ἔξεστιν οὖν ὑμῖν ἤδη τὸ τοῦ πολέμου κέρδος συνορᾶν, ἐγὼ δὲ ὑμῶν θανμά-15
 ζω, ὅθεν οἴεσθε δύνασθαι βασιλείαν ἔχειν, τῶν συνεχόντων αὐτὴν εὐποροῦντες οὐδενός. οὔτε γὰρ ἔστιν ἐν ὑμῖν, ὅς ἂν τῶν ἄλλων ἄρχειν δύναιντο καὶ πρόνοιαν ποιῆσθαι τῶν κοι-
 C 70 ῶν, εἰ μὴ πού γε φαίητε παρακοιμώμενον. οὔτε γὰρ βασιλεύς διὰ τὴν ἡλικίαν τὴν Ῥωμαίων ἄγειν δύναται ἀρχὴν, 20
 ἢ τε βασιλεὺς ἢ τούτου μήτηρ οὐ διὰ τὴν γυναικείαν ἀσθένειαν μόνον, οὐ γὰρ ἂν ἐξαρκοίη πρὸς τοσοῦτον πραγμάτων ὄγκον, ἀλλὰ καὶ τὸ τὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων περιηρῆσθαι, ὥσπερ ἐν φρουρᾷ διάγει τοὺς βασιλείους, ὀλίγον

suadenti obtemperassent, in tam acerbos casus nunquam incidissent,) deinde considerans, qualem urbem, nempe modis omnibus praestantissimam, Romanum imperium amitteret, continere lacrimas non potuit, Tum legatis respondens veniam commissorum dedit bonoque animo esse iussit, se eorum causa facturum omnia. Istiusmodi verbis eos deliniebat, et ex magnis angoribus ac desperatione recreabat: iterumque Byzantinos legatos accersens, Videtis, inquit, quas aerumnas Romanis bellum hoc generarit? Occidentales enim urbes universas suae ditionis ac potestatis Triballi fecerunt: timeo, ne etiam tota Macedonia potiantur, cuius oppida in praesens non pauca obtinent. At Pheraei, quod ex ore legatorum percepistis, a fame et hoste simul obsessi, nisi a nobis succurratur, diutius se tueri non poterunt. Licet igitur iam, quantum lucri e bello factum sit, discere. Equidem miror, unde putetis posse vos imperium retinere, cum qui ipsum defendat et conservet, habeatis neminem: neque enim inter vos est, qui praeesse aliis et communi providere sciat: nisi fortasse praefectum cubiculi nominetis. Nam nec imperator propter impuberem aetatem Romanum principatum rexit, et Augusta, eius mater, non solum propter femineam imbecillitatem tantae rerum molis sustinendae impar est, sed etiam po-

ἀποδέουσα τῶν ἐν δεσμοτηρίῳ διαγόντων. τὴ γὰρ δεινῶν A.C. 1348
 διεγήροχεν, εἰ μὴδὲν μῆτε βουλευσασθαι, μῆτε πράξαι τῶν
 δεόντων δύναται, ἀλλὰ τοῖς ἐψηφισμένοις ὑπὸ τῶν ἀρχόν-
 των ἐπεσθαι ἀνάγκη ἔχει; τὰς τε πόλεις ἀπολωλέκατε, τὰς
 5 μὲν αὐτοῖς Μυσοῖς παραδεδωκότες, ἔν' ἔχητε συμμάχους D
 ἐπ' ἐμὲ, τῶν δ' ὑπὸ Τριβαλοῖς δεδουλωμένων. καὶ αἱ λι-
 πόμεναι δὲ, ἔτι πρὸς ἐμὲ τε καὶ ὑμᾶς διηρημέναι, τὰ μὲν
 αὐταὶ ἐφ' ἑαυταῖς στασιάζουσαι καὶ διαφθειρόμεναι, τὰ δ'
 ὑφ' ἡμῶν ἔξωθεν πολιορκούμεναι καὶ ἔξανδραποδιζόμεναι
 10 καὶ τὰ δεινότερα ὑπομένουσαι, εἰς ἑσχάτην ἀπορίαν ἤλασαν,
 καὶ ὀλίγου ἀποδέουσι τῶν ὑπὸ πολεμίους γενομένων. χρη-
 μάτων τε πόρος οὐδαμῶθεν· τὰ τε γὰρ ἀποκείμενα ἀνάλω-
 ται, καὶ τὰ κειμήλια ἀποδέδοται τὰ βασιλικὰ εἰς τοὺς κα-
 λοὺς ἀποστόλους, ὅθεν ὄνησις οὐδεμία περιγίνεται· ἔω γὰρ
 15 τὰ ἡμέτερα τσαυτὰ ὄντα λέγειν· καὶ αἱ πρόσοδοι ἐκλειοίπασαι P. 615
 τῶν κοινῶν τῆς χώρας διεφθαρμένης. πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ
 εἰ μέγα δυνάμενοι καὶ βασιλεῖ συμπράττοντες πρὸς τὴν ἀρ-
 χὴν οἱ μὲν διὰ τὴν εἰς ἐμὲ εὐνοίαν χρημάτων ἀποστερη-
 θέντες καὶ πρὸς πείραν πολλῶν πρότερον κακῶν ἐλθόντες,
 20 οὐκ οἰκοῦσι δεσμοτήρια, οἱ δ' ὅτι ἐμνήσθησαν εὐρήνης,
 ὄρωντες οἱ κακῶν ὁ πόλεμος χορηγεῖ, καίτοι γε κἀκείνοι
 τοῦτου αἰτιώτατοι γεγεννημένοι, ἀπρακτοὶ κἀθήνται ἐν ταῖς
 οἰκίαις, οὕτω προστεταγμένον ὑπὸ παρακοιμωμένον. ὥσπερ

5. ἔχοντι P. 8. ταυτὰς M. 13. τὰ ante βασιλ. add. M.

testate ab archontibus spoliata, in palatio non secus atque in custodia manet, parumque ab iis differt, qui in carcere victitant. Quid enim differat, amabo, si ei nihil neque consultare, neque agere quod opus sit conceditur, sed illorum decreta probare et sequi cogitur? Urbes autem perdidistis: nam alias ipsi Moesis pretium societatis contra me dedistis, alias Triballi subegerunt: reliquis inter me vosque divisis, earum partim intestinis agitantur discordiis et sibimet exitio sunt, partim a nobis foris obsessae iugum accipere coactae gravissimisque attritas incommodis, in extremas difficultates coniectae sunt, nec alia fere conditione sunt, quam si ab hostibus subiugatae forent. Pecuniae facultas nulla. Nam et aerarium est exinanitum et thesauri absumpti, ornamentaque imperatoria divendita, et in egregias istas classes, unde nulla rediit utilitas, impensa sunt, (de nostra enim tam immensa pecunia taceo,) et publica vectigalia, vastata regione defecerunt. Adde huc, quod opulenti et imperatoris defuncti in gubernando administri alii, quod mihi vellent, pecuniis spoliati et variis antea vexati modis, nunc carceres incolunt, alii, quoniam cernentes, quantam vim incommodorum hoc bellum esset pariturum, (quamquam eiusdem primarii auctores iidem ipsi fuissent,) pacis mentionem intulissent, domi

A.C. 1343 ἀκούω καὶ πρωτοστράτορα τὸν Συναδηνὸν πεποθέναι τῶν
 Β καὶ ἡ στρατιὰ δὲ ἡ μὲν διέφθαρτο δοκοῦσα εὐνοεῖν ἔμοι,
 ἡ δὲ ὑποπτευομένη ἀμελεῖται, τὸ λειπόμενον δὲ ὀλίγον. πό-
 θεν οὖν οἴεσθε τὴν ἀρχὴν συστήσεσθαι ὑμῖν μηδὲν ἔχοντες
 τῶν σωζέειν δυναμένων; ἃ πάντα χρὴ καὶ ὑμᾶς σκεψαμένους,⁵
 καὶ βασιλίδι καὶ πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπαγγελλαν-
 τας, τὴν εἰρήνην ψηφίσασθαι κοινῇ, καὶ μὴ διὰ κακοβου-
 λίαν καὶ τὰ μικρὰ λείψανα ταῦτα, ἃ τῆς Ῥωμαίων ὑπολέ-
 λειπται ἡγεμονίας, διαφθεῖραι." τῶν πρέσβειων δὲ πρὸς οὐ-
 δὲν ἔτρον ἀντειπόντων τῶν εἰρημένων, ἡ ὅτι ἡ βασιλὶς οὐχ ἴο
 ὡσπερ ἠγγέλτο αὐτῷ, τοῖς βουλευμασι τῶν ἀρχόντων ἐπε-
 σθαι ἀνάγκη ἔχει, ἀλλ' αὐτῇ τῶν πραγμάτων οὐσα κυρία,
 τὰ δοκοῦντα πράττει, πάντων δουλευόντων ἀκριβῶς, „οὐδὲν
 C ἀν' εἶπεν „εἰκῆ καὶ μάτην ἐξηγήνεκτο παρ' ἐμοῦ, εἰ μὴ σαφέ-
 στατα ἤδειν ὡσπερ ἔχει εἰρησόμενον. εἰ δ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε,¹⁵
 πείραν ἐγὼ ποιήσομαι τοῦ πράγματος, ἐξ ἧς ἔσται καὶ ὑμῖν
 καταφανὲς εἰρημένον, ὡσπερ ἔχει. Χρυσοβέργῃ γὰρ τῷ παρ'
 ἐμοῦ πρεσβεύοντι λόγους ἀναθήσω τινας, ὡστ' αὐτοὺς μόνος
 μόνῃ βασιλίδι ἀπαγγέλλειν, ὡσπερ εἶωθα καὶ πρότερον ποι-
 V. 493 εἶν. εἰ μὲν οὖν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦτο πράττειν συγχω-
 ρηθῆ, εὐδελον, ὡς ἔξεστιν αὐτῇ πράττειν ἅττα ἂν ἐθέλη.
 ἂν δ' ἐπ' αὐτῶν κελεύωσι τοὺς λόγους ἀπαγγέλλειν, μηδε-
 μιαν ἑτέραν ἀπόδειξιν ζητεῖν τοῦ τάληθῆ περὶ αὐτῆς εἰρη-
 D σθαι." τοιαῦτα εἰπὼν ἀνεξέπεμπεν αὐτοῖς ἅμα καὶ τὸν Χρυ-

nunc fuisse praefecti cubiculi sedent: quod et protostratori modo contigisse intelligo: et pars exercitus, quae mihi favere visa est, perlit; altera pars, ut suspecta, contemnitur; quae restat, modica est. Unde igitur, quaeso, imperium constituetis ac firmabitis, cum quod vos tueri ac servare possit nihil habeatis? Quae omnia et vos ponderare, et imperatrici ac patriarchae ceterisque nuntiare communiterque pacem decernere, nec insano consilio etiam parvas istas principatus Romani reliquias disperdere oportet. Cum legati in uno tantum contradixissent affirmassentque, imperatricem non ut ei renuntiatum esset, ab archontum iudicio ac sententia pendere, sed per se esse rerum dominam, quaeque sibi viderentur, ea facere, omnibus ei accurate obedientibus: At ego, inquit, nisi liquidissime scivissem, quid dicerem, nihil frustra temereque protulissem. Quod si vos ignoratis, rei periculum faciam. Chrysobergi enim legato meo committam, quae solus soli imperatrici iudicet, quod et alias consuevi. Si ea facere ab ipsis archontibus permittetur, certum erit, licere ei quae velit. Sin ad se referri iusserint, non alia probatio requiretur, qua me verum de illa dixisse cognoscatis. Haec locutus, simul cum illis Chrysobergem mitti, diebus quindecim

σοβέरणη, πεντεκαίδεκα προθεσμίαν ἡμερῶν πρὸς διάσκεψιν A.C. 1343 διδούς. ἐκεῖνος δὲ Φεραίοις τε ἄρχοντα ἐπίστη, καὶ πρεσβείαν ἐπέμπε πρὸς Κράλην, καὶ ὑπεμίμησθε τῶν ὄρκων καὶ τῶν συνθηκῶν τῶν πρὸς αὐτόν. οἷς αὐτὸς ἐμμένων, ἤξιόν Ἰσκάεινον μὴ διαλύειν, ἀλλ' ἀπίστασθαι, Φεραίων αὐτῷ προσχωρησάντων, καὶ μῆτε πολεμεῖν, ἀλλὰ καὶ ὅσα δυνατὰ συναίρεσθαι πολλὰ κεκαωμένοις ὑπὸ τοῦ πολέμου. αὐτοῖς τε Φεραίοις ἐλπίδας ὑπετίθει χρηστοτέρας, ὡς τάχιστα ἀφιζόμενος παρ' αὐτοῦς καὶ προνοίας τῆς δεούσης ἀξιώσων.

10 τοιαῦτα μὲν ἐπαγγειλάμενος ἐξέπεμπε κάκεινους. οἱ ἐκ τοῦ Μομιτζίλου δὲ ἀπιούσι συντυχόντες τοὺς μὲν καὶ συνέλαβον αὐτῶν, οὓς ὕστερον ἀπέλυσαν γυμνοὺς, οἱ δὲ μόλις διαδρᾶναι δυνήθentes, αὐθις πρὸς βασιλέα ἐπανῆκον, πᾶσαν P.616 ἀπολέσαντες ἀποσκευὴν. ἐφ' οἷς ἄγαν ἤχθητο ὁ βασιλεὺς Ἰσδρῶν τὴν πόλιν κινδυνεύουσαν, καὶ ἐζήτει ὅπως ἀμύνοιτο Μομιτζίλου βλάπτοντα τὰ μέγιστα. οἱ ἐκ Βυζαντίου δὲ πρεσβευταὶ ἐπεὶ πρὸς βασιλῖδα ἐπανῆκον, ἀπήγγελλον τε τοῖς ἄρχουσι τὰ περὶ τῆς πρεσβείας, καὶ τὰ πρὸς πατριάρχην γράμματα παρέρχοντο. οἱ δὲ ἤχθησαν ἀποτυχόντες ὧν ἐνόμιζον

20 καταρωθῶκεναι. μεταπεμψάμενοι δὲ καὶ Χρυσοβέργην ἡρώτων, εἴ τι ἀπαγγέλλειν ἔχει. ὁ δὲ περὶ μὲν τῆς κοινῆς ἔφη πρεσβείας οὐδὲν ἔχειν πλέον τῶν τοῖς γράμμασιν ἐγγεγραμμένων ἀπαγγέλλειν, ἰδίᾳ μὲντοι πρὸς βασιλῖδα λόγους τι B νὰς ἔχειν, οὓς ἐκελεύσθη μηδενὸς ἐτέρου παρόντος, πρὸς

25 μόνην ἐκείνην λέγειν. οἱ δ' ἐκέλευον λέγειν πρὸς αὐτοῦς

17. ἀπαγγέλλοντες M.

ad deliberandum praefinitis: dein Pheris praefectum designat et Cralem per oratores foederis iuramentorumque admonet: se ea servare docet: ipse ne violet, rogat, sed a Phraeorum iam sibi deditorum oppugnatione desinat, et bello attenuatis, pro eo ac possit, opituletur: Phraeos spe bona implet, dum se brevi ad eos venturum, et quatenus indigeant, iis consulturum spondet. Atque cum hac sponsione et illos legatos dimittit, Momitzilli autem milites abeuntibus occurrentes partem eorum ceperunt ac rebus ablatis, postea nudos dimiserunt: pars altera, omnibus relictis impedimentis, cum vix effugisset, ad imperatorem reversa est. Qui maiorem in modum irascens, quod urbis periculum videbat, quomodo iniuriam maximam a Momitzilo persequeretur, quaerebat. Byzantini legati ad Augustam reversi archontibus legationem renuntiarunt, atque etiam litteras patriarchae reddiderunt. Qui se felici, quem sperabant, successu frustratos doluerunt. Chrysobergem porro advocatum interrogarunt, si quos nuntios ferret. Respondit ille, de communi eorum

A.C. 1343 καὶ μὴ ληρῆν ἀδύνατα ἀξιοῦντα. τοῦ δὲ μηδενὶ τῶ ἐτέρῳ
 ἔξειπεν ἂν διωχρῆζομένου, ἤκειλον μαστιγοῦν καὶ ἐκφορα
 τὰ ἀπόρρητα ποιεῖν προσαναγκάσειν. ὡς δὲ οὐδὲν ἐπέδιδου
 πρὸς τὰς ἀπειλάς, καὶ τὰς πληγὰς ἐπῆγον. ὁ δ' οὐδὲν ἦτρον
 ἔφρασκεν ἀποκρούειν, ἂν καὶ δεινότερα τολμῶσιν· εἰδὸτα γὰρ 5
 οἷα πρὸς Βρουλαῖν τῆς εἰρήνης ἔνεκα πρότερον τετόλιμται
 ἔλθόντα, οὕτως ἤκειν παρεσκευασμένον, ὡς πᾶσαν οἴσονται
 κάκωσιν καὶ παροινίαν. ὁ μὲν οὖν οὕτως ἀπτόητος ὤρατο
 C καὶ πρὸς καρτερίαν παρεσκευασμένος τῶν δεινῶν. οἱ δ' ἐπεὶ
 ἐώρων ἀδυνατοῖς ἐπιχειροῦντες, πολλὰ εἰς αὐτὸν καὶ τὸν 10
 πέμπσαντα ὑβρίσαντες, ἔπειτα ἐξήλανον τῆς πόλεως αὐθι-
 μωρὰν μηδένα περὶ τῆς πρεσβείας λόγον ποιησόμενοι. ὁ δὲ
 πρὸς βασιλεῖα τὰ γεγενημένα ἀπήγγελλεν ἐλθῶν· κάκηντος ἤδη
 τὴν εἰρήνην ἀπογοῦς, δοτράτευσεν ἐπὶ Γαρέλλαν. Κοντο-
 στέφανος δὲ ὁ ταύτης ἄρχων προσεχώρησεν ἐκὼν τῷ βασι- 15
 λεῖ καὶ παρέδωκε τὴν πόλιν· ἐν ἧ καὶ Καταβολητὸς Ἰωάν-
 νης πρὸς βασιλεῖα ἤχθη, τῶν οἰκετῶν τῆς βασιλίδος ὢν. ὃν
 ἔπειμιν εἰς Βυζάντιον ἀστικά, μηδενὸς, ὃν εἶχεν, ἀποστρη-
 θέντα, ἤξιον τε αὐτῶν καταλύσθαι τὸν πόλεμον καὶ μὴ
 D διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν φιλονεικίαν τὰ ἀνήκεστα δε- 20
 τὰ Ῥωμαίους ὑπομῆναι. πατριάρχης δὲ καὶ οἱ λοιποὶ οὐδὲν
 ἦτρον, ἢ πρότερον, ἤροῦντο πολεμεῖν.

legatione non plus habere se, quod nuntiaret, quam in litteris po-
 situm esset: separatim habere, quae imperatrici dicat, quae iussus
 sit soli, nemine alio praesente, dicere. Illi instant, ut sibi ex ar-
 cana detegat: et ne inepte conetur, quod obtineri non possit. Eo
 asseverante, nulli alteri enuntiatum, flagellis secreta illa expres-
 suros interminantur. Cum ad minas staret imperterritus, plagas in-
 cutiunt. Is nihilo minus, quamvis acerbiora auderent, se arcana
 celaturum affirmabat, scientemque probe quae in Brulam de pace
 legatum antea designassent, ad quaecumque eorum vexationem
 petulantiamque sufferendam promptum et alacrem venire. Chryso-
 berges adeo intrepidus et ad horribilla quaeque excipienda paratus
 erat. Archontes ut in aëre se piscari viderunt, ipsum et a quo
 veniebat multis probris considerant: homineque eodem die civi-
 tate pulso, de eo legato apud imperatricem ne mutiverant quidem,
 Ille ad imperatorem reversus, quid sibi accidisset, narravit. Qui,
 pacis spe projecta, Garellam eum copiis abiit, cuius praefectas
 Contostephanus non illibenter ei se eam oppido tradidit: in quo et
 Ioannes Cantabolennus, unus e domesticis Augustae ministris, adduc-
 tus est. Quem subito, nulla re spoliatum, Byzantium mittens,
 rursus rogat bellum sedari, et ne per mutuum eorum contentio-
 nem Romani damnis mactentur irreparabilibus. Ceterorum patri-
 archa et reliqui bellum, ut semper, malebant.

ος. Βασιλεύς δὲ καὶ τὴν μεγάλην εἰς Καρθάν φρού- A.C. 1343
 ριὸν τι δμολογία. ἔνθα διατρέβοντι καὶ πρωτοκωννηγὸς δ' V. 494
 Βατάτζης προσεχώρησε μετὰ τῶν συγγενῶν ὄντων οὐκ ὀλί- P. 617
 γων· καὶ τό τε Πολύβοτον, πόλιν Θρακικὴν ὑπὸ τῶν συ-
 γγενῶν κατεχομένην, προσῆγε βασιλεῖ, καὶ Τηρίστασιν τὸ φρού-
 ριον, ὃ πρότερον αὐτὸς εἶπε βασιλέως Ἀνδρονίκου περιόντος
 οἰκείους ἀναλώμασιν ἐτείχισεν. ἔφασκε τε, ὡς ἐν μὲν ταῖς
 ἀρχαῖς τοῦ πολέμου μάλιστα, νομίσας περὶ βασιλέα ἡγε-
 μονηκέναι καὶ τοῖς ἐκείνου παισὶν ἀδίκως ἐπιβουλεύειν καὶ
 10 παραιρεῖσθαι τὴν ἀρχὴν, ἀποστῆναι τε αὐτοῦ διὰ τὴν νομι-
 ζομένην ἀδικίαν καὶ πολεμεῖν ἀπάσῃ δυνάμει. τοῦ χρόνου
 δὲ τριβομένου καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπολλυμένων ἀκλεῶς ὑπὸ
 τοῦ πολέμου, ὄρων ὡς βασιλεῖ μὲν τὰ τε Ῥωμαίοις κοινῇ
 συνοίσοντα καὶ τοῖς βασιλέως σπουδάξεται παισὶ, παρακοι- B
 15 μωμένῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἄγουσι τῶν Ῥωμαίων τὴν
 ἡγεμονίαν, οὐδὲν ἔστι προὔργου, ἢ πάντας διαφθεράνας
 ἐκείνους ἄρχειν, βασιλέως δὲ τοῦ παιδὸς ὀλίγα ἢ οὐδὲν
 φροντίζοντας, καὶ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας, συνιδῶν τε ἐκ
 τῶν γινόμενων ὡς ἐκεῖνοι ἀδικοῦεν καὶ διαφθεροῦεν φανό-
 20 τητι τρόπων τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων, ἀποστῆναι τε ἐκείνων
 καὶ προσχωρῆσαι βασιλεῖ, καίτοι γε μεγάλας ἀφορμὰς ἔχων
 τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐνοίας. τῷ τε γὰρ νῆφ' σὺνῆκισε τὴν πα-
 τριάρχον θυγατέρα, καὶ τὴν αὐτοῦ τῷ μεγάλῳ δευκὸς νῆφ'
 ἐξέδωκε πρὸς γάμον. ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχων σὺγγενείας πρὸς C

76. Imperator castellum quoddam, magnam Caryam, deditione
 acquirit. Illic versanti et venatorum princeps Batatzes cum cogna-
 tis non paucis se permisit, et Polybotum, urbem Thraciam a neces-
 sariis suis occupatam, in eiusdem fidem adduxit, et Teristasin oppi-
 dulum, quod ipse prius imperator, vivo Andronico, suo sumptu
 muris circumdederat. Hic Batatzes fatebatur, se in primordio beffi
 huius, cum putaret, cum in imperatorem demortuum esse ingratissimum
 et eius filii scelerate insidiari illique imperium eripere, se
 ab eo defecisse et contra quantum valuisset pugnavisse. Tempore
 autem labente et Romanis nulla cum laude bello intereuntibus,
 eum observaret, ipsi communes Romanorum et liberorum impera-
 toris rationes cordi ac studio esse, praefecto autem cubiculi et
 aliis, in quorum manu esset imperium, nihil esse tam optatum,
 quam ut occisis omnibus ipsi regnarent, imperatoris vero pueri et
 ceterorum salutem eos parvi aut nihili pendere: cum item ex factis
 notaret, esse homines improbos et vitiositate sua imperium Roma-
 num perdere, ab illis ad ipsam transiisse, quamvis causas ipsis
 studendi non leves haberet. Nam et filio suo patriarchae filiam
 desponderat et suam magni ducis filio coniunxerat. Sed quamvis

A.C. 1343 αὐτοὺς καὶ οικειότητος, βδελύξασθαι τε τοὺς τρόπους καὶ τὴν παρὰ βασιλεῖ διατριβὴν ἔλεσθαι μᾶλλον. βασιλεὺς δὲ ἄσμένως τε ἐδέξατο καὶ τῶν τε λόγων καὶ τῆς κρίσεως χάριν ὁμολογεῖ· καὶ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ τοῦ προσεχωρηκεῖναι ἀμειβόμενος, ἀπὸ μὲν τὴν μεγάλου στρατοπέδαρχου παρείχeto ἀξίαν, τοῖς ἄλλοις δὲ τῶν συγγενῶν ἐκάστη ἀναλόγως καὶ τιμὰς παρείχeto καὶ προσόδους ἐτησίους. εἶτα σὺν ἐκείνῳ εἰς Τηρίστασιν ἐλθὼν, ἐκείνην τε παρελάμβανε ἐκείνου παραδιδόντος, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πολίχνια καὶ τὰ φρούρια προσεχώρουν. Καλλιούπολις δὲ καὶ Ἑξαμίλιον ἀντείχον καὶ πᾶσαν δεῖν ᾤοντο μᾶλλον ὑπομένειν πολιορκίαν, ἢ προσχωρεῖν τῷ βασιλεῖ. ἐπὶ δὲ αὐτῷ περὶ Χερδρόνησον διατρέβοντι Σουλιμάν, τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν σατραπῶν εἷς, εἰς Χερδρόνησον μετὰ στρατιᾶς περαιωθεὶς, συνέγενετο τῷ βασιλεῖ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς, καὶ ἵππους τε παρείχeto καὶ ὄπλα δῶρα καὶ στρατιὰν οὐκ ὀλίγην συμμαχεῖν. φιλοφρονηθεὶς δὲ ὑπὸ βασιλέως καὶ αὐτὸς, ἀνέστρεφεν εἰς τὴν Ἀσίαν. βασιλεὺς δὲ τὰ μήπω προσχωρήσαντα πολίχνια ἐπήει καὶ καφεδουλοῦτο, καὶ πρὸς Μυριόφυτον ἐλθὼν ηὐλίσατο τὴν νύκτα ἐν οἰκίᾳ μεγάλῃ διωρόφῳ. εἶδιστο δὲ διά τε τὴν βραχύτητα τῆς ἡμέρας· χειμῶν γὰρ ἦν καὶ τὸ ἀνάγ-
P. 618 κην ἔχειν ἄχρι νυκτὸς ἐφικπὸν εἶναι, (οὐ γὰρ ἦν ὅποι τῶν ἵππων ἀποβάντας ἄριστον αἰρεῖσθαι, τῆς Θράκης ἀπάσης ὑπὸ
V. 495 τοῦ πολέμου ἀοικίτου γενομένης πλὴν τῶν πόλεων,) ἀρχομέ-

15. συνεγένετο P.

affinitate et necessitudine cum iis ita copulatus esset, tamen mores eorum detestatum, facere ab imperatore malle. Imperator virum libenter accipit, et tum de oratione hac, tum de iudicio gratias agit: eumque pro isto erga se animo, et quod ad suas partes accessisset, remunerans, magnum stratopedarcham creat: cognatis aliis cuique pro portione honores et annuas mercedes attribuit. Post cum illo Teristasin veniens castellum, eo tradente, occupat. Finitima quoque castella et oppidula se dedunt. Calliopolis et Hexamilium, qualescumque potius obsidionem sustinendam, quam deditionem ei faciendam, arbitrantia, resistunt. Adhuc in Chersoneso manebat, cum Sulimanus, unus ex Asiae satrapis, qui in eam peninsulam cum exercitu traiecerat, Aegospotami in colloquium veniens, equos, arma et non exiguum militum manum ad auxilium ei donavit. A quo vicissim comiter acceptus, in Asiam rediit. Imperator reliqua oppida in potestatem adduxit et Myriophyti in amplis aedibus, duas contignationes habentibus, pernoctavit. Consueverat autem propter brevitatem diei, (ut hibernis mensibus,) et quod necesse erat usque ad noctem equo insidere, (non enim inveniebant, ubi descenden-

νης εὐθὺς ἡμέρας ἀριστῶν καὶ οὕτω διημερεύειν. οἱ περὶ Δ. C. 1343
 αὐτὸν δὲ κατὰ τὸ ἔθος ἀναγκάζοντες ποιεῖν, οὐκ ἠθέλησε,
 δεῖσθαι μὲν τροφῆς εἰπὼν, ἀναχωρεῖν δὲ ἐπιείεσθαι οὕτως
 αὐτομάτως· αὐτίκα τε ἐπέβησαν τῶν ἵππων, κελύσαντος ἐ-
 5 κείνου, καὶ πρὸς ἑτέραν πολίχνην οὐ πολὺ διέχουσαν Μυριο-
 φύτον, Χώραν προσαγορευομένην, ἦλθον, ἔτι μῆπω προσχω-
 ρήσασαν. πέμπας τε ὁ βασιλεὺς προσηγόρευε τοὺς πολίτας
 καὶ παρήγει προσχωρεῖν. οἱ δ' ἀντὶ προσηγορίας κακῶς
 ἤκειν ἔφρασαν αὐτόν. αὐτοὺς δὲ ἀμυνεῖσθαι προθυμώτατα,
 10 ἂν ἐπιή, ἀπὸ τῶν τειχῶν. τοῦ πρεσβευομένου δὲ κατηγοροῦν- B
 τος, ὅτι ἀνοήτως καὶ θρασέως ἀποκρίνοιτο βασιλεὶ προσαγο-
 ρεύοντι, ἕτερον ἔφρασαν ἐκεῖνοι βασιλέα ἔχειν, αὐτὸν δὲ ἐν οὐδέ-
 νων ἄγειν μοῖρα, καὶ ὕβρεις αὐτίκα κατέχεον αὐτοῦ πολλὰς.
 ἔτι δὲ περὶ τὰς ὕβρεις ἐκείνων ὄντων, σεισμὸς ἐγένετο ἐξαίσιος.
 15 οἶος, καὶ τὰ τε τείχη κατέλυπε τῆς πόλεως καὶ τῶν οἰκῶν ὑπὲρ
 τὰς δύο μοῖρας, καὶ κατεχώσθησαν ὑπὸ τε τῶν τειχῶν καὶ τῶν
 οἰκῶν ὑπὲρ τριακοσίου. ὅσοι δὲ διέφυγον τὸν κίνδυνον, βα-
 σιλεὶ προσέδραμον ἐξελθόντες, καὶ ἐδέοντο μὴ σφᾶς καὶ τέ-
 20 κνα περιδεῖν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀνδραποδιοθέντας ἂν. τῆς C
 20 αὐτῆς δὲ ὥρας ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ ἐκείνου καὶ ἡ οἰκία, εἰς ἣν
 ἠύλισατο ὁ βασιλεὺς τὴν νύκτα, κατέπεσεν ἐκ θεμελίων, καὶ
 ἡ περὶ βασιλεία τοῦ Θεοῦ πρόνοια ἐγένετο καταφανής, οὕτως
 ἐκ προδήλου κινδύνου ἔρυσσάμενον. εἰ γὰρ, ὥσπερ οἱ περὶ αὐ-

tes pranderent, tota Thracia in solitudinem praeter urbes bello redacta,) mox ipso diluculo prandere et sic diem traducere. Comitibus itaque ad observandam consuetudinem impellentibus, non paruit, cibo se quidem indigere affirmans, a semetipso autem ad discessum urgeri: statimque iussi equos conscenderunt et ad oppidulum aliud, Choram dictum, Myriophyto non procul remotum, quod nondum se dederat, venerunt. Imperator per caduceatorem cives salutatur eosque ad deditionem hortatur. Illi pro eo, ut resalutarent, malo fato ipsum advenisse aiunt: si eos oppugnet, a muris impigerrime se defensuros. Caduceatori eos reprehendenti, quod imprudenter atque confidenter imperatori salutanti responderent, alium se habere imperatorem inquit, Cantacuzenum nullo loco ducere: moxque contumelias in illum ingeminant. Quas cum adhuc funderent, terra tremat horribiliter: quo tremore moenia oppidi procubuerunt, domorumque amplius duae partes et sepulti ruina aedium ac moenium plures trecentis. Qui salvi restabant, extra oppidum accurrere obtestantur, ne se cum liberis in servitutem a barbaris abripiendos deserat. Eadem hora, eodem terrae motu aedes, in quibus peruolant, a fundamentis corruerunt, divinaque providentia circa imperatorem eluxit, quae certo periculo ipsum liberavit. Si enim comites hortantes audiens,

A.C. 1343 τὸν παρήνουν, ἀριστῶν ἐπέλιθετο ἐκεῖ, οὐδὲν ἂν ἐκόλυσε μὴ αὐτὸν τε καὶ τῶν συνόντων οὐκ ὀλίγους ὑπὸ τῆς οἰκίας καταχωσθῆναι· οὕτως ἦν βραχὺς ὁ μεταξὺ χρόνος παρεληλυθώς. τῆς δὲ περὶ αὐτὸν στρατιᾶς ὠρμημένης τὴν πολίχνην, ὡς πολεμίαν, διαρπάζειν, καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ὑπολειπόμενους ἀνδραποδίζειν ἐπιχειρούντων, ἐκόλυσε ὁ βασιλεὺς ἐλθῶν καὶ περιέσωσε τὴν πολίχνην. καὶ διπλᾶς ἀπεδίδου τὰς εὐχαριστίας τῷ Θεῷ, τοῦ τε ἀπὸ τῆς καταπεσοῦσης οἰκίας αὐτὸν καὶ τοὺς συνόντας περισωθῆναι, καὶ τοῦ τὴν Χώραν οὕτως ἐτοίμην προκειμένην ἐπὶ τὴν διαρπαγὴν περισωσάσθαι ὀδνηθῆναι. ἔπειτα αὐτοῖς τῶν εἰς ἐκεῖνον ὕβρεων συγγνώμην παρασχόμενος καὶ ἄρχοντας ἐπιστήσας, οἳ τὰ τείχη ἀναστήσουσιν, ἀπήρην ἐκείθεν πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις. οἳ δὲ ἐπιτεταγμένοι πρὸς τὸν τειχισμόν κατὰ τὸ βασιλέως πρόσταγμα πολλὴν εἰσενεγκάμενοι σπουδὴν, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τῶν 15 προτάφων ἀνέστησαν βελτίω καὶ ἐρρόωμενέστερα. ἐπεὶ δὲ οὐδενὸς ἐνέδει πρὸς ἀπαρτισμὸν αὐτοῖς, ἐπιβουλεύσαντες οἱ P. 619 κατὰ τὴν πολίχνην, ἐξήλασαν τοὺς βασιλέως αὐτίς καὶ βασιλιδί προσεχώρησαν· καὶ πρὸς πολλῶν δυσχερῶν ἐλθόντες πείραν, ἄχρις οὗ καὶ Βυζαντίου βασιλεὺς ἐκράτησε, διέμειναν πολιορκούμενοι καὶ κακῶς πάσχοντες ὑπὸ τῶν περιουκίδων πόλεων.

A.C. 1344 οἷ. Βασιλῆς δὲ ἡ Ἄννα καὶ ὁ πατριάρχης, ἠδξήμενον Βδρωῶντες ἤδη Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα καὶ πόλεις τε ὁ V. 496 ποιοισάμενον πολλὰς καὶ στρατιὰν οὐκ ὀλίγην ἔχοντα, 20-25

9. αὐτῶν P.

illuc cibo corpus refecisset, cum non paucis de suis procul dubio obtritius periisset: adeo breve tempus intercesserat. Iam vero cum miles oppidum Choram, ut hostile, vellet diripere, et Persae quod reliquum erat civium captivum ducere aggredierentur, imperator superveniens vetuit oppidumque intactum servavit et duplicatas Deo gratias egit, tum quod a lapsu domus ipsam cum suis asseruisset, tum quod Choram ita direptioni expositam ab ea servare potuisset. Posthaec conviciis ignovit, et aedilibus designatis, qui muros reaedificarent, ad alias urbes inde progressus est. Porro fabri cementarii, pro mandato imperatoris impigre laborantes, brevi spatio meliores ac validiores prioribus exstruxerunt: quibus extrema iam manu imposita, incolae, comparatis insidiis, imperatoris factionem rurem expulerunt et ad partes Augustae defecerunt, atque in multis difficultates et infortunia adducti, donec imperator Byzantium occupavit, obsidionem vicinarumque urbium iniurias perpessi sunt.

77. Ceterum Anna imperatrix et patriarcha Cantacuzeni opes plurimum oppidorum cepiarumque accessione crevisse animadvertentes,

μίσαντες ἀπορία τοῦ κολύσοντος αὐτὸν ἠΰξασθαι, τὸν μέγαν A.C. 1344
 δοῦκα στρατηγὸν αὐθις ἐψηφίσαντο, καὶ ἐπέτρεψαν τὸν πρὸς
 ἐκεῖνον πόλεμον. ὁ δ' εὐθύς τὴν στρατιὰν ὕψη ἦν παραλα-
 βὼν, ἦλθεν εἰς Ἡράκλειαν. πυθόμενος δὲ περὶ βασιλέως, ὡς
 5 Χαριονπόλει ἐνδιατρίβει ὀλίγη πρότερον προσχωρησάση,
 Λογγινὸν τινα τοῦ δεσμοτηρίου ἐξαγαγῶν, ὃς τῆς εἰς βασι- C
 λέα ἔνεκα ἐδόδετο εὐνοίας, καὶ μετεωρίσας πολλὰς ἐπαγγελ-
 μαις, εἰ δυνηθεῖη βασιλέα ἀνελεῖν, ἔπειτα προφάσεως ἔνεκα
 ἐσπροσώπου καὶ γράμματα παρέσχετο πρὸς βασιλέα. ἐδήλον
 10 δὲ τὰ γράμματα τοιαῦτα, ὡς πρότερον μὲν αὐτῷ Διδυμο-
 τείχῃ ἐνδιατρίβοντι ἐπιστρατεύσας, συντεθεῖη συγγενέσθαι
 τοῦ καιροῦ δὲ κολύσοντος τὴν συντυχίαν, ἐκείνον μὲν οἴκαδε
 ἐπανελθεῖν, αὐτὸν δὲ καιροῦ λαβόμενον ταῖς ὑπὸ βασιλέα
 τελοῦσαις πόλεσιν ἐπιστρατεύσαι, ἃ οὐκ ἔχρην ποιεῖν. ὕψ'
 15 ὦν ἀνωγκασθέντα καὶ αὐτὸν, καίτοι βουλόμενον οἴκει δια-
 τρίβειν, εἰς Ἡράκλειαν ἔλθεῖν μετὰ τῆς στρατιᾶς. εἰ μὲν D
 οὖν αὐτῷ πειθόμενος εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανέλθοι, κάλλιστ' αἶ-
 ᾗ ἔχοι· καύσαιτο γὰρ αἶν καὶ αὐτὸς τὴν στρατιὰν ἀνοητοῖς
 πόνοις κατατείνων· εἰ δ' ἑτέρως ἔγνωκε, πλέον μὲν οὐδὲν
 20 δερεῖν, αὐτὸν δὲ εἰδέναι ὅτι ἔγνωκεν ἀνικαδίστασθαι.
 τὸν αὐτὸν γὰρ εἶναι, ὃν πάλαι οἶδε βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ
 γράμματα ἀνέγνω, τὸν ἄρχοντα Ἀπρίων, ὃς παρ' αὐτῷ ἦν,
 τῆς πόλεως προσχωρησάσης, ἐπεμπα πρὸς αὐτὸν, τοιαῦτα ἀν-
 τεπιστεῖλας „ἀνέγνωνον σου τὰ γράμματα, παρακοιμώμενος, καὶ

cum ideo factum arbitrasentur, quia defuisset, qui eius incrementa
 impediret, magnum duocum exercitui de integro praeficiunt, eique
 belli rationes committunt. Is nil cunctatus cum totis copiis He-
 racleam contendit. Audiens autem, imperatorem esse Chariopoli, quae
 se nuper illi tradidisset, Longine quodam e carcere, quo, ut Can-
 tacuzeno amicus, coniectus fuerat, educto multisque promissis ere-
 cto, si posset illi vitam adimere, homesti praetextus gratia litteras
 quoque eidem ad eundem perferendas dedit: earum haec erat sen-
 tentia. Se alias, cum in illum Didymotichi degentem moveret, col-
 locationem cum eo pepegisse, quam quia tempus negaret, domum
 revertisse. Ipsum interea, opportunitate arcepta, urbes imperatori
 Joanni subiectas armis per nefas invasisse. Unde quamquam cete-
 roqui manere domi voluerit, cum agmine militari Heracleam profici-
 sci debuisse. Quamobrem si sibi obsecutus domum redeat, retis-
 sime facturam, et se quoque cessaturum milites suos inutilibus
 delassare laboribus. Si aliter censeat, nihil se dicturum amplius:
 ipsum satis scire, cui se statuat opponere: eundem enim esse,
 quem pridem expertus fuerit. Imperator, lecta epistola, praefectum
 Apriorum, qui forte, urbe iam dedita, aderat, ad illum mittit cum

A.C. 1344 τὴν μὲν ἔγκειμένην μεγαλαυχίαν καὶ τὸν τῶπον θανμάζειν
 P. 620 μάλιστα ἐπῆλθε· πάνυ γὰρ ἀνάρμοστα τῇ ἡλικίᾳ πράττεις.
 δέον γὰρ διὰ τὸ γῆρας τοῦ τολμήματος καὶ τῆς εἰς τὰς μά-
 χας εὐψυχίας ὑφιέναι, σὺ δ' ἐν ἡβῃ μὲν ἦσθα δειλότερος
 λαγῶ, νυνὶ δ' ἐν βαθεῖ γῆρα συῶν οὐδαμῶς ἀμβλυτέραν δ'
 ἔχεις τὴν ὀρμὴν. εἰ μὴ τοῦτο φαίης, ὡς νέος στρατιωτῆς
 ὢν, ὥσπερ εἰκός, ἐκτῆσω καὶ νέον τῶπον. τῆς ἀληθείας
 δέ σε καὶ πάνυ ἐπαινῶ. αἰεὶ γὰρ εἰωθῶς παρὰ τὸν βίον
 καταψευδεσθαι καὶ αὐτοψεύδος ὢν, νῦν με μάλιστα εἰδέ-
 ναι σε εἰπών, πάνυ μάλιστα ἐφθέγξω τάληθές. οἶδα γάρ το
 σαφῶς, ἔξ οἷας τύχης ἀνειλόμην, καὶ ὡς ἤξιῶσα μειζόνων,
 ἧ προσῆκε. βασιλέως δὲ διὰ τὴν προσοῦσαν μοχθηρίαν καὶ
 Βτῶν τρόπων τὴν φαυλότητα δεσμοτηρίῳ κατακλείσαντος
 πρὸς ὄργην, αὐτὸς ἐξήγαγον παραιτησάμενος καὶ πρὸς τὴν
 προτέραν τύχην ἐπανήγαγον. καὶ οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ πολ-
 λάκις ὕστερον βουλομένου τοῦ βασιλέως τῆς πονηρίας κολά-
 ζεσθαι ἀξίως, αὐτὸς παρητούμην διαλύων τὴν ὄργην καὶ
 πολλῶν καὶ μεγάλων ἠξίουον ἀγαθῶν. καὶ πολλάκις καὶ βα-
 σιλέως περιόντος, καὶ μετὰ τὴν τελευτὴν προσκεκρουκότος,
 ὢν οὐδὰ σὲ οἶμαι ἐπιλελῆσθαι, οὐδένα τῶν προσκρουσέων το
 λόγον ἐποιοῦμην, οἶόν τινα ζῶν τῶν ἀχθοφόρων, πρὸς μὲν
 τὸ ἀχθοφορεῖν κεχρημένος μόνον, τῶν δ' ἄλλων εἴ τι πρόσ-
 C εστι δυστροπίας ἀμελῶν. ὅτι δὲ εἰς τοσοῦτον ἔμελλες ἀτο-

5. οὐδενὸς τῶν ἐν ἡλικίᾳ δοκεῖς P. pro συῶν οὐδαμῶς.

litteris huiusmodi: Legi quae scripsisti, praefecte cubiculi, et elu-
 centem ex iis ostentationem atque arrogantiam tuam magnopere
 admiratus sum: valde enim aetatem tuam dedecoras. Nam, ut senex,
 de audacia pugnandi et spiritibus debebas remittere. Tu vero iu-
 venis timidior lepore, nunc aevi maturus velut aper furentes ac
 violentos habes impetus. Nisi hoc dicas, te iuvenem militem et-
 iam iuvenili, ut conveniebat, fastu et confidentia fuisse. Macte
 virtute ob veritatem. Etenim cum tota vita mentiri consueveris et
 sis concretus ex mendacio, nunc, cum dixisti me nosse qui tu sis,
 veritatem tam clare elocutus es, ut nihil supra. Scio enim optime,
 ex quali te conditione extulerim, et quod maiora multo, quam de-
 cuit, in te merita contulerim. Cum vero imperator ob nequitiam
 tuam et mores vitiosos in carcerem te iratus conclusisset, ego te
 venia impetrata exemi et in pristina fortuna collocavi: nec semel
 postea, sed frequenter, cum ille debita sceleribus tuis supplicia
 irrogare vellet, ego illa, eius ira mitigata, a capite tuo averti teque
 compluribus nec vulgaribus ornamentis auxi. Et cum me toties
 offenderes, imperatore vivo atque mortuo, (quod nec te oblitum puto.)
 omnes offensiones flocci pendi, et sicut animalī dossuario ad onera
 tantum portanda te usus, in reliquis, si quid perversitatis adhibe-

πίας ἐκπεσεῖσθαι, τοῦτο μόνον σαφῶς οὐκ ἦδεν. ὦμην γάρ A.C. 1344
 σε οὐδὲ σαρκῶν φείσεσθαι, καιροῦ καλοῦντος, ὑπὲρ ἐμοῦ,
 τὸ πληθὸς μεμνημένον καὶ τὸ μέγεθος τῶν εὐεργεσιῶν. σὺ
 δ' ἀντὶ τούτων ἐχρήσω τοῖς ἐναντιωτάτοις, καὶ μοχθηροὺς
 5 ἀνθρώπους καὶ τὰς γνώμας διεστραμμένους ἀπατηλοῖς καὶ
 περιέργοις λόγοις ὑπελθῶν καὶ ταῖς τῶν μεγίστων ἐπαγγελ- V. 497
 λίας ἐξαπατήσας, τουτοῖ τὸν πόλεμον οὐδὲν ἦττον κοινῆ
 κατὰ Ῥωμαίων, ἢ κατ' ἐμοῦ κекίνηκας· οὗς ἀξιώτατα ἡμεί-
 ψω τῆς τε ἐκείνων ἀβελτηρίας καὶ τῆς σοῖ προσούσης πρὸς
 10 τοὺς φίλους ἀπιστίας ζόφον πάντων καταψηφισάμενος, ὡς D
 περ ἦσαν ἀξιοί. σὲ μὲν οὖν, ὡσπερ ἔφης, πάντων μάλιστα
 ἐγὼ γινώσκω· σὺ δ' ἐμὲ πάνυ μοι δοκεῖς ἠγνοηκέναι. εἰ
 γὰρ δοτις ἦδεις ἐγὼ, οὐκ ἂν οὕτως ἠγνομόνοις· ἐπεὶ δὲ
 μετὰ τῶν ἄλλων καὶ οἴκαδε παραινεῖς ἐπανελθεῖν, δοκῶ
 15 μοι διὰ τὴν ἀρχαίαν φιλίαν σοὶ πεισθήσεσθαι καὶ μὴ πρὶν
 παύσεσθαι πρὶν ἐντὸς γενέσθαι τῆς οἰκίας. Ῥωμαίων δὲ ὄντι
 βασιλεῖ κελεύσματι θεοῦ οὐδεμία μᾶλλον ἐτέρα, ἢ ἡ Ῥω-
 μαίων ἡγεμονία οἰκία προκωδεστέρα, ἣν εἰσελθεῖν πᾶσαν
 ἐπιδειξομαι σπουδὴν, ἢ αὐτὸς τῶν φίλων ὧν παραινεῖς.
 20 πολλὰ δὲ μεταμεληθεῖς, ὅτι σε ὄντα γέροντα παρεσκεύακα P. 621
 τοσοῦτον πόνον ὑπομεῖναι καὶ πρὸς Ἡράκλειαν ἐλθεῖν, ἔ-
 γνων δεῖν σε τῶν πόνων ἀναπαύειν, καὶ εἰς τετάρτην ἡμέ-
 ραν αὐτὸς ἀφίξομαι πρὸς σέ, καὶ εἴ σοι βέλτιον δοκεῖ δια-

res, non curavi. Te autem adeo insigniter improbum futurum,
 hoc solum explorare non scivi. Existimabam enim, si occasio data
 foret, recordantem beneficiorum tam multorum magnorumque, ne
 corpori quidem tuo mea causa parsurum. At tu omnimodis contra-
 riam institisti viam, et hominibus pravis ac perniciosis sermonibus
 fraudulentis et callide meditatis obrependo et pollicitationibus eos
 maximis circumducendo, hoc bellum non minus in commune Ro-
 manorum, quam in meum unius exitium induxisti: quos, ut eorum
 recordia et tua in amicos infidelitate dignissimum fuit, tenebris
 nimiram, quas merebantur, damnatis omnibus remuneratus es. Te
 igitur novi, ut ais, et ita quidem novi, ut nemo melius. Tu con-
 tra parum me videris nosse. Si enim scires, qui ego sim, non adeo
 te mihi iniquum praeberes. Et quoniam inter alia etiam hortaris,
 ut domum revertar, propter veterem amicitiam tibi obtemperare
 certum est nec prius quiescere, quam intra domum sim. Qui
 autem divino iussu Romanorum est imperator, eum nulla domus
 magis, quam Romanorum imperium, decet: quam ut ingrediar, sicut
 amicus tu bene mones, toto pectore contendam: captusque multa
 poenitudine, quod te effractum senio tam laboriose feci Heracleam
 petere, levandum te laboribus censeo, et die abhinc quarto ipse ad
 te veniam. Tum, si tibi placuerit post longiusculam quietem me-

Δ. C. 1344 γωνίσασθαι πολλῆς ἀναπάντης ἀπολαύσαντι, οὐδὲ ταύτην σοι τὴν χάριν ἀποκνήσω καταθεῖναι." τοιαῦτα μὲν ἀντέγραφε καὶ βασιλεὺς· μετὰ δὲ τετάρτην ἕξ ἐκείνης ἦλθεν εἰς Ἡράκλειαν καὶ περιέμεινε πρὸ τῶν πυλῶν ἑστῶς ἐφ' ἰκάνον· ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντεπεξῆει, τὸ λοιπὸν ὀδεύσας τῆς ἡμέρας, 5 ἠύλλισατο τὴν νύκτα παρὰ ποταμὸν προσαγορευόμενον Ἄλμυρον, μεταξὺ Σηλυβρίας καὶ Ἡρακλείας. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἑστρατοπέδευσαν παρὰ τὸ Λαφνίδιον λεγόμενον, ἔνθα Β βασιλεὺς μὲν ἔμεινε παρὰ τὸ στρατόπεδον ἅμα ὀλίγοις τῶν Ῥωμαίων· ἡ λοιπὴ δὲ στρατιὰ μετὰ τῆς Περσικῆς τὰ περίοι Βυζάντιον κατέδραμον πάντα ἄχρι Προποντίδος καὶ ἐκάκωσαν ἐς τὰ μάλιστα. ἀπέκτεινάν τε γὰρ οἱ βάρβαροι πλείστους καὶ ἠνδραποδίσαντο, φεύγοντές τε πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ πλείους ἐμπύπτοντες ἐν τοῖς λέμβοις, ἣ ὄσους φέρειν ἦσαν δυνατοὶ, ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τοῦ θυοῦ βου ἀτακτοῦν-15 τες, ἀπεπνέγοντο ἀνατρεπόμενοι. καὶ παντοῦς ἦν ὁ ὄλεθρος κατὰ τὴν ἔφοδον ἐκείνην· βοσκημάτων τε γὰρ ἤλασαν πλῆθος οὐκ ὀλίγον καὶ ἀνθρώπους αἰχμαλώτους τὸ βαρβαρικόν, C καὶ τὰς πλείστας τῶν κομῶν ἐνέπρησαν. αἰτία δὲ μάλιστα τῆς τοσαύτης φθορᾶς ἐγένετο ὁ μέγας δούξ. πολλὰ γὰρ με-20 γαλαυχῆσας καὶ φουήσας ὅτε ἐξήλαυε Βυζαντίου, καὶ θαρσύνειν κελεύσας, ὡς οὐδεὶς ἀντιστήσεται τῶν πολεμίων, ἀλλὰ πάντας ἄρδην ἐπιφανεῖς διαφθερεῖ, ἐπεὶ ἐναντίως, ἣ αὐτὸς ἐπηγγέλλετο, ἀπέβαινε, καὶ τσιχῆρης κατὰ τὴν Ἡράκλειαν

γ. Σηλυβρίας Ρ.

cum configere, neque hanc tibi gratiam tardabo praestare. Haec rescripsit, et quarta luce Heracleae ante portas constitit ibique diu hostem exspectavit. Nemine ad pugnam prodeunte, reliquum diei in itinere ponens, nocte ad fluvium Halmyrum, Selybriam inter et Heracleam, consedit. Postridie in loco Daphnidium appellato tetendit, ubi ipse cum paucis Romanis se castris continuit: reliquus exercitus ex Persis auxiliariibus loca omnia Byzantio finitima usque ad Propontidem cum extremis cladibus inersavit. Occiderunt enim et captivos rapuerunt illi barbari mortales quam plurimos: pecoris quoque vim ingentem abegerunt: et vicos magno numero exusserunt. Qui ad mare fugiebant, cum in lembos insillirent plures, quam ferri poterant, ad haec etiam prae tumultu ac trepidatione ordinem nullum tenerent, illis eversis summergebantur: licebatque ea incursione adspicere variam saevissimae calamitatis imaginem. Huius tantae perditionis culpa penes magnum ducem fuit. Cum enim Byzantio egrediens superbia tumidus Thraconica verba iactaret iuberetque confidere, nullum hostium se oppositurum, sed suo tantum conspectu omnes se ad unum perditurum,

ἐγένετο, καίτοι θυνάμενος τὴν προσήκουσαν περὶ τὴν χώ- A. C. 1344
 ραν πρόνοιαν ποιεῖσθαι τὴν ἐφοδὸν ἀπαγγέλλων, ὃ δ' οὐδὲν
 ἐποίει τῶν δεόντων, ὡσπερ δεδοικῶς μὴ τῶν πολεμίων ἤτ-
 των γεγόνενα ὑποπτεύοιτο· καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ἄνοιαν D
 5 πολλοῖς αἰτίοις ἐγένετο μεγάλων συμφορῶν. ἐκεῖνος δὲ τὴν
 μὲν εἰς Βυζάντιον αὐτοῦ ἐπάνοδον νομίζων ἀναγκαίαν εἶναι,
 ὑποπτεύων δὲ τὴν ἤπειρον, ὡς μεστὴν κηδύνων διὰ τὸ ἐπι-
 κρατεῖν τοὺς πολεμίους, διὰ τῆς θαλάσσης ἀνέστρεψε τριή-
 ρει, τὴν στρατιὰν ἐκεῖ καταλιπὼν. καὶ αἰσχίστη ἔδοξεν ἡ
 10 ἀναχώρησις καὶ ἀποδέουσα πολλῶ τῶν ἀπειλῶν. βασιλεὺς
 δὲ ὀκτῶ ἡμέρας περὶ τὸ Βυζάντιον διατρίψας καὶ κακῶσας
 ἐς τὰ μάλιστα, ἀνέστρεφεν εἰς Θράκην, καὶ πᾶσαι πόλεις
 αὐτίκα προσεχώρουν, τὴν ἐκ Βυζαντίου βοήθειαν ἀπογινώ- V. 498
 σκουσαι, πλὴν Αἴνου καὶ Ἑξαμιλίου καὶ Καλλίου πόλεως.
 15 τοὺς ἐν ἀπάσαις δὲ ἄρχοντας συναγαγὼν, οἱ παρὰ βασιλίδος P. 622
 ἦσαν ἐπιτετραμμένοι τὰς ἀρχὰς, καὶ πολλὴν περὶ αὐτοὺς
 ἐπιείκειαν καὶ ἡμερότητα ἐπιδειξάμενος, κλεύσας τε μηδενὸς
 ἀποστρηθῆναι τῶν ἐνότων, ἐνίοις δὲ καὶ ἀναλώματα καὶ
 20 ἵππους παρασχόμενος ὅσοι μὴ εὐπόρουν, εἰς Βυζάντιον ἀπέ-
 πεμψε, περὶ τῆς εἰρήνης αἰθῆς οὐ βασιλίδος μόνον, ἀλλὰ
 καὶ πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων δεόμενος ἀρχόντων, τάναντι-
 ώτατα τοῖς ἐκέῖσε ἄρχουσι διὰ σπουδῆς πολλῆς τιθέμενος ποι-
 εῖν. ἐκεῖνων γὰρ οὐ μόνον τοὺς φανεροῶς τάκεινον ἤρημέ-
 νους, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἦθος ὑποφαίνοι πρὸς τὰ πραττόμενα

21. τῶν om. P.

postquam secus evenit, quam promiserat, et Heracleae muris se
 texit, (quamvis posset convenienter regioni providere et hostilem
 adventum denuntiare,) nihilque ex officio suo fecit, (utpote timens,
 ne hostibus inferior videretur,) et per eam amentiam plurimos
 reddidit miserimos. Cum iudicaret autem, reversionem suam By-
 zantium esse necessariam, et continentem ut infestissimam propter
 hostes metueret, copiis ibi relictis, per mare triremi rediit: viaque
 reditio turpissima et minarum illarum terroribus longe dissimilis.
 Imperator octo diebus prope Byzantium consumptis et detrimentis
 immanibus illatis, in Thraciam regressus, continuo omnes urbes,
 auxilii e Byzantio desperatis, praeter Aenum et Hexamilium et
 Calliopolum se subiicientes accepit. Convocatis porro omnium prae-
 fectis ab Augusta institutis, multaque lenitate ac mansuetudine
 exceptis, mandatoque ne quam rerum suarum iacturam paterentur,
 quibusdam item tenuioribus viatico et equis suppeditatis, Byzantium
 eos dimisit, etiam tum pacem rogans non imperatricem solum, sed
 et patriarcham et archontas alios, ex diametro diversa ab illis facere
 maximo opere enitens. Nam cum illi non modo eos, qui aperte Can-
 tacuzeno faverent, sed si quis vel affectum tantummodo ob illis,

A.C. 1344 ἀγανακτούντος, πικρῶς καὶ ἀπανθρώπως κολαζόντων, οὗτος τοῖς συλλαμβανομένοις ἐκ τῶν προσκειμένων βασιλίδι παρείχεται καὶ ὄψα, καὶ πρὸς ὕβρεις αἰσχροῦς καὶ ἀνελευθέρους Βού μόνον ἐκείνων τετραμμένων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας ἐκκαλουμένων, οὗτος πᾶσαν ἀνστηρίαν ἐπεδείκνυτο, εἴ τις πατριάρχη ἢ μεγάλην δουκὶ ἢ ἐτέρῳ τῶν ἀρχόντων ὕβριν ἐπενέγκοι. βασιλίδα γὰρ αἰεὶ καὶ βασιλέα τὸν υἱὸν διὰ πάσης ἤγον εὐφημίας, αὐτοῦ κελεύοντος, ὥσπερ ἂν εἰ μὴ πρὸς ἐκείνους ἐπολέμουν, ἀλλ' ὅπ' ἐκείνους ἦσαν τεταγμένοι.

C οῦ. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰς κατὰ τὴν κάτω Θράκην πό-
 λεις πλὴν ὀλίγων ὑπεποιήσατο ἀπάσας, ἐπὶ τὴν Ἀδριανοῦ
 ἐχώρει, καὶ Βιζύην καὶ τὰς μέχρι Πόντου καὶ ἐκάκου κα-
 τατρέχων καὶ ληϊζόμενος μὴ προσχωρούσας, προσπέμπων
D δὲ καὶ κρύφα διελέγετο τοῖς οὖσι φίλοις, ἐν τῇ Ἀδριανοῦ
 δὲ πρότερόν τε ἦσαν οὐκ ὀλίγοι, καὶ τότε ἐπεγέγοντο ὀρῶντες¹⁵
 ἤδη τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν πρὸς ἐκείνον ἀποκλίνας, οἱ
 καὶ πέμπαντες ἐκάλουν, ὡς δυνάμενοι, εἰ μόνον ὀφθελή, μιᾶς
 τῶν πυλῶν κρατήσαντες εἰσάγειν εἰς τὴν πόλιν. βασιλεὺς
 δὲ αὐτοὺς τῆς προθυμίας ἐπαινέσας καὶ τῆς εὐνοίας τῆς
 περὶ αὐτὸν, ἐκέλευε μὴ πρότερον ἐπιχειρεῖν, πρὶν ἐκείνον²⁰
 ἴδωσι τοῖς τείχεσιν ἐφροσθηκότα. ἐδεδίει γὰρ, μὴ κατάφωροι
 γεγενημένοι, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν πρῶξιν ἀπολέσωσιν.

10. κάτω om. M.

quae fiebant, dolentis subostendisset, indignantes atrociter illum et inhumaniter punirent: hic captis qui ab imperatrice starent etiam dona largiebatur. Cumque illi ad foeda et illiberalia convitia et ipsi converterentur, et alios omnes incitarent: hunc, si quis aut in patriarcham aut in magnum ducem aut alium de archontibus contumeliosius quippiam dixisset, severissimum experiebatur. Imperatricem quoque et eius filium imperatorem, ipso iubente, semper honorificentissime appellabant, veluti si non contra illos, sed pro illis in eorum exercitu militarent.

78. Imperator, Thraciae urbibus praeter paucas sub ditionem redactis, versus Adrianopolim et Bizyam quaeque ad Pontum pertinent profectus, quotquot se dedere nollent praedabundus incurabat. Praemissis vero occulte internuntiis, cum amicis negotium suum agebat, quorum et antea Adrianopoli non pauci erant, et tum, quod imperium Romanum ad illum inclinare animadvertabant, plures extiterunt. Quinimmo accersebant eum, ut qui possent, si modo appareret, una portarum occupata et aperta, illum in civitatem introducere. Imperator, praedicata eorum propensa voluntate actisque gratis, hortatur, ne quid prius inceptent, quam ipsum ad moenia conspiciant. Formidabat namque, ne deprehensi seque negotiumque perderent: et simul de die convenit, quo et ipse ader-

ἄμα δὲ καὶ ἡμέραν συνετίθετο, ἐν ἧ αὐτὸν τε παρεῖναι ἔδει, καὶ A.C. 1344
 τοὺς πράττοντας τὴν ἄλωσιν πρὸς τὸ ἔργον εἶναι παροσκευα-
 σμένους. ἐκεῖνοι δὲ πρὶν βασιλέα ἦκειν, κατὰ συστήματα πε- P. 623
 ριούντας, ἐπεὶ τισιν αὐτῶν συνέβη Βράνῳ περιτυχεῖν, ὃς τὴν
 Φφυλακὴν τῆς πόλεως εὐθύς ἐξαρχῆς διὰ τῶν ἀρίστων τὴν φθο-
 ρὰν παρὰ βασιλίδος ἐπιστεύθη. ἐκεῖνος γὰρ τῆς στάσεως ἤρξε
 τὸν δῆμον τοῖς ἀρίστοις ἐπαγαγών. τοῦτον οὖν ἰδόντες παρι-
 όντα καὶ κατασχεῖν μὴ δυνηθέντες τὴν ὁρμῆν, (ἄκρατον γὰρ
 ἐκείνῳ τὴν δαγῆν ἐφύλαττον διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς γεγενημένην
 10 ὄψιν καὶ φθορὰν,) ἀμελήσαντες τῶν βασιλέως παραινέσεων
 ἐπέθετο, ἤδη δὲ τῆς προδοσίας φανερᾶς γεγενημένης, καὶ οἱ
 λοιποὶ προσεβοήθουν δεισαντες τὸν κίνδυνον. πολλοὶ δὲ ὄντες B
 ἄμα καὶ τοῦ δήμου ἐνδιδόντος, (ἐπιέζοντο γὰρ ὑπὸ τοῦ πολέμου V. 499
 κραταιῶς,) περιεγένοντο τῶν πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν συνε-
 15 λάμβανον αὐτῶν, οἱ δὲ ἦσαν ἀφανεῖς ἄσμενοι τὸν κίνδυνον
 διαφυγόντες. Ἀπάκανκος δὲ Μανουῆλ ὁ τοῦ μεγάλου δου-
 κὸς υἱὸς, τῆς πόλεως ἔχων τὴν ἀρχὴν, ὡς ἑώρα τοὺς τὰ βα-
 σιλέως πράττοντας περιγενομένους ἐκλιπὼν τὴν πόλιν, ἦλθεν
 εἰς Βουκέλου φρούριόν τι οὐ μακρὰν ἐκείνης ὄψιμισμένον. δ
 20 Βράνος δὲ συλληφθεὶς τὰ τε κλεῖτρα παρεῖχτο τῆς πόλεως,
 καὶ ἔδειτο μὴ ἀποθανεῖν. οἱ δὲ, ὡς ἦδη καθαρῶς τῆς πό-
 λεως ἦσαν ἐγκρατεῖς, ἐτράποντο ἐφ' ἀρπαγῆν, καὶ τὴν τε C
 Βράνου καὶ τὰς ἄλλων διήρπαζον οἰκίας. ἔπειτα καὶ πρὸς
 πότους καὶ φιλοτησίας διὰ τὴν νίκην ἑαυτοὺς ἐξέδωκαν. οἱ

set, et qui de urbe capienda secum agebant, ad opus aggrediendum
 parati essent. Verumenimvero, antequam imperator adveniret, illi
 turmatim obambulantibus, postquam eorum quidam in Branum forte
 incidant, cui urbis custodia statim ab initio propter optimates
 trucidatos ab imperatrice credita fuerat, is enim seditionis princeps
 plebem in eos concitaverat. Cum igitur accedentem adspicerent, et
 impetum cohibere non possent, (etenim ob inturias et caedes faci-
 litas cane et angue pelus illum oderant,) neglecta hortatione
 imperatoris in hominem invadunt. Proditione iam manifesta, reli-
 qui item timore periculi iungunt operas. Cum frequentes essent,
 et plebs conniveret, quod bello premebatur, hostibus praevalentes,
 alios comprehendunt, alii fuga clandestina libentes se periculo sub-
 duxerant. Manuel Apocauchus, magni ducis filius, urbis praefectus,
 ut imperatoris fautores victoriam consecutos vidit, urbe relicta, in
 castellum non procul situm, nomine Bucellum, confugit. Branus
 captivus claves urbis porrigere, ac supplicare, ne occideretur. Illi
 civitatis iam sine controversia compotes ad direptionem converti, et
 cum Brani, tum aliorum domos expilare. Deinde ob adeptam vi-
 ctoriam compotare et poculis inter se invitare. Victi ebrios et

Α. C. 1344 γεννημένοι δὲ μεθύοντες καὶ παραφερομένους αὐτοὺς δρωῶντες, ἀναθαρσήσαντες καὶ ἐπιθήμενοι ἀόπλοις καὶ μεθύουσι, ἐκράτησάν τε ῥᾶστα καὶ ἀπέκτειναν αὐτῶν πολλούς· ἐνίους δὲ ἐξήλασαν τῆς πόλεως, τοὺς δὲ λοιποὺς ἤγαγον εἰς δεσμωτήρια ὑπὸ κλοιούς· καὶ ἡ πόλις αὖθις ὑπὸ Βράνῃ ἦν καὶ 5 τοῖς πράττουσι τὰ βασιλίδος. καὶ Ἀπόκαυκον τὸν σφῶν ἄρχοντα πέμψαντες ἤγαγον ἐκ Βουκέλου. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπέθετο τὰ γεγενημένα, οὐ μετρίως ἤχθετο, οὐ μόνον τῆς D πόλεως ἀποτυχῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν φίλων ἀπολλυμένων ἐκ τῆς ἀβουλίας. Ἀπόκαυκος δὲ Μανουὴλ ὁ τοῦ μεγάλου δουκὸς 10 υἱὸς πρὸς βασιλέα κρύφα πέμψας, πρῶτον μὲν ἔφασκε καὶ αὐτὸν ἀκούοντα παρά τε τῶν ἄλλων καὶ τοῦ πατρὸς, αὐτοῦ πολλά καὶ δεινὰ κατηγορούντων, κείθεσθαι καὶ αὐτὸν καὶ νομίσειν ἐκείνους ἀληθεύειν· χρόνῃ δὲ πρότερον πολλῶ ἀκριβῶς τῶν γινομένων τὰς αἰτίας ἐξετάζοντα, τοῦ 15 τον μὲν ἀδίκως πολεμούμενον εὐρίσκειν, ἐκείνους δὲ τὰ ἔσχατα ἀδικούντας οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ σύμπαντας Ῥωμαίους οὕτως ἐξανδραποδιζομένους καὶ ἀπολλυμένους ἄρδην διὰ τὴν ἐκείνων φιλαρχίαν καὶ ἀγνωμοσύνην. ὅθεν καὶ ἀγανακτεῖν οὐκ ἀνεκτῶς πρὸς τῶν πραττομένων τὴν ἀτοπίαν. 20 P. 624 ἐλπίζοντα δὲ τινα ταχέως λύσειν τῶν κακῶν γενήσεσθαι, φέρειν τὴν μετ' ἐκείνων διατριβήν. νυνὶ δὲ ἐκείνων μὲν ὄρωντα τὴν ὑπόνοιαν, καὶ ὡς οὐδὲ τῶν κακῶν ἤδη περιστάτων τὰ δέοντα περὶ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἔγνωσαν βουλευ-

21. ἐλπίζων P.

gressu vacillantes cum intuerentur, redeunte virtute in praecordia, armis eos adorti facillime vincunt: multos orco demittunt: quosdam urbe pellunt: reliquos in carcerem collaribus iniectis contrudunt: rursusque Brano et Augustae studiosis urbem obtinentibus. Apocauchus praefectus Buccello reducit. Haec ut accepit imperator, non solum propter frustrationem civitatis, sed etiam propter amicos ipsorummet stultitia perditos summo opere doluit. Ad quem Manuel Apocauchus misit, qui ei suis verbis diceret, se quoque tum patrem ipsum, tum alios multum et graviter illum accusantes audientem credidisse ac vera illos loqui putavisse. Ceterum iampridem causis rerum accurate discussis, invenisse ipsum nulla sua culpa bello lacessi, illos autem longe iniquissimos ob amorem dominandi et improbitatem suam non ipsum modo, sed Romanos omnes in servitutum et extremum exitium conari praecipitare. Ex quo tam nefario eorum conatu sibi stomachum moveri vehementissime. Quia vero confidisset, cito malis finem futurum, in eorum sodalitie perseverasse. Nunc quia eorum recordiam perspiciat, qui neque malis iam supra caput adstantibus sibi aliisque consulendum statuerint,

εσθαι, ἀλλ' ἀπωθοῦνται τὴν εἰρήνην, μάλιστα ἔπ' αὐτοῦ πα- A. C. 1344
 ρακαλούμενοι τοῦ τοσαῦτα καὶ πρότερον καὶ μέχρι νῦν ἀδι-
 κονόμενοι, καὶ τῶν εἰς αὐτὸν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων δει-
 νῶν γεγενημένων παρεχομένου ἀμνηστίας, τὴν τε ἐκείνων
 5 βδελυξάμενον ἀγνωμοσύνην καὶ τὴν αὐτοῦ θανάσασατα με-
 γαλοψοχίαν καὶ καρτερίαν καὶ τὰ οὕτω τῆς κοινῆς ὠφελείας B
 ἕνεκα τὰ καθ' ἑαυτὸν προῖσθαι ἐτοιμῶς, μὴ ἐκείνοις ἐπι-
 πλέον δύνασθαι συνελθαι, ἀλλὰ τὰ αὐτοῦ ἡρῆσθαι μᾶλλον,
 καὶ εἰς αὐτῆς τὰ αὐτοῦ πράττειν, καὶ προκινδυνεύειν αὐτοῦ
 10 μάλιστα βούλεσθαι καὶ τοῦ δικαίου. τοιαῦτα μὲν Ἀπόκαυ-
 κος ὁ τοῦ μεγάλου δουκὸς υἱὸς πρὸς βασιλέα κρύφα διελέ-
 γετο. βασιλεὺς δὲ ὁμοίως ἐπήνει τε τῆς αἰρέσεως τοῦ ἀγα-
 θοῦ, καὶ χάριτας τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ὁμολόγησι, καὶ ἀ-
 φορμάς παρείχετο τοῦ πράττειν ὅτι δύναιτο ὑπὲρ αὐτοῦ
 15 προδύμῳς. μετ' οὐ πολλὰς δὲ ἡμέρας ἀποστάντα πρὸς αὐ-
 τὸν, ἐπεὶ μὴ καὶ τὴν πόλιν ἠδύνατο προσάγειν, τοὺς συναι-
 ρομένους οὐκ ἔχων πρὸς τὸ ἔργον, (πρότερον γὰρ ὀλίγη ἄπαν-
 τες οἱ βασιλέως φίλοι ὑπ' ἀνοίας διεφθάρησαν,) ἀσμένως τε C
 ἐδέξατο ὁ βασιλεὺς, καὶ τιμῆς ἤξιωσε καὶ εὐμενείας πλείστης.
 20 μετὰ τοῦτο δὲ ἐπεὶ ἡ Ἀδριανοῦ ἀνεπιχείρητος ἐδόκει, Βιζύη
 ἐπεστράτευσεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπόρθει τὴν χώραν· προσβεί-
 αν δὲ ἐπεμπε πρὸς τὴν πόλιν, παραινῶν αὐτῷ παραδιδόναι
 καὶ μὴ κενῆς ἐλπίδος ἕνεκα τοσαύτην ζημίαν ὑπομένειν, δια- V. 500
 φθειρομένων τῶν ἀγρῶν· μετὰ γὰρ τῶν κακῶν τὴν ἐπιφο-
 25 ρὰν παραδώσουσιν ἀνάγκη πιεσθέντες. Βιζύιοι δὲ οὕτε

sed pacem repudient, ab eo potissimum invitati, qui tam multas et
 graves iniurias hucusque sibi impositas perpetua oblivione deletu-
 rum promittat, et eorum scelus execratum et eius excelsum ani-
 mum ac tolerantiam admiratum, et quod boni communis gratia res
 suas adeo non invito proiciat, non posse de cetero imperatrici
 favere, sed eius partes amplexum potius ab hac ipsa hora illi
 opera inserviturum proque illo et iustitia nullam discrimen recusa-
 turum. Haec ille clanculum. Cui imperator et de mutato consilio
 laudem impertivit, et de animo erga se tam egregio gratias egit,
 et quod posset pro se impigre faciendi occasionem praestitit. Die-
 bus aliquot intermissis, cum ad eum transiret, simul autem urbem
 tradere nequiret, quod administris huius operis careret, (nuper si-
 quidem omnes imperatoris amici per insipientiam interierant,) li-
 benter illum accepit summoque honore et gratia dignatus est. De-
 inde quoniam Adrianopolis invadenda non videbatur, Bizyam movit
 agrumque vastavit. Legatione porro ad cives missa, hortatus est
 eos, uti sese dederent, neve propter inanem spem tanta agris detri-
 menta inferri sustinerent: eo enim compulsus iri, ut etiam post

A.C. 1344 ἐπηγγέλλοντο σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν παραδιδόναι, οὔτε πρὸς τὴν εἰσωδυῖαν ἀναισχοντίαν ἐτραπόνοτο καὶ τὰς ὕβρεις, Δ' ἄλλ' εὐφρήμως καὶ σωφρόνως ἀπέλιπαντο τὴν πρῆβειαν. νομίσας δὲ ὁ βασιλεὺς ἀρχὴν προσαχωρήσεως εἶναι τὴν εὐγνωμοσύνην, (συνεώρα γὰρ ὑπενδιδόντας πρὸς τὰς συνεχεῖς ἐφόδους καὶ τὴν κάκωσιν,) ἔγνω δεῖν τὴν στρατιὰν ἀπάγειν τὴν ταχίστην, ἵνα μήτε ἡ χώρα διαφθειροίτο μέλλουσα γίνεσθαι μετ' ὀλίγον ὑπ' αὐτὸν, αὐτοὶ τε τυχόντες ἀδειίας τὰ δέοντα βουλευσάιντο περὶ σφῶν, καὶ ἀνέστρεφεν εἰς Ἄπρον.

P. 625 οθ'. Ἐνθα διατρέβοντι Ἀμζᾶς τις ὄνομα προσελθὼν, 10
 Β ἐμῆρνευεν, ὡς ἅμα τινὶ ἐτέρῳ Σκαράνῳ προσαγορευομένῳ ὀλίγον πρότερον ἐκ Βυζαντίου προσέλθοιεν φυγάδες. αὐτὸν μὲν οὖν ἀδόλως προσελθεῖν καὶ ἀπανούργως, Σκαράνον δὲ οὐχ ὁμοίως, ἀλλὰ πολλαῖς ὑποσχέσεσι καὶ δωρεαῖς παρὰ μεγάλου δουκὸς πεισθέντα, εἰ αὐτὸν ἀνέλοι. νομίσαντα δὲ Σκα- 15
 ράνον ξυλλήψεσθαι αὐτῷ διὰ τοῦ γένους τὴν πρὸς τὰς σφάγας καὶ τοὺς φόνους ἐτοιμότητα, (ἐκ Περσῶν γὰρ Ἀμζᾶς τὸ γένος ἦν,) ἐκαλύψαι τὸ ἀπόρρητον. τὸν δὲ ἡγησάμενον δεινὸν τὴν κατὰ βασιλέως συγκρούπειν ἐπιβουλήν, τὸν τε ἄνθρωπον μῆρνευεν καὶ τὴν γνώμην. Σκαράνος μὲν οὖν αὐτί- 20
 κα συνελαμβάντο, κελεύσαντος βασιλέως. ἀγόμενον δὲ οἱ περὶ βασιλέα ὄρμητο ἀνελεῖν, βασιλεὺς δὲ ἠπέλιπεν, ἀπι-

9. Ἄπρον Μ.

vastationem se dederent. Bizyenses neque se urbem dedituros spondere, neque ad solennem impudentiam et contumelias confugere, sed legationem honeste modesteque reiicere. Ratus autem imperator, agnitionem beneficii principium deditiois fore, (observabat enim propter assiduitatem incursionum vexationumque paulatim eos de pertinacia remittere ac cedere,) exercitum quam celerime removendum censuit, ut neque regio vastaretur paulo post in suam ditionem ventura, et ipsi securitatem adepti salubria sibi meditarentur, et Apros revertit.

79. Apris degentem Amzas quidam adiens, se cum quodam Scarano appellato paulo ante Byzantio profugisse nuntiat. Ac se quidem citra dolum et calliditatem advenire, Scaranum non item, sed multis pollicitationibus ac muneribus a magno duce illectum, si ipsum imperatorem occidisset. Eundem Scaranum sperantem ipsum sibi ad caedem intrepide obeundam propter generis communionem (erat enim Amzas quoque Persa) adiutorem fore, arcanum aperuisse. Se, quod insidias contra imperatorem intentatas habere tacitas periculosum indicaret, hominem et machinationem eius indicare voluisse. Scaranus imperatoris iussu extemplo comprehenditur: qui cum duceretur, qui adstabant, ad eum trucidandum prosiliunt. Tum imperator interfectorem hostis sui loco habiturum mi-

στίας εἰς αὐτὸν τὸν φρονέοντα κρινεῖν· ἀπόδειξις γὰρ ἂν A.C. 1344
εἴη τοῦ ἑαυτοῦ τὴν πρᾶξιν συνειδέναι τὸ τοῦτον ἀνελεῖν, ἵνα C
διαφύγη τοὺς ἐλέγχους. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἀνεχώρουν δει-
σαντες τὴν ἀπειλήν, Σκαράνος δὲ ὁμοῦς ἐρῴετο τοῦ θανάτου.
Ἐπαρασθησάμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἠρώτα εἰ εἴη ἀληθῆ, ὅσα
Ἀμζῶς αὐτοῦ κατηγοροίη. ὁ δὲ συνωμολόγει, πολλαῖς ὑπο-
σχέσσει καὶ δωρεαῖς ὑπὸ μεγάλου δουκὸς παραπεπελοῦθαι
πρὸς τὸ ἀνελεῖν αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦκειν· ἦν γὰρ γεν-
ναῖός τε τὴν ψυχὴν καὶ πολεμικὸς καὶ τὴν ῥώμην τοὺς ἄλ-
10 λουλοὺς ὑπερέχων. τὸν μὲν οὖν ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς φυλάττε-
σθαι, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν πλεῖω ποιησόμενος ἐξέτασιν περὶ
αὐτοῦ· νυκτὸς δὲ ἐκέλευε τῶν οἰκετῶν τοῖς πιστοτάτοις τοῦ D
στρατοπέδου ἐξαγαγόντας ἀπολύειν· Ἀμζῶν δὲ φιλοτίμως
ἠμείψατο ἰὸ βασιλεὺς τῆς μηνύσεως τῆς ἐπιβουλῆς. παρα-
15 σκευαζομένη δὲ αὐθις Βιζύη ἐπιστρατεύειν ἐδόκει δεῖν
πρότερον πρεσβείαν ποιῆσθαι πρὸς αὐτοὺς, καὶ παρήγει
ἐκουσίως προσχωρεῖν καὶ μὴ τὴν ἀνάγκην περιμένειν· τότε
γὰρ οὐκ αὐτοῖς, τῇ ἀνάγκῃ δὲ τὴν χάριν εἰδήσειν τῆς αὐ-
τῶν καταδουλώσεως. καὶ πρότερον γὰρ ἐπιστρατεύσας, ὅτι
20 σωφρόνως ἀπεκρίναντο, ταχέως ἀπεχώρησε, καιρὸν αὐτοῖς
παρέχων τοῖς τὰ δέοντα συμβουλευσασθαι ὑπὲρ αὐτῶν· καὶ
νῦν εἰ προσχωρεῖν ἐκουσίως, οὐδεμίαν ὑποστήσεται κάκωσιν
ἢ χάρα. εἰ δ' ἀγνωμονοῖεν ἔτι, τὴν ἐπαγωγὴν αὐτῶ μὴ P 626
προσλογίζεσθαι τῶν κακῶν. Βιζύιοι δὲ ἐπεὶ ἐδέξαντο τὴν V. 501

natur, id enim argumento fore communicati cum eo consilii, et propterea miserum occidere, ne ab eo prodatur. Illi timore minarum hominem missum faciunt: ita Scaranus mortem effugit. Productum porro in medium imperator interrogavit, verane essent, quae Amzas detulisset. Reus promissis ac donis plurimis se ad ipsum occidendum a magno duce male impulsus confitetur, et huius ergo adventasse. Erat enim animo nobili ac militari et viribus robustissimis. Mandat eum custodiri imperator, ut diligentius postredie inquisiturus. Noctu interim ministris fidelissimis dat negotium, ut illum e castris eductum dimittant: Amzam ob insidias patefactas honorifice donat. Rursus Bizyam expeditione parata, visum incolas ante per legatos appellare: per quos hortatur, ut sponte se dedant, necessitatem ne operiantur: tum enim non ipsis, sed necessitati subactionis gratiam habiturum. Nam et prius cum sibi oppugnato bonis verbis respondissent, mox recessisse tempusque ad salutare consilium capiendum indulisse: et nunc si se volentes dedant, agrum eorum nihil incommodi passurum. Si adhuc insipienter detrectaverint, ne suam postmodum, quam sensuri sint, calamitatem sibi adscribant. Bizyenses, auditis oratoribus, in coetum

A.C. 1344 πρὸς βασιαν, ἐκκλησίαν συναθροίσαντες ἐβουλευόντο ὅτι δεῖο
 πράττειν. καὶ ἐδόκει πᾶσι ψήφῳ κοινῇ προσχωρεῖν τῷ βασι-
 λεῖ, ἀδίκως τε πολεμουμένῳ καὶ ἀπελευνομένῳ τῶν Ῥωμαί-
 ων τῆς ἀρχῆς καὶ δυναμένῳ βλάπτειν· καὶ Παλαιολόγον
 Γεώργιον τὸν ἀρχοντα αὐτῶν ἐκέλευον, εἰ μὴ βούλοιοτο σὺν⁵
 αὐτοῖς προσιέναι βασιλεῖ, πᾶσαν ἔχοντα τὴν ἀποσκευὴν εἰς
 Βυζάντιον ἀποχωρεῖν. κἀκεῖνος αὐτοῖς πολλὴν ὁμολογήσας
 Β τῆς ἐγνωμοσύνης χάριν, ἀπεχώρει μὴ βουλούμενος προσιέναι
 βασιλεῖ, συνείπετο δὲ καὶ ὁ μητροπολίτης δείσας πατριάρχῃν.
 Βιζύιοι δὲ δύο τε τῶν ἀρίστων ἀπολεξάμενοι καὶ τοῦ δή-¹⁰
 μου καὶ τῆς ἐκκλησίας τοσοῦτους ἐτέρους, πρὸς βασιλέα
 πρέσβεις ἐπεμπον καὶ τὴν πόλιν παρεδίδουν· ἔφασαν δὲ
 καὶ αὐτοὶ πρότερον μὲν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἐξηπατημένοι,
 ἀγνωμοσύνην τε αὐτοῦ κατηγορεῖν καὶ ἐπιβουλήν καὶ προ-
 δοσίαν ἐγκαλεῖν τῶν βασιλέως παίδων. ἐπεὶ δὲ τοῦ χρόνου¹⁵
 τριβομένον, ἐκεῖνοι συκοφαντοῦντες ἀπεδείκνυντο καὶ τὰ μέ-
 γιστα ἡδικηκότες, αὐτὸς δὲ ἀδικούμενος καὶ ἐπιβουλευόμενος
 καὶ οὐδὲν ἐπιεικὲς ἀκούων, ἔπειτα καὶ τὴν κοινὴν ὄρωντες
 πανωλεθρίαν, ἣ ὀλίγου δεῖν Ῥωμαίους ἅπαντας διέφθειρεν,
 C ἀκούοντές τε καὶ αὐτὸν αἰεὶ δέομενον περὶ εἰρήνης, ἐκείνους²⁰
 δὲ αἰρουμένους τὸν τοσοῦτων αἴτιον πόλεμον κακῶν, δευνὰ
 μὲν ἠγεῖσθαι τὰ πραττόμενα καὶ προθυμῆσθαι, εἴ τις δύ-
 ναμις ἦν, λύσιν τινὰ ἐξευρίσκειν τῶν κακῶν. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς
 τοῦτο οὐκ ἔν ἐφικτῷ, τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας τῆς συμφο-

coeunt, quid agant, deliberant. Una est omnium et concors sen-
 tentia ad imperatorem transcendendum: qui praeter ius et fas armis
 appetitus et Romano imperio pulsus esset, quique adversariis suis
 nocere posset: Georgium Palaeologum praefectum, nisi sequatur,
 cum tota re familiari Byzantium remigrare iubent. Is imperatori
 se submittere nolens, humanitatem istam multa gratiarum actione
 prosecutus discedit, cui se metropolita patriarcham timens adiun-
 git. Bizyenses duos de optimatibus, totidem de populo et ecclesi-
 asticis, omnes numero sex deligunt, quos ad imperatorem mittunt,
 et urbem tradunt: fatenturque et ipsi, se prius a praefectis illum
 pro improbo et insidiatore et imperatoris filiorum proditore ac-
 cusantibus delusos esse. At postquam tempore procedente illos
 calumniatores fuisse iniquissimos, ipsumque iniuriose et insidiosè
 tractatum et maledictis confixum apparuisset, cumque vidissent
 communem pestem, qua Romani paene omnes interierint, et audis-
 sent ipsum pacem sine intermissione flagitare, illos contra bellum
 tot malorum causam paci praeferre, graviter tulisse paratosque ad
 remedium tantis aerumnis afferendum fuisse, si modo ullum inve-
 nire potuissent. Sed quoniam non ea esset ipsorum facultas, ali-

ρᾶς οἰκτεῖρειν, αὐτοὺς δὲ τὰ λυσιτελεῖν βουλευομένους εἰν-Α. C. 1344
 τοις, ψήφισμα ποιήσασθαι προσχωρεῖν ἐκόντας καὶ τὴν
 πόλιν παραδίδόναι καὶ μὴ τῆς ἐτέρων ἀνοίας ἀποτίνειν αὐ-
 τοὺς δίκαις. τοιαῦτα μὲν οἱ Βιζύιοι ἐπέσβεσον. βασιλεὺς
 5δὲ τῆς εὐβουλίας ἐπαινέσας, τοῖς τε πρέσβεσι δῶρα παρα-
 σχῶν, ἦλθε πρὸς τὴν πόλιν, ἐπομένους ἔχων καὶ τοὺς πρέ-
 σβεις, καὶ ὁ δῆμος ἅπας μετὰ τῶν ἀρίστων ἐξῆλθεν ὑπαν-
 τήσων. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐγγὺς πυλῶν, πρῶτα μὲν ἐκέλευεν
 Ἄνναν τὴν βασιλῖδα εὐφημεῖν, καὶ μετ' ἐκείνην βασιλέα τὸν
 10ιοῦδον, τρίτους δὲ μετ' ἐκείνους αὐτὸν τε καὶ Εἰρήνην βα-
 σιλῖδα τὴν γυναῖκα, καὶ ἐτελεῖτο ἡ εὐφημία κατὰ τὰ κεκε-
 λευσμένα. τὸν ἴσον δὲ τρόπον κἂν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἐποί-
 ει· καὶ κατὰ τὰς ἰσρὰς μυσταγωγίας ὁμοίως τὴν τῶν βασι-
 λέων μνήμην ἐκέλευε ποιεῖσθαι. εὐθύς μὲν ὄν προσεχώρουν
 15καὶ τὰ περὶ Βιζύην πολίχνια ὄντα οὐκ ὀλίγα, καὶ πᾶσιν ὁ
 βασιλεὺς ἐπίστη ἡγεμόνας καὶ διέκει, ἥ αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα.
 Βιζύης δὲ ἄρχοντα κατέστησε τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν Ἀσάνην
 τὸν Μανουήλ. ἦν γὰρ τινα καὶ οἰκειότητα πρὸς τὴν πόλιν
 ἀρχαίαν ἔχων. πρωτοστράτωρ γὰρ ὁ τούτου πενθερὸς ἐκεῖ P. 627
 20τὴν οἰκίαν ἔχων ἐξαρχῆς κτήσεις τε πλείστας καὶ μεγάλας
 εἶχεν ἐν αὐτῇ, καὶ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν οἰκείων ἐκεῖ πολ-
 λοι κατώκουν, ὅφ' ὧν ἔγγετο σχεδὸν ἡ πόλις. διὰ ταύτην δὲ
 τὴν οἰκειότητα πρὸς πρωτοστράτορα τὸν γαμβρὸν αὐτοῖς
 ἐπέστησεν ἄρχειν Ἀσάνην τὸν Μανουήλ. πρωτοστράτωρ γὰρ

16. ἡγεμόνα P. 20. οἰκίαν P. 23. πρὸς πρωτοστρ. om. M.

orum omnium ita afflictorum misericordia commoveri, et ut si-
 bimet prospicerent, decrevisse in eius se potestatem ultro cum
 urbe tradere, ne alienae amentiae poenas luant. Haec Bizyenses.
 Imperator, probato tam laudabili consilio, legatos muneratur, et iis
 prosequentibus ad urbem fertur: cui plebs universa cum optima-
 tibus se obviam effundit. Ubi ad portas fuit, primum quidem
 Annae imperatrici, deinde filio eius imperatori, postremo sibi et
 uxori suae Irenae faustum acclamari iussit, quod fecerunt. Eodem
 modo per alias urbes fieri, et inter sacrificandum similiter impera-
 torum mentionem celebrari voluit. Statim igitur non pauca in
 circuitu oppida accesserunt, quibus singulis imperator praefectos de-
 dit, earumque statum quae optima visa est ratione formavit. Bi-
 zyaе Manueleм Asanem, uxoris suae fratrem, praefectum delegit,
 cui vetus quaedam cum civibus illis coniunctio consuetudinis in-
 tercedebat. Protostrator quippe, eius socer, illic domicilium ab ini-
 tio multasque et amplas possessiones habebat. Praeterea cognato-
 rum et familiarium eius complures ibi incolebant, a quibus
 formae civitas administrabatur. Ob hanc igitur familiaritatem con-

A.C. 1344 μετὰ τὴν ἐν Γυναικοκάστρῳ τοῦ βασιλέως ἀναχώρησιν ὑπὸ
 μέγαλον δουκὸς πολλὰ φενακισθεῖς, καὶ εἰς τοὺς πρώτους
 τῶν φίλων τεταγμένοι, πρωτοβεσιτάριος τε ὀλίγῳ ὕστερον
 ἀναδειχθεῖς, ἔπειτα εἰς τὴν οἰκίαν κατεκλείσθη καὶ ζῶσαν
 Β κατεκρίθη τοῖς ἄλλοις ὁμοίως φίλοις, καὶ χρόνον οὕτω συ-5
 χρὸν διανύσας φρουρούμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὕστερον ἐτελεύτη-
 σε, πένης καὶ ἀτιμος ἐξ εὐπόρου καὶ περιφανοῦς γεγεννημέ-
 V. 502 νος. πατριάρχῃ δὲ τῷ Ἱεροσολύμων ἄρτι τότε ἐκ Βυζαντίου
 διαδράσῃ, ὑποπτευόμενῳ καὶ πάσχειν μέλλοντι κακῶς καὶ
 ἀφιγμένῳ πρὸς αὐτόν, ὁ βασιλεὺς τὴν Βιζύης ἐνεχείρησεν
 ἐκκλησίαν, ὥστε τὰ τρεῖς ἱεροὺς κανόνισιν ἐνδεδομένα πράτ-
 τειν, ἐπεὶ ταύτης ὁ ἀρχιερεὺς ἀπεχώρει τὴν βασιλέως ἀπο-
 σειώμενος ἐπιδημίαν. ἐπεὶ δὲ πάντα διέφυκτο τὰ κατὰ τὴν
 πόλιν βασιλεῖ, ἀδίδι ἀνέστρεφεν εἰς Χαριοῦπολιν καὶ τὰς
 μήπω προσχωρησάσας πόλεις τοῖς τε ὄπλοις ἐβιάζετο καὶ 15
 λόγοις πιθανοῖς ἐπεχείρει πείθειν προσχωρεῖν αὐτῷ. δοῦξ
 C δὲ ὁ μέγας, ἐπεὶ τὸ διατρίβειν τειχῶν ἔξω ἀπηγόρευεν,
 (αἱ μὲν γὰρ τῶν πόλεων Καντακουζηνῶ προσεχώρησαν τῷ
 βασιλεῖ, αἱ δὲ πολιορκούμεναι καὶ κακῶς πάσχουσαι τὰς
 καθημερινὰς ἐφόδοις ἀμφίβολοι ἤδη ἦσαν· ἐπικουρίας γὰρ οὐ
 οὐδεμιᾶς παρ' αὐτοῦ ἐτύγχανον, συχνὰς ποιούμενοι τὰς περ-
 σβείας καὶ τὴν κακοπραγίαν ὀδυρόμενοι,) ἵνα μὴ δοκίῃ,
 ὥσπερ ἐν μεγάλῳ κλύδωνι τοὺς οἰακὰς τῆς ἀρχῆς καταλι-
 πῶν ἀργὸς καθῆσθαι πρὸς τὸ διασῶζειν ἀπειπῶν, ἐσκέψατό

luis suae germanum Manuelem Asanem praefectum ipsis, ut dice-
 bamus, constituit. Nam protostrator post secessionem ab imperato-
 re apud Gynaecocastrum a magno duce egregie ludificatus et
 inter principes amicorum cooptatus pauloque post protovestiarius
 declaratus, postea domi suae inclusus et tenebris similiter ut alii
 eiusdem ducis amici damnatus, ita per diu in aedibus suis custodi-
 tas, tandem egens et infamis ex copioso et illustri mortuus est.
 Patriarchae autem Hierosolymorum, qui suspectus et poenas data-
 rus recens Byzantio ad se confugerat, imperator Bizyensem eccle-
 siam sacrorum Canonum concessu regendam commendavit: quan-
 doquidem eius episcopus adventum ipsius aversatus aufugerat. Toto
 orbis statu composito, Chariopolim se recepit et oppida restantia
 ad deditionem partim armis coegit, partim oratione ad persuaden-
 dum accommodata invitavit. Iam vero magnus dux captus intra
 urbem latendi fastidio, (aliae siquidem Cantacuzeno se permisera-
 nt, aliae obsessae et quotidianis populationibus divexatae nutabant,
 cum subsidium ab illo nullum, quamvis crebro et cum lamentatione
 suarum aerumnarum expetitur, consequentur,) ne, ut in turbu-
 lenta tempestate relicto imperii clavo otiosus sedere ac salutem

τι περιεργότερον, ἵνα τοῖς πολλοῖς δοκοῖη ἀναγκαῖον τινῶν A.C. 1344
 πέρι Βυζαντίῳ ἐνδιατρίβειν· καὶ ὃς οὐδέπω πρότερον οὐδένα
 τοῦ ἀγαθοῦ καὶ δικαίου λόγον ἐποιήσατο, δικαιοσύνην ἐκή-
 ρυξῃ καὶ εὐθύτητα περὶ τὰς δίκας· καὶ καθήμενος ἐν τῇ D
 5μονῇ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος καὶ εὐεργέτου ἐδίκασε διὰ πάσης
 τῆς ἡμέρας, περὶ συμβόλαια καὶ ἰδιωτικὰς ἀμφισβητήσεις
 ἀσχολούμενος. ἐφρόνει δὲ Ῥαδαμάνθους οὐδὲν ἦτον ἐπὶ τού-
 τοις, ὃς καὶ τὴν νεκρῶν δίκην ἐλέγχετο ἐπιτετραφῆναι διὰ τὴν
 δικαιοσύνην, ἀγνοῶν ὡς οὐδὲν ἀγεννέστερον καὶ καταγελα-
 10στότερον στρατηγοῦ ὑπὸ πολέμου τοσοῦτον περιζήσομένου
 καὶ συμβολαίοις σχολάζοντος, ἵνα τοὺς καθ' ἕκαστον ἰδιώ-
 τας ἀφελοίῃ τῶν κοινῶν καταμελῶν.

π'. Γαβαλᾶς δὲ ὁ μέγας λογοθέτης, τοῦ χρόνου τρι-P. 628
 βομένου, ἐπεὶ τὸν γάμον τῆς Θυγατρὸς ὁ μέγας δούξ κατὰ
 15τοὺς ὄρκους οὐκ ἀπέδιδου, ἐδύσχραινέ τε οὐ μετρίως τὴν
 τριβὴν καὶ μεγάλην δουκίαν περὶ τοῦ γάμου διελέγχετο, ἀξι-B
 ῶν ποιεῖν κατὰ τοὺς ὄρκους. ὁ δ' ἔφασκε μὲν καὶ αὐτῷ διὰ
 σπουδῆς εἶναι καὶ προὔργου παντός, τὴν νύμφην δὲ καὶ
 τὴν μητέρα ἀπαναίνεσθαι διὰ τὴν πολυσαρκίαν. συνεβού-
 20λευέ τε φαρμακείαις χρῆσασθαι τισιν, εἴ πως γένοιτο, τῶν
 ἐγκαίων συνεσταλμένων, λεπτότερον φανῆναι καὶ ἐπέραστον
 τῇ νύμφῃ· πάνυ γὰρ ἔχειν ἀηδῶς πρὸς τὴν ἀσυμμετρίαν

17. μὲν om. P.

desperare vulgo videretur, quiddam singulare instituit, ut quibus-
 dam Byzantio necessariis distinguere crederetur. Et qui ante id tem-
 pus bonum et iustum nunquam hili fecerat, iustum et rectum in
 causis et litibus observandum, praeconis voce promulgavit sedens-
 que in monasterio Christi Servatoris et benefici, toto die forum
 agebat, in contractibus et privatis controversiis occupatus. Nec
 erat Rhadamantho inferior, qui, quod fuisset in vita iustissimus,
 apud inferos arbitria facere dictus est, ignorans miser, nihil esse
 tam ignavam tamque ridiculum, quam ducem tanto bello urgente
 disceptandia vacare litibus, et dum prodesse vult privatis singulis,
 omittere communia.

80. Gabalas autem logotheta, quoniam tempus longum iam
 abierat, cum magnus dux filiam suam secus quam iurarat, naptum
 sibi non daret, moram valde indignatus, de matrimonio eum ap-
 pellant orans, ut quod iurasset, aliquando re praestaret. Respondet
 ille, se quoque id percipere nec ei rei quidquam praeventendum
 ducere: sed sponsam et matrem eius ab eo, ut nimium corpulento
 atque obeso abhorrere. Proinde medicamentis utendam, si forte
 contractis visceribus gracilior et sponsae suae amabilius redderetur:
 propter vastitatem enim illam et proportionem non bene respon-
 dentem nihil esse eo deformius atque iniucundius. Gabalas hoc

A.C. 1344 τῶν σαρκῶν. ὁ δ' ὑπόπτως μὲν σκήψεις εἶναι καὶ προφάσεις τὰ τοιαῦτα καὶ εἰρωνεῖαν ἀκριβῶς· τῷ δὲ κατάκρας ἤττησθαι τῷ τῆς κόρης ἔρωτι, ἃ καὶ ὀλίγα φρενῶν μετέχων συνῆκεν ἂν τις, αὐτὸς ἐβούλετο ἀγνοεῖν καὶ ἐδόκει δεῖν τοῖς καταγελαστοτάτοις ἐπιχειρητέα εἶναι διὰ τὴν κόρην. διαλε-5
 C χθεὶς δὲ τινι ἱατρῷ ἐξ Ἰταλίας ἀφιγμένῳ περὶ τῆς πολυσαρκίας, ἔπειθε μεγάλους μισθοῖς ἐπαγγελλόμενον καὶ αὐτὸν, εὐσταλὲς τὸ σῶμα καὶ σύμμετρόν τισι ποιήσεις φαρμακείαις,
 V.503 καὶ δὴ τὰλλα πάντα δευτέρα ἡγούμενος· λουτροῖς ἐσχόλαζε καὶ ἐμέτοις καὶ κενώσσει γαστρὸς, ἣ τῷ ἱατρῷ ἐδόκει. ὀλι-10 γοσιτία τε προσεῖχε καὶ τὰλλα πάντα ἐπετήδευεν, ὅσα πρὸς λεπτότητα συναίρεται. ἐξ ὧν ἤτόνει μὲν καὶ ἀδρανῆς ἦν, καὶ παρελύετο τὴν ῥώμην, ἣ γαστήρ δὲ ὀλίγα πρὸς τὸν ὄγκον ἐνεδίδου. ὑποπτέυσας δὲ ὁ μέγας δούξ, ὡς ὑστερόν ποτε D ἀπαγορεύσας πρὸς τὰς φαρμακείας εἴσεται σαφῶς τὴν ἐρω-15 νεϊαν, καὶ δείσας, μὴ διὰ τὸ περιορᾶσθαι πρὸς τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον αὐτῆς ἐκτραπῆ καὶ πείσῃ βασιλίδα τίθεσθαι σπονδὰς πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα περὶ εἰρήνης, ὃ τῶν κινδύνων αὐτῷ ὁ φοβερώτατος ἐδόκει, ἐσκέψατο τρόπον δὴ τινι διαφθεῖρειν καὶ αὐτόν· καὶ τῶν συνειδόντων τὰ ἀπόρ-20 ρήτα αὐτῷ τινὰς προσέπεμψε μηνύοντας δι' εὐνοίαν δῆθεν τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ, ὅτι βασιλεὺς μάλιστα δογίλοιο αὐτῷ, τὴν δὲ αἰτίαν ἀγνοεῖν. οἱ καὶ τοιαῦτα προσαγγέλλοντες ἐξε-

merum esse figmentum et astutam dissimulationem suspicabatur. Quia vero amori puellas penitus succubuerat, quae quis vel paulum prudens non ignorasset, ipse nescire volebat, et eius causa etiam risu dignissima sibi experienda censebat. Collocutus igitur cum quodam medico, qui ex Italia nuper venerat, de ista copulencia, ingenti mercede eum demulsit, et is se corpus eius quibusdam medicinis ad decorem et gracilitatem traducturum spondidit. Mox posthabitis omnibus, ad praescriptum medici balneis, vomitionibus, crebris alvi ductionibus dat operam: parum cibi et potionis adhibet ceteraque omnia ad corporis extenuationem valentia aedulo usurpat. Ex quibus languor, imbecillitas nervorumque dissolutio exsistebat: at ventris moles parum imminuebatur. Veritus autem magnus dux, ne tandem pharmacia defatigatus, technam perspiceret, et timens, ne, quia contemptus esset, rursus arma contra ipsum ferret atque imperatricem ad foedus cum Cantacuzeno patrandum impelleret, quo nullum periculum impensius metuebat, illius quoque interficiendi rationem excogitavit. Nam quosdam sibi a secretis misit, qui, ut magno logothetae, benevolo animo indicarent, Augustam ei iratam esse vehementer: causam se nescire. Talibus nuntius hominem exterrebant. Deinde et iuramentum exigebant, horum arcanorum indices nemini proditurum. Sic illi in commen-

φόβον. ἔπειτα καὶ ὄρκους ἤτοῦντο δῆθεν ὑπὲρ τοῦ μηθὲν Ἀ. C. 1344
καταδήλους ποιεῖν τοὺς τὰ ἀπόρρητα μηνύσαντας. οὕτω μὲν
οὖν ἐκεῖνοι ἐκακούργουν τὴν πεπλασμένην δῆλωσιν τῶν ἀπορ- P. 629
ρήτων. Γαβαλᾶς δὲ οἰόμενος εἶναι ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, παν-
5ταχόθεν ἐκυμαίνεται καὶ περιηγηλεῖτο λογισμοῖς, καὶ σύνθους
καὶ ὄχρὸς ἐφαίνεται καὶ ταῖς φροντίσι συντετηκῶς. δοῦξ δὲ
ὁ μέγας, τῶν πραττομένων ἄγνοιαν ὑποκρινόμενος, ἠρώτα
τὴν αἰτίαν τῆς συννοίας καὶ τῆς ὀχρίασεως. ὁ δὲ οὐδὲν ὑ-
πωπτευκῶς περὶ ἐκείνου φασίλον, οἷα δὲ κηδεστῆ καὶ ἀλή-
10οοσιν ὑπὲρ ἐκείνου, πᾶν τὸ ἀπόρρητον ἐξέφαινε καὶ ἐπικου-
ρίας τυχεῖν τινος ἔδεικτο καὶ γνώμην εἰσηγεῖσθαι, ἧ ἡ χρη-
σάμενος ἔξω ἔσται τῶν κινδύνων. οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον B
τοῦ ὑποπτευθῆναι τότε καὶ διαφθαρεῖναι. δοῦξ δὲ ὁ μέγας
ἔφασκε μὲν τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἀκηκοέναι περὶ αὐτοῦ, ἡγε-
15σθαι δὲ μὴ ἀληθῆ, ὅμως ὑπετίθει τὴν οὐσίαν παρὰ τοῖς
φίλοις ἐκτιθέναι. τὴν γὰρ πολιτευομένην νυνὶ παρὰ Ῥωμαί-
οις ἔφασκε συκοφαντίαν καὶ διαβολὴν πάντα ὄντινόν φη-
λάττεσθαι χρεῶν. καὶ γὰρ αὐτὸς τῶν κοινῶν ἀπάντων ἄρ-
χων καὶ τῆς πρώτης παρὰ Ῥωμαίους ἀπολαύων τιμῆς καὶ
20εὐπραγίας οὐ μάλιστα ἀντιῶς θαρσύνει, ἀλλὰ τὰ πλείω καὶ
πολυτελέστερα τῶν ὄντων, ἔν τε Ἐπιβάταις τῷ φρουρίῳ καὶ
πρὸς τῷ ἐν Μαγκάνοις πύργῳ ἔχειν. αὐτὸν δὲ ἐπεὶ μὴ συμ-
βαλῆ φρουρίον τι ἔχειν, ᾧ χρήσαιτο πρὸς τοιαύτας τῶν
πραγμάτων μεταβολὰς, ἑτέριον τρόπον τινὶ τῆς οὐσίας προνο- C

10. ἀλγίσαντι P. ἄπαν M.

titis secretis significandis se malitiose gerebant. Gabalas mendacium minime olfaciens undique cogitationum fluctibus iactabatur, meditabundus, pallidus et prae sollicitudinibus contabescens. Magnus autem dux rei gestae ignorationem prae se ferens, tristitiae et palloris huius causam exquirebat. Tum Gabalas candide, tamquam socero et vicem suam dolituro, arcanum, ut erat, reserat eiusque opem aliquam et consilium implorat, quo usus discrimen evadat: nam tunc inter suspectum esse et iugulari nihil erat medium. Hic magnus dux, se quoque haec de illo audivisse: putare tamen vera non esse. Nihilominus uti facultates suas amicis concederet, monere. Quae enim nunc apud Romanos regnum teneant sycophantia et calumnia, eas cavere unumquemque oportere. Nam et se totius rei publicae caput ac principem honoribusque ac felicitate inter Romanos praecipuum, neutiquam illis fidere, sed maiorem ac pretiosior partem rerum suarum Epibatis in castello et arce in Manganis recondidisse. Ipsi vero, quoniam castello caret, quo in istiusmodi rerum commutationibus uteretur, alio quodammodo facultates suas tuendas: ut, si quid adversum accidat,

Δ. C. 1344 εἶν, ἔν' εἴ τι συμβαίῃ δυσχερὲς, (οὐ γὰρ μάτην παρὰ βασι-
λίδος ὑποπτεύεσθαι,) τὴν γοῦν οὐσίαν ἔχη καὶ μὴ ἀμφοτέ-
ρων, οὐσίας τε ἅμα καὶ ἀρχῆς τῶν πραγμάτων, ἀποστραφῆ.
ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα συνεβούλευε. λογοθέτης δὲ ὁ μέγας τὴν
ἐπιβουλήν μὴ συνιδῶν ἐπειθέτο τε καὶ τὰ ὄντα πρὸς τοὺς 5
φίλους ἐξετίθει. ὁ δ' αὐτίκα προσέπεμψε τοὺς βασιλίδι τὰ
πραττόμενα μηνύσοντας, ὡς αὐτοῦ μὴ συνειδότης. παρήκον
τε οἱ προσαγγέλλοντες, μὴ τοιαῦτα περιορᾶν· οὐ γὰρ ἐπ' ἀ-
γαθῶ τὴν οὐσίαν τὸν μέγαν λογοθέτην ἐπιθέται, ἀλλ' ἢ στά-
10 Δοιν βουλευέσθαι ποιεῖν ἐπὶ τῷ Καντακουζηνὸν βασιλεῦα δέ-
χουσαι, ἢ ἀφίστασθαι διανοεῖσθαι πρὸς ἐκεῖνον. ἡ βασιλὶς
δὲ τὰ περὶ μεγάλου λογοθέτου εἰρημένα ἐξετάζουσα, ὡς
ἐπυρθάνετο παρὰ πολλῶν εἶναι ἀληθῆ, (κρούφα γὰρ παρὰ τῶν
συνειδότην πρὸς πολλοὺς διεδόθη τὸ ἀπόρρητον, τοῦ μεγά-
λου δουκὸς οὕτω συσκευάσαντος,) ἠγανάκτει καὶ ἀποστασίαν 15
εἶναι ᾗτε τοῦ πρῶγμα φανερωῶς, καὶ ἐβουλεύετο ὅ, τι δέοι
χρῆσθαι τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ. ἐπεὶ δὲ ἤδη πέρας εἶχεν ἡ
V. 504 ἐπιβουλή, καὶ λογοθέτης τε ὁ μέγας πῦσαν ἐκδέμενος τὴν
οὐσίαν ἐκάθητο δεσμοτήριον περιμένων, καὶ ἡ βασιλὶς ὠρ-
γίετο πρὸς τὴν ἀποστασίαν, πλασάμενος ὁ μέγας δούξ τινα 20
τῶν δημοσίων χρεῖαν, εἰς Ἱερὸν τὸ πρὸς ἐμβολὰς τοῦ Πόν-
P. 630 του ἀπέπλεε τριήρει, τοὺς δὲ πρῶτον τὴν βασιλίδος δῆθεν
ὄρηγῃν μηνύσαντας τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ κατέλιπεν ἐπιθεῖναι
τέλος τῇ ἐπιβουλῇ· προσελθόντες γὰρ ἑκαῖνοι αὐθις δεδα-

22. δὲ P.

(non enim frustra apud imperatricem cecidisse,) saltem sua retineat, ne simul illis tamque amplo magistratu privetur. Magnus logotheta, non intellectis insidiis, paret, et fortunas suas apud amicos collocat. Quid multa? subito magnus dux mittit, qui, quod agebatur, imperatrici, quasi se minime conscio, patefaceret: et hortabantur qui nuntiabant, ne rem istam negligeret; non enim magnum logothetam sincero fine res suas apud amicos deposuisse, sed ad seditionem ad Cantacuzenum recipiendum machinari, aut ad illum cogitare deficere. Imperatrix dicta examinans, ut a multis vera esse audivit, (clam siquidem a conscis magni ducis, eo id struente, in multis secretum hoc disseminatum fuerat,) acerbe tulit, manifestamque defectionem rata, quid poenarum in eum statueret, deliberabat. Cum insidiae processissent et magnus logotheta Gabalas facultatibus alibi depositis sederet carceremque expectaret, et Augusta, ut perfido, irasceret, magnus dux, simulata necessitate quadam publica, Hierum, quod est oppidum ad ostia Ponti, triremi conscensa navigavit, quique primum logothetae iram imperatricis indicarant, eos ad finem negotio imponendum reliquit. Bur-

κρυμμένοι καὶ κατηφείς, ἐμῆνον ὡς ἐκείνη τῇ νυκτὶ πρὸς ἔ-Α. C. 1344
 σχατον κινδύνου ἦξει, βασιλίδος μάλιστα ἐξωργισμένης, καὶ
 πρόνοιάν τινα αὐτοῦ ἐκέλευον ποιεῖσθαι. τῆς αὐτῆς δὲ ὄ-
 ρας καὶ ἐτέρους ἐκ συνθήματος παρεσκευάζον, ἀφικνουμένους
 5 παρὰ τὴν οἰκίαν τὴν ἐκείνου, ἀνωνύμως οὕτως εἰ αὐτὸς αὐ-
 τόθι εἶη ἐρωτᾶν, ὡς τι δεινὸν τοῦ λόγου προσημαίνοντος.
 οὐ γὰρ εἰώθεσαν ἐκείνῳ πρότερον οὕτω προσφέρεσθαι Ῥω-Β
 μαῖοι, ἀλλὰ πολλὴν τὴν θεραπείαν προσῆγον καὶ τὴν κολα-
 κείαν. Γαβαλαῖς δὲ ἤδη τὸν ὄλεθρον ἐκ πάντων τεκμαιρόμε-
 10 νος καὶ δείσας, μὴ καὶ παραπόλοιτο, τινῶν πρὸς ἔχθραν ἐπ-
 ελθόντων, ὑπότρομος καὶ περιδεῆς εἰς τὸν τῆς Θεοῦ Σοφίας
 γενόμενος νεῶν, οὐδ' οὕτω σώζεσθαι ἐπέθετο, ἀλλὰ φιλο-
 ψυχῶν πολλὰ, τὴν ἐοθῆτα ἀποδύς, σχῆμα μοναχῶν περιεβά-
 λετο, οὕτως οἰόμενος μόλις ἑαυτῷ τὴν σωτηρίαν ἐκπορίσειν·
 15 τοσοῦτον ἐξεπέληκτο ταῖς ἀπειλαῖς καὶ τὰς φρένας κατεσεί-
 σθη. ὁ μέγας δὲ δοῦξ ἐπεὶ πύθοιτο πᾶσαν κατὰ νοῦν τὴν
 κακουργίαν ἀποβῶσαν, ἐκ τοῦ Ἱεροῦ ἐπανελθὼν, αὐτίκα πρὸς
 τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας τὸν νεῶν ἀφῆκτο, καὶ τὸν μέγαν λογο-Γ
 θέτην εὐρηκῶς τὰ μοναχῶν ἡμφιεσμένον, ἐκόπτετο πολλὰ
 20 καὶ τὴν χηρείαν ἀπαδύρετο τῆς θυγατρὸς καὶ ἀπαρამύθητα
 ἐπένθει. λογοθέτης δὲ ὁ μέγας πολλοῖς παρεμυθεῖτο λόγοις,
 οὐδὲν καινὸν συμβεβηκέναι φάσκων, εἰ τῶν ἀνθρωπίνων αἰεὶ
 πραγμάτων ἄλλοτε ἄλλως φερομένων καὶ ἀστατουόντων, νῦν

16. τὴν om. P.

sum igitur accedentes illi, perfusisque lacrymis, et delectis humi
 vultibus, certiozem faciunt, illa nocte in summo discrimine futu-
 rum, imperatrice scilicet iracundia effervescente: et hortantur, ut
 sibi provideat. Subornarant interim ex alia conspiratione, qui
 eadem hora ad eius aedes venirent, et sine nomine, num ipse es-
 set intus, sciscitarentur, velut his verbis horribite quiddam praesi-
 gnificantibus: non enim alias sic tractare illum Romani, sed multa
 cum observantia et assentatione consueverant. Gabalas omnibus
 indicis necem sibi in foribus esse coniiciens, et formidans, ne qui
 buadam ex odio in se irruentibus male periret, cum tremore ac
 pavore magno in templum Sophiae, tamquam ad asylum, facta fuga,
 quoniam ne sic quidem se salvum fore credebat, et producere vitam
 non mediocriter cupiebat, monachi habitum induit, vix etiam hac
 ratione se servatum iri sperans: adeo minis attonitus et concussus
 erat medullitus. Magnus dux totum maleficium ex sententia evenisse
 postquam intellexit, Hiero reversus, illicet aedem Sophiae petit:
 inventoque ibi logotheta cum vestitu monastico, plangit mirum in
 modum, et viduitatem filiae lamentatur, doletque dolorem incon-
 solabilem. Logotheta eius luctum levare multis verbis nititur, ait-
 que, nihil contigisse novi, si humanis rebus semper aliter et

- Α. C. 1344 μὲν βελτιόνων, νῦν δὲ χειρόνων ἐπειράθη καὶ αὐτός· καὶ εἶδο-
κει τὸ πολὺ τῆς λύπης διὰ τὴν ἐκείνου παραμυθίαν ἀποτί-
θεσθαι. ὕστερον δὲ ὀλίγῳ πρὸς τὴν τῆς παμμακαρίστου μο-
νῆν ὁ μέγας ἀφίκετο λογοθέτης, τῆς βασιλίδος κελουσίσης·
D φθοραθεὶς δὲ διαδιδράσκειν μέλλων καὶ τὰ μοναχῶν ἀπαμ-⁵
φιένυσθαι, εἰς δεσμοκτήριον ἐνεβλήθη. οὕτω μὲν οὖν καὶ
τοῦτον ἀπεσκευάσατο ὁ μέγας δούξ, μεγάλα μὲν πρὸς τὸν
Καντακουζηνοῦ συναράμενον τοῦ βασιλέως πόλεμον, ἀξίων
δὲ ἀπολελευκότεα παρ' ἐκείνου ἀμοιβῶν, ἧς ἐπήγαγεν ἀμυθῆ-
του φθορᾶς ὁ πόλεμος Ῥωμαίοις. 10
- Α. C. 1345 πᾶ'. Βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς πυθόμενος, ὡς βα-
P. 631 σιλις πρεσβειάν ποιοῖτο πρὸς Ὀρχάνην ἐπὶ συμμαχίᾳ, πέμ-
ψας καὶ αὐτὸς ἔπραττεν, ὅπως αὐτῷ μᾶλλον, καὶ μὴ Βυζαν-
Βτιοῖς πρόσθοιτο. καὶ εἴλετο Ὀρχάνης τὴν πρὸς Καντακουζη-
νὸν τὸν βασιλέα μᾶλλον συμμαχίαν, καὶ πέμψας Χατζὴν τόνις⁵
εὐνοῦχον, ἐτέλει τὰς σπονδὰς. ὄντος δὲ οὐ μακρὰν αὐτοῦ,
ἀλλὰ τῆς ἐκ Παφλαγονίας ἄχρι Φρυγίας παραλίου ἄρχοντος,
V. 505 ῥαδίως μετεπέμπετο Καντακουζηνὸς ὁ βασιλεὺς τὴν συμμα-
χίαν ἥνικα ἔδει· ὃ καὶ μάλιστα ἐκάκωσε τὰ πράγματα Ῥω-
μαίων. ὡς ἐπιπλεῖον γὰρ, καὶ βασιλέως μὴ δεομένου, περαι-²⁰
όμενοι οἱ Πέρσαι τὰς μήπω βασιλεὶ προσχωρησάσας πό-
λεις ἐκάκουν ὡς πολεμίας. τότε δὲ ἐκ τῆς Ὀρχάνης στρατιᾶς
ἔχων συμμαχίαν, ταῖς πρὸς τὸν Πόντον πόλεσιν ἐπεστράτευ-
σε καὶ εἴλε πάσας πλὴν Σωζοπόλεως. εἴλε δὲ καὶ τὴν ἐν

aliter volentibus et inconstantibus, nunc quidem meliora, nunc
deteriora et ipse expertus esset. Et apparebat Apocauchum ad haec
aliquantum acquiescere. Paulo post magnus logotheta imperatricis
iussu ad monasterium sanctissimae Virginis abiit. In fuga autem,
abiecto monachi cultu, adornanda deprehensus, in carcerem da-
tur. Sic igitur et hunc ex medio magnus dux removit, qui bel-
lum contra Cantacuzenum non vulgariter promoverat: condignam
nimirum mercedem pro pestiferis cladibus eo bello invectis ei re-
pendens.

81. Imperator ut rescivit imperatricem missa legatione Orchanis
societatem expetere, missis et ipse oratoribus id egit, ut ad se,
non ad Byzantios auxilia mitteret. Qui legato Chatze eunucho
foedus cum Cantacuzeno iniit. Cumque non longe distaret, sed a
Paphlagonia maritima usque in Phrygiam imperitaret, facile Canta-
cuzenus, quoties indigebat, Persarum manum accersebat, qui Roma-
nas regiones infestabant plurimum: nam saepius, imperatore etiam
non rogante, traicientes, quae nondum se dederant urbes, ut
hostiles, direptionibus affligebant. Tunc vero ab Orchanis exercitu
habens subsidium, contra oppida ad oram Ponti sita profectus, omnia

τῇ *Λέρκη* τῇ *Λίμνη* πόλιν καὶ φρούριόν τι ἕτερον οὐ μα- A.C. 1345
 κρὰν *Βυζαντίου*, *Ἐμπτυρίτην* προσαγορευόμενον· εἶτα ἀνέ- C
 στρεφεν εἰς τὴν οὐκείαν. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ
Μανουὴλ ὁ νεώτερος τῶν βασιλέως υἱῶν *Βεργόλια* ἐνδιατρί-
 5βων, ὄναρ ἔγραφεν ἰδεῖν τοιοῦτον. ἐδόκει ἐπὶ κλίνης αὐτὸς
 ἑστάναι· βασιλέα δὲ τὸν πατέρα τήβεννον ἔχοντα καὶ χιτῶ-
 να περιπόρφυρα καὶ ἱερατικὸν ἐπιτραχήλιον χρυσοῦν, πρὸς
 αὐτὸν ἔλθειν, δύο δὲ ἑτέρους ἐκατέρωθεν αὐτῷ παρέεσθαι,
 ὧν ἕτερος μὲν οὐ γνώριμος ἦν, εἶχε δὲ τὸ προφήτου *Ἡ-*
 10¹⁰σαίου βιβλίον ἀνεωγμένον· *Λαντζαρέτος* δὲ ὁ δεύτερος τὸ
 βασιλέως ἕφος εἶχεν ἐν χειρσί. βασιλέα δὲ κηρὸν αὐτῷ πα- D
 ρεσχημένον καὶ σφραγίδα, ἄμφω ἐρυθρὰ, „σφραγίσσον” πρὸς
 τὸν υἱὸν εἰπεῖν. τοῦ δὲ σφραγίσαντος, ζῶντα λέοντα ἐκτυπωθῆ-
 15καὶ τῷ κηρῷ, ἄστρον λαμπρότατον τῷ δεξιῷ κατέχοντα ποδὶ
 15καὶ πρὸς τῷ ὠμῷ ἕτερον μικρὸν ἔχοντα ἐγκεκολλημένον ἄστρον.
 βασιλέα δὲ εἰπεῖν „ἀνάστησον αὐτόν.” ἀναστήσαντος δὲ τοῦ υἱοῦ,
 τὸν τὸ βιβλίον *Ἡσαίου* κατέχοντα εἰπεῖν, „ὁ θεὸς ὠδήγησεν αὐ-
 τὸν ἐξ *Αἰγύπτου*, ὡς δόξαν μονοκέρωτος αὐτοῦ ἔδεδουαι ἔθνη
 20²⁰αὐτῶν ἐκμυελίει. ἀνακλιθεὶς ἀνεπαύσατο ὡς λέων καὶ ὡς
 σκύμνος τίς ἐγερεῖ αὐτόν; οἱ εὐλογοῦντές σε εὐλογημένοι, καὶ οἱ
 καταρώμενοί σε κεκατήρανται.” ταῦτα δὲ ἐδόκει τῷ βιβλίῳ ὄντα P. 831
 ἔγγεγραμμένα ἀναγινώσκειν. βασιλεὺς δὲ αὐτῶν τῷ υἱῷ προσ-

praeter *Sozopolim* subegit. Cepit item oppidum in *Derce* palude,
 et castellum quoddam non procul *Byzantio*, *Empyriten* vocabulo:
 deinde in provinciam rediit. Sub idem tempus *Manuel* iunior filius
 eius *Berrhoeae* manens, tale visum per somnum sibi oblatum scripsit.
 Videbatur sibi sedere super lectulo, patrem autem togam et
 tunicam purpura praetextas indutum, gestantemque a collo pendens
 mucile sacerdotale aureum accedere, dextra levaque stipatum duobus,
 quorum alter ignotus, prophetae *Isaiae* volumen apertum tenebat:
 alter *Lanzaretus*, gladium imperatoris manu portabat, et ipsum
 imperatorem ceram et sigillum, ambo rubra, porrigentem dicentemque, *Signa*.
 Cum signasset, vivum leonem in cera impressum apparere, dextro pede stellam tenentem lucidissimam, et iuxta
 armum aliam stellam modicam velut insculptam habentem. Tum
 imperatorem dicere, *Excita* ipsum. Quod cum faceret, qui librum
Isaiae tenebat, haec inde videbatur recitare, Dominus dux eius
 fuit ex *Aegypto*, ut gloriam unicornis eius, ut comedit gentes
 inimicorum eius, et iaculis eorum iaculabitur et crassitiam eorum
 emedullabit. Recubuit et quievit ut leo et ut catulus leonis, quis
 excitabit illum? qui benedicunt tibi, sunt benedicti, et qui maledicunt,
 maledicti. Haec ille libro inscripta recitare videbatur. Imperator
 rursus filium signare iussit. Cum signasset, expressa est

A.C. 1345, ἐταπτε σφραγίσαι. σφραγίσαντος δὲ, πάρδαλις ἐξῆλθε ζῶσα, καὶ χάριτην εἶχε θατέρῳ τῶν ποδῶν, ᾧ ἐνεγέγραπτο, ἰδοὺ θηρίον ἕτερον ὡσεὶ πάρδαλις, καὶ ἐξουσία ἐδόθη αὐτῷ. κελεύσαντος δὲ βασιλέως τῷ κατέχοντι τὸ βιβλίον τοῦ θηρίου τὴν προφητείαν λέγειν, τὰ ἴσα εἶπε. βασιλεὺς δὲ καὶ τριῖς τον ἐκέλευε σφραγίσαι τῷ υἱῷ· καὶ σφραγίσαντος, ἐξῆλθε γαλῆ ζῶσα καὶ αὐτὴ, τὴν γλωττίαν δὲ τῶν ὀδόντων προβλημένη, ἐδόκει λελχεῖν τὴν γῆν. τοῦ βασιλέως δὲ υἱοῦ εἰς ὕψους αἶροντος, ἡ γλώσσα τῆς γαλῆς μηκύνεσθαι ἐδόκει καὶ τὴν γῆν ὡσαύτως περιλείχειν. ὁ τὸ βιβλίον δὲ κατέχων, βασιλέως κελεύοντος, τὴν προφητείαν λέγειν „ἰδοὺ θηρίον” εἰπεῖν „ἕτερον, καὶ εἶπον αὐτῷ· ἀνάβηθι, φάγε σάρκα πολλὰς.” μετὰ τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς σφραγιδα πρᾶσινον ἕτερον παρέειχε τῷ υἱῷ καὶ ἐκέλευε ταύτη σφραγίζειν τὸν κηρὸν· καὶ σφραγίσαντος, ἐξῆλθε πελαργὸς ζῶν, σκύφον ἔχων δέλινοις τῷ ποδί· ἐδόκει δὲ ὁ σκύφος ὄξος ἔχειν. ὁ τὸ βιβλίον δὲ κατέχων εἶπεν „ἔδωκαν εἰς τὸ βρωμῆ μου χολῆν καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος· ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.” αὐτίς δὲ ὁ τοῦ βασιλέως υἱὸς ἐσφράγισε κελευσθεῖς·

C καὶ ἵπποκένταυρος ἐξῆλθε, τῇ δεξιᾷ χειρὶ δόρυ κατέχων. ὁ δὲ τὰς προφητείας λέγων „ἰδοὺ καὶ ἕτερον θηρίον” εἶπεν „ἔξθαμβον καὶ περισσῶς ἰσχυρόν.” μετὰ τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς „εὐλογητὸς ὁ θεὸς ἡμῶν” εἶπε „πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. δόξα σοι, ὁ θεός, ὅτι ζῶντες εἰ-

18. ἐπότησαν P.

viva pardalis, altero pede cha-tam sustinens cum hac inscriptione: ecce fera altera ut pardus, et potestas ei data est. Cumque imperator ei qui librum tenebat praecepisset, ut ferae prophetiam legeret, eadem legebat. Tertium signare iussit. Cumque signasset, felis etiam viva exivit, quae, lingua extra dentes eiec-ta, terram lambere videbatur. Quam cum filius in sublimē extulisset, lingua felis extendi et terram similiter circumlingere visa est. Tum qui librum ferebat, iussu imperatoris prophetiam legit, Ecce fera altera, et dixerunt ei: ascende, comede carnes multas. Posthaec imperator sigillum aliud viride filio dans, in ceram imprimere iussit, cumque impressisset, exivit viva ciconia, scyphum vitreum pede sustentans, in quo acetum inesse apparebat. Tenens autem librum legebat, Dederunt ei: escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto. Videbunt in quem transfixerunt. Adhuc iussus signavit, et hippocentaurus exivit, dextra manu hastam gestans. Qui autem vaticinia legebat, Ecce, inquit, aliud animal praecellens et validum vehementer. Ad extremum imperator, Benedictus Deus noster, ait, omni tempore, nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen. Gloria tibi, Domine, quia vivi adhuc vidimus vaticinia haec cre-

δομεν τὰς προφητείας ἀποβάσας." ἐδόκει δὲ κελεύειν τῷ υἱῷ Α. Γ. 1345
 συγκρῦπτειν τὰ ζῶα. τὰ δὲ εὐθὺς ἐδόκουν σφραγίδες γε-
 γενῆσθαι ἐκ κηροῦ, ὡς ὡς ἐνῆν συγκρῦπτων ταῖς χεραῖ, μετὰ V. 506
 βασιλέως ἐξῆει τοῦ πατρὸς, τὸ ἱερατικὸν ἐπιτραχήλιον ἀπο-
 59θεμένον· ἐν τούτοις δὲ τοῦ ὕπνου ἀποστῆναι. τοιαῦτα μὲν
 ἢ ὄψις τῷ βασιλέως υἱῷ ἐδήλου· περὶ οὗ δὲ ἦν, οὐδέπω
 μέχρι νῦν ἐγένετο φανερόν. ταῦτα μὲν οὖν ὁ βασιλέως υἱὸς D
 πρὸς τὸν πατέρα ἔγραφεν ἑωρακέναι κατὰ τοὺς ὕπνους. βα-
 σιλεὺς δὲ ὀλίγον Διδυμοτείχῃ ἐνδιατρίψας, σύμπασαν Ῥω-
 10μαίων, ὅσοι ὑπ' αὐτῷ ἦσαν, στρατιὰν συναγαγὼν καὶ Περ-
 σικὴν ὀλίγην ἐπαγόμενος, ἐπεστράτευσεν αὐθις Βυζαντίῳ,
 καὶ πρὸς τὴν Γυρολίμνης λεγομένην πύλην ἐλθὼν, οὐκ ὀλίγον
 μέρος τῆς ἡμέρας διετέλεσεν. ἐκ Βυζαντίου δὲ οὐδεὶς ἐξῆλ-
 15θῆ τῶν πυλῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν τειχῶν ἦσαν παρατεταγμένοι,
 ὡς ἀμνυνομένοι, ἃν ἐπίωσι. δοῦξ δὲ ὁ μέγας μόνος ἄμα
 ὀλίγοις πρὸ τῶν πυλῶν ἔστη ἐξελθὼν. γνωρίσας δὲ ὁ βασι-
 λεὺς, ὡς ἐκεῖνος εἶη, ἐπεμπε τοὺς διαλεξομένους. ὁ δ' εἰσῆει
 πρὸς τὴν πόλιν, αἰσθόμενος ὡς ἐγνωρίσθη, καὶ οἱ πρὸς αὐ-
 τὸν ἐρχόμενοι ἀνέστρεφον. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ περὶ δειλῆν ἦ P. 633
 20 ἡμέρα ἦδη ἦν, παρὰ τὴν τῆς Καμήλου καλουμένην γέφυραν
 ἑστρατοπεδεύσατο ἐλθῶν· καὶ εἰς τὴν ὑστεραίαν ὀλίγοι μὲν
 εἰς τὸ στρατόπεδον μετὰ βασιλέως ὑπελείποντο, τὸ πολὺ δὲ
 τῆς στρατιᾶς καὶ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν ἐτάρανον ἐπὶ λεη-
 25λασίας. καὶ Ῥωμαῖοι μὲν βοσκήματα καὶ ἄλλην λείαν ἠ-
 λαυον, τὸ Περσικὸν δὲ ἠνδραπόδιζον καὶ τοὺς ἀνδρώπους.

18, πρὸς prius om. M.

nisse. Videbatur porro mandare filio, ut occultaret animalia, quae
 mox in cerea sigilla convertebantur: quae manibus ut poterat occultans,
 cum patre, deposito monili sacro, exivit, et in eo articulo
 somno solutus est. Talis species filio imperatoris dormienti obtigit.
 Ad quem autem pertinuerit, usque hodie latet. Et haec is secundum
 quietem se vidisse, ad patrem scripsit. Imperator paulum Didymotichi
 haerens, collectis omnibus quas habebat copias Romanis, paucisque
 Persarum adiunctis, rursus in Byzantii fines irrupit, et ad portam
 Gyrolimnes bonam diei partem constitit. Ex urbe egressus est nemo:
 verumtamen in moenibus instructi visebantur, qui hostem accedentem
 repellerent. Magnus dux solus cum paucis exiens, pro portis stetit.
 Imperator ut ipsum esse cognovit, caduceatores misit. Ille se cognitum
 intelligens, in urbem retro cessit, et qui missi fuerant, inanes reverterunt.
 Imperator, quoniam advesperascebat, ad portam Cameli castra fecit: postridieque exiguo numero
 secum in castris manente, maior pars Romani, Persaeque praedatum
 discurrerunt. Et Romani quidem pecora et alia agebant fere-

A.C. 1345 καὶ ἦν οὗ τοῖς πάσχουσι μόνον τὸ κακὸν ἀπαρამύθητον, ἀλλὰ καὶ βασιλεὶ καὶ τοῖς συνοῦσιν ἅπασι Ῥωμαίοις ἔλεος δεινὸς εἰσῆει, τοιαῦτα τῶν ὁμοφύλων δυστυχοῦντων· ἀναγ-
B καιῶς δὲ τοῦ πολέμου εἶχοντο. πρῶττειν γὰρ ἑτέρως οὐκ ἐνῆν, τῶν ἐν Βυζαντίῳ τὴν εἰρήνην οὐ παραδεχομένων. 5

πβ. Οἱ ἐν Γαλατῇ δὲ τῆ φρουρίῳ ὄντες Λατῖνοι, ὁρῶν-
τες μὲν τὴν ὑπὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τοῖς Ῥωμαίοις ἐγ-
γινομένην ἀμύθητον φθορὰν, ἀγνοοῦντες δὲ, εἰ μᾶλλον οἱ ἐν
C Βυζαντίῳ, ἢ Καντακουζηνὸς ὁ βασιλεὺς παρέχεται τὰς αἰ-
τίας τοῦ πολέμου, καὶ τοῖς μὲν ἐν Βυζαντίῳ συνόντες δαη-10
μέραι καὶ πολλὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἀκούσας
κατηγορούντων, ὅτι βασιλεύειν ἐπιθυμῆσας τοῖς βασιλέως
ἐπιβουλεύσεις παισὶ, πατριάρχης δὲ μετὰ τῶν ἐπιλοίπων
ἀντισταίῃ καὶ κωλύσει, μὴ τὸν παῖδα διαφθεῖρειν πολεμῆσας,
ἢ οὐδὲν ἂν ἐκεῖνον ἐκόλυε πάλαι διεφθάρθαι, Καντακουζηνοῦ15
δὲ τοῦ βασιλέως οὐ μόνον τὴν πρὸς βασιλέα τὸν Ἀνδρόνικον
ἐννοοῦντες σύμπνοιαν, ἀλλὰ καὶ τὴν προσοῦσαν ἐπιείκειαν καὶ
D ἡμερότητα, καὶ τὸ πᾶσιν ἑαυτὸν παρέχεσθαι ἡδὺν τε ἐν ὁμίλῃς
καὶ φιλότιμον πρὸς τὰς εὐεργεσίας καὶ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας
τῶν φίλων μνημονευτικὸν, καὶ νομίζοντες, οὐκ ἂν οὕτω ῥαδίως20
περὶ βασιλέα τὸν φίλον ἡγνωνομηκέναι, πιστεύειν μὲν οὐκ
εἶχον τοῖς αὐτοῦ κατηγοροῦσι τὰ τοιαῦτα, οὔτε μὴν παντά-
V. 507 πασιν ἀπιστεῖν τοῖς θρυλλομένοις οὕτως ὑπὸ πολλῶν διὰ

bantque: Persae etiam homines captivos ducebant. Nec solum ipsi
patientibus ea res acerbissimum luctum afferebat: sed imperatori
quoque, et Romanis universis magnae miserationi erat, suae gentis
mortales his casibus oppressos aspicere. Sed cum Byzantini pacem
aspernarentur, licentiam militarem in hostibus necessitas extorque-
bat, non voluntas.

82. Verumenimvero in oppido Galata Latini, cum hoc civili
bello Romanos incredibiles calamitates pertulisse cernerent, et igno-
rarent, magis a Byzantinis, an a Cantacuzeno datum esset ini-
tium: et quotidiana cum illis commercia habentes, eos Cantacuz-
enum multis accusantes audirent, (quod nimirum regnandi cupiditate
liberis imperatoris insidiaretur: patriarcham cum ceteris obistere,
ne puerum bello victor occideret, alioqui pridem occisum fuisse,)
praeterea cum Cantacuzeni non solum cum defuncto imperatore
Andronico voluntatum studiorumque consensum, sed et mores pla-
cidissimos reputarent et quomodo se omnibus in congressu saevem
ac benefaciendis cupidum, benevolentiaeque amicorum erga se me-
morem praerberet: arbitrarentur etiam, non tam facile in imperato-
rem ingratum atque improbum reperiri potuisse: cum haec, in-
quam, cogitarent, nec fidem accusatoribus adiungere, nec prorsus
detrahere poterant, quod adeo a multis praedicarentur. Quocirca

δὴ ταῦτα περὶ πλείστον τιθέμενοι σαφές τι περὶ τοῦ παρὰ Δ. C. 1345 Ῥωμαίοις κεκινημένου πολέμου γινῶναι, δεῖν ἔγνωσαν, ἐπεὶ ἄγγος ἦν ἑστρατοπεδευμένους, πέμπειν πρὸς αὐτὸν τινὰς, οἱ διαλεξόμενοι τὰς αἰτίας εἴσονται σαφῶς, ἔξ ὧν ὁ πόλεμος ἔκκεντο. καὶ πέμπουσι δύο τινὰς, τῆς τῶν μενουρίων τάξεως μοναχοῦς, συντεοῦς μὲν καὶ ἄλλως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σοφίας τῆς παρὰ Ῥωμαίοις εἰς ἄκρον ἑλληκότηας καὶ τὰ Ἀριστοτέ- P. 634 λους κάλλιστα ἐξησκημένους. ἦν δὲ ὁ μὲν ἕτερος αὐτῶν ἐκ Σαβωτίας τῆς πατρῴας οἰκίας Ἄνη τῇ βασιλίδι, τῶν μενου-
 10 ρίων ἡγούμενος· διὸ καὶ τότε πρὸς βασιλέα παρὰ τῶν δημο-
 φύλων ἐπέμφθη, ἵν' ὡς μάλιστα τὰς αἰτίας ἐξετάσῃ τοῦ πο-
 λέμου, τῇ πρὸς βασιλίδα τὴν Ἄναν οικειότητι οὐ μόνον
 βασιλεῖ μὴ χαριζόμενος, ἀλλὰ καὶ ἀντιλέγων καὶ ἀπελέγχων,
 ὅσα δυνατὰ· ὁ δὲ λοιπὸς τῶν ἐξεταζομένων ἀκροατῆς ἐσό-
 15 μενος μόνον ἦκει, ἵνα μὴ ἐκεῖνος αὐτὸς χαριζόμενος ἑαυτῷ,
 ἀποκρύπτειν ἐθέλῃσῃ πᾶληθῆ. ἐλθόντες δὲ εἰς τὸ στρατόπε-
 δον καὶ βασιλέα προσαγορεύσαντες, ἦκειν μὲν ἔφασαν καὶ
 ὀμίλιας ἕνεκα καὶ συντυχίας τῆς πρὸς αὐτὸν, οὕτως ἄγγος
 ἑστρατοπεδευμένου. τὸ μάλιστα δὲ πείσαν εἶναι ἀφικέσθαι,
 20 ὅτι χρόνον ἤδη συχρὸν τοῦ πρὸς ἀλλήλους Ῥωμαίοις πολέ-
 μου τουτουῖ κεκινημένου καὶ διαφθειρομένων ὀσημέραι τῶν
 πόλεων ὑπ' ἀλλήλων στασιαζόντων καὶ τῆς ἄλλης χώρας
 ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων τῶν κατατρεχόντων καὶ πλεί-
 στων καὶ ἀνηκέστων τελουμένων καὶ πολλῶν καθ' ἡμέραν
 25 κτεινομένων καὶ ἐξανδραποδιζομένων, οὔτε λύσις τῶν κακῶν

certum aliquid de belli causa et initiis cognoscere nimio opere cupi-
 entes, quandoquidem is prope castra haberet, quosdam eum per-
 cunctatum mittendos statuerunt, ut quod volebant, explorate di-
 scerent. Mittunt igitur duos, Minorum instituti monachos, cetero-
 qui prudentes et Latinis litteris excultissimos et in Aristotelea
 philosophia exercitatissimos. Horum unus erat Sabaudus, paterna
 cognatione Annae imperatrici iunctus, monachorum minorum anti-
 stea. Quapropter et tum ab homophylis ad imperatorem missus
 est, ut originem belli accurate indagaret, et ratione propinquitatis
 cum imperatrice non modo imperatori nihil concederet, sed etiam
 contradiceret, quantumque posset, eum refelleret. Alter tantum ut
 huius indagacionis auscultator ac testis veniebat, ne postea socius
 imperatori gratificatus, veritatem celaret. Ingressi igitur castra, se
 eius conveniendi et alloquendi causa, quando tam prope tenderet,
 advenisse dixerant. Potissimum autem idcirco venisse, quod diu
 iam bello hoc inter Romanos durante, et vastatis quotidie urbibus
 inter se dissidentibus, reliquaue regione a Romanis et barbaris
 praedatoribus, qui pluribus et irreparabilibus eam detrimentis asse-

A. C. 1345 οὐδέμῃα ἐξευρίσκειται, οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐξέσσι τ' ἀληθὲς μαθεῖν, ὅθεν τε ἤρξατο ὁ πόλεμος τὸ πρῶτον καὶ τίνων τῶν αἰτίων οὐπω μέχρι νῦν καταλυθῆναι ἠδυνήθη, ἀλλ' οὕτως ἐπειὸς C πάντα ὥσπερ φλόξ καταναλίσκων. καίτοι γε ἀκηκοῦναι ἐκ πολλῶν, ἄλλων ἄλλως ὡς ἕκαστος ἀπεχθείας ἢ ἐθνοίας πρὸς ἡμᾶς τοὺς βασιλέας ἔχουσι διηγουμένων· οἷς οὐ δίκαιον πιστεύειν κεκριμέναι, τοῖς σφετέρους αὐτῶν πάθει συμμεταβάλλεσθαι ἀξιοῦσι καὶ τὰ πράγματα, διὸ καὶ δεῖσθαι μάλιστα αὐτοῦ αὐτὸν ἐξηγήσασθαι, ὡς ἔσχεν ἕκαστα σαφέστατά τε εἰδόμενα τῶν ἄλλων μᾶλλον καὶ τ' ἀληθὲς οὐ βουλευσόμενον ἀπο-10 κρύπτειν, οἷα δὴ ἀληθείας τε ἐχόμενον, ὥσπερ ἀκούομεν, ἐξ-αρχῆς, ἄλλως τε καὶ πολλῶν ὄντων τῶν δυνησομένων ἀπε- D λέγγειν, ἃν φαίνεται μὴ λέγειν ἠρημένος τ' ἀληθῆ. βασιλεὺς δὲ οὐ τοῦ παρ' αὐτὸν ἀφ' ἑχθρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς αἰτήσεως ἐπὶ καὶ χάριτας οὐ τὰς τυχοῦσας ὁμολόγει. πάλαι¹⁵ γὰρ ἔφασκεν ἐπιθυμεῖν τῶν πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλ' οὐ πρὸς ἔριν καὶ φιλονεικίαν ἀκούειν βουλευσομένων. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις οἷς ἐπήνεγκεν ὁ πόλεμος αὐτῷ κακοῖς καὶ τοῦτο τῶν ἐπαχθῶν ἠγεῖσθαι, τὸ μηδέποτε συνετῶν τινων ἀκροατῶν τυχεῖν, οἱ δικαιοῦσιν αὐτῷ περὶ τοῦδε τοῦ πολέμου. νυνὶ δὲ²⁰ αὐτοῖς κατὰ τύχην ἀφιγμένους παρέχεσθαι τε δεομένους, ὧν αὐτὸς τυχεῖν ἐν μεγίστης εὐχῆς ἦγε μέρος, ἄλλως τε καὶ δυναμένους τόπον δικαστῶν κατέχειν παρ' αὐτῷ, οὐ μόνον

cissent, multisque assidue captis et interemptis, nullus adhuc malorum finis appareat: neque hoc saltem vere cognoscere liceat, unde bellum primum coeperit, et quas ob causas usque hodie sedari nequiverit, sed non secus quam furens flamma omnia pervadat et absumat. Et quamquam ex aliis multis aliter audierint, ut quisque aut bene aut male in imperatorem animatus est, tamen iis credendum non censuisse, qui, quomodo ipsi sensus et cogitationes suas mutant, sic etiam res mutari debere opinantur. Quare se rogare magnopere, ut ipse memoret, quo pacto singula se habuerint, qui ea prae omnibus certissimo norit, et veritatem occultare nolet, utpote eiusdem inde a puero, sicut acceperint, tenacissimus: idque eo minus, quod extent plurimi; qui vera subcentem possint redarguere. Imperator non de adventu tantummodo, sed etiam de petitione eos laudat, gratiasque magnas agit, affirmans, pridem optasse tales sibi contingere, qui ad veritatem, non ad litem et altercationem audire vellent. Praeter alia quippe mala, quae sibi bellum hoc inflixerit, et hoc molestum accidisse, quod nondum viros aliquos prudentes invenerit, qui iustam de armis istis sententiam pronuntiarent. Nunc ipsis improviso advenientibus et rem exponi rogantibus, quos ipse nancisci votis summis optaverit, et qui insuper apud se non solum ob eruditionem atque prudentiam

διὰ τὴν σοφίαν καὶ τὴν σύνεσιν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐπ' αὐτῷ τοῦ- A.C. 1345
 τῷ ἤκοιεν, ἔν' ἐκ τῶν λεγομένων τάληθῃ περὶ τοῦ πολέμου P. 635
 γνοῖεν, ἡδιστά τε ἅπαντα αὐτὸν ἐκθήσεσθαι καὶ χάριν εἰ-
 δῆσειν τῆς αἰτήσεως. εἰδὲν τὸ αὐτῶν, μὴδὲν ὑποστυλαμένους
 5 ἐξελέγειν, ἃν φαίνηται ἐπιτοκῶν καὶ ἀδικῶν καὶ ἢ τοῦ βα-
 σιλέως παισὶ τοῦ φίλου ἐπιβουλεύων, ἢ τοῦ πολέμου αἰτίας
 καὶ τῆς Ῥωμαίων ἀμυθῆτου φθορᾶς γεγεννημένος. ἀρξάμε-
 νός τε ἀπ' ἀρχῆς εὐθύς διηγέτο ἕκαστα, τὴν τε αὐτοῦ καὶ
 βασιλέως Ἀνδρονίκου εὐνοίαν καὶ φιλίαν πρὸς ἀλλήλους ἀκρι-
 10 βῆ, καὶ ὡς μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίαν πολλὴν πρόνοιαν
 αὐτὸς ποιήσαιο, οὐ τῶν βασιλέως μόνον παίδων καὶ γυναι- V. 508
 κὸς τῆς βασιλίδος, ἀλλὰ καὶ τῆς Ῥωμαίων ὠφελείας, οὐ χρεῖ- B
 ματα μόνον ἔτοιμος ὑπὲρ ἐκείνων ἀναλίσκειν ὦν, ἀλλὰ καὶ
 ζωὴν τὴν φίλην, εἰ καιρὸς καλοῖη, ἕῃστα προσήκοντος· ὅπως
 15 τε ὑπὸ παρακοιμημένον ἐπιβουλεύσει οὐδεμιᾶς αἰτίας ἐνε-
 κα, ἢ φθορήσαντος αὐτῷ καὶ φθείρειν διανοηθέντος, ἔν' αὐ-
 τὸς ἀρχὴ τῶν πραγμάτων· καὶ ὡς πατριάρχην καὶ τοὺς ἄλ-
 λους ἐξαπατήσεις, ψεύδη πλασάμενος καὶ συκοφαντίας, ἃ
 οὐδὲ ἐνεθυμήθη· καὶ ὡς ἐκεῖνοι τῶν ἰδίων ἐνεκα, ὡς ᾤοντο,
 20 διαφορῶν, σαφέστατα εἰδότες, ὅτι ψεύδονται καὶ συκοφαντοῦ-
 σιν, ὑπὲρ βασιλίδος δῆθεν καὶ τῶν παίδων τὸν πόλεμον κι-
 νοῦσεν πολλὰ ἐξαπατήσαντες· καὶ οἶαν ἀγνωμοσύνην καὶ ἀπαν-
 θρωπίαν οὐ περὶ αὐτὸν μόνον καὶ μητέρα καὶ τοὺς οἰκέλους
 ἐπιδείξαιτο, ὕβρεις ἀτόποις καὶ φανόλοις προσηκούσαις C

7. γεγεννημένους P. 24. προσήκουσι P.

iudicium munere fungi possint: sed ob id ipsum venerint, ut ex
 eius ore veritatem de hoc bello perciperent, libentissime omnia
 explicaturum et petitionem hanc in memoria habiturum. Orabat
 simul, ne se reprehendere vererentur, si se aut peierasse, aut
 iniurium fuisse, aut imperatoris amici filiis insidias composuisse,
 aut bello commoto calamitates inexplicabiles invexisse deprehende-
 rent. Exorsus igitur a principio, ordine singula recensuit, quam
 perfecte ipse et Andronicus inter se dilexissent: et quomodo eo
 mortuo non liberi solum et coniux et res publica tantae sibi curae
 fuerint, ut eorum causa non modo pecuniam, sed, si opus foret,
 vitam quoque impendere paratus esset: quomodo item praefecti cu-
 biculi insidias immerito perpessus sit, qui ex invidia necem sibi
 parare quaesierit, ut ipse rerum principatum obtineret: quo etiam
 pacto commentis ac sycophantiis suis, imponendo sibi, quod nun-
 quam cogitarat, patriarcham aliosque deceperit: qua ratione illi,
 quamvis se mentiri et calumniari scirent manifestissime, verbo pro
 imperatrice et filiis eius, re ipsa pro commodis suis (ut putabant)
 multa cum fallacia bellum concitarent: quamque improbi et inhu-

A.C. 1345 και ἀνελευθέρους χρησάμενοι ἀνθρώποις, και τὸν οὐδ' ἐν ἔσχαταις γῆς ἀγνοούμενον αὐτοῦ πλοῦτον εἰς ἀξιώσεων οὐδέν, ἀλλ' εἰκῆ και μάτην διαφθείραντες, ἀλλὰ και περί τούς φίλους και τούς ὀπωσθήποτε ἐπιτηδείους· και ὅσους αὐτῶν ἀπέκτειναν, τούς δὲ ἐν δεσμοτηρίοις ἔχουσι ἀχρῖς νῦν, μεγάλη δυσπραγία και δεσμοὶς ἀφύκτοις προσταλαίωροῦντας· και ὡς κοινοὶ πολέμοι φανεῖται αὐτοῦ τε και τῶν παρὰ Ῥωμαίοις ἀρίστων πάντων, οὐ μόνον ὅσον ἐν εὐγενείᾳ ἦν, ἀλλὰ και μονάζουσι και ἐπισκόποις, ἔτι δὲ και στρατιώταις και τοῖς τῶν πολιτειῶν ἐκάστης πόλεως προέχουσιν.¹⁰

D ὧν δὴ πάντων ἔφρασκεν αὐτοῦ διὰ τὴν περισοχοῦσαν τούς Ῥωμαίους συμφορὰν ἀμνημονοῦντος και τιθεμένου παρ' οὐδέν, και οὐχ ἅπαξ, οὐδὲ δις και τρίς, ἀλλὰ και πολλάκις τοσαυτάκις ἐξαρχῆς τε εὐθὺς και μέχρι νῦν πρεσβείας ποιουμένου και δεομένου περί εἰρήνης, οὐ μόνον ἐπιεικῆς οὐδὲν¹⁵ ἀποκρίνασθαι ἐκείνους, ἀλλὰ τούς τε πρέσβεις αἰκλιεσθαι και ἀτιμοῦν και δεσμοῖς κατέχειν, και αὐτοῦ πολλάς καταχέειν ἕβρεις και διὰ τοιούτων τὰς ἀπολογίας ποιεῖσθαι πρὸς τούς πρέσβεις, πάντα μᾶλλον ἀνεκτὰ ἡγουμένους, ἢ περί εἰρήνης διαλέγεσθαι ἢ ἀκούειν. τῆς τε βαρβαρικῆς πρὸς τούς²⁰ ὁμοφύλους, ἔφρασκεν, ἐπαγωγῆς οὐκ ἐκείνοι ἤρχθαι, ἀλλ' αὐτούς, πρώτους ἐπ' αὐτὸν ἐπενεγκόντας· και οὐ μόνον τούτου

P.636 ἔνεκα, ἀλλὰ και τρόποις ἑτέροις χρῆσθαι τοῖς βαρβάροις καταναγκάζοντας. χρήματα γὰρ ἐκείνοι παρεχόμενοι και πόλεις

18. πρὸς τὰς πρεσβείας M.

mani cum in se, tum in matrem suam et propinquos extiterint, iniuriis eos insolenter, illiberaliter et nefarie exagitantēs, et divitias suas per ultimas mundi gentes auditas, ad nullum operae pretium temereque consumpserint: sed et amicorum et quoquo modo sibi deditorum quot occiderint, et quot usque nunc dirissime et vinculis insolubilibus maceratos in custodia detineant: et quomodo communes inimici fuerint, tum sui, tum optimatis cuiusque Romani: nec solum nobilium, sed et monachorum et episcoporum et militum, et in quaque re publica excellentium. Quas omnia propter praesentes Romanorum miseria oblitus sit ac pro nihilo putarit, pacemque non semel aut iterum ac tertio, sed saepissime, mox a principio usque nunc per legatos petiverit. Illos non modo nihil aequitati consentaneum respondisse, verum legatos insuper verberibus pulsasse et ignominiose tractasse; in se autem plaustris conviciorum invecos, isto potius modo ad legationem respondisse: nihil non patiendum prius, quam de pace loquendum audiendumve arbitantes. Quod autem barbaros adversus nationem suam induxisset, ita se tuebatur, non se coepisse; illos adversum se prius induxisse: nec isto tantum, sed et aliis modis barbarorum ope uti

προϊέμενοι καὶ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν μεγάλων καὶ θαυμα- A.C. 1345
 σίων τιῶν ἀποστεροῦντες, οὐ Κράλην μόνον ἐπεισαν τὸν Τρι-
 βαλῶν δυνάστην, ἀλλὰ καὶ Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα Μυσῶν
 αὐτῷ πολέμιους εἶναι, ἕκαστον καθ' ἑαυτὸν ἀξιόχρεον πρὸς
 5μάχην ὄντα σύμπασιν ὁμοῦ Ῥωμαίοις, ὅφ' ὦν πρὸς ἀνάγκην
 καὶ αὐτὸν συναυνοῦμενον, τῇ συμμαχίᾳ χρῆσθαι τῇ βαρβα-
 ρικῇ, ἄλλως τε σαφῶς εἰδῶτα, ὡς εἰ ἀπάσοιτο αὐτὸς, ἐκεί-
 νους χρησομένους ἐπ' αὐτόν. οὐ γὰρ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ἐ-
 κείνους μὴ χρῆσθαι τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ πείθειν B
 τοὺς δυνάσταις μᾶλλον ἐκείνῳ αἰρουμένους συμμαχεῖν. οὐπω γὰρ
 χθὲς καὶ πρόωγόν πρὸς Ὀρχάνην τὸν Πέρσῃν πρεσβείαν πεποι-
 ημένοι, ἐδέοντο σφίσι συμμαχεῖν, πολλὰ ἐπαγγελόμενοι πα-
 ρέξειν χρήματα. τὸν δὲ μᾶλλον ἐλέσθαι τὸ ἐκείνῳ προῖκα
 συμμαχεῖν, ἢ πολλὰ παρ' ἐκείνων χρήματα λαμβάνειν. οὐ
 15μὴν ἀλλὰ καὶ πρότερον ὀλίγῳ τὸν Ἀσάην Ἰσαάκιον τὸν παν-
 υπερσέβηστον πρὸς Σουλιμᾶν τὸν Καρασῆ Φρυγίας σατρά-
 πην ἀφικέσθαι καὶ δεῖσθαι αὐτοῦ χρήματα πολλὰ λαβόντα
 συμμαχεῖν ἐπ' ἐκείνον. τὸν δὲ μηδὲ αὐτὸν πεπεισθαι. καὶ
 αὐτῷ τὸν παρακοιμώμενον τῆς αὐτῆς ἔνεκα αἰτίας ἐπὶ τὸν
 20αὐτὸν ἐλθεῖν. τὸν δὲ τοσοῦτον δεῆσαι πεθεσθαι αὐτῷ, V. 509
 ὥστ' οὐδὲ θῆας γοῦν ψιλῆς ἤξιωκέναι. ἐκείνη μὲν οὖν ἡ ἡ- C
 μέρα καὶ οὐκ ὀλίγον τῆς νυκτὸς καὶ ἡ ἐπιούσα ἡμέρα καὶ
 νῦξ ὁμοίως ἀνάλωτο ἐν τοῖς τοιούτοις, βασιλέως μὲν τὰ κατ'

1. μεγάλην P. 4. ἀξιόχρεον P.

coegisse. Nam illos data pecunia et urbibus propinatis et Romano imperio ingentibus et admirandis quibusdam bonis spoliato, non Cralem dumtaxat Trii allorum principem, sed et Alexandrum Moesorum regem, utrumvis per se universis Romanis simul parem permovisse, ut sibi hostes fierent. Hinc se quoque coactum barbaricum invocare auxilium: cum praesertim sciret, illos adversum se eo usuros, si ipse uti noluisset. Non enim nunc ideo barbarorum opera eos non uti, quia nolint: sed quod iis Cantacuzeno militare malentibus, societatem persuadere nequeant. Recentissime enim ad Orchanem Persam legationem misisse, oravisque suppeticas, pecuniam praegrandem pollicentes. Verum ipsum sibi gratis, quam illis immani mercede socium esse praecelligere. Neque istuc solum, quin et paulo ante Isaacium Asanem Panhypersebastum ad Sulimanum Cerasae Phrygiae satrapam rogatum abuisse, ut accepto ingenti pretio sibi contra Cantacuzenum ferret subsidium. Nec hunc flexum esse. Ad quem praefectus cubiculi eadem de causa profectus sit, tantumque abfuisse, ut se exorari pateretur, ut ne in conspectum quidem illum admiserit. His sermonibus dies illa et plerumque noctis cum luce ac nocte sequentibus consumpta sunt, imperatore quidem narraute probanteque, se ad arma necessitate adactum: La-

- A.C. 1345 ἀπὸ τὸν διηγουμένου καὶ ἀποδεικνύντος ἑαυτὸν, ἀνάγκη πρὸς τὸν πόλεμον φερόμενον, τῶν Λατίνων δὲ ἀντιλεγόντων ἐπ' ἐνόις καὶ ἃ οἱ ἐν Βυζαντίῳ ἐγκαλοῦσιν ἐπαγόντων καὶ γυμναζόντων ὡς μάλιστα τὸν λόγον, ἵνα τάληθές μὴ διαδραῖναι δυνηθεῖη.
- D πγ'. Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τῶν περὶ τούτων λόγων, ὃ τῶν μενουρίων ἡγούμενος Ἀρῆγος ὠνομασμένος, δίκαιον, εἶπε, τὸν ὀρθῶς βιοῦν προσηρημένον καὶ ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης καὶ δλίγον γοῦν πεποιημένον λόγον, μηδέποτε καταψηφίσεσθαι μηδενός, πρὶν ἂν αὐτοῦ περὶ τῶν κατηγορουμένων τὴν ἀπολογία ἐγγένηται ἀκούειν ποιουμένου. καὶ ὃ τῶν πα-10
- P.637 λαιῶν τις βασιλέων ἔφασκε, τὸ δεῖν τὴν ἑτέραν τῶν ἀκοῶν ἀκροαίαν μάλιστα τῇ κατηγορουμένῳ διασώζειν, τοῦθ' ἡγεῖσθαι εἶναι κοινὸν παράγγελμα ἀνθρώποις τὰ μέγιστα λουιτελοῦν κατὰ τὸν βίον. ἐγὼ γάρ σου πολλὰ καὶ δεινὰ κατηγορούντων τινῶν ἀκηκῶς, ὅτι τε τῆς θανυμαστῆς ἐκείνης βα-15 σιλέως πρὸς σὲ φίλας ἀμνημονήσας, ἐπεβούλευσας μηδὲν ἀδικοῦσι τοῖς παισὶ, καὶ τὴν Ῥωμαίων ἄγων αὐτὸς ἡγεμονίαν ἐν ἰδιώτῳ σχήματι, οὐκ ἐνόμισας τὴν δόξαν ἐξαρκεῖν, εἰ μὴ ἐκείνους ἀποκτείνας τὸ κράτος ἅπαν περιστήσεις εἰς σεαυτὸν, καὶ ὡς πατριάρχον καὶ τῶν ἄλλων πρὸς τὴν ἐπι-20 χεῖρησιν ἐναντίων γενομένων, ἐκμανεῖς πρὸς τὴν ἀποτυχίαν, Βτόν τε πόλεμον κεκίνηκας τουτοῖ καὶ τοὺς βαρβάρους ἐπήγαγες Ῥωμαίοις, καὶ τὴν εἰρήνην οὐδ' ἄκροισ καταδέχη τοῖς ὡσὶν, ἀλλ' ὅτι μὴ εὐθὺς ἐξαρχῆς ὑπέβαν δουλωθέντες, πάντα

2. ὑπ' P., ἐπ' M. 3. ἐν om. P. 5. τὸ om. P. 8. δλίγον P.

tinis ad quaedam occurrentibus et quae Byzantii in crimen vocarent, producentibus, deditaque opera facundioribus, ut liquidius veritas comperiretur.

83. Hoc colloquio finito, Minorum rector Aregus nomine, Aequum est, inquit, eum qui sibi vitam cum virtute coniunctam proposuit, cuique veritatis et iustitiae vel modica cura est, nunquam prius ullum condemnare, quam eius ad obiecta responsionem audierit. Et quidam de vetustis regibus aiebat, alteram aurem reo integram servare oportere. Quod ego mortalibus in commune praecipitum et vitae humanae inprimis conducibile opinor. Nam cum multa et pessimi exempli tibi obiciantur: quod nimirum admirabilis illius amicitiae, quae tibi cum imperatore fuit, oblitus, filiis eius, a quibus nunquam violatus es, insidias feceris: et cum Romanum imperium privati habitu administrares, id tibi ad gloriam sufficere non putaris, nisi illis interemptis, totum ad te attraheres: quodque patriarcha et aliis conatui tuo adversantibus, propter repulsam insanus et bellum hoc texueris et barbaros in fines Romanos iuduxeris et de pace ne audire quidem verbum sustinueris; sed quia non statim ab initio cedentes se tibi subiecerint, omnia ever-

ἀνατρέπειν καὶ διαφθεῖρσιν ἔγνωσ, καὶ τῶν φόνων καὶ τῶν Δ. C. 1345
 ἀνδραποδισμῶν οὐδένα ποιῆ λόγον, οὕτως ἐκπεπολέμωμαι
 καὶ αὐτὸς καὶ πρὸς τοσοῦτον ἔχθος ἐξηγόμεν, ὡσθ' ἡδέως
 ἂν εἰ τις ἀποσφάττειν ἡδυνήθη, τὴν χεῖρα κατεφίλου καὶ
 5πολλῶν ἰσωτήρα καὶ εὐεργέτην ἂν ἐνόμιζον, οὐ μόνον διὰ
 τὴν γεγενημένην ὑπὸ τοῦ πολέμου φθορὰν ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ
 καὶ τὴν μεγάλην κακοπραγίαν τῶν Ῥωμαίων, ἧς αἰτιώτατον
 εἶναι ὑπελάμβανον, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὸς ἐκ Σαβωθίας ὢν τῆς C
 πατρῴας ἀρχῆς τῇ βασιλίδι, φίλτρον τι τρέφω πρὸς τοὺς
 10ἐκείνης παιδᾶς διὰ τὴν ἐκ τοῦ γένους κοινωσίαν, καὶ πρὸς
 τὴν κακοπραγίαν καὶ αὐτὸς συνάχθομαι. καίτοι γε οὐ παρὰ
 τῶν φίλων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μάλιστα σοι πολεμουμένων
 πολλοὺς καὶ θανμασίους ἐπαίνους ἤκουον διεξιόντων. καὶ
 τὴν τε φύσιν ὡς θανμασίαν καὶ τὴν ἄσκησιν ἐξαίρόντων
 15τὴν πρὸς τὰ καλὰ, ὡς πολλῶ τῶ μέσῳ τοὺς ἄλλους ὑπερβέ-
 βληκς Ῥωμαίους, οἷς οὐκ ἐνόμιζον προσέχειν δεῖν, τοῖς μὲν
 διὰ φιλίαν, τοῖς δὲ δι' ἔχθραν ἀμφοτέροις ψευδομένοις.
 ἔστι γὰρ ὅτε καὶ αὐτοὶ οἱ πολεμουῖντες αὐξοῦσι τοῖς ἐγ- V. 510
 κωμίαις τοὺς ἐχθροὺς, ἢ ἢ ἡττηθέντες ὑπὸ μεγάλων, ἢ
 20νικῆσαντες, μέγιστα δόξωσι κατορθωκῆναι. νυνὶ δέ μοι τοι-
 ναντίον ἅπαν περιέστη. τοῖς τε γὰρ ἐγκωμιάζουσιν θαίνοις D
 οὐκ ὀλίγα μέμφομαι, ὡς τὸ πολὺ συγκρούπουσι τῶν ἀγα-
 θῶν, καὶ ἐμαντῶ τῆς ἀκρισίας. καὶ δὴ μεταβαλὼν ἀντι-
 ἐχθροῦ καὶ κατηγοροῦ τῶν τε μάλιστα γεγένημαι φιλοῦντων,

tere ac disperdere constitueris et caedes servitutesque nihili pendas : his omnibus cognitis, tam hostili odio tui incensus sum, ut multorum servatorem ac de re publica bene meritum existimaturus eidemque manum osculaturus fuerim, qui te iugulare potuisset: non solum propter cladem ac pestem tanto belli tempore Romanis importatam, cuius te primigeniam causam credebant, sed quod et ipse, cum Sabaudus sim, e paterno scilicet principatu imperatricis, ob communionem generis, ipsam et eius liberos amo eorumque infortuniis similiter doleo. Tametsi non ab amicis tuis tantum, sed et infestissimis hostibus multas eximiasque laudes tuas audivi, cum et naturae praestantiam et honestarum rerum exercitationem, quibus Romanis universis longo intervallo antea, in te extollerent. Quibus nihilo minus ideo non sum assensus, quod utrosque, et illos ex amore et istos ex odio mentiri existimarem. Est enim quando et hostes hostibus illustre praeconium impertunt, ut aut victi a magnis, aut victores magnorum beati ac felices habeantur. Nunc mihi prorsus contra contigit: nam et illis laudantibus non medio-criter succenseo, tam multa quae in te sunt bona tacentibus: et mihi imperitiam temeritatemque iudicii exprobro. Et iam immu-

- A.C. 1345 καὶ πολλῶν καὶ θανμασίων τῶν ἐπαίνων κρήνων ἄξιον, οὐ παρὰ Ῥωμαίοις διατρίβων, ἀλλὰ καὶ γενόμενος εἰς Ἰταλίαν, ὡσπερ μετ' ὀλίγον οἶομαι, τὴν προσοῦσαν μεγαλοφυΐαν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν ἐπιτηδεϊότητα πρὸς τὰ καλὰ κηρύξω πᾶσι φανερώς. περὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον⁵ ἀπάντων ὡς εὐθὺς ἐξαρχῆς ἄχρι νῦν οὐδεμίαν πρόφασιν
- P. 638 αὐτὸς παρέσχες, ἀλλ' ἄκων ἐπὶ ταῦτα πρὸς τῶν πολεμούντων συνασθῆ, πέπεισμαί τε ἀκριβῶς, καὶ πρὸς ἄλλους ὑπὲρ σοῦ διαλεχθεῖην ἂν αὐτός. ἐπεὶ δ' αὐτὸς ἐκέλευσας περὶ πάντων, ὧν ἂν θάλοισιν, πυνθάνεσθαι σου ἀδεῶς, τί περὶ τῆς εἰρήνης¹⁰ οὖν διανοῆ; ἄρ' ἐτοιμὸς ἔχεις πρὸς αὐτήν, εἴ τινος ἐπεικούς ἀπολογίας τύχοις, ἢ πρὸς τὴν ἐκείνων ἀγνωμοσύνην παντάπασιν ἀπέγνωσ πρὸς τὰς διαλύσεις καὶ αὐτός; βασιλεὺς δὲ αὐτὸν τῆς τε παύρησις ἐπαινήσεις καὶ τῆς περὶ τὰ πράγματα ἀδόλου διαίτης καὶ δικαίας, καὶ ἀντιφιλεῖν αὐτὸν καὶ¹⁵ αὐτὸς εἰπὼν διὰ τὴν προσοῦσαν σύνεσιν καὶ τὴν εὐφυΐαν τὴν πρὸς τὰ καλὰ, εἶτα ἀπεκρίνατο καὶ περὶ τῆς εἰρήνης, ὡς
- B ἐπ' ἐκείνους εἶη τοῖς πολεμοῦσι καὶ ἡ τοῦ πολέμου καὶ ἡ τῆς εἰρήνης αἰρεσις. αὐτὸν τε γὰρ συνθήσεσθαι ῥᾶστα πρὸς τὰς διαλύσεις, ἂν ἐθέλωσιν ἐκεῖνοι, καὶ πολεμήσειν κατὰ δύναμιν,²⁰ ἂν ἐκεῖνοι τὰ δίκαια μὴ θέλωσι ποιεῖν. ἐκεῖνοι γὰρ πρότεροι πολέμον ἤρξαν διαβαλόντες καὶ συκοφαντήσαντες, καὶ τὴν τε μητέρα ὀλίγου δεῖν ἀπέκτειναν αὐτοχειρία, ἐν δε-

18. ἢ alterum add. M.

tatus, ex inimico et accusatore evasi amicissimus, teque praeclaris dignum laudibus iudico: nec solum quamdiu apud Romanos sum, sed in Italia quoque, quo brevi me profecturum opinor, altitudinem et aequitatem animi tui, et ad res egregias naturam idoneam apud omnes palam depraedicabo. Quod igitur ad bellum attinet, a principio hucusque nullam penitus causam ipse praebuisti, sed invitus ab hostibus ad arma compulsus es: quod mihi plane persuadeo, et id apud alios pro te constiteri non dubitabo. Quia vero de omnibus quae vellemus libere interrogari te iussisti, quis est quaeso tuus nunc de pace sensus? an si illi aequum respondeant, prompte eam coles? an eorum improbitas facit, ut pacificationis spem omnem repudies? Imperator libertatem viri integrumque ac verum de rebus iudicium laudans, et se propter prudentiam et ingenium ad virtutem natum redamare illum testificans, respondet, belli et pacis electionem in arbitrio bellantium consistere. Nam se quidem facillime ad compositionem consensurum, si ipsis lubet: et pugnaturum pro viribus, si iidem ius fasque contempserint. Ipsos quippe calumniis et mendaciis indulgentes, bellum orsos, matremque suam in carcere aegrotantem nulla cura dignatos, tantum non suamet manu occidisse: et filium duodennem, qui nihil in eos

σωτηρίῳ νοσοῦσαν προνοίας ἀξιώσαντες μηδεμιᾶς, καὶ τὸν A.C. 1345
 υἱὸν οὐπω δώδεκα ἔτη γεγονότα καὶ μηδὲν αὐτοὺς ἠδικηκό-
 τα, διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀπέχθειαν ὑπὸ δεσμοῖς κατέστησαν
 τοσοῦτον χρόνον, καὶ τοὺς φίλους ἅπαντας διέφθειραν καὶ
 5 τοὺς οἰκείους, καὶ οὐδὲν ἀπέλιπον παροιτίας, οὐδὰ ὕβρεως.
 ἔω γὰρ λέγειν τὴν τοσοῦτου πλούτου διαρπαγὴν ἐμοῦ τε καὶ C
 τῶν συγγενῶν, οὓς ἔδει, τοσαύτην κακίαν συνειδόμενος ἑαυτοῖς
 καὶ ὡς τῆς ἀμωδότητος φθορᾶς Ῥωμαίων αἰτιώτατοι γεγένη-
 ται, ἔλεον τῶν ἡμερῶν διὰ τὴν αὐτῶν κακίαν καὶ μοχθη-
 10 ρίαν λαβόντας κτεινομένων, πρῶτους τῆ εἰρήνῃ προσδραμεῖν
 καὶ τὸν πόλεμον σπουδάζειν καταλύειν. ἐπεὶ δ' ἐκείνοις οὐ-
 , δευρὸς ἑτέρου μέλει, ἢ τοῦ τῶν πραγμάτων μόνον ἄρχειν, ἄν
 τινα περιλειφθῶσι, τῶν δ' ἀρχομένων οὐδεμίαν πρόνοιαν ποι-
 οῦνται, ὥσπερ ἐξαρχῆς αὐτὸς ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας
 15 πάντα ἐπραγματεύομεν, οὕτω καὶ νῦν, ἃ πᾶσι μέλλει κοινῆ
 συνοίσειν, πάντα ἐρῶ. ἔξέσται δὲ αὐτοῖς, ἢ αἰρεῖσθαι τὰ
 βελτίω, ἢ πρόνοιαν τινα ποιῶνται τοῦ κοινοῦ, ἢ τὸν πόλε- D
 μον ἀσπάζεσθαι, ἢ τῶν ἄλλων πάντων, ἃ νομίζουσιν αὐτοῖς
 ἰδίᾳ διαφέρειν, προτιμῶσι. φημὶ τοίνυν, ὡς ἐὰν μὲν ἐθελή-
 20 σασσι βασιλεία δέχεσθαι καὶ τοῖς παισὶ συνάρχοντα βασιλέ-
 ως, οὐδ' αὐτὸν πολυπραγμονήσειν μηδὲν περὶ τῶν κατὰ
 τὸν πόλεμον γεγενημένων, ἀλλ' ἀμνηστίας τε αὐτοῖς παρέξειν
 τῶν κακῶν, καὶ τῶν ἠρπασμένων μηδενοῦς ἀποστερήσειν, ἢ
 τε τῶν οἰκείων εἰσὶν ἢ τῶν φίλων ἢ τῶν συγγενῶν. ἔτι

peccaverat, odio patris tandem in vinculis retinuisse, et amicos ac
 propinquos omnes sustulisse, quamque potuerint, petulantissime
 et contumeliosissime se gessisse. Taceo enim, inquit, tantarum
 opum et mearum et cognatorum direptionem. Quos oportebat tan-
 torum scelerum conscientia stimulatos, et Romanos ob calamitates
 incredibiles, eorum opera illatas, (propter quorum nequitiam et
 improbitatem quotidie trucidantur) miseratos, primos pacem amplec-
 ti et studere bellum dissiicere. Quoniam autem aliud non cogi-
 tant, quam ut soli rerum dominantur, (si modo aliquid rerum
 relictum est.) subditosque nullo loco ducunt, ego quemadmodum
 inde a primordio ad communem salutem omne meum studium la-
 borempque contuli: sic et nunc, quae omnibus profutura sint, omnia
 edicam. E quibus licebit illis aut meliora eligere, si universitati
 consultum velint: aut bellum accipere, si id privatis utilitatibus
 suis omnibus anteponendum sentiunt. Aio itaque, si voluerint me
 imperatorem et filiorum defuncti collegam pati, non sollicite in-
 quisitum in ea, quae bello praeterito commissa sunt: sed iniu-
 rias oblivione sempiterna deleturum, et spoliis suis ac praeda nullum
 privaturum: sive ea familiarium, sive amicorum, sive cognatorum

A.C. 1345 τε οὐδ' ὦν αὐτοῖς ἡ βασιλεὺς παρέσχετο κατὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, οὕτε τῶν τιμῶν, ἂν δοκῶσι παρ' αἴξιν, οὕτε P. 639 τῶν κτήσεων, εἴτε ἐκ τῶν δημοσίων ἦσαν, ἢ τῶν ἐμοὶ προσ- V. 511 ηκουσῶν· ἀλλὰ πάντα στέργειν καὶ μηδεμίαν αὐτοῖς μηδέποτε βλάβην ἐπάγειν, ἀμυνόμενον τῶν κατὰ τὸν πόλεμον⁵ κακῶν. εἰ δὲ τοῦτ' αὐτοῖς μήτε δίκαιον εἶναι φαίνεται, μήτε ἀνεκτὸν, πάντα ἐπιτρέψομεν τῇ δίκῃ. χρῆσθαι δὲ οὐχ ἑτέροις δικασταῖς τισιν, ἀλλ' αὐτῇ βασιλίδι καὶ πατριάρχει καὶ τῶν τε μοναχῶν καὶ ἐπισκόπων τοῖς λογάσι καὶ τῶν Ῥωμαίων, εἴ τινες ἔτι κατελείφθησαν, τοῖς ἀρίστοις, οὐ μὴν ἀλλὰ¹⁰ καὶ τῶν ἑκασταχοῦ πολιτειῶν τοῖς συνετωτέροις. κἄν μὲν αὐτὸς ἀδικῶν καὶ ἐπιορκῶν καὶ βασιλέως τοῖς παισὶ φάινωμαι ἐπιβουλεύων, ὥσπερ οὗτοι κατηγορήσαν, μηδεμίαν ἄλλην B εἶναι τῆς ἀδικίας τιμωρίαν, ἢ θάνατον ἄτιμον καὶ ἀκλεῖν.¹⁵ εἰ δ' αὐτοὶ τὴν τοιαύτην καταδίκην παραιτοῦνται, ἀπνήξιν¹⁵ εἶναι νομίζοντες ἀνθρώπου θάνατον καταψηφίζεσθαι, ἀλλ' αὐτὸς κατ' ἔμμαντοῦ, καὶ πρὶν γενέσθαι τὴν δίκην, κερῶσω τὴν ψῆφον, ἵν' αὐτοὶ μετὰ τὸ τοῖς ἀδικήμασιν ἀλῶναι μηδεμίαν περὶ τῆς τιμωρίας μέμψιν ἔχουσιν. ἂν δ' αὐτοὶ τὰναντία πάντα φαίνωνται, οὐχ ἀπλῶς, οὐδὲ εἰκῆ, ἀλλὰ τῶν²⁰ λεγομένων μαρτυρίας ἐναργεῖς ἐμοῦ παράγοντος, οὐ παρὰ τῶν ἡρημένων τὰ ἡμέτερα, ἵνα μὴ χαρίζεσθαι ἐμοὶ δοκῶσιν, ἀλλ' οἷς αὐτοὶ συνεργοὺς παρὰ πάντα τὸν πόλεμον ἐ- C χρῶντο, μᾶλλον δὲ αὐτῆς βασιλίδος καὶ πατριάρχου τοῖς

fuerit: neque ablatum, quae ipsis bello ardente Augusta donaverit, vel honores, si praeter dignitatem ac meritum collati videntur, vel possessiones, sive illae publicae erant, sive ad me privatim pertinebant: verum aequi bonique facturum omnia: neque unquam cum eorum damno bellicas offensiones vindicaturum. Quod si hoc nec iustum, nec ferendum censuerint, totum negotium indicio permissurum. Iudicibus autem aliis non utar, nisi ipsa imperatrice, patriarcha, monachis et delectis episcopis et Romanis, si qui supersunt, optimatibus: imo vero etiam cuiuscumque rei publicae viris prudentioribus. Et si quidem iniquus, periuurus et insidiator comperiar, quod isti dicitant, sceleribus meis non aliud supplicium, quam mortem ingloriam et infamem irrogari volo. Si hanc damnationem avertantur, crudele ducentes, in hominem sententiam capitalem ferre: at ego ipse ante iudicium atrum adversus me calculum dabo, ut ipsi, postquam convictus fuero, supplicii huius reprehensione vacent. Sin autem potius alia omnia constiterint, non me simpliciter ac temere affirmante, sed dicta mea evidentibus testimoniis confirmante, non quidem petitis a mearum partium studiosis, (ne mihi gratificari existimentur,) verum ab illis, quos ipsi toto

πλειοσύνῃ μοι συμμαχουμένων, (οὐ γὰρ ἂν θάνατο ἔξαυ- A. C. 1345
 νοι γίνεσθαι πρὸς ἃ μοι συνίστασι σαφῶς,) δίκαιον μὲν τοῦς
 σεσοκοφαντηκότας καὶ ἐπιβουλεύσαντας ἀδίκως καὶ τοσοῦ-
 των κακῶν αἰτίους Ῥωμαίοις γενομένους, τὰ ἴσα πάσχειν,
 5 ἂν ἤττωνται. ἐγὼ δὲ ὡσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, κἂν τοῦτοις φι-
 λοτιμίαν τινὰ ἐπιδεικνύμενος, ἐμὲ μὲν ἤττωμενον τιμῶμαι
 ἀποθνήσκειν, ἂν δ' αὐτοὶ ἀλίσκωνται, μηδὲν ὑπομένειν ἀη-
 δὲς, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο μόνον συκοφάνται ἀποδείκνυσθαι, ἐμὲ
 δὲ μετὰ τὴν νίκην βασιλέα κοινῇ ἀνακηρύττεσθαι ὑπὸ Ῥω-
 10 μαίων καὶ συνάρχοντα βασιλέως τοῖς παισίν. εἰ δὲ τὸ βα-
 σιλικὴν ἐσθῆτα ἔχοντα δεδοίκασι πρὸς τὴν δίκην ἀπαντᾶν, D
 ἢ τὸ στρατιάν ἔχοντα ὑποπεύουσι εἰς Βυζάντιον ἔλθειν,
 ἐγὼ καὶ ταύτας ἰάσομαι τὰς ἀπορίας. οὐ πλείους γὰρ ἔχων
 εἰσελεύσομαι τῶν δέκα, τὰ τε βασιλικὰ ἐπίσημα ἀποθέμενος
 15 ἰδιωτικὴν μεταμφιάσομαι σκευήν. τοῦ κοινῇ γὰρ ἔνεκα λυσί-
 τελοῦντος καὶ τοῦ Ῥωμαίου τῶν ἐκ τοῦ πολέμου δεινῶν
 ἀπαλλαγῆναι, οὓς ἐγὼ μάλιστα φιλῶ, κἂν οἱ συκοφάνται
 οὔτοι καὶ πρὸς τοῦτο διαβάλλωσι, μισεῖν φάσκοντες καὶ πο-
 λεμῆν αὐτοῖς καὶ διαφθείρειν, οὐ μόνον τοιαῦτα, καὶ ἐπαχθέ-
 20 στερα δὲ πολλῶ προθύμως ὑπομένειν ἔργωκα. ἄλλως θ' ὅτι
 οὐδὲ πρὸς τὴν εὐδοξίαν μοι τοῦτο οὐδ' ὀλίγα λυμανεῖται. P. 64o
 ἂν μὲν γὰρ ἤττωμενος ἀποθνήσκω, οὐδεμίαν ὄνησιν ἐκ τοῦ
 βασιλικῆν ἐσθῆτα ἔχειν περιέσται. ἂν δὲ τῶν κατηγορούντων

18. διαβάλλουσι P.

bello adiutores habuerunt, immo vero ab ipsa Imperatrice et patri-
 archa, qui cum pluribus mihi testes erunt, (non enim negare pote-
 runt, quae mihi perspicue commendaverint,) iustitiae consentaneum
 erit, ut qui criminationibus et insidiis nefarie me appetiverunt,
 easdem poenas suscipiant. Verumtamen ego quemadmodum in aliis,
 sic in his desiderio quodam gloriae me quidem causa cadentem
 morte multandum pronuntio: sin ipsi litem perdidierint, nihil eos
 molestum pati postulo, nisi hoc unum, ut sycophantae et crimina-
 tores cognoscantur: et me absolutum, imperatorem filiorumque
 defuncti collegam a Romanis palam proclamari. Sin autem vel cum
 veste imperatoria ad iudicium occurrurum metuunt, vel cum exer-
 citu Byzantium ingressurum suspicantur, ego illos hoc angore libe-
 rabo. Nam positus insignibus imperatoris, ornatu privati, denis
 dumtaxat comitibus intrabo. Communis enim boni causa, et ut
 Romanos, qui mihi sunt carissimi, a belli detrimentis vindicem,
 (quamquam sycophantae isti et hic obtrectent dicantque, me ipso-
 rum hostem et perditorem esse,) non talia modo, sed longe etiam
 odiosiora alacriter decrevi sustinere, praesertim cum id celebritati
 meae nec tantillum nociturum sit. Si enim iudicio victus occidar,

- A.C. 1345 *κρείττων φαίνομαι, οὐδὲν λυπήσει τὸ ἀποθῆσθαι πρὸς βρα-
χὺ, μέλλοντα ὀλίγω ὕστερον αὐθις ἀναλαμβάνειν μετὰ πλεί-
ονος τῆς δόξης καὶ τῆς εὐφημίας καὶ τῆς ψήφου τῆς κοι-
νῆς. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ νυκτὸς ἐκάστης ἀποτιθέμενος ἐπὶ τῇ
κατακλίνεσθαι, οὐτ' ἀνίας, οὐτε ἀδοξίας αἰσθάνομαι τινος. 5
διόπερ οὐδὲ νῦν περὶ τῆς σκευῆς μακρὸν ποιήσομαι τὸν λό-
γον, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοῖς ἀρέσκη πράττειν ἔτοιμος ἕγω. εἰ δὲ
καθάπαξ ἀλόντες τῷ φθόνῳ καὶ τῷ ἔχθρῳ τῷ πρὸς ἐμὲ, τού-
των μὲν οὐδὲν ἡγούνται ἐξαρκεῖν, οὐδὲ ἐπ' οὐδεμιᾷ προκλή-
B σει βασιλέα δέχονται, ἀλλὰ καθάπαξ ἀπεγνωκάσι πρὸς τοῦ-10
το καὶ πάντων μᾶλλον ἀπώλειαν καταψηφίζεσθαι αἰροῦν-
ται, ἢ ἐμοὶ δουλεύειν ὑπομένειν, ἐκείνων μὲν οὐδένα λόγον
ἔχρῃν ποιεῖσθαι οὕτω μαινομένων. τῆς δὲ κοινῆς τῶς ἄλλων
σωτηρίας ἔνεκα, ἵνα μὴ δοκῶ καταπροῖσθαι φιλοψυχῶν ἀν-
V. 512 τὸς, ἐκοντὶ αἰροῦμαι ἀποθνήσκειν. οὐδὲ γὰρ ἀποδέει τούτοις
τὸ τὴν ἀρχὴν ἀποθέμενον, ὅσῃν ἔχω, καὶ τὰς πόλεις παρα-
δόντα καὶ τὴν στρατιάν, αὐτὸν ἐν ἰδιώτῳ σχήματι ἀφα-
νεῖα πολλῇ συζῆν ἐν γωνίᾳ παραβύσαντά τι. πλὴν οὐχ
ἀπλῶς καὶ τοῦτο οὐδὲ λόγου τοῦ προσήκοντος ἐκτός, ὡς
C δοκεῖν τοῖς τε Ῥωμαίοις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι καὶ βαρ-20
βάροις, ὅτι ἀδικῶν καὶ ἐπιτορκῶν καὶ μὴ δυνάμενος ἀπέ-
χειν πρὸς τὸν πόλεμον, δεισας παρεχώρησα τῆς ἀρχῆς αὐ-
τοῖς, τὸ ζῆν ἀκλεῶς τῆς μετ' εὐκλείας προτιμήσας τελευτῆς·
ἀλλὰ πρῶτον μὲν ψήφισμα βούλομαι γενέσθαι καὶ πρόγραμ-*

nulla ad me ex imperatorio schemate redibit utilitas. Sin accusatores pessumdedero, nihil triste erit, eum ad breve tempus deposuisse, quem mox maiore cum honore et applausu omniumque suffragiis recepturus sim. Neque enim noctibus singulis, quando cubitum concedo, ex eius depositione aut tristitiam aut dedecus aliquod sentio. Idcirco nec modo super amictu plura loquar, paratus facere quod illis placuerit. Quodsi semel invidia et odio mei praepediti, horum nihil putant sufficere, neque ulla sponsione conditione me imperatorem esse sinant, sed semel statuerunt me reicere, perdereque omnia, quam mihi subesse malunt: etsi ita insanientes contemnere oportebat, tamen ne communem salutem studio vitae meae servandae neglexisse videar, mortem ultro eligo: nihilo enim minus est quam mori, deposito imperio quantum ego habeo, et urbibus exercituque traditis, privato habitu obscurum plane et in angulum quempiam se compingentem vivere. Ceterum non istuc absolute ac praeter rationem, ut scilicet a Romanis et Graecis ac barbaris tamquam iniurius ac periurus belloque impotens, imperium reliquisset et vitam inhonorem gloriosae morti antetulisset existimer, sed primum quidem decretum fieri postulo ta-

μα κοινὰν τῆς τε ἐκκλησίας καὶ συγκλήτου καὶ συμπάντων A.C. 1345
κοινηῖ Ῥωμαίων, ὡς οὐκ ἀδικῶν, οὐδὲ ἐπιτορκῶν, οὐδὲ κακὸς
περὶ τοὺς βασιλέως τοῦ φίλου παιδᾶς ἐλεγχθεὶς, ἀλλὰ τοῦ
κοινηῖ τῆς σωτηρίας ἕνεκα ἀπέστην τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ λελύ-
50θαι τοὺς ἐμφυλίους, ὅφ' ὧν διαφθείρονται, πολέμους. ἔπειτα
τούς ἐν δεσμοτηρίοις πάντας διὰ τὴν εἰς ἐμὲ κατεχομένους
εὐνοίαν ἀφείναι τῶν δεσμῶν, καὶ τὴν οὐσίαν ἀποδοῦναι, ὅσης D
ἀπεστέρησαν, καὶ πρὸς τοὺς παιδᾶς τῶν ἀποθανόντων ποι-
εῖν ὁμοίως. ἄτοπον γὰρ τῶν μὲν συμφορῶν καὶ τῶν δυσ-
100τυχημάτων αἴτιον αὐτοῖς ὀφθῆναι, πρὸς δὲ τὸ πρὸς τὴν
ἀρχαίαν μηδὲν φροντίσαι τύχην ἐπανελεῖν. πρὸς τοῦτους
δὲ καὶ τοῖς συνοῦσι, καὶ συγκλητικὸς καὶ στρατιώταις, καὶ
τοῖς ἄλλοις τοῖς προσήκουσιν ἐμοὶ καθ' αἷμα, πρῶτον μὲν
15τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας, ἔπειτα δὲ καὶ τούτοις ἀποδοῦναι, ἃ
ἀφῆρηται καὶ χρήματα καὶ κτήσεις. πρὸς τούτοις δὲ καὶ
προνοίας ἕκαστον ἀξιῶσαι πρὸς ἀξίαν. εἰ μὲν γὰρ ἐμελλον εἶ-
ναι βασιλεὺς αὐτὸς, ἀξίως ἂν τῶν πόνων ἡμειψάμην καὶ οὐκ
ἂν ἐκείνων ἐδεθῆην προνοεῖν αὐτῶν· ἐπεὶ δ' ἐκὼν εἶναι παρα- P. 641
20τοῦμαι, δίκαιον αὐτοὺς ἐν ἀσφαλείᾳ τε ὁμοῦ καὶ εὐπορίᾳ τῶν
πρὸς τὸν βίον ἀπολιπεῖν. κἂν ταῦτα γένηται, ὥσπερ ἀξίῳ, τὴν
βασιλείαν ἀποθέμενος αὐτὸς καὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ τὰς πόλεις
παραδούς, ἢ πρὸς Ἄθῳ τῷ ἱερῷ ἢ πρὸς ἐτέρῳ μέρει τῆς
Ῥωμαίων γῆς, (οὐ γὰρ αἰροῦμαι ὑπερόριος εἶναι ἐφ' ἐτέρας.)

bulasque proponi publicas, ecclesiae, senatus Romanorumque omni-
um nomine, non me ut improbum neque periorum neque in-
sidiatorem imperatoris, amici mei, liberorum, sed ut bellum civile
communi saluti tam perniciosum tolleretur, abdicasse. Deinde
omnes, qui, quod mihi favent, carcere detinentur, dimitti et abla-
tas facultates ipsis eorumve liberis restitui. Absurdum enim, cum
te illis miseriarum et incommodorum causam inficiari nequeas, quo
pristinum statum recuperent, nihil laborare. Praeterea iis, qui
mecum sunt, et illustribus et militibus et aliis consanguineis meis
iuramento fidem dari, propter studium in me nihil adversum per-
pessuros, atque etiam his et pecunias et possessiones ereptas reddi.
Ad haec quemque pro dignitate curari. Si enim imperator fierem,
ipse eos pro eo ac mererentur munerarem nec eorum curam haberi
peterem. Quia vero de iure meo sponte decedo, eos securos cum
abundanti rerum ad vitam degendam necessariarum subsidio relin-
quere iustum est. Haec si fiant, (et ea fieri aequum iudico,) im-
perio et administratione depositis, et civitatibus restitutis, aut ad
sanctum montem Atho, aut ad aliam partem Romani soli, (nolo
enim in peregrina terra exulare,) quod reliquum est annorum

A.C. 1345 ἀφανεία συζήσω τὸν πάντα βίον κατ' ἑμαυτὸν διάγων, ὅπως
B ἂν οἴός τε ᾧ.“

πδ'. Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς πρὸς τὸν Ἀρῆγον διειλέ-
χθη περὶ τῆς εἰρήνης. ἐκεῖνος δὲ μέχρι πολλοῦ κάτω
C νεύων, ἐθαύμαζε σιγῇ τὴν καλοκαγαθίαν βασιλέως καὶ
ᾧσπερ ἐξεπέπληκτο πρὸς τὸ μέγεθος τῶν εἰρημέτων. ἔπειτα
ἀνενεγκών, „ὡς μὲν οὐδὲν ἐνέλιπες“ εἶπεν „οὔτε εὐγνωμοσύ-
νης, οὔτε δικαιοσύνης ἐν τοῖς εἰρημέτοις, οὐδὰ τὸν σφόδρα
ἀναισχυνοῦντα οἶεσθαι δυνήσεσθαι ἀντειπεῖν. ἃ δὲ αὐτῇ περὶ
τῆς εἰρήνης εἴρηται εἶδέναι βούλεσθαι, εἰ πρὸς αὐτοὺς ὡς ἐπι-10

V. 513 τηδεῖους μόνον διειλέχθη, ἢ εἰ βούλοιο μνησέσθαι καὶ τοῖς
ἐν Βυζαντίῳ, εἴ πως γένοιτο κάκεινους τῶν δεόντων σκεψα-
μένους τι τῶν μεγάλων συμφορῶν Ῥωμαίους ἀπαλλάττειν.
βασιλεὺς δὲ ἀπαγγέλλειν τε ἐκέλευε καὶ προὔργου παπός.
ἵνα δὲ μᾶλλον βέβαια δοκῇ τὰ εἰρημέτα καὶ πιστὰ, ἐκέλευε¹⁵
καὶ γράφειν, καὶ ἐπεὶ γεγραμμένα ἦσαν πάντα, ὅσα διειλέ-
D χθη, ἐρῶθραῖς ὑπεσημαίνετο ὑπογραφαῖς καὶ σφραγίδα χρυ-
σῆν ἐκέλευεν αἰωρεῖν, δεῖγμα τοῦ φυλάξειν τὰ ἐγγεγραμ-
μένα βεβαίως καὶ ἀναμφιβόλως. Ἀρῆγος δὲ ἐπεὶ τὰ γραμ-
ματα εἶχεν ἐν χερσὶ, πολλὰς βασιλεῖ χάριτας ὁμολογῶν, ὡς²⁰
τὰ μέγιστα εὐηργετημένος, καὶ μέλλων ἦδη ἀπιέναι, ἐδέετο
βασιλέως ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιάν. τὴν μὲν γὰρ εἰρήνην
οὐκ ὀλίγων ἡμερῶν δεήσεσθαι πρὸς διάσκεψιν. τὴν στρατιάν
δὲ ἡρμεῖν μὴ δύνασθαι, ἀλλὰ πάντα ἐπιέναι καὶ διαφθεί-

7. ἀγνωμοσύνης P. 18. γεγραμμένα P., ἐγεγραμμένα M.

meorum obscurus et ignotus, mihi soli, quantum potero, viveas
traducam.

84. Haec imperator Arego de pace sciscitantī. Ille diu terram
intuens tacitusque integritatem eius admirans, tam singulari ora-
tione velut attonitus, sic deinde ora resolvit: Quam nulla pars
neque humanitatis, neque iustitiae sermoni huic tuo desuit? adeo,
ut nec impudentissimus quidquam possit carpere. Quae autem de
pace diserasiisti, scire aveo, nobisne tantum, ut amicis, dixeris,
an etiam ad aures Byzantium perferri velis, si forte et illos utile
consilium suscipere et tantis populi Romani calamitatibus finem
imponere contingat. Imperator dicta ab se Constantinopolim re-
nuntiari, in rem fore censet: quae ut ad fidem plus ponderis habe-
ant, litteris quoque comprehendi mandat, quibus rubrica subscri-
bit et sigillum aureum pro argumento, se ibi scripta constanter
sineque ulla dubitatione servaturum, appendi iubet. Aregus instru-
mentum manu tenens et amplas imperatori, ut maximo beneficio
ornatus, gratias agens iamque abiturus, ut abducat exercitum,
rogat: pacem enim ad deliberationem non paucos dies requirere et

ρειν. εἰ δὴ αὐτὸς τὴν ἀπολογίαν περιμένων ἐπαύθῃ καθε- A.C. 1345
 δεῖται, κινδυνεύσει μετὰ τὴν εἰρήνην ὑπολείπεσθαι οὐδέν,
 περὶ οὗ ἂν δόξειε γενέσθαι ἢ εἰρήνη. βασιλεὺς δὲ τοῦτο τε
 καὶ εἰ τι μείζον ἕτερον αὐτοῦ αἰτεῦντος πρόθυμος εἶναι ἔρα- P. 64a
 50σε ποιεῖν, καὶ ἐπηγγέλλετο, ὡς ἐς τρίτην ἕξ ἐκείνης, πάσης
 γενομένης ἐν ταυτῷ τῆς στρατιᾶς, (διεσκέδαστο γὰρ ἐπὶ τὴν
 λείαν,) ἀναστήσων τὸ στρατόπεδον. οὕτω μὲν οὖν Ἀρῆγος
 βασιλεὺς συνταξάμενος, ἔχων καὶ τὰ γράμματα, ἀπεχώρει.
 καὶ γενόμενος ἐν βασιλείοις, τὰ τε γράμματα παρείχετο
 10πατριάρχῃ καὶ μεγάλῳ δουκί, καὶ περὶ εἰρήνης διειλέχθη
 πρὸς αὐτούς, πολλὰ ἀδικήσεων φάσκων καὶ βασιλέα καὶ Ῥω-
 μαίους, εἰ μὴ ἐπὶ μιᾷ τινι προκλήσει πεισθεῖεν διαλύεσθαι.
 ἐκείνον μὲν οὖν εὐθυῶς ἀπεσκευάσαντο, φάμενοι ὀλίγη ὕστε-
 ρον ἀποκρινέσθαι περὶ ὧν ἐπρόσβευε. δοῦς δὲ ὁ μέγας, ἐπεὶ
 15πύθοιτο βασιλέα παρὰ Ἀρῆγου εἰς τρίτην ἡμέραν ἀπάξοντα B
 τὴν στρατιάν, πᾶσι Βυζαντίοις πόλεμον κατήγγελλε πρὸς Καν-
 τακουζηνόν. καὶ αὐτὸς παρεσκευάζετο δῆθεν καὶ κατέλεγε τοὺς
 στρατιώτας, πᾶσι δὲ θείοις οἴκοις καὶ φροντιστηρίοις ἱεροῖς
 καὶ παντὶ γένει καὶ ἀξιώματι ἱερῶν παρήγγελλε λητὰς, ὡς
 20τὸ θεῖον ἰλεωσομένους τοῖς τῷ ἀποστάτῃ συμβαλοῦσιν. ἔ-
 κείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιούσαν πᾶσαν παρα-
 σκευαζόμενος διήγαγεν. ἐς τὴν τρίτην δὲ ἐν ἀρίστου τῇ ὥρᾳ,
 ἐπεὶ πύθοιτο παρὰ τῶν σκοπῶν βασιλέα ἀπηρκότα, (ἐπλήρου
 γὰρ ἐκείνος τὰ ὑπεσχημένα,) τὰς πύλας ἀνάλας ἔδεχεῖτο

militem non posse quiescere, sed omnia interea incursionibus va-
 staturum. Quodsi ipse responsionem opperens illic sedeat, peri-
 culum fore, ne pace confecta, nihil eorum restet, quorum gratia
 pacem fieri concupiverit. Imperator et hoc, et si quid etiam maius
 peteret, prompte facturum recepit, et tertio post die collecto in
 unum milite, (erat enim ad praedas agendas dispersus,) castra mo-
 turum. Sic Aregus ei valedicens cum litteris discessit, quas in
 palatio patriarchae magnoque duci reddidit: ac de pace eos allo-
 cutus monuit, imperatori et Romanis iniquissimos fore, nisi una
 aliqua conditione ad compositionem moverentur. Verum illi homi-
 nem dextre submovent, paulo post ad legationem eius responsuros
 autumantes. Magnus dux intelligens ex Arego, imperatorem luce
 tertia abducentium copias, Byzantinis promiscue bellum in Canta-
 cuzenum denuntiat, ipseque se comparat et exercitum conscribit.
 Omnibus autem sacris domibus et monasteriis omnique generi et
 gradui sacerdotum preces ad divinum numen cum peritio deserto
 conflictarius placandum indicit. Et ille quidem diem illum et ino-
 quentem totum se comparando consumpsit. Tertio die hora prandii,
 ut a speculatoribus imperatorem desperandum discedere audivit,

A.C. 1345 μεθ' ὁρμῆς τινος ἀσχέτου καὶ παραβόλου καὶ συνέταττε τὴν
 C τε ἰππικὴν καὶ τὴν πεζὴν δύναμιν πρὸ τῶν τειχεῶν. ὡς
 δὲ ἐπανῆκον οἱ σκοποὶ, οὗς αὐτὸς προέπεμπε τοὺς πολεμίους
 δῆθεν κατασκευασμένους, καὶ ἀπήγγελλον ἅμα πρῶτ' ἐκείνους
 οἰχομένους, ἠνιάτο μὲν πρὸς τὴν ἀποτυχίαν καὶ πολλὰ ἑαυ-
 τὸν τῆς βραδυτῆτος κατεμέμφετο καὶ τῆς τριβῆς καὶ ἐδυσχέ-
 ραιεν οὐκ ἀνεκτῶς. πέμψας δὲ καὶ πρὸς πατριάρχην ἐμή-
 νυεν, ὡς Καντακουζηνὸς αἰσθόμενος τὴν ἔφοδον καὶ συνιδῶν
 ὡς οὐκ ἂν ὑποστηρόμενος τὴν δύναμιν, ὤχετο ἀποδράς ἅμα
 πρῶτ'. τί οὖν προσήκει πράττειν, φυγῇ τῶν πολεμίων χρησα-
 10 μένων; πατριάρχης δὲ ἐμήνυε „φεύγει ὁ ἀσεβὴς, μηδεὸς δι-
 ῶκοτος· νίκα καὶ μὴ ὑπερνίκα.” καὶ ἐκέλευεν ἀναστρέφειν
 πολλῶ τῶν πολεμίων κρείττους γενομένους. καὶ ἀνέστρεψε
 D λυπούμενος, ὅτι μὴ συμβαλεῖν ἐξεγένετο τοῖς πολεμίοις. βα-
 σιλεὺς δὲ, ἐπεὶ μὴ ἄγνοεῖν τὰ πραττόμενα ἐνῆν, πολλῶν ἐπὶ
 Βυζαντίου ὁσημέραι μηνυόντων, τότε Ῥήγιον εἶλεν ἐξ ἐφό-
 δου ἐπελθὼν καὶ Ἀθύραν καὶ Δαμοκράνειαν καὶ Σηλυμβρίαν.
 κελεύσας δὲ Ἀπάμειαν, φρουρίον τι κατεσκευασμένον, τειχισθῆ-
 ναι, καὶ στρατιὰν καταλιπὼν ἐν Ῥηγίῳ καὶ Ἀπαμείᾳ καὶ Ἐμ-
 πυρίτῃ καὶ τῇ πρὸς τῇ Δέρκῃ·λίμνῃ πόλει, ὡς ἂν ταῦτά τισι
 φρουροῖεν, ἐγγυτέρω Βυζαντίου τῶν ἄλλων ὄντα, καὶ ἐπεκδρο-
 V. 514 μὰς ποιοῖντο συνεχεῖς κατὰ τοῦ Βυζαντίου καὶ ληστείας, τὴν
 ἄλλην ἔχων στρατιὰν αὐτὸς ἀνεχώρησεν εἰς Διδυμότειχον
 P. 643 ἧ δὲ ἐν τοῖς φρουρίοις τούτοις στρατιὰ τὰ μέγιστα ἐκάκωσε

12. Ὑπερνική P.

(stabat enim promissis,) portis reclusis, cum effraenato ac temerario impetu se effundens, equitatum ac peditatum ante muros disponit. Ubi speculatores, quos ad speculandum miserat, reversi, diluculo illos ultra abiisse retulerunt, valde ob tarditatem se incusans, patriarchae significat, Cantacuzenum, praecipientem adventum suum et illi se imparem scientem, multo mane aufugisse, quaeritque, quid fieri placeat, quandoquidem hostes fugam arripuissent. Respondet patriarcha: Fugit impius, nemine persequente: vince et amplius vince: iubetque, ut hostibus longe superiores, reverti: et ille moestus, quia conflictu exciderat, revertitur. Imperator, quia quod gereretur latere eum non poterat, multis Byzantio in dies nuntiantibus, Rhegium et Athyram et Damocraniam et Selybriam primo impetu cepit. Cumque Apameam, castellum eversum, reparari iussisset, et praesidiariam manum Rhegio, Apameae, Emprytiae et urbi apud Dercen lacum, his inquam locis Byzantio vicinioribus custodiendis, et excursionibus in agrum Byzantinum frequenter faciendis reliquisset, cum cetero agmine Didymotichum profectus est. Horum oppidorum praesidiarii, etsi numero paucissimi, Byzantios tamen veza-

Βυζαντίους, καὶ ὀλίγη ὄσα· σχεδὸν γὰρ νύκτωρ τε καὶ μεθ' Ἀ. C. 1345
 ἡμέραν πάντα διέφθειρον καὶ ἐληίζοντο, ἔχοντες καὶ Περσι-
 κὴν ὀλίγην δύναμιν ἀναμειγμένην μετ' αὐτῶν, οἱ πολλοὺς
 ἀπέκτεινον καὶ ἐξηνδραποδίζοντο καὶ πρὸς ἑω ἀπεδίδοτο ἐπὶ
 5 δουλείᾳ. καὶ σχεδὸν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πάντα τὰ περὶ Βυζάν-
 τιον ἀοίκητα ὑπ' ἐκείνων ἀπεδείχθη. πατριάρχης δὲ καὶ ὁ
 μέγας δούξ ἐιδότες, ὡς Ἀρχηγὸς ἀπαιτήσῃ λόγον περὶ τῆς
 πρεσβείας, καὶ τὴν μὲν εἰρήνην ἀναφανδὸν αἰδοῦμενοι ἀπαγο-
 ρεύειν, τρόπῳ δὲ τινι σκεψάμενοι τὸν Λατίνον ἀπατᾶν, ἵνα
 10 μὴ δοκοῖεν ἔχοντί τοῖς Ῥωμαίοις αἴτιοι αὐτοὶ καθίστασθαι
 τσαυτῆς συμφορᾶς, πρὸς βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν ἔγραψαν
 τοιαύδε· „ὡς ἡμεῖς πολὺν τινα λόγον περὶ τοῦ μὴ Ῥω-
 μαίους ὑπὸ τοῦ πολέμου διαφθεῖρωσθαι ποιούμενοι, ὀλίγῳ
 πρότερον ἐπέμψαμεν πρὸς σε πρεσβίαν, ἅπερ αὐτὸς πρὸς
 15 τὸν περιπόθητον καὶ γνησιώτατον τῷ βασιλεῖ τὸν μέγαν δού-
 κα ἤτησας ἐπαγγελλόμενοι ποιήσειν. ταῦτα δὲ ἦν, ἀποθέ-
 μενον τὴν βασιλείαν, ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι καὶ μηδὲν προσδοκᾶν
 πείσεσθαι δεινὸν διὰ τὴν ἀγνωμοσύνην τὴν πρὸς βασιλίδαν
 καὶ τὰς συμφορᾶς, ἃς ἐπήγαγες Ῥωμαίοις πολεμῶν. σὺ δὲ,
 20 ὡς εἶπεν, ἔτι φόνων καὶ αἱμάτων ὀρεγόμενος πλειόνων καὶ
 τὰς συμφορᾶς τοῖς ταλαιπώροις Ῥωμαίοις αὔξειν, ἔν' ἂ προ-
 εἶλον ἐξαρχῆς, ἠτήθησίς ὑπ' οὐδενός, εἰς τέλος δόξης ἀγαγεῖν,
 μεταβαλὼν ἀπράκτους ἀπέπεμψας τοὺς πρεσβείας, ἡρημημένους
 ἂ ἐφθέγγω. τότε μὲν οὖν ἀνέξέλεγκτα ἔψεύσω, φάσκων τὸν

bant importunissime, omnia fere noctu et interdium depopulantes ac devastantes: habebantque sibi admixtos Persarum aliquot manipulos, qui multos occidebant, multos capiebant et in orientem pro servis vendebant, brevique tota paene Byzantium circum iacens regio in solitudinem ab illis redacta est. Verum patriarcha et magnus dux, non ignorantes, Aregum responsum requisiturum, cum pacem aperte detrectare vererentur, via quadam per consultationem inventa, qua Latinum fallerent, ne Romanis scientes ac volentes aerumnas tam multas creare viderentur, Cantacuzeno in haec verba scripserunt: Quandoquidem nobis vehementer curae ac sollicitudini est, ne Romanis bello plurimum detrimentorum imponatur, pronuper ad te legatos misimus, pollicentes facturos, quae tu a magno duce imperatori dilectissimo fidelissimoque petivisti. Erant autem haec, ut abdicato imperio tutus esses et nihil poenarum formidares, quod erga imperatricem tam infidus exstitisses et bello Romanos tantopere afflixisses. Tu vero adhuc fundendi sanguinis et calamitatum miseris Romanis augendarum cupidus, ut apparet, quo, quae a principio tuopte impulsu constituisti, ad finem perduxisse videaris, legatos, mutata mente, et inficiatus quae dixeras, infecta re dimisisti. Tum igitur improbabili mendacio magnum ducem non

Α.Ο. 1345 μέγαν δοῦκα εἰρηκέναι περί σοῦ μὴ ἀληθῆ. τυνὶ δὲ οὐδέ-
 μίαν σοι τοιαύτην ἔξεστι καταφυγὴν εὐρεῖν καὶ πρὸς ἀναβο-
 λὰς χωρεῖν τῶν εἰρηκένων. τὰ τε γὰρ γράμματα ἐλέγξουσι
 τὰ σὰ ὄντα παρ' ἡμῖν καὶ ὁ πρεσβευτὴς Λατίνος, ἀξιόχρεος
 ὢν πρὸς πίστιν. ἃ τοίνυν ἔγραψας αὐτὸς, ὡς ἀποθήρησθαι
 τε τὴν βασιλείαν καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὰς ἀδίκως καταχομένους
 καὶ τυραννουμένας πόλεις παραδώσεις, αὐτὸς δὲ μονάζοντας
 βίον ζήσεις ἐν Ἀθῶ τῷ ἱερῷ ἢ ἄλλοθί που, ὅπη ἂν δοκῇ,
 καθήμενος, στέργουμεν καὶ αὐτοί, καὶ οὐδὲν ἄλλο λείπεται, ἢ
 δίδόναι προθεσμίαν, καθ' ἣν ἡμῖν τὰς πόλεις παραδώσεις.¹⁰
 περὶ δὲ προγραμμάτων καὶ δικαιωμάτων καὶ τῶν ἐν δεσμο-
 τηρίοις καταχομένων, εἰ ἀπολυθήσονται, ἢ εἰ ἀποδώσομεν αὐ-
 τοῖς τὰ δίκαιως ἀφηρημένα, καὶ περὶ προνοίας τῶν σοὶ συνόν-
 των μηδένα λόγον σὺ ποιῶ. ἡμεῖς γὰρ ἱκανοὶ περὶ τῶν
 τοιούτων σκέπτεσθαι καὶ ποιεῖν, ὅπτα ἂν δοκῇ λυσιτελεῖν καὶ
 δίκαια." τοιαῦτα γράψαντες καὶ οικείαις καὶ αὐτοὶ ὑποσημη-
 νάμενοι ὑπογραφαῖς, τὸν Λατίνον μεταπεμφάμενοι, πάντα,
 ἔφισαν, ἃ τε αὐτὸς ἡξίου καὶ Καντακουζηνὸς ἰκέτευε, πεποι-
 ηκέναι, καὶ ἐδείκνυσαν τὰ γράμματα ὑπογεγραμμένα, ὡς αὐ-
 τοῖς τῶν περὶ τῆς εἰρήνης λόγων πάντων περιειλημμένων.²⁰

P. 644 ἄμα δὲ καὶ παρείχοντο αὐτῷ. ὁ δὲ διαλέκτονος τε τῆς Ἐλ-
 ληνικῆς καὶ γραμμάτων ὧν ἄπειρος παντάπασι, τοῖς λόγοις
 ἀρκεσθεῖς καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς, πολλὰς αὐτοῖς ὁμολογήσας
 χάριτας τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τῶν Ῥωμαίων τῆς κηδεμο-

11. πραγμάτων M. pro προγραμμάτων.

vera de te locutum affirmasti. Nunc autem tale effugium reperire et dicta longius differre tibi non conceditur. Tuae enim ad nos litterae et legatus Latinus fide dignus te redarguent. Quae ergo acripisti, te imperio et administratione abiturum, oppidaque contra fas ac tyrannice occupata redditurum, et quietam monachi vitam in sacro monte Atho aut ubi placuerit exacturum, ea et nos probamus, nihilque restat, nisi diem praefinire tibi, quo urbes restituas. De re publica autem et de iudicio constituendo et de cura tuorum tu sine cura esto: nos quippe ad haec et perspicienda et facienda, quatenus commoda et iusta sint, satis valeamus. Scripta hac epistola et subscriptionibus adiectis, Latino accersito, omnia quaeque ipse voluisset quaeque Cantacuzenus orasset, se praestitisse memorant, easque litteras, quibus tota pacis tractatio contineretur, exhibitas ei tradunt. Ille litterarum Graecarum ac sermonis omnino expertus, verbis eorum ac subscriptionibus contentus, de aequitate Romanorum et sollicitudine multis verbis gratias agit et cum epistola Didymotichum festinat. Convento salutatoque imperatore, En, inquit, advenio, de pace ferens tibi evangelia. Omnia

νίας, ἀπεχώρει. καὶ σπουδῇ πολλῇ πρὸς Διδυμόταχον ἤ-Α. C. 1345
 κεν ἔχων καὶ τὰ γράμματα. συντυχῶν δὲ βασιλεὺς καὶ
 προσφθονζάμενος, „ἰδοὺ σοι” εἶπεν „εὐαγγέλια κομίζων
 ἦκω περὶ τῆς εἰρήνης. πάντα γὰρ, ὅσαπερ αὐτὸς ἦτον, πα-
 5 τριάρχης τε καὶ ὁ μέγας δούξ μετὰ τῶν ἄλλων τῆς συγκλήτου
 κατεπράξαντο προθύμως καὶ γράμμασι καὶ αὐτοὶ τὴν διά-
 λυσιν βεβαίαν τοῦ πολέμου μάλιστα πεποιήνται.” παρείχετό
 τε καὶ τὰ γράμματα. αὐτίκα. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἀνέγνω, μι- B
 κρὸν ὑπομειδιάσας, „ἀνέγνως” εἶπε „τὰ γράμματα, ἃ τοσαύτην V. 515
 10 ἔχων ἦνυσας ὁδὸν, ἢ ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀπεριέργως, τῇ φίλῃ
 καὶ συντρόφῳ χρώμενος ἀπλότῃτι, μηδὲν εἰδὼς τῶν ἐγγεγραμ-
 μένων, ἦκας ἔχων;” τοῦ δὲ μηδὲν περιενοημένον, μηδὲ φαῦ-
 λον περὶ αὐτῶν εἰπόντος οἰηθῆναι, ἀλλ’ ἀπεριέργως καὶ ἀ-
 15 πλῶς τοῖς τε λόγοις καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς πεισθῆναι πατρι-
 15 ἀρχου, ὥσπερ ἂν δικαίως ἐποίει καὶ πρὸς Πάπαν, καὶ ταῖς
 μεγάλου δουκὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τέλει, καὶ πάσῃ σπου-
 δῇ καὶ προθυμίᾳ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, ὥς πάντων ἤδη ἠνυσμέ-
 νων, ἃ αὐτὸς ἤγετο περὶ πλείστον· πάντα ὁ βασιλεὺς καθ’ C
 ἕκαστον ἐξηγεῖτο καὶ τὴν δύναμιν ἡρμήνευσε τῶν γεγραμμένων.
 20 τοῦ δὲ πρὸς τὴν ἀπάτην ἀγανακτοῦντος καὶ τὴν ἐκείνων ἀναι-
 σχυντίαν καὶ τὸ κακώηδες τῶν τρόπων ἐκπληττομένου, „οὐδ’ ἔτι
 θανατίζεις,” εἶπεν ὁ βασιλεὺς „οὐδ’ ἀνιῶσθαι ἀπατώμενον, εἰ
 αὐτὸς μὲν πρὸς ἀλήθειαν εἴλετο ζῆν, ἐκείνοις δὲ ψεύδους καὶ
 συκοφαντίας καὶ ἀπάτης ἐμέλησε παρὰ τὸν βίον· ἀλλ’ ἐκ
 25 τούτων μάλιστα τῶν ὀλίγων καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ

enim, quae tute petebas, patriarcha et magnus dux cum ceteris opti-
 matibus libenter annuerunt, et litteris ipsi quoque pacem firmam
 ratamque fecerunt. Quibus dictis epistolam porrexit. Qua lecta,
 imperator renidens, Legistin', inquit, litteras, cum quibus tantum
 iter confecisti, an ita candidè et incuriose amica tibi et a natura
 ingenita simplicitate usus, nesciens quid complecterentur, ad me
 illas attulisti? Illo respondente, non se rem alius discussisse, nec
 sibi suspectas fuisse, sed citra curiositatem simpliciter verbis patri-
 archae eiusque et magni ducis et aliorum procerum subscriptionibus
 credidisse, (quomodo etiam Papae merito faereret,) cupidissime ac
 laetissime ad eum venisse, ut omnibus iam, quae ille ardentissime
 optasset, consummatis atque perfectis; imperator cuncta sigillatim
 recenset et scriptorum sententiam interpretatur. Monacho ad fal-
 laciā stomachante et illorum impudentiam malignitatemque ob-
 stupescente, non oportere admirari, ait imperator, neque dolere, se
 delusum, si ipse quidem veritatem in vita colere statuerit, illi vero
 mentiri, sycophantari et fraudes componere tota vita studeant, sed
 ex his paucis maxime etiam alia, quae belli tempore contigissent,

A.C. 1345 τὸν τοῦ πολέμου χρόνον εἰργασμένων συνορῶν ὅποια ἦν. οὐδὲ γὰρ οὐδεμιᾶς ἐφείσαντο ὑπερβολῆς ἀπάτης καὶ ψευδούς εἰς δεῦρο ἐκ τῆς βασιλέως τελευτῆς, ἐξ ὧν βασιλίδα τε ἐπεισαν τὸν πόλεμον ἐλεῖσθαι τὴν ἀρχὴν καὶ μέχρι νῦν ἐξαπατῶντες οὐκ ἔωσι διαλύεσθαι ἐμοί. ἐκείνοις μὲν οὖν τοιαῦτα ἡρημένοις καὶ τὸν πόλεμον ἀνάπτουσι, θεός τε τὰς ἀμοιβὰς ἀντιμετρήσειε τῆς προαιρέσεως ἀξίας, καὶ Ῥωμαῖοι πάντες εἰσονται, ὡς οὐ δι' αὐτὸν ὁ πόλεμος καὶ ἡ φθορὰ καὶ οἱ ἀνδροποδισμοί, ἀλλὰ δι' ἐκείνους γίνεται. αὐτὸν δὲ καὶ χάριν αὐτοῖς ἐξαπατήσασιν εἰδέναι, ὅτι πρὸς ἡμᾶς ἀφικέσθαι παρεσκευάσασιν.¹⁰ τοιαῦτα πρὸς Ἀρῆγον περὶ τῶν γραμμάτων ὁ βασιλεὺς διαλεχθεὶς, ἐγράψετο ἐφ' ἑτέρα, ἃ προσήκει φίλοις πρὸς ἀλλήλους.

P. 645 πέ. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελείτο, καὶ ὁ μέγας δούξ ἐστράτευσε κατὰ Ἐμπυρίτου τοῦ φρουρίου καὶ πολιορκήσας ἐν τρισὶν ἡμέραις καὶ ἀποπειράσας τῶν τειχῶν, ἐπεὶ μηδὲν ἦνευ,¹⁵ τῶν ἔνδον εὐραστόως ἀμυνομένων, αὐθις εἰς Βυζάντιον ἀπήρθε. καὶ πρὸς τῷ Ἱερῷ γενόμενος, κατὰ τὸ στόμα τοῦ Πόντου κειμένη πόλει, ἐπεχείρει, ὥσπερ ἔπρασε, τοὺς κατ' ἐμπορίαν πλέοντας ἐπὶ τὸν Πόντον πάντας φόρους ἀπαιτεῖν. τοῦτο δὲ ἦν ἀδύνατον, μὴ θαλασσοκρατοῦντα. ἐκείνος δὲ ἦδη συνορῶν,²⁰ ὡς τὰς μὲν κατὰ τὴν ἡπειρον πάσας πόλεις ὑπεποίησατο πλὴν ὀλίγων ὁ βασιλεὺς, ἔμελλε δὲ μετὰ μικρὸν κἀκείνας, καὶ Βυζάντιον πολιορκοῖε ταῖς συχναῖς ἐφόδοις, καὶ δεοικῶς, μὴ βασιλῆς τε καὶ οἱ ἄλλοι, τὴν ἀνάγκην συνιδόντες, ὡς οὔτε στρατιᾶς δύνωνται

qualia sint, cognoscere: neque enim ab obitu imperatoris hucusque ab ulla quantumvis enormi impostura mendacioque illos abstinuisse: unde, inquit, imperatricem ab initio ad arma impulerunt, et usque hodie os ei sublinentes pacem mecum facere non patiuntur. Illis itaque sic affectis et bellum accendentibus, Deus tali proposito digna fert praemia, et Romani omnes non a me, sed ab illis bellum, interitum, servitatem manasse comperient. Gratiam autem veteratoribus illis habeo, cum te ad nos miserunt. Haec ad Aregum super litteris imperator. Deinde iis, quae sunt amicorum inter se, vacatum est.

85. Interea magnus dux castellum Empyriten invasit, quod ubi triduo obsedit, murorumque facto periculo nihil profecit, fortiter qui intus erant propugnantes, Byzantium rediit, et Hiero, urbe ad ostium Ponti sita, aggressus est, ut aiebat, ab omnibus mercatoribus Pontum sulcantibus portoria exigere: id quod, nisi mare teneret, fieri non poterat. Videns enim, imperatorem continentis urbes praeter paucas omnes subegisse, et illas quoque paulo post subacturum esse, et Byzantium ab eodem crebris irruptionibus quodammodo obsideri, timensque, ne imperatrix et concilium, necessitate perspecta, quod neque copias habere possent,

ἂν ἔτι εὐπορεθῆν οὔτε χρημάτων, οἷς χρωόμενοι πολεμοῦσιν βασι- A.C. 1345
 λει, τρέφονται πρὸς τὴν εἰρήνην, ἐσκέψατο ἑξαπατῆν καὶ φε-
 νακίζειν. καὶ ἀναφανδὸν ἐδημηγόρει, ὡς πόρον χρημάτων μέγι-
 στον ἐξεύροι, ἐξ ὧν οὐ Καντακουζηνῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ πάσι
 5 πολεμοῖσι ἀντικαίξαιτο. πᾶσι γὰρ τοῖς ὀθενδήποθεν ἐμπό- V. 516
 ροῖσι φόρους ἐπιθήσειν πρὸς ἀνάγκην, ἐξ ὧν ἔσονται Ῥωμαίοις
 πρόσοδοι πολλαπλασίους τῶν πρόποτε οὐσῶν. καὶ ἀφικόμε-
 νος πρὸς Ἱερὸν, ἵνα διαπλέειν μηδενὶ ἐξῆ, ἂν μὴ παρέχη D
 χρήματα, ὀλακάδα μυριοφόρον ἐπ' ἀγκυρῶν ὀρμίσας κατὰ
 10 μέσον τὸ θεῦμα, ὀπλίτας ἐγκαθίδρυσσε πολλοὺς καὶ ἐκέλευε
 χρήματα λαμβάνειν παρὰ τῶν ἐμπόρων. οἱ δ' οὐδὲν μᾶλ-
 λον ἢ πρότερον ἐλάμβανον. ἀναλωμάτων γὰρ πρότερον πολ-
 λῶν καὶ τριήρων ἢ ἐπιχειρήσις ἐδέετο, ὥστε ἄρχειν τῆς
 θαλάσσης, μέγα δυνηθέντας καὶ κρείττους γενομένους τῶν
 15 πλεόντων· μὴ ἑαδίας δὲ οὔσης πρὸς ταῦτα τῆς παρασκευῆς,
 καὶ οἱ θαναματοὶ ἐκεῖνοι πόροι καὶ αἱ πρόσοδοι ἀπώλλυντο.
 τῶν συγκλητικῶν δὲ οἱ πολλοὶ, ὅσοι μὴ διὰ τὸ πρὸς βασιλέα
 ἔχθος, ὥσπερ ἐν ὀναίροις, ἐπειθόντο πλουτεῖν, εἰδότες ὡς ἀ-
 νηγνύοις ἐπιχειρεῖ, τὴν μεγαλοφυῖαν ἐθαύμαζον πρὸς εἰρω-
 20 νεσίαν καὶ τῶν πάλαι βασιλέων κατεγίνωσκον πολλὴν κουφό- E. 646
 τητα, ὅτι τοσοῦτον ἐν χερσὶ πλοῦτον ἔχοντας ἡγνόουν. βα-
 σιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς οὐκ ὀλίγας διατρέψαντα ἡμέρας
 παρ' αὐτῷ Ἀρήγον αὐθις οἴκαδε ἀπέπεμπε, κελεύσας ἀπο-
 κρίνεσθαι μηδὲν τοῖς πέμψασι· μόνῃ δὲ τῷ μεγάλῳ δου-
 24. μόνον P.

neque pecunias, quibus adversus eum: uterentur, ad pacem incli-
 narent, modum commentus est, quo eos circumduceret ac ludifica-
 ret. Nam palam concionabatur, rationem pecuniae conficiendae
 commodissimam se invenisse, qua non Cantacuzeno solum, sed uni-
 versis hostibus resisterent. Omnibus enim undecumque mercatoribus
 tributa necessaria impositurum. Ex quo Romanos vectigalia maiora,
 quam unquam antehac, percepturos: profectusque Hierum, ut ne-
 mini nisi portorium solventi liceret traicere, onerariam grandem
 et in anchoris stantem, multis ei gravis armaturae militibus impo-
 sitis, in medios fluctus provexit, insitque a negotiatoribus pecu-
 niam accipere. Verum nihilo magis, quem ante, accipiebant. Sum-
 ptu magno et triremibus multis opus erat, ut domini maris et
 potentiores iis essent, qui navigarent. Ob cuius apparatus difficul-
 tatem admirabiles illi reditus et vectigalia evanescebant. Complu-
 res porro proceres, qui non credebant, propter odium in impera-
 torem velut in somnis ei divitias affluxuras, cum scirent conatus
 fore irritos, per simulationem eius animi magnitudinem admira-
 bantur; veteresque imperatores levitatis et incogitantiae non parvae
 coarguebant, qui se tantos thesauros in manibus habere nescivis-

A.C. 1345 καὶ εἰπεῖν, ὡς οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν ἐπιλαίθουτο τῆς φίλης ἀπάτης καὶ πανουργίας καὶ στρεβλότητος, ἀλλὰ τῷ περὶ ὄντι τῆς περὶ ταῦτα σχέσεως καὶ θεὸν νομίζου δύνασθαι ἐξαπατᾶν. καὶ γὰρ πάντα μᾶλλον διανοούμενος, ἢ ἐκ παρατάξεως μάχεσθαι πρὸς αὐτὸν, ἰκεσίας καὶ ἰλασμούς παραγ-5
Β γέλλειν πρὸς θεὸν τοῖς ἱερῦσιν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς μέλλοτος μαχεῖσθαι. ἀλλ' εἰδέναι σαφῶς, ὡς οὔτε θεός, ἃ πράττει καὶ διανοεῖται, ἀγνοεῖ, καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲ, εἰ μὴ πρότερον, ἀλλ' ὕστερόν γε τὰς ἀπάτας αὐτοῦ καὶ τὰς πανουργίας πάσας συν-
 ορῶσι. τί γὰρ μὴ τῇ προτεραίᾳ τὴν στρατιάν ἄξῃ πρὸς 10
 τὴν μάχην, ἀλλὰ μετὰ τὸ πυθέσθαι αὐτὸν ἀπάγοντα τὴν στρατιάν; τότε μὲν οὖν λελυπηκέναι εἶπεν αὐτὸν, φηγομα-
 χήσας οὐκ ὀλίγα. ἵνα δὲ μὴ ἐπιπλέον διὰ τὴν φηγὴν λυπῆ,
 ὅσον οὐπω πάλιν ἐπαλεύσεσθαι καὶ μῆρῶν διὰ τοῦτο, ἵνα
 μήτε λυποῖτο ἐπιπλέον καὶ παρασκευάζοιτο πρὸς μάχην. **Α**-15
Κ ρῆγος μὲν οὖν ἦλθεν εἰς Γαλατῶν καὶ οὐδὲ λόγου τινοῦς ἤξι-
 ωσε τοὺς πέμψαντας. δοῦξ δὲ ὁ μέγας, ὅπει πύθοιτο ἐπανή-
 κοντα, κατέπλεεν ἐξ Ἰερου καὶ μετακαλεῖτο τὸν Ἀρῆγον, ὡς
 περὶ τῆς πρεσβείας ἐρωτήσων. ὁ δ' οὔτε παρεγένετο καὶ κα-
 τηγόρει φανερῶς, ὅτι καὶ φόβον πάντα θεοῦ καὶ ἀνθρώπων 20
 ἀποθέμενοι αἰδῶ, τοιαῦτα πράττουσιν, ὅσα πᾶς τις ἂν μισοῖ
 συνιδῶν. ἔφασκέ τε, ὡς πρὸς τὰς τοιαύτας ἀπολογίας, οἷας

sent. Cantacuzenus Aregum non paucis diebus apud se diversatim dimisit cum mandato, ut iis, a quibus venisset, nihil responderet: solum magno duci diceret, illum nec antea, nec modo familiaris sibi imposturae, calliditatis ac pravitatis oblivisci posse: putareque propter suam in his excellentiam etiam ipsi Deo sese fucum facturum. Nam cum quidvis in animo haberet potius, quam acie opposita secum congregari, tamen supplicationes et placamina sacerdotibus pro se, ut pugnataro, indixisse. Interim se certo scire, neque Deum latere, quid ipse agat et cogitet: et homines si non ante, at certe post, fraudes eius versutiasque omnes cognituros. Cur enim non pridie, sed postquam discessisset adversarium exercitum audierit, copias suas ad proelium eduxerit? Tum se ista fuga contristatum dixisse, cum ipsemet pugnam vehementer fugeret. Ne porro diutius eius fuga doleat, primo quoque tempore rursus affuturum: et ob id praemonere, ut nec moereat amplius, et se ad certamen expediat. Aregus Galatam venit, nec eos, a quibus missus fuerat, verbo dignatus est. Magnus dux, ut Aregum reversum accepit, Hiero renavigans eum de legatione obita percunctatur accersit: qui nullus venit, et ipsum ac satellites eius palam reprehendit, quod omni timore Dei hominumque reverentia soluti ea designarent, quae quisquis sciret, detestaretur: aiebatque ad defensiones tales, quales ipsi pro se perfricta fronte afferrent, impera-

αὐτοὶ ποιοῦνται ἀνερευθριάστως, βασιλεὺς μόνον ἔξαρκεῖν δεῖν. A. C. 1345
 τως ἀποκρίνεσθαι. διὸ καὶ μετ' ὀλίγον ἤξει, ἔργα τὰς ἀποκρίσεις
 δάσων. παρηγγελλέ τε αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι, ὡς μαχουμέ-
 νους πρὸς τοὺς τείχεσιν. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τὰ εἰωθότα πράξαντες,
 5 οὐδὲν καινὸν ἐνόμιζον ποιεῖν. βασιλεὺς δὲ αὐθις ἤκεν εἰς Βυ-
 ζάντιον πανοτρατιᾷ καὶ πρὸ τῆς Χαρσίας πύλης οὐκ ὀλίγον D
 διετέλεσεν ἐστῶς. ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντεπεξῆει, ἀναστρέψας
 ἑστρατοπέδευσεν ἐν τῇ Πετρογεφύρῃ καλουμένῃ τόφῳ, ποταμοῦ
 10 τε παραρρέοντος καὶ ἄφθονον τροφήν τοῖς ἵπποις παρέχον-
 τος τοῦ τόπου. καὶ ἡ στρατιὰ ἐκάκου τὸ Βυζάντιον, ὅσα
 μάλιστα ἐνῆν. Ἀρῆγος δὲ αὐθις ἐλθὼν πρὸς βασιλεῖα, ὑπερ
 βασιλίδος λόγους ἐποίητο, ὡς οὐδαμῶς αἰτία τοῦ πολέμου
 εἶη, ἀλλὰ πατριάρχης καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ ταύτην βουλομέ-
 νην οὐκ ἔωσι χωρεῖν πρὸς τὴν εἰρήνην, πείθοντες, ὡς, ἂν ἐνὶ γέ
 15 τῷ τρόπῳ περιέσῃ, ἐκείνην τε ἀποκτενεῖς αὐτίκα καὶ τὰ τέκνα.
 ὧν ἀκούουσιν, καίτοι καὶ ἄλλως οὐχ ἑαυτῆς κυρίαν εὐσαν, P. 647
 ὥστε πράττειν, ἅττα ἂν δοκῇ συμφέρειν, πάντα ἐκείνοις ἐπι- V. 517
 τρέπειν πρὸς ἀνάγκην. βασιλεὺς δὲ τοῖς ἐν Βυζαντίῳ φίλοις
 κρύφα διαλεχθεῖς, ἐπεὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς εὐκαιρον πράττειν τι
 20 οὐπὲρ αὐτοῦ, αὐθις ἀνεχώρει. οὐδὲν γὰρ ἦν, ὃ λήψεται ἐκτὸς
 τειχῶν. καὶ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ ἐλθόντι, ἐκείνην τε ἡ πόλις
 προσεχώρει, τοῦ ταύτης ἄρχοντος Παρασπονδύλου πράττον-
 τος, καὶ τὰ ἄλλα φρονήρια, ἃ περὶ αὐτὴν ὡς περὶ μητέρα

5. ἀντεπεξίει P. 17. περιέσθη P.

torem solum pro eo ac deceret respondere idoneum, et propediem
 affuturum opereque ipso responsurum. Quare se instruerent: ante
 ipsa enim moenia conflegendum. Illi, quia quod solerent fecerant,
 nihil se novi fecisse opinabantur. Imperator denuo toto cum exer-
 citu Byzantium venit, et ad portam Charsiam non parum diu prae-
 stolatus, cum nemo pugnaturus exiret, retrocedens, ad Petrogephy-
 ram (loci nomen est) castrametatus est, ubi, praeterlabente fluvio,
 irrigua prata abundantem pabuli copiam equis sufficiunt. Ac milites
 quidem quantum valebant Byzantio incommodabant. Aregus vero
 ad imperatorem rediens, Augustam purgabat, nequaquam ab illa,
 sed a patriarcha et aliis bellum profuxisse, qui ipsam volentem
 amplecti pacem non sinerent, eique persuadere niterentur, si quo
 modo Cantacuzenus praevaluerit, statim ipsam cum liberis necatu-
 rum. Quae cum audiat, (quamquam nec alioquin ita sui ipsius sit,
 ut quae probet efficere possit,) omnia in illorum arbitratu neces-
 sario ponat. Imperator cum amicis, quos Byzantii habebat, occulte
 agens, quoniam illis eius adiuvandi deerat opportunitas, et quod
 extra moenia occuparetur nihil erat, inde iterum discessit. Adria-
 nopolim venienti etiam illa urbs, Paraspondylo praefecto interprete,
 se dedit: aliaque item castella circum ipsam veluti circa matrem

A.C. 1345 ἦκουν. καὶ ἡ Τζερνομιάνου δὲ καὶ αὐτὴ προσεχώρησαν, ἀν-
 Βτέχειν πρὸς τὸν πόλεμον μὴ δυναμένη, ἧς ἤρχεν ὁ Ἰέραξ,
 τῶν οἰκετῶν ὧν βασιλέως Ἀνδρονίκου, καὶ πολλὰ πρὸς τὸν
 πόλεμον κατὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως πράξας καὶ εἰ-
 πῶν. ἐν τῇ Ἀδριανοῦ δὲ καὶ ἑτερός τις ἦν τῶν βασιλέως
 Ἀνδρονίκου οἰκετῶν, Μαγκαφᾶς ὠνομασμένος. τούτους δὲ
 οὐδὲν τοὺς τρεῖς, Μαγκαφᾶν τε καὶ Ἰέρακα καὶ Παράσπῳνδου-
 λον, ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος, οὐκ ἀγνοεῖν μὲν ἔφρασκεν,
 ὡς παρὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον πάντα πάση προθυμίᾳ
 καὶ σπουδῇ πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ βασιλέως ἐπολέμησαν. οὐ μὲν-
 10 τοι διὰ τοῦτο πρὸς αὐτοὺς ὀργίλλεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπαινεῖν,
 τὴν προσήκουσαν οἰκέταις ἐπιδεδειγμένους προθυμίαν. οὐδὲ
 γὰρ οὐδὲ παρακοιμωμένη καὶ τοῖς ἄλλοις ὅτι ἐπολέμησαν
 C ὀργίλλεσθαι, ἀλλ' ὅτι σεσυκοφαντήκασι τε ἄραρχῆς καὶ ἄκρι-
 νῶν συκοφαντοῦσι, ψεύδει ψεῦδος συρρέπατοντες καὶ τὸν
 πόλεμον οὐκ ἐῶντες καταλύεσθαι. οὐ μὴν ἀλλὰ κἀκείνοις
 τοσαύτην πρὸς αὐτὸν ἀγνωμοσύνην ἐπιδεδειγμένοις, εἰ τῶν
 θύλων καὶ τῶν συκοφαντιῶν ἠθέλησαν ἀποστάντες διαλύεσθαι
 πρὸς αὐτὸν περὶ τε τῶν κοινῶν καὶ τῶν καθ' ἑαυτούς, οὐ-
 δεμίαν ἂν ἐνεδειξάτο πικρίαν, οὐδὲ ἐπεμνήσθη τῶν κατὰ τὸν
 πόλεμον γεγενημένων παρ' αὐτῶν τοσοῦτων ἀλγεινῶν, ἀλλ'
 ἠδέως ἂν εἶδε καὶ εὐμενῶς, καὶ τῆς ἀρχαίας ἠξίωσε φιλίας
 καὶ συνηθείας πρὸς αὐτόν. πρὸς δὲ αὐτοὺς οὐδὲ ἔχνος μῆ-
 νιδος φέρειν ἢ ὀργῆς, οὐδὲ προσεκερουκέναι αὐτῷ νομίζειν,

·16. ἐῶσι. M. mg.

sita. Praeterea Tzernomianus, quae se defendere non poterat: cuius praefecturam obtinebat Hierax, imperatoris Andronici domesticus, quiq̄ bello adversus Cantacuzenum qua dictis, qua factis non parum momenti attulerat. Adrianopoli alius erat ex eiusdem Andronici domesticis, Mancaphas nomine. Hos igitur tres, Mancapham, Hieracem et Paraspondylum, advocans imperator, non se clam esse ait, eos, quamdiu bellum fuerit, summa cupiditate flagrantique studio pro iuvene imperatore contra se decertasse: nec tamen idcirco succensere: laudare etiam, quod se pro officio famulorum strenuos in eo prae buissent. Neque enim vel praefecto cubiculi atque ceteris, quod belligerassent, iratum esse, sed quod a principio usque nunc sycophantias fabricantes, mendacium mendacio assuerent pacique obniterentur. Verumtamen si illi, qui tam improbi in se fuissent, a dolis et calumniis temperantes, inire secum concordiam voluissent, nec in commune, nec in ipsos quidquam acerbitalis ostensurum, neque tot miseriarum bello ab iis invectorum recordaturum, sed amice et iucunde eos visurum veterique necessitudine ac familiaritate dignaturum fuisse. Contra ipsos

ὅτι ὑπὲρ βασιλέως αὐτῷ τσαῦτα ἐπολέμησαν, (τὰ γὰρ δι- A.C. 1345
 καια καὶ τὰ προσήκοντα δούλοις εὐγνωμοσίᾳ πεποιημένοι,) ἄλ-
 λως θ' ὅτι οὐδ' αὐτός ἐστι πολέμιος τῶν βασιλέως παίδων
 καὶ διαφθερίζειν ἐκείνους ἐκ πατὸς τρόπου ἤρημένος, ἀλλὰ
 5πρότερόν τε τὰ μάλιστα ἐκείνοις καὶ Ῥωμαίοις συνοίοντα
 σπουδαίνειν, καὶ νῦν οὐδὲν ἦττον μετὰ τὸν τοσοῦτον πόλεμον
 καὶ τὴν ἄφατον ἀγνωμοσύνην καὶ μανίαν, ἣν οἱ ὑπὲρ ἐκεί-
 νων δῆθεν, τῇ δ' ἀληθείᾳ κατ' ἐκείνων τὸν πόλεμον κεινη-
 κότες ἐνεδείξαντο. ἐκκαλύψειν γὰρ ἤδη τὸ ἀπόρρητον αὐ-
 10τοῖς, ὡς εἶη βεβουλευμένος, εἶγε καὶ κατὰ γνώμην εἶη θεῶ,
 εἰ περιγένοιτο τῶν πολεμούντων καὶ κύριος τῶν βασιλέως
 παίδων κατασταίῃ, πᾶσαν τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων ὑφ' ἑαυτὸν
 πεποιημένος, μὴ τῆς πατρῴας ἀρχῆς ἀποστρεφῆν, ἀλλὰ διοι- P. 648
 κήσαντα τὰ πράγματα ἄχρις ἂν βασιλεὺς ὁ νέος Ἰωάννης
 15πρὸς ἡλικίαν εὐφρονα ἀφίκηται καὶ δυναμένην ἄγειν τὴν
 ἀρχὴν· ἔπειτα αὐτῷ παραδιδόναι τὴν ἡγεμονίαν. τούτου γοῦν
 ἀληθῶς οὕτω κεκριμένου παρ' αὐτῷ, οὔτε τοῖς πρότερον
 δογμίζεσθαι ὑπὲρ ἐκείνου πεπολεμηκόσιν, οὔτε τοὺς συνόντας
 καὶ συγκατακτωμένους τὴν ἀρχὴν πρὸς βασιλέα τὸν νέον
 20οἰεσθαι ἐξαμαρτάνειν, εἰ μέλλουσιν ἐκείνῳ μᾶλλον τὴν ἀρ-
 χὴν συνδιασώζειν. ὧν ἐνεκα καὶ πρὸς αὐτοὺς οὔτε περὶ
 τῶν πρὶν γεγενημένων ἀπεχθάνεσθαι, οὔτε τὸν ἔπειτα χρό-
 νον, ἂν αὐτῷ βούλωνται συνελθαι, βασιλεὺς τῷ νέῳ οἶεσθαι B

autem nullum esse in se odii aut irae vestigium, neque putare
 se offensum, cum pro imperatore suo ita depugnarint: fecisse enim
 quae probos ac fideles servos facere iustum ac decorum sit: prae-
 sertim cum nec ipse liberos imperatoris persequatur, eosque quo
 iure, qua iniuria perditos velit, sed et antea quae eorum ac Ro-
 manorum rationibus conducerent diligenter curarit et modo nihilo
 minus curet, post tam atrox bellum et infandum scelus ac furo-
 rem: quem, qui verbo pro illis, re autem vera contra illos bellum
 moverent, declararint. Detecturum enim ipsis mysterium. Voluisse
 se, si, Deo approbante, hostibus debellatis totoque imperio Romano
 sibi subiuncto, imperatoris filiorum dominus efficeretur, non eos
 paterno principatu depellere, sed admiustratione retenta, usque
 dum adolescentulus Ioannes aevi florem contingeret possetque suo
 Marte populos regere, tum denique ei rerum habenas contradere.
 Hoc igitur cum ex animo vereque statuerit, neque irasci illis, qui
 prius pro illo arma tulerint, neque arbitrari, eos, qui secum sint
 et in imperio acquirendo simul navant operam, peccare in impera-
 torem iuvenem, si illi potius hac ratione servent, quam adimant
 imperium. Quare nec illis infensum esse propter praeterita, nec
 si in posterum sibi militare voluerint, imperatori adolescenti exi-
 stimare hostes esse factos. Sed penes ipsos optionem esse. Sive

A.C. 1345 πολεμίους γεγενῆσθαι, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν εἶναι ἑκατέρου. ἂν τε γὰρ βούλωνται συνεῖναι, ἡδέως ἔχειν· ἂν τε πρὸς Βυζάντιον ἀναχωρεῖν, οὐδὲν κωλύσειν, ἀλλὰ καὶ διῶρα V. 518 παρασχόμενον, μετ' εὐμενείας ἀποπέμψειν. τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐκείνους διεiléχθη, καὶ τριῶν ἡμερῶν πα-5 ρείχτο προθεσμίαν, ὡς ἐν ταύταις διασκευάμενοι τὰ δοκούντα ἔλοιτο λυσιτελεῖν. οἱ δὲ πολλὰς ὁμολογοῦντες χάριτας τῆς εὐμενείας βασιλεῖ καὶ τῆς περὶ αὐτοὺς προνοίας, ἐπισκεψαμένοις ἐδέδοκτο μᾶλλον συνεῖναι βασιλεῖ, μετὰ τὴν τρίτην προσελθόντες ἀπήγγελλον τὴν γνώμην, ὡς μᾶλλον 10 αἰροῦνται τὸ αὐτῷ συνδιατρίβειν καὶ πρόθυμοι εἶναι πάντα C κίνδυνον ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πόνον ὑπομένειν, ὡς τὰ βελτίω καὶ λυσιτελοῦντα καὶ Ῥωμαίοις κοινῇ καὶ τοῖς βασιλέως παισὶ καὶ πράττοντι καὶ βουλομένῳ. τοὺς γὰρ ἐν Βυζαντίῳ τῶν πραγμάτων ἄρχοντας εἰδέναι καὶ αὐτοὶ οὐδὲν ὑγιὲς διανε-15 νοημένους, ἀλλ' ἐπὶ κοινῇ κακοπραγίᾳ πάντα πράττοντας καὶ φθορᾷ. τοῦ δὲ μηδὲν δεινὸν περὶ αὐτῶν ὑπονοεῖν ἐδέοντο βασιλέως καὶ πίστεις δι' ὄρκων παρασχέσθαι, ὡς οὔτε ἀποστήσονται, οὔτε ἐπιβουλεύσουσιν αὐτῷ συνόντες, ἀλλὰ πᾶσαν ἐπιδείξονται εὐνοίαν καὶ σπουδὴν περὶ αὐτόν. βασιλεὺς 20 δὲ αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν ἀθῆς προετίθει, ὡς οὐ κωλύσων, ἂν D πρὸς Βυζάντιον βούλωνται ἀποχωρεῖν ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις· συνῆσαν γὰρ αὐτοῖς κατὰ τὰς πόλεις, ὧν ἡγοῦντο. εἰ δὲ ταῦτα βούλωνται καταλιπόντες μόνοι ἦκειν πρὸς Βυζάν-

enim suam militiam elegerint, libenter suis annumeraturum: sive Byzantium redire maluerint, nihil impediturum; quin et cum muneribus dimissurum. Haec ad illos imperator, triduum praestitutus, quo excussis omnibus, id quod e re sua iudicassent, sequerentur. Illi imperatori, ut sui amanti ac sollicito, gratias agunt verbis amplissimis, reque deliberata, potius ab Cantacuzeno standum decernunt, et die tertio accedunt, sententiam suam renuntiant, malle nimirum pro ipso stare et eius causa periculum quodvis et laborem quemvis subire: quippe qui et Romanorum communiter et filiorum imperatoris dignitatem utilitatemque et consilii et actione semper quaerat. Nam nec se nescire, qui Byzantii gubernacula summa teneant, eos nihil cogitare laudabile, sed quae agunt, omnia ad publicam cladem perniciemque dirigere. Ne quando autem in suspicionem apud eos venirent, rogabant, ut liceret ipsis cum sacramento fidem obligare, nunquam ab eo defecturos, neque insidias molituros, sed omni cum benevolentia studiisque omnibus prosecuturos. Imperator de integro eis potestatem facit, Byzantium cum uxoribus et liberis, quos secum haberent in urbibus, quibus praefuerant, se conferre, si velint. Sin et hos relinquere solique

τιον, μηδὲν τῆς οὐσίας ἀφαιρήσεσθαι, οὐδὲ τῶν κτήσεων, A. C. 1375
 ἀλλὰ ταῖς γυναιξίν ἐξέσται πάντα ἔχειν. ὡς δὲ αὐθις ἰσχυ-
 ρίζοντο τὰ ἴσα, ἐκέλευεν ὀμνύναι· εἰδέναι δὲ, ὡς, ἂν ἐπιου-
 κῶσιν, οὐ χωρὶς τιμωρίας ἀπαλλάξοντες. οὐ γὰρ βιαζόμενοι,
 5 ἀλλ' ἐκόντες εἴλοντο αὐτῶ δουλεύειν. οἱ μὲν οὖν ἐποιοῦν
 κατὰ τὰ κεκελευσμένα. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰς πίστει εἶχε
 καὶ ἀπήλλακτο τῶν περὶ αὐτοὺς ὑπονοιῶν, Ἰέρακι μὲν αὐθις
 τῆς Τζερνομιάνου παρείχεται τὴν ἡγεμονίαν καὶ τῆς ἐγκαθι-
 δρυμένης στρατιᾶς, μαχίμω τε ὄντι καὶ αὐτῷ καὶ πρὸς P. 649
 10 ἐμπειρίαν καὶ τόλμην λειπομένην οὐδενός. Παρασπόνδυλον
 δὲ τῆς Ἀδριανοῦ καὶ αὐτὸν αὐθις ἄρχοντα καθίστη. ταῦτα
 μὲν οὖν ὡδὲ πη εἶχε, καὶ τὰς κατὰ Θράκην πάσας πόλεις
 σχεδὸν ὑπήγαγεν ἐαυτῷ ὁ βασιλεὺς.

πς'. Ἀμοῦρ δὲ ὁ σατράπης Ἰωνίας αὐθις μὲν ἐβού- B
 15 λετο πρὸς βασιλέα κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἔλθειν, εἶχε δὲ ἄδυ-
 νάτως. τό, τε γὰρ αὐτοῦ κατὰ τὴν Σμύρνην νεώριον ἐνέπρη-
 σαν οἱ Λακίνοι καὶ τὰς ναῦς, καὶ τὸ πρὸς τῷ λιμένι φρούριον
 κατασχόντες, τριήρεις τε ἔχοντες ἐκεῖ παραπλεύσας, ἐκόλυσον
 στόλον ἐξαρτύνειν καὶ ταῖς ναυσὶ πρὸς Θράκην περαιοῦν
 20 τὴν στρατιάν. ἔκ τε τῆς ἡπείρου δίοδος αὐτῷ οὐκ ἦν πρὸς
 τὸν Ἑλλησποντον, Σαρχάνη τοῦ Ἀυδίας σατράπου περὶ τινῶν
 ὄρων γῆς ἐκπυρολεωμένου πρὸς αὐτὸν καὶ μέλλοντος κω- V. 519
 λύνειν, εἰ διὰ τῆς αὐτοῦ πρὸς Ἑλλησποντον ἔρχεσθαι ἐπι- C

Byzantium abire optarent, nihil rei familiaris, nihil possessionum
 ablaturum: sed uxoribus omnia permissurum. Illis idem quod ante
 asseverantibus, iurare iussit: scirent tamen, si peierassent, non
 impune laturus: quando non cuiusquam coactu, sed sponte sua se
 illi subiecissent. Iuratum. Imperator ut accepto fidei pignore su-
 spicionem deposuit: Hieraci Tzernominiani praefecturam reddidit
 cum collocato ibidem praesidio, viro bellicoso et usu atque stre-
 nuitate nemini secundo. Paraspondylo Adrianopolis praefecturam
 confirmavit. Haec fere hunc in modum gesta sunt, et Thracias
 urbes pene omnes imperator in ditionem suam adduxit.

86. Amurius autem Ioniae satrapa rursus se imperatori adiu-
 gere cupiens, uti promiserat, ideo nequibat, quod navale eius una
 cum navibus Smyrnae Latini cremaverant, castelloque ad lacum
 occupato, triremes habebant, quae, illic discurrentes, classem aedi-
 ficari et instrui, exercitumque in Thraciam transportari impedi-
 ebant. Per continentem vero transitus ad Hellespontum non dabatur,
 Sarchanae Lydiae satrapae de finibus quibusdam bellum ei medi-
 tanti, et prohibitorio si per suam provinciam eo viam capesseret.
 Propter projectionem igitur ad imperatorem, quam sibi omnino sus-
 cipiendam sentiebat, per legatos Sarchanem appellandum, ceden-
 dumque loco, de quo controversabantur, existimabat, si modo usque

A.C. 1345 χειροίη. ὄθεν διὰ τὴν πρὸς βασιλέα ἄφιξιν ἀναγκαίαν αὐτῷ νομιζομένην, ἔγνω δεῖν πρεσβείαν ποιεῖσθαι πρὸς Σαρχάνην, καὶ παραχωρεῖν αὐτῷ τῆς χώρας ὑπὲρ ἧς ἦν αὐτοῖς ἡ διαφορά, εἰ μόνον πρὸς Ἑλλήσποντον δίοδον παρέχοιτο. Σαρχάνης δὲ ἄσμενός τε ἐδέχετο τὴν πρεσβείαν, καὶ τὴν χώραν ἔχων, φίλος τε ἦν Ἀμοῦρ, καὶ τὴν δίοδον ἀδεῶς παρείχετο, ἅμα δὲ καὶ τὸν υἱὸν συστρατευσόμενον αὐτῷ πρὸς βασιλέα μετὰ στρατιᾶς. καὶ πρὸς Ἑλλήσποντον ἐλθόντες, **D** ἐπεραιουῦντο πρὸς τὴν Θράκην ἰππέας δισμυρίους ἔχοντες· αὐτίκα τε εἰς Διδυμότειχον ἀφίκοντο πρὸς βασιλέα, φέροντες εἰς αὐτὸν καὶ δῶρα. Ἀμοῦρ δὲ ἐδεῖτο βασιλέως μὴ μέλλειν, ἀλλὰ χωρεῖν κατὰ τοῦ Μομιτζιλου. ἐμήνιε γὰρ ὁ βάρβαρος ἐς τὰ μάλιστα ἐκείνῳ τῶν κατὰ βασιλέως ἔνεκα τετολυμημένων. ἐπεὶ δὲ ἀπαράσκευτος ἦν ἡ Ῥωμαίων στρατιὰ, κατὰ Μυσίας τὸ βαρβαρικὸν ἐχώρει, ἐπανήξειν τάχιστα εἰπόντες, ἄχρις οὗ παρασκευάσειτο ἡ στρατιὰ· βασιλέως δὲ κωλύειν πειρωμένον καὶ φάσκοντος σπονδὰς καὶ συμμαχίαν ἔχειν πρὸς Ἀλέξανδρον, οὐκ ἐπέθοντο, πολέμοι αὐτοὶ Μυσοῖς εἰπόντες εἶναι. καὶ καταδραμόντες, ἀνδραπόδων τε καὶ βοσκημάτων ἐπανήκον λείαν ἔχοντες πολλήν. μετὰ δὲ τοῦτο καί τοις Ῥωμαίων παρεσκευασμένης στρατιᾶς, ἐχώρουν κατὰ **P. 650** μιτζιλου. ἐκεῖνος δὲ ἤδη δύναμιν μεγάλην ἔχων καὶ ἰδίαν ἡγεμονίαν ἑαυτῷ περιποιούμενος, Ξάνθειαν τε εἶλεν ἐπιθέμενος, καὶ τῶν κατὰ Μερόπην φρουρίων ἤρχε πάντων καὶ μέχρι Μόρδας προεχώρησε. πυθόμενος δὲ ὡς παρασκευ-
 9. τὴν om. P.

ad Hellespontum transire se pateretur. Sarchanes legatos comiter excipit, accessioneque illa soli Amurio reconciliatus, transitum impune concedit: simul ei filium una imperatori militaturum commendat. Sic per Hellespontum cum vicinis equitum millibus in Thraciam appulsi, Didymotichum ad imperatorem adeunt, ei dona offerunt: quem Amurius rogat, uti Momitzilum citra procrastinationem invadat: oderat enim illum acerbè barbarus, ob ea, quae in imperatorem audacissime commiserat. Quia vero Romanus exercitus nondum paratus erat, Persae in Moesiam irrumpunt, promittentes excessuros, quamprimum se copiae imperatoris instruxissent: quem conantem prohibere, foedusque et societatem cum Alexandro opponentem, audire noluerunt, cum dicerent, se Moesorum esse hostes: et agros percursantes, cum opima hominum pecorumque praeda reverterunt. Post Romanis iam instructis Momitzilum petunt. Qui copias non spernendas habens, et principatus sibi constitutus, Xanthiam adortus ceperat, et oppidula Meropes tenebat omnia, atque ad Morrhæ fines usque pervaserat. Audiens autem impera-

αἰχοίτο ἐπ' αὐτὸν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς Περσικῆς ἦκειν A. C. 1345
 στρατιᾶς, πρῶτης πέμπων, παράγειν ἐπειράτο, ἃ καὶ
 πρότερον ἔξαπατῶν, ὡς αὐτῷ πολλὰ μεταμέλοι τῆς πρὸς
 αὐτὸν ἀγνωμοσύνης, ὅτι τοσαῦτα εὖ παθὼν, κακὸς ὄφθειη
 5 καὶ ἀμνήμων τῶν καλῶν, καὶ ὡς εἰ συγγνώμην αὐτῷ παρά-
 σχοίτο, μηδέποτε ὕστερον ἀγνωμονήσων, ἀλλὰ δουλεύσων
 ἀκριβῶς. ἐπεὶ δὲ ἐκ τούτων αὐτῷ ἠνέετο οὐδὲν, ἀλλ' ἐπυν-
 θάνετο σαφῶς ἐπιούσαν τὴν στρατιάν, πῦσαν ὄση δύναμις B
 ἦν περὶ αὐτὸν ἀθροίσας, καὶ αὐτὸς ἐχώρει ὡς μαχόμενος
 10 πῦσιν ὁμοῦ καὶ Ῥωμαίοις καὶ βαρβάροις· εἰς τοσαύτην γὰρ
 αὐτὸν παραπληξίαν ἢ ἄνοια ἐξήγαγε καὶ ἡ θρασυτήρ. γενο-
 μένου δὲ ἐν Περιθεωρίῳ, καὶ ἡ Περσικὴ στρατιὰ ἐφαίνετο
 ἐπιούσα· ἐπεὶ δὲ πρότερόν τε ἐπέκειτο τοῖς ἐν Περιθεωρίῳ,
 καὶ τότε ἠνύκαυζεν εἰσδέχεσθαι, ἐκεῖνον μὲν οὐκ ἐδέχοντο,
 15 ἀλλ' ἀπέκλεισαν αὐτῷ τὰς πύλας, τοὺς βαρβάρους ἐπιδει-
 κνύντες καὶ κελεύοντες εἰς χεῖρας αὐτοῖς λέναι, ὡς τοῖς νικῶ-
 σιν ἄθλον τὴν πόλιν ἐσομένην τῆς ἀνδραγαθίας. ἵνα δὲ μὴ
 δοκοῖεν παντάπασιν αὐτοῦ ὑφίστασθαι, (ἐδεδοίκεσαν γὰρ, μὴ
 τὸν κίνδυνον διαδιδράσκων, πικρῶς κολάζῃ τῆς προδοσίας·
 20 ἦν γὰρ ἀπαραίτητος πρὸς ὄργην, καὶ ὠμῶς καὶ ἀπανθρώ- C
 πως ἀποκτείνων τοὺς προσκρούοντας, καὶ ἐπὶ μικροῖς καὶ
 μείζουσιν ἐγκλήμασι θάνατον τὴν ζημίαν καταψηφιζόμενος,)
 τὸν ἀδελφιδοῦν Ράϊκον ὄνομα εἰσεδέξαντο, πεντήκοντα μόνον

23. τοῖονμα M. mg.

torem Persis adiuvantibus expeditioni contra se accingi, legatione
 missa, tentat eum, ut alias, ductare dolis, et a proposito avertere.
 Cruciani se vehementer de malevolo in ipsum animo, cum tunc af-
 fectus ab eo beneficiis, inimicum se immemoremque praebuerit.
 Si veniam sibi det, nunquam de cetero aliquid sceleris in eum
 attentaturum: sed examussim ei pariturum. Postquam irritis pre-
 cibus certo intellexit, exercitum adventare, contractis et ipse quantis
 valebat copiis, ad pugnam cum Romanis atque barbaris simul
 pugnamdam processit: eo namque vecordiae stulta illum confidentia
 deduxerat. Ubi ad Peritheorium fuit, et Persicum agmen apparuit,
 cum et prius ad eam urbem capiendam incubuisset, et tum vi ci-
 vibus instaret, ut intro reciperetur, illi portis occlusis se receptu-
 ros negarunt, barbaros ei ostentantes, et ad proellum cum iis con-
 serendum invitantes: utpote civitatem virtutis praemium habitari-
 ris, qui vicissent. Tamen, ne prorsus ipsum viderentur deserere,
 (metuebant quippe, ne si salvus evasisset, crudeles proditionis
 poenas sumeret, quod erat iracundia implacabili, seseque laedentes
 cum saevitia et immanitate interficiebat, et in minora perinde ut
 in maiora delicta capitale supplicium statuebat,) ex fratre nepotem
 Raicum vocabulo, quinquagenis dumtaxat militibus stipatum intro-

- A.C. 1345 στρατιώτας ἔχοντα, ἔν' εἰ μὲν νικῆῃ, παραίτησις πρὸς δρῆ-
 γην εἶη ὁ ἀδελφιδούς εἰσδεδεγμένους· εἰ δὲ ἡττώμενος δια-
 φθειροίτο, μηδὲν εἶεν κώλυμα ἐκείνοι ὀλίγοι ὄντες πρὸς τὸ
 πράττειν, ἅττα ἂν δοκῆ συμφέρειν. Μομιτζίλος δὲ πρὸς τὸ
 τείχισμα τὸ πρὸ τῆς πόλεως παρέταττε τὴν στρατιάν, οὐδὲ-
 5 Δμενος ἀντιστήσειν καὶ τὸ τείχισμα ἔχων οὐκ ὀλίγα συναϊρό-
 μενον. Πέροσαι μὲν οὖν, ἐπεὶ προσέβαλον οἱ πρῶτως φθά-
 σαντες, ὥσαντες τὸ Μομιτζίλου στράτευμα περὶ πεντακο-
 V. 520 σίους χιλίους ὄντας, τὸ, τε τείχισμα καθήρουν, καὶ διεσχε-
 δάννυτο ἐπὶ λεηλασίαν τῆς στρατιᾶς τὸ πλεῖον, καὶ πάντα 10
 κατέδραμον αὐθημερόν καὶ ἐληΐσαντο ἄχρι Μυγδονίας. βασι-
 λεὺς δὲ κατόπιν μετὰ Ἀμοῦρ καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἐρχόμε-
 νος, συνέωρα τὸ μετὰ Μομιτζίλου στράτευμα οὐκ ἡττημένον,
 ἀλλὰ μόνης ὁδοῦ παραχωρήσαν τοῖς βαρβάροις· ἑώρα γὰρ
 εὐτάκτως καὶ μετὰ κόσμον τεταγμένον· διόπερ καὶ ἐδόκει 15
 ὁ ἀγὼν εἶτι ὑπολείπεσθαι. καὶ συνέταττε τὴν στρατιάν καὶ
 P. 651 τὴν Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων ἐπὶ τάγμασι τρισί· καὶ τὸ
 μὲν δεξιὸν κέρας Ἀμοῦρ εἶχε μετὰ τῶν Περσῶν, ἵνα βύλ-
 λουσι τοὺς πολεμίους τοξόται ὄντες καὶ προσπίπτοντες ἐπὶ
 τὰ γυμνά. τὸ δὲ ἀριστερόν Ἀσάνης εἶχεν Ἰωάννης, ὁ τῆς 20
 βασιλίδος Εἰρήνης ἀδελφός, μετὰ Ῥωμαίων καταφρούκτων,
 κοντοῖς εἰωθότων μάχεσθαι. τὸ μέσον δὲ αὐτὸς ἐπέτρεχεν ὁ
 βασιλεὺς, τῶν τε Ῥωμαίων τοὺς λογάδας ἔχων καὶ Περσῶν.

8. τετρακισχιλίους M. 17. ἐν ἐπιτάγμασι M. mg.

mittunt: ut si vinceret, nepotis susceptio fieret veniae ab irato im-
 petratio: sin victus caderet, pauci illi nullo sibi essent obstaculo,
 quo minus utilitati suae servirent. Itaque Momitzilus ad propu-
 gnaculum ante urbem expugnandum aciem dirigit: sperans si illud
 occupasset, quia non parum adiuveret, se posse resistere. Persae,
 cum primi impressionem fecissent, repulso Momitzilli circiter quatuor
 millium exercitu, propugnaculum diruerunt, et plures ad praedan-
 dum dispersi, ipso die omnia usque Mygdoniam incursarunt. Im-
 pariter cum Amurio et reliquo agmine sequens, non esse victas,
 sed, via solum barbaris cecisisse Momitzilli copias, beneque ordinatas
 et dispositas animadvertibat. Quocirca adhuc conflictus restare vi-
 debatur. Hinc Romanos et barbaros tripartito dividit; dextrum
 cornu Amurio cum Persis committit: qui quod sagittarii essent,
 in hostes levis armaturae irruentes, telis eos conficerent: sinistrum
 Ianni Asani, uxoris fratri, cum Romanis gravis armaturae, qui
 contis pugnare consueverant: in medio ipse selectos Romanos at-
 que Persas ducens curabat. Momitzilus similiter contra directa acie
 progrediebatur. Ubi inter se propinquarunt, utrimque concursus
 est infestissime. Ad extremum Momitzilus superatus, complures
 amisit: Cumque ad muros urbi reliqui pellicerentur, quia ob exi-

Μομιτζίλος δὲ καὶ αὐτὸς ὁμοίως ἀντιτεταγμένος ἦεν πρὸς Ἀ. Γ. 1345
 τὴν μάχην. ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐς τὰς χεῖρας, μάχη μὲν ἀνῆ-
 πτετο σφοδρὰ, καὶ ἀνέσχον τὰ στρατόπεδα ἐπιπολὺ ἀλλή-
 λους. ὁμοῦς ἤτιτάτο τὸ Μομιτζίλου καὶ ἐπιπτον πολλοὶ αὐ- Β
 τῶν. ἀθουμένων δὲ πρὸς τὰ τεῖχη τῆς πόλεως, ἐπεὶ διέξο-
 δος καὶ ἀντεπεξαιγωγή οὐκ ἦν τοῖς ἵπποις, ὀλίγου τοῦ χω-
 ρίου ὑπολελειμμένου μεταξὺ τῶν πολεμίων καὶ τῶν τειχῶν,
 οἳ τε ἐν Περιθεωρίῳ ἦσαν οὐ προσδόκιμοι εἰσδέξασθαι, πρῶ-
 τος αὐτὸς ἀπέβαινε τοῦ ἵππου, εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες,
 10 καὶ προεῖντο τοῖς πολεμίοις. οἱ δ' ἐμάχοντο πεζοί, ἀγωνι-
 ζόμενοι ἐκθύμως, καὶ ἀντείχον ἐπιπλεῖστον, τοῦτο μὲν διὰ
 τὴν εὐψυχίαν, τοῦτο δ' ὅτι καὶ ἡ πόλις αὐτοὺς ἐκώλυε μὴ κω-
 κλωθῆναι, καὶ ἐπιπτον πολλοὶ μαχόμενοι. μέχρι μὲν οὖν
 ἐκεῖνος περιῆν, οὐδὲ αὐτοὶ ὑφίσταν τῆς τόλμης, οὐδὲ ὅπλα
 15 παρεδίδου. ἐπεὶ δὲ ἐπιπτε καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν μάχην, οἱ C
 περιλειπόμενοι εὐθύς παρέδωσαν τὰ ὅπλα, καὶ ἠνδραποδί-
 σθησαν ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, διαδραῖναν δυνηθέντος
 μηθενός. καὶ ὁ φασιν ἐπὶ τῶν μεγάλων αὐτυχημάτων, ὡς
 οὐδὲ πυρφόρος ὑπολέλειπτο, τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ τῷ Μο-
 20 μιτζίλου στρατοπέδῳ. οἱ μὲν γὰρ ἔπεσον κατὰ τὴν μάχην,
 οἱ δ' ἐάλωσαν. οἱ δὲ ἐν Περιθεωρίῳ ἐστῶτες ἐπὶ τῶν
 τειχῶν, οὗτ' ἠμύνοντο ὑπὲρ τοῦ Μομιτζίλου, οὗτ' ἐπέκειντο
 καὶ αὐτοί, ἀλλὰ μόνον θάταται τῶν ἀγώνων ἐπὶ τῶν τειχῶν
 ἐκάθηντο. βασιλεὺς δὲ ἐδάκρυσεν ἐπὶ τῇ συμφορᾷ, οὐ μόνον
 25 διὰ τῶν πραγμάτων τὴν μεταβολὴν, ὅτι ὁ πρότερον D

1. εἶη P. 17. βαρβάρων M. mg. pro Περσῶν.

gultatem spatii inter hostes, et moenia interiecti, equitatum con-
 vertere non poterant. et Peritheorienses illos accepturi non expec-
 tabantur, primus Momitzilus, deinde reliqui omnes ab equis de-
 scendunt, hostibus se obiectant, dimicantque alacriter, et resistunt
 validissime: partim ex virtute, partim quod urbis vicinitas eos cir-
 cumdari, et in medium concludi non sinebat, caduntque multi
 admodum. Quamdiu igitur dux supererat, ipsi neque de ardore
 pugnandi remittebant, neque arma tradebant. Simul autem is con-
 cidit, reliqui continuo deditis armis, Romanorum Persarumque
 captivi fiunt, cum effugere nullus potuisset: quodque in magnis
 infortuniiis proverbio iactatur, neque ignifer evaserit, hoc ipsum et
 Momitzilli exercitui contigit. Alii enim in acie oppetiverunt: alii
 in hostium potestatem venerunt. Qui vero Peritheorii erant in
 moenibus, neque Momitzilum tuebantur neque certamini desuper
 se immiscebant: sed tantummodo spectatores illic sedebant. Huic
 calamitati hostium illacrymavit imperator, non solum propter com-
 mutatam rerum sortem, quod qui paulo ante magnifice de se sen-

- A C. 1345 ὀλίγη μεγάλη περὶ ἑαυτοῦ οἰόμενος, καὶ ἀήττητός τις εἶναι δοκῶν καὶ δεινὸς περὶ στρατηγίας, ἐν μιᾷ καιροῦ ῥοπῇ, ἄτιμος ἔκειτο συμπατούμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ πεσόντες, ὄντες τοσοῦτοι καὶ τοιαύτην ἐπιδεικνύμενοι ἀρετὴν καὶ ἀνδραγαθίαν, Ῥωμαῖοι ἦσαν, οὓς ὁ πολλῶν θαύμων αἴτιος ἐμφύλιος πόλεμος παρανάλωσεν. οὕτω μὲν οὖν ὁ Μομιτζίλος ἠνθῆσέ τε ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐπὶ μέγα ἔδοξε τύχης προσελθεῖν, καὶ τύχιον ἀπῆνθηκε καὶ κατεβρόνῃ. βασιλεὺς δὲ μετὰ τὴν μάχην, εἰς Ξάνθειαν ἀφίκετο, ἔνθα ἡ οἰκία Μομιτζίλου ἦν καὶ ἡ γυνή. Ξανθιεῖς δὲ πρῶτα μὲν,¹⁰ οὐδὲν εἰδότες περὶ Μομιτζίλου, ἐκυνθάνοντο περὶ ἐκείνου
- F. 652 ὅπη εἶη. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν μάχην ἐπίθοντο πεσόντα αὐτὸν καὶ σύμπαν τὸ στρατόπεδον, τῶν μὲν οἰκείων ἀπωδύροντο τὴν τελευταίην, βασιλεὶ δὲ τὴν πόλιν παρεδίδουν. καὶ ὁ βασιλεὺς πολλὴν περὶ τὴν Μομιτζίλου γυναῖκα ἐπεδείκνυτο¹⁵ τὴν ἐπιείκειαν. ἐκέλευε γὰρ μηδὲν τῶν ὄντων ἀφαιρῆν αὐτῆς, ἀλλὰ πάντα ἔχουσαν, ἣ μένειν ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων ἀνδρείῃ γῆς, ἣ πρὸς τὴν οἰκίαν ἐπανέρχουσα· ἐκ Μυσιάς γὰρ
- V. 521 ἦν. ἣ δὲ μᾶλλον εἴλετο τὴν ἐπὶ τῆς οἰκείας ἀναχώρησιν, καὶ πάντα ἔχουσα, ἀπῆρσεν εἰς Μυσοῦς.²⁰
- πζ. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἀπεσκέυαστο Μομιτζίλου, ἔδοκε δεῖν καὶ Κράλην μετιέναι ἀδικοῦντα καὶ παρασπονδοῦντα. ἐκεῖνος γὰρ τὸν παρὰ Ῥωμαίοις πόλεμον ὄρων πάντα τὰ αὐτῶν διαφθεροῦντα ἄρδην, ὀλίγα τῶν πρὸς βασιλέα συνθηκῶν

tiebat, et eximius atque invictus dux apparebat, uno temporis momento despicabilis iacebat, et hostium pedibus conculcabatur: sed etiam quod qui ceciderant tam multi, cum tanta fortitudine, Romani erant: quos bellum istuc civile, plurimum lacrymarum parens, velut auctarium quoddam ad summam calamitatem adiecisset. Momitzilus ad breve tempus sic floruit et visus est fortunam amplissimam consecutus, citiusque desloruit ac defluxit. Imperator secundum proelium Xanthiam, sedem Momitzili, contendit, ubi uxor; et Xanthienses, quod nihil super Momitzilo comperissent, primum quaerere, ubinam esset. Quem ut cum exercitu toto fuscum acceperunt, propinquorum ac necessariorum suorum interitum lamentantes, urbem imperatori dedunt: qui in Momitzili coniugem mirifico usus clementia, iussit ei relinqui omnia, et aut in solo Romano in posterum quoque degere, si velit: aut in patriam (nam e Moesia erat oriunda) reverti: id quod etiam fecit, sublatisque secum rebus suis, discessit.

87. Momitzilo e medio iam sublato, Cralem quoque, ut iuris violatorem et foedifragum sibi ulciendum decrevit. Qui dum corneret bello Romanorum mutuo vastari funditus omnia, securus

φροντίζων, ἄλλας τε πόλεις τῶν Ῥωμαίοις ἀπηκόων εἶλε, καὶ A.C. 1345
 Φερῶς ἐπὶ χρόνον συχνὸν πολιορκῶν, ἐν μεγάλῃ κατέστησεν
 ἐνδείᾳ καὶ ἤδη ἐν ἐλλείψειν ἦν μετὰ μικρὸν ἐλεῖν· ἅμα δὲ
 καὶ ἐκ τῶν ἔνδοξον ἑπραττὸν τινες, ὡς Φεραῖοι, τῆς Ῥωμαίων
 5 ἡγεμονίας ἀποστάντες, προσχωρήσουσιν ἐκόντες Τριβαλοῖς, τοῦ
 Κράλη αὐτοῖς ὑποσχομένον τῆς πόλεως ἀποδείξειν ἄρχοντας,
 ἂν τοιαῦτα τοὺς πολίτας πείθουσιν· ὧν ἦν κεφάλαιον Ἀσάνης
 ὁ Μανουήλ, θεῖός πρὸς πατρός Εἰρήνη τῇ βασιλίδι. Πα-
 10 λασιολόγος δὲ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου θεῖος,
 καὶ Τζαμπλάκων Δημήτριος μέγας στρατοπεδάρχης ὁ τοῦτου
 γαμβρὸς τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντες, ἀντέπραττὸν τε τοῖς πρῶ-
 τούσι τὰ Τριβαλλῶν, καὶ πᾶσαν σπουδὴν εἰσηγγον, ὥστε μὴ
 τοιαύτην πόλιν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀπολέσθαι, καὶ πρὸς
 βασιλείᾳ ἔμπροσθεν δεόμενοι βοηθεῖν. ἂν εἰδὼς βασιλεὺς ἔκρινε
 15 δεῖν πρεσβείαν ποιεῖσθαι πρὸς Κράλην, κἂν μὲν ἀπόσχηται
 Φερῶν, τηρεῖν καὶ αὐτὸν τοὺς ὄρκους καὶ τὰς σπονδὰς· ἂν
 δ' ἐκεῖνος διαλύῃ πρότερος, χωρεῖν ἐπ' αὐτὸν ἅμα στρατιᾷ
 τῇ Περσικῇ. καὶ ἐπεὶ ἐδέδοκτο, πέμψας Ἰωάννην τὸν Βρυ-
 20 ἐννιον, ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν Φερῶν, ὡς αὐτῷ τῆς πόλεως
 20 διαφεροίσης, καὶ τοῦ λοιποῦ μηδὲν παρενοχλεῖν μήτ' αὐ-
 τήν, μήτ' ἄλλην τῶν Ῥωμαίοις ἀπηκόων πόλεων. αὐτὸν P. 653
 μὲν γὰρ αἰεὶ μεμνησθαι τῆς εὐνοίας καὶ τιμῆς, ἧς ἀπέλαυσεν
 διατρέψων παρ' αὐτῷ, καὶ δίκαιον εἶναι οἶσθαι τῆς εὐποΐας
 ἀπομνημονεύειν. διόπερ αὐτοῦ καὶ πρὸς Βεῤῥόλια τὰς σπον-

perculsi cum eo foederis, et alias urbes Romanae ditionis occupa-
 rat, et Pheras diutina obsidione premens, ad miserabilem victus
 inopiam redegerat, ut paulo post illa se potiturum confideret. Sim-
 ul autem ex incolis quidam laborabant, ut cives, desertis Romanis,
 ad Triballos ultro deficerent: quibus Crales, si populo id persua-
 sissent, magistratus urbis desponderat: quorum antesignanus erat
 Manuel Asanes Irenes imperatricis patruus. Constantinus autem Pa-
 laeologus, Andronici imperatoris patruus, et Demetrius Zamplaco
 magnus stratopedarcha eius gener, factioni Triballicae adversantes,
 Romanis favebant: nihilque non experiebantur, ne talis civitas a
 Romano imperio avelleretur, et ab imperatore auxilium flagitabant.
 Horum conscius imperator, Cralem per legatos conveniendum exi-
 stimavit: et si quidem Pheris abisteret, sibi quoque foederis et
 iuramenta servanda: sin ille prior ea profanaret, Persis quoque
 adiutoribus invadendum. Quando igitur visum est maturum, misso
 Ioanne Bryennio, ut Pheras relinqueret, hortatus est: urbem sua in-
 teresse: ac de cetero nec illi, nec cuiquam Romanae urbi negotium
 exhiberet. Apud se quidem illius benevolentiae honorumque, qui-
 bus praesentem domi suae coonestasset, nunquam intermorituram

A.C. 1345 δὰς ἀπειταμένον καὶ ὕστερον πεπολεμηκός φανερώς καὶ τοὺς ὄρκους καταλελυκός προφανῶς καὶ τὰς σπονδὰς, αὐτὸν μὴ κενιῆσθαι πρὸς ὄργην, μηδὲ ἀμύνεσθαι ἐθέλειν, ἀλλὰ τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὄρκους ἀνανεοῦν, καὶ χάριν ἀποδίδοναι τῆς φιλίας ὅση δυνατή. ἂν δὲ μὴ πείθεται αὐτός, 5 μηδὲ ἀφίστασθαι ἐθέλη τοῦ παρασπονδεῖν καὶ ἀδικεῖν, ἀλλὰ πολιορκῆ τὰς πόλεις, μὴ αὐτῷ ἐπάγειν αἰτίαν, ἂν ἀμύνηται, ὡς παραβεβηκότες τὰς σπονδὰς καὶ ἀγνωμονοῦντι πρὸς τὸν εὐπειοηκότεν, ἤνικα μάλιστα ἐδέετο. τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς ἐπρεσβεύετο πρὸς Κράλην. ἅμα δὲ ἔχων καὶ τὴν στρατιάν, 10 V. 522 πρὸς Χριστούπολιν ἔχωρει, καὶ ἐστρατοπεδεύετο ἐν κόμῃ τοῦ Γαβριὴλ προσαγορευομένη, ὡς ἀφιζόμενος εἰς Φεράς καὶ τῶν ἄλλων πόλεων πρόνοιαν ποιησόμενος, ὅσαι ὑπὸ τοῦ Τριβαλικοῦ πολέμου ἔπραττον κακῶς. τούτων δὲ πραττομένων, Ἀπόκαυκος ὁ μέγας δούξ ὄρων ἤδη τὰς μὲν ἠπειρώτιδας πό- 15 λεις πάσας Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα ὄφ' αὐτὸν πεπειοημένον, καὶ τὴν τε Ῥωμαίων στρατιάν ὀλίγον δεῖν ἅπασαν ἔχοντα αὐτὸν καὶ τοσαύτην ὑπὸ τῶν βαρβάρων συμμαχίαν, καὶ ὡς ἀδύνατον αὐτῷ ἀντικαθίστασθαι ἐκ τῆς ἠπειρου, πρῶτα μὲν ἐσκέπατο διὰ τῆς πρὸς τὰς δίκας ἀκριβείας καὶ δι- 20 καιοσύνης πείθειν Βυζαντίους αὐτῷ προσέχειν· ἔπειτα καὶ κενὰς ἐλπῖσιν ἐξήπата, ὥσπερ ἐν ὄνειροις πλουσιωτάτους ἐξ ἀπόρων ἐπαγγελόμενος ποιήσειν, ἂν τὴν ὀλκάδα στήσῃ τὴν

10. et 21. καὶ add. M.

esse memoriam: et aequum arbitrari, beneficentiae meminisse. Quare cum ille apud Berrhoeam foedus retractasset, ac postea manifeste arma movisset, sancitaque foedera aperte violasset, non se ira exarsisse, neque ad vindictam incumbere: sed ea renovare voluisse, et amicitiae quantam potuerit gratiam retulisse. Quod si obsequi recuset, contraque foedus agere et iniuriam inferre non desinat: sed urbes obsidere pergat, ne se in culpa ponat, tamquam foedifragum et ingratum in bene merentem suum, quo tempore potissimum re aliena egebat, si armis poenas reposcerit. Haec per oratores ad Cralem imperatorem, simulque cum exercitu Christopolim iter intendit, et ad vicum Gabriellis castra locat, ut Pheras venturus et aliis civitatibus bello Triballico vexatis provisorus. Dum haec geruntur, magnus dux Apocauclus videns iam urbes continentis omnes Cantacuzenum ad imperium suum traduxisse, Romanumque exercitum propemodum universum et nihilo minus non modica a barbaris auxilia habere, eique in continente haud quaquam resisti posse, primum quidem per diligentem iuris ac iustitiae custodiam Byzantios ad sibi obtemperandum allucere delibavit: deinde spe vana eos delusit, velut per somnium ex pauperibus ditissimos esse futurum pollicens, ubi onerariam a mercatori-

ἀργυρολογήσουσαν τοὺς ἐμπόρους. ὡς δὲ πάντα ἐξηλέγχοντο A.C. 1345
 ἀπάτη καὶ φενακισμοί, καὶ πάντες ἤδη πρὸς αὐτὸν ἀπέσκο-
 πον ἀδεῶς, δέισας μὴ τι νεωτερισθῆ περὶ αὐτὸν, ἐσκέψατο
 πᾶσαν τὴν δύναμιν εἰς τὴν θάλασσαν μεταίεσθαι καὶ πρὸς τυ-
 5ραννίδα τὴν πολιτείαν μεθίστην. καὶ πρῶτα μὲν ναυτικὸν D
 συστήσασθαι καὶ ὀπλίτας, καὶ τούτοις πρὸς τε τὰς τριήρεις
 χρῆσθαι καὶ πρὸς φρουρὰν οἰκίαν, ἵνα μὴ ἐπιβουλεύηται,
 καὶ ἀμελεῖν μὲν παντάπασιν τῆς ἡπείρου, νήσων δὲ ἔχεισθαι
 καὶ θαλάσσης, καὶ Βυζαντίους ἐκ θαλάττης τρέφεσθαι καθι-
 10οτῶν ἐμπορευομένους ταῖς ναυσί· πρὸς τούτοις δὲ καὶ τοὺς
 χρήματα ἔχοντας ἐν Βυζαντίῳ καὶ τῶν συγγλητικῶν, ὅσοι ἔτι
 ὑπελείποντο, ἐν δεσμοτηρίοις κατακλείειν, ἵν' ὁμοῦ τε ἀ-
 παλλάττοιο τοῦ δέους, (ἐδέδεικε γὰρ μὴ ἐθελήσωσιν εἰρήνην
 τίθεσθαι πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα,) καὶ χρημάτων
 15εὐποροίῃ πρὸς τε τὸ ὀπλιτικὸν καὶ τὰς τριήρεις, τὰ ἐκεί-
 νων ἀφελόμενος. οὐ μὴν δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι μνησθέν· P. 654
 τες πρότερον εἰρήνης, ἐν ταῖς οἰκίαις ὑπ' ἐκείνου κατεκλεί-
 σθησαν, ἧ ἐν φρονιστηρίοις ἀπρόῃτοι καθείργοντο, πάντων
 τὰς οὐσίας ἀφελέσθαι μετὰ τὸ εἰς δεσμοτήριον ἀγαγεῖν·
 20πρότερον γὰρ ἐκείνους ὀλίγων τιῶν ἀπεστέρησεν ἐκ τῆς οὐ-
 σίας· εἶτα καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν φόρους τᾶξαι ἐτησίους,
 ἔξ ὧν χρηματιζόμενος διαθρέψει τὸ ναυτικόν. δεσμοτήριον
 δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου κοινὸν ποι-
 εῖν διενοεῖτο. οἴκου γὰρ ὄντος ἐκεῖ μεγάλου Ἰουστινιανείου
 1. ἐξηλέγοντο P. 16. ἀλλὰ post δὲ add. P.

bus pensiones exacturam firmasset. At ubi omnia fraudes et ludibria
 reperta sunt et vulgi iam fabula fuit, formidans, ne quid adversum
 se rerum novarum oriretur, potentiam suam omnem in mare trans-
 ferre et politiam in tyrannidem mutare constituit. Ac primum qui-
 dem classem et cataphractus comparare, eorumque operam et in
 triremibus et ad corpus suum contra insidiatores tutandum adhi-
 bere: continentem penitus penitusque negligere: seseque in mari
 et insulis tenere, et ad Byzantios per mare alendos nauticas nego-
 tiationes inducere. Ad haec et qui nummati essent Byzantii, et
 quotquot restarent proceres, in carcerem contrudere, ut et timore
 vacaret, (metuebat namque, ne cum Cantacuzeno pacem iuissent,) et
 ipsis spoliatis, pecunia ad stipendia in cataphractus et triemes
 suppeteret. Quin etiam aliorum omnium, quotquot alias mentione
 pacis facta aut in domibus propriis ab ipso inclusi essent aut
 monasteriorum septis, interdicto ad eos aditu, coercerentur, iis
 prius in carcerem datis facultates auferre: nam ante pauxillo eos
 privaverat. Insuper ceteris omnibus annuas pensiones praescribere,
 e quibus quaestum colligens, classem sustentaret. Carcerem autem
 in palatio Constantini magui communem aedificare cogitabat. Nam

- A. C. 1345 *προσαγορευόμενον, τὴν στέγην ὑπὸ τοῦ χρόνου διεφθαρμένον, πᾶσαν εἴσοδον ἀναφράξας, οἰκίσκους ἔνδον ἐκείνου πλείστους*
 B *διελεῖν ἐφ' ἑκατέρῳ μέρει, καὶ τούτοις κατακλιῖσαι τοὺς δε-*
σμώτας ἄνωθεν καλωδίους καθίεις, ὥστε νυκτὸς μὲν τοῖς οἰ-
κίσκουις χρῆσθαι, ἡμέρας δὲ πρὸς μετρίαν ἄνεσιν τῇ ὑπολε-
λειμμένῳ μεταξὺ χωρίῳ· τὴν δὲ φρουρὰν ἄνωθεν ἐγκαθι-
δρυσμένην ἐπὶ τῶν τειχῶν διὰ πάσης νυκτὸς τε καὶ ἡμέρας
τὴν φυλακὴν τῶν δεσμοτῶν ποιῆσθαι, καὶ τινος δέουτο,
κάτωθεν πρὸς τοὺς φρουροὺς ποιῆσθαι τοὺς λόγους φανερῶς,
ὥστε ἅπαντας εἰδέναι, ἵνα μὴ λάθοιεν ἐπιβουλήν τινα συ-¹⁰
σκειασάμενοι, κρύφα τῶν φυλάκων τισὶ διαλεχθέντες. μετὰ
 C *τοῦτο δὲ ἔφασαν οἱ συνειδότες καὶ ἐπὶ βασιλίδᾳ χωρεῖν δια-*
ρροῖσθαι καὶ ἀποριεῖσθαι, εἰ βούλοιο τὴν ἐκείνου θυγατέρα
βασιλεῖ τῇ υἱῷ πρὸς γάμον συνάπτειν, εἶγε βούλοιο αὐτὸν
ὡς ὑπὲρ τέκνων ἀγωνιζόμενον, πάντα πλοῦτον τὸν αὐτοῦ¹⁵
πρὸς τὸν ἐπὶ Καντακουζηνὸν ἀναλίσκειν πόλεμον. καὶ πρό-
τερον μὲν γὰρ οὐδὲν ἐλλελοιπέναί προθυμίας καὶ πᾶσαν
σπουδὴν πρὸς τὴν ἐκείνου κατάλυσιν ἐπιδεδείχθαι, καὶ πάν-
τα ἀναλωθέντα τὰ κοινὰ καὶ ἃ ἀφείλετο ἐκ τῶν ἐκείνη προσ-
εχόντων· νυνὶ δὲ εἰς τὸνναντίον ἅπαν τῶν πραγμάτων πε-²⁰
 V. 523 *ριελθόντων καὶ πᾶσαν ἐκείνου τὴν ἡπειρον ἀφελόμενον, αὐ-*
τὸν κρατήσῃν τῆς θαλάσσης, ἀναλίσκοντα ἐκ τῶν ἰδίων, καὶ
Βυζαντίου καὶ τῶν νήσων ἀσφαλῶς καθέξειν τὴν ἀρχὴν καὶ
 D *μὲν ἐκείνη πείθοιο τὴν θυγατέρα προσαρμόξῃν βασιλεῖ τῇ*

cum esset ibi domus, magnum Iustinianum appellata, tecto vetestate consumpto, destructis conclavibus, ipse domunculas plurimas sub terra ab utraque parte inaedificare volebat, et in his reos funibus demissos condere, ut noctibus quidem in domunculis manerent, diebus ad mediocre remissionem area in medio relicta uterentur, illosque supra muros vigilibus constitutis, totum diem ac noctem custodiri. Quod si qua re indigerent vigiles illi, ut inferioribus custodibus clare et aperte dicerent, omnibus audientibus, quo insidiarum vitaretur suspicio, si clam cum quibusdam illorum fabularentur. Posthaec, ut referebant qui norant, et imperatricem aggredi cogitavit et tentare, an vellet ipsius filiam despondere filio suo imperatori, si paratus sit ipse, velut pro filiis decertans, omnes opes suas in bellum contra Cantacuzenum impendere. Nam et antehac nunquam non alacrem fuisse, et omne studium suum ad eum everendum contulisse: et cum publicam pecuniam omnem, tum quam Cantacuzeni amicis abstulerit, in eo collocasse. Nunc cum res omnino secus, quam sperabatur, acciderint, et ille totam continentem occuparit, se mari dominaturum: sumptum de suo facturum: et Byzantii insularumque imperium secure retenturum. Et si quidem illa connubio au-

νιῶ, καὶ αὐτὸν εἶναι πατέρα βασιλέων καὶ πᾶσαν ἔχειν ἀρ- A.C. 1345
 χὴν καὶ πράττειν, ἅττα ἂν δοκῇ· ἂν δ' ἀπανάινηται τὴν δυσ-
 γένειαν, ἐπ' αὐτὴν χωρεῖν. δήλην γὰρ ἤδη εἶναι κακὰ βου-
 λευομένην περὶ αὐτοῦ. συνεσκεύακε δὲ καὶ κατ' αὐτῆς ἐπι-
 5 βουλὴν τοιαύτην. γράμματα πρὸς Πάπαν ἔγραψεν ὡς ἔξ
 αὐτῆς. ἐδήλου δὲ τὰ γράμματα, ὡς αὐτὴ μὲν ἐντραφεῖη
 ἔθεισι καὶ νόμοις τοῖς Ῥωμαίων, καὶ δόγματα πρεσβεῦοι, ἃ
 καὶ ἡ Ῥωμαίων ἐκκλησία· βασιλεὺς δὲ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐκ-
 10 δοθεῖσα, ἀνάγκη τὰ ἐκείνου ὑποκρίνεσθαι. τὴν μέντοι πρῶ- P. 655
 10 γον ἐνλάβειαν καὶ πίστιν καὶ ὁμόνοιαν τῇ Ῥωμαίων ἐκκλη-
 σία περισώζειν καὶ αὐτὸν ἡγεῖσθαι πατέρα καὶ διδάσκαλον
 καὶ πρὸς τὴν πίστιν ὁδηγόν. καὶ βούλεσθαι μὲν καὶ μετὰ
 τὴν ἀνδρὸς αὐτίκα τελευτήν δηλα πάντα καθιστᾶν αὐτῷ, καὶ
 15 πειρᾶσθαι, καὶ πᾶσαν τὴν ἀρχὴν τὰ ἴσα ἢ πείθειν ἢ κα-
 15 ταναγκαζεῖν περὶ τῶν τῆς πίστεως δογμάτων αὐτῇ φρονεῖν.
 κωλυθῆναι δὲ ὑπὸ τῶν περισχόντων πολέμων, τῶν μάλιστα
 παρὰ Ῥωμαίοις δυνατωτάτων πρὸς αὐτὴν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς
 20 πολεμησάντων καὶ ἔτι μέχρι νῦν ἐπικειμένων. ὅθεν αὐτοῦ
 δεῖσθαι, πρῶτα μὲν αὐτῇ τὸ θεῖον ἰλοῦσθαι διὰ τὴν δοκου-
 20 σαν τῶν διστραμμένων δογμάτων αἴρεσιν· ἔπειτα δὲ καὶ Β
 βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμοῦντας, ὅπως ἂν δύναιτο, ὡς, εἰ ἐκεί-
 νοι καταστραφεῖεν, αὐτῆς αὐτίκα τὰ τῆς Ῥωμαίων ἀποστο-
 λικῆς ἐκκλησίας πρεσβευσούσης φανερώς καὶ τοῖς ἄλλοις ὑφ-
 ηγησομένης. τοιαῦτα μὲν τὰ πρὸς Πάπαν τῆς βασιλίδος

nuat, se patrem imperatorum esse velle, habereque totum imperium
 in manu sua, et facere quae libuerit. Sin propter ignobilitatem
 suam conditionem hanc recuset, eam oppugnaturum: indicium quip-
 pe haud dubium fore, eam sibi malum machinari. Excogitavit
 etiam nequiter ac subdole huiusmodi contra eam insidias. Litteras
 in eius persona ad papam scripsit hoc exemplo. Se moribus
 ac legibus Romanorum educatam, eadem cum Romana ecclesia dog-
 mata colere ac venerari. A suis autem consanguineis imperatori
 locatam, velit nolit, eius religionem simulare. Verumtamen quam
 ab infantia imbibere religionem, fidem, concordiam, Romanae
 ecclesiae integram inviolatamque custodire, et ipsum parentem,
 magistrum ac duce[m] fidei agnoscere: voluisseque mox post mariti
 obitum statum ei suum exponere, et conari, ut totum quoque
 imperium, seu voluntarium, seu coactum eandem secum religionem
 profiteretur: sed bellis urgentibus et usque hodie durantibus, qui-
 bus apud Romanos potentissimi super imperio secum dimicent, im-
 peditam fuisse. Unde se precari illum, primum quidem, uti numen
 sibi propitiet, quod perversitatem istam dogmatum sectata videat-
 tur: deinde contra hostes eam pro viribus adiuvet: quibus subver-

A.C. 1345 δῆθεν γράμματα ἐδήλου. ἦν δὲ Κλήμης τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας τότε προεστώς. καὶ ζωγράφῳ τινὶ Πραιποσίτῳ καλουμένῳ ἐγχειρίσας, ἐξέπεμπε πρὸς Πάπαν μηδενὶ ἐξεπεῖν κελεύσας τὸ ἀπόρρητον βασιλίδος. οὐδὲν δὲ ἐκεῖνος ᾔδει πλέον, εἰ μὴ ὅτι πέμποιτο πρὸς Πάπαν. Κλήμης δὲ ὁ Παῖ-5
 C πας, ἐπεὶ δέξαίτο τὰ βασιλίδος γράμματα, ὑπερησθεῖς, ὅτι καὶ ἡ βασιλὶς αἰροῦτο τὰ ἐκείνων, καὶ ὥς, εἰ τῶν πολέμων ἀπαλλαγίῃ, φανερώς αὐτοῖς προσθήσεται, ἀντέγραψε καὶ αὐτός, πρῶτα μὲν ἐπαινῶν τῆς προαιρέσεως, ὅτι καίτοι τυραννουμένη τῶν ὀρθῶν δογμάτων οὐκ ἀπέστη, ἀλλὰ τῇ Ῥω-10
 μαίων ἐκκλησίᾳ συμφρονοίῃ. ἔπειτα καὶ ἐδίδασκεν, ὥς χρὴ τῶν ἰσῶν ἔχουσθαι αἰεὶ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐνάγειν ἠκατημένους καὶ τῆς ἀληθείας ἐκπεσόντας. τελευταῖον δὲ ἐπηύχετο, καὶ χρηστὰς ὑπετίθει τὰς ἐλπίδας, ὥς βοηθήσων ὅ,τι ἂν δύναίτο. ταῦτα τὰ γράμματα ἐνεγκόντος Πραιποσίτου, ἐφύλαττεν αὐ-15
 D τὸς ἐν ἀπορρήτῳ, διενεσκό τε ὥς, εἰ μὲν πείθοιτο ἡ βασιλὶς αὐτῷ, ἐφ' οἷς ἂν ἀξιολῆ, μηδὲν κινεῖν, εἰ δὲ μὴ, ταῦτα ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγνόντα, Βυζαντίους ἐπ' αὐτὴν παρορμαῖν καὶ διαφθεῖρειν αὐτὴν καὶ παῖδας· ἦδει γὰρ πρὸς τοῦτο πάνθ' ὀφειλόμενος, ἂν πύθωνται τὰ Λατίνων ἡρημένην· καὶ οὕτω πᾶσαν αὐτὸν Βυζαντίου καὶ τῶν νήσων ἔχειν τὴν ἀρχήν. εἰ δὲ μὴ προχωροίῃ, μηδὲ πείθοιτο οἱ Βυζάντιοι βασιλίδα καὶ
 11. συμφρονοίῃ M.

sis, statim Romanae apostolicae ecclesiae doctrinam et ritus publice celebraturam et aliis exemplo praeituram. Imperatricis litterae ad papam, qui ea tempestate Clemens erat, huius nominis sextus, huiusmodi fuerunt. Eas pictori cuidam, cui nomen Praepositus, cum tradidisset Apocauchus, ad papam misit: mandans, ne cui arcanum Augustae patefaceret. Qui, nisi quod ad papam mitteretur, praeterea nihil sciebat. Clemens, litteris acceptis, omnibus incessit laetitibus, imperatricem secum communicare, et, si bello defungeretur, palam id facturam, rescribit. Ac principio eam de constanti voluntate laudat, quod quamvis sub iniuncto domino, a legitimis dogmatibus non discesserit, sed cum Romana ecclesia consentiat. Deinde quomodo iisdem perpetuo adhaerere, et alios in fraudem inductos atque a veritate devios eodem reducere debeat, edocet. Tandem bene precatus et bene sperare iubens, quantum in se esset, opem laturum pollicetur. Has litteras cum Praepositus attulisset, ipse Apocauchus arcane servabat: ut si quidem petita sibi concederet, nihil moveret: sin minus, per eas in conventu lectas, plebem ad ipsam una cum liberis interimendam concitaret. Sciebat enim id aegerrime laturam, facillimeque cuivis se opposituram, si eadem Latiorum decreta complexam intelligeret: sic totum se Byzant-

τὰ τέκνα διαφθείρειν, πάντων ἤδη ἀπογόντα, ἣ τῶ ἐν Μαγ- A.C. 1345
 κάνοις πύργῳ κατακλείειν ἑαυτὸν, ὄχρωτάτῳ ὄντι καὶ δυ-
 ναμένῳ πρὸς πάντας Βυζαντίους ἀντέχειν πολιορκουντας, ἣ P. 656
 τριήρει πρὸς Ἐπιβάτας ἀναχωρεῖν, κάκει τὸν ἐπίλοιπον βίον V. 524
 5διανύειν, ἀρχόμενον ὑπ' οὐδενός.

πθ'. Τοιαῦτα μὲν δεῖνος διανοεῖτο καὶ ἤδη ἤρξετο
 αὐτῶν. καὶ πρῶτα μὲν περιέστησεν ἑαυτῷ φρουρὰν ὀπλι-
 κήν, ἣ προϊόντι τῆς οἰκίας συνείπετο ἀεὶ, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα B
 τῶν ἄλλων ἐγγὺς εἰσελθεῖν, εἰ μὴ ὑπ' ἐκείνου προσκληθεῖη.
 10ᾄπειτα καὶ τριήρη παρσκευασμένην εἶχε πρὸς τοῦτο τὸν
 πάντα χρόνον ἐπὶ τῆς Ξυλίνης λεγομένης πύλης ἐφορμοῦσαν,
 ἔνθα ἦν αὐτῷ καὶ ἡ οἰκία ἐξεπίτηδες ἐκεῖ κατσκευασμένη.
 αἰετὸν γὰρ ἐποιεῖτο πρόνοιαν ἐγγὺς εἶναι τῶν τειχῶν, μάλιστα
 τῶν πρὸς θάλασσαν, ἵν' εἴτι περὶ αὐτὸν νεωτερίζοιτο, ἐραδίως
 15διεκπίπτῃ καὶ διασώζῃ ἑαυτὸν. τότε δὲ μάλιστα σπουδῆν
 ἐποιεῖτο πλείστην εἰς τὴν περὶ αὐτὸν φρουρὰν καὶ πρὸς
 τὸ ἔξοδον αὐτῷ ἐραδίαν εἶναι, εἰ τινοσ ἀἴθοιτο κακοῦ. ἑώρα C
 γὰρ ἤδη πάντας πρὸς αὐτὸν κακῶς διακειμένους, καὶ μισούν-
 τας τῆς πονηρίας καὶ τῆς τοσαύτης τῶν Ῥωμαίων φθορᾶς,
 20οὐ τοὺς ἔξωθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς οἰκειοτάτους αὐτούς·
 οἱ δύο γὰρ τῶν υἱῶν πολλὴν αὐτοῦ καταγρόντες σκαιότητά
 καὶ μοχθηρίαν τρόπων, ἀπέστησαν πρὸς βασιλέα· ὥστε καὶ
 πρὸς τινὰς αὐτῷ τῶν ἀπορρήτων κοινωνοῦντας λέγειν, οὐ

tii insularumque imperium adepturum. Quod si id secus eveniret,
 neque Byzantii ad Imperatricem cum liberis trucidandam adducerentur,
 tum rebus desperatis, aut in arce Magnacensi munitissima
 et quae toti Constantinopoli posset resistere, se includeret; aut
 triremi ad Epibatas secederet, ibique liber ac suus, reliquum
 aevi perageret.

88. Talia volvebat animo et iam ordiebatur. Ac primo quidem
 se armatis custodibus circumsepiebat, sine quibus nunquam foras
 egrederetur, nemoque invocatus propius propter eos auderet acce-
 dere, Praeterea ad eumdem finem triremem quocumque paratam habe-
 bat, semper stantem ad portam Ligneam, ut appellatur, ubi et
 domicilium ei de industria aedificatum. Semper enim studebat, ut
 prope muros esset, ad mare potissimum, ut si quid novi capiti suo
 immineret, expedite elapsus se conservaret. At tunc quidem et de
 custodia corporis, et de facili effugio, si quid sentiret impendere
 mali, mire erat sollicitus: videbat enim omnes iam, non alienos
 modo, verum etiam propinquitatem coniunctissimos propter scelera
 sua et tantas Romanorum clades sibi infensissimos. Duo quippe
 eius filii, stoliditatem patris moresque improbissimos detestantes,
 ad imperatorem transierant: ut et quibusdam, quibus arcana sua
 credere solitus erat, non semel et iterum, sed crebrius diceret,

A.C. 1345 δὶς καὶ τρεῖς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, ὡς ὁρῶμεν ἤδη Καντακουζηνὸν ἰσχύοντα μεγάλα, καὶ δεδοίκαμεν μὴ καὶ Βυζαντίον περιγένηται· ἀλλ' εἴγε καὶ τοιοῦτο συμβαίη, γῆς μόνης κρατήσῃ καὶ οὐρανοῦ, τᾶλλα δὲ αὐτὸς διαφθερεῖ πολεμῶν αὐτῷ μέχρι καὶ τοῦ δυνατοῦ, εἰ μέλλει καὶ αὐτὸς συνδιαφθεῖσθαι αὐτοῖς. τῆς τε οὖν φρουραῖς τῆς περὶ ἑαυτὸν πολλὴν ἐποιεῖτο πρόνοιαν, καὶ τὸ ἐν βασιλείοις τοῖς Κωνσταντίνου δεσμοτήριον κατεσκευάζεν ἢ διανοεῖτο, δημιουργοῖς τισὶ τὸ ἔργον ἐπιτρέψας. συχνῶς δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιφροῦτων, ἐπεσκέπτετο τὸ ἔργον καὶ προσηνάγκαζε τάχιον κατασκευάζειν. οἱ δεσμοῦται δὲ τότε δεσμοτήριον ὁρῶντες κατασκευαζόμενοι, οὕτω δεινὸν καὶ ὀλίγα τάφων ἀποδέον, καὶ τὴν διάνοιαν οὐκ ἀγνοοῦντες, ἐσκέψαντο αὐτὸν ἀποκτείνειν, ὅταν γένηται ἐκεῖ, ἀμφοτέρωθεν αὐτοῖς οἴόμενοι τὸν ἐκείνου λυσιτελήσειν φόνον. ἂν τε γὰρ ἐπιτυγχάνωσιν, ἀπαλλάξεσθαι δεινοῦ τοσούτου καὶ ζῆσειν ἐλευθέρως· ἂν τε ἠτῶνται, ἀ-

P. 657 ποθνήσκῃ καὶ αὐθις ἀπαλλάττεσθαι τοῦ ζῶντος κατορωρύχθαι. τοιαῦτα μὲν οἱ δεσμοῦται ἐβουλεύσαντο καὶ παρετήρουν καιρὸν, ἐν ᾧ ἀποκτενοῦσιν ἐπιθέμενοι. δοῦξ δὲ ὁ μέγας τὸν ἄλλον χρόνον, ἡνίκα ἔδει πρὸς τὰ Κωνσταντίνου τοῦτοῦ μεγάλου βασιλεία εἰσερχεσθαι, πολλὴν πρόνοιαν αὐτοῦ ποιούμενος, (ἐπομένους τε γὰρ εἶχεν ἀεὶ τῶν δορυφόρων ἐπιπλοῦτων πολλοὺς, καὶ τοὺς δεσμοῦτας πέμπων κατέκλειεν ἐν ταῖς εἰρκταῖς, ἄχρις ἂν ἐκεῖθεν ἀπαλλάττοιο,) τότε τῶν δεόντων

1. ὁρῶ μὲν P. 2. δεδοίκα P. 3. τῆς pro τοῖς P. et M.

quam nunc potentem cernimus Cantacuzenum; timendum, ne et Byzantio potiat. At enim si id contigerit, sola terra et coelo potiturum: cetera se bellando cum ipso, quantum possit, perditurum, etiamsi cum illis ipse perdendus sit. De stipatoribus igitur sedulo sibi providebat, et in palatio Constantiano carcerem, ut statuerat, opere artificibus locato aedificabat, saepiusque accedens, labores per se inspiciebat, ac fabros perurgebat. At victi tum, carcerem adeo tetrum parumque a sepulcris differentem construi cernentes, et scopum minime ignorantes, redeuntem mactare cogitant, utrovīs modo caedem ipsius sibi profuturam rati. Sive enim quod destinabant animis, assequerentur, a tanto malo immunes fore: sive exciderent, morte luituros: et ita rursus magno malo, ne scilicet vivi sepelirentur, carituros. Hoc illi consilium capiebant, et tempus captabant, quo eum adorti rem perficerent. Magnus autem dux cum alias magni Constantini palatium ingressurus, sollicito sibi caveret, (semper namque armatorum satellitum caetera eum sequebatur, et victos prius in ergastulis claudi iubebat, quoad abiret,) tunc quo facto maxime usus erat, praetermisit, a Deo, ut

οὐδὲν ἐποίει, τὸ φρονεῖν ὑπὸ θεοῦ, ὡς ἔοικε, παρηρημένος A.C. 1345
καὶ ἐγκαταλειφθεὶς πρὸς τὸ ἀποθανεῖν. ἀλλὰ οἱ τε δεσμῶται
διεσκεδασμένοι, περιήεσαν τῶν βασιλείων τὴν αὐτὴν, καὶ V.525
αὐτὸς τὴν περὶ αὐτὸν δορυφορίαν ἔξω καταλιπὼν, εἰσήει B
5 ἐνὸς παρεπομένου μόνου. οἱ δεσμῶται δὲ ὡς εἶδον οὕτως
ἀφύλακτον εἰσιόντα, καιρὸν ἐπιθέσεως νομίσαντες, ὥρμησαν
ἐπ' αὐτὸν, ὀλίγοι τινὲς πρῶτον, οἱ ἔτυχον ὄντες ἐν ταύτῳ.
ἐν οἷς καὶ ὁ ἀνεπιὸς ἦν αὐτῷ Ἀλέξιος ὁ δευτὸς ὑπὲρ Καντα-
κουζηνοῦ τοῦ βασιλέως τὸ δεσμοτήριον κατακεκριμένους καὶ
10 αὐτὸς ὑπὸ τοῦ θείου. πρῶτα μὲν οὖν ἐχρῶντο λίθοις ἐπ'
αὐτῷ· οὐ γὰρ εὐπόρουσιν τινὸς σιδήρου. ἔπειτά τις αὐτῶν
ῥοπάλῳ κατὰ τύχην εὐρημένῳ ἐπληξε κατὰ τῆς κεφαλῆς πολ-
λάκις καὶ κατήνεγκε. μετὰ τοῦτο δὲ χρησάμενοι σκεπάρνῳ
τῶν τὸ δεσμοτήριον οἰκοδομούντων τεκτόνων, ἀπέτεμον αὐ- C
15 τοῦ τὴν κεφαλὴν. ἡ δὲ περὶ μέγαν δοῦκα φρουρὰ καὶ οἱ
ἄλλοι, ὅσοι εἶποντο, ὡς ἡσθάνοντο ἐκεῖνον τεθνεῶτα, οὐ πρὸς
ἄμυναν ἐτράποντο ὑπὲρ ἐκείνου, ἀλλὰ καταπλαγέντες πρὸς
τὴν τόλμαν, ἄλλοι ἄλλοσε διεσκεδάσθησαν. οἱ δεσμῶται δὲ
πρῶτα μὲν πρὸς τὴν ταραχὴν συνέδραμον πάντες. ἡγνούον
20 γὰρ αὐτῶν οἱ πλείστοι ὅ,τι εἶη. ὡς δὲ ἔγνωσαν τὸν μέγαν
δοῦκα τεθνηκότα, τὸ σῶμα μὲν ἀνήρτησαν ἐπὶ τῶν τειχῶν
τῶν θρασυτέρων τινές. τὴν κεφαλὴν δὲ περιπέριραντες ἀκον-
τίῳ, καὶ αὐτὴν ὁμοίως ἐπέστησαν τοῖς τείχεσιν, ἐν' εἶη πᾶσι

conicimus, mente privatus, et ad caedem desertus. Ceterum captivi atrium palatii sparsim obambulabant, et ipse satellitio suo foris relicto, uno tantum comite ingrediebatur. Tum illi, ut ita incustoditum aspexerunt, tempus adesse rati, insiliunt, pauci quidam primum, qui forte simul erant, in quibus et Alexius dux, Cantacuzeni causa et ipse damnatus carcere, sororis filius ab avunculo suo. Ergo lapidibus eum initio insectantur, quod ferrum in promptu non erat. Post quidam sustem fortuito repertum saepius in caput impingit. Ad extremum arrepta bipenni a fabris materiariis, qui carcerem exstruebant, caput illi amputant. Tum custodia, et quidquid satellitum sequebatur, ut eum interfectum audierunt, ultione praetermissa, tanta audacia attoniti, alius alio diffugerunt. Captivi ad tumultum omnes concurrentes, (maior enim pars eorum quid esset nesciebat,) ut magnum duces occisum cognoverunt, quidam audaciores, cadaver de muro suspendunt, caputque telo praefixum similiter in muro pro spectaculo statuunt. Gratium enim populo facere se arbitrabantur, qui illum pro communi hoste haberet, tamquam huius belli civilis fontem scilicet primamque originem: nemo enim iam quae contigerant non sciebat. Ipsi vero pro copia praesenti, si qui eos aggredierentur, defensionem parabant: sublimibus palatii muris potissimum fidentes. Simul etiam spes quaedam

- A.C. 1345 καταφανής. ὄροντο γὰρ μᾶλλον κεχαρισμένα τῷ δήμῳ δεῖν,
 D πολέμιον κοινὸν τὸν μέγαν δοῦκα ἡγουμένῳ, οἷα δὴ τοῦ ἐμ-
 φυλλίου πολέμου ὄντα αἰτιώτατον. πάντες γὰρ ἤδη τὰ γεγε-
 νημένα οὐκ ἠγνόουν. αὐτοὶ δὲ παρεσκευάζοντο ἐκ τῶν ἐνό-
 των, ὡς ἀμννούμενοι, ἃν ἐπίωσί τινες, τοῖς τεύχεσι τῶν βα-5
 σιλείων μάλιστα θαρρόυντες οὖσιν ὑψηλοῖς. ἅμα δὲ καὶ
 ὑπέσαινέ τις αὐτοὺς ἐλπίς, ὡς οὐδεὶς ὑπὲρ ἐκείνου ἀμνεῖ-
 ται, πάντων ἐχθραινόντων, καὶ ἡ βασιλεὺς δὲ, δεισάσα μὴ τι
 νεωτερίσῃσι πλέον περὶ αὐτῶν, οὐ μόνον ἀμνηστίας δροχους
 παρέξειται καὶ ἀπαθείας, ἀλλὰ καὶ πρὸς δευρά τινα αἰτήμα-10
 τα ὑπέξει. ἡ μὲν οὖν βασιλεὺς ἀντίκα ὡς ἐπύθετο, πανυ-
 περσέβαστον Ἰσαάκιον ἐκέλευε τὸν Ἀσάνην, (οὗτος γὰρ αὐ-
 P. 658 τικά διεδέχετο τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχήν,) πᾶσαν πρόνοιαν
 ποιήσασθαι καὶ δροχους παρέχειν τοῖς δεσμοῦταις, ὥστε τῶν
 βασιλείων ἐξελεθεῖν. ἔδεισε γὰρ περὶ αὐτῶν ἅπερ κἀκεῖνοι15
 ἐπενόουν. ἐκεῖνος δὲ, ὄχλον πολλοῦ πραγμάτων ἀθρόον περὶ
 αὐτὸν γεγεννημένου, ἡμέλει τῶν δεσμοτῶν. καὶ τὴν τε ἡμέ-
 ραν ἐκείνην καὶ τὴν νύκτα διήγαγον, οὐδανὸς ἐπιθεμένου·
 καθ' ἣν εἰ ἐβούλοντο, διεσώζοντο ἂν, ἢ ἐν τῇ τῆς τοῦ θεοῦ
 γενόμενοι νεῦ Σοφίας, ἢ ἄλλοσέ ποι διασκευασθέντες· οὐδεὶς20
 γὰρ αὐτοὺς ἐφρούρει. μεγάλα δὲ ἐλπίσαντες ἀνοήτως, καὶ
 τῆς φίλης ἀπεστέρηται ζωῆς. ἐς τὴν ὑστεραίαν γὰρ Τζε-
 φραΐτις ἐκ τῶν οἰκετῶν μεγάλου δουκός, αἵμασι χαιρών ἄν-
 B θρωπος καὶ πικρὸς καὶ ἀπάνθρωπος κολαστής, (δημίον γὰρ

γ. ἀμνεῖον P., ἀμνεῖ V.

23. τοσ ante μεγάλου add. V.

illis subblandiebatur, neminem eius ultorem proditurum, in quem omnium odia conspiravissent: et Augustam metuentem ne quid amplius novarent, non solum oblivionem facti et impunitatem illis iuraturam, verum etiam aliis quibusdam petitionibus satisfacturam. Imperatrix, accepto caedis nuntio, statim Isaacium Asanem panhypersebastum, (hic enim mox summae rerum praepositus est,) videre iubet, ne quid res publica detrimenti capiat: et fidem dare publicam captivis illis, ut palatio exirent: ea enim illis timebat, quae et ipsi suspicione praecipiebant. Verum Asanes sexcentis simul negotiis obrutus, captivos posthabuit: qui diem illum et noctem consequentem necmine invadente illaesi transegerunt: quo tempore, si voluissent, vel in aedem Sophiae, vel alio quopiam dissipati confugientes, cum non custodirentur, servati fuissent. Sed quia magna praemia insipienter sperabant, etiam caras sibi animas suas perdidierunt. Postridie siquidem Zephraetis e famulis magni ducis, homo sanguinarius saevusque et immanis, (carnificinam enim, domino superstite, faciebat) ad vindicandam interfecti caedem populum concitat: classarios imprimis, quibus quod assiduo inserviret, perbe-

ἔπειθε τόπον ἐκείνου περιόντος,) ὑπὲρ τοῦ δεσπότου ἄμυνό- A.C. 1345
 μενος, τὸν δῆμον ἐκίνει, καὶ μάλιστα τὸ ναυτικόν, εὐνοίαν B
 πρὸς ἐκεῖνον κεκτημένον οὐ μικρὰν, οἷα δὴ περὶ αὐτοὺς αἰε
 ἡσυχολημένον. καὶ ὄπλα ἀναλαβόντες ἐχώρουν ἐπ' ἐκείνους.
 5οὶ δὲ τῶν χρησίμων εὐποροῦντες οὐδενός, (ὄπλα τε γὰρ αὐ-
 τοῖς οὐ παρῆσαν, οἷς φραζάμενοι ἐπιστήσονται τοῖς τείχεσι,
 καὶ τὸ τοῦ φρουρίου μέγεθος κρεῖττον ἦν, ἢ ὥστε παρ' αὐ-
 τῶν φυλάττεσθαι, ὄντων ἐλασσόνων, ἀπείρων τῶν ἐπικειμέ-
 νων ὄντων καὶ πανταχόθεν περιρῥυέντων,) ὡς ἦσθοντο διο-
 10ορυσσόμενα τὰ τείχη καὶ ἀλίσκεσθαι μέλλειν ἤδη, τὸ φρού-
 ριον ἐκλιπόντες ἐπὶ τὸν ἐγγὺς κατέφυγον ναὸν τὸν τῶν ἐννέα C
 ταγμάτων προσαγρευόμενον. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν τὰ ἄδντα
 εἰσήεσαν, οἱ δὲ ἐν ὑπονόμοις κατεκρύπτοντο οὖσιν ἐκεῖ πλεῖ- V. 528
 15στοις καὶ δυσελίκοις. ὁ δῆμος δὲ ἐπελθόντες ὁρμῇ τινι ἀ-
 15σχέτῳ καὶ μαριώδει, τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέσφαζαν τῶν ἀδύ-
 των ἔνδον, τοὺς δὲ ἄλλους οἷ κατελαμβάνοντο, καὶ διέδρασαν
 τὰν κίνδυνον ὀλίγοι πάνυ καὶ μάλιστα οἱ τὸν μέγαν δοῦκα
 ἀπεκτονότες. οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἀπεσφάγησαν ὄντες οὐκ ὀ-
 λίγοι. σαφέστατα γὰρ τὸν ἀριθμὸν οὐκ ἐξεγένετο μαθεῖν,
 20οἷα δὲ ἐκ διαφόρων πόλεων συνειλεγμέναν. ἐκεῖνοι μὲν οὖν
 οὕτω τὸν τε μέγαν δοῦκα ἐπιθέμενοι ἀπέκτειναν καὶ αὐτοὶ
 ἀπώλοντο ὑπ' ἀβουλίας. οἱ δὲ ἐν Βυζαντίῳ φίλοι βασιλεῖ, D
 ὡς ἐγένετο ἀντίκα φανερός τεθνηκώς ὁ μέγας δοῦξ, γράμματα
 πρὸς βασιλέα ἔγραφον περὶ τῶν γεγενημένων καὶ παρήγγον,
 25πάντα ἐν ὑστέρῳ θέμενον τάχιστα ἤκειν πρὸς Βυζάντιον,

nevolis utebatur. Quamobrem sumptis armis in miseros vadunt.
 Qui destituti omnibus ad pugnam requisitis, (nam et armis care-
 bant, quibus tecti in muris starent, et maius erat palatium, quam
 ut a paucis defendi posset, cum innumeri essent, qui adorirentur
 et undique se circumfunderent,) ut muros perfodi et se capiendos
 senserunt, relicto palatio sive castello, ad templum in proximo,
 Novem Ordinum cognominatum, perferunt. Et alii quidem adyta
 sese occultant: alii in cuniculis, (qui plurimi ibidem et tortuosi erant,)
 sese occultant. At populus superveniens praecipiti et insano fu-
 rore quosdam eorum intra ipsa adyta, alios ubi eos comprehende-
 bat, iugulat: paucique admodum effugerunt, et illi praesertim, qui
 magnum ducem peremerant: reliqui omnes iique frequentes necati
 sunt; quorum numerus, quod ex diversis urbibus erant collecti, ad
 liquidum iniri non potuit. Atque hi quidem hoc modo magnum
 ducem occiderunt, et ipsi vicissim per imprudentiam suam occisi
 sunt. Porro amici imperatoris, qui erant Byzantii, simul necem
 magni ducis fama vulgavit, rem gestam ad eum perscribunt, admo-
 nentes, ut omnibus intermissis Byzantium advolet, captivis quippe

A.C. 1345 ὡς τῶν δεσμοτῶν τὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλείᾳ κατασχορήγοντο, καὶ εἰ τάχιστα παραγένετο, Βυζάντιον παραληφόμενος ἐκείθεν. τὰ μὲν οὖν τῶν φίλων γράμματα ἐν τῇ τοῦ Γαβριὴλ προσαγορευομένη κώμῃ ἐστρατοπεδευμένην ἤκον βασιλεῖ. ἄμα δὲ καὶ ἐκ Διδυμοτείχου παρὰ γυναικὸς τῆς⁵ 'P. 659 βασιλίδος ἀπηγγέλλετο τὰ ἴσα.

B πθ'. Τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ οἱ πρὸς Κράλην πεμφθέντες πρέσβεις ἐπανῆκον ἀπηγγέλλον τε, ὡς Κράλης μὲν καὶ πρὶν αὐτοὺς ἤκειν ἀποσταίη Φερῶν πρὸς τὴν οἰκειαν, δεῖσας τῶν Περσῶν τὴν ἔφοδον, ὡς ἠγγέλλοντο ἐπιόντες. αὐτῶν¹⁰ τε ἔνθα ἦν παραγενομένων καὶ ἀπαγγειλάντων τὴν πρεσβείαν ἀποκρίνασθαι, ὡς εἰδείη καὶ αὐτὸς τὰ δίκαια καὶ διὰ τοῦτο ἀποσταίη καὶ Φεραίων, οἷς ἐξέσται βασιλεῖ χρῆσθαι ὡς οἰκείοις. ἔλεγον δὲ οἱ πρέσβεις, τοὺς Φεραίους δεῖσθαι πολλῆς προνοίας τῆς τε ἄλλης καὶ τοὺς τὰ Κράλην πράσσοντας ἐξε-¹⁵ λαθῆναι· οὐ γὰρ εἴσουσιν ἐκεῖνοι τὸν ὄχλον ἡρεμεῖν, ἀλλὰ ἀναπέσουσι Κράλην προσχωρεῖν, ἂν ἀπολυούσιν ἀδείας. βασιλεῖ μὲν οὖν ἐδόκει ἀμφοτέροις δεῖν σπουδῆς πολλῆς καὶ τῶν ἀναγκασιότατων ἄμφω εἶναι, καὶ ἐμερίζετο τοῖς λογισμοῖς ἐκκλησίαν δὲ ἐκ τῶν ἐν τέλει ποιησάμενος, καὶ Ἄμοῦρ πα-²⁰ ρόντος τοῦ σατραπίου καὶ Σουλιμάν τοῦ Σαρχάνη παιδὸς, εἰς κοινὸν προὔτιθει τὴν βουλὴν καὶ ἐκέλευε γνώμην ἕκαστον εἰσάγειν, ἧ ἂν ἐν τοῖς παροῦσι δοκίμῃ λυσιτελεστέρα εἶναι. ἐδόκει μὲν οὖν πᾶσι κοινῇ πρὸς Βυζάντιον ἰτέον εἶναι καὶ

Constantini palatium obtenturis, si celerrime affuerit: inde urbem occupaturum. Hae litterae apud vicum Gabrielis castrametanti venerunt, et Didymoticho ab uxore eadem nuntiabantur.

89. Eadem luce legati a Crali redeunt renuntiantes, antequam eo venissent, eum Pheras relinquentem recessisse, Persarum videlicet adventum, de quo audierat, metuentem. Sed cum illum eo loco, in quo tunc erat, convenissent, legatione percepta respondisse, se quoque quid iustum sit scire: atque idcirco Pheris abiisse, qua urbe imperator tamquam sua uti posset. Referabant item legati, Pheras aliqui curam ac providentiam non minimam desiderare, et factionem Cralis expellendam: non enim passuram plebem quiescere, sed ubi licentiam adepta fuerit, ad deditionem Crali faciendam sollicitaturam. Imperator utramque rem multo egere studio et ambas esse summe necessarias iudicans, huc illuc cogitationes dividebat. Convocatis igitur primoribus, praesentibus item Amario satrapa et Sulimano, Sarchanis filio, rem in disceptationem adducit, et quod cuique pro tempore utilius videretur, proferre in medium iubet. Placuit ad unum omnibus, citra cunctationem petendum Byzantium: non enim res ipsas exspectaturas, si ipsi cessando

μη μέλλειν· οὐ γὰρ τὰ πράγματα αὐτοὺς ἀναμενοῦσιν, ἄν.Α.С. 1345
 τριβῶσι τὸν καιρὸν καὶ διαμέλλωσι. βασιλεὺς δὲ οὐκ ὀρθῶν
 ἔχεσθαι λογισμῶν τὰ εἰρημένα ἀπεδείκνυ. τοὺς μὲν γὰρ
 φίλους γεγραμέναι, ὡς παρακοιμώμενον ἀπέκτονότες οἱ δε-
 5σωμῶται τὰ Κωνσταντίνου βασιλεία αὐτοὶ κατέσχον· ἄθλον V. 527
 δὲ εἶναι, εἰ κατέχουσι καὶ μέχρι νῦν. εἰ μὲν γὰρ ἅπανα ἡ D
 πόλις προσεχώρησεν ἡμῖν καὶ οὐδὲν ἐκείνοις ἐνοχλοῦσι διὰ
 τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς ἡμᾶς, τί δεῖ ταχυτήτος πρὸς ἐκείνους,
 μήτ' αὐτῶν οὐδένα κίνδυνον ὑποπτενόντων καὶ ἡμῶν ζημι-
 10ουμένων διὰ τὴν μέλλησιν μηδέν; εἰ δ' ὡσπερ πρότερον αὐ-
 θις πολεμοῦσι καὶ τειχομαχίας πρὸς αὐτοὺς ὁ δῆμος ποιού-
 νται ἐπιόντες, οὐχ ὀρθῶ τὴν δύναμιν, ὑφ' ἧς αὐτοὶ περιποιή-
 σονται τὸ φρούριον. οὔτε γὰρ ὄπλων εὐποροῦσιν ἄσπλοι
 καὶ δεσμῶται ὄντες, οὔτε τῶν ἐπιτηδείων πρὸς τροφήν· τὰ
 15γὰρ ἀναγκαῖα μόλις ἐχορηγοῦντο παρὰ τῶν φυλάκων γλί-
 σχως. πρὸς τούτοις δὲ οὐδὲ πρὸς τὸ τοῦ φρουρίου μέγε- P. 660
 θὸς ἐξαρκέσουσιν ὀλίγοι ὄντες, αὐτὸ τε τὸ φρούριον ἡμελη-
 μένον ἐκ πολλῶν ἐτῶν ῥᾶστα προδώσει τοὺς ἐνόντας· ὥστε
 ἐμοίγε ἐκ πάντων ἄπορα εἶναι δοκεῖ, δυνήσεσθαι αὐτοὺς
 20πρὸς τοσοῦτον πόλεμον ἀντιστήσειν. εἰ δ' ὀφειδῆποθεν ἐπι-
 κορυφίας ἀπέλαυσάν τινος καὶ εὐπορήσαντες τῶν πρὸς τὴν
 χρείαν ἀντέσχον ἄχρι νῦν, καὶ μέχρι πολλοῦ δυνήσονται ἀν-
 τικαθίστασθαι· οὐ δὴ δι' ἐλπίδα ἄθλον τῶν ἐν χερσὶν ἀγα-
 θῶν ἀποσχέσθαι δέον. Φεραὶ γὰρ οὐ φαύλη πόλις καὶ οἷα

16. οὐ P. pro οὐδὲ.

diem exemerint. At imperator dicta cum recta ratione haud con-
 sentire ostendit. Amicos scripsisse quidem, praefecto cubiculi oc-
 ciso, vinctos Constantini palatium tenere: esse tamen in ambiguo,
 utrum adhuc teneant. Si enim, inquit, universa civitas nostra,
 neque illis propter studium nostri quidquam molestum est, cur ad
 illos festinemus, quando nec ipsi periculum ullum metuunt, et nos
 ex dilatione detrimentum nullum capimus? Sin, ut antehac, rur-
 sum in armis sunt et populus palatium oppugnat: non video, qua
 vi id servaturi sint: nec enim armorum facultas est, cum sint in-
 ermes et cum catenis: neque victus, quem custodes vix ad neces-
 sitatem tenuiter suppeditabant. Adde quod ad amplitudinem palatii
 tantam ipsi pauci non sufficiunt, quod iam pridem neglectum et
 desertum facillime qui intus sunt prodet: ut mihi quidem qua-
 cumque intuenti, difficile videatur, posse illos contra tantam vim
 resistere. Si vero unde auxilium consecuti et rebus necessariis
 abundantes usque nunc se defendere poterunt, non sane propter
 incertam spem bona, quae in manibus sunt, abicere oportet. Non
 enim exigua et contempta urbs Pherae, sed ampla et illustris et a

A.C. 1345 καταφρονήθηνας, ἀλλὰ μεγάλη τε καὶ θαυμασία καὶ ἀναγκαία τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ παρεῖναι. δι' ἃ δεῖν οἴομαι τὴν Β μὲν ἄλλην ἅπασαν στρατιὰν ἐπὶ Βυζάντιον χωρεῖν ἀντίκα, ἐμὲ δὲ τρισχιλίους παραλαβόντα στρατιώτας ἀφικέσθαι εἰς Φερὰς, καὶ μίαν ἡμέραν ἐκείνοις συγγεγόμενον· καὶ προνοίας⁵ ἀξιώσαντά τινος, ἔπειτα καὶ τοὺς τὰ Κράλη ἡρημένους ἐκείθεν ἐξελάσαντα, ἀδῆις ἀναστρέφειν. τῆς ἄλλης δὲ στρατιᾶς διὰ βαρῦτητα καὶ πλῆθος πυκνοτέρας τὰς στρατοπεδείας ποιουμένης, ὑστερήσομεν οὐδὲ αὐτοὶ εὐσταλεῖς τε ὄντες καὶ ὀλίγοι καὶ ῥᾶον τὴν ὁδοπορίαν διανύοντες. καὶ τὴν τε πρόνοιαν ποιησόμεθα Φερῶν τηλικαύτης πόλεως, καὶ πρὸς τὴν εἰς Βυζάντιον ὁδοπορίαν ζημιωσόμεθα οὐδέν. εἰ δὲ τινος ἀπολείπομενοι καὶ τῶν δεόντων, οὐ περιγενοίμεθα τοῦ Βυζαντίου νῦν, ἀλλ' ἔισαῦθις ἔξεστιν οὐκ ἀγενεῖς περὶ αὐτοῦ ἐλπίδας ἔχειν. Φεραὶ δὲ εἰ ἀμεληθεῖσαι ὑπὸ Κράλην γένοιτο, αὐτὴς τὰς τε ἀνασώσεται ἐλπίς οὐκέτι οὐδεμία, καὶ τὰς ἄλλας τῆς Μακεδονίας πόλεις ὡσπερ μεθύριον κειμένη τῆς ἄλλης ἀρχῆς Ῥωμαίων διατέμνει. ἃ χρὴ συνορᾶν καὶ μὴ ἀδήλων ἕνεκα τὰ πρόδηλα προῖεσθαι καλά." τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς ἐπ' ἐκκλησίας συνεβούλευε, καὶ ἐπείθοντο οἱ πλεῖστοι Ῥωμαῖοι τῶν ἐν τέλει. Ἄμωρ δὲ μετὰ Σουλιμᾶν καὶ τῶν ἄλλων Περσῶν ἀντέπον φανερῶς, οὐ λυσιτελοῦντα εἰπόντες βασιλέα βεβουλεύσθαι, λόγων ἡκόντων περὶ Βυζαντίου, καὶ τοσαύτης ἐλπίδος ὑποφαινομένης, ἐκείνων μὲν ἀμελεῖν, πρὸς ἕτερον

1. μεγάλη P.

qua Romanum imperium valde pendeat. Quare reliquo exercitui nulla interposita mora Byzantium contendendum, mihi vero cum tribus millibus Pheras proficiscendum: ibi unum diem cum civibus ponendum, rebusque utcumque inspectis et compositis, et Cralianis expulsis, revertendum opinor. Alias autem copias, propter multitudinem armorumque pondus crebrius castrametantes, nos pauci et leviter armati atque idcirco expedite ambulantes facile assequemur: et ita Pheris, tantae urbi, consulemus et protectionem Byzantinam nihil morabimur. Quodsi re quapiam necessaria defecti Byzantium nunc non obtinuerimus, tamen ingenuam spem eius adhuc obtinendi habere liceat. Sin Pherae negligentia nostra sub Cralis potestatem venerint, ipsas recuperandi nulla spes supererit: nec alias urbes Macedoniae, inter quas velut confinium sita, a cetero imperio Romano eas dividit. Quae aestimanda sunt, nec pro incertis certa dimittenda. Talia imperator in consilio procerum suadebat, et persuadebat plurimis. Amurius vero et Sulimanus aliique Persae palam responsantes parum utiliter consuluisse affirmabant: cum de Byzantio agatur, et tanta spes affuigeat, illo neglecto, ad aliud,

δὲ τι τρέψοθαι, κἄν πάνυ τῶν βελτίστων ᾗ. οὐ γὰρ περί Α. 6. 1345
 μῦς καὶ δύο πόλεων τὴν διαφορὰν αὐτῷ πρὸς τοὺς ἄλλους
 Ῥωμαίους εἶναι, ἀλλὰ κοινῇ περὶ συμπάσης τῆς ἀρχῆς, ἧς
 ὡς περὶ κεφάλαιον ἐστὶ Βυζάντιον· κἄν μὴ ἐκείνου περιγέ-
 57ηται, οὐδέποτε βεβαίως τὴν ἡγεμονίαν ἔξιν. Φεραὶ δὲ εἰ
 νῦν προσχωρήσουσι Τριβαλοῖς, οὐ μακρῷ ὕστερον ἀνασωθή-
 σονται αὐτοῖς ἐπιστρατεύσαντος καὶ αὐτοὺς ἐπαγομένον καὶ
 δούλους καὶ συμμάχους. οἱ μὲν οὖν Περσῶν ἄρχοντες τοιαυτὰ
 τε ἀντίειπον καὶ ἐδέοντο βασιλέως σφίσι πείθεσθαι· ἅμα δὲ
 10 καὶ ὄρηπτο ἡ στρατιὰ ἀναξυγνύειν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ εὐώρα P. 661
 πράττειν ἐτέρως ἀδυνάτως ἔχων, ἐπέτρπε τὴν ἐς Βυζάντιον
 ἐπάνοδον. ἐπεὶ δὲ ἤκον, τοὺς τε δεσμώτας εὐρον ἀποτεθνη-
 κότητας καὶ τὰ ἄλλα πράγματα ἐν ἡσυχίᾳ. μετὰ γὰρ τὴν V. 528
 μεγάλου δουκὸς τελευτῆν, ἐπὶ δύο καὶ τρισὶν ἡμέραις ταρα-
 15 χῆς καὶ συγχύσεως γεγενημένης, ἔπειτα ἠρέμει, Ἰσαακίου
 τοῦ πανυπερσεβάστου τὴν ἀρχὴν τῶν ὅλων διαδεξαμένου,
 συνἀρχοντος αὐτῷ καὶ Κιννάμου τοῦ μυστικοῦ, καὶ πάντα
 ἔπραττον αὐτοὶ, καὶ πατριάρχου ὡς περὶ πρότερον συμματέ-
 χοντος τῆς διοικήσεως. μετὰ δὲ τὴν μεγάλου τελευτῆν δου-
 20 κός, ἡ γυνὴ τὸν πλοῦτον πάντα ἔχουσα ὄντα οὐκ ὀλίγον,
 συνειδυίας καὶ τῆς βασιλίδος καὶ μηδὲν περὶ τῶν χρημάτων B
 ἐνοχλοῦσης, ἀνεχώρησεν εἰς Ἐπιβάτας. ἐλέγξτε δὲ πρὸ τῆς
 τελευτῆς μικρὸν, πάντα ὅσα εἶχεν ὀπουδήποτε, εἰς Βυζάν-
 τιον ἀγαγεῖν· σκοπὸς δὲ ἦν αὐτῷ, ὡς βασιλίδι τὸν πλοῦτον

9. τε add. M. 21. μηδὲ P.

quamvis optimum, converti. Non enim illi cum ceteris Romanis de una aut duabus urbibus, sed de toto simul imperio litem esse: cuius velut caput et summa Byzantium: quam nisi subiecerit, nunquam stabilem principatum habiturum. Pheras, si nunc ad Triballos defecerat, non multo post, ubi illuc moverit et se pro sociis ac servis secum duxerit, recuperari posse. Sic Persarum ductores adversantes imperatorem rogabant, ut sibi obsecundaret: simulque exercitus eo redire gestiebat. Imperator ut vidit aliter fieri nequire, manus dedit. Eo ut venerunt, captivos illos occisos et quietum civitatis statum invenerunt. Nam cum post mortem magni ducis ad biduum triduumve tumultuatum fuisset, Isaacio panhypersebasto, collega Cinnamo mystico, summam capessente rem publicam, tranquillitas consecuta est. Atque hi, patriarcha, ut prius, socio, administrabant omnia. Post obitum mariti, magni ducis uxor cum pecuniarum vi immodica, conscia etiam imperatrice nec eam quidquam earum gratia obturbante, Epibatas cessavit. Dicebatur autem Apocauachus paulo ante necem, quidquid ubicumque haberet pecuniarum, Byzantium contulisse eo fine, ut, cum ostend-

A. C. 1345 ποιήσας δῆλον, ὅν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τέκνων ἀναλώσει, οὕτω πείθειν αὐτὴν θυγατέρα τὴν ἐκείνου βασιλεὶ προσαρμόζειν τῷ νόμῳ. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνός, ἐπεὶ ἐκ Βυζαντίου οὐδὲν ἀπήντα κατ' ἐλπίδας, οὐ μετρίως ἠνιάτο καὶ τοὺς ἄρχοντας Περσῶν καὶ τοὺς ἐν τέλει ἐν αἰτίαις εἶχεν, ὅτι διὰ τὴν αὐτῶν ἀβουλίαν καὶ μικροψυχίαν Φερῶν τε καὶ τῶν
 { C κατὰ Μακεδονίαν πόλεων ἀποστεροῖτο. ὑπώπτευσεν γὰρ μετὰ τὴν ἐκείνων ἀναχώρησιν ῥαδίως παραστήσεσθαι τὸν Κράλην, ἀπειρηκνίας ἤδη πρὸς τὴν ἐκ βασιλέως ἐπικουρίαν, καὶ παρήγει τοὺς ἄρχουσι Περσῶν, αὐθις εἶναι δεόν εἰς Μακεδονίαν ἀναστρέφειν. συνορῶντες δὲ ἤδη καὶ αὐτοὶ, ὡς ἐκ Βυζαντίου μὲν οὐδὲν ἔσται πλέον, (ἅπαντα γὰρ ἤδη ἐν τάξει ἦσαν, καὶ οὐδὲν ἔνδον ἐταράττετο,) λυσιτελοῖν δὲ αὐθις πρὸς Μακεδονίαν συνεκστρατεύειν βασιλεὺς, ἐπεὶ θοῦτο ἀνωμένῳ διὰ τὴν ἐπάνοδον. καὶ ἐπεὶ ἐδέδοκτο πρὸς τὴν ἐσπέραν αὐθις ἐκστρατεύειν, εἰς Ἀπάμειαν ἐστρατοπεδεύσαντο ἐλθόντες. ἐστρατοπεδευμένοις δὲ ἐκεῖ ὁ τοῦ Σαρχάνη υἱὸς Σουλμάν ἀθρόον ὑπὸ λαυροτάτων κατεσχέθη πυρρετῶν· οἱ περὶ αὐτὸν δὲ ἀκροτάτως χρησάμενοι ψυχρῇ διαίτῃ, εἰς τοῦτον-
 D τίον περιέστησαν τὸ νόσημα, καὶ τῶν πυρρετῶν ἐπιλειπόντων, 20 ἄκρως καταψυχθεῖς, ἔμελλεν ἐκλείπειν ὑπὸ συγκοπῆς, τοῦ περικαρδίου αἵματος οὐκ ἐξαρκούντος ἀντέχειν πρὸς τὴν νέκρωσιν. Ἀμούρ δὲ τῆς αἰτίας στοχαζόμενος τοῦ κινδύνου, ἀντέπραπτεν ὅσα ἔξῃν πρὸς τὸ κακόν. Θηριακὴν τε γὰρ πα-

5. αἰτίας P.

disset imperatrici, quantas opes pro ipsa et filiis eius impensurus esset, ad filium cum filia sua matrimonii vinculo copulandum eam pelliceret. Imperator Cantacuzenus, postquam Byzantii nihil, quale sperabat, evenit, non mediocriter moestus culpam in duces Persarum coniciebat: ob quorum imprudentiam languoremque Pheras cum Macedonicis urbibus amisisset. Suspicionem enim movebatur, post eorum discessum levi eas negotio, imperatoris auxilia desperantes, Cralem subegisse: hortabaturque, uti secum in Macedoniam redirent. Qui quod et ipsi videbant, nullum se Byzantii operae pretium facturos, (omnia quippe iam ordinata et pacata intus erant,) et expedire in Macedoniam rursus cum imperatore proficisci quamquam tristiores, attamen in eius sententiam ierunt. Ut convenit occidentem denuo petere, Apameam veniunt, ubi castris positus Sulimanum, Sarchanis filium, repente rapidissima febris arripit. Quem eius comites diaeta frigidissima curantes, contrarium ei morbum creaverunt: febrigue desinente extreme refrigeratus syncopae occisus erat, cum sanguis circa cor ad mortem arcendam imbecillus esset. Amurius, causa coniecta, malo depellendo quantum poterat faciebat. Nam et theriacam et vinum meroarum vetus dabat bibere.

ρείγεται πίνειν καὶ ἄκρατον οἶνον παλαιόν. τῶν πυρετῶν δὲ A.C. 1345
 αὐτῆς ἰσχὺν λαβόντων, οἱ περὶ Σουλμῶν ἐχρῶντο τοῖς προτέ-
 ροις αὐτῆς, ἀπειρίαν πολλὴν Ἀμοῦρ κατεγνωκότες· νεκρωθεί-
 σης δὲ αὐτῆς τῆς καρδίας, ἀπέθανε παραχρῆμα. οἱ δὲ περὶ
 5 ἐκέλευον οὐκ αὐτοὺς τοῦ θανάτου ᾤοντο αἰτίους εἶναι, ἀλλὰ
 Ἀμοῦρ κατηγοροῦν φανερώς, ὡς ἀπεκτονότος δηλητηρίῳ, ἥνικα
 παρείχετο τὸν οἶνον. ἃ πυθόμενος ὁ Ἀμοῦρ ἔδεισε περὶ τῆς P. 66a
 ἀρχῆς, μὴ Σαρχάνης ὁ πατὴρ περὶ τῆς τελευταίας πυθόμενος τοῦ
 νιοῦ καὶ πιστεύσας τῇ διαβολῇ, ὡς παρ' αὐτοῦ ἀναιρεθεῖη,
 10 ὀδύνηται, αὐτοῦ ἀπόντος μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ ὑπαγάγηται
 τὰς πόλεις ἀμυνόμενος. δι' ἃ ἔδοκει δεῖν τὴν ταχίστην οἰκάδα
 ἀναχωρεῖν πρὶν ἐκπυστα γενέσθαι τὰ κατὰ τὸν Σουλμῶν. Ἀ-
 μοῦρ μὲν οὖν ἐκ τοιαύτης αἰτίας αὐτῆς εἰς Ἰωνίαν ἀπεχώρει,
 καίτοι γνώμην ἔχων, ἄχρις ἂν ὁ πόλεμος καταλυθῆ, συνέσε-
 15 σθαι τῷ βασιλεῖ. καὶ μόλις ἐπειθε Σαρχάνην, πλῆστις μεγάλας
 παρεχόμενος, ὡς οὐδὲν αὐτὸς περὶ τὸν νιοῦ ἐκείνου κακουρ-
 γήσειεν, ἀλλὰ συνοφαντοῖτο ὑπὸ τῶν εἰπόντων. βασιλεὺς δὲ
 εἰς Διδυμότειχον ἦκεν, ἀνιῶμενος πολλὰ περὶ Φερῶν καὶ τῶν B
 ἄλλων τῶν κατὰ Μακεδονίαν πόλεων. ἔδεδει γὰρ, μὴ ἄλῳσι
 20 Τριβαλοῖς, ὅπερ δὴ ἐγένετο ὀλίγῳ ὕστερον. ἐπεὶ γὰρ ἐπύ-
 θετο ὁ Κράλης εἰς τὴν ἑω διαβάν τὸ Περσικόν, αὐτῆς ἐπι- V. 529
 θέμενος Φερᾶς, εἶλε, τῶν τὰ ἐκείνου ἡρημένων ἐνδον πρα-
 ξάντων, ὡς ἐλάβοντο καιροῦ. καὶ μετὰ τοῦτο ἐκεῖνος ἦδη
 μέγα φρονῶν καὶ τοῦ πλείονος μέρους τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς

Febribus denuo hinc ingravescentibus, Sulimani comites priorem
 medicinam, Amurio eorum inscitiam damnante, repetunt. Ita ene-
 cto rursus corde, statim obit. Socii non se, sed Amurium, ut
 causam mortis eius, manifeste accusant, qui vinum, id est, in hoc
 morbi genere venenum, ei dedisset. Quo audito, Amurius satrapiae
 suae tiravit, ne scilicet pater Sarchanes, de filii obitu re intellecta,
 calumniae (ab ipso nimirum occisum esse) credens per eius ab-
 sentiam ad ulciscendum sese adductis copiis urbes subigeret. Quare
 celerissime, priusquam casus Sulimani fama nuntia eo pervaderet,
 domum sibi redeundum est opinatus. Hoc fuit, cur in Ioniam re-
 verteretur: tametsi quamdiu bellum duceretur, ab imperatore non
 discedere fixum habebat. Ac vix tandem, solidis licet argumentis,
 Sarchani fidem fecit, nihil se in filium maleficii admisisse, sed ab
 obtrectatoribus falso se deferrī. Imperator Didymotichum venit,
 moerens graviter propter Pheras aliasque urbes Macedonicas, quas
 a Triballis captum iri formidabat, quod quidem haud longo inter-
 vallo factum est. Nam ut ad Cralem allatum est, Persas in orien-
 tem rediisse, illico Pheras aggressus, cepit, data opportunitate ad-
 iuvantibus, quos intus sui cupidus habebat. Ac tum iam se magni-

- A. C. 1345 ἐπειλημμένος, βασιλεὺς ἑαυτὸν ἀνηγόρευε Ῥωμαίων καὶ Τριβαλῶν, τῷ δὲ υἱῷ τὴν τοῦ Κράλη παρέιχετο προσηγορίαν.
- A. C. 1346 Γ'. Βατάτζης δὲ ὁ μέγας στρατοπεδάρχης, ὑπὸ βασιλέως καταλειμμένος μετὰ στρατιᾶς, ὥστε κατατρέχειν Βυζάντιον καὶ κακοῦν, πρῶτα μὲν ἐποίει κακῶς τὴν χώραν
 Δ καὶ ἐληΐζετο συχναῖς ἐφόδοις· ἐπιστρατευσάντων δὲ αὐτῷ τῶν Βυζαντιῶν, ὧν ἐστρατήγει Ἀπλησφάρης, ἐνίκησε συμβαλῶν καὶ ζῶντίας τε ἐκράτησε πολλοὺς καὶ ἀπέκτεινε κατὰ τὴν μάχην, ἕαλω δὲ καὶ ὁ στρατηγός. μετὰ δὲ τὴν Βυζαντιῶν ἦντιαν ὁ Βατάτζης οἰήθεις, εἰ προσχωρήσει βασιλίδι,¹⁰ πρῶτος ἔσεσθαι αὐτὸς καὶ πάντων βεβαίως ἄρξειν, τῶν ἄλλων περὶ μάχας καὶ πολέμους οὐδενὸς ἀξίῳ ὄντων, ἄλλως ὅτι καὶ πατριάρχης κατὰ γένος αὐτῷ προσήκων, (τὴν γὰρ ἐκείνου θυγατέρα ὁ Βατάτζη ἔγμεν υἱός,) πρὸς τὴν
 P. 663 ἀρχὴν αὐτῷ μάλιστα συμπράξειε, πέμψας πρὸς βασιλίδι¹⁵ διελέγετο περὶ συμβάσεων, καὶ ἐπηγγέλλετο Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεὶ ἀντιτάξεσθαι, αὐτὸς δυνάμενος ἐκ Περσῶν στρατιὰν ἐπ' ἐκείνον ἀγαγεῖν. ἦν γὰρ πρὸς τινὰς τῶν σατραπῶν φιλίαν ἔχων τῷ τε τὴν φωνὴν αὐτῶν εἰδέναι καὶ διαλέγεσθαι Περσιῶτι, ἄλλως ὅτι καὶ βασιλεὺς παρὰ τὸν τοῦ πο²⁰λέμου χρόνον διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοῖς Πέρσαις ἐκέλευεν ἀεὶ συνεῖναι· ἐξ ὧν ἐγένετο ἐν συνηθείᾳ πρὸς αὐτοῦς. ἡ βασιλὶς δὲ ἀσμένως τε ἐδέξατο τὸν λόγον καὶ πάντα προ-

11. πρῶτος P. pro πάντων.

fice maioreque imperii parte occupata circumspicens, palam senet Romanorum Triballorumque imperatorem pronuntiat, filiumque Cralem appellat.

90. Batatzes autem magnus stratopedarcha ab imperatore ad Byzantinum agrum incursandum populandumque cum aliquot manipulis relictus, primum quidem id crebro faciebat. Byzantinis Aplesphare duce, contra egredientibus, conflictu superior, multos occidebat, multos capiebat, atque inter captos etiam dux ipse fuit. Victis Byzantiis, arbitratus, si se imperatrici adiungeret, primas adepturum firmumque in omnes et omnia imperium consecaturum: quandoquidem alii bello et pugna nihil valerent, et praesertim quod ei patriarcha quoque propter coniunctionem affinitatis (eius enim filiam ipsius filius duxerat,) ad fastigium hoc summo adiumento futurus esset, ad imperatricem mittens de conditionibus cum ea egit, promittens Cantacuzenum domiturum, cum et ipse posset Persas in illum ducere: intercedebat siquidem illi cum quibusdam satrapis amicitia, tum quod Persice loqueretur, tum vero magis, quod et imperator per belli tempus haec ob causam cum Persis eum versari semper voluisset: unde nata deinde familiaritas. Imperatrici lacta, audivit, et quae peteret, omnia se perlibenter

Θύμως ἐπηγγέλλετο ποιήσῃν, ὅσα δὲ Βασιλέως ἦται· περὶ Δ. C. 1346
 πλείστου γὰρ ἐποιεῖτο τὸ τοὺς ἀνθισταμένους εἶναι βασιλεῖ.
 ἔξεφόβου γὰρ κατὰ κράτος πατριάρχης τε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Β
 πραγμάτων ἄρχοντες, πολλὰ καταφειδόμενοι βασιλέως, καὶ
 5 ἔπειθον ἐκείνην, ὡς, εἰ τῷ τρόπῳ δὴ τιμὴ Βυζάντιον ἐκεῖνος
 ὑποποιήσαιτο, αὐτὴν αὐτίκα καὶ παῖδας ἀποκτενεῖ τῶν ὕβρε-
 ων ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν εἰς ἐκεῖνον καὶ τοὺς
 συγγενεῖς γεγεννημένων ἀμυνόμενος, διὸ πρὸς τὴν εἰρήνην
 ἤδη καὶ αὐτὴ ὑπὸ δειλας ἀσυνμβάτως εἶχε, καίτοι βασι-
 10 λέως αἰεὶ δεομένου καὶ γράμματα πατριάρχει περὶ τῆς εἰρή-
 νης πέμποντος, (ἃ οἱ ἄγοντες παρὰ τὸν τοῦ πατριάρχου
 θρόνον ἢ ἄλλοθι πού, ἔνθα μάλιστα οὐκ ἐνῆν λαθεῖν, λά-
 θρα ἔρριπτον ἐρχόμενοι· ἐδεδίεσαν γὰρ φανερῶς παρέχε-
 σθαι, οὐχ ἡμέρους ἀμοιβὰς δεχόμενοι τῶν πρεσβειῶν,) κἄν C
 15 ἐκεῖνος τᾶναντία ἔπραττεν αἰεὶ, τὸν πόλεμον ὡς μάλιστα
 ἐνῆν ἀνάπτων. Βασιλέως μὲν οὖν ἐλπίδων αὐτῷ μεγάλων
 ἕνεκα πολεμεῖν αὐτῷς ἤρετο βασιλεῖ, καὶ πρὸς τὸν Λυδίας
 σατραπὴν πέμψας, ἦται κατὰ συμμαχίαν στρατιάν. βασι- V. 530
 λέως δὲ ἐπεὶ τὰ κατὰ Βασιλέωσιν οὐκ ἠγνοεῖ, πολλῶν ἀπαγγελ-
 ζολόντων, Καλοθέτον τὸν πρωτοσέβαστον πέμψας, κατηγορεῖ τὴν
 ἀγνωμοσύνην καὶ τὴν ἀποστασίαν, ἐπεχείρει τε πείθειν, μὴ
 τοιαῦτα κακοῦργεῖν, ἀλλὰ τηρεῖν τοὺς ὅρκους τοὺς πρὸς αὐτὸν
 καὶ τὰς συνθήκας, ἦκειν τε πρὸς αὐτὸν ἐκέλευεν, ὡς πάντα
 πράξων, ὧν αὖν δεοίτο. Βασιλέως δὲ ἀπηγόρευε τὸ νῦν ἔχον

praestitutam spondit. Gaudebat enim etiam atque etiam, inventos
 esse, qui Cantacuzeno auderent possentque obsistere. Patriarcha enim
 alique archontes multa in illum mentientes vehementissime eam ter-
 rebant, et persuadebant, si quo modo Byzantium ille subiugaret,
 ad ulciscendas contumelias atque iniurias in se cognatosque col-
 latas, continuo ipsam cum liberis perempturum. Idcirco quamvis
 pacem semper peteret, et ob id ad patriarcham scriberet, ipsa ta-
 men iam prae timore ab ea paciscenda abhorrebat. Eas litteras
 qui ferebant, principio iuxta patriarchae thronum aut alibi, ubi
 minime latere poterant, clam proiiciébant. Quod enim praemia
 parum mitia exspectabant, palam eas reddere non audebant. Sem-
 per, inquam, ille ad patriarcham scribens pacem petebat, etsi ille
 contra perpetuo faceret bellumque quam maxime poterat accen-
 deret. Batatzes igitur, cum ad spes ita ingentes exarsisset, iterum
 cum imperatore armis contendere instituens, a satrapa Lydiae au-
 xilium petebat. Imperator quoniam quid cuderet Batatzes, multis
 nuntiantibus, non ignorabat, per Calothetum protosebastum ingra-
 tum animum et defectionem ei exprobrat et a scelere deterrere
 nititur, hortans, ut quae sibi iurasset, ea servaret et ad se veni-

A.C. 1345 καταφανής. ᾤοντο γὰρ μᾶλλον κεχαρισμένα τῷ δήμῳ δοῦναι, πολέμιον κοινὸν τὸν μέγαν δοῦκα ἤγουμένῳ, οἷα δὴ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ὄντα αἰτιώτατον. πάντες γὰρ ἤδη τὰ γεγενημένα οὐκ ἠγνόουν. αὐτοὶ δὲ παρεσκευάζοντο ἐκ τῶν ἐνότων, ὡς ἀμυνόμενοι, ἂν ἐπίωσί τινες, τοῖς τείχεσι τῶν βασιλείων μάλιστα θαρσύνοντες οὖσιν ὑψηλοῖς. ἅμα δὲ καὶ ἐπέσαινέ τις αὐτοὺς ἐλπίς, ὡς οὐδεὶς ὑπὲρ ἐκείνου ἀμυνεῖται, πάντων ἐχθροαινόντων, καὶ ἡ βασιλίς δὲ, δεύσασα μὴ τι νεωτερίσωσι πλέον περὶ αὐτῶν, οὐ μόνον ἀμνηστίας δοκούς παρέξεται καὶ ἀπαθείας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑσθρά τινα αἰτήματα ὑπέξει. ἡ μὲν οὖν βασιλίς αὐτίκα ὡς ἐκύθητο, πανυπερσέβαστον Ἰσαάκιον ἐκέλευε τὸν Ἀσάνην, (οὗτος γὰρ αὐτίκα διεδέχτο τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχήν,) πᾶσαν πρόνοιαν ποιήσασθαι καὶ ὄρκους παρέχειν τοῖς δεσμώταις, ὥστε τῶν βασιλείων ἐξελεῖν. ἔδειςε γὰρ περὶ αὐτῶν ἅπερ κακῆνοι ὑπενόουν. ἐκεῖνος δὲ, ὄχλου πολλοῦ πραγμάτων ἀθρόον περὶ αὐτὸν γεγενημένου, ἡμέλει τῶν δεσμοιωτῶν. καὶ τὴν τε ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν νύκτα διήγαγον, οὐδεὶς ἐπιθεμένου· καθ' ἣν εἰ ἐβούλοντο, δισσάζοντο ἂν, ἢ ἐν τῇ τῆς τοῦ θεοῦ γενόμενοι νεῦ Σοφίας, ἢ ἄλλοσέ ποι διασκεδασθέντες· οὐδεὶς γὰρ αὐτοὺς ἐφρουρεῖ. μεγάλα δὲ ἐλπίσαντες ἀνοήτως, καὶ τῆς φίλης ἀπιστήρηται ζωῆς. ἐς τὴν ὑστεραίαν γὰρ Τζεφραιτίς ἐκ τῶν οἰκετῶν μεγάλου δουκός, αἵμασι χαίρων ἀνθρωπος καὶ πικρὸς καὶ ἀπάνθρωπος κολαστής, (δημίον γὰρ

7. ἀμυνεῖον P., ἀμυνεῖ V.

23. τοῖς ante μεγάλου add. V.

illis subblandiebatur, neminem eius ultorem proditurum, in quem omnium odia conspiravissent: et Augustam metuentem ne quid amplius novarent, non solum oblivionem facti et impunitatem illis iuraturam, verum etiam aliis quibusdam petitionibus satisfacturam. Imperatrix, accepto caedis nuntio, statim Isaacium Asanem panhypersebastum, (hic enim mox summae rerum praepositus est,) videre iubet, ne quid res publica detrimenti capiat: et fidem dare publicam captivis illis, ut palatium exirent: ea enim illis timebat, quae et ipsi suspicione praecipiebant. Verum Asanes sexcentis simul negotiis obrutus, captivos posthabuit: qui diem illum et noctem consequentem nemine invadente illaesi transegerunt: quo tempore, si voluissent, vel in aedem Sophiae, vel alio quopiam dissipati confugientes, cum non custodirentur, servati fuissent. Sed quia magna praemia insipienter sperabant, etiam caras sibi animas suas perdiderunt. Postridie siquidem Zephraetis e famulis magni ducia, homo sanguinarius saevusque et immanis, (carnificinam enim, domino superstitite, faciebat) ad vindicandam interfecti caedem populum concitat: classarios imprimis, quibus quod assiduo inserviret, perbe-

ἔπειχε τόπον ἐκείνου περιόντος,) ὑπὲρ τοῦ δεσπότητος ἀμυνό- A.C. 1345
 μένος, τὸν δῆμον ἐκίνει, καὶ μάλιστα τὸ ναυτικόν, εὐνοίαν B
 πρὸς ἐκεῖνον κεκτημένον οὐ μικρὰν, ὅλα δὲ περὶ αὐτοὺς ἀεὶ
 ἡσχολημένον. καὶ ὄπλα ἀναλαβόντες ἐχώρουν ἐπ' ἐκείνους.
 50ὶ δὲ τῶν χρησίμων εὐποροῦντες οὐδενός, (ὄπλα τε γὰρ αὐ-
 τοῖς οὐ παρήσαν, οἷς φραξάμενοι ἐπιστήσονται τοῖς τείχεσι,
 καὶ τὸ τοῦ φρουρίου μέγεθος κρείττον ἦν, ἢ ὥστε παρ' αὐ-
 τῶν φυλάττεσθαι, ὄντων ἐλασσόνων, ἀπείρων τῶν ἐπικειμέ-
 νων ὄντων καὶ πανταχόθεν περιρῶθέντων,) ὡς ἤσθοντο διο-
 10ορυσσόμενα τὰ τείχη καὶ ἀλίσκεσθαι μέλλειν ἤδη, τὸ φρού-
 ριον ἐκλιπόντες ἐπὶ τὸν ἐγγὺς κατέφυγον ναὸν τὸν τῶν ἐννέα C
 ταγμάτων προσαγρομένον. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν τὰ ἄδρυτα
 εἰσήεσαν, οἱ δὲ ἐν ὑπονόμοις κατεκρύπτοντο οὐσιν ἐκεῖ πλεί- V. 526
 15στοις καὶ δυσελίκτοις. ὁ δῆμος δὲ ἐπελθόντες ὁρμῇ τινι ἀ-
 15σχέτω καὶ μανιώδει, τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέσφαξαν τῶν ἀδύ-
 των ἔνδον, τοὺς δὲ ἄλλους οἳ καταλαμβάνοντο, καὶ διέδρασαν
 τὸν κίνδυνον ὀλίγοι πάνυ καὶ μάλιστα οἱ τὸν μέγαν δοῦκα
 ἀπεκτονότες. οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἀπεσφάγησαν ὄντες οὐκ ὀ-
 λίγοι. σαφέστατα γὰρ τὸν ἀριθμὸν οὐκ ἐξεγένετο μαθεῖν,
 20οἷα δὲ ἐκ διαφόρων πόλεων συνειλεγμένον. ἐκεῖνοι μὲν οὖν
 οὕτω τὸν τε μέγαν δοῦκα ἐπιθέμενοι ἀπέκτειναν καὶ αὐτοὶ
 ἀπώλοντο ὑπ' ἀβουλίας. οἱ δὲ ἐν Βυζαντίῳ φίλοι βασιλεῖ, D
 ὡς ἐγένετο αὐτίκα φανερός τεθνηκὼς ὁ μέγας δούξ, γράμματα
 πρὸς βασιλέα ἔγραψον περὶ τῶν γεγενημένων καὶ παρήγγον,
 25πάντα ἐν ὑστέρῳ θέμενον τάχιστα ἤκειν πρὸς Βυζάντιον,

nevolis utebatur. Quamobrem sumptis armis in miseros vadunt.
 Qui destituti omnibus ad pugnam requisitis, (nam et armis care-
 bant, quibus tecti in muris starent, et maius erat palatium, quam
 ut a paucis defendi posset, cum innumeris essent, qui adorirentur
 et undique se circumfunderent,) ut muros perfodi et se capiendos
 senserunt, relicto palatio sive castello, ad templum in proximo,
 Novem Ordinum cognominatum, perfugiunt. Et alii quidem adyta
 subeunt: alii in cuniculis, (qui plurimi ibidem et tortuosi erant,)
 sese occultant. At populus superveniens praecipiti et insano fu-
 rore quosdam eorum intra ipsa adyta, alios ubi eos comprehende-
 bat, iugulat: paucique admodum effugerunt, et illi praesertim, qui
 magnum ducem peremerant: reliqui omnes siquae frequentes necati
 sunt; quorum numerus, quod ex diversis urbibus erant collecti, ad
 liquidum iniri non potuit. Atque hi quidem hoc modo magnum
 ducem occiderunt, et ipsi vicissim per imprudentiam suam occisi
 sunt. Porro amici imperatoris, qui erant Byzantii, simul necem
 magni ducis fama vulgavit, rem gestam ad eum perscribunt, admo-
 nentes, ut omnibus intermissis Byzantium advolet, captivis quippe

A.C. 1345 ὡς τῶν δεσμοτῶν τὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλείου κατασχησόντων, καὶ εἰ τάχιστα παραγένετο, Βυζάντιον παραληφόμενος ἐκείθεν. τὰ μὲν οὖν τῶν φίλων γράμματα ἐν τῇ τοῦ Γαβριὴλ προσαγορευομένη κόμῃ ἐστρατοπεδευμένη ἦκον βασιλεῖ. ἅμα δὲ καὶ ἐκ Διδυμοτείχου παρὰ γυναικὸς τῆς⁵ ῥ. 659 βασιλίδος ἀπηγγέλλετο τὰ ἴσα.

B πθ'. Τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ οἱ πρὸς Κράλην πεμφθέντες πρέσβεις ἐπανῆκον ἀπηγγέλλοντες, ὡς Κράλης μὲν καὶ πρὶν αὐτούς ἦκειν ἀποσταίη Φερῶν πρὸς τὴν οἰκίαν, δεισας τῶν Περσῶν τὴν ἔφοδον, ὡς ἠγγέλλοντο ἐπιόντες. αὐτῶν¹⁰ τε ἔνθα ἦν παραγενομένων καὶ ἀπαγγειλάντων τὴν πρεσβείαν ἀποκρίνασθαι, ὡς εἰδείη καὶ αὐτὸς τὰ δίκαια καὶ διὰ τοῦτο ἀποσταίη καὶ Φεραίῳ, οἷς ἐξέσται βασιλεῖ χρῆσθαι ὡς οἰκειοῖς. ἔλεγον δὲ οἱ πρέσβεις, τοὺς Φεραίους δεῖσθαι πολλῆς προνοίας τῆς τε ἄλλης καὶ τοὺς τὰ Κράλη πράσσοντας ἐξε-¹⁵ λαθῆναι· οὐ γὰρ ἐάσουσιν ἐκεῖνοι τὸν ὄχλον ἡρεμεῖν, ἀλλὰ ἀναπεισοῦσι Κράλη προσχωρεῖν, ἂν ἀπολαύουσιν ἀδείας. βασιλεῖ μὲν οὖν ἐδόκει ἀμφοτέροις δεῖν σπουδῆς πολλῆς καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων ἄμφο εἶναι, καὶ ἐμερίζετο τοῖς λογισμοῖς ἐκκλησίαν δὲ ἐκ τῶν ἐν τέλει ποιησάμενος, καὶ Ἀμοῦρ πα-²⁰ ρόντος τοῦ σατραπίου καὶ Σουλμᾶν τοῦ Σαρχάνη παιδός, εἰς κοινὸν προὔτιθει τὴν βουλὴν καὶ ἐκέλευε γνώμην ἕκαστον εἰσάγειν, ἧ ἂν ἐν τοῖς παροῦσι δοκοῖη λυσιτελεστέρα εἶναι. ἐδόκει μὲν οὖν πᾶσι κοινῇ πρὸς Βυζάντιον ἵτεον εἶναι καὶ

Constantini palatium obtenturis, si celerrime affuerit: inde urbem occupaturum. Hae litterae apud vicum Gabrielis castrametanti venerunt, et Didymoticho ab uxore eadem nuntiabantur.

89. Eadem luce legati a Crali redeunt renuntiantes, antequam eo venissent, cum Pheras relinquentem recessisse, Persarum videlicet adventum, de quo audierat, metuentem. Sed cum illum eo loco, in quo tunc erat, convenissent, legatione percepta respondisse, se quoque quid iustum sit scire: atque idcirco Pheris abiisse, qua urbe imperator tamquam sua uti posset. Referebant item legati, Pheras alloqui curam ac providentiam non minimam desiderare, et factionem Cralis expellendam: non enim passuram plebem quiescere, sed ubi licentiam adepta fuerit, ad dedicationem Crali faciendam sollicitaturam. Imperator utramque rem multo egere studio et ambas esse summe necessarias iudicans, huc, illuc cogitationes dividebat. Convocatis igitur primoribus, praesentibus item Amurio satrapa et Sulimano, Sarchanis filio, rem in disceptationem adducit, et quod cuique pro tempore utilius videretur, proferre in medium iubet. Placuit ad unum omnibus, citra cunctationem petendum Byzantium: non enim res ipsas expectaturas, si ipsi cessando

μη μέλλειν· οὐ γὰρ τὰ πράγματα αὐτοὺς ἀναμενοῦσιν, ἀν A.C. 1345
 τρίβωσι τὸν καιρὸν καὶ διαμέλλωσι. βασιλεὺς δὲ οὐκ ὄρθῶν
 ἔχουσαι λογισμῶν τὰ εἰρημένα ἀπεδείκνυ. τοὺς μὲν γὰρ
 φίλους γεγραφέναι, ὡς παρακοιμώμενον ἀπέκτονότες οἱ δε-
 55σώματα τὰ Κωνσταντίνου βασιλεία αὐτοὶ κατέσχον· ἄθλον V. 527
 δὲ εἶναι, εἰ κατέχουσι καὶ μέχρι νῦν. εἰ μὲν γὰρ ἅπανα ἡ D
 πόλις προσεχώρησεν ἡμῖν καὶ οὐδὲν ἐκείνοις ἐνοχλοῦσι διὰ
 τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς ἡμᾶς, τί δεῖ ταχυτήτος πρὸς ἐκείνους,
 μήτ' αὐτῶν οὐδένα κίνδυνον ὑποπτεονόντων καὶ ἡμῶν ζημι-
 10ουμένων διὰ τὴν μέλλησιν μηδέν; εἰ δ' ὥσπερ πρότερον αὐ-
 θις πολεμοῦσι καὶ τειχομαχίας πρὸς αὐτοὺς ὁ δῆμος ποιού-
 νται ἐπιόντες, οὐχ ὄρθῶ τὴν δύναμιν, ὑφ' ἧς αὐτοὶ περιποιή-
 σονται τὸ φρουρίον. οὔτε γὰρ ὄπλων εὐποροῦσιν ἀσπλοὶ
 καὶ δεσμῶται ὄντες, οὔτε τῶν ἐπιτηδείων πρὸς τροφήν· τὰ
 15γὰρ ἀναγκαῖα μύλις ἐχορηγοῦντο παρὰ τῶν φυλάκων γλί-
 σχως. πρὸς τοῦτοις δὲ οὐδὲ πρὸς τὸ τοῦ φρουρίου μέγε- P. 660
 θὸς ἔξαρκέσουσιν ὀλίγοι ὄντες, αὐτὸ τε τὸ φρουρίον ἡμελη-
 μένον ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἕξαστα προδώσει τοὺς ἐνότας· ὥστε
 ἐμοίγε ἐκ πάντων ἄπορα εἶναι δοκεῖ, δυνήσεσθαι αὐτοὺς
 20πρὸς τοσοῦτον πόλεμον ἀντιστήσιν. εἰ δ' ὀθενδήποθεν ἐπι-
 κουρίας ἀπέλαυσάν τινος καὶ εὐπορήσαντες τῶν πρὸς τὴν
 χρεῖαν ἀντέσχον ἄχρι νῦν, καὶ μέχρι πολλοῦ δυνήσονται ἀν-
 τικαθίστασθαι· οὐ δὴ δι' ἐλπίδα ἄθλον τῶν ἐν χερσὶν ἀγα-
 θῶν ἀποσχέσθαι δεόν. Φεραι γὰρ οὐ φαύλη πόλις καὶ οἷα

16. οὐ P. pro οὐδὲ.

diem exemerint. At imperator dicta cum recta ratione hand con-
 sentire ostendit. Amicos scripsisse quidem, praefecto cubiculi oc-
 ciso, victos Constantini palatium tenere: esse tamen in ambiguo,
 utrum adhuc teneant. Si enim, inquit, universa civitas nostra,
 neque illis propter studium nostri quidquam molestum est, cur ad
 illos festinemus, quando nec ipsi periculum ullum metuunt, et nos
 ex dilatione detrimentum nullum capimus? Sin, ut antehac, rur-
 sum in armis sunt et populus palatium oppugnat: non video, qua
 vi id servaturi sint: nec enim armorum facultas est, cum sint in-
 ermes et cum catenis: neque victus, quem custodes vix ad neces-
 sitatem tenuiter suppeditabant. Adde quod ad amplitudinem palatii
 tutandam ipsi pauci non sufficiunt, quod iam pridem neglectum et
 desertum facillime qui intus sunt prodet: ut mihi quidem qua-
 cumque intuenti, difficile videatur, posse illos contra tantam vim
 resistere. Si vero unde auxilium consecuti et rebus necessariis
 abundantes usque nunc se defendere poterunt, non sane propter
 incertam spem bona, quae in manibus sunt, abicere oportet. Non
 enim exigua et contempta urbs Pherae, sed ampla et illustris et a

A.C. 1345 καταφρονηθῆναι, ἀλλὰ μεγάλη τε καὶ θαυμασία καὶ ἀναγκαία τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ παρῆναι. δι' ἃ δεῖν οἴομαι τὴν Β μὲν ἄλλην ἅπασαν στρατιὰν ἐπὶ Βυζάντιον χωρεῖν αὐτίκα, ἐμὲ δὲ τρισχιλίους παραλαμβάνοντα στρατιώτας ἀφικέσθαι εἰς Φερὰς, καὶ μίαν ἡμέραν ἐκείνοις συγγεγόμενον καὶ προνοίας⁵ ἀξιώσαντά τινος, ἔπειτα καὶ τοὺς τὰ Κράλη ἡρημένους ἐκείθεν ἐξελάσαντα, αὐθις ἀναστρέφειν. τῆς ἄλλης δὲ στρατιᾶς διὰ βαρύντητα καὶ πλῆθος πυκνοτέρας τὰς στρατοπεδείας ποιουμένης, ὥστερήσομεν οὐδὲ αὐτοὶ εὐσταλεῖς τε ὄντες καὶ ὀλίγοι καὶ ῥᾶον τὴν ὁδοπορίαν διανύοντες. καὶ τὴν τε πρόνοιαν ποιησόμεθα Φερῶν τηλικαύτης πόλεως, καὶ πρὸς τὴν εἰς Βυζάντιον ὁδοπορίαν ζημιωσόμεθα οὐδέν. εἰ δὲ τινος ἀπολειπόμενοι καὶ τῶν δεόντων, οὐ περιγενοίμεθα τοῦ Βυζαντίου γῆν, ἀλλ' ἐισαῦθις ἔξοστιν οὐκ ἀγενεῖς περὶ αὐτοῦ ἐλπίδας ἔχειν. Φερὰι δὲ εἰ ἀμεληθεῖσαι ὑπὸ Κράλην γένοιτο, αὐτὸς τὰς τε ἀνασώζεσθαι ἐλπίς οὐκέτι οὐδεμία, καὶ τὰς ἄλλας τῆς Μακεδονίας πόλεις ὥσπερ μεθύριον κειμένη τῆς ἄλλης ἀρχῆς Ῥωμαίων διατέμνει. ἃ χρὴ συνορᾶν καὶ μὴ ἀδήλων ἕνεκα τὰ πρόδηλα προῖεσθαι καλά." τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς ἐκ ἐκκλησίας συνεβούλευε, καὶ ἐπειθόντο οἱ πλεῖστοι Ῥωμαίωνοι τῶν ἐν τέλει. Ἄμουρ δὲ μετὰ Σουλιμὰν καὶ τῶν ἄλλων Περσῶν ἀντίειπον φανερώς, οὐ λυσιτελοῦντα εἰπόντες βασιλέα βεβουλεύσθαι, λόγων ἡκόντων περὶ Βυζαντίου, καὶ τοσαύτης ἐλπίδος ὑποφαινομένης, ἐκείνων μὲν ἀμελεῖν, πρὸς ἕτερον

1. μεγάλη P.

qua Romanum imperium valde pendeat. Quare reliquo exercitui nulla interposita mora Byzantium contendendum, mihi vero cum tribus millibus Pheras proficiendum: ibi unum diem cum civibus ponendum, rebusque utcumque inspectis et compositis, et Cralianis expulsis, revertendum opinor. Alias autem copias, propter multitudinem armorumque pondus crebrius castrametantes, nos pauci et leviter armati atque idcirco expedite ambulantes facile assequemur: et ita Pheris, tantae urbi, consulemus et profectionem Byzantinam nihil morabimur. Quodsi re quapiam necessaria defectu Byzantium nunc non obtinuerimus, tamen ingenuam spem eius adhuc obtinendi habere liceat. Sin Pherae negligentia nostra sub Cralis potestatem venerint, ipsas recuperandi nulla spes supererit: nec alias urbes Macedoniae, inter quas velut confinium sita, a cetero imperio Romano eas dividit. Quae aestimanda sunt, nec pro incertis certa dimittenda. Talia imperator in consilio procerum suadebat, et persuadebat plurimis. Amurius vero et Sulimanus alique Persae palam responsantes parum utiliter consuluisse affirmabant: cum de Byzantio agatur, et tanta spes asfulgeat, illo neglecto, ad aliud,

δέ τε τρέπεσθαι, κἄν πάνυ τῶν βελτίστων ἦ. οὐ γὰρ περί Α. 6. 1345
 μᾶς καὶ δύο πόλεων τὴν διαφορὰν αὐτῷ πρὸς τοὺς ἄλλους
 Ῥωμαίους εἶναι, ἀλλὰ κοινῇ περὶ συμπάσης τῆς ἀρχῆς, ἥς
 ὡς περὶ κεφάλαιόν ἐστι Βυζάντιον· κἄν μὴ ἐκείνου περιγέ-
 579ηται, οὐδέποτε βεβαίως τὴν ἡγεμονίαν ἔξειν. Φεραὶ δὲ εἰ
 νῦν προσχωρήσουσι Τριβαλοῖς, οὐ μακρῷ ὕστερον ἀνασωθή-
 σονται αὐτοῖς ἐπιστρατεύσαντος καὶ αὐτοὺς ἐπαγομένου καὶ
 δούλους καὶ συμμάχους. οἱ μὲν οὖν Περσῶν ἄρχοντες τοιαῦτά
 τε ἀντίειπον καὶ ἐδέοντο βασιλέως σφίσι πείθεσθαι· ἅμα δὲ
 10 καὶ ὄρητο ἡ στρατιὰ ἀναζευγνύειν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἑώρα P. 661
 πράττειν ἐτέρως ἀδυνάτως ἔχων, ἐπέτρεπε τὴν ἐς Βυζάντιον
 ἐπάνοδον. ἐπεὶ δὲ ἦγον, τοὺς τε δεσμώτας εὗρον ἀποτεθνη-
 κότες καὶ τὰ ἄλλα πράγματα ἐν ἡσυχίᾳ. μετὰ γὰρ τὴν V. 528
 μεγάλου δουκὸς τελευτήν, ἐπὶ δύο καὶ τρισὶν ἡμέραις ταρα-
 15 χῆς καὶ συγχύσεως γεγενημένης, ἔπειτα ἠρέμει, Ἰσαακίου
 τοῦ πανυπερσεβάστου τὴν ἀρχὴν τῶν ὄλων διαδεξαμένου,
 συνάρχοντος αὐτῷ καὶ Κιννάμου τοῦ μυστικοῦ, καὶ πάντα
 ἔπραττον αὐτοῖ, καὶ πατριάρχου ὡς περὶ πρότερον συμμετέ-
 χοντος τῆς διοικήσεως. μετὰ δὲ τὴν μεγάλου τελευτήν δου-
 20 κὸς, ἡ γυνὴ τὸν πλοῦτον πάντα ἔχουσα ὄντα οὐκ ὀλίγον,
 συνειδυίας καὶ τῆς βασιλίδος καὶ μηδὲν περὶ τῶν χρημάτων B
 ἐνοχλοῦσης, ἀνεχώρησεν εἰς Ἐπιβάτας. ἐλέγετο δὲ πρὸ τῆς
 τελευτῆς μικρὸν, πάντα ὅσα εἶχεν ὅπουδῆποτε, εἰς Βυζάν-
 τιον ἀγαγεῖν· σκοπὸς δὲ ἦν αὐτῷ, ὡς βασιλίδι τὸν πλοῦτον

9. τε add. M. 21. μηδὲ P.

quamvis optimum, converti. Non enim illi cum ceteris Romanis de una aut duabus urbibus, sed de toto simul imperio litem esse: cuius velut caput et summa Byzantium: quam nisi subiecerit, nunquam stabilem principatum habiturum. Pheras, si nunc ad Triballos defecerint, non multo post, ubi illuc moverit et se pro sociis ac servis secum duxerit, recuperari posse. Sic Persarum ductores adversantes imperatorem rogabant, ut sibi obsecundaret: simulque exercitus eo redire gestiebat. Imperator ut vidit aliter fieri nequire, manus dedit. Eo ut venerunt, captivos illos occisos et quietum civitatis statum invenerunt. Nam cum post mortem magni ducis ad biduum triduumve tumultuatum fuisset, Isaacio panhypersebasto, collega Cinnamo mystico, summam capessente rem publicam, tranquillitas consecuta est. Atque hi, patriarcha, ut prius, socio, administrabant omnia. Post obitum mariti, magni ducis uxor cum pecuniarum vi immodica, conscia etiam imperatrice nec eam quidquam earum gratia obturbante, Epibatas secessit. Dicebatur autem Apocauchus paulo ante necem, quidquid nubicumque haberet pecuniarum, Byzantium contulisse eo sine, ut, cum osten-

A. C. 1345 ποιήσας δῆλον, ὃν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τέκνων ἀναλώσει, οὕτω πείθειν αὐτὴν θυγατέρα τὴν ἐκείνου βασιλεῖ προσαρμύζειν τῷ υἱῷ. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνός, ἐπεὶ ἐκ Βυζαντίου οὐδὲν ἀπήντα κατ' ἐλπίδας, οὐ μετρίως ἠνιάτο καὶ τοὺς ἄρχοντας Περσῶν καὶ τοὺς ἐν τέλει ἐν αἰτίας εἶχεν, ὅτι διὰ τὴν αὐτῶν ἀβουλίαν καὶ μικροψυχίαν Φερῶν τε καὶ τῶν
 { Κατὰ Μακεδονίαν πόλεων ἀποστεροῦτο. ὑπώπτευσ γὰρ μετὰ τὴν ἐκείνων ἀναχώρησιν ῥαδίως παραστήσεσθαι τὸν Κράλην, ἀπειρηκίας ἤδη πρὸς τὴν ἐκ βασιλέως ἐπικουρίαν, καὶ παρῆναι τοῖς ἄρχουσι Περσῶν, αὐθις εἶναι δέον εἰς Μακεδονίαν ἀναστρέφειν. συνορῶντες δὲ ἤδη καὶ αὐτοὶ, ὡς ἐκ Βυζαντίου μὲν οὐδὲν ἔσται πλέον, (ἅπαντα γὰρ ἤδη ἐν τάξει ἦσαν, καὶ οὐδὲν ἔνδον ἐταράττετο,) λυσιτελοῖη δὲ αὐθις πρὸς Μακεδονίαν συνεκστρατεύειν βασιλεῖ, ἐπεὶ θοῦτο ἀνωμένῳ διὰ τὴν ἐπάνοδον. καὶ ἐπεὶ ἐδέδοκτο πρὸς τὴν ἐσπέραν αὐθις ἐκστρατεύειν, εἰς Ἀπάμειαν ἐστρατοπεδεύσαντο ἐλθόντες. ἐστρατοπεδευμένοις δὲ ἐκεῖ ὁ τοῦ Σαρχάνη υἱὸς Σουλιμᾶν ἀθρόον ὑπὸ λαυροτάτων κατεσχέθη πυρρετῶν· οἱ περὶ αὐτὸν δὲ ἀκροτάτως χρησάμενοι ψυχρᾷ διαίτῃ, εἰς τοῦναντίον περιέστησαν τὸ νόσημα, καὶ τῶν πυρρετῶν ἐπιλειπόντων, ἄκρως καταψυγθεῖς, ἔμελλεν ἐκλείπειν ὑπὸ συγκοπῆς, τοῦ περικαρδίου αἵματος οὐκ ἐξαρκοῦντος ἀντέχειν πρὸς τὴν νέκρωσιν. Ἀμοῦρ δὲ τῆς αἰτίας στοχαζόμενος τοῦ κινδύνου, ἀντέπραιπεν ὅσα ἔζην πρὸς τὸ κακόν. Θηριακὴν τε γὰρ πα-

5. αἰτίας P.

disset imperatrici, quantas opes pro ipsa et filiis eius impensurus esset, ad filium cum filia sua matrimonii vinculo copulandum eam pelliceret. Imperator Cantacuzenus, postquam Byzantii nihil, quale sperabat, evenit, non mediocriter moestus culpam in duces Persarum coniciebat: ob quorum imprudentiam languoremque Pheras cum Macedonicis urbibus amisisset. Suspicionem enim movebatur, post eorum discessum levi eas negotio, imperatoris auxilia desperantes, Cralem subegisse: hortabaturque, uti secum in Macedoniam redirent. Qui quod et ipsi videbant, nullum se Byzantii operae pretium facturos, (omnia quippe iam ordinata et pacata intus erant,) et expedire in Macedoniam rursus cum imperatore proficisci quamquam tristiores, attamen in eius sententiam ierunt. Ut convenit occidentem denuo petere, Apameam veniunt, ubi castris positis Sulimanum, Sarchanis filium, repente rapidissima febris arripit. Quem eius comites diaeta frigidissima curantes, contrarium ei morbum creaverunt: febrique desinente extreme refrigeratus syncope occisus erat, cum sanguis circa cor ad mortem arcendam imbecillus esset. Amurius, causa coniecta, malo depellendo quantum poterat faciebat. Nam et theriacam et vinum merozum vetus dabat bibere.

ρείγεται πίνευ καὶ ἄκρατον οἶνον παλαιόν. τῶν πυρετῶν δὲ A.C. 1345
 αὐτῆς ἰσχὺν λαβόντων, οἱ περὶ Σουλιμὰν ἐχρῶντο τοῖς προτέ-
 ροις αὐτῆς, ἀπειρίαν πολλὴν Ἀμοῦρ κατεγνωκότες· νεκρωθεί-
 σης δὲ αὐτῆς τῆς καρδίας, ἀπέθανε παραχρῆμα. οἱ δὲ περὶ
 5 ἐκέλευον οὐκ αὐτοὺς τοῦ θανάτου ᾤοντο αἰτίους εἶναι, ἀλλὰ
 Ἀμοῦρ κατηγοροῦν φανερώς, ὡς ἀπεκτονότος δηλητηρίῳ, ἥνικα
 παρείχεται τὸν οἶνον. ἃ πυθόμενος ὁ Ἀμοῦρ ἔδεισε περὶ τῆς P. 66a
 ἀρχῆς, μὴ Σαρχάνης ὁ πατήρ περὶ τῆς τελευταῆς πυθόμενος τοῦ
 νιοῦ καὶ πιστεύσας τῇ διαβολῇ, ὡς παρ' αὐτοῦ ἀναιρεθεῖη,
 10 ἐπέθηται, αὐτοῦ ἀπόντος μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ ὑπαγάγηται
 τὰς πόλεις ἀμυνόμενος. δι' ἃ ἐδόκει δεῦν τὴν ταχίστην οἰκάδα
 ἀναχωρεῖν πρὶν ἐκπυστα γενέσθαι τὰ κατὰ τὸν Σουλιμὰν. Ἀ-
 μοῦρ μὲν οὖν ἐκ τοιαύτης αἰτίας αὐτῆς εἰς Ἰωνίαν ἀπεχώρει,
 καίτοι γνώμην ἔχων, ἄχρις ἂν ὁ πόλεμος καταλυθῆ, συνέσε-
 15 σθαι τῷ βασιλεῖ. καὶ μόλις ἐπειθε Σαρχάνην, πίστει μεγάλας
 παρεχόμενος, ὡς οὐδὲν αὐτὸς περὶ τὸν νιοῦ ἐκείνου κακουρ-
 γήσεις, ἀλλὰ σποκαφαντοῖτο ὑπὸ τῶν εἰπόντων. βασιλεὺς δὲ
 εἰς Διδυμότεχον ἤκεν, ἀνιόμενος πολλὰ περὶ Φερῶν καὶ τῶν B
 ἄλλων τῶν κατὰ Μακεδονίαν πόλεων. ἐδεδείει γὰρ, μὴ ἄλωσι
 20 Τριβαλοῖς, ὅπερ δὴ ἐγένετο εὐλόγῳ ὕστερον. ἐπεὶ γὰρ ἐπύ-
 θητο ὁ Κράλης εἰς τὴν ἕω διαβάν τὸ Περσικόν, αὐτῆς ἐπι- V. 529
 θέμενος Φερᾶς, εἶλε, τῶν τὰ ἐκείνου ἡρημένων ἐνδον πρα-
 ξάντων, ὡς ἐλάβοντο καιροῦ. καὶ μετὰ τοῦτο ἐκεῖνος ἦδη
 μέγα φρονῶν καὶ τοῦ πλείονος μέρους τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς

Febribus denuo hinc ingravescentibus, Sulimani comites priorem
 medicinam, Amurio eorum incitiam damnante, repetunt. Ita ene-
 cito rursus corde, statim obit. Socii non se, sed Amurium, ut
 causam mortis eius, manifeste accusant, qui vinum, id est, in hoc
 morbi genere venenum, ei dedisset. Quo audito, Amurium satrapiae
 suae tinuit, ne scilicet pater Sarchanes, de filii obitu re intellecta,
 calumniae (ab ipso nimirum occisum esse) credens per eius ab-
 sentiam ad ulciscendum sese adductis copiis urbes subigeret. Quare
 celerrime, priusquam casus Sulimani fama nuntia eo pervaderet,
 domum sibi redeundum est opinatus. Hoc fuit, cur in Ioniam re-
 verteretur: tametsi quamdiu bellum duceretur, ab imperatore non
 discedere fixum habebat. Ac vix tandem, solidis licet argumentis,
 Sarchani fidem fecit, nihil se in filium maleficii admisisse, sed ab
 obtrectatoribus falso se deferri. Imperator Didymotichum venit,
 moerens graviter propter Pheras aliasque urbes Macedonicas, quas
 a Triballis captum iri formidabat, quod quidem haud longo inter-
 vallo factum est. Nam ut ad Cralem allatum est, Persas in orien-
 tem rediisse, illico Pheras aggressus, cepit, data opportunitate ad-
 iuvantibus, quos intus sui cupidos habebat. Ac tum iam se magni-

- A. C. 1345 ἐπειλημμένους, βασιλέα ἑαυτὸν ἀνηγόρευε Ῥωμαίων καὶ Τρω-
C βαλῶν, τῷ δὲ νιῷ τὴν τοῦ Κράλη παρείχετο προσηγορίαν.
- A. C. 1346 Γ'. Βατάτζης δὲ ὁ μέγας στρατοπεδάρχης, ὑπὸ βασι-
λέως καταλελειμμένος μετὰ στρατιᾶς, ὥστε κατατρέχειν Βυ-
ζάντιον καὶ κακοῦν, πρῶτα μὲν ἐποίει κακῶς τὴν χώραν⁵
D καὶ ἐληΐζετο συχραῖς ἐφθόδοις· ἐπιστρατευσάντων δὲ αὐτῷ
τῶν Βυζαντιῶν, ὧν ἐστρατήγει Ἀπλησφάρης, ἐνίκησε συμ-
βαλῶν καὶ ζῶντας τε ἐκράτησε πολλοὺς καὶ ἀπέκτεινε κατὰ
τὴν μάχην, ἐάλω δὲ καὶ ὁ στρατηγός. μετὰ δὲ τὴν Βυζαν-
τιῶν ἦτταν ὁ Βατάτζης οἰηθεὶς, εἰ προσχωρήσει βασιλίδι,¹⁰
πρῶτος ἔσσεσθαι αὐτὸς καὶ πάντων βεβαίως ἄρξειν, τῶν
ἄλλων περὶ μάχης καὶ πολέμουσ οὐθενὸς ἀξίον ὄντων, ἄλ-
λως θ' ὅτι καὶ πατριάρχης κατὰ γένος αὐτῷ προσήκων, (τὴν
γὰρ ἐκείνου θυγατέρα ὁ Βατάτζη ἔγχευεν υἱός,) πρὸς τὴν
P. 663 ἀρχὴν αὐτῷ μάλιστα συμπράξειε, πέμψας πρὸς βασιλίδι¹⁵
διελέγετο περὶ συμβάσεων, καὶ ἐπηγγέλλετο Καντακουζηνῷ
τῷ βασιλεὶ ἀντιτάξασθαι, αὐτὸς δυνάμενος ἐκ Περσῶν στρα-
τιᾶν ἐπ' ἐκεῖνον ἀγαγεῖν. ἦν γὰρ πρὸς τινὰς τῶν σατραπῶν
φιλίαν ἔχων τῷ τε τὴν φωνὴν αὐτῶν εἰδέναι καὶ διαλέγε-
σθαι Περσιῶτι, ἄλλως θ' ὅτι καὶ βασιλεὺς παρὰ τὸν τοῦ πο-20
λέμου χρόνον διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοῖς Πέρσαις ἐκέλευεν
αἰεὶ συνείναι· ἐξ ὧν ἐγίνετο ἐν συνηθείᾳ πρὸς αὐτοὺς. ἡ
βασιλὶς δὲ ἀσμένως τε εἰδέξατο τὸν λόγον καὶ πάντα προ-

11. πρῶτος P. pro πάντων.

fice maioreque imperii parte occupata circumspicens, palam semet Romanorum Triballorumque imperatorem pronuntiat, fillumque Cralem appellat.

90. Batatzes autem magnus stratopedarcha ab imperatore ad Byzantinum agrum incursum populandumque cum aliquot manipulis relictus, primum quidem id crebro faciebat. Byzantinis Aplesphare duce, contra egredientibus, conflictu superior, multos occidebat, multos capiebat, atque inter captos etiam dux ipse fuit. Victis Byzantiis, arbitratus, si se imperatrici adiungeret, primas adepturum firmumque in omnes et omnia imperium consecuturum: quandoquidem alii bello et pugna nihil valerent, et praesertim quod ei patriarcha quoque propter coniunctionem affinitatis (eius enim filiam ipsius filius duxerat,) ad fastigium hoc summo adiumento futurus esset, ad imperatricem mittens de conditionibus cum ea egit, promittens Cantacuzenum domiturum, cum et ipse posset Persas in illum ducere: intercedebat siquidem illi cum quibusdam satrapis amicitia, tum quod Persice loqueretur, tum vero magis, quod et imperator per belli tempus hanc ob causam cum Persis eum versari semper voluisset: unde nata deinde familiaritas. Imperatrici lacta audivit, et quae peteret, omnia se perlibenter

Θόμως ἐπηγγέλλετο ποιήσῃν, ὅσα ὁ Βατάτζης ἤτει· περὶ Δ. C. 1346
 πλείστου γὰρ ἐποιεῖτο τὸ τοὺς ἀνδιωταμένους εἶναι βασιλεῖ.
 ἔξεφόβουσαν γὰρ κατάκρας πατριάρχης τε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν B
 πραγμάτων ἄρχοντες, πολλὰ καταψευδόμενοι βασιλέως, καὶ
 5 ἔπειθον ἐκείνην, ὡς, εἰ τρόπῳ δὴ τιγὶ Βυζάντιον ἐκεῖνος
 ὑποποιήσαιτο, αὐτὴν αὐτίκα καὶ παῖδας ἀποκτενεῖ τῶν ἕβρε-
 ων ἔνεκα καὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν εἰς ἐκεῖνον καὶ τοὺς
 συγγενεῖς γεγεννημένων ἀμυνόμενος, διὸ πρὸς τὴν εἰρήνην
 ἤδη καὶ αὐτὴ ὑπὸ δειλίας ἀσυμβάτως εἶχε, καίτοι βασι-
 10 λείως αἰεὶ δεομένου καὶ γράμματα πατριάρχῃ περὶ τῆς εἰρή-
 νης πέμποντος, (ἃ οἱ ἄγοντες παρὰ τὸν τοῦ πατριάρχου
 θρόνον ἢ ἄλλοθι ποῦ, ἔνθα μάλιστα οὐκ ἐνῆν λαθεῖν, λά-
 θρα ἐρῶντο ἐρχόμενοι· ἐδεδίσαν γὰρ φανερώς παρέχε-
 σθαι, οὐχ ἡμέρους ἀμοιβὰς δεχόμενοι τῶν πρεσβειῶν,) καὶ C
 15 ἐκεῖνος τάναντία ἔπραττεν αἰεὶ, τὸν πόλεμον ὡς μάλιστα
 ἐνῆν ἀνάπτων. Βατάτζης μὲν οὖν ἐλπιδῶν αὐτῷ μεγάλων
 ἔνεκα πολεμεῖν αὐτῷς ἤρθετο βασιλεῖ, καὶ πρὸς τὸν Λυδίας
 σατράπην πέμψας, ἤτει κατὰ συμμαχίαν στρατιάν. βασι- V. 530
 λεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ κατὰ Βατάτζην οὐκ ἠγνόει, πολλῶν ἀπαγγελ-
 20 λόντων, Καλόθετον τὸν πρωτοσέβαστον πέμψας, κατηγορεῖ τὴν
 ἀγνωμοσύνην καὶ τὴν ἀποστασίαν, ἐπεχειρεῖ τε πείθειν, μὴ
 τοιαῦτα κακουργεῖν, ἀλλὰ τηρεῖν τοὺς ὄρκους τοὺς πρὸς αὐτὸν
 καὶ τὰς συνθήκας, ἤκειν τε πρὸς αὐτὸν ἐκέλευεν, ὡς πάντα
 πράξων, ὧν ἂν δέοιτο. Βατάτζης δὲ ἀπηγόρευε τὸ νῦν ἔχον

praestitutam spondit. Gaudebat enim atque etiam, inventos
 esse, qui Cantacuzeno auderent possentque obsistere. Patriarcha enim
 aliique archontes multa in illum mentientes vehementissime eam ter-
 rebant, et persuadebant, si quo modo Byzantium ille subiugaret,
 ad ulciscendas contumelias atque iniurias in se cognatosque col-
 latas, continuo ipsam cum liberis perempturum. Idcirco quamvis
 pacem semper peteret, et ob id ad patriarcham scriberet, ipsa tam-
 en iam prae timore ab ea paciscenda abhorrebat. Eas litteras
 qui ferebant, principio iuxta patriarchae thronum aut alibi, ubi
 minime latere poterant, clam proiciebant. Quod enim praemia
 parum mitia exspectabant, palam eas reddere non audebant. Sem-
 per, inquam, ille ad patriarcham scribens pacem petebat, etsi ille
 contra perpetuo faceret bellumque quam maxime poterat accen-
 deret. Batatzes igitur, cum ad spes ita ingentes exarsisset, iterum
 cum imperatore armis contendere instituens, a satrapa Lydiae au-
 xilium petebat. Imperator quoniam quid cuderet Batatzes, multis
 nuntiantibus, non ignorabat, per Caloethetum protosebastum ingra-
 tum animum et defectionem ei exprobrat et a scelere deterrere
 nititur, hortans, ut quae sibi iurasset, ea servaret et ad se veni-

A.C. 1346 ἦκειν πρὸς αὐτὸν· δεδοικέναι γὰρ ἀπερισκέπτως οὕτω καὶ
 D χωρὶς ὄρκων πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν· οὐδὲ γὰρ ἐξηγνετο τὸ τῆ βα-
 σιλίδι περὶ τοῦ προσχωρεῖν αὐτῇ διαλεχθῆναι, μετὰ μικρὸν
 δὲ ἐπηγγέλλετο πρὸς βασιλέα πέμψειν, ὄρκους αἰτήσων ἀμνη-
 στίας περὶ τῆς ἀποστασίας. ταῦτα δὲ σκήψεις καὶ προφά-5
 σεις ἦσαν· ἀλλὰ τὴν ἐκ Λυδίας περιμένων στρατιάν, φενα-
 κίλειν ἐπεχείρει, ἄχρις ὃς δύναμιν κτησάμενος βεβαίαν, πο-
 λεμῆσει πρὸς ἐκεῖνον φανερώς. βασιλεὺς δὲ ποιούμενος περὶ
 πλείστου Βατάτζην ἔχειν, (ἦν γὰρ ἰ λόγου ἄξιος ὁ ἀνὴρ, ὃς
 συνέσει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ τόλμῃ τῇ κατὰ τὰς¹⁰
 μάχας,) καὶ πᾶσαν σπουδὴν ἐπιδεικνυσθαι δεῖν οἰόμενος τοῦ
 μὴ Βατάτζην πρὸς τοὺς πολεμίους ἀποστῆναι, (τοῖς γὰρ ἐν
 Βυζαντίῳ οὖσιν ἄρχουσι πολλὴν συνήδει ἀτολμίαν καὶ ἀπει-
 P. 664 ρίαν κατὰ τὰς μάχας,) Νικηφόρον ἐπεμψεν αὐθις τὸν Με-
 τοχίτην, ὃς τὴν μέγαλον λογοθέτου ὕστερον τετίμητο ἄξιαν,¹⁵
 ὄρκους κομιζοντα ἀμνηστίας, καὶ ἕτερα ἅττα ἐπαγγελόμε-
 νον, ἃ ἐκεῖνος ἔφασκε βούλεσθαι πέμψας αἰτεῖν πρὸς βασι-
 λέα. Μετοχίτης δὲ ἐπεὶ σαφῶς ἔγνω Βατάτζην ἀποστάντα
 βασιλέως, (ἦδη γὰρ καὶ ἡ Περσικὴ στρατιὰ κατὰ τὴν Τηρί-
 στασιν διέβαιναν ἐκ τῆς Ἀσίας, ἣν Βατάτζης ἐπὶ συμμαχίᾳ²⁰
 μετεπέμπετο,) τάχιστα ἀναστρέψας, ἀπήγγελλε τὴν ἀποστα-
 σίαν βασιλεῖ, καὶ ὡς ἦδη καὶ συμμαχίαν ἔχων Περσικὴν,
 B τοῦ πολέμου ἄναιτο. βασιλεῖ δὲ ἐδόκει μὲν αὐθις ἀναφαί-
 23. μὲν om. M.

ret, facturum, quae rogaret omnia. Batatzes se excusare, quod
 inconsiderate et sine cautione iuramenti illius venire melueret:
 nam cum imperatrice de sua ad illam transitione egisse haud ne-
 gabat: pauloque post ad imperatorem missurum et sacramentum
 super oblivione discessionis suae petiturum promittebat. Verum
 hic tantum fucus erat: etenim e Lydia copias praestolans, verba
 ei dare conabatur, donec, certo confiato exercitu, bello cum eo
 aperto decerneret. Imperator nihil tam cupiens, quam Batatzem
 secum habere, (erat siquidem vir ille non prudentia modo, sed
 experientia, item et bellica fortitudine memorabilis,) et omni dili-
 gentia curandum censens, ne cum hostibus sese coniungeret, (qui
 enim erant Byzantii administratores imperii, eos timidos et rei
 militaris rudes esse cognoverat,) Nicephorum Metochiten, qui magni
 logothetae postea dignitatem obtinuit, rursus misit iuramentum
 ἀμνηστίας et alia promittentem, quae ille petiturum se confirma-
 rat. At Metochites, quod perspicue sciebat, Batatzem ab imperatore
 descivisse, (iam enim manus Persica pro subsidio ab illo evocata
 Teristasin ex Asia transierat,) citissime reversus ei defectionem nar-
 rat, et iam Persico fidentem auxilio ad bellum aggredi. Imperatori
 calamitas redintegrari videbatur: una enim cum Batatze nou paucæ

νεσθαι δεινά· συναπέστησαν γὰρ αὐτίκα Βατάτζη καὶ πόλεις A.C. 1346
οὐκ ὀλίγαι Θρακικαί, ὧν οἱ ἐκείνου ἤρχον συγγενεῖς, βασι-
λέως ἐγκρατικὸς τὰς ἀρχάς· ὅμως ἀναγκαίως καὶ αὐτὸς
παρεσκευάζετο πρὸς μάχην, καὶ πέμψας μετκαλεῖτο τοὺς
50 στρατιώτας ἐκ τῶν πόλεων, αἷς ἦσαν ἐγκαθιδρυμένοι· αὐ-
τὸς δὲ ἐσκέπτετο, ἥ ἤδη χρὴ διαθεῖσθαι τὰ κατὰ τὸν πρὸς Βα-
τάτζην πόλεμον, καὶ τῷ πεπροσβευκῶτι πρὸς ἐκεῖνον διελέγετο
Νικηφόρῳ τῷ Μετοχίτῃ ἐπὶ κλήνης ἀνακείμενος· νυστάζας
δὲ ἐπὶ μικρὸν, ὕπνῳ κατελήφθη μεταξὺ διαλεγόμενος περὶ
10 Βατάτζη. ἐδόκει δὲ ὄρᾱν κατὰ τοὺς ὕπνους νεανίσκους C
δύο τιὰς καλλίστους κάλλει, πέπλον φοινικῶν ἔχειν, ᾧ
χρυσοῦς ἐντετύπωτο σταυρὸς ἐπὶ τὰ τέσσαρα διήκων ἄκρα.
ἐγγράπτο δὲ καὶ περὶ τὸν σταυρὸν γράμμασι καὶ αὐτοῖς
χρυσοῖς· „Ἰησοῦς Χριστὸς νικᾷ.” ᾧ φέροντες οἱ νεανίσκοι
15 περιεκάλυπτον τὸν βασιλέα. ταῦτα μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ἑώρα
κατὰ τοὺς ὕπνους, καὶ ἔξυπνος γενόμενος διηγεῖτο τοῖς
παροῦσιν. ἐδόκει δὲ αὐτοῖς τε καὶ βασιλεῖ, ἀγαθοῦ τινος
τὸν ὄνειρον εἶναι μηνυτήν· ἐλέγετο δὲ, ὡς τῆς αὐτῆς ὥρας
Βατάτζης ἀνήρητο ὑπὸ Περσῶν. οὕτω γὰρ ἐξετάζοντι ἐμηνύ-
20 ετο ὕστερον τῷ βασιλεῖ. ὁ γὰρ Βατάτζης, ἐπεὶ οἱ Πέρσαι
παρήσαν, ὅτι μὲν πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα πόλεμον
ἀνήρητο, οὐκ ἐδήλον· τοῦτο δὲ μόνον ἔφασκεν, ὡς ἡγήσοιτο
ἐπὶ λεηλασίᾳ, οἰόμενος, εἰ ἐπαγάγοι ταῖς ὑπὸ βασιλέα πόλεσι D
καὶ ἐπιδειξοὶ διεσκεδασμένους ἀνθρώπους καὶ βοσκήματα

urbes Thraciae, (quas imperatoris auctoritate eius cognati regebant,) desciverant. Nihilominus se quoque bello necessario instruebat, militesque e praesidiis advocabat: et qua ratione id bellum administraret, tacitus secum volutabat: cumque Nicephoro Metochite, qui legationem obierat, in grabatulo requiescens disserebat. Aliquamdiu autem inter colloquendum dormitans, somno consopitus est: quo visus est videre duos adolescentes pulcherrimos, tenentes vestem stragulam, colore Phoeniceam, super qua expressa crux aurea, ad quatuor eius angulos pertingens. Circum crucem scriptum erat litteris aureis: Iesus Christus vincit. Eam vestem afferentes illi adolescentes imperatorem dormientem cooperiebant. Hoc visum expectatus adstantibus refert, qui (ut etiam ipse) boni quippiam portendere hoc somnium conieciarunt. Ferebatur porro, Bataltzen ea ipsa hora a Persis interfectum, ut indaganti postea imperatori significatum est. Etenim ille, Persis iam praesentibus, se bello Cantacuzenum persequi non indicarat: hoc solum dixerat, eos ad populandum velle ducere, putans, si ad urbes imperatoris illos admovisset hominesque et pecora sparsa ostentasset, cupiditate praedarum etiam barbaros in imperatorem pugnatuos. Qua in re

- A.C. 1346. πολλὰ, ἐπιθυμία κέρδους αἰρήσεσθαι καὶ τοὺς βαρβάρους τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον. τοῦτο δ' ἐναντίως ἀπέβαινε ἢ ἐκεῖνος ᾤετο. ὡς γὰρ ἐγένετο ἐπὶ Γαρέλλαν, καὶ ἐπέτρεπε τὴν λείαν πολλὴν ὄρωμένην ἀνθρώπων ὄμου καὶ βοσκημάτων, οἱ Πέρσαι μὲν ἤρώτων, εἰ μὴ ὑπὸ Καντακουζηνὸν τὸν βα-5
 V. 531 παραινοῦντος πολυπραγμονεῖν μηδὲν, ἀλλ' ἐμπίπλασθαι τῶν ἀνδραπέδων, οἱ βάρβαροι ἀγανακτήσαντες πρὸς τὴν ἀπά-
 P. 665 ράναντες ὑπὲρ ἐκείνου, Βατάτζην μὲν ἀποκτείνουσιν αὐτί-10
 κα, τοὺς ἄλλους δὲ Ῥωμαίους, ὅσοι συνῆσαν, ἐξανδραπο-
 δίσαντες καὶ τὸν υἱὸν, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον, μηδὲν ταῖς ἐπὶ βασιλέα πόλεσι τελοῦσαις λυμηγήμενοι. Βατάτζης μὲν οὖν τοιαύτην ἔδωκε δίκην τῆς ἀγνωμοσύνης. αἱ δὲ συνα-
 ποστᾶσαι πρότερον ἐκείνῳ πόλεις καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τε-15
 λευτήν οὐ προσεχώρησαν τῷ βασιλεῖ, ἀλλὰ μέχρι πολλοῦ ἐπολέμησαν ἀντέχουσαι. ἐξ ἐκείνων δὲ τῶν πόλεων καὶ ἡ τὸν Ἐμπυρίτην ὄντας κατέχουσα φρουρὰ, τὸν ἄρχοντα συλ-
 λαβόντες σφῶν Ἀρχοντίτζην προσαγορευόμενον, αὐτὸν τε παρέδωσαν βασιλίδι καὶ τὸ φρούριον. καὶ τυχόντες ἀδείας-20
 Βεῖς τὰς οἰκίας ἐπανῆλθον. Ἰωάννης τε Ἀπόκαυκος ὁ τοῦ μεγάλου δουκὸς ἀδελφὸς νυκτὸς ἐπελθὼν τὸ Ῥήγιον εἴλε·
 προδοσίᾳ, καὶ τὴν βασιλέως ἐξήλασε φρουράν. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ ἡ στρατιὰ διὰ τὸν πρὸς Βατάτζην πόλεμον ἤδη ἡ-
 θροισμένη ἦν, ἐδόκει δεῖν Βυζαντίους ἐπελθεῖν· συνείποντο-25
 5. μὴν Μ. 17. τε Ρ. 19. παρέδωσαν Ρ.

eum sefellit opinio. Ut enim apud Garellam opimam hominum pecorumque praedam eis concessit, Persae quaesierunt, ecquid sub Cantacuzeno esset illa regio. Batatzæ quod celarat aperiente hor- tanteque, ne essent curiosi, sed quantum liberet mancipiorum rape- rent, barbari ob fraudem stomacho exardescerentes, quod inscios contra imperatorem duxisset, et propter eum indignati, homini mox ferro vitam eripiunt, et Romanos eius milites ad unum si- mulque filium captivos abducentes, subiectisque imperatori oppidis nihil damnorum dantes, domum recedunt. Batatzes igitur tali poena scelus suum expiavit. Civitates apostatrices post eius quoque mortem diu resisterunt. In his qui Empyriten tenebant praesidiarii, prae- fectum suum Archontitzen nomine comprehendunt et cum ipso ca- stello imperatrici dedunt, adeptique impunitatem, domos abeunt. At Ioannes Apocauchus, magni ducis frater, nocte praeter opinionem adveniens, Rhegium proditione capit et imperatoris praesidium eiicit. Idem, congregato iam qui adversus Batatzem colligebatur ex- ercitu, Byzantios adoriundos decrevit. Sequabantur illum Hierax,

δὲ αὐτῷ Ἴεραξ τε τὸν ἐκ Τζερνομιάνου λόχον ἄγων, καὶ Πα-Δ. C. 1346
 ρασπόνδυλος· ᾧ προσέταττεν ὁ βασιλεὺς τοὺς στρατευομέ-
 νους κατὰ τὴν Ἀδριανοῦ πάντας ἄγειν πλὴν Βράνου καὶ
 Μουγδουφῆ καὶ Φραγγοπούλου, οἱ τῆς ἐν αὐτῇ στάσεως
 5 ἤρξαν πρώτως καὶ πολλοὺς διέφθειραν τῶν προσεχόντων
 βασιλεῖ. σκοπὸς δὲ ἦν αὐτῷ, ἵνα μὴ δοκοῖη διὰ φόβον
 ἐφέλκεσθαι εἰκῆ καὶ μάτην πρὸς γὰρ στρατείας παντάπασιν C
 ἀνάσκητοι ἐκεῖνοι ἦσαν καὶ οὐδενὸς ἄμεινον διακείμενοι
 τῶν οὐδὲ ὅ,τι ποτέ εἰσιν εἰδότεων ὄπλα. βασιλεὺς μὲν οὖν
 10 τοιοαύτην γνώμην ἔχων, ἐκέλευε Παρασπονδύλῳ μὴδένα τῶν
 τριῶν ἐκείνων ἄγειν· ἐκεῖνος δὲ, ὡς ἔλεγεν, ἀγνοῶν ὅθεν εἰς
 τοῦτο ἐναχθεῖη, τὸν Φραγγόπουλον, καίτοι νοσοῦντα νόσον
 δεινὴν, (ἐρυσίπελας γὰρ ἦν,) ἠνάγκασε συνέπεσθαι· ὃν ἰδὼν
 ὁ βασιλεὺς ἐνδιατρίβοντα τῷ στρατοπέδῳ Παρασπονδύλου,
 15 κατηγόρει πρὸς ὄργην οὐκ ἀπίθειαν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ-
 μότητα, ὅτι νοσοῦντα ἄνθρωπον οὕτω δεινῶς ἄγει πρὸς
 τὸ στρατόπεδον, καίτοι κελευσθεῖς μὴδὲν παρενοχλεῖν. ὁ
 δὲ τὴν τε ἀπίθειαν ὁμολογεῖ καὶ συγγνώμης τυχεῖν ἔδει-
 20 το· μὴδὲ γὰρ εἰδέσθαι, ὅθεν κινήσει πρὸς τὸ τοιοῦτον· καί- D
 20 τοι τῆς στρατείας ἀφεθῆναι πολλὰ δέουμενον, ἐπεσθαι κατα-
 ναγκάζειν. βασιλεὺς δὲ τῆς νόσου τὸν Φραγγόπουλον οἰκτεί-
 ρας, ἐκέλευε τοῖς συνοῦσιν ἰατροῖς πρόνοιαν αὐτοῦ ποιῆ-
 σθαι, αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν τῆς Καμήλου γέφυραν ἐλθὼν,
 αὐθις ἐστρατοπεδεύετο καὶ διελέγετο κρύφα τοῖς ἐν Βυζαν-

cohortem praesidiariam Tzernomiano adducens, et Paraspondylus:
 cui mandavit imperator ut quantum esset militum Adrianopoli,
 duceret praeter Branum, Mugdupham et Phrangopulum, primos ibi-
 dem seditionis auctores, multorumque imperatoris studiosorum in-
 teremptores. Consilium fuit, ne timore tantum frustra ac te-
 mere non tam duci, quam trahi viderentur: nam ad militiam Annino
 inexercitati erant nec multum eorum dissimiles, qui nec sciunt
 quidem aliquando arma exstitisse. Hac itaque mente imperator tres
 illos relinquere Paraspondylo praecepit. Is ignorans, ut siebat, unde
 instinctus, Phrangopulum, tametsi gravi morbo, nempe sacro igni,
 tortum, sequi coegit. Quem in castris intuitus imperator, Para-
 spondylum non de inobedientia solum, sed insuper de crudelitate
 obiurgavit, qui hominem tam vehementer aegrotum, et quidem
 iussus nihil ei molestiarum exhibere, in castra deduxisset. Para-
 spondylus et inobedientiam confiteri et veniam precari: neque enim
 scire, quomodo haec sibi mens iniecta fuerit: sed quamvis expedi-
 tionem multis deprecantem sequi compulsi. Imperator Phrangopu-
 lum morbi causa miseratus medicis praesentibus curandum com-
 misit: ipse ad pontem Cameli procedens rursum ibi castra fecit

- A.C. 1346 τῶ φίλοις, εἰ δύναιτο τὴν πόλιν αὐτῶ παραδίδόναι, ἐπηγγέλλοντό τε καὶ αὐτοὶ τὴν τῆς Ξυλοκέρκου λεγομένην πύλιν ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἀφροκοδομημένην διορύξαντες εἰσάγειν. οὕτω δὲ τοῦ χρόνου τριβόμενου, τινὰ τῶν ἐκ Βυζαντίου γνωρίμων
- P.666 ὁ Φραγγόπουλος ἰδὼν ἐν στρατοπέδῳ διατρίβοντα ἠρώτα⁵ τὴν αἰτίαν, καθ' ἣν ἀφίκοιτο, καὶ εἰ πολὺς εἴη χρόνος, ὅσος ἀποσταίῃ Βυζαντίου. ὁ δὲ τό,τε πρὸς βασιλέα ἔχθος Φραγγοπούλου προτέρον εἰδὼς καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν, καὶ νομίσας προθυμότερα συναγωνιέσθαι πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶ, ἀπεκάλυπτεν αὐτίκα τὸ ἀπόρρητον, καὶ παρὰ μὲν τῶνιο ἐν Βυζαντίῳ ἔλεγεν ἀρχόντων πεπεσσομένους ἐνθάδε ἦκειν μεγάλα εὖ ποιήσῃν ἐπαγγεिलाμένων· δηλητήριον δὲ ἔχειν, ἵν' εἰ δύναιτο, ἀνέλοι βασιλέα προσαγαγών. ἔκτον δὲ ἤδη μῆνα ἐπὶ τούτῳ προσταλαιπωροῦντα μηδέποτε καιροῦ ἐπιτυχεῖν. νυνὶ δὲ αὐτὸν ἢ προσεδρία καὶ ἢ καρτερία τοῖς μαγείροις¹⁵
- V.53² ἐντάξασα τοῦ βασιλέως καιρὸν παρέχειν τὸ σπουδαζόμενον Βάνυειν. διὸ καὶ μάλιστα συνήδευσαι αὐτῶ, ὅτι οὕτω συντυχὸν συγκατεργάσεται αὐτῶ, ἵνα καὶ τῶν ἴσων εὐεργετημάτων τύχη παρὰ τῶν ἀρχόντων. ἔλεγέ τε παρεσκευασμένος εἶναι ὡς τῆς ἐσπέρας ἤδη ταύτης τῷ βασιλέως δειπνῶσθαι τὰ φάρμακα κεράσων. ἅμα δὲ βούλεσθαι καὶ πρὸς Βυζάντιον ἀποδιδράσκειν, παρῆνει τε συνέπεσθαι καὶ αὐτόν. οὕτω μὲν οὖν ἐκεῖνος ἐξεῖπε τὸ ἀπόρρητον, ἔχθραίνειν οἰηθεὶς Φραγγόπουλον τῷ βασιλεί· ὁ δὲ ἐδόκει πρὸς τὴν

et cum amicis, qui erant Byzantii, de urbe sibi tradenda, si fieri posset occulte egit. Illi portam Xylocerci dictam, multis abhinc annis obstructam, perfossuros eumque introducturos receperunt. Post intervallum temporis quemdam familiarem suum Byzantinum in castris conspicatus Phrangopulus, quid eo venisset et quamdiu esset, ex quo Byzantio discessisset, sciscitatur. Ille et pristinum Phrangopuli odium in imperatorem et egregiam erga se fidem haud nesciens, existimansque manibus et pedibus conatus suos adfuturum, statim arcanum cum eo communicat, ab archontibus, qui essent Byzantii, promissis uberrimis illectum huc se contulisse, habereque veneficium, quod, si posset imperatori admovere, eum enecaret. Sextum iam mensem in hoc misere laborare, nec unquam perficiendi occasionem invenire. Nunc autem perseverantiam ac tolerantiam suam, quae in coquos imperatoris eum alleggerit, ad rem tanto studio quaesitam semel transigendam occasionem offerre. Ideo sibi gratulari vehementer, cum ita ceciderit, ut ipse sibi subservire queat et paria apud archontas promereri beneficia, ac paratum esse vel illa ipsa vespera pharmacum imperatori in coena miscere. Velle deinde Byzantium fugam capessere: et admonebat, uti secum

πρᾶξιν ἡδεσθαι καὶ βούλεσθαι καὶ συνεργεῖν· ἔδειτό τε καὶ αὐ- A.C. 1346
 τῷ τὰ φάρμακα ἐπιδεικνύει. ὁ δ' ἐπεδείκνυσεν αὐτίκα, οὐδέν περὶ
 ἐκείνου φαῦλον ὑπωπτευκώς. ἐπεὶ δὲ εἶχεν ἐν χερσίν ὁ Φραγγό-
 γόπουλος τὰ φάρμακα, οὐκ ἀπεδίδου ἀπαιτοῦντι· νομίσας δὲ,
 5 ὅπερ ἦν, ἐξηπατῆσθαι καὶ δέισας, μὴ ἄλλῳ, ἀπεδίδρασκεν αὐ-
 τίκα. Φραγγόπουλος δὲ τὰ φάρμακα ἔχων, ἤκε πρὸς βα-
 σιλέα καὶ ἐπεδείκνυέ τε καὶ διηγείτο, ὅλα περὶ τοῦ τράγμα-
 τος συμβαίῃ, ἰσχυρίζετό τε, ὡς ἀσχοληθεῖς περὶ τὰ φάρ-
 μακα τὸν ἐπιβουλεύοντα ἐψή διαδραῖναι. βασιλεὺς δὲ τὴν
 10 περὶ αὐτὸν κηδεμονίαν τοῦ Θεοῦ θανμάσας, ὅτι καὶ ἂ ἐδό-
 κει Παρασπόνδυλος δεδρακέναι ἀπειθῶν, ταῦθ' ὑπὸ Θεοῦ τῆς
 εἰς αὐτὸν ἐνεκα προνοίας ψυχρόμητο, καὶ πολλὰς τῆς σωτη-
 ρείας χάριτας ὁμολογήσας, τὰ φάρμακα μὲν ἐκέλευε κατο-
 ρύττειν, ἵνα μὴ τις ἀνθρώποις ἢ κτήνεσιν ὑπ' αὐτοῦ βλάβῃ D
 15 προστριβεῖη. Φραγγόπουλον δὲ ἡμείβετο εὐεργετήσας ἀξίως
 τῆς εὐνοίας.

Γιά. Ἰέραξ δὲ ἦν μὲν αἰεὶ δύνουσι βασιλεῖ, τότε δὲ τὴν P. 667
 στρατοπέδου ἐπιτετραμμένος φυλακὴν, ἐπεὶ μετὰ τοῦ ὑπ' B
 αὐτὸν λόχου ἐγγὺς διενυκτέρευε Βυζαντίου, τοὺς μὲν ἄλλους
 20 αὐτῷ στρατιώτας φυλάττειν ἀγρυπνοῦντας· αὐτὸς δὲ ἕνα
 τῶν οἰκετῶν ἔχων, ὅστις τὰ ἀπόρρητα αὐτῷ συνήθει, Βυ-
 ζαντίου τὲ ἐγένετο ἐντὸς καὶ διαλεχθεῖς τοῖς ἄρχουσι καὶ
 ἐπαγγειλάμενος ἀποκτείνειν βασιλέα, αὐθις ἐξελθὼν, μετὰ

aufugeret. Sic ille secreta sua enuntiabat, quod Phrangopulum odio imperatoris affectum crederet. Phrangopulus simulare rogareque, ut et sibi venenum ostenderet: qui confestim nihil infidum suspicans ostendit. Phrangopulus ubi pharmacum in manibus habuit, reposcenti non reddidit. Veneficus ratus id, quod erat, se deceptum, et timens, ne caperetur, extemplo fuga se subduxit. Phrangopulus venenum imperatori demonstrat: quid contigisset, memorat, affirmans, se illo considerando occupatum insidiatorem elabi siviisse. Imperator Dei erga se tantam curam admiratus, quod et quae Paraspondylus immorigerus fecisse videretur, eadem sua in ipsum providentia ita moderatus sit ac dispensarit, de salute conservata gratias multas agit, et pharmacum, ne cui homini aut pecudi pestifer eius contactus noceat, humi defodi iubet, et in Phrangopulum, pro eo ac eiusdem benevolentia merebatur, munera confert.

91. At vero Hierax perpetua quadam in imperatorem malevolentia suffusus, tum mandatis sibi castrorum excubiis, quoniam cum agmine suo prope Byzantium pernoctabat, excubitoribus relictis, ipse, uno famulo secretorum conscio prosequente, urbem subiit, et collocutus cum archontibus pollicitusque imperatorem necaturum, regressus inde, cum aliis militibus suis in castra venit. Imperatori quid Hierax fecerit, amici ex urbe protinus significant: quemadmo-

- A.C. 1346 τῶν ἄλλων ἤκε στρατιωτῶν εἰς τὸ στρατόπεδον. βασιλεὶ δὲ οἱ φίλοι τὰ περὶ Ἰέρακος αὐτίκα ἐποίουν δῆλα, ὡς ταύτης τῆς νυκτὸς ἐντὸς γένοιτο Βυζαντίου καὶ τοῖς ἄρχουσι διαλεχθεῖν, παρήνουν τε φυλάττεσθαι τὸν ἄνδρα. βασιλεὺς δὲ ὣς αὐτοὺς ἐξηπατήσθαι, ἔφασκέ τε πρὸς οὓς ἐδάξρει τὰς τοιαῦτα, ὡς τοῖς ἄρχουσι πρὸς ἀπάτην ὁ περὶ Ἰέρακος διαδοθεὶς λόγος, ἕτερόν τινα εἰσαγαγοῦσιν, ἐν ᾗ αὐτὸν ἐγὼ διάδωμαι κακῶς πυθόμενος, ἢ ἐκεῖνος δείσας περὶ ἑαυτοῦ ἀποσταίῃ πρὸς ἐκείνους. ὡς δὲ οἱ φίλοι ἰσχυρίζοντο εἶναι ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, τῶν προτέρων λόγων ἀνεμίμησεν ὁ βασιλεὺς μεταπεμπάμενος Ἰέρακα καὶ τῶν συνθηκῶν καὶ
- V. 533 τῶν ὄρκων, οὓς παρείχετο, μηδέποτε ἀγνωμονήσιν· αὐδὶς τε τὴν ἴσῃν αἰρεῖσιν προὔτλθει καὶ παρήνει, εἰς βούλοιο βασιλίδι προσχωρεῖν, μὴ λάθρα, ἀλλὰ φανερῶς συνταξάμενον ἀναχωρεῖν· οὐ γὰρ αὐτὸν κωλύσειν πρὸς οὐδέν. αὐτίκα δὲ εἰς ἐκεῖνος ὤμνυε φρικώδεις ὄρκους, μηδὲν αὐτῷ τῶν κατηγορουμένων συνειδέναι, ἀλλὰ τοῖς τε προτέροις ὄρκοις ἐμμένειν ἀκριβῶς καὶ ταῖς συνθήκαις, καὶ τὸ αὐτῷ συνεῖναι τοῦ παντὸς τιμᾶσθαι· πλείονος δὲ ἀσφαλείας ἔνεκα ἐν τῷ παρόντι καὶ τοῦ μεγάλου τοῦ Χριστοῦ μάρτυρος εἰκόνα παρείχετο
- Γεωργίου πίστεως ἐνέχυρον καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀδόλου γνώμης. βασιλεὺς μὲν οὖν ἐπαύσατο αὐτίκα ὑποπτεύων. Ἰέραξ δὲ μετὰ μικρὸν αὐδὶς καιρὸν ἐπιτηρήσας, ἤλθε πρὸς Βυζάντιον, ὡς αὐδὶς τοῖς ἄρχουσι διαλεξόμενος. τῆς αὐτῆς δὲ
- γ. εἰσάγουσι P. 23. πρὸ P.

dum scilicet nocte praecedente intus cum archontibus sermonem contulerit, monentes, ut caveret sibi ab homine. Imperator illos falli ratus, ait iis, quorum in talibus fidem exploraverat, ab archontibus versute rumorem sparsum esse, ut eo audito, ipse in illum exempla ederet, aut ut ille sibi timens ad eorum partes transiret. Sed postquam amici eadem confirmarunt, Imperator, Hierace accito, dictorum pactique ac iuramenti, quod dedisset, nihil se sceleris de cetero facturum admonuit eandemque quam prius optionem proposuit, hortatus, si vellet imperatrici militare, ne fur-tim a se, sed palam valedicens recederet: nullo enim modo impediturum. Statim ille tremendum sacramentum dicit, nihil eius sibi esse concium, quod obliiceretur, pactumque ac iuramentum prius servare sedulo, et ut imperatori adhaereat, in eo sibi esse omnia. Illico imaginem praeclari martyris Christi Georgii fidei suae sinceraeque erga imperatorem voluntatis quoddam pignus dedit. Hinc imperator mox suspicionem deposuit. Hierax non diu post iterum captata occasione, Byzantium cum archontibus denuo colloquendi causa intravit. Eadem nocte Paraspondylus alius a praefecto Adrianopolis, ob similem causam verba cum iisdem habiturus, in urbem

νυκτός, Παρασπόνδυλος τις ἕτερος παρὰ τὸν ἄρχοντα τῆς A.C. 1346
 Ἀδριανοῦ τῆς ὁμοίας ἕνεκα αἰτίας πρὸς Βυζάντιον ἀφίκετο
 τοῖς ἄρχουσι διαλεχόμενος· ἦν γὰρ καὶ πρότερον διειλεγμέ-
 νος κρύφα περὶ τοῦ βασιλέα ἀποκτείνειν. ἐπεὶ δὲ καὶ Ἰέραξ P. 668
 5 ἀφίκετο κατὰ τύχην καὶ ἔτι αἱ πύλαι ἦσαν κεκλεισμέναι,
 Ἰέραξ μὲν καὶ ἄλλων πολλῶν παρόντων οὐ διεγνώ Παρα-
 σπόνδυλον· ἐκεῖνος δὲ φθογῆσας Ἰέρακι τοῦ τοῖς ὁμοίοις ἐγ-
 χερεῖν καὶ προδιδόναι διανοηθεὶς, λάθρα προσελθὼν τῆς
 οὐρᾶς ἀπέτεμε τοῦ ἵππου τρίχας, ἵν' εἴη σαφῶς ἐλέγχειν
 10 ἐπὶ τοῦ βασιλέως δεῖγμα φανερὸν τῆς κακουργίας τὴν τρίχας
 παρεχόμενος. ᾤετο γὰρ πρὸς ἀμφοτέρα αὐτῷ λυσιτελήσειν
 τὴν ἐκεῖνου προδοσίαν· Ἰέρακά τε γὰρ οὐκέτι ἔξειν ἀνταγω-
 νιστὴν περὶ πράγματος οὕτω μεγάλου, διεφθαρμένον ὑπὸ
 βασιλέως, καὶ αὐτὸς ἀφυλακτοτέρῳ μᾶλλον ἐντυχεῖν τῷ βα-
 15 σιλεῖ διὰ τὴν δοκοῦσαν εὐνοίαν, καὶ ῥᾶον κατεργάσεσθαι τὸν
 φόνον. διενόετο γὰρ, ὡς ἐλέγετο, ὑπνοῦντι ἐπιτίθεσθαι βα-
 σιλεῖ καὶ ἀποκτείνειν. ἅμα δὲ ἡμέρα οἱ τε φίλοι βασιλεῖ
 ἐμήνηον, ὡς αὐθις Ἰέραξ εἰσελθεὶ Βυζάντιον τῆς νυκτός
 καὶ τοῖς ἄρχουσι διαλεχθεῖη. καὶ Παρασπόνδυλος ὁμοίως
 20 τὴν τε ἀποστασίαν ἐμήνηεν Ἰέρακος καὶ τὴν ἐπιβουλήν, καὶ
 τὰς τρίχας ἐπεδείκνυε τοῦ ἵππου, ἔφρασε δὲ ὡς ὑποπτεύσοι
 μὲν καὶ πρότερον αὐτὸν, δείσας δὲ μὴ καταψεύδοιτο αὐτοῦ,
 μὴ ὑποπτεύων ἀληθῆ, παρὰ τὴν Βυζαντίου πύλην ἀφικέσθαι
 καὶ τοῖς ἄλλοις συνεῖναι ἀγνοούμενον· ἀφικόμενον δὲ Ἰέρα- C

venit: nam et antea clandestine de nece imperatori inferenda cum
 illis egerat. Ubi autem fortuito et Hierax affuit, portis adhuc clau-
 sis inter alios multos Paraspondylum non agnovit. Is vero Hieraci
 simile facinus molienti invidens illumque prodere statuens, clam
 accedit: pilos de cauda eius equi praescindit, ut sic hominem, apud
 imperatorem signum facinoris conspicuum pilos illos proferendo,
 manifesto coargueret; cuius proditionem sibi bifariam commodatur-
 ram credebat: nempe ut Hieracem in re tanti momenti tamque
 ardua amplius antagonistam non haberet, ab imperatore vita mul-
 tatum scilicet, et ob tam insigne benevolentiae suae documentum
 liberius securum adire, atque ita facilius eum iugularem posset: cogi-
 tabat enim, ut perhibebant, in dormientem stricto ense irruere.
 Prima luce amici iterum imperatorem faciunt certiozem, Hieracem
 noctu ingressum deano Byzantium, cum Archontibus sermonem mi-
 scuisse. Paraspondylus ipse quoque defectionem Hieracis et insidias
 nuntiat, et pilos caudae equinae ostentans autumat, se etiam prius
 suspectum habuisse: sed ne forte ex falsa suspitione mentiretur,
 timuisse, ideoque ad portam Byzantii abiisse, et inter alios igno-
 tum latuisse. Eodem Hieracem venisse, seque pilos caudae iumentū

- A. C. 1346κος, αὐτὸν μὲν ἀνεπαισθήτως τοῦ Ἰππον τὰς τρίχας ἀφελέσθαι, ἔν' εἴῃ τεκμήριον ἐναργές. ἐκείνον δὲ τῶν πυλῶν ἀνοιχθεῖσῶν, ἐντὸς γενόμενον, αὐθις ἐξελθεῖν. βασιλεὺς δὲ ἐπειτοιαῦτα ἤκουεν, ἐσκέπτετο περὶ Ἰέρακος ὅτι χρήσαιτο. σκοπτομένῳ δὲ αὐτῷ ἠγγέλλετο, ὡς Βυζαντίου ἐξελθοῦσα στρα-5 τιά συμπλακείῃ τισὶ τῶν βασιλέως. Λατῖνοι γὰρ ὀλίγοι τινὲς ἐκ Γερμανῶν ἐν Βυζαντίῳ διατρίβοντες, ἐξελθόντες τισὶ τῶν βασιλέως περιέτυχον, ἐν οἷς καὶ Ἰέραξ ἦν· καὶ μάχης συναφθείσης, οὔτε τῶν Ῥωμαίων, οὔτε τῶν Λατίνων πέπτωκεν οὐδεὶς, οὔτε μὴν ἐτραυματίσθη· Ἰέραξ δὲ μόνον δις 10 τραυματισθεὶς, ἀπέβαλέ τε τὸν Ἰππον, καὶ αὐτὸς ἦλθεν ἐγγὺς ἀλῶναι· αὐθις δὲ ἐπελθόντες οἱ βασιλικοὶ, ἀνεσώσαντό τε καὶ πρὸς τὸ στρατόπεδον ἤγον τραυματίαν, βασιλεὺς δὲ πρὸς τὴν σκηπὴν ἐλθὼν, ἐν ἧ διῆγε, σκοπεῖν ἐκέλευε, μὴ Γεώργιος ὁ τοῦ Χριστοῦ μάρτυς τῆς εἰς αὐτὸν παροινίας σω-15 φρονίζων, ὅτι περ ἐγγυητὴν παρεσχημένος, αὐθις τοὺς φαύλους καὶ πονηροὺς ἔργοις ἐκδιδοίῃ αὐτὸν, εἶασε τραυματισθῆναι. ὁ δ' αὐθις τὰ ἴσα τοὺς προτέροις ἰαχυρίζετο, ὡς ἀδίκως ὑποπτεύοιτο. νυκτὸς δὲ ἐπελθούσης, ἐπεὶ ἦσθάνετο
- V. 534 οὐκ ἀγνοούμενος, ᾤχετο εἰς Βυζάντιον ἀποδράς· ἐρωτώμε-20 νος δὲ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐ τελέσειε τὰ ὑπεσχημένα, αἰεὶ
- P 669 μὲν ἐφασκεν ἐπιχειρεῖν, καιροῦ δὲ οὐδέποτε τετυχηκέναι, φυλαττομένου βασι^ε ἕως, ὥσπερ ἂν εἰ συνηδεὶ αὐτῷ τοὺς λογισμοὺς, καὶ δεδοικέναι μὴ κατάφωρος γενόμενος ἀπόληται.

12. διεσώσαντο M. mg.

eius pro evidenti indicio, ita ut non animadvertetur, abstulisse, ipsum portis reclusis, cum intus fuisset, rursus exivisse. His auditis, quid Hieraci faceret, apud animum disquirebat imperator. Disquirenti nuntiatur, globum Byzantio erupisse, qui cum aliquot de eius exercitu configat. Latini siquidem ex Germanis quidam pauci, Byzantii manentes, in quosdam imperatorios egressi inciderant, in quibus et Hierax: consertisque manibus, nec de Romanis, nec de Latinis quisquam aut cecidit, aut vulneratus est: solus Hierax duobus acceptis vulneribus equum amisit, et quin caperetur, parum abfuit: quem postea supervenientes imperatorii servarunt, sauciumque in castra perduxerunt. Ad cuius tabernaculum accedens imperator, videret, monebat, ne forte Georgius Christi martyr eius in se insolentem temeritatem castigans (quod cum sponsorem dedisset, rursus se vitiose et improbe factis astringeret) vulnerari permisisset. Ille idem quod ante affirmare, iniuria in se suspicionem commoveri. Nocte sequenti, quoniam se proditiōnis manifestum videbat, Byzantium aufugit: ubi interrogatus, cur promissa non perfecisset, respondit, conatum quidem nunquam, opportunitatem sem-

ἔδέχθη μέντοι παρὰ βασιλίδος μάλιστα ἡδέως καὶ τῶν κα- A.C. 1346
τὰ Θρακίην πόλεων, αἱ Βατάτζη συναπέστησαν, ἄρχων ἀπε-
δείχθη. μετὰ μικρὸν δὲ φωραθεὶς καὶ Παρασπόνδυλος ἐπι-
βουλεύων βασιλεῖ, ἀπεδίδρασκε πρὸς βασιλίδα, καὶ οἱ τὰ
5 βασιλείως ἔνδον πρῶσσοντες, μηνυθείσης τῆς ἐπιβουλῆς, δει-
σαντες καὶ αὐτοὶ ἀπεδίδρασκον πρὸς βασιλέα. βασιλεὺς δὲ
ἐπεὶ ἦ τε ἔνδον πεφώρατο ἐργασία, καὶ ἐκτὸς οὐδὲν ἦν, ὅ,
τι λυπήσει Βυζαντίους, ἀνεξεύγνεν εἰς Σηλυμβρίαν. ἐκείσθ B
δὲ παρασκευασάμενος καὶ στρατιώτας τριακοσίους ἔχων ἐπι-
ολέκτους, νυκτὸς ἀφίκετο πρὸς Ἰερὸν, τὴν κατὰ τὸ στόμα τοῦ
Πόντου κειμένην πόλιν, ἐπαγόμενος καὶ κλίμακας. τῶν ἔνδον
15 μέντοι οὐδεὶς συνέπραττεν αὐτοῖς, ἀλλὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐπε-
χείρουν τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως. λαθόντες δὲ τοὺς ἔνδον,
τὰς τε κλίμακας προσήρειδον τοῖς τείχεσι καὶ αὐτῶν ἀνέ-
15 βαινον' οὐκ ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ ἔνδον ἦσαν, τὴν νίκην διέφθει-
ραν ὑπ' ἀβουλίας. οὔτε γὰρ ἐφίσταντο τοῖς τείχεσιν, ἀδειαν
παρεχόμενοι καὶ τοῖς ἄλλοις ἀναβαίνειν, οὔτ' ἐπεὶ κατέβαινον C
ἔνδον ἀπὸ τῶν τειχῶν, διανοιγύναι τὰς πύλας καὶ τοῖς ἄλ-
λοισι στρατιώταις ἔδεντο διὰ ἀπουδῆς, ἀλλὰ πάντων τῶν δε-
20 οὔντων ἀμελήσαντες ἐτρέποντο ἐφ' ἀρπαγὰς, οἴομενοι βεβαίως
ἤδη τὴν πόλιν ἔχειν. οἱ ἔνδον δὲ, ἐπεὶ ἠσθάνοντο τοὺς πορ-
θούοντας ὀλίγους ὄντας, ἡμύνοντο ἀναθαρσῆσαντες καὶ ἀνα-
βάντες ἐπὶ τῶν τειχῶν, τὰς τε κλίμακας ἀπεσκευάζοντο συν-
θλώντες, πλείους τε ὀλίγοις ἐπιόντες καὶ ἐγχώριοι πρὸς

5. δεήσαντες P. 22. ὀλίγους ὄντας add. M.

per sibi defuisse, imperatore non secus sibi cavente, quam si cogitata eius perspiceret: et metuisse, ne deprehensus sanguine poenas daret. Augusta illum cupidissime suscepit, urbiumque Thraciae, quae cum Batatze ab imperatore desciverant, praefectum declaravit. Non multum intercessit spatium, cum et Paraspondylus insidiarum in imperatorem compertus, ad imperatricem transfugit. Qui vero intra moenia erant, ab imperatore stantes, detectis vicissim eorum machinis, perculsi ad eum confugerant: qui quod intus parabatur intellectu, quia foris, unde Byzantiis aegre esset, fieri nihil poterat, Selybriam est reversus. Illic instructus cum trecentis selectis, et scalis noctu Hierum ad Ponti fauces situm pervenit: oppidanorumque adiuvante nemine, per se urbem capere aggrediuntur: ac latenter scalis ad muros applicitis non pauci ascendunt. Intus iam cum essent, victoriam stulte perdiderunt. Neque enim in moenibus tantisper consistebant, dum et alii tuto ascendissent: neque cum in oppidum descendissent, portas sociis reserare laborabant: sed partibus suis neglectis, putantes se urbem pro certo iam obtinere, ad praedam discurrebant. Indigenae, animadversa praedatorum paucitate, ad defensionem recipiunt animos: consensisque

A. C. 1346 ξένους, κατέστησαν ἐν χρεῖ κινδύνου. ὁμοως οἱ βασιλέως ἐδ-
 ρώστως ἀμυνόμενοι, ἐβιάσαντό τε τοὺς Ἱερειοὺς πρὸς τὴν
 ἄνοδον καὶ διεξέπιπτον ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἧ ἕκαστος συντύ-
 D χοι διακινδυνεύοντες, καὶ ἡ πόλις μὲν τοῦτον τὸν τρόπον
 δισωώθη· τῶν βασιλικῶν δὲ εἰς μὲν ἔνδον ἔπεσε μαχόμενος, 5
 ἕτερος δὲ τοῖς ἄλλοις συνεκπεσῶν, τὸ σκέλος ἐτελεύτησε
 συνθλάσας· οἱ δ' ἄλλοι πάντες δισωώθησαν. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ
 διέφυγεν ἡ πόλις, οὕτως ἐγγὺς ἀλῶναι γενομένη, ἐκείθεν ἀνα-
 στρέψας ἐπανῆκεν εἰς Ἀδριανούπολιν.

P. 670 5β. Ἐδόκει δὲ ἤδη καὶ τὸν τῶν βασιλέων τρόπον στέ-10
 φρεσθαι, ἐπεὶ καὶ πατριάρχης ὁ τῶν Ἱεροσολύμων παρῆν αὐ-
 τῷ καὶ τῶν ἀρχιερέων ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι. καὶ χρυσοχοῖς

B ἐπιτρέψας στέμματα κατασκευάζειν, καὶ τὰλλα ὅσα ἐπιτή-
 δεια πρὸς τὴν τελετὴν, ἐπεὶ πάντα ἦσαν ἤδη παρεσκευασμένα,
 ἐστέρφετο ὑπὸ Λαζάρου τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων πατριάρχ-15

V. 535 χου κατὰ μῆνα Μαΐον, ἡνίκα καὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγά-
 λου καὶ Ἑλένης τῆς μητρὸς τῶν Ἰσακοστόλων βασιλέων ἡ
 μνήμη γίνεται. ἔστεφς δὲ καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ ἔθος Βιζήνην
 βασιλίδα τὴν γαμετὴν, καὶ πάντα ὅσα εἶωθεν ἐτελεῖτο ὅσον
 μάλιστα ἐξῆν. ἀπόδοσμός τε γὰρ ἐβῆζέπιπτοντο ἀργύρου καιῖο
 χρυσοῦ, καὶ πότοι καὶ φιλοτησίαι ἐπὶ πλείστας ἡμέρας ἐτε-
 λούντο. ὄντων δ' ἐκεῖ διὰ τὴν ἐορτὴν συνειλεγμένων τῶν ἀρ-
 χιερέων καὶ λόγου περὶ πατριάρχου τοῦ Ἰωάννου γεγενημέ-
 C ρου, εἰ χρεῖ αὐτῷ κατὰ τὴν ἱερωσύνην εἶναι κοινωνοὺς τοι-

4. συντύχη P. 8. οὕτω P. 24. τὰ add. P. ante τὴν.

muris scalas contractas deiiciunt, ac plures in paucos, incolaeque in advenas irruentes, ad praesentissimum eos discrimen redigunt. Nihilominus imperatoris resistentes fortiter, ad muros repellendis Hierensibus pervenerunt: inde se, qua cuique sors obtigit, non sine periculo deiecerunt. Urbs hoc modo servata est. Ex imperatoris unus pugnando intus occubuit: alter cum aliis desiliens, diffractions crure periit: reliqui omnes incolumes evaserunt. Imperator ut vidit urbem paene captam non potuisse capi, Adrianopolim se recepit.

92. Iam vero placuit etiam imperatorum more coronari, quandoquidem et patriarcha Hierosolymorum et episcopi complures coram adessent. Cumque mandasset artificibus, ut coronam, et aliis ut alia ad eam celebritatem ceremoniamque accommodata conficerent, paratis omnibus a Lazaro patriarcha Hierosolymitano, mense Maio, quando Constantini magni et Helenae matris eius, apostolis comparandorum memoria colitur, corora induitur. Coronat autem et ipse, ut mos tenebat, Irenen coniugem suam, omniaque solitis ritibus quam maxime fieri potuit, peracta sunt. Nam et argentea atque aurea numismata spargebantur: et convivia poculorumque

αὐτὰ τολμῶντι, ἐπεὶ καὶ παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἀρχιερέων, A.C. 1346
 οἱ ἐν ταῖς οἰκίαις ἀπρόιτοι διῶγον, ἐπιτρέποντο πρότερον
 ἀποσχέσθαι τῆς ἐκείνου κοινωνίας· ἐπεὶ ἐδόκει πᾶσι καλῶς
 ἔχειν ἀφίστασθαι ἐκείνου καὶ ἐπεψηφίζετο καὶ ὁ βασι-
 5 λέυς, τῶν ἱερῶν ἀπάντων ἐξῆγον τὴν ἐκείνου μνήμην, καὶ
 πᾶσιν ἀπέριητο ἐκεῖνον ἡγελοῦσαι πατριάρχην, καὶ ἐκ τῶν
 βασιλείων ὁμοίως ἢ ἐκείνου μνήμη ἐξεβάλλετο. μετὰ τοῦτο
 δὲ οἱ ἐν τέλει πάντες καὶ τῆς στρατιᾶς οἱ ἡγεμόνες, ἅμα
 δὲ καὶ ἡ στρατιὰ, προσελθόντες βασιλεῖ, ἐδέοντο καὶ Μαρ-
 10 θάρον τὸν υἱὸν ἀποδεικνύναι βασιλέα, ἔνθα περὶ αὐτὸν
 συμβαίη, καὶ τρόπῳ δὴ τινι ἐξ ἀνθρώπων γένοιτο, βασιλεύ-
 οῦντο ὑπ' αὐτοῦ· τοῖς γὰρ πολεμίοις οὐ θαρσύνειν, ἐξαρχῆς τε
 πρὸς αὐτοὺς δυσμένειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐπιδεδειγμένους,
 καὶ μέχρι νῦν τὴν ἴσην γνώμην διατηροῦσι. βασιλεὺς δὲ
 15 αὐτοῖς τῆς μὲν εὐνοίας ἕνεκα τῆς εἰς αὐτὸν χάριν ἀμολό-
 γει, δίκαιά τε ἔφρασκε καὶ προσήκοντα αἰτεῖν, δεομένους τὸν
 υἱὸν ἀποδεικνύναι βασιλέα· πόρρω δὲ παντάπασιν εἶναι τῆς
 ἐκείνου διανοίας. οὔτε γὰρ ἐξαρχῆς τοῖς βασιλέως παισὶν
 ἐπιβουλεύων εἴλετο τὸν πόλεμον, οὔτε μέχρι νῦν, καίτοι P. 671
 20 οὔσα αὐτὰ παρὰ τῶν πεπολεμηκότων ὑπομείνας τὰ δεινὰ, τὴν
 πρὸς τοὺς παῖδας βασιλέως εὐνοίαν ἀπέβαλεν, ἀλλὰ τότε
 μὲν, ἐκείνων πολλὰς συνοφαντίας πλασαμένων καὶ διαβολὰς

21. ἀπλαβεν P.

invitationes ad dies plurimos frequentabantur. Congregatis illic pro-
 pter diem festum hunc episcopi, de Ioanne patriarcha quaesitum
 est, ecquid eius sacerdotium revereri et cum illo communicare
 oporteret: quando tam scelerate egisset et ab episcopis etiam, qui
 Byzantii in aedibus interdicto accessu coercebantur, ab eius com-
 munionis abstinendi potestas iam ante concessa esset. Postquam
 visum universis, ab eius societate penitus recedendum, eamque
 sententiam suffragio suo imperator comprobavit, e sacris omnibus
 eius nomen expunctum est, et decretum factum, ut ne quis de
 cetero illum pro patriarcha agnosceret. E palatio similiter eius pro-
 fligata memoria. His actis, proceres et duces omnes atque adeo
 totus exercitus imperatorem orare, uti Matthaeum filium imperato-
 rem designaret, ut si quid ipsi humanitus accideret, ab eo rege-
 rentur: non enim fidendum hostibus, qui ab initio non vulgare
 illius odium prae se tulissent et nunc eodem essent animo. Impe-
 rator de amica in se voluntate gratias agit, petendoque filium im-
 peratorem declarari, eos haud iusta, nec convenientia petere ait,
 et istuc a cogitationibus suis esse remotissimum. Neque enim ab
 initio, quod filius imperatoris insidiaretur, arma sumpsisse: neque
 usque ad illum diem, quamvis adeo dira ab inimicis perpassum, beni-
 gnam erga eos animam exuisse. Sed tum quidem illis multa men-

A.C. 1348 καὶ βασιλίδα πρὸς τὸν πόλεμον κεινηκότων καὶ ζητούντων
 ἀναιρεῖν ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας, οὐτ' ἐπιθυμίᾳ δόξης βασιλικῆς,
 (καὶ βασιλέως γὰρ ἐτι περιόντος, ἔχειν, εἰ ἐβούλετο, ἐξῆν,))
 οὐτ' ἀπληστιά καὶ πλεονεξία γνώμης, ἐπὶ τὸ βασιλεύειν ἤκεν
 ἀλλ' αὐτῶν πολλὰ δεηθέντων, μὴ καταλιπεῖν ἐν καιροῖς κιν-5
 δύνων τὴν προστασίαν, μηδ' ὡσπερ κυβερνήτην ἐν κλύδωνι
 καὶ σάλῳ τῶν οἰάκων ἀποστῆναι, οὐ μᾶλλον τῆς αὐτοῦ σω-
 B τηρίας ἔνεκα ἢ ἐκείνων πρὸς ταύτην ἔλθειν τὴν ἐπιχείρησιν,
 συνορῶντα, ὡς ἐτέρως οὐκ ἔστι διασωζέσθαι. νυνὶ δ' ἐπεὶ
 θεὸς παρέσχετο τῶν πεπολεμηκότων ὄφθῆναι κρείττους, δέονιο
 τὴν ἀρχαίαν γνώμην περὶ τοὺς βασιλέως παῖδας διασωζέειν,
 ἵνα μὴ δοκῶμεν τότε μὲν ἔξαπατῆν, μὴ πολεμεῖν τοῖς βασι-
 λέως λέγοντες παισὶν, ἀλλὰ τῆς ἐκείνων μᾶλλον καὶ κοινῇ
 τῶν ἄλλων Ῥωμαίων ἀφελείας ἔνεκα ἐλέσθαι τὸ βασιλεύ-
 ειν, ἥνικα ἐτι τὴν τοῦ περιέσεσθαι ἄδηλον ἐλπίδα εἶχομεν, 15
 νυνὶ δὲ ὅθ' ἡμῖν περίεστιν ἐκ τῶν πραγμάτων ἔλεγχον διδο-
 ναι τῆς γνώμης ἐναργῆ, τᾶναντία τοῖς πρότερον ἐλέσθαι.
 τοιγαροῦν οὕτε πρότερον τῆς ἀρχῆς ἀποστρεφῆν τὸν βασιλέως
 C εἰλόμην παῖδα, οὕτε νῦν αἰρήσομαι, ἀλλὰ πάντα τρόπον
 ἐπιχειρήσω συνδιασωζέειν ἐκείνω τὴν ἀρχήν. εἴτε γὰρ πο-20
 λέμῳ Βυζαντίου τε κρατήσω καὶ αὐτοῦ βασιλέως, εἴτε πρὸς
 εἰρήνην χωρήσωσιν ἡμεῖς συμβάσεις θέμενοι ἐπὶ τῷ βασιλείᾳ
 στέργειν, εἴθ' ἐτέρῳ τρόπῳ δὴ τιτι περιγένομαι, τῆς πα-
 23. περιγένομαι P.

dacla calumniasque committentibus et imperatricem ad bellum
 exstimulantibus ac se insontem perimere quaerentibus, nec desiderio
 augustae maiestatis, qua adhuc vivo imperatore frui potuisset, si
 voluisset, nec inexplebili opum cupiditate ad imperandum acces-
 sisse: verum ipsis impense rogantibus, ne periculosus temporibus
 procuracione abiret, nec ut infidus gubernator, in fluctibus et salo
 clavam dimitteret, non magis suae, quam ipsorum salutis causa ad
 hoc munus aggressum: cum intelligeret, aliter eos servari non posse.
 Jam, quoniam divino concessu hostes debellarit, antiquam erga
 liberos imperatoris conservandam esse pietatem, ne fraude usus
 videatur, cum tunc professus sit, non se bellum adversus imperato-
 ris filios gerere, sed ob eorumdem Romanorumque communem uti-
 litatem potius imperare velle, quando adhuc in incerto erat spes
 victoriae: nunc vero cum facultas sit, re ipsa huius propositi palam
 testificandi, contra quam pollicitus sit, faciat. Proinde neque antea
 filium imperatoris imperio spoliare cogitasse: neque nunc spoliatu-
 rum, sed id omnimodis ei conservaturum. Sive enim armis Byzan-
 tium cum ipso imperatore capiat, sive pacem illi accipiant sequae
 certis conditionibus imperatoris collegam patiantur: sive alio quo-
 dam modo vincat, paterno eum principatu non depulsurum, sed

τρεῖς ἀρχῆς οὐκ ἀποστέρησω, ἀλλ' αὐθις μετ' ἐμὲ Ῥωμαίων A.C. 1346
 εἶναι βασιλέα καταστήσω, θυγατέρα τὴν ἐμὴν ἐκδοῦς πρὸς V. 536
 γάμον. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ πρότερον συμβαίη, ἢ ἑτέραν
 ἐκείνον ἀγαγεῖσθαι τοῦ πολέμου παρατεινομένου, ἢ παῖδα
 5 τὴν ἐμὴν πρὸ τοῦ γάμου τελευτήσῃ, οὐδ' οὕτω πράττειν ἐτέ-
 ρως ἔργακα, οὐδὲ διὰ τὴν ἑτέρων ἀγνωμοσύνην κακὸς αὐ- D
 τὸς καὶ ἀχάριστος περὶ τὸν ἐμοὶ φίλτατον ἐκείνων βασιλέα
 καὶ τοὺς παῖδας ἀποδείκνυσθαι. οὕτω δὲ τούτων κεκριμέ-
 νων παρ' ἐμοὶ, ὡς ἀδύνατα αἰτεῖτε, συνοραῖν ἤδη καὶ ἔμην
 10 οὐδέσεται. οὐ γὰρ δὴ λήϊον ὥσπερ βασιλέων ἀποδείξομεν,
 ἀλλ' ἢ μηδένα ἕτερον εἶναι βασιλέα δεόν, ἢ καὶ τὸν ὄντα
 ἀποκτινύναι. τοῦτο δὲ ὡς ἀδύνατον ἐμὲ ποιεῖν, οὐδ' ἀπο-
 δείξεως οἶομαι δεήσεσθαι. ἴστε γὰρ σαφῶς, ὡς εἰ πάντες,
 15 ὅσοι καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἄρχουσι κατὰ τὴν οἰκου-
 μῆν, κοινῇ ψήφῳ δουλεύουσιν ἐπηγγέλλοντο ἐλθόντες καὶ P. 67a
 κοινὸν ἀπάντων ἀνθρώπων ἀποδείξειν βασιλέα, ἐπὶ τῷ βασι-
 λέα τὸν νέον Ἰωάννην ἀποκτείνουσιν, μᾶλλον ἢ εἰλόμην ἐσχά-
 τῇ σαζῆν πενήα καὶ ἀφανεία πολλῇ, ἢ οὕτω φαῦλα καὶ
 παράνομα προελόμενος συμπάντων ἀνθρώπων ἄρχειν, οὐ
 20 μομόνον διὰ βασιλέα τὸν πατέρα, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτόν, οὐδε-
 μίαν αἰτίαν πρὸς τὸν πρὸς ἐμὲ κεκινημένον πόλεμον παρεσχῆ-
 μένον. διὰ γὰρ τὴν ἡλικίαν οὐδεμιᾶς οὐδέποτε διοικήσεως
 πραγμάτων ἦπται, ὥστε καὶ αἰτίαν παρασχέειν, ὡς οὐν οὕτω

6. ἑτέρως P. 9. ἡμῖν P.

rursus imperatorem Romanum, filia sua in matrimonium ei data,
 secum esse permissurum. Nec istuc solum: sed etsi contigerit illum
 aliam ducere, (bello longius extenso scilicet,) aut filiam suam ante
 nuptias in fata abire, non aliter facere, nec propter aliorum im-
 probitatem nequam se et ingratum erga imperatorem demortuum,
 sibi carissimum, eiusque filios ostendere decrevisse. His apud se
 fixis, illos posse cognoscere, quemodo petant, quae ipse praestare
 nequeat. Non enim profecto inatar segetum creandos imperatores;
 sed aut nullum alium esse imperatorem, aut qui est, eum occidi
 oportere. Hoc autem se facere neutiquam posse, demonstratione
 non egere. Certo enim sibi persuadeant, si omnes, quotquot Grae-
 cis et barbaris per orbem terrarum imperitant, venirent, unani-
 mesque promitterent, se ipsi subiectos fore et communem omnium
 mortalium regem salutaturos, sub ea conditione, ut Ioannem im-
 peratorem adolescentem interficeret, electurum potius vitam perpe-
 tuo pauperrimam obscurissimamque degere, quam adeo improba
 et scelerata in animum inducentem, omnibus hominibus iura dare:
 idque non solum propter patrem eius imperatorem, sed etiam pro-
 pter ipsum, qui in causa belli adversum se suscepti nullo modo
 fuerit. Ob aetatem enim infirmioreni nihil adhuc publici muneris

A.C. 1346 γνώμης ἔχοντα, μηδ' αὐτοὶ πειρᾶσθε τῶν δεδομένων ἀφί-
 Β σταῖν· εἰ δ' ἄρα ἄλλως θηνώκατε ὑμεῖς καὶ μηκέτι δουλεύ-
 ειεν ἐκείνη βούλεσθε, ἀλλ' ἕτερόν τινα τὸν ἄρξοντα ὑμῶν
 ἐπιζητεῖτε, παρ' ἐμοὶ μὲν οὐ ῥάδιον εὑρεῖν, μᾶλλον δὲ ἀδύ-
 νατον· ἀποσταῖσι δὲ ἐμοῦ, τὰ κατὰ γνώμην ἐξέσται προά-5
 τειν· αὐτὸς γὰρ οὐ μόνον οὐ συνένομαι πρὸς τὴν ἐπιχειρή-
 σιν ὑμῖν, ἀλλὰ κωλύσω καὶ τὰ δυνατά." τοιαῦτα μὲν ὁ βα-
 σιλεὺς πρὸς τοὺς ἐν τέλει διειλέχθη καὶ τὴν στρατιάν, ἀξι-
 οῦντας τὸν υἱὸν ἀποδεικνύει βασιλέα. ἐκείνοι δὲ ἐπεὶ μὴ
 πείθειν εἶχον, ἠσύχασαν, θανμάσαντες τὴν βασιλέως ἐπιεί-10
 κειαν καὶ μεγαλοψυχίαν, ὅτι μετὰ τοσοῦτους πόρους καὶ κιν-
 δύνους οὐ τοῖς οἰκείοις μᾶλλον, ἀλλὰ τοῖς βασιλέως βού-
 C λωιτο παισὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν παραδιδόναι.

D 5γ'. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ὁ ἐν Θεσσαλο-
 νίκη δῆμος ἀνέβη πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἐξ αἰτίας τοιαύτης. 15
 ὁ τοῦ μεγάλου δουκὸς υἱὸς Ἀπόκαυκος ὁ Ἰωάννης, μέγας ὢν
 πριμμικῆριος τὴν ἀξίαν, τὴν ἀρχὴν Θεσσαλονίκης ἐπιτετραμ-
 V. 537 μένος, οὐδ' οὕτως εἶχεν, ὥστε μαινέσθαι κατὰ τῶν ἡθῆ-
 σθαι δοκούντων τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως, οὔτε φα-
 νερωῶς συνέπραττεν αὐτοῖς. ὄρων δὲ τοὺς Ζηλωτὰς ἰσχύον-20
 τας ἐπιπολὺ καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν ἄγοντας δι' ἑαυτῶν, ἐκεί-
 P. 673 νη δὲ κενὸν ὄνομα τῆς ἀρχῆς περιλειπούμενον, δευρὰ ἐποίησεν

20. ἰσχύοντας om. P.

administrasse, ut id facere potuerit. Quia igitur ita ipse statuerit, ne se a sententia detorquere conetur; si forte aliter ipsi sentiant, nec heredi legitimo subesse in futurum velint, alium autem quaerant, qui ipsis imperet: apud se quidem illum haud facile aut omnino nunquam inventum iri. Si a se desiscant, potestatem habituros faciendi, quae libuerit: se tamen molitionem illorum non modo non secturum, sed quantum in se sit, etiam prohibiturum. Haec ad proceres et exercitum imperator, cum filium eius imperatorem designari peterent. Quem ut permovere nequiverunt, petitione destiterunt, eius modestiam animique praestantiam suspicientes, quod post tot casus et discrimina rerum non magis consanguineis, quam imperatoris defuncti liberis imperium tradere cuperet.

93. Sub idem tempus populus Thessalonicensis multos cives occidit ex tali quadam causa. Magni ducis filius Ioannes Apocau- chus, dignitate magnus primicerius, et praefectus Thessalonicae, neque sic erat comparatus, ut contra eos, qui Cantacuzeni partium videbantur, fureret, neque tamen aperte eorum studia adiuvabat. Cernens autem non modicam Zelotarum potentiam, et eos urbem totam per se gubernantes, sibi quae inane praefecti nomen relictum, inique ferebat, nec leviter indignabatur. Michael enim Palaeologus,

καὶ ἡγανάκτει οὐ μετρίως. Παλαιολόγος γὰρ ὁ Μιχαήλ, κς-Α. C. 1346
 φάλοισιν ὧν τῶν Ζηλωτῶν καὶ συνάρχειν ἐκείνη τεταγμένος,
 λυπηρὸς ἦν μάλιστα, τῇ ἐξουσίᾳ χρώμενος οὐκ ἴσως. τὸ μὲν
 οὖν φανερώς ἀντικαθίστασθαι πρὸς πόλεμον οὐκ ἐδοκίμαζεν.
 5 ἐδέδεξε γὰρ πολλοὺς ὄντας τοὺς Ζηλωτὰς καὶ τὸν δῆμον ἀ-
 γόμενον ὑπ' ἐκείνων, ἄλλως θ' ὅτι καὶ ὁ πατὴρ ἐκείνη ἐτι
 10 ἔζη. ἐσκέπαστο δὲ τρόπῳ δὴ τινι ἑτέρῳ διαφθεῖρειν καὶ τὴν
 ἀρχὴν ἅπασαν ἐφ' ἑαυτὸν μετᾶγειν τῶν πραγμάτων, καὶ
 τοὺς μάλιστα ἀρίστους καὶ τὰ Καντακουζηνοῦ δοκοῦντας
 15 ἰοῦρησθαι τοῦ βασιλέως ὑπεποιεῖτο καὶ προσηταιρίζετο, συνο-
 μιλῶν ἡδέως καὶ παραφαίνων ἀμυδρῶς, ὡς τὰ ἴσα καὶ αὐ-
 τὸς αὐτοῖς αἰροῖτο. ἐπεὶ δ' ἐκείνοι ῥᾶστα προσεχώρουν καὶ
 σύστημα ἦν περὶ αὐτὸν οὐκ ἀγεννὲς, ἐπεβούλευεν εὐθέως
 ἀποκτείνειν τὸν συνάρχοντα. συνεχώρων δὲ μάλιστα καὶ
 20 οἱ φίλοι, ἀπεχθῶς περὶ ἐκεῖνον μετὰ πάσης ἔχοντες ὑπερ-
 βολῆς. οὐδὲν γὰρ παροινίας καὶ πικρίας ἐκείνος πρὸς αὐ-
 τοὺς ἐνέλιπε κατὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, τὰς τε οὐσίας
 δημεύων καὶ δεσμοτηρίους κατακλείων καὶ ὑπερορίους ποι-
 ῶν τοὺς πλείους, καὶ πῦσαν κακίας ἐνδεικνύμενος ὑπερβο-
 25 λήν. ἦν γὰρ μάλιστα ἔχων εὐφρῶς περὶ τὸ κακουργεῖν, καὶ
 μικρᾶς ἔνεκα αἰτίας καὶ ὑποψίας μόνης μεγάλας δίκας ἀπαι-
 τῶν. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἀποκτείνειν, καὶ ὑφίστατο τὸ ἔργον C
 τις τῶν πρότερον ὑπ' ἐκείνου πολλὰ κεκακωμένων, Ἀπόκαυ-
 κος τοὺς περὶ αὐτὸν ἔχων πάντας ἔνδον ἀπλισμένους, ἔτα

1. ὁ om. P.

17. τοῦ om. P.

Zelotarum caput eiusque in praefectura collega, aequalitate ma-
 gistratus minime contentus: sed plus sibi arrogans, vehementer eum
 cruciabat: cui vi et armis resistendum non putabat, cum Zelotas
 tam multos et plebem quae ab illis regebatur pertimesceret. Ac-
 cedebat, quod pater adhuc vivebat. Alium itaque modum circum-
 spiciebat, quo illo dispersito, praefecturam solus obtineret. Ob id
 optimates potissimum, et qui Cantacuzeno studere videbantur, ad
 auctoritatem suam alliciebat, sibi que socios adiungebat, iucunde
 cum illis confabulans, seque earumdem esse partium subsinuans.
 Ubi illi nullo negotio in eius fidem concesserunt, et honorato eum
 comitatu cinxerunt, statim collegae per insidias caedem moliri in-
 stituit. Quo eum simul amici, Palaeologum capitali odio prose-
 quentes, maximopere incitabant, quod per tempus belli omne in eos
 acerbitalis ac petulantiae suae virus effuderat, facultates eorum
 publicando, ipsos in carcerem compingendo, multos in exilium eii-
 ciendo, et omnem denique sceleris modum exsuperando. Erat enim
 ad male faciendum natus: et levi de causa atque ob suspicionem
 dumtaxat atrocis poenās exigebat. Postquam de eo interimendo

- A. C. 1346μη ὄσι κατάφωροι νεωτερίζοντες, πρὸς τὰ τῆς πόλεως μάλιστα ἀόικητα μέρη ὑπεχώρει, τοῦ δήμου τὴν κίνησιν ὑποπτύων καὶ τὴν ἐκ τοῦ φόνου ταραχὴν σκηψάμενος δὲ τι βουλευέσθαι τῶν κοινῶν, μετεκαλεῖτο καὶ τὸν συνάραχοντα, ὡς κοινωνήσοι τῆς βουλῆς. ὁ δὲ μηδὲν εἰδὼς τῶν ἔσκαιω-5 ρημένων ὀλίγους ἔχων περὶ αὐτὸν, ἦκε πρὸς ἐκείνον. λόγων δὲ ἀμφιβόλων κεινημένων, ὁ Παλαιολόγος, οἷα δὴ πρότερον D ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος τοῖς ἄλλοις εἰδισμένος ὁμιλεῖν, καὶ τότε τραχυτέρως τὰς ἀποκρίσεις ἐποιεῖτο· οἱ δὲ μᾶλλον ἐξέπληθες ἠρέθιζον τρεπόμενοι πρὸς ὕβρεις. ὁ δὲ ὑπαπτεύσας¹⁰ ὕπερ ἦν, νεωτερίζειν βούλεσθαι ἐκείνους, ἄρμητο μὲν πρὸς φυγὴν, τὰ ἔσκατα διαθήσειν ἀπειλῶν. φθῆσας δὲ ἐκείνος ὁ τὸ ἔργον ὑποστάς, ὤθησε τὸ ξίφος κατὰ τῶν σπλάγγχων καὶ ἀπέκτεινεν. εὐθὺς μὲν οὖν οἱ Ζηλωταὶ ὑπεχώρουν καὶ καταδύοντο εἰς χραμοὺς, ὅτε δῆμος οὐδὲν ὑπὲρ τοῦ πεσόντος ἡγανάκτη-15 σεν. ἦν γὰρ οὐδὲ πρότερον καλῶς διακείμενος περὶ τοὺς Ζηλω- P. 674 τὰς. ἦσαν γὰρ ὁμοίως καὶ περὶ τὰ θεῖα ὄσπερ καὶ περὶ τὰ ἀνθρώπινα ὑβρίζοντες καὶ πολλὴν ἐπιδεικνύμενοι τὴν μοχθηρίαν. οὐ μόνον γὰρ ἠδίκουν ἀδελῶς καὶ διεπύρρουν τὴν χώραν ἐπιόντες, καὶ τὰς κοινὰς συμφορὰς ἀφορμὰς ποιού-20 μενοι ἰδίας εὐπραγίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἀγνίας, δεξάμενάς τινας ὕδατος πληροῦντες, εἶτα καὶ ὑφάπτοντες κηρούς, τινὰς τῶν τὰ Καντακουζηνῶ ἡρῆσθαι δοκούντων βασιλέως συλλαμβάνοντες, ὄντας ἐκ τοῦ δήμου, ἀναβίπτιζον ὡς ἀπο-

convenit, et quidam de iis, quos mire vexaverat, hoc sibi muneris depoposcit, Apocauchus cum stipatoribus suis, omnibus intrinsecus armis connectis, ne quasi res novas molirentur, deprehendi possent, ad regionem civitatis in primis solitariam secedit, populi motum ac tumultum ex caede orituram veritus: simulataque deliberatione de re publica, collegam, ut cum eo sententiam collaturus, accersit. Qui meditatae sibi necis ignarus, paucis comitantibus accedit. Cum ambiguum sermo texeretur, Palaeologus antea in congressione ob magistratum fastuosior, tunc quoque asperius respondit. Illi de industria conviciis hominem magis irritare. Tum rem ipsam suspicione attingens, eos videlicet novi quippiam machinari, ad fugam cum minis dirissimis effertur. Quem praeveniens qui caedem susceperat, gladio in viscera adacto eum interficit. Zelotae subito e medio recedentes, latibulis se condunt. Eius morte populus nihil doluit, alioqui etiam a Zelotis alienus: siquidem divina et humana iura contumeliose ac sceleste violabant. Non enim dumtaxat absque ullo metu irrogabant iniurias, regionemque devastabant, et ex communibus miseriis suas sibi felicitates comparabant: sed et per vicis urbis, solis aqua repletis, et cereis accensis, quosdam de plebe,

μοσαμένους τὸ βάπτισμα διὰ τὴν ἐκείνου κοινωνίαν· τοὺς τε A.C. 1346
 παριόντας ἐκέλευον ἀργύριον ἕητόν κατατίθεσθαι εἰς τὴν ἐορ-
 τήν. καὶ ἦν ἀνάγκη πράττειν κατὰ τὸ ἐκείνων κέλευσμα, ἧ V. 538
 ὑποπτεύεσθαι αὐτίκα ἦν, ὡς τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασι- B
 5λέως ἡρημένον καὶ ἀχθόμενον πρὸς τὴν ἐρσσελίαν. μετὰ
 τοῦτο δὲ μεθύοντες ἐν καπηλείοις, καὶ τὰ ἄλλα ἐξωρχαῶντο
 τῶν Χριστιανῶν μυστήρια, τῆς δίκης ἀνεχομένης καὶ ἀμε-
 λούτων τῶν κεραυνῶν. ὧν τὴν ἀτοπίαν μισήσας καὶ ὁ δῆ-
 μος, πρότερόν τε ἐκ τινῶν αἰτιῶν κεννημένος, τῶν Ζηλω-
 10τῶν τινὰς ἐν τῷ τῆς Θεοτόκου τῆς ἀχειροποιήτου τεμένει
 τοὺς μὲν ἀπέσφαξαν ἀνηλεῶς, ἐνα δὲ καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς
 κατέσυραν, λίθοις βάλλοντες καὶ ξύλοις τοῖς προστυχοῦσιν,
 ἕως ἀπέπνευσέ συρόμενος· καὶ τότε οὐδὲ ἡγανάκτησε διὰ
 τὸν Παλαιολόγου φόνον, ἀλλὰ δῆλος ἦν ἡδόμενος ἐπὶ τῷ
 15ἀποσκευάζεσθαι τοὺς Ζηλωτάς. Ἀπόκαυκος δὲ ἦδη πᾶσαν C
 ἔχων τὴν ἀρχὴν αὐτὸς, παρῶρησίας τε μετέδωκεν οὐ τῆς τυ-
 χούσης τοῖς τὰ βασιλέως πράττουσι, καὶ αὐτὸς ἦν φανερὰς
 τὰ ἐκείνου ἡρημένος, καὶ τῶν Ζηλωτῶν, ὅσοι μὲν ἐν λόγῳ
 ἦσαν, κατέκλεισεν ἐν δεσμοτηρίῳ, πρὸς Πλαταμῶνα πέμψας
 20καὶ τὰς ἄλλας πολίχνας, ὅσαι ὑπ' αὐτῷ ἐτέλουν· τὸν δὲ ἄλλον
 συρφετὸν ἐξήλασε τῆς πόλεως. ἐκεῖνος δὲ εἶτε τὸν πατέρα
 δεδοικῶς, εἶτε τοῖς συνοῦσιν ἀπιστῶν, πρὸς τὴν ἀκρόπολιν
 ἐλθῶν διῆγε· καὶ Θεσσαλονικέων, ὅσοι τὰ βασιλέως ἐξαρχῆς
 ἤροῦντο, οὐκέτι ὑπεστέλλοντο, ἀλλὰ μετὰ παρῶρησίας προσί-
 20. ἄλλων P.

qui Cantacuzeno favere videbantur, comprehensos, velut qui per
 eius communionem baptismum ejurassent, denuo lustrabant: ac
 praetereuntes constitutum pretium ad ferias agitandas iubebant per-
 solvere. Qui si abnuerent, statim in suspicionem Cantacuzenismi
 incidebant, et ludibriis illis offendi putabantur. Praeterea in cau-
 ponis usque ad ebrietatem perpotantes, Christianis mysteriis illude-
 bant, patiente et fulmina continente divina iustitia. Quotum né-
 fanda scelera populus exosus, et antehac quasdam ob causas exa-
 cerbatus, Zelotas nonnullos in Desparae non manufacto templo absque
 misericordia occidit: unum per forum traxit, lapidibusque et lignis
 obviis tamdiu impetivit ac contudit, donec animam expiraret. Tunc
 itaque ob occisum Palaeologum haud irascebatur: sed libere et
 palam propter summos Zelotas laetitiae incedebat. Apocauchus
 solus iam praefectus, amicis imperatoris non parvam libertatem im-
 pertiebat, ipseque eorumdem se partium esse non dissimulabat, et
 Zelotas insigniores ad Platamonem atque ad alia oppidula iuris sui
 mittens, in carcerem tradebat, reliquam colluviem ex urbe exter-
 minabat. Deinde vero sive patrem timens, sive diffidens suis, arci
 se credit, et Thessalonicenses, quotquot ab initio ab imperatore

A.C. 1346 εσαν ἐκείνῳ, καὶ αὐτοῦ ὑποποιουμένου μάλιστα καὶ παρασκευάζοντος, ἣν ἔχει περὶ βασιλέα γνώμην ἕκαστος ἐκφαίνουεν. ἐπεὶ δὲ πάντας ἦδει ἀκριβῶς, μεταβαλὼν ἀθρόον, ἤργυρολόγει τοὺς πλουσίους, Καντακουζηνισμόν επικαλῶν. οἱ δὲ, ἐπεὶ ἀδύνατοι ἦσαν ἐξαρνεῖσθαι, (αὐτοὶ γὰρ ἐξηλέγ-5 χήθησαν ὑφ' ἐαυτῶν,) ῥητὸν ἀργύριον κατέβαλον ἐπὶ τῷ αἰτίας ἀπολύεσθαι· πρὸς δὲ τοὺς ἐπιλοίπους οὐκ ἦν βαρὺς, ἀλλὰ μόνον ἐδόκει τὴν προτέραν περὶ βασιλέα γνώμην μεταβάλλειν. τὸ δὲ οὐκ ἦν, ὥσπερ ὑπωπτεύετο, ἀλλὰ τὸν πατέρα δεδοικῶς, μὴ διὰ τὸ Ζηλωτὰς καθηρημέναι καὶ τὰ βα-10 σιλέως δοκεῖν ἠρῆσθαι, ἐξελαύνοντο τῆς πόλεως, πέμψαντος P.675 ἐκείνου πρὸς ὄργην, ἣ καὶ δεινὸν τι ἔτερον ὑποσταίῃ, ὑπεκρίνετο αὐτῷ φρονεῖν τὰ βασιλίδος, ἢ ἐν ταύτῳ χρηματίζοιτό τε καὶ παραιτοῖτο τὴν ὄργην ὑπὲρ ὧν ἐδόκει προσκεκρουκέναι. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τοῦ χρόνου τριβομένον ἠγγέλλεται15 αὐτῷ ὁ πατὴρ ἐν τοῖς Κωνσταντίνου βασιλείοις ὑπὸ τῶν δεσμοτῶν ἀνηρημένος, οὐκέτι ὑπεκρίνετο οὐδὲν, ἀλλὰ φανερώς τὰ βασιλέως ἐπραττε καὶ πρὸς τε ἐκείνον ἐπεμψε τοὺς μηνύοντας, ὡς αὐτὸς ἐκ πολλοῦ τὰ ἐκείνου ἠρημένος, οὐ μόνον διὰ τὴν ἐπιείκειαν τῶν τρόπων καὶ τὴν ἡμερότητα20 καὶ τὸ μόνον ἄξιον ἡγεῖσθαι Ῥωμαίων βασιλεύειν, ἀλλ' ὅτι B καὶ τῷ πατρὶ πολλὰ συνήδει σεσοκοφαντηκῶτι καὶ ἀδίκως πολεμήσαντι, πάλαι μὲν βουλευθεῖν ἀποσιῆσαι πρὸς αὐτὸν μετὰ πρωτοστράτορος τοῦ γαμβροῦ, τὴν ἴσῃν καὶ ὁμοίαν καὶ

faciebant, nihil iam reformidantes, secure se illi iungebant: cuius auctoritate et opera, quid quisque de imperatore sentiret, publice ostendebat. Cum iam omnes explore nosset, repente mutatus, divites obiecto Cantacuzenismo pecuniam poscit. Qui cum negare non possent, quod semetipsi prodiderant, quo a culpa absolverentur, multam definitam pendebant: tenuioribus molestus non erat. Et cum tantummodo priorem de imperatore sententiam mutasse videretur, id secus erat. Etenim patrem metuens, ne illo sibi propter Zelotas et quam sequeretur imperatoris factionem irato, urbe per aliquem submissum pelleretur, aut dirum aliquid pateretur rursus se imperatrici addictum fingebat: ut eodem negotio et pecuniam acquireret et iram eius propter commissa mitigaret. Ceterum ubi tempore intermisso nuntius illi de patre in Constantini palatio a vinculis interempto venit, omni simulatione deposita, se ab imperatore esse, factis propalam declarat atque ad eum mittit indicatum, se eius partes iam pridem amplexum, non solum ob morum ipsius aequitatem ac mansuetudinem, quodque unum illum Romano imperio dignum arbitraretur: sed etiam, quod multis calumniis ac bello iniusto a patre exagitatum sciret, cum

ἔκεινου γνώμην ἔχοντος, κωλυθείη δὲ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ὑπὼ-A.C. 1346
 πτευκότος καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πρὸς Θεσσαλονίκην
 πέμψαντος. νυνὶ δὲ τοῦ καιροῦ καλῶς παρασχομένου, τὰ
 πάσαι κατὰ γνώμην εἰς ἔργον ἄγειν μετὰ πάντων καλῆς καὶ
 5Θαυμασίας τῆς προσθήκης. ἄγειν γὰρ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Θεσ-
 σαλονίκην, μετὰ τὴν μεγάλην παρὰ Ῥωμαίοις πρώτην πό-
 λιν, καὶ ὑποχείριον αὐτῷ ποιεῖν, οὐ μικρὸν τῆς Ῥωμαίων
 ἡγεμονίας μέρος οὔσαν. οὐ δὲ ἕνεκα καὶ αὐτῷ μεμνησκέσθαι,
 ἵνα καὶ αὐτὸς συνῆδοιτο, ὡς χωρὶς πραγμάτων καὶ πολέμων
 10Ιοηλικαύτην πόλιν ἔχων. καὶ αὐτὸς ἐκκλησίαν φανερώς συνα- C
 γαγῶν ἐκ τε τῶν ἀρίστων καὶ τῆς στρατιᾶς καὶ τῶν ἄλλων
 πολιτῶν τῶν μάλιστα ἐν λόγῳ, ἐβουλεύετο φανερώς, εἰ δεῖ
 βασιλεῖ προσχωρεῖν τῷ Καντακουζηνῷ, καὶ αὐτὸς τὴν οἰκείαν V. 539
 γνώμην προετίθει, ὡς εἶη λυσιτελὲς ὑπ' ἐκείνῳ μᾶλλον εἶναι,
 15ἢ Βυζαντίοις προσέχειν, οὐδὲ ἑαυτοῖς πρὸς ἄμυναν ἐξαρ-
 κοῦσι. καὶ πάντες ὡσπερ ἐκ συνθήματος ἐπεψηφίζοντο. Κο-
 καλῶς δὲ Γεώργιος, πολλὰς μὲν καὶ αὐτὸς ὑποστάς μετα-
 βολὰς παρὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, ὅμως δὲ τὰ βασιλέως
 μᾶλλον ἡρημένος, ἐπεψηφίζετο καὶ αὐτὸς τότε τὴν βουλὴν·
 20ὁμοίως δὲ καὶ Παλαιολόγος Ἀνδρέας, τοῖς Ζηλωταῖς μὲν D
 πρότερον συνῶν καὶ συμπράττων ὅσα μάλιστα ἐνῆν, μέτριος
 δὲ εἶναι δοκῶν καὶ ἀρετῆς ἀντιποιεῖσθαι καὶ φόνων ἀπέ-
 χεσθαι καὶ ἀρπαγῶν, δι' αὐτὴν καὶ τῶν ἄλλων Ζηλωτῶν ἐλα-
 νομένων, ἤξιοῦτο φειδοῦς αὐτὸς, διὰ τὴν προσοῦσαν σύνε-

11. τῆς om. P. 23. διὰ P.

protostratore socero eadem sentiente pridem ad eum transire voluisse: verum a patre prohibitum, qui istuc olfaciens, Thessalonicam se misisset. Nunc, quoniam praeclara se occasio obtulerit, quae diu iam apud animum proposuerit, opere exsequi, cum praestanti ac nobili auctario: secum enim adducere et illi subdere Thessalonicam, qua post Constantinopolim Romani urbem maiorem et illustriorem non habeant. Quocirca, hoc ei significare, ut et ipse citra molestias et pugnas tantam se civitatem accipere lactetur. Palam autem exercitus et primariorum civium principes in concilium vocans, num ad Cantacuzenum esset transeundum quaesivit, suamque primus sententiam dixit, praestare illi subesse, quam parere Byzantiis, qui nec semet possint defendere. Omnibus una mente assentientibus, Georgius Cocalas, qui ipse quoque bello hoc varia sorte usus, tamen imperatori magis adhaerebat, hunc consensus suffragio suo etiam confirmavit: similiter et Andreas Palaeologus, qui antea inter Zelotas numeratus, summopere eos adiuverat: sed quia moderatior et virtutis amantior atque a caedibus et rapinis abhorrentior apparebat, idcirco aliis expulsis, veniam

A.C. 1346 οιν καὶ τὴν ἐπιείκειαν τῶν τρόπων οὐδὲν πρὸς τὴν βουλὴν ἀντίπερ, ἀλλὰ συνενεπηφιζέτο. δῆλος δὲ ἦν ἀχθόμενος πρὸς τὰ πραττόμενα.

P. 676 5δ'. Ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο πᾶσι κοινῇ προσχωρεῖν τῷ βασι-
 Βλεῖ, πρὸςβευτὰς ἡροῦντο πρὸς Καντακουζηνὸν Μανουὴλ τὸν 5
 βασιλέως υἱὸν ἐν Βεῤῥοῖα διατρίβοντα, Νικόλαόν τε τὸν
 Καβύσιλαν καὶ Φαρμάκην. ἦν γὰρ ἔξουσίαν βασιλεὺς τῷ
 υἱῷ παρεσχήμενος, εἴ τις τῶν πόλεων προσίοι καὶ δέοιτο
 αὐτοῦ εὐεργεσιῶν τινων τυχεῖν, παρέχειν μὲν ἐκείνον, ὅσα
 νομίμοι προσήκοντα καὶ δυνατά· στέργειν δὲ αὐτὸν καὶ κα- 10
 τὰ μηδένα τρόπον πειραῖσθαι καταλύειν. ἂ καὶ Θεσσαλονι-
 κεῖς εἰδότες, ἔπεμπον τοὺς πρέσβεις πρὸς ἐκείνον καὶ ἡ-
 τοῦντο οὐ μόνον ἀτέλειαν κοινῇ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ πριμ-
 μικηρίῳ τε τῷ μεγάλῳ καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν δυνατωτέρων
 C ἰδίᾳ τιμαῖς καὶ προσόδους τὰς προσηκούσας καὶ τῇ στρατιᾷ 15
 καὶ τοῖς ἄλλοις μετ' ἐκείνους ἐκάστω κατὰ τὴν ἀναλογίαν. ὁ
 τοῦ βασιλέως δὲ υἱὸς δίκαιον νομίμοις μηδὲν μικρολογεῖν, τη-
 λικαύτην γε πόλιν μέλλων προσάγειν πατρὶ τῷ βασιλεῖ, πάν-
 τα ὅσα ἤτοῦντο παρείχετο οἱ πρέσβεις, καὶ πολλὴν τὴν φι-
 λотиμίαν περὶ τὰς εὐεργεσίας ἐπεδείκνυτο. ἐπεὶ δὲ εἰς Θεσ- 20
 σαλονίαν οἱ πρέσβεις ἐπανῆκον φέροντες καὶ τὰς βασιλέως
 εὐεργεσίας, ἣ πόλις μὲν ἤδη πᾶσα φανερωῶς εὐφῆμει βασι-
 λέα, καὶ διὰ πάσης γλώσσης ἤδετο, καὶ ἡ στρατιὰ καὶ οἱ
 ἄλλοι πάντες ταῖς δεδομέναις τιμαῖς ἠρκοῦντο. Ἄνδρες δὲ

18. μέλλον P.

obtinerat, propter eam qua valebat intelligentiam humanosque mores nihil communi iudicio repugnans subscripsit. Dubium tamen non erat, illum quae agerentur aegre ferre.

94. Postquam placuit omnibus, Cantacuzenum imperatorem complectendum, ad Manuelem Cantacuzenum eius filium Berrhoeae morantem, Nicolaum Cabasilam et Pharmacen legatos deligunt. Dederat autem filio potestatem pater, ut si qua urbium se dederet et ab eo aliquid beneficii rogaret, praestaret quae decere et fieri posse existimaret: se, quae egisset, firma et rata in perpetuum habiturum. Quod cum Thessalonicenses minime fugeret, per oratores non solum vectigalium immunitatem urbi in commune, verum et magno primicerio, et aliis potentioribus separatim honores, redditusque honestos, similiterque praesidio, et aliis, unicuique pro portione commoda petunt. Imperatoris filius non sibi scrupulosius causandum putans, ut amplissimam civitatem patri liceret acquirere, concedit omnia, seque illis gratificandi cupidissimum ostendit. Legatis Thessalonicam reversis cum beneficiis impetratis, tota urbs imperatori omnia fausta ac felicia comprecari, eumque omnium lin-

ὁ Παλαιολόγος ἐδυσχέραιεν ἄλλων προτιμωμένων, ὧν ᾤετο A.C. 1346 αὐτὸς δίκαιος εἶναι ὑπερέχειν, καὶ ἀντίειπε φανερῶς πάντων D ἡθροισμένων ἐν τῇ Ἀποκαύκου οἰκίᾳ· καὶ διχοστασίας γενομένης, ἀσυντάκτως ἀνεχώρει. ἐκεῖνοι δὲ ὑπολειφθέντες, ἐδο- 5 ρύβουν μόνον καὶ τῶν δεόντων οὐδὲν ἐποίουν· δεῖσας δὲ ὁ Παλαιολόγος μὴ ὑπ' ἐκείνων διαφερομένων παραπλήγεται, αὐτίκα τὴν πρὸς θάλασσαν πύλην, ὥσπερ τινὰ κατελάμβανε φυλακὴν· περὶ ἣν οἰκοῦσι πᾶν τὸ ναυτικόν, οἱ πλεῖστοί τε ὄν- 10 τες καὶ πρὸς φόνους εὐχερεῖς, ἄλλως τε καὶ ὠπλισμένοι πάν- V. 54ο
 10 τες, ὥσπερ τὸ κράτιστόν εἰσι τοῦ δήμου, καὶ σχεδὸν ἐν ταῖς P. 677 στάσεσι πάσαις αὐτοὶ τοῦ παντός πλήθους ἐξηγουῦνται προθύ- μως ἐπομένου, ἧ ἂν ἄγωσιν αὐτοί· ἔχουσι δὲ καὶ ἰδιάζου- σαν ἀρχὴν αὐτοὶ παρὰ τὴν τῆς ἄλλης πόλεως· ὧν ἐκεῖνος τότε ἤρχε. διὰ τε οὖν τὸ ἄρχειν καὶ τὴν ἄλλην εὐνοίαν, 15 ἦν εἶχον πρὸς αὐτὸν, προθύμως ὑπὲρ ἐκείνου ἀνελάμβανον τὰ ὄπλα καὶ ἀμύνεσθαι ἦσαν ἐτοιμοὶ παντὶ τῷ ἐπίοντι. Κωκαλαῖς δὲ οὐδ' αὐτὸς μὲν ἠσυχάζειν ἐγίνωσκεν ἐν τοῖς πα- ροῦσιν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπεβούλευεν Ἀποκαύκῳ· μάλ- λον γὰρ ἐαυτῷ ἢ ἐκείνῳ ᾤετο προσήκειν. ἐλέγετο δὲ καὶ 20 ὑπὸ πτερυκένοι ἡδίκησθαι παρ' ἐκείνου πρὸς τὸν γάμον· δι' αὐτὸ βούλετο εἰ δύναιτο διαφθεῖρειν. φανερῶς μὲν οὖν ἐκεῖνος οὐκ ἀντικαθίστασθαι ἐδόκει, ἀλλὰ πρῶτον παρ' ἐκατέρους ἐπὶ τῷ διαλύειν, μᾶλλον συνέκρουε καὶ παρῶξυνε τὸν πόλε-

9. ἄλλος P.

22. ἀντίστασθαι P.

guis in caelum ferre, militesque et alii omnes concessis honoribus contenti esse. Solus Andreas Palaeologus alios sibi praelatos, quibus iure praefendus fuisset, moleste patiebatur: totique conventui in aedibus Apocauchi se opponebat: natisque discordiis, indicta salute abscedebat. Tum ceteri fremere tantum, et nihil quod officium poscebat, facere. Timens autem Palaeologus, ne illorum a se discrepantia malam sibi mortem afferret, statim portam versus mare ut aliquam custodiam occupavit: circum quam habitant omnes classarii, quorum magna est et ad trucidationes obeundas haud impigra multitudo. Adhaec gravis armaturae omnes, tamquam robur populi: cui ferme in cunctis seditionibus praeceunt, alacriter sequenti, quo ipsi duxerint. Habent vero suum proprium magistratum, cui tunc Palaeologus praeerat. Quam ob causam, et quia ceteroqui illum diligebant, prompti pro eo arma capessabant, et cuilibet contra se ferenti resistere parati erant. Coccalas in praesenti nec sibi otium agendum, sed de praefectura Apocaucho, quam sibi, non illi convenire opinabatur, insidiandum duxit. Dicebatur etiam suspicatum esse, sibi ab eo factam iniuriam propter nuptias. Quamobrem occidere hominem cupiebat, si posset. Apocauchus igitur aperto Marte resistendum non existimans, ad utrumque de

A.C. 1346μον. Παλαιολόγος δὲ τοὺς Ζηλωτὰς, ὄσοι περὶ Θεσσαλονί-
κην ἦσαν, μετεκαλεῖτο· ἔνιοι δὲ καὶ κατακρυπτόμενοι ἐν αἰ-
δύτοις ἐξαίφνης ἀνεφαίνοντο. καὶ ὁ δῆμος ἅπας ἐξεκυμαί-
νετο ὑπ' αὐτῶν, καὶ δῆλοι ἦσαν αὐτίς χωρήσοντες ἐπὶ τοὺς
ἀρίστους, ὁ μὲγας δὲ πριμμικῆριος μετὰ τῶν ἄλλων πολι-5
τῶν καὶ τῆς στρατιᾶς ὑπὲρ ὀκτακοσίουσ ὄντες, ὡς ἐλέγετο,
δεινὰ ἐποιοῦντο, εἰ Παλαιολόγου μόνου μετὰ τῶν παραθα-
λασσίων, (ὁ γὰρ ἄλλος δῆμος οὐδέπω οὐδετέροις καθαρῶς
C προσέκειτο,) τοσοῦτοι ὄντες ἠτιηθεῖν· ὅμως Ἀπόκαυκος οὐκ
ἠμέλει τοῦ μὴ χωρεῖν πρὸς τὰς συμβάσεις, ἀλλὰ πρὸς τόνιο
Παλαιολόγον ἔπεμπε τὸν Κοτεανίτην πρεσβευτήν, τῆς στρα-
τιᾶς ὄντα ἡγεμόνα, διαλεξόμενον περὶ εἰρήνης. πρὶν δὲ τι
πρὸς ἐκεῖνον εἰπεῖν, οἱ Ζηλωταὶ προσπεσόντες, (οὐ γὰρ ἐδό-
κει ἢ εἰρήνη αὐτοῖς λυσιτελεῖν,) πολλὰς μὲν προσήνεγκαν
πληγὰς καὶ ξίφεσι καὶ δορατίοις· καταβαλεῖν δὲ οὐκ ἔδου-15
νήθησαν τεθωρακισμένον ἔνδον ὄντα, ἀλλ' ἔξέφυγε, τὴν χεῖρα
μόνην ἐπὶ τῷ καρπῷ τραυματισθεῖς. Ἀπόκαυκος δὲ ἐπεὶ τὴν
αὐθάδειαν ἐπύθετο, ὥρμησε μὲν ἐπελθεῖν τοῖς παραθαλασ-
D σίοις καὶ τοῖς Ζηλωταῖς ὑπὸ Παλαιολόγον τεταγμένοις, καὶ
ῥαδίως ἂν ἐκράτησεν, εἴ ἀπαρασκευοῖς ἐπελθῶν, τοῦ τε δή-20
μον μῆπω παντὸς αὐτοῖς συνταγμένον· ἐπέσχε δὲ ὁ Κο-
καλᾶς ἀπατήσας ἐν προσχήματι βουλῆς. ἐπηγγέλλετο γὰρ
αὐτὸς χωρὶς αἰμάτων Παλαιολόγον πείσειν πρὸς αὐτοὺς ἐλ-
θεῖν καὶ συμφρονῆσαι. ἅμα δὲ, ἐπεὶ ἤδη ἐπεγένετο καὶ ἡ

11. Τεανίτην Μ.

compositione mittendo, bellum magis irritavit et incendit. Palaeo-
logus Zelotas, quotquot Thessalonicae erant, coegit: nonnulli etiam
in aditis absconditi, repente prodierunt, a quibus populus omnis
instar fluctuum est concitatus: et apparebat eos rursus in optimates
ituros. Magnus porro primicerius et alii cives, et praesidium, (quo-
rum omnium numerus ad octingentesimum putabatur ascendere,) pro
indigno habebant, si a Palaeologo solo cum maritimis seu classia-
riis, (populus enim nondum alteratri parti liquido adhaerebat,) ipsi
tam multi vincerentur. Tamen Apocachus factorum haud negli-
gens, Theanitsen praesidii ducem pacis conficiendae mittebat. Quem
priusquam orationem inciperet, Zelotae quibus pax parum videbatur
conducere, irruentes, gladiis et hastis appetiverunt, multosque ictus
incusserunt: prosternere tamen, intus thorace ferreo munitum, non
potuerunt: sed in vola tantum vulneratus effugit. Apocachum
audita eorum insolentia maritimos et Zelotas, qui a Palaeologo servie-
bant, invadendi impetus cepit: et facile adhuc imparatos, populo-
que nondum illi succenturiato, oppressisset, nisi Cocalas specie
consilii cum deludens cohibisset. Promittebat enim, citra sangui-

νῦξ, Ἀπόκαυκος μὲν μετὰ τῆς στρατιᾶς καὶ τῶν ἄλλων πο-Α. C. 1346
 λιτῶν πρὸ τῆς ἀκροπόλεως ἠύλισσαντο τὴν νύκτα ὀπλισμένοι.
 Παλαιολόγος δὲ αὐθις ἐπὶ τῆς πρὸς θάλασσαν πύλης μετὰ
 τῶν παραθαλασσίων καὶ τῶν Ζηλωτῶν διενυκτέρευε, καὶ
 βσύγχυσις δεινὴ καὶ ἀταξία τὴν πόλιν εἶχε, καὶ ἡ μὲν βασι-
 λέως τοῦ Καντακουζηνοῦ προσηγορία αὐθις ἀπεσβέννυτο,
 φόβος δὲ περιειστήκει πανταχόθεν τοῦς τὰκείνου ἡρημένους.
 καὶ ἦν ὄρα ἡ πρὸς μὲν τὴν θάλασσαν φρυκτούς τε συχνοῦς ἀνι-
 σχομένους καὶ πάταγον δεινὸν καὶ θροῦν ἄσημον ἔξακου- P. 698
 10όμενον καὶ τὴν σάλπιγγα διὰ πάσης τῆς νυκτὸς βοῶσαν
 καὶ συγκαλουμένην τὸν δῆμον ἐπὶ τοὺς δυνατούς· ἐκείνους
 δὲ πρὸ τῆς ἀκροπόλεως ἐστρατοπεδευμένους ἀθροῦβως μὲν
 καὶ τεταγμένως, προθύμους δὲ ὅμως συμπλέκεσθαι τῷ δήμῳ
 ὄντας. ἤλπιζον γάρ τι καὶ μέρος αὐτοῖς συνέσεσθαι τοῦ δή-
 15μου, ἄλλως θ' ὅτι, καὶ τῆς ἄκρας ὑπ' αὐτῶν κατεχομένης,
 ἐλπίδας εἶχον οὐκ ἄγενηεῖς, εἰ καὶ ἦττους φαίνοντο τῶν ἀν-
 τιτεταγμένων, οὐδὲν κείσεσθαι δεινὸν, ἀλλ' ἀναχωρήσειν
 πρὸς τὴν ἄκραν. πρὸς δὲ τοῖτοις καὶ ἐκ Βεῤῥοίας ἦξειν ἡλ-
 20πισαν συμμαχήσουσαν στρατιάν. ἄμα γὰρ τῷ Παλαιολόγῳ B
 20ῖν ἔρχθαι τοῦ πολέμου, πρὸς τὸν βασιλέως οὗτοι πέμπσαντες
 υἱὸν, ἡ αὐτὸν ἦκειν ἐδέοντο μετὰ τῆς στρατιᾶς, ἡ πέμπειν
 συμμαχίαν. οὕτω μὲν οὖν διήλθεν ἡ νῦξ, ἀμφοτέρων ἀλλή- V. 541
 20λοῖς ἀντιστρατοπεδευομένων καὶ παρασκευαζομένων πρὸς

1. μὲν om. P. 8. τὴν om. P. 23. ἀντιστρατευομένων P.

nem se a Palaeologo concordiam societatemque persuasurum. Noctu Apocachus et praesidium aliique cives ante arcem in armis manent. Palaeologus iterum ad portam versus mare cum maritimis et Zelotis pernoctat: confusio ac tumultus ingens civitatem occupat: Imperatoris Cantacuzeni appellatio rursum evanescit et amicos eius undique metus et horror circumstat. Et iuxta mare quidem faces crebrae sustollebantur, strepitus terribilis et obscurum murmur et buccina per totam noctem insonans plebemque contra optimates convocans exaudiebatur. At illi alii ante arcem quieti et dispositi sedebant, ad pugnam cum plebe committendam alacres: sperabant enim etiam illius partem aliquam sibi auxilio fore. Praeterea cum et arcem tenerent, quamvis adversariis succubuissent, nihil singulare passuros, sed in eam confugituros vehementer confidebant. Berrhoea insuper subsidium expectabant. Simul enim Palaeologus bellum orsus erat, ad filium imperatoris miserant rogantes, ut vel ipse cum militari manu adveniret, vel copias auxiliatum mitteret. Sic ambobus sibi castris oppositis et utrisque ad praeliandum paratis, noctis tempus exactum est. Claro iam die Apocachus cum suis pugnatuarius descendit: et Cocalas denuo utrosque separatim adiens specie quidem de pace disserebat, re autem ipsa ad dimicationem

A.C. 1346 τὸν πόλεμον. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἤδη ἦν, Ἀπόκαυκος μὲν μετὰ τῆς στρατιᾶς κατέβαινε διαγωνισόμενος. Κωκαλᾶς δὲ αὐθις πρὸς ἑκατέρους ἐπιφοιτῶν τὸ δοκεῖν μὲν περὶ εἰρήνης διαλέγετο, τῇ δ' ἄληθείᾳ παρωῶνυε πρὸς μάχην. διαλεχθεῖς δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσι τῶν λόγων, κρύφα διέφθειρε καὶ κατέπειθε μὴ μάχεσθαι, ἀλλὰ γενομένης συμβολῆς, πρώτους καθ' αὐτοὺς θέσθαι τὴν τροπήν. ἐπεὶ δὲ τοιαῦτα ᾤκονόμητο, τὸν C δῆμον αὐτοῖς ἐπῆγεν, ἄχρι τότε μήπω φανερός γεγενημένος ὅτι πολεμεῖ. ἐπεὶ δὲ ἐγγύς ἦσαν καὶ ἠκροβολίζοντο, οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν δεῖν πρὸς ὁμοφύλους μάχεσθαι, οὐδὲ τοὺς 10 οἰκείους ἀποκτείνειν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἄκραν ἀναχωρεῖν, ἐνὸν ἀκινδύνως σάζεσθαι· καὶ ἅμα ἀνεχώρουν, συνείποντο δὲ ἀνάγκη καὶ οἱ ἄλλοι. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο πρὸς τῇ ἄκρᾳ, Ἀπόκαυκος μὲν ἔδεδετο πρὸ τῶν τειχῶν ἀμύνεσθαι καρτεροῦντας, (ἦν γὰρ καὶ τὸ χωρίον ἐπιτηδείως ἔχον πρὸς ἰππηλασίας,) ἤ 15 στρατιὰ δὲ οὐκ ἔφασαν δεῖν, ἀλλ' ἐνδον εἰσιέναι καὶ ἀμύνεσθαι ἀναβάντας ἀπὸ τῶν τειχῶν. ἐπεὶ δὲ ἐνδον ἦσαν, παD δρακαλοῦμενοι αὐθις ἐπὶ τὰ τεῖχη ἀναβαίνειν καὶ ἀμύνεσθαι οὐκ ἠθέλησαν, μὴ εἰδέναι φάσκοντες τειχομαχεῖν, μηδὲ κτείνειν τοὺς οἰκείους ἢ κτείνεσθαι, ἀνάγκης μηδεμιᾶς ὑπού- 20 σης. Ἀπόκαυκος δὲ μετὰ τῶν ἄλλων, ἐπεὶ τὴν προδοσίαν κατενόουν καὶ τὸν κίνδυνον περιεστηκότα συνεώρων, ὠρμητο φεῦγειν ἔξω τειχῶν. συνέβη δὲ τὸν τὰ κλειθρα τῆς ἄκρας κατέχοντα τῶν Ζηλωτῶν ἓνα εἶναι, ὃς ἐπεὶ διχοστατοῦντας εἶδε καὶ ὠρμημένους φεῦγειν, συνείς τὸ μέλλον, ἀπεκρύ- 25

eos inflammabat. Duces item allocutus clam eos corrumpebat et a conflictu dehortabatur, suadebatque, ut eo coepto, primi terga darent. His ita compositis, populum in eos ducit. Ac tum primum hostem esse patuit. Cum propiores iam iacula torquerent, milites dicere, contra populares non pugnandum, neque domesticos occidendos, sed in arcem, ut in tutum perfrugium, recedendum, ac simul recedere, quos alii vellent nolent sequebantur. Ad eam ut venerant, Apocachus orare, uti ante muros obversi hostem pugnando sustinerent: erat namque locus equestri proelio idoneus. Milites detrectare affirmareque, ingrediendum, et muris conscensis, inde hostem propellendum. Ubi intus fuerunt, rogati, ut muros adscenderent impetumque hostilem inde arcerent, noluerunt dicentes, nescire se de muro pugnare, neque cives suos sine ulla causa velle occidere aut ab illis occidi. Apocachus et ceteri, cum conditionem perspicerent periculumque praesens animadverterent, fugam extra arcem arripere cogitabant. Forte fortuna claves arcis penes Zelotam erant, qui ut dissidium et ad fugam inclinatos vidit, futuri providus eas abscondit. Duabus autem portis arcis longius inter se distantibus, Apo-

πτετο τὰ κλειθρα ἔχων. πολὺ δὲ τῶν πυλῶν ἐκατέρων τῆς Α. C. 1346
 ἄκρας ἀλλήλων διεχουσῶν, Ἀπόκαυκος μὲν μετὰ τῶν ἄλλων
 ἐχώρουν ἐπὶ τὴν ἐξάγουσαν τῶν τειχῶν. ἐπεὶ δὲ ἦν κεκλει-
 σμένη, ἐπεχείρουν διακόπτειν· ὁ δῆμος δὲ ὁ τῆς ἄκρας, (πό-
 5 λει γὰρ τιμὴ εἶχε μικρῆ καὶ οἰκίτορας ἰδίους ἔχει,) οὐκ εἶων P. 679
 διαδιδράσκειν ἐπαγαγόντας αὐτοῖς τὸν δῆμον, ἀλλ' ἔνδον μέ-
 νοντας ἀμύνεσθαι τοὺς ἐπιόντας μετ' αὐτῶν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα
 ἐτελεῖτο, ὁ δῆμος πῦρ ἐνίστανται ταῖς πύλαις τῆς ἄκρας ταῖς
 πρὸς τῇ πόλει, ἐπεὶ μηδεὶς ἤμυνετο. Στρατήγιος δὲ ὁ τὰ κλει-
 10 θρα ἔχων (οὕτω γὰρ ὠνόμαστο,) ἤνοιγεν ἐλθὼν, καὶ ὁ δῆ-
 μος εἰσερχεῖτο, καὶ αὐτίκα μὲν πρὸς ταῖς πύλαις δύο τῶν πο-
 λιτῶν ἀπέσφαξαν, ἔπειτα πρὸς ἀρπαγὴν ἐγράποντο ὄπλων
 τε καὶ ἵππων. Ἀπόκαυκος γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι, ὅτι εἰλώσαν
 ἰδόντες, ἐπεὶ μὴ φεύγειν ἦν, τῶν ἵππων ἀποβαίνοντες καὶ
 15 ἀποδύομενοι τὰ ὄπλα κατεκρύπτοντο, ἐλάνθανον δὲ ὀλίγοι,
 τοὺς πλείους δὲ ἀποδύοντες κατέλειπον γυμνοὺς. Κωκαλῆς
 δὲ καὶ Παλαιολόγος περιεποιῶντο τοὺς στρατιώτας καὶ B
 ἐκέλευον μὴ ἀποδύειν· ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἵππους εὐρίσκοντες
 παρείχοντο ἐκάστην, ἀμειβόμενοι τῆς προδοσίας, ἅμα δ' ὅτι
 20 καὶ ὄρκους αὐτοῖς πρότερον παρείχοντο, ὡς οὐδὲν πείσονται
 δεῖνόν, ἂν τοὺς ἄλλους προδιδώσιν. οὕτω μὲν οὖν τὸ Καν-
 τακουζηνῶ τοῦ βασιλέως μέρος προδοθὲν ὑπὸ τῆς στρατιᾶς
 ἤττητο κατὰ κράτος. Κωκαλῆς δὲ καὶ Παλαιολόγος τὸν
 μὲν δῆμον ἐξήλαυνον τῆς ἄκρας· ἤδη γὰρ διήρκαζον καὶ τὰ
 19. παρείχοντο P.

cauchus cum aliis sociis ad eam, qua e moenibus egressus est, acces-
 sit: quam cum clausam invenirent, diffindere tentaverunt. At popu-
 lus arcis (erat siquidem instar parvae urbis propriosque habebat
 incolas) fugam eos capessere et se populo urbano, quem superduxis-
 sent, prodii non sinebat, sed oppugnantibus intus eos secum resi-
 stere volebat. Haec dum fiunt, populus urbanus foris ignem por-
 tae arcis versus urbem, quandoquidem nemo propugnabat, implicat.
 Claviger Strategius (hoc enim illi nomen) accurrens sperit, populus
 se infundit, subitoque in ipso aditu cives duos trucidat: deinde ad
 arma equosque diripiendos convertitur. Apocachus et socii captos
 se adspicientes, quoniam fuga excludebantur, de equis descendunt,
 armis depositis se oculunt, pauci tamen latuerunt, plures ab ho-
 stibus despoliati armis nudi relictis sunt. Cocalas et Palaeologus
 milites tuebantur et eos vetabant spoliari: quosque inveniebant
 equos, singulis donabant, tum ut pretium proditionis, tum quod in-
 rassent ipsis nihil mali illaturos, si ceteros prodidissent. Sic itaque
 Cantacuzeni pars a militibus prodita vi devicta est. Cocalas et Pa-
 laeologus populum, iam etiam incolas arcis diripientem, expulerunt:

A. G. 1346 τῶν ἐγχωρίων, αὐτοὶ δὲ περιμέναντες ἄχρι νυκτός, τοὺς
 C μὲν στρατιώτας πάντας οἴκαδε ἀπέπεμπον καὶ τινὰς τῶν
 φιλῶν αὐτοὶ διέσωζον· Ἀπόκαυκον δὲ καὶ τῶν πολιτῶν ὀλί-
 γῳ ἐλάσσοις ἑκατὸν κατέκλεισαν ἐν δεσμοτηρίῳ πρὸς τῇ
 ἀκροπόλει καὶ φρουραν ἐπέστησαν αὐτοῖς. ἅμα δὲ ἕω εἰς
 V. 542 τὴν ἐπιούσαν καὶ ἣ ἐκ Βεῤῥόιας στρατιὰ παρῆν. ἐπεὶ δὲ
 ἐπύθοντο, ὡς ἀλοῖεν οἷς ἦκον συμμαχεῖν, καταδραμόντες ἐλη-
 τισαντὸ τινα ὀλίγα, καὶ ἀνέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν. περὶ μέ-
 σην δὲ ἡμέραν φήμη τις προσέπιπτεν ἀθρόον πρὸς τὴν πό-
 λιν, ὡς οἱ δεσμῶται πάλιν τὴν ἄκραν κατασχόντες τὴν ἐπι-
 D Βεῤῥόιας στρατιὰν εἰσδέχονται. ἐλέγετο δὲ, ὡς τῶν Ζηλω-
 D τῶν τινες τὰ τοιαῦτα καταφεύσαιντο ἐπὶ τῷ ἀποκτείνειν τοὺς
 δεσμώτας, καὶ ὁ δῆμος αὐθις τὰ ὄπλα ἀναλαβόντες ἐχώ-
 ρουν πρὸς τὴν ἄκραν ὑπὸ τε θυμοῦ καὶ οἴνου στρατηγούμε-
 νοι. οἱ πρὸς τῇ ἄκρᾳ δὲ δείσαντες τὴν ἐφοδὸν τοῦ δήμου, 15
 μὴ τὰ ὄντα ἔνδον διαρπάσωσι γινόμενοι, ἀπέκλεισαν τὰς
 πύλας· ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐδέοντο μὴ διαφθεῖρειν
 σφᾶς, ὡς πᾶν ποιήσοντας τὸ κελευόμενον. οἱ δ' ἐκέλευον
 τοὺς δεσμώτας ἄγειν καὶ κατακρημνίζειν πρὸς αὐτοὺς, καὶ
 αὐτίκα οἱ δεσμῶται ἤγοντο γυμνοί. καὶ πρῶτον μὲν Ἀπό-
 καυκος κατακρημνίσθη· οὕτω δὲ συμβὰν ὀρθῶς ἔσθη καὶ
 ἔμεινεν ἐπιπολὺ, μηδενὸς προσάπτεσθαι τολμῶντος. ἔπειτὰ
 τις προσελθὼν τῶν Ζηλωτῶν, καὶ μαλακίαν τῶν ἄλλων κα-
 τηγορήσας, ἀπέτεμεν αὐτὸς τὴν κεφαλὴν μαχαίρᾳ. εἶτα καὶ

S. οὐκείαν M.

Ipsi usque ad noctem exspectantes, dimissis domum militibus, ami-
 cos quosdam servarunt: Apocauchum et cives paulo infra centum
 in arcis carcere, apposita custodia, clauserunt. Sequenti diluculo
 auxiliarii Berrhoea affuerunt: qui, ut acceperunt captos esse quorum
 gratia veniebant, cum mediocri populatione domum redierunt. Circa
 meridiem rumor quidam urbem afflavit, vinctos, rursus arce occu-
 pata, Berrhoeense subsidium intromittere: quem Zelotae ad necem
 illis curandam ementiti ferebantur. Populus de integro ad arma ire,
 atque ad arcem, vino ac furore ducibus, procedere. Arcis indige-
 nae impetum ac direptionem rebus suis metuentes portas occlu-
 dunt: in muros ascendunt: misericordiam rogant, facturi quidquid
 tandem iuberentur. Iussi vinctos adducere et ad ipsos praecipites
 dare. Protinus nudi adducuntur. Ac primus quidem Apocauchus
 praecipitatur, qui forte quadam erectus stetit, ac nemine audente
 illum contingere, diu sic mausit. Postea unus de Zelotis mollitiem
 aliis exprobrans accedit, caput ei a cervicibus gladio abscondit.
 Deinde ceteri quoque circumfusi totum corpus vulneribus con-
 sauciant. Post haec non uno, sed pluribus locis reliqui, Zelotis no-

οἱ ἄλλοι περιστάντες κατέτρωσαν τὸ σῶμα ὅλον. ἔπειτα καὶ A.C. 1346
 τοὺς ἄλλους ἐρρίπτουν ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἀπαιτούντων ὄνο- P. 680
 μασι τῶν Ζηλωτῶν, οὐκ ἔφ' ἓνα τόπον, ἀλλ' ἐπὶ πλείους.
 καὶ ὁ δῆμος θηριωδῶς καὶ ἀπανθρώπως κατηκόντιζον περι-
 5 ὀσάμενοι· ἐνίων δὲ ἀπέτεμον καὶ κεφαλὰς, καὶ πάντα σῦ-
 τως ὁμῶς ἀπέκειναν πλὴν ὀλίγων λίαν, οἱ ὑπὸ τῶν τῆν
 ἄκραν οἰκούντων κατεκρύπτοντο. παρήσαν δὲ καὶ Κωκαλᾶς
 καὶ Παλαιολόγος ἀποσφαττομένων, καὶ ἐδόκουν μὲν πρὸς τὰ
 πραττόμενα δυσχεραίνειν, ἀνακόπτειν μὲντοι τὴν δρμὴν τοῦ
 10 δήμου ὑπεκρίνοντο μὴ δύνασθαι· ἔπειτα ἐκεῖθεν ὁ δῆμος
 ἐτράπετο πρὸς τὰς οἰκίας καὶ ἀπέκειναν καὶ ἄλλους τινὰς
 τῶν πολιτῶν· ἐλθόντες δὲ καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν Κωκαλᾶ, τῶν B
 Ζηλωτῶν ἐναγόντων, τὸν Φαρμάκην ἤτουν ἐκεῖ κατακρυπτό-
 μενον ὑπ' ἐκείνου· ὃς Κωκαλᾶ τῆς γυναικὸς ἀδελφῆ συνψύ-
 15 κει, μέγα δὲ ἐδυνήθη παρὰ Ἀποκαύκῃ ἄρχοντι καὶ πλείστα
 ἐκάκωσε τοὺς Ζηλωτάς. δείσας δὲ ἐκεῖνος, μὴ ὑπὸ τοῦ δήμου
 διαφθαρεῖν, παρέδωκε τὸν συγγενῆ, καὶ ἀηρέθη εὐθύς ὑπὸ
 τοῦ δήμου. ἐλέγτο δὲ καὶ στέατος ἀνθρωπίνου ἀψασθαί
 τινὰς τῶν τοῦ δήμου τότε. ἀνατεμνομένων γὰρ τῶν ἀποκτει-
 20 νομένων, τὰ ἔγκατα ἔξεχετο. ὃν τις ὑπ' ἄκρας ἀναισθησίας
 καὶ ἀναληγσίας στέαρ συναγαγὼν οἰκαδὲ ἀπήγαγε· τὴν γυναῖκα
 δὲ μὴ εἰδυῖαν ὄθεν εἶη, νομίσασάν τινος ἐτέρου εἶναι ζῶον,
 ἤδυσμα τῆ χύτρα προσεμβάλειν, μετὰ δὲ τὸ φαγεῖν αἰσθέ- C
 σθαι, τοῦ ἀνδρὸς ὡς εἶη ἀνθρώπινα εἰπόντος. οὕτω μὲν

minatim petentibus, de muro praecipites aguntur: quos circumsi-
 stens populus, serina quadam immanitate sagittis configit, quorum-
 dam etiam capita praecidit. Ita omnes crudelem in modum praeter
 paucos, quos incolae arcis absconderant, interierunt: quorum neci
 Cocalas et Palaeologus praesentes, se rem aegrius ferre, furorem tam-
 en populi cohibere ac reprimere haud posse, simulabant. Qui
 deinde in aedes involans alios insuper cives contrucidavit. Cum ad
 domum Cocalae, Zelotis praecuntibus, venissent, Pharmacen (quicum
 nupta erat soror uxoris eius, quemque ipse occultaverat, et qui
 apud Apocauchum praefectum auctoritate multum valuerat et Zelo-
 tas mire afflixerat,) sibi dedi postulant. Cocalas vitae suae timens
 affinem tradit, quem continuo interficiunt. Aiebant tum plebeios
 quosdam humanum adipem gustavisse. Nam cum, dissectis occiso-
 rum corporibus, viscera effunderentur, quidam summo stupore et in-
 dolentia collectum adipem domum portavit. Uxor ignorans unde,
 et alterius animantis esse opinata, ad cibum suaviter condiendum
 in ollam iniicit, ac post epulas demum viro narrante, humanum
 adipem se comedis discit. Sic Thessalonica se imperatori volens
 adiunxit, iterumque, Palaeologo et Cocala auctoribus, ad arma rediit,

- A.C. 1346^h Θεσσαλονίκη προσεχώρησε βασιλεῖ ἑκοῦσα, καὶ πάλιν εἰς
 | τὸν πόλεμον ἐξεστράφη ὑπὸ Παλαιολόγου καὶ Κωνκαλῶ, καὶ
 τοιαῦτα ἐτολμήθη πᾶσαν ὑπερβαίνοντα ὀμότητα, καὶ τὸ Καν-
 τακουζηνῶ τοῦ βασιλέως σκάφος αὐτανδρον κατέδν. ἐκεῖνος
 δὲ μετὰ τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει τῆς ἰδίας στεφανφορίας ἐορτὴν⁵
 Ματθαῖον μὲν τὸν υἱὸν κατέλειπεν ἐπὶ τῆς Θράκης ἔχοντα
 στρατιάν, τὰς τε πόλεις πολιορκήσοντα τὰς Βατάτζη συνα-
 ποστάσας, καὶ Ἱέρακι ἀντιστησόμενον· ἦκε γὰρ ἐκ Βυζαντίου
 D στρατιώτας ὀλίγους ἔχων ἐπ' ἐκείνας τὰς πόλεις στρατηγός·
 ᾧ καὶ συμβαλὼν ὁ τοῦ βασιλέως ἐνίκησεν υἱὸς μόλις δια-10
 δράντα τὸ ἀλώωναι· οἱ γὰρ συνόντες πάντες οἱ μὲν ἔπεσον,
 οἱ δ' ἐάλωσαν παρὰ τὴν μάχην. ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πόλεις
 παρεστήσατο καὶ ὑπήγαγε τῷ πατρὶ βιασάμενος τοὺς ὅπλους.
 P. 681 Γέ. Βασιλεὺς δὲ εἰς Σηλυμβρίαν ἐλθὼν τοὺς ἐν Βυ-
 V. 543 ζαντίῳ φίλους κρύφα διελέγετο· ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἦν γεν
 B ἐβούλετο, αὐτὸς ἀνέστρεφεν εἰς τὴν Ἀδριανουῦ. ὑπὸ δὲ τοῦς
 αὐτοὺς χρόνους καὶ Μαρτίνος μετὰ τοῦ Κωνσταντινουπό-
 λεως πατριάρχου, ὃν ὁ Πάπας εἶωθε χειροτονεῖν μετὰ τὴν
 διαίρεσιν τῆς ἐκκλησίας, ὅλα δὴ τῆς πόλεως Λατίνοις προ-
 ηκούσης, ὅτι ὑπ' αὐτοῖς ἐγένετό ποτε, ἄμυ δυοκαίδεκα τρι-20
 ἡρεσιν, ἤλθον εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ πρότερον ὑπὸ τῶν Λα-
 τίνων κατεχομένην. πατριάρχῃ δὲ ἐδόκει δεῖν εἰς τὸν κατὰ
 Σμύρναν ἐξελθόντα καὸν, ἐν ᾧ πάλαι ἡ μητρόπολις ἦν, τὴν
 C θείαν μυσταγωγίαν ἐκτελέσαι, καὶ ἐκέλευε τὴν στρατιάν ὀπλι-
 σαμένην ἔπεσθαι. Μαρτίνος δὲ ἐκόλυε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν²⁵

21. τὴν om. P.

et haec ibidem omni crudelitate crudeliora designata sunt navisque Cantacuzeni cum ipsis vectoribus summersa periit: qui post coronationis suae apud Adrianopolim dicm festum, Matthaeum filium in Thracia cum copiis, urbes, quae cum Batatze defecerant, obsessurum et Hieraci Byzantio cum parva manu ad illos venienti se oppositurum reliquit. Eum Matthaeus congressus devicit, militibus eius universis partim concisis, partim captis: nec multum absfuit, quin ipse quoque dux caperetur. Insuper oppida armorum terrore ad deditionem coegit ac patri subiecit.

95. Imperator Selybriam cum venisset, cum amicis, qui erant Byzantii, arcane suum negotium agebat: sed nihil efficiens Adrianopolim rediit. Sub idem tempus Martinus cum patriarcha Constantinopolitano, (quem papa eligere consuevit, post divisam ecclesiam, velut urbe ad Latinos adhuc pertinente, quia sub ipsis aliquando fuit,) duodecim triremibus Smyrnam appulsus est, quam et prius Latini possederant. Patriarchae placuit in Smyrnesse tem-

ναυάρχων, διακεκινδυνευμένα τολμῶν ἰσχυριζόμενοι. ἐπεὶ A.C. 1346
 δὲ οὐκ ἐπέθετο, εἶποντο ἀνάγκη· καὶ γενομένη πρὸς τὸν
 ναὸν καὶ τὴν μυσταγωγίαν τὴν θείαν ἐκτελοῦντι ἐπῆλθεν
 Ἄμουρ μετὰ τῆς στρατιᾶς. καὶ τὸ μὲν ἄλλο στρατεύμα τῶν
 5 Λατίνων διεσώθη ἀναχωρήσαν πρὸς τὸ φρούριον, ὃ κατε-
 χον, ἐπεὶ τοὺς Πέρσας εἶδον ἐπιόντας· πατριάρχης δὲ τὴν
 ἰσρὰν στολὴν ἐνδεδυμένος ἀπεσφάγη ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ
 Μαρτίνος καὶ ἄλλοι τῶν ἐπιφανῶν ὀλίγοι. ἐν δὲ τοῖς χρό-
 νοις τούτοις καὶ τῶν ἐν Γεννοῦ εὐγενῶν τινες δύο καὶ
 10 τριᾶκοντα πληρώσαντες οἰκείους ἀναλώμασι τριήρεις ἐπέ- D
 πλευσαν τῇ Χίῳ καὶ ἐπολιόρησαν χρόνον οὐκ ὀλίγον, καὶ
 τειχομαχίας τε πολλὰς ἐποίησαντο καὶ καρτερὰς καὶ μηχαν-
 νήματα προσῆγον. ἦνον δὲ ἀπὸ τῶν τοιούτων ὀλίγα ἢ οὐ-
 δέν. οἱ γὰρ Χῖοι ἡμύοντο τοὺς Λατίνους καρτερῶς, ἐνδεία
 15 δὲ πισθέντες καὶ λιμῶζαντες, ἐπεὶ ἐπικουρίας οὐδεμιᾶς
 ἐτύγγανον παρὰ Ῥωμαίων, προσεχώρον τοῖς Λατίνοις καὶ
 παρέδωσαν τὴν πόλιν ὑπ' ἀνάγκης. ἡ βασιλεὺς δὲ ἠνῆϊο μὲν
 δευνῶς, τῆς Χίου πολιορκουμένης, βοηθεῖν δὲ οὐκ εἶχε· χρη-
 μάτων τε γὰρ οὐκ εὐπάρει πρὸς τσαυτὴν δύναμιν, ὥστε
 20 στόλον ἀντιρρόπον τῷ Λατίνων ἐξαρτύειν, καὶ τὸν διοική-
 στοντα καλῶς καὶ ὡς προσῆκε τὰ πράγματα οὐκ εἶχε· πάν-
 τες γὰρ, ὅσοι ἦσαν ἀξιόλογοι Ῥωμαίων, ἐν δεσμοτηρίοις κα-
 τεκλείοντο. ὅμως τινὰς ὀλίγους ἐφοπλίσαντες οἱ ἄρχοντες P. 68a

6. εἶδεν M. 8. οἱ ἄλλοι M. 23. ὀλίγας M. ἐφοπλή-
 σαντες P.

plum, olim metropolitanum, ingredi et illic sacris operari, iussit-
 que milites armatos sequi. Martinus et alii navarchi factum hoc,
 ut periculo non carens, dissuadebant. Dum necessitati parere non
 vult et in aede sacrificium facit, Amurius cum armatis supervenit.
 Et milites quidem Latini cernentes Persas invadere ad castellum
 suum confugientes, mortem evaserunt: patriarcha vero sacris indutus
 vestibus una cum Martino paucisque nobilibus a Persis obtrunca-
 tus est. Per idem tempus Genuenses nonnulli nobili loco nati,
 duabus et triginta triremibus sua impensa instructis, Chium navi-
 garunt eamque non parum diu obsederunt et muros saepe, admo-
 tis etiam machinis, valide oppugnarunt. Verumtamen Chiis fortiter
 se tuentibus, nihil aut parum profecerunt. Cum autem victus inopia
 premerentur nullumque a Romanis auxilium adventaret, Latinorum
 se potestati permittentes, urbem coacti tradiderunt. Imperatrix quam-
 quam Chio obsessa mirifice augetur, ferre tamen opem nequibat:
 nam nec pecunia contra tantas vires in promptu erat, ut classem La-
 tinorum classi aequalem compararet, et bonum ac peritum eius du-
 ctorem non habebat: omnes siquidem, qui inter Romanos eminebant,

A.C. 1346 τριήρεις, Φακεωλάτον ἔπεμψαν συνάρχοντα τότε τοῖς ἄλλοις, (ἦν γὰρ Κιννάμου τοῦ μυστικοῦ συνοικῶν ἀδελφῆ τῆς γυναικός,) οὐχ ὥστε ἀπιτάττεσθαι Λατίνοις· οὐκ ὀλίγον γὰρ ἀπέδει πρὸς τὴν ἐκείνων δύναμιν· ἀλλ' εἰ δύναιτο τροπὴ δὴ τιμὴ σίτον εἰσάγειν εἰς τὴν Χίον. Φακεωλάτος δὲ ἐπεὶ κα-5 ταπλέων ἐπύθετο τὴν Χίον ἐαλωκυῖαν, ἀνέστρεψεν εὐθύς· καὶ ὀλακὰδι ἐκ Γεννούας περιγευχὼν μεγάλη ἐκράτησε μάχη καὶ ἀπέκτεινεν οὐκ ὀλίγους τῶν Λατίνων μαχομένους καὶ διήρπασε τὰ χρήματα. πυθόμενοι δὲ οἱ ἐν Γαλατῷ ὁμόφου- V. 544 λοὶ ψήφισμα ἔγραψαν ἀποκτινύναι Φακεωλάτον, οἳ ἂν τις συν-10 Βτύχοι, καὶ μηδένα κρίνειν φόνου, καὶ διέμεινεν αὐτοῖς ἢ πρὸς ἐκεῖνον ἔχθρα ἄχρι τελευτῆς. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἑώρα μόνην τὴν Κωνσταντινίου πόλιν αὐτῇ περιλειπομένην, (αἱ γὰρ ἄλλαι σχεδὸν πᾶσαι προσεχώρησαν βασιλεῖ τῷ Κατακουζηνῷ,) πρὸς Μπαλίκαν τινὰ τοῦ Καρβωνῷ ἄρχοντα πέμψασα πρεσβείαν¹⁵ ἔδεδετο βοηθεῖν. ὁ δὲ ἀσμένως τε ἔδεδετο τὴν πρεσβείαν καὶ Θεόδωρον καὶ Τομπροτίτζαν τοὺς ἀδελφούς, χιλίους στρατιώτας ἄγοντας ἐπιλέκτους, κατὰ συμμαχίαν ἔπεμψε τῇ βασιλίδι, οἳ καὶ τὰς κατὰ τὸν Πόντον παραθαλασσίους πόλεις διόντες ἔπεισαν ἀποστῆναι βασιλέως καὶ τῇ βασιλίδι προσ-20 χωρεῖν· ἤλπισαν γὰρ αὐτούς τι μέγα κατορθώσιν. καὶ ἡ C βασιλεὺς ἔδεδετο τοὺς ἄνδρας μετὰ πολλῆς τῆς εὐμενείας καὶ τιμῆς, καὶ τὴν τε Ἀποκαύκου τοῦ μεγάλου δουκὸς θυγατέρα συνψέμισε τῷ Τομπροτίτζα, καὶ στρατηγὸν ἀπέδειξε

3. ὀλίγον P. 10. ἡ P. 15. Μπαλίκα M.

carceribus attinebantur. Nihilominus archontes aliquot triremes armantes Phaeocolatum collegam, (qui Cinnami mystici uxoris sororem habebat in matrimonio,) iis praefecerunt: non quidem ut se Latinis, quibus longe esset inferior, obiceret, sed ut commeatum in insulam, si quo modo posset, importaret. Phaeocolatus ut Chium captam audivit, illico iter relegens et onerariae Genuensi occurrens acri pugna eam vicit, et complures Latinos occidit pecuniamque diripuit. Fama Galatam ad homophylos perlata, publico decreto impunitatem proposuerunt, si quis eum ubicumque iugularet, et usque ad mortem eius tamquam hostem oderunt. Augusta ut solam Constantinopolim sibi relictam vidit, (aliae namque urbes ferme ad unam in Cantacuzeni auctoritate erant,) a quodam Mpalice, Carbonae principe, per legatos auxilium petit. Is, legatione benigne admissa, Theodorum et Tomprotitzam fratres cum mille selectis militibus suppetias mittit: qui et maritimas ad Pontum urbes transeunt, eas ab imperatore ad Augustam monitis et consiliis suis revocabant: sperabant enim, illos nescio quid magnum felici successu praestituros, Imperatrix eos admodum benevole et honori-

τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς. ὁ δὲ τὴν τε οἰκίαν ἔχων καὶ τὴν A.C. 1346
 Ῥωμαίων ἐπιστρατεύσετο Σηλυμβριανούς, βασιλέως Διδυμο-
 τείχῳ ἐνδιακρίβοντος. Φακρασῆς δὲ ὁ πρωτοστράτωρ ὑπὸ
 βασιλέως ἐν Σηλυμβρία καταλελειμμένος μετὰ στρατιᾶς, ἔχων
 5 καὶ τοὺς Σηλυμβριανούς, συνεπλάκετο τοῖς περὶ Τομπροτί-
 τζαν ἐξεληθῶν καὶ ἐνίκη κατὰ κράτος. ἄπειρος γὰρ ὢν ὁ
 Τομπροτίτζας τῶν χωρίων ἐστρατήγησε κακῶς, εἰς τάφρους
 καὶ στενοχωρίας καὶ ἀμπέλους τοὺς ἰππέας ἐμβάλων· ὅθεν D
 ἠττηθέντες ὀλίγοι μὲν ἀπέθανον κατὰ τὴν μάχην, ἐάλωσαν
 10 δὲ πολλοὶ ὀλίγων, διαδραῖναι δυνηθέντων. ὢν τοὺς ἐπιφανε-
 στέρους δῆσαντες εἶχον ἐν φρουραῖς· τοὺς δ' ἄλλους ἀποθύ-
 σαντες ἀπέλυσον. ἦλθε δὲ καὶ ὁ Τομπροτίτζας ἐγγὺς ἀλώ-
 ναι, ὅμως διαδραῖναι δυνηθεὶς ἀνέστρεψε κατήσχυμμένος.
 μετὰ τὴν ἦταν δὲ ἐκείνην Τομπροτίτζας μὲν ὑπελείπετο ἐν
 15 Βυζαντίῳ ἤδη γυναῖκα ἔχων ἐκ Ῥωμαίων καὶ τιμῆς ἀπέλαυε
 παρὰ βασιλίδος τῆς αἰξίας· Θεόδωρος δὲ ὁ ἀδελφὸς ἀνέ-
 στρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν ὑπολελειμμένην ἔχων στρατιάν.
 μετὰ τοῦτο δὲ Ὀρχάνης πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα
 πρεσβείαν πέμψας ἤξιον ἐκδοῦναι αἰ πρὸς γάμον τὴν θυγα-
 20 τέρα· ἐπηγγέλλετό τε, εἰ παράσχοιτο, προθύμως συμμαχήσειν P. 683
 κατὰ πατρὸς πολεμίῳ τοῖς Ῥωμαίοις· οὐκέτι γὰρ ἔσασθαι
 σύμμαχον καὶ φίλον, ἀλλὰ εἰδὸν, καὶ προθύμως δουλεύσειν
 αὐτόν τε καὶ τὴν σύμπασαν στρατιάν, οἷ ἂν κελύοι. βασι-
 λεὺς δὲ οὕτε ἀπέπειτο τὴν πρεσβείαν, οὗτ' εὐθὺς συνέθετο
 25 πρὸς τὴν ἐπιγαμίαν, ἀλλὰ προσηγῶς τε καὶ ἡμέρους τοῖς πρέ-
 17. οἰκίαν P. 18. δὲ om. P.

sice exceperit, et Apocauchi, magni ducis, filia Tomprotitzae in coniu-
 gium sociata, duccm eum Romani exercitus creavit, qui suas copias
 cum Romanis coniunctas, imperatore Didymotichi degente, in Sely-
 brianos duxit. Phacrases autem protostrator ab imperatore Selybriae
 cum praesidio relictus, Selybrianis adiunctis, egressus oppido, Tom-
 protitzam eximia virtute devicit. Imperitus enim ille locorum equi-
 tatum per fossas et angustias et vineta ducebat: unde superati
 in conflictu pauci cadebant, multi capiebantur et vix aliqui effu-
 giebant. Captorum illustriores vincti custodia mandabantur, alii
 spoliati dimittebantur, propemodumque et Tomprotitzas ipse captus
 est. Sed fugae commoditatem nactus, cum ignominia rediit. Post
 eam cladem ipse Byzantii, iam uxore Romana potitus, subsedit ac
 pro dignitate ab imperatrice tractatus est: Theodorus frater cum
 reliquiis militum domum remigravit. Secundum haec Orchanes, ad im-
 peratorem missis oratoribus, eius filiam uxorem poscit: quam si libenter
 dederit, contra quemvis Romanorum hostem auxilia promittit: nec tam
 de cetero fore socium et amicum, quam filium, impigreque illi cum omni-

A.C. 1346 σβεισι χρηματίσας καὶ δῶρα παρασχόμενος, νῦν μὲν ἔλεγε μὴδὲν ἀποκρινέσθαι, ὕστερον δὲ ὀλίγη πέμψας πρεσβείαν τὴν ἀπόκρισιν ποιήσεσθαι. οἱ μὲν οὖν Ὁρχάνη πρέσβεις ἀνέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν. βασιλεὺς δὲ μετὰ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἐν τέλει ἐβουλεύετο περὶ τοῦ γάμου, εἰ χρὴ τὴν Βθυγατέρα τῇ Ὁρχάνη ἐκδιδόναι, καὶ πάντες ὥσπερ ἐκ συνδήματος κράτιστον εἶναι ἔλεγον Ὁρχάνην ἔχειν σύμμαχον καὶ φίλον βέβαιον. βασιλεὺς δὲ καὶ πρὸς Ἀμοῦρ πρεσβείαν πέμψας, εἰ δοκοίη βέλτιον εἶναι καὶ αὐτῇ τὴν θυγατέρα συνοικίζειν ἐπυρθάνετο Ὁρχάνη. ὃ δὲ ἄριστον ἤγειρο καὶ συν-10 ἐβούλευε δέχεσθαι τὸ κῆδος. μάλιστα γὰρ αὐτῇ λυσιτελεῖν τὴν φίλιαν καὶ τὴν οικειότητα τοῦ βαρβάρου μεγάλα δυναμένου ὠφελεῖν κατὰ τῶν Ῥωμαίοις πολεμίων. εἰ γὰρ καὶ μὴ δόοιτο νυνὶ βαρβάρων πρὸς τὸν τῶν ὁμοφύλων πόλεμον, τεταπεινωμένων ἤδη καὶ μὴ δυναμένων ἀντικαθίστασθαι αὐ-15 τῇ, ἀλλ' οὖν εἰ πῶσα ἢ Ῥωμαίων ὑπ' αὐτὸν γένοιτο ἡγεμονία, πρὸς τοὺς ὁμόρους δυνάστας δεήσεσθαι τῆς Περσικῆς δυνάμεως, πολλὰ ἡδικηκότας καὶ πολλὰς πόλεις καὶ χώρας τῆς Ῥωμαίων παρασπασαμένους. εἰδέναι μὲν οὖν ἔφασκεν, ὡς

¶ 545 οὐδ' ἂν εἴτι γένοιτο, τσαύτην Ὁρχάνης εὐνοίαν ἐπιδείξεσθαι τοῦ δύναυτο, ὅσῃν αὐτὸς πρὸς βασιλέα. ἀλλ' οὖν εὐχερῶς ἐκεῖνον ἔχειν βοηθεῖν. αὐτὸν δὲ πολλῆς δεῖσθαι πραγματείας διὰ ἀλλοτριᾶς πρὸς αὐτὸν ἰόντα γῆς. Ὁρχάνη δὲ τὴν ἀντι-

4. οἰκίαν P. 8. πολλὰς πόλεις καὶ add. M. 19. παρασπασαμένους M.

bus copiis suis ubi voluerit, inserviturum. Imperator neque legationem sprexit, neque extemplo affinitatem amplexus est, sed leniter ac placide legatos allocutus ac donis, etiam prosecutus, paulo post missa legatione Orchanum se responsurum promisit. Sic legati abiierunt. Imperatore familiares et proceres super connubio filiae consulente, omnes quasi ex composito Orchanem socium et amicum fidelem habere, permagni interesse dixerunt. Id ipsum dein per legatos ex Amurio quaesivit: qui matrimonium istuc, ut optimum, approbavit, affinitatemque minime repudiandam censuit. Amicitiam enim et propinquitatem istam barbari, qui adversus hostes Romanorum multum posset, maximpere ipsi profuturam. Etsi enim in praesentia ad bellum contra homophylos iam depressos et ad resistendum imbecilles barbarorum ope non egeret, at certe si totius imperii Romani potens fuerit, contra vicinos dynastas, qui tanta ultro detrimenta dederint, multasque urbes ac regiones a principatu Romano avulserint, Persico robore opus habiturum. Affirmabat igitur, scire se. Orchanem neutiquam omnino tam effusam in imperatorem benevolentiam navaturum, quam ipse navasset: ceteroqui illum non difficulter posse succurrere, cum sibi per ali-

πέραν Θράκης ἤπειρον ὑφ' αὐτὸν πεποιημένην ἔξειδον εἶναι, A.C. 1346
 ὅτε βούλοιο, ἔξειδαν ποιεῖσθαι τὴν ἐπικουρίαν. δι' ἃ σπ-
 εβούλευε τὸ κῆδος ἐκτελεῖν, ὡς τὰ κράτιστα λυσιτελήσων
 τοῖς Ῥωμαίοις· κἄν μὴ καὶ πάνυ κατὰ γνώμην ἦ, οὐδὲν δὲ
 5 ποιήσειν ἄξιον αἰτίας, εἰ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσκότων
 οὐκ ὀλίγοι Σκύθαις καὶ ἄλλοις τισὶ βαρβάρους τὰς θυγατέρας D
 ἐξέδωκαν τὰς ἑαυτῶν πρὸς τὸ λυσιτελοῦν τοῖς ἄπληκτοις. τοι-
 αῦτα μὲν ὁ Ἄμουρ παρήρει. βασιλεὺς δὲ τό τε μέτριον
 τοῦ φρονήματος ἐθαύμαζεν Ἄμουρ, ὅτι Ὀρχάνην αὐτοῦ μᾶλ-
 10 λον ἀμολόγει λυσιτελεῖν, καὶ τὸ ἄδολον καὶ καθαρὸν τῆς γνώ-
 μης, ὅτι ἃ ἐδόκει λυσιτελεῖν, οὐκ ἀπεκρύπτετο, καὶ ἐπαίθετο
 πρὸς τὴν παραίνεσιν. πέμψας δὲ πρεσβείαν πρὸς Ὀρχάνην,
 τὴν τε θυγατέρα κατηγγυᾶτο, καὶ στρατιὰν ἐκέλευε πέμπειν,
 ἣτις ἄξει τὴν γυναῖκα πρὸς αὐτόν. ὁ δ' ἔπεμπεν αὐτίκα
 15 ἑναῦς τε τριάκοντα καὶ ἱππέας οὐκ ὀλίγους καὶ τοὺς ἐπιφω-
 νεστέρους τῶν ὑπ' αὐτόν. βασιλεὺς τε μετὰ τῆς στρατιᾶς P. 684
 Ῥωμαίων ὄση ἦν, ἦκεν εἰς Σηλυμβρίαν μετὰ γυναῖκός τῆς
 βασιλίδος καὶ τῶν θυγατέρων, καὶ ἐκέλευε πρὸ τῆς πόλεως
 ἐν τῷ πεδίῳ πρόκυβιν ποιεῖν ἐκ ξύλων, ἐν ἑπ' αὐτὴν ἡ βα-
 20 σιλέως νυμφευομένη θυγάτηρ σταῖσα πᾶσι γένοιτο καταφω-
 νῆς· οὕτω γὰρ ἔθος εἶναι τοῖς βασιλεῦσι ποιεῖν ἐπὶ ταῖς θυ-
 γατρίσιν πρὸς γάμον ἀγομέναις. ἔπειτα ἐκέλευε καὶ τὴν βα-
 σιλικὴν σκηνὴν ἐγγὺς ἰσθμῶν. ἐπεὶ δὲ ἦσαν παρεσκευασμένα,
 ἡ βασιλις μὲν μετὰ τῶν θυγατέρων ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἠύλισατο

2. πρὸς M.

enam provinciam multa cum difficultate ad eum veniendum sit: et
 qui sibi continentem e regione Thraciam respicientem subdidisset,
 nullo labore, quando vellet, opem allaturum. Has ob causas,
 quamvis alioqui non ita liberet, affinitatem, ut Romanis utilissi-
 mam, cum eo iungendam suadebat addens, in nullum crimen ideo
 incursurum, siquidem non pauci superiorum temporum imperatores,
 quo subditorum rationibus providerent, Scythiis et aliis quibusdam
 barbaris filias suas despondissent. Hoc fuit Amurii consilium. Cuius
 animi modestiam admiratus est imperator, quod confiteretur, Or-
 chanem se ipso amplius profuturum, et sincerum candidumque pec-
 tus, quod quae conducere putabat, non tacuisset. Itaque comple-
 ctens eius sententiam, per legatos Orchani filiam despondet hor-
 taturque, uti numerum militarem mitteret, qui sponsam adduceret.
 Qui naves triginta et equitum magnam vim atque e provincia
 sua viros nobilissimos illico misit. Imperator cum toto exercitu
 Romano, cumque uxore et filiabus Selybriam profectus, in planitie
 ante urbem tabulatum ligneum excitari iussit, super quo nuptura
 filia consistens conspiceretur ab omnibus. Hunc enim morem

A.C. 1346 τὴν νύκτα, καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς στρατιᾶς. εἰς τὴν ὀστεραίαν δὲ βασιλῆς μὲν ἔμεινεν ἐπὶ τῆς σκηπῆς μετὰ τῶν ἐπιλοίπων δύο θυγατέρων, Θεοδώρα δὲ ἡ νυμφενομένη ἐπὶ Βτὴν πρόκυψιν ἀνῆλθε, βασιλεὺς δὲ εἰστήκει ἔριππος μόνος· οἱ δὲ ἄλλοι ἅπαντες πεζοί. εὐτὼ δὲ τῶν παραπετασμάτων⁵ περιαιρεθέντων, (περικεκάλυπτο γὰρ ἡ πρόκυψις πανταχόθεν ὑφάσμασι σηρικολῶν καὶ διαχρόνοις,) ἀνεφαίνετο ἡ νύμφη. καὶ λαμπάδες ἦσαν περὶ αὐτὴν ἡμέμεναι ἑκατέρωθεν, ὡς εὐνοῦχοι κατέχοντες ἐπὶ γόνυ κεκλιμένοι οὐκ ἐφαίνοντο. σάλπιγγες δὲ ἤχησαν ἐπιπλεῖστον καὶ αὐλοὶ καὶ σύριγγες καὶ ὄσασι πρὸς τέρονιν ἐξεύρηται ἀνθρώποις. παυσασμένων δὲ ἐκείνων, ἐγκώμια ἤδον οἱ μελωδοὶ ὑπὸ τινων λογίων πρὸς τὴν νύμφην πεποιημένα. ἐπεὶ δὲ πάντα ἐτελεῖτο τὰ βασιλέως προσήκοντα C θυγατράσιν νυμφενομέναις, τὴν τε στρατιάν καὶ τοὺς ἐν τέλει πάντας καὶ Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων ὁ βασιλεὺς εἰστίαι¹⁵ ἐφ' ἡμέρας οὐκ ὀλίγας. ἔπειτα ἐξέπεμψε τὴν θυγατέρα πρὸς τὸν ἄνδρα μετὰ πολλῆς ὑποδεξάμενον τῆς ἡδονῆς, ἣ καὶ τῷ βαρβάρῳ συνοικοῦσα τῆς εὐκλείας τῶν πατέρων ἀξίαν ἑαυτῆν ἐν τῷ πολιτεύεσθαι παρείχετο. οὐ μόνον γὰρ ἐκ τῆς ἀωνδιατριβῆς ἐκείνων παρεβλάβη κατὰ τὴν πίστιν οὐδὲν, καί-²⁰ τοι γε πολλὰ πολλάκις ἐπιχειρούντων μεταπεῖθειν, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν πρὸς τὴν ἀσέβειαν ἐπαχθέντων ἀνεκαλέσατο λό-

imperatores servabant in filiabus, cum ad nuptias abducendae essent. Deinde et imperatorium tabernaculum prope statui mandavit. Quibus paratis, imperatrix et filiae ibidem, imperator in castris noctem egit. Postridie imperatrice cum binis filiabus in tentorio manente, sponsa Theodora tabulatum conscendit, solo imperatore equo insidente, ceteris ad unum adstantibus. Tum peripetasmatis in circuitu ablati, (erat enim tabulatum appensis ex omni parte aulaeis sericis et auro intertextis ornatum,) sponsa conspecta est, dextra laevaue accensis lampadibus, quas eunuchi in genua subsidentes tenebant. Resonabant tubae et tibiae ac fistulae plurimum, et quaecumque ad aures oblectandas ab hominibus instrumenta musica excogitata sunt. In tacentibus, cantores a poetis laudes in sponsam compositas modulabantur. Finitis solennibus univervis, quae imperatorum filiabus, cum nuptum darentur, fiebant, imperator militibus et proceribus Romanis ac barbaris omnibus ad dies complures epulum dedit, atque ita demum filiam ad sponsum multo gaudio eam suscepturum misit. Quae quamquam barbaro nupta, sic vitam suam instituit, ut a maiorum suorum gloria non degeneraret. Nec enim solum ex illorum hominum convictu consuetudineque nullum in religione damnum fecit, licet multum ac saepe aliud ei persuadere conarentur, sed et multos ad impietatis diverticula impulsos ad veritatis semitam argumentorum vi revocavit.

γοις πειθουσα πρὸς τὴν αἴρεσιν τῆς ἀληθείας. οὕτω δὲ περὶ A.C. 1346
τὴν πίστιν ἀσφαλῶς πολιτευσάμενη καὶ τότε εἰς αὐτὴν ἤ-
κον ὑπὲρ αὐτῆς προκινδυνεύουσα πολλάκις, οὐδὲ τῶν ἄλλων D
ἀγαθῶν ἡμέλει, ἀλλὰ πάση τρυφῇ καὶ πολυτελείᾳ χαίρειν
5 εἰπούσα, τὰ ὄντα τοῖς πένησι διεδίδου, καὶ πολλοὺς τῶν
ἐπὶ δουλείᾳ παρὰ τῶν βαρβάρων ἀποδιδόμενων ἐρῶντο, χρυ-
σίον αὐτῇ παρέχουσα, καὶ πᾶσι σωτηρίας ἦν λιμῆν τοῖς δυσ- V. 546
τυχοῦσι Ῥωμαίων καὶ δεδουλωμένοις ὑπὸ τῶν βαρβάρων κα-
τὰ συγχώρησιν Θεοῦ. ἐκείνη μὲν οὖν οὕτω πρὸς ἅπασαν
10 ἰδιόειαν ἐναρέτου βίου παρ' ὅσον συνδιῆγε τοῖς βαρβάροις χρό-
νον ἐρῶντο μῆσεν ἑαυτῆν.

57. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ἐκ τῶν κατὰ Πόν- P. 685
τον πόλεων Ῥωμαίοις ὑπηκόων Ἡρακλείας καὶ Ἀμαστρίδος B
κατάσκοποι ἐπέμφθησαν ἰσχυροὶς τις καὶ μοναχὸς, τὴν βασί-
15 λέως δύναμιν κατασκευάμενοι, ὁπόση τις οὖσα, οὕτως ἀκρι-
βέστατα Βυζάντιον δύναται πολιορκεῖν. οἱ δὲ, ἐπεὶ εἰς Ση-
λυμβρίαν ἦκον, Κοντοφραὶ ἐξενέζοντο τῷ πρωτοσεβαστῷ ὄντι
ἐπιτηδεῖω. ὁ δὲ αὐτοὺς προσῆγε βασιλεῖ καὶ τὴν αἰτίαν ἀ-
πήγγελλον, δι' ἣν τοῖς σφετέροις ἐπέμφθησαν πολίταις. βασι-
20 λέως δὲ ἡμέρωσ χρηματίσαντος αὐτοῖς καὶ εὐρηγετηκότος, ἐ-
πεὶ ἀναχωρεῖν πρὸς τὴν οἰκίαν ἔμελλον, τῶν βασιλείων ἐξι-
όντες, ὁρῶσι τινα ἐν βασιλείοις διατρίβοντα, ᾧ ἐν Βυζαντίῳ C
μυστικὸν ἐώρων τὸν Κίνναμον, ἄρχοντα τότε τῶν πραγμά-

2. τὴν om. P. 6. παρὰ om. M. 18. ἐπιτεδεῖω P. 21. οἰ-
κίαν M. βασιλέων P.

Cum autem quod ad fidei mysteria attinet, tam constanter se gere-
ret ac pro sua parte frequenter cum periculo pro ea propugnaret,
alia interim virtutis decora non negligebat, sed omnes delicias ac
magnificentiam valere iubens facultates egentibus distribuebat, mul-
tosque barbaris in servitum venditos, lytro persoluto ipsa redi-
mebat, et Romanis omnibus incommoda fortuna utentibus atque
in servitum a barbaris, Deo permittente, redactis, portas salutis
erat. Sic igitur illa quamdiu inter barbaros vixit, vitam suam ad
omne genus virtutis composuit.

96. Paulo post ex urbibus Romanorum ad Pontum, Heraclea,
et Amastride, sacerdos quidam cum monacho ad exercitum impera-
toris speculandum, quantus tandem esset, qui Byzantium sic ar-
ctissime obsidere posset, emissi sunt. Hi ut Selybriam venerunt,
a Contophre, cui cum protosebaste amicitia intercedebat, hospitio
sunt accepti, isque ad imperatorem eos adduxit, et quamobrem a
civibus missi essent, indicavit. Cum imperator benigne ipsis respon-
disset et benefecisset, iam palatio egredientes, ut domum redirent,
quendam illic conspiciunt, qui cum aliquando Byzantii Cinnamum

- A.C. 1346των, διαλεγόμενον ἐν ἀπορρήτῃ. καὶ ἀντίκα Κομποφραὶ ἐδή-
λουν περὶ τοῦ ἀνθρώπου, παρήρουν τε ἀνακρίνειν τὴν αἰτί-
αν τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ. Κομποφραὶ δὲ τὸν ἄνθρωπον ἐκπλήτ-
τειν βουλομένου εὐθύς καὶ θρασύτερον τῶν ἱματίων ἀπτομέ-
νου καὶ περιέλκοντος, μάχαιρα εὖρητο ὑπὸ θοιμάτιον κρυ-
πτομένη, δξύτητος μὲν καὶ ἀκμῆς οὐδεμίαν ἀπολείπουσα ὑπερ-
βολὴν, κοιλότητος δὲ τινος καὶ ἀντιλαβὰς ἔχουσα κατὰ τὰ
πλάγια, αἷς φάρμακα ἐνέκειτο τάχιστα διαφθείρειν τὸν προσ-
ομιλήσοντα δυνάμενα. ἀνακρινόμενος δὲ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι
βούλοιο αὐτῷ ἢ μάχαιρα, ἐκ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἔφρασκεν ἀρ-
10
Dχόντων ἐπὶ τῷ βασιλεῖα ταύτῃ τιτρώσκειν τῇ μάχαιρᾷ πεπει-
σμένον ἦκειν. πάντες δὲ ἡμέρας ἐπὶ δέκα ἔχειν ἀφιγμένον,
ἐν αἷς ἅπαξ εὐπορήσαντα ἐπιτηδεῖον πρὸς τὸ ἔργον χρέων,
αὐθις ἀποσχέσθαι δείσαντα τὴν βασιλέως ἀπειλὴν. μάλιστα
γὰρ ἔφρασκε νυκτὸς, βασιλέως ἐπιδημηκότος βασιλείοις, καὶ¹⁵
τῶν φώτων ὑπ' ἀνέμων ἐν χειμῶνος ὄρᾳ ἐσβασμένων, τοὺς
ἄλλους μὲν περὶ φώτων ἡσυχολῆσθαι κομιδὴν καὶ θορυβεῖν, αὐτὸν
δὲ καιρὸν νομίσαντα διὰ τὸ σκότος καὶ προσιόντα, βασιλεῖα μη-
δένα προσεγγίσειν προσεπειν, ὡς καὶ αὐτὸν τὴν μάχαιραν κατέ-
χοντα. ὁ πυθόμενον αὐτὸν καὶ δείσαντα ἀποσχέσθαι τῆς ἐπιβου-
20
P. 686 λῆς. ἐρωτωμένον δὲ βασιλέως, εἴ τι τότε περὶ τῆς ἐπιβουλῆς ὑπό-
πτευκεν, οὐδὲν εἶπεν, ἀλλὰ τῶν ἄλλων θορυβούτων καὶ ὥσπερ
δεδοικότεν περὶ αὐτοῦ, ἐν εὐτραπελίᾳ εἶδει θαρρῆειν πρὸς αὐτοὺς
V. 547 εἶπεν καὶ μὴ δεδοικέναι. μάχαιραν γὰρ κατέχειν καὶ αὐτόν. ἦ

mysticum ex archontibus unum, secreto loqui viderunt, moxque ad Contophren de homine retulerunt hortantes, uti causam adventus eius exquireret. Quem Contophres perterrere volens statim et audacius pallio apprehensum huc illuc rapit. Et ecce sub eius veste sica, ipsa acie et cuspidе longe omnium acutissima, in lateribus quasdas cavitates et ansas habens, quibus venenum erat allitum: quo qui eas contigisset, celerrime interiret. Examinatus autem, quid sibi cum sica vellet, respondit, se a quodam archonte Byzantii inductum ad imperatorem ea vulnerandum adventasse. Et iam quintum decimum ire diem, ex quo venisset: quo tempore semel nactum occasionem perpetrandi facinoris metu tamen minarum imperatoris abstinuisse. Media enim nocte dicebat, cum imperator in palatio praesens adesset, et lumina per tempestatem ventus extinxisset, alios quidem iis reaccendis studiosius et tumultuosius occupatos fuisse. Tunc se ratum venisse tempus propter tenebras accessisse: Imperatorem contra exclamasse, ne quis sibi appropinquaret, se quoque sicam habere. Quam vocem ubi audierit, et extimuerit, insidias omisisse. Interrogatus porro imperator, ecquid tum de insidiis quidquam suspicatus esset, nihil inquit: sed

μὲν οὖν ἐπιβουλὴ οὕτως ἐμνήσθη. ὁ βασιλεὺς τε αὐτὸς καὶ οἱ A.C. 1346
περὶ αὐτὸν πολλὰς ὁμολογοῦν χάριτας Θεῷ, οὕτως ἐκ χαλε-
πῶν κινδύνων ἑνομήνῃ βασιλέα. βασιλεὺς δὲ ἡ Ἄννα καὶ οἱ
περὶ αὐτὴν τῶν πραγμάτων ἄρχοντες, ἐπεὶ παρὰ τε τῆς Μν-
55ῶν συμμαχίας καὶ τῶν ἄλλων ὤνητο οὐδὲν, Ὀρχάνην τε
ἀδύνατον ἐώρων μεταπειθεῖν πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασι-
λέα πολεμεῖν διὰ τὸ κῆδος, ἐτάπητο ἐπὶ τὸ πείθειν ἑτερόν
τινα τῶν βαρβάρων συμμαχεῖν αὐτοῖς. καὶ πέμψαντες Τά- B
γαριν Γεώργιον τὸν μέγαν στρατοπεδάρχη πρὸς Σαρχάνην
10τὸν Λυδίας σατράπην, (ἦν γὰρ αὐτῷ καὶ συνήθης πρότερον
ἐπὶ Φιλαδέλφειαν πολὺν χρόνον τῷ πατρὶ συνδιατρέψαντι,)
ἔδεδοντο σφίσι βοηθεῖν καὶ πέμπειν κατὰ βασιλέως στρατιάν.
ὁ δὲ αὐτίκα τε ἐπέθετο καὶ συνεξέπεμπε τῷ Τάγαρι τὴν
δύναμιν. Ἄμοῦρ δὲ, ὡς ἐπύθετο τὴν Σαρχάνην στρατιάν χω-
15ρῶσαν κατὰ βασιλέως, δευὰ ἐποίητο καὶ ἐπινόϊαν τινα ἐ-
σκέπτετο, δι' ἧς ἐξέσται τῷ φίλῳ βοηθεῖν. καὶ ἀπολεξάμενος
δύο τῶν παρ' αὐτῷ ἐπιφανῶν, οὓς ἤδει μάλιστα τὰ κατὰ γνώ-
μην πράξοντας, ἐξέπεμπε καὶ δισχιλίους στρατιώτας παρα- C
σχόμενος, ὡς ἅμα τῇ Σαρχάνην στρατιᾷ περαιωθησομένουσ
20πρὸς τὴν Θράκην. ἔθος γὰρ τούτοις τοῖς βαρβάροις, ὅταν
ἐπὶ λεηλασίαν ἴωσιν, ἂν τινες ἐξ ἑτέρας σατραπείας ἐθέλωσι
συνέπεσθαι, μὴ κωλύειν, ἀλλὰ καὶ εἰδέναι χάριν, ὡς φίλοις
καὶ συμμαχοῖς. ἐκέλευε δὲ Ἄμοῦρ τοῖς παρ' αὐτοῦ πεμ-

aliis turbantibus et quasi eius causa metuentibus, locabundum dixisse, confiderent, sibi quoque sicam esse. Insidiae hoc modo in apertum prolatae sunt, et imperator cum comitatu suo magnas Deo gratias egit, qui e tam gravi periculo se liberavisset. Ceterum Anna imperatrix quique apud ipsam erant administratores eius, postquam Moesorum et aliorum auxilia nihil profuerunt, videruntque, nunquam fore, ut Orchani aliud persuaderent eumque ad Cantacuzenum socerum oppugnandum inducerent, ad alius barbari societatem et auxilium implorandum sese converterent. Itaque Georgium Tagarin, magnum stratopedarcham, ad Sarchanem, Lydiae satrapam, ei familiarem, (quippe qui cum patre ipsius Sarchanis Philadelphiae diu versatus fuerat,) mittunt et opem adversus imperatorem flagitant. Is confestim flexus Tagari copias tradit. Amurius, ut ad eius aures venit, Sarchanem contra imperatorem mittere militem, iniqua mente tulit et quiddam commentus est, quo amico opitularetur. Delectis enim de suis duobus illustribus, quos sibi inprimis obsecuturos norat, iisque attributis duobus millibus, simul cum Sarchanis cohortibus in Thraciam traiecturos misit. Erat enim apud barbaros istos sollemne, cum populatum irent, si ex alia satrapia essent qui sequi cuperent, ne prohiberentur: quin et

A.C. 1346 φθελειν ἄρχουσι, ὡς ἂν μὲν διαλλάττοιο πρὸς βασιλέα ἡ Σαρχάνη στρατιὰ, (οἶσθαι γὰρ αὐτοὺς βασιλέα πείσειν κα-
τατίθεσθαι τὸν πρὸς ἐκεῖνον πόλεμον καὶ συμμαχεῖν,) μὴδ'
αὐτοὺς ἀποκαλύπτειν τὸ ἀπόρρητον, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων
πρὸς τὸν βασιλέα ἦκειν. ἂν δ' ἐθέλωσι ἐκεῖνοι πολεμεῖν ὡς⁵
D ἀληθῶς, κρύφα πέμψαντας πρὸς βασιλέα παραινεῖν αὐτῷ
ἀντικαθίστασθαι πρὸς μάχην τοῖς βαρβάροις. ἐπειδὴν δὲ
ὡσι παρατεταγμένοι καὶ ἤδη μέλλουσι συμπλέκεσθαι, μεθί-
στασθαι πρὸς βασιλέα καὶ χωρεῖν κατὰ τῶν βαρβάρων μετὰ
τῆς ἐκείνου στρατιᾶς. τοῖς μὲν οὖν ἄρχουσι τῆς στρατιᾶς¹⁰
οὕτω προσέταττον Ἀμουρ, μηδενὸς αὐτοῖς ἐτέρου συνειδότος
τὸ ἀπόρρητον. τοῖς στρατιώταις δὲ ἐκέλευε πάντα πείθεσθαι
τοῖς ἄρχουσι καὶ μηδένα πολυπραγμονεῖν, ὡς, εἴ τις μὴ πεί-
θοιτο, αὐτοῦ καὶ γένους διαφθορησομένου. τοιαῦτα μὲν ὁ
Ἀμουρ συσχευάσας, μετὰ τῶν ἄλλων συνεξέπεμπε τὴν στρα-¹⁵
τιάν. Τάγαρις δὲ ὁ μέγας στρατοπεδάρχης πάντας ἔχων
P. 687 ὁμοῦ ἐπραιουῶτο τὸν Ἑλλησποντον. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπεὶ τὴν
στρατιάν ἐπύθετο περαιωθεῖσαν, ἅμα δὲ ὡς καὶ οἱ ταύτην
ἄγοντες στρατηγοὶ τῶν φίλων εἰσὶ καὶ τῶν συνηθῶν, τὸν
Λοιδορίτην καὶ Ἀθιανὸν πέμψας πρὸς αὐτοὺς παρήγει κα-²⁰
τατίθεσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς αὐτόν· καὶ πάντα τρόπον
ἐπεχειρεῖ πείθειν ἀφίστασθαι τοῦ κατ' αὐτοῦ χωρεῖν. οἱ
μὲν οὖν ἄλλοι τῶν ἡγεμόνων οὐκ ἀφίσταντο τοῦ κράττειν τὰ
κατὰ γνώμην τῷ σφῶν σατραπῇ· ἀληθῶς γὰρ ἐπέμφθησαν

18. καὶ om. P.

gratiae, ut amicis et sociis, haberentur. Imperavit autem ducibus suis, ut, si Sarchanis copiae imperatori reconciliarentur, (arbitrari enim se, cum ex hostibus sibi amicos et auxiliares redditurum,) nec ipsi arcanum enuntiant, sed cum aliis ad imperatorem transirent. Sin illum serio oppugnare vellent, clam mitterent et ad barbaris resistendum hortarentur. Dispartitis porro ordinibus, ingruente iam conflictu, ad imperatorem transfugerent et cum illius agmine in barbaros impressionem facerent. Talia ducibus praecepit Amurius, quae reliquos fallebant omnes. Milites vero, ommissa curiositate, ducibus per omnia obtemperare iussit. Qui secus fecisset, cum genere suo periturum. Huiuscemodi dolum machinatus Amurius cum aliis suos emisit. Tagaris cum omnibus Persis Hellestontum traiecit. Imperator ubi exercitum transvectum, et simul duces amicos ac familiares esse accepit, per Loedoritem et Athianum monuit, uti bello contra se supersederent: quod ut ab illis obtineret, tentabat omnia. Alii igitur duces, quae cupere satrapam suum nosset, non praetermittebant, vere siquidem contra Cantacuzenum missi erant. Verumtamen spem bonam dabant. At duces

κατ' αὐτοῦ. ὁμοῦ δὲ τινες καὶ χρηστοτέρας παρείχοντο ἐλ-Α. C. 1346
 πίδας. οἱ τῆς Ἀμοῦρ δὲ στρατιῶς ἡγούμενοι ἐμῆννον τὸ
 ἀπόρρητον τῆ βασιλεῖ καὶ παρήνουν τε θαρῶν καὶ παρα-
 σκευάζεσθαι πρὸς μάχην, ἃν ἐπίωσιν. οἱ μὲν οὖν πρέσβεις
 5τάχιστα ἐπανελθόντες ἀπήγγελλον βασιλεῖ τὰ παρὰ τῶν Περ-Β
 σῶν. καὶ παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς ὡς μαχοῦμενος, ἦν δέη.
 οὐδένα γὰρ ἤδη τῶν ἄλλων ἐποιεῖτο λόγον, μελλόντων ἐκεί-
 νων πρὸς αὐτὸν μεθίστασθαι ἐπὶ τῆς παρατάξεως. μετὰ
 μικρὸν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι συμφωνήσαντες κοινὴν ἐποίησαντο
 10πρὸς τὸν βασιλέα, φάσκοντες θαρῶν, ὡς ἔσονται
 σύμμαχοι καὶ φίλοι. ἐδέοντο δὲ αὐτοῦ μὴ τὸ νῦν ἔχον ἀ-
 ναγκάζειν ἢ κειν πρὸς αὐτόν. ἀλλ' ἀπελθόντας εἰς Βυζάντιον V. 548
 πρὸς βασιλῖδα καὶ δῶρα δεξαμένους καὶ τὰ ἐπηγγελμένα
 χρήματα τῷ σφῶν σατράπῃ ἐπανάκειν πρὸς αὐτόν, καὶ πάν-
 15τα τὰ κελευόμενα ποιεῖν. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι γνώμην ἔχον- C
 τες τοιαύτην ἦκον εἰς Βυζάντιον. καὶ οἱ στρατηγοὶ πρὸς βα-
 σιλῖδα εἰσελθόντες προσεκύνον τε καὶ ἐδέχοντο δῶρα παρ'
 ἐκείνης φιλοτιμίως, συνέβαινόν τε οἱ τῶν Βυζαντίων ἄρχον-
 τες τοῖς Πέρσαις, ἵν' αὐτοὶ μὲν ἐκ θαλάσσης τριῆρεις πέμ-
 20ψαντες κωλύσωσιν Ὀρχάνην βασιλεῖ μὴ βοηθεῖν, αὐτοὶ δὲ
 ἐκ τῆς ἡπείρου περιστρατοπεδευσάμενοι Σηλυμβριαν πολεμῶ-
 σιν, ἄχρις ἃν ἐκπολιορκήσωσιν αὐτὴν καὶ τοὺς συνόντας. ἤλ-
 πιζον γὰρ καὶ Σηλυμβριανούς, ἃν μεγάλην δύναμιν ἐκ γῆς
 καὶ θαλάττης ἴδωσι, διαστασιάσειν πρὸς βασιλέα καὶ τὴν
 25πόλιν ἐκείνους παραδώσειν. καὶ ὀπλίζοντο αὐτίκα αἱ τριῆρεις.

copiarum Amuril et secretum imperatorum reserabant: et si petere-
 tur, ad pugnam vicissim accingi hortabantur. Legati ocissime re-
 versi statum rerum apud Persas exponunt. Tum ipse quoque di-
 micationi, si opus sit, se instruit, alios flocci pendit, Amuriani ex
 ipsa acie ad se transituris. Paulo post et Sarchaniani conspirantes
 communem legationem ad imperatorem mittunt, bono animo esse
 iubent: se deinceps socios illius et amicos fore. Rogabant tamen,
 ne in praesens ad se venire cogeret, sed Byzantium abire sineret:
 illic acceptis donis et promissis satrapae suo pecuniis, reversuros
 et quae imperaret, effecturos omnia. Tali scopo barbari Byzantium
 venerunt, ingressisque ad imperatricem duces eam adorarunt ho-
 norificaque dona acceperunt. Convenit porro inter archontas et
 Persas, ut ipsi quidem missis triremibus e mari Orchanem impera-
 tori succursurum impediarent: hi a continenti Selybriam tamdiu ob-
 siderent, quoad ipsam cum adventitiis expugnassent. Sperabant
 enim, et Selybrianos, si magna terra marique copias vidissent, dis-
 sidio ab imperatore urbem ipsis tradituros. Triremes sine mora

A.C. 1346 τὸ Περσικὸν δὲ διενουῦντο, εἰ καὶ Ῥωμαίων ἰππικὴ στρατιὰ
 Δουνέποιτο αὐτοῖς, πάντας ἐξανδραποδίξειν. ἐμῆνυόν τε βασι-
 λεῖ τῷ Καντακουζηνῷ, εἰ καθ' ἡδονὴν τὸ τοιοῦτον εἶη πράτ-
 τειν. ὁ δ' ἐκόλυεν, αὐτὸς ἰσχυριζόμενος ἀδικεῖσθαι, ἂν τοι-
 αῦτα τολμῶσιν. ὀλίγη γὰρ ὕστερον αὐτοῦ τοὺς στρατιώτας⁵
 ἔσασθαι ἐκείνους. ἐκείνου μὲν οὖν ἀπέσχογτο, καὶ οὐδὲ ἐπέ-
 μειναν παρασκευασαμένους σὺν αὐτοῖς ἐλθεῖν. ἀναστρέφον-
 τες δὲ ἐκ Βυζαντίου πρὸς Σηλυμβρίαν, πάντας ἠνδραπόδιζον
 τοὺς προστυχόντας καὶ ἐξημίωσαν οὐκ ὀλίγα διὰ τὸ θαρσύνειν
 αὐτοῖς τοὺς περὶ τὸ Βυζάντιον, ὡς φίλοις καὶ συμμάχοις.¹⁰
 ἐπεὶ δὲ εἰς Σηλυμβρίαν ἦσαν, ἡ στρατιὰ μὲν ἔξω κατελεί-
 πετο, λοχαγοὶ δὲ καὶ ἡγεμόνες καὶ στρατηγοὶ, οὐκ ὀλίγοι ὄν-
 τες, πρὸς βασιλέα ἦλθον. καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσιτία φιλοτίμως
 ἐπ' αὐτοῦ. οὕτω δὲ ἦν ἡ οἰκία κατεσκευασμένη, ἐν ἣ ἠϋλί-
 P. 688 ζετο ὁ βασιλεὺς, ὥστε καθημένους ὄρῳν τε τὴν θύλασσω¹⁵
 καὶ ὄρῳσθαι ὁμοίως ὑπὸ τῶν παριόντων. εἰσιτιῶντο μὲν οὖν
 οἱ Πέρσαι, καὶ αἱ ἐκ Βυζαντίου παρήσαν αὐτίκα τριήρεις
 οὐκ ὀλίγαι καὶ πεντηκόντοροι ληστρικάι, καὶ παραπλέοντες
 (ἦδουσαν γὰρ ἐκεῖ βασιλέα διατρέβοντα,) τῶν ὕβρεων ἠφεί-
 δον καὶ τῶν ἀπειλῶν. οἱ Πέρσαι δὲ αὐτίκα ἀναστάντες²⁰
 ἔβαλλον τοὺς τριηρίτας ἀπὸ τῆς οἰκίας συχνοῖς τοῖς βέλεσι,
 καὶ ἐτραυμάτισάν τινας. οἱ ναυαρχοὶ δὲ τοὺς Πέρσας ὄρῳν-
 τες μαχομένους, πρῶτα μὲν ἐθαύμαζον καὶ διηπόρουν, ὅτι
 αἶψα ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὸ Περσικὸν προσεχωρηκότας βασι-

Instruebantur: Persae, si ipsos Romani equites sequerentur, omnes
 facere servos cogitabant. Qua de re Cantacuzenum certiore facien-
 tes quaerebant, ecquid probaret istuc consilium: qui, quasi iniuriam
 suam, id fieri vetuit; illos siquidem Romanos non multo post suos
 fore milites. Eo igitur facinore temperarunt, nec, quamvis para-
 tos, secum proficisci sustinuerunt: redeuntesque Byzantio Selybriam
 obvius omnes ceperunt, nec parum multarunt, quod tamquam sociis
 et amicis fiderent iis, qui prope Byzantium incolebant. Selybriam
 ut venerunt, exercitu foris relicto, centuriones, tribuni et duces
 non pauci imperatorem conveniunt, a quo splendido apparatu epu-
 lari accipiuntur. Domus, in qua diversabatur imperator, sic constru-
 cta erat, ut sedentes possent mare conspiciere et conspici a praeter-
 navigantibus. Persae igitur convivabantur; et ecce Byzantio ad-
 sunt triremes non paucae cum quinquaginta remorum praedatoriis,
 praetereuntesque (sciebant enim, illic imperatorem habitare,) verbo-
 rum contumelias cum minis affatim iactant. Persae statim consur-
 gentes ex aedibus sagittas in vectores ingeminant et aliquot vul-
 nerant. Navarchi cerasantes, Persae arma capere, primum quidem
 admirari et dubitare, quid hoc esset. Ut autem intellexerunt, Per-

λαί, ἀνέστρεφον αὐτίκα, πάσης αὐτοῖς ἐλπίδος περιαιρεθεί· A.C. 1346
 σης, καὶ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἄρχουσι τῆς στρατιᾶς δῶρα παρα- B
 σχόμενος ἀπέπεμπε πρὸς τὴν οἰκίαν· οὐ γὰρ αὐτῶν ἔδειτο
 τότε. ἐκεῖνοι δὲ ζημίαν οὐ μικρὰν ἠγούμενοι τὸ κενὰς ἀνα-
 5 χωρεῖν χερσὶν ἐπεστράτευσαν Μυσοῖς, καὶ ἀπέκτειναν πολ-
 λούς κατὰ τὴν ἔφοδον ἐκείνην καὶ ἠνδραποδίσαντο, καὶ
 βοσκημάτων ἐκράτησαν παμπόλλων, καὶ, εἴπερ ποτὲ, ἐκάκωσαν
 Μυσίαν. ἐλέγετο δὲ, ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιτρέψει τὴν ἔφο-
 δον ἀμειβόμενος τῆς συμμαχίας· ἐψεύδοντο δὲ ἀκράτως οἱ
 10 λολογοποιοῦντες. οὐχ ὅτι τότε γὰρ ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλο-
 τέ ποτε ἐκὼν εἶναι τοὺς βαρβάρους ἐπήγαγε Μυσοῖς· ἀλλὰ C
 πλείους ὄντες, ἢ ὥστε ἄγεσθαι ὑπὸ Ῥωμαίων, ἀφ' ἐαυτῶν
 αὐτοὶ ἐπήσαν κέρδους ἕνεκα. λαμβάνειν γὰρ παρὰ Ῥωμαίων
 οὐδὲν ἔξῃν, τῶν μὲν ἤδη διεφθαρμένων, τῶν ὑπολοίπων δὲ
 15 τελούντων ὑπὸ βασιλείᾳ, ᾧ σύμμαχοι καὶ φίλοι εἶναι ἔλεγον.
 μᾶλλον μὲν οὖν καὶ πρόνοιαν ἐποιεῖτο πλείστην τοῖς Μυσοῖς
 τὴν τῶν βαρβάρων ἔφοδον αἰεὶ μὴνύειν· καὶ πολλάκις ἀπὸ
 τούτου τοῦ τρόπου διεσώθησαν ἐπὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς λό-
 20 χμας καταδύντες. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς φίλους αἰεὶ
 20 πολὺν τινα λόγον ἐποιεῖτο περὶ Ῥωμαίων τῶν ἑξανδραποδιζο-
 μένων ἀγανακτῶν, ὅτι ἂ μὴ βούλοιο, ἀλλὰ καὶ ἄχθοιο γι- V. 549
 νομένων οὐ μετρίως, ταῦτα ὑπὸ τῶν πολεμούντων πράττειν D

3. οἰκίαν P.

sicquam agmen se cum imperatore coniunxisset, omni spe perditis, statim reverterunt. Imperator, donatis ducibus, Persas, quod tunc eorum opera non egeret, domum remisit. Qui non mediocre damnum interpretantes vacuos discedere, in Moesos irruptione facta, multos occidunt, multos captivos cum pecudum gregibus abducunt, et Moesiam, si unquam alias, deformant. Rumor spargebatur, imperatorem ad gratiam pro societate rependendam hanc illis impressionem permisisse: sed illi fabularum architecti merissimum mendacium garriebant. Imperator enim non modo tunc, sed nec unquam ante id tempus sciens et volens barbaros Moesis induxit; sed cum essent plures, quam Romani opus haberent, per se emolumentum sui causa irruerunt. A Romanis quippe auferre nihil licebat: quorum alii iam ad incitas erant redacti, alii parebant imperatori, cuius Persae socios se et amicos profitebantur. Immo vero de barbarorum incursionibus eos praemoneri semper diligentissime curabat, et saepe hac ratione in oppida ex agris commigrantes, aut in silvis opacis latitantes conservati sunt. Nec hoc tantum, sed etiam inter amicos frequentissime multa de Romanis captivis verba faciebat, indigne ferens, quod quae minime vellet, et super quibus doleret potius non mediocriter, ea facere ab hostibus compelleretur. Et quidem in illos pugnare iustum se arbitrari autumabat;

- A.C. 1346 ἀναγκάζεται· καὶ πρὸς μὲν ἐκείνους ἔφρασεν ἀμύνεσθαι δίκαιον ἡγεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὸ μὴ καταδέχασθαι τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ὅτι, εἰ καὶ τρῶπι δὴ τινι περιγένοιτο αὐτῶν, πάντας ὁμῶς ἀποκτενοῦσιν, ὡς ἐκ τῶν γεγενημένων εἰκάζειν ἔξεστι τὰ μέλλοντα. δι' ἃ καὶ τὴν τῶν βαρβάρων αἰρεῖσθαι⁵ συμμαχίαν, ἵνα μὴ αὐτοὶ χρησάμενοι, ὡσπερ πολλάκις ἐπεχείρησαν, διαφθείρωσιν αὐτὸν καὶ τοὺς συνόντας. πρὸς δὲ τοὺς κτεινομένους καὶ ἔξανδραποδιζομένους καὶ τὰ ἔσχατα ἐπομένοντας οὐδεμίαν εὐπρόσωπον ἀπολογίαν ἔχειν. τί γὰρ
- P. 689 ἡδίκηκασιν ἄνθρωποι γεωργοὶ καὶ γυναῖκες καὶ βρέφη νηπια,¹⁰ ἃ καθήμεραν κατασφάττεται καὶ πρὸς δουλείαν ἀποδίδεται καὶ ἦθει καὶ νόμοις ἐντρέφεται βαρβαρικοῖς καὶ πρὸς τὸ ἀφίστασθαι ἐνάγεται θεοῦ τοῦ πλάσαντος; ἢ γυναῖκες αἰσχυρόμεναι παρθέναι, καὶ ναοὶ καταστρεφόμενοι, καὶ τὰ ἅγια συμπατούμενα καὶ περιυβριζόμενα καὶ ἀθέων χεροὶ παρα-15 διδόμενα παρὰ πάντα τοῦ δικαίου καὶ εὐλόγου λόγον; ἐφ' οἷς καὶ ἐπεδάκρυε τὰς παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ περὶ τοιούτων ἔννοων εὐθύνας καὶ τὸ ἀπαραλόγιστον ἐκεῖνο δικαστήριον καὶ φοβερόν. ὁμῶς τῶν αὐτῶν πάλιν ἀναγκαιῶς εἶχετο τῶν
- Β γινομένων, τὴν αἰτίαν εἰς τοὺς μὴ καταλύειν τὸν πόλεμον ἐθῆ-20 λοντας ἀνατιθεῖς, ἀλλ' ἐπιβουλεύοντας αἰεὶ καὶ μηδένα τῶν κτεινομένων ἔλεον λαμβάνοντας, καὶ ταῦτα ὑπ' αὐτοῖς τελούτων. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι πολλὴν αἰχμαλωσίαν ἄγοντες ἀπὸ Μινωῶν ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν Ἀσίαν.

8. καὶ prius om. P.

non solum quod pacem repudiarent, sed etiam, quod, si qua via victores evaderent, omnes (ut ex praeteritis futura liceret colligere) crudeliter interfecturi essent. Quapropter et barbarorum arma socia expetere, ne illi ipsis usi se cum suis, quod saepius conati sint, perimant. Quod vero tam multos occiderint, ceperint, dirissime cruciarint, id eos nullo honesto nomine posse defendere. Quid enim eos laeserunt homines agricolae et mulieres et infantes, qui quotidie iugulantur et in servitatem pretio dividenduntur, legibusque et institutis barbaricis viventes, ad Deum procreatorem suum deserendum impelluntur? Aut virgines, quibus erepta est pudicitia: aut templa eversa, et sancta indignissime conculcata manibusque impiorum iniquissime tradita? Haec inter verba fluebant ei lacrimae, cum iusti iudicis super his examen ac tribunal illud formidabile, quod decipi non potest, reputaret. Verumtamen ad eadem rursus necessario aggrediebatur, causam iis adscribens, qui bellum finire nolissent, sed insidiarentur sibi perpetuo, nihil eos, qui trucidarentur, quamquam suae ditionis, miserantes. Barbari igitur onusti praeda Moesiaca in Asiam renavigarunt.

57. Οἱ ἐν Βυζαντίῳ δὲ ἐπαι φανερώς ἀπέγνωσαν πο-Α. C. 1346
 λεμὲν πρὸς βασιλέα, ἐπεβούλευον αὐτῷ ἀφανῶς, καὶ Μο- C
 νομάχον τινά, ἀδελφιδούν ὄντα Τάγαρι τῷ μεγάλῳ στρατο-
 πεδάρχη, δηλητήριον ἔχοντα αὐτομολεῖν ἐκέλευον πρὸς βα-
 50σιλέα, εἶτα μὲν δῆθεν τὴν ἐπιβουλὴν καὶ τὰ φάρμακα
 φανεροῦν. ἐπειδὴν δὲ ἀδείας λάβηται καὶ παρῳησίας διὰ
 τὴν δοκοῦσαν εὐνοίαν, τότε ἤδη τῇ ἐπιβουλῇ χρῆσθαι ἀδεῶς
 καὶ φάρμακα ἕτερα ἔχοντα προσάγειν βασιλεῖ. ἡ μὲν οὖν D
 ἐπιβουλὴ τοιαύτη ἦν. καὶ ὁ Μονομάχος ἐποίει κατὰ τὰ κε-
 10οκελευσμένα, καὶ τὴν τε ἐπιβουλὴν ἐμήνευε, τὴν ἀπανθρω-
 πίαν καὶ μοχθηρίαν τῶν πεμπάντων φάσκων βδελύσασθαι
 οὐ ἀνεκτῶς καὶ μᾶλλον βούλεσθαι συνεῖναι βασιλεῖ διὰ τὴν
 ἡμερότητα καὶ χρηστότητα τῶν τρόπων, καὶ τὸ φάρμακον
 παρεῖχεν ἐν ἀγγείῳ ὑελίνῳ. τὸν μὲν οὖν Μονομάχον ὁ βα-
 15σιλεὺς ἐπήγει τῆς ἐπιεικείας, καὶ αὐτίκα ἡμίβετο δωρεαῖς V. 55o
 διὰ τὴν μὲνυσιν τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἔτι ἐμυλλε μᾶλλον εἰ
 ποιήσειν. τὸ δὲ φάρμακον τὸν Ποταμιᾶτην ἐκέλευε λαβόντα
 κατορύττειν· καὶ καταρύττε τῆς πόλεως ἐξελθῶν. ἀναστρέ- P. 69o
 ψας δὲ ἤπιετο τροφῆς μὴ νιψάμενος τὰς χεῖρας· οὐ γὰρ
 20ὐνόπτειυε τοσαύτην ἔχειν δύναμιν, ὥστε ἐν ὑελίνῳ κατα-
 κεκλεισμένον, καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐτέρων περιεχόμενον ἐπιβλη-
 μάτων, ἀπὸ μόνης βλάπτειν δύνασθαι ἀφῆς. τὸ δὲ οὕτως
 ἄρα ἐνεργὸν καὶ δραστήριον ἦν, ὡς μόλις δυνήθῃναι Ποτα-
 8. ἕτερα om P. 20. ὑπόπτειυε P.

97. Byzantii, victoria contra imperatorem prorsus desperata, rursus occulte struxerunt insidias, et Monomachum quandam, ex sorore Tagaris stratopedarchae natum, cum veneno transfugere ad illum iusserunt: deinde de insidiis et veneno illi confiteri. Ubi pro benevolento habitus securitatem libertatemque agendi adeptus fuerit, tum citra metum maturare insidias, et quod haberet, aliud imperatori venenum admovere. Insidiae tales fuerunt. Et Monomachus iussa peragens, insidias detegebat, inhumanitatem, et scelus eorum, a quibus esset missus, mirabiliter se exsecrari, ac malle cum imperatore propter suavitatem bonitatemque morum versari testificans; simulque venenum in vasculo vitreo exhibebat. Quem ob aequitatem et indicium insidiarum laudavit, et muneratus est imperator, maiora adhuc in eum collaturus. Veneni porro sub terram defodiendi negotium Potamiatae dedit; qui id extra urbem defodit. Reversus non ante lotis manibus cibum cepit: neque enim tam praesentem illi inesse vim suspicabatur, ut vitro inclusum ac multis insuper involucris circumdatum, solo contactu etiam, sic nocere posset. Atqui adeo magnam vim et efficacitatem cohibebat, ut Potamiatae tantum non interitum attulerit: quem diarrhoea frequens et dolor stomachi vehemens arripuit, et toto ore pustulae

A. C. 1346 μάτην τὸν παρ' ἐκείνου κίνδυνον διαφυγεῖν. διαῤῥοαί τε γὰρ κοιλίας κατέσχον συνεχεῖς καὶ περιωδυνίαι τοῦ στομάχου, καὶ ἅπαν τὸ στόμα φλυκτίδας ἦν ἐξηθηκός. καὶ οἱ ὀδόντες ἐδόκουν καταπίπτειν, τῶν περιεχόντων ὑμῶν πεκρωθέντων. Θηριακάς δὲ χρῆσάμενος καὶ ἑτέροις ἀντιδοτοῖς⁵ μόλις τὸ ἀποθανεῖν διέφυγεν. ἐνόσησε δὲ οὐκ ὀλίγον χρόνον. Βούτω δὲ νενάρκωτο τὰ περὶ τὸ στόμα πάντα, ὡς ἐπιπολὸ μηδεμιᾶς αἰσθάνεσθαι ποιότητος. τὸ μὲν οὖν δηλητήριον τοιαύτην εἶχε τὴν δύναμιν. οἱ φίλοι δὲ ἐκ Βυζαντίου βασιλεῖ μὴ θαρῤῥεῖν παρήνουν Μονομάχῳ, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τὸν¹⁰ ἄνδρα· οὗτω γὰρ εἶναι συνσκευασμένον παρὰ τῶν πεμφάντων, ὥστ' αὐτὸν μὲν πρότερον ἐκόντα παρασχεῖν τὸ φάρμακον, ὡς ἂν νομίζοιτο εὖνους εἶναι, ὕστερον μέντοι προσάγειν ἕτερον ἐκείνου χαλεπώτερον. ὃν ἀντίκα μεταπεμφάμενος ὁ βασιλεὺς, εἰ ἀληθῆ τὰ περὶ ἐκείνου γεγραμμένα ἐπνοῦα¹⁵ νετο παρὰ τῶν φίλων εἶη. ὁ δ' ἠρνεῖτο μὲν, σαθρὰς δὲ παρέρχετο ἀπολογίας καὶ οἷας ὑποπτεύεσθαι. βασιλεὺς δὲ κακῶς μὲν οὐδὲν ἐποίει, ἀναχωρεῖν δὲ μόνον ἐκέλευε καὶ μὴ αὐτῷ συνεῖναι καὶ αὐτίκα ἀνεχώρει. βασιλεὺς μὲν οὖν τὸν πλείω χρόνον διέτριβεν ἐν Σηλυμβρία, ἔν' ἔξῃ τοῖς ἐν Βυζαν²⁰ τίῳ φίλοις διαλέγεσθαι. Τζυράκης δὲ τις τῶν βασιλίδος οἰκειῶν, δυσανασχέτων πρὸς τὰ πραττόμενα καὶ τὴν τσαυτήν Ῥωμαίων οἰκτείρων κακοπραγίαν, συνορῶν τε, ὡς οἱ μὲν ἐν Βυζαντίῳ ἄρχοντες οὐτ' ἀντέχειν πρὸς βασιλέα οἴοιτο

erumpebant, ac dentes, gingivis emarcentibus, propemodam exidebant. Theriacae autem aliorumque antidotorum usu vitam servavit ille quidem, quamquam vix, sed in morbo longinquo fuit. Sic autem palatum et lingua obstupuerant, ut diu nullum cibi potionisque saporem perciperent. Venenum itaque istanc efficiendam habuit. Verum amici Byzantio imperatorem monebant, Monomachone fideret, sed hominem devitaret: sic enim ab iis, qui misissent, per nequitiam et dolum instructum, ut principio quidem ultro venenum offerret, quo bene velle putaretur, post aliud exitialius admoveret. Imperator subito accersitum percunctatur, verne sint, quae de illo ab amicis scribantur. Negat et frivolis quibusdam suspectisque ratiunculis se tuetur. Imperator, nulla poena imposita, eum apud se pati noluit, atque ut se amoliretur iussit, quod continuo fecit. Imperator itaque, ut cum amicis Byzantii literis et internuntiis commodius ageret, diutius Selybriae se continuit. Porro Zyraces e famulatio imperatricis, cui dolori erant quae agebantur, quique Romanos de tanta aerumna miserans, et intelligens, archontas nec resistere imperatori posse, nec pacem hili facere; sed unum hoc tantum statuisse, in imperio dominari,

εἰσὶν, οὔτε περὶ εἰρήνης οὐδένα ποιοῦνται λόγον, ἀλλ' αὐτὸ A.C. 1348
 τοῦτο μόνον ἐγνώκασι τὸ τῶν πραγμάτων αὐτοὶ ἄρχειν, τῶν
 δ' ἄλλων οὐδενὸς πρόνοιαν ποιοῦνται, καὶ νομίσας, εἰ Κατ- D
 τακουζηνὸς ὁ βασιλεὺς τρόπῳ δὴ τινι τῶν πραγμάτων συμ-
 5 Πάντων ἄρξεις, λυθήσομαι Ῥωμαίοις τὰς συμφορὰς, καὶ
 ἐπὶ τι βέλτιον χωρήσειν τὴν ἡγεμονίαν, ἐπὶ τῶν συνεχῶν
 πολέμων τοσούτῃ μεγέθει χρησαμένην συμφορῶν, καὶ ἄλλους
 οὐκ ὀλίγους προσεταιρισάμενος, ἐπραττεν, ὅπως ὑπὸ βασιλέα
 γένοιτο Βυζάντιον, καὶ πέμψας ἐδήλου βασιλεὺς κατὰ Σηλυμ-
 10 βριάαν διατρίβοντι. ὁ δὲ ἐδέχετό τε τὴν προᾶξιν, καὶ πάντα,
 ὅσα ἠτοῦντο, ἐπηγγέλλετο ποιήσειν. οἱ ἐν Γαλατῇ δὲ, ὡσπερ
 ἔφημεν, Λατῖνοι ἀπεχθῶς ἄγαν πρὸς Φακεωλάτον διακειμένοι
 διὰ τὸ τοὺς ὁμοφύλους ἀνηρῆσθαι, αὐτοὶ τε ἐσπούδαζον
 ἀποκτείνειν, καὶ πρὸς βασιλῖδα συχρὰς ποιοῦμενοι πρεσβείας P. 691
 15 ἐκδοθῆναι σφίσι τὸν Φακεωλάτον ἤτουν, εἰ μὴ βούλοίτο πολε-
 μίους ἔχειν. βασιλῆς δὲ Φακεωλάτον τε προῖεσθαι μὴ βουλομέ-
 νη, (ἦν γὰρ τότε καὶ αὐτὸς τῶν ἡρημένων ἄρχειν καὶ μυστικῶ
 τῷ Κιννάμῳ καὶ Ἀσάνῃ τῷ πανυπερσεβῆστῳ συμπραττῶν
 πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον,) τό τε Λατῖνοις πολεμῆν
 20 οὐ λυσιτελεῖν αὐτῇ νομίζουσα πρὸς τὴν ἀρχὴν, οὐτ' ἀπέ-
 πεμπε φανερωῶς, ὡς ἄδικα πρεσβεύοντας, οὐτ' ἐνεδίδου τι
 κατὰ Φακεωλάτον πράττειν, ἀλλ' ἡπίως πως καὶ προσηνωῶς V. 551
 ἤβούλετο διαλύειν τὴν διαφορὰν. καὶ Λατῖνοις μὲν ἔφασκεν
 ἀποκρινέσθαι πρότερον κἀλῶς περὶ ὧν ἀξιούσι διασκευασμέ- B

22. τε M. pro πάς.

cetera in postremis ponere: et opinatus, si quo modo Cantacuzenus principatum adipisceretur, Romanos praeteritarum calamitatum immemores fore, et imperium continentibus bellis tantopere attritum divexatumque aliquando recreatum iri, haec, inquam, intelligens, aliosque non paucos eadem sententia secum devinciens, id agebat, ut Byzantium sub potestate imperatoris veniret, et Selybriam eadem suam mentem significabat. Qui quod agerent, probabat, quaeque peterent, omnia se praestitutum promittebat. Latini apud Galatiam in Phaeolatum, ut diximus, odio capitali ardebant, quod homophylos occidisset, ipsumque spiritu privare cupientes, crebro ab imperatrice deposcebant, hostes futuri, ni impetrassent. Augusta Phaeolatum abiciere nolens, (erat enim tum ipse quoque de collegio archontum et cum Cinnamo mystico atque Asane panhypersebaste ad Cantacuzenum bello persecuendum incumbens,) et cum Latinis belligerare sibi ad imperii incolumitatem haud quidquam commodaturum providens, nec manifeste legatos dimittebat, quasi iniqua peterent, nec mollescebat, ut Phaeolatum laederet, sed clementer ac benigne volebat controversiam decidere: et Latinis se

A.C. 1346 γηρ. Φακεωλάτῳ δὲ ἐκέλευε πρόνοιαν αὐτοῦ ποιεῖσθαι, μὴ ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐπιβουλευθῆ ἡμέρας ἢ νυκτὸς ἐπιθεμένων. ὁ μὲν οὖν αὐτίκα περιέστησεν ἑαυτῷ φρουράν, καὶ ὑπαπετεύετο παρ' οὐδενός, ὁμοίως ἐν βασιλείοις καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πόλιν περιωὴν ἐπλίτας ἔχων περὶ ἑαυτόν. ὁ δὲ ἀχθόμενος καὶ πρότερον ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ πολέμου συμβαίνουσι κακοῖς, καὶ μεγάλῳ μὲν δουκὶ καὶ πατριάρχῃ παλλὴν συνειδὼς ἀγνωμοσύνην περὶ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα καὶ σφοφαντίαν, ἐκείνῳ δὲ τὰ ἔσχατα ἡδικοῦμένον καὶ δικαιοτέρον ὄντα τῶν ἄλλων μᾶλλον τοῖς πράγμασιν ἐφευθηκέναι, 10 τότε δὲ καὶ μᾶλλον ὑπὸ τῶν περισχόντων φόβῳ, τό, τε κοινῇ λυσιτελοῦν καὶ αὐτῷ ἰδίᾳ συνιδῶν, ἐσκέπτετο καὶ αὐτὸς τὴν εἰς Βυζάντιον εἰσοδὸν συμπράττειν βασιλεῖ, ὡς μόνον ταύτην πολλῶν ἀπαλλαγῆς κακῶν αἰτίαν ἐσομένην. πυνθόμενος δὲ καὶ περὶ Τζυράκη, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ βούλοιο, 15 συνῆλθόν τε εἰς λόγους καὶ συνέθεντο κοινῇ τὴν πόλιν βασιλεῖ παραδίδουσι. καὶ πέμπσαντες αὐτῷ ἐδήλουν βασιλεῖ, ὡς καὶ Φακεωλάτος πρόσθοιτο τοῖς πράττουσιν ὑπὲρ αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ ἀξιόλογόν τινα ἐλθεῖν πρὸς βασιλέα, ὥστε συνθέσθαι τὸν χρόνον, ἐν ᾧ δεήσει αὐτόν τε παρῆναι καὶ τὴν ἄλωσιν ἐκείνους πράττειν, ἔδοξε σκεψαμένους τὸν Μικρο- 20 Δεφαλόν τινα πέμπειν. καὶ μεταπεμψάμενοι τῶν τε ἀποζήτων ἐποιούντο κοινῶν, καὶ παρήναν αὐτομολεῖν πρὸς

16. συνῆλθὲν M.

responsuram aiebat, si prius eorum postulata apud animum bene perpendisset. Phaceolatium interea monebat, videret etiam atque etiam, quomodo Latinorum insidias, quas ei diu noctuque pararent, effugeret. Ille statim custodes corporis sibi adhibuit. Et cum per palatium perque urbem armatos circum se habens ambularet, nulli tamen suspectus erat. Verum cum iam ante malis e bello existentibus ingemisceret, neque nescius esset, quanta improbitate, quibus calumniis magnus dux et patriarcha Cantacuzenum ad extremas miseriae devolvissent, quem iure oporteret prae aliis summum tenere imperium, illo autem tempore ob timorem, quo obsidebatur, clarius quid communi ac sibi privatim posset conducere, animadverteret, ipse similiter, quando haec una et sola via e multis malis emergendi relinqueretur, de imperatore in urbem recipiendo cogitavit. Ut porro accepit, Zyracem eadem moliri, cum eo collocutus et de civitate concorditer imperatori dedenda pactus est; cui denuo significarunt, etiam Phaceolatium ad ipsius partium studiosos accessisse. Ut autem e primariis quempiam ad eum mitti necesse fuit, cum quo de tempore decerneretur, quo veniret, ipsique urbem traderent, placitum est, re considerata, mittere quendam nomine Micro-

βασιλέα δῆθεν καὶ πάντα δῆλα καθιστᾶν, καὶ χρόνον συν- A.C. 1346
 τιθέναι, καθ' ὃν ἐκείνον παρῆναι δεήσει. ἐπεὶ δὲ ἐπείδετο
 πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν, Πετρογουργούρω τινὶ περὶ ναυτικὰ
 ἡσχολημένῳ, ἐπιτηδεῖν μάλιστα Φακεωλάτῳ ὄντι, τὴν Μικρο-
 5 κεφάλου πρὸς Σηλυμβρίαν ἀπαγωγὴν ἐπέτρεπον ἐκ Θαλάτ-
 τῆς, (ἀκεχειρία γὰρ τις ἦν Σηλυμβριανοῖς πρὸς Βυζαντίους,
 καὶ ἀδεῶς ἐφοίτων πρὸς ἀλλήλους ἐμπορίας ἔνεκα, ὁμοίως τε
 παρόντος καὶ ἀπόντος βασιλέως,) ἐκ γῆς δὲ ληστεῖσθαι τε ἦσαν P. 69a
 10 παρῆν, ἃ ἐποίει ἄπορον παντάπασιν τὴν δίοδον. ἐκείνοις μὲν
 οὐδ' οὕτω Μικροκέφαλος παρεσκεύαστο πρὸς βασιλέα ἦξων.
 οὐ μὴν οὐδὲ οἱ ἐν Βυζαντίῳ ἄρχοντες ἡμέλουν, ἀλλ' ἐδόκει
 δεῖν κἀκείνοις πέμψασιν διαφθεῖρειν τινὰς τῶν βασιλεῖ συν-
 15 οντων, πολλὰ ἐκ βασιλίδος ἐπαγγελαμένους. ἐδόκει δὲ καὶ
 20 αὐτοῖς σκεψαμένοις ὁ Μικροκέφαλος οὕτως πρὸς τὸ ἔργον
 εἶναι ἐπιτηδειότατος. καὶ αὐτίκα μετεκαλοῦντο καὶ διελέγοντο
 περὶ ὧν διενουῶντο, εὖ ποιήσῃν πολλὰ ἐπαγγελλόμενοι. ὁ
 δὲ πρῶτον μὲν ἔδεισε πρὸς τὴν κλῆσιν, πεφωρᾶσθαι οἰηθεῖς B
 25 τοὺς πρῶτοντας τὴν ἕλωσιν. ἐπεὶ δὲ ἡσθάνετο μηδὲν εἰδό-
 30 τας, ἐπηγγέλλετο τὸ προσταττόμενον ποιήσῃν προθυμότερα.
 οἱ δὲ γράμματά τε παρῆχοντο πρὸς οὓς ἐβούλοντο καὶ Πε-
 τρογουργούρω, πρὸς ὃν καὶ ὁ Φακεωλάτος, παρεδίδοσαν, ὡς
 ἀκατίῳ τινὶ ἀπάξοντι πρὸς Σηλυμβρίαν. ὁ καὶ μᾶλλον ἔδοξε
 25. καὶ om. P.

cephalum, quem accitum secretorum faciunt conscium, suadentque
 ad imperatorem ultro confugiat, eique aperiens omnia de tempore
 adventus Byzantium cum eo conveniat. Microcephalus, negotio sus-
 cepto, Petrogurguro cuidam, naviculariam facienti et Phaceolato
 amicissimo, Selybriam deducendus committitur: erant siquidem in-
 duciae Selybrianis cum Byzantiis, ac mercimoniorum gratia aequae
 praesente, ut absente, imperatore inter se Commeabant. Nam conti-
 nentem barbari incursabant ac depraedabantur assidue: nec ulla
 aberat malorum facies. Unde via omnimodis invidia reddebatur. Sic
 illi Microcephalum ad imperatorem profecturum adornabant. Neque
 tamen archontes Byzantii dormiebant, quibus visum est propositis
 imperatricis nomine praemiis non vulgaribus mittere, ac nonnullos
 de imperatoris familiaribus morti offerre, cui operi, re circumspecta,
 Microcephalum accommodatissimum iudicabant. Quem advocantes,
 cogitata illi sua explanant et exquisita beneficia spondent. Is pri-
 mum hoc accitu timere, ac de urbe tradenda laborantes deprehensos
 existimare. Verum ut negotii ignaros sensit, quod iubebatur, prom-
 ptissime curaturum recepit. Sum illi litteras conscribunt ad quos
 volunt, cumque illis Petrogurguro Microcephalum, (cui et Phaceola-
 tus eundem tradiderat,) lembo Selybriam perducendum committunt.

A.C. 1346 τοὺς περὶ Φακεωλάτων ὑπὸ τῆς προνοίας συνεσκευάσθαι. καὶ προθυμότεροι ἦσαν πρὸς τὸ πράττειν, ἅτε δὴ συναιρομένου καὶ τοῦ Θεοῦ. οὕτω μὲν οὖν Μικροκέφαλος παρεγένετό τε πρὸς βασιλεία σὺν ῥαστώῃ καὶ πάντα ἔπραξε τὰ παρὰ Φακεωλάτου. βασιλεὺς δὲ συνθέμενος ἡμέραν, ἐν ἣ ἔδει πρὸς 5 C τὴν χρυσοῦν καλουμένην πύλῃν εἶναι νυκτός, (ἐκείθεν γὰρ V.552 ἐδόκει ἐξείδω εἰσαῖγειν εἶναι,) ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἀδριανουῦ, ἵνα μηδεμίαν ὑπόψιαν παρέχοιτο τοῖς ἄρχουσιν ἐν Βυζαντίῳ.

D 77. Τούτων δὲ πρωτιομένων, αὐτομάτως καὶ ἡ βασι-
 λῆς διετίθετο κακῶς πρὸς πατριάρχην, καίτοι παρὰ πάντα τοῦ
 τὸν τοῦ πολέμου χρόνον πολλὴν τὴν εὐμένειαν παρεχομένη
 καὶ τὴν ῥοπὴν, ὡς ἄρχοντα ἀρχόντων εἶναι. αἰτία δὲ ἦν,
 ὅτι μετὰ τὸ κενιῆσθαι τὸν πόλεμον εὐθύς φθορῶς ὁ πα-
 τριάρχης ἔχων πρὸς Παλαμᾶν, οἷα δὴ ὑποπτεικῶς ἐφε-
 θεύειν αὐτῷ πρὸς τὴν καθέδραν τὴν ἀρχιεπὴν, ἐπεχείρει 15
 πακουργεῖν. καὶ πρῶτα μὲν ἐκέλευε βασιλεὶ τῷ Καντακου-
 ζηνῷ συμπολεμεῖν καὶ πρὸς τὰς ἐπιτιμήσεις καὶ τοὺς ἀφο-
 ρισμοὺς συγκοινωνεῖν. ὡς δ' ἀπέπειστο ἐκείνος φανερώς πρὸς
 τὴν τῶν ἀτόπων κοινωνίαν, συνιδῶν, ὡς οὐδὲν ἂν ἐκείνον
 P.693 βλάπτειν δύναιτο δημόσια ἐγκλήματα ἐπίσημον ὄντα δι' ἀρε- 20
 τὴν καὶ φιλοσοφίαν, δυσσεβείας ἐδίωκε μεταβαλῶν. Ἀκιν-
 δύνῳ γὰρ τινι μοναχῷ μετὰ τὸ Βαρλαάμ ἀπάσαις ἀλώσαι
 ψήφοις, ἐναντία τοῖς ἁγίοις καὶ λέγοντα καὶ φρονοῦντα
 περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ ὑγιоῦς, αὐθις τὰ ἐκείνου ἐκ-

Quod Phaceolatus divinae providentiae artificium interpretatus, velut ipso adiutante numine, ad opus conficiendum fiebat alacrior. Sic Microcephalus ad imperatorem iucunde profectus Phaceolati mandata omnia peregit. Imperator conducta die, qua ad auream portam noctu adesset, (inde enim facilis ingressus videbatur,) Adrianopolim, ne quam suspicionem archontibus moveret, concessit.

98. Interea etiam imperatrix sua sponte de patriarcha male sentire coepit, etsi belli tempore singulari eum studio et inclinatione animi fecerat, ut archontum princeps esset. Causa haec erat, quod, simul bellum esset natum, Palamam sibi ob cathedram patriarchalem insidiari suspicatus, ei ex invidia nocere contendisset. Nam primum quidem, ut Cantacuzenum una persequeretur et ad illius excommunicationem assentiretur, postulabat. Eo tam nefariam assensionem communionemque repudiante, perspicuus ille, virum virtute et sapientia conspicuum nihil laesura crimina publica, mutata ratione, impietatis ei dicam scripsit. Acindyno enim cuiusdam monacho, postquam Barlaamus omnibus calculis sanctorum scitis de recta et sana fide pugnantia docere et sapere convictus est, rursus illius causam in iudicium adducenti affirmantique iniuria damna-

δικοῦντι καὶ ἠδικῆσθαι φάσκοντι περὶ τὴν δίκην ὀρθὰ καὶ A C. 1346
 ἀληθῆ φρονούντα, Παλαμῆ δὲ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν κακοδο-
 ξίαν ἐγκαλοῦντι, προσθέμενος καὶ ὁ πατριάρχης, (οὐδὲ γὰρ
 οὐδὲ Θεοῦ ἀπέσχετο διὰ τὸ πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασι-
 5λέα ἔχθος, καίτοι γε αὐτὸς ὢν ὁ Βαρλαάμ τῆς ποιμνῆς οἷα
 λύμην ἀπελάσας καὶ φθορὰν καὶ δίκην κατ' ἐκείνου πεποιθ-
 μένος, ἔτι καὶ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ μακαρίου περιόν- B
 τος καὶ Βαρλαάμ οὐ μόνον καταψηφισαμένου, ἀλλὰ καὶ
 γραφικαῖς ἀποδείξεσι καὶ ἀνάγκαις λογικαῖς ἀπελέγξαντος
 10κακοδοξεῖν,) Παλαμῶν τε ὁμοίως καὶ ὅσοι τὰ αὐτὰ ἐκείνων
 περὶ τῆς πίστεως ἐφρόνον, ἐν δεσμοτηρίοις εἶχε καὶ ἐκά-
 κου ὅσα δυνατὰ· καὶ πόλεμον ἐκίνει κατὰ τῆς ἐκκλησίας τῆ
 βασιλικῆ παρόμοιον. δίκης γὰρ οὐδεμιᾶς οὐδ' ἐλέγχων, οὐδ'
 ἀποδείξεων δεόμενος, τῶν τε ἐπισκόπων οὐκ ὀλίγων καὶ τῶν
 15λογιάδων τῶν μοναχῶν καταψηφίζετο ἀρήμην, καὶ πολὺς ἔπνει
 παρὰ πάντα τὸν τοῦ πολέμου χρόνον κατὰ τῆς εὐσεβείας,
 καὶ τῶν ἀρχόντων ἐν τοῖς πράγμασιν οὐκ ὀλίγα συναιρομέ-
 νων. ἑώρων γὰρ οὐδὲ τοῦτο τὸ μέρος ὀλίγα συναιρόμενον C
 πρὸς τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον. πᾶσι γὰρ ὁμοίως ἀδικεῖσθαι
 20Καντακουζηνὸς ὁ βασιλεὺς ἐδόκει, καὶ διὰ σπουδῆς ἦγον τὸ
 καταλύεσθαι τὸν ἀναρξίπισθόντα πόλεμον συγγενικόν, ὡς αἰ-
 τιον ἐσόμενον πολλῶν κακῶν· ἃ τοῖς ἄρχουσιν οὐ λυσιτελεῖν
 οὔτε πρὸς βασιλῆα, οὔτε πρὸς ἄλλους Ῥωμαίους ἀκούεσθαι
 ἐδόκει. πολλὴν μὲν οὖν κατὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον κατὰ

14. ἀποδείξεως P.

tum esse, cum recte ac vere sentiret: Palamam autem et socios
 de prava religione accusanti, assentiens patriarcha, (neque enim vel
 Deo placebat propter odium, quo in Cantacuzenum ardebat: ta-
 metsi ipse, Palamas inquam, Barlaamum velut pestem ac perni-
 ciam gregis repulerat, illique actionem intenderat, adhuc vivo beatae
 memoriae Andronico imperatore, nec solum condemnarat, sed et
 probationibus e sacra scriptura et ratione conclusis ac necessariis
 demonstrationibus perversi erroris redarguerat,) cum et quicumque
 eandem de fide tuebantur sententiam in carcere detinebat, quan-
 tumque poterat affligebat: ac bellum imperatorio simile contra
 ecclesiam commovebat. Nec enim iudicium ullum nec argumentorum
 firmamenta requirens multos episcopos et praecipuos de monachis
 indicta causa damnabat, ac per omne belli tempus spirabat contra
 pietatem ferociter, archontibus eius amentiam non parum adiuvan-
 tibus, quod et istuc bello adversus Cantacuzenum momento haud
 mediocri futurum cernerent. Omnibus namque aequaliter cum Can-
 tacuzeno inique agi videbatur: et bellum civile, ut multarum ca-
 lamitatum fontem, restringui studebant: id quod archontes non ex-

- A. C. 1346 τῶν μὴ τὰ Ἀκινδύνου ἡρημένων τὴν μανίαν ἐπεδείκνυτο ὁ πατριάρχης ὁμοίως κατὰ τε μοναχῶν καὶ ἐπισκόπων. ἡ βασιλὶς δὲ ἀνήκοος μὲν οὐ παντάπασι τῶν τολμωμένων ἦν. Δῆτε δὲ τοὺς μοναχοὺς διὰ τὸ τὰ Καντακουζηνοῦ ἡρῆσθαι τοιαῦτα ὑπομένειν. ἐπεὶ δὲ ἠϋξήτο ἐπὶ μέγα τὸ κακὸν, ὅσοις 5
- V. 553 τῶν ἐπισκόπων μὴ καὶ αὐτοὶ διεφθαρμένοι ἦσαν ἐν τοῖς δόγμασι, τὰ κατὰ τὸν πατριάρχην γραμμασίαι ἐποίουν βασιλίδι δῆλα, καὶ πολλὴν τὴν κακοήθειαν καὶ τὴν διαστροφὴν τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἐνεκάλουν. ἡ δὲ, ὡς ἐπύθετο μόνον, οὐ πρὸς ἀναβολὰς ἐχώρησεν, οὐδὲ ὀλίγης ἄξια φροντίδος ἡγήσατο εἶναι τὰ περὶ Θεοῦ, ἀλλὰ πᾶσαν ἄλλην σπουδὴν ἐν δευτέρῳ τιθεμένη, ἐνὶ τούτῳ προσεῖχε μόνον, τῇ ἐκκλησίᾳ
- P. 694 κακῶς πασχούσῃ καὶ πολεμουμένῃ στῆσαι τὸ κακὸν. καὶ τοὺς ἐπιφέροντας τὴν γραφὴν μεταπεμψαμένη ἐπισκόπους, ἐπεὶ δεῖν ἦκουε κατηγορούντων, ἐδόκει δεῖν σύνοδον ἐκ τῶν 15 ἐνότων συναθροίσειν καὶ τὸν πατριάρχην καλεῖν πρὸς τὴν ἀπολογία. ἐγένοντο μὲν οὖν ἐν βασιλείοις οἱ ἐπίσκοποι, κελουσίσης βασιλίδος, πλὴν τῶν ὅσοι ἦσαν φανερώς τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἡρημένοι. ἐκείνοι γὰρ ἀπρόιτοι ἐν οἰκίᾳ κατακλείοντο· πλὴν καὶ ἀπόντες τὴν γνώμην, ἣν ἔχουσι περὶ τοῦ 20 πράγματος, ἐδήλουν. ἡ σύνοδος δὲ, προκαθημένης βασιλίδος καὶ τοῦ υἱοῦ βασιλέως, τὴν ἐξέτασιν τῶν δογμάτων ἐποιεῖτο.
- 58'. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, ἐκ Σηλυμβρίας τις ἔλθων

pedire, nec de eo imperatrici allisque Romanis audiendum putabant. Itaque per annos illos belli patriarcha contra Acindyui adversarios egregie insaniebat: nempe contra monachos et episcopos. Imperatrix autem tam audax scelus non omnimodis nesciebat, verum monachos propter Cantacuzeni partes ista pati opinabatur. Ceterum malo in maius adaucto, quotquot episcoporum sinceritatem dogmatum retinebant, sensum suum adversus patriarcham per litteras imperatrici explicaverunt eiusque insignem malignitatem et perversas de fide opiniones accusarunt. Quae simul cognovit, non distulit, neque res divinas parum cordi habendas censuit, sed cetera omnia in posterioribus ponens, in hoc solo vigilavit, ut aegram et oppugnatam ecclesiam in integrum restitueret. Accersensque accusatores episcopos, ut magni criminis reum facientes audivit, synodum e praesentibus congregandam, et patriarcham ad sui defensionem advocandum duxit. Coierunt igitur ab Augusta vocati in palatium episcopi praeter eos, qui aperte Cantacuzeno patrocinabantur: nam illi in aedibus inaccessi tenebantur. Nihil minus, quamvis absentes, sententiam suam scripto demonstrarunt. Synodus porro, imperatrice ac filio imperatore praesidentibus, dogmata discutebat.

99. Interim Selybria quidam nuntius adest, ea nocte Canta-

ἐμήνουν, ὡς ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἐγγὺς εἶη Βυζαντίου τειχῶν A.C. 1347 ὁ Καντακουζηνός, ὃ φυλάσασθαι δεόν βασιλίδα. ἰσχυροῦς τε σαφέστατα εἶδέναι παρὰ τῶν τὰ ἀπόρρητα κοινωνούντων C αὐτῷ πεμφθείς. βασιλὶς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο, ἀπάτην εἶναι οὐ βουλευθεῖσα ὑπὸ τῶν πατριάρχου φίλων συνσκευασμένην, ἢ, αὐτῆς πρὸς τὴν ἀγγελίαν θορυβηθείσης, τὸ δοῦναι δίκην ἐκεῖνος διαδρομῇ ἐφ' οἷς ἐτόλμησε κατὰ θεοῦ, οὐκ ἔφη ἀναστήσεσθαι, εἰ καὶ σαφῶς εἰδείη ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ Καντακουζηνὸν ἐσόμενον ἐντὸς τειχῶν. ἡ μὲν οὖν τοιαῦτα ἀπειροφθέγγατο μὴ εἶναι ἀληθῆ τὴν ἀγγελίαν οἰηθεῖσα. τὸ δὲ ἦν ἔρα ἀληθές· ὡς γὰρ ἐκ Σηλυμβρίας μετὰ τὸ προθεσμίαν συνθεῖσθαι πρὸς τοὺς πράττοντας τὴν ἄλωσιν, ἐν ἧ αὐτὸν τε παρεῖναι ἔδει κἀκείνους τὴν χρυσῆν πύλην διορύττειν ἀπρωκοδομημένην, εἰς Ἀδριανουπόλιν ἀπήρε, τὸ κάλλιστον ἀπο- D 15λεξάμενος τῆς στρατιᾶς ὑπὲρ χιλίους ὄντας, ἵνα μὴ κατάφωρος εἶη ἐπαγόμενος πολλούς· καὶ διὰ τῶν ἀοικήτων καὶ ἀτριβῶν ὀδύσας ὑστέρησε μὲν τῆς προθεσμίας ὑπό τινος ἀνάγκης κωλυθεὶς ἡμέρα μιᾶ· καὶ πολλοὺς ἐπάλαις λογισμοῖς, δεδοικῶς, μὴ διορύξαντες οἱ τὰ ἐκεῖνου πράττοντες κατὰ τὸ 20σύνθημα τὴν πύλην, αὐτὸς μὲν ἀπῆ, ἐκεῖνοι δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου διαφθαρεῶσιν ἄλόντες ἐπ' αὐτοφώρῳ. καὶ ἐδυσχέραιεν οὐκ ἀνεκτῶς οὐ μόνον διὰ τὴν ἀποτυχίαν Βυζαντίου, ἀλλ' P. 635 ὅτι καὶ τῶν φίλων ἔμελλεν οὐκ ὀλίγους ἀπολεῖν. ὁμοῦς δὲ

cuzenum ante moenia Byzantii affuturum, cui malo Augustam occurrere oporteat: affirmabatque, id se exploratissime nosse, utpote missum ab iis, quibuscum ipse arcana sua communicaret. Imperatrix rata fraudem ab amicis patriarchae fabricatam, ut, ipsa ad nuntium consternata, ille supplicium admissae in Deum impietatis evaderet, non se loco discessuram asseverabat, quamvis plane sciret, ea ipsa nocte Cantacuzenum intra moenia fore. Haec illa, cum falsum apportari nuntium arbitraretur, qui erat utique verissimus. Ut enim cum illis, a quibus ad urbem capiendam adiuvabatur, diem constituit, quo die et ipse adesset et illi auream portam obstructam perforarent, Selybria Adrianopolim discessit cum amplius mille e toto exercitu delectis militibus, (ne proderetur videlicet, si magnam multitudinem duceret,) perque deserta et avia iter faciens, necessitate quadam praepeditus, die uno tardius venit, quam praefinitum erat: cum interea cogitationibus distraheretur metuens, ne pars eius, ipso adhuc absente, ex conventis portam perfosso muro aperiens, flagrante delicto a populo necaretur: dolebatque incredibiliter, non solum quod Byzantio frustraretur, sed etiam quod bonum numerum amicorum amissurus esset. Attamen non funditus abiecta spe, eodem gradiebatur. Amici et ipsi necessitate quadam

A.C. 1347 οὐ παντάπασι τῶν ἐλπίδων ἀπογνοῦς ἐχώρει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον νυκτός. οἱ προδιδόντες δὲ καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τινος ἀνάγκης κωλυθέντες τοῖς τείχεσιν ἐπιχειρεῖν κατὰ τὴν προθεσμίαν, εἰς τὴν ὑστεραίαν, καθ' ἣν ἐν βασιλείοις ἢ κατὰ πατρι-
 V. 554 ἀρχον σύνοδος συνεκροτεῖτο, διώρυκτον τὴν χρυσὴν πύλην⁵ συνελθόντες ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ σάλῳ ὄντες καὶ αὐτοί. ἐθεδίσαν γὰρ, μὴ τῇ προγεγενημένῃ νυκτὶ ἐλθῶν ὁ βασιλεὺς καὶ τῶν συντεθειμένων ἠνυσμένων εὐρηκῶς μηδὲν, αὐτὸς μὲν αὐθις ἀνεχώρησεν, αὐτοὶ δὲ ὑφ' ἑαυτῶν καταπροδοθέντες δι-
 Β αφαρῶσιν. ὁμοῦς οὐδ' αὐτοὶ τὰς τοῦ σώζεσθαι ἐλπίδας ἀπο-¹⁰ γνότες διώρυκτον τὴν πύλην· ἦσαν γὰρ σύστημα οὐκ ἀγεννὲς ἐκ πεζῶν τε καὶ ἰππέων, καὶ ἐθάγγουν σφίσι ἐαυτοῖς, ὡς ἀμνησμένοις, ἂν τις ἐπίη. καὶ διορῦξαντες μὴ εὐρωσι παρόντα τὸν βασιλέα, πρὸς αὐτὸν ἀποχωρεῖν. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τοιαύτη γνώμη διώρυκτον. ἢ δὲ ἐν βασιλείοις σύνοδος,¹⁵ ἐπεὶ ἐκ πολλῶν ἀπεδείκνυ πατριάρχην αὐτὸν τε περὶ τὰ ὄρθα τῆς ἐκκλησίας δόγματα ἔχοντα οὐχ ὑγιῶς καὶ τοὺς ἄλλους ἀναγκάζοντα ἐκεῖνη συμφρονεῖν, γνώμη κοιτῇ καθαιρέσειν C αὐτοῦ καταψηφίζονται. δι' ἃ δὴ καὶ μάλιστα ἐδοξεν ὕστερον βασιλεὺς τε καὶ οἱ πράττοντες τὴν ἄλωσιν συνελθεῖν κατὰ²⁰ τὴν προθεσμίαν κωλυθῆναι, ἵνα μὴ μνησικακῶν αὐτὸς δοκοίη τῶν θρόνων καθαιρέειν· ἀλλ' ἀκριβῶς εἴη τῶν ὄρθων δογμάτων τῆς διαστροφῆς εὐθύνη. οἱ μὲν οὖν ἀρχιερεῖς, ἐπεὶ ταῦτα ἔπραξαν, καὶ τῶν ἀπόντων διὰ τὸ ὑποπτεῦσθαι ἀρ-

7. προγεγενημένη P.

illo die retardati, die altero, quo in palatio contra patriarcham conventus agebatur, convenientes portam auream cum trepidatione et anxia cura aperiant. Timebant siquidem, ne praecedente nocte veniens imperator et ex pactis nihil dum factum inveniens, recessisset, ipsique proditi eius causa neci dederentur. Tamen nec ipsi salutem in desperatis ducentes portam perumpunt: erat enim pedükum equitumque haud contemnendum agmen, et si qua vis intraret, se defendere illam posse confidebant. Si perfossa porta imperatorem non invenirent, ad eum abire stantebant. Hac mente opus inceptant. Synodus autem in palatio, postquam copiose docuit, patriarcham ipsum in germanis ecclesiae dogmatis desipere et alios ad sibi assentiendum cogere, concordibus eum sententiis exauctoravit. Quam ob causam maxime imperatorem et qui urbi ab eo capiendae studebant die praestituto convenire fuisse prohibito, postea iudicatum est: ne scilicet imperator iniuriarum memor de throno illum deturbasse videretur: sed ut eum propter adulteratam doctrinae veritatem has poëmas pendere omnes perspicere intelligerent. Episcopi cum suffragiis aliorum episcoporum, qui, ut

χειρέων συνεπιψηφισαμένων, ἀνεχώρουσιν ἕκαστος πρὸς τὰς A.C. 1347
 αἰκήσεις ἤδη πόρρω νυκτῶν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ παρῆν, τῶν
 ἔνδον τὰ ἐκείνου πραττόντων τὴν χρυσοῦν διορυξάντων πύ-
 λην, εἰσῆλθαι οὐδενὸς ἀνδισταμένον, ἀλλὰ δι' εὐφημίας
 5 αὐτὸν ἀγόντων παντὸς τοῦ δήμου, καὶ τοῖς τε στρατιώταις
 ἀπέειπε μὴ χωρεῖν πρὸς ἀρπαγὰς· καὶ τὸν δῆμον ἐκόλυεν
 10 ὅσα δυνατά. ὅθεν οὐδὲ ἐγένετό τις κίνησις ἐπὶ τοὺς δοκοῦν- D
 τας ἡρῆσθαι τὰ βασιλείδος, πλην εἶπον τινὰς αὐτῶν ἐξημί-
 ωσαν οἱ γείτονες. καὶ τῶν στρατιωτῶν δὲ ὀλίγοι ἐπὶ τὰς οἰ-
 15 οκίας τῶν πολεμίων, βασιλέως μὴ εἰδότες, ἐπελθόντες ἐποιή-
 σαντό τινα μετρίαν ἀρπαγὴν. βασιλεῖς δὲ ἄχρι τῆς Πορφυ-
 ρογεννήτου καλουμένης οἰκίας προελθόν, πρῶτα μὲν ἐκέλευσεν
 μηδένα χωρεῖν κατὰ τῶν βασιλείων, ἀλλὰ ἀτρεμεῖν, ὡς αὐ-
 τὸς διαθηρόμενος τὰ κατὰ βασιλίδα ἢ δοκεῖ ἔχειν ἄριστα.
 20 Ἐπεὶ δὲ διέφαιναν ἤδη ἡμέρα, διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἐβάδι-
 ζεν ἐπὶ θεομήτορος τὸ τῆς Ὀδηγητρίδος τέμνος, τὴν ὀφειλο-
 μένην προσκύνεισιν καὶ τὴν εὐχαριστίαν τῆς νίκης ἀποδώσων P. 696
 τῇ μητρὶ τοῦ θεοῦ. αὐθις δὲ διὰ τῆς αὐτῆς ἐπαγίμων ἐπὶ
 25 τὴν τοῦ Πορφυρογεννήτου κατέλυσεν οἰκίαν. βασιλεῖς δὲ ὡς
 30 οἶχε τὰ τε βασιλεία ἡσφαλίζετο, τοῖς οἰκείοις καὶ μάλιστα
 δοκοῦσιν εὐνοίς ἐπιτρέπουσα τὴν φυλακὴν. καὶ ἐκ τῶν ἐν
 Γαλατᾷ βοήθειαν μετεκαλεῖτο. αἱ δὲ αὐτίκα ἦσαν ἐν τοῖς
 ὅπλοις καὶ ὄρμηγτο προθύμως βοηθεῖν· τριήρεις τε πληροῦ-
 σαντες, ὅσαι ἦσαν, ἀνθωρὸν καὶ λέμβους ἐφοπλίσαντες πρὸς

suspecti, in consilium adhibiti non fuerant, his ita peractis, multa
 iam nocte in sua quisque tecta recesserunt. Imperator ubi affuit,
 et eius factio intus aditum per portam auream patefecit, resistente
 nemine, cum totius populi applausu et gratulatione urbem ingressus
 est, militibusque interdixit, ne ad cives diripiendos discurrerent:
 et quantum potuit, idem plebi vetuit. Ita in pace fuerunt qui ab
 Augusta stabant: nisi si forte quidam a vicinis multati sunt, et mi-
 lites aliquot in domus hostium, imperatore ignorante, penetrantes
 praedas medioeres fecerunt. Imperator usque ad aedes Porphyro-
 geniti appellatas cum processisset, edixit, ne quis contra palatium
 tenderet, sed quieti manerent: se quod optimum censuisset, de
 imperatrice constituturum. Die iam terris reddita, per medium fo-
 rum ad Deiparae Hodegetriae templum, debita eiusdem adoratione,
 ac de praestita victoria gratiarum actione functurus petivit: eadem-
 que via rediens in Porphyrogeniti domum divertit. Augusta, ut post-
 25 2, palatium communit: domesticis et quorum benevolentiae
 plurimum fidebat custodiam committit: a Galataeis item auxilium
 accersit: qui repente ad arma convolantes subsidio ferendo alacri-
 ter se comparant, eademque hora impletis quosque in prompta

Δ.C. 1347 τὰ βασιλεία ἐπεραιούντο. ἀντιταξάμενοι δὲ αὐτοῖς ἐκ τῶν
 μετὰ βασιλέως στρατιωτῶν τινες, ἅμα καὶ τοῦ δήμου προσ-
 επιβοηθούντος, οὐκ εἶον τῇ γῇ προσχεῖν, ἀλλ' ἀσπεπέμποντο
 Ββάλλοντες συχοῖς τοῖς βέλεσιν. ὀρώντες δὲ καὶ ἐκείνοι, ὡς
 οὐκ ἀντιαχῆσουσι πρὸς τοσοῦτους, (πρότερον γὰρ ᾤοντο ὑπὲρ
 βασιλίδος αὐτοῖς καὶ τὸν δῆμον συμπροσθῆσθαι,) ἀνεχώ-
 ρουν τε καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπεβοήθουν. βασιλεὺς δὲ κατ'
 ἐκείνην τὴν ἡμέραν μηδὲν πλέον μῆτε πράξας, μῆτε εἰπὼν,
 εἰς τὴν ὕστεραίαν τοὺς τε ἐπισκόπους, ὅσοι ἦσαν, μεταπεμ-
 ψάμενος ἐν Βυζαντίῳ καὶ τῶν τῷ κλήρῳ κατειλεγμένων τῆς¹⁰
 ἐκκλησίας τοὺς μάλιστα ἐν λόγῳ, πρῶτον μὲν περὶ τῶν κατὰ
 V. 555 τὸν πόλεμον συμβεβηκότων διειλέχθη, ὡς οὔτε ἐξαρχῆς ἔλοιτο
 αὐτὸς, οὔτε τοῖς βασιλέως ἐπιβουλεύσειε παισίν, ὥσπερ ὑπὸ
 C τῶν συκοφαντῶν κατηγορεῖτο, ἀλλ' ὑπ' ἐκείνων διὰ φθόνον
 κεκινημένου ἐπιβουλεύσαντων, ἀναγκαίως τῆς αὐτοῦ καὶ τῶν¹⁵
 συνόντων σωτηρίας ἐνεκα ἡμύνητο. εἰς ἀνάγκην δὲ ἔλθῶν
 καὶ βαρβάρους χρῆσαιτο συμμάχοις, Μυσοῦς καὶ Τριβαλοῦς
 καὶ αὐτοὺς τοὺς βαρβάρους ἐκείνων ἐπαγόντων. καὶ τῆς γε-
 γεννημένης φθορᾶς καὶ ἀίχμαλωσίας τῶν Ῥωμαίων ἐκείνους
 ἀπεδείκνυεν αἰτίους. ἔπειτα καὶ τῶν γυγνομένων ἐποιεῖτο²⁰
 μάρτυρας, ὡς αὐτὸς μὲν οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν δυσχερές
 τι περὶ βασιλίδος διανοοῖτο καὶ τῶν παίδων, ἀλλ' ὅσα μάλιστα
 ἔστι πρὸς σωτηρίαν καὶ λυσιτέλειαν τῆς ἀρχῆς. ἂν δ' ἐκείνη

erant triremibus et lembis armatis, ad palatium traiciunt. Sed eos
 nonnulli de militibus imperatoris, populo adiuvante, crebris iaculis
 ad terram appellere prohibebant. Videntes Galataei, se contra tan-
 tam multitudinem invalidos, (speraverant enim, populum pro impe-
 ratrice tuenda ad ipsos accessurum,) retro abeunt: nec deinde sub-
 sidio venire audent. Imperator die illo nihil praeterea nec fecit,
 nec locutus est. Sequenti episcopos, quicumque Constantinopoli
 reperiebantur, et cleri principes cogit: ac primum quidem de iis,
 quae bello accidissent, disserit, quod neque a principio ipse susci-
 tarit, neque liberis imperatoris, (quemadmodum eius obtrectatores
 garriant,) insidias molitus sit. Sed cum illi capiti suo insidiantes
 ex invidia illud excitassent, facere non potuisse, quin pro sua
 suorumque salute propugnaret, et barbarorum quoque auxilia, quo-
 niam necessitas ita flagitaret, sibi adiunxisse: quando et ipsi Moe-
 sos ac Triballos similiter barbaros induxerint. Quod autem tanta
 laebs facta, tot Romanorum capti sint, eos in causa docet. Tum
 ex ipsis actis testimonium affert, se nec alias, nec in prae-
 sens adversus Augustam eiusque liberos quidquam hostile medita-
 tum esse, aut meditari, sed quaecumque imperio salutaria inprimis
 forent atque utilia. Sin illa inimicum retineat animum, et resi-

ἔτι τὴν προτέραν δυσμένειαν ἐνδεικνυμένη, ἀνθίστασθαι ἐπι- A.C. 1347
 χειροίη καὶ σῶζειν ἑαυτὴν καὶ τέκνα διὰ τοῦ πολέμου, μὴ δ
 αὐτῷ προσλογίζεσθαι τὴν αἰτίαν, εἴ τι περὶ αὐτὴν καὶ τέ-
 κνα συμβαίη δυσχερές. οὐ γὰρ αὐτῷ λυσιτελεῖν δοκεῖν, οὐδὲ
 5 ἄλλως σῶφρον, εἴμ αὐτὴν ἐν βασιλείοις καθημένην, τὸν πό-
 λεμον αὐθις τὸν συγγενικὸν ἀνακινουῦσαν, καὶ περιορᾶν τοὺς
 ὑπολειπομένους Ῥωμαίους ὑπ' ἀλλήλων διαφθειρομένους. ἀλλ'
 εἰ μὴ πείθοιτο χωρεῖν πρὸς τὰς συμβάσεις, αὐτὸν μὲν περὶ
 αὐτῆς οὐδὲν βουλευέσθαι δεινόν· δεδοικέναι δὲ μὴ, συμ-
 10 πᾶντων ὄρημένων ἐπ' αὐτοὺς, μὴ δύνηται αὐτὸς ἀνέχειν
 τὴν ὄρμην, ἀλλὰ τι τολμηθῆι περὶ αὐτοὺς τῶν ἀνηκέστων. P. 697
 ἔπειτα τὸν τῆς Φιλίππου μητροπολίτην ἀπολεξάμενος καὶ Κα-
 βάσιλαν τὸν σακελλίαν, οἱ καὶ πρότερον εἰς Λιδυμότηχον
 ἦκον πρὸς ἐκεῖνον προσβενταί, ἔπεμπε πρὸς βασιλίδα. ἡ προ-
 15 σβεία δὲ ἦν περὶ εἰρήνης. καὶ πρῶτα μὲν πολλὰς ἀμολογεῖ
 χάριτας θεῷ, ὅτι πρὸς ταύτην ἤγαγε τὴν ἡμέραν, ἣ λαμ-
 πρότερον ἡλίου πᾶσι δύναται καταφανῆ ποιεῖν καὶ τὴν μο-
 χθηρίαν τῶν σεσυκοφαντηκῶτων καὶ τὴν ἀπέχθειαν πρὸς τὰ
 καλὰ, καὶ τὴν ἑαυτοῦ πρὸς τε τοὺς βασιλέως παῖδας ἔξαρ-
 20 χῆς ἄχρι νῦν ἐπιείκειαν διασειωσμένην, καὶ τὸ μηδὲν ἀγεν-
 νές, μηδὲ ἀνάξιον τῆς βασιλέως πρὸς αὐτὸν φιλίας μετὰ τὴν B
 ἐκεῖνου τελευτὴν φανῆναι διαπεπραγμένον. ἔπειτα συνεβού-
 λευε χωρεῖν πρὸς τὰς συμβάσεις, καὶ μὴ κεναῖς ἐλπίσιν

stere seque cum filiis armorum vi defendere nitatur, ne sibi ad-
 scribat, si quid ipsi et filiis eius odiosius contigerit. Non enim
 conducibile, neque cum prudentia coniunctum videri, illam in pa-
 latio sedentem, et inter cives cognatosque bellum redintegrandem
 relinquere, Romanorum vero reliquias mutuo se devorantes negli-
 gere. Sed si ad conditiones descendere nolit, se quidem in eam
 durius nihil decreturum: metuere autem, ne simul omnibus suis in
 ipsam et qui cum ipsa sunt irruentibus, ipse eorum impetum com-
 peacere nequeat, et aliquid patiaturs eiusmodi, quod medicinae fa-
 ciendae locum nullum relinquat. His dictis delecto metropolitano
 Philippopoli et sacellii curatore Cabasila (qui et prius Didymoti-
 chum legati venerant) ad eam de pace illos mittit. Ac primum qui-
 dem immensas Deo gratias agit, quod diem aspexisset, qui sole cla-
 rius et calumniatorum suorum scelus atque odium honestatis, et im-
 peratoris liberis ab initio hucusque a se praestitam aequitatem ac
 moderationem, et nihil illiberale aut indignum imperatoris Andro-
 nici amicitia post illius obitum a se designatum possit ostendere.
 Deinde suadet, ut pacis conditionibus se submittat: nec vana spe
 suspensa, aut etiam ab optimatibus suis decepta, adhuc armis con-
 tra eundem putet: neque enim aliunde externum ipsi expectandum

A.C. 1347 αἰωρουμένην ἢ καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἔξαπατωμένην, οἶσθαι ἀντισχῆσειν ἔτι πρὸς τὸν πόλεμον. οὔτε γὰρ ἔξωθέν ποθεν ἦξειν χρῆ συμμαχίαν προσδοκᾶν. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὃς ἀφίξεται ἐπικουρήσων, ἕκ τε τῶν παρόντων ἐλπίς οὐδεμία σωθῆσαι, τοῦ φρουρίου μὲν καὶ χρόνου τινοῦς⁵ καὶ ἀναλωμάτων δεομένου καὶ ὑλῶν πρὸς ἐπισκευήν, ἃ οὐκ ἔξεστι πορίζεσθαι, τῶν συνόντων δὲ οὔτε ἀξιωμαχῶν ὄντων πρὸς τοσαύτην δύναμιν, οὔτε τῶν ἐπιτηδείων εὐπορούντων, C ὥστε διαφέρειν τὴν πολιορκίαν εὐμαρῶς. δι' ἃ πάντα πρὸς συμβάσεις αὐτῇ συνεβούλευε χωρεῖν, καὶ μὴ αὐτῇ μὲν καιῖο τέκνοις τὰ ἀνήκεστα προξενεῖν ἕξ ἀβουλίας, αὐτοῦ δὲ μεγίστην πρόφασιν εὐδοξίας ἀφαιρεῖν. τοῦτο γὰρ κατὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον καὶ βούλεσθαι δεῖ καὶ εὐχεσθαι πρόφασιν τινα τὸ θεῖον παρασχεῖν, ἕξ ἧς αὐτὸς τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἐπιδείξειται, καὶ τὸ πρὸς βασιλέα φίλτρον, ὡς¹⁵ ἀκέραιον νῦν ἄχρι διασώζει, καὶ οὐδὲν ἥττον ἢ πρότερον κήδεσθαι τῶν παιδῶν διανοεῖται, λόγον ποιούμενος οὐδένα τῶν ὅσα πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸν πόλεμον ἠγνομονήθη.

D ρ'. Οἱ μὲν οὖν πρέσβεις καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες τοῦς V. 556 βασιλέως λόγους καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀκούοντες, ὀλίγου δεῖν καιῖο ἠπίστου διὰ τὴν ὑπερβολήν. τὸ γὰρ τοσαῦτα πρότερον ὑπὸ P. 698 τῶν πολεμούντων ὑπομείναντα καὶ μυριάκις ἐν ἀκμῇ κινδύνου καταστάντα, ἔπειτα κρατήσαντα τοῖς ὅπλοις καὶ περιγενόμενον τῶν πολεμίων, μὴ πρὸς φόνους καὶ σφαγὰς χωρεῖν

γ. ἔστι M.

auxillium: non enim esse profecto, qui venturus sit auxillio: et ex re praesenti nullam spem salutis affulgere, cum munitiones et propugnacula ut instaurentur, et tempore aliquo et sumptu et materia indigeant, quae nunc comparari non possint. Quos autem nunc secum habeat, nec pares esse eius copiis, nec abundare commenta, ut obsessionem facile ferant. Ob haec omnia, ut secum paciscatur monet, ne sibi ac liberis per dementiae immane malum constet, et illi pulcherrimam gloriae occasionem praecidat. Hoc enim bello et voluisse semper, et a Deo optimo maximo precatum esse, ut aliquam sibi ansam daret, unde bonitatem, et clementiam in vivos, et amorem in defunctum demonstrare posset: quem usque nunc integrum sincerumque conservet: nec se minus modo quam antea de procuratione liberorum eius cogitare, nihili pendentem, quae per bellum adversus se improbe patrata sint.

100. Legati ceterique praesentes verba imperatoris et postulationem audientes, propter admirabilitatem vix fidem commodabant. Nam adeo multa antehac ab hostibus perpressum esse, et plus millies inter sacrum sazumque stetitisse, postea armis adepta victoria, non ad

καὶ ἴσ' ἀντ' ἴσων ἀποδιδόναι τοῖς πρώτοις ἄρξασιν, ἀλλὰ A.C. 1347
 μετὰ τὴν νίκην ἐπὶ συμβάσεις προκαλεῖσθαι, καίτοι δυνά-
 μενον ὀλίγῳ χρόνῳ διαφθεῖρειν, κρείττον εἶναι τῆς ἀνθρωπί-
 νης φύσεως ἐδόκει. ἤδοντό τε οὖν ὁμοῦ διὰ τὴν βασιλέως
 5 ἐπιείκειαν καὶ ἐθαύμαζον τὴν μεγαλοψυχίαν. βασιλὶς δὲ
 παντάπασιν οὐ προσεδέχετο τὴν πρεσβείαν, ἀλλ' ἀπράκτους
 ἀπέπεμψε τοὺς πρέσβεις, ὑπὸ τῶν συνόντων πειδομένη. καὶ
 ὁ βασιλεὺς ἠνίατο καὶ ἐδυσχέραιεν οὐκ ἀνεκτῶς μυρίοις
 προσπαλαίων λογισμοῖς. συνεώρα γὰρ τὴν ἐνστασιν οὐ τε-
 10 λευκτήσουσαν ἐπ' ἀγαθῷ, ἀλλ' ἐκείνοις τε ἀνηκέστων κακῶν B
 καὶ τούτῳ μείζονος ἢ καθ' ὅσον χρόνον ἦν ὁ πόλεμος, λύπης
 αἰτίαν ἐσομένην. οὐ τε γὰρ συνόντες ἅπαντες εἰς πολλῶν πεί-
 ραν ἀλγεινῶν ἐλθόντες, καὶ οἱ ἔνδον ὁμοίως Βυζαντίου τῶν
 δεσμοπηγῶν ἐξελθόντες καὶ μνησικακοῦντες ἐσχάτως τοῖς
 15 συνοῦσι βασιλίδι, αὐτοῖ τε διεπρίοντο ὑπ' ὀργῆς καὶ τὸν δῆ-
 μον ἐξηρέθιζον, καὶ ἔνδηλοι ἦσαν, ὡς καὶ βασιλέως ἄκοντος
 ἐπιθησόμενοι τοῖς ἐν βασιλείοις. καὶ ἐδέδεικε μὴ περὶ τε τὴν
 βασιλίδαν καὶ τοὺς παῖδας ἀνήκεστόν τι τολμηθῆναι, καὶ οἱ συ-
 νόντες πάντες ὑπὸ τῶν ἐχθραινόντων διαφθαρωσίν· ὁ ὀλίγῳ
 20 ὕστερον μικροῦ ἐδέησε γενέσθαι. ὡς γὰρ ἐπύθοντο, ὅτι C
 μὴ τὴν πρεσβείαν δέχοιτο ἡ βασιλὶς, μηδὲ χωροῖη πρὸς συμ-
 βύσεις, τὸ ἐν Βλαχέρναις φρούριον, μέρος καὶ αὐτὸ τοῦ περὶ

3. εἶναι καὶ ἀνθρ. P. et M. 11. ὁ om. P.

caedes mactationesque procedere, pariaque paribus remitti iis, qui
 priores laccessiverant: sed victorem victos ad pacta conventa invitare,
 tametsi eos brevi spatio delere funditus liceret, excellentius quid-
 dam quam pro humana natura videbatur. Gaudebant igitur tanta
 lenitate, et suspiciebant tam praestantis animi magnitudinem. Im-
 peratrix suorum consiliariorum impulsu legationem prorsus aspernata,
 oratores re infecta dimittit, ex quo imperatorem tristitia molestia-
 que intolerabilis occupavit, sexcentisque cogitationibus in diversa
 rapuit. Augurabatur enim, pertinaciam istam non bene eventuram,
 sed ipsis mala deterrima maioremque luctum, quam toto belli tem-
 pore experti essent, parituram. Nam et illi omnes, qui cum impe-
 ratore erant, cum multa adversa pertulissent, et similiter qui By-
 zantii in carceribus fuerant, extreme se a proceribus Augustae vo-
 xatos meminissent, ira aestuabant populumque irritabant: et ap-
 parebat, vel invito imperatore in eos qui essent in palatio impetum
 facturos. Verebatur insuper, ne imperatrici ac liberis aliquid atro-
 cius fieret, quique cum ea versarentur, omnes hostium gladiis con-
 ficerentur: id quod paulo post propemodum accidisset. Ut enim
 intellexerunt eam legatos rejecisse ac pacem nolle, castellum in
 Blachernis appellatum, partem munitionis et propugnaculorum, qui-
 bus palatium circumdatur, imperatore nesciente expugnarunt ac

- A.C. 1347 τὰ βασιλεια φρουρίον ὄν, Καστέλιον προσαγορευόμενον, ἐξ-
 πόρθησάν τε καὶ διήρπασαν, βασιλέως ἀγνοοῦντος, καίτοι
 γε τῶν ἐνδον ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀμυνομένων κραταιῶς. καὶ
 οἱ δοκοῦντες δὲ περὶ βασιλίδα εὐνοί εἶναι πρότερον, καὶ τὴν
 φυλακὴν τῶν βασιλείων ἐπιτετραμμένοι, ἐπεὶ τὸν κίνδυνον ἀ-5
 πανταχόθεν περισταμένον ἑώρων, βασιλίδα δὲ μὴ χωροῦσαν
 πρὸς συμβάσεις, ἀλλὰ μᾶλλον αἰρουμένην αὐτὴν τε ἀποθνή-
 σκειν κακείνους συναπόλλυσθαι, ἐσκέψαντο κοινῇ τῆς σφετέ-
 ρας σωτηρίας ἕνεκα καταπροΐεσθαι ἐκείνους καὶ παραδιδόναι
 Ὁ βασιλεῖ τὸ φρουρίον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν λόγῳ μάλιστα 10
 τινες πρὸς βασιλέα πέμψαντες, περὶ προδοσίας διελέγοντο
 καὶ δωρεῦς ἦγον καὶ τιμὰς, εἰ παραδίδοιεν τὰ βασιλεια αὐ-
 τῇ βασιλίδι καὶ τοῖς τέκνοις. βασιλεὺς δ' οὐδ' ἄκρις ἦνέ-
 V. 557 σχετο ὄσιν, ἀλλ' ἀπέπεμπε, σῶζεσθαι μᾶλλον βασιλίδα καὶ τοὺς
 παῖδας εἰπὼν ποιῆσθαι περὶ πλείστον. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος 15
 Ἰωάννης ἕτος πεντεκαίδεκατον τότε ὢν, μείζον ἢ κατὰ τὴν ἡ-
 λικίαν ἐφαίνετο φρονῶν καὶ τῷ καιρῷ προσήκοντα βουλευό-
 μενος. ὥς γὰρ ἤσθάνετο θορυβουμένους τοὺς ἐν βασιλείοις,
 στασιάζειν τε ἤδη ἀρχομένους καὶ περὶ αὐτῶν ἐπιεικὲς οὐ-
 P. 699 δὲν βουλευομένους, δραμῶν πρὸς τὴν μητέρα, τὸν τε θορυβοναο
 ἀπήγγελλε καὶ τὴν ἐπιβουλήν. καὶ ἐδεῖτο πρὸς βασιλέα τά-
 χιστα πρεσβείαν πέμπειν καὶ τίθεσθαι συμβύσεις περὶ τῆς
 εἰρήνης. μάλιστα μὲν γὰρ ἔφασκεν ἐκεῖνον οὐδὲν περὶ αὐ-
 τῶν βουλευέσεσθαι δεινόν. εἰ δ' ἄρα καὶ τὰ δευτέρω νικῆη,
 βέλτιον ὑπ' ἐκείνου κακῶς παθεῖν, ἢ ἀλογία δήμου καὶ στρα-25

diripuerunt, cum qui intus erant e muris fortiter se defenderent. Qui autem antehac Augustae bene cupere putabantur, quibusque custodia palatii commissa erat, postquam undique periculum, et eam a pacificatione refugientem mori ipsosque secum perdere malle viderunt, consensu ipsam cum liberis prae salute sua neglectum ire, et imperatori palatium tradere constituerunt. Quin etiam honoratissimos quosdam ad eum mittendo, dona et honores quaerebant, si regiam cum imperatrice et liberis dedidissent. Quos imperator auribus ista respuens dimisit, testatus, eam cum liberis servatum potius velle maximopere. Ecce autem imperator Ioannes tum quindecim natus annos, supra aetatem sapere et temporis opportuna consulere visus est. Ut enim tumultuantes sensit, qui in palatio erant, et iam dissidere incipientes deque matre cum filiis nihil aequum animis agitantibus, ad parentem accurrens, tumultum et insidias nuntiat: orans celerrime ad imperatorem mitti et cum eo decidi: affirmansque, nihil ab eo grave timendum. Sin secus res eat, praestare illum inclementem experiri, quam in populi dementia

τιωτῶν ὀρμῇ περιπεσεῖν. αὐτίκα τε ἐπέθτετο ἡ μήτηρ καὶ Ἀ. C. 1347
 τὸν Ἀνδρόνικον Ἀσάνην τὸν βασιλέως πενθερὸν καὶ τὸν
 Παλαμᾶν Γρηγόριον αὐτοῦ πόν κατακεκλεισμένους ἐν δε-
 σμωτηρίοις ἔνδον βασιλείων ἄγεσθαι ἐκέλευε πρὸς αὐτήν,
 5 καὶ περὶ τῆς πρὸς βασιλέα διαλεχθεῖσα πρὸς αὐτοὺς εἰρήνης
 ἔπεμπε πρὸς ἐκείνον πρεσβευτάς. οἱ δὲ νομίσαντες βασιλέα Β
 οἰδαίνειν τε τῷ θυμῷ καὶ πρὸς ἄμυναν τῶν κατὰ τὸν πόλε-
 μον γεγενημένων παρεσκευασμένον εἶναι, πρῶτα μὲν ἐπὶ δεή-
 σεις ἐτράποντο καὶ ἰκεσίας, ἀφείναι τὴν ὀργὴν τοῖς ἁμαρτη-
 10 σασι, καὶ μηδὲν πλέον ἐπιζητεῖν τοῦ τῶν πολεμίων κρείττω
 εἶναι καὶ πάντα ὑποχειρίους ὁμοῦ λαβεῖν· ἀλλ' ὥσπερ
 τοῖς ὅπλοις, οὕτω δὲ καὶ τῇ μεγαλοφυχίᾳ φαίνεσθαι νικῶντα,
 ἤπερ δὴ μεγίστη νίκη καὶ μάλιστα προσήκουσα αὐτῷ. ἔπειτα
 ἀπήγγελλον καὶ τὴν πρεσβείαν βασιλίδος καὶ ἐδέοντο μη-
 15 μείον τῆς αὐτοῦ ἐπισικεσίας καὶ μεγαλοφυχίας καὶ συνέσεως,
 τὴν περὶ τοὺς βασιλέως εὐγνωμοσύνην παῖδας ἀνεξάλειπτον
 τοῖς εἰς ὕστερον καταλιπεῖν. ἐλάνθανον δὲ ξυρὸν ἀκονῶντες, C
 καὶ ἔππον θείην ἀγαθὴν ἐπὶ πεδίον προκαλούμενοι. ὥς γὰρ
 μόνον ἤκουε τοὺς λόγους βασιλεὺς, πάντα ἦν ἔτοιμος ὑπερ
 20 τῶν βασιλέως παίδων πράττειν, ὥσπερ αὐτὸς εὐεργετούμενος,
 ἀλλ' οὐ παρέχων τὰς εὐεργεσίας. τῶν μὲν οὖν πρέσβειων
 τῷ πενθερῷ μὲν ἀνείδιξεν ἠπίως τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγνωμοσύ-
 νην ὁ βασιλεὺς, ὅτι πρότερόν ὑπ' ἐκείνου μηδὲν ἀδικηθεῖς,
 ἀλλ' εἰ δεῖ τι τάληθές εἰπεῖν, καὶ μυρία εὖ παθῶν, ὁδ' ἡ-

11. ὑπὸ χειρᾶ Μ.

ac militum furorem incidere. Illico persuasa mater Andronicum
 Asanem imperatoris socerum et Gregorium Palamam illic carcere
 detentos ad se adduci iussit: quibuscum de pace locuta, eos ad im-
 peratorem legat. Qui illum timere iracundia et persequendas bello
 acceptas iniurias paratum esse opinantes, primum preces et suppli-
 cationes adhibent, ut reis placaretur et hostes domuisse penitus-
 que subiecisse contentus esset: et quemadmodum eos armis vicisset,
 sic et iniuriarum contemptu et altitudine animi se ipsum vinceret:
 quae nimirum maxima illique convenientissima victoria esset. Deinde
 legationem exponentes petunt, ut pietatem erga defuncti imperatoris
 liberos clementiae, excelsae mentis ac prudentiae suae aeternum
 monumentum relinqueret. At enim nesciebant se novaculam acuere
 et equum cursorem in campum provocare. Cum primum namque ea
 verba audivit, omnia se illorum causa velle ostendit: perinde ac
 ipse non daret, sed acciperet beneficium. Legatum vero socerum
 de ingrata voluntate blanda oratione increpuit, quod nulla in re
 offensus, sed, si verum fatendum, mille beneficiis cumulatus, tam

A.C. 1347 μείψατο τοῖς θνατοῖσι, καὶ τὸν πόλεμον κεινέηκε κατ' αὐτοῦ.

Παλαμῶν δὲ ἐπήρει καὶ πολλὰς ῥημολόγει χάριτας, ὅτι πολλὴν ὑπερ αὐτοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας κίκωσιν ὑπενε-
 D γκῶν, οὐδὲν ἀγεννὲς οὔτε ἐπραξεν, οὔτ' ἐφθδέξατο ἄχρι τέ-
 λους. ἔπειτα ἐκέλευε τοὺς πρὸς βασιλῖδα καὶ βασιλέα τὸν υἱὸν γράφειν ὄρκους. καὶ ἐγράφοντο ἐπὶ τούτοις, ὥστε μὴτ' αὐτὸν ἀμύνεσθαι τοὺς λελυηκότας καὶ συνόντας ἐν βασιλεί-
 οἰς βασιλίδι τότε, μῆτε ζημιοῦν μηδὲν, ἀλλὰ πᾶσαν ἀμνη-
 στίαν παρέχεσθαι τῶν πεπραγμένων. μῆτε βασιλῖδα καὶ βασιλέα τὸν υἱὸν τοῖς ἐκείνῳ συμπράξασι κατὰ τὸν πόλεμον¹⁰
 μνησικακεῖν, μῆδ' ἐπιχειρεῖν βλάπτειν, μῆτε τέχνη, μῆτε μη-
 χανῆ μῆδεμιᾶ, ἀλλ' ἀμφοτέροις διαλελυῶσθαι τὸ πρὸς τοὺς ἐκατέρους προσκειμένους ἔχθος. κτήσεις δὲ ἔχειν πάντας τὰς ἐκάστω προσηκούσας ἀπ' ἀρχῆς. συμβασιλεύειν δὲ ἀμφοτέρους βασιλέα τε τὸν Καντακουζηνὸν καὶ τὸν Παλαιολό-
 γον Ἰωάννην τὸν νέον βασιλέα. καὶ ἀλλήλοισ ἐννοεῖν τὴν

P. 700 προσήκουσαν εὐνοίαν πατράσι καὶ παισὶ πρὸς ἑκατέρους. ἐπέκειν δὲ τὸν νέον τῷ πρεσβυτέρῳ κατὰ πάντα καὶ τοῦ πρᾶττειν αὐτῷ παραχωρεῖν ἐπὶ δέκα ἔτεσι διὰ τὴν ἡλικίαν.

V. 558 μετὰ τοῦτο δὲ τῆς ἀρχῆς συμμετέχειν. τοιοῦτοι μὲν οἱ ὄρκιοι ἐγγεγῆνητο, καὶ αὐτός τε ὤμνησεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασιλὶς Ἄννα μετὰ βασιλέως τοῦ υἱοῦ, ὥστε παραβῆσεσθαι μηδέπο-
 τε. τετελεσμένων δὲ τῶν ὄρκων, τὰς πύλας οἱ ἐν βασιλείῳ

16. ἀλλήλους P.

male gratiam retulisset et bellum contra se concitasset. Palamam contra laudavit et gratias egit, quod pro iustitia veritateque gravissime afflictus, usque ad extremum nihil abiectum aut fecerit, aut dixerit. Tum praecepit iuramenta ad Augustam et imperatorem filium conscribi: et conscripta sunt cum his conditionibus. Ut neque ipse vindicaret in eos, qui se laesissent et tum in palatio cum imperatrice degerent neque multaret ullo modo, sed omnia praeterita oblivione sepeliret: neque imperatrix aut filius imperator in eos, a quibus ipse Cantacuzenus bello adiutus esset, inimicum retinerent animum, nec illis vel arte vel ulla machina nocere coparentur: sed utrinque adversum socios utrorumque odia deponerentur, omnesque quas ab initio habuissent, fortunas suas retinerent: imperarent autem ambo Cantacuzenus et Ioannes adolescens Palaeologus: seque ea invicem benevolentia complecterentur, qua patres et filii solent: iuniorque seniori potiores deferret in omnibus ac propter aetatem nondum firmatam decem annos administratione cederet, quibus exactis, aequali auctoritate cum eo imperaret. In has condiciones et ipse imperator et Anna Augusta cum filio imperatore, ut in

ὑπανοίζαντες εἰσεδέχοντο τὸν βασιλέα, ὀγδόῃ Φεβρουαρίου A.C. 1347
 ἰσταμένου, ἐπὶ τοῖς πάντε καὶ πεντήκοντα ἔτσει πρὸς ἑξακισ-
 χιλίους καὶ ὀκτακοσίους ἐν Ἰνδίκῳ πεντεκαιδεκάτῃ.

perpetuum servandas iuraverunt. Secundum iuramenta, qui in pa-
 latio erant, post reclusis, Cantaczenum imperatorem acceperunt,
 sexto Idus Februarias, anno orbis conditi sexies millesimo octingen-
 tesimo quinquagesimo quinto, indictione quintadecima.

Corrigenda.

P. 17, 11. et 12. leg. δυναμένοις et ἔχουσι et annot. prior delenda,
 in altera scrib. ἔχοντας P. 62, 13 παρασκευάσει. 65, 21. et
 70, 28. τριηρέων. 106, 9. ἐπαγγελιάμενος. 113, in annot. κα-
 κῶν M. pro δεσμών. 277, 14. del. οὐ et annot. 419, 9. scr.
 χρωμένοις et del. annot. 447, in annot. pro 1. scrib. 16 511,
 12. add. annot. 12. μόνων ἀρχὴν P. 516, in annot. scrib. ἔγεγραμ-
 μένα (sic) M. 525, in annot. pro 5. leg. 7. et 15. pro 17. 583,
 23. scr. ὀλίγας et in annot. ὀλίγους P.